STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 31.

Arkivexemplar

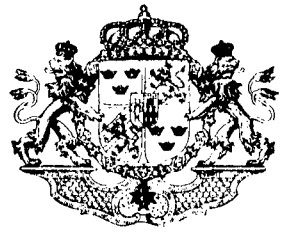

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

K. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1927

HÄFTEN 1—6

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

INLEDNING

TILL

Sociala meddelanden / utgifna af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1912-1967. Ingår 1912-1953 i: Statistiska meddelanden. Ser. F, Sociala meddelanden. – Fr. o. m. 1913 utgiven av Socialstyrelsen.
Kumulerade sakregister för 1903-1922, 1923-1932, 1933-1942 och 1943-1947.
1915-1944 även med innehållsförteckning på franska, 1945-1957 med sammanfattningar på franska och engelska, 1958 med sammanfattningar på engelska och 1959-1962 vissa nummer med sammanfattningar på engelska.
1959-1962: "Tidskriften Sociala meddelanden utges med åtta artikelnummer (Allmänna häftet) och tolv separata häften med statistiskt informationsmaterial (Statistisk information)".

Föregångare:

Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm : 1903-1911.

Efterföljare:

Socialnytt : sociala meddelanden / Socialstyrelsen. – Stockholm : Socialstyrelsen, 1968-1990.

Sociala meddelanden. 1927: 1-6.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2009.

urn:nbn:scb:se-socmed-19271

STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 31.

Arkivexemplar

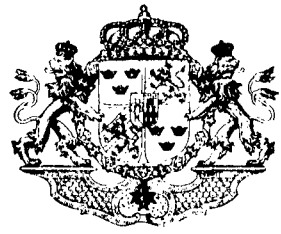

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

K. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1927

HÄFTEN 1—6

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

STOCKHOLM 1927
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
263947

INNEHÅLL INDEX

N:r 1.

Arbetsmarknaden under december månad 1926	1	Le marché du travail en décembre 1926.
Förbudet mot kvinnors nattarbete	3	Le travail de nuit des femmes.
Lantarbetarnas löneförhållanden år 1926 . .	9	Les salaires des ouvriers agricoles en 1926.
Arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom Sveriges jordbruk år 1925	13	Main-d'œuvre, durée du travail et salaires dans l'agriculture suédoise en 1925.
Kvinnliga arbetares löneinkomster inom olika industrigrenar och ortsgrupper år 1925 . .	21	Les salaires des femmes dans différentes branches d'industrie et groupes de localités en 1925.
Den engelska kolkonflikten	27	Le conflit dans l'industrie charbonnière en Angleterre.
Kollektivavtalens lönesatser under fjärde kvartalet 1926	45	Les taux des salaires d'après les conventions *collectives pendant le* 4e *trimestre* 1926.
Kortare meddelanden	46	Courtes notices.
Omorganisationen av det tyska riksnäringsrådet . .	46	Réorganisation du Conseil de l'Economie nationale en Allemagne.
Arbetslönerna i Danmark under andra kvartalet 1926	47	Les salaires au Danemark pendant le 2e trimestre 1926.
Centraliserad handläggning av ärenden rörande kommissionärsrättigheter	47	L'autorisation des agents de placement.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under november 1926	48	La commission de chômage pendant le mois de novembre 1926.
Arbetstidsfrågans läge i Tyskland	48	La question de la durée du travail en Allemagne.
Riksförsäkringsanstaltens årsberättelse för 1925 . .	50	Rapport de l'Office d'assurances de l'État pour 1925.
Förslag till omorganisation av sjukkasseväsendet .	51	Projet d'une réorganisation de l'assurance contre la maladie.
Sveriges offentliga arbetsförmedling December 1926	53	Les bureaux de placement publics en Suède. Decembre 1926.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 november 1926	59	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 novembre 1926.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet .	60	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnader under fjärde kvartalet 1926	61	Coût de la vie pendant le 4e trimestre 1926.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	86	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Tidskriftsöversikt (December 1926)	89	Revue des périodiques (Decembre 1926).
Författningar rörande sociala frågor	96	Lois concernant les questions sociales.

N:r 2.

Arbetsmarknaden under januari månad 1927	97	Le marché du travail en janvier 1927.
Arbetstillgången under fjärde kvartalet 1926	99	L'offre et la demande du travail pendant le 4e trimestre 1926.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under år 1926	105	Les bureaux de placement publics en Suède en 1926.
Arbetstillgången inom sjömansyrket under år 1926	116	L'offre et la demande du travail dans la marine marchande en 1926.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under fjärde kvartalet 1926 121
Utvandringen till främmande världsdelar år 1926 127
Näringsvärde och pris å viktigare födoämnen 129
Kortare meddelanden 134
Den ekonomiska försvarsberedskapen 134
Paritetiska sjöfartskommissionens sammanträde . . 135
Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträde i januari 1927 136
Löneutvecklingen i Förenta staterna under 1926 . . 137
Löneutvecklingen i England under 1926 138
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under december 1926 138
Arbetslösheten i Frankrike 139
Åtgärder mot arbetslösheten bland ungdomen i England 140
Arbetsfredslagstiftningen 141
Arbetsfredsfrågan i England 143
Arbetsfredsfrågan i Förenta staterna 144
Offentlig priskontroll i Italien 144
Socialstyrelsen om sjukkasseväsendets omorganisation 145
Nya publikationer från internationella arbetsbyrån 146
Centrala skiljenämndens beslut 147
Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete 158
Yrkesinspektionens verksamhet under fjärde kvartalet 1926 159
Sveriges offentliga arbetsförmedling Januari 1927 160
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 december 1926 166
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet . 167
Livsmedelspriser och levnadskostnader Januari 1927 168
Tidskriftsöversikt 170

Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 4e trimestre 1926.
L'émigration transatlantique en 1926.
Valeur nutritive et prix des aliments principaux.
Courtes notices.
Organisation économique pour la défense.
Session de la Commission paritaire maritime.
Session du Conseil d'administration du Bureau international du travail en janvier 1927.
Mouvement des salaires aux États-Unis en 1926.
Mouvement des salaires en Angleterre en 1926.
La commission de chômage pendant le mois de décembre 1926.
Le chômage en France.
Mesures contre le chômage des jeunes gens en Angleterre.
La législation concernant la paix sociale.
La question de la paix sociale en Angleterre.
La question de la paix sociale aux États-Unis.
Contrôle officiel des prix en Italie.
Rapport de l'Administration du travail sur la réorganisation de l'assurance contre la maladie.
Nouvelles publications du Bureau international du travail.
Résolutions de la Cour centrale de l'arbitrage.
Rapport des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail.
L'inspection du travail pendant le 4e trimestre 1926.
Les bureaux de placement publics en Suède. Janvier 1927.
Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 décembre 1926.
Marché du travail et chômage à l'étranger.
Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Janvier 1927.
Revue des périodiques.

N:r 3.

Arbetsmarknaden under februari månad 1927 177
Den tredje internationella socialstatistiska konferensen i Genève 179
Skogsarbetarnas löneförhållanden vintern 1926—27 197
Arbetslösheten under år 1926 201
Utredning om arbetslöshetens karaktär och orsaker 206
Arbetsförmedlingen och ungdomen 211
Socialstyrelsens utlåtande över utkasten till lagar om kollektivavtal och arbetsdomstolar 219
Kortare meddelanden 227
Antropologisk undersökning av svenska folkets raskännetecken 227
Driftsnämnder vid de kommunala verken i Göteborg 227
Den danska arbetskommissionen upplöst 228
Löneutvecklingen i Tyskland under 1926 229
Löneutvecklingen i Kanada under 1926 229

Le marché du travail en février 1927.
La troisième conférence internationale des statisticiens du travail à Genève.
Les salaires des ouvriers forestiers pendant l'hiver 1926—27.
Le chômage en 1926.
Enquête sur le caractère et les causes du chômage.
Les bureaux de placement publics et la jeunesse.
Rapport de l'Administration du travail concernant les projets de lois sur les conventions collectives et des cours du travail.
Courtes notices.
Recherche anthropologique des signes de race du peuple suédois.
Conseils d'entreprise dans l'administration communale de Gothembourg.
Dissolution de la commission danoise du travail.
Mouvement des salaires en Allemagne en 1926.
Mouvement des salaires au Canada en 1926.

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under januari 1927	230	La commission de chômage pendant le mois de janvier 1927.
Undersökning rörande de arbetslöshetsförsäkrade i England	230	Enquête sur les assurés contre le chômage en Angleterre.
Engelskt kommittébetänkande rörande arbetslöshetsförsäkringen	232	Rapport de la commission anglaise de l'assurance-chômage.
Förslag till arbetslöshetsförsäkring i Tyskland	233	Projet de loi d'assurance-chômage en Allemagne.
Proposition till finska riksdagen om obligatorisk sjukförsäkring	234	Projet du Gouvernement de Finlande concernant l'assurance obligatoire contre la maladie.
Utvandringen från Danmark under 1926	235	*L'émigration de Danemark en 1926.*
Utvandringen från Norge under 1926	235	L'émigration de Norvège en 1926.
In- och utvandringen i Förenta staterna under senare halvåret 1926	235	La migration aux États-Unis pendant les derniers six mois de 1926.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete	236	Rapports des inspecteurs du travail sur les accidents graves du travail.
Nya publikationer från internationella arbetsbyrån	239	Nouvelles publications du Bureau international du travail.
Sveriges offentliga arbetsförmedling Februari 1927	240	Les bureaux de placement publics en Suède. Février 1927.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 januari 1927	246	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 janvier 1927.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	247	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader Februari 1927	248	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Février 1927.
Tidskriftsöversikt	250	Revue des périodiques.

N:r 4.

Arbetsmarknaden under mars månad 1927	257	Le marché du travail en mars 1927.
Utlåtande i lärlingsfrågan	259	Rapport sur la réglementation de l'apprentissage.
Byggnadsverksamheten i rikets större städer år 1926	280	La construction dans les plus grandes villes de la Suède en 1926.
Arbetstillgången inom jordbruket i slutet av år 1926	285	L'offre et la demande du travail dans l'agriculture à la fin de l'année 1926.
Löneförhållandena för försvarsväsendets civila arbetare	291	Les salaires des ouvriers civils dans les établissements militaires.
Kollektivavtalens lönesatser under första kvartalet 1927	294	Les taux des salaires d'après les conventions collectives pendant le 1er trimestre 1927.
Registrerade sjukkassors verksamhet år 1925	296	L'activité des caisses de maladie enregistrées pendant l'année 1925.
Kortare meddelanden	301	Courtes notices.
Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträde i mars 1927	301	Session du Conseil d'administration du Bureau international du travail en mars 1927.
Arbetslönerna i Danmark under tredje kvartalet 1926	302	Les salaires au Danemark pendant le 3e trimestre 1926.
Lönenivåerna i Frankrike under 1926	302	Le mouvement des salaires en France en 1926.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under februari 1927	302	La commission de chômage pendant le mois de février 1927.
Tysk arbetstidsundersökning	303	La durée du travail en Allemagne.
Villkorlig ratifikation av åttatimmarskonventionen i Frankrike	304	La France et la convention des huit heures.
Ny medlingslag i Danmark	304	Nouvelle loi concernant la conciliation au Danemark.
Minuthandelspriser å livsmedel i Stockholm, Oslo och Köpenhamn	305	Prix de détail des denrées alimentaires à Stockholm, à Oslo et à Copenhague.
Pensionsstyrelsens årsberättelse för 1925	307	Rapport annuel de la Direction des pensions de retraite pour 1925.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete	308	Rapports des inspecteurs du travail sur les accidents graves du travail.
Sveriges offentliga arbetsförmedling Mars 1927	310	Les bureaux de placement publics en Suède. Mars 1927.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 28 februari 1927	316	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 28 février 1927.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet .	317	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnader under första kvartalet 1927	318	Coût de la vie pendant le 1er trimestre 1927.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	343	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Tidskriftsöversikt	345	Revue des périodiques.
Författningar rörande sociala frågor	352	Lois concernant les questions sociales.

N:r 5.

Arbetsmarknaden under april månad 1927 . .	353	Le marché du travail en avril 1927.
Arbetstillgången under första kvartalet 1927	355	L'offre et la demande du travail pendant le 1er trimestre 1927.
Bostadsproduktionen under år 1926 inom Stockholm jämte förortsområde	361	La production d'habitations à Stockholm et les banlieues pendant l'année 1926.
Industrien i Sverige år 1925	368	L'industrie en Suède en 1925.
Kvinnors och minderårigas användande inom industrien i Sverige år 1925	371	L'emploi des femmes et des enfants dans l'industrie en Suède en 1925.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under första kvartalet 1927	375	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 1er trimestre 1927.
Lönestatistiken i vissa främmande länder . .	380	La statistique des salaires dans différents pays.
Bibliografi rörande medlingsväsendet i utlandet	397	Bibliographie concernant le système de conciliation à l'étranger.
Kortare meddelanden	401	Courtes notices.
Levnadskostnader och löner i Sverige sedan 1860-talet	401	Coût de la vie et taux de salaires en Suède depuis 1860.
Den privata arbetsförmedlingen under 1926	403	Les bureaux de placement privés en 1926.
Sjuksköterskebyråernas verksamhet under 1926 . .	404	Les bureaux des gardes-malades en 1926.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under mars 1927	404	La commission de chômage pendant le mois de mars 1927.
Landsorganisationen i Sverige under 1926	405	La confédération générale du travail en Suède en 1926.
Förslag till revision av fackföreningslagstiftningen i England	405	Projet de modifier la législation concernant les syndicats ouvriers en Angleterre.
Fackföreningsrörelsen i Förenta staterna	407	Les syndicats ouvriers aux États-Unis.
Utvandringen till främmande världsdelar under första kvartalet 1927	408	L'émigration transatlantique pendant le 1er trimestre 1927.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete	410	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail.
Yrkesinspektionens verksamhet under första kvartalet 1927	415	L'inspection du travail pendant le 1er trimestre 1927.
Sveriges offentliga arbetsförmedling April 1927	416	Les bureaux de placement publics en Suède. Avril 1927.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 mars 1927	422	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 mars 1927.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet .	423	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader April 1927	424	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Avril 1927.
Tidskriftsöversikt	426	Revue des périodiques.
Författningar rörande sociala frågor	432	Lois concernant les questions sociales.

N:r 6.

Arbetsmarknaden under maj månad 1927 . .	433	Le marché du travail en mai 1927.
Registrerade understödsföreningar åren 1921—1925	435	Les sociétés enregistrées de secours mutuels pendant les années 1921—1925.
Bostadsmarknaden i rikets städer vid aprilflyttningen 1927	468	L'offre et la demande d'appartements dans les villes de la Suède le 1er avril 1927.

Arbetslönernas fluktuationer i Sverige åren 1913—1926 475

Olycksfall vid lastning och lossning av fartyg år 1926 480

Kortare meddelanden 483

Den italienska fascismens »Carta del Lavoro» . . . 483

Privatkapitalets ställning inom Rysslands industri och jordbruk 485

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under april 1927 486

Arbetslösheten i Ryssland och dess bekämpande . . 486

Svenska arbetsgivareföreningen år 1926 488

Internationell fackföreningsrörelse bland privatanställda 488

Konsumentkooperationen i Förenta staterna 489

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete 491

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet 495

Sveriges offentliga arbetsförmedling Maj 1927 496

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 april 1927 502

Livsmedelspriser och levnadskostnader Maj 1927 503

Tidskriftsöversikt 505

Författningar rörande sociala frågor 512

Les fluctuations des salaires en Suède pendant les années 1913—1926. 475

Accidents survenus au cours du chargement et déchargement des navires en 1926. 480

Courtes notices. 483

La «Carta del Lavoro» du fascism italien. 483

La situation des capitaux privés dans l'industrie et dans l'agriculture de la Russie. 485

La commission de chômage pendant le mois d'avril 1927. 486

La lutte contre le chômage en Russie. 486

L'union suédoise des patrons en 1926. 488

Le mouvement syndical international parmi les salariés d'entreprises privées. 488

Les coopératives de consommation dans les États-Unis. 489

Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail. 491

Marché du travail et chômage à l'étranger. 495

Les bureaux de placement publics en Suède. Mai 1927. 496

Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 avril 1927. 502

Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Mai 1927. 503

Revue des périodiques. 505

Lois concernant les questions sociales. 512

Arbetsmarknaden under december månad 1926.

Läget å den svenska arbetsmarknaden visade under höstmånaderna tendens till försämring gentemot förhållandena motsvarande tid år 1925. Utvecklingen av läget under december avvek i detta fall icke från de föregående månaderna, men den årliga uppryckningen vid jultiden skapade ett något gynnsammare jämviktsläge än i november. Sålunda nedgick genomsnittssiffran för antalet arbetsansökningar på varje hundratal lediganmälda platser vid de offentliga arbetsförmedlingarna i riket från 273 i november till 268 i december; motsvarande siffra år 1925 var 226. Såsom framgår av arbetsförmedlingstabellerna å sid. 53—58 var förbättringen lokaliserad till den kvinnliga arbetsmarknaden jämte grupperna sjöfart och fiske, handel och samfärdsel samt grovarbete å den manliga marknaden; de förmånligare relationstalen för sistnämnda grupper uppvägdes dock av försämrade siffror för jordbruk samt industri och hantverk. Arbetslösheten steg också under månaden, och arbetslöshetskommissionen beräknade stegringen av de hjälpsökandes antal till omkring 25 %. Det allmännas hjälpverksamhet bland de arbetslösa utökades dels genom utvidgning av nödhjälpsarbetena, dels genom lämnandet av kontant hjälp till julen, i det senare fallet utan statlig medverkan. Antalet personer, som med arbetsförmedlingens medverkan under december kunde hänvisas till nödhjälpsarbete av något slag, utgjorde 1 113.

Den största livaktigheten uppvisade gruppen handel och samfärdsel till följd av julsäsongen inom affärslivet. Platstillgången gällde närmast butiks- och magasinspersonal, för vilka arbetstillfällena voro synnerligen rikliga. God tillgång å arbetskraft syntes vara rådande inom branschen. Ökad platstillgång rapporterades även inom kontorsfacket, utan att utsikt likväl förelåg, att marknaden skulle mera långvarigt kunna absorbera det överskott av arbetskraft, dock icke alltid kvalificerad sådan, som länge förefunnits. Transportarbetet gav god sysselsättning åt såväl stuveri- som övriga handelsarbetare, och även för springpojkarna var platstillgången god, särskilt under veckorna närmast före jul. Inom sjöfarten var arbetstillgången rikligare än i november. I vad mån den engelska kolstrejkens upphörande inverkade härpå låter sig icke bedöma av tillgängliga uppgifter; den relativt milda vintern syntes emellertid ha förmånligt påverkat kustfarten. Antalet avmönstringar vid sjömanshusen uppgingo under månaden till 5 496, under det att antalet påmönstrade sjömän utgjorde 1 888. Då många arbetslediga sjömän i likhet med tidigare år avrest till sina hemorter, var antalet i städerna kvarvarande sjömän icke onormalt stort.

Inom gruppen industri och hantverk förelågo högre siffror för antalet arbetssökande, huvudsakligen till följd av minskad sysselsättning inom byggnadsverksamhet och stenindustri. Medan arbetslösheten inom den förra

branschen var en fullt normal säsongföreteelse, gav läget inom stenindustrien däremot anledning till vissa bekymmer för framtiden. Efter avtalsuppgörelsen inom detta fack visade sig nämligen företagen icke kunna intaga samtliga tidigare anställda, och för Göteborgs och Bohus län kom detta att för december medföra en ökning av antalet arbetslösa med 1 392. Grupperna metall- och maskinindustri, gruvdrift och malmförädling samt träindustri uppvisade i övrigt de högsta sökandesiffrorna. I ett par fall rapporterades också här driftsinskränkningar.

Jordbrukets arbetsmarknad uppvisar vid denna tid av året synnerligen knapp tillgång på arbete för tillfällighetsarbetare, och de anmälda platserna kunde med lätthet besättas. Brist förelåg dock alltjämt å kvinnlig tjänstepersonal.

I fråga om husligt arbete i stadssamhällena medförde december månad i första hand en stegrad efterfrågan å tillfällig hjälp för rengöringsarbete och uppassning. Beträffande omsättningen av fast tjänstepersonal karakteriserades månaden däremot som vanligt av relativt lugn. Underskott rådde alltjämt å kvalificerade sökande. För hotell-, kafé- och restauranggrupperna förbättrades ställningen märkbart i förhållande till föregående månad; sökandefrekvensen visade sålunda minskning, medan tillgången å platser samtidigt ökades.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under december samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	*273*	*247*	*191*	*163*	*162*	*166*	*161*	*151*	*158*	*186*	*273*	*268*
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1923	225	168	130	95	79	78	88	113	94	86	113	134
1924	142	116	113	93	73	71	79	108	101	105	156	205
1925	206	148	120	96	92	91	94	113	122	129	186	220
1926	*189*	*152*	*112*	*101*	*106*	*95*	*96*	*107*	*126*	*138*	*211*	*244*
Övriga näringsgrupper:												
1923	364	339	262	187	150	162	155	151	142	159	222	207
1924	261	244	200	174	152	152	161	146	140	174	242	228
1925	316	289	243	196	180	176	186	177	168	197	263	227
1926	*290*	*273*	*223*	*189*	*177*	*185*	*184*	*171*	*172*	*210*	*289*	*272*

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	*15·7*	*14·8*	*14·7*	*12·3*	*9·9*	*9·6*	*8·6*	*8·3*	*9·1*	*11·4*	*12·9*	—

Arbetslöshetens utbredning inom olika fack framgår närmare av tabellen å sid. 59.

Förbudet mot kvinnors nattarbete.

Utredning och yttrande av socialstyrelsen.

Den 2 november 1925 avgav socialstyrelsen till Kungl. Maj:t betänkande med förslag till reviderad lag om arbetarskydd, vari bl. a. upptagits de väsentliga bestämmelserna i lagen den 20 november 1909 angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag.[1] I fråga om dessa bestämmelser anförde styrelsen i sitt betänkande, huruvida från en del kvinnoorganisationer ingivits framställningar om vissa modifikationer av berörda förbud mot kvinnligt nattarbete, men att dessa framställningar inkommit till styrelsen så sent, att styrelsen icke haft tid föranstalta om någon utredning, som kunde giva en fullt uttömmande och tillförlitlig upplysning i ämnet. Styrelsen hade därför, med avvisande av tanken på en ifrågasatt utvidgning av nattarbetsförbudets tillämpningsområde, ansett sig böra utan större sakliga ändringar införliva nu gällande lagstadgade reglering av kvinnornas nattarbete med arbetarskyddslagen. Med hänsyn till att de kvinnliga arbetarnas krav syntes icke sakna skäl, ansåg sig styrelsen emellertid böra förorda, att desamma måtte göras till föremål för särskild utredning.

Sedan styrelsen inhämtat, att dess nyss berörda betänkande icke kom att föranleda proposition till 1926 års riksdag, framhölls från styrelsens sida önskvärdheten av utredningens igångsättande, och framlade styrelsen i en till chefen för socialdepartementet ingiven promemoria plan för den ifrågasatta undersökningen. Genom beslut den 16 april 1926 uppdrog Kungl. Maj:t därefter åt styrelsen att snarast möjligt verkställa berörda undersökning samt avgiva de förslag, vartill densamma kunde föranleda.

Sedan den sålunda anbefallda undersökningen numera avslutats, har styrelsen i december 1926 till Kungl. Maj:t överlämnat redogörelse för undersökningen.

I överensstämmelse med den av styrelsen tidigare ingivna planen för undersökningen ha de erforderliga upplysningarna rörande behovet och förekomsten av kvinnligt nattarbete inhämtats dels genom förfrågningar hos vederbörande arbetsgivar- och arbetarorganisationer, dels genom direkta iakttagelser å olika arbetsplatser. Sistnämnda del av undersökningen har verkställts genom vissa av yrkesinspektionens befattningshavare, närmast yrkesinspektrisen och hennes assistenter, i samband med dem åliggande inspektionsförrättningar. Såväl för denna enquête som för de från organisationerna infordrade yttrandena ha i samråd med tillkallade representanter för några av de närmast berörda arbetsgivar- och arbetarorganisationerna utarbetats särskilda frågeformulär.

[1] Statens offentliga utredningar 1925: 34.

Med hänsyn till de olika, delvis varandra motsatta yrkanden och önskemål, som kommit till synes beträffande den förevarande nattarbetslagstiftningen, har styrelsen ansett sig ha anledning undersöka, dels huruvida större eller mindre eftergifter lämpligen skulle kunna göras från det nu gällande nattarbetsförbudet, dels huruvida behov kunde anses föreligga av detsammas utsträckning till nya, därav förut ej berörda arbetsområden. Med hänsyn till den sistnämnda eventualiteten har undersökningen ej begränsats till sådana *företag, å vilka 1909 års lag äger tillämpning* (d. v. s. industriella företag med mer än 10 arbetare), utan även inriktats på vissa av nämnda lag icke berörda arbetsplatser. I främsta rummet kommo härvid i betraktande *industriella företag med högst 10 arbetare*, vilka, ehuru icke inbegripna i Bernkonventionen, omfattas av Washingtonkonventionen och sålunda skulle komma att beröras av ett eventuellt beslut om ratificering för Sveriges del av sistnämnda konvention.[1] Dessutom har det emellertid dels ur jämförelsesynpunkt och dels ur arbetarskyddssynpunkt synts vara av intresse att utsträcka undersökningen till vissa *arbetsområden, som ej inrymmas under beteckningen industriella företag* och således ej heller beröras av den internationella regleringen; detta gäller särskilt sådant arbete, som utföres av tidningsbud samt av städerskor vid järn- och spårvägar — arbetargrupper, som av tvingande skäl till väsentlig del utföra sitt arbete nattetid. Som en särskild anledning att ägna dessa arbetsområden uppmärksamhet må också anföras, att nämnda arbeterskor själva synas ha den uppfattningen, att deras arbete skulle kunna falla under Washingtonkonventionen, varför de hos socialstyrelsen framställt vissa erinringar i denna fråga.

Undersökningens resultat beträffande ovannämnda trenne arbetsområden kan sammanfattas som följer.

Verkningar av nattarbetsförbudets tillämpning. Med undersökningen har, i vad gäller de delar av näringslivet, där nattarbetsförbudet äger tillämpning, åsyftats att få utrönt, huruvida förbudet medfört, att kvinnlig arbetskraft i större eller mindre utsträckning utbytts mot manlig, eller huruvida lagstiftningen i fråga eljest framkallat mer eller mindre kännbara olägenheter för de industrier, som sysselsätta kvinnliga arbetare. Vad den förra frågan beträffar, kan det ganska bestämt sägas, att nattarbetsförbudet icke medfört någon minskning i kvinnornas arbetstillfällen utöver de redan vid lagens genomförande förutsedda fall, där sysselsättningens natur nödvändiggjort ett regelbundet återkommande nattarbete, såsom vid företag med kontinuerligt skiftarbete, vissa tidningstryckerier m. m. Inom dessa industrier har den oundvikliga övergången till manlig arbetskraft naturligtvis i allmänhet genom-

[1] Den i Bern år 1906 antagna och av Sverige biträdda konventionen om förbud mot nattarbete för kvinnor, sysselsatta inom industrien, vilken konvention givit upphov åt förut omförmälda lag ang. förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag, äger tillämpning å industriella företag med flera än tio arbetare. Den av internationella arbetskonferensen å dess sammanträde i Washington år 1919 antagna, men av Sverige hittills icke biträdda konventionen äger däremot tillämpning å industriella företag utan någon begränsning med hänsyn till storleken.

förts under tiden närmast efter lagens genomförande, varför de med omläggningen följande svårigheterna väl nu torde kunna anses övervunna. Endast i enstaka fall, såsom vid ett av undersökningen berört pappersbruk, har detta bekymmer fortfarande befunnits aktuellt, beroende på att arbetsgivaren icke förrän nu fått uppmärksamheten fästad på lagens bud.

Inom övriga branscher, där arbetet i huvudsak är förlagt till dagen, men man dock tillfälligtvis kan ha behov att överskrida de i nattarbetslagen fastställda tidsgränserna, har det knappast i något fall kunnat påvisas, att kvinnorna till följd av nämnda förhållande blivit utträngda av manlig arbetskraft. Visserligen har av enstaka arbetsgivare uppgivits, att en övergång från kvinnlig till manlig arbetskraft vore motiverad av nödvändigheten att vid behov kunna anordna arbete på dubbla skift. Beträffande det mest betydelsefulla av dessa fall, vid ett av landets största bomullsväverier, har dock från arbetarhåll gjorts gällande, att driftsomläggningen närmast berott på införandet av nya maskiner, som icke lämpat sig för kvinnlig arbetskraft. Det är för övrigt ett av arbetsgivare inom andra branscher bestyrkt faktum, att det i de stora textildistrikten ofta är knappt om kvinnlig arbetskraft, så att man enbart för den skull stundom måste övergå till att använda manliga arbetare till sysslor, som annars kunde ha utförts av kvinnor.

Återstår så frågan, i vilken utsträckning nattarbetsförbudet, utan att helt beröva de kvinnliga arbetarna deras förvärvsmöjligheter, dock vållat dem eller deras arbetsgivare svårigheter genom att ej medgiva arbetstidens förläggning och utnyttjande på det för industrien och dess arbetare lämpligaste sättet. De svårigheter av detta slag, som påvisats, kunna nästan uteslutande sättas i samband med anordnande av arbete å dubbla skift. Där skiftarbete icke förekommer, lär det nämligen numera, efter åttatimmarsdagens genomförande, i allmänhet icke möta något hinder att inrymma arbetstiden inom de i nattarbetslagen fastställda tidsgränserna. Undantag härifrån utgöra på sin höjd vissa branscher inom livsmedelsindustrien (bagerier och mejerier), där det med hänsyn till särskilda förhållanden stundom anses lämpligt att börja arbetet mycket tidigt på morgonen. De arbetsgivare, som framfört önskan om jämkningar i nattarbetsförbudet (eventuellt införande av dispensrätt) för möjliggörande av ett rationellt anordnande av skiftarbetet, representera en mängd skilda industrigrenar: elektriska verkstäder, boktryckerier, kartongvaru-, spisbröds- och chokladfabriker, bryggerier, läskedrycks-, textil-, konfektions-, gummi- och ljusfabriker m. fl. För vissa av dessa industrier (t. ex. chokladfabriker, linneväverier och konfektionsfabriker) anföres dock skiftarbetet endast såsom en framtida eventualitet, som för närvarande knappast har aktuell betydelse. Inom åtskilliga branscher framträda också bland arbetsgivarna delade meningar såväl om behovet av skiftarbete över huvud taget som angående nödvändigheten att för dylikt arbete taga någon del av natten i anspråk.

Ett intressant spörsmål, som i detta sammanhang ofta gör sig påmint, är frågan om vilken betydelse en förbättrad maskinteknik har för skiftarbetets användning. Det har i vissa fall gjorts gällande (bl. a. inom textil- och

kartongvaruindustrierna), att anskaffandet av en dyrbar maskinutrustning skulle föranleda ökad användning av skiftarbete för att kunna fullt utnyttja maskinernas tillverkningskapacitet och förränta det däri nedlagda kapitalet. Ett exempel å motsatt utveckling lämnar å andra sidan bl. a. bryggeriindustrien, där införandet av moderna maskiner visat sig medföra minskning av skiftarbetet. Av några arbetsgivare har påpekats, hurusom den vinst, som kunde påräknas genom maskinernas intensivare utnyttjande, lätteligen förbytes i förlust, då en maskin, som växelvis handhaves av olika arbetare, ej blir föremål för en så omsorgsfull vård, som då en enda person har ansvaret för densamma. En ökad utgiftspost vid skiftarbete föranledes också av anställandet av en dubbel uppsättning teknisk befälspersonal.

I de till organisationerna utsända frågeformulären hade liksom vid yrkesinspektionens undersökning särskild vikt lagts vid att få utrönt, i vilken mån eventuella olägenheter av nattarbetsförbudet skulle kunna avhjälpas genom någon timmes utökning av den medgivna arbetstiden på morgonen eller aftonen. Efter vad undersökningen givit vid handen, borde — därest någon ändring överhuvud skulle ifrågasättas — denna helst gå i den riktningen, att förbudstiden kl. 10 e. m.—5 f. m. ändrades till 11 e. m.—6 f. m. Någon önskan att få börja arbetet före kl. 5 f. m. har knappast någon gång framträtt annat än inom de av speciella orsaker morgontidiga bageri- och mejerihanteringarna. Även tiden mellan 5 och 6 på morgonen kan i många fall icke utnyttjas, bl. a. av den orsak att järn- och spårvägstrafiken vid denna tid ännu icke kommit i gång. Däremot har från åtskilliga industrier, särskilt sådana som äro förlagda till stadssamhällen, gjorts gällande, att det skulle vara förmånligt att på kvällarna få utsträcka arbetstiden till kl. 11.

I de flesta fall, där en dylik önskan uttalats, lär emellertid önskemålet ha varit att få till stånd icke enbart en förskjutning av arbetstiden, utan också en förlängning av den del av dygnet, då kvinnlig arbetskraft får tagas i anspråk. För ett rationellt anordnande av skiftarbetet skulle det enligt denna uppfattning icke vara nog med den i nu gällande lagstiftning medgivna tidrymden av 17 timmar per dygn, utan erfordras en utökning av denna tid intill — enligt svenska arbetsgivareföreningens mening — 20 timmar.

Man har här utgått ifrån, att den lämpligaste arbetstidsindelningen vid tvåskiftsarbete vore den inom industrien i allmänhet tillämpade indelningen beträffande dagarbete, nämligen $8^1/_2$ arbetstimmar per dag (utom lördagar) jämte två raster om tillsammans $1^1/_2$ timme. Å andra sidan kan med avseende å den sålunda rekommenderade arbetstidsindelningen anmärkas, att densamma knappast torde motsvara den vid tvåskiftsarbete för närvarande vanliga. I varje fall har vid ingen av de arbetsplatser, från vilka uppgifter om arbetstidsindelningen erhållits i samband med förevarande undersökning, ens för manliga arbetare förekommit, att tiden mellan morgonskiftets början och eftermiddagsskiftets slut utgjort mer än 18 timmar.

Då för kvinnliga arbetare motsvarande tidrymd inskränkes till 17 eller — där den första morgontimmen ej kan utnyttjas — till endast 16 timmar, måste man vid skiftarbete antingen ytterligare knappa in på rasterna eller åtminstone för det ena skiftet förkorta arbetstiden så, att man ej kommer upp till fullt 48 timmar i veckan. Inom industrier, där arbetet huvudsakligen utföres på ackord, tillämpas stundom 8—8½ timmars sammanhängande arbetstid, med rätt för arbeterskorna att taga en kortare matrast, när det för dem faller sig lämpligt. Särskilt ur fysiologisk synpunkt hava betänkligheter framförts mot en dylik arbetsordning, men arbetarna själva synas dock, om skiftarbete nödvändigtvis skall förekomma, i allmänhet föredraga denna tidsindelning framför att taga ut längre raster och därigenom draga arbetstiden ännu mer ut på natten. Möjligheten att intaga måltiderna i hemmet tillsammans med familjen torde väl i allt fall merendels vara utesluten vid skiftarbete, då övriga familjemedlemmar ha andra måltidstimmar. Beträffande åter de fall, där nattarbetsförbudet nödvändiggjort en förkortning av den normala arbetstiden, synes en viss intressemotsättning föreligga mellan ogifta och gifta arbeterskor. De förra ha i en del fall uttalat missnöje med den inkomstminskning, som härigenom åsamkas dem, medan de gifta i allmänhet torde anse denna förlust mer än väl uppvägas av att de fått större möjlighet att ägna sig åt hemmets vård.

Kvinnligt nattarbete vid industriella företag med högst 10 arbetare. Vid företag av den storlek, att de ej beröras av den nu gällande nattarbetslagstiftningen, förekommer i allmänhet ej något skiftarbete. Det nattarbete, som här kan komma i fråga, är följaktligen antingen övertidsarbete eller sådant arbete, som av särskilda orsaker måste helt eller delvis förläggas till nattens timmar.

Vid tiden för nattarbetsförbudets genomförande hade övertidsarbetet vid hithörande företag säkerligen en betydligt större utbredning än inom den större industrien, och mångenstädes saknades nog alla begrepp om en ordnad och begränsad arbetstid. I detta hänseende äro förhållandena nu väsentligen förändrade. Företag med 5—10 arbetare lyda som bekant under arbetstidslagen, och även å mindre arbetsplatser har genom exemplets makt och fackföreningarnas inflytande samma arbetstid i stor utsträckning vunnit tillämpning. För de många fall, där dylika småföretag ha kombinerade arbets- och försäljningslokaler, har dessutom butikstängningslagen utövat ett betydelsefullt inflytande i arbetstidsreglerande riktning. Särskilt inom sömnads- och modistyrkena har av många både arbetsgivare och arbeterskor bestyrkts, hurusom den tidigare butikstängningen till stor del gjort slut på det förr florerande nattarbetet.

Det föreliggande undersökningsmaterialet, som för denna grupp av företag är tämligen omfattande och representativt, synes giva vid handen, att nattarbetslagstiftningens utsträckning till småindustrien i stort sett icke ansetts skola medföra någon mer ingripande ändring i nu rådande arbetsförhållanden, utom möjligen för modeaffärer, tvätt- och strykinrättningar samt bage-

rier.[1] I de från arbetsgivar- och fackorganisationer inkomna yttrandena har ej heller i något fall anförts något särskilt skäl för bibehållande av den nu gällande skillnaden mellan större och mindre företag i fråga om kvinnors nattarbete. Däremot är det ju naturligt, att organisationer, såsom bryggeriarbetsgivarförbundet och skräddarmästarnas centralförening, vilka uttalat sig för lättnader i nu gällande förbud, avstyrkt förbudslagstiftningens utsträckning till nya arbetsområden.

Kvinnors användande nattetid i icke industriellt arbete. Den svenska lagen angående förbud mot kvinnors nattarbete äger tillämpning å industriella företag, men icke bl. a. å samfärdsmedel. Av de undersökningar, som gjorts beträffande vagnsstädningen vid vissa järn- och spårvägar, har framgått, att detta arbete, som å vissa platser (bl. a. i Stockholm) företrädesvis utföres av kvinnor, å andra orter verkställes av manlig arbetskraft och att, därest nattarbetsförbudet skulle tillämpas, kvinnorna sannolikt skulle bliva helt utestängda från detta verksamhetsområde. En dylik utveckling skulle för de därav berörda kvinnorna bliva så mycket mera kännbar, som många av dem befinna sig i den ålder, då de svårligen kunna komma in på något annat arbetsområde.

Det arbete, som utföres av tidningsbuden, tager i anspråk endast ett par timmar varje dag och lämpar sig därför synnerligen väl för kvinnor, som på grund av husliga göromål eller annan orsak icke kunna finna sin utkomst med industriellt arbete. Därtill kommer, att den del av tidningsbudens arbete, som utföres före kl. 5 f. m. och i någon mån tangerar det arbetsområde, där nattarbetsförbudet äger tillämpning, (den s. k. bladningen) icke är dagligen återkommande, utan snarast har karaktär av ett mer eller mindre ofta erforderligt övertidsarbete.

Beträffande de slutledningar, som av undersökningen kunna dragas, har socialstyrelsen i den med redogörelsen ingivna skrivelsen för sin del anfört följande:

De resultat, som undersökningen lämnat, äro givetvis, då de representera olika intressen och olika verksamhetsområden, ganska mångskiftande. Sålunda har från arbetsgivarnas sida i betydande omfattning och icke utan skärpa påyrkats nattarbetsförbudets lindrande eller avskaffande, under det man å arbetarhåll i regel förordat dess upprätthållande och utsträckande jämväl till den mindre industrien. Beaktar man emellertid särskilt vad yrkesinspektionens befattningshavare anfört — något vartill man med hänsyn till dessa uttalandens mer objektiva beskaffenhet kan ha anledning — torde man komma till den uppfattningen, att de nu gällande bestämmelserna mot kvinnligt nattarbete i många fall verkat besvärande för industrien och ofördelaktigt för de kvinnliga arbetarna i deras konkurrens med männen om arbetstillfällena. Å andra sidan är det uppenbart, att de starka krav på berörda bestämmelsers modifierande, som tidigare under arbetet med arbetarskyddslagens revision gjorts gällande av vissa organisationer och andra representanter för de kvinnliga arbetarna, vid den nu

[1] Beträffande bageriyrket hänvisas till de tidigare utredningarna rörande bagerilagens verkningar (St. off. utr. 1925: 45 s. 167).

företagna undersökningen visat sig icke uppbäras av en så utbredd och kraftig opinion bland nämnda arbetare som man, att döma av nyss åsyftade meningsyttringar, med skäl kunnat vänta. Även om man kan ha anledning misstänka, att de kvinnliga arbetarnas åsikter icke fullt kommit till sin rätt vid undersökningen, kvarstår likväl i huvudsak nu berörda intryck. Undersökningen torde sålunda icke kunna anses ha givit något ökat stöd åt kravet på åtgärder — i första rummet uppsägning av Bernkonventionen — till lindrande av lagstiftningen angående kvinnors nattarbete. Undersökningen har emellertid ej heller undanröjt betänkligheterna mot nattarbetsförbudets utsträckning till att gälla jämväl för den mindre industrien. Styrelsen har sålunda av vad undersökningen givit vid handen icke funnit anledning i något avseende frångå den ståndpunkt, styrelsen intagit i sitt ovan nämnda betänkande.

I detta sammanhang bör emellertid kanske påpekas, att den år 1919 antagna Washingtonkonventionen angående kvinnors nattarbete, vilken konvention torde vara avsedd träda i stället för den år 1906 antagna, till tillämpningsområdet mer begränsade Bernkonventionen rörande samma ämne, möjligen kan förväntas komma att inom de närmaste åren göras till föremål för revision. Liksom i övriga av internationella arbetskonferensen antagna konventioner finnes nämligen i densamma intagen en bestämmelse, som ålägger internationella arbetsbyråns styrelse att minst en gång vart tionde år förelägga konferensen en redogörelse för konventionens tillämpning och taga i övervägande, huruvida på konferensens dagordning bör upptagas frågan om revision av eller ändringar i konventionen. Möjligen skulle vid en eventuell dylik revision kunna i konventionen vidtagas sådana förändringar, att Sverige kunde, med frånträdande av Bernkonventionen och biträdande av den reviderade konventionen, företaga vissa enligt styrelsens mening otvivelaktigt välmotiverade modifikationer av sin lagstiftning rörande kvinnors nattarbete, och synes det med hänsyn härtill kunna ifrågasättas, huruvida icke Sverige borde söka på lämpligt sätt påverka internationella arbetsbyrån till företagande av en revision av nyss antydda innebörd.

Lantarbetarnas löneförhållanden år 1926.

I efterföljande två tabeller meddelas resultaten av vissa preliminära beräkningar rörande de kontanta arbetslönerna inom jordbruket år 1926. Denna statistik har sammanställts på grundvalen av uppgifter, som intill den 17 december 1926 inkommit från kommunalstämmoordförandena å landsbygden och som skola läggas till grund för en senare utkommande utförligare redogörelse för arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom jordbruket under sagda år. Vid nämnda tidpunkt var dock insamlingen av uppgifter ej fullt avslutad, i det att sådana ännu saknades från omkring en femtedel av de tillskrivna landskommunerna. De på ett fullständigt material baserade definitiva siffrorna kunna därför förväntas giva i någon mån avvikande resultat. Beträffande uppgifternas räckvidd må anmärkas, att de avse kalenderåret 1926, men torde de för de årsanställda arbetarnas vidkommande närmast vara tillämpliga på tjänsteåret 1926—27.

Tab. A. Lantarbetarnas kontantlöner åren 1913—1926.

Lantarbetargrupper	Medeltal, kr.				Löneökning (+) eller lönesänkning (−) i %			
	1913	1920	1925	1926[1]	1913—1920	1920—1926	1925—1926	1913—1926
Tjänstefolk.								
Manliga tjänare . . årslön	326	1 075	566	559	+ 229·8	— 48·0	— 1·2	+ 71·5
Kvinnliga » . . »	197	661	426	424	+ 235·5	— 35·9	— 0·5	+ 115·2
Statare.								
Körkarlar . . . . årslön	329	1 047	627	625	+ 218·2	— 40·3	— 0.3	+ 90·0
Kreatursskötare . . »	375	1 158	717	716	+ 208·8	— 38·2	— 0·1	+ 90·9
Tillfälliga daglönare.								
Manliga:								
i egen kost sommardaglön	2·97	9·37	4·74	4·72	+ 215·5	— 49·6	— 0·4	+ 58·9
i egen kost vinterdaglön	2·19	7·20	3·70	3·68	+ 228·8	— 48·9	— 0·5	+ 68·0
i arbetsgivares kost sommardaglön	2·05	6·41	3·32	3·30	+ 212·7	— 48·5	— 0·6	+ 61·0
i arbetsgivares kost vinterdaglön	1·48	4·71	2·47	2·47	+ 229·4	— 47·6	± 0·0	+ 72·7
Kvinnliga:								
i egen kost sommardaglön	1·77	5·62	3·24	3·25	+ 217·5	— 42·2	+ 0·3	+ 83·6
i egen kost vinterdaglön	1·34	4·30	2·53	2·54	+ 220·9	— 40·9	+ 0·4	+ 89·6
i arbetsgivares kost sommardaglön	1·21	3·72	2·27	2·29	+ 207·4	— 38·4	+ 0·9	+ 89·3
i arbetsgivares kost vinterdaglön	0·89	2·79	1·70	1·73	+ 213·5	— 38·0	+ 1·8	+ 94·4

I tab. A återgivas för de viktigaste lantarbetarkategorierna beräknade riksmedeltal beträffande kontantlönerna år 1926, sammanställda med motsvarande medeltal för åren 1913 samt 1920 och 1925, varjämte beräknats de procentuella löneförändringar, som ägt rum under perioden 1913—26.

Lönestegringen inom jordbruket nådde sin höjdpunkt år 1920, då kontantlönerna synas ha legat i genomsnitt omkring 220 % över 1913 års nivå. De tre följande åren medförde en lönereduktion av 40—50 % från nämnda topplöner. Under åren 1924 och 1925 synes dock nedgången hava upphört och efterträtts av en stabilisering av lönenivån, vilken att döma av de för år 1926 framräknade preliminära genomsnittslönerna fortfarit jämväl under detta år.

I förhållande till 1913 års löneläge företer år 1926 en höjning, som synes kunna uppskattas till i genomsnitt 75 à 80 %. I fråga om de olika arbetarkategorierna uppvisar dock denna uppgång rätt stora variationer, huvudsakligen beroende på, att de senare årens löneförändringar icke skett fullt likformigt. Löneökningen har härigenom blivit starkare å ena sidan för kvinnliga än för manliga arbetare, å den andra för årsanställda arbetare än för daglönare.

Den genomsnittliga lönenivån har tidigare varit mycket växlande i olika trakter av landet. En viss utjämning och normalisering har emellertid ägt rum genom de kollektivavtal rörande löneförhållandena, som sedan tjänsteåret 1919—1920 årligen plägat ingås mellan arbetsgivarnas och arbetarnas organisationer, och vilka i stor utsträckning äro normerande för lönesättningen, särskilt i östra och södra Sverige, där organisationsväsendet inom

[1] Preliminära tal.

Tab. B. Lantarbetarnas kontantlöner åren 1925 och 1926 inom olika landsdelar.

Lantarbetargrupper	Östra Sverige			Småland och öarna			Södra Sverige			Västra Sverige			Norra Sverige		
	Medeltal, kr.		Löneökning (+) el. sänkning (−) i %	Medeltal, kr.		Löneökning (+) el. sänkning (−) i %	Medeltal, kr.		Löneökning (+) el. sänkning (−) i %	Medeltal, kr.		Löneökning (+) el. sänkning (−) i %	Medeltal, kr.		Löneökning (+) el. sänkning (−) i %
	1925	1926		1925	1926		1925	1926		1925	1926		1925	1926	
Tjänstefolk.															
Manliga, årslön .	557	559	+ 0·4	547	547	± 0·0	589	580	− 1·5	539	530	− 1·7	658	641	− 2·6
Kvinnliga, » .	464	466	+ 0·4	414	416	+ 0·5	451	446	− 1·1	414	410	− 1·0	369	363	− 1·6
Statare.															
Körkarlar, årslön	630	631	+ 0·2	608	608	± 0·0	637	635	− 0·3	625	622	− 0·5	—	—	—
Kreatursskötare, »	738	741	+ 0·4	689	689	± 0·0	705	703	− 0·3	714	714	± 0·0	—	—	—
Tillfälliga daglönare.															
Manliga:															
i egen kost															
sommardaglön	4·63	4·69	+ 1·3	4·54	4·56	+ 0·4	4·59	4·54	− 1·1	4·60	4·56	− 0·9	5·83	5·79	− 0·7
vinterdaglön .	3·57	3·62	+ 1·4	3·47	3·50	+ 0·9	3·66	3·65	− 0·3	3·52	3·47	− 1·4	4·80	4·74	− 1·3
i arbetsg. kost															
sommardaglön	3·30	3·36	+ 1·8	3·11	3·14	+ 1·0	3·29	3·24	− 1·5	3·19	3·15	− 1·3	4·08	4·00	− 2·0
vinterdaglön .	2·45	2·51	+ 2·4	2·27	2·29	+ 0·9	2·54	2·51	− 1·2	2·32	2·30	− 0·9	3·16	3·14	− 0·6
Kvinnliga:															
i egen kost															
sommardaglön	3·16	3·25	+ 2·8	3·12	3·16	+ 1·3	3·12	3·11	− 0·3	3·32	3·32	± 0·0	3·50	3·47	− 0·9
vinterdaglön .	2·50	2·56	+ 2·4	2·41	2·42	+ 0·4	2·51	2·49	− 0·8	2·51	2·53	+ 0·8	2·88	2·88	± 0·0
i arbetsg. kost															
sommardaglön	2·31	2·37	+ 2·6	2·13	2·16	+ 1·4	2·26	2·25	− 0·4	2·30	2·32	+ 0·9	2·38	2·36	− 0·8
vinterdaglön .	1·75	1·79	+ 2·3	1·56	1·59	+ 1·9	1·77	1·77	± 0·0	1·65	1·69	+ 2·4	1·88	1·88	± 0·0

jordbruket vunnit sin största utbredning. Med avseende på tjänsteåret 1926—1927 innebar dock avtalsregleringen allenast en prolongering av de för föregående tjänsteår gällande lokalavtalen. Undantag gjorde dock i viss mån Uppland, för vilket distrikt nytt avtal träffades för tiden från 24 oktober 1926 till 24 oktober 1928. Härvid höjdes den kontanta årslönen med 10 kr. och fastställdes till minst 585 kr. för manlig tjänare i husbondens kost, 640 kr. för statavlönad körkarl och 710 kr. för statavlönad kreatursskötare. Eljest äro liksom föregående tjänsteår de kontanta årslönerna för nyssnämnda kategorier i Bergslagen fastställda till resp. 600, 650 och 720 kr., i Västmanland[1] till resp. 590, 640 och 710 kr. samt i övriga delar av södra och mellersta Sverige till resp. 575, 630 och 700 kr. Timlönerna hava förblivit oförändrade inom samtliga avtalsområden och utgöra för dagsverkare utan naturaförmåner i Bergslagen 50 öre, i Västmanland 48 öre samt inom övriga distrikt 45 öre. I Uppland betalas dock 47 öre å egendomar, där timlönen är huvudlöneform.

[1] Dessa avtalslöner gälla även i Älvsborgs län.

För belysning av huru löneförhållandena faktiskt gestalta sig i olika trakter, återgivas i tab. B för fem större landsdelar genomsnittliga lönesiffror med avseende på åren 1925 och 1926, varjämte förändringarna i lönenivån under år 1926 i förhållande till närmast föregående år åskådliggöras genom procenttal.

Huvudtendensen är en successiv utjämning av de lokala differenserna, åtminstone vad angår södra och mellersta Sverige. Alltjämt ligger dock lönenivån avsevärt högre i norra Sverige utom beträffande tjänarinnor, vilkas löner sedan gammalt här plägat vara de lägsta i riket. Inom denna landsdel synas emellertid de tidigare årens lönesänkningar i någon mån hava fortsatt även under år 1926. Detsamma är fallet i västra Sverige, varest lönenedgången dock tidigare varit jämförelsevis mindre än i Syd- och Mellansverige. I södra Sverige, där lönesänkningen åren 1921—1923 varit starkare än annorstädes, har de tvenne följande åren kunnat iakttagas en mindre lönestegring, varemot genomsnittslönerna för år 1926 åter ligga något under 1925 års nivå. Inom området Småland och öarna har den under år 1925 konstaterade svaga tendensen till höjning av lantarbetarlönerna för vissa kategorier fortgått jämväl under år 1926. En något starkare löneförhöjning har iakttagits för östra Sverige, varest stegringen för årsanställda tjänare uppgår till i genomsnitt 0·4 %, för manliga daglönare till 1·5 % och för kvinnliga daglönare till 2 à 3 %.

För de lantarbetargrupper, vilkas avlöning till stor del utgår in natura, beror totalavlöningens storlek i väsentlig grad på naturaförmånernas värde. Jämväl härom upplysa primäruppgifterna, men har bearbetning av dessa ur ifrågavarande synpunkt ännu ej medhunnits. En antydan om naturaförmånernas värde kan erhållas genom beräkning av skillnaden mellan daglön i egen och arbetsgivarens kost. År 1913 uppgick denna skillnad beträffande manliga arbetares sommardaglön till 0·92 kr. men steg under de följande åren oavbrutet t. o. m. 1920, då densamma utgjorde 2·96 kr. År 1925 hade kostvärdet sjunkit till 1·42 kr. och för 1926 var det likaledes 1·42 kr., motsvarande 48 % av värdet, när prisnivån låg som högst. I fråga om manliga arbetares vinterdaglön utgjorde differensen 1·23 kr. år 1925 och 1·21 kr. år 1926 (sänkning från 1920 51 %). Beträffande kvinnliga arbetare blir kostens värde 1925 och 1926 resp. 0·97 och 0·96 kr. (sänkning från 1920 50 %) för sommardaglönen samt resp. 0·83 och 0·81 kr. (sänkning från 1920 46 %) för vinterdaglönen.

Arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom Sveriges jordbruk år 1925

jämte specialundersökning rörande arbetstidens förändringar inom jordbruket åren 1911—1925.[1]

I. Lantarbetarförhållandena år 1925.

Tillgång på lantarbetare. Den av socialstyrelsen verkställda undersökningen rörande arbetsförhållandena inom jordbruket år 1925 är baserad på uppgifter från kommunalstämmoordförandena i 2 166 landskommuner, motsvarande 92·6 % av de tillskrivna kommunerna å rikets landsbygd. Den första punkten å det utsända frågeformuläret upptog spörsmålet angående tillgång på lantarbetare inom kommunen. Svaret skulle innefatta ett allmänt omdöme, huruvida de å orten bosatta eller dit regelbundet återkommande lantarbetarna kunde anses utgöra tillräcklig arbetskraft för de vid jordbruket förekommande arbetena, betraktade som ett helt, samt avgivas med användande av något utav orden: god, tillräcklig eller otillräcklig. Det inkomna materialet utvisar, att av de uppgiftslämnande kommunerna 809 eller 37·4 % hade god arbetartillgång, 1240 eller 57·2 % tillräcklig och 83 eller 3·8 % otillräcklig, medan 34 socknar eller 1·6 % av hela antalet ej ansett sig kunna lämna bestämt svar på frågan.

Medan under åren 1923 och 1924 den på grund av den industriella depressionen tidigare rikliga tillgången på jordbruksarbetare ställvis gått tillbaka i samband med något förbättrade konjunkturer inom industrien, synes däremot under år 1925 flerstädes kunna konstateras ökad tillströmning av arbetskraft till jordbruket.

Arbetstid. I tab. A meddelas genomsnittssiffror för nettoarbetstid och raster sommar och vinter inom olika län och för riket i dess helhet beträffande egentliga jordbruksarbetare, körkarlar och kreatursskötare. Med sommar avses härvid jordbrukets högsäsong eller de tre månader av sommarhalvåret, då arbetet i allmänhet börjar tidigast och slutar senast, och med vinter de tre månader av vinterhalvåret, då dagen är som kortast samt arbetet börjar senast och upphör tidigast. Vad beträffar de tre arbetarkategorier, man ur arbetstidssynpunkt ansett sig böra särskilja, må här endast framhållas, att skillnaden mellan egentliga jordbruksarbetares och körkarlars arbetstid betingas av det extraarbete, de senare hava att utföra med rykt och skötsel av de vid utearbetet använda dragarna. Nettoarbetstiden betecknar den effektiva arbetstiden, så noggrant detta över huvud är

[1] Utgör en sammanfattning av huvudinnehållet utav den av socialstyrelsen i serien Sveriges officiella statistik: socialstatistik utgivna publikationen med denna titel.

Tab. A. Jordbrukets medelarbetstid inom olika län.

Län	Genomsnittlig *nettoarbetstid* i timmar per dag för						Genomsnittlig *rastetid* i timmar per dag för					
	egentliga jordbruksarbetare		körkarlar		kreatursskötare		egentliga jordbruksarbetare		körkarlar		kreatursskötare	
	Sommar	Vinter	Sommar	Vinter	Sommar	Vinter	Sommar	Vinter	Sommar	Vinter	Sommar	Vinter
Stockholms	9·9	7·9	11·1	9·0	10·5	10·4	2·0	1·4	2·5	1·9	3·5	3·5
Uppsala	10·0	7·8	11·2	9·2	10·7	10·6	2·0	1·4	2·5	1·9	3·4	3·4
Södermanlands . .	10·0	7·7	10·8	8·6	10·1	10·0	2·0	1·3	2·4	1·7	4·0	4·0
Östergötlands . . .	9·8	7·9	10·7	8·9	10·5	10·5	2·3	1·4	2·4	1·7	3·2	3·1
Jönköpings	9·8	7·6	10·4	8·8	10·6	10·3	2·2	1·4	2·3	1·7	2·9	2·8
Kronobergs	9·8	7·8	10·5	8·9	10·8	10·6	1·9	1·3	2·1	1·6	2·7	2·5
Kalmar	9·8	7·7	10·5	8·8	10·5	10·2	2·1	1·2	2·2	1·6	3·0	3·0
Gotlands	9·6	7·6	10·6	9·3	10·9	10·5	2·4	1·4	2·5	1·8	2·9	2·7
Blekinge	9·7	7·9	10·5	9·0	10·4	10·3	1·7	1·3	2·1	1·6	2·9	2·8
Kristianstads . . .	9·8	8·2	10·5	9·0	10·1	9·9	1·6	1·1	1·8	1·4	3·1	2·9
Malmöhus	9·9	8·3	10·6	9·1	9·8	9·6	1·5	1·1	1·7	1·4	3·4	3·3
Hallands	10·0	7·9	10·6	8·6	10·1	9·6	2·1	1·4	2·2	1·5	3·3	3·0
Göteborgs och Bohus	9·7	7·7	10·4	8·6	10·8	10·2	2·4	1·4	2·4	1·7	2·9	2·8
Älvsborgs	9·8	7·6	10·4	8·5	10·6	10·3	2·2	1·4	2·3	1·5	2·8	2·5
Skaraborgs	9·8	7·5	10·6	8·5	10·6	10·5	2·2	1·2	2·3	1·4	3·1	2·9
Värmlands	9·7	7·6	10·3	8·3	10·4	10·4	2·3	1·4	2·4	1·5	3·2	3·0
Örebro	9·7	7·5	10·3	8·3	10·2	10·2	2·0	1·3	2·2	1·5	3·6	3·5
Västmanlands . . .	9·9	7·8	10·9	8·9	10·3	10·2	2·0	1·4	2·4	1·8	3·7	3·7
Kopparbergs . . .	9·5	8·0	9·9	8·6	10·1	10·0	2·0	1·5	2·3	1·7	3·4	3·2
Gävleborgs	9·6	7·6	10·1	8·6	10·2	10·0	2·0	1·6	2·3	1·8	3·5	3·6
Västernorrlands . .	9·8	7·3	10·4	8·1	10·1	9·8	2·3	1·6	2·4	1·9	3·4	3·2
Jämtlands	9·6	7·7	10·1	8·6	10·1	9·7	2·7	2·0	2·9	2·2	3·0	2·9
Västerbottens . . .	10·0	7·8	10·2	8·2	10·4	10·4	2·3	1·6	2·3	1·8	2·8	2·7
Norrbottens . . .	10·2	8·0	11·0	9·1	11·4	10·3	2·4	2·1	2·4	2·5	2·4	2·7
Hela riket år 1925	**9·8**	**7·8**	**10·6**	**8·8**	**10·4**	**10·2**	**2·1**	**1·3**	**2·2**	**1·6**	**3·2**	**3·1**
» » » 1924	*9·8*	*7·8*	*10·6*	*8·7*	*10·4*	*10·2*	*2·1*	*1·3*	*2·2*	*1·6*	*3·2*	*3·1*

möjligt med hänsyn till jordbruksnäringens egenartade arbetsförhållanden. Det må sålunda framhållas, att inom industrien arbetstiden i regel räknas från arbetarens ankomst till och intill hans avgång från arbetsplatsen, medan på en större lantgård ofta avsevärd del av arbetstiden tages i anspråk för tillryggaläggande av vägen från huvudgården till arbetsplatsen och tillbaka igen. Med raster avses den sammanlagda tiden för de längre uppehåll, som regelbundet förekomma i arbetet för intagande av måltider och för vila. Hopläggas siffrorna för nettoarbetstiden och rastetiden, erhålles ett mått på bruttoarbetstiden, d. v. s. det antal timmar arbetaren dagligen är bunden av sitt arbete.

För *egentliga jordbruksarbetare* utgjorde under sommaren nettoarbetstiden 9·8 timmar samt rastetiden 2·1 timmar i genomsnitt för hela riket. Motsvarande medeltal för vintern äro resp. 7·8 och 1·3 timmar. Under sommaren framträda i fråga om arbetstiden inga större lokala skiljaktigheter, åtminstone inom de viktigare jordbruksdistrikten, men väl beträffande rastetiden. Denna belöper sig i de sydsvenska provinserna (Blekinge och Skåne) till c:a 1½ timme (endast middagsrast), men i mälarprovinserna och vissa angränsande landskap till 2 timmar (middagsrast och ett par kafferaster) och är ännu längre i andra landsdelar, såsom i västra Sverige, där det icke är

ovanligt, att jämväl frukost och aftonvard eller åtminstone den förra inskjutes i arbetstiden. På grund av dessa olikheter i rastetiden kommer bruttoarbetsdagen att förete större växlingar än nettoarbetstiden. Anordningen med flera raster och följaktligen relativt lång bruttoarbetsdag betecknar ett äldre arbetstidssystem, som likväl synes alltmer undanträngas av det i Sydsverige och mälarlänen allmänt tillämpade och under inverkan av industrien utbildade systemet med inskränkning av rasternas antal och längd. Under vintern äro arbetstidsdifferenserna mellan olika landsdelar större än under sommaren. I stort sett är arbetsdagen under den kallare årstiden kortast, där den är längst under sommaren, och längst, där den under sommaren är kortast.

Arbetslön. De löneuppgifter, som inhämtats för förevarande undersökning, avse jordbrukets lägst kvalificerade och lägst avlönade yrkesspecialiteter, för vilka avlöningen i huvudsak regleras genom resp. orters sedvänjor, men icke de yrkes- eller förtroendemän, vilkas lön till väsentlig del utmätes i förhållande till vederbörande arbetares personliga duglighet. Förstnämnda arbetargrupper omfatta emellertid det stora flertalet lantarbetare och förekomma över hela eller åtminstone större delen av riket.

De på grundval av kommunalstämmoordförandenas uppgifter för olika län och riket i dess helhet uträknade genomsnittliga arbetspriserna under år 1925 återgivas i efterföljande tab. B. Då vissa av arbetargrupperna äro av ringa betydelse för övre Norrlands jordbruk, angivas till desamma hänförliga löneuppgifter för hithörande län med medievalstil i tabellen. Här meddelas först de för det mindre jordbrukets viktigaste arbetskraft, det ogifta tjänstefolket, beräknade lönerna, vilka utgå i form av kontant årslön samt fri kost och logi. Utöver de här siffermässigt uppskattade löneförmånerna givas särskilt i Norrland klädespersedlar o. d. till stundom ganska högt värde.

För de i regel gifta arbetare, vilka under namn av statare förekomma på större egendomar i de egentliga jordbruksbygderna och som, förutom kontant årslön, uppbära s. k. stat av mjölk, spannmål, potatis m. m. samt innehava för familj avsedd bostad, utgör arbetsinkomsten per år enligt uppgiftslämnarnas värdering i genomsnitt 1 318 kr. (för vanliga körkarlar). Häri ingår hyresvärdet av fri bostad, vilken i Sydsverige vanligen består av två rum och kök, men i övriga delar av riket i regel av ett rum och kök, med i genomsnitt 131 kr. samt det uppskattade värdet av fritt bränsle med 97 kr.

Vid sidan av statare förekomma manliga och kvinnliga daglönare, vilka utföra jordbruksarbete mot dagspenning (stundom timlön) med eller utan kosthåll. Särskilt vid Bergslagens bruksegendomar sysselsättas dagsverkare, vilka förbundit sig att under längre eller kortare tid arbeta hos samma arbetsgivare och som på grund härav benämnas fasta daglönare, medan huvudparten av den i de egentliga jordbruksbygderna sysselsatta daglönarklassen gemenligen utgöres av arbetare, som, utan att vara bundna av muntligt eller skriftligt arbetsavtal, utföra jordbruksarbete mot dags- eller timpenning. Av dessa tillfälliga daglönare erbjuda de manliga i egen kost

Tab. B. Lantarbetarnas löneförmåner inom olika län år 1925.

Län	Tjänare				Statavlönade körkarlar (eller andra jordbruksarbetare)		Daglönare (kr. per dag)							
	Manliga		Kvinnliga				Fasta manliga		Tillfälliga manliga				Tillfälliga kvinnliga			
							I egen kost		I egen kost		I arbetsgivares kost		I egen kost		I arbetsgivares kost	
	Kontant årslön, kr.	Kontant samt kost och logi, kr.	Kontant årslön, kr.	Kontant samt kost och logi, kr.	Kontant årslön, kr.	Kontant samt naturaförmåner, kr.	Sommar	Vinter	Sommar	Vinter	Sommar	Vinter	Sommar	Vinter	Sommar	Vinter
Stockholms	562	1 179	470	993	636	1 364	4·35	3·34	4·77	3·69	3·32	2·43	3·21	2·48	2·32	1·78
Uppsala	561	1 158	503	1 036	631	1 349	4·10	3·20	4·51	3·52	3·19	2·38	3·08	2·38	2·24	1·68
Södermanlands	556	1 140	440	933	624	1 328	4·19	3·23	4·55	3·44	3·18	2·35	2·98	2·42	2·20	1·71
Östergötlands	555	1 131	440	930	628	1 331	4·04	3·13	4·66	3·63	3·38	2·50	3·29	2·64	2·37	1·77
Jönköpings	572	1 159	453	946	621	1 252	4·33	3·42	4·68	3·68	3·19	2·42	3·33	2·65	2·25	1·64
Kronobergs	566	1 086	421	866	640	1 240	4·01	3·16	4·45	3·48	3·00	2·27	3·06	2·41	2·07	1·58
Kalmar	543	1 094	410	880	593	1 246	3·87	2·96	4·36	3·31	3·01	2·19	2·96	2·22	2·12	1·60
Gotlands	501	1 012	357	795	581	1 136	4·04	3·00	4·61	3·35	3·18	2·16	3·07	2·27	2·03	1·42
Blekinge	542	1 052	400	832	612	1 356	3·71	2·93	4·16	3·20	2·96	2·28	2·75	2·25	1·95	1·52
Kristianstads	575	1 106	429	881	626	1 362	4·29	3·42	4·59	3·64	3·34	2·55	3·15	2·51	2·25	1·76
Malmöhus	603	1 171	470	949	643	1 451	4·41	3·59	4·66	3·75	3·30	2·57	3·16	2·56	2·31	1·82
Hallands	546	1 094	378	833	625	1 211	4·17	3·23	4·55	3·50	3·11	2·23	3·29	2·52	2·13	1·58
Göteborgs och Bohus	532	1 067	380	833	666	1 297	4·08	3·15	4·69	3·60	3·13	2·27	3·38	2·66	2·23	1·68
Älvsborgs	532	1 117	404	884	642	1 304	4·18	3·31	4·72	3·66	3·15	2·31	3·43	2·60	2·29	1·62
Skaraborgs	531	1 088	434	911	597	1 198	3·89	2·89	4·46	3·31	3·22	2·26	3·28	2·41	2·41	1·68
Värmlands	590	1 170	395	864	688	1 364	4·12	3·32	4·71	3·79	3·21	2·52	3·14	2·40	2·10	1·58
Örebro	532	1 106	475	970	640	1 323	3·92	3·08	4·66	3·47	3·43	2·55	3·39	2·64	2·49	1·85
Västmanlands	555	1 157	487	1 010	632	1 330	4·02	3·08	4·57	3·51	3·35	2·54	3·10	2·42	2·32	1·79
Kopparbergs	665	1 288	399	903	—	—	5·04	4·32	5·35	4·64	3·73	3·16	3·29	2·82	2·47	2·10
Gävleborgs	640	1 228	360	837	—	—	5·13	4·26	5·60	4·70	4·09	3·19	3·49	2·93	2·40	1·97
Västernorrlands	669	1 260	365	854	—	—	5·49	4·32	5·68	4·51	3·91	2·92	3·31	2·68	2·27	1·75
Jämtlands	695	1 368	381	918	—	—	5·75	4·88	6·03	5·20	4·01	3·24	3·66	3·08	2·29	1·83
Västerbottens	626	1 331	357	912	—	—	6·13	4·73	6·37	4·83	4·52	3·25	3·64	2·78	2·50	1·89
Norrbottens	623	1 258	332	847	—	—	6·14	4·67	6·44	4·94	4·65	3·33	3·84	2·88	2·50	1·85
Hela riket år 1925	**566**	**1 139**	**426**	**909**	**627**	**1 318**	**4·26**	**3·34**	**4·74**	**3·70**	**3·32**	**2·47**	**3·24**	**2·53**	**2·27**	**1·70**
» » » 1924	570	1 164	430	933	624	1 371	4·29	3·36	4·79	3·72	3·34	2·48	3·27	2·54	2·28	1·71
» » » 1913	326	683	197	485	329	720	2·54	1·92	2·97	2·19	2·05	1·43	1·77	1·34	1·21	0·89

ett speciellt intresse därigenom, att det är beträffande dessa lösarbetare industriens konkurrens om arbetskraften mest direkt ger sig tillkänna, och dagsverkspriset för dem tenderar därför att närma sig den nivå, som betecknas exempelvis av de lönesatser, med vilka i norr skogsindustrien, i söder tegel- och sockerindustrierna m. fl. betala sin tillfälliga arbetshjälp. Såsom av tabellen framgår, utgjorde för denna arbetargrupp sommardaglönen 4·74 kr. och vinterdaglönen 3·70 kr. i genomsnitt för hela riket. Inom de olika länen äro sommardaglönerna i genomsnitt högst i Norrbottens län (6·44 kr.) och vinterdaglönerna högst i Jämtlands län (5·20 kr.), medan Blekinge län framvisar de lägsta lönerna (4·16 resp. 3·20 kr.). Den relativa skillnaden mellan sommar- och vinterdaglönen är särskilt i vissa län i östra och västra Sverige större än i södra Norrland och Skåne, vilket synes tyda på att arbetstillgången vintertid för tillfälliga daglönare är knappare i de förra områdena än i de senare.

Lönenivåns fluktuationer åren 1913—1925. Under den senaste trettonårsperioden hava lantarbetarlönerna undergått starka variationer, vilka beträffande några betydelsefulla arbetarkategorier belysas genom nedanstående diagram.

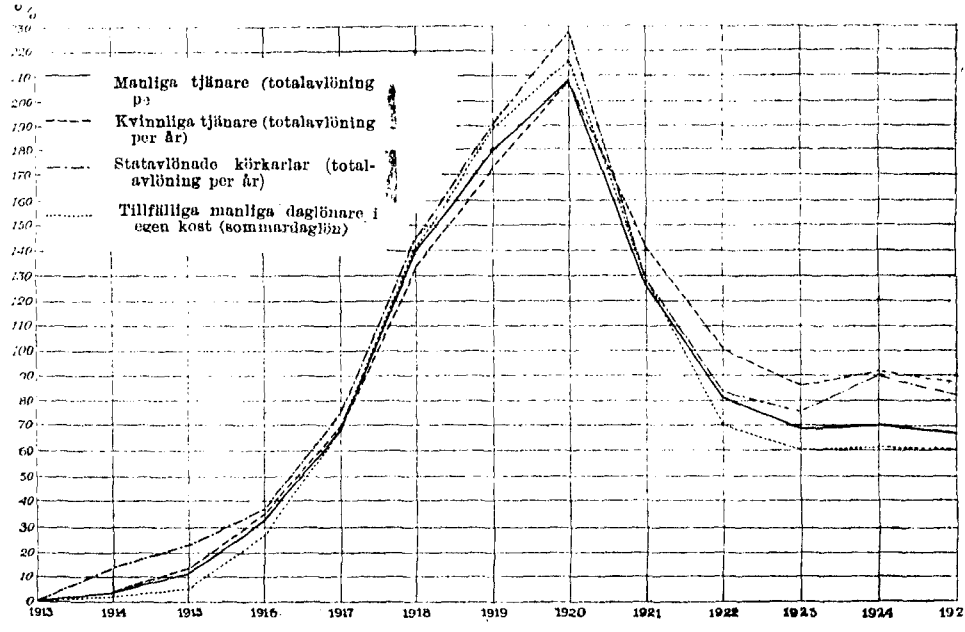

Lantarbetarlönerna stego oavbrutet under perioden 1914—1920, tills kulmen nåddes vid 210 à 225 % över 1913 års nivå. Under de följande tre åren sjönko lönerna med 40—50 % från nyssnämnda topplöner, men med 1924 och 1925 synes nedgången hava upphört och efterträtts av en tendens till stabilisering av lönenivån. I förhållande till år 1913 företedde lönenivån vid 1925 års slut en genomsnittlig höjning på omkring 75 à 80 % (c:a 70 % för manliga arbetare

och 90 % för kvinnliga). Löneläget kan även karakteriseras därigenom, att medellönerna för 1925 i allmänhet lågo mellan motsvarande arbetspriser 1917 och 1918 utom beträffande manliga dagsverkare, för vilka den genomsnittliga daglönen sjunkit under 1917 års nivå.

II. Arbetstidens förändringar inom jordbruket åren 1911—1925.

Såsom en andra avdelning av årsberättelsen ingår en specialutredning, vilken åsyftar att genom en sammanfattande och kompletterande bearbetning av det uppgiftsmaterial, som av kommunalstämmoordförandena fr. o. m. år 1911 årligen lämnats rörande lantarbetarnas arbetsförhållanden, erhålla mera ingående och översiktlig kunskap om utvecklingen av jordbrukets arbetstidsförhållanden under åren 1911—1925 samt angående härvid verkande orsaker.

I fråga om arbetstidens genomsnittliga längd per dag belysas förskjutningarna i fråga om vissa huvudgrupper av jordbruksarbetare genom siffrorna i nedanstående tab. C.

Tab. C. Genomsnittlig arbetstid (timmar per dag) för olika kategorier av jordbruksarbetare åren 1911—1925.

Egentliga jordbruksarbetare.	1911	1912	1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925
Bruttoarbetstid (raster inräknade)															
sommar	12·7	12·7	12·6	12·6	12·5	12·3	12·3	12·3	12·1	11·9	11·9	11·9	11·9	11·9	11·9
vinter	9·1	9·1	9·2	9·1	9·1	9·2	9·2	9.2	9·1	9·1	9·2	9·2	9·1	9·1	9·1
Nettoarbetstid (raster frånräknade)															
sommar	10·5	10·4	10·4	10·4	10·3	10·1	10·1	10·1	9·9	9·8	9·8	9·8	9·9	9·8	9·8
vinter	7·9	7·9	7·9	7·9	7·9	7·9	7·9	7·9	7·8	7·7	7·8	7·8	7·8	7·8	7·8
Körkarlar.															
Bruttoarbetstid (raster inräknade)															
sommar	12·8	12·8	12·9	12·8	12·7	12·6	12·6	12·5	12·5	12·8	12·8	12·8	12·8	12·8	12·8
vinter	9·4	9·4	9·5	9·5	9·5	9·5	9·5	9·5	9·5	10·2	10·3	10·3	10·3	10·3	10·4
Nettoarbetstid (raster frånräknade)															
sommar	10·6	10·6	10·6	10·6	10·5	10·4	10·4	10·3	10·2	10·5	10·5	10·5	10·6	10·6	10·6
vinter	8·1	8·1	8·1	8·1	8·1	8·1	8·1	8·1	8·1	8·6	8·6	8·7	8·6	8·7	8·8
Kreatursskötare.															
Bruttoarbetstid (raster inräknade)															
sommar	14·1	14·1	14·1	14·1	14·1	14·1	13·9	13·9	13·8	13·5	13·6	13·6	13·6	13·6	13·6
vinter	13·7	13·7	13·7	13·6	13·6	13·5	13·5	13·4	13·3	13·2	13·2	13·2	13·3	13·3	13·3
Nettoarbetstid (raster frånräknade)															
sommar	11·1	11·1	11·1	11·1	11·1	11·1	11·0	11·0	10·8	10·3	10·4	10·4	10·4	10·4	10·4
vinter	10·8	10·7	10·8	10·7	10·7	10·6	10·6	10·6	10·3	10·1	10·1	10·1	10·2	10·2	10·2

Härav framgår, att för vanligt jordbruksarbete ute på fälten, i lador och logar etc. bruttoarbetstiden (inklusive måltidsraster) under sommaren i genomsnitt nedgått från 12·7 timmar per dag år 1911 till 11·9 timmar per dag år 1925, vilket innebär en minskning med 0·8 timme per dag eller 6·3 %.

Motsvarande siffror för nettoarbetstiden (raster frånräknade) äro för år 1911 10·5 och för år 1925 9·8 timmar, varför sålunda skillnaden utgör 0·7 timme (6·7 %). Av angivna minskning komma c:a tre fjärdedelar på åren 1916—1920. Under dessa år av merendels goda konjunkturer inom den svenska industrien företogo fabrikerna stora personalutvidgningar, som gjorde den redan tidigare flerstädes förefintliga bristen på lantarbetare ännu kännbarare, och rönte jordbrukets arbetsförhållanden stark påverkan av de inom industrien rådande arbetsvillkoren. Efter år 1920 synes arbetstidsförkortningen inom jordbruket i stort sett ha upphört, vilket torde böra sättas i samband med, att den tidigare så skarpa konkurrensen om arbetskraft mellan jordbruk och industri nu väsentligt försvagats under inverkan av 1921—1922 års industriella arbetslöshetskris och de följande årens ihållande depression. — Den avsevärt kortare, i huvudsak av klimatiska förhållanden bestämda vinterarbetstiden har däremot, såsom tab. C ävenledes utvisar, förblivit praktiskt taget oförändrad under alla de femton år, som jämförelsen omfattar (genomsnittlig bruttoarbetstid 1911 9·1 tim., 1925 9·1 tim., nettoarbetstid 1911 7·9 tim., 1925 7·8 tim.).

Övergår man därefter till att betrakta arbetstidssiffrorna för körkarlar, förefaller det, som om en viss sänkning av sommararbetsdagen (0·3 timme i fråga om bruttoarbetstiden och 0·4 timme för nettoarbetstiden) ägt rum under åren 1916—1919, varemot för år 1920 registrerats en icke oväsentlig ökning från föregående år. Närmare undersökningar giva emellertid vid handen, att ifrågavarande stegring helt torde bero på noggrannare redovisning av tiden för rykt och stallrengöring i enlighet med de anvisningar, som i detta avseende lämnats i samband med en omredigering av frågeformuläret år 1920. En jämförelse för åren 1920—1925 synes tyda på, att under dessa år endast obetydliga förändringar inträtt i arbetstidshänseende. — De egentliga kreatursskötarnas arbetsdag synes under de gångna femton åren följt en utvecklingslinje, som tämligen nära ansluter sig till de egentliga jordbruksarbetarnas arbetstid, ehuru arbetstimmarnas antal alltjämt är väsentligt högre för den förra gruppen än för den sistnämnda.

Den verkställda undersökningen har givit vid handen, att under de senaste femton åren försiggått en stark utjämning av tidigare rådande olikheter i fråga om arbetstidens längd och förläggning inom skilda delar av riket, men att jordbruket även i arbetstidshänseende ännu bevarar åtskilligt av de lokala särdragen från äldre tider. Detta belyses närmare av tvenne kartogram, av vilka det ena häradsvis åskådliggör nettoarbetsdagens längd år 1913, medan det andra lämnar motsvarande upplysningar för år 1925.

Senare delen av utredningen har ägnats åt att genom närmare analys av de mera utförliga statistiska data, som fr. o. m. 1920 föreligga beträffande arbetstidens längd och förläggning, söka klarlägga formerna för ifrågavarande arbetstidsförskjutning samt härvid verksamma faktorer. För detta ändamål hava utarbetats ett antal tabeller, vilka för åren 1920, 1922 och 1925 belysa arbetets början och slut, rasternas antal och längd, den dagliga

brutto- och nettoarbetstiden vanliga arbetsdagar och lördagar samt det genomsnittliga antalet arbetstimmar per vecka.

I syfte att söka åskådliggöra den inverkan, som den genom åttatimmarsdagens införande fr. o. m. år 1920 förkortade arbetstiden vid industrien utövat på arbetstiden vid jordbruket, hava i dessa tabeller uppgifterna fördelats i å ena sidan sådana, som avse rena jordbrukssocknar, å andra sidan sådana, som gälla landskommuner, varest i större utsträckning bedrivas även andra näringar än jordbruk, i första hand industri. Medan tidigare en icke oväsentlig skillnad i arbetstidshänseende rådde mellan de båda sockengrupperna, hade år 1925 differenserna i stort sett försvunnit, såsom framgår av nedanstående tablå:

	Nettoarbetstidens genomsnittliga längd per dag under sommaren vid egentligt jordbruksarbete					
	1913	1915	1918	1920	1922	1925
Jordbrukssocknar	10·4	10·3	10·1	9·9	9·9	9·8
Övriga socknar	10·3	10·2	10·0	9·7	9·8	9·8

Att döma av dessa siffror skulle även efter år 1920 inom de rena jordbruksbygderna råda en viss tendens till arbetstidens förkortning, medan inom de industrialiserade områdena arbetstidskurvan nådde sin lägsta punkt under den industriella högkonjunkturen år 1920. Det karakteristiska för de senaste fem åren är emellertid arbetstidsförhållandenas normalisering, och en av de viktigaste drivkrafterna härvidlag torde vara de mellan arbetsgivare och arbetare ingångna kollektivavtal, vilka sedan tjänsteåret 1919/20 reglerat arbetsvillkoren inom vissa viktiga jordbruksbygder.

Med tillhjälp av föreliggande uppgifter rörande arbetstidens förkortning å lördagar ha beräkningar verkställts rörande arbetsveckans längd för olika yrkesgrupper. Med utgångspunkt härifrån samt från en tidigare verkställd undersökning rörande arbetstidens fördelning på olika månader av året m. m. har det varit möjligt att verkställa en approximativ beräkning rörande antalet ordinarie arbetstimmar per år för olika huvudgrupper av lantarbetare. För egentliga jordbruksarbetare har den ordinarie arbetstiden per år ansetts i genomsnitt uppgå till c:a 2 680 timmar, för körkarlar till c:a 2 950 timmar samt för kreatursskötare till c:a 3 450 timmar, om hänsyn tages till det för sistnämnda grupp utmärkande ordinarie söndagsarbetet.

Kvinnliga arbetares löneinkomster inom olika industrigrenar och ortsgrupper år 1925.

Undersökningens syftemål och omfattning. Frågan om lönernas anpassning efter levnadskostnadernas höjd å olika orter har tidigare behandlats i denna tidskrift, bl. a. i samband med redogörelsen för 1925 års lönestatistik.[1] Denna särskilda bearbetning av det lönestatistiska primärmaterialet avsåg i fråga om förvaltningspersonalen såväl män som kvinnor men beträffande industriarbetarna endast vuxna män. För att komplettera undersökningen med avseende på de kvinnliga arbetarna har nu i likhet med föregående år primärmaterialet underkastats en ytterligare bearbetning, för vars resultat här nedan lämnas en kortfattad översikt.[2]

En dylik utvidgning av lönestatistiken erbjuder vissa vanskligheter, enär de vuxna kvinnliga arbetarna i förhållande till de manliga äro relativt få samt annorlunda fördelade på olika yrkes- och dyrortsgrupper. I lönestatistiken för år 1925 redovisas sålunda icke fullt 37 000 vuxna kvinnor mot drygt 208 000 män. De tre högsta dyrortsgrupperna, som innesluta landets samtliga större städer, omfatta nära två tredjedelar av de redovisade kvinnliga industriarbetarna (emot icke fullt hälften av de manliga), varemot å landsbygden industriarbeterskornas arbetsmarknad är mera begränsad än männens. På grund av nu berörda förhållanden redovisas i tab. 1, som ger en sammanfattande överblick över denna specialundersöknings resultat, visserligen flertalet i socialstyrelsens lönestatistik urskilda näringsgrupper men blott ett urval av industrigrenar, nämligen de som i större omfattning använda sig av kvinnlig arbetskraft. Enär även inom dessa grenar utelämnats ett antal företag, för vilka den kvinnliga arbetskraften ej spelat större roll, samt dessutom en del primäruppgifter inkommit, sedan redogörelsen för den årliga lönestatistiken publicerades, kunna genomsnittstalen för hela riket förete mindre avvikelser från motsvarande allmänna lönemedeltal.

Total löneinkomst per år och per timme inom olika dyrortsgrupper. En sammanfattning av huvudsiffrorna i tab. 1 lämnas i efterföljande tablå, i vilken även till jämförelse inlagts motsvarande tal för manliga arbetare ävensom vissa indextal, belysande de olika dyrortsgruppernas avgränsning:

		Levnadskostnader (riksmedeltal = 1 000)		Genomsnittlig löneinkomst år 1925 för vuxna arbetare				Indextal (medeltal i D:grupp = 1 000)				
								Inkomst				Levnadskostnader
		gruppgränser	medeltal	kr. per år		kr. per tim.		per år		per timme		
				kv.	män	kv.	män	kv.	män	kv.	män	
Ortsgrupp	A	t. o. m. 930	880	1 254	1 940	0·58	0·92	894	771	906	829	815
»	B	931—990	960	1 216	2 124	0·58	0·96	867	845	906	865	889
»	C	991—1 050	1 020	1 293	2 329	0·61	1·03	922	926	953	928	944
»	D	1 051—1 110	1 080	1 402	2 515	0·64	1·11	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
»	E	1 111—1 170	1 140	1 509	2 687	0·70	1·20	1 076	1 068	1 094	1 081	1 056
»	F	1 171—1 230	1 200	1 510	2 894	0·69	1·29	1 077	1 151	1 078	1 162	1 111
»	G	1 231 o. däröv.	1 310	1 946	3 692	0·87	1·61	1 388	1 468	1 359	1 450	1 213

[1] Se Soc. Medd. årg. 1926, sid. 790 ff. — [2] Jfr Soc. Medd. årg. 1926, sid. 159 ff.

Tab. 1. Kvinnliga arbetares löneinkomster år 1925 inom olika yrken

	Näringsgrupper	Antal redovisade kvinnliga arbetare							
		Dyrortsgrupp							Hela riket
		A	B	C	D	E	F	G	
1	*Malmbrytning och metallindustri*	165	198	66	20	554	343	903	2 249
2	*Jord- och stenindustri*	157	28	334	39	84	85	—	727
3	*Trävaruindustri*	9	44	19	14	85	46	99	316
4	*Pappers- och grafisk industri* .	240	506	172	186	394	490	758	2 746
	därav:								
5	Pappersbruk och pappfabriker .	149	432	92	25	—	91	—	789
6	Kartongvarufabr., bokbinderier o. d. (»annan pappersindustri»)	27	28	2	31	70	167	225	550
7	Grafisk industri	—	—	20	130	321	232	533	1 236
8	*Livsmedelsindustri*	54	31	310	657	1 446	1 212	2 115	5 825
	därav:								
9	Bagerier	—	16	76	78	149	228	217	764
10	Choklad- och karamellfabriker .	—	—	12	156	449	336	113	1 066
11	Bryggerier	16	11	91	118	152	305	335	1 028
12	Tobaksfabriker	—	—	63	84	672	237	1 255	2 311
13	*Textil- och beklädnadsindustri* .	616	1 587	1 902	2 242	4 815	4 510	2 615	18 287
	därav:								
14	Spinnerier, väverier o. d. . . .	434	1 583	1 527	1 546	3 391	3 477	660	12 618
15	Skrädderier o. sömnadsfabriker	182	4	323	584	1 046	894	1 660	4 693
16	Hatt- och mössfabriker	—	—	52	112	378	139	295	976
17	*Läder-, hår- och gummivaruindustri*	129	27	268	634	1 365	140	305	2 868
	därav:								
18	Skofabriker	45	—	81	545	853	51	205	1 780
19	*Kemisk-teknisk industri*	93	102	824	839	176	214	386	2 634
	därav:								
20	Färg-, olje- o. parfymfabriker .	—	3	10	39	85	134	251	522
21	Tändsticksfabriker	86	64	734	770	—	69	—	1 723
22	*Handel och varulager*	1	8	29	25	127	168	419	777
23	*Tvättinrättningar*	—	—	—	—	—	46	311	357
24	*Samtliga grupper* år 1925	1 464	2 521	3 924	4 656	9 046	7 254	7 911	36 786
25	» » » 1924	1 543	2 272	4 258	4 072	9 413	7 612	7 798	36 968

Medeltalen för de särskilda ortsgrupperna visa (delvis med undantag för A och F) för kvinnornas vidkommande liksom för männens en stegring av löneinkomsterna från billigaste till dyraste ortsgrupp i fråga om såväl årslöner som timlöner. Förhållandet mellan lönenivå och levnadskostnader inom de olika dyrortsgrupperna åskådliggöres närmare genom de i tablån inlagda indextalen. Till bas för dessa har valts medellönen och medelindextalet för levnadskostnaderna i ortsgrupp D, detta för att förminska verkan av kvinnliga och manliga arbetares ovan konstaterade olikformiga fördelning på olika dyrortsgrupper.

I fråga om den högsta dyrortsgruppen (G) nå kvinnolönerna icke så högt över det valda riksmedeltalet som de manliga arbetarnas avlöningar, men de

och dyrortsgrupper (enligt socialstyrelsens dyrortsgruppering 1925).

Genomsnittlig löneinkomst (inklusive övertid, naturaförmåner o. d.) i kronor																
per år								per timme								
A	B	C	D	E	F	G	Hela riket	A	B	C	D	E	F	G	Hela riket	
1 365	1 019	1 409	1 233	1 402	2 017	1 932	1 671	0·64	0·52	0·63	0·57	0·62	0·72	0·90	0·75	1
771	953	1 164	1 920	1 457	1 135	—	1 142	0·42	0·45	0·67	0·82	0·72	0·62	—	0·60	2
1 001	1 459	1 262	1 502	1 365	1 423	1 831	1 522	0·48	0·65	0·61	0·75	0·60	0·65	0·80	0·68	3
1 296	1 246	1 371	1 375	1 407	1 524	2 041	1 559	0·61	0·59	0·64	0·61	0·60	0·66	0·87	0·69	4
1 267	1 253	1 203	1 445	—	1 432	—	1 277	0·57	0·60	0·55	0·66	—	0·66	—	0·60	5
1 340	1 239	1 486	1 455	1 409	1 639	1 820	1 638	0·73	0·51	—	0·66	0·65	0·71	0·81	0·73	6
—	—	1 855	1 343	1 410	1 477	2 134	1 735	—	—	0·79	0·60	0·59	0·68	0·89	0·73	7
1 453	1 839	1 511	1 546	1 659	1 783	2 103	1 825	0·62	0·87	0·66	0·70	0·77	0·81	0·97	0·83	8
—	2 284	1 519	1 625	1 862	2 219	2 703	2 158	—	1·08	0·66	0·78	0·81	0·94	1·15	0·94	9
—	—	1 276	1 272	1 324	1 292	1 603	1 335	—	—	0·55	0·57	0·63	0·64	0·71	0·63	10
1 714	1 479	1 678	1 686	1 863	2 023	2 548	2 091	0·71	0·70	0·74	0·75	0·80	0·90	1·16	0·93	11
—	—	1 615	1 551	1 775	1 744	1 940	1 849	—	—	0·73	0·73	0·83	0·81	0·93	0·87	12
1 286	1 207	1 241	1 334	1 432	1 389	1 886	1 430	0·58	0·57	0·58	0·60	0·67	0·65	0·84	0·66	13
1 240	1 208	1 245	1 314	1 408	1 307	1 433	1 319	0·56	0·57	0·58	0·58	0·67	0·63	0·68	0·62	14
1 396	774	1 134	1 386	1 474	1 664	2 068	1 682	0·62	0·40	0·54	0·63	0·69	0·76	0·90	0·77	15
—	—	1 809	1 348	1 540	1 643	1 873	1 648	—	—	0·77	0·66	0·65	0·91	0·83	0·72	16
1 490	1 267	1 469	1 412	1 679	1 591	1 872	1 604	0·62	0·60	0·67	0·69	0·77	0·74	0·86	0·75	17
1 422	—	1 249	1 371	1 621	1 349	1 749	1 529	0·62	—	0·57	0·69	0·77	0·68	0·84	0·74	18
1 139	1 372	1 304	1 443	1 583	1 616	1 669	1 442	0·43	0·64	0·66	0·66	0·70	0·70	0·72	0·68	19
—	823	1 398	1 591	1 498	1 727	1 662	1 636	—	0·35	0·58	0·67	0·64	0·72	0·73	0·70	20
1 153	1 321	1 284	1 440	—	1 388	—	1 353	—	—	0·67	0·66	—	0·62	—	0·66	21
720	1 091	1 273	1 491	1 698	1 625	1 901	1 761	0·50	0·58	0·52	0·72	0·74	0·73	0·79	0·76	22
—	—	—	—	—	1 874	1 710	1 731	—	—	—	—	—	0·81	0·72	0·73	23
1 254	1 216	1 293	1 402	1 509	1 510	1 946	1 536	0·58	0·58	0·61	0·64	0·70	0·69	0·87	0·71	24
1 100	1 224	1 262	1 324	1 526	1 533	1 886	1 514	0·54	0·57	0·60	0·63	0·69	0·69	0·86	0·70	25

förstnämnda sjunka i gengäld i de lägsta dyrortsgrupperna icke fullt så lågt som de senare. Kvinnornas lönenivå synes således vara något enhetligare än männens inom de olika dyrortsgrupperna. — Såsom av slutraderna i tab. 1 framgår, hava sedan år 1924 endast små förändringar, närmast i stigande riktning, ägt rum i fråga om kvinnliga industriarbetares löneinkomster.

Beträffande båda åren förekomma inom de särskilda näringsgrupperna och ännu mera inom de speciella industrigrenarna åtskilliga undantag från regeln, att lönenivån stiger med levnadskostnaderna, utvisande att även andra faktorer äro verksamma vid lönesättningen, särskilt de olika industriernas betalningsförmåga och tillgången å kvinnlig arbetskraft å de särskilda orterna.

Förhållandet mellan manliga och kvinnliga arbetares löneinkomster. Det nu senast sagda framgår bl. a., om man uträknar kvinnornas löneinkomster i procent av männens. Härvid erhålles för de särskilda ortsgrupperna följande jämförelsetal:

Kvinnliga arbetares löneinkomster i % av manliga arbetares	Ortsgrupp:	A	B	C	D	E	F	G	Medeltal [1]
	årslön	64·6	57·3	55·5	55·7	56·2	52·2	52·7	**56·3**
	timlön	63·0	60·4	59·2	57·7	58·3	53·5	54·0	**58·0**

Kvinnolönerna utgöra således 52—65 % (i medeltal cirka 57 %) av manslönerna inom respektive ortsgrupper. De i regel något lägre procenttalen för kvinnornas årslöner än motsvarande tal för timförtjänsterna tyda på större avlöningsförluster för arbeterskornas del, vare sig dessa bero på större säsongarbetslöshet eller på av större sjukdomsfrekvens o. d. förorsakad längre frånvaro från arbetet.

Genomsnittslönerna påverkas emellertid även av männens och kvinnornas skiljaktiga yrkesfördelning. För att så vitt sig göra låter borteliminera denna faktor vid jämförelse lönenivåerna emellan har i nedanstående sammanställning uträknats motsvarande relationstal inom vissa industrigrenar, där de båda personalgruppernas arbetsuppgifter kunna antagas ej vara alltför olikartade.

Kvinnliga arbetares timlön i % av manliga arbetares	Ortsgrupp:	A	B	C	D	E	F	G	Medeltal
Grafisk industri		—	—	64·2	48·0	44·4	43·2	56·0	**51·2**
Bagerier		—	82·4	58·9	62·4	54·0	66·2	72·3	**66·0**
Choklad- o. karamellfabriker		—	—	67·9	49·6	53·4	49·2	57·3	**55·5**
Bryggerier		57·7	60·9	64·3	62·5	58·0	60·0	67·1	**61·5**
Tobaksfabriker		—	—	60·8	60·3	63·8	52·3	56·0	**58·6**
Spinnerier, väverier o. d.		69·1	67·1	65·2	61·1	72·0	64·3	59·1	**65·4**
Skrädderier o. sömnadsfabriker		67·4	·	44·6	48·1	56·1	52·1	53·3	**53·6**
Skofabriker		53·4	—	52·8	61·6	60·6	54·4	57·9	**56·8**
Tändsticksfabriker		·	·	64·4	63·5	—	44·6	—	**57·5**

Ehuru betydande växlingar förekomma, delvis beroende på det förhållandevis ringa antal materialet omfattar, synes tablån ge vid handen, att relationstalen mellan männens och kvinnornas löner i regel förete mindre växlingar mellan särskilda ortsgrupper än mellan olika industrigrenar. Medan inom gruppen spinnerier, väverier o. d. kvinnolönerna utgöra omkring två tredjedelar av de manliga arbetarnas löneinkomster, sjunka de inom den grafiska industrien och sömnadsfabrikerna till föga mer än halva manslönen.

Merförtjänsten vid ackordsarbete. Ur primärmaterialet har i efterföljande tablå beräknats skillnaden mellan de kvinnliga arbetarnas löneinkomster vid tidlönsarbete och vid ackordsarbete (å ordinarie tid).

[1] Aritmetiskt medeltal av procenttalen för ortsgrupperna A—G.

Kvinnliga arbetares löneinkomst i kr. per timme på ordinarie tid vid tidlöns- och ackordsarbete

		Metall-industri	Pappersbruk o. pappfabriker	Grafisk industri	Chokladfabr. o. karamellfabr.	Bryggerier	Tobaksfabr.	Spinnerier, väverier o. d.	Skofabr.	Tändsticksfabr.	Tillhopa
Antal kv. arb.		2 040	705	1 218	1 060	1 028	2 311	12 512	1 780	814	23 468
Grupp A	tidl.	0·43	0·48	—	—	0·64	—	0·46	0·58	—	0·48
	ack.	0·68	0·59	—	—	—	—	0·57	0·62	—	0·60
» B	tidl.	0·51	0·48	—	—	0·60	—	0·48	—	—	0·49
	ack.	0·55	0·64	—	—	—	—	0·59	—	—	0·60
» C	tidl.	0·47	0·50	0·79	0·55	0·69	0·59	0·52	0·53	0·54	0·55
	ack.	0·70	0·83	—	—	1·13	0·70	0·58	0·62	0·69	0·61
» D	tidl.	0·52	—	0·59	0·54	0·69	0·57	0·51	0·53	0·55	0·55
	ack.	0·67	0·66	0·60	0·61	—	0·68	0·58	0·74	0·67	0·65
» E	tidl.	0·56	—	0·57	0·63	0·75	0·67	0·61	0·64	—	0·61
	ack.	0·69	—	0·75	0·64	—	0·78	0·68	0·83	—	0·72
» F	tidl.	0·62	0·61	0·63	0·60	0·82	0·65	0·55	0·70	0·51	0·61
	ack.	0·87	0·67	0·87	0·69	—	0·78	0·65	0·65	0·64	0·66
» G	tidl.	0·74	—	0·82	0·62	0·94	0·74	0·61	0·73	—	0·75
	ack.	0·96	—	1·00	0·81	1·20	0·87	0·73	0·85	—	0·90
Hela riket	tidl.	0·61	0·50	0·68	0·61	0·79	0·67	0·55	0·61	0·54	0·61
	ack.	0·85	0·64	0·88	0·68	1·20	0·82	0·64	0·79	0·67	0·71

För samtliga i tablån redovisade näringsgrenarna var således kvinnornas timlön vid tidlönsarbete i genomsnitt 61 öre, medan ackordslönen uppgick till 71 öre eller c:a 16 % mer. Dessa genomsnittstal påverkas emellertid starkt av arbetets växlande art samt det skiftande antalet tidlöns- och ackordsarbetare inom olika industrigrenar. Inskränkes jämförelsen därför till att avse särskilda industrigrenar, där stycklönsarbetet är av större betydelse, finner man, att merförtjänsten vid ackordsarbete i regel håller sig mellan 15 och 30 % och i medeltal synes uppgå till inemot 20 % av tidlönen. I fråga om manliga arbetare utgör merförtjänsten vid ackordsarbete c:a 25 %.

Kvinnolöner å vissa orter. Den föregående undersökningen har endast berört lönernas anpassning efter genomsnittsförhållandena inom olika dyrortsgrupper. Inom dessa förekomma emellertid väsentliga lokala avvikelser, och för att belysa dessa, har i omstående tab. 2 beräknats den totala löneinkomsten (inkl. övertidsersättning, naturaförmåner o. d.) per år och per timme för kvinnliga arbetare inom vissa viktigare industriorter, där inom någon näringsgren sysselsättes ett större antal (i regel minst 100) kvinnliga arbetare, fördelade på flera särskilda företag. En jämförelse mellan tab. 1 och 2 bekräftar, att under medeltalen för en och samma dyrortsgrupp ej sällan dölja sig ganska avsevärda variationer i lönesatserna, beroende på näringslivets skiftande lokala gestaltning samt växlande organisations- och avsättningsförhållanden för olika företag etc. Vid dylika jämförelser måste dock vissa reserva-

Tab. 2. Kvinnliga industriarbetares löneinkomster å vissa orter år 1925.

Orter och näringsgrenar (Siffrorna inom parentes angiva antalet kvinnliga arbetare)	Genomsnittlig löneinkomst (inkl. övertid, naturaförmåner o. d.), kr.	
	per år	per timme
Ortsgrupp G		
Stockholm (7 381)	1 953	0·87
Mekaniska verkstäder	2 255	1·03
Elektriska verkstäder	1 856	0·88
Metallmanufaktur	1 810	0·84
Kartongvarufabriker, bokbinderier o. d.	1 822	0·81
Grafisk industri	2 129	0·89
Bagerier	2 705	1·16
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	2 669	1·20
Tobaksfabriker	1 940	0·93
Slakterier och konservfabriker	2 099	0·84
Spinnerier, väverier o. d.	1 433	0·68
Skrädderier o. sömnadsfabriker	2 073	0·90
Hatt- o. mössfabriker	1 873	0·83
Päls- och skinnvarufabriker	2 230	0·99
Skofabriker	1 749	0·84
Färg-, olje- o. parfymfabriker	1 662	0·73
Annan kemisk-teknisk industri	1 682	0·71
Handel o. varulager	1 907	0·79
Tvättinrättningar	1 669	0·72
Ortsgrupp F		
Göteborg (3 898)	1 605	0·71
Mekaniska verkstäder	2 308	0·74
Kartongvarufabriker, bokbinderier o. d.	1 639	0·71
Bagerier	2 263	0·96
Choklad- o. karamellfabriker	1 305	0·65
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	2 036	0·92
Spinnerier, väverier o. d.	1 403	0·64
Skrädderier o. sömnadsfabriker	1 686	0·77
Skofabriker	1 349	0·68
Färg-, olje- o. parfymfabriker	1 729	0·72
Handel o. varulager	1 679	0·72
Norrköping (1 187)		
Grafisk industri	1 437	0·62
Spinnerier, väverier o. d.	1 258	0·61
Karlstad (158)		
Spinnerier, väverier o. d.	1 190	0·58
Mölndal (616)		
Spinnerier, väverier o. d.	1 156	0·62
Ortsgrupp E		
Malmö (2 544)	1 527	0·70
Järn- och stålmanufaktur	1 464	0·62
Grafisk industri	1 320	0·55
Choklad- o. karamellfabriker	1 401	0·67
Tobaksfabriker	1 743	0·83
Spinnerier, väverier o. d.	1 508	0·71
Skrädderier o. sömnadsfabriker	1 531	0·71
Hatt- o. mössfabriker	1 623	0·65
Skofabriker	1 431	0·68
Gävle (587)		
Tobaksfabriker	1 840	0·82
Spinnerier, väverier o. d.	1 304	0·64
Örebro (588)		
Skofabriker	1 699	0·79
Borås (2 164)		
Spinnerier, väverier o. d.	1 441	0·68
Skrädderier o. sömnadsfabriker	1 526	0·71
Eskilstuna (184)		
Järn- och stålmanufaktur	1 283	0·62
Linköping (204)		
Skrädderier o. sömnadsfabriker	1 262	0·55
Ortsgrupp D		
Hälsingborg (456)		
Spinnerier, väverier o. d.	1 471	0·61
Halmstad (360)		
Spinnerier, väverier o. d.	1 216	0·54

tioner göras för bristande jämförbarhet på grund av den varierande art och produktionsinriktning, som kan förefinnas hos företag på olika orter, även om de tillhöra en och samma bransch.

Den engelska kolkonflikten.

Vid början av december 1926 kan den sedan maj månads ingång pågående konflikten vid de engelska kolgruvorna sägas ha nått sin avslutning, i det att då allmänt återgång skedde till arbetet på grundval av distriktsöverenskommelser eller andra lokala uppgörelser; arbetsinställelsen kom sålunda att draga en tid av jämnt sju månader. I denna tidskrift har tidigare lämnats en översikt av de förvecklingar, som ledde till konfliktens utbrott, och likaså en redogörelse för dess första skede, intill generalstrejkens upphörande (årg. 1926, sid. 398 och 614 ff.). I anslutning härtill lämnas i det följande en översikt av den senare utvecklingen och slutliga uppgörelsen. Framställningen är, i vad gäller redogörelsen för konfliktens förlopp och de olika medlingsförsöken (kap. I), i huvudsakliga delar byggd på de fortlöpande översikter, som publicerats i »The Ministry of Labour Gazette» (juli—december 1926). Den därpå följande, av socialrådet Erik Sjöstrand utarbetade framställningen av konfliktens resultat (kap. II) grundar sig bl. a. på författarens egna iakttagelser och studier under vistelse i England vid tiden för konflikten.

I. Konfliktens utveckling och förlopp efter generalstrejken.

Regeringens första medlingsförsök efter generalstrejken. Såsom omnämndes i redogörelsen för generalstrejken, hade redan under detta stadium ett försök till uppgörelse i kolgruvekonflikten företagits av kolkommissionens förutvarande ordförande, Sir Herbert Samuel. Det av denne i ett memorandum den 12 maj framlagda förslaget biträddes av fackföreningarnas generalråd, som i samband därmed anbefallde generalstrejkens upphörande. Gruvarbetarförbundets styrelse förklarade däremot den föreslagna förhandlingsbasen oantaglig.[1] I enlighet med sitt vid generalstrejkens avslutning gjorda uttalande hade emellertid premierministern omedelbart inlett nya förhandlingar med båda parterna, och redan den 15 maj tillställdes resp. styrelser ett nytt förslag, vilket angavs såsom ett uttryck för regeringens uppfattning om hur en skälig uppgörelse borde kunna åstadkommas i enlighet med de av kolkommissionen uppdragna riktlinjerna. Förslaget innefattade följande huvudpunkter:

1. Industriens organisation och produktivitet borde förbättras i överensstämmelse med kolkommissionens förslag.
2. Regeringen skulle omedelbart vidtaga följande åtgärder:
a) framlägga lagförslag om: 1) genomförande av kommissionsförslaget om driftsfusioner; — 2) införande av skatt å royalty för upprättande av bad och andra välfärdsanordningar; — 3) begränsning av arbetarstammens rekrytering; — 4) upprättande av en rikslönenämnd efter mönster från järnvägarna;
b) tillsätta den föreslagna bränsle- och kraftkommittén, med representanter även för arbetarna;[2]
c) tillsätta den föreslagna vagnkommittén (för införande av större vagnstyper, sammanslagning av vagnsparker m. m.);
d) tillsätta en kommitté för utredning av frågan om försäljningssyndikat;
e) tillsätta en kommitté för utredning om vinstandelssystem och familjetillägg;
f) uppgöra en plan för inrättande av gruvkommittéer;
g) uppgöra en plan för understöd åt avskedade arbetare;
h) tillsätta en bostadskommitté för gruvdistrikten.
3. Gruvdepartementets rådgivande nämnd (*Coal Advisory Committee*) skulle sättas i tillfälle att avgiva yttrande angående alla ifrågasatta regeringsåtgärder rörande kolgruvorna, samt övervaka verkställigheten, och om något av nämnden framlagt förslag ej biträddes av regeringen, skulle skälen därför alltid meddelas parlamentet.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1926, sid. 639. — [2] Ib. sid. 617.

4. Gruvindustrien skulle erhålla ett fortsatt statsunderstöd om förslagsvis 3 miljoner £.
5. Under en tidsperiod, begränsad till ett visst antal veckor, skulle arbetarna underkasta sig en viss, procentuell lönenedsättning, medan arbetsgivarna skulle, i den mån så erfordrades, avstå från sin bokförda vinst under första kvartalet 1926, och om underskott ändå uppstode, skulle bristen täckas av statsunderstödet.
6. Under denna mellantid skulle tillsättas en nämnd av tre arbetsgivar- och tre arbetarrepresentanter jämte en opartisk ordförande, med uppgift att inom tre veckor enligt vissa grunder fastställa ett nytt riksavtal.
7. Därest parterna enades om att den gällande, lagstadgade arbetstiden borde i något hänseende jämkas, skulle regeringen framlägga förslag om erforderliga lagändringar.
8. Vad som återstode av de anslagna 3 miljonerna vid den i mom. 5 nämnda tidsperiodens utgång skulle användas till tillfälligt understöd åt svaga företag eller liknande syfte.
9. Regeringen skulle vara bunden av ovan gjorda utfästelser endast i den mån förslaget i sin helhet godkändes av båda parterna.

Ingendera av de stridande organisationerna biföll emellertid den av regeringen föreslagna uppgörelsen. Arbetarna motiverade sitt avslag främst med att det ej vore möjligt att godtaga ens en tillfällig lönesänkning eller överlämna åt en särskild nämnd att fastställa efter distrikt varierande procenttillägg, såsom förutsattes i regeringens förslag. Arbetsgivarna å andra sidan hävdade, att åttatimmarsdagens återinförande och frihet från allt statligt förmynderskap vore oeftergivliga villkor för industriens stabilisering.

Regeringen gav i sina svarsskrivelser båda parterna i ganska skarp ton tillkänna sitt missnöje med avslaget å medlingsanbudet. För arbetarna framhölls särskilt, att den genom arbetsinställelserna vållade nationalförlusten gjorde det omöjligt för regeringen att hålla erbjudandet om statsunderstöd öppet längre än till maj månads utgång, och arbetsgivarna erinrades därom, att den överklagade »politiska inblandningen» helt och hållet vore förvållad genom kolindustriens ådagalagda oförmåga att på samma sätt som andra näringsgrenar själv ordna sina arbetsförhållanden.

De nya lagarna för kolindustrien. Det dröjde härefter ytterligare en månad, innan något nytt initiativ togs från regeringens sida. Det blev nu ej heller fråga om någon direkt hänvändelse till parterna, utan i stället tillkännagavs, att regeringen hade för avsikt att framlägga vissa i det föregående anbudet antydda lagförslag, avsedda att underlätta en blivande uppgörelse. Den 21 juni förelågo i parlamentet de två propositioner, som benämndes *Coal Mines Bill* och *Mining Industry Bill*. Den förra propositionen avsåg en utsträckning av den lagliga arbetstiden i kolgruvorna från sju till åtta timmar, den senare vissa lagbestämmelser av den art, som omnämndes i mom. 2 av regeringens memorandum den 15 maj. *Coal Mines Act*, som efter genomgången parlamentsbehandling utfärdades den 8 juli 1926, är avsedd att gälla under en tid av fem år, varefter, om intet annat beslutas, de förutvarande bestämmelserna om sju timmars arbetsdag åter träda i kraft. *Mining Industry Act* erhöll, med vissa av parlamentet vidtagna ändringar, konungens stadfästelse den 4 augusti. Lagen, vars innehåll närmare refereras i det följande (sid. 39), skall i den del, som gäller förutvarande gruvarbetares företräde till anställning inom kolindustrien, äga tillämpning endast intill utgången av år 1929.

I avvaktan på de nya arbetstidsbestämmelsernas ikraftträdande utfärdades i början av juli av arbetsgivarna i flertalet distrikt nya föreskrifter rörande arbets- och lönevillkor för de arbetare, vilka återupptogo arbetet på grundval av åtta timmars arbetsdag. I allmänhet utgick man härvid ifrån, att förutvarande daglön skulle bibehållas under en tid av tre månader, varefter skulle gälla samma procentuella minimitillägg, som enligt 1921 års riksavtal, d. v. s. 20 % å standardlönen, med ytterligare tillägg allt efter det ekonomiska resultatet av driften under föregående tremånadsperiod. Den förutvarande regeln, att av den s. k. nettobehållningen 87 % skulle tillfalla arbetarna såsom lön, bibehölls härvid överallt;[1] ett försök i något distrikt att

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1926, sid. 615.

återinföra den före 1924 tillämpade fördelningsgrunden (85 %) avstyrdes genom påtryckning från regeringen.

Den 19 juli inträffade ett uppmärksammat intermezzo i medlingsarbetet, i det ett antal biskopar och andra representanter för olika kyrkosamfund offentliggjorde en vädjan till regeringen och de stridande att bilägga konflikten på villkor bl. a. att förutvarande arbetstids- och lönebestämmelser skulle tillämpas under en kortare övergångstid — högst fyra månader — medan förhandlingar pågingo om hur förhållandena för framtiden skulle regleras på grundval av ett riksavtal. De punkter, varom enighet ej kunde nås under denna tid, skulle hänskjutas till skiljedom. Företag, som ej vore i stånd att under övergångstiden utbetala de stipulerade lönerna, skulle erhålla erforderlig subvention av statsmedel. — Sistnämnda punkt förklarades av regeringen omedelbart vara oantaglig, och förslagets genomförande var därmed omöjliggjort. Å arbetarsidan mötte förslaget till en början större sympati, och gruvarbetarnas representantskap beslöt den 30 juli att för sin del tillstyrka förslaget och utsända det till omröstning inom distrikten. Omröstningen utföll emellertid så, att förslaget även här förkastades (med c:a 368 000 röster mot 333 000).

Medlingsförsök under september; förslag om en riksskiljedomstol. Den 16 augusti hölls ett nytt sammanträde med gruvarbetarnas representantskap, varvid meddelades det negativa resultatet av omröstningen om det biskopliga medlingsförslaget, och därefter behandlades frågan om fullmakt för förbundsstyrelsen att inleda nya förhandlingar med arbetsgivarna och regeringen. Representantskapet gav sitt samtycke härtill, men under betonande av att fråga endast finge bli om riksavtal, icke om några uppgörelser distriktsvis; härmed torde man kunna anse, att arbetarsidan övergivit den intransigenta ståndpunkt, som fått sitt uttryck i slagordet: »icke en sekunds längre arbetsdag, icke ett öres minskad arbetslön». Redan den 19 augusti hölls härefter det första förhandlingssammanträdet med arbetsgivarna, vilket emellertid blev resultatlöst, då arbetsgivarombuden å sin sida — frånsett övriga meningsskiljaktigheter — förklarade sig sakna fullmakter att underhandla om annat än distriktsavtal. Lika liten framgång hade gruvarbetarnas nästa försök att få regeringens medverkan till en ny medlingsaktion. Vid den överläggning, som den 26 augusti hölls med några av regeringens ledamöter, framhöll bl. a. finansministern (Churchill) — som under premierministerns bortovaro företrädde regeringen — att regeringens ståndpunkt i fråga om subventioneringens upphörande vore orubblig och att ingen medling syntes möjlig förrän parterna själva i ett eller annat hänseende jämkade på sina ståndpunkter.

Den 2 september sammanträdde ånyo gruvarbetarnas representantskap för att taga ställning till den situation, som uppkommit genom de föregående misslyckandena. Man hade nu också att dryfta en från arbetarna i ett distrikt (Nottinghamshire) ingiven framställning att självständigt få förhandla om distriktsavtal, därest icke frågan om riksavtal inom en vecka kunde finna sin lösning[1]. Överläggningarna utmynnade i ett förnyande av styrelsens förhandlingsfullmakt med endast det direktiv, att förhandlingarna skulle gälla upprättande av ett riksavtal; formuleringen torde ha varit avsedd att antyda, att i fråga om avtalets innehåll i övrigt inga oeftergivliga villkor skulle anses vara uppställda. I den skrivelse, som efter mötet (den 3/9) avläts till regeringen, meddelades också, att arbetarna »vore beredda att ingå i förhandlingar om ett nytt riksavtal i syfte att nedbringa arbetskostnaderna för anpassning efter industriens omedelbara behov». Regeringen ansåg härmed också förutsättningarna för en ny medlingsaktion vara uppfyllda och tillställde omedelbart gruvförbundet en avskrift av arbetarnas skrivelse jämte inbjudning till en konferens, där alla tre parterna — regering, arbetsgivare och arbetare — skulle vara representerade. Svaret blev

[1] Arbetarna hade här erbjudits att återupptaga arbetet med t. v. 7½ timmars arbetsdag och oförändrad dagsinkomst.

emellertid avböjande, under framhållande av att förbundet saknade fullmakt att förhandla om arbetsvillkor inom de olika distrikten. En efter energisk påtryckning från finansministern anordnad omröstning bland gruvägarna gav ej heller annat resultat, än att de olika distrikten allmänt vidhöllo kravet på lokala uppgörelser.

Efter att ha mottagit arbetsgivarnas svar och därefter enskilt konfererat med representanter för båda parterna, avlät premierministern den 17 september en ny skrivelse till gruvarbetarförbundet, vari konstaterades, att gruvägarna under inga omständigheter ville ingå i förhandlingar om riksavtal och att regeringen ej heller hade i sin makt att tvinga dem därtill. Däremot framhölls, att beträffande de huvudfrågor, som tidigare behandlats i riksavtalet, arbetsgivarna överallt vore villiga att tillämpa enhetliga principer. Under sådana förhållanden borde enligt regeringens uppfattning en lösning kunna ernås på så sätt, att avtal upprättades distriktsvis inom ramen av vissa gemensamma allmänna bestämmelser. Därest denna lösning vunne arbetarnas bifall, vore regeringen villig att genom en särskild lagstiftning garantera upprätthållandet av de likformiga allmänna bestämmelserna. Proposition skulle nämligen i så fall framläggas om upprättande av en riksskiljedomstol, vilken skulle erhålla befogenhet att fastställa modifikationer i de för olika distrikt provisoriskt upprättade avtalen, i vad gällde sådana bestämmelser, som före juli 1925 plägat regleras genom riksavtal. Under skiljedomstolens bedömande skulle kunna hänskjutas alla avtal, i vilka fastställts en arbetstid överstigande den, som varit gällande före lagändringen i juli 1926. Bestämmelserna om skiljedomstolen skulle dock ej träda i kraft, därest parterna själva dessförinnan enats om de allmänna bestämmelser, som hörde hemma i ett riksavtal.

Gruvarbetarnas svar kom den 21 september och var hållet i en tämligen avvisande ton. Förbundsstyrelsen konstaterade, att regeringen med sitt nya projekt helt övergivit en ståndpunkt, som ett par veckor tidigare hävdats av finansministern, nämligen att uppgörelse borde träffas på grundval av riksavtal. Det nya förslaget innebar, att arbetsgivarna helt och hållet skulle kunna diktera villkoren för arbetets upptagande. Möjligheten att sedermera få arbetsvillkoren reviderade genom skiljedom vore ej mycket att bygga på, då ännu intet vore närmare bestämt om den föreslagna domstolens sammansättning, och för arbetsgivarna funnes en utväg att undgå skiljedom genom att bibehålla den förutvarande arbetstiden, men i stället sänka lönerna. Arbetarna måste sålunda vidhålla sin den 3 september intagna ståndpunkt att bestämt fordra ett riksavtal, men i övrigt icke ställa sig avvisande mot de jämkningar i arbetsvillkoren, som i näringslivets intresse kunde vara nödvändiga.

Det avvisande svaret föranledde emellertid ej regeringen att släppa taget, utan inleddes omedelbart personliga överläggningar mellan premierministern och gruvarbetarförbundets styrelse, och resulterade dessa däruti, att arbetarrepresentanterna redan den 22 september framlade följande nya förslag, vilket som synes innebar en väsentlig modifikation av deras tidigare ståndpunkt i frågan om skiljedom:

1) Styrelsen är beredd att föreslå arbetarna att omedelbart upptaga arbetet mot att tillsvidare erhålla löner icke understigande 1921 års avtal.[1]

2) Fastställandet av ett riksavtal överlämnas åt en opartisk skiljedomstol enligt mellan parterna träffad överenskommelse.

3) Skiljedomstolen skall vid sina beslut hava att taga hänsyn till kolkommissionens förslag och söka bringa dessa i tillämpning inom industrien.

4) Från den tidpunkt skiljedomstolen bestämmer, skall varje av utslaget berörd person vara lagligen berättigad att uppbära den i utslaget fastställda lönen.

Med detta anbud hade gruvarbetarna sålunda obetingat godkänt de av kolkommissionen uppdragna riktlinjerna och förklarat sig villiga att på grundval härav låta arbetsvillkoren regleras genom skiljedom — ett medgivande som, om det framkommit i april, sannolikt kunnat leda till en fredlig uppgörelse. Som läget nu var, innebar den av arbetarna ifrågasatta skiljedomen ingalunda detsamma som den av regeringen föreslagna. En väsentlig skillnad låg bl. a. däruti, att en skiljedomstol, vilken som

[1] Detta skulle innebära ca 10 % nedsättning av de före konflikten gällande lönerna

huvuddirektiv hade att hålla sig till kolkommissionens förslag, ej gärna skulle kunna stipulera någon förlängning av arbetstiden, medan enligt regeringsförslaget skiljedom skulle kunna påkallas endast under den förutsättning, att en förlängning av arbetstiden redan genomförts.

Regeringen lät också förstå, att den ej ansåg det från arbetarsidan framlagda förslaget utgöra någon lämplig förhandlingsbasis. Efter ett kabinettssammanträde den 24 september meddelades nämligen förbundsstyrelsen, att regeringen icke ansåg sig kunna gå längre än den gjort i sitt sista medlingsförslag och att de däri framställda anbuden ej heller kunde gälla för obegränsad tid, utan förutsatte ett godkännande snarast möjligt från arbetarnas sida. Något dylikt kunde dock ej omedelbart lämnas, då styrelsen ansåg frågan vara av den vikt, att den borde underställas omröstning ute i distrikten. Först den 7 oktober förelåg resultatet av denna omröstning: regeringens förslag hade då avslagits med den överväldigande majoriteten av 737 000 röster mot 42 000. — Med hänsyn till den genom detta avslag inträdda tillspetsningen av situationen beslöt gruvarbetarnas representantskap omedelbart härefter en rad åtgärder, avsedda att ytterligare skärpa striden. Sålunda beslöts:

1) att säkerhetspersonalen i gruvorna skulle nedlägga arbetet;

2) att transport av utländskt kol skulle förklaras i blockad;

3) att de strejkande skulle åläggas upphöra med att, som förut skett, för egen räkning upptaga kol ur dagbrott (»outcropping»);

4) att en extra fackföreningskongress borde inkallas för att besluta om en allmän uttaxering till förmån för gruvarbetarna;

5) att en intensiv propaganda för strejken skulle igångsättas i distrikten med anlitande av särskilt arbetarpartiets representanter i parlamentet.

Med hänsyn till de tämligen vittgående krav, som i denna resolution ställdes på de andra arbetarorganisationernas medverkan, bestämdes, att beslutet, innan några verkställighetsåtgärder igångsattes, skulle underställas omröstning i distrikten. Resultatet blev 460 000 röster för och 284 000 mot den av representantskapet anbefallda politiken. De i jämförelse med föregående omröstning sjunkande röstsiffrorna berodde på att tvenne distrikt, Nottingham och Leicester, icke deltagit i omröstningen. I det senare distriktet hade gruvarbetarna den 9 oktober beslutat återupptaga arbetet: i det förra hade man, i överensstämmelse med den förut nämnda resolutionen från augusti, anordnat en särskild omröstning om huruvida man skulle följa den av fackförbundet anvisade linjen eller söka få till stånd ett separat distriktsavtal.

Det kan i detta sammanhang erinras om att internationella gruvarbetarfederationen den 30 september haft en konferens i Ostende, varvid diskuterades ett förslag om en internationell sympatistrejk, vilket dock ej ansågs genomförbart.

Den slutliga medlingsaktionen. Fackföreningskongressens generalråd ingriper. Resolutionen den 7 oktober fick sin främsta betydelse därigenom, att den nödgade gruvarbetarna att ånyo söka samverkan med landets övriga fackorganisationer, vilka efter generalstrejkens upphörande hållits utanför de egentliga förhandlingarna. Den 22 oktober inleddes sålunda underhandlingar med fackföreningskongressens generalråd om den ifrågasatta blockaden mot koltransporterna och anordnandet av en allmän uttaxering till gruvarbetarna. Enda resultatet av överläggningarna blev emellertid, att en till den 3 november sammankallad konferens med ombud för de olika fackförbundsstyrelserna förklarade sig beredd att inom sina organisationer förorda en frivillig insamling med en penny per dag och medlem.

Redan härförinnan, under de sista dagarna i oktober, hade representanter för generalrådet haft överläggningar dels med vissa regeringsledamöter och dels med gruvarbetarförbundets styrelse, och som resultat av dessa överläggningar upptogos nu också förnyade förhandlingar mellan regeringen och förbundsstyrelsen. Sedan gruvarbetarnas representantskap, som sammanträtt den 4 och 5 november, gått in på en uppgörelse om distriktsavtal, i överensstämmelse med likformiga allmänna bestämmelser, framlade

regeringen den 6 november följande förklaring angående vad som enligt dess mening borde innefattas i nämnda gemensamma bestämmelser:

1) Tilläggsprocenten å grundlönen skulle bli densamma som enligt 1921 års avtal, och denna minimilön skulle utgå utan hänsyn till arbetstidens längd.
2) Arbetarnas andel av den s. k. nettobehållningen (skillnaden mellan försäljningspriset och andra produktionskostnader än arbetslönen) skulle hållas mellan 85 och 87 %, allt efter förhållandena inom olika distrikt.
3) Nuvarande metod för nettobehållningens beräknande skulle bibehållas.
4) Subsistenslönen för de lägst betalade daglönsarbetarna skulle bibehållas, men storleken av dessa lönebelopp göras till föremål för vidare förhandlingar.
5) Om intet riksavtal kommer till stånd, skall arbetsgivarorganisationen i varje distrikt till premierministern avgiva förbindelse att ställa sig dessa regler till efterrättelse.

Till arbetsgivarna avläts samma dag en skrivelse från gruvdepartementet, vari innebörden av regeringens förslag något närmare utvecklades; bl. a. uttalades, att frågan om subsistenslönerna, om enighet därom ej kunde uppnås, borde göras till föremål för skiljedom inom varje distrikt.

Sedan gruvarbetarnas representantskap härefter åter sammanträtt den 10 och 11 november och därvid, efter ingående debatter om regeringens förslag, bemyndigat förbundsstyrelsen att fortsätta underhandlingarna, framlade regeringen sistnämnda dag följande mera detaljerade medlingsförslag:

1. Gruvarbetarförbundet förbinder sig att göra allt vad i dess förmåga står att åstadkomma en omedelbar återgång i arbete på basis av distriktsavtal. Vid förhandlingarna härom får icke frågan om arbetstiden vara utesluten.
2. Beträffande de löner, som vid omedelbar återgång i arbete skola utbetalas, ha arbetsgivarna underrättat regeringen, att de för alla distrikt, med undantag för Northumberland, Durham, Cumberland och North Wales, erbjudit sig att temporärt betala en tilläggsprocent å grundlönerna, icke understigande den, som var gällande den 30 april 1926, ävensom en subsistenslön av samma storlek som förut i sådana distrikt (med undantag av de ovannämnda), där en dylik betalades enligt § 7 i 1924 års avtal.
3. Arbetsgivarna ha jämväl underrättat regeringen, att de äro villiga att i varje distrikt omedelbart utse en speciell paritetisk underkommission för behandling av transferprisen (avräkningsprisen å kol för egna associerade verk och anläggningar).
4. Vidare ha arbetsgivarna underrättat regeringen, att arbetarna få återgå i arbete i den mån tillfällen härtill kunna beredas, men utan förfång för sådana arbetare, vilka redan återgått i arbete.
5. Beträffande de blivande arbetsvillkoren skall varje distriktsavtal, som upptager vissa allmänna principer, betraktas som ett »standardavtal». Detta skall gälla för varje avtal, som innehåller bestämmelser rörande följande punkter:
a) distriktsstyrelse med opartisk ordförande;
b) periodiskt fastställande av industriens driftsresultat, vilket utrönes genom från vardera parten utsedda revisorer. Dessa erhålla rättighet att göra stickprov i bokföringen och att hänskjuta varje härigenom uppstående fråga till den opartiske ordföranden i distriktsstyrelsen;
c) periodisk reglering av tilläggsprocenten i distrikten i enlighet med vad under b) säges; det till grund för fördelningen av nettobehållningen liggande relationstalet får icke vara ofördelaktigare för arbetsgivarna än 87: 13 och icke ofördelaktigare för arbetarna än 85: 15, varvid nettobehållningen skall beräknas enligt bil. 3 i 1924 års riksavtal, dock utan hinder för sådana variationer, som må beslutas av distriktsstyrelsen eller i brist på enighet inom denna av dess opartiske ordförande;
d) minimiprocenten för tilläggslön å grundlönen får icke vara lägre än 20 % å standardlönen, varmed här förstås den grundlön, som är gällande, (i Skottland 1888 års grundlön) plus den distriktsprocent å grundlönen, som betalades under juli månad 1914 (eller vad som svarar däremot i de fall, då 1914 års distriktsprocent sedermera sammanslagits med grundlönen), plus sådant procenttillägg, som kan vara överenskommet att utgå åt ackordsarbetare nere i gruvan vid kortare arbetstid än åtta timmar;
e) betalning av subsistenslön åt lågbetalda daglönade efter en lönesats, som gällde sistlidne april, för tiden intill den avlöningsdag, som inträffar närmast efter 31 januari 1927, och därefter enligt sådan lönesats, som distriktsstyrelse eller i brist på enighet inom denna dess opartiske ordförande må bestämma;
f) en avtalstid av minst tre år, churu utan hinder för sådana ändringar i distriktsavtalen, varom parterna kunna enas, eller sådan bestämmelse i avtalet, att något däri intaget villkor kan ändras genom beslut av distriktsstyrelsen eller i brist på enighet inom denna av dess opartiske ordförande.
6. Regeringen förpliktar sig att, så snart den övertygat sig om att bestämmelsen i detta memorandums första punkt uppfyllts, införa sådan lagstiftning, att varje distriktsavtal, som icke

överensstämmer med standardavtalet, kan under förutsättning, att däri ingår bestämmelse om längre arbetstid för underjordsarbete än vad som i distriktet tillämpades sistlidne sista april, från vardera partens sida överklagas hos en riksskiljenämnd i fråga om varje villkor, som omnämnes i föreståeude punkt 5, därest det för den överklagande parten är mindre fördelaktigt än som skulle bli fallet i ett standardavtal. Intet överklagande äger laglig grund, om det avser »standard»-distriktsavtal eller avtal, som upprättats på grundval av en arbetsdag icke överstigande den som tillämpades under jord i distriktet den 30 april 1926.

7. Riksskiljenämnden skall bestå av sådana medlemmar i industridomstolen, vilka icke ha någon förbindelse med kolindustrien och som härtill utses av arbetsministern. De skola assisteras av tvenne bisittare, av vilka parterna utse vardera en.

8. Då ett avtal överklagats hos riksskiljenämnden, kan denna i fråga om överklagade förhållanden vidtaga sådana ändringar i avtalet, som den inom ramen för standardvillkoren kan finna lämpligt, eller om den så finner ändamålsenligt, fastställa avtalet utan ändringar. Avtalet skall därefter gälla som godkänt av riksskiljenämnden.

9. Den lag, som skall bekläda riksskiljenämnden med sagda befogenheter, skall hava en giltighetstid av endast sex månader.

10. Regeringen skall omedelbart vidtaga åtgärder för verkställande av bestämmelserna i Mining Industry Act av 1926 angående rekrytering av arbetare.

Regeringens förslag behandlades den 13 november i representantskapet, som med 432 000 mot 352 000 röster beslöt att för sin del tillstyrka detsamma och hänskjuta det till omröstning inom distrikten. Omröstningen, vars resultat förelåg den 18 november, gick mot förmodan i den riktningen, att förslaget avslogs med 460 800 röster mot 313 200. Inför denna utgång, som dock syntes giva vid handen en ökad förhandlingsvilja bland de strejkande, fann sig representantskapet böra slå in på den linjen, att de olika distriktsorganisationerna befullmäktigades att var för sig inleda förhandlingar med arbetsgivarna, dock så att intet distrikt borde träffa definitiv uppgörelse, innan förbundsledningen tagit del därav. Som normerande för uppgörelsen uppställdes vissa allmänna principer, bl. a. att arbetarnas andel av nettoöverskottet skulle bibehållas vid 87 % och att avtalen borde löpa med högst en månads uppsägning. Distriktsförhandlingarna igångsattes den 23 november och bedrevos så raskt, att man redan den 26 kunde inrapportera uppgörelser i alla de mera betydande distrikten. Den 1 december förklarade man å arbetsgivarsidan officiellt konflikten vara bilagd.

Giltighetstiden för de nya avtalen växlar mellan 1—5 år; för de största distrikten har den fastställts till 3 år med 1—2 månaders uppsägning. *Arbetstiden* har för underjordsarbetare i vissa distrikt satts till $7^1/_2$, i andra till 8 timmar, med någon förkortning på lördagar; för arbete ovan jord blir arbetsveckan i regel 49, i vissa fall 48 timmar.

I fråga om *lönevillkoren* kunde de av förbundsstyrelsen uppställda riktlinjerna för distriktsuppgörelserna ej heller vidhållas. I flertalet distrikt måste nämligen arbetarna finna sig i, att deras andel av nettobehållningen sänktes från 87 till 85 %. De s. k. subsistenslönerna bibehöllos i allmänhet vid förutvarande belopp, men blevo i en del distrikt också sänkta. En närmare redogörelse för de ur konflikten framgångna löne- och arbetstidsförhållandena lämnas i nästföljande kapitel.

II. Överblick av konfliktens resultat.

Av socialrådet *Erik Sjöstrand.*

Konfliktens huvudsakliga resultat. Den nu avslutade kolkonflikten i England är med hänsyn till sin varaktighet och omfattning den absolut största som någonsin förekommit. Visserligen ha icke saknats arbetsstrider, som sträckt sig över en längre tidsperiod, exempelvis den engelska gjutarstrejken för några år sedan, men i fråga om antalet förlorade arbetsdagar står dock 1926 års kolkonflikt utan medtävlare. Det förutvarande rekordet bildades av 1921 års kolkonflikt, som varade tre månader, medan den nu avslutade sträckte sig över sju månader.

Även med avseende å resultatet är årets kolkonflikt ganska enastående. Icke blott ha arbetarna måst samtycka till de krav, som ursprungligen framställdes från motsatta

sidan, utan de ha därutöver måst offra sjutimmarsdagen och riksavtalsprincipen. Med rätta kunde premierministern vid underhusdebatten den 27 september 1926 påpeka, att arbetarsidan efter 21 veckors arbetsinställelse omsider kommit fram till en ståndpunkt, som, om den intagits vid konfliktens utbrott, hade lett till uppgörelse. Ännu i september var emellertid ställningen densamma, som man kunnat konstatera både tidigare och senare under loppet av denna segslitna konflikt, nämligen att arbetarledningen icke kunde förmå sig att jämka sin taktik efter situationens krav. Den erbjöd sig nu för första gången att gå med på en sådan sänkning av den s. k. nationella tilläggsprocenten, som arbetsgivarna erbjudit strax före konfliktens utbrott, men den kunde icke taga ståndpunkt till frågan om arbetstiden och därmed taga konsekvenserna av det faktiska förhållande, som inträtt genom åttatimmarslagen och de i distrikten framställda erbjudandena från kolgruveägarna. Ej heller kunde arbetarledningen förmås att vid samma tillfälle taga vederbörlig hänsyn till det förändrade läge, som inträtt genom den nya lagen om kolgruveindustrien och varigenom flertalet av de i kolkommissionens rapport behandlade spörsmålen erhållit en mot det politiska läget svarande lösning.

Följderna av denna intransigenta hållning läto icke heller vänta på sig. Det strax därefter sammankallade representantskapet fattade visserligen beslut om konfliktens skärpning genom säkerhetspersonalens indragande, blockad av koltransport o. s. v., men det stannade vid en gest. Oaktat den överväldigande majoritet, som i distrikten syntes förefinnas för ett fortsatt motstånd (jfr sid. 31), förändrades ställningen efter ytterligare en månad därhän, att icke blott de tilltänkta stridsåtgärderna måste formligen avskrivas, utan ett uttryckligt erkännande gavs åt distriktsavtalsprincipen i förening med garanti för bevarandet av viss likformighet för hela landet. På sistnämnda idé byggde regeringen sedermera ett förslag, som, om det antagits, onekligen skulle ha tillförsäkrat gruvarbetarfederationen en värdefull ersättning för ett riksavtal, men liksom flera gånger förut spärrades vägen till en uppgörelse av distrikten, som nedvoterade regeringens förslag och därmed i själva verket beseglade federationens öde; återgången till arbetet tog nämligen strax därefter sådana proportioner, att knappast någon utsikt i fortsättningen kunde finnas att vare sig på frivillighetens eller tvångets väg få till stånd en gemensam uppgörelse om arbetsvillkorens reglering.

Det förnämsta resultat, som framgått ur konflikten, är, att gruvarbetarfederationen tillsvidare upphört att existera som förhandlande part i frågor berörande arbetsvillkoren. I verkligheten har därmed ingenting annat timat än en återgång till förhållandena före kriget, då centralorganisationerna å ömse sidor endast hade att befatta sig med frågor om välfärd, hälsovård o. dyl., medan ärenden berörande arbetslöner och arbetstid reglerades distriktsvis. För hela riket gemensamma förhandlingar infördes först i och med det, att staten under kriget övertog det ekonomiska ansvaret för industrien och sålunda gjordes till förhandlande part med arbetarsidan. Efter statskontrollens avveckling och de i samband därmed uppkomna väldiga arbetsstriderna avslutades sedermera det första riksavtalet mellan Mining Association och Miners Federation på sommaren 1921. Huruvida denna uppgörelse blev till gagn för industrien, därom råda synnerligen delade meningar — arbetsgivarna anse, att det inflytande, som federationen därigenom vetat förskaffa sig över sina medlemmar, utnyttjades i politiska intressens tjänst och att staten, ehuru icke direkt ansvarig, indrogs i den ovidkommande förhållanden. Denna uppfattning påstodo sig arbetsgivarna ha haft alltsedan 1921, och deras samtycke till riksavtal strax före generalstrejkens utbrott säges vara lämnat endast under påtryckning från regeringen och i syfte att undvika den hotande konflikten. Jämväl anser sig arbetsgivarsidan ha återfått sin fulla frihet i detta avseende, sedan gruvarbetarna efter generalstrejkens sammanbrott förkastade regeringens då framlagda förslag till uppgörelse på basis av den Samuelska kommissionens rapport.

Denna frontförändring på arbetsgivarsidan är onekligen något av det märkligaste, som timat under hela konflikten, och torde komma att sätta sin prägel på den bli-

vande arbetarpolitiska utvecklingen inom industrien. På regeringssidan mottogs underrättelsen härom med oförställd förvåning. I själva verket hade det sedermera antagna förslaget om lagligt medgivande att utsträcka arbetstiden till åtta timmar framlagts under förutsättning, att därigenom skulle befrämjas en variering av arbetsvillkoren inom ramen av ett riksavtal. Likaså hade kolkommissionen bestämt uttalat sig för riksavtalsprincipen. Om till stöd för arbetsgivarnas frontförändring kan anföras, att regeringen genom att framlägga förslag om åttatimmarsdagen själv avvikit från kolkommissionens rapport — vilken den ju tagit till ledstjärna för sin politik — så har häremot kunnat invändas, att rapporten icke helt uteslutit möjligheten av en jämkning i arbetstiden, under förutsättning av att därigenom en uppgörelse i lönefrågan kunde befrämjas. Likaså har kunnat anföras, att arbetstidslagen endast öppnade möjligheter för att utsträcka arbetstiden, men ingalunda påbjöd visst antal arbetstimmar. Enligt vad sedermera blivit bekant, skall avsikten till och med ha varit att förbinda arbetstidslagen med vissa villkor, varigenom förhindrades ett missbruk av dess bestämmelser i syfte att knäcka gruvarbetarfederationens ryggrad.

Hur allvarliga regeringens avsikter att åstadkomma en för arbetarsidan, så långt förhållandena medgåvo, betryggande riksreglering voro bevisas bäst av det nyss berörda, så sent som i november framlagda regeringsförslaget om obligatorisk skiljedom i avtalsfrågor; ingripandet tänktes visserligen endast ske i sådana fall, där längre arbetstid än sju timmar förekom, men praktiskt taget skulle därmed alla distriktsuppgörelser ha bragts under skiljedomsförfarande. Detta dokument är utan tvivel ett av de viktigaste regeringsförslag avseende industrien, som sedan långa tider framlagts i England. Invändningarna mot obligatorisk skiljedom i industriens intressetvister ha i England varit minst lika starka som i andra länder, och det kan endast ha varit en känsla av kolgruveindustriens vitala betydelse för landet och det sedan länge rådande orostillståndets olidlighet, som föranlett detta förslag. Förslaget har i England en enda motsvarighet, nämligen det vid järnvägarna införda skiljedomsförfarandet. Förutom att det senare i detaljer avviker från här ifrågavarande, betecknar det givetvis en ofantlig skillnad, att förfarandet nu föreslagits utvidgat till en industri, som i väsentlig mån är beroende av export. Hade detta förslag icke genom det oväntade resultatet av omröstningen i distrikten kommit att förfalla, hade förslagets vidare behandling i parlamentet onekligen erbjudit det allra högsta intresse.

Frågan om orsaken till gruvarbetarfederationens nederlag. Den fråga, som under denna konflikt tilldragit sig det största allmänna intresset och som oftast berörts i de politiska ledarspalterna, är orsaken till gruvarbetarfederationens nederlag. Rent ekonomiskt sett är visserligen denna fråga icke svår att besvara — med den ståndpunkt federationen från början intagit i lönefrågan, lät sig icke förena en lösning, som ur nationalekonomisk synpunkt kunde anses tillfredsställande eller ens möjlig. Konsekvensen av en sådan ståndpunkt bleve ett nedläggande av gruvdriften i sådan utsträckning, att landets skattebetalare komme att oskäligt belastas med kostnader för arbetslöshetsunderstöd och fattigvård. Hand i hand härmed skulle ha gått en minskning i exporten av kol, som försämrat handelsbalansen och rubbat en av grundvalarna för den engelska skeppsfartens bestånd, nämligen utförseln av kol i ballast. Frågan om kolets användning är till stor del en fråga om pris, och det anses ingalunda uteslutet, att kolet kan hävda sin plats och t. o. m. vinna ytterligare marknader, om priset hålles vid lämplig höjd.

Visserligen intalade man sig länge på arbetarsidan — alltför länge, enligt vad konfliktens förlopp utvisade — att bristen i det ekonomiska resultatet av kolindustrien kunde utfyllas medelst en statssubsidie. Det har för mig uppgivits och förefaller också sannolikt, att det huvudsakligen var denna föreställning, som höll konflikten vid liv så lång tid och som eggade federationens ledning till alla dess hopplösa ansträngningar. Ur ekonomisk synpunkt ter sig emellertid en sådan lösning lika tröstlös som ett massarbetslöshetsunderstöd. Det engelska kolet intager en så pass

betydande plats på världsmarknaden, att en subsidiering därav icke kan undgå att framkalla återverkningar på den internationella prisbildningen. Erfarenheterna från den nio månaders subsidieperiod, som tog sin början den första augusti 1925, visar, att subsidien med inemot hela sin styrka kom att trycka på världsmarknadspriset. Statsunderstödets samlade belopp blev därför vida större än som från början kunnat beräknas, och det tenderade att ökas, så mycket hellre som andra kolexporterande länder kunde väntas vidtaga motåtgärder.

Synnerligen ovisst var alltså, om understödet kunde förskaffa engelskt kol någon ökad exportmarknad — någon ökning inträdde i varje fall icke under subsidieperioden. Visserligen beredde det billiga kolet i och för sig en lättnad för andra industrier, men fördelen härav måste delas med industrien i konkurrerande länder, som importerade engelskt kol; dessutom hade ju det engelska näringslivet att såsom skattebetalare bidraga till kostnaderna för subsidiepolitiken. Syftet med denna ur nationalekonomisk synpunkt minst sagt tvivelaktiga politik vore ju att upprätthålla en viss lönenivå inom kolgruveindustrien, men rättmätigheten härav ifrågasattes starkt i belysning av det faktum, att arbetslönen inom andra stora exportindustrier var icke obetydligt lägre. Från parlamentariskt arbetarhåll har man därför också hört subsidien utdömas — åtminstone i den form den gavs — och något ur praktisk synpunkt acceptabelt förslag till annan subsidieform har icke kunnat presteras. Visserligen har från arbetarhåll framförts tanken på att subsidien skulle begränsa sig till exportkolet eller att den endast skulle utgå till visst maximibelopp, men dessa förslag synas icke ha vunnit något större gehör. Tillsvidare måste därför frågan om subsidiering av engelskt kol anses vara olöst, och någon praktisk politik beteckna dylika förslag säkerligen icke.

I betraktande av det nu sagda måste den ståndpunkt, som intogs av gruvarbetarfederationen, från början anses hopplös, och diskussionerna i parlamentet, i pressen och bland allmänheten ha i väsentlig mån gått ut på att bibringa arbetarsidan en övertygelse härom. Uti bristen på förståelse av dessa synpunkter har man också att söka orsaken till det ur gruvarbetarfederationens synpunkt tragiska förloppet av strejken. Ett studium av konflikten i alla dess skiften medgiver jämväl en inblick i huru pass artificiell och bräcklig den grundval var, på vilken federationen hade att stödja sig, och med vilka fördomar den hade att kämpa. Det var icke federationens ledning, som i alla skiften förde intransigensens talan. Representantskapet visade sig i regel omedgörligare, och det allra svåraste och ofta nästan oförklarliga motståndet var att finna i distrikten. Motståndet synes sålunda ha skärpts, ju mer man avlägsnade sig från centrum och med sin vädjan sökte nå de breda lagren, men härom kan intet sägas med bestämdhet. Mycket talar å andra sidan för att det var under direkt påverkan från centralledningen, som i distrikten skapades en för varje förnuftig lösning ogynnsam stämning — en uppfattning, varåt bl. a. arbetarpartiets ledare givit uttryck, såsom strax skall visas. Distriktsomröstningarna kunna i varje fall icke anses såsom något tillförlitligt uttryck för opinionen bland gruvarbetarskarorna. Någon personlig omröstning (ballot) har icke någon enda gång företagits över hela landet, vare sig vid konfliktens utbrott eller senare. Vid distriktsomröstningarna synas i regel röstetalen ha beräknats på indirekt väg, så att ett visst antal röster ansetts tillkomma varje i röstningen deltagande enhet (cardvoting). Det är därför omöjligt att utröna, i vad mån stämningen ute bland gruvfolket i verkligheten kan ha förändrats under intryck av det förlopp, konflikten tog.

Att ledningen inom gruvarbetarfederationen visat oresonlighet, för att använda ett milt uttryck, är ju en uppfattning, som rått i de vidaste kretsar, och från arbetarhåll har icke sparats på skarpa omdömen. I september framställer Daily Herald den frågan, varför icke verkliga förhandlingar inletts redan i maj, och svarar med följande ord: »Emedan gruvarbetarnas sak låg i händerna på personer, som saknade kompetens att framställa den så, som den skulle framställts. Den man, som förrått rörelsen, icke avsiktligt utan genom vacklan i uppsåtet, är den som under mer än tre

månader vägrade förhandling och som under de tre sista veckorna bönfallit därom; därigenom har han gjort uppenbart för varjom och enom, att han hyste fruktan, och genom sin frontförändring erkänt, att då generalrådet (fackföreningskongressens styrelse) enträget anhöll om bifall till det Samuelska memorandum såsom grundval för diskussion, rådet oomtvistligen hade rätt och han själv befann sig i en olycksdiger villfarelse.» — Ända in i det sista förhandlingsstadiet, då fråga endast var, huruvida federationen ville samtycka till förutsättningslösa förhandlingar för att därigenom bereda möjlighet för framläggandet av regeringens lagförslag om skiljedom, vägrade federationens styrelse, i rak strid mot generalrådets efter föregående samråd med samma styrelse till regeringen avgivna försäkran, att inlåta sig på diskussion om arbetstiden. Manchester Guardian sammanfattar händelseförloppet under konflikten sålunda: »Meningarna skola skifta i själva sakfrågan, men det råder en mycket allmän överensstämmelse i uppfattningen, sträckande sig även till arbetarpartiet och fackföreningskongressen, att gruvarbetarna hade orätt och handlade oklokt, då de icke antogo rimliga villkor, medan de kunde erhålla dem. De föredrogo strid.»

Att stämningen mellan arbetarsidans politiskt ledande män och gruvarbetarfederationen var minst sagt ljum är allmänt känt och belyses bl. a. därav, att först på ett mycket sent stadium något verkligt samarbete kom till stånd. Resultatet av samgåendet visade sig i arbetarsidans bifall till viss angiven lönereduktion, det såsom förut framhållits första handgripliga anbudet från detta håll. Den inom det politiska arbetarpartiet rådande uppfattningen om federationens taktik gentemot sina egna belyses av följande ord i Socialist Review, nedskrivna av partiets ledare: »Det säges, att alla förhållningsorder utgått från männen i ledet. Formellt har så tillgått, men detta är endast skenbart. Slagorden utgåvos till de djupa leden, som övertygades om att de kunde effektueras. Leden lystrade och trodde och röstade.» Mr. Bromley, själv ledamot av generalrådet, präglade uttrycket »to starve on a slogan» (att hungra i förlitan på ett slagord) och Mr. Frank Hodges, förutvarande sekreterare i gruvarbetarfederationen, talade om »ett grovt missbruk av arbetarnas förtroende» och »själva parodin på ledarskap».

För arbetarledningens taktik är det ju också tillräckligt belysande, att den frankt vägrade att gå med på någon diskussion av det Samuelska förslaget efter generalstrejkens avblåsning. Vid denna tid förmärktes från ledningen ännu intet som helst tecken till medgörlighet, oaktat det bort stå klart, att vad som avsetts utgöra själva pièce de résistance, nämligen generalstrejken, utfallit till gruvarbetarnas nackdel. Det har efterhand blivit bekant, att uppgörelsen i generalstrejken kom till stånd utan medverkan från gruvarbetarnas ledande män samt under en stämning, som helt enkelt betecknade en brytning mellan federationen och generalrådet.

Vid lugn och samlad eftertanke synes man dock omöjligen kunna undgå det intrycket, att alltför mycket av personlig ovilja kommit att samlas över tvenne mäns huvud. Det faktum kvarstår, att Mr. Cook redan vid mitten av juli visade medgörlighet i lönefrågan och gjorde ansträngningar att övervinna sina kollegers motstånd. Det gällde den gången det av kyrkans män framlagda medlingsförslaget, vilket också trots hätskt motstånd förordades av representantskapet — för att sedermera förkastas i distrikten med en ringa röstövervikt. Även om förslaget på grund av den däri förutsatta subsidien var oantagligt för regeringen, hade uppenbarligen arbetarsidans politik kommit att framstå i ett annat ljus, om gehör kunnat vinnas för ett så pass auktoritativt förslag. Om det är sant, att fältherren icke vinner slaget ensam, kan det vara lika sant, att han icke förlorar det ensam. Vid en rättvis fördelning av ansvaret synes man böra taga i betraktande den för förhandlingars genomförande synnerligen olämpliga och otympliga organisation, som gruvarbetarfederationen hade att dragas med.

Frågan om kolindustriens nationalisering. För att rätt förstå arbetarsidans ståndpunkt i kolkonflikten synes man också böra taga hänsyn till dess ställning till frågan om kolindustriens nationalisering eller unifiering, vilket senare uttryck under kon-

flikten fått ersätta det förra. Den engelska arbetarrörelsen har ingalunda upphört att vid varje tillfälle, som erbjudit sig, framföra nationaliseringskravet, oaktat alla de parlamentariska motgångar och industriella nederlag den fått röna under fullföljandet av denna sin strävan. Mycket belysande för den uppfattning, som i denna fråga hyses av de mera moderata elementen, voro de synpunkter, som vid underhusdebatten den 15 juni framfördes av Mr. Hartshorn och som ytterligare utvecklades av honom under debatten den 23 juni. Han stödde sig på det av kolkommissionen påvisade förhållandet, att under de sex månaderna näst före statssubsidien — genom vilken han ansåg, att industriens ekonomiska ställning helt och hållet förryckts — den genomsnittliga förlusten per ton stannat vid 3 d. Under förutsättning av en vinstmarginal å 1 s. per ton skulle enligt Mr. Hartshorns uppfattning hela problemet för industrien som enhet betraktad ha förenklats till att gälla utfyllandet av en brist å 1 s. 3 d. per ton. Härför erbjödo sig flera lösningar, såsom fortsatta statssubsidier, lönernas reduktion med 10 %, arbetstidens utsträckning till åtta timmar per dag, åtgärder för kolprisets förhöjning m. m. — allt under förutsättning, att industrien behandlades såsom en ekonomisk enhet. Men så länge någon unifiering icke kommit till stånd, tedde sig problemet helt annorlunda. Såsom i kolkommissionens rapport påpekades, fördelade sig omkring 95 % av hela landets kolproduktion på 613 olika företag. Om också den genomsnittliga förlusten stannade vid 3 d. per ton, så visade det sig, att 58 % av produktionen ägde rum med en förlust växlande mellan 3 d. och 7 s. per ton, medan 42 % av produktionen drevs med vinst växlande mellan 3 d. och 7 s. per ton. För de företag, som svarade för den med vinst drivna produktionen, behövdes varken reduktion av löner, förlängning av arbetstiden, förhöjning av kolpriset eller statssubsidier. För icke långt ifrån hälften av hela industrien existerade helt enkelt icke det problem, som givit upphov till konflikten.

Härav drog Mr. Hartshorn den slutsatsen, att lösningen av kolindustriens problem skulle i hög grad förenklas, därest en sammanslutning komme till stånd, som möjliggjorde vinstens utspridning över hela industrien. För detta ändamål ansåg han det vara nödvändigt, att staten övertoge det ekonomiska ansvaret för industrien och inträdde som ägare till densamma. Enligt hans uppfattning vore de företag, som under rådande förhållande drevos med förlust, icke nödvändigtvis oräntabla. Den redovisade förlusten vore i flertalet fall att tillskriva icke geologiska eller geografiska förhållanden, utan bristen på kapital, maskinell utrustning och kompetent ledning. En sammanslagning av industriens ekonomiska resurser skulle medföra, att kapital ställdes till de svaga företagens förfogande och därmed deras utrustning förbättrades och det ekonomiska resultatet upphjälptes. Till stöd för sitt påstående om möjligheten att få till stånd en mera effektiv skötsel av gruvdriften anförde han en del siffror, som torde vara av intresse att återgiva. Under de senaste åren har användningen av mekaniska och elektriska hjälpmedel inom den engelska kolindustrien att uppvisa framsteg, som betydligt överträffa vad man vanligen föreställer sig. Av dessa förbättringar har dock endast berörts omkring 40 % av produktionen, vilket ungefärligen motsvarar den del därav, som före subsidiens införande drevs med vinst. Före kriget funnos i gruvorna 300 à 400 traktorer, men för närvarande uppgår antalet dylika till omkring 1 400. Före kriget funnos vidare omkring 2 000 maskiner för brytning av kol, men numera uppgår antalet till omkring 8 000. De elektriska motorernas styrka utgjorde tidigare 500 000 hkr., men har nu stigit till 1 500 000 hkr.

De kapitalstarka och med alla moderna hjälpmedel utrustade företagen vore under alla förhållanden i stånd att undersälja de svagare företagen, och häremot kunde varken subsidier i den hittills lämnade formen eller en förlängd arbetstid hjälpa. Enligt Mr. Hartshorns uppfattning kunde det icke ens vid en fullständig sammanslagning av alla företag undvikas, att en del måste nedläggas som oräntabla, men en stor del kunde dock räddas från undergång.

De argument, som kunna göras gällande mot kolgruvedriftens nationalisering, ha senast utvecklats av kolkommissionen, vilken efter ett omsorgsfullt övervägande stan-

nade vid att bestämt avstyrka en sådan åtgärd. Att närmare redogöra för dessa skäl skulle här föra för långt, utan får hänvisas till förut lämnade framställningar i ämnet. Från de debatter, som under sommaren ägt rum i underhuset, torde dock vara av intresse att ytterligare anföra en del argument mot nationaliseringen. Förutvarande finansministern Sir Robert Horne, som icke ställer sig ogynnsam mot att vissa företag efterhand sammanslås, har framhållit, att man vanligen betydligt överdriver den ekonomiska betydelsen av en fullständig unifiering, och han anser, att de därvid förenade besparingarna skulle stanna vid 3 d. per ton och sålunda långt ifrån förslå att upphjälpa en stor del av industrien ur dess nödläge. Likaså framhölls under sommarens debatter, att orsaken till industriens obestånd huvudsakligen är att söka i den utländska konkurrensen, beroende framför allt på den lägre lönekostnaden i andra länder och i viss mån även på längre arbetstid. En jämförelse med exempelvis den tyska kolindustrien, som ju är Englands farligaste konkurrent, visar, att medan arbetskostnaderna där äro betydligt lägre, andra kostnader än löner ställa sig icke obetydligt högre än i England. Ytterligare har påpekats, att en fullständig sammanslagning av hela industrien och en utjämning av riskerna jämväl måste medföra en utjämning av lönekostnaderna, och det har ifrågasatts, om de bättre betalda arbetarna i de modernt utrustade gruvorna skulle vara villiga att samtycka härtill. Slutligen har framhållits, att en så djupt genomgripande åtgärd som industriens sammanslagning och överinförande i statens ägo givetvis icke kan genomföras förr än efter en längre tidrymd och sålunda icke kan råda någon som helst bot på de svårigheter, med vilka industrien för närvarande har att kämpa. Dock förnekas ingalunda, att en gradvis skeende fusion av företagen kan ur olika synpunkter medföra fördelar, och från sista tiden kunna anföras flera exempel på ganska omfattande fusioner inom den engelska kolindustrien. Att befrämja en dylik utveckling är också syftet med den nya lag om kolgruveindustrien, som mot slutet av juni framlades för parlamentet av regeringen och som erhöll kunglig stadfästelse den 4 augusti.

Den nya lagstiftningen om kolgruveindustrien. Enligt den nya lagen om kolgruveindustrien äger regeringen visserligen icke makt att på tvångets väg genomföra fusion av gruvföretag, såsom påyrkats från arbetarhåll. För sammanslagning förutsättes, att ägarna förena sig om en plan och därom göra framställning till Board of Trade. Å andra sidan bereder lagen möjligheter för ett företag att tvångsvis övertaga (absorb) ett annat efter därom skedd framställning till myndigheterna; förutsättningen härför är, att en gruvägare finner det ur ekonomisk synpunkt fördelaktigt att få sammanslagning till stånd med annat företag, men detta vägrar att gå med på fusion i vanlig väg. I bägge fallen går ärendet vidare från Board of Trade till Railway and Canal Commission, som kan fastställa den ingivna planen efter att ha tagit densamma under omprövning jämte de invändningar, som däremot kunna framställas, och efter att ha förvissat sig om att anordningen länder till allmänt gagn samt tager vederbörlig hänsyn till berörda intressen.

Lagen innehåller vidare bestämmelser, enligt vilka upptagning av nya gruvor underlättas genom undanröjandet av de två viktigare begränsningar, som gällt för dylika fall. Jämväl har ökats möjligheterna för en gruvägare att befria sig från hinderliga bestämmelser i kontrakt om upplåtelse av fyndigheter.

För införandet av bad invid gruvorna föreskriver lagen upptagandet av en skatt å 5 % av royalties, till beloppet motsvarande den skatt, som redan tidigare utgått av ägarna till kolfyndigheter (mineral rights duty). Den nya skatten skall ingå till den fond för välfärdsändamål, som tillskapades genom att gruvbolagen år 1920 pålades en avgift av en penny per ton uppfordrat kol.[1] Under tio års tid beräknas ett totalbelopp av 4 milj. £ på detta sätt kunna ställas till förfogande för badanordningar.

Till skydd för den nuvarande arbetarstammen föreskriver lagen, att efter samråd med organisationerna å ömse sidor arbetsministern må utfärda bestämmelser om att

[1] Se Soc. Medd. årg. 1920, sid. 926, 1155.

vid rekrytering av personer över 18 år företräde skall givas åt de i industrien före konflikten anställda. Bestämmelserna i fråga äga endast tillämpning till utgången av år 1929.

Lagen innehåller en bestämmelse om att gruvbolag oavsett stadganden i bolagsordningen må gå i författning om att upprätta vinstandelssystem. På därom gjord framställning kan vidare Board of Trade förordna om inrättandet av en paritetisk kommitté vid viss gruva i och för överläggning om frågor av gemensamt intresse rörande arbetsförhållandena. Dock få icke frågor om gruvans ledning eller skötsel (control or management) bringas under debatt. Arbetarrepresentanterna skola utses från de vid gruvan anställda genom personlig omröstning bland dessa. Kommittéledamöterna skola ha samma rätt att företaga inspektion av gruvan, som redan enligt tidigare lagstiftning tillkommit två av arbetarnas egna. Genom bestämmelserna om gruvkommittéer skulle komma att återupplivas en institution, varom stadganden funnos i 1920 års lag om kolgruvedriftens organisation, men som på grund av bristande enighet aldrig kom att träda i funktion.[1]

Slutligen innehåller lagen vissa bestämmelser avseende att främja vetenskapliga undersökningar inom industrien. För detta ändamål skall Department of Scientific and Industrial Research hållas underrättat om alla nya borrningar och försöksarbeten under visst djup samt ha fritt tillträde till arbetena under deras fortgång.

Den nya lagen har huvudsakligen kritiserats därför, att den endast upptager en del av kolkommissionens yrkanden och i övrigt icke går så långt, som kommissionen ansett önskvärt. Sålunda hade kommissionen förordat fusion tvångsvis av företag under vissa förutsättningar, och kommissionens av regeringen icke upptagna förslag om statsinlösen av kolfyndigheterna anses jämväl ha varit ägnat att påskynda utvecklingen fram mot mera effektiv stordrift.[2]

Regeringens ståndpunkt till frågan om fyndigheternas inlösen synes huvudsakligen ha betingats av finansiella hänsyn. Genomförandet förutsätter uppenbarligen en ganska omfattande finansoperation, för vilken det rådande ekonomiska läget — sådant det utvecklat sig under konfliktens förlopp — icke ansetts erbjuda någon gynnsam jordmån. Operationen, sådan den föreslagits av kommissionen, kunde beräknas draga mycket långt ut på tiden, medan regeringens — av kommissionen icke påyrkade — plan att undanröja hinderliga bestämmelser i kontrakt om upplåtelse av fyndigheter erbjöde en genare väg till målet. För övrigt leddes från regeringens sida uppmärksamheten därå att, om också icke vanliga fusioner kunde genomföras tvångsvis enligt den nya lagen, så var detta däremot fallet med »absorbtioner», d. v. s. det fullständiga övertagandet av andra företag.

Den av kommissionen förordade kooperativa och kommunala försäljningsorganisationen ansåg regeringen ännu icke mogen för lösning, ej heller anordningar för familjetillägg till lönen. Den förra frågan överlämnades under sommaren till en kommitté, som sedermera avgivit ett mycket omstritt utlåtande. I enlighet med kommissionens yrkande har ock tillsatts en central bränsle- och kraftkommitté för prövning av frågan om ekonomisk användning av kol och dess utnyttjande för framställning av olika slags energi. Ordförande i denna kommitté är Sir Alfred Mond.

Ur konflikten framgångna löne- och arbetstidsförhållanden. Konfliktens resultat med avseende å arbetslöner och arbetstider, såvitt detta är känt, kan i korthet sägas vara följande.

Först är att taga i betraktande de löner, som skola gälla under den närmaste tiden efter arbetets återupptagande för att sedermera efterträdas av löner, beräknade enligt i det följande beskriven metod.

I flertalet stora distrikt, nämligen *Yorkshire*, *Skottland*, *South Wales* och *Monmouthshire* samt *Lancashire* och *Cheshire* ha daglönarna fått återgå mot samma lön

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1920, sid. 924, 1155. — [2] Se Soc. Medd. årg. 1926, sid. 616.

per skift, d. v. s. per dag, som gällde vid konfliktens utbrott. Då samtidigt arbetstiden ökats från 7 till 8 timmar för underjordsarbetare, innebär detta, att för sagda kategori inträtt en minskning i per timme evalverad lön med 12½ %. I Yorkshire begränsar sig dock ökningen i arbetstiden till en halvtimme, och minskningen i timlönen är därför också proportionsvis lindrigare.

För överjordsarbetare stannar arbetstidsökningen i vanliga fall vid 1½ à 2½ timmar per vecka (upp till 48 à 49 t.) och då, såvitt föreliggande uppgifter ge vid handen, någon reducering icke företagits av daglönen, stannar löneminskningen för denna kategori, per timme räknad, vid ett mindre belopp.

Vad ackordsarbetarna beträffar, har i samband med arbetstidsförlängningen bestämts, att den kompensation, som gavs vid sjutimmarsdagens införande, bortfaller, vilket innebär en minskning i ackordsatserna, varierande mellan 10 och 14·2 %. I Yorkshire indrages dock endast halva kompensationen i enlighet med den lindrigare arbetstidsökningen.

I de av depressionen hårt drabbade exportdistrikten *Northumberland* och *Durham* inträder för underjordsarbetare omedelbart en lönesänkning med följande belopp:

1) nedsättning av den å såväl dag- som ackordlöner utgående s. k. nationella tilläggsprocenten från 33⅓ till 20 %, alltså motsvarande en lönesänkning per skift å 10 %;

2) en av arbetsdagens ökning från 7 till 8 timmar betingad nedsättning av såväl timlönen som ackordsatserna, enligt vad nyss visats.

För huggare och ilastare har dock medgivits en varierande höjning i grundlönen, varigenom den ovan under punkt 1) angivna nedsättningen i tilläggsprocenten i större eller mindre mån uppväges, varjämte för huggarna arbetstidens ökning begränsar sig till en halvtimme.

I samband härmed kan nämnas, att den till ett absolut lägsta belopp fastställda s. k. subsistenslönen (räknad per skift) inom här ifrågavarande distrikt nedsatts till 1921 års nivå, d. v. s. med omkring 10 %.[1]

För överjordsarbetare stannar arbetstidsökningen vid 2½ t. per vecka (upp till 49 t.) varför den enligt punkt 2) ovan beräknade nedsättningen i per timme evalverad lön ävensom i ackordsatserna synes vara i motsvarande mån lindrigare. Däremot torde dessa arbetare drabbas av hela den i punkt 1) angivna nedsättningen i tilläggsprocenten.

I de mindre distrikten *Cumberland* och *Radstock* har tilläggsprocenten nedsatts med belopp svarande mot en lönesänkning per skift av 6½ à 6 %, vartill för underjordsarbetare kommer den av arbetsdagens ökning från 7 till 8 timmar betingade nedsättningen uti per timme evalverad lön ävensom i ackordsatserna enligt punkt 2) ovan. För överjordsarbetare har arbetstiden ökats med högst 2½ t. per vecka.

Subsistenslönen har i dessa distrikt nedsatts med belopp å approximativt 3 à 8 %.

I de stora *Midlanddistrikten*, omfattande flera av de ur geologisk synpunkt bästa kolfälten med den mest moderna utrustningen, har återgången till arbetet skett mot skiftlöner, som mer eller mindre avsevärt överstiga de före konflikten utgående. Förhöjningen, som utgår i form av viss ökning uti det procentuella distriktstillägget å grundlönen,[2] belöper sig i Nottinghamshire och North Derbyshire till nära 30 %, i Leicestershire till nära 20 %, i Cannock Chase nära 15 %, i South Derbyshire och Warwickshire c:a 11 % och i North Staffordshire c:a 5½ %. Härförutom har man, då det gäller att evalvera arbetsinkomsten i timlön eller i fråga om ackordsatserna, att taga hänsyn därtill, att i Nottinghamshire och North Derbyshire arbetsdagen ökats med en halvtimme för såväl underjords- som överjordsarbetare, vid de övriga

[1] Se Soc. Medd. årg. 1926, sid. 615.

[2] Distriktsprocent å grundlön har varit och är fortfarande det gängse beräkningssättet, medan den för hela landet lika tilläggsprocenten å »standardlön» infördes först genom 1921 års riksavtal och numera kan anses ha endast ett sekundärt intresse. (Jfr Soc. Medd. årg. 1921, sid. 876 och årg. 1926, sid. 615).

gruvfälten med en timme för underjordsarbetare samt, såvitt känt, med ett timtal uppgående till högst 2½ per vecka för överjordsarbetare. Den härav räknemässigt betingade reduktionen i timlöner och ackordsatser mer än uppväges dock i de allra flesta här ifrågavarande distrikt av förhöjningen i distriktstillägget å grundlönen per skift, gällande detta såväl daglönare som ackordsarbetare och såväl underjords- som i än högre grad överjordsarbetare. I Nottinghamshire och North Derbyshire har sålunda den vid konfliktens utbrott gällande skiftlönen ökats med nära 30 %, medan i och för den nya timlönens beräkning härifrån endast äro att avdraga 6⅔ %. Samma 30 % tillägg i distriktsprocenten har kommit ackordsatserna tillgodo, varifrån är att avdraga 7 %, motsvarande halva den vid sjutimmarsdagens införande lämnade kompensationen för ackord.

Från de återstående distrikten, vilka samtliga äro av mindre betydelse, föreligger, då detta skrives, ännu icke definitiva uppgifter om de nya löne- och arbetstidsförhållandena.

De här ovan angivna lönerna äro endast provisoriska och efterträdas under loppet av 1927 av ett system med minimilöner, som i flertalet distrikt skola utgöra desamma som enligt 1921 års riksavtal och sålunda understiga de vid konfliktens utbrott gällande med 10 %. I vissa distrikt komma dock de nya minimilönerna att något överstiga 1921 års, nämligen i Cannock Chase med 7½ %, i Nottinghamshire och North Derbyshire med 4½ % och i Yorkshire med 3 %, allt approximativt beräknat. Man har sålunda för vissa, ganska betydande gruvdistrikt övergivit den »standard» med däråberäknat, för hela landet lika procenttillägg, som infördes 1921. Att märka är också, att de nya minimilönerna skola träda i kraft vid olika tidpunkter i olika distrikt.[1]

Vidare föreskrives i distriktsuppgörelserna, att företagens s. k. nettobehållning, d. v. s. skillnaden mellan försäljningssumman och andra produktionskostnader än arbetslöner, skall, sedan minimilönen utbetalats, gå till fördelning mellan arbetsgivare och arbetare enligt viss relation — en i 1921 och 1924 års riksavtal genomförd princip, som sålunda bibehållits. Men den nya fördelningsgrunden blir icke längre densamma över hela landet. I South Wales och Monmouthshire, Yorkshire, Nottinghamshire och Cannock Chase delas behållningen mellan arbetsgivare och arbetare enligt den före 1924 gällande relationen 85: 15, medan i övriga distrikt den vid konfliktens utbrott tillämpade relationen 87: 13 bibehålles. Detta behöver givetvis icke betyda, att den enligt vinstfördelningsprincipen eventuellt utgående delen av lönen blir absolut taget mindre inom de först angivna distrikten än inom de senare. Tvärtom omfattar den förra gruppen flera av landets mest givande kolfält, där utsikterna till en avsevärd behållning utöver minimilönen ställa sig relativt mycket gynnsamma. Det må härvid erinras, att med de högre minimilöner, som infördes genom 1924 års riksavtal, produktionen efter hand blev alltmera oräntabel för att slutligen — med statsunderstödet såsom sannolikt bidragande orsak — övergå till att bliva genomgående förlustbringande, varför vinstfördelningssystemet före konflikten förlorat all betydelse för arbetarna. Huruvida det på nytt kan komma att spela någon roll beror givetvis av utvecklingen på världsmarknaden för kol.

En tredje, från riksavtalet hämtad princip, som för framtiden bibehållits i de nya distriktsuppgörelserna, är den förut omnämnda subsistenslönen för de lägst betalda arbetarna. Med undantag för Northumberland, Durham, Lancashire och Skottland synes denna lön komma att bibehållas vid samma storlek som den hade, då konflikten utbröt.

Såsom bakgrund till det ovan anförda meddelas i det följande en sammanställning av den genomsnittliga löneförtjänsten per skift vid de engelska kolgruvorna dels

[1]) Principen tillämpas så, att nettobehållningen för helt distrikt periodvis sammanräknas och på basis av den arbetarna tillkommande summan bestämmes distriktsprocenten å grundlönen för nästa period.

under juni 1914, dels kvartalsvis från oktober 1921 till 1 april 1926. Därjämte meddelas för samma tidsperioder den relativa ökningen, räknad å junilönen 1914, samt levnadskostnadsindex på basis av 1914 års siffra.

	Genomsnittlig löneförtjänst per skift s.	d.	Löneindex (juni 1914 = 100)	Levnadskostnadsindex (1914 = 100)
Juni 1914	6.	5¾	100	100
4:e kv. 1921	12.	8	195	201
1:a » 1922	11.	0¼	170	187
2:a » »	10.	2½	158	182
3:e » »	9.	4	144	180
4:e » »	9.	5¼	146	179
1:a » 1923	9.	7¾	149	176
2:a » »	9.	9¾	151	170
3:e » »	10.	7¼	164	172
4:e » »	10.	3¼	159	176
1:a kv. 1924	10.	2¾	158	177
2:a » »	10.	11¼	169	171
3:e » »	10.	10¼	168	172
4:e » »	10.	7	163	179
1:a » 1925	10.	7½	164	178
2:a » »	10.	6¾	163	173
3:e » »	10.	5	161	173
4:e » »	10.	5	161	176
1:a » 1926	10.	4¾	160	173

Man finner i denna tablå återspeglad först och främst den högre prisnivå, som rådde ännu vid slutet av 1921 och varigenom tack vare vinstfördelningssystemet lönen kunde hållas uppe på en absolut nivå, som sedermera icke uppnåtts. Det följande prisfallet torde under senare halvåret 1922 hava nedbragt lönen till det i då gällande riksavtal fastställda minimum. Ruhrockupationen medförde en förbättring i priserna, som via vinstfördelningssystemet meddelade sig till lönerna. Under loppet av 1924 upphörde verkan härav, men i stället fastlåstes lönerna på en nivå, som med 10 % översteg förutvarande minimum. Tablån visar också, att levnadskostnaderna på senare tiden ställde sig lägre än tidigare, varför de numera återställda minimilönesatserna från 1921 torde komma att erhålla ett högre reallönevärde än de ursprungliga hade.

Den genomsnittliga löneförtjänsten uppvisar ganska stora växlingar distriktsvis. Detta beror därpå, att grundlönen, som oftast bildar huvuddelen av löneinkomsten, icke blott är olika för olika arbetarkategorier, utan inom samma kategorier växlar från distrikt till distrikt och ofta även från gruva till gruva. Dock är daglönen för en och samma arbetarkategori i regel densamma inom distriktet. Ackordslönerna ställa sig däremot olika allt efter flötsernas beskaffenhet och kunna även växla från gruva till gruva inom samma flöts. Ett exempel erbjuder det stora gruvfältet i Rhondda Valleys, där för 15 flötser finnas icke mindre än 186 olika ackordsprislistor. Ackordsatserna fastställas på grundval av det tontal, som en kolhuggare av medelgod kapacitet kan frambringa per skift. Skillnaderna i flötsens fysiska och geologiska beskaffenhet bli därför av avgörande betydelse för ackordsprisets storlek; hänsyn måste tagas till sådana förhållanden som lagrets tjocklek, dess sammansättning, förekomsten av orena ämnen, kolsubstansens hårdhet, möjligheterna för kolets framforsling i gruvgången, lättheten att skilja kolet från vidhäftande skikt, möjligheten att använda sprängämnen vid brytningen m. m. En typisk ackordsprislista från South Wales upptager ett tjugotal priser för olika slags arbeten, som en kolhuggare har att förrätta, bl. a. för orternas och gångarnas iordningställande och inredning, allehanda rensningsarbeten m. m. I andra distrikt, exempelvis Northumberland och Durham, är arbetet mera specialiserat, och en kolhuggares göromål begränsar sig så långt möjligt till själva brytningen.

De procenttillägg, som gälla inom distrikten, äro beräknade på basis av grundlönen (per tid eller per styck). Dessa tillägg uppvisa stora växlingar från distrikt till distrikt, beroende framför allt på längden av den tid, som förflutit, sedan grundlönen fastställdes. I Durham och Northumberland, där grundlönen daterar sig från 1879, belöpte sig exempelvis vid den nu avslutade konfliktens utbrott distriktsprocenten till 110 resp. 100. I Midlanddistrikten, där grundlönen senast fixerades 1911, utgjorde i april 1926 procenttillägget 46⅔.

Då i 1921 års riksavtal fixerades en »standardlön», avsågs därmed grundlönen med i juli 1914 gällande distriktsprocent jämte vissa ytterligare tillägg. Riksavtalet bestämde, att sagda standard med 20 % tillägg däråå skulle gälla såsom minimum, och enligt 1924 års riksavtal höjdes det nationella minimitillägget ytterligare till 33⅓ %. Man möter ofta i litteraturen den missuppfattningen, att »standardlönen» skulle ha exakt motsvarat 1914 års verkliga lönenivå, varav skulle följa, att den nu utkämpade konflikten rört sig om en lön, som med endast 33⅓ % överstigit förkrigslönen. Så är ingalunda fallet. Standardlönen innefattade diverse tillägg utöver 1914 års löner, och den genomsnittliga faktiska gruvarbetarlönen under senaste halvåret 1925 har av kolkommissionen beräknats överstiga den genomsnittliga löneförtjänsten under år 1914 med 64 %.[1]

Det har anmärkts mot de distriktsvis fastställda tilläggen och ännu mer mot den nationella minimiprocenten, att de verka förryckande på lönesättningen vid de enskilda företagen, vilka ju arbeta under vitt skilda naturliga och ekonomiska betingelser, växlande från tid till annan, och därför ha behov av ett mera smidigt lönesystem. Speciellt har anmärkts, att den »standard», som legat till grund för det nationella procenttillägget, icke längre kan anses representativ för industrien, beroende bl. a. på exportmarknadernas försämring.

Liknande anmärkningar ha riktats mot det 1921 införda vinstfördelningssystemet, vilket såsom förut beskrivits bestämmer, att den s. k. nettobehållningen (skillnaden mellan försäljningspriset och andra produktionskostnader än arbetslönen) inom ett distrikt efter viss relation skall delas mellan arbetsgivare och arbetare, nämligen så att den sammanräknade nettobehållningen inom ett distrikt för viss period blir bestämmande för distriktsprocenten å grundlönen för nästa period. Detta medför uppenbarligen, att de mindre framgångsrika företagen inom distriktet i någon mån få vidkännas högre lönekostnader på grund av driftsresultatet vid de bättre gruvorna. Å andra sidan draga de bättre gruvorna motsvarande fördel av att de dåliga företagens resultat tages med i beräkningen. Erinras bör i samband härmed, att vinstfördelningssystemet förlorade all betydelse under loppet av 1925, i det att den arbetarna tillkommande delen av nettobehållningen icke i något enda distrikt förslog att täcka minimilönen, utan måste utfyllas med statsunderstöd.

De nya lönesystem, som efter den förut omnämnda övergångstiden skola tillämpas i distrikten, uppvisa vissa avvikelser såväl från ett såsom minimum gällande, för hela landet lika procenttillägg till distriktslönen som från riksrelationen 87: 13 för nettobehållningens fördelning i distrikten — beträffande detaljerna hänvisas till det förut sagda.

Vad som bibehållits är principen om ett distriktsminimum i form av tillägg till grundlönen (i flertalet distrikt detsamma som fastställdes 1921) ävensom om fördelning av den samlade nettobehållningen inom ett distrikt efter viss relation (växlande mellan 87: 13 och 85: 15). Likaså ha de till absolut lönebelopp fastställda s. k. subsistenslönerna för de lägst betalade daglönarna bibehållits, i flertalet fall till samma belopp som vid konfliktens utbrott. De jämväl till absolut belopp fixerade minimilöner inom distrikten, som tidigare fastställts enligt den ännu gällande lagen av 1912 om minimilöner i kolgruvor,[2] ha numera praktiskt taget ersatts av subsistenslönerna, vilka ligga på en högre nivå.

[1] Jfr tab. å sid. 43, som emellertid upptager något lägre procentsiffror för löneökningen under tredje och fjärde kvartalen 1925, beroende på att såsom basperiod valts, icke hela året 1914, utan juni månad samma år.

[2] Se Soc. Medd. årg. 1912, sid. 298.

Kollektivavtalens lönesatser under fjärde kvartalet 1926.

Under fjärde kvartalet hava endast inom stenindustrien och inom litograf- och kemigraffacken träffats några mera betydande avtalsuppgörelser.

Inom *stenindustrien* antogo vederbörande parter den 8 december ett av landshövding Elmquist framlagt förslag till uppgörelse, varigenom en särdeles omfattande konflikt bragtes till avslutning. Konflikten började den 1 juni och hade förorsakats av lönetvist. Omkring 6 000 man gingo i strejk, av vilka flertalet tillhörde stenindustriarbetarförbundet. Undantagna från den nu avslutade uppgörelsen äro blott ett par firmors arbetsplatser i östra Småland, där konflikten alltjämt är olöst. De för övriga arbetsplatser fastställda villkoren, vilka skola gälla intill den 1 juni 1929, äro i stort sett desamma som de förut gällande. Ingen förändring har sålunda vidtagits i fråga om själva lönesatserna, vare sig ackord eller timlöner. Stenhuggeriarbetet utföres i regel på ackord, men för vissa dithörande arbeten äro timlöner bestämda i avtalen. Här nedan angives timlönen för fullgod stenhuggare vid lossnings- och lastningsarbeten:

Gat- och kantstensindustrien i norra Bohuslän	100 öre
Gatstensindustrien i mellersta Bohuslän	94 »
Gatstensindustrien i Blekinge	90 »
Gat- och kantstensindustrien i Halland	84 »

Den s. k. blockavgiften, d. v. s. den avgift, som stenhuggarna betala till arbetsgivaren för av honom ombesörjd uttagning av stenblock i storbrotten, har höjts, i Bohuslän och Halland från $55^1/_2$ till 60 öre per kvm. tillverkad sten, och i Blekinge från 16 % till $17^1/_4$ % å ackordspriset per kvm. tillverkad sten. Vidare är att nämna, att avtalsbestämmelsen om schaktning, skravling och borrning förändrats i syfte att nedbringa kostnaderna för sådant arbete.

För *litografiska och kemigrafiska* facken har träffats nytt riksavtal för år 1927, som innebär en förhöjning av de förut gällande minimilönerna med omkring 5 %. Minimilönerna bliva i öre per timme:

Ortsgrupp:	I	II	III	IV
Utlärd litograf (5 års lärotid)	91	90	86	81
D:o fr. o. m. tredje anställningsåret	122	116	110	105
Utlärd kemigraf och tryckare (4 års lärotid) . . .	89	85	82	77
D:o fr. o. m. tredje anställningsåret	115	110	105	100

(Till ortsgrupperna I och II höra resp. Stockholm och Göteborg, till grupp III Eskilstuna Gävle, Hälsingborg, Malmö, Norrköping, Uppsala och Örebro, till grupp IV Jönköping, Kalmar, Lidköping, Linköping och Tidaholm.)

Kortare meddelanden.

— Allmänna sociala frågor —

Omorganisationen av det tyska riksnäringsrådet. Tyska regeringen har i slutet av förra året framlagt ett förslag till omorganisation av riksnäringsrådet (Reichswirtschaftsrat), sådant detta utformats genom weimarkonstitutionen och i anslutning till dennas artikel 165 utfärdade författningar.

Såsom framgår av den redogörelse för sagda lagstiftning, som tidigare publicerats i denna tidskrift (årg. 1920, sid. 424 ff.), hade weimarförfattningens nyssnämnda artikel knäsatt rådstanken, i det att den förutsatte en omfattande organisation av arbetare och företagare för överläggning rörande gemensamma ärenden av ekonomisk och social natur ävensom för samarbete med de statliga organen i fråga om lagstiftnings- och förvaltningsfrågor berörande nämnda områden. Denna organisation skulle ha karaktären av ett omfattande rådssystem av offentligt-rättslig natur, uppbyggt såväl under hänsynstagande till näringslivets struktur som efter regionala principer och utmynnande i ett för hela riket gemensamt riksnäringsråd såsom högsta ekonomiska instans.

Den tanke, som nedlagts i författningen, kom endast delvis till utförande. De driftsråd, som inrättades, inskränkte sig till representativa organ för arbetare och anställda i de särskilda företagen med begränsad och delvis oviss kompetens. Några näringsråd i den mening av gemensamma intresseorgan för arbetare och företagare, som weimarförfattningen avsett, kommo icke till stånd. Däremot inrättades i maj 1920 trots frånvaron av den lokala organisation, som borde bära upp ett centralorgan, ett provisoriskt riksnäringsråd. Till detta för riket gemensamma organ kom sålunda realiserandet av rådstanken att inskränka sig.

Det provisoriska riksnäringsrådet kom icke att motsvara de förväntningar, som knutits till dess inrättande. Detta förhållande berodde framför allt på rådets sammansättning. Rådet räknade icke mindre än 326 medlemmar — representerande alla Tysklands företagar- och arbetarsammanslutningar av betydenhet — vilka sammanträdde i plenum. Rådet hade således närmast karaktären av ett yrkesorganisationernas parlament, men ett parlament utan vare sig lagstiftande eller egentligt förvaltande myndighet. Man kom också tämligen snart underfund med att rådet i dess ursprungliga gestaltning var ineffektivt. Under det att rådet 1921 sammankallades till plenum 23 gånger och 1922 16 gånger, hade antalet sammanträden år 1923 sjunkit till 8, och sedan juni sistnämnda år har rådet över huvud icke trätt samman.

I stället har man sökt sig fram till nya organisationsformer. Bestämmande för riksnäringsrådets nuvarande verksamhet är en rent formlös överenskommelse mellan riksregeringen och rådets presidium från december 1923, vilken väsentligen innebär följande. Rådet sammankallas till plenum först efter riksregeringens hörande. Arbetet förlägges i stället till rådets tre huvudutskott, för ekonomiska, sociala och finansiella frågor. Övriga utskott sammanträda endast därest vederbörande riksministerium och rådets presidium anse det nödvändigt. Genom denna omorganisation har riksnäringsrådet mist sin karaktär av ekonomiskt-politiskt parlament. Det nuvarande rådet är närmast en organisation för hörande av sakkunniga och för utjämnande av intressemotsättningar mellan olika produktionsgrenar samt mellan arbetare och arbetsgivare.

Regeringens nu framlagda förslag bestämmer i sin första paragraf riksnäringsrådets kompetens. Rådet äger inkomma med förslag till lagar och administrativa åtgärder av ekonomisk och social natur, dess yttrande skall inhämtas beträffande viktigare lagförslag av nu nämnd beskaffenhet, vare sig dessa väckas av riksregeringen eller i riksdagen, det äger verkställa närings- och socialpolitiska undersökningar och utredningar, och dess medverkan kan av riksregeringen påkallas för genomförande av lagar och andra författningar. Nya äro bestämmelserna om riksregeringens skyldighet att underställa rådets prövning även de i riksdagen väckta motionerna, således icke blott regeringens egna förslag.

I övrigt avser regeringsförslaget närmast att definitivt legalisera den ordning, som i praktiken tillämpats sedan tre år tillbaka. Förslaget bibehåller sålunda grundsatsen, att riksnäringsrådets verksamhet bör vara förlagd till utskotten. Plenarförsamlingen får endast sammankallas i utomor-

dentliga fall. De nuvarande tre huvudutskotten för ekonomiska, sociala och finansiella frågor bibehållas. Därjämte inrättas ett fjärde s. k. informationsutskott, vars verksamhetsområde närmast kommer att omfatta de näringspolitiska enquêterna. Varje huvudutskott får räkna högst trettio medlemmar. Specialutskotten få icke omfatta mera än tjugofyra medlemmar.

Hela antalet ständiga medlemmar i rådet fastställes till 123. Av dessa utses en tredjedel av producenterna inom jordbruk, industri, hantverk, handel, bank- och kommunikationsväsen, en tredjedel av de olika arbetarorganisationerna och en tredjedel av riksregeringen, kommunerna, konsumentsammanslutningar, representanter för de fria yrkena etc. på i lagförslaget närmare angivet sätt. Dessutom kunna vid handläggning av särskilda frågor icke-ständiga medlemmar inkallas för bestämda sammanträden enligt grunder, som möjliggöra för praktiskt taget vilken ekonomisk sammanslutning som helst att någon gång företrädas i rådet.

(Meddelande från svenska beskickningen i Berlin.)

— Arbetslön —

Arbetslönerna i Danmark under andra kvartalet 1926. Den av statistiska departementet på grundval av arbetsgivarnas till arbetsgivarföreningen insända uppgifter utarbetade lönestatistiken utvisar för 1926 års andra kvartal följande förändringar i lönenivån:

Öre per timme	Köpenhamn			Övriga orter			Hela landet		
	1914	1926		1914	1926		1914	1926	
		1 kv.	2 kv.		1 kv.	2 kv.		1 kv.	2 kv.
Manliga arbetare:									
Yrkesarbetare	67·1	188	184	54·8	154	148	61·3	174	167
Icke yrkesarbetare	47·5	148	143	40·8	130	124	45·5	138	132
Tillsammans	61·0	170	165	48·2	140	134	55·0	155	148
Kvinnliga arbetare	32·3	96	94	25·7	84	83	29·6	92	90
Samtliga arbetare	54·4	152	146	44·9	131	126	50·2	142	136

Nedgången i förhållande till årets första kvartal beror på den i februari 1926 genomförda automatiska löneregleringen, varvid arbetslönerna i anslutning till de sjunkande levnadskostnaderna sänktes med 12 %. Delvis inverkade denna nedsättning redan på första kvartalets siffror, som sålunda voro c:a 7 % lägre än lönerna under 1925 års sista kvartal. Under andra kvartalet har nedgången utgjort i medeltal väl 4 %; i någon mån har lönesänkningen tydligen uppvägts därav, att denna årstid erbjudit större möjlighet till ackordsförtjänster än vintermånaderna.

I augusti 1926 ha, i anslutning till de alltjämt sjunkande levnadskostnaderna, arbetslönerna ytterligare sänkts med i allmänhet 5 %, vadan genomsnittslönen för närvarande kan uppskattas till c:a 1·59 för manliga yrkesarbetare, 1·26 för grovarbetare och 0·86 för kvinnliga arbetare.

(Statistiske Efterretninger.)

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Centraliserad handläggning av ärenden rörande kommissionärsrättigheter. Socialstyrelsen har den 18 december 1926 till Kungl. Maj:t ingivit utlåtande över vissa till styrelsen tidigare remitterade frågor rörande den privata platsförmedlingen. Utlåtandet gäller i första hand en av socialministern den 10 november 1925 begärd utredning angående enhetlig behandling av ärenden rörande tillstånd att utöva verksamhet som kommissionär för anskaffande av arbetsanställning. I samband härmed har emellertid upptagits en till styrelsen tidigare (i september 1924) hänskjuten fråga om åtgärder för begränsning av antalet kommissionärsrättigheter ävensom den sedan utfärdandet av 1916 års kommissionärsförordning vilande frågan om fastställandet av normaltaxor för den privata platsförmedlingen.

Styrelsen lämnar i sitt utlåtande en redogörelse för den privata platsförmedlingens omfattning i vårt land och de nuvarande formerna för meddelande av tillstånd att utöva dylik verksamhet, vilka betecknas såsom ur åtskilliga synpunkter otillfredsställande. Genom att befogenheten att utdela kommissionärstillstånd är tillagd länsstyrelserna, men socialstyrelsen har att mottaga

kommissionärernas månadsrapporter och över dem utöva viss löpande kontroll, uppstår på detta område en administrativ dualism, som motverkar uppkomsten av en för hela landet enhetlig praxis i fråga om handläggningen av hithörande ärenden. Enligt styrelsens mening bör denna dualism avhjälpas på så sätt, att samtliga ärenden rörande kommissionärsrättigheter centraliseras till socialstyrelsen. Härigenom skulle förutsättningar åvägabringas för en anpassning och begränsning efter enhetliga linjer av kommissionärernas antal å skilda orter, och skulle på samma gång, när numera penningvärdet och därmed i viss mån även lönenivån stabiliserats, den önskade regleringen av kommissionärernas förmedlingstaxor också kunna komma till stånd.

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under november 1926. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpbehövande arbetslösa uppgick vid slutet av november till 20 074 mot 15 553 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet		Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	653	234	Närings- o. njutningsmedelsind.	191	51
Skogshushållning	749	138	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	108	46
Gruvdrift och malmförädling	1 866	836	Trämasse- och pappersindustri	53	20
Jord-, sten- och glasindustri	974	184	Grafisk industri	60	8
Metall- och maskinindustri	1 841	921	Industri och hantverk, ej spec.	595	148
Trävaruindustri	2 869	618	Sjöfart och fiske	269	20
Byggnadsverksamhet	1 625	225	Handel och samfärdsel m. m.	971	263
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	149	27	Arbete, ej hänf. till annan grupp	6 863	2 460
Textilindustri	160	65	Summa	**20 074**	**6 276**
Beklädnadsindustri	78	12			

Vid de statliga nödhjälpsarbetena sysselsattes den 30 november 2 174 arbetare, därav vid arbetslöshetskommissionens statsarbeten 2 134 samt vid statens järnvägars automobilvägar 40. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde vid månadens slut 35, mot 29 den 1 november.

Vid kommunala nödhjälpsarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 1 720 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 514 arbetare. Härförutom uppburo 1 213 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd.

Statens bruttoutgifter för nödhjälpsåtgärderna uppgingo under november till 359 209 kronor samt under årets elva första månader till sammanlagt c:a 4·4 miljoner.

— Arbetstid —

Arbetstidsfrågans läge i Tyskland. Frågan om arbetstidens lagliga reglering befinner sig i Tyskland sedan år tillbaka i ett svävande läge. Den efter revolutionen i november 1918 utfärdade arbetstidsförordningen, som innebar ett lagfästande av åttatimmarsdagen, är ännu ej formellt upphävd, men har delvis förlorat gällande kraft genom den i december 1923 utkomna nya arbetstidsförordningen, som under vissa förutsättningar medgav arbetstidens utsträckande till tio timmar per dag samt därutöver åtskilligt övertidsarbete.[1] Förordningen, som utfärdades av riksregeringen på grund av den kort förut genomförda fullmaktslagen, skulle enligt sin natur vara ett av det rådande nödläget betingat provisorium, som senare borde ersättas av en i vanlig ordning tillkommen lagstiftning. Förarbetena till en sådan ha också oavbrutet pågått, men ännu icke lett till resultat, något som naturligtvis i främsta rummet berott på de skarpa meningsmotsättningarna i fråga om den blivande lagens innehåll och den därmed sammanhängande frågan om ratificering av den internationella arbetstidskonventionen. Det preliminära förslag, som för närvarande föreligger, är i enlighet med den vid arbetstidskonferensen i London avgivna förklaringen uppgjort under förutsättning av att Washingtonkonventionen skall kunna ratificeras.[2] Man har vidare, liksom i det av socialstyrelsen i november 1925 avgivna svenska lagförslaget, utgått ifrån att bestämmelserna om arbetstidens begränsning lämpligast böra ha sin plats i den allmänna arbetarskyddslagen. I

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1924, sid. 144. — [2] Jfr Soc. Medd. årg. 1926, sid. 278.

denna lag skulle samtidigt inrymmas alla gällande bestämmelser om söndagsvila, butikstängning, skydd för kvinnor och minderåriga m. m., vilka i Tyskland liksom i vårt land hittills varit att söka i en mängd olika författningar. Genomförandet av en dylik omfattande lagrevision måste emellertid uppenbarligen draga ännu lång tid, och från fackföreningshåll har för den skull allt starkare framförts kravet på att arbetstidsfrågan lösgöres från detta sammanhang och göres till föremål för en särskild lagstiftning.

Detta krav har särskilt aktualiserats genom den under det sista året inträdda försämringen på arbetsmarknaden, som föranlett myndigheterna till flerahanda åtgärder för att förebygga ytterligare ökning av arbetslösheten. Erinras kan sålunda om riksarbetsministerns i ett föregående häfte av denna tidskrift (årg. 1926, sid. 910) återgivna skrivelse till arbetsgivarorganisationerna med uppmaning att icke i arbete anställa s. k. Doppelverdiener. I liknande syfte utfärdade samme minister ungefär samtidigt ett cirkulär till socialministerierna i de olika staterna, vari dessa anmodades tillse, att de medel, som ansloges till beredande av ökad arbetstillgång, ej utnyttjades på så sätt, att arbetare, som redan hade full sysselsättning, bereddes extra inkomster på övertid.

Att man inom fackföreningskretsar också med oro betraktade utvecklingen på detta område kom särskilt starkt till synes vid ett i början av oktober 1926 hållet sammanträde med landsorganisationens representantskap (Bundesausschuss des Allg. Deutschen Gewerkschaftsbundes). Efter en ingående diskussion om arbetslöshetsfrågan och därmed sammanhängande ämnen och under hänvisning till riksarbetsministerns ovan berörda uttalande mot missbruket av övertidsarbete beslöt representantskapet uttala en bestämd protest mot att kollektivavtal, vari fastställts en längre arbetsdag än åtta timmar, i vissa fall erhållit samhällelig sanktion genom att förklaras för »allmänt bindande». Vidare påyrkades, att frågan om arbetstiden utbrötes ur det föreliggande förslaget till arbetarskyddslag och omedelbart reglerades genom en särskild »Notgesetz».

Kravet på en dylik nödfallslag har sedermera ytterligare framförts i en av landsorganisationen tillsammans med övriga fackliga centralorganisationer den 28 oktober 1926 framlagd resolution.[1] Alla de olika meningsriktningarna inom den tyska arbetar- och tjänstemannarörelsen förklarade sig här ense om att det rådande övertidssystemet icke kunde utrotas genom några andra åtgärder än en lagstiftning, som återinförde åttatimmarsdagen, och detta utan den tidsutdräkt, som bleve en följd av sammankopplingen med arbetarskyddslagstiftningen.

Å arbetsgivarsidan har det föreliggande arbetstidsförslaget mött ett lika bestämt motstånd. Sålunda har de tyska arbetsgivarförbundens centralförening i ett till riksarbetsministern ingivet yttrande, som uppgivits representera icke endast industriens, utan även gross- och minuthandelns, bankernas, försäkringsanstalternas och hantverkets uppfattning, uttalat, att just den rådande depressionen gjorde det synnerligen olämpligt att nu ens upptaga arbetstidsfrågan till diskussion. Föreningen bestrider, att den utan Tysklands medverkan utarbetade Washingtonkonventionen på något sätt angår detta land, hänvisar i övrigt till Italiens och Sveriges ställningstagande gentemot en ratifikation och uttalar till sist att, även om man frånser ratifikationsfrågan, en lagstiftning i konventionens anda med hänsyn till Tysklands ekonomiska och politiska läge måste anses ogenomförbar.

De aktioner, som sålunda från motsatta synpunkter igångsatts mot den nu projekterade lagstiftningen, torde om icke annat medfört det resultatet, att det inom riksarbetsministeriet utarbetade lagförslaget tidigare än eljest skulle blivit fallet erhöll sin slutliga utformning. I början av december 1926 blev förslaget nämligen remitterat till riksnäringsrådet för yttrande, varmed följde, att detsamma även vad detaljerna angår bragtes fram för den offentliga diskussionen.

---

[1] Som undertecknare stå Allgemeiner Deutscher Gewerkschaftsbund, Deutscher Gewerkschaftsbund (sammanslutning av kristliga arbetar- och tjänstemannaorganisationer), Gewerkschaftsring Deutscher Arbeiter-, Angestellten- und Beamtenverbände (Hirsch-Dunkerska fackföreningar m. m.) samt Allgemeiner Freier Angestelltenbund (det s. k. AFA-Bund).

— Socialförsäkring —

Riksförsäkringsanstaltens årsberättelse för 1925. Ur riksförsäkringsanstaltens nyligen utkomna årsberättelse för 1925 inhämtas bl. a. följande angående verksamheten enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag (samt 1901 års olycksfallsersättningslag).

Antalet under år 1925 till riksförsäkringsanstalten inkomna olycksfallsanmälningar utgjorde 66 752 (mot 61 778 år 1924), varav 35 166 (32 387) försäkrade i anstalten — häri inräknade 4 760 (4 581) statsarbetare — och 31 586 (29 391) i ömsesidigt bolag. Livräntor hava under året av anstalten beviljats 1 523 (1 521) invalider och 311 (312) efterlevande till genom olycksfall omkomna.

Antalet arbetsgivare och årsarbetare, som omfattas av den sociala olycksfallsförsäkringen, framgår av nedanstående tablå. Siffrorna avse 1923, det sista år, för vilket definitiva siffror föreligga:

	Antal arbetsgivare 1923			Antal årsarbetare 1923		
	Riksförsäkringsanst.	Ömsesidiga bolag	Summa	Riksförsäkringsanst.	Ömsesidiga bolag	Summa
Obligatorisk försäkring	**305 494**	**34 344**	**339 838**	**852 769**	**459 269**	**1 312 038**
Större arbetsgivare (minst 5 årsarbetare)	29 382	13 558	42 940	554 076	415 664	969 740
Staten	1	—	1	115 602	—	115 602
Arbetsgivare med total självrisk	54	4	58	51 403	3 161	54 564
Arbetsgivare med partiell självrisk	2 213	473	2 686	87 950	83 245	171 195
Övriga	27 114	13 081	40 195	299 121	329 258	628 379
Mindre arbetsgivare	276 112	20 786	296 898	298 693	43 605	342 298
Frivillig försäkring:[1]						
för den s. k. karenstiden	**22 221**	·	·	**345 923**	**329 936**	**675 859**
Större arbetsgivare	11 705	10 804	22 509	328 950	297 021	625 971
Mindre »	10 516	·	·	16 973	32 915	49 888
för olycksfall utom arbetet	**681**	·	·	**20 744**	·	·
Större arbetsgivare	457	1 552	2 009	20 334	37 489	57 823
Mindre »	224	·	·	410	·	·
av arbetare, som icke omfattas av den obligatoriska försäkringen	**62**	**177**	**239**	**224**	**796**	**1 020**

Anstaltens inkomster uppgingo till 8·9 (7·8) milj. kr., varav 6·4 (5·5) milj. i nettopremier[2]. Under året utbetalda ersättningar uppgingo till 5·4 (5·1) milj. kr., varav 1·6 (1·7) milj. i sjukpenning, 0·8 (0·8) milj. i läkarvård etc., 2·9 (2·6) milj. i livräntor och 31 300 (28 500) i begravningshjälp. Fonderna utgjorde vid årets slut 49·9 (46·4) milj. kr. I anstaltens försäkringsräkenskaper ingå icke premier för eller ersättningar till arbetare anställda i statens tjänst eller hos arbetsgivare med självrisk, i den mån ersättningarna åvila arbetsgivarna.

Antalet vid 1925 års slut enligt 1918 års förordning olycksfallsförsäkrade fiskare utgjorde 4 327 (3 962).

Antalet inkomna framställningar om ersättning jämlikt 1909 års förordning om ersättning för kroppsskada under militärtjänstgöring uppgick till 794 (649). Ett sammanlagt ersättningsbelopp av 942 000 (826 000) kr. har under året utbetalats.

Livförsäkring i samband med egnahemslån har under 1925 meddelats i 206 (360) fall. — Till barn utom äktenskap hava under året inköpts 27 (38) livräntor.

Ersättning av statsmedel för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under världskriget, har under året beviljats i 71 (100) fall, samtliga på grund av dödsolycka.

---

[1] För mindre arbetsgivare med försäkring i ömsesidiga bolag föreligga icke fullständiga uppgifter om frivillig försäkring.

[2] Enligt beslut av Kungl. Maj:t har fonden för verksamhet enligt 1901 års lag från och med 1 januari 1925 sammanlagts med den i 1916 års lag omförmälda fonden. Från den sålunda sammanlagda fonden utgå jämväl ersättningarna enligt 1901 års lag. De för jämförelse angivna beloppen utgöra därför summan av resp. poster enligt bägge lagarna under år 1924.

Förslag till omorganisation av sjukkasseväsendet. De av socialministern den 21 juni 1926 tillkallade sakkunniga för utredning av frågan om det statsunderstödda sjukkasseväsendets organisation — vice häradshövdingen Hj. von Sydow (ordf.), byråchefen Th. Andersson, riksdagsmännen J. E. Berglund, B. Eriksson i Grängesberg, G. Strindlund och fru Agda Östlund, stadsläkaren R. von Post samt centralkassören A. L. Lindhagen — hava den 23 december avlämnat betänkande med förslag i frågan. Förslaget innehåller i huvudsak följande.

Den nu gällande sjukkasselagen upphäves. Dess föreningsrättsliga bestämmelser ersättas med understödsföreningslagen, enligt vilken sjukkassorna hädanefter skola registreras för att erhålla rättssubjektivitet. De för sjukkassorna speciella bestämmelserna om verksamhetens materiella beskaffenhet samt om tillsyn äro sammanförda med statsbidragsbestämmelserna i en »Förordning om erkända sjukkassor och distriktssjukkassor». Registrerad understödsförening, som enligt sina stadgar meddelar sjukhjälp och moderskapshjälp i den omfattning, som i förordningen stadgas, samt underkastar sig där föreskriven kontroll, kan vinna erkännande som sjukkassa eller distriktssjukkassa. Med erkännandet följer rätt till statsbidrag, så länge anslag därtill beviljas av riksdagen, samt rätt att använda namnet sjukkassa.

Beträffande sjukkasserörelsens organisation följer förslaget de av socialförsäkringsutskottet uppdragna, av riksdagen godkända riktlinjerna.[1] De nuvarande sjukkassorna lämnas sålunda i huvudsak orubbade, såväl beträffande organisation som prestationer. Beträffande prestationerna skall visserligen enhetlighet införas, men reglerna därom ansluta sig till de nu inom kassorna allmännast tillämpade. För rikssjukkassorna givas därjämte vissa organisatoriska bestämmelser, av vilka de viktigaste äro, att lokalavdelningarna skola angivas i kassornas stadgar samt att lokalavdelning ej får bildas med mindre än 25 medlemmar.

Nya sjukkassor (erkända) eller lokalavdelningar av rikssjukkassor få ej komma till stånd, där de ej anses socialt behövliga.

För tillgodoseende av de ökade kraven å den sociala sjukförsäkringen skola bildas lokala samorganisationer, distriktssjukkassor. Såsom villkor för åtnjutande av statsbidrag gäller för andra sjukkassor, att de skola vara anslutna till distriktssjukkassa. Utom sin sjukförsäkringsverksamhet skola distriktssjukkassorna kunna utöva verksamhet för annan socialförsäkring, fattig- och hälsovård. Endast en distriktssjukkassa får finnas inom varje område. Antalet distriktssjukkassor beräknas till c:a 1 400. Samtliga dessa behöva dock icke nyupprättas. Det förutsättes sålunda, att sådana sjukkassor, som redan nu meddela sjukpenning i minst den omfattning förslaget stadgar, såsom exempelvis Eskilstuna sjuk- och begravningskassa, Centralsjukkassan Vänfast i Stockholm etc. skola kunna ombildas till distriktssjukkassor, var för sin ort.

Vanlig sjukkassa skall åt sina medlemmar meddela kontant understöd, för dag räknat (sjukpenning) under de första 100 dagarna av varje sjukdomsfall. Sjukpenning skall vara minst 1 krona. Därutöver må sjukpenning meddelas med intervaller av 50 öre, dock högst till belopp, som tillsynsmyndigheten med hänsyn till kassans storlek och organisation finner densamma solvent för. Högsta sjukpenning, varför statsbidrag åtnjutes, är 6 kronor.

Distriktssjukkassa skall obligatoriskt meddela sjukvårdsförsäkring åt alla medlemmar, som ej i annan ordning äro tillförsäkrade sjukvård. Försäkringen skall, där tillsynsmyndigheten ej meddelar dispens, omfatta antingen ersättning med $^2/_3$ av medlemmens utgifter för den läkarvård, som kan meddelas av envar legitimerad läkare, eller ock vård å sjukhus. Överstiga kostnaderna för läkarvården det belopp, vartill de efter särskild taxa bort uppgå, utgår ersättning allenast efter taxekostnaden. Kassorna äro berättigade meddela sjukvård i större utsträckning samt sjukvård åt medlems minderåriga barn och erhålla statsbidrag till sådan försäkring. Distriktssjukkassorna skola vidare meddela sjukpenning under sjuktid, då understöd ej utgår från de vanliga sjukkassorna, intill två år för varje sjukdomsfall. De äga även utsträcka sjukhjälpstiden därutöver, men erhålla ej statsbidrag för denna längre tid, då man ansett, att den sjuke efter två års oavbruten sjukdom borde kunna överföras till pensionsförsäkringen.

Sjukhus- och läkarvård skall meddelas vid varje sjukdom, som kräver sådan vård. Sjukpenning skall utgivas vid sjukdom, som medför förlust av arbetsförmågan. Kassorna äro dock berättigade att utgiva sjukpenning även vid nedsättning av arbetsförmågan, om nedsättningen upp-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1926, sid. 724.

går till minst 1/4. Såsom sjukdom räknas ej ålderdomssvaghet. Vid sjukdom, då ersättning utgår enligt olycksfallsförsäkringslagen eller av allmänna medel, får sjukpenning utgivas med högst det belopp, varmed av kassan utfäst sjukpenning överstiger den från annat håll utgående ersättningen. Till sålunda nedsatt sjukpenning utgår ej statsbidrag. För de första 3 dagarna av varje sjukdomsfall får sjukpenning ej utgivas.

Moderskapshjälp skall obligatoriskt meddelas av distriktssjukkassorna och omfatta vård å förlossningshem eller moderskapspenning motsvarande barnaföderskans sjukpenning eller, om hon ej är tillförsäkrad sådan, utgörande 1 krona. Understödstiden är minst 21 och högst 56 dagar.

Sjukkassornas nuvarande begravningshjälpsverksamhet skall avvecklas.

I fråga om statsbidragsbeloppens storlek ansluter sig förslaget i allt väsentligt till årets regeringsförslag. Medlemsbidraget är sålunda 3 kronor, fördelat, då medlemmen tillhör såväl vanlig som distriktssjukkassa, med 2 kronor till den förra och 1 krona till den senare; sjukdagsbidraget är 50 öre och sjukvårdsbidraget 1/2 av kassans utgifter, dock högst 3 kronor för år och medlem. Avser sjukvårdsförsäkringen även medlems minderåriga barn höjes maximum av sjukvårdsbidraget till 4 kronor. För lämnad barnmorskehjälp utgår även statsbidrag med 1/2 av kassans utgifter.

Reformen beräknas kunna genomföras till den 1 jan. 1930.

Kostnaderna för statsverket beräknas efter ett antaget antal sjukkassemedlemmar av 800 000 till 6 828 900 kronor, vilket innebär en ökning i förhållande till nu utgående bidrag av c:a 3 200 000 kronor. Kostnaden för försäkrad blir sålunda c:a 8: 50, under det att densamma i årets regeringsförslag beräknades till c:a 10 kronor.

Särskilda yttranden ha avgivits av fyra av de sakkunniga.

Herr Eriksson i Grängesberg, som ansluter sig till förslaget, uttalar, att vid en blivande revision av pensionsförsäkringen förhållandet mellan denna och sjukförsäkringen bör särskilt uppmärksammas.

Herr von Post förordar den ändring i förslaget, att ålderdomssvaghet skall medföra rätt till sjukhjälp.

Herr Lindhagen avstyrker, att förslaget oförändrat antages, då detta skulle medföra ett ödeläggande av den nuvarande sjukkasserörelsen. Anslutning till distriktssjukkassorna borde bliva frivillig. I varje fall borde dessa ej få mottaga direkt anslutna medlemmar. Även de särskilda bestämmelserna om rikssjukkassorna borde utgå.

Även herr Strindlund avstyrker förslaget. Svagheterna i den nuvarande sjukkasserörelsen borde kunna avhjälpas genom mindre långt gående ändringar och för lägre kostnader för statsverket. Den sjukvårdande verksamhet, som enligt förslaget skulle tillkomma distriktssjukkassorna, borde kunna omhändertagas av den allmänna pensionsförsäkringen.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

December månad år 1926.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under december månad.

Översikt av verksamheten under december månad 1926.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	*Manliga avdeln.*			*Kvinnliga avdeln.*			*Tillsammans*		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Stockholms stad	3 480	1 615	1 531	3 145	2 829	2 358	**6 625**	**4 444**	**3 889**
Stockholms län	2 871	576	569	277	244	155	**3 148**	**820**	**724**
Uppsala stad och län	658	106	102	142	171	159	**800**	**277**	**261**
Södermanlands län	752	284	271	276	229	182	**1 028**	**513**	**453**
Östergötlands län	1 141	404	388	304	199	166	**1 448**	**603**	**554**
Norrköping	738	116	116	111	107	79	**849**	**223**	**195**
Jönköpings län	372	79	66	173	90	74	**545**	**169**	**140**
Kronobergs län	93	39	37	84	48	43	**177**	**87**	**80**
Norra Kalmar län	211	37	34	38	42	31	**249**	**79**	**65**
Södra Kalmar län	510	91	91	87	49	34	**597**	**140**	**125**
Gotlands län	59	41	38	33	31	20	**92**	**72**	**58**
Blekinge län	620	113	109	188	125	92	**808**	**238**	**201**
Kristianstads län	693	203	179	295	238	183	**988**	**441**	**362**
Malmöhus län: Malmö	3 076	232	231	833	641	495	**3 909**	**873**	**726**
Lund	490	32	32	42	29	28	**532**	**61**	**60**
Landskrona	441	81	81	31	19	18	**472**	**100**	**99**
Hälsingborg	1 070	149	148	190	156	116	**1 260**	**305**	**264**
Ystad	319	104	91	56	34	31	**375**	**138**	**122**
Trälleborg	463	166	165	42	35	35	**505**	**201**	**200**
Eslöv	153	64	59	25	32	16	**178**	**96**	**75**
Skurup	35	17	17	33	23	23	**68**	**40**	**40**
Vellinge	70	28	28	13	13	13	**83**	**41**	**41**
Hallands län	468	96	86	43	58	31	**511**	**154**	**117**
Göteborgs och Bohus län	1 681	183	163	137	100	70	**1 818**	**283**	**233**
Göteborg	5 370	1 049	1 023	898	868	628	**6 268**	**1 917**	**1 651**
Älvsborgs län	658	109	102	69	65	36	**727**	**174**	**138**
Skaraborgs län	389	91	61	276	224	81	**665**	**315**	**142**
Värmlands län	638	136	127	111	133	80	**749**	**269**	**207**
Örebro län	1 042	157	151	271	263	187	**1 313**	**420**	**338**
Västmanlands län	563	80	73	192	163	131	**755**	**243**	**204**
Kopparbergs län	401	59	59	183	137	115	**584**	**196**	**174**
Gävle stad och län	580	198	198	81	71	64	**661**	**269**	**262**
Västernorrlands län	438	243	238	53	43	38	**491**	**286**	**276**
Jämtlands län	231	25	25	140	125	114	**374**	**150**	**139**
Västerbottens län	293	32	31	103	99	85	**396**	**131**	**116**
Norrbottens län	424	251	246	105	104	83	**529**	**355**	**329**
Tillsammans december 1926	**31 497**	**7 286**	**6 966**	**9 080**	**7 837**	**6 094**	**40 577**	**15 123**	**13 060**
» november 1926	*31 955*	*7 726*	*7 376*	*14 025*	*9 087*	*7 029*	*45 980*	*16 813*	*14 405*
» december 1925	24 827	7 112	6 770	8 676	7 731	5 848	33 503	14 843	12 618
» » 1924	22 874	6 466	6 121	9 364	7 885	6 165	32 238	14 351	12 286
» » 1923	23 229	8 278	7 720	8 219	7 833	5 871	31 448	16 111	13 591

	Arbetsförmedlings-anstalter	Jordbruk m. m.			Skogshus-hållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskin-industri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manliga avdelningen	**3 572**	**1 078**	**929**	**296**	**144**	**129**	**592**	**35**	**35**	**1673**	**60**	**60**	**2 785**	**103**	**89**
1	Stockholms stad	73	—	—	—	—	—	—	—	—	34	—	—	354	59	50
2	Stockholms län	1 047	311	306	87	45	45	19	—	—	36	—	—	119	1	1
3	Uppsala stad och län	146	50	48	5	3	3	1	—	—	47	—	—	54	—	—
4	Södermanlands län	91	55	44	6	1	1	—	—	—	9	—	—	80	4	4
5	Östergötlands län	286	82	68	7	13	11	7	3	3	225	56	56	74	4	4
6	Norrköping	59	8	8	—	—	—	—	—	—	2	—	—	49	1	1
7	Jönköpings län	92	19	16	9	11	4	—	—	—	7	—	—	59	2	2
8	Kronobergs län	11	3	3	2	2	2	—	—	—	—	—	—	3	—	—
9	Kalmar län	54	21	19	6	7	6	—	—	—	3	—	—	43	—	—
10	Gotlands län	21	11	11	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	79	17	15	—	—	—	—	—	—	30	—	—	19	1	—
12	Kristianstads län	232	116	94	19	13	13	—	—	—	25	—	—	57	3	3
13	Malmöhus län: Malmö	70	5	5	—	—	—	—	—	—	25	—	—	400	2	2
14	Hälsingborg	75	8	8	—	—	—	2	—	—	6	2	2	48	—	—
15	Övriga anstalter	334	87	69	—	—	—	—	—	—	31	2	2	276	8	8
16	Hallands län	37	27	18	—	—	—	4	—	—	23	—	—	68	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	90	48	30	—	—	—	—	—	—	1014	—	—	19	—	—
18	Göteborgs stad	82	15	13	1	—	—	—	—	—	10	—	—	686	9	6
19	Älvsborgs län	37	9	5	—	—	—	6	—	—	19	—	—	108	6	5
20	Skaraborgs län	249	72	46	—	—	—	—	—	—	1	—	—	7	1	1
21	Värmlands län	23	8	7	20	13	9	65	30	30	93	—	—	56	—	—
22	Örebro län	136	49	46	61	12	11	261	2	2	19	—	—	69	1	1
23	Västmanlands län	128	41	34	—	—	—	132	—	—	6	—	—	54	1	1
24	Kopparbergs län	21	6	6	18	6	6	81	—	—	3	—	—	51	—	—
25	Gävle stad och län	8	—	—	10	—	—	13	—	—	3	—	—	16	—	—
26	Västernorrlands län	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
27	Jämtlands län	26	2	2	19	11	11	—	—	—	—	—	—	7	—	—
28	Västerbottens län	55	6	6	16	5	5	—	—	—	—	—	—	4	—	—
29	Norrbottens län	5	2	2	10	2	2	1	—	—	—	—	—	3	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**503**	**571**	**290**	—	—	—	—	—	—	**27**	—	—	**43**	**4**	**2**
1	Stockholms stad	16	—	—	—	—	—	—	—	—	25	—	—	37	1	1
2	Stockholms län	18	21	10	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	17	15	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	29	49	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	39	37	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	13	9	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	6	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	13	23	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	4	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	25	22	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	46	54	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	5	7	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—
14	Hälsingborg	12	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	27	34	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	6	17	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	60	47	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	20	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1
19	Älvsborgs län	—	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	39	68	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	14	19	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	38	48	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	31	44	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	8	11	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	3	6	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	6	10	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	2	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
879	**30**	**28**	**4 177**	**321**	**317**	**185**	**8**	**5**	**211**	**2**	**2**	**199**	**11**	**7**	**404**	**24**	**22**	**140**	**5**	**5**	
38	8	8	498	38	36	13	4	1	6	—	—	17	3	1	31	14	14	7	—	—	1
86	2	2	380	26	26	16	—	—	7	—	—	18	—	—	24	—	—	13	—	—	2
5	—	—	50	1	1	2	—	—	—	—	—	5	—	—	14	—	—	—	—	—	3
27	3	3	32	—	—	5	1	1	1	—	—	1	1	1	5	2	2	—	—	—	4
11	—	—	199	2	2	2	—	—	2	—	—	—	—	—	15	—	—	1	—	—	5
35	—	—	197	2	2	—	—	—	83	—	—	16	—	—	15	—	—	1	—	—	6
18	—	—	36	5	5	4	—	—	3	—	—	2	—	—	4	—	—	4	—	—	7
1	—	—	13	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
60	4	4	46	—	—	2	—	—	1	—	—	1	—	—	12	—	—	6	—	—	9
—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	10
10	1	1	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	11
27	2	2	70	9	9	6	—	—	1	—	—	1	—	—	11	4	3	—	—	—	12
45	1	1	773	11	11	7	—	—	4	—	—	37	1	1	76	—	—	88	—	—	13
5	—	—	286	1	1	26	—	—	4	—	—	3	—	—	17	—	—	2	—	—	14
22	1	1	245	14	14	76	—	—	8	—	—	13	2	2	53	—	—	—	4	4	15
20	—	—	131	34	34	1	—	—	20	—	—	5	—	—	8	2	2	1	—	—	16
12	—	—	70	3	3	2	—	—	20	—	—	2	—	—	5	—	—	10	—	—	17
224	6	5	515	21	20	15	3	3	37	—	—	24	3	1	41	1	1	6	1	1	18
2	—	—	119	4	4	—	—	—	8	2	2	2	—	—	4	—	—	—	—	—	19
—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	1	—	1	—	—	20
43	—	—	34	—	—	7	—	—	2	—	—	1	—	—	6	—	—	—	—	—	21
14	2	1	44	2	2	—	—	—	—	—	—	45	1	1	7	—	—	—	—	—	22
3	—	—	61	—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—	14	—	—	—	—	—	23
12	—	—	40	7	7	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	24
16	—	—	62	1	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	5	—	—	—	—	—	25
44	—	—	36	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	26
5	—	—	26	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	6	—	—	—	—	—	27
93	—	—	26	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
1	—	—	151	135	135	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	29
15	**1**	**1**	—	—	—	**10**	**1**	**1**	**37**	**4**	**2**	**177**	**60**	**46**	**139**	**111**	**77**	**21**	**17**	**17**	
2	1	1	—	—	—	1	1	1	3	—	—	103	34	28	64	75	62	8	6	6	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	4	1	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	3	6	6	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	3	2	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	2	—	—	4	1	1	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	1	—	—	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5	5	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	7	7	1	2	—	—	—	—	12
13	—	—	—	—	—	8	—	—	12	—	—	34	14	8	22	4	2	—	—	—	13
—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	1	—	—	1	2	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	2	—	—	3	1	1	1	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	1	1	1	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	1	—	16	2	—	21	8	3	3	—	—	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	6	5	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	2	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	3	2	2	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlings-anstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**47**	**8**	**8**	**104**	**1**	**1**	**937**	**58**	**53**	**4364**	**1342**	**1318**	**335**	**60**	**48**
1	Stockholms stad	4	2	2	19	1	1	228	43	39	416	252	241	156	21	15
2	Stockholms län	3	—	—	6	—	—	85	—	—	69	1	1	13	6	4
3	Uppsala stad och län	—	—	—	4	—	—	7	—	—	3	—	—	2	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	7	—	—	40	—	—	110	36	36	2	—	—
5	Östergötlands län	1	—	—	2	—	—	31	—	—	12	—	—	2	1	1
6	Norrköping	10	—	—	13	—	—	7	1	1	118	50	50	3	2	2
7	Jönköpings län	1	—	—	1	—	—	4	—	—	4	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	6	—	—	—	—	—	23	—	—	255	46	46	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	8	5	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	21	—	—	204	31	31	1	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	1	—	—	8	2	2	37	8	8	6	3	3
13	Malmöhus län: Malmö	1	—	—	12	—	—	193	—	—	268	66	65	52	5	5
14	Hälsingborg	—	—	—	1	—	—	25	1	1	414	110	110	2	—	—
15	Övriga anstalter	2	—	—	8	—	—	23	1	1	181	65	64	1	—	—
16	Hallands län	—	3	3	1	—	—	4	—	—	95	11	11	1	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	1	—	—	—	—	—	6	—	—	41	11	11	2	—	—
18	Göteborgs stad	12	1	1	19	—	—	142	7	6	1642	375	371	79	8	6
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	10	1	1	4	—	—	3	5	3
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	7	7
21	Värmlands län	—	—	—	1	—	—	5	—	—	20	15	11	—	—	—
22	Örebro län	1	—	—	3	—	—	25	—	—	2	—	—	1	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	2	—	—	34	—	—	2	—	—	3	1	1
24	Kopparbergs län	4	2	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—
25	Gävle stad och län	1	—	—	1	—	—	3	1	1	220	113	113	1	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	4	—	—	225	136	136	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	3	—	—	1	—	—	2	1	1	3	1	1
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	14	7	7	1	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**44**	**49**	**43**	**5**	**1**	**—**	**59**	**21**	**15**	**157**	**92**	**84**	**99**	**31**	**27**
1	Stockholms stad	14	18	12	2	—	—	17	16	12	87	49	42	45	17	15
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	6	—	—	2	1	1	—	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	2	2	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
12	Kristianstads län	—	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	4	4
13	Malmöhus län: Malmö	6	2	2	1	1	—	27	4	2	2	1	1	36	6	5
14	Hälsingborg	—	—	—	—	—	—	4	—	—	7	5	5	—	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	1	1	6	5	5	—	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	8	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	11	16	16	2	—	—	1	—	—	41	23	22	4	1	—
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	5	5	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
978	**141**	**185**	**106**	**14**	**12**	**1660**	**866**	**831**	**64**	**4**	**4**	**10**	**39**	**36**	**2**	—	—	**7 777**	**2 932**	**2 892**	
393	100	96	45	9	7	393	383	357	21	2	2	1	11	11	1	—	—	732	665	650	1
34	1	1	7	—	—	143	30	30	4	—	—	—	—	—	—	—	—	655	153	153	2
16	—	—	1	—	—	20	—	—	3	—	—	—	—	—	1	—	—	272	52	50	3
5	—	—	—	—	—	17	55	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	314	126	124	4
12	—	—	2	1	1	40	14	14	1	—	—	—	—	—	—	—	—	212	228	228	5
10	4	4	1	—	—	47	21	21	1	—	—	—	—	—	—	—	—	71	27	27	6
5	—	—	—	—	—	11	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	107	42	39	7
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59	33	31	8
2	—	—	—	—	—	19	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	181	50	50	9
—	—	—	—	—	—	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	21	21	10
3	—	—	—	—	—	18	5	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	205	58	58	11
31	13	12	2	—	—	12	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	147	28	28	12
144	1	1	15	—	—	207	46	46	4	—	—	—	—	—	—	—	—	655	94	94	13
4	—	—	4	—	—	32	10	9	2	—	—	—	—	—	—	—	—	112	17	17	14
13	2	2	6	—	—	61	27	27	3	—	—	—	—	—	—	—	—	615	279	279	15
3	1	—	1	—	—	12	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	17	17	16
4	—	—	2	—	—	39	55	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	312	66	64	17
253	13	13	12	—	—	401	178	173	19	—	—	9	28	25	—	—	—	1 141	380	378	18
4	—	—	1	1	1	21	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	310	80	80	19
6	—	—	—	—	—	13	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	77	9	6	20
2	—	—	1	1	1	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	248	69	69	21
13	—	—	2	—	—	25	6	6	1	2	2	—	—	—	—	—	—	313	80	79	22
4	—	—	—	—	—	20	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	96	29	29	23
1	—	—	1	1	1	12	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	154	31	31	24
2	2	2	—	—	—	21	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	196	75	75	25
3	1	1	—	1	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110	104	99	26
6	—	—	2	—	—	23	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	102	8	8	27
2	—	—	—	—	—	9	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	72	8	8	28
3	3	3	—	—	—	23	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	223	103	100	29
282	**185**	**148**	**760**	**575**	**476**	**83**	**151**	**126**	**110**	**113**	**90**	—	**43**	**39**	**6 125**	**5 796**	**4 602**	**384**	**11**	**8**	
165	81	71	281	238	203	43	94	85	47	51	37	—	43	39	2 009	2 103	1 743	176	1	—	1
4	1	—	18	9	6	—	—	—	4	2	1	—	—	—	220	206	136	—	—	—	2
—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	5	5	—	—	—	122	150	144	—	—	—	3
1	1	1	20	25	23	—	1	—	2	4	4	—	—	—	199	140	120	14	—	—	4
3	—	—	9	13	12	6	3	2	8	3	3	—	—	—	218	132	115	14	8	8	5
—	—	—	5	2	1	—	2	2	2	4	4	—	—	—	84	97	71	9	—	—	6
1	1	1	8	6	6	—	—	—	4	2	2	—	—	—	140	71	58	3	—	—	7
—	—	—	5	4	4	—	—	—	2	1	1	—	—	—	71	39	35	—	—	—	8
1	—	—	8	5	5	—	—	—	—	1	1	—	—	—	95	57	48	2	—	—	9
—	—	—	3	5	2	—	—	—	2	1	1	—	—	—	24	21	14	—	—	—	10
—	—	—	6	15	12	—	—	—	3	—	—	—	—	—	152	88	67	—	—	—	11
7	4	4	27	12	12	6	2	2	4	6	6	—	—	—	192	142	113	1	—	—	12
63	52	43	100	29	22	4	12	10	8	6	6	—	—	—	451	503	392	35	—	—	13
2	6	5	18	16	13	—	2	1	2	—	—	—	—	—	133	120	89	7	—	—	14
—	—	—	17	13	13	3	2	2	1	3	3	—	—	—	173	126	115	4	—	—	15
1	—	—	6	4	3	—	3	3	—	1	—	—	—	—	28	30	17	1	—	—	16
1	2	1	14	4	3	—	—	—	1	2	2	—	—	—	48	37	27	4	—	—	17
18	20	7	41	29	11	17	28	17	9	4	—	—	—	—	580	727	550	101	—	—	18
3	1	1	6	7	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	50	30	—	—	—	19
7	5	5	10	8	3	—	—	—	—	3	1	—	—	—	212	135	56	—	—	—	20
—	—	—	3	4	2	—	—	—	1	2	2	—	—	—	93	106	67	—	2	—	21
1	—	—	32	16	14	—	—	—	3	1	1	—	—	—	178	198	152	12	—	—	22
—	3	2	13	15	15	1	—	—	3	3	3	—	—	—	141	98	82	—	—	—	23
—	—	—	42	29	25	2	2	2	—	—	—	—	—	—	131	95	81	—	—	—	24
—	—	—	5	7	7	—	—	—	3	3	3	—	—	—	65	58	51	1	—	—	25
—	—	—	7	7	7	—	—	—	—	1	1	—	—	—	38	29	25	—	—	—	26
—	5	5	28	27	27	1	—	—	—	3	2	—	—	—	101	80	72	—	—	—	27
2	—	—	11	9	9	—	—	—	—	1	1	—	—	—	84	79	67	—	—	—	28
2	3	2	16	17	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	83	79	65	—	—	—	29

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					dec. 1926	nov. 1926	dec. 1925	dec. 1926	nov. 1926	dec. 1925
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning	3 720	3 868	1 222	1 058	317	277	282	87	91	86
Industri och hantverk	11 900	12 333	666	632	1852	1462	1454	95	92	89
Sjöfart och fiske	4 290	4 364	1 342	1 318	325	348	299	98	99	98
Handel och samfärdsel	2 934	3 153	1 124	1 066	281	349	235	95	95	96
Husligt arbete	2	2	—	—	—	.	.	—	.	.
Annat arbete	7 222	7 777	2 932	2 892	265	295	229	99	99	99
Summa	**30 068**	**31 497**	**7 286**	**6 966**	**432**	**414**	**349**	**96**	**95**	**95**
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning	493	503	571	290	88	91	85	51	60	45
Industri och hantverk	519	577	269	204	214	263	178	76	76	75
Sjöfart och fiske	148	157	92	84	.	.	.	.	.	.
Handel och samfärdsel	1 195	1 334	1 098	906	121	189	125	83	80	75
Husligt arbete	4 355	6 125	5 796	4 602	106	142	103	79	80	79
Annat arbete	368	384	11	8	.	.	.	.	.	.
Summa	**7 078**	**9 080**	**7 837**	**6 094**	**116**	**154**	**112**	**78**	**77**	**76**
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning	4 213	4 371	1 793	1 348	244	211	220	75	80	73
Jordbruk	3 925	4 075	1 649	1 219	247	213	223	74	79	71
Skogshushållning	288	296	144	129	206	178	182	90	93	93
Industri och hantverk	12 419	12 910	935	836	1381	1 106	1080	89	87	85
Gruvdrift och malmförädling	588	592	35	35	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri	1 675	1 700	60	60	.	.	.	.	.	.
Metall- och maskinindustri	2 724	2 828	107	91	2645	1 510	1218	85	86	75
Trävaruindustri	842	894	31	29	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	4 043	4 177	321	317	1301	1 263	1229	99	95	95
Läder-, hår- och gummiindustri	175	195	9	6	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	239	248	6	4	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	848	876	71	53	.	353	284	.	77	80
Närings- och njutningsmedelsindustri	511	543	135	99	402	519	423	73	68	82
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	150	161	22	22	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri	81	91	57	51	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	108	109	2	1	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	935	996	79	68	.	801	.	.	94	.
Sjöfart och fiske	4 438	4 521	1 434	1 402	315	338	299	98	99	98
Handel och samfärdsel	4 129	4 487	2 222	1 972	202	263	182	89	87	85
Kontors-, bank- o. d. personal	421	434	91	76	.	.	.	.	.	.
Butiks- och magasinspersonal	1 202	1 260	326	283	387	564	295	87	79	78
Hotell- och restaurangpersonal	751	866	589	488	147	206	146	83	83	75
Transportarbetare	1 577	1 743	1 017	957	171	208	138	94	98	95
Allmän och litterär verksamhet	168	174	117	94	149	198	.	80	79	.
Ej särskilt specificerade	10	10	82	75	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	4 357	6 127	5 796	4 602	106	142	103	79	80	79
Annat arbete	7 590	8 161	2 943	2 900	277	323	240	99	99	99
Summa	**37 146**	**40 577**	**15 123**	**13 060**	**268**	**273**	**226**	**86**	**86**	**85**

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 842 platser, varav 635 manliga och 207 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 143, 945 och 198 samt under nästlidna månad resp. 1 419, 1 041 och 378.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 30 november 1926.

Förbund	Redovisande avdelningar	Redovisande medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Bleck- o. plåtslagareförb. .	30	1 494	—	**1 494**	225	—	**225**	**15·1**	7·2
Bokbindareförbundet . . .	18	1 176	2 432	**3 608**	39	66	**105**	**2·9**	3·4
Bryggeriindustriarb.-förb. .	39	2 675	1 054	**3 729**	85	113	**198**	**5·3**	4·9
Byggnadsträarbetareförb. .	103	9 577	—	**9 577**	2 968	—	**2 968**	**31·0**	25·7
De förenade förbunden . .	43	2 738	668	**3 406**	412	71	**483**	**14·2**	14·0
Elektriska arbetareförb. . .	66	2 889	—	**2 889**	249	—	**249**	**8·6**	5·7
Gjutareförbundet	87	3 819	2	**3 821**	397	—	**397**	**10·4**	8·1
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	241	19 354	2 202	**21 556**	5 693	246	**5 939**	**27·6**	22·8
Gruvindustriarbetareförb. .	19	2 223	18	**2 241**	352	—	**352**	**15·7**	12·7
Handelsarbetareförb. . . .	120	6 537	2 344	**8 881**	546	66	**612**	**6·9**	6·1
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	13	171	520	**691**	13	61	**74**	**10·7**	11·4
Hattarbetare	6	54	235	**289**	6	53	**59**	**20·4**	31·7
Pälsvaruarbetare	7	117	285	**402**	7	8	**15**	**3·7**	2·1
Kommunalarbetareförb. . .	134	14 974	1 237	**16 211**	826	91	**917**	**5·7**	4·0
Litografiska förbundet . .	7	843	26	**869**	15	—	**15**	**1·7**	1·2
Livsmedelsarbetareförb. . .	68	8 154	2 810	**10 964**	893	212	**1 105**	**10·1**	9·3
Metallindustriarb.-förb. . .	213	71 633	3 488	**75 121**	8 013	205	**8 218**	**10·9**	10·1
Järnbruksarbetare . . .	58	17 479	115	**17 594**	1 877	29	**1 906**	**10·8**	11·2
Verkstadsarbetare . . .	155	54 154	3 373	**57 527**	6 136	176	**6 312**	**11·0**	9·8
Murareförbundet	46	2 407	—	**2 407**	793	—	**793**	**32·9**	29·3
Måleriarbetareförbundet . .	42	2 600	—	**2 600**	1 034	—	**1 034**	**39·8**	14·0
Pappersindustriarb.-förb. .	111	19 851	792	**20 643**	785	111	**896**	**4·3**	3·2
Sadelm.- o. tapetseraref. .	22	804	51	**855**	22	—	**22**	**2·6**	2·9
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	37	5 510	2 188	**7 698**	486	77	**563**	**7·3**	6·6
Skrädderiarbetareförb. . .	56	2 013	4 003	**6 016**	42	318	**360**	**6·0**	4·8
Stenindustriarbetareförb. .	82	4 555	—	**4 555**	436	—	**436**	**9·6**	9·1
Stuckatörförbundet . . .	1	37	—	**37**	2	—	**2**	**5·4**	21·6
Sågverksindustriarb.-förb. .	210	17 966	5	**17 971**	5 074	3	**5 077**	**28·3**	28·2
Textilarbetareförbundet . .	59	4 827	6 409	**11 236**	240	144	**384**	**3·4**	3·4
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	579	2 181	**2 760**	7	11	**18**	**0·7**	0·4
Transportarbetareförb. . .	53	4 059	27	**4 086**	442	—	**442**	**10·8**	11·4
Träindustriarbetareförb. . .	106	6 466	114	**6 580**	599	17	**616**	**9·4**	9·6
Tunnbinderiarbetareförb. .	16	225	—	**225**	26	—	**26**	**11·6**	9·3
Typografförbundet	22	3 696	285	**3 981**	228	25	**253**	**6·4**	6·8
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	31	1 321	—	**1 321**	414	—	**414**	**31·3**	12·7
Summa	**2 105**	**225 173**	**32 856**	**258 029**	**31 356**	**1 837**	**33 193**	**12·9**	**11·4**

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under november uppgivits till inalles 132 418, vilket i genomsnitt motsvarar 4·0 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik	1925		1926										
(Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	11·8	19·5	15·7	14·8	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	[1]11·4	12·9
Ansökn. per 100 lediga platser .	246	226	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	3·08	·	·	3·01	·	·	3·09	·	·	3·06	·	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	19·0	23·5	21·5	22·9	23·4	25·0	23·8	21·8	18·8	20·3	21·9	23·5	—
Arbetssök. per 100 led. pl. (manl.)	1 285	958	1139	1 200	1 303	808	926	720	617	922	1 101	—	—
Danmark. Arbetslöshet, i % .	20·5	31·7	30·1	27·5	21·4	16·6	14·8	15·8	17·0	[2]17·0	16·8	18·6	22·1
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	51	85	85	80	64	50	45	46	49	49	48	53	66
Finland. Registr. arbetslösa .	3 604	2 298	3832	3 462	2 516	1 961	1 273	857	949	1 212	1 425	1 813	2 330
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	405	329	368	313	276	371	223	177	192	179	198	231	312
Storbritannien. Arbetslöshet, i %:													
inom fackföreningarna	11·0	11·0	10·6	10·4	10·1	10·0	13·2	12·9	13·2	13·3	13·6	13·6	13·2
bland arbetslöshetsförsäkrade .	11·0	10·5	11·1	10·5	9·8	9·2	14·5	14·7	14·6	14·2	13·7	13·6	13·5
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 227	1 166	1237	1 169	1 070	1 034	1 675	1 699	1 664	1 606	1 582	1 610	1 545
Irland. Arbetslöshet, i % . . .	·	14·1	15·0	5·2	13·5	13·0	12·8	12·3	11·3	9·7	10·2	10·4	—
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	9·1	16·1	17·8	10·4	7·8	6·5	6·3	5·9	6·9	7·2	7·2	7·4	—
Arbetslöshetsindex	7·9	13·8	15·2	8·8	6·6	5·4	5·2	4·9	5·7	5·9	6·0	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	7·3	7·4	8·1	4·7	4·2	3·2	3·2	3·1	2·6	4·0	[2]3·7	[2]3·3	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	10·7	19·4	22·6	22·0	21·4	18·6	18·1	18·1	17·7	16·7	15·2	14·2	14·2
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	673	1 498	2 031	2 057	1 942	1 781	1 744	1 741	1 652	1 548	1 394	1 308	1369
Ansökn. per 100 lediga platser .	453	751	797	780	680	628	649	655	578	557	493	487	568
Sysselsättn:index (dec. 1921 = 100)	103·6	96·4	93·4	93·5	94·4	94·7	98·8	98·9	99·1	99·7	100·4	101·1	101·1
Arbetstillgång (medelgod = 2·00)	1·66	1·53	1·44	1·33	1·29	1·33	1·36	1·37	1·46	1·50	1·61	1·75	1·87
Österrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	159	208	231	229	202	173	155	151	152	151	148	151	169
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	·	·	·	·	2·7	·	·	2·4	·	·	2·8	·	·
Ansökn. per 100 lediga platser .	289	372	383	297	212	190	189	173	202	228	217	255	—
D:o å månadens sista dag . . .	1 003	1 218	1150	714	445	396	434	469	587	600	645	1 054	1 272
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	91	·	·	88	·	·	86	·	·	89	·	·
Frankrike. Underst. arbetslösa	557	645	534	775	543	432	409	489	354	362	342	429	534
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	112	122	156	126	109	98	98	83	78	83	89	113	—
Estland. Oplac. arbetssökande	4 607	3 213	3543	2 444	1 916	2 249	1 839	1 051	893	731	811	2 309	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	3 672	5 097	4990	4 702	4 067	2 000	1 383	936	722	897	932	—	—
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal) .	239	311	359	358	346	321	304	289	265	245	217	197	198
Tjeckoslovakien. Arbetslösh. i %	·	1·6	2·1	2·3	2·5	2·7	3·0	3·4	4·1	[2]4·2	—	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i % . .	15·6	16·4	17·4	18·7	19·1	18·8	18·5	16·7	15·7	15·0	13·1	12·2	12·1
Ansökn. per 100 lediga platser .	·	·	369	403	288	239	206	212	184	170	155	164	236
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	5·7	7·9	8·1	8·1	7·3	7·3	4·9	4·1	2·3	2·5	3·3	2·6	—
Sysselsättn:index (jan. 1920 = 100)	95·3	89·6	90·7	91·5	91·4	94·3	101·0	103·7	104·2	104·9	105·2	102·8	—
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1923 = 100)	92·5	92·6	93·3	94·3	93·7	92·8	91·7	91·3	89·8	90·7	92·2	92·5	—
Fed. Reserve Board (1919 = 100)	97·2	97·1	96·3	97·0	97·3	96·4	95·5	95·1	93·5	94·4	95·8	96·3	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	8·1	·	·	8·2	·	·	6·7	·	·	7·6	·	·
Nya Syd-Wales. Arbetslösa .	7 000	5 000	6000	5 500	5 500	6 000	8 000	8 500	7 500	6 500	6 500	—	—

[1] Reviderade siffror. — [2] Preliminära siffror.

Levnadskostnader under fjärde kvartalet 1926.

Prisstatistik och indexberäkningar.

På grundval av från 49 ombudsorter inhämtade prisuppgifter har socialstyrelsen numera verkställt beräkningar rörande levnadskostnadernas allmänna förskjutningar från juli 1914 till 1 januari 1927. I efterföljande sammanställning lämnas redogörelse för de förändringar, som under det senast tilländalupna kvartalet träffat de olika posterna.

I indexberäkningen ingående huvudposter.

Livsmedel, bränsle och lyse. De prisuppgifter, som beträffande posterna livsmedel, bränsle och lyse användas vid indexberäkningen, avse samtliga kvartalets sista månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras en gång i månaden, omkring den 20. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lyseartiklar. Under hänvisning till sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 70—71) och tabellerna över kreatürs- och fiskpriser i vissa större städer (sid. 82—85) må följande anföras rörande de under kvartalet iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Medelpriset å *mjölk* har även under det nu gångna kvartalet kvarstått oförändrat i 22 öre per liter för oskummad och 8 öre för separerad vara. Handskummad mjölk, som numera endast noteras från ett fåtal orter, har däremot sänkts med i genomsnitt 1 öre. Å åtskilliga ombudsorter ha visserligen prisförskjutningar jämväl å oskummad och separerad vara ägt rum, men dessa ha icke haft tillräcklig omfattning för att åstadkomma någon förändring av medeltalet. Priset på oskummad mjölk har sålunda å en del orter sjunkit med ända till 5 öre och å andra stigit med 1—3 öre per liter. De nuvarande medelpriserna ligga 1 öre lägre än i december närmast föregående år.

Smörpriserna förete i likhet med vad fallet var under förra kvartalet inga större förskjutningar, och priserna å *ost* ha varit så gott som oförändrade. *Margarinpriset* har i partihandeln sjunkit under slutet av kvartalet, men återverkan härav i detaljhandeln hade vid mitten av december ännu endast blivit märkbar å ett mindre antal orter.

Med avseende å *färska ägg* har inträffat den för årstiden vanliga prisuppgången. Genomsnittspriset, som under september månad utgjorde 2·37 kr. per tjog, hade sålunda i december stigit till 3·25 kr. I december 1925 var priset dock avsevärt högre eller 3·97 kr. per tjog.

En rätt kraftig uppgång eller med vid pass 15 % ha däremot *gula ärter* undergått. *Bruna bönor* stego likaså vid övergången till vara av ny skörd.

Ifråga om *mjöl* ha medelpriserna å vete- och sammalet rågmjöl stigit med vartdera 1 öre per kg. sedan september och rågsikt med 3 öre. *Brödpriserna* ha varit så gott som oförändrade. En jämförelse med prisnivån å mjöl och bröd ett år tidigare ger vid handen oförändrat pris på vetemjöl samt resp. 2 och 3 öre högre pris på sammalet rågmjöl och rågsikt. Samtliga slag av bröd visa en svag sänkningstendens med 1 à 2 öre per kg.

Som vanligt under denna årstid har prisfall å *kött* och *fläsk* inträtt under fjärde kvartalet. Nöt- och kalvkött har sålunda sjunkit med c:a 3 %, fårkött med c:a 6 % och fläsk, såväl färsk som salt vara, med c:a 8 %. Prisnedgången för fläsk under hela det gångna året belöper sig till c:a 13 %, varemot övriga noterade sorter under de föregående kvartalen visade oförändrade priser eller, såsom ifråga om fårkött, varandra motvägande stegringar och fall. I detta sammanhang kan anmärkas, att prisskillnaden mellan amerikanskt och salt svenskt fläsk numera är utjämnad, i det att det senare t. o. m. ligger 3 öre lägre per kg. Före 1914 var denna proportion vanlig, men efter världskriget har ända till nu priset på amerikanskt fläsk varit kännbart lägre än på inhemskt. — Priserna på *nötkreatur*, *får* och *svin*, avsedda till slakt, ha under det senaste kvartalet sjunkit med resp. 7, 6 och 11 %, under det att priserna på *kalvar* visa en svag stegringstendens. Under loppet av hela året ha kreaturspriserna sjunkit med 10—12 % för nötkreatur, kalvar och får samt med mer än 20 % för svin. Denna sänkning är sålunda avsevärt större än den samtidiga för kött och fläsk i detaljhandeln. Sedan juli 1914 har den genomsnittliga stegringen å kreatur samt kött och fläsk varit följande:

Genomsnittlig prisförändring juli 1914—dec. 1926 å	Nötkreatur	Kalvar	Får	Svin
Slaktdjur, levande vikt . . . . . %	+ 24	+ 64	+ 21	+ 48
Kött, detaljhandelspris . . . . . »	+ 74	+ 103	+ 62	+ 70

Fisknoteringarna såväl i parti för Stockholm och Göteborg som i detalj utvisa endast de sedvanliga säsongförskjutningarna.

Kaffepriserna ha ytterligare sjunkit något. Medelnoteringen i december utgjorde 3·17 kr. per kg. mot 3·26 kr. i september.

Sockerpriset, som vid slutet av förra kvartalsskiftet låg i nivå med förkrigspriset (67 öre per kg.), har därefter varit föremål för upprepade höjningar och utvisar även vid kvartalets slut stigande tendens. Medelpriset å bitsocker i december utgjorde 74 öre per kg. eller samma som ett år tidigare.

Vad därefter *bränsle* och *lyse* beträffar, ha samtliga slag av bränslematerial såsom en följd av den genom den engelska kolstrejken hämmade tillförseln av kol och koks varit underkastade prisstegring, vilken på sina håll varit högst betydlig. Den kraftigaste uppgången konstateras sålunda dels i allmänhet i de delar av landet, där kol- och kokseldning är vanligt förekommande, alltså framför allt i södra och västra Sverige, dels särskilt i de största städerna. I november, då de högsta priserna nåddes, och räknat från den

Livsmedelskostnadernas (inkl. bränsle och lyse) förändringar 1914—1926.
Indextal (juli 1914 = 100).

År	Mejeriprod., ägg o. margarin (9 varuslag)	Bröd, mjöl och gryn (11 varuslag)	Kött (8 varuslag)	Fisk (9 varuslag)	Övriga födoämnen (6 varuslag)	Bränsle och lyse (7 varuslag)	Aritmetiska (»oväg-da») medeltal	»Väg-da» indextal	Relativ sedelcirkulation (enligt Cassel)
1914 Juli	100	100	100	100	100	100	**100**	**100**	105
Senare halvåret	106	114	97	102	108	108	**106**	**105**	125
1915	123	129	126	116	131	129	**126**	**121**	133
1916	153	127	169	169	148	176	**157**	**139**	155
1917	202	160	197	211	219	257	**208**	**181**	207
1918	319	199	432	354	245	367	**319**	**270**	298
1919	392	262	456	315	270	392	**348**	**320**	324
1920	317	292	348	268	241	461	**321**	**298**	321
1921	238	234	255	224	208	310	**245**	**237**	288
1922	167	178	191	186	193	204	**186**	**180**	249
1923	160	156	177	166	173	192	**171**	**168**	237
1924	164	158	170	175	187	186	**174**	**164**	224
1925	160	170	188	186	182	171	**176**	**168**	212
1:a kv.	163	177	181	188	188	177	**179**	**170**	214
2:a kv.	153	173	188	181	187	174	**176**	**169**	211
3:e kv.	156	169	193	190	181	167	**176**	**169**	213
4:e kv.	167	159	188	186	171	164	**172**	**165**	210
1926 1:a kv.	153	158	188	183	170	166	**170**	**160**	210
2:a kv.	142	159	187	172	167	165	**165**	**157**	209
3:e kv.	143	159	186	179	163	171	**167**	**156**	209
4:e kv.	150	158	178	182	167	197	**172**	**157**	205
Okt.	147	157	181	183	165	188	**170**	**157**	208
Nov.	152	159	178	182	168	206	**174**	**158**	204
Dec.	152	159	176	181	169	197	**172**	**157**	202

tidpunkt under året, då medelpriset var lägst, utgjorde den procentuella stegringen för styrelsens samtliga ombudsorter: för björkved 8 %, barrved 10 %, antracit 23 %, hushållskol 72 %, gasverkskoks 42 % och kaminkoks 35 %. Följande tabell utvisar motsvarande stegringstal för Stockholm, Göteborg och Malmö.

	Stockholm stegring %	Göteborg stegring %	Malmö stegring %
Björkved	27	17	22
Barrved	45	28	24
Antracit	25	36	17
Hushållskol	79	136	94
Gasverkskoks	39	47	28
Kaminkoks	27	40	50

Särskilt vedpriserna i dessa städer hade sålunda, som synes, stigit väsentligt mera än genomsnittet för samtliga ombudsorter. Efter den engelska

gruvkonfliktens avveckling ha samtliga bränsleartiklar undergått prisfall, men oaktat detta ligger indextalet för bränsle och lyse vid detta kvartalsskifte avsevärt högre än vid det föregående.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar sedan juli 1914. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna (inberäknat bränsle och lyse) ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med december 1926, meddelas i tabellen å sid. 63 tvenne indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.). Av dessa indexserier är det den »vägda», som användes vid beräknandet av de totala levnadskostnadernas förändringar.

Bostad. Av skäl, som anfördes i föregående kvartalsredogörelse, kvarstår hyresindexen även denna gång oförändrad.

Beklädnad. Uppgifterna angående beklädnadsartiklar avse de priser, som gällde omkring den 20 i kvartalets sista månad. I fråga om insamlingsförfarandet hänvisas till Soc. Medd. årg. 1920, sid. 549 samt årg. 1922, sid. 155.

Nedanstående tabell åskådliggör de prisförändringar, som till beklädnadsposten hörande artiklar varit underkastade från juli 1914 till januari 1927.

Beklädnadsartiklar. (Medelpris för socialstyrelsens ombudsorter.)

Beklädnadsartiklar	1914 (mitten)	1918	1920	1922	1924	1926	Jan. 1926	April 1926	Juli 1926	Okt. 1926	Jan. 1927
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Tyger och garner:											
Ylletyg (till damklänning) . pr m.	2·50	13·50	12·00	4·45	3·90	3·75	3·80	3·75	3·75	3·70	3·65
Bomullstyg (till dito) . . . pr m.	0·50	2·50	2·15	1·05	0·95	0·90	0·95	0·90	0·90	0·90	0·85
Ullgarn . . » kg.	6·50	50·00	36·40	11·95	10·75	10·35	10·55	10·45	10·40	10·20	10·20
Herrkläder:											
Herrkostym, best. .	65·00	205·00	270·00	169·00	153·00	151·00	153·00	153·00	151·00	149·00	149·00
» konf. .	40·00	130·00	179·00	108·00	97·00	94·00	95·00	95·00	94·00	93·00	92·00
Vinteröverrock, best.	70·00	195·00	260·00	166·00	147·00	145·00	147·00	147·00	146·00	143·00	143·00
» konf.	40·00	123·00	167·00	102·00	89·00	88·00	89·00	88·00	88·00	87·00	86·00
Bomullsskjorta . .	2·00	7·25	7·00	3·70	3·40	3·30	3·35	3·35	3·35	3·25	3·20
Tröja (ullbomull) .	1·50	8·00	6·00	4·25	3·45	3·25	3·40	3·30	3·25	3·20	3·15
Kalsonger »	1·75	8·50	6·50	4·55	3·70	3·50	3·60	3·60	3·55	3·45	3·40
Yllestrumpor . . .	1·25	5·50	5·00	2·35	2·15	2·25	2·25	2·25	2·25	2·25	2·20
Arbetsblus	1·75	—	7·90	4·35	4·00	3·85	3·90	3·90	3·90	3·75	3·75
Skodon:											
Kängor, smorläder .	8·50	29·00	33·50	15·50	13·50	13·00	13·25	13·25	13·00	13·00	13·00
Stövlar	16·50	63·00	65·00	28·75	25·50	25·50	25·50	25·50	25·50	25·25	25·25
Kängor av boxkalv:											
mans-	13·00	39·25	44·25	22·00	18·75	18·25	18·50	18·25	18·25	18·00	18·00
dam-	11·50	36·75	41·50	21·50	18·50	18·00	18·25	18·25	18·00	18·00	17·75
barn-	7·00	19·50	19·50	12·00	11·00	10·65	10·75	10·75	10·75	10·50	10·50
Halvsulning och klackning . . .	3·50	8·25	11·15	8·00	6·85	6·65	6·75	6·70	6·65	6·60	6·55

Den nu slutförda undersökningen visar, att ett fortsatt prisfall ägt rum. Den genomsnittliga stegringen av beklädnadskontot sedan 1914 torde för närvarande kunna beräknas till 82 % (mot 84 % ett kvartal tidigare).

Jämföras prissiffrorna för de olika artiklarna vid mitten av år 1914 och vid slutet av år 1926, visar det sig, att herrkläder stigit med c:a 120 %. Underkläder uppvisa en genomsnittlig stegringssiffra av 85 à 90 %, under det att för bomullstyg ökningen uppgår till 70 % och för ylletyg till endast 46 %. Ullgarn företer en uppgång med c:a 57 % och strumpor med 76 %. Genomsnittsstegringen för skodon är c:a 50 % och för halvsulning 87 %.

Skatter. Skatteberäkningarna verkställas två gånger årligen, varvid omräkning av kommunalskatten äger rum den 1 april samt av krono- och landstingsskatterna den 1 oktober (se härom Soc. Medd., årg. 1922, sid. 947). Skatteindexen kvarstår sålunda vid detta beräkningstillfälle oförändrad och avser de skatter, som förfallit till betalning under kalenderåret 1926.

Övriga utgifter. Beräkningarna rörande denna post avse dels priser omkring den 20 i kvartalets sista månad, dels taxor såvitt möjligt fr. o. m. kvartalsskiftet. Den nu avslutade undersökningen ger vid handen, att en mindre förskjutning i nedåtgående riktning ägt rum. Den procentuella stegringen från juli 1914 uppgår numera till 79 % mot 80 % för förra kvartalet. Den mest anmärkningsvärda förändringen under året är att inventarier och husgeråd visa nedgång från i medeltal 75 % över 1914 års nivå till 68 %.

Indextal för viktigare poster inom gruppen »övriga utgifter».

	1914 (mitten)	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1926				1927
										jan.	apr.	juli	okt.	jan.
Inventarier (möbler, köksaker m. m.)	100	295	306	269	211	193	188	180	172	175	173	171	170	168
Tvätt och renhållning	100	372	293	229	186	167	163	157	150	152	150	150	149	148
Hygien (sjukvård och hälsovård)	100	199	220	230	208	196	190	189	189	189	189	189	189	189
Intellektuella ändamål	100	234	255	293	229	220	220	219	217	219	216	216	216	216
Förenings- o. försäkringsavgifter	100	134	175	187	187	175	173	175	177	175	175	178	178	178
Nöjen och förströelser	100	205	233	236	217	208	207	205	208	206	206	210	210	213
Resor (järnvägs- o. spårvägsresor)	100	193	241	259	219	219	206	197	197	197	197	197	197	197
Telefon, post- och skrivutensilier	100	165	229	240	205	180	179	179	178	179	179	177	177	177
Arbetshjälp i hemmet	100	200	252	279	222	198	196	196	196	196	196	196	196	196
Samtliga poster	**100**	**216**	**233**	**231**	**200**	**188**	**185**	**182**	**180**	**180**	**179**	**180**	**180**	**179**

Sammanfattning. Levnadskostnadsindex.

Under det att de å sid. 63 angivna indexsiffrorna, vilka framräknas månatligen, endast gälla de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse, avser socialstyrelsens vid varje kvartalsskifte meddelade levnadskostnadsindex förutom nyssnämnda poster jämväl kostnaderna för bostad, beklädnad, skatter och »övriga utgifter».

		Föda- och njutningsämnen	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utgifter	Summa utgifter	Ökn. l. minskn. i % fr. närmast föreg. beräkn.
1914	juli	100	100	100	100	100	100	**100**	—
1916	dec.	152	108	168	160	109	125	**139**	
1917	maj	174	108	190	170	109	130	**152**	+ 9·1
	sept.	190	112	240	210	109	150	**166**	+ 9·3
1918	1 jan.	214	112	275	250	109	175	**192**	+ 15·6
	1 april	229	112	280	270	114	185	**203**	+ 5·8
	1 juli	258	112	286	285	114	195	**219**	+ 8·2
	1 okt.	281	112	305	350	114	220	**242**	+ 10·5
1919	1 jan.	323	120	381	350	114	225	**267**	+ 10·0
	1 april	327	120	367	320	160	215	**265**	— 0·5
	1 juli	318	120	326	310	160	210	**257**	— 3·0
	1 okt.	311	130	294	330	160	215	**257**	—
1920	1 jan.	307	130	307	345	160	220	**259**	+ 0·5
	1 april	287	130	333	370	290	230	**265**	+ 2·4
	1 juli	287	130	372	390	290	235	**270**	+ 1·8
	1 okt.	298	155	400	390	290	245	**281**	+ 4·3
1921	1 jan.	286	155	380	355	290	245	**271**	— 3·6
	1 april	247	155	316	295	372	235	**249**	— 8·0
	1 juli	231	155	264	270	372	225	**236**	— 5·5
	1 okt.	228	163	231	250	372	220	**231**	— 2·0
1922	1 jan.	202	163	207	240	372	210	**216**	— 6·5
	1 april	184	163	196	225	264	200	**195**	— 9·5
	1 juli	178	163	188	210	264	195	**190**	— 2·8
	1 okt.	180	163	183	205	263	195	**190**	—
1923	1 jan.	166	163	188	203	263	190	**183**	— 3·7
	1 april	164	163	188	199	211	188	**177**	— 3·3
	1 juli	158	163	185	196	211	188	**174**	— 1·7
	1 okt.	163	178	183	194	201	187	**177**	+ 1·8
1924	1 jan.	162	178	181	192	201	187	**176**	— 0·4
	1 april	160	178	183	192	173	185	**173**	— 1·9
	1 juli	155	178	182	192	173	183	**171**	— 1·5
	1 okt.	164	178	180	191	170	183	**174**	+ 2·0
1925	1 jan.	171	186	181	192	170	183	**178**	+ 2·5
	1 april	171	186	179	192	162	182	**177**	— 0·5
	1 juli	168	186	177	191	162	181	**176**	— 1·0
	1 okt.	167	186	172	190	168	180	**175**	— 0·3
1926	1 jan.	163	188	171	190	168	180	**174**	— 0·9
	1 april	158	188	170	188	185	179	**173**	— 0·7
	1 juli	156	188	168	187	185	180	**172**	— 0·5
	1 okt.	156	188	166	184	183	180	**171**	— 0·3
1927	1 jan.	155	188	186	182	183	179	**171**	—

Den nu senast utförda beräkningen rörande levnadskostnadernas förskjutningar sedan juli 1914 avser prisläget omkring den 1 januari 1927 och hänför sig som förut närmast till förhållandena inom arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer samt därmed jämställda samhällsklasser med en utgiftsstat före kriget av cirka 2 000 kr. Beträffande tillvägagångssättet vid framräknandet av denna index hänvisas till Soc. Medd., årg. 1918, sid. 186.

Förhållandet mellan utgifterna för *årsbudgetens särskilda huvudposter*, beräknade enligt prisläget dels vid mitten av år 1914 och dels vid tidpunkten för resp. indexberäkningar, belyses genom vidstående översikt (sid. 66).

Som av sammanställningen framgår, utgör den allmänna stegringen av levnadskostnaderna från juli 1914 till det senaste undersökningstillfället, den 1 januari 1927, 71 % och kan sålunda betecknas med indexsiffran 171. Detta innebär, att en familj med en årsbudget före kriget av 2 000 kr. numera måste giva ut c:a 3 420 kr. för att uppehålla sin tidigare levnadsstandard.

I jämförelse med indexsiffran vid närmast föregående kvartalsskifte visar den nu framräknade ingen ändring.

Sänkningar ha emellertid inträtt ifråga om livsmedel, beklädnad samt »övriga utgifter», men äro dessa av relativt liten omfattning och ha samtliga uppvägts av den inträffade *höjningen* av bränsle- och lyseposten. Hyres- och skatteposterna kvarstå denna gång *oförändrade*. I detta sammanhang erinras om att prisuppgifterna på livsmedel, bränsle och lyse, äro de i följande tabell sid. 70—71 angivna och för december månad insamlade.

Livsmedelskostnadernas förändringar å vissa orter i riket.

Utgifter för livsmedel, bränsle och lyse för en familj med en utgiftsstat år 1914 av ca: 2 000 kronor.[1]

A. Juli 1914 = 100.

Ort	1914		1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1926	
	Juli	2:dra halvåret											3:dje kvartalet	4:de kvartalet
Stockholm	100	106	179	283	330	307	239	181	163	166	168	156	153	154
Södertälje	100	106	178	273	319	298	229	174	158	158	161	151	149	150
Uppsala	100	108	185	281	334	314	249	184	165	169	172	159	156	158
Nyköping	100	104	180	268	319	293	229	173	159	159	164	152	151	151
Eskilstuna	100	105	183	267	319	289	228	170	157	158	165	154	152	154
Linköping	100	107	188	277	330	306	243	187	172	169	173	160	158	159
Norrköping	100	105	179	267	320	298	230	177	162	163	166	154	152	153
Motala	100	104	190	280	332	310	240	181	166	164	171	157	155	155
Jönköping	100	104	179	271	326	304	237	177	162	165	168	155	153	155
Växjö	100	105	178	267	322	300	233	182	168	168	170	159	155	158
Kalmar	100	104	182	260	297	277	222	172	155	157	165	156	153	155
Västervik	100	103	175	261	307	291	223	171	156	156	163	153	150	153
Visby	100	106	170	249	305	289	229	175	157	158	164	157	155	153
Karlskrona	100	105	181	253	303	284	229	180	164	162	169	158	156	157
Kristianstad	100	108	192	283	318	296	236	178	163	165	174	161	159	162
Malmö	100	104	187	281	318	295	233	181	166	163	171	162	161	161
Lund	100	105	186	278	312	292	230	178	160	160	164	156	154	158
Landskrona	100	106	189	275	325	306	244	184	166	165	171	166	167	169
Hälsingborg	100	105	185	276	313	293	236	179	161	164	170	162	161	163
Ystad	100	105	188	281	312	297	231	178	159	163	167	161	158	164
Halmstad	100	106	187	274	310	290	232	178	161	162	168	158	156	159
Göteborg	100	106	192	299	337	318	254	191	178	176	180	165	160	166
Lysekil	100	105	180	268	312	297	229	177	163	167	170	157	152	157
Vänersborg	100	104	186	285	330	303	241	183	168	171	171	160	156	160
Borås	100	106	187	282	322	306	243	190	174	176	177	164	161	164
Tidaholm	100	103	177	260	307	285	233	178	162	163	168	155	152	153
Karlstad	100	108	182	274	327	311	240	181	169	169	168	158	155	159
Örebro	100	107	182	267	321	300	231	174	158	160	164	152	150	150
Kopparberg	100	107	183	272	331	312	243	177	—	—	—	—	—	—
Västerås	100	105	182	276	333	307	233	173	157	161	167	154	151	152
Falun	100	105	180	275	326	308	245	180	163	165	169	156	153	155
Domnarvet[2]	100	105	186	288	334	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludvika	100	103	180	268	328	302	238	172	157	160	167	152	150	148
Gävle	100	107	184	278	325	312	244	178	161	166	169	156	153	154
Söderhamn	100	108	184	280	334	317	249	184	169	172	176	165	162	164
Sundsvall: staden	100	105	184	282	337	318	241	180	166	168	166	156	157	155
sågverksdistr.	100	103	189	283	333	317	246	184	169	172	169	160	160	160
Nyland	100	103	184	266	322	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östersund	100	106	181	270	317	305	252	187	162	161	163	156	155	156
Umeå	100	106	187	269	324	308	248	187	176	177	178	170	168	170
Luleå	100	104	182	270	322	310	249	190	167	169	169	164	164	163
Boden	100	107	183	277	330	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmberget[3]	100	104	168	257	323	309	251	187	162	161	167	154	153	153
Kiruna	100	104	169	262	325	316	263	196	170	168	172	161	160	159
Samtliga orter	**100**	**105**	**181**	**270**	**320**	**298**	**237**	**180**	**164**	**164**	**168**	**158**	**156**	**157**

[1] Såsom framhållits i Soc. Medd., årg. 1920, sid. 748, hava dessa tabeller varit föremål för en omräkning, varvid indextalen för åren 1914—1919 undergått smärre förändringar. Det må observeras, att samtliga meddelade indexsiffror äro medeltal för de angivna perioderna.

[2] Jämte Borlänge.

[3] Jämte Gällivare.

B. Den genomsnittliga utgiftssumman för samtliga orter = 100.

Ort	1913	1914	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1926	
													3:dje kvartalet	4:de kvartalet
Stockholm	119	120	117	124	123	122	120	121	120	121	120	119	118	118
Södertälje	105	108	103	106	105	105	102	102	103	102	101	102	102	101
Uppsala	102	103	102	103	104	104	105	103	101	103	103	101	101	101
Nyköping	98	99	98	98	99	97	95	96	97	96	97	96	97	96
Eskilstuna	101	103	104	101	103	100	99	98	99	99	102	101	101	101
Linköping	96	97	100	98	99	98	98	101	102	99	99	98	98	98
Norrköping	100	103	102	101	103	103	101	103	103	104	103	102	102	102
Motala	93	94	98	97	97	97	95	95	96	94	96	94	94	93
Jönköping	95	93	91	92	94	94	92	92	92	93	93	92	91	92
Värnamo	—	—	—	—	—	89	89	88	88	87	87	89	89	90
Växjö	89	88	86	86	89	88	86	89	91	90	89	89	88	89
Kalmar	102	101	102	97	94	94	95	97	97	97	100	101	101	101
Västervik	93	93	90	90	89	91	88	90	90	90	91	92	91	92
Visby	97	96	89	87	91	92	91	93	92	92	93	95	95	93
Karlskrona	101	100	100	93	95	95	97	101	101	99	101	101	101	101
Kristianstad	96	96	100	99	94	94	95	94	95	95	98	97	97	98
Malmö	101	101	105	105	101	100	100	103	104	102	104	105	106	105
Lund	99	99	101	101	96	97	96	99	98	97	98	99	99	100
Landskrona	99	97	101	99	99	100	100	101	100	99	100	104	105	106
Hälsingborg	99	98	101	101	97	97	98	99	98	99	100	102	103	103
Ystad	98	96	99	99	93	94	93	95	94	96	96	98	98	101
Halmstad	101	99	101	99	95	95	96	97	97	97	98	99	99	100
Varberg	—	—	—	—	—	92	92	91	92	92	92	92	92	92
Göteborg	102	102	107	112	107	108	108	108	111	109	109	107	105	108
Lysekil	101	101	100	100	99	101	99	101	102	104	104	102	100	103
Vänersborg	99	98	100	103	101	99	100	100	101	102	100	100	98	100
Borås	98	99	101	102	98	100	100	104	105	105	103	102	101	103
Lidköping	—	—	—	—	—	94	93	95	96	97	97	95	95	95
Tidaholm	97	97	96	95	94	94	97	98	98	98	98	98	96	97
Karlstad	99	101	98	99	100	102	100	100	103	102	99	100	99	101
Arvika	—	—	—	—	—	101	99	99	102	102	99	97	97	96
Filipstad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	97	99	97	96	96
Örebro	100	101	99	98	99	99	97	97	97	97	98	97	96	96
Kopparberg	93	93	94	93	96	97	95	92	—	—	—	—	—	—
Västerås	100	100	100	101	104	102	98	97	97	99	100	99	98	98
Falun	99	99	98	100	101	101	103	100	100	100	100	99	99	99
Avesta	—	—	—	—	—	98	94	90	90	91	93	93	93	92
Domnarvet [1]	93	93	95	96	97	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludvika	97	97	97	99	100	98	98	94	95	96	98	95	95	93
Mora	—	—	—	—	—	103	104	97	94	98	98	97	99	95
Gävle	101	101	101	102	101	104	102	99	99	101	101	99	98	98
Söderhamn	96	97	97	98	99	101	101	99	100	101	100	102	101	101
Sundsvall: staden	104	103	104	106	108	108	104	103	105	105	101	102	104	102
sågverksdistr.	98	98	101	101	101	103	101	100	101	102	98	100	101	100
Nyland	100	98	99	95	98	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kramfors	—	—	—	—	—	101	105	104	103	102	98	100	102	100
Östersund	102	102	101	101	101	104	109	107	102	101	99	102	102	102
Umeå	97	95	96	93	95	96	98	99	102	102	100	102	102	102
Vilhelmina	—	—	—	—	—	109	117	113	113	112	110	112	112	110
Luleå	103	104	104	103	105	108	110	111	107	108	105	109	111	109
Boden	101	103	103	104	105	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmberget [2]	116	115	107	110	117	119	123	122	116	115	116	114	115	114
Kiruna	118	116	107	111	117	122	129	127	121	119	119	119	120	118
Samtliga orter	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

[1] Jämte Borlänge.
[2] Jämte Gällivare.

Medelpris per år (1913—1926) och per månad (december 1925—december 1926)

	Varuslag	Kvantitet	1913	1914	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
			öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Mjölk: oskummad	l.	14	15	* 38	47	44	35	25	23	24	24	22
2	handskummad	»	8	8	* 24	—	26	20	13	12	13	13	12
3	separerad	»	6	6	* 19	23	19	13	9	9	9	9	8
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	236	239	* 587	729	657	496	375	366	374	384	337
5	mat- (lands-)	»	213	218	* 546	727	651	486	358	350	350	353	311
6	Ost: helfet, okryddad	»	164	162	* 372	624	524	389	277	275	289	266	248
7	halvfet, »	»	121	119	* 332	500	374	267	178	187	203	182	174
8	Margarin: växt-, bästa sort	»	185	144	—	433	376	293	178	184	178	178	166
9	Ägg: svenska, färska	tjog	159	171	725	681	578	428	320	271	274	265	247
10	» konserverade	»	137	151	615	716	533	393	348	260	279	273	257
11	Potatis: gammal	hl.	—	—	* 1200	1271	963	947	699	771	986	937	672
12	»	5 l.	28	30	* 68	71	60	60	47	50	61	58	45
13	färsk	»	46	80	237	102	191	124	119	180	187	113	107
14	Ärter, gula	kg.	31	35	* 66	78	69	58	48	50	51	50	48
15	Bruna bönor	»	48	49	* 173	214	180	88	97	72	88	72	58
16	Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort	»	31	33	* 50	* 75	91	71	52	45	44	48	48
17	råg-	»	22	23	* 41	* 56	56	46	31	27	30	33	28
18	rågsikt-	»	27	29	—	* 73	73	63	44	38	40	42	38
19	Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	36	42	* 82	99	101	72	52	50	48	50	46
20	ris-, bästa sort svenska (»R. T.»)	»	41	41	* 73	111	176	85	61	53	54	53	53
21	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	43	* 73	96	111	108	86	75	73	77	72
22	Rågbröd: hårt, knäckebröd	»	—	—	—	—	139	132	110	97	95	99	93
23	mjukt, limpa, söt	»	38	40	* 75	96	105	93	73	65	64	70	66
24	» » sur (»grovbröd»)	»	30	31	* 49	64	71	65	50	44	46	52	48
25	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	78	* 180	230	254	217	172	157	156	161	156
26	mjukt, bil- bakat med vatten	»	43	46	* 88	116	128	113	88	77	77	85	79
27	ligaste sort » » mjölk	»	60	61	* 144	167	145	129	103	90	91	90	94
28	Nötkött, färskt: stek	»	122	116	567	563	398	301	223	209	204	212	210
29	soppkött	»	100	95	507	490	333	243	175	169	167	175	174
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	130	546	512	493	377	280	256	247	255	253
31	spädkalv	»	72	70	357	312	274	204	155	149	144	152	152
32	Fårkött: färskt, stek	»	133	130	626	600	431	310	233	225	223	241	238
33	salt, svenskt	»	114	118	546	547	385	264	193	184	181	198	198
34	Renkött, färskt, stek	»	119	121	509	557	442	348	270	264	239	247	240
35	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	129	* 388	605	449	321	250	214	197	249	238
36	salt, svenskt »	»	140	137	* 404	619	470	338	263	227	204	256	248
37	» amerikanskt »	»	—	—	—	—	364	275	204	192	189	236	243
38	Fisk, färsk: abborre	»	75	76	211	202	191	166	140	132	135	132	129
39	gädda	»	108	110	317	333	312	260	211	209	212	204	191
40	sill	»	34	35	149	110	102	92	79	67	72	78	75
41	strömming	»	38	39	123	114	106	91	70	61	66	74	75
42	torsk	»	55	57	196	160	139	119	100	94	100	101	97
43	rödspotta (»spätta»)	»	79	81	295	244	219	199	169	154	154	155	154
44	kolja	»	—	—	—	—	152	134	113	111	120	120	116
45	salt: sill, prima	»	45	45	145	148	120	87	77	59	70	86	66
46	strömming	»	30	31	100	105	74	65	51	45	46	52	53
47	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	58	293	223	156	113	97	83	90	98	105
48	Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	159	* 307	316	331	210	219	244	281	335	329
49	Socker, bit-	»	67	65	* 92	* 133	* 168	* 170	* 156	107	96	78	71
50	Salt (matsalt)	»	—	10	31	32	31	26	21	20	19	19	19
51	Svagdricka	l.	6	6	14	16	16	17	15	14	14	15	15
52	Fotogen, Water White	»	20	21	—	71	60	53	38	32	31	30	31
53	Ved: björk- osågad, hemkörd (per	famn	2560	2630	7850	8220	10310	7090	4990	5250	5170	4980	4670
54	barr- »storfamn»: 3·56 kbm)	»	2040	2110	6620	6740	8230	5620	3820	3830	3850	3750	3540
55	Bränntorv	100 kg.	196	220	1035	896	964	659	460	449	441	441	440
56	Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	401	411	—	—	2069	1286	948	840	782	737	787
57	eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	234	242	—	—	1664	703	444	414	389	344	404
58	Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	157	—	—	1177	452	326	310	303	256	254
59	eng. kamin- » hemkörd	»	189	190	—	—	1249	481	356	337	326	278	293

[1] Före 1918 avse uppgifterna okrossad koks. — * Maximipris.

för samtliga orter (44 orter åren 1913—1919 samt 49 orter fr. o. m. år 1920).

Dec. 1925	Jan. 1926	Febr. 1926	Mars 1926	April 1926	Maj 1926	Juni 1926	Juli 1926	Aug. 1926	Sept. 1926	Okt. 1926	Nov. 1926	Dec. 1926	Höjning (+) eller sänkning (—) i %		
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	dec. 1913—dec. 1926	dec. 1925—dec. 1926	
23	23	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	+ 57·1	— 4·8	1
12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	11	12	11	+ 37·5	— 8·8	2
9	9	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	+ 33·3	— 11·1	3
363	335	351	343	336	332	337	332	338	338	333	329	343	+ 42·3	— 5·5	4
340	311	312	309	309	308	308	301	313	316	313	310	317	+ 44·1	— 6·8	5
261	260	259	257	252	250	248	246	245	241	241	241	241	+ 46·1	— 7·7	6
177	177	175	175	173	173	175	174	172	173	172	173	172	+ 39·8	— 2·8	7
176	174	174	174	165	163	163	163	163	162	162	163	160	+ 15.9	— 9·1	8
397	318	290	252	190	185	186	178	198	237	277	323	325	+ 49·8	— 18·1	9
294	278	273	—	—	—	—	—	—	234	247	259	250	+ 64.5	— 15·0	10
688	701	701	702	690	664	636	639	612	717	672	665	663	—	— 3·6	11
46	46	47	47	47	46	44	44	42	47	45	45	44	+ 69·2	— 4·8	12
—	—	—	—	—	—	—	154	60	—	—	—	—	—	—	13
48	48	48	47	47	47	47	47	47	47	48	53	54	+ 74·2	+ 12·5	14
64	64	63	60	57	56	55	54	54	54	57	58	58	+ 26·1	— 9·4	15
48	49	47	46	47	48	48	49	48	47	47	48	48	+ 54·8	0·0	16
27	28	27	26	27	28	28	28	28	28	28	29	29	+ 38·1	+ 7·4	17
38	38	37	36	37	38	38	39	39	38	39	41	41	+ 57·7	+ 7·9	18
48	48	47	47	46	46	46	46	46	46	46	46	46	+ 27·8	— 4·2	19
53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	+ 29·3	0·0	20
73	73	72	72	72	72	72	72	72	72	71	72	72	+ 75·6	— 1·4	21
94	94	94	93	93	93	93	93	93	93	93	93	93	—	— 1·1	22
66	66	66	66	66	66	66	66	66	66	65	65	65	+ 71·1	— 1·5	23
49	49	49	49	49	49	48	48	48	48	47	48	48	+ 60·0	— 2·0	24
155	156	156	157	156	157	157	157	156	155	155	154	154	+ 105·3	— 0·6	25
80	80	80	80	79	80	79	80	79	79	78	78	78	+ 77·3	— 2·5	26
95	95	94	94	94	94	94	95	94	93	92	92	93	+ 55·0	— 2·1	27
212	212	212	210	209	209	210	212	212	210	208	206	204	+ 68·6	— 3·8	28
177	177	177	176	174	174	174	175	175	175	173	171	169	+ 69·0	— 4·5	29
256	256	256	254	254	254	255	255	255	254	251	248	247	+ 88·5	— 3·5	30
156	155	153	152	152	151	152	153	153	153	151	150	150	+ 102·7	— 3·8	31
231	235	240	246	248	248	249	247	243	236	223	217	220	+ 71·9	— 4·8	32
192	195	197	200	205	208	210	203	202	195	187	186	186	+ 60·3	— 3·1	33
256	256	252	249	245	213	—	—	—	—	226	227	252	+ 100·0	— 1·6	34
254	253	250	245	242	238	238	239	239	239	234	226	218	+ 63·9	— 14·2	35
262	260	258	253	251	249	249	248	247	246	243	237	229	+ 61·3	— 12·6	36
251	249	248	248	247	242	240	242	244	245	240	236	232	—	— 7·6	37
138	140	142	143	135	115	113	120	125	126	129	127	129	+ 63·3	— 6·5	38
203	201	206	210	188	162	166	188	201	200	193	187	187	+ 67·0	— 7·9	39
82	73	59	59	68	70	84	100	84	77	75	76	71	+ 97·2	— 13·4	40
87	87	89	84	79	69	68	66	67	66	73	73	75	+ 78·6	— 13·8	41
102	101	100	99	99	95	94	96	98	97	97	95	95	+ 66·7	— 6·9	42
156	160	162	158	148	142	144	154	160	156	154	153	152	+ 85·4	— 2·6	43
122	119	118	118	117	113	113	113	117	116	116	119	118	—	— 3·3	44
71	63	61	59	56	53	51	50	60	81	86	86	84	+ 86·7	+ 18·3	45
51	51	53	53	53	56	55	50	55	53	50	51	51	+ 59·4	0·0	46
106	107	106	106	107	106	106	102	101	101	104	104	104	+ 82·5	— 1·9	47
334	336	335	335	334	333	334	327	326	326	324	319	317	+ 96·9	— 5·1	48
74	74	74	72	73	74	72	67	66	67	69	70	74	+ 10·4	0·0	49
19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	—	0·0	50
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	+ 150·0	0·0	51
30	31	31	31	31	30	31	31	31	31	32	32	32	+ 52·4	+ 6·7	52
4790	4780	4750	4700	4670	4640	4590	4570	4520	4520	4610	4870	4860	+ 86·2	+ 1·5	53
3600	3580	3560	3550	3530	3510	3470	3420	3410	3450	3520	3730	3690	+ 76·6	+ 2·5	54
438	438	447	445	445	424	425	418	423	433	460	468	449	+ 127·9	+ 2·5	55
738	742	744	743	742	743	741	743	780	811	866	912	874	+ 120·7	+ 18·4	56
342	345	347	349	350	347	346	349	398	424	496	587	504	+ 121·1	+ 47·4	57
229	230	231	233	233	231	233	235	246	259	280	322	311	+ 96·8	+ 35·8	58
265	267	271	272	272	271	273	279	288	298	319	359	345	+ 85·5	+ 30·2	59

	Varuslag	Kvantitet	Stockholm			Södertälje			Uppsala			Nyköping		
			Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.
1	Mjölk: oskummad	l.	24	24	24	22	22	23	23	23	23	20	20	20
2	handskummad	»	—	—	—	10	10	10	11	11	11	—	—	—
3	separerad	»	9	9	9	7	7	7	10	10	10	8	8	7
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	329	323	349	336	331	360	340	341	359	323	320	340
5	mat- (lands-)	»	298	294	315	315	315	338	313	307	306	304	308	313
6	Ost: helfet	»	252	252	251	252	251	262	248	256	253	280	276	270
7	halvfet	»	176	177	176	170	180	180	196	200	188	200	198	195
8	Margarin, växt-	»	160	160	155	164	164	164	160	160	150	163	160	157
9	Ägg: *färska*	tjog	312	370	393	281	341	346	240	300	306	254	298	292
10	konserverade	»	252	255	254	—	247	257	—	248	234	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl.	792	837	853	714	691	679	664	663	714	729	700	658
12	»	5 l.	47	49	49	44	46	46	48	50	50	39	41	35
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg.	46	52	53	44	46	49	39	49	49	38	48	44
15	Bruna bönor	»	55	53	52	60	60	58	54	59	59	61	57	56
16	Mjöl: vete-	»	46	47	46	47	48	47	46	47	46	47	47	46
17	råg-	»	28	29	29	30	31	31	27	27	27	30	30	29
18	rågsikt-	»	39	41	40	41	42	42	39	40	40	40	40	39
19	Gryn: havre-	»	46	46	47	45	45	47	42	45	45	47	42	43
20	ris-	»	52	52	52	48	48	51	52	52	51	50	51	48
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	64	64	64	62	60	62	59	66	64	60	58	57
22	knäckebröd	»	103	103	103	97	95	94	83	86	84	77	76	67
23	limpa, söt	»	78	78	77	66	62	59	70	69	70	65	64	64
24	» sur	»	61	61	59	49	47	47	51	51	52	51	52	41
25	Vetebröd: skorpor	»	172	172	169	129	153	156	173	166	165	144	144	141
26	mjukt, bakat med vatten	»	78	78	76	79	81	81	77	74	75	62	59	82
27	mjukt, » » mjölk	»	117	117	116	96	96	96	106	108	108	78	77	83
28	Nötkött, färskt: stek	»	224	218	213	212	211	211	223	217	211	210	209	211
29	soppkött	»	173	171	170	172	172	171	166	165	162	173	173	171
30	Kalvkött: gödkalv	»	248	248	258	244	233	239	230	231	225	235	238	234
31	spädkalv	»	148	149	162	160	155	160	150	150	151	—	—	—
32	Fårkött: färskt	»	228	231	246	252	228	241	211	209	217	238	222	225
33	salt	»	182	180	195	185	180	—	200	200	196	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	—	—	277	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	266	257	251	255	247	248	231	233	228	233	222	218
36	salt, svenskt	»	269	263	255	253	248	248	236	230	227	245	250	240
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	144	143	141	145	129	125	125	131	131	84	90	77
39	gädda	»	200	186	189	189	182	183	196	187	181	170	160	168
40	sill	»	83	86	83	86	78	85	73	66	67	100	75	70
41	strömming	»	91	83	92	84	79	88	78	66	69	87	80	91
42	torsk	»	148	147	147	132	133	130	128	125	123	131	108	112
43	rödspotta	»	156	153	156	170	166	166	145	146	163	179	166	156
44	kolja	»	142	145	150	126	141	138	144	135	121	119	115	108
45	[1]) salt: sill	»	89	88	81	83	84	84	85	85	79	90	85	75
46	strömming	»	57	65	67	50	50	—	47	53	60	—	50	—
47	Kabeljo	»	101	103	101	98	105	105	97	103	102	118	103	109
48	Kaffe	»	318	319	311	322	317	317	338	334	328	330	316	307
49	Socker	»	65	66	69	66	67	71	69	71	74	69	67	71
50	Salt	»	20	20	20	17	17	17	20	20	20	20	19	19
51	Svagdricka	l.	23	23	23	15	15	15	17	17	17	12	14	15
52	Fotogen	»	33	33	33	33	33	33	30	31	30	31	30	31
53	Ved: björk-	famn	5270	6210	6080	4530	5120	4980	4750	4810	4580	4200	4270	4270
54	barr-	»	3440	4700	4540	3100	3570	3470	3120	3050	2940	3030	3080	2950
55	Bränntorv	100 kg.	—	—	—	—	—	—	500	500	500	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl.	950	1000	850	975	1025	838	975	1025	925	850	950	950
57	eng. hushålls-	»	550	670	510	—	—	—	565	725	645	400	—	—
58	Koks: gasverks-	»	306	344	344	275	275	275	378	379	398	230	270	270
59	eng. kamin-	»	315	350	350	385	420	395	—	—	—	—	325	325

[1] Noteringarna avse islandssill utom för de orter, där annan sillsort uppgives.

Eskilstuna			Linköping			Norrköping			Motala			Jönköping			Värnamo			
Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	
21	21	21	19	19	19	20	20	20	19	19	19	20	20	20	20	20	20	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10	10	—	—	—	—	—	—	2
6	6	6	8	8	8	9	9	9	7	7	7	8	8	8	6	6	6	3
320	314	338	326	324	350	331	330	355	324	322	348	344	340	354	307	300	310	4
314	309	327	306	303	320	313	312	324	314	307	328	301	302	302	276	278	278	5
250	245	245	258	253	251	255	250	250	257	257	257	242	243	236	225	224	224	6
166	174	164	179	179	176	196	192	192	177	183	183	164	164	164	185	177	177	7
160	160	160	173	173	170	160	160	160	160	160	160	166	166	166	160	160	157	8
290	318	293	250	300	298	261	313	325	254	306	302	265	306	286	259	299	270	9
—	—	—	—	—	—	226	234	250	—	—	—	—	242	242	—	—	—	10
786	786	679	633	645	645	863	771	765	567	500	500	606	606	558	625	671	700	11
51	53	49	50	50	50	49	50	49	39	35	35	40	37	37	50	50	50	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
43	52	52	43	48	50	44	50	50	38	49	44	45	60	60	50	57	60	14
58	63	56	58	60	60	49	63	63	58	58	58	51	55	55	65	65	72	15
48	48	48	46	47	46	47	48	47	46	47	46	46	47	46	48	48	48	16
31	31	30	30	31	30	31	31	32	29	30	30	27	28	28	28	28	28	17
42	43	42	39	40	39	40	40	41	38	40	40	39	40	40	40	40	40	18
45	45	46	45	45	45	45	49	49	45	45	45	45	45	45	50	50	50	19
55	57	57	58	59	59	48	49	49	50	50	50	50	50	50	57	57	57	20
59	62	63	74	68	72	65	68	67	63	64	64	90	90	90	80	80	80	21
76	80	81	100	100	100	95	95	95	92	93	88	100	100	100	90	90	90	22
72	72	72	69	62	62	71	67	67	67	67	62	63	63	63	53	53	53	23
46	46	46	48	49	49	51	56	57	61	61	48	42	42	42	40	40	40	24
167	167	167	188	162	163	176	159	159	131	131	137	155	155	155	147	147	148	25
84	84	84	74	68	68	90	90	90	68	68	65	78	78	78	—	—	—	26
105	106	107	93	94	93	109	120	120	—	—	—	90	90	90	64	64	64	27
228	226	226	198	197	198	223	223	223	199	201	198	197	197	196	196	195	195	28
176	176	176	177	177	178	197	194	186	170	168	169	176	174	174	171	169	170	29
269	255	254	249	248	249	255	253	251	228	230	228	213	218	218	221	220	220	30
150	150	150	150	152	155	—	—	—	146	155	146	136	136	136	126	126	126	31
288	284	283	241	233	240	265	252	250	223	220	231	208	195	188	207	201	200	32
—	—	—	206	198	203	192	183	167	213	207	187	—	—	—	178	180	180	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
254	245	236	219	210	202	246	246	240	202	200	201	210	207	196	217	211	200	35
252	250	240	233	224	212	250	250	244	203	200	200	218	218	217	230	220	220	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
131	130	136	149	150	146	139	125	131	126	137	134	130	125	125	88	88	88	38
196	188	187	200	197	198	188	164	185	189	182	193	200	194	191	163	169	182	39
87	85	79	72	71	69	72	73	63	73	76	69	78	78	70	69	71	65	40
89	85	89	76	73	79	71	64	67	71	71	75	83	75	83	66	67	67	41
138	136	137	107	105	107	100	100	100	92	101	100	100	98	100	82	85	83	42
157	155	152	150	150	150	150	144	158	149	146	150	150	150	153	138	140	143	43
138	141	137	126	127	129	125	134	138	116	131	125	103	135	125	99	99	96	44
88	82	80	84	84	75	89	88	79	78	77	77	90	90	90	88	88	88	45
—	—	—	—	—	—	60	60	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
100	98	98	107	99	104	100	100	100	98	98	95	120	120	120	—	—	—	47
339	337	337	322	304	302	325	319	321	333	317	308	330	310	310	330	315	315	48
67	68	72	68	69	73	67	69	72	70	71	75	71	72	76	69	70	74	49
20	20	20	20	20	20	19	19	19	15	15	15	20	20	20	18	18	18	50
16	16	16	20	20	20	15	15	15	15	15	15	12	12	12	15	15	15	51
30	30	30	30	31	30	33	33	33	29	29	29	33	33	33	35	35	35	52
4630	4920	4870	4400	4800	4570	4570	5030	5030	3860	4150	4150	4400	4600	4850	3780	3910	3910	53
3560	3680	3680	3570	3900	3630	3680	3970	4000	2820	3140	3030	3150	3450	3350	2650	2770	2770	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	350	400	—	—	—	55
875	950	900	883	900	846	880	880	880	750	800	800	850	1000	813	950	1000	950	56
—	—	—	517	610	496	505	605	505	425	—	—	—	—	—	575	600	600	57
230	290	290	230	300	293	310	330	360	250	300	300	195	270	260	300	338	338	58
315	375	375	348	378	346	360	375	375	250	—	—	325	400	338	350	425	413	59

	Varuslag	Kvantitet	Växjö			Kalmar			Västervik			Visby		
			Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.
1	Mjölk: oskummad	l.	18	18	18	22	22	22	22	22	22	20	20	20
2	handskummad	»	—	—	—	12	12	12	—	—	—	—	—	—
3	separerad	»	8	8	8	8	8	8	7	7	7	6	6	6
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	325	321	325	333	324	344	325	313	320	319	312	328
5	mat- (lands-)	»	298	299	292	306	303	311	311	293	295	299	299	303
6	Ost: helfet	»	235	235	231	260	260	260	250	250	250	271	271	271
7	halvfet	»	190	190	183	—	—	—	—	—	—	200	200	200
8	Margarin, växt-	»	160	160	160	160	160	160	160	160	160	175	175	175
9	Ägg: färska	tjog	216	290	288	263	318	302	259	307	297	239	296	311
10	konserverade	»	—	—	—	—	240	240	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl.	708	700	700	717	700	617	857	809	809	600	600	533
12	»	5 l.	50	50	50	42	43	43	51	49	47	48	48	40
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg.	56	61	61	40	52	49	45	45	45	49	49	59
15	Bruna bönor	»	60	60	60	47	60	54	50	60	60	51	60	60
16	Mjöl: vete-	»	47	48	48	45	46	45	47	48	48	49	50	50
17	råg-	»	28	30	30	24	27	26	28	29	29	28	28	28
18	rågsikt-	»	40	42	42	36	39	38	40	41	41	43	44	44
19	Gryn: havre-	»	50	50	50	45	48	45	45	50	50	50	50	50
20	ris-	»	57	56	55	50	50	51	60	60	60	52	52	52
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	90	90	90	76	76	72	88	88	88	63	63	63
22	knäckebröd	»	100	100	100	93	93	92	100	100	100	101	101	110
23	limpa, söt	»	50	50	50	58	57	57	50	49	49	50	50	50
24	» sur	»	40	40	40	37	38	38	41	41	41	40	40	40
25	Vetebröd: skorpor	»	150	150	150	126	127	127	140	140	140	125	125	125
26	mjukt, bakat med vatten	»	70	70	70	63	65	65	94	94	94	80	80	80
27	mjukt, » » mjölk	»	80	80	80	78	82	82	100	100	100	115	115	115
28	Nötkött, färskt: stek	»	197	196	190	186	182	182	190	190	190	187	190	188
29	soppkött	»	177	175	170	163	163	163	160	160	160	156	152	150
30	Kalvkött: gödkalv	»	229	226	222	250	250	249	250	250	250	200	200	195
31	spädkalv	»	147	143	141	149	152	152	150	150	150	—	—	—
32	Fårkött: färskt	»	214	210	200	178	169	178	210	194	200	180	180	177
33	salt	»	180	176	175	—	—	—	175	162	162	156	157	157
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	200	195	180	203	197	187	250	224	200	208	201	198
36	salt, svenskt	»	204	203	185	221	219	209	225	222	200	212	200	196
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	126	128	125	150	150	150	70	70	70	160	—	153
39	gädda	»	195	172	175	170	150	158	153	138	138	160	142	150
40	sill	»	60	65	55	63	—	—	—	—	—	—	60	—
41	strömming	»	58	65	55	86	74	60	63	58	60	55	56	53
42	torsk	»	90	90	90	50	55	57	55	55	55	74	80	99
43	rödspotta	»	143	145	140	125	125	—	—	—	—	173	165	170
44	kolja	»	122	122	121	100	100	125	—	—	—	125	—	125
45	[1]) salt: sill	»	100	98	100	76	75	64	100	94	80	90	81	80
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	100	—	120	100	100	100	120	120	120
48	Kaffe	»	322	326	329	321	296	300	340	325	325	347	330	330
49	Socker	»	69	70	71	67	67	72	70	71	75	71	72	76
50	Salt	»	20	20	20	19	19	20	20	20	20	20	20	20
51	Svagdricka	l.	15	15	15	15	15	15	12	12	12	12	12	12
52	Fotogen	»	32	32	32	30	30	30	31	31	31	30	30	30
53	Ved: björk-	famn	3970	3970	3970	3530	4120	3820	4000	4000	4000	5280	5870	5870
54	barr-	»	2730	2730	2730	2650	3180	2940	3000	3000	3000	4270	4360	4090
55	Bränntorv	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl.	900	900	900	—	950	900	900	900	900	—	1025	950
57	eng. hushålls-	»	—	—	—	—	—	—	400	425	425	—	600	600
58	Koks: gasverks-	»	300	325	325	210	275	250	225	300	300	300	350	350
59	eng. kamin-	»	—	—	—	225	275	275	225	300	300	325	375	360

[1]) Se anm. sid. 72.

Karlskrona			Kristianstad			Malmö			Lund			Landskrona			Hälsingborg			
Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	
22	22	22	20	20	20	22	22	22	20	20	20	22	22	20	22	22	20	1
15	15	15	10	10	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
8	9	8	6	6	6	8	8	8	8	8	8	6	6	6	6	6	6	3
344	335	358	312	303	333	308	298	323	314	309	328	314	308	335	314	309	331	4
309	303	319	302	295	323	—	285	310	303	298	313	—	—	—	—	—	—	5
218	224	240	275	275	263	245	244	247	243	243	241	253	241	231	255	250	250	6
166	168	178	182	182	182	159	159	157	165	165	176	180	180	177	—	—	—	7
160	160	160	177	177	167	160	161	160	170	172	170	160	160	150	160	160	160	8
264	308	307	291	358	348	278	332	329	305	350	343	294	346	305	289	343	307	9
—	—	213	—	—	245	230	236	223	—	235	230	—	260	235	—	254	242	10
675	650	650	600	600	600	589	595	595	600	600	583	663	669	619	600	590	580	11
42	42	42	50	50	50	40	40	40	43	48	48	45	45	43	39	39	38	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
50	60	60	47	49	52	51	53	54	49	51	56	50	53	64	54	62	63	14
50	60	59	44	48	47	55	51	52	52	52	51	61	61	63	59	56	57	15
49	50	50	46	47	47	47	48	48	47	48	48	48	48	48	47	48	48	16
31	32	32	25	27	26	30	31	31	31	32	32	28	29	28	29	30	30	17
42	43	43	38	39	39	39	41	41	40	41	41	40	42	40	40	41	41	18
45	49	50	47	49	48	48	43	43	41	40	41	45	48	49	46	45	45	19
50	58	60	60	60	60	50	50	50	40	40	40	51	49	51	60	60	61	20
86	86	86	92	92	97	83	85	85	88	88	89	100	100	93	89	88	88	21
99	102	99	115	115	119	120	121	121	111	110	109	127	128	128	103	107	107	22
59	60	60	39	39	39	46	46	47	39	41	41	49	49	49	51	51	51	23
40	41	40	35	35	35	36	36	36	31	33	33	38	39	38	38	38	38	24
159	160	152	175	175	175	168	168	168	125	125	125	137	138	139	139	139	139	25
—	—	—	—	—	—	67	67	67	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
99	101	100	95	95	95	76	76	76	70	70	70	86	86	86	72	72	72	27
218	217	215	185	186	185	250	250	245	244	247	231	225	225	225	210	208	201	28
183	180	178	162	163	156	206	206	200	195	197	184	200	198	190	188	187	181	29
250	250	250	250	245	240	300	300	300	256	258	258	289	266	263	250	250	250	30
138	144	148	171	175	164	165	165	165	187	189	186	191	167	165	150	150	150	31
220	218	219	256	253	239	282	280	265	250	250	250	280	258	253	261	246	235	32
173	165	165	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
226	221	215	222	214	200	230	228	218	210	208	200	240	225	224	204	200	185	35
228	220	220	240	235	230	267	263	265	240	240	230	270	270	270	236	236	222	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
107	96	103	132	125	125	138	135	142	145	133	133	—	—	—	150	138	146	38
155	150	150	184	173	165	215	206	200	239	235	213	225	225	225	208	200	200	39
—	—	—	81	75	75	92	84	84	95	95	83	81	80	76	73	82	75	40
42	49	43	58	57	63	85	89	90	80	81	74	—	—	—	80	78	75	41
33	37	37	46	47	45	80	75	75	69	68	67	60	59	54	61	56	60	42
112	103	106	130	118	111	172	175	175	133	144	138	125	125	125	136	141	130	43
—	—	—	125	120	—	120	122	121	144	163	153	—	—	—	102	100	113	44
90	90	90	87	89	90	90	89	90	90	90	90	90	95	93	94	93	91	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
125	125	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
300	300	300	342	341	336	322	318	320	300	300	302	353	351	346	318	318	318	48
70	71	75	67	68	72	64	66	70	65	66	70	67	68	72	68	69	73	49
20	20	20	15	15	15	18	17	18	16	16	16	16	16	16	16	17	17	50
14	14	14	11	11	11	12	12	12	11	11	11	12	12	12	12	12	12	51
32	32	32	32	32	32	30	30	30	32	32	32	30	30	30	30	30	30	52
4100	4450	4450	5040	5420	5420	7170	8030	7800	5850	6650	6650	6800	7600	7600	5610	6050	6050	53
2740	2740	2850	3910	4220	4280	6320	7230	7000	4690	5520	5520	5600	6400	6400	4900	5340	5340	54
—	—	—	450	450	450	727	645	—	500	667	667	—	—	—	400	400	400	55
—	900	900	800	850	850	850	850	744	800	850	740	800	900	900	950	1025	925	56
400	625	550	500	550	450	620	620	450	500	625	475	560	640	440	540	655	460	57
275	350	350	240	300	300	260	275	275	235	280	280	205	305	280	240	370	315	58
275	350	350	280	325	325	350	350	325	300	350	300	300	350	325	320	385	360	59

	Varuslag	Kvantitet	Ystad			Halmstad			Varberg			Göteborg		
			Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.
1	Mjölk: oskummad	l.	20	20	20	20	20	20	18	18	18	23	23	23
2	handskummad	»	—	—	—	—	—	—	10	10	10	—	—	—
3	separerad	»	6	6	6	6	6	6	6	6	6	11	11	11
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	304	298	310	332	329	351	322	317	338	343	342	365
5	mat- (lands-)	»	—	—	—	294	296	300	295	296	305	305	301	322
6	Ost: helfet	»	234	234	234	255	255	248	217	217	220	248	240	240
7	halvfet	»	180	180	180	173	173	173	167	167	167	150	145	143
8	Margarin, växt-	»	160	160	160	160	160	160	165	170	170	167	167	157
9	Ägg: färska	tjog	267	306	325	297	342	320	268	327	302	272	353	326
10	konserverade	»	—	225	200	—	256	226	—	255	250	—	243	236
11	Potatis: gammal	hl.	550	500	500	650	608	608	600	600	600	600	650	650
12	»	5 l.	50	45	45	40	40	40	33	33	33	38	39	40
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg.	52	54	54	53	60	60	51	55	56	55	60	60
15	Bruna bönor	»	64	56	56	65	60	60	56	56	55	55	55	55
16	Mjöl: vete-	»	47	48	48	45	47	47	46	48	47	47	48	47
17	råg-	»	30	31	31	26	28	28	26	27	27	28	29	29
18	rågsikt-	»	40	41	41	38	39	39	38	40	39	40	41	41
19	Gryn: havre-	»	45	45	45	45	47	47	46	47	49	45	44	44
20	ris-	»	50	50	50	50	50	50	54	55	55	50	50	50
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	90	90	90	85	85	87	75	75	75	70	70	70
22	knäckebröd	»	119	119	119	110	110	110	105	108	107	80	80	80
23	limpa, söt	»	50	50	50	49	49	50	50	53	50	100	100	100
24	» sur	»	37	37	37	39	39	40	41	44	45	51	48	48
25	Vetebröd: skorpor	»	140	140	140	125	125	122	125	125	125	151	151	151
26	mjukt, bakat med vatten	»	—	—	—	—	—	—	75	75	75	102	100	100
27	» » mjölk	»	73	73	73	79	79	83	100	100	100	111	111	111
28	Nötkött, färskt: stek	»	190	190	190	200	200	200	188	188	188	225	225	230
29	soppkött	»	163	163	163	176	177	176	158	158	158	182	183	190
30	Kalvkött: gödkalv	»	250	250	250	247	246	248	—	—	—	247	239	240
31	spädkalv	»	138	138	138	155	154	154	159	160	159	148	149	156
32	Fårkött: färskt	»	225	225	225	217	209	219	196	195	196	241	241	240
33	salt	»	—	—	—	250	225	217	—	—	—	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300
35	Fläsk: färskt	»	215	215	200	220	219	211	196	195	190	250	249	253
36	salt, svenskt	»	250	250	240	261	260	250	233	239	239	260	260	260
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	150	150	150	—	—	—	—	—	—	160	150	150
39	gädda	»	213	210	200	250	225	200	—	—	—	210	200	200
40	sill	»	—	—	—	74	81	68	31	—	—	72	76	58
41	strömming	»	52	65	65	—	93	—	—	—	—	100	100	100
42	torsk	»	48	46	48	70	54	54	32	39	33	72	74	76
43	rödspotta	»	163	154	125	151	147	147	125	123	128	180	169	166
44	kolja	»	125	125	125	93	114	102	70	81	80	101	106	99
45	[1])salt: sill	»	75	90	97	97	97	90	54	73	68	95	95	90
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	100	100	100	78	81	83	100	95	93
48	Kaffe	»	305	305	305	332	330	327	316	312	311	306	304	303
49	Socker	»	68	69	73	68	69	73	68	69	73	67	68	72
50	Salt	»	17	17	17	16	16	16	17	17	17	15	15	15
51	Svagdricka	l.	9	9	9	13	13	13	13	13	13	16	17	17
52	Fotogen	»	32	32	32	26	26	26	30	30	30	30	30	30
53	[2]) Ved: björk-	famn	6050	7120	7120	5270	6000	6000	5200	5600	6000	7000	7000	7000
54	barr-	»	5700	6760	6760	3990	4380	4480	4200	4400	4400	6000	6000	5500
55	Bränntorv	100 kg.	300	400	400	350	350	350	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl.	777	800	720	900	900	900	850	950	900	895	945	895
57	eng. hushålls-	»	470	600	420	400	600	450	475	700	425	610	695	565
58	Koks: gasverks-	»	270	300	270	285	335	335	280	350	325	230	280	280
59	eng. kamin-	»	300	350	300	285	335	335	350	400	369	395	420	405

[1]) Se anm. sid. 72. [2]) Halmstad: bokved oktober 54·80 samt november och december 60·50 kr. ved oktober 56·00, november 60·00 och december 64·00 kr. per famn.

Lysekil			Vänersborg			Borås			Lidköping			Tidaholm			Karlstad			
Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec	
20	23	23	21	20	20	21	25	23	16	16	16	18	20	19	23	23	23	1
—	—	—	12	12	12	—	—	—	—	—	—	9	10	9	—	—	—	2
5	5	5	10	10	10	8	8	6	6	6	6	5	6	5	10	10	10	3
348	344	372	333	333	348	334	325	350	322	315	330	335	331	350	330	326	343	4
285	331	331	298	319	315	288	299	304	293	293	305	300	298	298	301	302	307	5
230	230	238	245	250	237	234	238	238	190	190	190	225	231	225	239	239	239	6
165	165	163	150	150	150	162	167	167	135	135	135	—	—	—	160	160	160	7
160	160	150	160	160	159	169	169	165	168	168	168	167	165	165	167	167	164	8
253	346	328	266	317	315	277	322	309	272	337	293	224	270	265	275	310	284	9
—	244	221	—	220	217	238	244	240	—	—	—	—	220	200	—	—	—	10
840	840	850	750	750	750	554	615	652	775	775	775	438	500	469	637	637	594	11
45	45	45	40	40	40	43	44	43	45	45	45	45	50	50	38	47	47	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
55	60	60	51	59	59	50	48	58	39	46	54	49	51	51	53	55	60	14
60	60	55	57	61	60	63	63	63	50	60	60	54	52	55	60	60	60	15
47	49	48	47	48	47	46	48	47	47	50	49	45	46	45	47	48	47	16
29	29	29	28	29	27	27	28	28	25	25	25	30	33	31	27	28	27	17
40	41	40	39	41	40	38	40	40	38	40	40	39	40	40	40	41	40	18
50	50	49	45	45	45	44	44	44	45	45	45	44	44	45	45	47	47	19
50	50	45	50	50	50	58	58	60	45	45	45	60	63	61	60	60	59	20
77	81	85	90	90	90	79	80	80	75	75	75	70	70	72	70	70	70	21
88	91	93	110	110	110	110	109	110	86	86	86	93	93	98	98	95	95	22
68	68	66	65	65	65	81	81	81	71	71	71	68	68	68	74	74	74	23
54	54	53	50	50	50	55	52	52	56	56	56	48	48	48	53	53	53	24
153	153	152	140	140	140	161	161	161	121	121	121	158	158	158	153	153	153	25
82	82	82	50	50	50	75	75	75	59	59	59	75	75	75	86	86	86	26
83	83	83	75	75	75	103	103	103	71	71	71	93	93	93	111	111	111	27
220	220	220	213	213	213	226	226	226	220	220	220	213	210	191	212	207	204	28
200	200	200	188	188	188	190	190	190	177	177	176	161	160	158	173	167	165	29
250	250	250	250	250	250	246	250	250	238	238	238	233	235	216	245	231	229	30
180	180	180	150	150	150	142	143	143	140	136	132	113	113	113	150	143	133	31
250	250	250	250	250	250	250	246	247	233	212	201	205	203	213	247	225	225	32
—	—	—	200	200	200	—	—	—	—	—	—	200	200	200	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
240	220	200	238	238	238	229	200	200	238	233	202	223	210	193	248	230	220	35
280	220	200	250	250	250	230	200	200	255	255	250	225	225	190	250	231	220	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
—	—	—	142	142	—	138	137	136	96	100	100	125	138	150	150	146	150	38
—	—	—	163	160	184	224	209	200	150	150	150	212	193	191	195	198	195	39
57	58	54	76	83	76	78	83	73	64	68	64	78	77	75	82	82	79	40
—	—	—	100	95	95	94	96	93	75	76	79	76	73	78	83	82	95	41
54	53	49	85	78	76	73	74	69	87	78	84	125	112	103	114	115	112	42
137	139	135	170	184	175	154	163	163	134	134	139	147	138	138	179	187	175	43
76	87	80	99	119	95	105	116	108	101	95	104	88	87	93	125	126	125	44
74	75	80	98	99	93	80	80	80	86	87	82	80	81	80	90	90	80	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
—	—	—	90	90	90	105	103	102	94	99	99	110	98	98	120	120	123	47
344	344	345	315	311	303	330	315	315	310	300	294	325	326	325	338	342	334	48
68	70	72	70	70	74	71	72	76	67	68	72	68	69	73	71	72	76	49
20	20	20	19	19	19	18	18	18	20	20	20	20	20	20	20	20	20	50
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	18	18	18	51
31	31	30	30	30	30	30	30	30	32	32	32	33	33	33	32	32	32	52
6300	6500	6500	4800	4800	4800	5670	5750	5700	4450	4690	5160	4270	4270	4450	4980	4980	4980	53
5100	4900	4900	4080	4080	4080	3830	4000	3890	3260	3500	3860	3030	2850	3030	3920	3920	3920	54
—	—	—	—	—	—	—	396	—	450	525	425	—	—	—	—	—	—	55
800	—	—	850	917	850	913	910	900	750	900	800	900	900	900	900	900	850	56
—	—	—	500	600	600	—	500	—	500	600	500	—	—	—	538	538	425	57
—	—	—	280	370	280	350	—	—	245	245	245	325	325	325	220	300	275	58
250	342	300	300	375	350	350	395	350	280	350	350	375	375	325	350	350	325	59

per famn; ribbved oktober och november 28·50 samt december 30·30 kr. per famn. Varberg: bok-

	Varuslag	Kvantitet	Filipstad			Arvika			Örebro			Västerås		
			Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.
1	Mjölk: oskummad	l.	23	23	23	22	22	22	20	20	20	20	20	20
2	handskummad	»	—	—	—	10	10	10	11	11	11	—	—	—
3	separerad	»	8	8	8	10	9	9	8	8	8	8	8	8
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	348	346	350	350	350	350	322	323	343	312	312	339
5	mat- (lands-)	»	305	308	312	309	300	300	297	300	317	308	307	329
6	Ost: helfet	»	235	239	284	228	230	230	190	190	190	231	228	232
7	halvfet	»	170	165	166	180	180	180	150	150	150	168	166	163
8	Margarin, växt-	»	160	160	160	160	160	157	160	160	158	160	160	157
9	Ägg: färska	tjog	282	344	341	293	311	325	255	297	292	284	341	327
10	konserverade	»	240	276	—	—	266	240	225	263	235	—	255	247
11	Potatis: gammal	hl.	643	586	595	625	625	641	582	533	578	674	674	674
12	»	5 l.	37	35	36	35	35	35	36	38	35	41	40	41
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg.	48	53	60	48	52	55	40	49	46	38	44	45
15	Bruna bönor	»	57	59	58	50	54	56	51	50	50	50	52	54
16	Mjöl: vete-	»	48	49	48	46	47	46	45	46	44	45	47	45
17	råg-	»	28	29	29	26	27	27	27	29	29	27	30	30
18	rågsikt-	»	39	40	40	37	39	38	38	39	38	37	39	39
19	Gryn: havre-	»	45	45	43	45	45	45	45	45	45	40	41	41
20	ris-	»	53	54	53	45	45	45	47	44	50	52	52	50
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	56	55	57	65	57	57	60	62	60	52	53	53
22	knäckebröd	»	89	93	90	83	83	83	77	77	76	82	82	82
23	limpa, söt	»	69	67	67	70	70	70	70	71	71	74	74	74
24	» sur	»	40	40	40	50	50	50	35	35	35	57	57	57
25	Vetebröd: skorpor	»	160	160	160	150	150	150	123	121	121	160	160	160
26	mjukt, bakat med vatten	»	65	65	65	60	60	60	79	79	79	74	74	74
27	mjukt, » » mjölk	»	71	71	71	86	86	86	109	109	109	87	87	87
28	Nötkött, färskt: stek	»	202	200	200	220	208	207	205	202	207	207	207	207
29	soppkött	»	172	169	170	179	168	166	180	177	179	168	168	168
30	Kalvkött: gödkalv	»	237	232	234	258	250	251	231	228	232	229	230	230
31	spädkalv	»	142	137	140	139	134	135	138	138	144	153	153	153
32	Fårkött: färskt	»	230	223	223	240	214	199	227	220	224	241	223	229
33	salt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	242	239	235	248	232	225	236	218	213	245	245	230
36	salt, svenskt	»	245	233	235	242	227	213	230	213	215	245	245	230
37	» amerikanskt	»	245	243	243	250	231	225	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	150	150	150	150	150	—	88	103	114	135	126	136
39	gädda	»	197	190	188	197	193	—	189	183	187	196	189	187
40	sill	»	80	75	61	76	60	60	75	75	69	75	70	70
41	strömming	»	76	79	83	88	72	79	77	76	88	72	67	74
42	torsk	»	105	108	113	99	95	100	111	108	103	150	139	145
43	rödspotta	»	143	126	139	164	160	166	152	160	150	159	168	161
44	kolja	»	104	108	113	117	101	120	127	135	126	130	134	136
45	[1]) salt: sill	»	88	76	75	86	80	78	80	80	65	80	79	70
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	118	121	117	96	90	90	100	100	100	96	97	97
48	Kaffe	»	334	340	330	316	314	308	293	290	290	331	318	318
49	Socker	»	71	72	75	68	69	72	69	70	74	68	69	73
50	Salt	»	20	20	20	15	15	15	20	20	20	16	16	15
51	Svagdricka	l.	18	18	18	15	15	15	14	14	14	15	15	15
52	Fotogen	»	33	33	33	31	31	31	30	30	30	30	30	30
53	[2]) Ved: björk-	famn	3780	3920	4270	4630	4810	4810	4660	5120	5040	4700	4950	4950
54	barr-	»	2520	2490	2490	3380	3560	3380	3860	4330	4160	3770	3710	3670
55	Bränntorv	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl.	785	850	838	800	900	850	900	900	900	900	925	925
57	eng. hushålls-	»	—	—	—	450	450	450	633	650	617	463	550	550
58	Koks: gasverks-	»	—	—	—	—	300	250	240	330	305	300	300	300
59	eng. kamin-	»	300	350	338	300	350	350	375	375	375	325	350	350

[1]) Se anm. sid. 72. — [2]) Filipstad: ribbved oktober och november 16·00 samt december knubb 29·40 under hela kvartalet, bräd-knubb november och december 20·50 kr. per famn.

Falun			Ludvika			Avesta			Mora			Gävle			Söderhamn			
Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	
22	22	22	22	22	22	21	21	20	22	22	22	25	25	23	25	25	25	1
12	12	12	—	—	—	—	—	—	10	10	8	15	15	14	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	7	7	6	—	—	—	11	11	10	10	10	10	3
332	320	340	339	334	353	313	316	321	350	350	350	337	340	336	350	350	361	4
322	316	324	316	312	325	297	300	304	334	325	326	324	319	319	350	350	350	5
231	232	231	200	210	210	228	233	235	245	250	250	234	237	238	238	245	250	6
165	165	163	173	173	173	180	177	178	150	150	150	163	163	163	165	180	178	7
163	163	157	160	160	157	160	165	160	160	160	160	160	160	160	160	160	160	8
279	325	313	278	295	345	277	302	312	273	321	353	301	336	348	293	333	352	9
—	—	—	—	276	240	—	288	288	—	276	274	—	—	—	—	290	275	10
735	762	725	625	625	625	595	560	595	554	500	500	607	606	606	703	713	829	11
44	43	42	35	35	35	34	35	35	35	28	28	46	45	45	50	50	50	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
44	48	47	45	60	55	41	43	51	50	50	50	42	45	45	45	50	50	14
55	57	58	55	55	55	50	53	54	55	55	55	50	53	51	57	62	60	15
49	49	48	48	49	48	47	47	47	50	50	50	48	49	48	48	49	48	16
26	27	28	26	27	27	26	26	27	30	30	30	27	29	29	28	30	29	17
40	41	40	39	40	40	38	40	40	40	40	41	39	40	40	40	42	41	18
44	44	44	47	47	47	44	47	44	50	50	50	41	42	43	45	50	50	19
45	45	45	47	47	47	53	53	51	60	60	60	52	52	52	55	60	60	20
53	53	53	56	56	56	60	60	60	60	60	60	56	56	56	66	66	65	21
89	91	89	78	78	78	75	76	78	75	75	75	85	85	85	86	84	84	22
84	84	83	65	65	65	61	61	61	59	59	65	78	78	78	67	68	70	23
—	—	—	55	55	55	—	—	—	—	—	—	57	57	54	—	—	—	24
139	137	139	160	160	160	164	164	164	163	170	181	166	166	162	202	187	190	25
89	88	87	77	77	77	69	69	69	83	83	77	85	85	81	85	85	85	26
89	87	91	—	—	—	—	—	—	—	—	—	109	109	108	94	95	94	27
238	235	234	225	220	210	209	212	208	238	225	225	198	197	189	215	213	210	28
176	174	176	185	185	180	181	182	182	190	180	180	178	177	167	175	174	169	29
259	257	250	260	250	240	227	223	221	288	260	265	254	255	251	301	300	300	30
150	150	150	174	165	160	132	133	132	182	180	180	144	144	144	186	192	188	31
257	255	248	203	198	210	238	220	223	196	200	238	222	218	218	214	207	214	32
—	—	—	—	—	—	225	225	238	—	—	—	180	180	180	195	198	204	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	243	34
260	255	246	231	208	200	229	226	222	244	230	230	233	233	223	252	241	233	35
255	255	248	230	210	195	230	230	223	240	230	220	250	248	240	257	240	237	36
228	230	225	—	—	—	—	—	—	240	233	240	—	—	—	240	233	233	37
150	150	150	150	129	140	150	150	152	150	150	131	104	83	100	90	—	—	38
250	208	192	215	206	200	200	207	210	225	199	195	207	200	200	200	200	200	39
—	—	—	70	79	75	60	60	60	80	80	71	—	—	—	—	—	—	40
76	66	61	72	73	75	65	71	75	68	65	61	72	71	79	48	50	58	41
125	117	116	125	130	130	133	138	150	144	145	140	138	138	150	125	125	125	42
195	171	169	175	191	188	161	156	150	174	174	170	190	200	200	150	150	150	43
121	110	103	124	123	125	131	125	131	130	125	125	150	150	150	125	125	125	44
86	85	86	63	60	70	84	89	81	80	80	86	82	83	81	88	90	80	45
50	50	50	—	—	—	45	43	45	40	47	40	35	35	35	50	41	42	46
—	—	—	107	107	100	105	100	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
344	350	350	325	325	325	307	300	288	328	328	328	320	315	315	348	318	318	48
69	71	75	66	67	71	70	70	74	72	72	75	68	69	73	71	71	74	49
20	19	20	15	15	15	19	19	16	20	20	20	18	18	18	20	20	20	50
15	15	15	18	18	18	15	15	15	—	—	—	12	12	12	13	13	13	51
30	30	30	30	30	30	30	30	31	35	35	35	30	30	30	32	32	32	52
4810	4810	4540	3780	3780	3780	3920	3920	3920	3400	3400	3400	4200	4200	4200	3960	3960	3960	53
3030	3030	2850	2520	2520	2520	2670	2670	2670	2270	2270	2270	3130	3100	3100	2850	2890	2690	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
850	833	850	900	950	950	950	950	950	850	875	850	775	775	775	800	850	850	56
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	425	483	483	400	500	500	57
350	425	400	350	375	375	400	400	400	—	—	—	294	300	300	325	—	—	58
350	425	400	—	—	—	—	—	—	375	375	375	255	265	265	325	350	350	59

16·90 kr. per famn. Söderhamn: splitved oktober 49·00, november och december 47·20, plank-

	Varuslag	Kvantitet	Sundsvall: staden			Sundsvall: sågverksdistriktet			Kramfors			Östersund		
			Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.
1	Mjölk: oskummad	l.	25	25	25	26	26	26	25	25	25	25	25	25
2	handskummad	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	15	15
3	separerad	»	12	12	12	12	12	12	13	13	12	12	12	12
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	346	337	343	347	342	342	366	364	360	348	344	333
5	mat- (lands-)	»	340	333	329	338	328	326	364	358	349	329	330	328
6	Ost: helfet	»	245	246	259	241	232	232	246	243	247	241	241	241
7	halvfet	»	173	185	177	171	162	169	170	170	—	178	173	178
8	Margarin, växt-	»	164	163	162	161	161	159	160	160	164	160	160	156
9	Ägg: färska	tjog	297	325	361	300	333	358	294	338	356	312	317	398
10	konserverade	»	250	288	282	280	285	281	—	293	315	250	288	288
11	Potatis: gammal	hl.	786	786	834	714	666	762	800	—	667	619	700	714
12	»	5 l.	48	47	47	48	43	49	49	48	49	53	53	52
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg.	50	50	51	47	51	54	49	50	54	50	54	55
15	Bruna bönor	»	50	58	56	50	59	58	62	66	67	50	51	51
16	Mjöl: vete-	»	48	48	48	47	48	48	49	50	50	49	49	49
17	råg-	»	30	29	30	28	29	29	30	30	32	33	34	34
18	rågsikt-	»	39	40	40	38	40	41	40	40	44	42	43	42
19	Gryn: havre-	»	44	45	45	44	45	45	48	48	50	45	45	42
20	ris-	»	58	55	58	56	57	54	55	55	55	52	52	51
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	65	65	68	65	65	69	58	60	63	69	68	69
22	knäckebröd	»	75	75	79	75	75	78	83	84	85	86	89	89
23	limpa, söt	»	72	73	73	70	71	72	77	78	77	68	68	68
24	» sur	»	65	66	66	—	—	—	—	—	65	68	63	63
25	Vetebröd: skorpor	»	150	155	155	153	156	162	120	125	125	190	190	190
26	mjukt, bakat med vatten	»	84	85	85	85	85	85	80	80	80	73	73	73
27	mjukt, » » mjölk	»	97	98	98	94	96	96	90	90	90	88	88	88
28	Nötkött, färskt: stek	»	215	215	215	205	207	210	192	180	180	199	195	193
29	soppkött	»	170	174	176	163	164	163	168	150	150	157	156	156
30	Kalvkött: gödkalv	»	250	250	250	226	227	228	200	—	—	314	312	313
31	spädkalv	»	159	161	165	151	151	152	142	130	140	155	152	159
32	Fårkött: färskt	»	199	199	241	191	188	217	175	175	175	187	188	192
33	salt	»	186	185	216	163	175	205	—	—	—	171	185	184
34	Renkött, färskt	»	—	—	300	—	—	—	—	—	—	250	250	250
35	Fläsk: färskt	»	250	247	242	244	235	225	242	230	230	242	237	230
36	salt, svenskt	»	252	253	253	253	234	226	225	225	225	255	247	227
37	» amerikanskt	»	240	231	230	238	239	233	230	232	230	240	237	220
38	Fisk, färsk: abborre	»	150	150	157	128	128	138	—	150	150	150	158	153
39	gädda	»	200	200	209	181	183	194	200	200	200	227	218	215
40	sill	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	78	76	75
41	strömming	»	52	61	73	47	55	65	40	60	63	79	82	88
42	torsk	»	150	150	150	—	—	—	—	100	100	124	123	123
43	rödspotta	»	200	200	206	—	—	—	—	150	—	146	144	149
44	kolja	»	150	150	150	—	—	—	95	95	100	125	124	123
45	[1]) salt: sill	»	95	93	86	93	92	86	90	90	85	80	80	80
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	40	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
48	Kaffe	»	327	306	320	318	305	309	348	343	348	328	330	329
49	Socker	»	65	65	71	66	66	70	70	71	73	75	75	77
50	Salt	»	20	20	20	18	18	19	20	20	20	20	20	20
51	Svagdricka	l.	15	15	15	14	14	14	—	—	—	20	20	20
52	Fotogen	»	30	30	30	30	30	29	33	30	33	39	39	39
53	[2])Ved: björk-	famn	4230	4330	4510	3550	3720	3840	3530	3760	3670	3950	3950	3930
54	barr-	»	3230	3340	3440	2710	2960	3020	2820	2820	3060	2870	2870	2840
55	Bränntorv	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl.	850	900	900	—	—	—	950	950	950	950	950	1000
57	eng. hushålls-	»	—	—	—	—	—	—	—	550	550	—	—	—
58	Koks: gasverks-	»	—	—	—	—	—	—	315	—	—	375	375	375
59	eng. kamin-	»	300	350	350	—	—	—	300	290	300	375	375	375

[1]) Se anm. sid. 72. Kramfors: norsk isterfetsill. Malmberget: oktober islandssill, nounder hela kvartalet 23·90 kr. per famn; plankved oktober och november 31·50 samt december vember och december 18·90 kr. per famn; plankved oktober 23·60, november 25·80 samt decemkr. per famn. Luoss.—Kiir. ab. har tillhandahållit sin personal ved till följande priser per

Umeå			Vilhelmina			Luleå			Malmberget o. Gällivare			Kiruna			Samtliga orter			
Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	
26	26	26	25	25	25	28	25	25	26	26	27	26	26	26	22	22	22	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	12	11	2
12	12	12	—	—	—	7	7	7	—	—	—	—	—	—	8	8	8	3
348	336	346	350	350	350	361	360	359	360	358	361	343	343	346	333	329	343	4
357	333	321	310	310	309	348	342	340	347	329	335	331	329	328	313	310	317	5
250	250	250	249	250	249	270	264	282	241	237	239	244	237	239	241	241	241	6
200	200	200	167	175	162	197	200	198	—	—	—	—	—	—	172	173	172	7
160	160	160	160	160	157	160	160	160	160	160	159	160	160	160	162	163	160	8
299	326	342	315	358	383	311	360	398	298	324	356	301	326	375	277	323	325	9
280	300	300	—	—	—	—	300	300	—	290	284	—	—	250	247	259	250	10
800	800	733	667	667	667	650	700	700	896	917	910	—	—	—	672	665	663	11
53	53	53	70	70	70	51	51	51	53	54	54	54	55	54	45	45	44	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
50	50	60	62	61	61	60	60	58	55	61	61	53	56	60	48	53	54	14
75	75	75	73	72	71	69	64	65	64	60	61	67	65	66	57	58	58	15
50	50	50	49	49	49	48	48	48	53	54	53	50	51	52	47	48	48	16
30	30	30	30	33	33	31	31	31	30	31	33	29	29	29	28	29	29	17
40	40	43	40	40	40	40	41	40	41	42	44	40	42	43	39	41	41	18
50	50	50	54	54	54	50	50	48	44	47	47	50	50	50	46	46	46	19
50	50	50	63	63	63	52	58	55	53	50	50	51	51	51	53	53	53	20
75	75	75	72	72	72	67	66	65	65	67	67	69	68	69	71	72	72	21
85	85	85	86	86	86	90	90	90	85	86	90	78	78	80	93	93	93	22
72	72	72	80	80	80	60	62	62	72	67	70	79	79	79	65	65	65	23
50	50	50	—	—	—	60	62	62	50	50	60	—	—	—	47	48	48	24
200	200	200	175	175	175	200	200	200	179	175	177	166	166	166	155	154	154	25
95	95	95	75	75	75	95	100	100	—	—	—	100	100	100	78	78	78	26
—	—	—	—	—	—	125	125	125	—	—	—	—	—	—	92	92	93	27
194	193	182	170	170	170	173	170	168	179	179	177	199	178	176	208	206	204	28
147	147	142	134	134	133	135	133	133	143	142	142	146	128	133	173	171	169	29
—	—	—	—	—	—	330	305	302	244	244	245	302	280	282	251	248	247	30
143	143	132	—	—	130	136	130	135	146	143	144	144	136	132	151	150	150	31
211	225	231	176	170	170	178	174	177	176	173	183	177	171	172	223	217	220	32
—	—	—	—	—	—	151	153	163	150	—	154	200	182	150	187	186	186	33
—	—	233	—	—	—	250	250	250	207	207	217	198	201	198	226	227	252	34
243	242	225	250	248	240	249	232	229	236	229	221	271	258	247	234	226	218	35
250	250	250	250	250	240	256	237	231	250	245	235	250	270	253	243	237	229	36
225	225	225	230	221	216	246	244	238	250	246	238	259	258	246	240	236	232	37
100	100	131	100	—	—	75	94	100	—	75	75	—	100	93	129	127	129	38
200	175	200	100	—	—	175	175	169	141	144	151	153	167	159	193	187	187	39
—	—	—	—	—	—	—	85	85	79	69	66	92	87	80	75	76	71	40
80	75	75	—	—	—	75	75	75	66	69	66	61	69	69	73	73	75	41
—	—	106	—	—	—	—	100	98	—	72	70	95	86	75	97	95	95	42
—	—	—	—	—	—	—	150	150	—	144	133	130	138	133	154	153	152	43
—	—	—	—	—	—	—	90	90	—	—	—	85	79	65	116	119	118	44
90	90	90	80	80	100	98	98	97	83	94	93	95	95	94	86	86	84	45
—	—	—	57	57	57	58	54	57	52	54	52	52	57	58	50	51	51	46
—	—	—	—	—	—	—	125	125	—	—	—	—	—	—	104	104	104	47
300	300	300	300	300	300	339	334	330	312	315	308	304	299	299	324	319	317	48
71	72	75	75	75	80	70	68	80	73	73	78	70	71	75	69	70	74	49
20	20	20	22	22	23	21	21	20	22	24	22	18	18	18	19	19	19	50
16	16	16	—	—	20	20	20	20	20	20	20	21	21	21	15	15	15	51
35	35	35	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	32	32	32	52
3830	4090	3920	2440	2440	2440	4210	3800	3800	3560	3920	8740	4980	4980	4980	4610	4870	4860	53
2670	2850	2850	2070	2070	2070	3440	3320	3320	2850	3200	3030	3920	3920	3920	3520	3730	3690	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	460	468	449	55
—	—	—	—	—	—	725	725	725	—	975	—	900	950	950	866	912	874	56
—	—	—	—	—	—	475	475	475	—	—	—	—	—	—	496	587	504	57
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	375	—	—	—	—	280	322	311	58
300	350	350	—	—	—	258	275	275	—	—	—	450	450	450	319	359	345	59

vember och december norsk isterfetsill. — [2]) Sundsvall: staden: bräd- och ribbved (medelpris 32·80 kr. per famn. Sundsvall: distr.: bräd- och ribbved (medelpris) oktober 18·10, november 27·10 kr. per famn. Vilhelmina: bakar oktober och december 13·40 samt november 20·70 famn: i Kiruna under hela kvartalet björkved 45·60 samt barrved 38·40 kr.

Kreatursslag	Stockholm			Eskilstuna			Linköping		
	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.
Kreaturspriser. (Öre per kg. levande vikt.)									
Kor:									
Extra prima	78	73	72	66	65	65	72	71	69
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	66	61	60	56	55	55	66	64	62
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	53	48	47	41	40	40	52	50	48
» 3. Mindre feta	31	27	26	35	35	35	43	41	38
» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kvigor (och stutar):									
Extra prima	82	77	76	71	70	70	80	79	77
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	70	65	64	61	60	60	68	67	66
» 2. Mindre feta	41	37	36	51	50	50	53	51	49
» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tjurar:									
Extra prima	78	75	70	—	—	—	76	75	74
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	69	67	66	—	—	—	72	71	69
» 2. Fullt köttiga (500—700 »)	61	60	58	60	60	60	69	67	65
» 3. Mindre köttiga	45	46	42	45	45	45	60	58	56
» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Oxar:									
Extra prima	78	73	72	—	—	—	72	71	69
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	66	61	60	—	—	—	66	64	62
» 2. Mindre feta	38	32	31	—	—	—	51	49	46
» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	39	37	34
Kalvar:									
Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)	88	89	100	90	85	90	105	105	111
» (70—90 »)				90	85	90	90	91	99
Skummjölkskalvar	58	59	70	74	65	70	59	58	67
Får:									
Yngre, feta	66	68	70	86	78	80	65	68	64
Äldre, »	46	48	50	76	68	70	47	48	47
Lamm	—	—	—	—	—	—	76	79	76
Svin:									
Slakterisvin (75—100 kg.)	116	113	108	114	101	105	106	103	101
Rena, större svin (100—170 kg.)	112	107	98	108	96	95	100	94	93
Suggor	66	65	64	78	70	70	83	80	76
Tillförseln till offentliga slakthus.[1]	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.
Tjurar, Kor, Övriga nötkreatur	3 335	2 219	1 972	265	270	251	1 520	987	961
Gödkalvar	911	614	482	418	415	556	521	448	563
Spädkalvar	202	223	166	253	207	238	510	381	481
Får och lamm	107	91	41	105	72	38	508	311	169
Svin	833	663	807	623	654	692	1 297	1 009	1 247
Spädgrisar	12	22	210	5	9	47	—	—	—
Hästar och föl	144	105	67	48	44	28	61	66	43
Beräknad konsumtion av kött- och fläskvaror.									
Nötkreatur	5 335	3 961	3 617	271	278	260	—	—	—
Gödkalvar	10 237	7 835	7 802	417	414	546	—	—	—
Spädkalvar	2 363	2 279	1 787	386	364	396	—	—	—
Får och lamm	11 802	4 856	3 509	130	80	56	—	—	—
Svin[4]	16 288	13 364	14 317	648	680	756	—	—	—
Spädgrisar	97	114	612	8	10	66	—	—	—
Hästar och föl	259	177	140	54	47	32	—	—	—

[1]) I Göteborg tillförseln till kreatursmarknaden och slakthuset. — [2]) Större kalvar. — [3]) Mindre

Norrköping			Karlskrona			Malmö			Hälsingborg			Göteborg		
Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.
68	68	68	—	—	—	76	74	70	—	—	70	—	—	—
63	63	63	—	—	—	68	66	64	66	64	63	63	61	61
50	50	50	—	—	—	58	56	54	59	58	58	53	53	53
45	43	43	—	—	—	48	46	43	50	54	53	48	48	48
33	33	33	—	—	—	37	35	35	—	—	—	100	100	100
80	80	80	—	—	—	90	87	85	86	87	84	—	—	—
70	70	70	—	—	—	83	81	78	83	83	80	77	75	75
55	55	55	—	—	—	68	67	66	73	73	73	70	68	68
38	38	38	—	—	—	63	61	55	—	—	—	125	125	125
71	71	72	—	—	—	72	70	72	70	70	69	—	—	—
68	68	68	—	—	—	68	67	68	66	67	65	67	65	65
63	63	63	—	—	—	68	67	68	65	63	62	62	60	60
55	55	55	—	—	—	64	62	59	58	58	58	53	53	53
—	—	—	—	—	—	53	53	53	—	—	—	138	138	138
70	70	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
63	63	63	—	—	—	—	—	—	—	—	—	68	68	68
53	53	53	—	—	—	—	—	—	—	—	—	63	63	63
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
100	104	115	—	—	—	84	86	83	—	—	—	93	93	97
95	99	110	—	—	—				—	—	—	80	80	84
70	74	85	—	—	—	—	—	—	75	75	75	65	65	65
62	61	63	—	—	—	78	78	78	—	—	—	92	88	88
54	50	55	—	—	—	55	55	55	—	—	—	63	63	63
72	68	78	—	—	—	93	92	88	—	—	—	—	—	—
108	104	103	—	—	—	110	106	101	105	102	95	111	105	101
100	96	95	—	—	—	108	101	94	104	99	93	102	96	91
71	65	60	—	—	—	79	74	64	74	72	62	65	63	61
st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.
447	441	383	382	351	286	200 834 506	174 967 530	127 859 487	495	453	465	2 702	2 007	1 908
[2] 541	[2] 513	[2] 438	27	21	27	700	896	721	412	286	406	1 450	912	809
[3] 285	[3] 354	[3] 366	78	89	97	114	164	159	390	481	466	248	309	277
139	70	52	60	55	11	386	324	210	334	254	307	728	428	414
308	371	462	472	735	465	3 131	3 675	3 562	1 495	1 714	2 282	3 349	3 182	4 287
2	42	40	—	—	24	2	3	199	1	2	81	57	78	79
21	41	22	26	30	19	85	99	70	42	28	42	58	37	36
468	468	405	460	405	342	787	977	562	435	377	304	—	—	—
[2] 703	[2] 624	[2] 610	229	167	209	754	934	739	412	286	406	—	—	—
[3] 493	[3] 612	[3] 618	377	410	507	437	503	515	390	481	466	—	—	—
355	224	149	950	602	362	500	374	250	334	254	307	—	—	—
439	482	621	819	1 097	1 010	2 798	3 357	3 169	1 415	1 432	1 639	—	—	—
11	67	59	2	5	71	2	4	213	1	2	81	—	—	—
25	49	27	36	41	27	77	99	62	42	28	42	—	—	—

kalvar. — [4]) Ej amerikanskt fläsk.

Kreatурspriser för Stockholm, Malmö och Göteborg 1913—dec. 1926.

Medelpris (öre) för kg. levande vikt per år (1913—1926) och per månad (okt. 1925—dec. 1926) för alla tre orterna.

Kreatursslag	1913	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	Okt. 1925	Nov. 1925	Dec. 1925	Jan. 1926	Febr. 1926	Mars 1926	Apr. 1926	Maj 1926	Juni 1926	Juli 1926	Aug. 1926	Sept. 1926	Okt. 1926	Nov. 1926	Dec. 1926
Kor:																									
Extra prima [1])	61	309	282	167	112	80	85	84	88	77	89	87	84	81	79	78	77	79	77	78	78	77	77	74	71
Kl. 1.	55	262	236	148	99	70	74	73	76	68	76	74	72	71	70	69	69	70	68	69	69	68	66	63	62
» 2. . . .	50	233	203	127	86	60	63	63	66	57	67	64	63	61	59	58	58	60	59	59	59	57	55	52	51
» 3. [2]) . . .	41	184	141	96	64	46	47	44	49	46	49	47	46	47	47	48	48	49	47	48	48	46	42	40	39
Kvigor (o. stutar):																									
Extra prima [3])	66	339	301	185	125	92	96	93	97	86	97	95	91	88	86	85	87	88	86	86	85	86	86	82	81
Kl. 1.	60	289	257	163	112	82	86	80	85	77	86	84	82	79	78	77	78	79	78	78	79	77	77	74	72
» 2. . . .	50	231	198	126	85	64	66	64	67	63	68	66	65	64	64	64	65	66	65	64	63	62	60	57	57
Tjurar:																									
Extra prima [4])	65	315	267	166	121	86	89	82	86	77	86	84	82	81	79	78	79	80	76	78	79	77	75	73	71
Kl. 1.	62	278	234	152	108	77	80	73	76	72	75	74	73	74	73	73	74	73	72	73	74	72	68	66	66
» 2.	58	259	215	139	102	74	75	68	72	67	69	68	67	68	68	69	69	69	67	69	70	67	64	62	62
» 3. [2]) . . .	50	218	175	120	81	59	62	55	59	57	58	58	57	57	58	58	58	58	56	59	59	58	54	54	51
Oxar:																									
Extra prima [5])	63	342	295	186	120	87	94	90	93	80	93	90	88	86	84	80	80	83	81	82	81	80	78	73	72
Kl. 1. [6]) . . .	57	293	258	159	105	70	75	73	78	69	77	75	73	73	70	68	68	70	69	71	70	68	67	65	64
» 2. [7]) . . .	48	230	200	123	83	53	54	52	60	53	60	58	56	55	55	55	55	56	55	55	54	52	51	48	47
Kalvar:																									
Sötmjölks- (90—100 kg.) [8])	73	299	285	241	182	129	115	109	105	93	97	104	106	104	100	96	95	97	96	90	87	89	86	87	91
(70— 90 ») [9])	67	281			157	117																			
Skummjölks- [10])	57	243	226	173	121	80	77	76	76	69	73	76	79	76	74	72	71	73	72	65	64	63	62	62	68
Får:																									
Yngre [11]) . . .	58	299	257	178	113	82	85	73	88	87	81	85	84	76	81	94	96	95	95	94	89	83	79	78	79
Äldre [12]) . . .	53	278	236	157	96	69	64	62	67	61	58	62	62	62	67	68	69	69	69	67	63	64	55	55	56
Svin:																									
Slakterisvin [13])	82	220	359	242	172	134	103	96	128	118	127	130	134	132	124	121	120	123	124	119	118	115	112	108	103
Rena, större [14])	81	172	348	236	164	128	96	93	125	114	125	128	131	129	122	119	116	118	119	115	115	115	107	101	94
Suggor	68	221	279	165	109	91	72	70	91	76	93	90	89	92	92	87	81	76	72	68	69	72	70	67	63

Uppgifterna avse: [1]) 1913 Stockholm och Malmö, jan.—juni 1918 endast M. samt därefter St. och M. — [2]) 1913 St. och M. — [3]) jan.—april 1918 endast M., i övrigt St. och M. — [4]) jan.—april 1918 endast M. samt därefter St. och M. — [5]) 1913 St. och M., maj 1918—juli 1919 St. och M. samt därefter endast St. — [6]) fr. o. m. aug. 1921 endast St. och G. — [7]) okt.—dec. 1921 samt fr. o. m. april 1922 St. och G. — [8]) 1913—mars 1919 endast M., okt. 1921—sept. 1922, febr. 1923—dec. 1924 och aug.—okt. 1925 endast St. och G. — [9]) 1913—mars 1919 endast M. — [10]) juli—dec. 1926 endast St. och G. — [11]) nov.—dec. 1921 samt april—dec. 1925 endast St. och G. — [12]) nov. 1921—mars 1922 samt mars 1924—dec. 1925 endast St. och G. [13]) aug. 1926 endast St. och M. — [14]) aug.—sept. 1926 endast St. och M.

Fiskpriser i Stockholm och Göteborg oktober 1925—december 1926.

Partipriser (öre pr kg.) för slaktad fisk av ordinär storlek (där ej annat uppgives).[1]

Slag	Okt. 1925	Nov. 1925	Dec. 1925	Jan. 1926	Febr. 1926	Mars 1926	April 1926	Maj 1926	Juni 1926	Juli 1926	Aug. 1926	Sept. 1926	Okt. 1926	Nov. 1926	Dec. 1926
Stockholm.															
Abborre, stor.	100	100	103	114	148	156	121	72	79	85	—	75	90	75	85
liten	68	53	66	71	83	121	61	26	46	50	—	47	50	40	45
Braxen	101	83	85	93	—	125	123	88	80	85	—	79	65	60	75
Gädda, levande	171	150	181	183	—	—	—	112	106	151	—	173	140	125	135
slaktad	150	129	148	153	188	211	148	92	95	125	—	148	120	115	120
Gös	215	244	248	230	246	294	234	163	145	155	—	234	225	250	275
Hälleflundra, stor	177	151	181	198	166	181	158	150	161	168	—	190	165	150	160
liten	120	128	127	151	130	150	116	110	—	—	—	170	140	125	140
Id	88	—	83	—	—	115	70	45	63	—	—	—	—	50	—
Kolja, svensk	97	90	108	86	89	96	105	78	88	85	—	76	100	100	110
Kungsflundra	88	125	100	112	99	91	70	64	100	—	—	95	90	90	100
Lake, sjö- stor	138	124	131	130	154	125	114	75	—	—	—	—	110	110	125
Lake, sjö- liten	93	95	92	98	138	—	95	—	—	—	—	—	—	80	90
Lax, färsk	340	450	383	300	425	688	613	505	311	331	—	350	500	550	550
Piggvar	150	184	174	204	208	216	170	115	105	130	—	130	145	180	200
Röding	212	189	247	255	250	—	257	270	216	225	—	207	245	250	250
Rödspotta, stor	100	90	111	104	94	88	74	59	93	113	—	90	80	80	100
liten	81	110	75	81	55	68	44	39	67	—	—	71	65	65	80
Sik, stor	169	120	148	156	158	173	156	137	125	135	—	130	145	125	—
liten	128	100	120	145	100	—	170	118	80	—	—	—	115	105	110
Siklöja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sill, färsk	50	50	66	51	23	25	21	—	—	—	—	49	50	55	50
Sjötunga, stor	192	200	174	225	225	209	130	128	154	168	—	163	170	190	210
liten	150	155	137	175	151	144	85	91	109	128	—	95	95	175	160
Slätvar	140	175	168	200	200	210	163	135	115	—	—	—	135	175	180
Strömming	66	68	80	69	57	61	46	27	40	56	—	54	45	45	65
Torsk, fm. huvud	52	48	45	49	50	53	45	45	55	45	—	53	50	45	45
svensk huvudlös	139	100	95	91	98	108	81	59	80	93	—	121	90	130	90
Vitling, stor	30	30	38	37	34	34	26	25	30	33	—	28	30	35	30
liten	20	25	30	25	25	20	—	—	18	—	—	—	25	25	15
Ål, levande, stor	264	325	321	344	338	350	359	330	289	281	—	263	260	350	350
liten	237	285	265	315	280	300	299	271	244	231	—	174	225	275	280
Göteborg.															
Sill, stor	40	40	51	41	24	26	38	47	68	71	34	27	39	39	27
» blandad	38	32	40	28	19	17	14	—	—	59	21	17	44	32	17
» liten	—	—	25	15	12	11	18	—	—	—	—	—	—	20	8
Kolja, stor	83	89	98	78	80	75	83	62	75	55	77	68	85	99	88
» halvstor	62	73	87	68	71	63	73	50	57	41	56	55	64	80	84
» liten	32	35	44	47	53	46	46	25	28	18	29	32	37	46	46
Vitling	17	25	28	30	32	23	26	24	21	11	15	14	21	21	16
Torsk, stor	92	64	47	45	58	51	43	28	42	47	76	71	83	69	46
» liten	29	35	31	27	27	23	25	16	18	13	18	19	33	30	24
Långa	81	89	80	77	82	76	81	87	66	64	83	78	115	92	78
Gråsik	37	43	43	35	43	37	26	18	33	25	25	31	40	42	30
Tunga, röd	162	171	166	203	214	174	90	96	130	128	139	160	167	185	153
» äkta	618	385	362	307	435	398	272	203	255	333	448	608	535	350	268
Piggvar	355	313	284	211	234	243	238	188	182	244	288	294	265	317	237
Slätvar	209	228	184	165	216	208	224	150	125	148	210	234	194	193	147
Rödspotta	73	97	113	124	115	92	56	73	90	102	95	79	86	99	111
Hälleflundra	168	142	162	168	157	169	137	157	170	137	161	175	174	144	161
Makrill	104	49	—	—	—	—	261	90	36	43	49	46	71	90	58
Tillförsel:															
Antal båtar	2239	1459	1274	1 580	1 320	1 532	1 102	2 332	2 688	1 765	1 982	3521	2784	1747	1880
» lådor	85 530	30 816	22 664	48 428	92 899	41 898	16 784	24 762	20 661	24 479	30 507	53 195	31 953	26 281	43 347

[1] *Stockholms*-noteringarna avse de priser, som av partihandlare i fisk betingats vid försäljning till minuthandlare i Stockholm. Ifrågavarande noteringar avse sålunda vara, som oftast passerat en eller flera mellanhänder. De från *Göteborg* erhållna noteringarna åter avse de priser, som av fiskeriidkarna erhållits vid fiskhamnsauktionerna i Göteborgs stads fiskhamn, och äro sålunda att betrakta såsom förstahandspriser utan inräknande av några transport- eller distributionskostnader.

Av ombuden meddelade minutpriser å vissa slag av färsk fisk.

	Öre per kg.		
	Okt.	Nov.	Dec.
Uppsala:			
Lake	—	175	177
Vitling	103	96	70
Nyköping:			
Vitling	—	—	80
Eskilstuna:			
Gös	242	250	250
Linköping:			
Gös	242	242	250
Hälleflundra	250	250	254
Id	125	125	—
Lake	150	150	148
Röding	288	292	292
Sik	198	195	182
Sjötunga	187	182	212
Vitling	83	80	80
Ål	290	292	321
Norrköping:			
Vitling	77	78	68
Motala:			
Sjötunga	165	160	200
Jönköping:			
Sik	195	182	150

	Öre per kg.		
	Okt.	Nov.	Dec.
Visby:			
Flundra	90	93	100
Sik	165	139	173
Sjötunga	200	—	200
Vitling	—	80	80
Malmö:			
Ål	307	325	358
Halmstad:			
Flundra	71	78	73
Vitling	54	55	52
Göteborg:			
Makrill	113	150	—
Vitling	70	71	74
Arvika:			
Hälleflundra	258	258	250
Lake	—	—	148
Västerås:			
Flundra	254	255	248
Gös	247	246	250
Avesta:			
Gös	250	—	—
Hälleflundra	250	250	250
Lake	—	200	200

	Öre per kg.		
	Okt.	Nov.	Dec.
Söderhamn:			
Braxen	100	—	100
Hälleflundra	250	250	—
Id	100	100	—
Lake	150	175	175
Laxöring	250	250	263
Sik	200	—	200
Sjötunga	150	150	150
Slätvar	—	200	200
Vitling	100	100	100
Kramfors:			
Hälleflundra	—	250	225
Sik	200	200	200
Luleå:			
Braxen	75	75	—
Id	75	75	—
Lake	—	—	125
Sik	200	200	194
Malmberget:			
Hälleflundra	220	—	—
Sik	128	121	140
Kiruna:			
Hälleflundra	228	206	219
Röding	178	178	178
Sik	141	151	143

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet.

I anslutning till den i det föregående meddelade redogörelsen för levnadskostnaderna under fjärde kvartalet 1926 lämnas i efterföljande tabeller en översikt av partiprisens förändringar i Sverige samt levnadskostnadernas förskjutningar i de länder, som äga en användbar statistik häröver. Beträffande såväl primärmaterialets beskaffenhet som de använda beräkningsmetoderna och vissa i samband därmed vidtagna förändringar hänvisas till tidigare redogörelse i denna tidskrift (årg. 1923, sid. 146).

Av *tab. A.* framgår, att den allmänna prisnivån i fråga om partipriser lika väl som beträffande minutpriser hållit sig i stort sett oförändrad under kvartalet. Finanstidningens prisindex företer någon nedgång, kommerskollegium har däremot höjt sina siffror, så att indextalet nu är detsamma som vid halvårsskiftet den 1 juli 1926. Förskjutningen beror huvudsakligast på den justering av bränslepostens indextal, som företagits i december efter den engelska kolkonfliktens biläggande. Under månaderna maj—november har man här i fråga om engelska stenkol räknat med de före konflikten gällande

Tab. A. Detalj- och partipriser i Sverige.

Tid	Socialstyrelsens detaljprisindex		Kommerskollegii partiprisindex											Sv. finanstidn. partiprisindex
	Samtl. levnadskostnader	Livsm., bränsle, lyse	Samtl. varor	Råvaror	Halvfabrikat	Helfabrikat	Produktionsförn.	Konsumtionsvaror	Vegetabil. livsm.	Animal. livsm.	Bränsle	Textilvaror	Läderv.	
juni/juli 1920	270	294	375	385	363	375	415	341	271	285	664	471	311	366
» 1921	236	234	222	205	208	239	207	235	230	212	210	242	186	218
» 1922	190	179	174	148	156	197	153	191	183	157	140	216	133	164
» 1923	174	161	164	145	151	182	155	173	149	145	153	213	127	160
» 1924	171	158	158	141	144	174	144	170	138	146	136	227	126	149
» 1925	176	169	161	154	163	164	151	170	160	155	125	204	130	159
» 1926	172	157	150	140	150	155	138	160	146	144	118	189	120	143
sept./okt. »	171	157	146	138	146	151	135	156	141	143	116	181	123	142
okt./nov. »	.	157	148	141	148	151	136	158	144	144	122	180	123	142
nov./dec. »	.	158	148	142	148	152	136	159	146	145	122	180	122	142
dec./jan. 1927	171	157	150	147	147	154	140	159	146	147	143	179	122	141

Tab. B. Levnadskostnader i Sverige, Norge och Danmark. Indextal för de särskilda huvudposterna (livsmedel, bostad, bränsle och lyse, kläder, skatter, övriga utgifter).

Tid	Sverige						Norge						Danmark					
	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.
juni/juli 1920	287	130	372	390	290	235	311	147	478	336	487	276	253	130	563	355	227	247
» 1921	231	155	264	270	372	225	290	161	366	292	732	344	239	141	401	242	526	203
» 1922	178	163	188	210	264	195	227	168	265	249	770	295	188	155	301	214	377	195
» 1923	158	163	185	196	211	188	213	173	242	230	738	262	192	160	282	236	329	207
» 1924	155	178	182	192	173	183	240	176	274	241	462	288	205	170	298	268	311	206
» 1925	168	186	177	191	162	181	261	179	243	257	502	272	213	178	252	275	346	203
» 1926	156	188	168	187	185	180	194	179	201	207	562	267	165	185	215	211	329	182
sept./okt. »	156	188	166	184	183	180	193	179	208	200	606	266	.	.	.	.	.	.
dec./jan. 1927	155	188	186	182	183	179	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Tab. C. Levnadskostnader. Internationell översikt.

Tid	Sverige	Norge	Danmark	Finland	Polen	Storbritannien	Tyskland	Frankrike (Paris)	Belgien	Holland (Amsterdam)	Schweiz	Italien (Milano)	Förenta staterna	Kanada	Sydafrika	Australien
juni/juli 1926	270	302	262	.	.	252	.	341	453	217	.	441	217	190	179	153
» 1921	236	302	237	1110	.	219	.	307	379	219	216	494	180	155	162	149
» 1922	190	255	199	1109	.	184	.	302	366	187	.	488	167	147	135	139
» 1923	174	239	204	1087	.	169	.	334	419	173	.	491	170	146	131	148
» 1924	171	251	214	1125	124	170	124	366	492	173	.	518	169	143	133	146
» 1925	176	261	219	1168	148	173	138	390	505	.	168	596	174	146	134	150
» 1926	172	221	184	1152	183	170	141	485	579	171	162	650	175	150	131	157
sept./okt. »	171	221	.	1181	188	174	142	539	684	164	161	647	.	148	130	153
okt./nov. »	.	.	.	1177	190	179	142	.	705	.	161	672	.	150	131	.
nov./dec. »	.	.	.	1173	195	179	144	.	730	.	161	657	.	—	—	.
dec./jan. 1927	171	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Anm. Tecknet . betyder, att uppgift saknas, — att uppgift väntas, men ännu ej inkommit.

priserna, vilka naturligtvis endast varit nominella, då importen av dessa kol helt upphört.

Jämförelsen mellan de olika i indexberäkningen ingående huvudposterna i de tre skandinaviska länderna har denna gång ej kunnat utsträckas längre än till juli månad, då levnadskostnaderna i Danmark ej beräknas mer än varje halvår. Under tredje kvartalet hade, såsom av *tab. B.* synes, i Norge inträtt en stegring i fråga om bränslepriser och skatter, vilket emellertid motvägts av nedgång beträffande livsmedel, kläder och »övriga utgifter», så att totalsiffran förblev oförändrad.

Efter vad man av *tab. C.* kan finna, har den allmänna prisutvecklingen i de länder, som publicerat statistik för de senaste månaderna, merendels gått i stigande riktning. Undantag gör dock Finland, där levnadskostnaderna, efter att under tredje kvartalet ha kraftigt stegrats, nu åter gått ned. Schweiz företer liksom vårt land en konstant prisnivå.

Tidskriftsöversikt.

(December 1926.)

Allmänna sociala frågor.

ECHÁVARRI, V. G. DE. La eterna cuestión social. Revista Social 1926, nr 2.

ENEBORG, H. Om industrikartor och metoderna för deras utarbetande. Globen 1926, nr 7.

KENEDY, G. La guerre et l'accroissement de la population. Revue de la Société Hongroise de Statistique 1926, nr 1/2.

L[ASSEN], R. Nordisk socialpolitisk Samarbejde. Socialt Tidsskrift 1926, nr 11.

MARCH, L. La classification des industries. Bulletin de l'Institut international de statistique XXII, nr 2.

OUDEGEEST, J. Genève och det ekonomiska återuppbyggandet. Fackföreningsrörelsen 1926, nr 48.

PERSONS, W. M. Theories of business fluctuations. The Quarterly Journal of Economics nov. 1926.

RIMENSBERGER, E. F. Zwischen Westen und Osten. [Arbetarrörelsen i Orienten.] Die Arbeit 1926, nr 12.

SCHLIESTEDT, H. Teilung der Massen. Ein neuer Feldzug gegen die soziale Bewegung. Die Arbeit 1926, nr 12.

SKÖLD, P. E. Näringspolitik—socialpolitik. Tiden 1926, nr 7/8.

STORSTEEN, E. Hindsgavl-stevnet 1926. Sociale Meddelelser 1926, nr 8.

SVEISTRUP, P. P. Arbejderens Initiativ. Samfundets Krav 1926, nr 9.

TOFTEGAARD, J. Produktionsvilkaar og Statsmagt. Samfundets Krav 1926, nr 9.

VANNER, A. Arvsskatt. Tiden 1926, nr 7/8.

VOGEL, E. H. Amerikanische Betriebssysteme und ihre Anwendbarkeit auf das deutsche Wirtschaftsleben. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 125, s. 437.

Sverige.

NILSSON, ELISABETH. Gift kvinnas anställning i samhällstjänst. Tidevarvet 1926, nr 50—51.

Amerikas förenta stater.

HICKS, G. America to-day. The Labour Magazine dec. 1926.

HILDEBRAND, K. Industriproduktion och industriarbetare i U. S. A. Industria 1926, nr 24—26.

Loans for small borrowers. The present status of credit unions in the United States. Monthly Labor Review nov. 1926.

Productivity of labor in slaughtering and meat packing and in petroleum refining. Monthly Labor Review nov. 1926.

Danmark.

KRISTENSEN, F. Arbejderhøjskolen ved Esbjerg. Sociale Meddelelser 1926, nr 8.

Kravene. [Regeringsskiftet i Danmark.] Arbejdsgiveren 1926, nr 51.

Italien.

Är industriboomen i Italien hälsosam? Folkökningen oroar. Sv. Export 1926, nr 25.

Norge.

VOGT, J. Kronestigning og gjeldsbyrde. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1926, nr 11/12.

Reaksjonen på Stortinget. Meddelelsesblad 1926, nr 11/12.

Skattetræk i arbeidslønningene. Arbeidsgiveren 1926, nr 24.

Storbritannien.

MORGAN, A. The coal problem as seen by a colliery official. The Economic Journal dec. 1926.

Tyskland.

KAISER-HARNISCH, MARGARETE. Die wichtigsten bisherigen Arbeiten und Pläne des Ausschusses für Arbeitsleistung. Die Arbeit 1926, nr 12.

Die Angestellten und Beamten in einigen deutschen Ländern nach der Berufszählung 1925. Wirtschaft und Statistik 1926, nr 23.

Vom künstigen Reichswirtschaftsrat. Gewerkschafts-Zeitung 1926, nr 48.

Reichswirtschaftsrat und Berufskammern. Gewerkschafts-Zeitung 1926, nr 49.

Die sozialpolitischen Aufgaben des Reichstags. Gewerkschafts-Zeitung 1926, nr 50.

Arbetarskydd.

BERTHEAU, [M.]. Die gewerbliche Kohlenoxydvergiftung und ihre Verhütung, sowie einige Neuerungen im Bau von Atemschutzgeräten. Reichsarbeitsblatt 1926, nr 47.

BRUNS, H. Ankylostomiasis als Berufskrankheit. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1926, nr 11.

DOMINICUS, D. Auswahl und Behandlung der Bandsägenblätter. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1926, nr 24.

GRANT, J. F. Expensive and inefficient exhaust systems. Industrial Hygiene Bulletin dec. 1926.

HARRINGTON, D. Safeguarding electrical equipment in the mine. National Safety News dec. 1926.

H[AUCK], K. Arsen in der Industrie. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1926, nr 23.

H[AUCK], K. Weibliche Berufschauffeure. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1926, nr 24.

HAWIRA. Ein Wink aus der Praxis zur Erzwingung von Ordnung und Sauberkeit auf Fabrikstrassen und -wegen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1926, nr 11.

HAYNES, F. J. Safety—a necessity of the motor age. National Safety News dec. 1926.

KAPLUN. S. Sanitäre Charakteristik detaillierter Berufszweige. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1926, nr 11.

KATZ, S. H., MEITER, E. G. & SMITH, G. W. Filtering efficiencies of dust respirators and gas masks. National Safety News dec. 1926.

MCDOWELL, J. N. Accident in a paper mill. Industrial Hygiene Bulletin dec. 1926.

MALMSTEN, MARGIT. Om sittplatser och arbetsställningar inom industrien. Arbetarskyddet 1926, nr 12.

MICKWITZ, R. Förebyggande av industriolycksfall genom upplysningsverksamhet. Nordisk Försäkringstidskrift 1927, nr 1.

NEY. La question de la statistique des accidents du travail. *Bulletin de l'Institut international* de statistique XXII, nr 2.

SCHWALBACH, O. Der transportable flammenlose Heizofen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1926, nr 11.

SCHWARZ, L. & DECKERT, W. Über schwefelsäurehaltigen Staub. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1926, nr 11.

SCHWENNINGER, O. Die Gefahren der Bleiverarbeitung und ihre Verhütung. Reichsarbeitsblatt 1926, nr 47.

STREINE, O. Die allgemeine Bedeutung der Gewerbehygiene für die Arbeiter. Gewerkschafts-Zeitung 1926, nr 50—51.

THIES, O. Schwere Verätzung mit 25 %-iger Höllensteinlösung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1926, nr 11.

TODE, A. M. Accident prevention on tank ships. National Safety News dec. 1926.

ULLÉN, G. En timringsmetod för skogskojor. Skogsvännen 1926, nr 4.

A. E. Über Azetylenexplosionen. Die Feuerwehr (Beibl. der Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene) 1926, nr 24.

Bewährte Arbeits- und Schutzvorrichtungen für Tischler-Kreissägen, Abricht-, Dicktenhobel- und Fräsmaschinen. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1926, nr 22.

Uttalanden om skyddsglasögon. Arbetarskyddet 1926, nr 12.

Sverige.

FÜRST, TH. Olycksfallsrisken inom jordbruket. Arbetarskyddet 1926, nr 12.

VERIGES INDUSTRIFÖRBUND. Arbetarskyddslagens revision. Meddelanden från Sveriges Industriförbund dec. 1926.

Arbetareskyddslagen. [Teknologföreningens yttrande rörande socialstyrelsens betänkande.] Teknisk Tidskrift 1926, nr 49.

Fartygsinspektionen. Tidskrift för Maskinister 1926, nr 12.

Föreslagen revision av lagstiftningen om arbetarskydd. [Yttrande till kommerskollegium.] Meddelanden från Handelskammaren i Gefle 1926, nr 2/3.

Förslaget till reviderad lag om arbetareskydd. Verkstadsföreningens yttrande. Verkstäderna 1926, nr 12.

Amerikas förenta stater.

ALVENSLEBEN. Die Unfallverhütung in den Vereinigten Staaten von Nordamerika. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1926, nr 11.

MC GONAGLE, W. A. An executive view of railroad safety. National Safety News dec. 1926.

Kanada.

MORLEY, R. B. Unfallverhütung in Amerika: Kanada. Reichsarbeitsblatt 1926, nr 47.

Spanien.

LOPEZ NUÑEZ, A. Espiritu de la inspección del Trabajo. Revista Social 1926, nr 2.

Storbritannien.

TEICHERT, H. Die englischen Arbeiterschutzvorschriften für Akkumulatorenfabriken. Reichsarbeitsblatt 1926, nr 47.

Unfallverhütung in der Industrie in Grossbritannien. Reichsarbeitsblatt 1926, nr 47.

Die Verhütung von Unfällen an Holzbearbeitungsmaschinen in Grossbritannien. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1926, nr 22—23.

Tyskland.

GRAEBER, W. Die Arbeitsverhältnisse in den Bäckereien und Konditoreien nach den Berichten der Deutschen Gewerbeaufsichtsbeamten im Jahre 1925. Reichsarbeitsblatt 1926, nr 47.

PIORKOWSKI, C. Unfallverminderung in der Schwerindustrie durch Eignungsprüfungen und Anlernverfahren. *Reichsarbeitsblatt 1926, nr* 47.

Der Entwurf eines Arbeitsschutzgesetzes. Gewerkschafts-Zeitung 1926, nr 50.

Österrike.

FRÄNKEL, R. Der Gewerbeinspektorenbericht für das Jahr 1925. Arbeit und Wirtschaft 1926, nr 23.

LEICHTER. KÄTHE. Frauenarbeit und Wirtschaftskrise. Arbeit und Wirtschaft 1926, nr 23.

Arbetslön.

CARLESON, C. N. Minimilön och produktionshöjd. Fackföreningsrörelsen 1926, nr 48.

HUBER, M. Statistique des salaires et de la durée du travail. Bulletin de l'Institut international de statistique XXII, nr 2.

OHLIN, B. Arbetslön och arbetseffektivitet. Verkstäderna 1926, nr 12.

OHLIN, B. Lönenivåns söndersplittring. Sociala och Kommunala Spörsmål 1926, nr 8.

TETZMAR, D. Lohn und Kaufkraft. Ein Beitrag zur Untersuchung des Kaufkraftarguments. Der Arbeitgeber 1926, nr 23.

VANNER, A. De höga lönernas hemlighet. Sv. Hotell-Revy 1926, nr 23.

VLASTO, O. Family allowances and the skilled worker. The Economic Journal dec. 1926.

Labor conditions among textile workers in India, China and Japan. Monthly Labor Review nov. 1926.

Löhne und Arbeitszeiten im Ausland. Wirtschaft und Statistik 1926, nr 23.

Sverige.

NORDENBORG, M. O. Prestationslöner vid lantarbetet. Landtmannen 1926, nr 49.

Amerikas förenta stater.

TISELL, N.-F. Om olika avlöningsmetoder för försäljare i Nordamerikas förenta stater. Ekonomen dec. 1926.

Union scale of wages and hours of labor in May, 1926, by occupations. Monthly Labor Review nov. 1926.

Danmark.

LEIS. Parikrone og Arbejdsløn. Arbejderen 11 dec. 1926.

Indien.

LEE, H. W. »Sweated» wages. The Indian government investigates a scandal. The Labour Magazine dec. 1926.

Italien.

REVENTLOW, R. Die Lohnpolitik der faschistischen Korporationen. Gewerkschafts-Zeitung 1926, nr 52.

Storbritannien.

FEHLINGER, H. Minimilönutskotten i Storbritannien. Fackföreningsrörelsen 1926, nr 49.

Earnings and hours in the public utility services. The Ministry of Labour Gazette 1926, nr 12.

Tyskland.

LÜDERS, ELSE. Tarifliche Lohnregelung in der Heimarbeit. Reichsarbeitsblatt 1926, nr 48.

Die Durchführung des Heimarbeiterlohngesetzes. Reichsarbeitsblatt 1926, nr 46.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

FORCHHEIMER, K. Der Mond'sche Plan der produktiven Arbeitslosenfürsorge. Arbeit und Beruf 1926, nr 23.

HILTON, J. Statistique du chômage. Bulletin de l'Institut international de statistique XXII, nr 2.

KLEZL, F. Berufsstatistik und Arbeitsmarkt. Arbeit und Beruf 1926, nr 24.

KOCH, F. v. Arbetslöshetshjälpens finansiering. Bör fondbildning förekomma? Sv. Finanstidning 1926, nr 50.

KOCH, F. v. Arbetslöshetshjälpens möjligheter. Sv. Tidskrift 1926, nr 8.

KOCH, F. v. Nyttiga nödhjälpsarbeten och fri understödsverksamhet. Sv. Finanstidning 1926, nr 51.

LÜTTICH, A. Reklame- und Verkehrsmittel der öffentlichen Arbeitsvermittlung. Arbeit und Beruf 1926, nr 22.

TE NUYL, TH. W. Sociale hulp aan de werklooze jeugd. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1926, nr 12.

Sverige.

NORDSTRÖM, G. H. Några ekonomiska fakta rörande statliga nödhjälpsarbeten. Tiden 1926, nr 7/8.

Finland.

Översikt av det sannolika läget på arbetsmarknaden under instundande vinter. Social Tidskrift 1926, nr 12.

Nederländerna.

DE VRIES, M. De vennootschappen en de werkverschaffingen. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1926, nr 12.

De Werkloozenzorg op de Staatsbegrooting voor 1927. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1926, nr 12.

Norge.

Statsmaktenes sabotasje av arbeidsledighetsspørsmålet. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1926, nr 11/12.

Tyskland.

BENDA. Bau von Arbeitsnachweisgebäuden. Reichsarbeitsblatt 1926, nr 46.

BÖHM, G. Das Arbeitslosenversicherungsgesetz im Reichswirtschaftsrat und im Reichsrat. Arbeit und Beruf 1926, nr 23.

DENCKER, W. Das Gesetz über eine Krisenfürsorge für Erwerbslose. Berliner Wohlfahrtsblatt 1926, nr 12.

FAULBORN. Arbeitsnachweise und Landwirtschaft. Arbeit und Beruf 1926, nr 23.

OLBERG, P. Arbejdsløsheden i Tyskland. Arbejderen 4 dec. 1926.

PESCHKE, K. Hilfsmassnahmen der Stadt Berlin für erwerbslose Jugendliche. Gewerkschafts-Zeitung 1926, nr 51.

POTTHOFF, H. Wirtschaftlicher Niedergang, Betriebsstillegung und fristlose Entlassung. Reichsarbeitsblatt 1926, nr 46.

WOLF, C. Einige interessante Ergebnisse der Berufs- und Betriebszählung vom 16. Juni 1925. Arbeit und Beruf 1926, nr 22.

Die Berufs- und Altersgliederung der unterstützten Erwerbslosen. Reichsarbeitsblatt 1926, nr 48 (Beilage).

Erwerbslosenunterstützung, Tariflöhne und Notstandsarbeiten. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1926, nr 52.

Unemployment relief in Germany: emergency measures. The Ministry of Labour Gazette 1926, nr 12.

Österrike.

KELLER, F. Die XVIII. Novelle zum Arbeitslosenversicherungsgesetz. Arbeit und Beruf 1926, nr 22.

STRAAS, E. Die Sorge der Arbeitslosigkeit. Arbeit und Wirtschaft 1926, nr 24.

A. P. Der Altersaufbau und die Unterstützungsdauer der Arbeitslosen in Wien. Arbeit und Wirtschaft 1926, nr 24.

Arbetstid. [1]

CROLL, W. Zum Arbeitszeitproblem. Der Arbeitgeber 1926, nr 24.

JACOBI, A. Nattarbete och moderskapsskydd. Tiden 1926, nr 7/8.

Sverige.

Der schwedische Achtstundentag und die Arbeitszeitenquête. Der Arbeitgeber 1926, nr 23.

Sju timmars arbetsdag. Sv. Typograf-Tidning 1926, nr 23.

Italien.

CIMINO, E. Italiens nionde arbetstimme. Industria 1926, nr 24.

Tyskland.

ST. Das neue Arbeitsschutzgesetz und die Konserven-Industrie. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1926, nr 49.

Der bewegliche Achtstundentag. Gewerkschafts-Zeitung 1926, nr 51.

Das Eingreifen des Staatsanwalts bei Verstössen gegen die Arbeitszeitverordnung in der Praxis. Gewerkschafts-Zeitung 1926, nr 49.

Förslaget till ny arbetstidslag i Tyskland. Industria 1926, nr 26.

Gegen das Überstundenunwesen. Gewerkschafts-Zeitung 1926, nr 50.

Österrike.

Arbeitszeit in Sägewerken. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1926, nr 22—23.

Bostadsförhållanden.

BJÖRK, J. Hyresförsäkring. Gjallarhornet 1926, nr 22.

BJÖRK, J. Hyresförsäkring. Sveriges Fastighetsägaretidning 1926, nr 24.

Frågan om hyresförsäkring. Assurans 1926, nr 23.

Sverige.

BYLANDER, HANNA. Några praktiska och hygieniska synpunkter på vår bostad. Sunt Förnuft 1926, nr 8.

NYSTRÖM, B. Bostadsräkningen och det nuvarande läget på bostadsmarknaden. Sveriges Fastighetsägaretidning 1926, nr 25.

Danmark.

Beretning om Bolig- og Byggeforhold i København og paa Frederiksberg den 1. November 1926 samt om Lejeledigheden ved Oktober Flyttedag 1926. Statistisk Maanedsskrift 1926, nr 9/10.

Byggevirksomhed m. v. Efteraaret 1926. Statistiske Efterretninger 1926, nr 37.

Norge.

BACKER FÜRST, H. Oslo kommunes boligbygging. Bolig og Bygg 1926, nr 7/8.

Storbritannien.

Statssubvention och produktionskostnader. Industria 1926, nr 26.

Tyskland.

FRENKEL, J. Der Wohnungsbedarf in Preussen und im Deutschen Reich. Zeitschrift des preussischen statistischen Landesamts 1926, del 1/2.

GAUMITZ, P. Dürfen wir noch länger mit einer planmässigen Durchführung der Wohnungsaufsicht und Wohnungspflege warten? Berliner Wohlfahrtsblatt 1926, nr 12.

MÜRBE, E. Verewigung der Hauszinssteuer? Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1926, nr 52.

Ungern.

KOVÁCS, A. Les logements de Hongrie au point de vue de l'hygiène publique. Magyar Statisztikai Szemle 1926, nr 11.

Fattigvård och barnaskydd.

ISBERG, H. Barnhemmet och allmänheten. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1926, nr 6.

Sverige.

BARKMAN, L. Upptagningshem för tillfällig vård och för observation av barn. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1926, nr 6.

HELIN, M. Arbetstillfällen för från arbetshem utskrivna. Sociala och Kommunala Spörsmål 1926, nr 8.

HEYMAN, H. Frågan om taxa för ersättning för lämnad vård enligt 1 § av lagen om fattigvård. Tidskrift för fattigvård och annan hjälpverksamhet 1926, nr 6.

HÖJER, E. Fattigvården år 1923. Sveriges Landstings Tidskrift 1926, nr 6.

SV. FATTIGVÅRDS- OCH BARNAVÅRDSFÖRBUNDET. Ifrågasatt gottgörelse till kommunerna för vård av vissa sinnessjuka. Tidskrift för fattigvård och annan hjälpverksamhet 1926, nr 6.

SV. STADSFÖRBUNDET. Förslaget till ny lösdrivarlag. Sv. Stadsförbundets Tidskrift 1926, nr 7.

Förslag angående statsbidrag till anstalter för kroniskt sjuka. Sveriges Landstings Tidskrift 1926, nr 6.

[1] Jfr även avd. *Arbetslön.*

Förutsättningslös utredning av lösdriveriets orsaker och angreppspunkter. Tidevarvet 1926, nr 52.
Den stora diskussionen om lösdrivarlagen. Tidevarvet 1926, nr 50.

Danmark.

LASSEN, R. En Kommissionsbetænkning om kommunalt Pligtarbejde. — Pligtarbejdet som Led i den sociale Forsorg. Socialt Tidsskrift 1926, nr 11.

Frankrike.

L'Application, en 1923, des lois sur l'assistance. Bulletin du Ministère du Travail 1926, nr 7/9.

Kanada.

Canadian council on child welfare. The Labour Gazette 1926, nr 11.

Tyskland.

LIEFMANN, LUCY. Die Bedeutung der Übergangsheime in der Gefährdetenfürsorge. Blätter für Wohlfahrtspflege 1926, nr 12.
WITTGENSTEIN. Grundriss der Rechtsvorschriften für die Kleinrentner- und Sozialrentnerfürsorge. Blätter für Wohlfahrtspflege 1926, nr 12.

Föreningsväsen.

HANSSON, S. Skandinaviskt-baltiskt samarbete. Fackföreningsrörelsen 1926, nr 50.
Fackföreningskongressen i Stockholm. Industritidningen 1926, nr 23.
Fagforeningsbevægelsen i tre verdensdeler. Arbeidsgiveren (Norge) 1926, nr 24.
De internasjonale spørsmål. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1926, nr 11/12.
Skandinavisk-baltiska konferensen. Fackföreningsrörelsen 1926, nr 50.
Stockholms-konferansen. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1926, nr 11/12.

Sverige.

HANSSON, S. Svensk fackföreningsrörelse och socialism på 1880-talet. Tiden 1926, nr 7/8.
LINDSTRÖM, R. Till det socialdemokratiska partiprogrammets historia. Tiden 1926, nr 7/8.
ODHE, T. Slutna handelsskrån. Skärpta monopoliseringstendenser inom detaljhandeln. Kooperatören 1926, nr 20/21.

Amerikas förenta stater.

GEMMILL, P. F. Equity: the actors' trade union. The Quarterly Journal of Economics nov. 1926.
Årets fackföreningskongress i Detroit. Industria 1926, nr 24.

Finland.

LYYTIKÄINEN, L. Finska grafiska industrins arbetsgivareförbund 20 år. Industritidningen 1926, nr 22.

Italien.

BERGH, GUNHILD. Den fascistiska arbetslagstiftningen. Tidevarvet 1926, nr 50.

Nederländerna

Statistiek van den omvang der vakbeweging op 1 januari 1926. Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek 1926, nr 11.

Norge.

Foran samlingskongressen. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1926, nr 11/12.
Landsorganisasjonen i 1925. Meddelelsesblad 1926, nr 11/12.

Storbritannien.

CITRINE, W. M. Trade unionism under attack. The Labour Magazine dec. 1926.
FEILINGER, H. Die Gewerkschaften in Grossbritannien. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 125, s. 473.
SLESSER, H. The defence of trade union rights. The Labour Magazine dec. 1926.
TRACEY, H. Unity and a common policy. The Labour Magazine dec. 1926.
Fackföreningsprivilegierna i England. Industria 1926, nr 26.

Tyskland.

APOLANT, H—A. Die wirtschaftlichen Leistungen der Wirtschaftsfriedlichen Verbände. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 125, s. 460.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

BOËTHIUS, B. Siljansområdets fäbodbygd. Sv. Tidskrift 1926, nr 8.
BRANTING, G. Samhällsbyggandet i skogslandet. Tiden 1926, nr 7/8.
SCHAGER, N. Den sociala arrendelagstiftningen och skogsbruket. Skogen 1927, nr 1.
SYLVÉN, A. Betesfrågan i Norrland. Trävaruindustrien 1926, nr 51.

Danmark.

Byggeomkostninger for et Husmandsbrug. November 1926. Statistiske Efterretninger 1926, nr 37.

Finland.

MALINEN, T. Inlösen av legoområden å ort på landsbygden med tätare bosättning. Finsk Kommunaltidskrift 1926, nr 8.

Norge.

GJELSVIK, E. Bebyggelsen er Achilleshælen. Bolig og Bygg 1926, nr 7/8.
SÆTRE, A. M. Ei oversikt over byggjekostnaden på dei nye bruka og korleis den fordeler seg på dei ymse arbeid. Bolig og Bygg 1926, nr 7/8.

Rumänien.

BLONDEL, G. Sous quel aspect se présente la question agraire dans les pays balkaniques et particulièrement en Roumanie? Le Musée Social 1926, nr 11.

Storbritannien.

PEDERSEN, J. Det liberale Partis Jordprogram i England. Samfundets Krav 1926, nr 9.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

RICHTER, H. Vergleichende Übersicht der Streikentschädigungseinrichtungen europäischer Länder. Der Arbeitgeber 1926, nr 24.

Annual holidays for workers and collective agreements. International Labour Review dec. 1926.

Sverige.

HANSSON, S. Hårda män och hårda tag. En kommentar till striden inom stenindustrien. Fackföreningsrörelsen 1926, nr 51

Lagstiftning om skiljedom i arbetstvister. [Sv. Typografförbundets yttrande till arbetsfredsdelegationen.] Sv. Typograf-Tidning 1926, nr 23.

Amerikas förenta stater.

Rättsskyddet i Förenta Staterna mot fackföreningsmissbruk. Industria 1926, nr 25.

Spanien.

FIGUEROLA, J. Estructuración del régimen Paritario. Revista Social 1926, nr 2.

Storbritannien.

SAVELKOULS, H. Nach dem englischen Bergarbeiterstreik. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1926, nr 50.

SCHLEEF, CAROLINE. Uppgörelsen i kolstriden. Fackföreningsrörelsen 1926, nr 51.

STRAAS, E. Nach der Schlacht. Arbeit und Wirtschaft 1926, nr 23.

WEINGARTZ, B. Warum der englische Sympathiestreik zusammenbrechen musste. Gewerkschafts-Zeitung 1926, nr 50.

WEINGARTZ, B. Zum Ende des Streiks der englischen Bergarbeiter. Gewerkschafts-Zeitung 1926, nr 48.

C. E. Fagforeningspolitik og Lovgivning i England. Arbejdsgiveren (Danmark) 1926, nr 51.

Brittiska handelskamrarna om principerna för arbetslagstiftning. Industria 1926, nr 25.

Coal-mining industry dispute. The Ministry of Labour Gazette 1926, nr 12.

Efter kolstrejken. Verkstäderna 1926, nr 12.

Ende des englischen Kohlenstreiks und seine weltmarktpolitische Bedeutung. Der Arbeitgeber 1926, nr 23.

Engelska kolstrejkens slut. Industritidningen 1926, nr 23.

Engelska kolstrejkens slutfas. Industria 1926, nr 24.

Engelske Foranstaltninger mod Arbejdsstandsninger. Arbejdsgiveren (Danmark) 1926, nr 50.

Kolstrejkens lärdomar. Industria 1926, nr 26.

De nya kolarbetsavtalen i England. Industria 1926, nr 25.

Tyskland.

Die landwirtschaftlichen Unternehmer und die Rechte der Landarbeiter. Gewerkschafts-Zeitung 1926, nr 51.

Österrike.

Die kollektiven Arbeits- und Lohnverträge des Jahres 1925. Statistische Nachrichten 1926, nr 12.

Kooperation.

BARNES, G. N. Andelsbevægelsen i den nuværende og i Fremtidens Stat. Andelsbladet 1926, nr 51—52.

BRISMAN, S. Den nyeste sociale Religion. Andelsbladet 1926, nr 49.

GIDE, C. Co-operation and international commercial policy. The Co-operative Review dec. 1926.

HEYMAN, H. Kooperativ prisbildning. Kooperatören 1926, nr 22.

MAY, H. J. The international co-operative alliance Its history, aims, constitution, and government. International Co-operative Bulletin 1926, nr 12.

NEVILLE, W. B. Problems of growth. The Co-operative Review dec. 1926.

REDFERN, P. Co-operation's future as an independent force. The Co-operative Review dec. 1926.

STOLPE, H. Utvecklingslinjer i internationell kooperation. Kooperatören 1926, nr 20/21.

TOTOMIANZ, V. Genossenschaftliche Demokratie. Schweiz. Konsum-Verein 1926, nr 49—50.

TOTOMIANZ, V. Internationell konsumentkooperation i siffror. Kooperatören 1926, nr 20/21.

ÖRNE, A. Nogle Indvendinger mod Professor Brismans Artikel. Andelsbladet 1926, nr 49.

Sverige.

BOËTHIUS, G. Till frågan om kooperationens beskattning. Statsvetenskaplig Tidskrift 1926, nr 5.

Kooperationens propagandametoder. Industria 1926, nr 24.

Skarp gensaga mot kooperationens straffbeskattning. [Kooperativa förbundets yttrande till k. m:t över skatteberedningens betänkande.] Konsumentbladet 1926, nr 50.

Wirkungen der Genossenschaftsmühlen in Schweden. Schweiz. Konsum-Verein 1926, nr 51.

Finland.

LINNA, E. Relations between various forms of co-operative societies in Finland. International Co-operative Bulletin 1926, nr 12.

Frankrike.

TARDY, L. Les syndicats et coopératives agricoles et les impôts sur les bénéfices industriels et commerciaux et le chiffre d'affaires. Le Musée Social 1926, nr 11.

Italien.

MONNOT, RENÉ. Les coopératives et le ravitaillement municipal en Italie (1915—1920). L'Émancipation 1926, nr 11.

Kanada.

GALLACHER, W. Co-operation in Western Canada. The Producer dec. 1926.

Storbritannien.

ALLEN, T. W. Co-operators and empire development. The Co-operative Review dec. 1926.

HALL, F. Co-operative statistics for 1925. The Co-operative Review dec. 1926.

MAJOR, G. Agricultural co-operation: some aspects of the problem. The Co-operative Review dec. 1926.

PALMER, R. A. Some aspects of the new rating and valuation act. The Co-operative Review dec. 1926.

Levnadskostnader.

GIUSTI, U. Les nombres-indices du coût de la vie. Bulletin de l'Institut international de statistique XXII, nr 2.

Sverige.

CEDERBLAD, N. En familjehistoria i siffror. Sunt Förnuft 1926, nr 8.

CEDERBLAD, N Levnadskostnadsundersökningen i Stockholm 1922/1923. Statistisk Månadsskrift 1926, nr 10.

Hur åtta svenska hem löst sin hushållningsfråga. Sunt Förnuft 1926, nr 8.

Amerikas förenta stater.

Comparison of livestock, wholesale, and retail meat prices. Monthly Labor Review nov. 1926.

Frankrike.

GIDE, C. Est-ce la baisse qui vient? L'Émancipation 1926, nr 11.

HUBER, M Le service d'observation des prix. Journal de la Société de Statistique de Paris 1926, nr 12.

Tyskland.

HENTZE, R. Untersuchungen zur Frage der Gefrierfleischversorgung in Deutschland. Zeitschrift des preussischen statistischen Landesamts 1926, del 1/2.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

FOGELKLOU, EMILIA. Arbetspsykologi. Kooperatören 1926, nr 20/21.

FÜRST, G. Berufsstatistik und Berufsberatung. Arbeit und Beruf 1926, nr 22.

HOFFMAN, HILDEGARD. Zur praktischen Ausbildung der Nationalökonomin. Arbeit und Beruf 1926, nr 24.

SCHULTZE, EMMY. Frauen im Bibliothekdienst. Arbeit und Beruf 1926, nr 22—24.

Tyskland.

ROSE, H. Berufsberatung und Akademiker-Berufswechsel. Arbeit und Beruf 1926, nr 24.

Österrike.

MARIANEK, A. Die Lehrlings-Erholungsfürsorge in sterreich. Blätter für Wohlfahrtspflege 1926, nr 11.

Nykterhetsfrågan.

G[AH]N, H. Fyllerifrekvensen under olika årstider och veckodagar. Tidskrift för Systembolagen 1926, nr 11.

SCHMÖLDERS, G. Der soziale Alkoholismus und seine statistische Erfassung. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 125, s. 480.

Sverige.

PETRÉN, A. Om pilsnerdricka som orsak till alkoholmissbruk. Tidskrift för Nykterhetsnämnderna 1926, nr 5.

ROSENBORG, E. En reviderad nykterhetslagstiftning. De sakkunnigas förslag till lag om åtgärder mot dryckenskap och fylleri. Tidskrift för Systembolagen 1926, nr 11.

SVENSKA BRYGGAREFÖRENINGEN. Yttrande över Kontrollstyrelsens senaste förslag till ändringar i förordningen ang. försäljning av pilsnerdricka. Sv. Bryggareföreningens Månadsblad 1926, nr 11.

WIJKMARK, E. Några upplysningar rörande det nya lagförslaget ang. åtgärder mot dryckenskap och fylleri. Tidskrift för Nykterhetsnämnderna 1926, nr 6.

ÅMAN, A. De nya bestämmelserna om statsunderstöd åt nykterhetsnämnderna. Tidskrift för Nykterhetsnämnderna 1926, nr 6.

Sammanfattning av länsstyrelsernas yttranden över kontrollstyrelsens förnyade utlåtande i pilsnerdricksfrågan. Sv. Bryggareföreningens Månadsblad 1926, nr 12.

Socialförsäkring.

HASENPFLUG. Neue Wege der industriellen Alters- und Invalidenfürsorge. Der Arbeitgeber 1926, nr 24.

STEINER, E. Die internationale Krankenversicherung. Arbeit und Wirtschaft 1926, nr 24.

TEGENDAL, E. Bedömandet av sjukdom och invaliditet. Sv. Sjukkasse-Tidning 1926, nr 11—12.

Arztsysteme. Zentralblatt für Reichsversicherung 1926, nr 12.

Nordisk sykeforsikringsmøte. Sykeforsikringsbladet 1926, nr 11.

Sverige.

ASPEGREN, G. Den sociala olycksfallsförsäkringens organisationsproblem. Tiden 1926, nr 7 8.

BERGSTRÖM, O. Något om olycksfallsförsäkringslagen och kvacksalvarna. Arbetarskyddet 1926, nr 12.

NORDENSON, J. W. Landstingen och sjukförsäkringen. Sveriges Landstings Tidskrift 1926, nr 6.

NORDLUND, H. Översikt av sjukkasseväsendets utveckling i Sverige de senaste åren, Sv. Läkartidningen 1926, nr 48.

O—N. Om pensionstilläggens utnyttjande för viss anstaltsvård. Sveriges Landstings Tidskrift 1926, nr 6.

Sveriges läkare kräva folksjukförsäkringens reformering. Sv. Sjukkasse-Tidning 1926, nr 11

Danmark.

Nedskjæring? Sykeforsikringsbladet 1926, nr 11.

Finland.

SUCKSDORFF, K. Den sociala olycksfallsförsäkringen i Finland, särskilt med fästat avseende på dess organisation. Nordisk Försäkringstidskrift 1927, nr 1.

Frankrike.

Les sociétés de secours mutuels en 1923. Bulletin du Ministère du Travail 1926, nr 7/9.

Japan.

The new Japanese act on health insurance. International Labour Review dec. 1926.

Norge.

Riksforsikringsanstalten (en domsavgjørelse i Oslo Byret). Norsk Skibsførertidende 1926, nr 11.

Ryssland.

UNGERN-STERNBERG, R. v. Die Sozialversicherung in Russland. Gewerkschafts-Zeitung 1926, nr 52.

Tyskland.

BACKHAUS, H. Die Sozialversicherung im Jahre 1926. Arbeiterrecht u. Arbeiterversicherung (Beilage der Gewerkschafts-Zeitung) 1926, nr 12.

BERGLUND, J. E., TEGENDAL, E. & EK, J. E. Den tyska sjukförsäkringen år 1926. Några rön från en studieresa. Sv. Sjukkasse-Tidning 1926, nr 11.

JAEGER, H. Die Zulassungsbestimmungen und die Zulassungsgrundsätze nach den Beschlüssen des Reichsausschusses und des bayerischen Landesausschusses für Ärzte und Krankenkassen. Reichsarbeitsblatt 1926, nr 48.

Die Finanzpolitik der Krankenkassen im Jahre 1925. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1926, nr 48.

Reform der Krankenversicherung. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1926, nr 50.

Ut- och invandring.

WILLCOX, W. F. Project for a compilation and study of the statistics of international migration. Bulletin de l'Institut international de statistique XXII, nr 2.

Residencia de obreros extranjeros en diversos paises europeos. [Utlänningskontrollen i Sverige m. fl. länder.] Crónica Mensual del Departamento Nacional del Trabajo (Argentina) aug. 1926.

Frankrike.

L'immigration contrôlée des travailleurs étrangers en France, de 1920 à 1925. Bulletin du Ministère du Travail 1926, nr 7/9.

Tyskland.

SCHMIDHUBER, W. Kolonisationspolitik. Der Arbeitgeber 1926, nr 24.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 december 1926—10 januari 1927 bl. a. publicerats:

N:r	Årg. 1926.	Daterad
487.	K. kung. ang. tjänstgöringstiden vid statens järnvägars ångfärjor med hjälpfartyg	10 dec.
496.	K. kung. ang. gottgörelse för läkarundersökning av måleriarbetare enligt lagen ang. förbud i vissa fall mot arbetares användande till målningsarbete, vid vilket nyttjas blyfärg	10 »
509—515.	K. förordn. ang. grunder för upplåtande från vissa kronoegendomar av jordbruksägenheter under åborätt samt av egnahemsägenheter, med därtill hörande tillämpningsföreskrifter m. m.	17 »
536.	K. kung. ang. undantag för medborgare i Sydafrikanska Unionen från vissa bestämmelser i lagen om försäkring för olycksfall i arbete	17 »
538.	Transumt av k. cirkulär ang. fastställande av ersättningsbelopp för vård å vissa sjuk- och fattigvårdsanstalter m. m.	10 »

Årg. 1927.

1.	Lag ang. tillstånd till försäljning av kyrklig jord i vissa fall samt till upplåtelse av sådan jord under tomträtt	4 jan.

Stockholm 1927. P. A. Norstedt & Söner

Arbetsmarknaden under januari månad 1927.

Förändringarna å den svenska arbetsmarknaden under årets första månad avveko icke från den utveckling i ogynnsam riktning i jämförelse med föregående vintersäsong, som alltsedan i höstas kunnat konstateras. December månad betecknade visserligen, till följd av den genom julmarknaden alltid förorsakade temporära förbättringen, ett avbrott i den fortgående lägesförsämringen, men med januari månads ingång kunde man konstatera stigande arbetssökandesiffror utan motsvarande ökning i arbetstillgången. Till följd härav stegrades genomsnittssiffran för antalet arbetsansökningar på varje hundratal lediganmälda platser vid de offentliga arbetsförmedlingarna i riket från 268 i december till 293 i januari; motsvarande siffra i fjol var 273. Det blida vintervädret skapade visserligen i de södra delarna av landet en del arbetsmöjligheter, men dessa voro dock otillräckliga för att hålla arbetslösheten tillbaka. Såväl från dessa trakter som från nästan hela landet i övrigt rapporterades genom arbetslöshetskommissionen ökat antal framställningar om offentlig arbetslöshetshjälp, och nödhjälpsarbeten såväl som understöd i andra former måste mångenstädes tillgripas i ökad utsträckning. Antalet personer, som med arbetsförmedlingens medverkan under månaden kunde hänvisas till nödhjälpsarbete av något slag, utgjorde 2 189. Omfattningen av denna arbetshänvisning framgår bäst, om man jämför nämnda siffra med hela antalet å arbetsförmedlingskontorens manliga avdelning tillsatta platser, som uppgick till 7 440, mot vilka svarade en siffra för antalet arbetssökande personer å 35 619. Även med vederbörlig hänsyn till den för våra arbetsförhållanden typiska säsongarbetslösheten synes denna siffra vara osedvanligt hög.

Jordbruket erbjöd på grund av årstiden icke i större utsträckning sysselsättning för tillfällighetsarbetare, men ökade på sina håll efterfrågan å fast personal. Någon svårighet att uppbringa lämplig manlig arbetskraft förefanns icke, om man bortser från lokal brist å drängpojkar vid ett skånekontor; däremot visade det sig fortfarande omöjligt att i önskad utsträckning tillgodose behovet av kvinnliga tjänare, särskilt mjölkningskunniga sådana. Från Småland rapporterades stort överflöd på yngre flickor från landet, som önskade erhålla anställning i stadssamhällena. Skogsavverkningarna pågingo i normal omfattning inom hela Norrland. Däremot låg verksamheten så gott som helt nere inom Värmlands- och Bergslagsskogarna till följd av där rådande konflikt, vilket kom att menligt påverka tillgången å arbete vid sågverken inom distriktet.

Byggnadsverksamheten var i synnerhet i städerna ganska omfattande och gynnades av den milda väderleken; ett för årstiden normalt överskott av arbetskraft rapporterades från flertalet hithörande yrkesgrupper. Ställningen inom de bohuslänska stenindustridistrikten angavs vara förbättrad i så måtto, att stenhuggerierna började i livligare tempo återanställa sina

tidigare arbetare. Inom den egentliga fabriksindustrien syntes läget vara relativt stabilt, även om rapporter ingåvos från några platser om permitteringar och avskedanden. Någon nyanställning av arbetskraft torde knappast ha ägt rum, och en del arbetsförmedlingskontor sade sig ha en känsla av att man inom industrien snarare ville inskränka än utöka arbetspersonalen. Av mera betydelsefulla företeelser inom verkstadsindustrien torde i detta sammanhang kunna nämnas de omfattande beställningar av järnvägsmaterial till järnvägsbyggnadsföretag i asiatiska Turkiet, som under månaden kontrakterades med vår ledande firma inom denna bransch.

Inom handel och samfärdsel ökades trängseln bland kontors- och butikspersonalen, sedan affärsidkarna entledigat den personal, som uteslutande anställts för julmånadens behov. Beträffande övriga hithörande grupper torde närmast vara att anteckna den av blidvintern ännu gynnade sjöfarten, vilket dock icke hindrade, att säsongarbetslösheten även här var synnerligen omfattande.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under januari samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	*293*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1923	225	168	130	95	79	78	88	113	94	86	113	134
1924	142	116	113	93	73	71	79	108	101	105	156	205
1925	206	148	120	96	92	91	94	113	122	129	186	220
1926	189	152	112	101	106	95	96	107	126	138	211	244
1927	*205*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1923	364	339	262	187	150	162	155	151	142	159	222	207
1924	261	244	200	174	152	152	161	146	140	174	242	228
1925	316	289	243	196	180	176	186	177	168	197	263	227
1926	290	273	223	189	177	185	184	171	172	210	289	272
1927	*310*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	*15·7*	*14·8*	*14·7*	*12·3*	*9·9*	*9·6*	*8·6*	*8·3*	*9·1*	*11·4*	*13·0*	*19·0*

Fackföreningarnas arbetslöshetsprocent för december låg som synes, i motsats mot föregående månadssiffror, något lägre än motsvarande procenttal under 1925. I förhållande till novembersiffran framträdde dock även nu en stark ökning av arbetslösheten, som dock till en del torde sammanhänga med tillfälliga driftsinställelser under julveckan (jfr s. 166).

Arbetstillgången under fjärde kvartalet 1926

enligt uppgifter från industriidkare m. fl.

Följande översikt över arbetstillgång m. m. inom olika yrken och näringar under fjärde kvartalet år 1926 är, liksom föregående redogörelser av samma slag, till huvudsaklig del grundad på uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från arbetsgivare inom olika näringsgrenar. Frågeformulären ha till största delen insamlats genom socialstyrelsens ombud i orterna. Av ombuden, vilka för närvarande uppgå till ett antal av 47, äro 22 föreståndare för arbetsförmedlingskontor, tillhörande Sveriges offentliga arbetsförmedling. Direkt av socialstyrelsen ha dylika uppgifter insamlats från arbetsgivare i Stockholm med närmaste omnejd ävensom från sådana större arbetsgivare i landsorten, som i regel sysselsätta minst 200 arbetare.

För ifrågavarande kvartal ha besvarade formulär inkommit från 2 048 arbetsgivare med 258 406 arbetare inom industri och hantverk samt transportarbete, vartill kommer ett mindre antal uppgiftslämnare från jordbruk och andra näringsgrenar. En bearbetning av de inkomna svaren har givit vid handen, att arbetstillgången under fjärde kvartalet 1926, i jämförelse med samma kvartal föregående år, ansågs:

såsom *bättre* av 294 arbetsgivare med 51 707 arbetare (20 %),
såsom *oförändrad* av 1 303 arbetsgivare med 157 564 arbetare (61 %) och
såsom *sämre* av 451 arbetsgivare med 49 135 arbetare (19 %).

Av de redovisade arbetarna ha 39 % varit anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången såsom mer än medelgod, medan 34 % haft medelgod och 27 % mindre än medelgod arbetstillgång. Motsvarande siffror för närmast föregående kvartal voro resp. 36, 39 och 25 samt för fjärde kvartalet 1925 resp. 38, 34 och 28.

Arbetstillgångens växlingar under den senaste tioårsperioden framgår av nedanstående tablå, i vilken mycket god arbetstillgång motsvarar poängsiffran 5 och siffrorna 4, 3, 2 och 1 i tur och ordning beteckna god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång.[1]

Kvartal	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
I	4·02	3·88	3·23	2·71	3·76	1·80	2·12	2·96	3·03	2·91	3·01
II	4·16	3·74	3·38	3·06	3·83	1·87	2·62	3·19	3·12	3·11	3·09
III	4·15	3·65	3·42	3·29	3·27	2·11	2·89	3·24	3·04	3·07	3·06
IV	4·17	3·50	3·14	3·48	2·34	2·14	2·87	3·17	2·98	3·08	3·07
Medeltal	**4·13**	**3·69**	**3·29**	**3·14**	**3·30**	**1·98**	**2·63**	**3·14**	**3·04**	**3·04**	**3·06**

Konjunktursiffran för fjärde kvartalet angiver arbetstillgången för den rapporterande industrien i dess helhet såsom medelgod. En jämförelse med såväl

[1] Se Soc. Medd. årg. 1925, sid. 880 ff.

tredje kvartalet 1926 som motsvarande kvartal föregående år giver vid handen, att läget hållit sig ungefär oförändrat. För år 1926 ställer sig konjunktursiffran i genomsnitt något gynnsammare än år 1925.

Då läget på arbetsmarknaden givetvis inverkar på och återspeglas i den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet, meddelas ur de månatliga redogörelserna för nämnda verksamhet till ytterligare jämförelse efterföljande sammanställning, utvisande förhållandet mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft.

På 100 *lediga platser* kommo följande antal *ansökningar om arbete:*

	4:e kvartalet 1926			3:e kvartalet 1926			4:e kvartalet 1925		
	dec.	nov.	okt.	sept.	aug.	juli	dec.	nov.	okt.
Jordbruk och skogshushållning	244	211	138	126	107	96	220	186	129
Övriga näringsgrenar	272	289	210	172	171	184	227	263	197
Samtliga »	**268**	**273**	**186**	**158**	**151**	**161**	**226**	**246**	**172**

Den här ovan redovisade gruppen »övriga näringsgrenar» hänför sig i stort sett till samma del av arbetsmarknaden som det här föreliggande rapportmaterialet från det industriella näringslivet. En inbördes jämförelse mellan dessa statistiska serier giver det något överraskande resultatet, att företagarverksamheten bevarat eller förbättrat sin position, under det att däremot läget ur arbetarsynpunkt försämrats i förhållande till föregående år. Förklaringen torde till viss del vara att söka i det förhållandet, att industrien genom att införa rationellare arbetsmetoder och i ökad utsträckning utnyttja maskinella hjälpmedel gjort sig mera oberoende av den mänskliga arbetskraften, vilken därigenom drabbats av en ökad arbetslöshet. Hänsyn får emellertid också tagas därtill att de av industriidkarna lämnade uppgifterna till stor del återspegla uppgiftslämnarnas subjektiva uppfattning av konjunkturläget och i viss mån få sin prägel av de mer eller mindre ljusa utsikterna för den närmaste framtiden, vilka ej på samma sätt kunna komma till uttryck i arbetsförmedlingens enbart på det faktiska nutidsläget grundade siffror.

Med ledning av tabellen å sid. 102—103, som utgör en sammanfattning av de lämnade uppgifterna från arbetsgivare inom industri och hantverk, har dessutom utarbetats följande översikt över arbetstillgången inom vissa större näringsgrupper:

	Konjunktursiffror				
	4:e kvart. 1926	3:e kvart. 1926	2:a kvart. 1926	1:a kvart. 1926	4:e kvart. 1925
Malmbrytning och metallindustri	2·89	2·77	2·94	3·07	3·05
Jord- och stenindustri	2·68	2·78	2·66	2·27	2·40
Trävaruindustri	3·09	3·22	3·32	2·70	2·96
Pappers- och grafisk industri	3·51	3·62	3·69	3·60	3·62
Livsmedelsindustri	3·27	3·32	3·17	3·09	3·36
Textil- och beklädnadsindustri	3·14	3·09	2·94	2·93	2·94
Läder-, hår- och gummivaruindustri	3·19	3·00	2·83	2·77	3·02
Kemisk-teknisk industri	3·19	3·19	3·23	3·20	3·26

Konjunktursiffrorna för industriens specialbranscher återfinnas i den efterföljande huvudtabellen.[1]

En granskning av läget inom de olika näringsgrenarna ådagalägger, att det enda mera markanta avbrottet av det i övrigt lugna förloppet av konjunkturutvecklingen gäller stenindustrien, som efter avtalsuppgörelse och återupptagning av arbetet endast kunnat bereda sysselsättning åt halva sin ordinarie arbetarstam.

Inom huvudgruppen *malmbrytning och metallindustri* kunde man konstatera ökad stabilitet inom alla branscher utom vid de mekaniska verkstäderna. Läget här var visserligen relativt tillfredsställande och sysselsättningen medelgod, men konkurrensen från utlandsfabrikat uppgavs dock i många fall vara besvärande. Avskedanden måste sålunda vidtagas vid ett par verkstäder. Den mot slutet av tredje kvartalet rapporterade ökningen av malmbrytningen fortsatte under årets tre sista månader, utan att dock den sammanlagda exportkvantiteten för året i sin helhet kom upp till föregående års siffra. Detsamma gällde järntillverkningen, där den under kvartalet stegrade omsättningen sades falla huvudsakligen på hemmamarknaden. Även England uppträdde efter kolstrejkens biläggning med ökade köpkrav; dessa gällde dock ej det under konflikten något livligare efterfrågade tackjärnet, utan andra kvaliteter. Den i vissa fall framträdande prisförhöjningen på järn uppvägdes emellertid av det starkt ökade stenkolspriset. Rapportmaterialet för gruppen skeppsvarv utvisade såsom helhet ett uppsving under kvartalet i jämförelse med föregående års- och kvartalssiffror. Härtill bidrog i första rummet den goda arbetstillgången vid ett av landets större skeppsbyggerier. För hela år 1926 hade sjösättningarna jämfört med år 1913 ökats från 18 500 ton till 53 500 ton. Ett gynnsamt konjunkturläge föreläg ävenledes inom den elektromekaniska industrien, där till och med brist å yrkesarbetare förspordes. Gruppen »annan metallindustri», omfattande bl. a. armaturfabriker, silver- och nysilverfabriker, rapporterade ökad arbetstillgång, delvis dock av säsongkaraktär.

Jord- och steninduströens konjunktursiffra nedgick under kvartalet, närmast genom påverkan från gruppen stenbrott och stenhuggerier, som efter arbetsfredens återinträde inom gatstensindustrien företedde avsevärt försämrade avsättningsförhållanden. Arbetslösheten var oroväckande stor och utvecklingsgången osäker. De skånska kolgruvorna kunde till följd av den engelska kolstrejken och kolprisernas uppgång glädja sig åt ökad avsättning, vilken bl. a. medförde nyanställning av arbetskraft. Torvindustri och tegelbruk undergingo sin av årstiden betingade inskränkning, medan däremot glasbruken hade livligare omsättning.

Inom *trävaruindustrien* intressera i första hand sågverken, vilka under året inskränkt produktionen för att hålla jämvikt mellan tillgång och efterfrågan. Till följd av vidtagna produktionsinskränkningar, bl. a. avläsbara

[1] Motsvarande siffror för tiden tredje kvartalet 1915—tredje kvartalet 1925 återgivas i Soc. Medd. årg. 1925, sid. 882—885, varefter de för de följande kvartalen finnas införda i den fortlöpande kvartalsstatistiken över arbetstillgången.

	Näringsgrenar	Hela antalet		Tillgång å arbete										Konjunkturssiffra
				Mycket god		God		Medelgod		Mindre god		Dålig		
		Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	
	Malmbrytn. o. metallind.													
1	Malmgruvor	44	7 293	—	—	5	1 782	9	885	11	3 725	19	901	2·49
2	Malmförädlingsverk	60	21 993	—	—	14	7 759	10	2 801	19	7 496	17	3 937	2·65
3	Järn- och stålmanufaktur	70	7 824	3	154	16	1 925	22	3 084	17	1 934	12	727	2·85
4	Mekaniska verkstäder	234	33 280	3	1 109	63	9 287	70	12 688	72	7 426	26	2 770	2·96
5	Skeppsvarv	17	5 991	1	72	4	3 820	2	284	4	1 264	6	551	3·27
6	Elektromekanisk industri	20	7 213	—	—	8	3 408	7	2 378	2	960	3	467	3·21
7	Annan metallindustri	50	3 776	1	246	16	1 502	21	1 281	7	406	5	341	3·24
	Jord- och stenindustri													
8	Kolgruvor	6	1 928	—	—	3	1 019	1	41	2	868	—	—	3·08
9	Torvindustri	21	294	—	—	1	10	5	56	6	129	9	99	1·92
10	Stenbrott o. -huggerier	45	3 731	1	31	10	578	7	673	13	621	14	1 828	2·03
11	Kakel- o. porslinsind.	12	2 118	—	—	—	—	4	898	5	1 113	3	107	2·37
12	Tegelbruk	75	2 172	1	16	9	1 053	16	410	28	445	21	248	3·07
13	Glasbruk	21	2 507	—	—	5	1 088	7	799	6	415	3	205	3·10
14	Cementfabriker, kalkbruk	36	3 889	—	—	7	675	8	2 182	12	733	9	299	2·83
	Trävaruindustri													
15	Sågverk	179	20 610	—	—	35	6 308	76	10 049	43	3 698	25	555	3·07
16	Snickeri- o. möbelfabr.	127	6 074	10	341	39	2 100	40	2 273	23	753	15	607	3·13
17	Annan trävarufabrikation	13	624	—	—	3	370	3	81	4	124	3	49	3·24
	Pappers- o. grafisk ind.													
18	Trämassefabriker	72	16 141	2	935	37	8 359	23	4 829	8	1 318	2	700	3·47
19	Pappersbruk	31	9 013	3	1 226	16	4 158	6	1 660	5	1 590	1	379	3·47
20	Bokbinderier m. m.	35	2 392	5	435	17	1 516	9	318	3	72	1	51	3·92
21	Boktryckerier o. graf. anst.	85	5 394	5	386	40	2 520	32	2 065	7	338	1	85	3·52
	Livsmedelsindustri													
22	Kvarnindustri	19	1 232	—	—	5	516	7	239	6	440	1	37	3·00
23	Bagerier	34	1 761	—	—	14	898	7	426	12	417	1	20	3·25
24	Sockerindustri	20	2 194	—	—	2	1 064	4	512	2	549	12	69	3·17
25	Choklad- o. konfektfabr.	23	2 907	—	—	7	1 250	10	867	4	696	2	94	3·13
26	Bryggerier och bränn erier	60	3 490	—	—	17	926	34	2 308	8	225	1	31	3·18
27	Tobaksfabriker	11	2 841	1	158	4	1 004	5	1 537	1	142	—	—	3·41
28	Annan livsmedelsindustri	44	2 268	4	377	18	766	20	1 113	1	8	1	4	3·66
	Textil- o. beklädnadsind.													
29	Bomullsindustri	44	14 631	2	723	16	3 256	17	7 225	7	2 145	2	1 282	3·00
30	Jute- och linneindustri	10	2 897	—	—	1	612	3	1 076	4	795	2	414	2·65
31	Ylleindustri	47	7 583	—	—	20	3 044	13	2 584	7	1 120	7	835	3·03
32	Trikåfabriker	25	4 140	4	206	11	2 788	7	1 091	3	55	—	—	3·76
33	Skrädderi- o. sömnadsyrkot	55	6 287	2	255	22	3 216	17	1 992	12	792	2	32	3·46
34	Annan hithör. industri	62	4 274	3	136	18	1 182	25	1 695	14	1 193	2	68	3·03
	Läder-, hår- o. gummiind.													
35	Garverier o. läderfabriker	17	1 362	—	—	7	566	4	517	3	232	3	47	3·18
36	Skofabriker	48	6 292	3	282	16	1 731	18	2 207	5	810	6	1 262	2·83
37	Gummivarufabriker	6	3 924	—	—	3	3 269	3	655	—	—	—	—	3·88
38	Annan hithör. industri	28	1 138	1	41	10	364	9	272	6	391	2	67	2·93
	Kemisk-teknisk industri													
39	Ljus-, tvål- o. oljefabriker	29	1 258	—	—	13	678	9	392	5	166	2	22	3·37
40	Konstgödningsfabriker	6	644	—	—	4	545	2	99	—	—	—	—	3·85
41	Tändsticksfabriker	9	5 258	—	—	—	—	8	5 148	—	—	1	110	2·96
42	Annan hithör. industri	27	3 062	—	—	15	1 539	9	1 130	3	393	—	—	3·37
43	**Byggnadsverksamhet**	72	2 787	1	111	13	709	18	466	26	1 334	14	167	2·74
44	**Kraft-, belysn.- o. vattenv.**	38	5 107	—	—	8	1 007	10	1 163	14	2 263	6	668	2·49
45	**Handel och varulager**	36	2 084	3	702	11	365	14	922	5	71	3	24	3·79
46	**Land- och sjötransport**	25	4 728	1	74	12	1 985	10	2 631	1	33	1	5	3·44
47	*Summa* 4:e kv. 1926	**2 048**	**258 406**	**60**	**8 016**	**615**	**92 517**	**661**	**88 008**	**446**	**49 701**	**266**	**20 164**	**3·07**
48	» 3:e » »	2 102	272 379	78	9 425	673	88 260	741	106 011	389	46 166	221	22 517	3·06
49	» 2:a » »	2 165	277 581	64	9 212	729	96 921	801	101 625	395	49 704	185	20 119	3·09
50	» 1:a » »	1 976	252 263	52	10 549	516	77 903	687	92 760	430	45 888	291	25 163	3·01
51	» 4:e » 1925	1 983	251 860	76	15 222	594	80 970	670	84 904	392	49 608	251	21 156	3·08

Arbetstillgången i jämförelse med näst föregående kvartal						Arbetstillgången i jämförelse med samma kvartal föregående år						Tillgång å arbetskraft						
Bättre		Oförändrad		Sämre		Bättre		Oförändrad		Sämre		Brist		Normal tillgång		Överflöd		
Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	
4	1 751	32	3 144	8	2 398	6	1 914	30	4 649	8	730	—	—	11	1 098	33	6 195	1
11	6 424	39	13 032	10	2 537	15	6 317	30	10 023	15	5 653	—	—	17	3 756	43	18 237	2
5	1 026	44	4 864	21	1 934	11	2 177	33	2 943	26	2 704	—	—	41	2 889	29	4 935	3
28	4 484	138	21 194	68	7 602	37	6 576	136	17 564	61	9 140	2	49	153	21 780	79	11 451	4
4	2 574	7	2 030	6	1 387	6	3 500	5	1 307	6	1 184	—	—	13	5 539	4	452	5
3	292	12	5 494	5	1 427	4	3 191	9	2 478	7	1 544	1	2 058	15	4 007	4	1 148	6
10	628	32	2 290	8	858	6	231	35	2 757	9	788	1	41	30	2 233	19	1 502	7
3	1 019	3	909	—	—	4	1 060	2	868	—	—	—	—	1	298	5	1 630	8
3	61	5	65	13	168	3	30	8	120	10	144	—	—	8	109	13	185	9
5	244	25	2 715	15	772	4	178	25	2 836	16	717	—	—	20	1 013	25	2 718	10
1	213	7	1 751	4	154	—	—	7	857	5	1 281	—	—	6	682	6	1 436	11
2	24	27	1 281	46	867	5	265	59	1 743	11	164	—	—	29	511	46	1 661	12
3	854	9	1 061	9	592	1	39	12	1 920	8	548	—	—	15	1 479	6	1 028	13
1	21	19	2 904	16	964	5	469	25	3 350	6	70	—	—	16	1 276	20	2 613	14
13	1 951	96	12 193	70	6 466	26	2 691	126	16 180	27	1 739	—	—	92	11 631	87	8 979	15
27	1 128	65	3 629	35	1 317	24	1 258	70	3 457	33	1 359	—	—	92	4 278	35	1 796	16
4	267	7	285	2	72	—	—	10	559	3	65	—	—	8	526	5	98	17
4	872	54	11 896	14	3 373	12	2 966	55	12 212	5	963	—	—	44	9 341	28	6 800	18
2	537	26	7 656	3	820	2	537	22	6 905	7	1 571	—	—	17	4 572	14	4 441	19
5	506	27	1 790	3	96	8	391	24	1 721	3	280	2	176	25	1 797	8	419	20
23	1 665	52	2 980	10	749	16	1 297	60	2 847	9	1 250	2	43	63	4 542	20	809	21
3	163	13	789	3	280	—	—	13	797	6	435	—	—	7	352	12	880	22
1	38	21	1 129	12	594	4	135	20	1 341	10	285	—	—	23	1 409	11	352	23
4	413	8	711	8	1 070	1	62	4	1 466	15	666	—	—	2	106	18	2 088	24
5	984	15	1 779	3	144	2	906	15	1 495	6	506	—	—	16	2 459	7	448	25
2	142	40	2 744	18	604	2	35	53	3 299	5	156	—	—	37	2 041	23	1 449	26
—	—	10	2 824	1	17	2	297	8	2 527	1	17	—	—	9	2 587	2	254	27
5	259	33	1 705	6	304	3	220	36	1 859	5	189	—	—	26	1 231	18	1 037	28
4	856	32	10 886	8	2 889	10	2 971	27	9 499	7	2 161	—	—	31	11 001	13	3 630	29
2	896	7	1 932	1	69	1	331	5	1 782	4	784	—	—	5	1 040	5	1 857	30
13	2 610	28	4 024	6	949	11	3 132	26	2 755	10	1 696	—	—	28	5 388	19	2 245	31
5	494	15	2 850	5	796	8	2 498	14	1 561	3	81	1	25	18	2 845	6	1 270	32
15	1 562	23	3 691	17	1 034	11	1 162	33	3 757	11	1 368	1	121	43	5 648	11	518	33
7	375	36	2 261	19	1 638	6	346	42	2 862	14	1 066	1	29	47	3 094	14	1 151	34
2	380	11	697	4	285	2	58	9	995	6	309	—	—	9	571	8	791	35
13	1 598	28	3 743	7	951	8	967	28	3 221	12	2 104	5	518	35	4 635	8	1 139	36
—	—	6	3 924	—	—	—	—	5	3 577	1	347	—	—	4	3 285	2	639	37
6	214	19	796	3	128	3	103	20	868	5	167	1	41	19	658	8	439	38
2	112	24	1 006	3	140	1	90	27	1 157	1	11	—	—	15	741	14	517	39
—	—	5	575	1	69	1	82	5	562	—	—	—	—	5	494	1	150	40
—	—	9	5 258	—	—	—	—	8	5 148	1	110	—	—	2	1 923	7	3 335	41
2	213	22	2 172	3	677	5	476	19	1 978	3	608	—	—	16	1 929	11	1 133	42
4	186	24	953	44	1 648	7	442	44	1 653	21	692	—	—	37	1 600	35	1 187	43
1	407	17	1 994	20	2 706	2	227	19	2 277	17	2 603	—	—	12	1 252	26	3 855	44
10	789	19	1 174	7	121	1	474	29	1 547	6	63	—	—	17	754	19	1 330	45
13	2 251	8	2 250	4	227	8	1 606	11	2 305	6	817	—	—	18	3 511	7	1 217	46
280	**41 483**	**1 199**	**165 030**	**569**	**51 893**	**294**	**51 707**	**1 303**	**157 564**	**451**	**49 135**	**17**	**3 101**	**1 197**	**143 861**	**834**	**111 444**	47
329	35 369	1 327	183 344	446	53 666	324	49 299	1 330	160 037	448	63 043	34	5 142	1 317	152 966	751	114 271	48
492	49 848	1 314	182 920	359	44 813	345	52 606	1 356	162 963	464	62 012	27	4 420	1 301	151 726	837	121 435	49
251	32 163	1 137	154 739	588	65 361	328	53 572	1 165	145 953	483	52 738	30	8 031	1 099	126 875	847	117 357	50
321	40 791	1 113	156 453	549	54 616	343	60 122	1 180	139 531	460	52 207	25	7 189	1 174	139 692	784	104 979	51

i siffrorna för arbetstillgången, beräknades emellertid lagren vid årsskiftet ha varit förhållandevis små. Skeppningarna från norrlandshamnarna gynnades av den milda vintern. För det kommande året ansågs utvecklingen av trävarumarknaden båda uteslutande gott. Snickeri- och möbelfabriker arbetade under gynnsamma betingelser, även om sysselsättningen på sina håll måste något begränsas.

Gruppen *pappers- och grafisk industri* var alltjämt den näringsgrupp, som uppvisade den högsta konjunktursiffran. Trämassefabrikerna rapporterade visserligen en mindre nedgång i arbetstillgången i förhållande till föregående kvartal, men tillverknings- och försäljningssiffror ha varit högre än förut under året, vilket icke hindrar, att man räknar med ytterligare stegring av avsättningen under kommande produktionsår. Läget vid pappersbruken var likaledes tillfredsställande. Bokbinderier och boktryckerier angåvo som vanligt årets sista kvartal såsom det bästa, och ställvis rapporterades brist å arbetskraft.

Livsmedelsindustrien uppvisar ytterst sällan några konjunktursvängningar, då den mestadels har sin avsättning tryggad inom landet. Undantag för året utgjorde dock sockerindustrien, som till följd av den inhemska sockerbetsodlingens inskränkning till en tiondel av den normala arealen måste i motsvarande grad begränsa antalet i gång varande råsockerfabriker. Det inom betdistrikten förekommande upptagnings-, transport- och fabriksarbetet beredde till följd härav endast sysselsättning åt en ringa del av den arbetarstam, även bestående av småbrukare och lägenhetsinnehavare, som under normala år härifrån hämtar sina kontantförtjänster. Övriga grenar av livsmedelsindustrien, såsom bagerier, chokladfabriker och bryggerier, fingo som vanligt känning av den under julkvartalet ökade omsättningen.

Textil- och beklädnadsindustrien, inom vilken tidigare viss tveksamhet rörande utvecklingskurvans förlopp varit rådande, rapporterade för kvartalet ökad arbetstillgång. Medan begränsning av arbetstiden tidigare måst äga rum, arbetade man mot slutet av året nästan inom alla branscher med full 48-timmarsvecka. Bäst syntes läget vara inom trikåbranschen, medan däremot jute- och linneindustrien hade den lägsta konjunktursiffran. Skrädderi- och sömnadsyrket rapporterade god höst- och vintersäsong.

Inom *läder-, hår- och gummivaruindustrien* uppvisade såväl garverier och läderfabriker som skofabriker ökad tillgång å arbete. Även om lägessiffran för de sistnämnda icke kom upp till medelgod, förelåg dock en fullt tydlig förbättring gentemot föregående kvartal. Gummifabrikernas gynnsamma ställning på marknaden var oförändrad.

Arbetstillgången inom den *kemisk-tekniska industrien* undergår sällan några större förändringar. För kvartalet var närmast att anteckna den under vintermånaderna, speciellt till julen, ökade efterfrågan av produkter från ljus-, tvål- och oljefabriker.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under år 1926.

Arbetsförmedlingens organisation. Den offentliga arbetsförmedlingen hade under år 1926 *huvud- eller avdelningskontor* i verksamhet å följande orter:

Stockholms stad . . .	*Stockholm*, med avdelningskontor å Södermalm.
Stockholms län	*Stockholm*, Södertälje, Norrtälje.
Uppsala län	*Uppsala*, Enköping, Skutskär.
Södermanlands län . .	*Eskilstuna*, Nyköping, Strängnäs, Flen, Katrineholm, Gnesta.
Östergötlands län . . .	*Norrköping; Linköping*, Söderköping, Skänninge, Vadstena, Motala, Mjölby, Valdemarsvik, Ödeshög, Åtvidaberg, Kisa, Finspång, Borensberg.
Jönköpings län	*Jönköping*, Eksjö, Tranås, Vetlanda, Värnamo, Gislaved, Nässjö, Sävsjö, Hyltebruk.
Kronobergs län	*Växjö*, Ljungby, Älmhult, Tingsryd.
Kalmar län	*Västervik*, Vimmerby; *Kalmar*, Oskarshamn, Nybro, Torsås, Mönsterås.
Gotlands län	*Visby*, Hemse.
Blekinge län	*Karlskrona*, Ronneby, Karlshamn, Sölvesborg.
Kristianstads län . . .	*Kristianstad*, Hässleholm, Ängelholm, Tomelilla, Åstorp.
Malmöhus län	*Malmö; Lund; Landskrona; Hälsingborg; Ystad; Trälleborg; Eslöv; Skurup; Vellinge.*
Hallands län	*Halmstad*, Laholm, Falkenberg, Varberg, Kungsbacka.
Göteborgs och Bohus län	*Göteborg; Uddevalla*, Strömstad, Lysekil, Kungälv, Marstrand.
Älvsborgs län	*Borås*, Vänersborg, Trollhättan, Alingsås, Kinna, Ulricehamn, Mellerud.
Skaraborgs län	*Skövde*, Skara, Mariestad, Tidaholm, Falköping, Lidköping, Hjo, Töreboda, Grästorp, Vara.
Värmlands län	*Karlstad*, Kristinehamn, Filipstad, Arvika, Säffle.
Örebro län	*Örebro*, Askersund, Lindesberg, Karlskoga, Kopparberg, Laxå, Nora, Odensbacken.
Västmanlands län . . .	*Västerås*, Köping, Arboga, Sala.
Kopparbergs län . . .	*Falun*, Avesta, Mora, Leksand, Ludvika, Borlänge.
Gävleborgs län	*Gävle*, Hudiksvall, Söderhamn, Storvik, Ljusdal, Bollnäs.
Västernorrlands län . .	*Sundsvall*, Härnösand, Sollefteå, Ånge.
Jämtlands län	*Östersund*, Strömsund, Sveg, Bräcke.
Västerbottens län . . .	*Umeå*, Skellefteå.
Norrbottens län	*Luleå*, Piteå, Kiruna, Boden.

För *sjömansförmedlingen* funnos specialkontor i Stockholm, Göteborg, Malmö och Hälsingborg samt särskilda sjömansförmedlingsombud å 18 orter, nämligen Örnsköldsvik, Härnösand, Sundsvall, Hudiksvall, Söderhamn, Gävle, Södertälje, Oxelösund, Oskarshamn, Kalmar, Visby, Karlshamn, Sölvesborg, Åhus, Ystad, Landskrona, Halmstad och Uddevalla. På ytterligare 6

platser, Luleå, Umeå, Norrköping, Västervik, Karlskrona och Trälleborg, var sjömansförmedling anordnad i direkt samband med den offentliga arbetsförmedlingen.[1]

Förutom sjömansförmedlingen funnos 4 särskilda *fackarbetsanvisningar* inrättade i Stockholm, avseende resp. måleri-, bleck- och plåtslageri- samt bageriyrkena ävensom en avdelning för minderårig arbetskraft och lärlingar, den s. k. ungdomsförmedlingen.

Sveriges offentliga arbetsförmedling omfattade sålunda vid utgången av år 1926 36 huvudkontor (24 länsanstalter och 12 självständiga kommunala anstalter[2]), 102 avdelningskontor, 22 fristående sjömansförmedlingar samt 4 andra fackarbetsanvisningar eller tillsammans 164 ordinarie förmedlingsorgan. Av dessa voro 3 avdelningskontor (Tingsryd, Alingsås och Kinna) samt en sjömansförmedling (Södertälje) nyinrättade under året. Å andra sidan ha avdelningskontoren i Härnösand och Sollefteå upphört med 1926 års utgång, vadan alltså hela antalet sådana kontor för närvarande uppgår till 100.

Förutom dessa ordinarie kontor ha under året *arbetsförmedlingsombud* varit anställda under länsanstalternas ledning å de orter, där offentlig hjälpverksamhet för arbetslösa bedrivits eller behov i övrigt förelegat av organ för den offentliga arbetsförmedlingen. Deras antal har under årets olika månader varit något växlande, men uppgick vid årets slut till omkring 50.

Arbetsförmedlingsverksamheten under året. Verksamhetens omfattning under år 1926 framgår av *tab. A*. Såsom tabellen utvisar, kan i förhållande till föregående år konstateras en ökning av såväl antalet ansökningar om arbete som antalet lediga och tillsatta platser. De procentuella förskjutningarna framgå av nedanstående tablå:

Ökning (minskning) i % från föregående år av antalet	Manliga avdelningen			Kvinnliga avdelningen			Tillsammans		
	1924	1925	1926	1924	1925	1926	1924	1925	1926
arbetsansökningar .	— 18·5	+ 6·6	+ 6·0	+ 10·1	+ 3·1	— 0·9	— 10·6	+ 5·4	+ 3·7
lediga platser . . .	— 10·1	— 12·5	+ 1·3	+ 6·3	— 4·9	+ 2·3	— 2·7	— 8·8	+ 1·9
tillsatta platser . .	— 11·4	— 10·1	+ 1·9	+ 9·6	— 1·8	— 0·8	— 3·2	— 6·4	+ 0·7

I fråga om antalet lediga platser har, såsom av tablån synes, ökningen varit störst för den kvinnliga arbetskraftens del. Det ökade antalet arbetsansökningar och tillsatta platser faller däremot helt och hållet på manliga avdelningen. Stegringen synes emellertid, vad de tillsatta platserna angår, uteslutande vara att tillskriva de offentliga nödhjälpsarbetenas ökade om-

[1] En särskild redogörelse för sjömansförmedlingen under 1926 lämnas å sid. 117 i detta häfte.

[2] Bland de sistnämnda äro inräknade anstalten i Norrköping samt Malmöhus läns anstalter, 9 till antalet, vilka från länets landsting åtnjuta årligt anslag. Endast 2 anstalter, Stockholms och Göteborgs, kunna alltså anses vara uteslutande kommunala. Erinras bör dessutom, att åtskilliga till länsanstalterna hörande avdelningskontor även uppbära kommunala anslag, varjämte samtliga anstalter åtnjuta statsanslag.

Tab. A. Antalet arbetsansökningar, lediga och tillsatta platser under olika månader.[1]

Månad	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Januari	30 448	7 430	6 817	12 457	8 302	5 823	42 905	15 732	12 640
Februari	29 838	8 578	7 648	11 887	8 346	5 834	41 725	16 924	13 482
Mars	30 209	11 012	9 470	13 978	12 110	7 988	44 187	23 122	17 458
April	28 186	12 291	10 729	14 235	13 680	8 777	42 421	25 971	19 506
Maj	23 954	9 915	9 006	12 035	12 359	7 968	35 989	22 274	16 974
Juni	22 454	9 192	8 240	11 056	11 054	7 007	33 510	20 246	15 247
Juli	22 636	10 335	9 083	10 109	9 941	6 288	32 745	20 276	15 371
Augusti	25 671	12 979	10 898	13 135	12 647	8 160	38 806	25 626	19 058
September	28 689	13 474	11 680	18 106	16 075	10 892	46 795	29 549	22 572
Oktober	33 481	13 101	11 953	18 530	14 837	11 012	52 011	27 938	22 965
November	31 955	7 726	7 376	14 025	9 087	7 029	45 980	16 813	14 405
December	31 497	7 286	6 966	9 080	7 837	6 094	40 577	15 123	13 060
Hela året 1926	**339 018**	**119 322**	**109 866**	**158 633**	**127 904**	**92 872**	**497 651**	**247 286**	**202 738**
» » 1925	319 780	117 754	107 816	160 046	125 040	93 604	479 826	242 794	201 420
» » 1924	299 867	134 531	119 959	155 221	131 551	95 312	455 088	266 082	215 271
» » 1923	368 071	149 572	135 400	140 927	123 770	86 940	508 998	273 342	222 340
» » 1922	703 356	164 482	155 452	135 243	118 454	82 670	838 599	282 936	238 122

fattning. Antalet till sådana arbeten hänvisade personer (män) utgjorde 12 677, mot 10 309 år 1925 och 9 295 år 1924. Bortser man från dessa speciella platser och endast tar hänsyn till omsättningen å den öppna arbetsmarknaden, befinnes antalet tillsatta platser å den manliga avdelningen under redogörelseåret utgöra 97 189 mot resp. 97 507 och 110 664 åren 1925 och 1924.

Huru antalet arbetsansökningar samt lediga och tillsatta platser fördelat sig på årets olika månader framgår jämväl av tab. A. I fråga om *platstillgången* framträdde som vanligt två maxima, ett på våren och ett på hösten. På vårsidan nåddes kulmen i april månad, på höstsidan i september. Antalet *ansökningar om arbete* var å båda avdelningarna störst i oktober. Å kvinnliga avdelningen företedde även september en avgjort högre siffra än övriga månader, varjämte under förra halvåret ett motsvarande, ehuru e så utpräglat maximum framträdde i mars—april. Å manliga avdelningen, där säsongväxlingarna alltid göra sig starkare gällande, visade vinterhalvåret genomgående större tillströmning av arbetssökande än sommarhalvåret. Antalet *tillsatta platser* var bland såväl män som kvinnor störst i oktober och därnäst i september.

[1] Talen för varje särskild månad angiva hela det under månaden disponibla antalet lediga platser, således med inräknande även av dem, som kvarstått aktuella från föregående månad. Dessa sistnämnda platser ha däremot i siffrorna för hela året inräknats endast en gång, varav förklaras, att dessa äro mindre än de enskilda månadernas siffror tillsammantagna.

Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft belyses av nedanstående tablå:

	Ansökningar per 100 lediga platser						*Tillsatta platser per 100 lediga*					
	Män		Kvinnor		Tillhopa		Män		Kvinnor		Tillhopa	
	1925	1926	1925	1926	1925	1926	1925	1926	1925	1926	1925	1926
Januari . . .	440	410	166	150	**296**	**278**	92	92	74	70	**82**	**80**
Februari . . .	346	348	157	142	**256**	**247**	89	89	74	70	**82**	**80**
Mars	287	274	129	115	**207**	**191**	86	86	69	66	**77**	**76**
April	232	229	109	104	**166**	**163**	85	87	68	64	**76**	**75**
Maj	233	242	100	97	**157**	**162**	86	91	69	64	**76**	**76**
Juni	210	244	105	100	**159**	**166**	91	90	66	63	**79**	**75**
Juli	215	219	107	102	**162**	**161**	88	88	65	63	**77**	**76**
Augusti . . .	208	198	108	104	**156**	**151**	83	84	66	65	**74**	**74**
September . .	201	213	113	113	**154**	**158**	85	87	70	68	**77**	**76**
Oktober . . .	226	256	124	125	**172**	**186**	92	91	77	74	**84**	**82**
November . .	356	414	149	154	**246**	**278**	94	95	76	77	**84**	**86**
December . .	349	432	112	116	**226**	**268**	95	96	76	78	**85**	**86**
Hela året	**272**	**284**	**128**	**124**	**198**	**201**	**92**	**92**	**75**	**73**	**83**	**82**

Proportionen under året mellan antalet ansökningar och lediga platser var å manliga avdelningen något ogynnsammare, å den kvinnliga däremot gynnsammare än föregående år. Å båda avdelningarna tillsammans höll sig antalet ansökningar per 100 lediga platser under årets fyra första månader samt juli och augusti lägre än motsvarande tid 1925. Månaderna maj och juni samt september—december företedde däremot högre relationstal än förra året. Utvecklingen under redogörelseåret företer i förhållande till det normala en egendomlig avvikelse därutinnan, att relativa antalet ansökningar varit lägst under augusti, vilken månad i detta hänseende eljest alltid brukar visa en högre siffra än september.

Antalet tillsatta platser per 100 lediga var å manliga avdelningen oförändrat detsamma som 1925, men utvisade å kvinnliga avdelningen någon nedgång, varför alltså det totala tillsättningsresultatet stannade något under 1925 års siffra.

Verksamheten vid de särskilda anstalterna. Beträffande verksamhetens omfattning vid de olika anstalterna meddelar *tab. B* ett översiktligt sammandrag. En jämförelse med 1925 års siffror ger vid handen, att sammanlagda antalet tillsatta platser i förhållande till föregående år ökats vid 18 anstalter och minskats vid likaledes 18 anstalter. Relativt sett har ökningen varit störst vid anstalterna i Västernorrlands län (nära 50 %), Ystad (33 %) och Norrbottens län (25 %). Den mest framträdande minskningen företer åter Skaraborgs län (30 %). Eljest har slutresultatet ingenstädes sjunkit mer än 10 % under 1925 års siffror.

Beträffande förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft utvisar samma tabell, att relativa antalet arbetsansökningar varit störst i Lund och Malmö (310 resp. 303 ansökningar per 100 lediga platser). De lägsta siffrorna redovisas efter vanligheten på Gotland och i Skurup (122 resp. 126).

Tab. B. Verksamheten vid de särskilda anstalterna under år 1926.

Anstalter	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			På 100 lediga platser						Jordbruksförmedlingen i % av		
										Ansökningar om arbete			Tillsatta platser					
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Män	Kvinnor	Tillhopa	Män	Kvinnor	Tillhopa	Ansökningar	Lediga platser	Tillsatta platser
Stockholms stad	46 209	19 841	18 455	47 128	39 127	29 919	93 337	58 968	48 374	233	120	158	93	76	82	0·7	0·1	0·1
Stockholms län	31 725	11 349	10 649	6 416	6 725	3 822	38 141	18 074	14 471	280	95	211	94	57	80	45·3	57·3	62·8
Uppsala stad och län	7 206	3 314	2 815	2 485	2 443	2 032	9 691	5 757	4 847	217	102	168	85	83	84	45·0	51·2	49·0
Södermanlands län	9 063	4 536	4 046	5 275	4 181	3 332	14 338	8 717	7 378	200	126	164	89	80	85	27·3	39·4	36·6
Östergötlands län	17 696	6 707	6 084	8 325	5 470	4 087	26 021	12 177	10 171	264	152	214	91	75	84	33·8	45·1	44·4
Norrköping	8 798	2 226	2 139	1 970	1 763	1 301	10 768	3 989	3 440	395	112	270	96	74	86	16·6	23·7	24·2
Jönköpings län	4 398	1 542	1 331	3 300	1 881	1 430	7 698	3 423	2 761	285	175	225	86	76	81	21·0	30·6	26·1
Kronobergs län	943	447	377	1 166	1 096	671	2 109	1 543	1 048	211	106	137	84	61	68	16·7	29·7	23·0
Norra Kalmar län	1 837	759	707	583	530	406	2 420	1 289	1 113	242	110	188	93	77	86	14·6	27·6	22·6
Södra Kalmar län	6 197	1 853	1 790	2 073	1 211	903	8 270	3 064	2 693	334	171	270	97	75	88	14·3	22·3	18·9
Gotlands län	1 169	772	608	840	874	506	2 009	1 646	1 114	151	96	122	79	58	68	28·3	41·2	32·7
Blekinge län	7 920	2 677	2 349	4 033	2 853	1 909	11 953	5 530	4 258	296	141	216	88	67	77	17·4	32·5	25·5
Kristianstads län	10 588	5 587	4 866	5 792	5 322	3 368	16 380	10 909	8 234	190	109	150	87	63	75	42·7	56·7	54·2
Malmöhus län: Malmö	28 249	4 936	4 668	15 315	9 452	6 946	43 564	14 388	11 614	572	162	303	95	73	81	2·0	6·8	5·4
Malmöhus län: Lund	4 527	1 063	1 030	1 126	760	628	5 653	1 823	1 658	426	148	310	97	83	91	19·4	44·3	44·1
Malmöhus län: Landskrona	4 699	1 521	1 434	531	383	258	5 230	1 904	1 692	309	139	275	94	67	89	8·0	27·0	23·8
Malmöhus län: Hälsingborg	12 697	3 943	3 824	3 586	2 505	1 850	16 283	6 448	5 674	322	143	253	97	74	88	7·8	13·9	13·0
Malmöhus län: Ystad	3 370	1 284	1 270	956	460	420	4 326	1 744	1 690	262	208	248	99	91	97	23·1	24·4	22·4
Malmöhus län: Trälleborg	4 908	2 335	2 291	732	507	468	5 640	2 842	2 759	210	144	198	98	92	97	10·7	18·6	17·8
Malmöhus län: Eslöv	2 377	1 332	1 270	437	426	282	2 814	1 758	1 552	178	103	160	95	66	88	44·0	61·9	62·0
Malmöhus län: Skurup	855	610	545	417	398	300	1 272	1 008	845	140	105	126	89	75	84	78·0	79·2	78·5
Malmöhus län: Vellinge	1 429	902	856	321	278	212	1 750	1 180	1 068	158	115	148	95	76	91	66·8	63·2	62·5
Hallands län	5 025	2 163	1 760	1 534	1 630	898	6 559	3 793	2 658	232	94	173	81	55	70	23·0	43·5	33·2
Göteb. och Bohus län	6 449	1 727	1 599	2 170	1 479	928	8 619	3 206	2 527	373	147	269	93	63	79	19·9	30·8	26·5
Göteborg	49 723	13 509	12 955	13 112	10 996	7 849	62 835	24 505	20 804	368	119	256	96	71	85	1·8	3·6	3·3
Älvsborgs län	6 392	1 879	1 715	1 433	1 257	809	7 825	3 136	2 524	340	114	250	91	64	80	11·0	19·3	15·4
Skaraborgs län	8 493	3 866	2 800	4 847	4 610	2 099	13 340	8 476	4 899	220	105	157	72	46	58	52·9	55·8	58·8
Värmlands län	4 230	1 567	1 338	2 164	2 630	1 563	6 394	4 197	2 901	270	82	152	85	59	69	15·6	26·2	22·3
Örebro län	9 585	3 337	3 167	4 212	3 619	2 983	13 797	6 956	6 150	287	116	198	95	82	88	26·3	36·0	32·9
Västmanlands län	7 235	3 182	2 738	4 134	3 534	2 684	11 369	6 716	5 422	227	117	169	86	76	81	36·2	52·2	50·0
Kopparbergs län	3 645	1 242	1 216	2 926	2 342	1 801	6 571	3 584	3 017	293	125	183	98	77	84	9·2	13·4	12·7
Gävle stad och län	6 662	1 746	1 738	1 878	1 490	1 322	8 540	3 236	3 060	382	126	264	100	89	95	2·1	2·8	2·5
Västernorrlands län	6 764	2 557	2 515	1 056	785	575	7 820	3 342	3 090	265	135	234	98	73	92	1·4	3·7	3·1
Jämtlands län	2 039	752	718	2 914	2 194	1 903	4 953	2 946	2 621	271	133	168	95	87	89	10·8	12·9	10·6
Västerbottens län	2 837	726	706	1 875	1 495	1 368	4 712	2 221	2 074	391	125	212	97	92	93	11·0	13·3	12·4
Norrbottens län	3 079	1 533	1 497	1 571	1 258	1 040	4 650	2 791	2 537	201	125	167	98	83	91	1·9	2·7	2·7
Tillsammans år 1926	**339 018**	**119 322**	**109 866**	**158 633**	**127 964**	**92 872**	**497 651**	**247 286**	**202 738**	**284**	**124**	**201**	**92**	**73**	**82**	**16·4**	**23·7**	**22·1**

Verksamheten inom olika yrkesgrupper. Verksamhetens fördelning på olika yrkesgrenar framgår av *tab. C.* I vad mån förskjutningar i fråga om de olika huvudgruppernas andel i tillsättningssiffran ägt rum under året utvisas av nedanstående sammanställning.

De tillsatta platsernas fördelning på olika yrkesgrupper:

	1902—12 %	1913—22 %	1922 %	1923 %	1924 %	1925 %	1926 %
Jordbruk och skogshushållning	19·5	23·5	17·4	21·9	23·7	24·5	22·8
Industri och hantverk	16·6	15·9	16·4	9·0	7·9	7·0	6·9
Sjöfart och fiske	14·7	13·0	5·7	9·0	10·6	9·9	10·2
Handel och samfärdsel			8·0	9·9	11·4	11·6	12·2
Husligt arbete	33·6	29·0	26·1	29·2	32·8	34·2	33·4
Annat arbete	15·6	18·6	26·4	21·0	13·6	12·8	14·5
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Såsom av tablån framgår, har särskilt gruppen handel och samfärdsel under de senare åren kommit att intaga en allt större plats inom den offentliga arbetsförmedlingen, en utveckling som måste betecknas såsom synnerligen tillfredsställande, då just inom detta arbetsområde bristen på en kostnadsfri och lätt tillgänglig platsförmedling varit synnerligen kännbar. Även gruppen sjöfart och fiske, vilken förra året utvisade någon tillbakagång som följd av den då pågående sjömanskonflikten, har nu tagit igen detta. De offentliga nödhjälpsarbetenas ökade omfattning återspeglas i den stigande procentsiffran för gruppen »annat arbete». Industrigruppen håller sig vid samma låga siffra som förra året. De båda stora grupperna jordbruk och husligt arbete ha relativt sett gått något tillbaka, men intaga alltjämt det största utrymmet inom den offentliga arbetsförmedlingen.

Vad särskilt *jordbruksförmedlingen* beträffar, framgår densammas växlande omfattning vid de olika anstalterna av de sista kolumnerna i tab. B. Minst hälften av de tillsatta platserna kommo på jordbruket vid 7 anstalter, nämligen Skurup (78 %), Stockholms län (63 %), Vellinge (63 %), Eslöv (62 %), Skaraborgs län (59 %), Kristianstads län (54 %) och Västmanlands län (50 %).

Studerar man med ledning av arbetsförmedlingsmaterialet utvecklingen under året av arbetsmarknadsläget inom olika områden av näringslivet, finner man, att *jordbruket* något begränsat sin efterfrågan å manlig arbetskraft, medan däremot behovet av kvinnlig sådan kvarstått med oförminskad styrka. Begränsningen av den fasta arbetarstammen synes vara ett tecken på att man vid jordbruket vill göra sig så oberoende som möjligt av årsanställningarna.

Bland siffrorna för olika *industribranscher* kan antecknas den ökade arbetstillgången inom byggnadsverksamheten, vilken dock uppväges av ökade arbetssökandesiffror. En märkbar nedgång av omsättningen kan å andra sidan konstateras inom närings- och njutningsmedelsindustrien, beroende på att fackorganisationerna här i ökad utsträckning lagt under sig platsförmedlingen.

Tab. C. Verksamheten inom olika yrkesgrupper under år 1926.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			På 100 lediga platser					
										Ansökningar om arbete			Tillsatta platser		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Män	Kvinnor	Tillhopa	Män	Kvinnor	Tillhopa
Jordbruk och skogshushållning	**73 465**	**45 461**	**38 899**	**10 550**	**14 674**	**7 368**	**84 015**	**60 135**	**46 267**	**162**	**71**	**140**	**86**	**50**	**77**
Jordbruk m. m.	71 038	43 976	37 537	10 549	14 671	7 365	81 587	58 647	44 902	162	72	139	85	50	77
Skogshushållning	2 427	1 485	1 362	1	3	3	2 428	1 488	1 365	163	·	163	92	·	92
Industri och hantverk	**99 336**	**12 398**	**11 165**	**8 403**	**3 744**	**2 772**	**107 739**	**16 142**	**13 937**	**801**	**224**	**667**	**90**	**74**	**86**
Gruvdrift och malmförädling	3 974	298	288	—	—	—	3 974	298	288	1 334	—	1 334	97	—	97
Jord-, sten- och glasindustri	6 117	633	593	243	4	4	6 360	637	597	966	·	998	94	·	94
Metall- och maskinindustri	24 454	2 591	2 154	563	93	67	25 017	2 684	2 221	944	·	932	83	·	83
Trävaruindustri	7 407	594	489	29	8	8	7 436	602	497	1 247	·	1 235	82	·	83
Byggnadsverksamhet	34 778	6 049	5 670	—	4	4	34 778	6 053	5 674	575	·	575	94	·	94
Läder-, hår- och gummiindustri	1 949	150	113	312	54	41	2 261	204	154	1 299	·	1 108	75	·	75
Textilindustri	1 994	35	29	509	100	73	2 503	135	102	·	509	1 854	·	73	76
Beklädnadsindustri	1 862	105	63	2 535	1 185	839	4 397	1 290	902	1 773	214	341	60	71	70
Närings- och njutningsmedelsindustri	4 154	427	373	2 190	1 273	847	6 344	1 700	1 220	973	172	373	87	67	72
Kemisk-teknisk och belysningsindustri	1 127	113	111	190	55	45	1 317	168	156	997	·	784	98	·	93
Trämasse- o. pappersindustri	765	86	73	572	361	305	1 337	447	378	·	158	299	·	84	85
Grafisk industri	1 192	92	75	101	32	16	1 293	124	91	·	·	1 043	·	·	73
Ej särskilt specificerade	9 563	1 225	1 134	1 159	575	523	10 722	1 800	1 657	781	202	596	93	91	92
Sjöfart och fiske	**56 319**	**19 728**	**19 337**	**3 184**	**1 414**	**1 310**	**59 503**	**21 142**	**20 647**	**285**	**225**	**281**	**98**	**93**	**98**
Handel, samfärdsel och allmän tjänst	**34 846**	**12 080**	**11 183**	**23 710**	**17 755**	**13 490**	**58 556**	**29 835**	**24 673**	**288**	**134**	**196**	**93**	**76**	**83**
Kontors-, bank- och försäkringspersonal	3 949	667	556	1 761	438	362	5 710	1 105	918	592	402	517	83	83	83
Butiks- o. magasinspersonal	10 271	1 425	1 353	4 716	1 267	943	14 987	2 692	2 296	721	372	557	95	74	85
Hotell-, kafé- och restaurangpersonal	1 231	400	355	13 689	12 097	9 160	14 920	12 497	9 515	308	113	119	89	76	76
Transportarbetare	18 647	9 107	8 466	1 415	1 845	1 497	20 062	10 952	9 963	205	77	183	93	81	91
Allmän och litterär verksamhet	627	104	95	2 119	1 911	1 350	2 746	2 015	1 445	603	111	136	91	71	72
Ej särskilt specificerade	121	377	358	10	197	178	131	574	536	32	5	23	95	90	93
Husligt arbete	**24**	**9**	**6**	**104 786**	**90 270**	**67 839**	**104 810**	**90 279**	**67 845**	·	**116**	**116**	·	**75**	**75**
Annat arbete	**75 028**	**29 646**	**29 276**	**8 000**	**107**	**93**	**83 028**	**29 753**	**29 369**	**253**	**7 477**	**279**	**99**	**87**	**99**
Tillsammans år 1926	**339 018**	**119 322**	**109 866**	**158 633**	**127 964**	**92 872**	**497 651**	**247 286**	**202 738**	**284**	**124**	**201**	**92**	**73**	**82**

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manliga avdelningen															
1	Stockholms stad	541	38	36	22	2	1	3	—	—	358	9	4	4 417	1 095	925
2	Stockholms län	16 610	9 162	8 561	678	367	353	62	6	6	320	17	13	1 292	76	58
3	Uppsala stad och län	3 758	2 404	1 965	37	16	16	14	—	—	269	8	7	296	18	15
4	Södermanlands län	3 190	2 565	2 133	24	41	33	1	—	—	82	3	3	967	104	89
5	Östergötlands län	7 859	4 321	3 726	169	147	137	149	26	25	1 398	245	245	834	55	53
6	Norrköping	1 681	842	767	3	3	3	—	—	—	4	—	—	569	15	15
7	Jönköpings län	1 404	740	577	22	19	12	—	—	—	127	86	86	378	52	40
8	Kronobergs län	250	220	154	7	7	7	—	—	—	—	—	—	36	3	2
9	Kalmar län	1 335	731	651	16	29	25	—	—	—	99	3	3	555	17	10
10	Gotlands län	508	466	317	—	—	—	—	—	—	13	5	4	20	1	1
11	Blekinge län	1 722	1 087	816	—	3	3	1	—	—	222	7	7	272	24	13
12	Kristianstads län	5 816	4 283	3 692	188	69	66	54	50	42	385	66	55	503	90	55
13	Malmöhus län: Malmö	817	731	557	—	—	—	—	—	—	136	—	—	3 324	107	85
14	Hälsingborg	1 121	763	681	11	—	—	71	—	—	52	5	5	451	20	14
15	Övriga anstalter	5 940	4 144	3 855	7	16	16	—	—	—	269	25	24	2 390	242	233
16	Hallands län	1 243	1 108	743	—	—	—	27	—	—	195	10	1	332	22	18
17	Göteborgs och Bohus län	1 039	627	529	3	4	4	—	—	—	1 332	52	52	177	4	4
18	Göteborgs stad	1 020	757	657	1	10	9	—	—	—	85	3	2	4 377	318	269
19	Älvsborgs län	835	486	354	9	8	8	20	—	—	143	25	25	1 044	97	74
20	Skaraborgs län	6 364	3 441	2 428	9	8	8	—	—	—	74	40	36	207	36	25
21	Värmlands län	658	549	384	94	75	58	293	54	54	323	2	2	164	18	9
22	Örebro län	2 786	1 486	1 381	365	110	91	2 071	139	138	84	17	14	458	11	10
23	Västmanlands län	3 266	2 394	1 967	29	52	46	873	19	19	25	—	—	567	32	22
24	Kopparbergs län	373	213	206	142	72	70	286	4	4	40	5	5	309	41	38
25	Gävle stad och län	100	52	51	64	68	67	27	—	—	50	—	—	252	33	31
26	Västernorrlands län	86	77	71	6	16	4	—	—	—	10	—	—	62	7	3
27	Jämtlands län	353	138	132	372	289	272	2	—	—	—	—	—	76	9	4
28	Västerbottens län	312	117	113	119	41	40	—	—	—	14	—	—	58	19	18
29	Norrbottens län	51	34	33	30	13	13	20	—	—	8	—	—	67	25	21
	Kvinnliga avdelningen															
1	Stockholms stad	68	24	24	—	—	—	—	—	—	228	4	4	434	67	47
2	Stockholms län	662	1 203	520	—	—	—	—	—	—	6	—	—	2	—	—
3	Uppsala stad och län	600	544	412	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	725	872	564	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	940	1 169	785	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	104	103	66	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1
7	Jönköpings län	212	308	145	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	102	239	87	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	198	309	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	60	212	47	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	352	711	270	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	1 179	1 907	770	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	65	244	73	—	—	—	—	—	—	—	—	—	119	17	15
14	Hälsingborg	146	131	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	573	767	440	1	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	264	543	139	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	680	360	141	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	107	126	21	—	—	—	—	—	—	8	—	—	4	7	4
19	Älvsborgs län	26	118	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	696	1 286	455	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	340	551	262	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	839	1 017	645	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	850	1 114	744	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	229	269	176	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	82	38	26	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	27	45	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	180	243	147	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	205	178	145	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	38	40	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
461	142	101	6 975	2 071	1 843	197	52	37	63	4	4	224	23	6	525	178	176	98	9	9	1
509	58	55	2 526	299	284	80	8	7	48	1	1	127	2	2	241	21	19	40	2	2	2
45	12	9	221	33	33	18	3	3	2	—	—	49	—	—	141	13	12	—	—	—	3
266	35	35	388	40	36	25	2	2	1	—	—	5	1	1	53	7	6	—	—	—	4
323	15	14	2 141	240	240	40	1	1	38	—	—	33	1	1	221	9	7	10	—	—	5
298	3	2	1 872	86	86	6	1	1	775	9	8	72	1	1	162	1	1	6	—	—	6
154	10	8	309	30	29	32	8	7	28	—	—	37	6	4	71	4	2	65	—	—	7
6	2	2	70	21	21	—	—	—	1	—	—	—	1	—	8	—	—	17	—	—	8
297	34	31	319	36	32	8	—	—	5	—	—	6	1	1	81	1	1	54	4	4	9
—	—	—	34	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	15	1	—	—	—	—	10
51	3	2	267	26	23	4	—	—	4	—	—	20	2	2	100	4	3	3	—	—	11
237	54	39	745	204	178	31	1	—	4	1	—	9	1	1	94	16	14	—	—	—	12
412	38	30	5 628	305	281	100	16	4	58	1	1	397	8	8	605	5	4	558	1	1	13
74	2	—	2 060	318	314	483	—	—	51	—	—	54	1	—	201	3	2	29	19	19	14
184	14	12	1 809	239	230	720	19	19	78	2	1	123	14	13	609	36	36	5	63	63	15
169	1	1	887	371	370	17	—	—	244	1	1	24	1	—	48	10	5	6	—	—	16
101	—	—	524	89	83	6	—	—	117	—	—	17	4	1	43	4	2	80	3	3	17
1 721	73	58	3 538	525	477	108	28	24	235	9	6	205	32	17	316	53	49	73	11	9	18
33	3	3	732	87	87	9	1	1	186	6	6	55	—	—	61	1	—	12	—	—	19
47	2	2	134	33	33	1	—	—	6	—	—	5	—	—	231	48	24	45	—	—	20
201	17	16	173	29	29	41	—	—	3	—	—	9	—	—	36	—	—	4	—	—	21
134	20	16	301	56	55	2	—	—	1	—	—	290	3	2	40	2	1	8	—	—	22
56	3	3	662	42	42	4	—	—	36	1	1	19	—	—	87	3	3	6	—	—	23
76	3	2	362	103	103	—	—	—	—	—	—	4	—	—	10	—	—	—	—	—	24
499	2	2	407	50	50	13	7	6	8	—	—	42	1	1	71	2	2	3	1	1	25
575	36	35	598	242	240	1	1	1	—	—	—	14	—	—	36	1	1	3	—	—	26
33	2	1	138	19	19	1	2	—	2	—	—	19	1	1	35	1	1	2	—	—	27
279	10	10	289	76	75	—	—	—	—	—	—	2	1	1	5	3	2	—	—	—	28
166	—	—	669	378	376	—	—	—	—	—	—	1	—	—	8	—	—	—	—	—	29
14	3	3	—	4	4	28	32	23	84	22	14	1 141	620	441	738	540	418	106	28	23	1
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54	40	29	33	20	12	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	2	3	4	2	—	—	—	3
—	2	2	—	—	—	1	2	2	12	12	11	10	5	5	15	22	15	11	8	8	4
—	—	—	—	—	—	—	1	1	8	—	—	73	25	21	71	51	32	—	—	—	5
1	—	—	—	—	—	—	—	—	29	7	3	20	7	4	49	10	9	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	1	17	13	11	37	16	9	2	2	1	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	3	4	3	2	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	2	4	6	3	6	6	6	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	14	12	8	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	4	4	21	13	9	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	51	49	46	52	53	26	—	—	—	12
13	—	—	—	—	—	158	9	9	178	2	2	660	304	202	632	88	41	24	—	—	18
—	—	—	—	—	—	86	—	—	31	—	—	55	6	3	44	27	16	—	—	—	14
—	3	3	—	—	—	32	2	2	22	1	—	27	9	9	43	17	17	2	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	2	2	13	5	4	24	23	13	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	1	1	4	16	6	1	—	—	17
—	—	—	—	—	—	6	6	3	110	50	39	254	47	22	196	161	104	38	11	7	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	8	6	4	10	5	2	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	12	9	5	94	104	30	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	6	5	4	1	2	1	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47	3	1	20	13	10	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	2	24	19	18	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	2	6	5	5	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	15	2	2	12	19	18	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	5	5	32	17	15	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	5	5	5	5	5	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen															
1	Stockholms stad	77	17	5	323	76	62	2 852	879	804	6 323	3 610	3 496	1 972	312	242
2	Stockholms län	86	—	—	56	—	—	638	12	11	855	127	125	119	13	10
3	Uppsala stad och län	1	—	—	25	1	1	115	9	8	11	—	—	18	2	2
4	Södermanlands län	—	—	—	48	1	1	355	5	5	1 144	354	354	9	1	1
5	Östergötlands län	6	—	—	37	—	—	352	20	20	138	6	6	79	28	28
6	Norrköping	125	1	1	164	1	1	68	10	10	1 495	617	617	27	27	27
7	Jönköpings län	12	—	—	8	1	1	59	3	—	26	1	1	16	6	6
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—
9	Kalmar län	42	5	5	2	—	—	102	10	10	3 565	1 060	1 051	19	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	120	90	79	6	—	—
11	Blekinge län	2	1	1	7	—	—	177	2	2	2 681	768	763	22	9	5
12	Kristianstads län	4	1	1	5	—	—	131	9	9	386	126	126	15	5	4
13	Malmöhus län: Malmö	19	1	1	140	2	2	2 090	57	57	2 935	971	951	739	46	45
14	Hälsingborg	7	—	—	13	—	—	199	18	15	5 874	2 219	2 212	15	4	3
15	Övriga anstalter	27	—	—	101	1	1	244	9	9	2 411	827	823	22	8	8
16	Hallands län	3	8	8	3	—	—	38	7	7	1 210	365	360	7	1	1
17	Göteborgs och Bohus län	5	3	3	10	—	—	60	19	19	572	248	236	11	1	1
18	Göteborgs stad	145	6	5	172	9	6	1 224	132	125	19641	5 401	5 247	655	154	127
19	Älvsborgs län	3	—	—	6	—	—	136	7	7	41	6	6	38	7	4
20	Skaraborgs län	2	—	—	1	—	—	22	—	—	23	—	—	14	19	19
21	Värmlands län	11	—	—	3	—	—	26	1	1	290	202	173	6	—	—
22	Örebro län	118	20	20	21	—	—	117	2	1	23	—	—	25	4	3
23	Västmanlands län	—	—	—	12	—	—	396	3	3	46	5	5	29	7	7
24	Kopparbergs län	47	17	17	2	—	—	4	1	1	1	—	—	6	—	—
25	Gävle stad och län	7	—	—	15	—	—	74	1	1	2 299	919	918	22	2	2
26	Västernorrlands län	14	6	6	5	—	—	18	—	—	3 278	1 247	1 247	4	—	—
27	Jämtlands län	2	—	—	11	—	—	15	1	1	24	2	2	30	2	2
28	Västerbottens län	—	—	—	1	—	—	18	—	—	305	196	189	8	3	3
29	Norrbottens län	—	—	—	1	—	—	29	8	8	602	361	350	14	6	6
	Kvinnliga avdelningen															
1	Stockholms stad	219	117	83	65	21	6	261	401	373	1 872	748	691	840	211	169
2	Stockholms län	—	2	—	—	—	—	41	6	—	43	5	5	8	—	—
3	Uppsala stad och län	—	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
4	Södermanlands län	8	6	6	—	—	—	42	17	15	21	14	14	2	—	—
5	Östergötlands län	1	7	6	—	—	—	24	8	8	3	6	6	34	5	4
6	Norrköping	—	4	3	4	3	3	1	1	—	13	12	12	2	1	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	13	11	12	5	5
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	9	5	2	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	11	2	2
11	Blekinge län	—	—	—	1	1	1	—	5	5	1	1	1	10	2	2
12	Kristianstads län	7	21	17	—	—	—	2	3	3	3	2	2	41	10	10
13	Malmöhus län: Malmö	123	44	42	14	6	5	720	103	93	46	18	14	662	155	138
14	Hälsingborg	26	3	3	—	—	—	40	6	4	88	63	63	4	1	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	1	1	2	8	6	29	32	31	13	1	1
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	2	2	3	4	4	1	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	63	57	57	—	—	—	—	—	—	4	7	4	1	1	1
18	Göteborgs stad	108	86	75	17	—	—	6	4	4	866	398	366	62	15	5
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	5	1	1
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	5	3
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
22	Örebro län	15	11	11	—	—	—	20	8	7	3	3	3	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	12	4	2
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1
25	Gävle stad och län	2	—	—	—	—	—	—	3	3	28	19	19	4	4	4
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	126	43	43	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	13	13	2	1	1
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	12	12

Butiks-, bank- o. d. personal			Hotell- o. restaurangpersonal			Transportarbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel o. samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
4 728	851	799	457	119	105	4 924	4 239	3 760	267	29	23	8	116	112	13	1	—	10 381	5 969	5 905	1
329	26	25	135	42	34	1 511	255	241	47	3	3	7	2	2	—	—	—	5 409	850	837	2
91	4	4	25	1	1	211	39	39	12	—	—	2	—	—	9	1	1	1 836	750	699	3
40	2	2	13	2	2	164	77	77	4	1	1	—	—	—	1	2	2	2 283	1 293	1 263	4
151	7	7	43	22	20	688	202	195	10	1	1	—	1	1	—	—	—	2 977	1 360	1 357	5
124	28	27	15	4	4	565	167	159	13	1	1	—	—	—	—	—	—	754	409	408	6
67	6	5	14	1	1	170	34	28	2	17	17	—	—	—	—	—	—	1 397	518	507	7
12	—	—	3	1	1	18	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	511	185	183	8
34	—	—	19	17	15	195	60	60	7	—	—	—	—	—	—	—	—	1 274	604	598	9
15	3	2	22	5	5	70	17	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	342	183	183	10
80	4	4	16	4	4	325	87	71	8	—	—	—	—	—	—	—	—	1 936	646	630	11
233	48	47	22	12	11	185	29	27	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1 537	522	499	12
1 505	25	25	91	13	12	1 826	732	727	57	4	4	—	1	1	1	—	—	6 811	1 872	1 872	13
65	—	—	30	6	4	368	124	116	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1 464	441	439	14
135	116	115	44	10	10	635	322	321	41	5	5	2	13	13	—	—	—	6 369	2 922	2 889	15
62	4	1	21	7	4	158	25	23	2	3	3	—	—	—	—	—	—	329	219	214	16
43	3	2	12	4	4	229	153	151	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 068	509	505	17
2 053	221	211	82	45	38	3 770	2 044	1 968	135	32	29	89	230	215	—	4	2	10 078	3 412	3 405	18
39	—	—	18	4	3	234	18	17	—	2	2	8	—	—	—	—	—	2 730	1 121	1 118	19
85	3	3	14	3	2	197	29	25	5	—	—	4	—	—	—	—	—	1 003	204	195	20
17	—	—	7	5	5	127	8	7	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1 743	607	600	21
75	1	1	8	3	3	235	52	51	6	6	6	—	—	—	—	—	—	2 417	1 405	1 374	22
43	11	11	13	11	11	272	105	104	1	—	—	—	—	—	—	1	1	793	493	493	23
23	1	1	49	27	27	169	68	67	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 742	687	675	24
69	25	25	5	5	5	516	63	63	—	—	—	—	14	14	—	—	—	2 119	501	499	25
28	4	4	6	4	4	348	14	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 672	902	887	26
57	2	2	44	20	17	199	22	22	2	—	—	—	—	—	—	—	—	622	242	242	27
27	6	6	3	3	3	184	55	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 213	196	191	28
41	24	24	—	—	—	154	60	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 218	624	609	29
2 172	640	500	5 118	4 238	3 261	713	1 031	850	1 035	784	528	3	191	173	28 861	29 381	22 274	3 128	20	10	1
95	19	11	476	426	303	1	3	3	141	136	82	—	1	1	4 847	4 864	2 856	6	—	—	2
3	2	2	118	110	102	2	3	3	6	27	27	—	—	—	1 720	1 746	1 479	30	—	—	3
34	11	10	313	295	261	37	26	24	51	71	61	—	—	—	3 676	2 812	2 329	317	6	5	4
139	14	12	381	414	333	39	29	24	122	113	86	2	—	—	6 133	3 557	2 698	355	71	71	5
9	8	6	85	90	48	13	43	30	31	16	11	—	—	—	1 456	1 456	1 105	151	—	—	6
39	7	7	166	148	119	7	9	8	38	57	52	—	—	—	2 682	1 300	1 061	83	—	—	7
2	1	1	75	92	70	1	1	1	18	14	10	—	—	—	961	742	497	—	—	—	8
13	2	2	169	171	141	1	2	2	10	10	10	—	—	—	2 165	1 216	1 021	73	7	7	9
7	2	1	158	132	97	17	2	2	14	15	8	—	—	—	556	497	341	—	—	—	10
35	9	7	321	352	282	8	4	4	9	5	3	—	—	—	3 254	1 746	1 321	—	—	—	11
126	34	20	699	660	477	54	39	39	43	41	35	—	—	—	3 512	2 502	1 923	14	1	—	12
1 229	236	168	968	752	467	84	247	195	125	93	56	—	—	—	8 203	7 134	5 426	1 292	—	—	13
42	34	33	390	349	259	8	38	19	17	28	18	—	—	—	2 353	1 819	1 375	256	—	—	14
28	20	19	185	206	195	83	50	49	8	24	20	—	1	1	3 208	2 067	1 771	264	—	—	15
24	13	12	118	128	106	5	16	15	11	14	12	—	1	1	992	879	588	62	—	—	16
15	6	1	234	197	135	—	3	—	39	30	23	—	—	—	1 027	801	559	92	—	—	17
431	118	54	662	436	181	216	237	168	104	51	13	—	—	—	8 345	9 240	6 783	1 572	—	—	18
42	5	5	85	99	69	2	1	1	21	28	21	3	1	1	1 218	991	668	11	—	—	19
38	23	15	285	326	159	1	—	—	26	48	20	—	—	—	3 677	2 808	1 411	7	—	—	20
3	—	—	147	194	123	4	5	4	34	59	48	—	—	—	1 627	1 810	1 120	—	2	—	21
29	3	3	356	219	203	32	18	18	29	14	11	—	—	—	2 596	2 310	2 071	226	—	—	22
48	15	12	263	328	287	34	7	7	33	33	23	—	2	1	2 866	2 009	1 587	—	—	—	23
2	—	—	527	433	333	31	18	18	52	50	44	2	—	—	2 067	1 564	1 222	—	—	—	24
15	8	8	150	177	164	6	9	9	33	31	30	—	—	—	1 465	1 180	1 039	61	—	—	25
12	5	3	155	175	131	4	—	—	1	2	2	—	—	—	731	514	372	—	—	—	26
34	8	8	649	583	526	9	4	4	50	97	80	—	—	—	1 948	1 237	1 118	—	—	—	27
22	6	6	245	204	183	—	—	—	18	19	16	—	—	—	1 345	1 064	994	—	—	—	28
28	18	17	191	163	145	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 295	1 024	830	—	—	—	29

Arbetstillgången inom sjömansyrket under år 1926.

På- och avmönstringar vid sjömanshusen. Enligt till socialstyrelsen från rikets samtliga sjömanshus ingångna uppgifter uppgick hela antalet under år 1926 påmönstrade sjömän till 39 040 och antalet avmönstrade till 37 176. Härav voro i inrikes fart 3 164 påmönstringar och 2 976 avmönstringar eller resp. 8·1 och 8·0 %. Fördelningen på de olika sjömanshusen framgår av *efterföljande översikt:*

	På-mönst-rade	Av-mönst-rade		På-mönst-rade	Av-mönst-rade		På-mönst-rade	Av-mönst-rade
Haparanda . . .	97	72	Södertälje . . .	50	53	Trälleborg . .	281	264
Luleå	498	459	Nyköping . . .	646	649	Malmö	2 291	2 446
Piteå	115	91	Norrköping . .	1 022	972	Landskrona .	804	848
Skellefteå . . .	141	168	Västervik . . .	377	360	Hälsingborg .	3 201	2 846
Umeå	201	209	Oskarshamn . .	908	777	Halmstad . .	573	491
Örnsköldsvik . .	242	239	Kalmar	837	738	Varberg . . .	155	153
Härnösand . . .	726	623	Visby	277	272	Göteborg . . .	10 759	10 150
Sundsvall . . .	1 358	1 037	Karlskrona . . .	170	152	Marstrand . .	306	331
Hudiksvall . . .	144	155	Ronneby[1] . . .	97	100	Uddevalla . .	288	298
Söderhamn . . .	438	413	Karlshamn . . .	450	351	Lysekil . . .	817	912
Gävle	969	905	Sölvesborg . . .	418	413	Strömstad . .	315	340
Stockholm . . .	7 711	7 780	Kristianstad . .	299	298	Karlstad . . .	532	367
Uppsala	—	—	Simrishamn . .	114	71	Lidköping . .	49	66
Västerås	53	30	Ystad	311	277	Summa	**39 040**	**37 176**

Den avgjort största frekvensen kom, efter vad härav synes, på sjömanshuset i Göteborg med 28 % av påmönstringarna och 27 % av avmönstringarna. Därnäst kom Stockholm med resp. 20 och 21 %. På de olika månaderna fördelade sig på- och avmönstringarna på följande sätt:

År 1926	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Påmönstrade	6 554	2 118	3 572	4 551	4 693	3 316	3 146	2 787	2 644	2 014	1 757	1 888
Avmönstrade	7 052	2 264	2 169	2 368	2 838	2 498	2 699	2 626	2 528	2 198	2 440	5 496
Påm. per 100 avmönstrade	93	94	165	192	165	133	117	106	105	92	72	34

Sammanlagt utgjorde under 1926 påmönstringarna 105 per 100 avmönstringar.

Av de under året påmönstrade utgjordes 2 379 av fartygsbefälhavare, 6 521 av styrmän och maskinister, 14 195 av däcksmanskap, 9 507 av maskin-

[1] I uppgifterna från sjömanshuset i Ronneby ha under föregående år på grund av missförstånd redovisats samtliga sjömän, som under månaden varit på- resp. avmönstrade i stället för antalet verkställda på- och avmönstringar. De för sagda sjömanshus i tidigare årsredogörelser angivna siffrorna äro därför alldeles för höga, vilket medfört, att även summorna för hela riket blivit större än som motsvarat verkliga förhållandet.

manskap och 6 438 av kökspersonal. Bland de avmönstrade voro 2 146 fartygsbefälhavare, 5 992 styrmän och maskinister, 13 561 däcksmanskap, 9 261 maskinmanskap och 6 216 kökspersonal.

Till nationaliteten voro av de under året påmönstrade 39 040 sjömännen 38 413 (eller 98·4 %) svenskar, 119 norrmän, 133 danskar, 134 tyskar, 153 finnar, 78 andra vita samt 10 av andra raser. Bland de under samma tid avmönstrade 37 176 sjömännen voro 36 344 (eller 97·8 %) svenskar, 179 norrmän, 189 danskar, 167 tyskar, 193 finnar, 87 andra vita samt 17 av andra raser.

Arbetsförmedlingsverksamheten. Platsförmedlingen för sjöfolk inom Sveriges offentliga arbetsförmedling har under år 1926 bedrivits enligt samma grunder som föregående år. Under året har nyantagits ett sjömansförmedlingsombud i Södertälje, vadan antalet orter, där förmedlingsorgan finnas, ökats till 28, varvid dock är att märka, att liksom föregående år ingen verksamhet ägt rum i Örnsköldsvik.

Såsom närmare framgår av efterföljande tabeller, uppgingo samtliga ansökningar om arbete till 56 364, lediga platser till 20 697 och förmedlade platser till 20 245. Förändringen från 1925 är obetydlig. Sålunda uppvisar antalet ansökningar en stegring av 2 %, medan de lediga platserna ökats med 0·7 och de tillsatta platserna med 3 %. Då den långvariga sjömansstrejken under 1925 inverkade menligt på förmedlingsrörelsen och särskilt medförde en avsevärd nedgång i antalet förmedlade platser, hade man väntat en livligare verksamhet under det gångna året än vad nu blivit fallet. Att denna emellertid i stort sett uteblivit torde få tillskrivas den engelska kolgruvekonflikten, som pågick under en tid av sju månader och förorsakade en väsentlig omläggning av de svenska fartygens reserouter, varigenom besöken i svenska hamnar och ombyte av besättningar blevo relativt fåtaliga.

Förmedlingsverksamhetens fördelning på årets skilda månader framgår av nedanstående uppställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Arbetssökande personer . .	4 499	4 290	5 394	5 691	5 394	4 706	4 493	4 335	4 457	4 206	4 069	4 229
Ansökningar .	4 534	4 363	5 468	5 757	5 455	4 781	4 538	4 372	4 507	4 220	4 098	4 271
Lediga platser	1 079	863	1 827	2 531	2 321	1 990	2 088	1 949	1 930	1 427	1 274	1 418
Tillsatta »	1 065	855	1 791	2 463	2 279	1 955	2 034	1 893	1 861	1 395	1 264	1 390
Ansökningar pr 100 lediga pl.	420	506	299	227	235	240	217	224	234	296	322	301

Det vid sjömansförmedlingsanstalterna inregistrerade överskottet på arbetskraft, som i medeltal uppgått till 2 922 eller, om man bortser från de förmedlingar, som avse tillfälligt arbete å fartyg i hamn, till 3 046 personer per månad, var störst under mars med 3 567 och minst under augusti månad med 2 386 personer. Det genomsnittliga månadsöverskottet har sålunda ökats med 3 % från föregående år, en företeelse som med hänsyn därtill att praktiskt taget hela den svenska handelsflottan varit i verksamhet, är värd beaktande. I viss mån torde denna rikligare tillgång på arbetskraft vara att

hänföra till stigande rekrytering inom yrket. Av tillgängliga uppgifter framgår nämligen, att antalet nybörjare, som under året anmält sig vid vissa sjömansförmedlingsanstalter, är c:a 24 % större än 1925.

Förmedlingsverksamhetens fördelning på olika bemanningskategorier framgår av nedanstående tabell:

Bemanningsgrupper	Ansökningar om arbete		Lediga platser		Tillsatta platser		Per 100 lediga platser	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Ansökningar	Tills. platser
Befälhavare	53	0·1	33	0·2	31	0·2	161	94
Styrmän	1 296	2·3	510	2·5	497	2·4	254	97
Maskinister	1 498	2·6	747	3·6	692	3·4	201	93
Däcksmanskap . .	23 533	41·7	8 079	39·0	7 938	39·2	291	98
Maskinmanskap . .	21 228	37·7	6 448	31·1	6 390	31·6	329	99
Kökspersonal . . .	8 552	15·2	3 223	15·6	3 094	15·3	265	96
Andra platser . . .	175	0·3	1 657	8·0	1 603	7·9	11	97
Besättningsmän å fiskefartyg . . .	29	0·1	—	—	—	—	—	—
Summa	56 364	100·0	20 697	100·0	20 245	100·0	272	98

Endast 6 % av de tillsatta platserna avse sjömän i befälsställning, medan 70·8 % falla på de egentliga manskapskategorierna och 15·3 % på köks- och uppassarpersonal. Av den sistnämnda utgöras ungefär $^2/_5$ av kvinnor, vilka till ett antal av 2 850 sökt anställning och i 1 285 fall erhållit sådan. Motsvarande siffror för 1925 voro 2 825 resp. 1 090. Denna gren av verksamheten har liksom tidigare i huvudsak varit förlagd till förhyrningskontoren i Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg med fördelning som följer:

	Arbetssökande	Tillsatta platser
Stockholm	1 642	679
Malmö	46	14
Hälsingborg	86	63
Göteborg	814	366

Både Stockholm och Göteborg förete här en rätt kraftig ökning från föregående år ifråga om tillsatta platser, det förstnämnda kontoret med 25, det senare med 27 %. För Stockholms vidkommande, där förmedlingen av kvinnlig personal omfattar över 16 % av hela verksamheten, föreligger numera behov av att det, i likhet med vad förhållandet är i Göteborg, inrättas en särskild avdelning för betjänande av kvinnlig arbetskraft.

Av 271 arbetssökande utländska sjömän ha 121 beretts anställning genom sjömansförmedlingens försorg.

Verksamhetens omfattning vid de olika förmedlingsställena ävensom proportionen mellan antalet påmönstringar och förmedlade platser framgår av tabellen å nästa sida.

Göteborg ligger fortfarande främst med 35·9 % av samtliga ansökningar om arbete och 27·7 % av de tillsatta platserna, medan motsvarande siffror äro för

Sjömansförmedlingens verksamhet under år 1926.

Hamnar	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 lediga platser	Påmönstringar och tillsatta platser inom manskapsgrupperna											
					Däcksmanskap			Maskinmanskap			Kökspersonal			Tillsammans		
					Påm.	T. pl.	%	Påm.	T. pl.	%	Påm.	T. pl.	%	Påm.	T. pl.	%
Luleå	602	361	350	167	162	152	93·8	167	163	97·6	69	31	44·9	398	346	86·9
Umeå	326	209	202	156	77	99	128·6	56	84	150·0	28	18	64·3	161	201	124·8
Härnösand	1 899	493	493	385	291	238	81·8	200	144	72·0	99	65	65·7	590	447	75·8
Sundsvall	1 337	797	797	168	490	350	71·4	420	285	67·9	196	123	62·8	1 106	758	68·5
Hudiksvall	192	83	77	231	62	48	77·4	35	23	65·7	20	6	30·0	117	77	65·8
Söderhamn	1 113	316	316	352	153	154	100·7	143	114	79·7	61	40	65·6	357	308	86·3
Gävle	955	536	536	178	372	257	69·1	286	210	73·4	142	67	47·2	800	534	66·8
Stockholm	7 964	4 346	4 174	183	2 875	1 301	45·3	1 939	1 066	55·0	1 252	995	79·5	6 066	3 362	55·4
Södertälje	124	32	32	388	16	14	87·5	10	7	70·0	8	5	62·5	34	26	76·5
Oxelösund	1 139	364	364	313	217	173	79·7	182	121	66·5	99	65	65·7	498	359	72·1
Norrköping	1 508	629	629	240	366	273	74·6	297	281	94·6	140	54	38·6	803	608	75·7
Västervik	495	143	143	346	176	74	42·0	56	40	71·4	61	23	37·7	293	137	46·8
Oskarshamn	1 567	434	434	361	372	249	66·9	203	114	56·2	123	46	37·4	698	409	58·6
Kalmar	1 395	484	475	288	300	249	83·0	157	113	72·0	117	80	68·4	574	442	77·0
Visby	112	90	79	124	131	47	35·9	59	15	25·4	20	15	75·0	210	77	36·7
Karlskrona	519	87	85	597	69	37	53·6	29	28	96·6	26	12	46·2	124	77	62·1
Karlshamn	999	280	278	357	222	160	72·1	64	48	75·0	75	48	64·0	361	256	70·9
Sölvesborg	787	346	346	227	161	170	105·6	62	51	82·3	64	83	129·7	287	304	105·9
Åhus	333	127	127	262	121	68	56·2	54	37	68·5	46	21	45·7	221	126	57·0
Ystad	447	118	118	379	132	62	47·0	54	31	57·4	48	22	45·8	234	115	49·1
Trälleborg	692	255	250	271	89	97	109·0	61	100	163·9	47	51	108·5	197	248	125·9
Malmö	2 981	989	965	301	851	378	44·4	615	329	53·5	314	91	29·9	1 780	801	45·0
Landskrona	1 266	485	485	261	317	214	67·5	153	151	98·7	111	68	61·3	581	433	74·5
Hälsingborg	5 852	2 282	2 275	256	1 162	794	68·3	774	648	83·7	429	365	85·1	2 365	1 807	76·4
Halmstad	1 104	370	365	298	261	223	85·4	87	61	70·1	100	75	75·0	448	359	80·1
Göteborg	20 213	5 796	5 612	349	3 255	1 945	59·8	2 832	2 049	72·4	2 482	597	24·1	8 569	4 591	53·6
Uddevalla	443	245	238	181	111	112	100·9	77	77	100·0	24	25	104·2	212	214	100·9
Summa	**56 364**	**20 697**	**20 245**	**272**	**12 811**	**7 938**	**62·0**	**9 072**	**6 390**	**70·4**	**6 201**	**3 094**	**49·9**	**28 084**	**17 422**	**62·0**

Stockholm 14·1 resp. 20·6 %, Hälsingborg 10·4 och 11·2 % samt Malmö 5·3 och 4·8 %. Förskjutningen från föregående år är obetydlig.

Av de under året förmedlade 20 245 platserna avse 16 971 eller 83·9 % anställning å ångfartyg, 1 994 eller 9·8 % å motorfartyg och 1 280 eller 6·3 % å segelfartyg.

Jämförelsesiffrorna i tabellen mellan antalet påmönstringar och förmedlade platser giva vid handen, att under 1926 ett större antal sjömän genom arbetsförmedlingen anskaffats till mönstringspliktiga fartyg än under närmast föregående år. Under 1925 utgjorde nämligen antalet tillsatta platser inom manskapsgrupperna endast 55 % av påmönstringarna, mot 62 % under redogörelseåret. I Umeå, Sölvesborg, Trälleborg och Uddevalla är antalet förmedlade platser till och med större än antalet påmönstringar, ett förhållande som synes vara betingat därav, att å dessa orter sjömansförmedlingen i överväganде grad har att anskaffa arbetskraft till icke mönstringspliktiga fartyg.

Även för de skilda manskapskategorierna har förmedlingsverksamheten i förhållande till mönstringsfrekvensen att uppvisa en ej obetydlig stegring. Således uppgå för däcksmanskapets vidkommande de tillsatta platserna till 62 % av påmönstringarna, medan relationen för maskinmanskapet är 70·4 och för kökspersonal 49·9 %. Motsvarande relationstal för 1925 voro resp. 55·7, 60·2 och 45·6. Beträffande den alltjämt föreliggande stora skillnaden mellan antalet påmönstringar och förmedlade platser hänvisas till vad därom anförts i föregående års redogörelse för förmedlingsverksamheten (Soc. Medd. årg. 1926, sid. 210).

Fylleriförseelser och spritsmuggling under fjärde kvartalet 1926

jämte sammanfattningssiffror rörande fylleriförseelserna under året.

Fylleriförseelser under fjärde kvartalet 1926. Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer blivit sakfällda under fjärde kvartalet 1926, tillhopa 7 260, av vilka 7 093 begåtts av män och 167 av kvinnor. Antalet avdömda fylleriförseelser per kvartal dels under år 1913, såsom representerande förhållandena före världskriget och det individuella kontrollsystemets mera allmänna tillämpning, dels för tiden fr. o. m. år 1918 har utgjort som följer:

	Medeltal per kvartal									Därav			
	1913	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
Antal förseelser .	14 727	8 331	11 493	7 717	7 072	7 532	8 171	8 130	7 355[2]	6 487	7 796	7 875[1]	7 260[2]
Per 100 000 inv. . .	*262*	*143*	*196*	*130*	*118*	*126*	*136*	*134*	*122*[2]	*107*	*129*	*130*	*120*[2]

Dessa siffror återge emellertid icke hela den faktiska fylleriförekvensen å offentliga platser. Man får nämligen i allmänhet räkna med att för varje kvartal något eller några hundratal personer, som blivit anhållna för fylleri, sedermera icke sakfällas, merendels av det skäl, att de icke kunnat med stämning anträffas och inställas inför rätta. Påpekas bör därjämte, att å ena sidan en del förseelser, som avdömts under en redovisningsperiod, ha begåtts under en tidigare, medan å andra sidan en del under perioden begångna förseelser avdömas först under ett följande redovisningsskede. Vad beträffar den preliminära siffran för fjärde kvartalet 1926, kommer den med all sannolikhet att höjas genom senare inkomna rapporter, varför minskningen gentemot tredje kvartalet troligen kommer att stanna vid omkring 200 à 300 förseelser. I förhållande till fjärde kvartalet 1925 torde man dock kunna räkna med en nedgång med ungefär ett halvt tusental avdömda fall.

Fylleriförseelsernas fördelning på månader fr. o. m. år 1924 ter sig som följande tablå utvisar:

	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt. (prel.)	nov. (prel.)	dec. (prel.)
År 1924 . .	2 092	2 083	2 259	2 742	2 816	2 731	2 526	2 834	3 676	3 174	2 966	2 786
År 1925 . .	2 705	2 457	2 780	2 678	2 619	2 720	2 216	2 651	3 629	3 255	2 921	1 890
År 1926 . .	2 041	1 974	2 472	2 690	2 764	2 342	2 021	2 398	3 456	2 571	2 694	1 995

[1] De tidigare meddelade siffrorna för tredje kvartalet 1925 ha här liksom på övriga ställen i redogörelsen ökats med 413 senare rapporterade förseelser. Även på vissa andra håll ha korrigeringar vidtagits av tidigare publicerade sifferuppgifter.

[2] Preliminär siffra.

Siffrorna för oktober och november visa en märkbar nedgång i fylleri-frekvensen i förhållande till september, då visserligen antalet avdömda fall brukar nå sin kulmen. Vad beträffar den ytterligare minskning, som tablån anger för december, är denna möjligen endast skenbar, då de hittills ej redovisade fyllerifallen till huvudsaklig del torde inträffat under denna månad. I jämförelse med decembersiffran för 1925 framträder f. ö. redan nu en viss ökning.

Hur fylleriförseelserna under redovisningskvartalet fördelade sig på vissa ortsgrupper och på olika delar av landet åskådliggöres av följande tablå, varuti för Stockholm meddelas tvenne sifferserier, nämligen a) antalet sakfällda enligt den officiella statistiken och b) antalet för fylleri anhållna enligt Statistisk månadsskrift, utgiven av Stockholms stads statistiska kontor:

Antal fylleriförseelser under 4 kv. 1926	Stockholms stad a	Stockholms stad b	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket 4 kv. 1926	Hela riket 3 kv. 1926	Hela riket 4 kv. 1925
i städer med mer än 10 000 inv.	1 568	1 613	445	220	733	1 547	576	5 089	5 338	5 282
i övriga städer .	—	—	215	131	103	345	131	925	1 120	1 222
å landsbygden . .	—	—	171	116	204	292	463	1 246	1 417	1 562
tillhopa	**1 568**	**1 613**	**831**	**467**	**1 040**	**2 184**	**1 170**	**7 260**	**7 875**	**8 066**
3 kvart. 1926 . .	1 570	1 647	924	430	1 167	2 372	1 412	—	7 875	—
4 kvart. 1925 . .	1 654	1 625	862	499	1 129	2 612	1 310	—	—	8 066

Den nedgång i fyllerifrekvensen under 1926 års sista kvartal, varmed man alltså torde kunna räkna, synes av de preliminära uppgifterna att döma hava framträtt såväl i större och mindre städer som å landsbygden. Av de olika landsdelarna förete alla utom Småland och öarna sjunkande tal. En jämförelse med siffrorna för fjärde kvartalet 1925 leder i stort sett till samma iakttagelser. Man får emellertid alltid ihågkomma, vad förut framhållits, nämligen att de definitiva siffrorna kunna ge en något avvikande bild.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas kön och ålder. Av samtliga fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under 1926 års fjärde kvartal, begingos, som ovan nämnts, 167 eller 2·3 % av kvinnor, varav, såsom efterföljande huvudtabell utvisar, 102 i Stockholm, 40 i Göteborg, 10 i Malmö, 15 i övriga städer och 0 å landsbygden. — Huvudtabellen ger även möjlighet fastställa, i vilken omfattning fylleriförseelserna begåtts av yngre och av äldre personer, varvid åldersgränsen dragits vid 25 år.[1] Av hela antalet under fjärde kvartalet avdömda förseelser, beträffande vilka uppgifter i detta avseende meddelats, hade 1 719 eller 23·7 % begåtts av män och kvinnor i ungdomsåldrarna, medan 5 526 eller 76·3 % kommit på äldre individer.[2] Enligt hittills tillgängliga uppgifter tillhörde 6 390 eller 21·7 % av samtliga under 1926 sakfällda fyllerister den yngre åldersgruppen, medan 1925 motsvarande antal var 6 960 och den efter något avvikande grunder beräknade procentsiffran 21·4. Procenttalen för 1923 och 1924 voro resp. 19·9 och 20·7.

[1] Härvid ha personer, som äro födda före 1901, hänförts till äldre åldersgruppen, och sådana, som äro födda 1901 eller senare, till den yngre.

[2] Av de sakfällda voro 15 av okänd ålder.

Orter	Antal fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under				Förseelser, begångna av *män*						Förs., beg. av *kvinnor*		
					med mot-bok		*utan* mot-bok	Summa	Därav		Hela antalet	Därav	
	okt.	nov.	dec.	hela kvartalet	full inköpsrätt	begr. inköpsrätt			25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]		25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]
Stockholms stad	541	528	499	**1 568**	73	304	1 089	**1 466**	1 274	192	**102**	84	18
Östra Sverige: Södertälje	18	16	14	**48**	1	4	43	**48**	38	10	—	—	—
Lidingö	11	—	—	**11**	—	—	11	**11**	10	1	—	—	—
Uppsala	37	30	21	**88**	—	15	73	**88**	68	20	—	—	—
Västerås	16	15	18	**49**	—	6	42	**48**	35	13	**1**	—	1
Nyköping	4	6	9	**19**	—	2	17	**19**	13	6	—	—	—
Eskilstuna	24	26	18	**68**	1	14	51	**66**	55	11	**2**	1	1
Linköping	19	23	13	**55**	—	10	45	**55**	45	10	—	—	—
Norrköping	36	29	42	**107**	4	19	79	**102**	73	29	**5**	4	1
Övriga städer	101	62	52	**215**	4	43	168	**215**	160	55	—	—	—
Landsbygden	64	86	21	**171**	3	31	137	**171**	118	50	—	—	—
Smål. m. m.: Jönköping	37	29	25	**91**	1	17	73	**91**	78	13	—	—	—
Kalmar	19	24	14	**57**	1	5	50	**56**	43	13	**1**	—	1
Västervik	6	5	6	**17**	1	3	13	**17**	9	8	—	—	—
Visby	11	25	19	**55**	1	11	43	**55**	50	5	—	—	—
Övriga städer	36	58	37	**131**	6	19	106	**131**	89	42	—	—	—
Landsbygden	58	47	11	**116**	4	17	95	**116**	63	51	—	—	—
Södra Sverige: Karlskrona	19	16	11	**46**	3	1	42	**46**	31	15	—	—	—
Kristianstad	32	22	19	**73**	7	11	55	**73**	56	17	—	—	—
Malmö	95	98	124	**317**	14	28	265	**307**	277	30	**10**	7	3
Lund	29	20	9	**58**	2	9	47	**58**	42	16	—	—	—
Landskrona	15	25	26	**66**	6	13	47	**66**	53	13	—	—	—
Hälsingborg	38	47	45	**130**	3	20	107	**130**	108	22	—	—	—
Ystad	7	2	4	**13**	1	3	9	**13**	7	6	—	—	—
Trelleborg	9	13	8	**30**	2	6	22	**30**	23	7	—	—	—
Övriga städer	34	38	31	**103**	5	25	73	**103**	83	20	—	—	—
Landsbygden	80	109	15	**204**	10	37	157	**204**	114	88	—	—	—
Västra Sverige: Halmstad	13	10	17	**40**	3	5	32	**40**	33	7	—	—	—
Göteborg	363	378	309	**1 050**	12	184	814	**1 010**	795	215	**40**	36	4
Mölndal	12	22	1	**35**	—	8	26	**34**	27	7	1	1	—
Uddevalla	8	19	6	**33**	2	3	28	**33**	25	8	—	—	—
Trollhättan	29	5	5	**39**	—	6	33	**39**	26	12	—	—	—
Borås	35	16	22	**73**	2	14	57	**73**	55	18	—	—	—
Skövde	17	18	9	**44**	2	5	37	**44**	33	11	—	—	—
Karlstad	38	43	27	**108**	1	13	94	**108**	82	26	—	—	—
Kristinehamn	23	8	5	**36**	—	5	31	**36**	28	8	—	—	—
Örebro	25	32	32	**89**	2	11	75	**88**	74	14	**1**	1	—
Övriga städer	125	137	83	**345**	11	70	264	**345**	245	100	—	—	—
Landsbygden	101	126	65	**292**	6	43	243	**292**	155	133	—	—	—
Norra Sverige: Falun	11	6	10	**27**	—	3	24	**27**	21	6	—	—	—
Gävle	56	44	68	**168**	—	17	151	**168**	127	41	—	—	—
Söderhamn	16	16	22	**54**	—	8	46	**54**	46	8	—	—	—
Härnösand	37	19	20	**76**	—	8	67	**75**	63	12	**1**	—	1
Sundsvall	57	55	77	**189**	—	23	164	**187**	140	47	**2**	1	1
Östersund	21	19	6	**46**	2	4	40	**46**	35	11	—	—	—
Luleå	6	8	2	**16**	—	1	15	**16**	11	5	—	—	—
Övriga städer	45	56	30	**131**	1	20	109	**130**	85	45	**1**	1	—
Landsbygden	137	258	68	**463**	2	51	410	**463**	269	191	—	—	—
Hela riket: städerna	**2 131**	**2 068**	**1 815**	**6 014**	**174**	**996**	**4 677**	**5 847**	**4 671**	**1 176**	**167**	**136**	**31**
Hela riket: landsb.	**440**	**626**	**180**	**1 246**	**25**	**179**	**1 042**	**1 246**	**719**	**513**	—	—	—
Summa	**2 571**	**2 694**	**1 995**	**7 260**	**199**	**1175**	**5 719**	**7 093**	**5 390**	**1 688**	**167**	**136**	**31**

[1] Härmed avses personer födda före år 1901. — [2] Härmed avses personer födda år 1901 eller senare. — Därav 15 personer av okänd ålder.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas inköpsrätt till spritdrycker. På grundval av systembolagens uppgifter ha i huvudtabellen förseelserna vidare uppdelats med hänsyn till om de sakfällda innehaft motbok (med full eller begränsad inköpsrätt) eller varit avstängda från laglig spritdryckstilldelning. Såsom framgår av tabellen, föllo ej mindre än 5 719 eller 80·6 % på sistnämnda kategori, d. v. s. personer utan motbok. Fördelningen var härvidlag alltså ungefär densamma som under de närmast föregående kvartalen. Bland de kvinnliga fylleristerna torde så gott som samtliga ha saknat motbok. Dessa siffror giva en antydan om omfattningen av den olagliga rusdrycks-handelns och särskilt spritsmugglingens inverkan på nykterhetstillståndet.

Fylleriförseelser under hela året 1926. Totala antalet under år 1926 hitintills avdömda och statistiskt redovisade fylleriförseelser skulle enligt tab. B utgöra 29 418, varav 28 639 (97·4 %) begåtts av män och 779 (2·6 %) av kvinnor. Tages hänsyn även till det sannolika antal förseelser, varom uppgifter senare lära inkomma, torde totalsiffran för året komma att uppgå till omkring 30 000 fall. Siffran för 1925 var något högre eller 32 521. År 1924 inträffade inalles 32 685 fyllerifall, för vilka personer sakfälldes, samt år 1923 30 127 och år 1922 28 287. Under de sistförflutna åren ha förskjutningarna i fyllerifrekvensen sålunda varit jämförelsevis obetydliga, men har tendensen i stort sett varit nedgående under de två senaste åren.

Tab. B. Översikt av fylleriförseelserna under år 1926.

Kvartal och persongrupper	Antal fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts										
								Därav inom följ. ortsgrupper			
	Stockholms stad	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Stockholm, Göteborg o. Malmö	Övriga städer med över 10 000 inv.	Mindre städer	Landsbygden
1:a kvartalet . .	1 490	693	376	901	2 147	880	**6 487**	2 854	1 787	875	971
2:a » . .	1 702	766	539	1 035	2 548	1 206	**7 796**	3 385	2 150	1 139	1 122
3:e » . .	1 570	924	430	1 167	2 372	1 412	**7 875**	3 020	2 716	722	1 417
4:e » . .	1 568	831	467	1 040	2 184	1 170	**7 260**	2 935	2 154	925	1 246
Tillhopa	**6 330**	**3 214**	**1 812**	**4 143**	**9 251**	**4 668**	**29 418**	**12 194**	**8 807**	**3 661**	**4 756**
Därav förseelser begångna av											
män	5 863	3 177	1 809	4 088	9 051	4 651	**28 639**	11 501	8 728	3 657	4 753
kvinnor . . .	467	37	3	55	200	17	**779**	693	79	4	3
personer *med motbok*	1 486	617	292	826	1 780	609	**5 610**	2 582	1 411	822	795
utan motbok .	4 844	2 597	1 520	3 317	7 471	4 059	**23 808**	9 612	7 396	2 839	3 961
över 25 år[1] . .	5 568	2 421	1 302	3 170	7 113	3 454	**23 028**	10 443	7 113	2 676	2 796
under 25 år[2] .	762	793	510	973	2 138	1 214	**6 390**	1 751	1 694	985	1 960

[1] Härmed avses personer, som äro födda före 1901.
[2] » » » » » » 1901 eller senare.

Jämförelse mellan fylleriförseelserna i Sverige och dess grannländer. Liksom i föregående kvartalsredogörelser må slutligen i jämförelsesyfte en sammanställning göras mellan den svenska fylleristatistiken och motsvarande uppgifter för Norge enligt Statistiske Meddelelser. I översikten här nedan ha dessutom medtagits motsvarande kvartalssiffror för Finland, vilka fr. o. m. år 1922 finnas tillgängliga i Social Tidskrift:

	Medeltal per kvartal								År 1926			
	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
Sverige .	4 459	8 331	11 493	7 717	7 072	7 532	8 171	8 130	6 487	7 796	7 875	7 260
Norge . .	5 729	9 353	8 635	8 882	11 171	12 255	10 797	9 611	9 197	9 167	9 007	·
Finland .	·	·	·	·	10 700	14 103	15 851	17 576	14 269	15 808	23 325	·

Under de första tre fjärdedelarna av år 1926 höll sig fyllerifrekvensen i Norge något lägre än under motsvarande kvartal 1925. Detta synes emellertid uteslutande bero på utvecklingen i städerna, varemot på landsbygden fyllerifallen snarast synas ha befunnit sig i stigande. I Finland däremot synes året, av föreliggande siffror för de tre första kvartalen att döma, ha medfört ökning i antalet fyllerifall såväl i städerna som på landsbygden.

Av intresse är jämväl att sammanställa fylleriförseelserna i respektive huvudstäder, såsom skett i nedanstående tablå:

Antal fylleriförseelser i	År 1913	År 1919	År 1920	År 1921	År 1922	År 1923	År 1924	År 1925	År 1926	3 kv. 1926	4 kv. 1926
Stockholm . .	17 696	11 115	10 120	6 848	7 397	8 069[1]	8 181[1]	7 275[1]	6 689[1]	1 647[1]	1 613[1]
Oslo	20 293	16 938	13 624	13 750	18 195	22 504	18 704	16 518	15 197	3 551	3 858
därav anhållna	16 455	13 875	10 402	10 927	14 572	18 702	15 493	13 518	·	·	·
Helsingfors . .	23 266	5 488	12 307	13 550	10 925	15 556	18 863[1]	18 596[1]	18 179[1]	5 206[1]	5 401[1]

Det framgår härav, att antalet fylleriförseelser, särskilt om hänsyn tages till vederbörande städers folkmängd,[2] ställer sig väsentligt lägre i Stockholm än i Helsingfors och Oslo. Då emellertid av gatufylleriet blott en viss, efter lagstiftning och praxis växlande del blir föremål för polisingripande och sålunda redovisad i statistiken, kunna dessa siffror mindre göra anspråk på att giva en inbördes fullt jämförbar bild av nykterhetstillståndet i resp. städer vid en och samma tidpunkt än av utvecklingens gång i berörda avseende i de särskilda orterna under den redovisade tidsperioden.

Uppgifter rörande spritsmugglingen. Som komplement till fylleriförseelsestatistiken meddelas i tab. C. vissa uppgifter från generaltullstyrelsens statistiska avdelning för åren 1924—1926 rörande antalet beslag, som helt eller delvis avsett sprit (eller brännvin), samt beslagtagna kvantiteter av sådana varor. Vissa i tabellen upptagna beslag hava sedermera upphävts av vederbörande domstol,[1] vilket antecknats i särskild not, i den mån uppgifter härom föreligga.

Tabellen ger vid handen, att på Stockholms tullområde, dit spritsmugglingen företrädesvis synes vara riktad, men där striden mot den olagliga

[1] Siffran avser antalet anhållna personer enligt polisstatistiken.
[2] Folkmängdssiffrorna äro för Stockholm 442 528, för Oslo 254 880 och för Helsingfors 204 155 invånare.

Tab. C. Gjorda beslag och beslagtagna kvantiteter av spritdrycker åren 1924—1926.

Månad	Stockholms tullkammardistrikt						Samtliga tullkammardistrikt					
	Antal beslagsmål			Kvantitet, i liter			Antal beslagsmål			Kvantitet, i liter[1]		
	1924	1925	1926	1924	1925	1926	1924	1925	1926	1924	1925	1926
januari	88	152	91	1 786	9 175	300	148	206	126	7 363	61 156	419
februari	71	149	48	664	1 380	108	128	202	76	958	2 042	1 120
mars	80	152	79	531	1 126	306	115	181	104	2 639	1 539	475
april	74	142	89	1 516	704	58 593	146	178	140	3 621	851	58 837
maj	88	129	77	1 210	2 815	590	150	181	121	2 610	3 925	1 066
juni	113	138	53	11 841	2 119	232	191	191	131	13 652	2 242	952
juli	167	271	144	9 446	1 069	1 404	236	317	187	11 128	1 240	1 740
augusti	272	218	139	2 625	835	871	352	243	196	7 275	1 581	1 375
september . . .	284	198	135	4 726	6 216	651	369	242	196	22 595	7 576	1 289
oktober	300	194	167	2 006	1 425	1 617	378	244	222	6 168	1 577	2 120
november . . .	291	137	130	6 880	1 196	1 219	365	199	181	22 243	1 524	17 739
december . . .	223	144	127	4 513	1 500	1 595	285	205	168	80 505	2 130	16 820
Hela året	**2 051**	**2 024**	**1 279**	**47 744**	**29 560**	**67 486**	**2 863**	**2 589**	**1 848**	**180 757**	**87 383**	**103 952**

hanteringen också torde bedrivas med större energi än annorstädes, kommo åren 1924 och 1925 omkring tre fjärdedelar och under 1926 omkring två tredjedelar av de ertappade spritsmugglarna. Att oaktat beslagsmålens minskning i stockholmsdistriktet kvantiteten beslagtagen sprit 1926 mer än fördubblats, beror närmast på en tillfällighet, i det att under april månad beslagtaget parti uppgick till ej mindre än 58 296 liter. Även för riket i dess helhet har den beslagtagna kvantiteten spritdrycker ökats samtidigt som beslagsmålen nedgått med närmare en tredjedel.

Till jämförelse må nämnas, att i Norge under år 1925 beslagtagits sammanlagt 85 065 liter, varav större delen under andra och tredje kvartalen (resp. 34 733 och 24 838 liter). Under 1926 års första kvartal konfiskerades inalles 6 767 liter, men under det andra ej mindre än 69 856 liter beroende på ertappandet av ett enstaka stort spritparti om 53 067 liter. Tredje kvartalet medförde en nedgång av den beslagtagna kvantiteten till 11 502 liter.

[1] Beslaget har sedermera hävts i sept. 1924 å ett parti om 8 275 l., i nov. 1924 å 14 200 l., i dec. 1924 å 74 547 l. och i jan. 1925 å 51 621 l. Även under de båda senaste åren torde en del beslag ha upphävts, ehuru inga bestämda uppgifter härom föreligga.

Utvandringen till främmande världsdelar under 1926.

Uppgifter rörande utvandringen från Sverige till främmande världsdelar ha nu inkommit även för fjärde kvartalet 1926, varigenom en överblick kan erhållas av emigrationen i dess helhet under nämnda år. Vad då först beträffar utvandringen under 1926 års *fjärde kvartal*, uppgick densamma till 2 502 personer mot 2 295 samma tid år 1925. Sammanlagt 2 462 av ifrågavarande emigranter erhöllo sina utvandringskontrakt godkända av polismyndigheterna i Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg, 39 i Oslo, Trondhjem och Kristiansand samt 1 i Köpenhamn.[1]

Antalet i Sverige hemmahörande emigranter, som erhållit sina utvandringskontrakt godkända av polismyndigheter i förenämnda städer under såväl *fjärde kvartalet* som under *hela år 1926*, framgår av efterföljande tablå:

1926	Stockholm	Malmö	Hälsingborg	Göteborg	Oslo	Trondhjem	Kristiansand	Köpenhamn	Summa
Oktober	138	123	13	835	5	24	—	1	**1 139**
November	112	107	17	659	2	6	—	—	**903**
December	58	65	15	320	1	1	—	—	**460**
Okt.—dec.	308	295	45	1 814	8	31	—	1	**2 502**
Jan.—sept.	858	1 229	211	5 391	22	184	1	16	**7 912**
Hela året	**1 166**	**1 524**	**256**	**7 205**	**30**	**215**	**1**	**17**	**10 414**

Motsvarande totalsiffror för de närmast föregående åren framgå av följande översikt, som jämväl utvisar emigrationens fördelning å olika månader.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
1922 . . .	170	293	258	659	1 054	682	472	973	1 026	879	1 048	500	**8 014**
1923 . . .	730	1 332	2 556	3 663	1 811	2 965	3 385	2 517	2 410	2 139	1 150	624	**25 282**
1924 . . .	525	742	604	354	383	178	617	1 120	894	731	872	453	**7 473**
1925 . . .	838	579	1 097	1 007	775	359	372	832	800	1 071	844	380	**8 954**
1926 . . .	659	1 048	1 166	1 247	828	362	692	855	1 055	1 139	903	460	**10 414**

Emigrationen under 1926 fördelade sig, i den man utvandringskontrakten godkänts av polismyndigheterna i någon av de förut nämnda svenska, norska och danska städerna, på rikets olika delar sålunda:

[1] Såsom ovan nämnts ingå i denna statistik endast sådana emigranter, vilka vid avresan från skandinavisk hamn innehaft med vederbörande utvandraragenter upprättade utvandringskontrakt. Antalet på denna väg registrerade emigranter har under de senare åren i allmänhet hållit sig något lägre än antalet personer, som enligt prästerskapets till statistiska centralbyrån ingivna uppgifter uttagit flyttningsbetyg för utvandring till främmande världsdelar. Under år 1925 — det sista år, för vilket fullständig statistik föreligger — utgjorde skillnaden omkring 7 %.

Län	Utvandringskontrakt från			Summa utvandrare		Län	Utvandringskontrakt från			Summa utvandrare	
	Sverige	Norge	Danmark	1926	1925		Sverige	Norge	Danmark	1926	1925
Stockholms stad . .	689	6	1	696	653	Älvsborgs län . .	662	2	—	664	601
» län . .	149	—	—	149	186	Skaraborgs län . .	260	1	—	261	237
Uppsala län . . .	62	—	—	62	66	Värmlands län . .	822	6	—	828	744
Södermanlands län	125	1	—	126	118	Örebro län	289	1	—	290	283
Östergötlands län .	279	—	—	279	264	Västmanlands län .	155	1	—	156	112
Jönköpings län . .	544	—	1	545	405	Kopparbergs län .	610	1	—	611	547
Kronobergs län . .	435	—	—	435	450	Gävleborgs län . .	433	10	—	443	354
Kalmar län	531	—	—	531	628	Västernorrlands län	405	29	—	434	353
Gotlands län . . .	63	—	—	63	39	Jämtlands län . .	244	77	—	321	340
Blekinge län . . .	389	—	—	389	353	Västerbottens län .	258	36	—	294	206
Kristianstads län .	371	1	2	374	381	Norrbottens län . .	544	73	—	617	297
Malmöhus län . .	445	1	7	453	312	Ej angivet län	—	—	5	5	4
Hallands län . . .	505	—	1	506	434	Hela riket	10 151	246	17	10 414	8 954
Göteb. o. Boh. län	882	—	—	882	587						

Utvandrarnas åldersfördelning framgår av efterföljande översikt:

Ålder	Män		Kvinnor		Tillsammans		1925
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	%
Under 15 år	492	7·2	398	11·0	**890**	8·5	10·5
15—25 »	3 587	52·7	1 622	45·0	**5 209**	**50·0**	49·6
25—35 »	2 008	29·5	1 003	27·8	**3 011**	**28·9**	28·4
35—45 »	496	7·3	314	8·7	**810**	7·8	7·0
45—55 »	154	2·3	142	3·9	**296**	2·9	2·5
Över 55 »	70	1·0	128	3·6	**198**	1·9	2·0
Summa	**6 807**	**100·0**	**3 607**	**100·0**	**10 414**	**100·0**	**100·0**

Av utvandrarna voro 34·6 % kvinnor, mot 37·9 % under 1925 och 33·6 % under 1924.

I anslutning till den av 1922 års internationella arbetskonferens antagna rekommendationen angående ut- och invandringsstatistikens anordnande ha i den svenska statistiken från och med år 1926 även medtagits uppgifter om transiterande emigranter, d. v. s. personer, som från annat land passerat Sverige på väg till främmande världsdel.[1] Dessa utvandrares antal och nationalitet framgår av följande tablå:

	Danmark	Norge	Island	Finland	Ryssland	Estland	Lettland	Litauen	Polen	Tyskland	Holland	Summa
Män . .	27	94	1	1 345	1	46	1	3	11	7	—	**1 536**
Kvinnor	13	33	1	802	1	70	1	6	2	6	1	**936**
Summa	**40**	**127**	**2**	**2 147**	**2**	**116**	**2**	**9**	**13**	**13**	**1**	**2 472**

[1] De uppgifter om »utvandrare från annat land», som tidigare förekommit i denna statistik, ha avsett utlänningar, som vid tidpunkten för resans anträdande uppehållit sig i Sverige och här fått sina utvandringskontrakt godkända.

I förestående siffror ingå endast sådana utlänningar, som befordrats till främmande världsdel direkt från svensk hamn (d. v. s. medelst svenska amerikalinjens fartyg från Göteborg). Beträffande sådana transiterande emigranter, som passera Sverige på genomfärd till annat land för att därifrån anträda resan till främmande världsdel, låter det sig av praktiska skäl knappast göra att upprätta statistik, och torde en sådan ej heller vara så mycket av behovet påkallad, enär dessa utvandrare i varje fall torde redovisas i det lands statistik, varifrån de slutligen utskeppas.

Näringsvärde och pris å viktigare födoämnen.

I den resolution angående verkställande av levnadskostnadsundersökningar, som antogs vid den tredje internationella socialstatistiska konferensen i Genève i oktober 1926, ingick bl. a., att de olika länderna skulle publicera beräkningar över födoämnenas pris och näringsvärde. Resultaten av dylika beräkningar framläggas för Sveriges vidkommande här nedan. Det prismaterial, som kommit till användning, utgöres av de noteringar, vilka regelbundet insamlas genom socialstyrelsens ombud å för närvarande 49 orter (år 1913 44 orter) och publiceras i denna tidskrift. Med tanke på att säsongvariationer förekomma i prissättningen för en del varuslag har det ansetts lämpligt att grunda beräkningarna på medeltal för helt år. Jämte genomsnittsberäkningar för riket i dess helhet publiceras uppgifter för 9 städer, vilka utvalts såsom representativa för olika landsdelar. Östra, södra och västra Sverige företrädas sålunda var för sig av en större och dyrare resp. en mindre och billigare stad, norra Sverige av tre städer av olika dyrortstyp. På grund av de betydande regionala olikheterna i konsumtionen och priserna på de särskilda varuslagen bliva nämligen riksmedeltalen, där nämnda skiljaktigheter utplånas, i en del fall mindre upplysande. Med anledning härav har det ansetts önskvärt att komplettera rikssiffrorna med ortsuppgifter, vilka senare giva en mera konkret bild av förhållandet mellan pris och näringsvärde. Slutligen meddelas även för år 1913 en beräkning av varuslagens dyrhet i förhållande till deras näringsvärde.

Näringsvärdet uttryckes genom antalet »nettokalorier» per vikt- eller måttenhet. Dessa kalorital beteckna det näringsvärde, som verkligen tillgodogöres av människokroppen, d. v. s. hänsyn har tagits såväl därtill, att vid livsmedelsberedningen en del smältbara ämnen gå förlorade i form av avfall, som till förlusten i tarmkanalen. Den absoluta näringsmängden av olika varuslag, »bruttokalorivärdet», ligger i allmänhet 5 à 10 % högre än nettokalorivärdet; skillnaden är oftast större för vegetabiliska än för animaliska livsmedel. De här meddelade kaloritalen, som fastställts genom fysiologiska analyser av olika slag, ha lämnats av professorn i fysiologi vid Karolinska institutet J. E. Johansson. Det bör dock beaktas, att kvaliteten och där-

med näringsvärdet av ett och samma varuslag kan växla mellan olika orter; noteringarna exempelvis för fläsk avse både i Skåne och i norra Sverige mera fetthaltig och därför mera näringsrik vara än i Stockholm.

Genom dividering av priset med kaloritalet erhålles kostnaden per 10 000 nettokalorier. (Denna kalorisumma motsvarar ungefärligen en dagsranson för en familj, bestående av man, hustru och ett par mindre barn.) Omvänt kan man genom dividering av kalorimängden med priset erhålla upplysning om antalet kalorier, som erhålles för en krona vid inköp av olika varuslag. I tab. sid. 131 ha varuslagen ordnats efter stigande dyrhet per 10 000 kalorier enligt prisförhållandena å samtliga ombudsorter år 1926. På grundval av dessa riksmedeltal har vidare uppgjorts ett diagram, som giver en åskådlig bild av de olika varuslagens dyrhet (sid. 133).

Såsom utgångspunkt för bedömandet av frågan, om ett varuslag är dyrt eller billigt i förhållande till sitt näringsvärde, kan användas medeldyrheten per 10 000 nettokalorier i en vanlig arbetarkost. Kostens sammansättning bland bättre ställda arbetare och tjänstemän av lägre grad i städer och industriorter är i detalj utrönt genom socialstyrelsens levnadskostnadsundersökningar. Vid den senast verkställda undersökningen, avseende år 1923 och omfattande nära 1 200 dylika familjer, fann man, att kostnaden per 10 000 nettokalorier enligt den dåtida prisnivån uppgick till ej fullt 4 kr. Härvid har man tagit med i beräkningen samtliga födo- och njutningsämnen, alltså ej blott de i efterföljande tabell redovisade varuslagen, utan även en del artiklar med intet (exempelvis kaffe, té, kryddor) eller relativt lågt näringsvärde i förhållande till sitt pris (exempelvis vissa grönsaker, konserver). Omräknas nyssnämnda kostnad efter prisnivån under år 1926, erhåller man en genomsnittskostnad per 10 000 nettokalorier av 3·75 kr. Nämnas kan, att medeldyrheten för de i tabellen upptagna livsmedlen endast utgör c:a 3 kr. per 10 000 nettokalorier.

Tabellens uppgifter för samtliga orter år 1926 visa, att de medtagna varuslagen genom nämnda genomsnittskostnad, 3·75 kr., uppdelas i två naturliga grupper, den ena bestående av billigare, nästan uteslutande vegetabiliska livsmedel, den andra av dyrare, animaliska. Av de vegetabiliska är ingen artikel dyrare än genomsnittskostnaden, varemot av de animaliska endast separerad och oskummad mjölk äro billigare.

De i förhållande till näringsvärdet allra billigaste livsmedlen äro mjöl och gryn. Ihågkommas bör likväl, att dessa varuslag merendels kräva en rätt kostsam beredning, innan de kunna tillgodogöras; deras prisbillighet i förhållande till en del andra varuslag, exempelvis socker, mjölk och bröd, är följaktligen till en del skenbar. Potatis, socker, ärter och bönor kunna nästan tävla med mjöl och gryn i billighet. Därefter komma bland de billiga livsmedlen bröd och mjölk.

Skillnaden mellan de animaliska standardartiklarna är med avseende å kostnaden för 10 000 nettokalorier mycket större än mellan de vegetabiliska (jfr diagrammet). Näst efter mjölk i prisbillighet komma salt sill, smör, fläsk, ost, färsk sill och strömming. I förhållande till näringsvärdet hör kött

Näringsvärde, årsmedelpris (öre) och kostnad (öre) per 10 000 nettokalorier för viktigare livsmedel.

Varuslag (Kvantitetsenhet är kg, där ej annat angives)	Antal nettokalorier per enhet	Samtliga ombudsorter 1913 Pris	Samtliga ombudsorter 1913 Kostn. per 10 000 kal.	Samtliga ombudsorter 1926 Pris	Samtliga ombudsorter 1926 Kostn. per 10 000 kal.	Stockholm 1926 Pris	Stockholm 1926 Kostn. per 10 000 kal.	Motala 1926 Pris	Motala 1926 Kostn. per 10 000 kal.	Malmö 1926 Pris	Malmö 1926 Kostn. per 10 000 kal.	Växjö 1926 Pris	Växjö 1926 Kostn. per 10 000 kal.	Göteborg 1926 Pris	Göteborg 1926 Kostn. per 10 000 kal.	Lidköping 1926 Pris	Lidköping 1926 Kostn. per 10 000 kal.	Falun 1926 Pris	Falun 1926 Kostn. per 10 000 kal.	Sundsvall 1926 Pris	Sundsvall 1926 Kostn. per 10 000 kal.	Luleå 1926 Pris	Luleå 1926 Kostn. per 10 000 kal.
Sammalet rågmjöl	2 900	22	76	28	97	28	97	28	97	29	100	29	100	28	97	25	86	26	90	28	97	31	107
Rågsiktmjöl	3 220	27	84	38	118	38	118	37	115	38	118	39	121	39	121	37	115	38	118	38	118	40	124
Havregryn	3 700	36	97	46	124	47	127	45	122	43	116	50	135	45	122	45	122	44	119	45	122	51	138
Vetemjöl	3 360	31	92	48	143	46	137	47	140	48	143	48	143	48	143	48	143	49	146	47	140	49	146
Potatis (5 liter)	2 900	28	97	45	155	51	176	39	134	41	141	46	159	40	138	44	152	43	148	48	166	51	176
Risgryn	3 400	41	121	53	156	52	153	50	147	50	147	57	168	50	147	45	132	44	129	57	168	56	165
Gula ärter	3 000	31	103	48	160	45	150	38	127	50	167	58	193	52	173	38	127	46	153	50	167	60	200
Bitsocker	3 920	67	171	71	181	66	168	71	181	66	168	70	179	70	179	69	176	72	184	69	176	75	191
Bruna bönor	3 000	48	160	58	193	53	177	52	173	51	170	62	207	50	167	57	190	58	193	58	193	72	240
Växtmargarin	7 720	135	175	166	215	164	212	163	211	164	212	163	211	170	220	171	222	166	215	165	214	163	211
Mjukt rågbröd, grovbröd	2 180	30	138	48	220	64	294	58	266	37	170	40	183	51	234	56	257	—	—	66	303	60	275
Separerad mjölk (lit.)	340	6	176	8	235	9	265	7	206	9	265	9	265	11	324	6	176	12	353	13	382	7	206
Hårt, grovt spisbröd	3 020	41	136	72	238	64	212	64	212	88	291	90	298	70	232	83	275	54	179	65	215	69	228
Sötlimpa	2 400	38	158	66	275	80	333	68	283	48	200	50	208	101	421	71	296	83	346	73	304	61	254
Vetebröd, bakat med vatten	2 750	43	156	79	287	81	295	67	244	72	262	70	255	104	378	59	215	90	327	82	298	93	338
Vetebröd, bakat med mjölk	2 800	60	214	94	336	118	421	—	—	110	393	80	286	113	404	71	254	90	321	95	339	122	436
Oskummad mjölk (lit.)	650	14	215	22	338	25	385	19	292	23	354	19	292	22	338	16	246	23	354	25	385	26	400
Salt sill	1 550	45	290	66	426	66	426	58	374	62	400	71	458	66	426	60	387	59	381	83	535	87	561
Mejerismör	7 720	236	306	337	437	334	433	332	430	317	411	326	422	357	462	326	422	339	439	344	446	358	464
Salt fläsk	5 200	140	269	248	477	274	527	218	419	268	515	216	415	266	512	259	498	262	504	259	498	259	498
Färskt fläsk	4 700	133	283	238	506	272	579	217	462	228	485	211	449	256	545	239	509	265	564	254	540	251	534
Halvfet ost	3 060	121	395	174	569	177	578	180	588	159	520	186	608	146	477	145	474	169	552	178	582	197	644
Färsk sill	1 060	34	321	75	708	79	745	65	613	95	896	59	557	74	698	63	594	63	594	55	519	69	651
Helfet ost	3 460	164	474	248	717	262	757	261	754	247	714	240	694	244	705	225	650	241	697	252	728	277	801
Färsk strömming	900	38	422	75	833	90	1 000	71	789	96	1 067	63	700	101	1 122	79	878	74	822	73	811	78	867
Fårkött, stek	1 910	133	696	238	1 246	275	1 440	235	1 230	272	1 424	221	1 157	265	1 387	232	1 215	264	1 382	241	1 262	205	1 063
Kalvkött, gödkalv	1 900	131	689	253	1 332	261	1 374	234	1 232	300	1 579	229	1 205	259	1 363	238	1 253	261	1 374	263	1 384	311	1 637
Nötkött, stek	1 570	122	777	210	1 338	222	1 414	201	1 280	250	1 592	197	1 255	233	1 484	220	1 401	242	1 541	223	1 420	177	1 127
Ägg (tjog)	1 400	159	1 136	247	1 764	280	2 000	221	1 579	240	1 714	207	1 479	240	1 714	222	1 586	250	1 786	281	2 007	314	2 243
Torsk	450	55	1 222	97	2 156	143	3 178	109	2 422	78	1 733	99	2 200	69	1 533	85	1 889	124	2 756	150	3 333	87	1 933
Abborre	530	75	1 415	129	2 434	158	2 981	136	2 566	142	2 679	134	2 528	164	3 094	86	1 623	145	2 736	152	2 868	85	1 604
Gädda	430	108	2 512	191	4 412	212	4 930	187	4 349	233	5 419	177	4 116	218	5 070	146	3 395	212	4 930	212	4 930	161	3 744

till de mycket dyra varuslagen, ägg är än dyrare och färsk fisk (utom sill och strömming) allra dyrast. Hur dyra dessa sistnämnda livsmedel faktiskt äro i förhållande till sitt näringsvärde framgår måhända mera tydligt därav, att, för att kostnaden per 10 000 nettokalorier skall sjunka till normalvärdet, 3·75 kr., fordras ett pris för ägg av 53 öre per tjog, för abborre av 20 öre och för gädda av 16 öre per kg.

Inom de särskilda orterna är varuslagens ordning i allmänhet densamma som enligt riksmedeltalen, men en del karakteristiska undantag framträda dock, där prissättningen och därmed kostnaden per 10 000 kalorier avviker från den gängse. Ett relativt högt pris har i allmänhet verkat inskränkande på förbrukningen, ett lågt pris motsatsen; stark förbrukning har å andra sidan stundom medfört ytterligare prisreduktion och liten konsumtion prisförhöjning, beroende på att handelsomkostnaderna ofta ställa sig avsevärt billigare för en stor än för en liten artikel. Såsom exempel härå kunna anföras för de båda städerna i östra Sverige, Stockholm och Motala, att ärter och hårt bröd, av vilka varuslag förbrukningen i dessa trakter är relativt stor, framstå såsom billigare, än vad deras ordning enligt rikspriserna angiver. I södra Sverige, Malmö och Växjö, gäller detsamma om mjukt rågbröd, varemot hårt rågbröd här tävlar med vetebröd om platsen såsom det dyrbaraste vegetabiliska livsmedlet. Västra Sverige utmärkes bl. a. av låga priser på halvfet ost och vissa fisksorter; av de medtagna orterna redovisar Göteborg det lägsta priset på torsk, men det oaktat hör torsk till de i förhållande till näringsvärdet allra dyraste livsmedlen även i denna stad.

Den ordning mellan varuslagen, som iakttogs för år 1926, fanns i stort sett redan år 1913, dock att spännvidden mellan dyra och billiga livsmedel då var mindre än nu. Bland mera framträdande undantag i varuslagens ordningsföljd må nämnas, att flertalet brödsorter år 1913 voro relativt prisbilligare än år 1926. Sammanställas uppgifterna över livsmedlens dyrhet med resultaten av socialstyrelsens undersökningar över konsumtionens förändringar inom arbetarklassen (Soc. Medd. årg. 1926, sid. 460 ff.), finner man, att förbrukningen inom nämnda samhällsklass visserligen i en del fall förskjutits i riktning mot de varuslag, som blivit relativt billigare, men många gånger också gått över från varuslag, som med avseende på näringsvärdet voro billiga, till dyrare. Separerad mjölk har sålunda utbytts mot oskummad, halvfet ost mot helfet, sammalet rågmjöl mot rågsikt och vetemjöl, salt fläsk mot färskt; alla dessa kvalitetsutbyten äro att anse såsom ett av uttrycken för den höjning av levnadsstandarden, som ägt rum under tiden sedan år 1913.

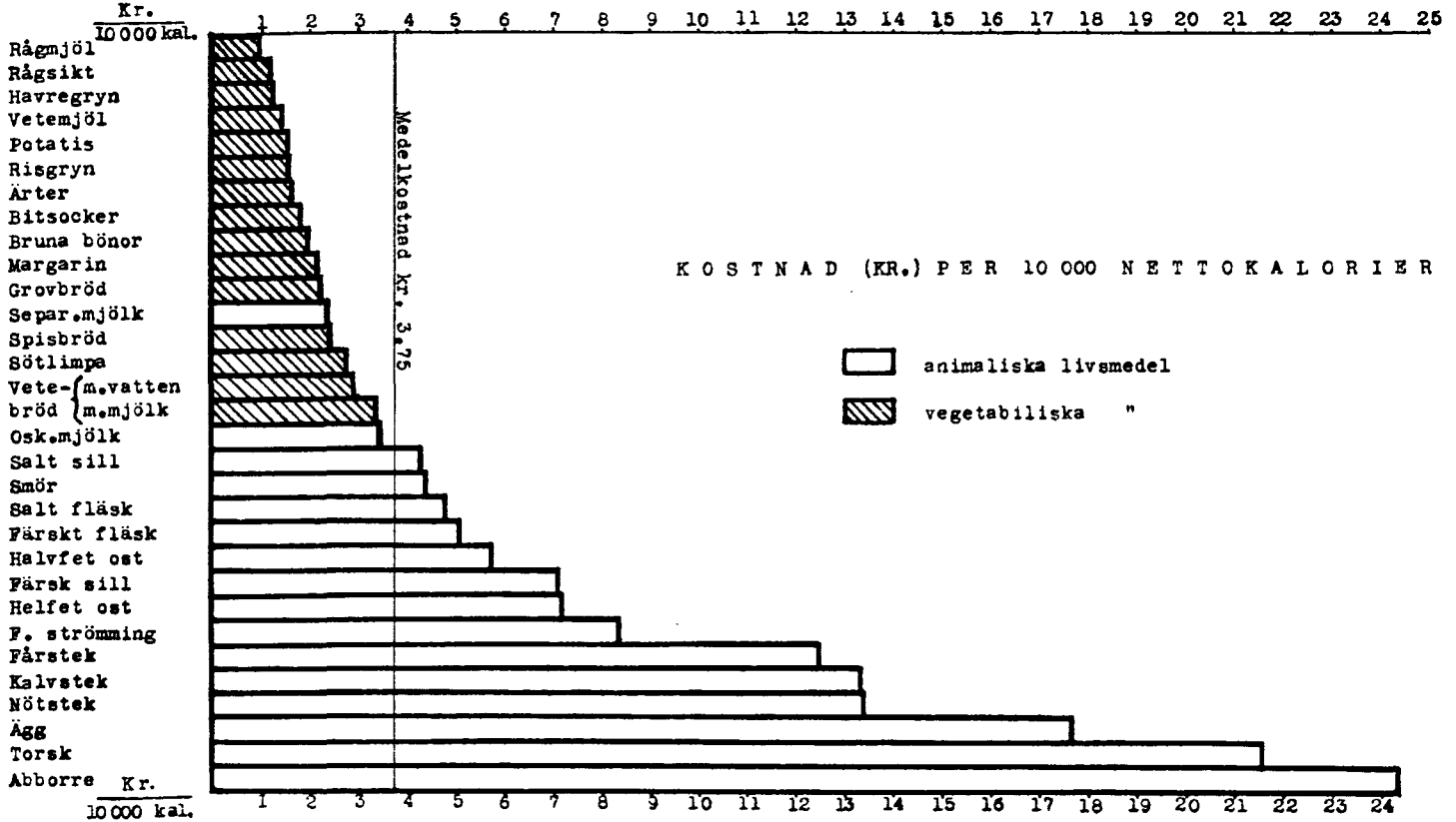
Kr. / 10 000 kal.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25
Medelkostnad kr. 3,75
KOSTNAD (KR.) PER 10 000 NETTOKALORIER
animaliska livsmedel
vegetabiliska "
Rågmjöl
Rågsikt
Havregryn
Vetemjöl
Potatis
Risgryn
Ärter
Bitsocker
Bruna bönor
Margarin
Grovbröd
Separ.mjölk
Spisbröd
Sötlimpa
Vete-bröd m.vatten
Vete-bröd m.mjölk
Osk.mjölk
Salt sill
Smör
Salt fläsk
Färskt fläsk
Halvfet ost
Färsk sill
Helfet ost
F. strömming
Fårstek
Kalvstek
Nötstek
Ägg
Torsk
Abborre
Kr. / 10 000 kal.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24

Kortare meddelanden.

— Allmänna sociala frågor —

Den ekonomiska försvarsberedskapen. Socialstyrelsen har den 27 januari 1927 avgivit utlåtande över ett av sakkunniga avgivet betänkande rörande den ekonomiska försvarsberedskapens organisation och därvid i huvudsak anslutit sig till det föreliggande förslaget.

Betydelsen av på förhand planlagda åtgärder på ifrågavarande område bestyrkes av erfarenheterna från världskriget, framhåller styrelsen, och uttalar tillika sin övertygelse, att tryggande av folkets oundgängligaste konsumtionsbehov ävensom åtgärder i samband med arbetsmarknadens reglering komma att redan i förberedelsearbetet kräva en vida mer central plats än de sakkunniga synas ha förutsatt, givetvis vid sidan av den direkt militärt inriktade och den industriella beredskapen. Styrelsen påkallar dock icke nämnvärda ändringar i de sakkunnigas förslag, utan anser riktigast att låta under utredningsarbetet gjorda erfarenheter bliva vägledande för eventuella behov av organisationens förstärkande.

Inrättandet av en kommission för att utöva ledningen av beredskapsarbetena tillstyrkes av styrelsen. Genom att vissa chefsämbetsmän placeras som ordinarie medlemmar av kommissionen, bör ett välbehövligt samarbete med den ordinarie förvaltningen såväl vid förberedelsearbetet som vid en krisorganisations omsättning i praktiken kunna betryggas. Såsom synnerligen betydelsefullt framhåller styrelsen, att även den lokala och särskilt den kommunala förvaltningen blir företrädd inom kommissionen. Såsom ett minimum föreslås, att två praktiskt förfarna kommunalmän, företrädande den ena stads- och den andra landskommunerna samt exempelvis föreslagna av resp. svenska stadsförbundet och svenska landskommunernas förbund, insättas som ordinarie medlemmar av kommissionen. Bland representanter för den enskilda företagsamheten torde böra ifrågakomma utom de föreslagna för jordbruk och industri jämväl sådana för varudistribution och finansväsende.

Jämväl viss utsträckning av kretsen av extra kommissionsmedlemmar framhålles såsom önskvärd, varvid bl. a. nämnas representanter för riksförsäkringsanstalten, pensionsstyrelsen och arbetslöshetskommissionen.

Vad beträffar den för kommissionen erforderliga kanslipersonalen har de sakkunnigas majoritet tänkt sig, att den skulle kunna begränsas till en kanslichef, en tjänsteman för handläggning av militära och organisatoriska och en för ingenjörtekniska frågor samt en sekreterare. Med denna organisation finner styrelsen det ofrånkomligt, att ledningen för det sociala beredskapsarbetet samt för planläggningen av konsumtionsregleringen anförtros åt kanslichefen, vilken sålunda bör vara en med dessa ärenden synnerligen väl förtrogen person. Anses det däremot omöjligt att med ifrågavarande särskilda uppgifter förena den överblick över hela försvarsberedskapens arbetsområde, som en person i kanslichefens tjänsteställning bör äga, finner styrelsen i överensstämmelse med det av reservanten bland de sakkunniga framförda yrkandet en särskild föredragande för de här angivna ärendesgrupperna böra tillsättas.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle det åläggas socialstyrelsen att i viss samverkan med kommissionen upprätta och vidmakthålla planer dels rörande eventuella regleringsåtgärder för konsumtionen av livsmedel, bränsle, kläder o. d., dels ock rörande arbetsmarknadens organisation, understödsväsendets ordnande m. fl. sociala anstalter i krigstid.

Beträffande den speciella sakkunskap och det material, som från styrelsen kan tillföras arbetet för ekonomisk försvarsberedskap, framhåller styrelsen följande.

För konsumtionsregleringen förfogar styrelsen genom sina levnadskostnadsundersökningar, fortlöpande detaljprisstatistik och dyrortsgrupperingar över ett mångsidigt och uttömmande material till belysande av såväl förbrukningen av alla slags förnödenheter inom olika folkklasser och i olika delar av riket som prissättningen, varjämte ovannämnda statistiska arbeten och utredningar tillföra styrelsen en ganska vidsträckt kännedom om tillförselförhållanden och detaljhandelsorganisation.

Med avseende på arbetsmarknadsberedskapen besitter styrelsen såsom inspektions- och centralmyndighet för den offentliga arbetsförmedlingsverksamheten samt genom sina statistiska utredningar och sin administrativa verksamhet beträffande olika sidor av arbetsmarknadsproblemet kännedom om hithörande förhållanden. Vad särskilt beträffar det hos styrelsen tillgängliga statistiska materialet, omfattar detsamma uppgifter bland annat angående arbetsmarknadens läge och förändringar, den offentliga arbetsförmedlingen, kollektivavtalen, lönenivån inom den övervägande delen av näringslivet samt löneutvecklingens tendenser m. m. I den mån ytterligare utredningar på likartade områden av kommissionen skulle befinnas påkallade, synes på grund av mångsidigheten av styrelsens statistik anknytning till densamma och utnyttjande av hos styrelsen samlad erfarenhet av statistiska arbeten böra erbjuda fördelar såväl för staten ur sparsamhetssynpunkt som för uppgiftslämnarna till undvikande av dubbelarbete.

I frågor berörande den sociala skyddslagstiftningen torde styrelsens byrå för lag- och administrativa ärenden få anses vara särskilt sakkunnig, och det praktiska handhavandet av nämnda lagstiftning övervakas med avseende på yrkesinspektionsärenden m. m. från styrelsens arbetarskyddsbyrå.

Med hänsyn till erforderligt planeringsarbete rörande mobiliseringsunderstöd m. m. samt hyresunderstöd under krigstid torde styrelsens handläggning av sjukförsäkrings- och understödsföreningsärenden samt av bostadsfrågor möjliggöra värdefullt biträde åt kommissionen för nämnda arbeten.

Styrelsen finner emellertid de arbetsuppgifter, för vilka styrelsens medverkan enligt planen skulle bliva nödvändig, för snävt angivna. Framförallt betonas i detta avseende och exemplifieras, att en uppdelning av förberedelsearbetet för tryggandet av folkförsörjningen på olika ämbetsverk, såsom de sakkunniga föreslagit, svårligen låter sig genomföra, utan kräves för hela detta arbetsområde intim samverkan mellan företrädare för de olika samhällsintressen, som böra beaktas, särskilt för producent- och konsumentsynpunkterna. En dylik allsidig beredning bör bland annat medverka till att i största möjliga utsträckning begränsa statliga ingrepp i näringslivet. Jämväl den sociala och den industriella beredskapen visas stå i så nära samband med varandra på åtskilliga områden, att samverkan vid förberedelserna får anses nödvändig.

Med hänsyn till de nämnda synpunkterna finner styrelsen det uppenbart, att ett genomförande av de sakkunnigas förslag skulle för styrelsen medföra ett synnerligen vidlyftigt och betungande arbete inom flera grenar av styrelsens förvaltningsområde, framförallt under den tid, då de förutsatta engångsutredningarna pågå. Under denna tid torde visst lösgörande av personal inom styrelsen från de ordinarie arbetsuppgifterna bliva nödvändigt, varemot det ännu icke kan bedömas, huruvida de fortlöpande arbeten, som försvarsberedningen skulle medföra, kunna utföras utan förstärkning av arbetskrafterna.

Paritetiska sjöfartskommissionens sammanträde. Paritetiska sjöfartskommissionen sammanträdde i Genève under dagarna 20—22 januari. Den viktigaste frågan, med vilken kommissionen hade att befatta sig, var arbetstidens reglering ombord å fartyg. Med 7 röster mot 5 beslöt kommissionen att föreslå internationella arbetsbyråns styrelse att upptaga denna fråga på dagordningen för en sjöfartskonferens under år 1928. Mot frågans upptagande röstade redarnas representanter i kommissionen under förklaring, att det icke syntes dem möjligt att på likformigt sätt tillämpa en åttatimmarsdag ombord och att redan nu framlägga denna fråga för en internationell konferens. Den utvecklade vidare, hurusom i fredsfördraget åttatimmarsdagen endast angivits såsom ett mål att eftersträva samt att sjöfartsnäringens speciella och komplicerade förhållanden för närvarande icke gjorde det möjligt att vidtaga några förändringar i arbetsmetoderna i och för tillämpning av vissa allmänna principer.

Sjömännens representanter anmärkte å andra sidan, att redan Washingtonkonferensen 1919 haft i sikte frågan om arbetstidens minskning till sjöss och att det nu närmast gällde att giva verkställighet åt en resolution, som antagits vid sjöfartskonferensen i somras, samt att utreda möjligheterna för en internationell reglering av arbetstiden ombord, men icke nödvändigtvis att upprätta strikta regler om åtta timmars arbetsdag eller fyrtioåtta timmars arbetsvecka. De av Washingtonkonferensen uppställda principerna likaväl som intresset av arbetsfred och sociala framsteg fordrade, att sjöfartsnäringen ryckte upp i linje med industrien och i sin tur vidtog anstalter för arbetstidens reduktion på sätt, som kunde finnas lämpligt.

Från vissa representanters sida förklarades också, att åttatimmarsdagens tillämpning inom den franska handelsflottan hade föranlett införandet av en mera rationell organisation av arbetet och att resultaten i det hela hade varit gynnsamma.

Från kommissionens sammanträde må i övrigt meddelas, att den godkände ett av arbetsbyrån föreslaget program för undersökning av arbetsförhållandena inom fiskerinäringen.

Vidare meddelades, att en permanent internationell kommission tillsatts för studium av frågan om sjukvård och välfärdsanordningar ombord å fartyg samt i hamnar. Enhälligt beslöt kommissionen föreslå, att på dagordningen för 1928 års sjöfartskonferens skulle upptagas frågan om vård av sjuka sjömän samt förbättring av härbärgeringsförhållanden i hamnar. Säkerhetsåtgärder vid lastning och lossning ha också varit föremål för kommissionens uppmärksamhet, och den uttalade sig för att frågan om viktbeteckning å gods, som transporteras till sjöss, skulle uppföras på dagordningen för en konferens. Vad beträffar frågan om internationell lagstiftning angående straff för disciplinära och kriminella förseelser beslöts, att fortsatta undersökningar skulle företagas rörande gällande lagbestämmelser. En av arbetsbyrån föreslagen plan för undersökning av de förhållanden, under vilka svamp-, pärl-, korall- och dylik underhavsfångst bedrives, godkändes av kommissionen.

Till sist må nämnas, att kommissionen beslöt föreslå arbetsbyråns styrelse att antalet av de av redarna resp. sjömännen utsedda representanterna i kommissionen skulle ökas från 5 till 7 å vardera sidan.

(Meddelande från socialrådet i Genève.)

Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträde i januari 1927. Vid internationella arbetsbyråns ordinarie kvartalssammanträde den 28—30 januari var liksom vid föregående sammanträde frågan om arbetstidskonventionen föremål för en livlig debatt.

Vid oktobersammanträdet hade inom styrelsen tillsatts en kommitté om 12 ledamöter med uppgift att till innevarande sammanträde framlägga en redogörelse för arbetstidsfrågans läge samt att eventuellt föreslå åtgärder, som kunde vara ägnade att påskynda en allmännare ratificering av Washingtonkonventionen. Kommittén hade låtit verkställa en omfattande utredning, som kastade ytterligare ljus över läget i de olika länderna, men som betydliga meningsskiljaktigheter visade sig råda beträffande arten av de svårigheter, som uppreste sig mot ratifikation, hade den icke kunnat enas om några positiva åtgärder ägnade att påskynda ratifikationsarbetet. Kommittén nöjde sig därför med att uttala, att den ansåg de införskaffade upplysningarna ägnade att tjäna till stöd för direktören uti hans strävanden att befrämja ratifikation.

Ur den av direktören för styrelsesammanträdet framlagda redogörelsen må omnämnas, att ett av franska deputeradekammaren fattat beslut om villkorlig ratifikation av Washingtonkonventionen numera underställts senaten och att ett yrkande om att göra ratifikation beroende av samstämmigt beslut från samtliga de i Londonkonferensen under mars 1926 deltagande makterna är föremål för behandling i ett senatutskott. I Tyskland har ett förslag om ny arbetarskyddslag, vilket bl. a. innefattar stadganden avseende att bringa Washingtonkonventionen i tillämpning, underställts riksnäringsrådet. I ett förslaget åtföljande memorandum uttalar regeringen, att ratifikation från tysk sida endast kan äga rum på villkor, att motsvarande förpliktelser åtagas av de andra stora industriländerna i Europa. I England ha arbetsstriderna alltjämt ställt sig hindrande i vägen för upptagandet av frågan om ratifikation, men att anteckna är en förklaring från regeringen, att enligt dess uppfattning lagen om åtta timmars arbetsdag i kolgruvorna icke är stridande mot Washingtonkonventionen.

Ur debatten förtjänar antecknas, att från arbetsgivarhåll riktades vissa anmärkningar mot tillämpningen av konventionen i en del länder, som ratificerat, varjämte framhölls, att i viktiga punkter ännu råder ovisshet eller meningsskiljaktigheter om konventionens tolkning. Å arbetarsidan gjordes däremot gällande, att några tolkningsfrågor icke längre kunde anses ställa sig i vägen för ratifikation av ett konventionsförslag, vilket så gott som enhälligt antagits vid Washingtonkonferensen. Antecknas må också en förklaring av den engelske regeringsrepresentanten om innebörden av den i London träffade överenskommelsen: vad man enats om gällde metoderna för tillämpning av vissa omtvistade bestämmelser under förutsättning, att beslut skulle fattas om ratifikation. Då de svårigheter, som gjort sig gällande i fråga om tillämpningen, undanröjts och då de upp-

lysningar som begärts av arbetsgivargruppen lämnats, syntes ratifikationsarbetet kunna försiggå mera skyndsamt.

I anledning av en resolution vid sjömanskonferensen i somras hade styrelsen att fatta beslut, huruvida frågan om arbetstidens reglering till sjöss skulle uppföras på dagordningen för en ny sjöfartskonferens år 1928. Den engelske regeringsrepresentanten, som uttalade starka betänkligheter mot denna frågas upptagande, föreslog, att ärendet skulle ajourneras till nästa styrelsesammanträde, men detta förslag avslogs med 12 röster mot 9. I stället antogs med 13 röster mot 9 ett av arbetsbyråns direktör i kompromissväg framställt yrkande, att frågan provisoriskt skulle uppföras på sjömanskonferensens dagordning i avvaktan på att, innan definitivt beslut fattades vid aprilsammanträdet, någon överenskommelse kunde komma till stånd mellan redare och sjömän.

Styrelsen hade jämväl att fatta definitivt beslut om de frågor, som skulle uppföras på dagordningen för den ordinarie arbetskonferensen under år 1928. Vid oktobersammanträdet hade på förslag preliminärt uppställts tre ärenden, nämligen frågan om förebyggande av olycksfall i arbete, om arbetslöshetsförsäkring och om lagstiftning rörande infödda arbetare i kolonialområden. I betraktande därav att 1928 års konferens eventuellt kunde komma att få befattning med den definitiva behandlingen av två på programmet för innevarande års konferens uppförda ärenden, nämligen frågan om föreningsrätt och om minimilöner, ansåg styrelsens majoritet tillräckligt att begränsa sig till en enda ny fråga. Arbetargruppen yrkade på de förstnämnda bägge frågornas upptagande, och den svenske arbetarrepresentanten Thorberg riktade uppmärksamheten på att undanskjutandet av aktuella frågor kunde verka fördröjande på dessa frågors behandling i de nationella lagstiftande församlingarna. Skilda meningar rådde, om företräde skulle givas åt frågan om förebyggande av olycksfall i arbete eller frågan om arbetslöshetsförsäkring, ävensom huruvida under det förra spörsmålet skulle innefattas frågan om införandet av automatisk koppling vid järnvägar. Med 10 röster mot 8 beslöt styrelsen att frågan om förebyggande av olycksfall i arbete, däri inbegripet automatisk koppling, skulle uppföras på dagordningen för 1928 års konferens.

Av den tyska regeringens representant väcktes förslag om att vid konferensen tolkar skulle ställas till förfogande av arbetsbyrån för översättning av anföranden på andra språk än franska och engelska till dessa arbetsorganisationens bägge officiella språk, ävensom att en officiell tysk översättning skulle verkställas av konventionsförslag och rekommendationer. Detta förslag, som av styrelsen hänvisades till dess reglementsutskott, framkallade vissa erinringar från spanskt och italienskt håll.

Den nionde internationella arbetskonferensen hade till styrelsen hänskjutit frågan, huruvida protest mot ombuds behörighet, som framställts av en internationell organisation, skulle kunna upptagas av konferensen. Styrelsen ansåg, att det borde stå fullmaktsutskottet fritt att upptaga sådan protest.

Från den italienske representanten förelåg ett förslag om att upprätta en permanent kommitté för frågor berörande s. k. intellektuella arbetare. Något positivt beslut fattades icke i ämnet, men var styrelsen enig om att konstatera, att arbetsbyrån äger kompetens att befatta sig med de intellektuella arbetarnas frågor. Det framhölls härvid av den tyske regeringsrepresentanten, att vissa svårigheter mötte i fråga om definitionen av begreppet intellektuella arbetare, ävensom i fråga om den representativa karaktären av de intellektuella arbetarnas organisationer. Jämväl gällde det att avgränsa den ifrågasatta nya kommitténs kompetensområde gentemot den kommission för intellektuellt samarbete, som redan existerar inom nationernas förbund. Ett definitivt beslut i ämnet uppsköts till nästa styrelsesammanträde. Likaså beslöts ajournera en från italienskt håll väckt fråga om kinematografens användning för upplysning i sociala frågor av internationellt intresse m. m.

Nästa sammanträde skall enligt styrelsens beslut hållas under veckan 28 mars—2 april 1927.

— Arbetslön —

Löneutvecklingen i Förenta staterna under 1926. Förenta staternas arbetsstatistiska byrå har under 1926 liksom tidigare år företagit en undersökning rörande lönenivån och arbetstidens längd inom vissa representativa näringsgrenar vid mitten av maj månad. Undersökningen, som

denna gång omfattat 824 000 arbetare, ger vid handen, att arbetslönerna även under det gångna året varit i uppgående. Som medeltal har erhållits en timlön av 1·15 dollar, mot 1·09 år 1925. Sätter man 1913 års lönesiffra = 100, så ter sig utvecklingen som följer:

	1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Indextal . . .	100	102	103	107	114	133	155	199	205	193	211	228	238	250

Jämsides med denna stegring av arbetslönerna har konstaterats en förkortning av den genomsnittliga arbetstiden. Denna, som för 1925 beräknats till 45½ timmar per vecka, har under 1926 nedgått med ytterligare c:a 1/10 timme (0·2 %), vilket i förhållande till 1913 innebär en minskning med 7·2 %. Tages denna förkortning av arbetsveckan med i räkningen, befinnes indextalet för lönestegringen per vecka i maj 1926 ha utgjort 233, mot 222 vid samma tid föregående år.
(Monthly Labor Review.)

Löneutvecklingen i England under 1926. Enligt de av Ministry of Labour utförda beräkningarna har den allmänna lönenivån i England under 1926 hållit sig i stort sett oförändrad. Löneförhöjningar hade under året inrapporterats för 420 000 arbetare, med sammanlagt bortåt 120 000 £ per vecka, medan 740 000 arbetare fått vidkännas lönesänkningar om tillhopa något mer än 81 000 £. I motsats mot vad förra året varit fallet, hade såsom synes löneförhöjningarna i allmänhet rört sig om större belopp än lönesänkningarna, vadan den sammanlagda lönesumman för de i statistiken inbegripna arbetarna visar en *om ock obetydlig ökning*. Nedanstående tablå utvisar motsvarande förskjutningar under det senaste decenniet:

	Ökning (+) eller minskning (−) av sammanlagda lönesumman per vecka									
	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
1 000 £	+2 986	+3 434	+2 547	+4 793	−6 061	−4 210	−317	+554	−78	+38

Stegringen i förhållande till förkrigsnivån beräknas för åren 1925 och 1926 till c:a 75 %.
(The Ministry of Labour Gazette.)

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under december 1926. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpbehövande arbetslösa uppgick vid slutet av december till 24 723 mot 20 074 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet		Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	670	249	Närings- o. njutningsmedelsind.	254	86
Skogshushållning	536	58	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	111	100
Gruvdrift och malmförädling .	2 023	783	Trämasse- och pappersindustri	81	21
Jord-, sten- och glasindustri .	2 514	978	Grafisk industri	64	28
Metall- och maskinindustri .	2 168	1 075	Industri och hantverk, ej spec.	770	234
Trävaruindustri	3 189	633	Sjöfart och fiske	287	31
Byggnadsverksamhet	2 384	749	Handel och samfärdsel m. m.	1 257	491
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	154	17	Arbete, ej hänf. till annan grupp	7 919	3 265
Textilindustri	236	69			
Beklädnadsindustri	106	26	Summa	**24 723**	**8 893**

Vid de statliga nödhjälpsarbetena sysselsattes den 31 december 2 576 arbetare, därav vid arbetslöshetskommissionens statsarbeten 2 544 samt vid statens järnvägars automobilvägar 32. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde vid månadens slut 46, mot 35 den 1 december.

Vid kommunala nödhjälpsarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 2 008 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 683 arbetare. Härförutom uppburo 1 854 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd.

Genom beslut av den 23 juli, 6 september och 3 december 1926 har Kungl. Maj:t anvisat tillhopa högst 355 000 kronor av arbetslöshetsanslaget att på vissa villkor användas till *odlingsbidrag* åt sådana småbrukare i Norrbottens län, vilka på grund av rådande arbetslöshet befinnas vara i trängande behov av ökade utkomstmöjligheter. Såsom villkor för erhållande av dylikt odlingsbidrag har bl. a. föreskrivits, att småbrukarens odlade mark skall uppgå till sammanlagt högst 5 hektar samt att bidraget icke får överstiga halva odlingskostnaden och ej i något fall uppgå till högre belopp än 200 kr. pr hektar eller utgå för mer än 2 hektar uppodlad jord. Vidare har fastställts, att odlingsbidraget allenast må utgå för odlingsarbete, beträffande vilket statsbidrag icke av andra medel beviljats och som verkställts före utgången av november månad 1926. Den närmaste ledningen av denna gren av hjälpverksamheten har varit anförtrodd åt länshjälpkommittén i Norrbottens län. Enligt till kommissionen ingångna rapporter hade vid utgången av december månad tillhopa 350 520 kr. utanordnats i statsbidrag till sammanlagt 3 673 arbetslösa småbrukare.

Statens *bruttoutgifter* för nödhjälpsåtgärderna uppgingo under december till 625 423 kronor (härav 330 384 för ovannämnda odlingsbidrag) samt under hela året tillsammanlagt ca 5 miljoner.

Arbetslösheten i Frankrike. Den under det senaste halvåret så småningom genomförda höjningen av penningvärdet i Frankrike har här liksom i andra deflationsländer framkallat en betänklig *försämring* av läget å *arbetsmarknaden*. Att få en föreställning om arbetslöshetens verkliga omfattning möter likväl åtskilliga svårigheter, då Frankrike är synnerligen illa utrustat i fråga om statistik på detta område. De enda uppgifter, som stå till buds, avse antalet arbetslösa, som uppbära understöd från de departementala och kommunala arbetslöshetskassorna. Dylika kassor existera emellertid endast i ett mindretal av Frankrikes departement och kommuner (31 resp. 233), och under de goda tider, som tidigare varit rådande, har verksamheten å de flesta orter legat helt *nere*. Den statistik från nämnda kassor, som för varje månad återgivits i denna tidskrift, har också städse redovisat ett i förhållande till landets storlek försvinnande litet antal arbetslösa; för de olika månaderna under 1926 växlade siffrorna mellan ca 350 och bortåt 800 (se *sid* 167). Under årets sista veckor började siffrorna emellertid plötsligt springa i höjden. Utvecklingen åskådliggöres i följande tablå:

	$^{2}/_{12}$	$^{8}/_{12}$	$^{16}/_{12}$	$^{23}/_{12}$	$^{30}/_{12}$	$^{6}/_{1}$	$^{13}/_{1}$	$^{20}/_{1}$	$^{27}/_{1}$	$^{3}/_{2}$
Antal arbetslösa	571	1 396	3 549	6 703	13 072	17 178	27 952	38 371	45 222	56 275

Om hänsyn yttermera tages till att dessa siffror endast avse *en ringa* del av landet (8 departementala och högst ett 100-tal kommunala kassor), framstår det som tämligen tydligt, att Frankrike nu med ens fått ett verkligt arbetslöshetsproblem att taga itu med. En följd härav har bl. a. blivit, att den invandring av utländsk arbetskraft, *som med livligt understöd* av arbetsgivare och myndigheter pågått under senare år, nu har kommit att framstå i ett annat ljus. Vad som särskilt gjort situationen prekär är, att de utländska arbetarna i sina anställningskontrakt ofta äro garanterade *fast anställning för en längre tid* — vanligen ett år — så att arbetsgivarna även vid minskad arbetstillgång måste behålla dem i sin tjänst och i stället avskeda inhemska arbetare. Efter vad det uppgives, lära emellertid flertalet av de utländska arbetarna efter det första årets utgång underlåtit att *förnya* de ifrågavarande fasta kontrakten för att i stället fritt kunna byta arbete, när så passar dem, och man räknar därför med att de utlänningar, som invandrat tidigare än 1926, nu i *allmänhet äro anställda på samma villkor som andra lösa arbetare och alltså utan* vidare *formaliteter* skola kunna avskedas, när man ej längre har användning för dem.

Den kris, som sålunda drabbat den franska arbetsmarknaden, ger på sitt sätt en särskild belysning över de öden, som drabbat en del svenska arbetare, vilka just vid tidpunkten för krisens utbrott *lockats* att taga anställning vid vissa franska gruvor. De svårigheter, som mött de värvade svenskarna att erhålla de utlovade platserna, bli i varje fall mera förklarliga, om man tar i betraktande, att en oförutsedd försämring i marknadsläget inträffat efter det den ifrågavarande utländska arbetskraften införskrivits. Arbetsgivarnas möjligheter att undandraga sig ingångna utfästelser ha, då det gällt ett mindre antal isolerade utlänningar, varit betydligt större, än om det gällt arbetare från de länder (Italien, Polen m. fl.), varifrån en större *invandring* äger rum och vilka genom särskilda fördrag i detalj reglerat sina undersåtars anställningsförhållanden i Frankrike.

Åtgärder mot arbetslösheten bland ungdomen i England. För att verkställa utredning och avgiva förslag rörande den under senare år alltmer aktuella frågan om beredande av arbetstillfällen åt den uppväxande ungdomen tillsattes av engelska regeringen i slutet av år 1925 en kommitté (Committee on Education and Industry), vilken efter ett års arbete i november 1926 avgivit första delen av sitt betänkande. Kommittén sysselsätter sig här, i enlighet med givna direktiv, huvudsakligen med frågan om ordnande av ungdomens yrkesval, arbetsförmedling och omhändertagande under arbetslöshet. I den senare utkommande andra delen av betänkandet skall behandlas det kommittén jämväl underställda spörsmålet om skolundervisningens anpassande med hänsyn till att giva ungdomen bättre förberedelse för det blivande levnadskallet.

De problem kommittén sysslat med beröra i främsta rummet den ungdom, som befinner sig i åldern mellan 14 och 16 år, d. v. s. de åldersklasser, som lämnat skolåldern, men ännu ej uppnått minimiåldern för inträde i den allmänna arbetslöshetsförsäkringen. Dessa åldersklasser äro för närvarande, såsom kommittén framhåller, mera än både yngre och äldre kamrater lämnade utanför samhällets omvårdnad. För avhjälpande av den lucka i nuvarande system, som här förefinnes, har det ifrågasatts antingen att höja skolåldern till 16 år eller sänka inträdesåldern i arbetslöshetsförsäkringen till 14 år. Det förra alternativet har av kommittén befunnits ogenomförbart av kostnadsskäl. Mot det senare ha också både av industriens och skolväsendets målsmän framställts vissa invändningar, vilka dock av kommittén betecknas såsom icke fullt övertygande. Då emellertid parlamentet så sent som 1924 avslagit ett förslag i samma syfte, har kommittén funnit det tvivelaktigt, huruvida en liknande reform nu skulle kunna genomföras, och i stället föreslagit en anordning, varigenom arbetslösa minderåriga, utan att bliva delaktiga i arbetslöshetsförsäkringen, likväl skola tillförsäkras viss samhällelig omvårdnad och sättas i tillfälle att förkovra sig i kunskaper och utbildning.

För ändamålet skulle å orter, där en större ungdomsarbetslöshet föreligger eller är att emotse, upprättas s. k. arbetslöshetscirklar (juvenile unemployment centres), ett slags anstalter för anordnande av läro- och yrkeskurser, som redan tidigare funnits å en del platser, men arbetat under synnerligen provisoriska former, enär de bestämmelser, efter vilka statsbidrag härtill utgått, tid efter annan ändrats. Meningen vore, att dessa institutioner skulle erhålla en fastare organisation genom erhållande av fasta anslag samt upprättande av s. k. stamcirklar (nucleus centres) i vissa större städer. Å platser, där antalet minderåriga arbetslösa ej vore tillräckligt stort för att motivera upprättandet av en särskild cirkel, skulle i stället kunna anordnas tillfälliga kurser. Å varje ort, där en dylik cirkel eller kurs funnes, skulle minderåriga, som inträtt i förvärvslivet, vara skyldiga att vid inträffad arbetslöshet deltaga i pågående kurser.

För kontroll över huru de minderåriga voro sysselsatta, skulle för varje arbetssökande i åldern 14—16 år vid första inskrivningen å arbetsförmedlingen utfärdas ett s. k. arbetscertifikat, vilket efter erhållen anställning skulle genom arbetsförmedlingens försorg överlämnas till vederbörande arbetsgivare och vid anställningens upphörande av honom återställas till arbetsförmedlingen. Varje arbetsgivare skulle vara skyldig tillse, att ingen minderårig anställdes utan vederbörligt certifikat. Därest den minderårige icke erhölle anställning inom skälig tid — t. ex. en månad — efter det certifikatet första gången utfärdats eller föregående anställning upphört, skulle föreläggande kunna lämnas honom att bevista ortens arbetslöshetscirkel eller arbetslöshetskurs. Vederbörande målsman vore skyldig att övervaka fullgörandet härav på samma sätt som om den minderårige ännu befunne sig i skolåldern.

Samtliga förestående bestämmelser skulle i första hand vara tillämpliga å minderåriga, som vore sysselsatta inom industriellt eller liknande arbete. Huruvida motsvarande anordningar skulle behöva träffas för minderåriga inom jordbruket och i huslig tjänst har av kommittén tills vidare lämnats oavgjort.

Beträffande organisationen av ungdomsförmedlingen och den i samband därmed bedrivna yrkesrådgivningen påtalar kommittén den dualism, som för närvarande förefinnes därigenom, att hithörande institutioner å vissa platser äro underställda den offentliga arbetsförmedlingen och därmed i högsta instans arbetsministeriet, å andra platser skolmyndigheterna. Kommittén föreslår avhjälpande av denna splittring på så sätt, att hela ledningen av hithörande arbetsuppgifter överflyttas på arbetsministeriet, dock så att skolmyndigheterna fortfarande skola handhava den yrkes-

rådgivning, som står i omedelbart samband med elevernas avgång från skolorna. Som ett särskilt önskemål framhålles också inrättandet av en rådgivande nämnd (National Advisory Council for Juvenile Employment) att stå till arbetsministerns förfogande vid handläggning av hithörande frågor. (Committee on Education and Industry; First part of report.)

— Kollektivavtal och arbetskonflikter —

Arbetsfredslagstiftningen. På grund av Kungl. Maj:ts beslut den 29 januari 1926 tillsattes den s. k. arbetsfredsdelegationen, sammansatt av nio ledamöter, varav chefen för socialdepartementet, landsorganisationen och svenska arbetsgivareföreningen skulle utse tre vardera.[1] Till kommissionens ordförande förordnades till en början advokaten E. Löfgren, vilken efter sin utnämning till utrikesminister efterträddes av landshövdingen H. Elmquist. Av departementschefen insattes för övrigt i delegationen generaldirektören G. Huss och förlikningsmannen, professor S. Wallengren, av landsorganisationen herrar A. Thorberg, E. Johansson och J. O. Johansson samt av svenska arbetsgivareföreningen herrar Hj. von Sydow, S. Edström och I. Swartling (den sistnämnde sedermera avliden och ersatt med herr I. Larson).

Efter arbetsfredsdelegationens tillsättande ingick 1926 års riksdag till regeringen med en ny framställning om lagstiftningsåtgärder till arbetsfredens bevarande, efter motioner av bl. a. herrar Carl Ekman och Löfgren. Från riksdagens sida gjordes härvid gällande, att även om vid denna lagstiftning en viss hänsyn borde tagas till arbetsgivar- och arbetarorganisationernas åskådningar, så borde dessa dock icke få bliva utslagsgivande i frågan, utan hänsyn även tagas till samhällets intresse i dess helhet. Ur denna synpunkt ifrågasattes, huruvida den ordning, vari utredningsarbetet bedreves genom niomannadelegationen, vore den mest lämpliga för erhållande av ett snabbt resultat. — I anledning av riksdagens skrivelse förhörde sig chefen för socialdepartementet under sommaren och hösten 1926 hos delegationen om tidpunkten, då utredningen kunde beräknas föreligga färdig, och igångsattes jämsides härmed under hösten inom departementet en förberedande utredning rörande möjligheten att för nästkommande riksdag kunna framlägga förslag åtminstone angående frågan om lagligt avgörande av rättstvister i samband med kollektivavtal. Strax före julen anmäldes från delegationen, att det visat sig icke vara möjligt att, som tidigare ställts i utsikt, avsluta arbetet före årets utgång, utan att resultaten av delegationens utredningar kunde föreligga först i mars 1927. Inför denna situation beslöt regeringen, som icke ville avstå från möjligheten att kunna förelägga 1927 års riksdag det ifrågavarande ärendet, att uppdraga åt de två av regeringen utsedda ledamöterna av arbetsfredsdelegationen Elmquist och Huss att jämte ordföranden i centrala skiljenämnden A. Lindhagen inom socialdepartementet biträda vid fortsatt behandling av frågan om rättslig reglering av det genom kollektivavtal uppkommande förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare.[2]

Regeringens beslut, som tillkännagavs genom utdrag ur statsrådsprotokollet den 30 december 1926, kom att leda till en sprängning av arbetsfredsdelegationen. Den 13 januari 1927 meddelade nämligen de tre av landssekretariatet utsedda delegationsledamöterna, att de under nu inträdda förhållanden vore förhindrade att vidare taga del i delegationens arbete.

Efter det delegationen härigenom blivit urståndsatt att på avsett sätt fullgöra det förelagda uppdraget, har Kungl. Maj:t den 20 januari 1927 uppdragit åt de kvarvarande regeringsrepresentanterna herrar Elmquist och Huss att skyndsamt fullfölja och avsluta de av delegationen föranstaltade specialutredningarna rörande vissa faktiska förhållanden av betydelse för arbetsfredsfrågans belysande.

Samma dag, som detta förordnande meddelades — den 20 januari — överlämnades till regeringen den enligt beslutet den 30 december inom socialdepartementet verkställda utredningen, vilken resulterat i tvenne lagutkast, rörande kollektivavtal och arbetsdomstolar, jämte därtill hörande motivering. Innehållet i dessa lagförslag är i korthet följande.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1926, sid. 245.

[2] Den tredje av regeringen förordnade ledamoten, professor Wallengren, hade tidigare på grund av annat offentligt uppdrag begärt entledigande från ledamotskapet i delegationen.

Enligt utkastet till lag om kollektivavtal förstås med sådant avtal ett av arbetsgivare eller förening av arbetsgivare med fackförening eller annan dylik förening av arbetare slutet avtal om villkor, som skola lända till efterrättelse beträffande arbetsanställning, eller om förhållandet i övrigt mellan arbetsgivare och arbetare. Kollektivavtal kan även träffas av förening eller förbund av flera föreningar av arbetsgivare eller arbetare. Utkastet behandlar ej frågan, vilka som äga ingå kollektivavtal. Det stadgas endast, att *om* kollektivavtal slutes, lagens bestämmelser skola tillämpas därpå. Kollektivavtal är bindande, förutom för dem som slutit avtalet, jämväl för medlem i förening, som slutit detsamma. Om mellan arbetsgivare och arbetare, som äro bundna av samma kollektivavtal, träffats överenskommelse, som strider mot kollektivavtalet, är överenskommelsen utan verkan.

Under den tid kollektivavtal är gällande, må ej arbetsgivare eller arbetare, som äro bundna av avtalet, vidtaga arbetsinställelse (lockout eller strejk), blockad, bojkott eller annan därmed jämförlig åtgärd, vare sig på grund av tvist om avtalets fullgörande eller om dess giltighet, bestånd eller rätta innebörd eller för att åstadkomma ändring i avtalet eller för att genomföra bestämmelse, avsedd att träda i tillämpning efter det avtalet utlupit. Sympatistrid beröres ej i utkastet i vidare mån än att det är förbjudet att med stridsåtgärd bispringa annan, då denne själv är förbjuden att vidtaga sådan åtgärd. Förening, som är bunden av kollektivavtal, må ej medverka till eller föranleda åtgärd, som är förbjuden för dess medlemmar, eller genom gåva eller försträckning eller på annat sätt lämna understöd åt medlem, som handlat i strid med förbudet. Föreningen är också pliktig att söka hindra sina medlemmar att vidtaga dylik åtgärd eller, om åtgärden redan vidtagits, söka förmå dem att häva den.

Har arbetsgivare, arbetare eller förening av arbetsgivare eller arbetare, som är bunden av kollektivavtal, gjort sig skyldig till förfarande, som i synnerlig mån strider mot avtalet eller lagen, och förfarandet tillika är av väsentlig betydelse för avtalsförhållandet i dess helhet, må avtalet på yrkande från andra sidan kunna av arbetsdomstol förklaras icke vidare vara gällande. Om arbetsgivare, arbetare eller förening av arbetsgivare eller arbetare, som är bunden av kollektivavtal, gjort sig skyldig till förfarande, som strider mot avtalet eller lagen, är den, som sålunda förbrutit sig, skyldig att till arbetare, arbetsgivare eller förening, som därigenom lidit skada, utgiva skadestånd. Skadeståndet skall utgå efter vad som finnes skäligt med hänsyn till skadans storlek, den skadevållandes skuld, den skadelidandes förhållande med avseende å tvistens uppkomst samt omständigheterna i övrigt. Skadeståndsskyldighet kan även helt bortfalla.

I utkastet till lag om arbetsdomstolar föreslås, att för prövning av mål om kollektivavtal skola finnas dels lokala arbetsdomstolar och dels en central arbetsdomstol. Antalet lokala arbetsdomstolar bestämmes av Kungl. Maj:t. Vid förslagets utarbetande har man emellertid utgått från att domstolarna tills vidare skulle vara fyra med säte i Stockholm, Malmö, Göteborg och Sundsvall. Lokal arbetsdomstol skall bestå av ordförande och två ledamöter, vilka alla tillsättas av Kungl. Maj:t. Ordföranden skall vara en lagkunnig och i domarvärv erfaren man. Han skall utses bland personer, vilka icke kunna anses företräda arbetsgivar- eller arbetarintressen. Ledamöterna, vilka skola vara i arbetsförhållanden erfarna och kunniga, utses den ene efter förslag av svenska arbetsgivarföreningarnas förtroenderåd och den andre efter förslag av landsorganisationen. Centrala arbetsdomstolen, som skall hava sitt säte i Stockholm, skall bestå av ordförande och sex ledamöter, likaledes utsedda av Kungl. Maj:t. Ordföranden och två ledamöter skola utses bland personer, som icke kunna anses företräda arbetsgivar- eller arbetarintressen. Ordföranden och en av ledamöterna skola vara lagkunniga och erfarna i domarvärv. Den andre av nämnda ledamöter skall hava särskild insikt och erfarenhet i fråga om arbets- och avtalsförhållanden. De återstående fyra ledamöterna, vilka skola vara erfarna och kunniga i arbetsförhållanden, utses två efter förslag av förtroenderådet och två efter förslag av landsorganisationen. Det är tänkt, att befattningarna i arbetsdomstolarna icke skola göras ordinarie, utan uppehållas på förordnande.

Mål om kollektivavtal skall i allmänhet upptagas vid lokal arbetsdomstol. Vissa mål, som kunna anses vara av större vikt och påkalla särskild snabbhet i avgörandet, såsom mål angående tillåtligheten av stridsåtgärd eller om skadestånd för sådan åtgärd m. m., kunna dock omedelbart upptagas av centrala arbetsdomstolen. Mot lokal arbetsdomstols beslut kan talan fullföljas till centrala arbetsdomstolen. Över centrala arbetsdomstolens beslut må klagan ej föras. Rättegången vid arbetsdomstol är muntlig och omedelbar. Mål skall om möjligt slutföras vid allenast ett

rättegångstillfälle. Förening av arbetsgivare eller arbetare, som slutit kollektivavtal, äger att i fråga om avtalet föra talan för medlem, såframt ej denne själv utför sin talan. Domstolen äger att själv sörja för fullständig utredning. Med vissa begränsningar må person, som efter lag är jävig att vittna, höras utan ed. Protokollsföringen är inskränkt till det minsta möjliga. Rättegångsskrifter och andra handlingar kunna insändas med posten, och delgivning kan verkställas med posten eller på annat sätt.

Det föreslås, att lagarna skola träda i kraft den 1 januari 1928.

Arbetsfredsfrågan i England. Även om det torde hava varit en överdrift, då Federation of British Industries nyligen anslog den brittiska industriens förluster på kolstrejken till en halv miljard pund, är man otvivelaktigt berättigad att uppskatta dessa förluster till mer än ett hundratal miljoner pund. De nyligen publicerade siffrorna rörande Storbritanniens utrikeshandel för det gångna året visa även de djupa spår konflikten satt i landets näringsliv: importöverskottet, 465·4 milj. £, är betydligt större än föregående år, och man måste gå ända tillbaka till åren 1918—19 för att finna ur brittisk synpunkt lika ogynnsamma siffror. För arbetarnas vidkommande synes konflikten komma att visa sig få varaktiga följder i fråga om fackföreningarna, vilkas kassor äro uttömda och vilka i organisatoriskt hänseende för närvarande genomgå en allvarlig kris. Arbetslösheten är större än före krisen, dock icke avsevärt.

Det är naturligt att förhållanden som de nämnda hos såväl arbetsgivare som arbetare framkallat reflexioner rörande ändamålslösheten i dylika konflikter och önskningar att finna medel till deras undvikande. Det har givetvis icke saknats förslag, som utgått från partibundna synpunkter. Från de ungkonservativas sida har man sålunda gjort gällande, att ett effektivt medel till hindrande av konfliktens upprepande vore fackföreningarnas mer eller mindre fullständiga undertryckande, och på vissa håll bland socialdemokraterna har man icke varit sen att taga det skedda till intäkt för ytterligare krav på socialisering av produktionsmedlen. Vid sidan av dessa av partidoktriner influerade ytterlighetsmeningar har en annan tankeriktning framträtt, som för närvarande låter mycket tala om sig. Den kan helt kort sägas gå ut på att på det industriella området tillämpa de metoder, som utrikespolitiskt kännetecknas med namnet Locarno.

Förespråkarna för denna riktning tillhöra icke något bestämt parti eller någon bestämd näringsgrupp. Ej heller råder samstämmighet i detalj mellan dem rörande metoderna för det ekonomiska samarbetets genomförande. Under de senaste månaderna har så gott som varje dag något uttalande fällts till förmån för en sådan samförståndsuppgörelse. Diskussionen pågår alltjämt och visar föga tecken till avmattning.

Granskar man de uttalanden, som föreligga, finner man, att de äro tämligen förbehållsamma rörande själva kärnpunkten, nämligen de villkor, på vilka en uppgörelse skulle komma till stånd, men däremot mycket utförliga rörande de preliminära steg, som böra tagas för att nå fram till en sådan uppgörelse. Det tycks ännu naturligt nog råda en viss oklarhet rörande de prestationer, som vardera parten skall giva och mottaga i utbyte. Tanken synes vara, att arbetsgivarsidan skulle inrymma ett visst inflytande över industriföretagens ledning åt arbetarna, såvensom viss del av den industriella vinsten, under det att arbetarna skulle avstå från arbetsinställelse vid för produktionen nödiga jämkningar i arbetslön och arbetstid m. m. I fråga om själva principerna för en eventuell uppgörelse föreligga, som synes, knappast några nyheter.

Det sätt, på vilket uppgörelsen skulle komma till stånd — varom för närvarande så mycket skrives — synes också börja taga fast form. Angivet i stora drag synes följande förslag utkristallisera ur diskussionen.

Så snart ske kan, sammanträda icke alltför talrika representanter för arbetsgivare och arbetare till en otvungen diskussion rörande lämpliga medel för arbetsfredens tryggande. Det förnämsta medlet, varmed konferensen i ty fall skulle sysselsätta sig, skulle vara skapandet av ett permanent ekonomiskt råd, där de industriella frågorna skulle underkastas en opartisk, rent teknisk behandling. I förefallande tvistefrågor skulle detta råd ställa till parternas förfogande samtliga för frågornas belysande relevanta fakta. Med dessa fakta för ögonen skulle sedan parterna, menar man, med uppriktig vilja till samförstånd kunna göra sina koncessioner.

Detta förslag vinner framför allt stöd bland fackföreningsledarna. Män sådana som J. H. Thomas och C. T. Cramp (för järnvägsarbetarna), Havelock Wilson (ordförande i sjömännens fackföre-

ning), A. Pugh (f. d. ordförande i fackföreningskongressen), F. Hodges (f. d. sekreterare i gruvarbetarnas fackförening) och andra ha uttalat sig för en lösning efter ovan angivna linjer. Sympatiska uttalanden föreligga vidare från Lord Weir och några andra större arbetsgivare, Lord Robert Cecil, Sir Stanley Machin (f. d. ordförande i Londons handelskammare), Sir Max Muspratt (ordförande i Federation of British Industries), m. fl. Det förtjänar dessutom måhända nämnas, att även förre ambassadören i Berlin, Lord d'Abernon, visat aktivt intresse för ifrågavarande samförståndssträvanden. Tydligast formulerat föreligger förslaget i ett tal, som sekreteraren i Labour Party, Arthur Henderson, den 11 januari 1927 höll i Falkirk. Henderson riktade här en direkt uppmaning till regeringen att taga initiativet till sammankallande av en förberedande konferens för dryftande av de industriella frågorna under ordförandeskap av underhusets nuvarande talman.

Idén med en konferens av arbetare och arbetsgivare såsom förberedande stadium till konstituerandet av ett permanent tekniskt råd för ekonomiska frågor var aktuell i Storbritannien redan år 1919. Som bekant kom nämnda år på initiativ av dåvarande arbetsministern, Sir Robert Horne, en konferens med ungefär motsvarande uppgifter till stånd. En blandad kommitté tillsattes, vilken bland annat utarbetade förslag om skapandet av ett »nationellt industriråd» på 400 medlemmar. Under de strax därefter utbrytande arbetskonflikterna förföll emellertid hela denna plan, och något regeringsförslag framlades aldrig. På många håll erinras nu om detta tidigare misslyckande, ävensom om vissa mindre gynnsamma erfarenheter av det tyska riksnäringsrådet, som tydligen utgör modellen för sammanslutningar av ifrågavarande art.

Det industriella läget är givetvis mycket förändrat nu vid jämförelse med 1919. Det förefaller även, som om en betydligt starkare allmän opinion nu stode bakom samförståndssträvandena. Huruvida denna förändring i det faktiska läget skall visa sig vara tillräckligt betydande för att framskapa den erforderliga insikten, att samförståndet är båda parternas vitala intresse, återstår att se. Först då så visar sig vara fallet, skulle man stå inför något nytt. Möjligt är, att upprättandet av ett dylikt permanent clearinghouse för arbetstvister under förutsättning av en smidig organisation kan visa sig medföra resultat av praktiskt värde. Störst synas utsikterna till ett framgångsrikt verkande av den föreslagna apparaten vara vid underhandlingar inom smärre industrisammanslutningar eller rent av enstaka företag, där sambandet mellan arbetarnas och företagets intressen icke alltför mycket undanskymmes. För distrikts- och andra större sammanslutningars vidkommande torde däremot sällan de på en arbetstvist inverkande fakta vara av så ensartad beskaffenhet, att de tydligt låta sig fastställas i en för samtliga intresserade parter antagbar form.

(Meddelande från svenska generalkonsulatet i London.)

Arbetsfredsfrågan i Förenta staterna. Det amerikanska advokatsamfundet (American Bar Association) behandlade vid sitt för någon tid sedan avhållna årsmöte bl. a. också frågan om förebyggandet av strejker och lockouter. Ett förslag förelåg om att arbetsgivar- och arbetarorganisationerna skulle sinsemellan överenskomma om att underställa alla tvister skiljedom (skiljedomstolens sammansättning och verksamhetsformer skulle jämväl bestämmas genom överenskommelse) och att skiljedomstolens utslag skulle äga lagligt bindande kraft.

Förslaget åsyftade alltså endast frivillig skiljedom, åstadkommen genom parternas ömsesidiga överenskommelse. Advokatsamfundet föredrog också av flera skäl en sådan metod framför obligatorisk skiljedom. De förnämsta av dessa skäl voro, att både arbetsgivare och arbetare mestadels motsätta sig tvång, så att varje anordning av sådan natur skulle bliva ytterst svår att bringa i tillämpning; att det vore praktiskt omöjligt att bringa i verkställighet ett utslag gentemot tredskande part, när denna part stundom utgjordes av flera tusen personer; samt att vid förhandling i arbetstvister ett bättre resultat vanligen erhålles genom rent praktiska metoder än genom lagliga tvångsmedel. (Meddelande från internationella arbetsbyråns informationsavd.)

— Levnadskostnader —

Offentlig priskontroll i Italien. För att reglera parti- och minuthandelns försäljningspriser samt för att söka nedbringa levnadskostnaderna i Italien har genom en förordning den 16 december 1926 bestämts, att alla handlande, som i parti eller minut sälja till allmänheten, skola hos vederbörande kommunala myndighet begära särskilt tillstånd till handelns idkande. Dessutom

skola handlandena deponera ett garantibelopp växlande mellan 500 och 5 000 lire. Detaljpriserna fastställas av kommunala kommissioner, och handlandena äro skyldiga att på lättsynligt sätt åsätta varorna de sålunda bestämda priserna.

Därest handlande gör sig skyldig till förseelse, såsom att han undanhåller varor från marknaden, begär högre pris än det av kommissionen fastställda, blir beslagen med bedrägeri eller ohederligt förfarande, bryter mot föreskrifterna angående torghandeln etc., kan den erlagda depositionen helt eller delvis beslagtagas och tillståndet till handelns idkande återkallas.

(Meddelande från svenska beskickningen i Rom.)

— Socialförsäkring —

Socialstyrelsen om sjukkasseväsendets omorganisation. Med hänsyn därtill att proposition i sjukkassefrågan skulle kunna föreläggas årets riksdag, anbefallde regeringen den 23 sistlidna december bl. a. socialstyrelsen att före den 15 januari 1927 inkomma med yttrande över det i föregående häfte av denna tidskrift (sid. 51) omnämnda förslaget angående omorganisation av det statsunderstödda sjukkasseväsendet. Den utmätta tiden har, såsom styrelsen framhåller i sitt med anledning härav avgivna utlåtande, ej medgivit tillbörligt ingående och uttömmande behandling av det föreliggande ärendet. I utlåtandet framställas emellertid åtskilliga erinringar — såsom beträffande den föreslagna komplicerade och kostsamma samt till dualism ledande organisationen av sjukkasseväsendet, bristen på riskutjämningsanordning samt osäkerheten av de sjukliga och åldrade sjukkassemedlemmarnas ställning under vissa förhållanden — vilka erinringar enligt styrelsens förmenande kunna betecknas såsom ganska betydelsefulla. Uteslutet är icke, att vissa av de föreslagna nya anordningarna särskilt under övergångstiden skulle kunna leda till ej blott osäkerhet och förvirring, utan även allvarliga rubbningar inom sjukkasseväsendet. Härtill kommer, att styrelsen på grund av de föreliggande författningsförslagens i vissa punkter mindre lättfattliga beskaffenhet och remisstidens knapphet icke haft tillfälle att, såsom önskvärt varit, intränga i sakkunnigas förslag och överblicka dess konsekvenser.

Med hänsyn härtill måste styrelsen, som ju också allt fortfarande anser sig böra sätta den obligatoriska formen av sjukförsäkring i främsta rummet, tydligtvis vara benägen att ställa sig skeptisk och betänksam gentemot ifrågavarande förslag.

Å andra sidan är styrelsen emellertid livligt medveten om önskvärdheten och behovet av en reformering av sjukförsäkringen. Denna måste nämligen anses som en synnerligen viktig, om ej den viktigaste av socialförsäkringens olika grenar, och betydelsen av dess rationella anordnande ökas ytterligare därav, att densamma sannolikt i stor utsträckning lämpligen skulle kunna tjäna till underlag för socialförsäkringens övriga grenar. Sjukförsäkringen här i Sverige ter sig emellertid i jämförelse med olycksfallsförsäkringen och pensionsförsäkringen mindre betydande och rätt bristfällig samt måste vid sidan av vårt lands övriga på den sociala omvårdnadens område rätt högt utvecklade institutioner betecknas såsom efterbliven.

Sjukförsäkringen har under de senare åren upprepade gånger varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet, och ett flertal förslag till dess reformering ha även framlagts — men förgäves. Skulle även det nu föreliggande icke leda till något resultat, synes det kunna befaras, att reformförsöken på förevarande område tills vidare komma att inställas.

Med det föreliggande förslaget ha sakkunniga, i överensstämmelse med riksdagens direktiv, åsyftat att få till stånd en organisation av sjukkasseväsendet, som på ett mjukt och så att säga automatiskt sätt skulle förr eller senare leda över till det av flera skäl eftersträvansvärda enhetskassesystemet. Hur lång tid förvandlingsprocessen skulle taga, kan vara föremål för olika meningar, men därom torde man vara ense, att den föreslagna organisationen väsentligen är att anse såsom en övergångsform, ett provisorium. Bristerna i det föreslagna systemet torde med hänsyn härtill icke behöva tillmätas den allvarliga betydelse, som de eljest skulle äga, synnerligast som man under en övergångsperiod av här ifrågavarande natur givetvis bör vara beredd att vidtaga av förhållandena påkallade lagstiftningsåtgärder.

I betraktande av vad sålunda anförts och under förutsättning, att de av styrelsen framställda erinringarna i huvudsaklig man vinna beaktande, anser sig styrelsen oaktat starka betänkligheter kunna förorda, att sakkunnigas förslag lägges till grund för proposition i ämnet till riksdagen.

Nya publikationer från internationella arbetsbyrån.

Av socialrådet *Erik Sjöstrand*, Genève.

Bibliografi över utkommen litteratur i arbetslöshetsfrågan.

Bibliography of Unemployment. (Studies and Reports, Series C, nr 12.) 1926. 195 sid. Pris kr. 2: —.

Särskilt sedan kriget har utgivits en så rikhaltig litteratur om arbetslösheten, dess orsaker, följder och medlen för dess bekämpande, att de, som studera frågan, äro i behov av någon ledning för val av lämpliga arbeten. Internationella arbetsbyrån har därför utgivit en bibliografi över sedan år 1914 utkomna arbeten om arbetslöshet och hithörande ämnen.

För att underlätta arbetet med uppslagning har man använt sig av följande klassificering:

1) Allmänt.

2) Speciella frågor. — Konjunkturcykeln och penningfrågor; säsongarbetslöshet; arbetslöshet bland kvinnor och minderåriga; arbetslöshet i jordbruket; arbetslöshet i dockor och hamnar; arbetslöshet bland sjömän; arbetslöshet bland icke-kroppsarbetare och inom de fria yrkena.

3) Arbetslöshetens uppkomst och utveckling.

4) Arbetsförmedling (inbegripet yrkesrådgivning, yrkesutbildning av arbetslösa, ut- och invandring).

5) Arbetslöshetsförsäkring och understöd.

Bibliografien upptager mer än 2 500 titlar på böcker, broschyrer, rapporter och tidskriftsartiklar. De inledande och förklarande anmärkningarna äro tryckta på tre språk — franska, engelska och tyska.

Metoder för verkställande av familjebudgetsundersökningar.

Methods of Conducting Family Budget Enquiries. (Studies and Reports, Series N, nr 9.) 1926. 100 sid. Pris kr. 1: 50.

Vid den andra internationella socialstatistiska konferensen i Genève april 1925 antogs följande resolution.

»Det är önskvärt, att i de länder, där inga undersökningar över familjebudgeten verkställts sedan 1920—21, sådana undersökningar företagas, så snart de ekonomiska förhållandena äro tillräckligt gynnsamma, och om möjligt före slutet av år 1928.»

Denna resolution utgjorde en del av en hel serie resolutioner rörande metoder för beräkning av indextal såsom mått å växlingar i levnadskostnaderna.[1] De upplysningar, man erhåller genom undersökningar av familjebudgeter, bilda en värdefull grundval för beräkning av dylika indexsiffror, emedan därur framgår de i indextalet ingående varuslagens relativa betydelse i förbrukningen. För att erhålla en homogen grundval för indexberäkningen är det nödvändigt att i olika länder tillämpas samma principer för budgetsundersökningarna I föreliggande arbete göres gällande, att de vägningstal, som erfordras för upprättande av levnadskostnadsindices, kunna erhållas med hjälp av en relativt enkel undersökningsprocedur, så att man nöjer sig med upplysningar om ett mindre antal hushållsbudgeter för en kortare tid.

Familjebudgetsundersökningar äro emellertid av stort värde även för andra ändamål. Genom en något mera djupgående undersökningsmetod, än varom nyss var fråga, erhålles nämligen värdefull kännedom om levnadsstandarden inom den eller de klasser, från vilka uppgifter inhämtas. I föreliggande arbete behandlas ämnet även ur sistnämnda synpunkt och sålunda icke endast med tanke på uppgifternas användbarhet såsom material för beräkning av levnadskostnadsindex.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1925, sid. 524.

Centrala skiljenämndens beslut.

(1926)

15. Skiljedom i tvist mellan Sveriges buteljglasbruksförbund, å ena, samt svenska grov- och fabriksarbetareförbundet, å andra sidan, angående ersättning för förlorad arbetstid; beslutad i Stockholm den 4 oktober 1926.

Gällande kollektivavtal mellan Sveriges glasbruksförbund samt svenska grov- och fabriksarbetareförbundet, upprättat den 22 oktober 1922, innehåller i § 11, bland annat, följande bestämmelser:

»c) Skulle under arbetet odugligt glas uppkomma vid en eller flera verkstäder, skall vederbörande glasblåsare anmäla det för hyttmästaren, som avgör:

A) om glaset genom femning eller arbete eventuellt kan förbättras, i vilket fall han bestämmer, om femning eller arbete skall utföras eller

B) om glaset är så dåligt, att smältning av samma skall ske.

d) För sådan femning eller sådant arbete, som i mom. A angives och av hyttmästaren påbjudes, och för sådant avbrott i arbete, som i mom. B omnämnes, samt för sådant uppehåll, som förorsakas av tillfälligt fel vid inbärningsmaskiner, kylugnar, kylrör, elektrisk kraftkälla, verktyg m. m., ersättes arbetaren för den på grund härav förlorade arbetstiden med timlön, motsvarande genomsnittsförtjänster på ackord under det senaste kalenderåret. — — —

Dom.

Centrala skiljenämnden finner, att arbetarnas rätt till ersättning för förlorad arbetstid vid ifrågavarande tillfälle den 12 juli detta år bör bedömas enligt kollektivavtalet § 11 mom. d) sista stycket, vadan arbetarnas anspråk på betalning enligt den i första stycket av samma moment omnämnda, för dem gynnsammare beräkningsgrund icke kan godkännas.

16. Skiljedom i tvist mellan svenska arbetsgivareföreningens allmänna grupp ävensom de till gruppen anslutna renhållningsentreprenörerna aktiebolaget Sleipner och aktiebolaget J. N. Zachrisson, å ena, samt Stockholms transportarbetarefackförening, å andra sidan, angående övertidsersättning m. m.; beslutad i Stockholm den 4 oktober 1926.

Det mellan ovanberörda två bolag samt fackförening den 22 april 1926 upprättade, till den 1 april 1928 gällande kollektivavtal innehåller, bland annat, följande bestämmelser:

»§ 2.

Arbetstidens förläggning och beräkning.

Arbetet börjar kl. 3 f. m. under tiden 1 maj—15 sept. och kl. 5 f. m. under tiden 16 sept.—30 april. Morgontjänstgöringen slutar sommartiden kl. 9·15 f. m. och vintertiden kl. 10·30 f. m. Eftermiddagstjänstgöringen förrättas 12 dagar under en period av fyra veckor, för kuskar mellan kl. 1—6 e. m. och för övriga arbetare mellan kl. 1—5·30 e. m.

Kafferast om 15 minuter under såväl morgon- som eftermiddagstjänstgöringen inräknas icke i arbetstiden, vilken för morgontjänstgöringen sommartiden beräknas till sex timmar och vintertiden till 5¼ timmar.«

»§ 3.

Arbetstiden.

Mom. 1 a) Den ordinarie arbetstiden utgör 48 timmar pr helgfri vecka med morgon- och eftermiddagstjänstgöring enligt § 2.

Mom. 1 b) — — —

Arbetsgivarna göra gällande, att denna övertidsersättning skall, jämlikt ovan intagna protokollsanteckning, utgå för 2¼ timmar för kuskar och ¾ timme för övriga arbetare.

Arbetarna däremot yrka, att övertidsersättningen skall, i enlighet med föreskriften i § 5 mom. 1, beräknas efter 2½ timmar för kuskar och 1 timme för övriga arbetare.

Den andra tvistefrågan avser längden av den ordinarie arbetstiden under veckan 23—30 maj innevarande år, under vilken vecka annandag pingst inföll måndagen den 24 maj.

Arbetsgivarna anse, att enär den i § 3 mom. 1 b) omnämnda fridag i varje vecka, som för tiden 1 maj—15 september tillförsäkrats arbetarna utan förkortning av den sammanlagda arbetstiden för helgfri vecka, enligt överenskommelse mellan parterna skall vara förlagd till måndagen i varje vecka, arbetarna under veckan 23—30 maj detta år varit skyldiga utföra 48 timmars ordinarie arbete.

Arbetarna däremot förmena, att den ordinarie arbetstiden under nämnda vecka bort, jämlikt § 3 mom. 3 i avtalet, hava utgjort allenast 40 timmar.

Centrala skiljenämnden meddelar rörande dessa tvistefrågor följande

Dom.

Beträffande i målet omförmälda övertidsersättning för den tid, varmed sommartiden den genomsnittliga arbetstiden överstiger 48 timmar, förklarar skiljenämnden, att denna övertidsersättning bör utgå för 2½ timmar för kuskar och 1 timme för övriga arbetare.

Vad angår frågan om arbetstidens längd under veckan 23—30 maj innevarande år finner skiljenämnden, att den ordinarie arbetstiden under nämnda vecka bort hava varit 40 timmar.

17. Skiljedom i tvist mellan svenska garverilidkareföreningen och svenska arbetsgivareföreningen, å ena, samt de förenade förbunden, å andra sidan, angående semesterersättning; beslutad i Stockholm den 11 november 1926.

I ett den 16 januari 1926 upprättat kollektivavtal mellan garverilidkareföreningen och de förenade förbunden, vilket avtal blivit godkänt av arbetsgivareföreningen, har i § 8 under rubriken »semester» upptagits följande bestämmelse:

»Arbetare, som varit 6 månader anställd hos sin arbetsgivare, erhåller på tid, som av arbetsgivaren bestämmes under maj—september månader, semester under 4 söckendagar, vilka skola förläggas så, att en sön- eller helgdag infaller omedelbart före eller efter eller mellan dessa dagar så att ledigheten kommer att omfatta fem dagar i följd. Under denna semesterledighet utbetalas till arbetaren timlön för fyra arbetsdagar à 8 timmar.»

Genom avtalet har fastställts en normalarbetsordning, i vars § 2 upptagits bland annat följande bestämmelse:

»Har vid någon fabrik parterna träffat överenskommelse om ömsesidig uppsägningstid, som dock icke får överstiga 8 dagar, skall uppsägningstiden noggrant iakttagas av såväl arbetare som arbetsgivare.»

Ifrågavarande kollektivavtal gäller för de hos aktiebolaget Ehrnberg & Sons läderfabrik i Simrishamn anställda arbetarna. Överenskommelse om särskild uppsägningstid har icke träffats beträffande ifrågavarande arbetsplats. Bolagets personal erhöll 1926 avtalsenlig semester i midsommarveckan.

Tvist har uppkommit mellan parterna, huruvida en hos bolaget sedan den 15 juni 1925 anställd arbetare vid namn Oskar Möller, vilken på grund av arbetsbrist icke haft arbete hos bolaget från årsskiftet 1925—1926 till den 22 april 1926, äger rätt till semester och semesterersättning för 1926. Denna tvist har genom skrivelse den 26 oktober 1926 hänskjutits till centrala skiljenämnden.

Arbetareparten har påstått, att Möller vid årsskiftet endast blivit permitterad samt att han sålunda vid semesterns inträde haft en anställningstid av sex månader, i följd varav han vore berättigad till semester och semesterersättning.

Å arbetsgivaresidan har gjorts gällande, att Möller blivit avskedad vid årsskiftet, och har särskilt påpekats, att någon permittering icke gärna kunde förekomma, då uppsägningstid icke vore

överenskommen vid fabriken. När Möller den 22 april 1926 åter beretts arbete, hade detta inneburit nyanställning. På grund av dessa förhållanden hade Möller icke före semesterns inträde varit anställd en tid av sex månader och kunde sålunda icke vara berättigad till semester eller semesterersättning.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

I målet får anses utrett, att behov av arbetsstyrkans minskning vid ifrågavarande företag regelmässigt uppkommer i början av varje år, men att de arbetare, som sålunda icke kunna beredas arbete, oftast åter erhålla dylikt längre fram på året. Vid sådant förhållande kan det icke rimligen antagas, att meningen med omförmälda bestämmelse i avtalet varit att från rätt till semester och semesterersättning under visst år utestänga arbetare endast på den grund, att han under någon tid av året på grund av arbetsbrist varit formellt entledigad. Skiljenämnden finner på grund härav, att åt bestämmelsen bör i detta fall givas den tolkningen, att arbetare, som icke varit hos arbetsgivaren anställd under de före semesterperiodens början visst år närmast föregående sex månaderna, men är anställd hos arbetsgivaren under semesterperioden, skall det året komma i åtnjutande av semester och semesterersättning, om han under tiden efter semesterperiodens början föregående år till samma tidpunkt det ifrågavarande året varit anställd hos arbetsgivaren i sammanlagt sex månader. I överensstämmelse härmed finner skiljenämnden Möller vara berättigad till avtalsenlig semester och semesterersättning under 1926.

18. Skiljedom i tvist mellan Stockholms droskägareförening, å ena, samt Stockholms automobilförarefackförening, å andra sidan, angående sjukhjälp; beslutad i Stockholm den 18 november 1926.

I ett den 8 maj 1926 upprättat kollektivt arbets- och löneavtal mellan samtliga droskägareorganisationer i Stockholm, däribland droskägareföreningen, å ena, samt fackföreningen och svenska automobilförareförbundet, å andra sidan, har bland annat upptagits bestämmelser i följande avseenden. I § 2 har åt varje droskförare tillförsäkrats månadslön med visst belopp jämte viss procent å inkörda summor under en månad. Detta gäller emellertid icke s. k. fridagsavlösare, vilka i stället tillförsäkrats avlöning med 9 kr. 40 öre per pass jämte viss procent å inkörssumman per pass. I § 3 stadgas, att varje droskförare är berättigad att erhålla var 6:e dag fri. I § 4 stadgas, att droskförare vid olycksfall erhåller en ersättning av 5 kr. per dag, dock högst för 60 dagar. Härutöver innehåller avtalet bland annat följande bestämmelser:

dels i § 5 under rubriken »Sjukhjälp»: Mom. 1. Vid genom läkarintyg styrkt sjukdom, som ej föranletts av alkoholmissbruk eller venerisk smitta samt ej är självförvållad, är droskförare berättigad, om sjukdomen varar längre än 7 dagar i följd, erhålla sjukhjälp med 4 kr. per dag, räknat från den dag sjukdomen kom under läkarbehandling. Sådan sjukhjälp åtnjutes dock ej längre än högst 60 dagar under loppet av 12 månader. — Mom 2. Vid såväl olycks- som sjukdomsfall ansvarar den eller de droskägare, hos vilken droskförare tjänstgör, för utbetalning av olycksfalls- eller sjukersättning,

dels i § 16 under rubriken »Tvisters lösande»: Tvister angående detta avtal eller därmed sammanhängande frågor, som under avtalstiden uppstå mellan droskägare och droskförare eller resp. organisationer, få icke föranleda strejk, lockout, blockad eller bojkott, utan skall därom förhandlas parterna emellan och därefter, såvida ej enighet uppnåtts, hänvisas till centrala skiljenämnden för avdömande. —

Innan uppkommen tvist hänskjutes till centrala skiljenämnden skola de särskilda organisationernas styrelser hava gemensamt sammanträtt, i syfte att om möjligt bilägga tvisten. — — —

Skiljenämndens dom skall vara för parterna bindande.

Tvist har nu uppkommit mellan droskägareföreningen och fackföreningen rörande storleken av den sjukhjälp, som borde tillkomma en chaufför vid namn Söderberg. Då denna tvist icke kunnat lösas vid sammanträde mellan organisationernas styrelser har tvisten av fackföreningen hänskjutits till centrala skiljenämnden.

Vid skiljenämnden hava följande förhållanden upplysts: Den form, under vilken droskrörelsen dreves i Stockholm, innebure i övervägande antal fall att varje åkeri endast omfattade en bil med två ordinarie chaufförer, varav den ene i de flesta fall vore ägare till bilen. För utbekommande av de fridagar, som belöpte å varje bil, vilkas antal uppginge till c:a 10 per månad, gjorde vederbörande droskägare upp med en s. k. fridagsavlösare, som körde de pass som ifrågakomme. På grund av svårigheterna att effektivt utnyttja månadens arbetsdagar för fridagsavlösare hade under senare åren praktiserats ett system att två avlösare tillsammans skötte fridagarna å sammanlagt fem st. droskbilar. Med hänsyn till att var sjätte dag vore fridag för såväl ordinarie chaufförer som avlösare, erhölle avlösarna på detta sätt full tjänstgöring. Avlösarna bleve med detta system också vanligen anställda hos fem st. olika droskägare och uppbure av var och en dagavlöning och övriga förmåner i förhållande till det antal dagar han kört hos respektive droskägare. Ibland hände att sådant lag av två fridagsavlösare ej kunde uppbringa mer än tre eller fyra bilar att köra och bleve härigenom deras inkomster minskade i motsvarande grad. I förevarande fall hade Söderberg och en annan chaufför såsom avlösare under de ordinarie chaufförernas fridagar kört fyra vagnar, tillhörande fyra olika droskägare. Deras avlöningsförmåner hade härigenom endast uppgått till fyra femtedelar av vad de skulle förtjänat, om de haft ständig sysselsättning. Då nu Söderberg av sjukdom blivit förhindrad arbeta och vore berättigad till sjukhjälp enligt avtalet, förmenade man å arbetsgivaresidan, att envar av de fyra droskägarna icke behövde betala mera än en femtedel av sjukhjälpen, medan man å arbetarsidan gjorde gällande, att Söderberg oavsett anställningsförhållandena vore berättigad till full sjukhjälp och att följaktligen var och en av ifrågavarande fyra droskägare vore skyldig gälda en fjärdedel av sjukhjälpen.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

Rätten till sjukhjälp tillkommer enligt avtalet även s. k. fridagsavlösare utan att dess storlek uttryckligen ställts i beroende av de löneförmåner, som vederbörande avlösare i det särskilda fallet äger uppbära. Avtalet torde emellertid böra så förstås, att avlösare, som icke haft full sysselsättning, icke äger för en period av 6 dagar uppbära sjukhjälp med högre belopp än som skulle tillkommit honom i avlöning för samma period. I förevarande fall har emellertid chauffören Söderberg ostridigt före sjukdomsfallet ägt uppbära avlöning med högre belopp än som skulle tillkommit honom såsom sjukhjälp, om denna utgår med fullt belopp av 4 kr. per dag. Skiljenämnden finner på grund härav Söderberg vara berättigad att av ifrågavarande fyra droskägare uppbära sjukhjälp enligt avtalet med en fjärdedel av dem var.

19. Skiljedom i tvist mellan firman Henning Schlasberg & C:o i Landskrona, å ena, samt svenska skrädderiarbetareförbundets avdelning n:r 28 i nämnda stad, å andra sidan, angående uppsägning av kollektivavtal; beslutad i Stockholm den 26 november 1926.

Den 31 december 1924 upprättades mellan firman och avdelningen ett kollektivt arbetsavtal, i fråga om vars giltighetstid m. m. i avtalets § 10 intogs följande bestämmelse:

»Detta avtal gäller från den 1 januari 1925 till och med den 31 december samma år och därefter, såvitt detsamma icke uppsagts före den 1 november 1925, för ett år i sänder med ömsesidig rätt att två månader före varje kalenderårs slut uppsäga avtalet till upphörande.

Därest nytt avtal önskas, skall uppsägning för att vara giltig åtföljas av fullständigt förslag till nytt avtal.»

På grund av underlåten uppsägning blev detta avtal gällande även för år 1926.

Mellan Sveriges konfektionsindustriförbund, till vilket förbund firman är ansluten, samt skrädderiarbetareförbundet upprättades den 3 maj 1926 ett kollektivt avtal rörande arbets- och löneförhållanden för arbetare inom herrkonfektionsindustrien en gros. Det sålunda upprättade riksavtalet skulle gälla från och med den 7 januari 1926 till och med den 31 december 1927. Med anledning därav att de med firman Schlasberg & C:o och med en annan till konfektionsindustriförbundet ansluten

firma upprättade lokala avtalen förfarande voro gällande upptogs i riksavtalet en bestämmelse, att i fråga om dessa två firmor skulle i god tid före den dag, då de lokala avtalen tidigast kunde utlöpa, upptagas förhandling mellan organisationerna i syfte att från lokalavtalens utlöpningsdag bringa riksavtalet i tillämpning även hos dessa firmor.

I en den 23 september 1926 daterad skrivelse till avdelningen förklarade firman Schlasberg, att firman uppsade lokalavtalet att upphöra att gälla i och med 1926 års utgång och att firman såsom nytt avtal föreslog riksavtalet inom herrkonfektionsbranschen. Med anledning härav påminde avdelningen i skrivelse till firman den 27 september 1926, att firman ej avlämnat fullständigt förslag till nytt avtal, då nämligen förslag saknades till såväl detaljackord som löner till hemarbetare. På grund av denna påminnelse meddelade firman i skrivelse till avdelningen den 1 oktober 1926, att det önskade förslaget till prislista skulle komma att snarast överlämnas till avdelningen, i varje fall samtidigt med underhandlingarnas upptagande och senast före uppsägningstidens utgång.

Komplettering av förslaget i omförmälda hänseende avlämnades emellertid icke. Efter uppsägningstidens utgång avlät avdelningen den 2 november 1926 till firman en skrivelse, däri meddelades, att avdelningen beslutit att ej godkänna den gjorda uppsägningen av lokalavtalet, enär förslag ej avlämnats till löner för hemarbetare och tillskärare.

I målet är ostridigt att riksavtalet icke innehåller grunder för löneberäkning i fråga om de uti avdelningens sistnämnda skrivelse omförmälda grupperna av arbetare.

I skrivelse till centrala skiljenämnden den 17 november 1926 hava firman och avdelningen till skiljenämnden hänskjutit att avgöra frågan, huruvida med hänsyn till föreliggande omständigheter den av firman företagna uppsägningen av lokalavtalet kunde anses vara företagen i överenskommen ordning.

Parterna hava inför skiljenämnden muntligen utfört talan i tvisten.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

Med hänsyn till vad riksavtalet innehåller i fråga om åtgärder för att även inom de firmor, där lokala avtal gällde, bringa riksavtalet i tillämpning, när de lokala avtalen tidigast kunde utlöpa, finner skiljenämnden, att avdelningen saknat fog att motsätta sig ett genomförande av uppsägningen i överensstämmelse med den av huvudorganisationernas representanter träffade överenskommelsen, och förklarar följaktligen skiljenämnden, att den verkställda uppsägningen skall gälla.

20. Skiljedom i tvist mellan svenska arbetsgivareföreningen, å ena, samt svenska transportarbetareförbundet, å andra sidan, angående rätt till ersättning för väntetid m. m.; beslutad i Stockholm den 2 december 1926.

I ett den 2 oktober 1926 mellan arbetsgivareföreningen och transportarbetareförbundet slutet skiljeavtal hava dessa organisationer på uppdrag av Norrlands stuvareförbund, vederbörande arbetsgivare och transportarbetareförbundets vederbörande avdelningar till centrala skiljenämndens avgörande hänskjutit fyra särskilda tvister, som uppkommit mellan arbetsgivarna och avdelningarna rörande tolkningen och tillämpningen av kollektiva avtal, som gälla mellan dem. I skiljeavtalet samt vid förhandlingar inför skiljenämnden hava följande upplysningar lämnats angående dessa tvisters innebörd.

1.

I gällande kollektivavtal mellan Gävle nya stuveriaktiebolag och transportarbetareförbundets avdelning på platsen, vilket avtal godkänts dels av stuvareförbundet och arbetsgivareföreningen och dels av transportarbetareförbundet, har upptagits vissa ackordspriser, bland annat för lastning av pappersmassa, varvid olika pris fastställts för balar av olika vikt. För vissa speciella arbeten, som kunna nödvändiggöras vid lastning och lossning, hava i prislistan upptagits regler om särskild gottgörelse.

Vid lastning av massabalar å mellandäck hava arbetarna i Gävle, för att underlätta arbetet, brukat lägga några balar på luckan och vid sidorna om luckkarmarna. När lastningen avslutats

borttagas dessa balar och instuvas bland den övriga lasten. För detta senare arbete fordra arbetarna betalning efter gällande timlön. Å arbetsgivaresidan har detta krav blivit bestritt, då detsamma saknade stöd i avtalet och åtgärden uteslutande företogs på arbetarnas eget initiativ.

2.

I gällande kollektivavtal mellan Ångermanälvens stuveriaktiebolag och transportarbetareförbundets avdelning n:r 40, vilket avtal godkänts dels av stuvareförbundet och arbetsgivareföreningen och dels av transportarbetareförbundet, är § 5 elfte stycket av följande lydelse:

»Ersättning för transporttiden till och från arbetet utgår med halv gällande timlön för den händelse denna överstiger en halv timme. Detta gäller dock ej vid de platser, där transport sker morgon och kväll. I händelse arbetsgivaren icke hemförskaffar arbetarna, som enligt avtalet äro berättigade därtill, erhålla dessa som ersättning kr. 1: 19 per man för logikostnaden. Ersättning för transportväntning utgår vid arbetets början och slut från Noraström och Utansjö.»

Arbetare, som uttagits för att vid Utansjö utföra sådant lastnings- och lossningsarbete, vilket tager flera dagar i anspråk, hava tidigare icke för varje dag återtransporterats till uttagningsplatsen i Lunde utan kvarstannat i Utansjö. Härvid hava arbetarna i enlighet med bestämmelserna i avtalet åtnjutit dels ersättning för transporttiden vid arbetets början och slut och dels ersättning för logikostnad. Under loppet av sommaren 1926 har emellertid på arbetarnas begäran av arbetsgivaren medgivits rätt till transporter morgon och kväll även för sådana arbetare, som uttagits för arbeten i Utansjö.

Å arbetsgivaresidan har man gjort gällande, att på grund av sistnämnda omständighet rätten till ersättning för transportväntning vid arbetets början och slut bortfallit och att arbetare, som uttogos till arbete i Utansjö, hädanefter lika litet som andra arbetare, vilka transporteras till och från arbetsplatsen morgon och kväll, vore berättigade till någon som helst ersättning för transporttid. Härvid har man å arbetsgivaresidan även framhållit, att vid medgivandet av rätt till transport morgon och kväll särskilt påpekats, att därmed tidigare rätt till ersättning för transportväntning komme att bortfalla. Å arbetaresidan har åter bestritts, att sådant påpekande gjorts och att ifrågavarande rätt kunde anses förfallen i och med den nya anordningen, därvid särskilt åberopats, att ersättningen förfarande vore väl motiverad med hänsyn till de synnerligen långa transporterna till Utansjö.

3.

I det under punkt 2 omförmälda avtalet med Ångermanälvens stuveriaktiebolag hava andra och tredje styckena i § 5 följande lydelse:

»Arbetare, som på kallelse av arbetsgivaren tillställeskommit för utförande av visst angivet arbete, är berättigad till ersättning för 1 timme, men för den händelse att detta av någon anledning uppskjutes eller inställes och arbetsgivaren påkallar arbetarens närvaro under uppskovstiden, skall denne åtnjuta ersättning för väntetiden med gällande timlön för den del av dygnet väntningen ifrågakommer.

Då å påbörjade arbeten avbrott däri förekommer och arbetsgivaren därunder påkallar arbetares närvaro, äro arbetarna berättigade till ersättning med gällande timlön för den tid sadant avbrott sammanlagt per dag överskrider 1 timme, måltidsraster ej inbegripna.»

Därjämte har i § 4, som handlar om arbetslönen, i fråga om timlönen gjorts bland annat följande anmärkning:

»För del av timme ej överstigande 5 minuter utgår ingen ersättning. För större del utgår ersättning med halv timlön, därest delen icke överstiger 35 minuter, men i annat fall med full timlön.»

Tvist har uppstått, huru dessa bestämmelser skola tillämpas, då arbete med lastning eller lossning skall påbörjas å en båt men väntning uppstår, innan arbetet hunnit upptagas, och denna väntning understiger en timme. Å arbetaresidan göres gällande, att arbetarna med tillämpning av andra stycket i § 5 och omförmälda anmärkning i § 4 äga rätt till väntetidsersättning för en timme eller i varje fall en halv timme, så snart väntetiden överskrider 5 minuter. Arbetsgivarna åter intaga följande ståndpunkt: När arbetet upptages inom loppet av den första timmen bör tredje stycket i § 5 tillämpas. I sådant fall medför väntetiden före arbetets upptagande icke rätt till ersättning, med mindre densamma hopräknad med annan väntetid, som på grund av avbrott i arbetet uppkommer under loppet av samma dag, sammanlagt överstiger en timme. Under

denna förutsättning skall nämligen ersättning utgå för den sammanlagda väntetiden, i vad den överstiger en timme.

4.

I gällande kollektivavtal mellan norra Västerbottens stuveriaktiebolag och bland andra transportarbetareförbundets avdelning n:r 133, vilket avtal även ledes godkänts av stuvareförbundet, arbetsgivareföreningen och transportarbetareförbundet, hava i § 5 andra och tredje styckena upptagits bestämmelser, som äro lika lydande med de här ovan under punkt 3 återgivna av där omförmälda avtals § 5.

Vederbörande arbetsgivare i Skellefteå hade en dag beordrat arbetarna att möta ett ankommande fartyg kl. 7 f. m. vid Örvikens lastageplats. På grund av tjocka kunde emellertid fartyget icke taga sig in till platsen under dagens lopp. Arbetarna, vilka kvarhållits hela dagen, kräva i anledning härav väntetidsersättning.

Å arbetsgivaresidan har detta krav bestritts under hänvisning till femte stycket i avtalets § 5, vilket stycke är av följande lydelse:

»I händelse av naturhinder äro arbetsgivarna befriade från att betala väntpengar.»

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

Punkt 1. Då ifrågavarande arbete icke kan hänföras till något av de fall, där särskild ersättning skall utgå enligt prislistan, utan måste anses omfattas av ackordet, finner skiljenämnden arbetarnas anspråk icke kunna bifallas.

Punkt 2. Avfattningen av bestämmelsen om ersättning för transportväntning vid arbeten i Utansjö i förening med vad som enligt protokoll den 16 april 1925 § 3 mom. 3 och § 4 förekommit vid förhandlingarna innan avtalet avslutades giver vid handen, att ifrågavarande bestämmelse innefattar ett undantag från elfte stycket i dess helhet och sålunda även från regeln, att ersättning för transportväntning icke utgår vid de platser, där transport sker morgon och kväll. På grund härav och då det icke visats, att överenskommelse i motsatt riktning träffats, finner skiljenämnden, att den omständigheten, att arbetarna under sommaren 1926 medgivits rätt till transporter morgon och kväll, icke medför befrielse för arbetsgivaren att vid arbeten i Utansjö utgiva ersättning för transportväntning vid arbetets början och slut i enlighet med vad förut tillämpats.

Punkt 3. Då här är fråga om ersättning för väntetid, som uppstått, innan ännu arbetet med lastning eller lossning av en båt påbörjats, finner skiljenämnden, att andra och icke tredje stycket i § 5 skall äga tillämpning. Av andra stycket torde dess första del avse det fall, att arbetare omedelbart återtransporteras i stället för att kvarhållas i avbidan på att arbetet skall kunna påbörjas. I förevarande fall kommer således endast andra styckets senare del i tillämpning. Då ersättning för väntetiden skall utgå med gällande timlön, finner skiljenämnden, att hänsyn skall tagas även till ovan omförmälda bestämmelse i § 4 angående timlöners beräkning. För väntetid, som infaller före arbetets påbörjande och omfattar del av timme, skall sålunda ersättning utgå med halv timlön, om väntetiden överstiger 5 minuter men icke 35 minuter, och med full timlön, om väntetiden överstiger 35 minuter.

Punkt 4. Skiljenämnden anser sig icke böra i detta fall ingå i bedömande av frågan, huruvida bestämmelsen om naturhinder är avsedd att gälla icke blott då hindret drabbar arbetet såsom sådant utan även då hindret föranlett att fartyg icke kunnat framkomma inom beräknad tid. Även i sistnämnda fall kan nämligen parternas avsikt icke hava varit, att avtalet skulle så tillämpas, att arbetarna kunna kvarhållas en hel dag utan ersättning, något som framgår även av protokoll den 22 februari 1923 vid förhandlingar inför särskilt förordnad förlikningsman. Skiljenämnden finner följaktligen skäligt förklara, att arbetarna i förevarande fall äro berättigade till ersättning för väntetid under den tid de enligt arbetsgivarens order kvarblivit vid platsen.

21. Skiljedom i tvist mellan svenska arbetsgivareföreningen, å ena, samt svenska transportarbetareförbundet, å andra sidan, angående rätt till ersättning för väntetid m. m.; beslutad i Stockholm den 2 december 1926.

I ett den 17 augusti 1926 mellan arbetsgivareföreningen och transportarbetareförbundet slutet skiljeavtal hava dessa organisationer på uppdrag av Sundsvalls förenade stuveriaktiebolag och transportarbetareförbundets avdelning nr 8 till centrala skiljenämnden hänskjutit två särskilda tvister, som uppkommit mellan bolaget och avdelningen angående tolkningen och tillämpningen av ett mellan dem gällande kollektivavtal, vilket godkänts dels av Norrlands stuvareförbund och arbetsgivareföreningen och dels av transportarbetareförbundet. I skiljeavtalet samt vid förhandlingar inför skiljenämnden hava följande upplysningar lämnats angående dessa tvisters innebörd.

1.

I kollektivavtalets § 5 äro tredje och fjärde styckena av följande lydelse:

»Arbetare, som på kallelse av arbetsgivaren tillställeskommit för utförande av visst angivet arbete, är berättigad till ersättning för en timme, men för den händelse att detta av någon anledning uppskjutes eller inställes och arbetsgivaren påkallar arbetarens närvaro under uppskovstiden, skall denne åtnjuta ersättning för väntetiden med gällande timlön för den del av dygnet väntningen ifrågakommer.

Då å påbörjade arbeten avbrott däri förekomma och arbetsgivaren därunder påkallar arbetares närvaro, äro arbetarna berättigade till ersättning med gällande timlön för den tid sådant avbrott, sammanlagt per dag, överskrider en timme, måltidsraster ej inbegripna.»

Under lastning av s/s Indalsälven i Söråker hade vid ett tillfälle arbetare på morgonen transporterats ut till fartyget men i brist på last hade de efter en kort stund måst återtransporteras till uttagningsplatsen utan att hava utfört något arbete på fartyget. Arbetarna hava i anledning härav fordrat väntetidsersättning enligt § 5 tredje stycket. Å arbetsgivaresidan har kravet blivit bestritt, i det man gjort gällande, att fjärde stycket i § 5 vore tillämpligt i förevarande fall, där arbetet med fartygets lastning hade påbörjats vid ett tidigare tillfälle, och att väntningen vid det ifrågavarande tillfället icke överstigit en timme.

2.

Utöver de i föregående punkt omförmälda tredje och fjärde styckena innehåller kollektivavtalets § 5 i sjätte stycket följande bestämmelse:

»I händelse av naturhinder äro arbetsgivarna befriade från att betala väntpengar.»

Vid ett tillfälle hade det fartyg, med vilket arbetarna återtransporterats efter avslutat arbete för dagen, erhållit maskinskada. Då hemkomsten härigenom fördröjts med två timmar, hava arbetarna fordrat väntetidsersättning för denna tid. Å arbetsgivaresidan har detta krav bestritts redan på den grund, att maskinskadan förorsakats av att fartyget passerat genom is och att följaktligen avtalets bestämmelse om naturhinder i varje händelse vore tillämplig. Å arbetarsidan har häremot gjorts gällande, att bestämmelsen om naturhinder endast vore tillämplig i sådana fall, då avbrott i påbörjade arbeten ägde rum på grund av otjänlig väderlek, och att för övrigt i förevarande fall skadan icke uppkommit på grund av fartygets gång genom is.

För den händelse bestämmelsen om naturhinder funnes icke vara tillämplig, har å arbetsgivaresidan förklarats, att man dock icke kunde medgiva, att arbetsgivaren vore skyldig utgiva väntpengar för sådant uppehåll under transport, som skett utan vållande från arbetsgivarens sida.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

Punkt 1. Då det i förevarande fall gällde ett fartyg, dära arbetena påbörjats en tidigare dag, är fjärde och icke tredje stycket i § 5 tillämpligt, och som väntetiden ostridigt understigit en timme, finner skiljenämnden arbetarna icke vara berättigade till ersättning för väntetiden.

Punkt 2. Oavsett frågan om naturhinder i avtalets mening här föreligat, finner skiljenämnden, att arbetarna icke kunna på avtalets bestämmelser grunda rätt till ersättning för väntetid under sådant uppehåll i transport till eller från arbetsplatsen,

som uppkommit oberoende av arbetsgivarens vållande, och prövar skiljenämnden följaktligen rättvist ogilla arbetarnas anspråk i detta avseende.

Från beslutet voro ledamöterna Odelstierna, Thorberg och Johanson skiljaktiga och yttrade:

Bestämmelsen om naturhinder kan icke anses tillämpligt på ett sådant fall som det förevarande, och arbetsgivaren kan sålunda icke på grund av ifrågavarande bestämmelse undgå att utgiva ersättning för väntetid, i den mån sådan skyldighet eljest åligger honom. Vidkommande sistnämnda fråga märkes, att i avtalets § 5 elfte stycket upptagits en bestämmelse, att arbetsgivaren är skyldig att omedelbart hemförskaffa gäng eller del därav, som fullgjort sitt arbete, och att i annat fall betala stipulerade väntpengar en halv timme efter arbetets slut. Enligt grunderna för ifrågavarande bestämmelse måste arbetsgivaren anses vara skyldig gälda väntetidsersättning även för opåräknat uppehåll, som uppkommer under hemtransport från arbetsplatsen. På grund av vad sålunda anförts finna vi arbetsgivaren vara pliktig att i anledning av det dröjsmål, som föranletts av den inträffade maskinskadan, utgiva väntetidsersättning, vilken med hänsyn till innehållet i omförmälda elfte stycke av avtalets § 5 dock skall utgå för endast en och en halv timme.

22. Skiljedom i tvist mellan järnbruksförbundet, å ena, samt svenska elektriska arbetareförbundets styrelse, å andra sidan, angående lönetillägg; beslutad i Stockholm den 8 december 1926.

I en mellan järnbruksförbundet och svenska elektriska arbetareförbundet den 16 oktober 1923 träffad överenskommelse angående arbets- och lönevillkoren för elektriska arbetare vid järnverken har i § 3 upptagits följande bestämmelse:

»Vid av arbetsgivaren påbjudet övertidsarbete betalas utöver den ordinarie timpenningen eller utöver det fastställda ackordsbeloppet ett övertidstillägg beräknat till 50 % av den ordinarie timpenningen. För övertidsarbete å sön- och helgdagsdygn om 24 timmar betalas 75 % tillägg. För midsommardagen samt påsk-, pingst- och juldagarna med tillhörande annandagar betalas, då arbetet är i gång, 150 % tillägg.»

I anslutning till det sålunda träffade riksavtalet har mellan Nora bergslags elektriska aktiebolag, som tillhör järnbruksförbundet, och elektriska arbetareförbundets avdelning på platsen upprättats en prislista. I denna prislista har under rubriken »övertidsersättning» ordagrant intagits ovan återgivna bestämmelse i riksavtalet.

Mellan bolaget och förbundsavdelningen har uppkommit tvist, huruvida bolagets elektriska maskinister skulle vara berättigade till 150 % tillägg till timlönen under ordinarie arbete å midsommardagen samt påsk-, pingst- och juldagarna med tillhörande annandagar. Sedan förhandlingar rörande denna tvist förts mellan parterna och deras huvudorganisationer, hava parterna uppdragit åt huvudorganisationerna att efter överenskommelse bringa tvistefrågan till avgörande inför lämpligt forum. I anledning härav hava järnbruksförbundet och svenska elektriska arbetareförbundet i skrivelse den 25 oktober 1926 hos centrala skiljenämnden gemensamt anhållit, att skiljenämnden måtte avgöra den uppkomna tvistefrågan.

Vid sammanträde inför skiljenämnden har å arbetaresidan anförts: Då den lokala prislistan upprättades hade maskinisterna anhållit att för ifrågavarande helgdagar erhålla ett tillägg till lönen för ordinarie arbetstid med 150 %. Denna begäran hade godkänts av vederbörande arbetsgivare och hade med anledning härav i prislistan intagits ifrågavarande bestämmelse om särskild ersättning såsom innefattande ett uttryck för omförmälda överenskommelse. Ända från prislistans antagande och intill senaste tid hade också maskinisterna åtnjutit ifrågavarande helgdagstillägg å lönen för ordinarie arbetstid.

Å arbetsgivaresidan har härtill genmälts: Någon överenskommelse om särskilt lönetillägg för ordinarie arbetstid hade icke träffats. Den i prislistan intagna, från riksavtalet hämtade bestämmelsen gällde endast övertidsersättning och icke tillägg till lön för ordinarie arbetstid, något som också framginge av dess avfattning. Detta vore så mycket tydligare som i ett annat riksavtal, nämligen mellan järnbruksförbundet och svenska metallindustriarbetareförbundet, funnos bestämmelser dels om tillägg till lön å ordinarie tid och dels om övertidsersättning, enligt vilka bestämmelser tillägget vore lika stort eller 150 % i såväl det ena som det andra fallet. Att ett lönetillägg för helgdagsarbete utgått till de elektriska maskinisterna kunde icke bestridas, men detta hade berott på ett misstag från kontorspersonalens sida, och rättelse hade skett så snart misstaget blivit upptäckt.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

Att maskinisterna utgått från att en överenskommelse om lönetillägg för helgdagarna träffats finner skiljenämnden otvivelaktigt, och maskinisterna hava också ett visst stöd för sin uppfattning i den omständigheten, att lönetillägg utbetalats under längre tid. Emellertid kan något stöd för att sådan överenskommelse träffats icke hämtas från prislistan, då den däri intagna klausulen otvivelaktigt endast avser ersättning för arbete å övertid. Vid sådant förhållande och då den uppgivna överenskommelsen icke heller i övrigt kan anses till fullo styrkt, finner skiljenämnden det å arbetarsidan framställda anspråket icke kunna bifallas.

23. Skiljedom i tvist mellan södra Sveriges bleckslagerilidkareförening, å ena, samt svenska bleck- och plåtslagareförbundets avdelning n:r 1, å andra sidan, angående tillämpning av ackordsprislista; beslutad i Stockholm den 17 december 1926.

Genom ett i juni 1926 mellan bleckslagerilidkareföreningen samt bleck- och plåtslagareförbundets avdelningar n:r 1, 2 och 3 upprättat kollektivavtal har fastställts en ackordsprislista, däri punkterna 103 och 104 äro av följande lydelse:

»103.	Beslagning av vanliga fristående murar å gårdar eller därmed jämförliga skiljemurar med bredd minst 40 cm. per kvm.	2·30
	Do mera arbetsamma enligt överenskommelse.	
104..	Vanliga brandmursbeslag å skiffertak per kvm.	1·80
	Do å papptak » »	1·60
	Do med språngkant eller å tegeltak » »	2·05.»

Mellan parterna har uppkommit tvist, huruvida ett plåtslageriarbete, som utförts å en mur vid nya kapellet på östra begravningsplatsen i Hohög, är hänförligt till den ena eller den andra av ovan angivna punkter i ackordsprislistan, och hava parterna hänskjutit denna tvist till centrala skiljenämndens avgörande.

Å arbetsgivaresidan har gjorts gällande, att ifrågavarande arbete utförts såsom ett brandmursbeslag med språngkant och att följaktligen ersättning skulle utgå efter den sista i punkt 104 angivna ackordssatsen. Å arbetaresidan har däremot gjorts gällande, att den mur, varå arbetet utförts, närmast vore att anse såsom en fristående skiljemur, att arbetet i varje fall icke vore jämförligt med vanligt brandmursbeslag och att på grund härav punkt 103 i ackordsprislistan borde tillämpas.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

Med hänsyn till vad i målet blivit upplyst finner centrala skiljenämnden det utförda arbetet närmast vara att hänföra till sådant arbete, varom förmäles i punkt 103 av ackordsprislistan, och förklarar följaktligen skiljenämnden, att betalning skall utgå enligt nämnda punkt.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete.

Olycksfall genom fallande föremål eller ras.

X: 7. I ett brytrum 80 m under jord i en *gruva* voro fyra arbetare sysselsatta med borrningsarbete. Sedan borrningsarbetet avslutats, hade en av arbetarna påbörjat arbetet med borrslangarnas borttagande för den sprängning, som sedermera skulle komma att ske. Medan arbetaren var sysselsatt därmed, *lossnade ett malmblock* med en vikt av 8 à 10 ton från taket i brytrummet och föll ned över arbetaren, vilken blev liggande död under blocket. De övriga arbetarna befunno sig vid olyckstillfället på 4—7 m avstånd från den dödade.

Malmblocket lossnade från taket på en höjd av 2 ½ m över golvet. Takets bredd var 3 m. Tak och väggar i brytrummet hade enligt uppgift noga undersökts efter varje sprängning, utan att minsta tecken till sprickbildning upptäckts.

X: 8. För *nedläggning av en kloakledning* hade en med lodräta väggar försedd grav om 5·8 m djup och 1·5 m bred dagöppning utgrävts. I gravens övre del hade insatts tvenne bjälkramar av 4″ × 4″ sparrar, stagade såväl lodrätt som vågrätt och i kryss medelst fastspikade plankor. Utanför bjälkramarna voro nedslagna, tätt intill varandra, lodräta plankor till upptagande av jordtrycket. Möjligen voro ytterplankorna ej tillräckligt långt nedslagna, utan återstod måhända en ostagad slänt av cirka 20 à 30 cm under plankornas nedre ändar. Smärre ras hade emellanåt inträffat, då åkdon passerat på den bredvidliggande landsvägen, samt efter tågpassage på den 30 m från graven befintliga järnvägen.

Under rörnedläggningen, varmed en förman och en arbetare voro sysselsatta, passerade ett tåg, och i samband därmed inträffade ett större ras. Den uppskjutande sanden i väggarna pressade bort en tvärslå, varefter *plankväggen och ramverket rasade.* Väggarna pressades mot varandra, och arbetaren formligen krossades mellan dem. Förmannen lyckades kasta sig undan och undgick svårare skador.

Vid fortsatt arbete på platsen kommer stagningen av ramverket att utföras betydligt kraftigare.

X: 9. Vid ett järnverk voro tvenne arbetare sysselsatta med *vägning av rundjärnsstänger.* Vågstativet var uppfört av på varandra liggande, parvis korslagda balkar. Det översta paret balkar, på vilka lasten anbringades, utgjordes av tvenne friliggande I-balkar med fribärande ändar åt båda sidorna av vågstativet. Mothållare till förhindrande av lastens avrullning saknades.

Av trenne rundjärnsstänger med omkring 700 kg vikt vardera skulle först en vägas och därefter alla tre tillsammans. Man nedlade sålunda en av rundjärnsstängerna på vågstativet, vägde densamma och skulle därefter rulla den åt sidan på I-balkarna för att ge rum åt de övriga två. Den vägda rundjärnsstången kom därvid så långt ut på den ena, fribärande änden av I-balkarna, att dessa vägde över och *rundjärnsstången rullade ned från vågstativet. En av arbetarna blev ikullslagen* och fick den nedrullande stången över bröstet, medförande så svåra skador, att han samma dag avled.

Anledningen till olyckan är den, att vågstativet var av en för sitt ändamål synnerligen olämplig konstruktion. Driftsledningen har ombestyrt, att de friliggande balkarna i vågstativet sammanbundits med de övriga balkarna däri medelst krampor; dessutom har yrkesinspektören lämnat anvisning om att ena änden av ovannämnda I-balkar skall krökas uppåt och den andra änden förses med inåt fällbar regel, varigenom avrullning av lasten förhindras.

Yrkesinspektionens verksamhet under fjärde kvartalet 1926.

	Inspekterade arbetsställen	Sammanlagt arbetarantal	Sammanlagt kraftbelopp	Inspektions- och resedagar	Lämnade skriftliga meddelanden	Ink. protokoll över besiktning av ångpannor	Ink. protokoll över besiktning av kokare o. d.	Ink. intyg över besiktning av hissar och kranar	Ink. anmälningar om olycksfall	Härav olycksfall med dödlig utgång	Framställningar till länsstyrelserna	Anmälningar till åtal	Lämnade eftergifter
Yrkesinspektörerna													
I distriktet	109	8 663	7 019	111	53	77	2	46	1 347	6	—	2	21
II »	71	1 922	5 107	41	53	125	20	253	1 837	6	—	2	69
III »	33	1 912	16 318	53	53	98	2	25	787	4	3	3	13
IV »	123	3 943	17 220	62	60	96	—	109	728	17	1	1	42
V »	171	4 983	9 735	92	139	171	9	129	1 511	9	1	1	20
VI »	101	2 580	5 543	64	50	110	17	171	2 068	9	2	7	44
VII »	81	3 424	16 829	59	27	56	6	292	1 298	3	—	1	6
VIII »	98	3 764	58 547	66	74	98	—	46	1 785	6	9	7	—
IX »	52	4 640	59 021	62	32	46	1	19	1 802	15	—	2	7
Yrkesinspektrisen	151	8 730	—	122	68	—	—	—	—	—	—	—	—
Sprängämnesinspektören	7	451	1 250	42	52	—	—	—	[5](22)	[5](2)	—	—	—
Summa	**997**	**45 012**	**196 580**	[1] **1 774**	**661**	[2] **877**	[3] **57**	**1 090**	[4] **13 103**	**75**	**16**	**26**	**222**
Underinspektörerna													
I distriktet	225	3 464	960	78	7	64	—	—	—	—	—	—	—
II »	350	826	5 485	64	129	208	9	—	—	—	—	—	—
III »	290	1 138	2 051	52	76	191	1	1	—	—	—	—	—
IV »	192	432	2 161	53	48	174	—	1	—	—	—	—	—
V »	595	1 064	5 381	127	109	121	1	—	—	—	—	—	—
VI »	336	1 984	2 273	96	24	53	—	11	—	—	—	—	—
VII »	245	310	1 796	56	20	50	—	6	—	—	—	—	—
VIII »	327	1 465	3 453	82	89	86	—	2	—	—	—	—	—
IX »	80	671	564	37	1	43	—	10	—	—	—	—	—
Summa	**2 640**	**11 354**	**24 124**	**645**	**503**	[5] **990**	**11**	**31**	—	—	—	—	—
härav: jordbruk	837	—	12 047	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
hantverk	584	1 245	1 650	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
annat arbete	1 219	10 109	10 427	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skogs- och flottledsinspektören	[6] **19**	**114**	—	—	**4**	—	—	—	[5] **1 110**	[5] **4**	—	—	—
Bergmästarna													
Norra distriktet	6	2 881	10 375	17	—	—	—	—	85	2	—	—	—
Gävle—Dala distrikt	3	161	1 206	3	—	—	—	—	145	—	—	—	—
Östra distriktet	8	618	3 609	6	—	—	—	—	48	—	—	—	—
Mellersta distriktet	19	802	5 084	19	4	—	—	6	48	—	—	—	—
Västra »	—	—	—	—	—	—	—	13	74	—	—	—	—
Södra »	20	2 292	2 921	19	1	—	—	12	279	1	—	—	—
Summa	**56**	**6 754**	**23 195**	[7] **64**	**5**	—	—	**31**	**679**	**3**	—	—	—
Järnvägsinspektörerna													
S. J. säkerhetstjänsten	51	·	—	21	22	—	—	—	482	2	—	—	—
trafiktjänsten													
rullande materiel	17	·	—	24	3	—	—				—	—	—
Enskilda järnvägar	288	·	—	40	10	—	—	—	293	2	—	—	—
Summa	**356**	·	—	**85**	**35**	—	—	—	[5] **775**	[5] **4**	—	—	—
Elektr. inspektörerna													
Norra distriktet	42	·	·	23	39	—	—	—	5	—	—	1	—
Östra »	3	·	·	4	2	—	—	—	10	1	—	—	—
Västra »	17	·	·	19	14	—	—	—	3	—	—	—	—
Södra »	—	·	·	3	—	—	—	—	15	6	—	—	—
Summa	**62**	·	·	**49**	**55**	—	—	—	[8] **33**	[8] **7**	—	**1**	—

[1] Härav 272 för assistenterna. — [2] Härav större besiktning i 263 fall. — [3] Härav större besiktning i 10 fall. — [4] Av dessa olycksfall hava 11 740, därav 49 med dödlig utgång, inträffat inom yrkesinspektionens tillsynsområde. — [5] Härav större besiktning i 288 fall. — [6] Avser inspekterade härbärgen. — [7] Härav 23 för gruvingenjörerna. — [8] Dessa olycksfall ingå i de ovan för de olika yrkesinspektionsdistrikten redovisade summorna.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Januari månad år 1927.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under januari månad.

Översikt av verksamheten under januari månad 1927.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	*Manliga avdeln.*			*Kvinnliga avdeln.*			*Tillsammans*		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Stockholms stad	4 284	1 328	1 243	3 512	2 775	1 928	**7 796**	**4 103**	**3 171**
Stockholms län	3 044	651	625	463	463	267	**3 507**	**1 114**	**892**
Uppsala stad och län	710	112	94	213	159	134	**923**	**271**	**228**
Södermanlands län	819	269	235	446	289	205	**1 265**	**558**	**440**
Östergötlands län	1 488	344	310	619	359	247	**2 107**	**703**	**557**
Norrköping	1 046	95	94	182	150	105	**1 228**	**245**	**199**
Jönköpings län	471	164	132	329	151	108	**800**	**315**	**240**
Kronobergs län	94	14	11	97	65	43	**191**	**79**	**54**
Norra Kalmar län	252	56	47	53	47	35	**305**	**103**	**82**
Södra Kalmar län	594	133	128	191	80	50	**785**	**213**	**178**
Gotlands län	66	59	47	54	43	31	**120**	**93**	**78**
Blekinge län	862	190	169	327	229	144	**1 189**	**419**	**313**
Kristianstads län	965	338	300	480	354	202	**1 445**	**692**	**502**
Malmöhus län: Malmö	3 498	273	273	1 237	671	496	**4 735**	**944**	**769**
Lund	575	24	21	108	63	55	**683**	**87**	**76**
Landskrona	493	156	155	57	35	27	**550**	**191**	**182**
Hälsingborg	1 308	127	125	292	153	113	**1 600**	**280**	**238**
Ystad	290	64	59	102	45	32	**392**	**109**	**91**
Trelleborg	475	105	105	61	33	30	**536**	**138**	**135**
Eslöv	136	37	33	29	20	13	**165**	**57**	**46**
Skurup	55	26	23	35	26	19	**90**	**52**	**42**
Vellinge	96	32	32	24	14	12	**120**	**46**	**44**
Hallands län	669	144	124	104	73	46	**773**	**217**	**170**
Göteborgs och Bohus län	2 008	584	559	190	104	56	**2 198**	**688**	**615**
Göteborg	5 733	647	635	1 026	702	522	**6 759**	**1 349**	**1 157**
Älvsborgs län	955	427	422	182	106	80	**1 137**	**533**	**502**
Skaraborgs län	559	154	101	353	296	129	**912**	**450**	**230**
Värmlands län	893	229	216	155	148	90	**1 048**	**377**	**306**
Örebro län	1 228	420	370	401	315	209	**1 629**	**735**	**579**
Västmanlands län	603	156	127	302	242	168	**905**	**398**	**295**
Kopparbergs län	433	132	132	211	112	95	**644**	**244**	**227**
Gävle stad och län	628	69	69	165	86	80	**793**	**155**	**149**
Västernorrlands län	356	120	120	56	40	35	**412**	**160**	**155**
Jämtlands län	162	47	46	364	138	128	**526**	**185**	**174**
Västerbottens län	344	89	89	153	119	97	**497**	**208**	**186**
Norrbottens län	324	173	169	109	86	66	**433**	**259**	**235**
Tillsammans januari 1927	**36 516**	**7 979**	**7 440**	**12 682**	**8 791**	**6 097**	**49 198**	**16 770**	**13 537**
» december 1926	*31 497*	*7 286*	*6 966*	*9 080*	*7 837*	*6 094*	*40 577*	*15 123*	*13 060*
» januari 1926	30 448	7 430	6 817	12 457	8 302	5 823	42 905	15 732	12 640
» » 1925	32 348	7 347	6 738	13 449	8 111	5 996	45 797	15 458	12 734
» » 1924	30 369	8 877	7 940	11 980	8 840	5 972	42 349	17 717	13 912

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					jan. 1927	dec. 1926	jan. 1926	jan. 1927	dec. 1926	jan. 1926
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	4 497	4 629	1 715	1 311	270	317	239	76	87	75
Industri och hantverk	14 223	14 431	936	898	1542	1852	1343	96	95	91
Sjöfart och fiske	4 723	4 769	1 028	1 020	464	325	449	99	98	99
Handel och samfärdsel	3 727	3 872	796	735	486	281	477	92	95	91
Husligt arbete	3	3	—	—	—	—	.	—	—	.
Annat arbete	8 446	8 812	3 504	3 476	251	265	241	99	99	100
Summa	**35 619**	**36 516**	**7 979**	**7 440**	**458**	**432**	**410**	**93**	**96**	**92**
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	752	761	915	381	83	88	90	42	51	47
Industri och hantverk	809	837	201	143	416	214	371	71	76	68
Sjöfart och fiske	199	204	63	60	.	.	.	.	.	.
Handel och samfärdsel	1 805	1 883	1 170	908	161	121	195	78	83	76
Husligt arbete	7 003	8 477	6 437	4 6 0	132	106	135	71	79	72
Annat arbete	517	520	5	5	.	.	.	.	.	.
Summa	**11 085**	**12 682**	**8 791**	**6 097**	**144**	**116**	**150**	**69**	**78**	**70**
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	5 249	5 390	2 630	1 692	205	244	189	64	75	65
Jordbruk	4 839	4 976	2 402	1 489	207	247	197	62	74	61
Skogshushållning	410	414	228	203	182	206	120	89	90	94
Industri och hantverk	15 032	15 268	1 137	1 041	1343	1 381	1151	92	89	86
Gruvdrift och malmförädling . . .	546	574	56	56	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri . . .	2 184	2 197	388	384	566	.	.	99	.	.
Metall- och maskinindustri . . .	3 212	3 262	117	100	2788	2 643	1232	85	85	74
Trävaruindustri	992	1 011	59	54	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	4 687	4 742	202	197	2348	1 301	1014	98	99	100
Läder-, hår- och gummiindustri . .	234	258	5	5	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	301	304	3	3	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	483	495	83	63	.	.	.	.	.	.
Närings- och njutningsmedelsindustri	773	784	95	69	.	402	.	.	73	.
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	174	175	20	18	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri . .	144	146	18	16	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	146	150	8	7	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	1 156	1 170	83	69	.	.	.	.	.	.
Sjöfart och fiske	4 922	4 973	1 091	1 080	456	315	444	99	98	99
Handel och samfärdsel	5 532	5 755	1 966	1 643	293	202	309	84	89	82
Kontors-, bank- o. d. personal . .	452	459	68	53	.	.	.	.	.	.
Butiks- och magasinspersonal . . .	1 530	1 562	142	116	1100	387	908	82	87	86
Hotell- och restaurangpersonal . .	1 077	1 136	760	605	149	147	169	80	83	77
Transportarbetare	2 232	2 353	791	711	297	171	321	90	94	89
Allmän och litterär verksamhet . .	224	228	171	129	133	149	171	75	80	70
Ej särskilt specificerade	17	17	34	29	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	7 006	8 480	6 437	4 600	132	106	135	71	79	72
Annat arbete	8 963	9 332	3 509	3 481	266	277	256	99	99	100
Summa	**46 704**	**49 198**	**16 770**	**13 537**	**293**	**268**	**273**	**81**	**86**	**80**

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 1 247 platser, varav 994 manliga och 253 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 198, 1 003 och 195 samt under nästlidna månad resp. 842, 635 och 207.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p	T. p	Ans.	L.p.	T.p.
	Manliga avdelningen	**4 215**	**1 487**	**1 108**	**414**	**228**	**203**	**574**	**56**	**56**	**2174**	**388**	**384**	**3 201**	**111**	**96**
1	Stockholms stad	71	—	—	1	—	—	1	—	—	49	—	—	430	37	25
2	Stockholms län	964	320	291	96	53	53	47	16	16	37	4	4	170	1	1
3	Uppsala stad och län	155	55	37	3	1	1	5	—	—	45	—	—	60	1	1
4	Södermanlands län	149	93	59	—	—	—	—	—	—	1	—	—	128	4	4
5	Östergötlands län	471	118	90	36	32	27	9	—	—	225	54	54	95	—	—
6	Norrköping	123	14	13	—	1	1	—	—	—	4	—	—	70	3	3
7	Jönköpings län	113	51	24	17	17	12	—	—	—	4	—	—	87	—	—
8	Kronobergs län	8	7	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—
9	Kalmar län	75	41	28	—	11	11	—	—	—	3	—	—	42	2	2
10	Gotlands län	15	11	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
11	Blekinge län	118	39	25	1	10	10	—	—	—	84	—	—	28	3	3
12	Kristianstads län	343	170	137	47	17	17	—	—	—	35	—	—	71	3	—
13	Malmöhus län: Malmö	71	9	8	—	—	—	—	—	—	22	—	—	455	9	10
14	Hälsingborg	84	11	10	—	—	—	1	—	—	6	—	—	5 9	3	3
15	Övriga anstalter	363	81	66	—	1	1	—	—	—	40	—	—	282	17	16
16	Hallands län	61	43	23	—	—	—	2	—	—	109	—	—	53	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	86	39	23	—	3	—	—	—	—	1320	328	324	22	3	3
18	Göteborgs stad	84	18	17	1	1	—	—	—	—	11	—	—	688	5	5
19	Älvsborgs län	62	11	6	3	3	3	6	—	—	15	1	1	148	10	10
20	Skaraborgs län	284	130	77	10	9	9	—	—	—	4	—	—	23	—	—
21	Värmlands län	48	16	13	50	18	8	11	1	1	116	—	—	49	1	1
22	Örebro län	157	81	46	63	14	13	285	16	16	28	1	1	66	3	3
23	Västmanlands län	161	108	79	3	—	—	83	—	—	8	—	—	74	—	—
24	Kopparbergs län	31	7	7	28	7	7	102	23	23	6	—	—	57	1	1
25	Gävle stad och län	4	1	1	7	—	—	18	—	—	1	—	—	26	5	5
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	2	2	—	—	—	1	—	—	1	—	—
27	Jämtlands län	17	6	6	27	22	22	—	—	—	—	—	—	6	—	—
28	Västerbottens län	86	6	6	20	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	11	1	1	1	—	—	4	—	—	—	—	—	5	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**761**	**915**	**381**	--	—	—	—	—	—	**23**	—	—	**61**	**6**	**4**
1	Stockholms stad	6	—	—	—	—	—	—	—	—	17	—	—	51	5	3
2	Stockholms län	41	56	25	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	45	31	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	42	58	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	58	80	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
6	Norrköping	12	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	24	31	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	9	16	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	19	34	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	4	8	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	23	41	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	88	133	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	7	9	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—
14	Hälsingborg	14	8	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	36	47	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	6	19	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	66	16	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	25	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	51	88	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	13	22	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	60	91	47	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	51	79	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	10	8	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	12	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	3	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	16	8	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	15	14	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1 010	**57**	**54**	**4 741**	**201**	**196**	**231**	**4**	**4**	**249**	—	—	**261**	**9**	**6**	**541**	**20**	**20**	**153**	**12**	**12**	
52	4	3	672	15	13	18	2	2	3	—	—	23	—	—	59	10	10	4	—	—	1
94	9	9	408	20	20	7	—	—	6	—	—	19	—	—	26	3	3	5	—	—	2
3	—	—	56	1	1	2	—	—	—	—	—	9	—	—	21	—	—	—	—	—	3
30	17	17	55	13	13	6	—	—	1	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	4
18	1	1	213	6	6	6	—	—	1	—	—	1	—	—	14	1	1	1	—	—	5
40	—	—	297	4	4	2	—	—	110	—	—	23	—	—	20	—	—	1	—	—	6
15	1	1	37	—	—	7	—	—	4	—	—	5	—	—	7	—	—	8	—	—	7
—	—	—	9	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	1	1	1	—	—	8
58	6	5	41	1	1	1	—	—	1	—	—	2	—	—	6	—	—	7	—	—	9
—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
6	—	—	30	2	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	10	—	—	—	—	—	11
25	6	6	84	18	18	18	—	—	2	—	—	1	1	—	19	—	—	—	—	—	12
54	2	2	848	19	19	9	—	—	4	—	—	53	5	5	115	—	—	84	—	—	13
7	—	—	319	—	—	37	—	—	6	—	—	6	—	—	18	—	—	9	—	—	14
27	1	1	283	23	23	75	—	—	5	—	—	17	—	—	56	—	—	2	12	12	15
26	—	—	156	30	30	1	—	—	29	—	—	7	—	—	6	—	—	1	—	—	16
13	—	—	59	5	3	3	—	—	15	—	—	4	—	—	8	—	—	10	—	—	17
219	8	7	603	16	15	18	1	1	34	—	—	30	3	1	50	2	2	8	—	—	18
4	—	—	141	14	14	2	—	—	23	—	—	7	—	—	9	—	—	—	—	—	19
6	1	1	28	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	46	3	3	10	—	—	20
63	—	—	66	1	1	13	—	—	2	—	—	2	—	—	9	—	—	—	—	—	21
38	—	—	42	—	—	—	—	—	—	—	—	42	—	—	4	—	—	1	—	—	22
5	—	—	84	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	9	—	—	—	—	—	23
19	—	—	38	3	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	24
63	—	—	43	—	—	3	1	1	—	—	—	5	—	—	6	—	—	1	—	—	25
43	1	1	28	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	26
2	—	—	14	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	27
58	—	—	47	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	28
22	—	—	36	10	10	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	29
1	**2**	—	**1**	**1**	**1**	**27**	**1**	**1**	**55**	**3**	**3**	**234**	**74**	**57**	**243**	**75**	**49**	**22**	**8**	**6**	
1	2	—	—	—	—	2	1	1	8	—	—	93	23	14	64	32	20	11	4	2	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	3	2	—	—	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	6	6	6	2	3	1	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	9	4	4	6	2	1	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	2	2	2	2	2	2	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	2	1	1	1	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	1	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	4	4	4	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	1	1	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5	—	—	4	2	1	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	19	—	—	10	—	—	76	20	18	108	6	4	1	—	—	13
—	—	—	—	—	—	4	—	—	3	—	—	5	—	—	3	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	1	1	3	1	1	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	3	3	1	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	1	—	1	—	—	17
—	—	—	—	—	—	2	—	—	24	2	2	17	3	1	21	9	8	4	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	6	2	2	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	2	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	2	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	2	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	7	1	1	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	1	1	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**90**	**10**	**10**	**142**	**3**	**3**	**1064**	**65**	**57**	**4769**	**1028**	**1020**	**313**	**36**	**25**
1	Stockholms stad	6	1	1	40	2	2	237	23	16	518	233	226	149	18	9
2	Stockholms län	4	2	2	12	—	—	96	1	1	105	10	10	6	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	5	—	—	9	—	—	4	—	—	2	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	5	—	—	41	—	—	122	36	36	—	—	—
5	Östergötlands län	2	—	—	2	—	—	38	1	1	16	—	—	5	1	1
6	Norrköping	14	—	—	14	—	—	10	1	1	133	39	39	2	2	2
7	Jönköpings län	—	—	—	2	—	—	7	—	—	3	—	—	—	2	2
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	1	1	—	—	—
9	Kalmar län	4	—	—	1	—	—	19	—	—	342	47	47	1	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	6	6	—	—	—
11	Blekinge län	1	—	—	—	—	—	24	—	—	267	50	50	3	—	—
12	Kristianstads län	3	1	1	—	—	—	14	2	2	51	9	9	1	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	1	—	—	16	—	—	255	2	2	289	41	41	45	2	2
14	Hälsingborg	—	—	—	3	—	—	21	1	1	506	84	84	4	—	—
15	Övriga anstalter	1	—	—	9	—	—	25	1	1	218	66	66	4	1	1
16	Hallands län	1	2	2	1	—	—	4	—	—	144	15	15	1	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	6	2	2	—	—	—	5	—	—	70	28	28	1	—	—
18	Göteborgs stad	14	—	—	22	1	1	166	16	15	1779	315	314	68	6	4
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	12	16	16	5	—	—	6	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	8	—	—	8	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	21	—	—	—	—	—	7	—	—	20	4	4	—	—	—
22	Örebro län	3	—	—	2	—	—	19	—	—	19	—	—	2	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	1	—	—	34	—	—	4	—	—	4	3	3
24	Kopparbergs län	4	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	5	1	1	2	—	—	9	—	—	60	27	27	1	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	73	17	17	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	5	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1
29	Norrbottens län	—	—	—	2	—	—	2	1	1	—	—	—	1	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**56**	**8**	**6**	**8**	**5**	**4**	**106**	**18**	**12**	**204**	**63**	**60**	**146**	**32**	**28**
1	Stockholms stad	25	2	1	4	3	2	28	16	10	111	22	21	79	20	17
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	9	—	—	1	—	—	1	1	1
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
6	Norrköping	1	—	—	1	1	1	—	—	—	2	1	1	—	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
12	Kristianstads län	4	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	15	—	—	1	—	—	64	—	—	1	—	—	49	6	5
14	Hälsingborg	—	—	—	—	—	—	5	2	2	4	1	1	—	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	8	8	1	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
18	Göteborgs stad	10	1	—	1	1	1	—	—	—	66	27	25	5	1	1
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—
27	*Jämtlands län*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1145	**78**	**66**	**124**	**12**	**10**	**2206**	**650**	**612**	**69**	**3**	**2**	**15**	**22**	**20**	**3**	—	—	**8 812**	**3 504**	**3 476**	
443	42	35	47	4	3	589	311	278	27	2	1	—	13	11	1	—	—	844	611	608	1
46	1	1	13	—	—	164	25	25	3	—	—	1	—	—	—	—	—	715	186	186	2
9	—	—	—	—	—	23	5	5	1	—	—	—	—	—	1	—	—	297	49	49	3
5	—	—	—	—	—	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	249	106	106	4
19	1	1	3	—	—	77	27	26	2	—	—	—	—	—	1	—	—	238	102	102	5
17	—	—	3	—	—	86	21	21	1	—	—	—	—	—	—	—	—	76	10	10	6
5	—	—	2	—	—	18	5	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	127	88	88	7
1	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	4	4	8
9	—	—	—	—	—	27	10	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	207	71	71	9
—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	32	32	10
2	—	—	—	—	—	26	8	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	261	78	72	11
18	2	2	1	—	—	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	204	109	108	12
172	1	1	16	—	—	263	47	47	5	—	—	—	—	—	—	—	—	721	136	136	13
7	—	—	4	—	—	48	11	10	2	—	—	—	—	—	—	—	—	161	17	17	14
23	7	7	6	—	—	79	12	12	3	1	1	1	—	—	—	—	—	601	221	221	15
5	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42	54	54	16
8	1	1	2	—	—	28	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	348	174	174	17
295	13	13	11	4	4	419	135	133	20	—	—	10	9	9	—	—	—	1 183	94	94	18
6	—	—	2	—	—	38	3	3	—	—	—	3	—	—	—	—	—	463	369	369	19
8	—	—	—	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110	11	11	20
3	—	—	3	—	—	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	389	188	188	21
19	—	—	1	—	—	42	4	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	393	301	287	22
8	—	—	—	—	—	22	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	39	39	23
4	1	1	4	2	2	13	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	121	82	82	24
6	3	3	—	—	—	44	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	324	25	25	25
—	—	—	—	—	—	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	160	100	100	26
2	—	—	4	1	—	14	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	63	16	16	27
3	1	1	—	—	—	6	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	72	72	28
2	—	—	—	—	—	31	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	204	159	155	29
417	**69**	**50**	**1012**	**748**	**595**	**147**	**141**	**99**	**159**	**168**	**127**	**2**	**12**	**9**	**8 477**	**6 487**	**4 600**	**520**	**5**	**5**	
241	42	33	314	289	237	80	91	61	92	89	67	—	11	8	2 111	2 122	1 430	174	1	1	1
6	—	—	32	21	12	—	—	—	13	7	3	—	—	—	357	376	224	—	—	—	2
—	—	—	16	12	11	—	—	—	—	2	2	—	—	—	150	113	101	2	—	—	3
8	—	—	25	19	16	2	3	3	6	3	3	—	—	—	310	195	146	33	—	—	4
9	5	5	37	29	23	9	1	1	6	10	6	—	—	—	463	223	159	20	4	4	5
1	1	1	8	6	4	3	1	—	1	3	1	—	—	—	124	128	91	20	—	—	6
3	2	1	13	6	6	—	—	—	1	4	4	—	—	—	276	103	83	5	—	—	7
1	—	—	13	9	8	—	—	—	2	—	—	—	—	—	70	37	25	—	—	—	8
5	2	—	23	8	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	186	78	62	4	—	—	9
—	—	—	8	7	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	41	28	24	—	—	—	10
2	—	—	15	24	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	283	163	110	—	—	—	11
7	1	1	45	24	17	4	—	—	2	4	4	—	—	—	315	185	136	—	—	—	12
76	8	5	67	35	22	2	23	20	2	8	7	—	—	—	634	556	413	95	—	—	13
3	—	—	47	15	12	2	2	1	—	1	—	—	—	—	182	124	95	20	—	—	14
2	—	—	16	13	12	11	3	3	—	1	1	—	—	—	324	162	138	9	—	—	15
1	—	—	8	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	77	44	36	5	—	—	16
2	2	1	16	10	8	—	—	—	2	2	1	—	—	—	87	72	41	12	—	—	17
34	3	1	52	28	17	26	14	7	12	3	2	—	—	—	613	606	457	114	—	—	18
5	—	—	10	8	7	—	—	—	1	2	2	—	—	—	162	90	69	1	—	—	19
2	—	—	18	24	9	—	—	—	—	4	—	—	—	—	275	178	92	—	—	—	20
—	—	—	13	16	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	128	108	68	—	—	—	21
—	—	—	30	22	17	—	—	—	—	—	—	2	1	1	308	199	142	—	—	—	22
3	1	1	19	22	20	2	1	1	9	5	4	—	—	—	214	130	103	—	—	—	23
—	—	—	39	22	20	3	1	1	3	3	3	—	—	—	156	78	66	—	—	—	24
1	—	—	19	10	10	—	1	1	4	5	5	—	—	—	118	67	62	6	—	—	25
—	—	—	11	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	29	24	—	—	—	26
1	—	—	67	32	30	1	—	—	1	12	12	—	—	—	269	85	78	—	—	—	27
2	—	—	17	12	11	—	—	—	2	—	—	—	—	—	114	91	74	—	—	—	28
2	2	1	14	14	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90	67	51	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 31 december 1926.

Förbund	Redovisande avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Bleck- o. plåtslagareförb.	33	1 603	—	**1 603**	467	—	**467**	**29·1**	15·9
Bokbindareförbundet	18	1 191	2 460	**3 651**	51	58	**109**	**3·0**	2·9
Bryggeriindustriarb.-förb.	47	3 197	1 207	**4 404**	109	117	**226**	**5·1**	5·0
Byggnadsträarbetareförb.	101	9 164	—	**9 164**	3 779	—	**3 779**	**41·2**	31·0
De förenade förbunden	45	2 863	673	**3 536**	530	85	**615**	**17·4**	14·5
Elektriska arbetareförb.	64	2 112	—	**2 112**	399	—	**399**	**18·9**	8·5
Gjutareförbundet	88	3 869	2	**3 871**	574	—	**574**	**14·8**	9·9
Grov- o. fabriksarb.-förb.	243	20 576	2 267	**22 843**	8 957	308	**9 265**	**40·6**	27·2
Gruvindustriarbetareförb.	19	1 582	—	**1 582**	346	—	**346**	**21·9**	15·7
Handelsarbetareförb.	124	6 631	2 384	**9 015**	696	75	**771**	**8·6**	6·9
Hatt- o. pälsindustriarb.-f.	11	191	351	**542**	33	37	**70**	**12·9**	10·9
Hattarbetare	3	54	35	**89**	10	15	**25**	**28·1**	19·4
Pälsvaruarbetare	8	187	316	**453**	23	22	**45**	**9·9**	3·7
Kommunalarbetareförb.	152	16 355	1 285	**17 640**	1 860	139	**1 499**	**8·5**	5·7
Litografiska förbundet	8	1 086	27	**1 113**	20	—	**20**	**1·8**	1·7
Livsmedelsarbetareförb.	69	6 221	1 789	**8 010**	929	636	**1 565**	**19·5**	10·0
Metallindustriarb.-förb.	209	70 515	3 500	**74 015**	9 864	203	**10 067**	**13·6**	10·9
Järnbruksarbetare	58	17 491	109	**17 600**	2 819	23	**2 842**	**16·1**	10·8
Verkstadsarbetare	151	53 024	3 391	**56 415**	7 045	180	**7 225**	**12·8**	11·0
Murareförbundet	50	2 547	—	**2 547**	1 356	—	**1 356**	**53·2**	36·1
Måleriarbetareförbundet	43	2 517	1	**2 518**	1 521	—	**1 521**	**60·4**	39·5
Pappersindustriarb.-förb.	109	20 068	795	**20 863**	1 029	51	**1 080**	**5·2**	4·4
Sadelm.- o. tapetseraref.	21	781	49	**830**	114	—	**114**	**13·7**	2·6
Sko- o. läderindustriarb.-f.	35	4 703	2 062	**6 765**	452	66	**518**	**7·7**	7·3
Skrädderiarbetareförb.	51	1 642	2 707	**4 349**	120	580	**700**	**16·1**	5·9
Stenindustriarbetareförb.	86	4 984	—	**4 984**	1 891	—	**1 891**	**37·9**	9·5
Stuckatörförbundet	1	37	—	**37**	15	—	**15**	**40·5**	5·4
Sågverksindustriarb.-förb.	209	16 555	5	**16 560**	8 547	3	**8 550**	**51·6**	29·6
Textilarbetareförbundet	58	4 623	5 754	**10 377**	157	110	**267**	**2·6**	3·4
Tobaksindustriarb.-förb.	10	578	2 178	**2 756**	4	4	**8**	**0·3**	0·7
Transportarbetareförb.	46	2 856	—	**2 856**	425	—	**425**	**14·9**	11·3
Träindustriarbetareförb.	107	6 265	79	**6 344**	795	12	**807**	**12·7**	9·4
Tunnbinderiarbetareförb.	16	264	—	**264**	39	—	**39**	**14·8**	11·6
Typografförbundet	31	3 914	295	**4 209**	247	22	**269**	**6·4**	6·4
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	17	608	—	**608**	282	—	**282**	**46·4**	31·1
Summa	**2 112**	**220 098**	**29 870**	**249 968**	**45 108**	**2 506**	**47 614**	**19·0**	**13·0**

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under december uppgivits till inalles 170 316, vilket i genomsnitt motsvarar 3·6 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem. Den relativt låga siffran antyder, att stegringen av arbetslösheten i allmänhet inträtt först under månadens senare del, i många fall sannolikt först under veckan efter jul. Att märka är emellertid också, att inom en del organisationer ingen avgiftsbetalning — och följaktligen ej heller fristämpling — förekommer under årets sista veckor, vilket gör, att det uppgivna antalet arbetslöshetsveckor ej motsvarar den verkliga arbetslöshetstiden.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik (Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	1925	1926											
	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Sverige. Arbetslöshet, i %	19·5	15·7	14·8	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·0
Ansökn. per 100 lediga platser	226	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	3·08	·	·	3·01	·	·	3·09	·	·	3·06	·	·	3·07
Norge. Arbetslöshet, i %	23·5	21·5	22·9	23·4	25·0	23·8	21·8	18·8	20·3	21·9	23·5	[1]24·6	27·7
Arbetssök. per 100 led. pl. (manl.)	958	1139	1 200	1 303	808	926	720	617	922	1 101	—	—	—
Danmark. Arbetslöshet, i %	31·7	30 1	27·5	21·4	16·6	14·8	15·8	17·0	[1]17·0	[1]16·5	[1]18·5	22·1	32·7
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal)	85	85	80	64	50	45	46	49	49	48	53	66	93
Finland. Registr. arbetslösa	2 298	3832	3 462	2 516	1 961	1 273	857	949	1 212	1 425	1 813	2 330	2 172
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	329	368	313	276	371	223	177	192	179	198	231	312	259
Storbritannien. Arbetslöshet, i %:													
inom fackföreningarna	11·0	10·6	10·4	10·1	10·0	13·2	12·9	13·2	13·3	13·6	13·6	13·2	12·2
bland arbetslöshetsförsäkrade	10·5	11·1	10·5	9·8	9·2	14·5	14·7	14·6	14·2	13 7	13·6	13·5	11·9
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal)	1 166	1237	1 169	1 070	1 034	1 675	1 699	1 664	1 606	1 582	1 610	1 545	1 357
Irland. Arbetslöshet, i %	14·1	15·0	5·2	13·5	13·0	12·8	12·3	11·3	9·7	10·2	10 4	11·0	11·0
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	16·1	17 8	10·4	7·8	6·5	6·8	5·9	6·9	7·2	7·2	7·4	8·9	..
Arbetslöshetsindex	13·8	15·2	8·8	6·6	5·4	5·2	4·9	5·7	5 9	6·0	6·2	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i %	7·4	8·1	4·7	4·2	3·2	3·2	3·1	2·6	4·0	[1]3·6	[1]3·6	[2]3·9	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %	19·4	22·6	22·0	21·4	18·6	18·1	18·1	17·7	16·7	15·2	14·2	14·2	16·7
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 498	2031	2 057	1 942	1 781	1 744	1 741	1 652	1 548	1 394	1 308	1 369	1 746
Ansökn. per 100 lediga platser	751	797	780	680	628	649	655	578	557	493	487	568	707
Sysselsättn:index (dec. 1921 = 100)	96·4	93·4	93·5	94·4	94·7	98·8	98·9	99·1	99·7	100·4	101·2	101·2	96·4
Arbetstillgång (medelgod = 2·00)	1·53	1·44	1·33	1·29	1·33	1·36	1·37	1·46	1·50	1·61	1·75	1·87	1·88
Österrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	208	231	229	202	173	155	151	152	151	148	151	169	205
Schweiz. Arbetslöshet, i %	.	.	.	2·7	.	.	2·4	.	.	2·8	.	.	..
Ansökn. per 100 lediga platser	372	383	297	212	190	189	173	202	228	217	255	330	—
D:o å månadens sista dag	1 218	1150	714	445	396	434	469	587	600	645	1 054	1 272	1 374
Arbetstillgång (medelgod = 100)	91	·	·	88	·	·	86	·	·	89	·	·	—
Frankrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	0·6	0·5	0·8	0·5	0·4	0·4	0·5	0·4	0·4	0·3	0·4	0·5	13
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	122	156	126	109	98	98	83	78	83	89	113	149	—
Estland. Oplac. arbetssökande	3 213	3543	2 444	1 916	2 249	1 839	1 051	893	731	811	2 309	4 157	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	5 097	4990	4 702	4 067	2 000	1 383	936	722	897	932	2 430	5 074	
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal)	311	359	358	346	321	304	289	265	245	217	197	[1]201	228
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	1·6	2·1	2·3	2·5	2·7	3·0	3·4	4·1	[2]4·2	—	—	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i %	16·4	17·4	18·7	19·1	18·8	18·5	16·7	15·7	15·0	13·1	[1]12·4	[1]12·3	—
Ansökn. per 100 lediga platser	·	369	403	288	239	206	212	184	170	155	164	236	—
Kanada. Arbetslöshet, i %	7·9	8·1	8·1	7·3	7·3	4·9	4·1	2·3	2·5	3·3	2·6	4·7	—
Sysselsättn:index (jan. 1920 = 100)	89·6	90·7	91·5	91·4	94·3	101·0	103·7	104·2	104 9	105·2	102·8	101·1	—
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1923 = 100)	92·6	93·3	94·3	93 7	92·8	91·7	91·3	89·8	90·7	92·2	92·5	95·4	—
Fed. Reserve Board (1919 = 100)	97·1	96·3	97·0	97·3	96·4	95·5	95·1	93·5	94·4	95·8	96·3	95·2	—
Australien. Arbetslöshet, i %	8·1	·	·	8·2	·	·	6·7	·	·	7·6	·	·	—
Nya Syd-Wales. Arbetslösa	5 000	6000	5 500	5 500	6 000	8 000	8 500	7 500	6 500	6 500	—	·	—

[1] Reviderade siffror. — [2] Preliminära siffror.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under januari månad 1927. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet. Priserna å ved hava dock, med hänsyn till vissa bestämmelser angående handel med ved (Sv. F. årg. 1924, nr 118), som träda i kraft den 1 juli 1927, omräknats till kbm. och komma hädanefter att redovisas i detta mått. Vednoteringarna avse emellertid fortfarande priset vid köp av 3—4 kbm., motsvarande c:a en famn. Rörande de under den senaste månaden inträffade prisförändringarna må följande anföras.

Januari månad har medfört någon nedgång i prisnivån, beroende på prissänkningar för bl. a. smör, margarin, ägg och fläsk samt ved- och kolbränsle. Av de varuslag, å vilka noteringar inhämtats, ha sedan december inalles 22 varit föremål för *prissänkning* och 15 för *prisstegring*, under det att medelpriserna å 21 varuslag äro fullt *oförändrade*.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—januari 1927. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med januari 1927, meddelas efterföljande indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.).

	Juli	Årsmedeltal							År 1926				1927	
	1914	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	Dec.	Jan.[1]
Aritmetiska (ovägda) tal	100	348	321	245	186	171	174	176	168	170	165	167	172	172	170
Vägda tal .	100	320	298	237	180	164	164	168	158	160	157	156	157	157	156

Enligt vad den »vägda» indexserien giver vid handen, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse under januari visat en svag nedgång, och den »vägda» indexsiffran är nu en enhet lägre än i december. Det »ovägda» indextalet har sjunkit med två enheter. — Ovanstående indexserier återgivas fullständigare i de häften av Sociala Meddelanden, som innehålla kvartalsrapporter över levnadskostnaderna, senast i årg. 1927, häfte 1, sid. 63. Det må noga observeras, att samtliga ovan angivna stegringssiffror endast avse den förhöjning, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 januari 1927, 171, motsvarande en stegring från juli 1914 av 71 %, samma stegringssiffra som vid närmast föregående undersökningstillfälle den 1 oktober 1926 (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 66).

[1] Preliminära siffror.

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1926	Jan. 1926	Nov. 1926	Dec. 1926	Jan.[2] 1927	Höjning (+) eller sänkning (−) i %	
		öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	jan. 1914—jan. 1927	jan. 1926—jan. 1927
Mjölk: oskummad	l.	14	47	22	23	22	22	22	+ 57·1	— 4·3
handskummad	»	8	—	12	12	12	11	11	+ 37·5	— 8·3
separerad	»	6	23	8	9	8	8	8	+ 33·3	— 11·1
Smör: bords- (mejeri-)	kg.	286	729	387	335	329	343	338	+ 41·4	+ 0·9
mat- (lands-)	»	218	727	311	311	310	317	309	+ 43·7	— 0·6
Ost: helfet, okryddad	»	164	624	248	260	241	241	240	+ 46·3	— 7·7
halvfet, »	»	121	500	174	177	173	172	173	+ 43·0	— 2·3
Margarin: växt-, bästa sort	»	185	433	166	174	163	160	153	+ 10·9	— 12·1
Ägg: svenska, färska	tjog	159	681	247	318	328	325	271	+ 29·0	— 14·8
» konserverade	»	187	716	257	278	259	250	220	+ 44·7	— 20·9
Potatis: gammal	hl.	—	1271	672	701	665	663	671	—	— 4·3
»	5 l.	28	71	45	46	45	44	45	+ 66·7	— 2·2
färsk	»	46	102	107	—	—	—	—	—	—
Ärter, gula	kg.	81	78	48	48	53	54	55	+ 83·3	+ 14·6
Bruna bönor	»	48	214	58	64	58	58	59	+ 28·3	— 7·8
Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort	»	31	* 75	48	49	48	48	48	+ 54·8	— 2·0
råg-, » » »	»	22	* 56	28	28	29	29	29	+ 38·1	+ 3·6
rågsikt-, » » »	»	27	* 73	38	38	41	41	41	+ 57·7	+ 7·9
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	86	99	46	48	46	46	46	+ 27·8	— 4·2
ris-, bästa sort svenska (»R. T.»)	»	41	111	53	53	53	53	53	+ 32·5	0·0
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	72	73	72	72	72	+ 75·6	— 1·4
hårt, knäckebröd	»	—	—	93	94	93	94	94	—	0·0
mjukt, limpa, söt	»	38	96	66	66	65	65	65	+ 71·1	— 1·5
» » sur (»grovbröd»)	»	30	64	48	49	48	48	48	+ 54·8	— 2·0
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	156	156	154	154	154	+ 105·3	— 1·3
mjukt, bil-, bakat med vatten	»	43	116	79	80	78	78	77	+ 75·0	— 3·8
ligaste sort, » » mjölk	»	60	167	94	95	92	93	93	+ 55·0	— 2·1
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	210	212	206	204	203	+ 67·8	— 4·2
soppkött	»	100	490	174	177	171	169	168	+ 68·0	— 5·1
Kalvkött, stek: gödkalv	»	181	512	253	256	248	247	246	+ 86·4	— 3·9
spädkalv	»	72	312	152	155	150	150	150	+ 105·5	— 3·2
Fårkött: färskt, stek	»	183	600	238	235	217	220	224	+ 71·0	— 4·7
salt, svenskt	»	114	547	198	195	186	186	185	+ 58·1	— 5·1
Renkött, färskt, stek	»	119	557	240	256	227	252	259	+ 108·9	+ 1·2
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	605	238	253	226	218	213	+ 61·4	— 15·8
salt, svenskt »	»	140	619	248	260	237	229	223	+ 60·4	— 14·2
» amerikanskt »	»	—	—	243	249	236	232	231	—	— 7·2
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	129	140	127	129	130	+ 66·7	— 7·1
gädda	»	108	333	191	201	187	187	192	+ 67·0	— 4·5
sill	»	84	110	75	73	76	71	62	+ 77·1	— 15·1
strömming	»	88	114	75	87	73	75	75	+ 82·9	— 13·8
torsk	»	55	160	97	101	95	95	98	+ 69·0	— 3·0
rödspotta (»spätta»)	»	79	244	154	160	153	152	159	+ 93·9	— 0·6
kolja	»	—	—	116	119	119	118	124	—	+ 4·2
salt: sill, prima	»	45	148	66	63	86	84	82	+ 82·2	+ 30·2
strömming	»	80	105	53	51	51	51	52	+ 57·6	+ 2·0
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	105	107	104	104	104	+ 82·5	— 2·8
Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	316	329	336	319	317	315	+ 95·7	— 6·3
Socker, bit-	»	67	* 133	71	74	70	74	75	+ 17·2	+ 1·4
Salt (matsalt)	»	—	32	19	19	19	19	19	—	0·0
Svagdricka	l.	6	16	15	15	15	15	15	+ 150·0	0·0
Fotogen, Water White	»	20	71	31	31	32	32	32	+ 60·0	+ 3·2
Ved: björk- osågad, hemkörd	kbm.[3]	720	2310	1310	1345	1370	1365	1365	+ 87·0	+ 1·5
barr- » »	»	575	1895	995	1005	1050	1035	1025	+ 76·7	+ 2·0
Bränntorv	100 kg.	196	896	440	438	468	449	451	+ 122·2	+ 3·0
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	401	—	787	742	912	874	857	+ 113·5	+ 15·5
eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	234	—	404	345	587	504	447	+ 96·1	+ 29·6
Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	—	254	230	322	311	299	+ 91·7	+ 30·0
eng. kamin- » hemkörd	»	189	—	293	267	359	345	334	+ 82·5	+ 25·1

[1] 1913 avse uppgifterna okrossad koks. — [2] Preliminära siffror. — [3] Vedpriserna äro omräknade till kbm. och komma hädanefter att redovisas i detta mått. — * Maximipris.

Tidskriftsöversikt.

(Januari 1927.)

Allmänna sociala frågor.

FOX, R. M. Fordism and the future. The Labour Magazine jan. 1927.

FREUNDLICH, EMMY & ÖRNE, A. The international economic conference. International Cooperative Bulletin 1927, nr 1.

GROTKOPP, W. Sozialismus und Wirklichkeit. [Karleby: *Socialismen inför verkligheten.*] Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 56, s. 789.

GURADZE, H. Frauenüberschuss in Europa. Allg. Statistisches Archiv B. 16, s. 437.

GÖHRING, H. Das amerikanische Vorbild. [Ökad arbetsproduktivitet.] Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 4.

MARWICK, W. H. International adult education. The Labour Magazine jan. 1927.

MISES, L. Interventionismus. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 56, s. 610.

NIKISCH, A. Die Vereinheitlichung des Arbeitsrechts. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 3.

OERTEL. Wirtschaft und Beamtentum. Der Arbeitgeber 1927, nr 1.

OLK, F. Ford und wir. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 4.

RAUECKER, B. Monotonieproblem und Sozialpolitik. Die Arbeit 1927, nr 1.

RÖPKE, W. Margit Cassel: Die Gemeinwirtschaft; Ihre Stellung und Notwendigkeit in der Tauschwirtschaft. [Recension.] Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 125, s. 588.

SAVORGNAN, F. Altersgliederung und Familienstand in den adeligen Geschlechtern. Allg. Statistisches Archiv B. 16, s. 251.

Sverige.

HILDING, C. O. Sjömanshusen och dessas verksamhet. Svensk Flagg 1927, nr 4.

Amerikas förenta stater.

Productivity of labor in the rubber tire and the iron and steel (revised) industries. Monthly Labor Review dec. 1926.

Status of women in the government service in 1925. Monthly Labor Review dec. 1926.

Danmark.

Ministeriet for Sundhedsvæsen, Indenrigsministeriet og den sociale Lovgivning. Socialt Tidsskrift 1926, nr 12.

Finland.

NEVANLINNA, E. Finlands statshushållning. Nordisk Tidskrift 1926, nr 8.

Ryssland.

Conditions in Soviet Russia. (The Seventh Congress of Trade Unions in Russia.) Industrial and Labour Information 17, 24 & 31 jan. 1927.

Schweiz.

JENNY, O. H. Die politische Statistik in der Schweiz. Allg. Statistisches Archiv B. 16, s. 209.

Die schweizerische Gesetzgebung auf dem Gebiet des Arbeitsrechts und der Sozialversicherung in den Jahren 1925 und 1926. Wirtschaftsberichte des Schweizerischen Handelsamtsblattes 1927, nr 1.

Storbritannien.

Employment, wages, cost of living, and trade disputes in 1926. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 1.

Tjeckoslovakien.

WINTER, L. Les premiers jours du Ministère de la prévoyance sociale. Sociální Revue 1926, nr 5.

Tyskland.

GRÄVELL, W. Die Reichswirtschaftsenquete. Allg. Statistisches Archiv B. 16, s. 357.

MALMSTEN, K. Arbetets akademi i Frankfurt-am-Main. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 4.

MITGAU, J. H. Sozialstatistische Erhebungen in der deutschen Studentenschaft nach dem Krieg. Allg. Statistisches Archiv B. 16, s. 446.

RINNER, E. Die Ermässigung der Lohnsteuer. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 1.

TÖGEL, K. Der Reichswirtschaftsrat. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 1.

Arbetarskydd.

BALK, M. Apparatus for decanting liquids of a corrosive nature or generating poisonous gases. Industrial Safety Survey 1926, nr 6.

BEARDSLEY, C. R. Safeguarding the worker on power plant construction work. National Safety News jan. 1927.

BENSON, H. H. J. The navy's contributions to safety at sea. National Safety News jan. 1927.

FEIG, IRMGARD. Das Unfallverhütungsbild im Urteile des Arbeiters. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 2.

FORSBERG, G. Uttalanden om skyddsglasögon. Arbetarskyddet 1927, nr 1.

GUTMANN. Der Stand der Rauchverhütungstechnik bei Porzellanöfen. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 2.

HATLAPA, W. Tageslicht und künstliche Beleuchtung in Arbeitsräumen. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 2.

HAUCK, K. Zusammenarbeiten von sanitären und technischen Sachverständigen. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 1.

HAUPT, G. Gesundheitsschädigungen in der Gummiindustrie. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1926, nr 12.

HOFFMANN, H. Über Hautentzündungen nach Teakholzbearbeitung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1926, nr 12.

JAHN, K. Unfallschutz an Holzbearbeitungsmaschinen. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 2.

KOLZOFF, HELENE. Zur Frage der sogenannten »Nickelkrätze.» Zentralblatt für Gewerbehygiene 1926, nr 12.

LEYMANN. Die Lungenentzündungen unter den Arbeitern der Thomasschlackenmühlen und ihre Gleichstellung mit den Unfällen. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 2.

LILL, F. Der Kampf gegen die Unfallgefahr im Eisenbahnbetrieb. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 2.

MCCLINTOCK, M. How to make a traffic survey. National Safety News jan. 1927.

MCDOWELL, C. A. Organization and inspiration in mine safety work. National Safety News jan. 1927.

PELOW, E. Arbetarskydd i biografernas apparatrum. Arbetarskyddet 1927, nr 1.

PRICE, E. C. Safety developments in portable electrical tools. National Safety News jan. 1927.

SALLS, C. M. Ozone in commercial garages not a substitute for ventilation. Industrial Hygiene Bulletin jan. 1927.

SHEIBLEY, E. G. & CHIPCHASE, C. G. Guarding the circular saw. National Safety News jan. 1927.

SMYTH, H. F. Measuring small air velocities with the kata thermometer. National Safety News jan. 1927.

STRUVE. Verwendung von Kranwagen bei Verladearbeiten. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 2.

WALLNER, O. Ny typ av flyttbar skogsstuga. Trävaruindustrien 1927, nr 1.

WIKNER, A. Flyttbara bostäder för skogsbruket. Skogen 1927, nr 2.

WILLIAMS, H. L. Selection and care of wire rope. National Safety News jan. 1927.

VOGT, J. H. Saw bench exhaust system-hoods and piping. Industrial Hygiene Bulletin jan. 1927.

Sverige.

SV. LANTARBETSGIVARNES CENTRALFÖRENING. [Yttrande om] Förslag till ny lag om arbetarskydd. Sv. Lantarbetsgivareföreningarnas Medlemsblad 1927, nr 1.

Amerikas förenta stater.

FISH, C. T. How Massachusetts is aiding industry in accident prevention. National Safety News jan. 1927.

Accident experience of the iron and steel industry to the end of 1925. Monthly Labor Review dec. 1926.

Norge.

STORSTEEN, E. Die norwegische Vereinigung für soziale Arbeit. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 2.

Storbritannien.

LEYMANN. Die Heimarbeit in England im Jahre 1925. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 3.

Tyskland.

BENDER. Die Bekämpfung schädlicher Kinderarbeit. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1926, nr 12.

FEIG, IRMGARD. Ergebnisse aus den Jahresberichten der Gewerbeaufsichtsbeamten für das Jahr 1925. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 125, s. 531.

HAUPT, G. Kann das Unglück von Oppau im Jahre 1921 aufgeklärt werden? Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 3.

LANGE, E. Der Entwurf eines Arbeitsschutzgesetzes. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 2.

MEYER, E. Reichsvorschriften für den Schutz von Arbeiterinnen und Jugendlichen bei ihrer Verwendung zu bestimmten Arbeiten. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1926, nr 12.

ZAPS. Die neue Landespolizeiverordnung über den Bau und die Einrichtung von Kraftwagenhallen in Thüringen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1926, nr 12.

Das Arbeitsschutzgesetz. Einigkeit 1927, nr 2.

Die neue Verordnung über die Einrichtung und den Betrieb von Aufzügen. Zeitschrift des Bayerischen Revisions-Vereins 1926, nr 24.

Österrike.

Bericht der österreichischen Gewerbeinspektoren über ihre Amtstätigkeit im Jahre 1925. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 1.

Arbetslön.

GUINCHARD, J. Indexlönen. Finsk Kommunaltidskrift 1926, nr 9.

OHLIN, B. Fackföreningarna och lönenivån. Verkstäderna 1927, nr 1.

Hvem bestemmer Arbejdslønnens Højde? Arbejdsgiveren (*Danmark*) 1927, nr 2.

Der Lohnanteil in der Landwirtschaft. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 3.

Sverige.

NYSTRÖM, B. Arbetstidens och arbetslönens utveckling inom jordbruket. Landtmannen 1927, nr 4.

Lönestriden inom folkskolan. Hertha 1927, nr 1.

Danmark.

MARSTRAND, E. Kilder til Kendskab om Arbejderforholdene, særlig Lønforholdene, i 1870erne og 1880erne. Nationaløkonomisk Tidsskrift 1926, nr 6.

Sänkta avlöningar vid det danska jordbruket. Sv. Lantarbetsgivareföreningarnas Medlemsblad 1927, nr 1.

Nederländerna.

Arbeidsvoorwaarden van gemeentewerklieden in gemeenten met 20 000 of meer inwoners, 1921—1926. Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek 1926, nr 12.

Norge.

VOSS, F. Erfaringer fra minstelønnsloven for underordnede handelsfolk. Sociale Meddelelser 1926, nr 9.

Storbritannien.

FEHLINGER, H. Löhne und Arbeitszeit in Grossbritannien. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 125, s. 534.

Wages and hours in the English pottery industry. Monthly Labor Review dec. 1926.

Tyskland.

Wages in the German pottery industry. Monthly Labor Review dec. 1926.

Österrike.

Die Lohnverhältnisse der Arbeiter im Wiener Industriegebiet am Ende des Jahres 1926. Statistische Nachrichten 1927, nr 1.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

DAUDÉ-BANCEL, A. La prévision en matière de crises économiques. Revue des Études Coopératives 3 kv. 1926.

KONDRATIEFF, N. D. Die langen Wellen der Konjunktur. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 56, s. 573.

LANGELÜTKE, H. Aufgabe und Bedeutung der Konjunkturinstitute. Die Arbeit 1927, nr 1.

REUTER, F. Untersuchungen über die Erhebungsmethoden von Facharbeiternachwuchs-Statistiken. Arbeit und Beruf 1927, nr 1.

TE NUYL, TH. W. Nieuwe banen voor hulpverleening aan niet volwaardige arbeidskrachten. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1927, nr 1.

WILLEKE, E. Über Wesen und Begriff der Arbeitslosigkeit. Arbeit und Beruf 1927, nr 1.

Arbetslöshet och fattigvård. Industria 1927, nr 1.

Sverige.

MEYER, E. Offentlig Arbejdsanvisning i Sverrig. Socialt Tidsskrift 1926, nr 12.

Amerikas förenta stater.

ENSTRÖM, A. F. Något om konjunkturforskningen i Amerika. Teknisk Tidskrift 1927, nr 4.

Changes in employment since 1914. Monthly Labor Review dec. 1926.

Danmark.

Arbejdssituationen til offentlig Debat. Arbejdsgiveren 1927, nr 1.

Frankrike.

Development of unemployment in France. Industrial and Labour Information 17 jan. 1927.

Wirtschaftslage und Arbeitsmarkt in Frankreich. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 4.

Nederländerna.

LIER, TH. VAN. Arbeidsbemiddeling en emigratie in Nederland in 1925. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1927, nr 1.

Schweiz.

Die Entwicklung des Arbeitsmarktes im Jahre 1926. Sozialstatistische Mitteilungen jan. 1927.

Erhebung über die Wander-Arbeitslosen vom September 1926. Sozialstatistische Mitteilungen jan. 1927.

Storbritannien.

FEHLINGER, H. Arbeitslosigkeit und Arbeitslosenversicherung in Grossbritannien. Allg. Statistisches Archiv B. 16, s. 458.

HEYER, F. Die britische Versicherung gegen Arbeitslosigkeit. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 56, s. 733.

Persons insured against unemployment. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 1.

Tjeckoslovakien.

WEIGEL, W. Das Genter System in der Tschechoslowakei. Metallarbeiter-Zeitung 1927, nr 4.

Tyskland.

BERNDT. Unterbrechungen im Bezuge der Erwerbslosenunterstützung. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 1.

HESSLER, O. Verlängerung der Schulzeit als Mittel zur Entlastung des Arbeitsmarktes. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 4.

KLEEIS, F. Betriebsstillegung durch »Rationalisierung». Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 4.

MICHALKE. Arbeitgeber und Arbeitsnachweis. Arbeit und Beruf 1927, nr 1.

NOTHAAS, J. Die Stellenlosigkeit der Angestellten. Allg. Statistisches Archiv B. 16, s. 271.

WEIGERT, O. Der Entwurf der Arbeitslosenversicherung in seiner neuesten Fassung. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 1.

Die Arbeitslosenversicherung. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 4.

Verbesserungen in der Erwerbslosenfürsorge. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 3.

Österrike.

PALLA, E. Für die Arbeitslosen. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 1.

Arbetslöshetsproblemet i Österrike. Industritidningen 1927, nr 1.

Arbetstid. [1]

Sverige.

HOLMSTRÖM, K. W. Arbetstidslagens nya bestämmelser. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 4.

Amerikas förenta stater.

Attitude of certain employers to 5-day week. Monthly Labor Review dec. 1926.

Attitude of organized labor toward the shorter work week. Monthly Labor Review dec. 1926.

Prevalence of the 5-day week in American industry. Monthly Labor Review dec. 1926.

The 5-day week in the Ford plants. Monthly Labor Review dec. 1926.

Österrike.

RAGER, F. Ein überflüssiger Angriff der Regierung auf den Bäckerschutz. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 2.

Bostadsförhållanden.

ELLIOT, H. O. Byggnadskostnader och välment revolutionslyrik. Teknisk Tidskrift 1927, nr 1.

RUDSKOG, E. Några intryck från trädgårds- och byggnadsutställningen i Dresden. Byggnadsvärlden 1927, nr 3.

Sverige.

BERGSTRÖM, K. Förslag om ökning av statens bostadslånefond. Sv. Stadsförbundets Tidskrift 1926, nr 8.

LOUS, LULLI. Litt om boligforhold i Stockholm. Bolig og Bygg 1926, nr 9/10.

[NORDSTRÖM, A. & HALLMÉN, E.] Hur nedbringa byggnadskostnaderna? [Föredrag med diskussion.] Byggnadsvärlden 1927, nr 2—3.

STENFORS, E. Förortsutvecklingen kring Stockholm under kontroll. Sv. Stadsförbundets Tidskrift 1926, nr 8.

WALLANDER, S. Hyresgästernas sparkasse- och byggnadsförening i Stockholm eller H. S. B. Byggmästaren 1927, nr 1.

Byggnadsverksamheten vid årsskiftet. En överblick från Stockholms horisont. Byggnadsvärlden 1927, nr 1.

Försöken [i Göteborg] att nedbringa byggnadskostnaderna. Sveriges Fastighetsägaretidning 1927, nr 2.

Norge.

BØGH, G. Av boligsakens historie—bolignødens tragedie. Bolig og Bygg 1926, nr 9/10.

Tjeckoslovakien.

ŠMIDÁK, J. Question du transfert des maisons familiales subventionnées par l'Etat dans la propriété des personnes y aspirantes. Sociálni Revue 1926, nr 5.

Tyskland.

KRÜGER. Der Wohnungsbau und die Zukunft der Hauszinssteuer. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 3.

MORGENROTH, W. Die deutsche Wohnungsnot. Allg. Statistisches Archiv B. 16, s. 323.

WÖLZ. Der Wohnungsbau im Jahre 1927 und seine Vorbereitung im Laufe des Winters. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 1.

Der gefährdete Städtebaugesetzentwurf. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 2.

Muss die Miete gesteigert werden? Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 3.

Fattigvård och barnaskydd.

SCHÖTT, E. D. Faderskapsbevisning genom blodprov. Social-Medicinsk Tidskrift 1927, nr 1.

Sverige.

R—T. Om statsbidrag för lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1926, nr 10.

Fattigvårdsväsendet år 1923. Landskommunernas Tidskrift 1927, nr 1.

Kommunernas fattigvårdstvister. Landskommunernas Tidskrift 1927, nr 1.

Danmark.

SKJERBÆK, O. J. Tilsyn med Børn efter Loven af 28. Marts 1923. Socialt Tidsskrift 1926, nr 12.

Tyskland.

SCHOLTZ. Städtische Winterhilfe und Wohlfahrtsreformen. Berliner Wohlfahrtsblatt 1927, nr 1.

Föreningsväsen.

ALTMAIER, J. Die Gewerkschaftspresse. Die Arbeit 1927, nr 1.

COLE, G. H. D. Fackföreningarna och socialiseringen. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 4.

FEHLINGER, H. Fackföreningsrörelsen i Balkanländerna. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 3.

MALMSTEN, K. Internationella journalistfederationen. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 1.

Aus dem demnächst erscheinenden Jahrbuch des I. G. B. [Int. Gewerkschaftsbund] 1927. Die internationale Gewerkschaftsbewegung 1927, nr 1.

[1] Jfr även avd. *Arbetslön* och *Arbetarskydd* (artiklar rörande den tyska arbetstids- och arbetarskyddslagstiftningen).

Sverige.

HOLKE, K. Fackföreningarnas ekonomiska organisation och förvaltning. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 2.

Amerikas förenta stater.

KUMMER, F. Amtliche Zählung der Gewerkschaftsmitglieder in Nordamerika. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 1.

Convention of the American federation of Labor, 1926. Monthly Labor Review dec. 1926.

Finland.

FAGERHOLM, K. A. Finland vid skiljovägen. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 1.

Norge.

LYSHOEL, J. H. Den norska arbetaresammanslutningen fullföljes. Moskvakommunisterna isoleras. Industria 1927, nr 2.

Landarbeidernes organisasjon. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1927, nr 1.

Programmet for det forenede parti. Meddelelsesblad 1927, nr 1.

Ryssland.

ALBERTI, A. Den russiske landsorganisasjons kongress. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1927, nr 1.

Tyskland.

Die Verbände der Arbeiter und Angestellten Ende 1925. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 1.

Österrike.

PROKSCH, A. Das Beitragswesen in den freien Gewerkschaften. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 2.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

SKAPPEL, S. Fæbodvesenet og sæterbruket i Sverige og Norge. [Rec. av J. Frödins »Siljansområdets fäbodbygd».] Nordisk Statistisk Tidskrift 1926, nr 2/3.

Norge.

Bureisingsarbeidet. Ny jord 1926, nr 5.

Tyskland.

Wohnheimstättengesetz oder Bodenreformgesetz? Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 1.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

FEUERSTEIN, F. Grundsätze und Richtlinien für das genossenschaftliche Arbeitsverhältnis. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 3.

Arbeidskonfliktene — deres økonomiske og samfundsmæssige betydning. Arbeidsgiveren (Norge) 1926. nr 25/26.

Tarifvertrag und Tarifstatistik. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 3.

Sverige.

HANSSON, S Regeringen och arbetsfredsdelegationen. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 3.

Arbetsfredens främjande. Verkstäderna 1927, nr 1.

Lag om arbetsfred. Byggnadsvärlden 1927, nr 4.

Amerikas förenta stater.

Constitutionality of statute prohibiting illegal strikes. Monthly Labor Review dec. 1926.

Danmark.

DREYER, E. Arbejdskommissionens Betænkning om Mægling og Voldgift i Interessestridigheder. Nordisk Administrativt Tidsskrift 1926, nr 4.

SACHS, A. Indførelse af en Voldgiftsret i visse Tjenestemandsspørgsmaal i Danmark. Nordisk Administrativt Tidsskrift 1926, nr 4.

Erhvervs- og Arbejdsfriheden. Regeringens Lovforslag. Arbejdsgiveren 1927, nr 4.

Fart i Forhandlingerne. Arbejdsgiveren 1927, nr 4.

Forligsmandsloven. Arbejdsgiveren 1927, nr 3.

Storbritannien.

BRATT, A. Den engelska kolkrisen. Det nya Sverige 1926, nr 11/12.

BUXTON, Ch. R. The real lesson of the coal dispute. The Labour Magazine jan. 1927.

LASKI, H. J. Public opinion and the national strike. The Labour Magazine jan. 1927.

TRACEY, H. Trade unionism and industrial peace. The Labour Magazine jan. 1927.

WEINGARTZ, B. Den engelska storstrejkens misslyckande. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 2.

WEINGARTZ, B. Zur Geschichte des englischen Bergarbeiterstreiks. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 3—4.

WERNER. G. Wirtschaftliche Auswirkungen des englischen Bergarbeiterstreiks. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 1.

British coal mining dispute. Monthly Labor Review dec. 1926.

Coal-mining dispute: effect on employment in other industries. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 1.

Engelska synpunkter på industriell fred. Industria 1927, nr 1

Den engelske kullgrubekonflikt. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1927, nr 1.

Kolstrejkens efterverkningar. Industria 1927, nr 2.

Kulstreikens forløp og bedrøvelige resultat. Arbeidsgiveren (Norge) 1926, nr 25/26.

Nach den Streikaktionen in England. Schweiz. Konsum-Verein 1927, nr 3.

Tyskland.

Das Arbeitsgerichtsgesetz. Einigkeit 1927, nr 3.

Labour courts in Germany. Industrial and Labour Information 24 jan. 1927.

Österrike.

FREUNDLICH, J. Sonderbare Begriffe von Koalitionsfreiheit. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 2.

Kooperation.

BORODÄEWSKY, S. Some general principles of co-operative legislation. International Co-operative Bulletin 1927, nr 1.

FEUERSTEIN, F. Grundsätzliche Richtlinien für das genossenschaftliche Arbeitsverhältnis. Schweiz. Konsum-Verein 1927, nr 1.

GIDE, CH. Co-operation during the war. International Co-operative Bulletin 1927, nr 1.

LAVERGNE, B. L'évolution contemporaine vers la régie coopérative. Revue des Études Coopératives 3 kv. 1926.

MELANDER, G. Kooperationens felkällor. Det nya Sverige 1926, *nr* 11/12.

WEBER, R. Genossenschaften und Reklame. Genossenschafts-Korrespondenz jan. 1927.

ÖRNE, A. Die sieben Grundsätze. Schweiz. Konsum-Verein 1927, nr 3—4.

Die Genossenschaftsangestellten in ihrer Beziehung zur Genossenschaftsidee. Schweiz. Konsum-Verein 1927, nr 3.

Sverige.

Kooperationens beskattning. Kooperatören 1926, nr 23/24.

Norge.

Boykott av kooperasjonen underkjendt av Trustkontrollrådet. Kooperatören 1927, nr 1.

Storbritannien.

Kooperationen i England ansluter sig helt till socialismen. Industria 1927, nr 2.

Österrike.

FREUNDLICH, EMMY. The new programme of the Austrian social democratic party and the co-operative movement. International Co-operative Bulletin 1927, nr 1.

Levnadskostnader.

ACHNER, L. Indexform und Indexzweck. Ein Beitrag zur Frage des Erkenntniswertes der Indexziffern. Allg. Statistisches Archiv B. 16, s. 238.

KOED, H. Detailhandelens organisation. Nationaløkonomisk Tidsskrift 1926, nr 6.

Sverige.

STOCKMAN, S. K. Den engelska kolkonflikten och prisutvecklingen i Sverige. Skandinaviska Kreditaktiebolagets kvartalsskrift 1927, nr 1.

Amerikas förenta stater.

The municipal market system of Norfolk, Va. Monthly Labor Review dec. 1926.

Schweiz.

Der Stand der Lebenskosten in den Schweizerstädten im Jahre 1926 und am 1. Januar 1927. Schweiz. Konsum-Verein 1927, nr 4.

Tyskland.

FRIEDL, L. Der Münchner und Nürnberger Fleischverbrauch. Allg. Statistisches Archiv B. 16, s. 442.

Die neue Grosshandelsindexziffer des Statistischen Reichsamts. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 1.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

GIESE, F. Zur Organisation der Betriebspsychologie. Der Arbeitgeber 1927, nr 2.

HAPP, W. Der Beruf des Werbefachmannes. Arbeit und Beruf 1927, nr 1.

PEHRSON, A. T. Yrkesvalsfrågan. Sv. Stadsförbundets Tidskrift 1926, nr 8.

SASSEN. Zur Frage der ärztlichen Berufsberatung. Arbeit und Beruf 1927, nr 1.

Tyskland.

FÜRER. Förderung der Facharbeiter-Ausbildung durch Industrieverbände. Der Arbeitgeber 1927, nr 2.

JENZEN, H. Ziele und Wege neuzeitlicher Berufsausbildung des industriellen Nachwuchses unter besonderer Berücksichtigung der Metallindustrie. Der Arbeitgeber 1927, nr 2.

KÖHLER. Die Vorbereitung der Berufswahl der Abiturienten. Arbeit und Beruf 1927, nr 1.

ROSENBERGER, H. Arbeitgeberverbände und industrielles Lehrlings-Berufsschulwesen. Der Arbeitgeber 1927, nr 2.

Lärlingsutbildning i utlandet. IV. Maschinenfabrik Augsburg-Nürnberg. Verkstäderna 1927, nr 1.

Nykterhetsfrågan.

HOLITSCHER, A. Neuere psychophysiologische Versuche über die Wirkung des Alkohols. Revue internationale contre l'alcoolisme 1926, nr 6.

Sverige.

GAHN, H. Legenden om det ökade ungdomsfylleriet. Tidskrift för Systembolagen 1926, nr 12.

H[OLM]B[ER]G, TH. Konsumtionsökningen och motboksförhållandena. Tidskrift för Systembolagen 1926, nr 12.

Amerikas förenta stater.

DONATH, J. Welchen Anteil hat die amerikanische Prohibition an der Abnahme der Tuberkulosesterblichkeit? Revue internationale contre l'alcoolisme 1926, nr 6.

Tyskland.

BONNE. Die Gesundung des deutschen Volkes und seiner Wirtschaft durch Nüchternheit, Boden- und Wohnungsreform, ein gangbarer Weg zu einem wahrhaften Völkerfrieden. Revue internationale contre l'alcoolisme 1926, nr 6.

Socialförsäkring.

GELIER, J. Om invaliditetens beräkning vid olika grader av synförlust. Arbetarskyddet 1927, nr 1.

Sverige.

ANDERSSON, TH. Det nya förslaget till lagstiftning om sjukkassor. Sv. Sjukkasse-Tidning 1926, nr 12 A.

SCHAGER, F. O. Pensionsförsäkringsfonden. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1926, nr 10.

ÅKESSON, O. A. Olycksfallsförsäkringslagens nya bestämmelser från 1 januari. Assurans 1927, nr 1.

B. W. Om antalet invalider i vårt land. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1926, nr 10.

Framställning om särskild pensionslag. Arbetsledaren 1927, nr 2.

Det nya sjukkasseförslaget. Läkarvård till fattigtaxa åt bemedlade. Social-Medicinsk Tidskrift 1927, nr 1.

Danmark.

LASSEN, R. Alderdomsforsikring. Socialt Tidsskrift 1926, nr 12.

Italien.

MAGNANIMI, R. La speculazione degli Istituti assicuratori denunciata dal »Patronato Nazionale». Rivista Critica di Infortunistica 1926, nr 12.

Norge.

JØRGENSEN, T. G. Betragtninger over en Dom om Tuberkulosepension. Nordisk Administrativt Tidsskrift 1926, nr 4.

ORMESTAD, M. & FIGENSCHAU, K. J. Sykepengene? Sykeforsikringsbladet 1927, nr 1.

Tyskland.

BACKHAUS, H. Die Entwicklung der Invalidenversicherung. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 3—4.

HERTEL, F. Die Versorgungsanstalt der Reichsarbeitsgemeinschaft der deutschen Presse. Der Arbeitgeber 1927, nr 1.

[HUGENBERG, A.] Organisation der Sozialversicherung. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 3.

KROHN. Die Auswirkungen der Verordnung über Versicherung der Berufskrankheiten. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 3.

LIPPMAN, K. Die deutsche und die englische soziale Krankenversicherung. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft 1927, nr 1.

SCHEU. Das zweite Gesetz über Aenderungen in der Unfallversicherung vom 14. Juli 1925. Zentralblatt für Reichsversicherung 1927, nr 1.

H. Aus den Geschäftsberichten von Krankenkassen für das Jahr 1925. Zentralblatt für Reichsversicherung 1927, nr 1.

Organisationsfragen der Betriebskrankenkassen. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 2.

Österrike.

KLEIN, M. Die Angestelltenversicherung. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 1—2.

Ut- och invandring.

Frankrike.

JANROT, L. Mouvement de l'émigration italienne en France en 1925. Journal de la Société de Statistique de Paris 1927, nr 1.

PICARD, R. L'immigration ouvrière en France. Revue des Études Coopératives 3 kv. 1926.

Italien.

SALVEMINI, G. The problems of Italian foreign policy to-day. The Labour Magazine jan. 1927.

Tjeckoslovakien.

KOTEK, J. Situation juridique des ouvriers étrangers en Tchécoslovaquie. Sociální Revue 1926, nr 5.

Några *Författningar rörande sociala frågor* ha under tiden 11 jan.—10 febr. 1927 icke publicerats i Svensk Författningssamling.

Arbetsmarknaden under februari månad 1927.

Enligt vad arbetsförmedlingsanstalternas februarirapporter utvisa, var antalet ansökningar om arbete ungefär 2 500 lägre än under januari, medan antalet lediga platser ökats med c:a 1 300. Per 100 lediga platser kommo 258 ansökningar, mot 293 föregående månad, således en ej så obetydlig förbättring. Båda siffrorna ligga, som tablån å nästa sida närmare utvisar, högre än motsvarande relationstal 1926, men sammanfalla i det närmaste med 1925 års siffror.

Den ökade platstillgången är till en del endast skenbar så till vida, att densamma beror på de offentliga nödhjälpsarbetenas ökade omfattning under månaden. Inalles hänvisades till dylika arbeten 2 425 arbetslösa mot 2 189 under januari. I förhållande till hela antalet tillsatta platser å manliga avdelningen utgjorde detta för båda månaderna ej mindre än 29 %. Hela antalet vid de statliga nödhjälpsarbetena sysselsatta arbetare uppgick vid slutet av februari till 4 384, mot 3 646 vid månadens början och 4 335 den 28 februari 1926. På det hela taget hade denna verksamhet sålunda ungefär samma omfattning som vid motsvarande tid förra året.

Å den fria marknaden är en kraftig ökning av platstillgången att anteckna särskilt inom jordbruksgruppen. Den för årstiden blida väderleken synes ha medfört, att vårarbetet och därmed efterfrågan å arbetskraft börjat något tidigare än eljest. Tillströmningen av arbetssökande har emellertid likaledes ökats, även i förhållande till motsvarande tid föregående år. Orsaken härtill torde väl närmast vara att söka i den förra hösten konstaterade tendensen inom jordbruket att minska den årsanställda arbetarstammen, vilket medfört, att åtskilliga lantarbetare kommit att sakna fast plats under vintern.

Inom industrigruppen har, i likhet med förra månaden, det största antalet lediga och tillsatta platser varit att anteckna inom jord- och stenindustrien. I främsta rummet är detta att tillskriva den pågående återhämtningen inom den bohusländska granitindustrien. Även inom glasindustrien ha emellertid åtskilliga platser tillsatts, varigenom anställning kunnat beredas en del av den förutvarande arbetsstyrkan vid Rejmyre nedlagda bruk.

Vad industrien i övrigt angår, torde några större förändringar ej vara att anteckna. Inom en del säsongbranscher synes arbetstillgången ha förbättrats, under det å andra sidan gruv- och bruksindustrien snarast visat ökad arbetslöshet. Inom de norrländska trävarudistrikten arbetade sågverken ungefär i samma omfattning som förut, medan i skogarna en stark livaktighet gjorde sig gällande. Arbetslösheten inom avverkningsområdena visade också enligt arbetslösbetskommittéerna en avsevärd nedgång.

Inom sjömansyrket synes arbetstillgången ha varit bättre än med hänsyn till årstiden skulle varit att vänta. Förutom av arbetsförmedlingsrapporterna framgår detta även av sjömanshusens uppgifter angående av- och påmönstringar. Medan i vanliga fall antalet påmönstrade sjömän under februari brukar vara mindre än antalet avmönstrade, kommo nu mot 2 715 påmönstringar endast 2 573 avmönstringar.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under februari samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	*293*	*258*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1923	225	168	130	95	79	78	88	113	94	86	113	134
1924	142	116	113	93	73	71	79	108	101	105	156	205
1925	206	148	120	96	92	91	94	113	122	129	186	220
1926	189	152	112	101	106	95	96	107	126	138	211	244
1927	*205*	*155*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1923	364	339	262	187	150	162	155	151	142	159	222	207
1924	261	244	200	174	152	152	161	146	140	174	242	228
1925	316	289	243	196	180	176	186	177	168	197	263	227
1926	290	273	223	189	177	185	184	171	172	210	289	272
1927	*310*	*287*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·8	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·8	9·9	9·6	8·6	8·8	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	*16·1*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Fackföreningarnas arbetslöshetsprocent, som vid nyåret låg något lägre än föregående årsskifte, undergick under januari efter vanligheten en minskning, men var dock vid februari månads ingång något högre än samma tid 1926. Arbetslöshetens utbredning inom olika fack framgår närmare av tabellen å sid. 246.

Den tredje internationella socialstatistiska konferensen i Genève (oktober 1926).

Konferensens program och öppnande. Internationella arbetsbyråns styrelse, som tidigare (1923 och 1925) anordnat tvenne konferenser för beredning av vissa socialstatistiska frågor,[1] utfärdade i april 1926 inbjudan till en ny socialstatistisk konferens, avsedd att sammanträda i Genève i oktober samma år. Konferensens arbetsprogram skulle enligt inbjudningen omfatta följande fyra ämnen:

1) Klassificering av näringsgrenar och yrken.
2) Metoder för budgetsundersökningar.
3) Statistik rörande arbetskonflikter.
4) » » kollektivavtal.

Av dessa ämnen hade frågan om industrigrupperingen förut behandlats vid såväl första som andra socialstatistiska konferensen. Upptagande av frågan om budgetsundersökningar hade närmast föranletts av den vid 1925 års konferens antagna resolutionen rörande levnadskostnadsstatistiken, vari bl. a. uttalades önskvärdheten av att de länder, som ej under de senare åren företagit några undersökningar av detta slag, snarast möjligt anordnade sådana. Frågan om konfliktstatistiken hade varit ifrågasatt att uppföras på dagordningen redan vid 1923 års konferens, men erhöll då ej någon plats på det slutgiltiga programmet, utan uppsköts till en kommande konferens och förelåg alltså nu, liksom kollektivavtalsstatistiken, för första gången till behandling.

Till Sveriges ombud vid konferensen utsågos av regeringen samma personer, som representerat vårt land föregående år, nämligen byråcheferna i socialstyrelsen Nils Bergsten och Bertil Nyström samt socialrådet Erik Sjöstrand.

Vid konferensens öppnande den 18 oktober 1926 befunnos 21 stater vara representerade med sammanlagt 35 ombud. I ett kort hälsningsanförande erinrade arbetsbyråns direktör Albert Thomas om de praktiska resultat, som hittills framgått av arbetsbyråns strävan att i samförstånd med resp. länders arbetsstatistiker åstadkomma större enhetlighet och jämförbarhet i fråga om de olika ländernas socialstatistik, varjämte han betonade vikten av en internationellt användbar socialstatistik för fullföljandet av arbetsbyråns uppgifter.

Till konferensens president utsågs Mr John Hilton, chef för arbetsministeriets statistiska avdelning (Storbritannien), till vicepresidenter ledamoten av internationella arbetsbyråns styrelse T. Mayeda (Japan), prof. Wagemann, president i Statistisches Reichsamt (Tyskland) och prof. Gini, president i statistiska institutet i Italien samt till generalsekreterare avdelningschefen vid

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1923, sid. 1042 och 1925 sid. 515.

arbetsbyrån dr K. Pribram. Dessutom valdes fyra ordförande, en för vardera av de på dagordningen uppförda ärendena. Något utskott i egentlig bemärkelse konstituerades emellertid endast för frågan om industrigrupperingen. I fråga om de övriga ärendena ordnades handläggningen så, att samtliga konferensdeltagare bereddes tillfälle deltaga däri. De härvid antagna uttalandena fingo alltså närmast karaktär av preliminära beslut, vilka sedermera definitivt bekräftades vid konferensens avslutningsplenum.

En redogörelse för dessa uttalanden och beslut lämnas i det följande.

Metoderna för budgetsundersökningar. Under presidium av M. Julin höllos tre sammanträden under dagarna 18—19 oktober. Till ledning för ämnets behandling förelåg dels en tryckt rapport av arbetsbyrån och dels ett av byrån utarbetat resolutionsförslag. Vid förhandlingarnas början lämnades dessutom av Mr Richardson, tjänsteman i internationella arbetsbyrån, en orienterande översikt i ämnet, med angivande av de huvudproblem konferensen hade att behandla, nämligen valet mellan den intensiva och extensiva metoden, undersökningarnas omfattning och varaktighet, lämpliga formulärtyper samt valet av konsumtionsenhetsskala. Den av arbetsbyrån föreslagna resolutionen avsåge *dels* budgetsundersökningar i syfte att erhålla detaljerade upplysningar rörande olika sociala klassers levnadsstandard, *dels* undersökningar, som endast hade till ändamål att lämna erforderliga vägningstal för beräkningen av levnadskostnadsindices.

Från den mera allmänna principdiskussion, som utspann sig efter inledningsanförandet, är särskilt att lägga märke till ett inlägg av den danske representanten, dr. Jensen, som i anslutning till ett av honom vid internationella statistiska institutets 16:e session i Rom föredraget memorial uttalade sig för lämpligheten av att vid hithörande undersökningar använda sig av den s. k. stickprovsmetoden (la méthode de sondage, sampling) för erhållande av ett verkligt representativt material och icke, såsom nu i allmänhet vore fallet, endast uppgifter från mera ordentliga och relativt välsituerade familjer. Härtill genmäldes från arbetsbyråns sida, att ifrågavarande metod ännu knappast kommit till användning i den officiella statistiken, men att frågan givetvis vore av utomordentlig betydelse och borde följas med den största uppmärksamhet.

Från olika håll fästes vidare uppmärksamheten på vikten av att undersökningarna komme att omfatta ett tillräckligt stort antal hushåll och sträcka sig över en längre sammanhängande tidrymd, helst ett helt år. Den tyske representanten, professor Wagemann, ansåg emellertid skäl tala för att vid ifrågavarande undersökningar använda sig av såväl den extensiva som den intensiva metoden.

Efter denna principdiskussion övergick man till en granskning av de särskilda punkterna i resolutionsförslaget.

Med avseende å punkt 1 riktades från olika håll anmärkningar mot bestämmelsen, att budgetsundersökningarna borde omfatta familjer, bestående av minst två vuxna personer och ett barn. Det framhölls, särskilt av Italiens

representant M. Gini, att en dylik bestämmelse vore för trång med hänsyn till de olika förhållandena i berörda avseende i olika länder. Professor Wagemann (Tyskland) påpekade även, hurusom antalet ogifta undergått en relativt stark ökning efter världskriget och att det vore av stort intresse att jämväl få denna kategori representerad i budgetsundersökningarna. Mot sistnämnda uppfattning opponerade emellertid M. Huber (Frankrike) och Mr Hilton (England) under framhållande, att dess realiserande vore förenat med allt för stora svårigheter och komplikationer. Slutligen enade man sig, på förslag av M. Huber, att i resolutionen icke upptaga någon bestämmelse alls om familjernas sammansättning efter medlemmarnas antal och ålder.

Vidare antogs ett av dr Kletzl (Österrike) väckt förslag om införande i resolutionens punkt 1 av ett tillägg, som gick ut på att det vore bättre att avstå från vissa detaljer, som man skulle velat medtaga i undersökningen, än att behöva reducera antalet uppgiftslämnande familjer, eller med andra ord att den extensiva metoden i vissa fall vore att föredraga framför den intensiva.

Däremot vunno de från svenskt håll framförda betänkligheterna mot föreskriften, att budgetsundersökningar böra anordnas *minst* vart tionde år, märkligt nog icke något beaktande av konferensen.

Resolutionsförslagets punkt 2 gällde bland annat den viktiga frågan, huru lång tid hushållsuppgifterna borde omfatta för att kunna anses lämna ett tillfredsställande statistiskt material. Härom utspann sig en livlig diskussion, varunder allmänt uttalades den uppfattningen, att den av arbetsbyrån föreslagna tiden om två perioder, vardera på två veckor, förlagda till olika delar av ett år, vore för kort. Sedan kommissionen på presidentens hemställan uppdragit åt herrar Hilton, Wagemann, Huber och Bergsten att på grundvalen av de av dem framställda ändringsprojekten söka åstadkomma ett enhetligt förslag i ämnet, kom ett sådant till stånd och blev av konferensen antaget. Det gick i huvudsak ut på att uppgifterna, för att kunna anses fullständiga och fullt jämförbara, borde grunda sig på dagliga räkenskaper, förda under ett helt år, men att, om detta icke vore möjligt, man finge nöja sig med uppgifter för sammanlagt fyra veckor, med fördelning av dessa på olika årstider.

Vad beträffar resolutionsförslagets punkt 3, riktades från tysk sida en anmärkning mot bestämmelsen, att de viktigaste inkomst- och utgiftsposterna borde särskilt specificeras i de till familjerna utlämnade räkenskapsböckerna; erfarenheten från en nyligen företagen budgetsundersökning i Hamburg talade för ett system med helt och hållet »fri bokföring». Systemet med fasta rubriker åtminstone för de viktigaste posterna förordades däremot av övriga i diskussionen deltagande talare, och resolutionsförslaget vann också i denna del konferensens gillande. — Ett annat förslag från tyskt håll, nämligen att vid beräkningen av utgifterna för tjänare värdet av naturaförmåner borde läggas till den utbetalade kontanta lönen, blev av konferensen enhälligt antaget.

Vid punkt 4 i resolutionsförslaget förekom särskilt en livlig diskussion om användandet av konsumtionsenhetsberäkningar för underlättandet av jäm-

förelser mellan familjer av olika sammansättning. Från svenskt håll framhölls bland annat önskvärdheten av att internationella arbetsbyrån finge i uppdrag att fullfölja sina utredningar i berörda avseende ävensom angående möjligheten att åstadkomma gemensamma enhetsskalor för länder, mellan vilka alltför stora skiljaktigheter med avseende å folkras och yttre levnadsbetingelser ej förefunnes. Denna synpunkt vann jämväl anslutning från arbetsbyråns sida, i det man underströk den stora nyttan av en detaljerad undersökning i nämnda syfte.

Av den finske representanten, dr Harmaja, väcktes förslag om ett tillägg till punkt 4, vari uttalades önskvärdheten av att näringsvärdet för de viktigaste slagen av livsmedel angåves uttryckt i priset per 1 000 kalorier. Detta förslag, som understöddes av bland andra de svenska delegerade, blev jämväl antaget av konferensen.

Såsom redan förut påpekats, avsåg den andra delen av arbetsbyråns resolutionsförslag den mera summariska procedur, som lämpligen borde komma till användning vid budgetsundersökningar med ändamål endast att åvägabringa vägningstal för beräkning av levnadskostnadsindices. Under diskussionen härom gjordes särskilt från dansk och tysk sida gällande, att det icke vore tillräckligt, såsom arbetsbyrån föreslagit, att erhålla uppgifter endast rörande *utgiftsbeloppen* för de olika, i budgeten ingående artiklarna och bestämma dessa artiklars betydelse med hänsyn till resp. utgiftsbelopps relativa andel i budgetens totalsumma. Denna vägningsmetod vore visserligen användbar, då prisnivån befunne sig i något så när normala gängor, men under mer eller mindre onormala prisförhållanden syntes det nödvändigt att jämväl införskaffa uppgifter rörande de *konsumerade kvantiteterna* av resp. artiklar och verkställa vägningen med hänsyn till dem. Sistnämnda metod vore för övrigt den under alla förhållanden i praktiken mest tillförlitliga.

Å andra sidan hävdades speciellt av Englands och Italiens representanter samt från arbetsbyråns sida, att en på de relativa utgiftsbeloppen för resp. artiklar grundad vägningsmetod borde anses för här ifrågavarande ändamål tillräcklig och med fördel kunna användas i länder, där man ej hade tillfälle anställa mera djupgående undersökningar. I England hade man undvikit att vid indexberäkningarna väga resp. livsförnödenheter efter de absoluta talen för konsumerade kvantiteter, enär man befarat, att dessa kvantitetstal skulle av den stora allmänheten uppfattas såsom representerande ett oeftergivligt existensminimum.

Resultatet av överläggningarna blev ett tillägg till arbetsbyråns resolutionsförslag, vari framhölls önskvärdheten av att erhålla uppgifter jämväl angående de konsumerade kvantiteterna.

Den av konferensen i ämnet antagna *resolutionen* erhöll följande slutliga lydelse:

Resolution angående metoderna för budgetsundersökningar.

1. I syfte att erhålla erforderliga uppgifter rörande levnadsstandardens verkliga höjd böra i allmänhet minst vart tionde år anordnas undersökningar rörande inkomster och

utgifter samt levnadsvillkor inom representativa familjer tillhörande de mera betydande homogena befolkningsgrupperna. Som uppgiftslämnare bör utväljas ett tillräckligt antal familjer tillhörande olika inkomstklasser inom de befolkningsgrupper undersökningen skall avse, ävensom olika industrigrenar och landsdelar.

Det är bättre att avstå från vissa detaljer, som man skulle velat medtaga i undersökningen, än att behöva reducera antalet uppgiftslämnande familjer.

2. För att kunna anses fullständiga och fullt jämförbara böra uppgifterna grunda sig på *dagliga räkenskaper över inkomster och utgifter, förda av en medlem i hushållet* under ett helt år.

Därest det visar sig ej vara möjligt att erhålla räkenskaper för ett helt år, bör man försöka att för största möjliga antal familjer erhålla räkenskaper antingen för fyra perioder om vardera minst en vecka, fördelade på årets olika kvartal, eller två perioder om vardera minst fjorton dagar, förlagda till olika årstider.

På denna väg bör man erhålla tillfredsställande uppgifter rörande sådana utgifter, som komma i fråga varje dag. I fråga om inkomsterna och sådana utgiftsposter, som återkomma endast med längre tids mellanrum (kläder, möbler m. m.), är det tillräckligt att från ett mera begränsat antal familjer införskaffa uppgifter för ett helt år eller sådana upplysningar, som möjliggöra överslagsberäkningar för ett år.

För ändamålet utarbetade formulär eller räkenskapsböcker böra utdelas till familjerna för antecknande av inkomster och utgifter.

Det är lämpligt, om åt kompetenta personer kan uppdragas att, under det undersökningen pågår, besöka familjerna och bistå dem med anvisningar om sättet för räkenskapernas förande.

3. Av räkenskaperna bör framgå, å vilken ort familjen är bosatt, näringsgren och yrke för de familjemedlemmar, som utöva förvärvsarbete, samt hushållets sammansättning, med angivande av kön för varje familjemedlem och ålder för de minderåriga. Räkenskaperna böra innehålla erforderliga uppgifter om bostadens beskaffenhet.

Uppgifter böra lämnas om varje mera betydande inkomst- och utgiftspost. Bland inkomsterna böra specificeras kontant- och naturainkomster, inkomster av inackordering och uthyrning, understöd från försäkringskassor, pensioner och räntor, ävensom inkomster av trädgårdsodling samt gåvor. De viktigaste inkomst- och utgiftsposterna böra särskilt specificeras i de till familjerna utlämnade formulären eller räkenskapsböckerna. Beträffande utgifterna bör, i den mån så är möjligt, den inköpta kvantiteten angivas jämsides med utgiftsbeloppet.

Då en familj har inackorderingar, inneboende eller tjänare, böra uppgifter lämnas om den del av familjens komsumtion, som kommer på dessa personer. Vid beräkningen av utgifterna för tjänare bör till den utbetalade kontanta lönen läggas värdet av naturaförmåner.

4. Vid bearbetningen av undersökningsresultaten böra, därest antalet inkomna budgeter är tillräckligt stort, särskilda medeltal beräknas för viktigare landsdelar och yrkesgrupper. För kroppsarbetare och icke-kroppsarbetare böra var för sig särskilda budgeter sammanställas. Ävenså kunna medeltal för olika inkomstgrupper beräknas.

Förutom medeltal per familj och medeltal för familjer av olika storlek böra även angivas siffror, som äro beräknade i förhållande till en viss konsumtionsenhet. Vid omräkning av uppgifter, som gälla för familjer av olika storlek, till att avse en konsumtionsenhet är det lämpligt att i sådana fall, då man äger tillgång till konsumtionsskalor för olika åldrar och kön, tillämpa en särskild skala för livsmedel och en annan för övriga poster.

De erhållna resultaten böra i tabellarisk form utvisa medelinkomsten, med fördelning på olika inkomstposter, ävensom konsumerade kvantiteter och utgiftsbelopp för var och en av de viktigare utgiftsposterna. Särskilda uppgifter böra lämnas för varje inkomst- och utgiftspost, som i medeltal uppgår till 1 procent av hela inkomst- eller utgiftssumman. I övrigt må poster, som kunna vara av intresse, särskilt redovisas. Utgifterna böra fördelas på följande huvudgrupper: livsmedel, kläder, bostad, bränsle

och lyse, möbler och husgeråd, diverse. Utgifter, som avse direkta skatter, böra helst redovisas särskilt. Det är även önskvärt, att näringsvärdet för de viktigaste slagen av livsmedel angives, uttryckt i priset per 1 000 kalorier.

Då en budgetsundersökning har till ändamål endast att åvägabringa vägningstal för beräkning av levnadskostnadsindex, kunna tillfredsställande resultat ernås genom en mindre detaljerad undersökning än vad ovan förutsatts. Det är då tillräckligt att införskaffa uppgifter om familjens sammansättning, boningsort och yrke samt utgiftssumman för var och en av de artiklar, som ingå i indexberäkningen. Önskvärt är att dessutom erhålla uppgifter angående de konsumerade kvantiteterna.

Resultaten böra framläggas i tabellarisk form för att möjliggöra uppställandet av de indexserier beträffande levnadskostnaderna, som varje land bestämmer sig för att publicera. Då särskilda indexserier skola publiceras för vissa landsdelar eller arbetargrupper, kunna budgetsundersökningarnas resultat i tabellerna framläggas särskilt för varje landsdel eller yrkesgrupp; om ett enda riksindextal skall beräknas, kunna resultaten framläggas endast i form av allmänna medeltal.

Statistiken rörande kollektivavtal. Som ordförande vid behandlingen av detta ämne, varåt ägnades tre sammanträden, fungerade M. Huber, chef för den franska statistiska centralbyrån. I anslutning till en av arbetsbyrån utarbetad tryckt rapport jämte ett resolutionsförslag höll dr Pribram i egenskap av representant för arbetsbyrån först ett inledande föredrag, härvid särskilt framhållande vissa punkter såsom förtjänta av närmare omprövning från de statistiska fackmännens sida. Bland dessa punkter var det särskilt en, som föranledde ett livligt meningsutbyte vid konferensen, nämligen frågan om kollektivavtalsstatistikens föremål och omfattning.

Denna fråga tillspetsades av den engelske representanten Mr Hilton därhän, att han ifrågasatte, huruvida kollektivavtal över huvud taget lämpade sig för statistisk behandling. Här vore i stället den rent deskriptiva metoden på sin plats och tillämpades även i England.

Från svenskt håll förklarade man sig icke ha något att erinra mot användandet av den statistiska metoden vid bearbetningen av kollektivavtalen — något som för övrigt ej uteslöte en deskriptiv framställning i vissa punkter — men man ansåge det oriktigt och olämpligt att härvid begränsa sig endast till kollektivavtalens så att säga yttre ram (utbredning, parter, giltighetstid o. s. v.), utan borde man jämväl undersöka och bearbeta deras realinnehåll. Att såsom arbetsbyrån föreslagit överlämna sistnämnda uppgift åt resp. socialstatistiska grenar, t. ex. lönestatistiken, arbetstidsstatistiken o. s. v., kunde ju vara riktigt såtillvida, att dessa olika statistikgrenar vid utarbetandet av sin statistik borde begagna sig av kollektivavtalsstatistikens material. Men för det första utarbetades ifrågavarande speciella slag av statistik icke alltid årsvis, utan ofta med större mellanrum, och för det andra innehölle kollektivavtalen åtskilligt, t. ex. om arbetets ledning, föreningsrätten m. m., förlikningS- och skiljenämnder, försäkring och ersättning vid olycksfall, sjukdagsersättning och annan sjukhjälp etc., lärlingsväsen o. s. v., vilket icke gjordes till föremål för särskild statistik eller upptoges under

någon annan statistik, om det ej finge medtagas i kollektivavtalsstatistiken. Slutligen vore det givetvis till praktisk nytta för förliknings- och skiljedomsinstitutionen, för avtalsförhandlingar o. s. v. att alltid ha en redogörelse up to date för aktuella kollektiva bestämmelser, avseende regleringen av arbetsvillkoren och andra arbetsförhållanden. Även ur internationell synpunkt vore det mera givande, att kollektivavtalsstatistiken lämnade redogörelse för icke blott avtalens mera formella utan även rent reella innebörd och att man sålunda kunde jämföra, huru långt den kollektiva avtalsutvecklingen hunnit i avseende å normerande, generella bestämmelser av arbetsvillkoren i olika länder.

De från svensk sida sålunda framförda synpunkterna vunno understöd av delegerade från flera andra länder och kommo även till uttryck i den av konferensen antagna resolutionen, i det att som inledning till denna infördes en bestämmelse om att uppgifter rörande kollektivavtalen och deras huvudsakliga innehåll böra i varje land insamlas och i summarisk form publiceras med regelbundna mellanrum.

De särskilda punkterna i arbetsbyråns resolutionsförslag gåvo i övrigt anledning till en del anmärkningar. Bland annat påyrkades från svensk sida, att förnyade avtal skulle i statistiken räknas som »under året ingångna avtal» ej blott, såsom arbetsbyrån tänkt sig, när ifrågavarande avtal undergått någon mera väsentlig ändring, utan även, oavsett huruvida några förändringar vidtagits eller icke, när uppgörelsen träffats först efter det förra avtalets utlöpande. I sistnämnda fall kunde nämligen under den avtalslösa mellantiden långvariga förhandlingar och kanske även arbetsinställelse ägt rum, fastän resultatet blivit status quo, och uppenbarligen borde avtalet i sådana fall betraktas såsom nytt avtal.

Detta yrkande väckte ej någon gensaga, och på presidentens hemställan beslöts, att det skulle inflyta i kommitténs rapport till konferensen.

I anledning av framställningar från svenskt håll infördes vidare i själva resolutionen *dels* ett tillägg om att även kollektivavtalens relativa utbredning borde utrönas genom beräknande av antalet avtalsberörda arbetare i procent av hela arbetarantalet inom resp. industrier, *dels* en mera detaljerad gruppindelning av avtalen efter giltighetstid, varigenom avtal med längre giltighet än ett år, resp. 1—2 och 2—3 år, upptogos som särskilda grupper, *dels slutligen* en mindre ändring i fråga om kollektivavtalets definition.

Med avseende å nämnda definition vidtogos jämväl en del andra ändringar. Så t. ex. hade arbetsbyrån i sitt resolutionsförslag såsom avtalsslutande part å arbetarsidan upptagit »en grupp av arbetare eller en arbetarorganisation», men ändrades detta, på hemställan av de tyska delegerade, till »en eller flera arbetarorganisationer, av vad slag de vara må». Genom en annan ändring, vidtagen efter framställning av representanten för Argentina, angavs såsom kollektivavtalets syfte att »fastställa» de individuella arbetsvillkoren och, i vissa fall, även reglera andra frågor rörande arbetarnas anställning, och icke, såsom arbetsbyrån föreslagit, att »genomföra enhetlighet» i berörda avseenden.

Den av konferensen i ämnet antagna *resolutionen* erhöll följande slutgiltiga lydelse:

Resolution angående kollektivavtal.

I varje land böra uppgifter rörande kollektivavtalen och deras huvudsakliga innehåll insamlas och i summarisk form publiceras med bestämda mellanrum.

Det är önskvärt att den på grundval av dessa uppgifter utarbetade statistiken uppställes enligt följande principer:

1. Kollektivavtalet skall i och för denna statistik definieras såsom ett skriftligt avtal, upprättat mellan en eller flera arbetsgivare eller en arbetsgivarorganisation å ena sidan samt en eller flera arbetarorganisationer, av vad slag de vara må, å den andra i syfte att fastställa de individuella anställningsvillkoren och, i vissa fall, även reglera andra frågor rörande arbetarnas anställning.

2. Antalet kollektivavtal bör årligen redovisas enligt följande schema:
   a) Antal vid redogörelseårets början gällande avtal.
   b) » under året ingångna avtal.
   c) » » » utgångna »
   d) » vid årets slut gällande avtal.

3. Omfattningen av varje avtal uttryckes genom angivande av de kontraherande parternas numerära styrka, d. v. s. antalet berörda företag, hela antalet därstädes sysselsatta arbetare och antalet av avtalen berörda arbetare.

Kollektivavtalens relativa utbredning uttryckes genom angivande av procentuella antalet avtalsberörda arbetare i förhållande till hela antalet inom de olika näringsgrupperna sysselsatta arbetare.

4. Kollektivavtalen samt de därav berörda företagen och arbetarna klassificeras efter sina viktigare juridiska och sociala karakteristika på följande sätt:

A. — *Avtalens parter.* Avtalen klassificeras efter parternas karaktär sålunda:
   a) Avtal mellan en enskild arbetsgivare och hans arbetare.
   b) Avtal mellan en eller flera arbetsgivare och en eller flera arbetarorganisationer.
   c) Avtal mellan arbetsgivar- och arbetarorganisationer.

B. — *Avtalens giltighetsområde.* Avtalen klassificeras efter det område, varest de äga tillämpning, sålunda:
   a) Avtal för enskilda arbetsplatser, d. v. s. avtal tillämpliga å ett enda företag.
   b) Ortsavtal, d. v. s. avtal tillämpliga å alla eller ett visst antal företag av samma slag å en viss ort.
   c) Distriktsavtal, d. v. s. avtal tillämpliga å alla eller ett visst antal företag av samma slag, belägna å flera eller alla orter inom ett distrikt, som bildar en ekonomisk eller administrativ enhet.
   d) Riksavtal, d. v. s. avtal tillämpliga å alla eller ett visst antal företag av samma slag, fördelade å olika distrikt eller över hela landet.

C. — *Avtalens innehåll.* Avtalen fördelas å följande tvenne huvudgrupper:
   a) Avtal, som endast innehålla bestämmelser rörande de individuella anställningsförhållandena.
   b) Avtal, som därutöver även innehålla bestämmelser av allmän innebörd.

Inom grupp b) böra såsom en särskild underavdelning särskiljas sådana avtal, som innehålla bestämmelser rörande avtalets upprätthållande.

Statistiken bör vidare angiva antalet avtal, som innehålla bestämmelser rörande t. ex. arbetslön, arbetstid, fridagar, lärlingsväsen, arbetsförmedling, driftsråd, medling och skiljedom.

D. — *Avtalens giltighetstid.* Avtalen klassificeras sålunda:
   a) Avtal ingångna för en tid av högst 3 månader.

b) Avtal ingångna för en tid av högst 6 månader.
c) » » » » » » ½ t. o. m. 1 år.
d) » » » » 1—2 »
e) » » » » 2—3 »
f) » » » » mer än 3 »
g) » » på obestämd tid.

E. — *Avtalens tillkomst.* Avtalen böra med hänsyn till sättet för avtalens upprättande och de förhandlingsformer, som därvid tillämpats, klassificeras sålunda:

a) Avtal, som föregåtts av arbetsinställelse:
I. ingångna genom direkta förhandlingar,
II. » efter medling av tredje man.
b) Avtal, som ingåtts efter fredliga underhandlingar:
I. genom direkta förhandlingar,
II. efter medling av tredje man.

F. — *Fördelning efter näringsgrupper.* Avtalen hänföras till den huvudsakligast berörda näringsgruppen. Klassifikationssystemet bör vara det i landets statistik vedertagna.

G. — *Avtalens omfattning.* Avtalen uppdelas efter omfattning på sätt under punkt 3. anförts.

a) Indelning efter antalet berörda företag:
I. Avtal omfattande 1 företag
II. » 2— 20 företag
III. » 21—100 »
IV. » över 100 »
b) Indelning efter antalet berörda arbetare:
I. Avtal omfattande högst 100 arbetare
II. » 101—1 000 »
III. » 1 001—10 000 »
IV. » 10 001—100 000 »
V. » över 100 000 »

Åtskillnad bör vidare göras mellan arbetare, som äro anslutna till den organisation, som ingått avtalet, och andra arbetare, vilkas arbetsförhållanden regleras genom avtalet.

Statistiken rörande arbetskonflikter. Under presidium av chefen för Norges statistiska centralbyrå, dr Jahn, avhöllos för behandlingen av detta ämne fyra sammanträden 20—22 oktober. Vid det första sammanträdet lämnade arbetsbyråns representant Voionmaa en översiktlig framställning i ämnet, härvid stödjande sig på en tryckt rapport av arbetsbyrån. Därefter vidtog en allmän principdiskussion rörande det av arbetsbyrån framlagda resolutionsförslaget, vilken diskussion huvudsakligen kom att röra sig omkring frågan, huruvida man i konfliktstatistiken borde göra en åtskillnad mellan strejker och lockouter eller icke.

Den förra ståndpunkten förfäktades av flertalet delegerade. Från svenskt håll förordades dessutom att urskilja ännu en kategori av konflikter, nämligen arbetsinställelser av blandad karaktär. Som skäl för en sådan indelning av arbetsinställelserna anfördes till en början, att man i Sverige hade en mer än tjuguårig erfarenhet därav och ansåge sig ha vunnit ett gott resultat. Från såväl arbetsgivar- som arbetarhåll hade också vitsordats lämpligheten och önskvärdheten av ifrågavarande uppdelning av arbetsinställelserna. Även om man på denna väg endast kunde få i stort sett konstate-

rat, i vilken utsträckning arbetsinställelserna mera *direkt* härrörde från arbetsgivarna eller från arbetarna eller eventuellt från bådadera, erbjöde dock detta ett verkligt praktiskt intresse ur flera synpunkter. Det vore av intresse såsom i sin mån karakteriserande den ekonomiska situationen och läget på arbetsmarknaden, för bedömande av organisationsväsendets styrka, medlingsväsendets användbarhet och effektivitet etc. Slutligen vore det jämväl ur internationell synpunkt av intresse att kunna följa arbetsinställelsernas karaktär i olika länder, ej minst i de länder, där arbetsinställelser i större eller mindre utsträckning vore i lag förbjudna.

Liknande och även andra skäl för en uppdelning av arbetsinställelserna i åtminstone strejker och lockouter framfördes av flera talare, särskilt delegerade för Tyskland och Österrike. Den motsatta ståndpunkten åter förfäktades, förutom av arbetsbyråns representanter, av bland andra de engelska delegerade. Sålunda framhölls av Mr Hilton, att rubricerandet av en konflikt som strejk eller lockout ofta vore en brännande fråga av politisk innebörd, vilken bedömdes av arbetsgivarna på ett sätt och av arbetarna på ett annat. Det vore ej heller möjligt för statistiken att nöjaktigt belysa det inflytande som det ekonomiska livets växlingar utövade på frekvensen av de båda slagen av konflikter. Under högkonjunkturer vore nästan alla konflikter att betrakta som strejker, framkallade av arbetarnas begäran om förhöjda löner, under lågkonjunkturer däremot, då arbetsgivarna ansåge sig nödsakade att företaga lönereduktioner och arbetarna motsatte sig detta, framträdde arbetskonflikterna i allmänhet såsom lockouter. — Av arbetsbyråns representanter erinrades tillika, att det vore en ytterst ömtålig sak att avgöra, om strejk eller lockout förelåge eller, vilket ofta vore detsamma, att bedöma vilken av parterna bure ansvaret för konflikten. För en fullständig belysning av sambandet mellan arbetsinställelserna och de ekonomiska växlingarna vore det jämväl nödvändigt att särskilja offensiva och defensiva arbetsinställelser; just med hänsyn härtill redovisade man också i vissa länder arbetsinställelser av blandad karaktär såsom en särskild kategori.

Såsom en kompromiss mellan nu anförda motsättningar framfördes av några delegerade, med understöd av arbetsbyråns representanter, ett förslag om att överlämna åt de statistiska myndigheterna i resp. länder att själva fatta beslut rörande frågan om en uppdelning av arbetsinställelserna mellan strejker och lockouter. Majoriteten, till vilken även de svenska delegerade anslöto sig, gick emellertid in för ett upptagande i resolutionen av en bestämmelse om önskvärdheten av att i konfliktstatistiken, så långt ske kan, göres skillnad mellan strejker och lockouter.

Ännu livligare var måhända det meningsutbyte, som utspann sig rörande det i arbetsbyråns resolutionsförslag föreslagna klassifikationssystemet efter konflikternas orsaker. Oppositionen mot detta system, där såsom främsta indelningsgrund skulle gälla, huruvida tvisten stode i samband med kollektivavtal (sedermera av arbetsbyrån ändrat till kollektiva förhandlingar, »negociations»), utgick närmast från svenskt håll. Härvid framhölls bland annat, att det föreslagna systemet syntes i viss mån alltför summa-

riskt och konstlat. De svårigheter, som nu förelåge vid jämförelse mellan olika länders statistik, hänförde sig huvudsakligen därtill att man i vissa fall räknade allenast med »huvudorsak», i andra även medtoge medverkande orsaker och sålunda redovisade en och samma konflikt i flera olika grupper eller ock upptoge särskilda rubriker för kombinerade orsaker. Hade man emellertid, såsom resolutionsförslaget förutsatte, enats om att endast taga hänsyn till huvudorsaken, borde det ej möta oöverstigliga svårigheter att uppställa ett enklare och mera naturligt samt ur praktisk synpunkt mera tillfredsställande klassifikationssystem. Mot det av arbetsbyrån föreslagna systemet kunde jämväl anföras, att kollektiva avtal eller kollektiva förhandlingar av den art som arbetsbyrån, att döma av dess rapport i ämnet, tydligen avsett och vilka skulle vara lämpade att tjänstgöra som främsta indelningsgrund i fråga om konflikternas orsaker, torde i många länder komma till en relativt ringa användning och att även i länder, där motsatsen vore fallet, stora områden förekomme, där en kollektiv reglering av arbetsvillkoren ej ägde rum (t. ex. inom jordbruket). Med hänsyn till dessa omständigheter ville man från svensk sida framlägga följande förslag till klassifikationssystem:

»A) Fackliga arbetsinställelser:
1. lönetvist;
2. tvist om arbetstiden;
3. begäran om kollektivavtal;
4. arbetares antagande och avskedande;
5. andra orsaker.

B) Politiska arbetsinställelser.

Sympatistrejker resp. sympatilockouter böra som regel hänföras till samma grupp som primärkonflikten eller, där så ej kan ske, till gruppen 'andra orsaker'.»

Även delegerade från flera andra länder (Tyskland, Österrike, Kanada o.s.v.) uttalade sig i ungefär samma riktning och anmärkte på det föreslagna klassifikationssystemets teoretiska konstruktion. Såtillvida kommo även de framställda anmärkningarna till uttryck i den slutgiltiga resolutionen, att de från svensk sida föreslagna underavdelningarna i stort sett godtogos. Vad däremot beträffar själva huvudindelningen, kom denna att bibehållas, varigenom alltså arbetsinställelserna skulle med hänsyn till orsakerna i första hand uppdelas i a) sådana som stå i samband med kollektiva överenskommelser och b) sådana som icke göra det. Ett förslag av representanten för Argentina att från konfliktstatistiken utesluta politiska arbetsinställelser avböjdes av konferensen.

I arbetsbyråns resolutionsförslag föreskrevs, att statistiken skulle omfatta konflikter, som tagit sin början under redogörelseperioden, samt sådana, som pågått sedan föregående period; och skulle summan av dessa två kategorier utgöra hela antalet under perioden pågående konflikter. Med avseende härå anfördes från svenskt håll, att det, för undvikande av dubbelräkningar vid sammanställning av statistiken för flera perioder, vore nödvändigt redovisa ifrågavarande kategorier av arbetsinställelser (de under redogörelseåret på-

började och de från en föregående period kvarstående) *var för sig* och att, såsom i den engelska statistiken vore fallet, uppgifter om konflikternas orsaker, varaktighet, resultat o. dyl. borde avse endast de under året *påbörjade* konflikterna, vilken siffra för övrigt otvivelaktigt vore den bästa, om man ville följa fluktuationerna i antalet konflikter. — Delvis liknande synpunkter framfördes även av andra delegerade och slutet blev, att resolutionsförslaget i berörda punkt, på förslag av den belgiske representanten M. Julin, ändrades såtillvida, att de under redogörelseåret påbörjade konflikterna och de från föregående period kvarstående skulle i statistiken redovisas såsom *särskilda* grupper.

En annan fråga, som väcktes på tal från svensk sida, berörde konflikternas omfattning. I resolutionsförslaget hade man med avseende härå nöjt sig med uppgifter om antalet företag och antalet förlorade arbetsdagar. Häremot erinrades, att ifrågavarande uppgifter, som för övrigt saknades i vissa länders statistik eller i allt fall icke plägade medtagas i sammanställningar över konflikternas orsaker, resultat o. s. v., näppeligen kunde i betydelse jämföras med uppgifter om *antalet berörda arbetare*, vilka uppgifter i alla länders statistik framträtt såsom den viktigaste mätaren av konflikternas omfattning. Denna mening vann anslutning från olika håll, och ett i överensstämmelse härmed av hrr Huber och Bergsten framställt ändringsförslag blev även av konferensen antaget.

Vad beträffar konflikternas resultat, beslöt konferensen, på förslag av M. Julin (Belgien), att uppdela konflikterna i sex grupper, allteftersom arbetsgivarnas resp. arbetarnas krav helt godkänts, delvis godkänts eller tillbakavisats, varjämte ytterligare tillkom en grupp av konflikter med oavgjort eller okänt resultat. Från dansk sida (M. Jensen) drogs värdet av hela denna klassifikation i starkt tvivelsmål.

Med avseende å sättet för konflikternas biläggande företogs även viss ändring i resolutionsförslaget, varigenom på hemställan av M. Huber en åtskillnad gjordes mellan frivillig medling, obligatorisk medling, frivillig skiljedom och obligatorisk skiljedom.

Slutligen hade kommittén, i olikhet med arbetsbyråns resolutionsförslag, vilket upptog även kravet på viss månadsstatistik, funnit det tillräckligt med en föreskrift om konfliktstatistikens publicerande för varje år. Vid plenarsammanträdet beslöt emellertid konferensen, på förslag av den finske representanten, införa i resolutionen en bestämmelse om önskvärdheten av att preliminära uppgifter, avseende särskilt konflikternas antal, måtte publiceras för varje månad.

Den av konferensen slutgiltigt antagna *resolutionen* angående konfliktstatistiken i dess helhet erhöll följande lydelse:

Resolution angående arbetskonfliktstatistiken.

Statistik rörande arbetskonflikter bör i varje land sammanställas enligt följande allmänna principer:

1. Den grundläggande enheten (arbetskonflikten) bör definieras såsom en tillfällig arbetsinställelse, som avsiktligt anordnas av en grupp av arbetare eller av en eller flera arbetsgivare i avsikt att genomdriva ett visst krav. Konflikter, som beröra flera företag, böra betraktas såsom ett fall, därest de organiseras eller dirigeras av en och samma person eller organisation.

Det är önskvärt, att i statistiken, så långt ske kan, göres skillnad mellan strejker och lockouter.

2. Statistiken skall ha avseende å de arbetsinställelser, som tagit sin början under redogörelseperioden. Den bör även, men som en särskild grupp, redovisa sådana konflikter, som pågå sedan en tidigare period. Summan av dessa två grupper utgör hela antalet under perioden pågående konflikter.

3. Omfattningen av varje konflikt skall uttryckas genom angivande av antalet berörda företag och arbetare samt konfliktens varaktighet och antalet därunder förlorade arbetsdagar.

Antalet berörda företag skall beräknas efter antalet tekniska enheter i den bemärkelse detta uttryck har i industristatistiken.

Vid beräkningen av antalet berörda arbetare skall man utgå från antalet obesatta platser vid de berörda företagen och räkna med medeltalet av antalet sådana platser under varje dag konflikten pågår eller, om detta ej låter sig göra, med medeltalet för varje vecka.

Konfliktens varaktighet uttryckes genom antalet arbetsdagar från den dag, då arbetsinställelsen började vid det först berörda företaget, intill den dag, då konflikten upphörde vid det sista företaget.

Antalet förlorade arbetsdagar skall motsvara sammanlagda antalet icke fullgjorda dagsverken under samtliga dagar arbetsinställelsen pågått eller, om detta antal icke kan angivas, genomsnittliga antalet berörda arbetare (beräknat efter ett medeltal för varje vecka) multiplicerat med antalet arbetsdagar, som arbetsinställelsen pågått.

4. Konflikterna skola uppdelas ur följande huvudsynpunkter, med angivande i varje fall av antalet berörda företag och antalet förlorade arbetsdagar.

A. *Tvistepunkter.* Den främsta indelningsgrunden bör vara, huruvida tvisten gäller parternas kollektiva mellanhavanden eller icke. Man skiljer sålunda mellan:

a) Konflikter angående parternas kollektiva mellanhavanden:
   - I. Tvister rörande organisationsfrågor eller vägran att ingå kollektivavtal.
   - II. Tvister rörande arbetsvillkoren:
     1) löner;
     2) arbetstid;
     3) arbetares antagande och avskedande;
     4) övriga.

b) Konflikter, som icke avse parternas kollektiva mellanhavanden:
   - I. Sympatistrider.
   - II. Politiska arbetsinställelser.
   - III. Övriga.

Inom gruppen a) II kan också åtskillnad göras mellan konflikter, som avse framtida arbetsvillkor, och sådana, som avse tolkningen av redan gällande bestämmelser.

B. *Konflikternas resultat.* Konflikterna böra klassificeras efter deras huvudresultat, sett ur arbetarnas synpunkt, på följande sätt:

a) Konflikter, där arbetarnas fordringar helt godkänts.
b) » » » delvis godkänts.
c) » » » tillbakavisats.
d) » » arbetsgivarnas villkor helt godkänts.
e) » » » » delvis godkänts.
f) » » » tillbakavisats.
g) » med oavgjort eller okänt resultat.

C. *Sättet för konflikternas biläggande.* Konflikterna böra med hänsyn till formerna för uppgörelsen klassificeras enligt följande riktlinjer:

a) Konflikter bilagda genom direkta förhandlingar mellan parterna.

b) Konflikter bilagda under tredje persons medverkan

I. genom frivilligt anlitande av medling,
II. » obligatoriskt medlingsingripande,
III. » frivillig skiljedom,
IV. » obligatorisk »

c) Konflikter avslutade utan formlig uppgörelse.

D. *Fördelning efter näringsgrupper.* Konflikterna hänföras till den huvudsakligast berörda näringsgruppen. Klassifikationssytemet bör vara det i landets statistik vedertagna.

E. *Konflikternas omfattning.* Konflikterna böra uppdelas efter antalet berörda företag och arbetare, arbetsinställelsens varaktighet och antalet förlorade arbetsdagar sålunda:

a) Indelning efter antalet företag:

I. Konflikter omfattande 1 företag.
II. » » 2—10 företag.
III. » » 11—20 »
IV. » » 21—100 »
V. » » över 100 »

b) Indelning efter antalet arbetare:

I. Konflikter omfattande mindre än 10 arbetare.
II. » » 10—100 »
III. » » 101—1 000 »
IV. » » 1 001—10 000 »
V. » » över 10 000 »

c) Indelning efter konflikternas varaktighet:

I. Mindre än 2 arbetsdagar.
II. 2—10 »
III. 11—50 »
IV. 51—100 »
V. över 100 »

d) Indelning efter antalet förlorade arbetsdagar:

I. Mindre än 20 förlorade arbetsdagar.
II. 20—1 000 » »
III. 1 001—50 000 » »
IV. 50 001—1 000 000 » »
V. över 1 000 000 » »

F. *Förlorad arbetslön.* Den av konflikterna vållade löneförlusten beräknas genom att multiplicera antalet förlorade arbetsdagar med medelinkomsten per dag för ifrågavarande arbetare. Närmare detaljer överlämnas åt varje land att bestämma.

5. För jämförelser mellan konfliktrisken i olika näringsgrenar och länder beräknas särskilda frekvens- och intensitetstal.

Konfliktrisken beräknas i förhållande till antalet heltidsarbetare, vilket erhålles genom att hela antalet under en viss period utförda dagsverken divideras med antalet arbetsdagar, som infallit under samma period.

Frekvenstalen böra angiva antalet konflikter per 100 000 heltidsarbetare. Intensitetstalen angiva antalet förlorade arbetsdagar per 10 000 heltidsarbetare.

6. Ovannämnda data böra publiceras åtminstone för varje år. Det är önskvärt, att preliminära uppgifter, avseende särskilt konflikternas antal, publiceras för varje månad.

Industrigrupperingen. Frågan om klassificering av näringsgrenar och yrken hade varit föremål för överläggning såväl vid den första som vid den andra internationella socialstatistiska konferensen.[1] Å båda dessa konferenser nödgades man visserligen konstatera, att det för närvarande icke vore möjligt ernå en överenskommelse om de vetenskapliga grunderna för en internationell klassifikation av näringsgrenarna. Men å andra sidan erkändes allmänt nödvändigheten av att redan inom den närmaste framtiden söka säkerställa internationella jämförelser åtminstone beträffande de viktigaste industrigrenarna. Därför hemställde den andra konferensen, att i avvaktan på den tidpunkt, då en fullständig klassifikation kunde bliva möjlig, internationella arbetsbyrån måtte upprätta en provisorisk förteckning över de viktigaste näringsgrenarna efter samråd med statistiska ämbetsverk i olika länder och intresserade internationella organisationer.

I enlighet härmed hade arbetsbyrån nu utarbetat en internationell förteckning över de näringsgrenar, som kunde anses som de viktigaste, om de bedömdes efter deras resp. arbetarantal i de uti byråns överstyrelse företrädda betydelsefullaste industriländerna (Storbritannien, Frankrike, Tyska riket, Belgien, Kanada, Italien, Indien och Japan) ävensom i Förenta staterna. Med utgångspunkt från de yrkesgrupperingar, som kommit till användning vid de senaste folk- och yrkesräkningarna i dessa länder, hade därefter uppgjorts förslag till en internationell industriklassificering. Denna utgjordes av trenne förteckningar, av vilka den första (A-listan) omfattade 100 näringsgrenar, vilka ansågos inbördes fullt jämförbara i de särskilda ländernas industrigrupperingar, den andra (B-listan) upptog 19 industrier, vilka delvis kunde jämföras, medan den sista (C) innefattade 6 näringsgrenar, beträffande vilka de olika klassificeringsschemata företedde så stora avvikelser, att en inbördes sammanställning vore mycket svår om icke omöjlig.

Ifrågavarande förslag utsändes till de anmälda deltagarna i konferensen några veckor före dennas öppnande.

För frågans närmare behandling beslöt konferensen bilda en särskild kommitté, vari såsom självskrivna medlemmar skulle ingå hrr Hilton (England), Huber (Frankrike) och Wagemann (Tyskland), samt i övrigt de delegerade, som härtill anmälde sig, dock obetaget även för övriga delegerade att om de så önskade deltaga i förhandlingarna. Kommittén, vilken sålunda huvudsakligen kom att bestå av 9 delegerade, däribland en representant för Sverige, konstituerade sig med direktören för schweiziska statistiska centralbyrån dr M. Ney som ordförande. Det ovannämnda, inom arbetsbyrån uppgjorda förslaget till industrigruppering motiverades och förtydligades i ett inledningsanförande av chefen för arbetsbyråns statistiska sektion dr K. Pribram. Han föreslog, att kommittén borde koncentrera sina överläggningar till tre punkter, som föreföllo honom väsentliga, nämligen 1) beträffande det förslag till internationell industrigruppering, som framlagts för konferensen, 2) angående det lämpligaste förfaringssättet att få denna lista korrigerad och komplette-

[1] Se redogörelserna för förhandlingarna vid dessa konferenser i Soc. Medd., årg. 1923, sid. 1 044 ff., årg. 1925, sid. 516 ff.

rad från resp. länders sida samt 3) rörande bästa metoden att komma till enhetliga definitioner beträffande sådana industrigrenar, som ej omfattade samma område uti de särskilda ländernas yrkesgrupperingar.

Uti diskussionen, som i huvudsak följde de sålunda uppdragna linjerna, gavs tillbörligt erkännande åt det värdefulla och betydande arbete, som arbetsbyrån nedlagt på utarbetandet av föreliggande förslag till yrkesgruppering. Dock framfördes även åtskilliga kritiska synpunkter. Sålunda framhölls, bl. a. från svenskt håll, att mera hänsyn borde tagas till näringslivets faktiska gestaltning i länder med annan samhällsstruktur än de mest framskridna industriländerna, varjämte erinrades om vikten av att uppdraga en bestämd åtskillnad mellan stora företag, där tillverkningen huvudsakligen vore av rent maskinmässig natur, och småföretagen, där arbete för hand ännu spelade en väsentlig roll. — Av den franske representanten framhölls, hurusom den av andra socialstatistiska konferensen antagna resolutionen i ämnet avsåg, icke upprättandet av en internationellt användbar enhetlig nomenklatur, utan helt enkelt av en förteckning på viktigare näringsgrenar, efter vilken regeringarna skulle kunna anpassa sin egen industrigruppering, utan att däri behöva företaga några mer radikala ändringar, genom en lämplig uppdelning av vissa industrigrupper m. m. Det syntes vara olämpligt att avvika från detta program. — Slutligen uttalade bland andra Englands delegerade ävensom den närvarande representanten för nationernas förbunds ekonomisk-finansiella sektion visserligen sin principiella anslutning till den av arbetsbyrån följda metoden för hithörande arbetes bedrivande, men betonade samtidigt, dels att byråns undersökningar i ämnet borde utsträckas till att omfatta även andra länder, dels att man i det av byrån framlagda förslaget knappast finge någon exakt uppfattning om vilka tillverkningar och specialiteter i de särskilda länderna faktiskt inginge under likalydande industrirubriker. Först sedan man fullt klarlagt gränserna härvidlag, kunde man emellertid tänka på att skrida till uppgörandet av en definitiv industriförteckning för internationellt bruk.

Dessa synpunkter vunno mera allmän anslutning inom kommittén, som för sin del antog nedanstående, från engelskt håll framförda förslag till *resolution*, vilket sedermera även godkändes vid konferensens plenarsammanträde:

Resolution angående industrigrupperingen.

1. Konferensen hemställer till internationella arbetsbyrån att låta komplettera den förteckning över viktigare näringsgrenar, som framlagts för konferensen, så att därav mera i detalj framgår, vad som i de olika länderna innefattas under varje industrirubrik, och att i sådant syfte införskaffa alla erforderliga upplysningar från de olika regeringarna. Denna utvidgade förteckning bör i lämplig tid tillställas de olika ländernas regeringar med hemställan, att de måtte taga kännedom därom och delgiva arbetsbyrån eventuella erinringar och önskemål.

2. Konferensen hemställer likaledes till arbetsbyrån att i samarbete med nationernas förbund och internationella statistiska institutet fortsätta arbetet med att inbördes jämföra olika förefintliga klassifikationssystem och verka för, att de i olika länder tillämpade systemen efter hand måtte jämkas i riktning mot större enhetlighet och jämförbarhet.

Övriga frågor. Vid konferensens förhandlingar rörande de olika, på dagordningen stående frågorna kom man vid ett par tillfällen även in på andra, vid sidan av ämnet liggande spörsmål, vilka voro av en viss principiell betydelse. Sålunda upptog den italienske representanten, professor Gini, i sammanhang med principdiskussionen om metoderna för budgetsundersökningar, frågan om betydelsen över huvud av de socialstatistiska konferensernas verksamhet. Enligt hans uppfattning innebure dessa konferenser näppeligen den bästa utvägen att komma till praktiska resultat, vilket även framginge därav att de två föregående konferensernas resolutionsförslag endast i mycket ringa utsträckning blivit förverkligade. De antagna resolutionerna vore i själva verket ett uttryck för de i statistiskt avseende mera framskridna ländernas erfarenheter, och det vore därför ej förvånande, att övriga länder icke kunde omedelbart ansluta sig till dessa resolutioner. Man borde därför slå in på en annan väg och först rådföra sig med resp. regeringar om vad de kunde finna möjligt att åstadkomma i sina länder med hänsyn tagen till finansiella, administrativa och andra förhållanden samt därefter på grundvalen härav uppgöra ett verkligt praktiskt program, som kunde omedelbart godtagas i de olika länderna.

Härtill anfördes från arbetsbyråns sida genom dr Pribram att den hittills följda metoden ej kunde anses ha givit något dåligt resultat. Det vore av vikt, att de statistiska konferenserna uppställde ett mera vittgående program, som kunde utgöra en förebild för stater med mindre utvecklad statistik. Sammankallandet av fackmän innebure en förkortad procedur, lämplig att ersätta den av M. Gini föreslagna korrespondensen med resp. länders regeringar. De resolutioner, vari konferensernas arbete utmynnade, vore för övrigt av två slag, nämligen dels sådana som mera villkorligt fixerade vissa regler för en eventuell statistik, dels sådana som innehöllo ett närmare preciserat program för en viss undersökning. För resolutioner av det förra slaget, dit just de föreliggande resolutionerna angående metoderna för budgetsundersökningar hörde, vore den hittills använda proceduren med sakkunnigekonferenser fullkomligt på sin plats.

Vid ett annat tillfälle väckte representanten för Kanada, Mr Riddell, på tal frågan huruvida ett lands delegation, som bestode av flera medlemmar, förfogade över lika många röster som medlemmar eller om varje delegation endast disponerade en röst.

Till svar härå erinrades från arbetsbyråns sida (av dr Pribram) därom att ett beslut i denna fråga fattats av den första socialstatistiska konferensen, gående ut på att då konferensen vore sammansatt av fackmän det vore av intresse att erfara varje särskild delegerads mening samt att man följaktligen borde rösta per capita och icke per land. Härtill invändes emellertid av M. Huber (Frankrike), att det av dr Pribram anförda beslutet icke finge tillmätas en avgörande betydelse som prejudikat för alla kommande fall. Enligt hans mening kunde en omröstning per capita skapa en fullkomligt omöjlig situation den dag då, vid besluts fattande i en

viktig fråga, en majoritet förefunnes av några få länder, som skickat starka delegationer, gentemot ett betydligt större antal länder med endast en delegerad per land. Omröstning per capita skulle utan vidare låta sig göra, om arbetsbyrån själv utsett deltagarna i konferensen; man skulle då kunna säga, att byrån valt de mest kompetenta fackmännen utan avseende på deras nationalitet. Men nu vore konferensen sammansatt av delegerade, ditsända av resp. regeringar på arbetsbyråns begäran. Då borde även varje land äga rätt att vid omröstningen vara likställd med andra länder. Det vore önskvärt, att dessa reservationer omnämndes i den kommande tryckta redogörelsen för konferensens förhandlingar.

Konferensens avslutande. Vid plenarsammanträde den 23 oktober antogos ovan meddelade fyra resolutioner.

Den italienske representanten, prof. Gini, väckte jämväl, i anslutning till sitt ovan återgivna uttalande rörande resultatet av de tidigare konferensernas arbete, förslag om antagandet av en allmän rekommendation, vari arbetsbyrån skulle uppmanas att innan den underställde de arbetsstatistiska konferenserna något ämne först sätta sig i förbindelse med resp. regeringar och efterhöra deras mening angående möjligheten att omsätta eventuella programpunkter i praktiken.

Härtill svarade chefen för arbetsbyråns vetenskapliga avdelning M. Maurette, att en sådan omgång säkerligen skulle i alltför hög grad komplicera och försena byråns arbete med avseende å planerandet av de arbetsstatistiska konferensernas program. Emellertid utlovade han, att byrån skulle taga saken under grundlig omprövning; och härmed förklarade sig M. Gini tillfredsställd.

I direktörens för arbetsbyrån frånvaro avtackade M. Maurette konferensens medlemmar för deras arbete, varefter presidenten, Mr Hilton, förklarade konferensen avslutad.

Skogsarbetarnas löneförhållanden vintern 1926—1927.

Alltsedan vintern 1917—18 har socialstyrelsen årligen från jägmästarna i reviren inhämtat uppgifter rörande normala dagsförtjänster vid skogsarbete för huggare och körare (häst och karl), och hava på grundval av dessa uppgifter utarbetade översikter över löneförhållandena vid skogsbruket under resp. vintersäsonger publicerats i Sociala Meddelanden. Jämväl innevarande vinter har styrelsen hänvänt sig till revirförvaltarna med begäran om dylika löneuppgifter, och hava sådana inkommit från samtliga tillskrivna 127 revir. Uppgifterna avse förhållandena under första hälften av februari månad 1927, vid vilken tidpunkt — att döma av uppgifter i tidskriften »Skogen» — torde ha utdrivits i norra Sverige en fjärdedel till en tredjedel samt i mellersta och södra delarna av landet inemot hälften av för säsongen planerad avverkning. I Värmland och västra Bergslagen rådde dock på grund av arbetskonflikt nästan fullständigt stillestånd i skogarna ända till mot slutet av februari månad.

I tab. A lämnas en sammanfattning av de inkomna löneuppgifterna, vilka så gott som uteslutande avse arbete å ackord. På grundval därav har uträknats genomsnittlig dagsförtjänst för huggare och körare dels för vart och ett av de 13 överjägmästardistrikt, varpå reviren äro uppdelade, och dels för samtliga revir, varjämte de för reviren uppskattade eller beräknade normala arbetsförtjänsterna fördelats å vissa lönegrupper.

Som härav framgår, kan den genomsnittliga dagsförtjänsten vid början av februari månad 1927 för riket i dess helhet beräknas till 5·28 kr. för huggare och till 10·08 kr. för körare (häst och karl). Olika landsdelar uppvisa emellertid ganska växlande lönesiffror. Huggarlönerna variera sålunda inom de olika reviren mellan 3 och 8 kr., men hålla sig vanligen vid 4—5 kr. i södra och 5—7 kr. i norra Sverige. Körarlönerna synas i regel utgöra c:a 6—9 kr. i södra och 10—14 kr. i norra Sverige. I ett revir har körarlönen uppgivits stiga så högt som till 15 kr., medan den i ett annat ej skulle belöpa sig till mera än 5·50 kr.

I efterföljande tablå åskådliggöras för riket i dess helhet löneförändringarna från och med vintern 1918—19, då arbetslönerna inom skogsbruket nådde sin hittillsvarande toppunkt:

Vintern	Huggare			Körare		
	Medelförtjänst per dag, kr.	Indextal 1918/19 = 100	Indextal Närmast föregående vinter = 100	Medelförtjänst per dag, kr.	Indextal 1918/19 = 100	Indextal Närmast föregående vinter = 100
1918/19	11·68	100	143	29·00	100	155
1919/20	9·99	86	86	23·73	82	82
1920/21	10·67	91	107	23·44	81	99
1921/22	5·00	43	47	10·17	35	43
1922/23	5·22	45	104	10·41	36	102
1923/24	5·47	47	105	10·80	37	104
1924/25	5·27	45	96	10·13	35	94
1925/26	5·37	46	102	10·39	36	103
1926/27	5·28	45	98	10·08	35	97

Tab. A. Skogsarbetarnas löneförhållanden vintern 1926/27 enligt uppgifter från reviren.

Överjägmästardistrikt	Antal uppgiftslämnande revir	Antal revir, där normala dagsförtjänsten för *huggare* utgjordes i kronor: under 4·00	4·00–4·99	5·00–5·99	6·00–6·99	7·00–7·99	8·00 o. däröver	Medelförtjänst för huggare, kr.	Antal revir, där normala dagsförtjänsten för *körare* (häst och karl) utgjordes i kronor: under 6·00	6·00–7·99	8·00–9·99	10·00–11·99	12·00–13·99	14·00 o. däröver	Medelförtjänst för körare, kr.
Södra	6	—	6	—	—	—	—	4·29	—	—	6	—	—	—	8·33
Smålands	9	1	8	—	—	—	—	4·22	—	6	3	—	—	—	7·47
Västra	8	3	4	1	—	—	—	4·07	—	7	1	—	—	—	7·17
Östra	8	—	8	—	—	—	—	4·00	—	8	—	—	—	—	7·09
Bergslags	11	1	9	1	—	—	—	4·33	1	4	5	1	—	—	7·93
Stockholm—Gävle .	6	—	4	2	—	—	—	4·58	—	1	4	1	—	—	8·33
Dalarnes	10	—	2	1	4	3	—	5·93	—	—	4	2	1	3	11·58
Mellersta Norrlands	11	—	—	2	7	1	1	6·23	—	—	—	3	6	2	12·32
Härnösands	12	—	—	2	6	4	—	6·35	—	—	—	1	9	2	12·71
Umeå	11	—	—	4	6	1	—	6·02	—	—	—	6	4	1	11·84
Skellefteå	9	—	1	8	—	—	—	5·19	—	—	4	4	1	—	9·94
Nedre Norrbottens .	13	—	—	5	8	—	—	5·87	—	—	—	9	4	—	11·00
Övre Norrbottens .	13	—	1	5	6	1	—	5·69	—	—	—	7	6	—	11·12
Samtliga	**127**	**5**	**43**	**31**	**37**	**10**	**1**	**5·28**	**1**	**26**	**27**	**34**	**31**	**8**	**10·08**

Efter den starka lönesänkningen vintern 1921—22 (i genomsnitt c:a 55 %) har skogsbrukets lönenivå förblivit skäligen oförändrad, om man ser på genomsnittstalen för hela riket. Inom särskilda landsdelar ha däremot åtskilliga förskjutningar ägt rum, varom mera nedan. För samtliga revir tagna under ett synes lönenivån f. n. ligga något (c:a 2 à 3 %) lägre än föregående säsong och befinna sig i nästan alldeles samma läge som vintern 1924/25.

Sin största betydelse har ju skogsbruket för rikets norra delar (Värmland, Dalarna och Norrland), där under normala förhållanden 100 à 150 tusen personer vintertid torde sysselsättas med skogsarbete. Den härstädes under tiden närmast före krigets början (vintern 1913—14) rådande lönenivån är känd genom den av socialstyrelsen år 1916 utgivna specialundersökningen »Skogsarbetarnas levnads- och arbetsförhållanden i Värmland, Dalarna och Norrland».[1] Med utgångspunkt härifrån lämnas i tab. B en översikt av löneförhållandenas utveckling inom detta område under åren 1913/14—1926/27.

Vintern 1918—19, då krigskonjunkturen i förening med de i hög grad försvårade provianteringsförhållandena bragte arbetspriserna inom skogshanteringen till toppunkten, voro, såsom av tab. B framgår, inom de egentliga skogsdistrikten huggarlönerna inemot fyra och körarlönerna över fyra gånger högre än före kristiden. Under vintern 1919—20 medförde de förbättrade livsmedelsförhållandena en lönesänkning av omkring 20 %, men löne-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1917, sid. 56.

Tab. B. Skogsarbetarnas löneförhållanden i norra Sverige vintersäsongerna 1913/14—1926/27.

Överjägmästardistrikt	Medelförtjänst (i kr.) per dag, vintern									Ökning (+) eller minskning (-) i %		
	1913/14	1918/19	1920/21	1921/22	1922/23	1923/24	1924/25	1925/26	1926/27	1913/14–1926/27	1920/21–1926/27	1925/26–1926/27
Huggare.												
Bergslags	3·10	9·17	9·90	4·38	4·19	4·35	4·24	4·50	4·33	+39·7	−56·3	− 3·8
Stockholm—Gävle	4·31	18·23	10·70	4·38	4·08	4·33	4·67	4·71	4·58	+ 6·3	−57·2	− 2·8
Dalarnes			14·31	5·68	5·73	6·50	6·15	6·18	5·93	+37·6	−58·6	− 4·0
Mell. Norrlands	3·88	13·10	12·18	5·64	5·68	6·36	6·27	6·55	6·23	+60·6	−48·9	− 4·9
Härnösands	3·25	12·60	11·50	5·36	5·81	6·60	6·25	6·46	6·35	+95·4	−44·8	− 1·7
Umeå		12·94	10·62	4·84	6·84	6·91	5·81	6·28	6·02	+ 85·2	−43·3	− 4·1
Skellefteå	3·42	11·75	10·00	4·70	5·43	5·73	5·75	5·75	5·19	+51·8	−48·1	− 9·7
Nedre Norrbottens	3·41	14·92	11·42	5·48	6·46	6·50	6·06	5·83	5·87	+72·1	−48·6	+ 0·7
Övre Norrbottens		12·96	11·92	5·77	5·46	5·98	5·46	5·54	5·69	+66·9	−52·8	+ 2·7
Samtliga	**3·57**	**13·26**	**11·54**	**5·21**	**5·68**	**5·99**	**5·69**	**5·80**	**5·65**	**+58·3**	**−51·0**	**− 2·6**
Körare (häst och karl).												
Bergslags	8·40	23·17	20·05	8·00	8·05	8·40	7·95	8·36	7·93	− 5·6	−60·4	− 5·1
Stockholm—Gävle	9·34	46·95	20·50	7·82	7·92	7·83	7·96	8·50	8·33	−10·8	−59·4	− 2·0
Dalarnes			31·72	11·27	11·61	11·85	12·20	12·38	11·58	+24·0	−63·5	− 6·5
Mell. Norrlands	8·06	35·90	27·95	11·50	11·09	12·77	12·09	12·77	12·32	+52·9	−55·9	− 3·5
Härnösands	7·25	34·60	26·81	12·05	13·08	13·50	12·67	13·33	12·71	+75·3	−52·6	− 4·7
Umeå		34·56	25·18	11·02	13·73	13·86	11·33	11·91	11·84	+63·3	−53·0	− 0·6
Skellefteå	6·63	33·00	22·43	9·30	10·65	11·28	10·75	10·80	9·94	+49·9	−55·7	− 8·0
Nedre Norrbottens	6·73	29·69	23·69	10·86	12·35	12·85	11·04	10·81	11·00	+63·4	−53·6	+ 1·8
Övre Norrbottens		29·21	25·88	11·50	10·86	12·11	11·14	11·11	11·12	+65·2	−57·0	+ 0·1
Samtliga	**7·56**	**32·52**	**25·33**	**10·57**	**11·27**	**11·89**	**10·99**	**11·25**	**10·92**	**+44·4**	**−56·9**	**− 2·9**

uppgörelserna under den därpå följande säsongen (1920—21) inneburo åter någon stegring. Så kom vintern 1921—22, då den starka konkurrensen bland de arbetssökande om de nu väsentligt inknappade skogsdrivningarna föranledde en genomsnittlig löneminskning av inemot 60 % på nästföregående års arbetsförtjänster räknat. I samband med skogsdrivningarnas utvidgning till mera normal omfattning under vintersäsongen 1922—23 begynte arbetslönerna ånyo att stiga, och denna stegring fortsatte även vintern 1923—24. Under de följande åren synes denna tendens hava upphört och efterträtts av en stabilisering av lönenivån, och de sänkningar resp. höjningar av arbetslönerna, som kunnat iakttagas för vissa områden, hava i regel varit jämförelsevis obetydliga. Även under innevarande vintersäsong synes i flertalet revir ernås ungefär samma skogsförtjänster som föregående vinter.

I genomsnitt synas dock arbetsförtjänsterna i Svealand och södra Norrland ligga något under fjolårets, medan åter i övre Norrland kan iakttagas en svag tendens till löneökning, vilket torde böra ställas i samband med utvidgade drivningar i dessa trakter.

I förhållande till nivån före kriget hava de nuvarande skogsarbetarförtjänsterna ökats med ungefär tre femtedelar för huggare och inemot hälften för körare. Såsom framgår av de i tab. B för olika överjägmästardistrikt uträknade medeltalen, synes dock löneutvecklingen i skilda trakter ha skett skäligen olikformigt, och i områdets sydligare delar (Bergslags och Stockholm—Gävle överjägmästardistrikt) torde lönerna numera, åtminstone för körarnas vidkommande, vara ungefär desamma eller t. o. m. lägre än vintern 1913—14.

Nu anförda löneuppgifter avse skogsarbetarnas huvudmassa, vilken utgöres av personer, som endast under vissa delar av året ägna sig åt skogshanteringen. Vid sidan av dessa lösa arbetare finnas emellertid, särskilt på skogsegendomar i södra och mellersta delarna av landet, skogstorpare och andra fasta skogsarbetare med för längre tid ingångna arbets- och arrendeavtal.

I de äldre arrendekontrakten voro fasta arbetspriser bestämda, men med avseende på dessa måste under kristiden gång efter annan förhöjningar medgivas med hänsyn till stegringen i den allmänna lönenivån. Numera beräknas ersättningen för de i kontrakten föreskrivna arbetena efter olika grunder, nämligen antingen efter ortens gängse priser — det vanligaste sättet — eller efter ett visst för hela arrendetiden bestämt pris eller slutligen enligt taxor, varierande efter socialstyrelsens levnadskostnadsindex. I nedanstående tablå ha sammanställts de av jägmästarna meddelade arbetsförtjänstuppgifterna för fasta skogsarbetare, skogstorpare m. fl.

Överjägmästardistrikt:		Södra	Smålands	Västra	Östra	Bergslags	Sthlm–Gävle	Dalarnes
Antal uppgiftslämnande revir		6	9	8	7	11	4	3
Genomsnittl. arbetsförtjänst i kr. per dag för	huggare	4·17	3·89	3·29	3·89	4·20	4·56	4·67
	körare (häst och karl)	8·33	7·11	6·19	6·82	7·66	8·63	8·33

Såsom av sammanställningen framgår, understiga numera arbetsförtjänsterna för fasta skogsarbetare i regel icke avsevärt motsvarande för tillfälligt anställda sådana.

Arbetslösheten under år 1926.

Den på fackföreningarnas uppgifter grundade arbetslöshetsstatistiken, vars preliminära resultat för varje månad publiceras i Sociala Meddelanden, har under år 1926 omfattat i genomsnitt 250 000 arbetare. Siffrorna för de olika månaderna äro som följer:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Redovisade arbetare, i tusental	234	238	247	250	245	248	251	250	258	257	263	251

Såsom av tablån synes, har det i statistiken ingående arbetarantalet i stort sett befunnit sig i stadig ökning även under detta år. Att december visar en sjunkande siffra har sin naturliga förklaring däruti, att en del organisationer ännu ej insänt fullständig redovisning för denna månad. På samma sätt förklaras, att de här ovan angivna siffrorna genomgående äro högre än de i månadsöversikterna förut angivna medlemstalen.

De kompletteringar, som sålunda för varje månad måste företagas, efter det de första uppgifterna publicerats i denna tidskrift, medföra i många fall också jämkningar i de beräknade procentuella arbetslöshetssiffrorna. En sammanställning av dessa siffror, sådana de efter nämnda justeringar fastställts, lämnas i tabellen å sid. 205.

Årsmedeltalet för arbetslösheten under 1926 har, såsom av tabellen framgår, beräknats till 12·2 % mot 11·0 % under 1925, 10·2 % under 1924 och 12·5 % under 1923. Av de olika månaderna har endast december uppvisat en lägre procentsiffra än motsvarande tidpunkt föregående år.

Den ökning av arbetslösheten, som framträtt under redogörelseåret, synes på det hela taget ha drabbat de olika facken tämligen likformigt. Ordningsföljden förbunden emellan har sålunda, ur arbetslöshetssynpunkt sett, icke undergått några större omkastningar. De högsta siffrorna uppvisas både 1925 och 1926 av byggnadsträarbetarna och sågverksindustriarbetarna. Det förstnämnda förbundet hör dock till de organisationer, som för 1926 företett en gynnsammare siffra än föregående år. Måleri- och grovarbetarförbunden, som 1925 intogo tredje och fjärde platserna, ha inbördes bibehållit samma ordningsföljd, men äro båda distanserade av murareförbundet, vilket förra året först kom i sjätte rummet. Denna plats intages nu av väg- och vattenbyggnadsarbetarna och som sjua kommer stenindustriarbetarförbundet, vilket 1925 hörde till de bättre ställda facken, men nu uppvisar en mer än fördubblad arbetslöshetssiffra. — Vid bedömandet av dessa siffror får ej förbises, att bland t. ex. sågverks- och grovarbetarna de höga årsmedeltalen bero på en hela året tämligen hög arbetslöshet, medan inom andra fack, såsom murare och målare, sommarmånaderna *förete synnerligen låga siffror*, vilka dock uppvägas av vintermånadernas så mycket större arbetslöshet.

Ser man åter på de organisationer, som förete de lägsta arbetslöshetstalen, komma här liksom 1925 främst tobaksarbetarna samt därnäst litografer, bokbindare, textilarbetare, bryggeri- och pappersindustriarbetare, samtliga med i det närmaste samma ordningsföljd som föregående år.

En översiktlig framställning av utvecklingen under de senare åren lämnas å sid. 203, där konjunkturväxlingarna belysas genom tre olika diagram, baserade på arbetslöshets- och arbetsförmedlingsstatistiken samt de från industriidkare m. fl. kvartalsvis inhämtade uppgifterna rörande arbetstillgången.

De å dessa diagram uppritade kurvorna giva en på det hela taget samstämmig bild av konjunkturutvecklingen, sådan denna gestaltat sig från 1920 års högkonjunktur över depressionsåren 1921 och 1922 och den därpå följande successiva återgången till ett mera normalt arbetsmarknadsläge. Den enhetliga bilden störes dock, särskilt vad arbetslöshets- och arbetsförmedlingskurvorna angår, av de för varje år återkommande säsongfluktuationerna, vilka göra, att kurvorna även under stabila perioder gå i en ständig vågrörelse. I fråga om arbetslöshetssiffrorna har i föregående årsredogörelser ett försök gjorts att komma ifrån dessa ojämnheter genom att efter vissa grunder eliminera vad som kan beräknas motsvara säsongarbetslösheten. Såsom i detta sammanhang tidigare framhållits, har emellertid den för ändamålet använda utjämningsmetoden ej visat sig alldeles klanderfri, och om vissa förbättringar också skulle kunna åstadkommas genom att man nu kan bygga på erfarenhet från en längre tidsperiod, än då avdragen för säsongarbetslösheten först beräknades, måste dock alltjämt konstateras, att det statistiska material, som här står till buds, ännu är alltför ofullkomligt för att man därpå skulle kunna grunda några säkra kalkyler angående säsongväxlingarnas omfattning.[1] Särskilt möter det till synes oöverstigliga svårigheter att ge ett bestämt svar på frågan, huruvida säsongväxlingarnas storlek kan antagas vara densamma under goda och dåliga tider. Likaså är det vanskligt att ännu uttala sig om, i vad mån säsongkurvans form i ett eller annat hänseende ändrats efter världskriget och de därav föranledda omläggningarna inom näringslivet. Av hänsyn härtill har det synts rådligast att för närvarande icke ingå på några försök att exakt fastställa säsongarbetslöshetens omfattning under de olika månaderna. I stället har den allmänna, av säsongväxlingarna oberoende utvecklingslinjen å diagrammet utmärkts genom en streckad kurva, konstruerad på så sätt, att för varje månad beräknats en s. k. tolvmånaderssiffra, d. v. s. ett medeltal av arbetslöshetsprocenten vid de sex närmast föregående och de sex närmast efterföljande månadsskiftena. Kurvan genomlöper sålunda vid mitten av varje kalenderår den punkt, som anger årsmedeltalet för resp. år, och markerar dessutom under hela sitt lopp en kontinuerlig serie av årsmedeltal, hänförande sig i varje särskilt fall till den tolvmånadersperiod, vars mitt kurvan vid tillfället passerar.

Den här nämnda utjämningsmetodens användbarhet är, såsom lätt inses, icke begränsad endast till arbetslöshetsstatistiken, utan kan utsträckas även till andra statistiska områden.[2] Sålunda har å diagr. II inlagts en liknande utjämningskurva, baserad på arbetsförmedlingens tolvmånaderssiffror. Naturligtvis skulle samma metod även kunna användas för eliminerande av de säsongfluktuationer, som framträda å diagr. III. Dessa fluktuationer äro

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1926, sid. 106. — [2] Jfr t. ex. Skandinaviska kreditaktiebolagets kvartalsskrift 1927, n:r 1.

Diagram I. Arbetslösheten inom fackorganisationerna, i procent.
(faktiska siffror; ..... medeltal för 12 månader).

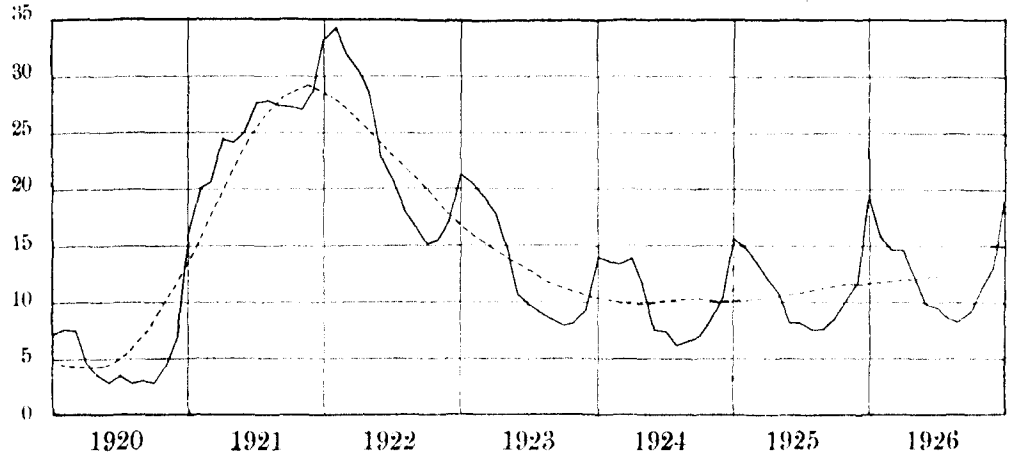

Diagram II. Ansökningar om arbete på 100 lediga platser vid Sveriges offentliga arbetsförmedling (faktiska siffror; ..... medeltal för 12 månader).

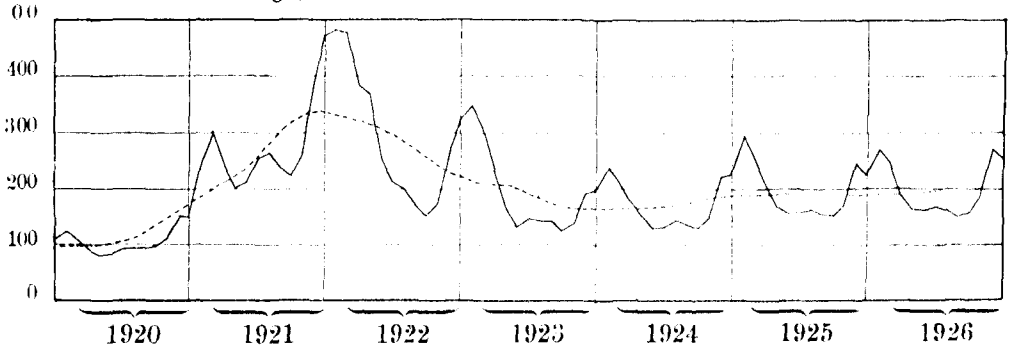

Diagram III. Arbetstillgången enligt uppgifter från industriidkare m. fl.

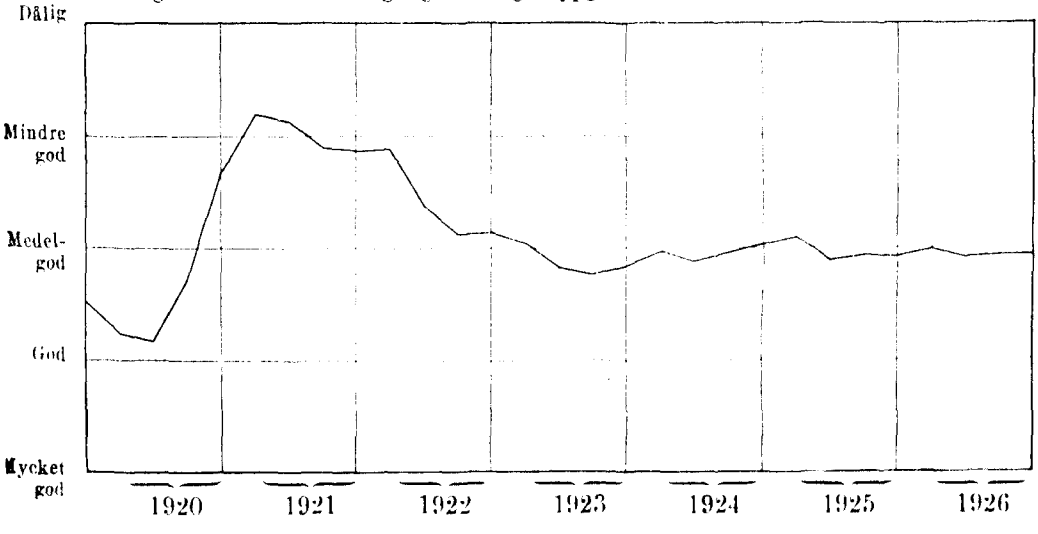

emellertid här ej så starka, att de nämnvärt förrycka helhetsintrycket, och utjämningskurvan skulle bli så nära sammanflätad med den heldragna linjen, att diagrammets tydlighet bleve lidande därav.

Med den stegring av arbetslösheten, som under 1926 gjort sig gällande, har också följt, att den av staten och kommunerna bedrivna *hjälpverksamheten* för de arbetslösa måst taga större omfattning än föregående år. En översikt härav lämnas i följande ur arbetslöshetskommissionens månadsrapporter hämtade sammanställning.

	Hela antalet anmälda hjälpsökande	Därav personer, som erhållit arbetslöshetshjälp						Antal nödhjälpsföretag		Statens bruttoutgifter för hjälpverksamheten Kr.
		Kommunalt understöd	Nödhjälpsarbete			Tillsammans				
			Statligt	Statskommunalt	Kommunalt	Antal	%	Statliga	Statskommunala	
Jan.	22 700	2 033	3 433	598	2 204	8 268	36·4	47	8	326 654
Febr.	22 300	2 119	4 335	969	2 533	9 956	44·6	55	10	451 800
Mars	20 500	1 613	4 497	1 244	2 330	9 684	47·2	56	16	563 530
April	16 600	392	3 836	1 161	1 841	7 230	43·6	56	17	534 901
Maj	13 900	284	2 655	830	1 371	5 140	37·0	46	10	523 356
Juni	11 750	103	2 350	457	1 244	4 154	35·4	37	5	340 998
Juli	10 850	64	2 101	363	1 200	3 728	34·4	33	3	386 689
Aug	11 200	99	1 819	241	1 290	3 449	30·8	32	3	318 887
Sept.	12 000	118	1 722	267	1 284	3 391	28·3	28	2	334 172
Okt.	15 550	370	1 991	251	1 303	3 915	25·2	29	2	269 583
Nov.	20 050	1 213	2 174	514	1 720	5 621	28·0	35	6	359 209
Dec.	24 700	1 854	2 576	68	2 008	7 121	28·8	46	11	625 422[1]

Statens bruttoutgifter för hjälpverksamheten bland de arbetslösa (d. v. s. kostnaderna utan avdrag för de belopp, som vissa uppdragsgivare ha att inbetala) ha under 1926 uppgått till inalles 5 miljoner kronor, mot 4·4 miljoner under 1925. Ökningen beror till en del på de i Sociala Meddelanden tidigare (sid. 139) omnämnda odlingsbidragen till småbrukare i Norrbottens län, vilka dragit en kostnad av c:a 350 000 kronor. Huvudparten av denna utgiftspost har, såsom av tabellen framgår, fallit på december månad.

Förutom ovan angivna utgiftsbelopp har staten liksom föregående år måst utanordna vissa belopp för färdigställande av anläggningar, vilka påbörjats som nödhjälpsarbeten, men på grund av minskad arbetslöshet icke slutförts. För sådant ändamål ha genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen under år 1926 utanordnats c:a 442 000 kronor, mot nära 1·5 miljon under 1925. Läggas dessa summor till de av arbetslöshetskommissionen bestridda kostnaderna, befinnas statens sammanlagda utgifter i anledning av arbetslösheten under redogörelseåret ha utgjort bortåt 5·5 miljoner, mot 5·9 miljoner föregående år.

[1] Härav 330 000 kr. till odlingsbidrag åt småbrukare i Norrbottens län.

Antalet arbetslösa i procent av det redovisade medlemsantalet.

Fackförbund	1/1	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Årsmedeltal[2]
Bleck- o. plåtslagareförb.	22·1	29·8	33·8	29·4	24·2	11·9	6·8	5·2	5·3	4·7	7·2	15·9	28·9	**16·8**
Bokbindareförbundet .	2·5	2·0	2·6	2·9	2·9	3·4	3·3	3·5	3·3	2·9	3·4	2·9	3·0	**3·0**
Bryggeriindustriarb.-förb.	4·6	3·7	4·5	3·9	3·5	3·1	2·3	1·9	2·1	3·2	4·9	5·0	5·2	**3·6**
Byggnadsträarbetareförb.	47·4	48·0	47·6	36·5	30·1	22·8	18·7	11·3	9·8	13·6	25·7	31·0	41·6	**27·2**
De förenade förbunden .	17·3	16·4	12·7	12·5	10·0	10·6	12·0	10·8	10·6	12·0	14·0	14·5	17·5	**12·8**
Elektriska arbetareförb. .	19·8	19·9	21·4	20·0	18·8	17·8	16·4	12·9	9·0	6·4	5·7	8·5	15·5	**14·5**
Gjutareförbundet	9·7	6·9	7·1	6·8	6·6	5·8	6·3	7·9	6·8	6·5	8·1	9·9	14·5	**7·7**
Grov- o. fabriksarb.-förb.	34·1	32·7	27·9	25·6	23·6	15·4	19·9	18·2	16·4	20·4	22·8	27·2	39·9	**24·2**
Gruvindustriarbetareförb.	29·8	21·0	17·7	24·3	13·0	16·4	19·8	19·5	9·3	16·4	12·7	15·7	20·4	**16·7**
Handelsarbetareförb. . .	7·7	8·5	8·1	7·8	7·7	8·0	7·8	9·6	6·7	5·5	6·1	6·9	8·6	**7·6**
Hatt- o. pälsindustriarb.-f.	11·1	10·6	15·4	16·8	14·1	12·8	19·6	15·7	16·8	12·1	11·4	10·9	13·9	**14·2**
Hattarbetare	15·7	8·7	3·6	10·8	9·9	6·5	27·8	21·2	24·8	23·8	31·7	19·4	20·6	**18·2**
Pälsvaruarbetare . . .	3·7	11·7	19·0	19·0	16·3	14·1	16·1	12·8	11·8	6·3	2·1	3·7	9·9	**12·3**
Kommunalarbetareförb. .	7·9	6·6	5·6	5·6	3·8	2·9	2·7	5·0	2·7	2·8	4·0	5·7	8·5	**4·9**
Litografiska förbundet .	1·5	1·1	1·2	1·3	1·9	2·0	1·3	1·5	0·8	0·8	1·2	1·7	1·8	**1·4**
Livsmedelsarbetareförb. .	20·3	14·9	14·3	12·2	11·9	10·8	9·0	6·7	9·3	9·8	9·3	10·0	19·8	**11·4**
Metallindustriarb.-förb. .	10·8	10·6	10·5	10·8	8·9	8·4	8·7	7·9	8·4	8·8	10·1	10·9	13·6	**9·8**
Järnbruksarbetare . .	16·0	13·1	13·5	15·2	8·6	9·6	8·7	9·2	10·4	11·0	11·2	10·8	16·1	**11·4**
Verkstadsarbetare . .	9·3	9·9	9·7	9·5	9·0	8·0	8·7	7·5	7·8	8·1	9·8	11·0	12·8	**9·3**
Murareförbundet	42·3	51·0	48·8	36·5	14·3	4·3	2·6	3·1	4·7	14·3	29·3	36·1	53·2	**24·9**
Måleriarbetareförbundet	45·8	50·5	50·6	36·5	22·8	12·2	6·0	2·4	1·6	2·7	14·0	39·5	59·7	**24·6**
Pappersindustriarb.-förb.	7·4	7·2	6·0	5·2	4·1	2·9	2·7	1·7	1·9	2·3	3·2	4·4	5·1	**3·8**
Sadelm.- o. tapetseraref.	9·2	8·6	13·3	6·9	5·5	4·5	5·4	6·4	4·3	2·7	2·9	2·6	13·7	**6·4**
Sko- o. läderindustriarb.-f.	3·8	6·8	6·6	7·5	7·8	7·8	9·2	10·3	10·0	6·6	6·6	7·3	7·6	**7·8**
Skrädderiarbetareförb. .	26·3	10·1	6·1	4·2	3·7	3·6	3·5	6·2	6·0	6·4	4·8	5·9	14·7	**6·2**
Stenindustriarbetareförb.	39·6	23·2	23·8	30·8	22·9	22·4	5·0	6·9	5·1	7·1	9·1	9·5	37·6	**17·7**
Stuckatörförbundet . . .	20·9	16·7	20·0	20·0	18·2	2·9	14·9	12·2	0·0	0·0	21·6	5·4	40·5	**14·4**
Sågverksindustriarb.-förb.	59·9	33·2	28·1	33·2	30·8	19·8	19·8	15·7	15·2	17·4	28·2	29·6	51·3	**26·8**
Textilarbetareförbundet .	2·5	2·5	2·0	2·7	2·7	4·6	3·3	4·9	3·9	3·6	3·4	3·4	3·4	**3·4**
Tobaksindustriarb.-förb. .	0·7	0·7	0·6	0·3	0·7	0·8	0·8	0·5	0·6	0·6	0·4	0·7	0·3	**0·6**
Transportarbetareförb. .	15·9	24·3	27·5	24·2	17·9	17·3	14·7	12·4	15·5	13·5	11·4	11·3	14·6	**16·9**
Träindustriarbetareförb. .	10·7	13·4	11·9	11·5	9·1	10·8	10·9	8·5	8·5	8·2	9·6	9·4	12·8	**10·3**
Tunnbinderiarbetareförb.	9·1	19·7	14·4	8·3	6·1	4·9	5·4	4·8	6·2	8·4	9·3	11·6	14·8	**9·5**
Typografförbundet . . .	7·6	7·6	6·9	7·2	7·3	5·3	5·8	4·4	6·6	6·3	6·8	6·4	6·4	**6·4**
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	29·8	25·9	24·3	25·8	15·0	12·3	8·8	7·0	8·6	12·8	12·7	31·1	52·2	**18·7**
Samtliga förbund	**19·6**	**15·7**	**14·8**	**14·7**	**12·3**	**9·9**	**9·6**	**8·6**	**8·3**	**9·1**	**11·4**	**13·0**	**19·1**	**12·2**

[1] Siffrorna avse egentligen 31/12 1925; avvikelserna från de i andra häftet av årg. 1926 publicerade procenttalen bero på komplettering med *senare inkomna* uppgifter. — [2] Årsmedeltalet avser de tolv månaderna januari—december 1926; siffrorna för den 1/1 1926 (31/12 1925) har sålunda ej här tagits med i räkningen.

Utredning om arbetslöshetens karaktär och orsaker.

De inom socialdepartementet tillkallade arbetslöshetssakkunniga, som den 9 april 1926 fått i uppdrag att biträda med verkställande av fortsatt utredning och avgivande av förslag angående arbetslöshetsförsäkring och övriga åtgärder till bekämpande av arbetslöshetens verkningar,[1] ha i en den 29 januari 1927 till departementschefen avlåten skrivelse gjort följande framställning.

Redan från början av de sakkunnigas arbete har det stått klart, att åtgärderna på arbetslöshetsfrågans område äro att hänföra till två skilda, men nära sammanhängande grupper, nämligen dels åtgärder till lindring av de ekonomiska följderna av rådande arbetslöshet och dels åtgärder till förebyggande och minskning av arbetslösheten själv. Det uppdrag, som de sakkunniga erhållit, avser åtgärder hörande till den första av dessa grupper. Emellertid hava de sakkunniga under arbetets gång haft anledning att vid flera olika tillfällen även diskutera frågor tillhörande den andra av de nämnda grupperna. Det har härvid framstått såsom i hög grad önskvärt, att även dessa frågor gjordes till föremål för en närmare undersökning och de sakkunnigas uppgift sålunda kompletterades med en utredning rörande arbetslöshetens karaktär och orsaker samt medlen för dess bekämpande.

En dylik uppgift synes emellertid enligt de sakkunnigas egen mening icke med fördel kunna överlämnas till dem. Utredningen av arbetslöshetsförsäkringen innebär, enligt det ursprungligen givna uppdragets formulering, de sakkunnigas centrala arbetsuppgift och ställer krav på arbetet, vilka i stort sett äro av annan art än de, som föranledas av en mer ingående prövning av själva arbetslöshetsfrågan; därest även den sistnämnda skulle överlämnas till de sakkunniga och upptagas i den vidd, som dess innebörd och vikt kräva, kunde det därför ej undgå att fördröja arbetet på de sakkunnigas egen uppgift.

Om en utredning av här föreslagen art skulle komma till stånd, synes den alltså böra ske genom särskilt förordnade personer, varvid samarbete mellan de båda sakkunnigdelegationerna bör äga rum, i den mån så kan anses erforderligt.

Vid den blivande undersökningen torde uppmärksamheten i första rummet böra riktas på den starka stegring, som arbetslösheten i Sverige på senare och senaste tid efter allt att döma synes ha undergått, ett förhållande, som bekräftas bl. a. såväl av fackföreningarnas som arbetsförmedlingsanstalternas uppgifter. Till närmare belysning härav må följande anföras. Följer man de på fackföreningarnas arbetslöshetsuppgifter grundade siffrorna, visar det sig till en början, att årssiffran för 1925 med nära 1 % översteg den för 1924 (11·0 % mot 10·1) och framför allt att 1926 års siffror för var och en av årets hittills redovisade månader lågo så mycket högre än 1925 års, att man synes tvungen att räkna med en årssiffra för 1926 av 12·3 %, sålunda en ännu starkare stegring än den mellan de två föregående åren.[2] Dessa siffror

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1926, sid. 396. De sakkunniga utgöras f. n. av herrar H. Lindqvist, E. A. Bernström, O. Hagman, J. Johansson, E. Odelstierna, E. Heckscher, G. H. von Koch och O. L. Carlström, de tre sistnämnda tillkallade i stället för herrar Sommarin, Hamrin och Lyberg, vilka erhållit befrielse från uppdraget. — [2] Jfr sid. 201.

tyda uppenbarligen på att arbetslösheten befinner sig i fortsatt stegring. Väl så anmärkningsvärt är det emellertid, att siffrorna ligga långt över vad som före världskriget ansågs som det normala; ett lindrigt lågkonjunkturår som 1913 hade som medeltal 4·4 %, föga över tredjedelen av den sannolika siffran för 1926. En granskning av det andra slaget av svensk arbetslöshetsstatistik, arbetsförmedlingsanstalternas uppgifter om antalet anmälda arbetssökande per 100 lediga platser, ger visserligen så till vida mindre anledning till oro, som årsmedeltalet för 1926 icke synes komma att stiga nämnvärt över 1925 års. Men å andra sidan är stegringen i förhållande till 1925 för november och december månader 1926 ganska utpräglad, varför arbetsförmedlingsanstalternas statistik likaledes tyder på en fortgående försämring av läget just nu i jämförelse med samma årstid under närmast föregående år. Därtill kommer såsom minst lika betydelsefullt, att också den nu senast berörda statistiken visar betydligt försämrat läge i jämförelse med förkrigstiden, om än ej lika mycket som fackföreningsstatistiken; mot 116 ansökningar per 100 lediga platser 1913 svarade 198 under 1925 och omkring 200 under 1926.[1]

Förevarande siffermaterial lider emellertid av vissa begränsningar. Sålunda avse exempelvis fackföreningarnas arbetslöshetssiffror endast förhållandena inom fackförbunden och i första hand de avdelningar inom förbunden, som lämnat uppgifterna i fråga. Härvid framställer sig då frågan, i vad mån de på fackförbundens erfarenhet byggda arbetslöshetssiffrorna kunna anses representativa för arbetslöshetsförhållandena utom fackförbunden, eller huruvida särskilda undersökningar av arbetslöshetens omfattning bland icke organiserade arbetare kan anses påkallad.

Emellertid måste man räkna med den möjligheten, att en siffermässig framställning av den svenska arbetslöshetens totala omfattning och sammansättning skulle stöta på stora svårigheter, och att en därpå inriktad undersökning dessutom kunde komma att fördröja resultatet så mycket, att tiden för lämpliga åtgärder bleve försutten. På flertalet punkter synes utredningen därför åtminstone tills vidare böra nöja sig med att insamla så många omdömen av vittnesgilla personer och göra så många begränsade stickprov, som kunna anses oundgängliga för ett tillnärmelsevis säkert omdöme om det nuvarande lägets innebörd.

Den åtminstone skenbart starka ökning, som arbetslösheten undergått i jämförelse med förkrigstiden och som i varje fall icke gör intryck av att för närvarande befinna sig på återgång, trots en eljest ganska påtaglig tendens till konjunkturförbättring, synes göra det avgjort mest önskvärt, att det nuvarande läget blir vad som närmast göres till föremål för undersökning och att detta arbete bedrives med sådan skyndsamhet, att resultat föreligger före 1927 års slut. Detta hindrar emellertid icke, att undersökningen kan behöva fullföljas ytterligare, till att omfatta arbetslöshetsproblemet som helhet, och en beredning, som jämförelsevis hastigt avslutat sin granskning av den just nu föreliggande situationen, kunde i detta studium få den bästa möjliga utgångspunkt för en mer omfattande undersökning av hela problemet. Det skulle därför kunna anses lämpligt att giva utredningsuppdraget denna sistnämnda, mer omfattande räckvidd, men att ålägga de tillkallade sakkunniga att avlämna sitt arbetsresultat med avseende på arbetslöshetens nuvarande utbredning och därav föranledda slutsatser före innevarande års utgång.

Beträffande sådana viktigare frågor, vari denna första del av utredningen enligt de sakkunnigas mening bör söka bringa klarhet, hänvisas till bilagda P. M., vilken utarbetats av en av de sakkunniga utsedd subkommitté. De i nämnda P. M. upptagna särskilda punkter få emellertid icke ens till någon del betraktas såsom resultatet av något ställningstagande vare sig från de sakkunnigas eller subkommitténs sida till olika där ifrågasatta åtgärder.

[1] Den exakta siffran har blivit 201 (Soc. Medd. årg. 1927, sid. 108).

P. M. rörande arbetslöshetens karaktär och orsaker samt medlen för dess bekämpande.

A. Den nuvarande arbetslöshetens karaktär oc omfattning.

Inom detta område märkes i första ledet *ungdomsarbetslösheten bland kroppsarbetarna*. Enligt en vida spridd uppfattning bland iakttagare av växlande åskådning och samhällsställning har detta slag av arbetslöshet visat mycket stark stegring under de senaste åren, och oroväckande men samtidigt mycket tvivelaktiga siffror ha nämnts. En inom socialstyrelsen för särskilt ändamål utarbetad redogörelse för en enquête bland landets arbetsförmedlingsanstalter rörande bl. a. ungdomsarbetslösheten, varav ett utdrag bifogas denna P. M.,[1] är visserligen så till vida ägnad att leda till en viktig rättelse i den vanliga föreställningen, som ungdomsarbetslösheten enligt arbetsförmedlingsanstalternas erfarenhet så gott som icke alls förekommer inom jordbruket. Men redan om den pessimistiska uppfattningen håller streck i fråga om den ungdom, som växer upp i eller drages till städer och stadsliknande samhällen, utgör företeelsen sannolikt det allvarligaste momentet inom arbetslöshetens hela område, emedan den — bortsett från allt annat — kan bringa en stor del av den nya generationens arbetsduglighet och arbetsskicklighet i fara.

Källorna till kännedom om ungdomsarbetslösheten måste bli föremål för omsorgsfull prövning. Socialstyrelsens preliminära utredning begränsar sig till uppgifter från arbetsförmedlingsanstalterna, och det förefaller önskvärt att komplettera deras iakttagelser med upplysning från andra grupper av personer, som i den ena eller andra egenskapen träda i beröring med den kroppsarbetande ungdomen, å ena sidan föreståndare eller lärare vid fortsättningsskolor, yrkesskolor och andra läroanstalter, å andra sidan arbetsgivare, särskilt sådana, som sysselsätta minderårig personal, ävensom ombudsmän vid fackförbundens lokalavdelningar m. fl.

Bland de frågor, som borde prövas på ungdomsarbetslöshetens område, märkas främst:

a) de arbetslösas utbildning och praktik,
b) deras ställning i organisationshänseende,
c) verkningarna av kollektivavtalens lärlingsregulativ och organisationernas övriga bestämmelser om anställning av lärlingar.

De övriga uppgifter inom området för arbetslöshetens karaktär och omfattning, som närmast återstå att undersöka, äro frågorna om arbetslösheten inom fackorganisationerna som helhet, arbetslösheten bland vuxna oorganiserade kroppsarbetare inom eljest organiserade fack, arbetslösheten bland lantarbetarna samt arbetslösheten utanför kroppsarbetarnas led. I den mån dessa frågor komma att behandlas av 1926 års arbetslöshetssakkunniga, behöva de givetvis icke göras till föremål för undersökning av den föreslagna sakkunnigdelegationen.

B. Den nuvarande arbetslöshetens orsaker.

Beträffande frågan om arbetslöshetens orsaker gäller det till en början att pröva de olika möjligheterna en efter annan för att därifrån sluta till de orsaker, som kunna anses äga betydelse. Närmast torde man därvid ha att tänka på följande olika möjligheter:

1) *Penningvärdeförbättring* och (eller) *konjunkturförsämring*. Till- eller frånvaron av denna orsak prövas med ledning av den allmänna prisnivåns utveckling och det numera ganska rikhaltiga material, varigenom man kan följa konjunkturförloppet inom och utom landet.

[1] Den åberopade redogörelsen är i sin helhet återgiven i det följande (s. 211 ff.).

2) *Säsongväxlingar.* Deras inverkan är ganska lätt att urskilja, och det torde på förhand få anses osannolikt, att på denna punkt föreligger någon skärpning, som kan förklara den fortgående försämringen av läget på arbetsmarknaden; man vore snarast böjd att antaga motsatsen.

3) Ändringar i *värnpliktstjänstgöringen.* Även om dessa förändringar ännu blott tagit sin början, synes deras betydelse böra prövas.

4) Minskad arbetstillgång på *särskilda orter*, beroende på återgång i dess näringsliv som helhet eller inom en begränsad, där lokaliserad näring.

5) Svårigheter för *särskilda näringar*, beroende på deras försvårade avsättning eller av andra anledningar ökade betryck.

6) Förändringar inom särskilda *yrkesfack* (till skillnad från särskilda näringar). Arbetslöshetsstatistiken ger, inom de områden den behandlar, redan nu det direkta svaret på själva läget i detta hänseende. Men detta torde vara en av de punkter, där prövningen av orsakerna särskilt behöver fördjupas, så att man söker komma på spåren vad det är, som givit de hårdare träffade facken deras särställning, varjämte motsvarande undersökning också behöver göras för fack av motsatt typ. Vad det här gäller är främst de särskilda fackens allmänna politik, såväl i lönefrågor som i avseende å yrkenas rekrytering.

7) Faktorer av betydelse för arbetslösheten *som helhet*, d. v. s. ej begränsad till korta perioder eller särskilda orter, näringar eller fack. Den redan existerande arbetslöshetsstatistikens resultat göra det på förhand sannolikt, att de viktigaste momenten äro att söka under denna rubrik, och de orsaker, som därvid komma i fråga, äro delvis desamma som, delvis andra än under närmast föregående punkt. Härvid synes böra undersökas verkningarna av produktionens omläggning under tiden efter kriget ävensom följderna av att motverka dylika tendenser eller de orsaker, som kunna ha framkallat dem. Dessutom märkas här vissa viktiga faktorer av betydelse för hela folkets beskaffenhet, närmast befolkningens ålderssammansättning och folkökningen, såsom föranledda av såväl de naturliga befolkningsfaktorerna (nativitet och mortalitet) som de sociala (ut- och invandring).

De faktorer, som kunna ha betydelse för det nuvarande lägets varaktighet, måste därnäst prövas. Man kan därvid tänka på följande:

1) Den förutsebara befolkningsutvecklingen, med hänsyn tagen till alla här nyss angivna befolkningsfaktorer.

2) Näringslivets närmaste utsikter i fråga om förmåga att sysselsätta arbetskraft, med särskild hänsyn till såväl sådana näringar som ännu arbeta under efterkrigstidens svårigheter som sådana, vilka tvärtom visa tecken till expansion utöver förkrigsläget.

3) De arbetslösas enskilda möjligheter till uppehälle.

4) Det allmännas åtgärder. Dessa utgöra givetvis en huvudfråga, men i högre grad än de övriga tillhöra de den redan arbetande sakkunnigberedningens område. Framför allt gäller detta, enligt dess uttryckliga uppdrag, nödhjälpsarbeten (reservarbeten), arbetslöshetsunderstöd och arbetsförmedling. Det förefaller emellertid tydligt, att också fattigvårdens faktiska ställning till och inflytande på arbetslösheten noga måste prövas. Även denna fråga sammanhänger dock nära med den nuvarande delegationens övriga arbeten.

C. Åtgärder mot arbetslösheten.

Som sådana kan man tänka sig följande:

1. Ökad kapitalbildning i samhället, varvid arbetslöshetsförsäkringens förhållanden därtill utgör en förbindelselед mellan de två sakkunnigberedningarna. Det torde nämligen icke kunna råda något tvivel därom, att kapitalet under moderna produktionsförhållanden förskotterar arbetslönerna, och en ökning i kapitalbildningen är därför en nödvändig förutsättning för varaktig höjning i lönenivån för all arbetskraft,

samt kommer alltså — under förutsättning av en på förhand given lönenivå — att motverka arbetslösheten. I den mån denna faktor förefaller ha haft betydelse för det nuvarande lägets uppkomst och fortvaro, måste också övervägas, i vad mån det allmänna i sin social- och skattepolitik kan påverka kapitalbildningen.

2. Ökad möjlighet att över huvud taget bereda arbetskraften sysselsättning, vilket är liktydigt med att inrikta produktionen på varor eller metoder, som kräva proportionsvis mycket arbetskraft för sin framställning. I detta sammanhang bör därför undersökas:
   a) kolonisationsåtgärder;
   b) tullskydd med syfte att ersätta mindre arbetskrävande näringar genom mer arbetskrävande, eller understöd åt näringar eller företag, som sysselsätta mycket arbetskraft.
3. Ökad jämnhet i arbetskraftens sysselsättning genom:
   a) systematisering av statens och kommunernas ordinarie arbeten;
   b) åtgärder, som uppmuntra privata arbetsgivare till jämn användning av arbetskraft; bland sådana åtgärder bör även arbetslöshetsförsäkringen tagas i betraktande;
   c) arbetsförmedling och överflyttning av arbetslösa till andra orter och yrken;
   d) utbildning, som underlättar arbetskraftens överflyttning till lämpliga sysselsättningar;
   e) råd angående yrkesval;
   f) avlägsnande av hinder för arbetare att över huvud finna sysselsättning eller att finna den på andra orter eller i andra yrken.
4. Inverkan på lönepolitiken.
5. Åtgärder mot konjunktur- och säsongväxlingar, i den mån dessa visa sig ha haft betydelse för det nuvarande lägets karaktär.

Även oavsett de under 5 omtalade faktorernas betydelse för det nuvarande läget måste de komma att utgöra ett huvudföremål för utredningens senare, mer omfattande del.

En stor del av det material, som den nu närmast avsedda undersökningen kräver, insamlas utan tvivel lättast av socialstyrelsen, och samarbete med detta ämbetsverk förefaller över huvud taget behöva äga rum i ganska stor omfattning.

Även i bästa fall blir det emellertid icke nödvändigt eller ens lämpligt att upptaga samtliga här berörda punkter till fördjupad prövning, emedan åtskilliga av möjligheterna efter all sannolikhet kunna utmönstras på ett tidigt stadium. Avgörandet härav torde emellertid böra överlämnas åt den nya delegationens egen omprövning.

Den av de sakkunniga gjorda framställningen har den 11 mars 1927 av Kungl. Maj:t biträtts så till vida, att en kommitté tillsatts för att verkställa utredning rörande arbetslöshetens karaktär och orsaker samt medlen för dess bekämpande. Till ordförande i kommittén har utsetts generaldirektören och chefen för socialstyrelsen E. G. Huss samt till ledamöter i densamma professorn vid Stockholms högskola G. Bagge, disponenten E. W. Bosæus, direktören, f. d. kammarrättsrådet A. O. C. Carleson, lektorn E. J. Wigforss samt generaldirektören och chefen för generalpoststyrelsen A. E. Örne.

Arbetsförmedlingen och ungdomen.[1]

För att bidraga till belysande av vissa frågor rörande den minderåriga arbetskraftens ställning på arbetsmarknaden, särskilt i vad rör behovet av yrkesrådgivning och åtgärder till förebyggande av arbetslöshet bland ungdomen, har socialstyrelsen anordnat en enquête bland landets arbetsförmedlingsanstalter. I cirkulärskrivelse den 6 juli 1926 anmodades sålunda föreståndarna besvara följande uppställda frågor:

1) Har inom Edert anstaltsområde yppats ett praktiskt påtagligt behov av åtgärder för yrkesval samt för skolbarns- och lärlingsförmedling?
2) Hava i så fall några åtgärder vidtagits av arbetsförmedling och skolmyndigheter, var för sig eller i förening?
3) Kan Ni, med ledning av Eder erfarenhet och därpå grundade personliga uppfattning, meddela några uppgifter och synpunkter på event. förekommande arbetslöshet bland ungdomen med angivande av arbetslöshetens huvudorsaker?
4) Hur kan sådan förekommande arbetslöshet lämpligen förebyggas och undanröjas?

Svar ha numera inkommit från samtliga anstalter, och lämnas i det följande en sammanfattning av det huvudsakliga innehållet i enquêtesvaren.

Behovet av yrkesrådgivande åtgärder.

Beträffande frågorna 1 och 2, huruvida det inom vederbörande anstaltsområde yppat sig ett praktiskt påtagligt behov av åtgärder för yrkesval samt för skolbarns- och lärlingsförmedling, samt huruvida med anledning härav några åtgärder blivit vidtagna, synas de anförda synpunkterna huvudsakligen bero av huru man ansett sig böra besvara de två följande frågorna i enquêten. Såsom naturligt är, är det möjligheterna att uppbringa lämplig anställning, som i främsta rummet äro bestämmande för behovet av åtgärder för yrkesvägledning. Studiet av de inkomna svaren ger vidare vid handen, att en friare och rörligare arbetsmarknad skulle skapa större förutsättningar för resultatrik arbetsförmedling och yrkesrådgivning för ungdomen än vad nu är fallet.

Åtgärder i Stockholm, Göteborg och Malmö. Det ligger i sakens natur att behov av särskilda åtgärder i förevarande syfte i första hand gör sig gällande i större orter med en mera omfattande och specialiserad arbetsmarknad. Detta vitsordas också genom enquêtesvaren, enligt vilka dylikt behov huvudsakligen gjort sig gällande i våra tre största städer. Här har man också på olika vägar sökt tillgodose detsamma. Till en början må i korthet omnämnas vad i sådant syfte blivit åtgjort.

Stockholms stad[2] kan genom inrättandet år 1924 av den s. k. ungdomsförmedlingen såsom en särskild avdelning av arbetsförmedlingen i staden sägas ha tagit det avgörande steget i riktning mot ordnad yrkesrådgivning och arbetsförmedling för ungdom. För ändamålet har vidare anordnats ett planmässigt samarbete mellan folkskole- och arbetsförmedlingsmyndigheterna. Genom detta samarbete avser man att redan under skoltiden rikta uppmärksamheten på yrkesvalets betydelse, lämna upp-

[1] En inom socialstyrelsen upprättad P. M., såsom bilaga fogad till ett av kommerskollegium, socialstyrelsen och skolöverstyrelsen gemensamt avgivet utlåtande rörande lärlingslagstiftning, vilket torde inflyta i nästkommande häfte av Soc. Medd.

[2] Se utförligare redogörelse i Soc. Medd. årg. 1926, sid. 604.

lysningar om teoretiska och praktiska utkomstmöjligheter, belysa arbetsmarknadens struktur och framhålla fördelarna av att genom den offentliga arbetsförmedlingen träda i kontakt med den aktuella arbetstillgången. I god tid före skolavslutningarna lämnas från folkskolorna särskilda uppgifter om de ungdomar, som genom arbetsförmedlingen önska erhålla arbetsanställning, och dessa uppgifter läggas till grund för överläggningar, som sedermera föras å kontoret med gossen och flickan rörande arbetsanvisningen.

Vid ungdomsförmedlingens start utrustades densamma med en särskild yrkesvalsbyrå, bestående av en tjänsteman från socialstyrelsen och en lärare från folkskolorna. Då byråns arbete emellertid i stor utsträckning kom att sammanfalla med ungdomsförmedlingens, ansågs det icke nödvändigt att under kommande år bibehålla densamma. Efter yrkesvalsbyråns indragning är arbetet med prövningen av skolungdomens yrkesval och arbetsanvisning helt förlagd till ungdomsförmedlingen. Denna söker genom samråd med lärare och föräldrar, muntlig och skriftlig hänvändelse till arbetsgivare, tidningsreklam, radioföredrag etc. befordra ungdomens utplacering i för dem lämplig anställning.

Ungdomsförmedlingen står öppen icke endast för den från skolorna direkt kommande ungdomen, utan tager jämväl befattning med annan minderårig arbetskraft och lärlingar, i regel dock endast ungdom under 17 år.

Man kan iakttaga, att arbetsförmedlingens strävan till rekrytering av de praktiska yrkena och omsorgen om de ungas yrkesutbildning mötts med förståelse även hos de minderåriga själva.

Efter tidigare resultatlösa försök med skolbarnsförmedling tror man sig i Stockholm numera ha funnit en praktiskt framkomlig väg till det minderåriga arbetskraftsproblemets lösning.

Ett lika tydligt behov av åtgärder för omhändertagande av ungdomen vid utträdet på arbetsmarknaden har konstaterats i *Göteborg*, där under ett tjugutal år anordningar av skilda slag blivit vidtagna, utan att man dock hittills synes hava nått fram till en lämplig arbetsform. Anledningen härtill torde framför allt vara att söka i det förhållandet, att skolan och arbetsförmedlingen icke enats om enhetliga åtgärder, utan — efter vissa försök till samarbete — numera gått var sin väg.

Liksom i Stockholm och på flera andra platser i riket gjorde man i Göteborg redan åren 1907 och 1908 de första försöken att ordna skolbarns- och lärlingsförmedling, vilken skulle bedrivas i samråd med skolmyndigheterna. Visserligen lyckades man placera en del ungdom i arbete, men frekvensen var alltför ringa för att motivera specialanordningar. Verksamheten avstannade vid världskrigets utbrott, då arbetsförmedlingen fick andra större och mera krävande arbetsuppgifter, som ställde skolbarnsförmedlingen i bakgrunden. Vid den knapphet på arbetskraft, som rådde under krigsåren, absorberades all ledig arbetskraft, även de unga, som därför sällan behövde vidkännas några ansträngningar för att erhålla arbete.

År 1919 utarbetade arbetsförmedlingsanstaltens styrelse i samråd med Göteborgs folkskolestyrelse, lärarkåren samt Göteborgs hantverks- och industriförenings lärlingsnämnd ett nytt förslag till *ordnad arbetsförmedling för folkskolebarn*. En särskild avdelning för skolbarn öppnades på försommaren år 1920 med en lärare och en lärarinna från folkskolan såsom extra assistenter. Genom upplysnings- och föräldramöten sammanfördes intresserade parter till överläggningar i ämnet, till ledning för arbetsanvisningen. Sedan folkskolestyrelsen år 1921 efter skolsystemets utbyggande öppnat särskild expedition för fortsättningsskolorna, omhändertog emellertid denna lärarexpedition själv platsanskaffningen åt fortsättningsskolans elever, till följd varav arbetsförmedlingens specialåtgärder förlorade en stor del av sin betydelse. Efter förnyat försök till samarbete år 1924 har arbetsförmedlingen och skolorna sökt på var sin linje lösa hithörande frågor.

Den tredje stad, där ungdomens yrkesval och arbetsanskaffning synts motivera särskilda åtgärder från arbetsförmedlingens sida, är *Malmö*. Även här anordnades redan för åtskilliga år sedan samarbete mellan arbetsförmedlingen och skolan, vilket emellertid upphörde under krigsåren. I arbetsförmedlingens lokaler har man numera ett särskilt väntrum för manliga minderåriga arbetssökande, och bestämd daglig expeditionstid är fastslagen för dessa. Vid behov samarbetar man med enskilda lärare och lärarinnor. Å kvinnliga avdelningen har man särskild expedition för »kvinnor med högre skolbildning», vilken omhändertager bl. a. den mera kvalificerade skolungdomen. Den ordinarie expeditionen är under viss tid av dagen öppen för från folkskolorna kommande flickor.

Uttalanden från övriga orter. Av övriga anstalter anse de i Eskilstuna, Borås och Östersund, att behov av yrkesvalsåtgärder föreligger i orten. Å de båda förstnämnda platserna har något samarbete med skolorna icke kommit till stånd, men i Östersund har man i år trätt i kontakt med yrkes- och lärlingsskolorna och gjort försök med rapportering mellan skolan och arbetsförmedlingen. Några närmare erfarenheter från dessa städer hava ej stått att erhålla.

På några platser, såsom Norrköping, Linköping, Jönköping, Kalmar och Kristianstad, ställer man sig ganska tveksam till möjligheterna att kunna på organisatorisk väg lösa ungdomsfrågorna, men man såge gärna, att man genom arbetsförmedlingen erhölle möjlighet att påverka yrkesinriktningen hos de unga. I samtliga dessa fem städer har man tidigare sökt samarbete med skolorna, vilket dock icke resulterat i varaktiga gemensamma åtgärder. I Linköping har den kvinnliga ungdomens arbetsanvisningsfråga i viss mån lösts av Fredrika Bremerförbundet, som inom den offentliga arbetsförmedlingens lokaler sedan år 1925 haft en särskild avdelning för flickor.

Medan föreståndarna vid ovan nämnda 11 arbetsförmedlingsanstalter ställt sig mer eller mindre välvilliga till tanken på en med skolorna samarbetande ungdomsförmedling under arbetsförmedlingens ledning såsom en framkomlig väg till ett bättre ordnande av ungdomens utplacering på arbetsmarknaden, ha föreståndarna vid övriga 25 huvudkontor — med undantag för Skurup, varifrån man i detta sammanhang dock torde kunna bortse — förklarat, att ungdomens nuvarande behov av yrkesvägledning och platsanskaffning skulle kunna tillgodoses genom den ordinarie arbetsförmedlingen utan några specialanordningar. Detta utesluter givetvis icke, att man på flera håll gärna såge, att skolorna vore behjälpliga med råd rörande den avgående ungdomen, såsom också på några orter redan är fallet. Längst synes man ha gått i Umeå, där skolstyrelsen utsett slöjdläraren vid stadens folkskolor att stå arbetsförmedlingen till tjänst med råd och upplysningar vid val av lämplig arbetskraft bland de från folkskolan eller fortsättningsskolan kommande barnen. Å övriga platser finnes intet organiserat samarbete, utan man söker i förekommande fall, om så är behövligt, komma i kontakt med vederbörande lärare för att därigenom göra arbetsanvisningen så noggrann som möjligt. I 8 fall (Kalmar, Landskrona, Hälsingborg, Halmstad, Uddevalla, Karlstad, Örebro och Sundsvall) har man tidigare vidtagit ganska vittgående åtgärder i syfte att bringa till stånd ett samarbete, dock utan att dessa åtgärder sedermera visat sig motsvara något starkare behov; endast i Kalmar synes man för tillfället reflektera på ett nytt närmande.

Vid samtliga här sist berörda 25 kontor tror man sig sålunda icke kunna komma fram till en systematisk yrkesvägledning för större grupper av avgående skolbarn, utan finner, att hithörande arbetsuppgifter i mån av behov kunna handhavas inom arbetsförmedlingens nuvarande ram.

Ungdomsarbetslöshetens orsaker.

I punkt 3 av den här refererade enquêten begärde socialstyrelsen vidare, att vederbörande arbetsförmedlingsföreståndare skulle med ledning av egen erfarenhet och därpå grundade personliga uppfattning meddela uppgifter och synpunkter på eventuellt förekommande arbetslöshet bland ungdomen, med angivande av arbetslöshetens huvudorsaker. Svaret på denna fråga kom därvid att i flertalet fall i sig jämväl innesluta svar på fjärde och sista frågan, nämligen huru sådan arbetslöshet lämpligen kunde förebyggas eller undanröjas.

Ingen arbetslöshet vid jordbruket. Man kan med ledning av svaren på dessa frågor till en början konstatera, att arbetslösheten koncentrerar sig till den i *städerna* befintliga ungdomen, under det att *landsbygdens* ungdom i stort sett ej synes lida av arbetslöshet. Från arbetsförmedlingsanstalter i jordbruksdistrikt rapporteras sålunda ingen arbetslöshet bland ungdomen, snarare brist på dylik arbetskraft. Orsakerna härtill torde bl. a. vara, att den på landsbygden födda ungdomen av olika motiv känner sig dragen till städerna, vilket reducerar de yngre arbetsföra åldersklasserna på landet. Jordbruket kan därför utan svårighet absorbera alla disponibla unga arbetsvilliga krafter. Svårigheten här består snarare i att behålla ungdomen vid jorden, och det framstår t. o. m. såsom ett önskemål att kunna överföra lämplig arbetskraft från städerna. Försök i sådan riktning ha vidtagits vid en del anstalter, utan att dock slå väl ut. Föräldrarna visa sig merendels obenägna att låta barnen komma ut till landet, och barnen själva gripas, när de placeras på landet, ofta av hemlängtan och återvända hem.

Den brist å dugliga skolade ladugårdsförmän, som alltjämt är rådande, anse en del anstalter kunna avhjälpas, om städernas arbetslösa ungdom där ville söka sin utkomst. En arbetsförmedlingsanstalt tillägger i detta sammanhang: »Men jordbruksarbete och särskilt ladugårdsarbete är för dem ej lockande utan får oftast bliva sista utvägen. Först då de få fullt klart för sig, att de äro överflödiga för industrien, vilja de tänka på jordbruket.» Utbildningen till ladugårdsförmän synes icke medföra några särskilda kostnader för vederbörande, enär full ersättning för utfört arbete lämnas under lärotiden vid de olika utbildningskurser, som äro anordnade. Efter genomgången kurs är anställning alltid säkrad, och arbetslönen uppgår till närmare det dubbla mot vad som erhålles i annat jordbruksarbete. Jordbruket visar sig sålunda vara ett arbetsområde, som alltjämt kan erbjuda sysselsättningsmöjligheter, värda att observeras och tillvaratagas av den platssökande yngre arbetskraften.

Depressionens och maskinteknikens inverkan. Den till städerna och industrisamhällena koncentrerade ungdomsarbetslösheten är i åtskilliga stycken intimt förknippad med förhållandena inom industrien. Sålunda avbröts yrkesrekryteringen inom näringslivet under de gångna depressionsåren, och redan vid sitt första utträde i livet fingo många minderåriga känning av arbetslösheten. Då flera unga årsklasser vid tiden för driftens återupptagande eller utvidgande till något så när normala proportioner stodo beredda att utbjuda sitt arbete, inträdde givetvis vissa svårigheter att omedelbart uppbringa arbetsanställning åt dem alla. Härtill kommer, att den manuella arbetskraftens ersättande med maskinkraft under de senare åren fortgått med ökad intensitet. Då företagen givetvis äro benägna att i första hand bereda sysselsättning åt sin hittillsvarande mera tränade arbetskraft, hava verkningarna av berörda företeelse främst tagit sig uttryck i minskad nyrekrytering och sålunda företrädesvis kommit att drabba de unga.

Arbetskraftens dragning från hantverk till industri. Hantverksyrkena ha icke varit oberörda av depressionen. På grund av den industriella produktionsapparatens

ständigt ökade effektivitet hava de haft att utkämpa en mycket kännbar konkurrens, vilken konkurrens även kommit att beröra arbetskraften. De relativt högre arbetslöner, som industrien kunnat betala, ha givetvis utövat en dragning på arbetskraften från hantverket till industrien.

Då anställning inom industrien mestadels icke innebär samma möjlighet till inhämtande av yrkesutbildning som anställning inom ett hantverk, medför här berörda företeelse, såsom fallet alltid är vid eftersatt yrkesutbildning, ökad risk att arbetskraft, som förlorar anställning vid industriellt företag, ej *med framgång skall kunna söka sig ny* kvalificerad sysselsättning. Under sådana förhållanden återstår endast det okvalificerade grovarbetet. Man kan också iakttaga, att parallellt med flykten från hantverket försiggår en ökad rekrytering av grovarbetarkåren, som för närvarande torde vara alltför starkt representerad.

Kollektivavtalets minimiåldersgräns en arbetslöshetsrisk. Om den unge väl erhållit anställning inom industrien, innebär detta emellertid ingalunda någon större trygghet för framtiden. På flera håll har man sedan länge kunnat tydligt iakttaga, att de ungas anställning inom industrien ofta är påfallande kortvarig. Detta sammanhänger till stor del därmed, att kollektivavtalens lönebestämmelser träda i full tillämpning, när vederbörande uppnår viss angiven ålder, i många fall 18 år, vilken ålder för mången blir den kritiska tidpunkten för framtiden. Gossen kan få anställning som verkstadspojke, hantlangare eller dylikt, men när han nått sådan ålder, att han enligt avtalet skall avlönas såsom vuxen arbetare, prövar arbetsgivaren givetvis, huruvida hans arbetsprestation motsvarar denna högre lön. Om han då icke anses kunna erhålla fortsatt anställning, inställa sig vanligen stora svårigheter att erhålla en annan. Mestadels har han under sitt verkstadsarbete icke inhämtat någon direkt lärlingsutbildning, utan endast haft s. k. tempoarbete eller hjälparbete. Han känner sig ofta nog för gammal att börja på nytt och lära ett yrke från grunden. Dessutom har han åtnjutit avlöning till belopp, som han icke torde kunna påräkna vid lärlingsutbildning, och är det givetvis både av materiella och andra skäl svårare att vid en mera framskriden ålder till viss del avstå från en inkomst man haft, än att vid det första inträdet i livet underkasta sig vissa temporära ekonomiska uppoffringar. Därtill kommer, att förestående exercistid i sin mån lägger hinder i vägen för erhållande av mera stadigvarande arbete.

Erfarenheterna i detta stycke synas vara lika över hela landet. På sina håll absorberar industrien så gott som all minderårig arbetskraft, vilken dock i stor utsträckning blir överflödig vid 18—20 års ålder. I saknad av möjlighet att då lära ett yrke komma de att rekrytera överflödet av grovarbetare. En arbetsförmedlingsanstalt skildrar förhållandena sålunda: »Alla dessa ungdomar komma att tillsammans med de gifta arbetarna tävla om arbetsförtjänsten vid *hamnen*, *andra åter taga till sjöss*, *men* alla samlas åter på höstsidan för att under vintermånaderna växa ut till stora skaror.» Slutligen må citeras ett uttalande, att »åldern mellan 18—23 år blir för många prövostenen i livet.»

Springpojkssysslans faror. Svårigheterna på arbetsmarknaden för ungdom kring 18-årsåldern äro emellertid ej endast koncentrerade till industrien, utan förefinnas även inom andra förvärvsgrenar. Sålunda är springpojkssysslan inom handel och hantverk ofta förenad med speciell arbetslöshetsrisk, under förutsättning nämligen, att springpojksarbetet icke får någon prägel av lärlingstjänstgöring. I den mån sålunda den minderårige icke kunnat inhämta någon yrkeskunskap under sina första anställningsår, står han vid ett avskedande utan större möjlighet att slå sig fram som yrkesarbetare. Liksom verkstadspojken hamnar han alltför ofta bland de icke fackutbildade, bland vilka arbetslösheten finner sina flesta offer. Ett kontor uttrycker saken sålunda: »Den som sett springpojksplatsen såsom det enda saliggörande i livet och erhållit en sådan plats, blir grymt besviken, när han vid 17—18 års åldern får sluta såsom spring-

pojke utan att ha kommit längre. Ty då är i regel yrkesbanan stängd för honom.» Det torde ligga mycket av sanning i ett vid ett tidigare tillfälle från arbetsförmedlingshåll fällt yttrande: »Arbetslösheten börjar med springpojkarna».

De omedelbara förtjänsterna missvisande för framtiden. Anledningarna till att så många ungdomar komma in på arbetsområden, som icke föra fram till varaktiga utkomstmöjligheter, kunna vara mångahanda, och orsaken ligger ingalunda alltid i att möjlighet saknas att vinna inträde i ett yrke. I en del fall klagas sålunda över att ungdomen saknar vilja och intresse för att lära sig ett yrke. Tvånget att behöva underordna sig vill man ogärna underkasta sig, och även föräldrarna synas i en del fall icke vilja tillhålla sina barn att antaga lärlingsanställning.

Vidare erhålles under utbildningsåren inom ett yrke i regel ej samma kontanta ersättning, som om vederbörande omedelbart tager anställning, t. ex. som verkstads- eller springpojke. Både pojken och hans föräldrar äro intresserade eller beroende av en omedelbar kontantförtjänst, och man bortser från, att försörjningen vid mogen ålder härigenom mången gång äventyras.

Yrkesskolorna och deras inriktning. Yrkesutbildningen är därför enligt arbetsförmedlingsanstalternas uppfattning den bästa vägen till bekämpande av ungdomsarbetslösheten. I viss mån har ju samhället beaktat denna viktiga sida av arbetsmarknadsproblemen genom att upprätta lärlings- och yrkesskolor, vilka vilja bibringa de unga den erforderliga yrkesutbildningen. En del arbetsförmedlingsanstalter tillråda fortsatt utveckling av dessa bildningsanstalter såsom en väg till ytterligare reducering av de svårigheter, varmed de unga ha att kämpa. Ett kontor förordar, att yrkesskolorna göras obligatoriska och avgiftsfria. Ett annat kontor åter anser, att dessa skolor böra vara så inrättade, att en omläggning från en yrkesgren till en annan med lätthet låter sig göra. På så sätt skulle tilloppet av arbetskraft till olika fack bättre kunna avpassas efter det under olika tider växlande behovet och risken för överproduktion av yrkesmän inom visst yrke bliva mindre.

De samtidiga skolavslutningarna. I samband med behandlingen av skolfrågorna påpeka några kontor den påfrestning på de minderårigas arbetsmarknad, som årligen uppkommer därigenom, att skolorna sluta samtidigt. Marknaden, som under våren kanske lidit brist på minderåriga, överfylles vid skolavslutningarna på försommaren med ens av dylika ynglingar och flickor, vilka, även när läget är som bäst, först efter hand under loppet av en ganska lång tid kunna erhålla anvisning om arbete.

Fortsättningsskolan ofta ett hinder. På flera håll anser man sig hava konstaterat, att skolgången i den obligatoriska fortsättningsskolan, där skolplikten, såsom oftast är fallet, är fördelad på en dag i veckan under en längre tid, medför vissa svårigheter för ungdomen att uppbringa en mera varaktig anställning. I en stad säger man sig ha konstaterat, att en del ungdomar söka sig ut till landet för att om möjligt undkomma fortsättningsskolan. Denna uppgives vara impopulär bland barnen och undervisningen av ganska ringa värde.

Fackföreningspolitiken. Såsom nämnts, anses yrkesutbildningen utgöra det säkraste medlet att avvärja arbetslöshet bland de unga. Dylik utbildning inhämtas ju förnämligast genom antagande av anställning såsom lärling hos hantverksmästare eller i fabrik och måste pågå i flera år, mestadels 3—4 år, men stundom ända upp till 6 år. I samma mån arbets- och löneförhållandena i allmänhet inom industri och hantverk blivit reglerade och normerade genom kollektivavtal mellan arbetsgivar- och arbetarorganisationerna, ha lärlingsfrågorna också kommit att bli berörda därav. I åtskilliga avtal är sålunda inryckt s. k. lärlingsregulativ, vilket angiver proportionen mellan antalet lärlingar och utlärda yrkesmän å varje arbetsplats. Dessa bestämmel-

ser, som merendels hava en tämligen schablonmässig utformning, uppgivas lägga vissa hinder i vägen för vinnande av inträde såsom lärling i ett yrke även i de fall, där de unga själva äro beredda att söka inhämta en ordnad yrkesutbildning.

Ett par anstalter uppgiva, att en del fackföreningar vid sidan av och utöver lärlingsregulativens restriktiva bestämmelser söka ingripa reglerande i fråga om lärlingars anställande. På sina håll ha fackföreningarna helt i sin hand att bestämma omfattningen av nytillträdet till yrkena, både i fråga om antal och personval. Arbetsgivaren berövas därigenom ofta möjligheten att välja den han finner lämpligast, samtidigt som åtskilliga ungdomar finna sig ställda alldeles utanför av dem önskat yrkesområde.

De lärlingslöner, som enligt kollektivavtalen skola utgå, hava i vissa fall satts så högt, att anställandet av lärlingar ställer sig ekonomiskt alltför ofördelaktigt för arbetsgivaren. På åtskilliga håll uppgiver man sig äga stark känning av fackföreningarnas ingrepp vid lärlingsförhållandenas ordnande, och uppfattningen härutinnan har på ett håll kommit till synes i uttalandet, att »om ej överenskommelserna med arbetarorganisationerna vore bestämmande vid antagandet av lärlingar, skulle helt säkert ett ökat antal finna arbetsmöjligheter inom olika yrken i stället för den tillfälliga springpojkssysslan».

De kvinnliga minderårigas arbetsmarknad. Den yngre manliga arbetskraft, som söker sig in på kontorsbanan, mötes där av en kännbar konkurrens av kvinnliga platssökande. En anstalt konstaterar sålunda, att »såväl kontor som affärer använda i allt större utsträckning kvinnliga biträden, och ju yngre desto bättre, ty avlöningen blir alltid därefter». Det ökade användandet av kvinnlig arbetskraft på ett flertal områden anses av en anstalt vara en av orsakerna till den brist på arbetskraft för husligt arbete, som är rådande.

Från ett håll påpekas, att unga flickor, som verkligen vilja ägna sig åt husligt arbete, numera icke hava samma möjligheter som förr att inhämta den nödiga allsidiga kännedomen om och färdigheten i skötandet av hemmets sysslor. Anledningen härtill skulle vara, att man i viss utsträckning frångått att anställa jungfru i hemmet och i stället anlitar tillfällig passhjälp för vissa speciella sysslor.

Konkurrens mellan skolor. En bidragande orsak till svårigheterna på området, företrädesvis i vad rör kontors- och affärsanställda, anse ett flertal kontor vara att söka i olika, separata åtgärder från vissa skolors sida. Sålunda förekommer det, att de olika skolorna var för sig söka göra reklam för sina elever och själv ombesörja deras utplacering i lämpligt arbete. Då de gärna vilja peka på, att deras elever tack vare skolans undervisning kunnat erhålla anställning, möter man här en stundom ganska osympatisk konkurrens på arbetsmarknaden de olika skolorna emellan. Arbetsgivaren sättes aldrig i tillfälle att på en centralpunkt träda i kontakt med det samlade utbudet av arbetskraft. Det blir beroende på energien och övertalningsförmågan hos skolans målsmän, huruvida och vilken anställning den f. d. eleven erhåller, mera än om han eller hon verkligen är den lämpligaste kraften för den lediga platsen. Därtill kommer, att de unga ofta på grund av oriktig uppfattning om en skolas förmåga att föra fram till ett tryggat levebröd lockas att kosta på sig en onödigt dyrbar utbildning.

En enhetligt ordnad ungdomsförmedling och yrkesrådgivning anses önskvärd bl. a. ur synpunkten av att ordna tilloppet till olika skolor och bildningsanstalter med hänsyn till näringslivets verkliga behov av olika kvalificerad arbetskraft. Att lämna råd efter slutad skolgång är ofta för sent, och en på tidigt stadium meddelad yrkesrådgivning skulle i någon mån bättre fördela tilloppet till olika läroanstalter. Nu blir det ofta den mer eller mindre effektiva reklamen från den ena eller andra skolan och icke arbetsmarknadens behov, som blir utslagsgivande för tilloppet till de olika bildningsvägarna.

Än beklagligare, framhålles det från ett håll, ter sig konkurrensen skolorna emellan, där dessa, i syfte att till varje pris pressa in sina elever i arbete, inför arbetsgivarna underbjuda varandra i fråga om elevernas löneanspråk. Till stöd för sitt påstående, att sådant verkligen förekommer, meddelar en anstalt, att en skola i cirkulärskrivelse till stadens verk, köpmän och industriidkare rörande avgående elever med treårig kurs bl. a. yttrat följande: »Dessa nybörjare inom affärsbranschen få givetvis nöja sig med blygsamma avlöningsförmåner och icke anse sig för goda att börja med mindre ansvarsfullt arbete.» Dylika åtgärder befaras bidraga att proletarisera kontors- och affärsbranschens klientel.

I detta sammanhang må nämnas, att man, med tanke på alla möjligheter till skolutbildning för kontors- och affärsanställda och därmed jämförliga yrkesutövare och det starka tilloppet till dessa banor, på flera håll uttalat sina starka tvivel om näringslivets behov av och förmåga att absorbera de härför utbildade ständigt nya årskullarna. Ett målande uttryck för dylika farhågor finner man i följande uttalande. »Ty nästan utan undantag önska alla dessa kontorsplatser. Man kan nästan ha rätt att fråga: när alla vilja bliva skrivare, vem skall då göra papperet?»

Ungdomsarbetslöshetens orsaker vägledande för avhjälpandet av densamma. De svar på enquêten, som givits i fråga om ungdomsarbetslöshetens orsaker, innesluta som synes i sig i många fall även svar på frågan om lämpliga åtgärder till förebyggande eller undanröjande av denna arbetslöshet. Utöver de frågor, som sålunda avhandlats, beröra några anstalter andra spörsmål, som äga visst samband med ungdomsarbetslösheten. I vissa fall anser man sig ha mycket stark känning av fackföreningsmonopol, och på andra håll förmenas, att arbetslösheten kunde förebyggas, om icke utnyttjandet av näringslivets arbetsmöjligheter hämmades av konflikter och blockader.

Ur alla de inkomna svaren lyser igenom önskemålet, att ungdomen bör ådagalägga ökad arbetsvillighet, förnöjsamhet och aktning för arbetet. Ofta klagas över föräldrarnas klemighet beträffande barnen; man anser sålunda, att dessa senare borde tillhållas att visa större beredvillighet att antaga förefintligt arbete. Och skulle arbete icke omedelbart stå till buds, borde de unga i väntan härpå begagna sig av förefintliga möjligheter till inhämtande av kunskaper och utbildning, i första hand sådan av yrkesbetonad karaktär. Om ungdomen från sina hem kunde få inpräntat lärdomen att ha aktning för allt hederligt arbete, av vad slag det vara må, skulle, menar man, arbetslösheten mången gång ge vika och icke taga ett så hårt grepp om tidens ungdom, som nu är fallet.

Samarbete med skolan m. m. Slutligen hava alla arbetsförmedlingsanstalterna förklarat sig beredda att vid fullföljande av sina uppgifter på området samarbeta med skolmyndigheter samt närings- och hantverksorganisationer till befrämjande av ett lyckligt yrkesval vid de ungas utplacering på arbetsmarknaden. Den offentliga arbetsförmedlingen anses därvid böra leda och handhava detta arbete i enlighet med sina intentioner. På en och annan plats synes fullföljandet av denna arbetsuppgift kräva vissa organisatoriska nyordningar vid anstalterna, men i flertalet fall säger man sig vara i stånd att tillgodose det förefintliga behovet inom den nuvarande organisationens ram.

Socialstyrelsens utlåtande över utkasten till lagar om kollektivavtal och arbetsdomstolar.

Socialstyrelsen har den 18 februari 1927 till regeringen avgivit infordrat utlåtande över de inom socialdepartementet utarbetade utkasten till lagar om kollektivavtal och arbetsdomstolar.[1] Efter att inledningsvis ha uttalat ett beklagande av att den anbefallda brådskande behandlingen icke medgivit ett mer djupgående inträngande i det svårbedömda ämnet, anför styrelsen till en början följande:

Arbetarnas med industrialismens genombrott uppkomna fackliga organisationer ha städse som en av sina förnämsta uppgifter haft för ögonen att genom kollektivavtal förbättra och trygga sina medlemmars ställning. Förklarligt nog mötte de till en början motstånd från arbetsgivarnas sida — något som för övrigt på sina håll ännu torde förekomma — men med tiden ha de dock lyckats att bygga upp ett system av kollektivavtal, som blivit till en av näringslivets mest betydelsefulla faktorer.

Småningom har i fråga om kollektivavtals upprättande och tillämpning m. m. utbildats ett komplex av regler beträffande nämnda avtal, vilka regler på det hela taget rätt väl respekterats. För vår lagstiftning har dock kollektivavtalet utgjort ett främmande begrepp, och åtskillig osäkerhet har rått om dess karaktär och verkningar i rättsligt avseende. Det enda klargörande faktum av auktoritativ natur, som förekommit på ifrågavarande område, torde vara högsta domstolens beslut den 22 maj 1915, varigenom kollektivavtalet tillerkänts rättsverkan.[2]

Med hänsyn till kollektivavtalets stora betydelse för den ekonomiska och sociala utvecklingen måste det, såsom styrelsen vid flera tillfällen framhållit, anses angeläget att få detsamma på tillfredsställande sätt infogat i vårt rättssystem.

Vid upprepade tillfällen ha även som bekant försök blivit gjorda att få till stånd en lagstadgad reglering av kollektivavtalet. Erinras må i detta sammanhang allenast om det bidrag till dessa strävanden, som socialstyrelsen lämnat i sitt den 13 juli 1916 avgivna underdåniga utlåtande med förslag till lag om vissa åtgärder till främjande av arbetsfred.[3] De gjorda försöken, som varit kombinerade med andra lagstiftningsåtgärder, ha emellertid strandat, väsentligen på parternas och särskilt arbetarsidans motstånd. Otvivelaktigt torde det möta svårigheter att åvägabringa en tillfredsställande reglering av kollektivavtalet, men å andra sidan vill det synas, som om man knappast å något håll skulle kunna ha berättigad anledning att principiellt motsätta sig en dylik lagstiftningsåtgärd. Avtalets helgd är av primär och grundläggande betydelse för allt samhällsliv, och det skulle vara en betänklig inkonsekvens att icke vilja lagfästa denna sats beträffande det för det moderna samhället så viktiga kollektivavtalet. Att i möjligaste mån låta rätten träda i stället för makten vid uppgörelserna av samhällsmedlemmarnas mellanhavanden måste också anses som ett angeläget demokratiskt önskemål. Den rådande osäkerheten beträffande kollektivavtalets rättsliga verkningar bidrager även avsevärt till konflikterna på arbetsmarknaden, varför en reglering av nämnda avtal torde vara av vikt jämväl ur arbetsfredens synpunkt.

I utlandet har man på åtskilliga håll uppmärksammat behovet av legislativ reglering av kollektivavtalet, och må såsom för oss av särskilt intresse framhållas anord-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1927, sid. 141. — [2] Jfr Soc. Medd. årg. 1915, sid. 651. — [3] Jfr Soc. Medd. årg. 1916, sid. 874.

ningarna i berörda avseende i Norge och Danmark. För upplysningar härom tillåter sig styrelsen hänvisa till den av byråchefen Bergsten på uppdrag av arbetsfredsdelegationen utarbetade redogörelsen för »*Utländsk lagstiftning om medling och skiljedom i arbetstvister*».[1]

Styrelsen övergår därefter till att yttra sig angående de remitterade lagutkasten och ifrågasätter därvid till en början, om icke de båda utkasten borde sammanföras. Tillämpningen av den förra lagens bestämmelser förutsatte nämligen praktiskt taget en särskild rättsskipningsanordning av den art, som den senare lagen har till ändamål att åvägabringa.

Utkast till lag om kollektivavtal. Såsom en allmän erinran beträffande detta lagutkast framhåller styrelsen, att lagens tillämpning sannolikt i många fall skulle komma att lida av osäkerhet till följd av bristen på legislativ reglering av arbetsgivar- och arbetarorganisationerna. Önskvärt hade också enligt styrelsens mening varit, att jämväl arbetsavtalet gjorts till föremål för dylik reglering.

Den i utkastets 1 § givna *definitionen å begreppet kollektivavtal* anses icke tydligt angiva detta avtals karaktär av ett »ramavtal», vilket möjligen medför en viss oklarhet. Med hänsyn till att kollektivavtalets förekomst icke är begränsat enbart till kroppsarbetarna, ifrågasättes, om icke beteckningen »arbetare» borde utbytas mot »arbetstagare» e. dyl.

Med avseende å de i 2 och 3 §§ intagna bestämmelserna om *kollektivavtals förbindande verkan*, gör styrelsen bl. a. följande anmärkningar:

Dessa paragrafer innehålla bestämmelser, vilka på parterna i arbetsavtalet överföra en bundenhet av kollektivavtalet, vars tillämpningsmöjlighet och berättigande synas något tvivelaktiga. Denna bundenhet, som bl. a. skulle beröva nämnda parter möjlighet att överenskomma om avvikelser från kollektivavtalet, torde ej heller f. n. vidare strängt iakttagas. Sålunda lär det ej sällan inträffa, att en arbetsgivare vid bristande tillgång på arbetare eller för att förvärva eller få behålla en särskilt värdefull arbetskraft förbinder sig att öka löneförmånerna utöver vad kollektivavtalet bestämmer, något som förevarande lagrum av deras ordalydelse att döma måste anses förbjuda. Någon gång lär även förekomma, att arbetsgivare och arbetare inför eljest hotande nedläggning eller inskränkning av driften träffa överenskommelse om reducering av de genom kollektivavtal bestämda lönerna. För övrigt torde det vara nära nog omöjligt att förhindra dylika avvikelser i maskerad form.

Bestridas kan icke, att vägande skäl kunna anses tala för en bundenhet av den art, förevarande lagrum angiva, men den synes icke nödvändigtvis eller kanske ens rättligen vara att härleda ur kollektivavtalet. Dettas ändamål, åtminstone dess primära och huvudsakliga, torde nämligen vara att bereda de under avtalets giltighet inbegripna arbetsgivarna och arbetarna säkerhet för att vid anlitande av arbetskraft resp. antagande av arbete inom avtalets fackliga och personliga giltighetsområde ej behöva bereda bättre resp. godtaga sämre arbetsvillkor än avtalet bestämmer. Avtalet kan åberopas av arbetsgivaren, om arbetaren gör anspråk på högre lön än den avtalsbestämda, och av arbetaren, i fall arbetsgivaren söker betala lägre lön än den avtalade. Det krav på ytterligare bundenhet, som framkommer i lagutkastet och som skulle hindra arbetsgivaren att medgiva höjning av lönen och arbetaren att godtaga sänkning av densamma, bottnar tydligtvis väsentligen i intresseförhållanden mellan parterna å samma sida, vare sig arbetsgivarnas eller arbetarnas. Naturligast synes då, att nämnda krav, i den mån detsamma finnes böra beaktas, tillgodoses genom avtal

[1] Statens offentliga utredningar 1927, n:r 4.

eller däremot svarande bestämmelser för vardera partsidan, t. ex. genom föreskrifter i resp. förenings stadgar.

Med hänsyn till vad sålunda anförts torde den i lagutkastet stadgade fullständiga bundenheten av kollektivavtalet för arbetsavtalets parter böra på lämpligt sätt modifieras. Befaras kan att, om så ej sker, benägenheten för träffande av kollektivavtal kan lida avbräck.

Det i 3 § införda stadgandet om avtalets tillämpning i fråga om sådana arbetare, som icke äro bundna av detsamma, betecknas såsom osäkert till sin innebörd och antagligen praktiskt taget obehövligt, varför styrelsen ifrågasätter dess uteslutande.

Beträffande frågan om *stridsåtgärder under avtalstiden* (utkastets 4 och 5 §§) gör socialstyrelsen bl. a. följande erinringar:

Av den bundenhet, som kollektivavtalet medför för därunder inbegripna arbetsgivare och arbetare, torde följa, att det för såväl den förre som de senare måste anses otillåtet att genom tvång mot den andra parten söka förskaffa sig bättre villkor, än kollektivavtalet bestämmer. Arbetsgivaren får sålunda ej genom lockout söka förmå sina arbetare att avstå från någon förmån, som kollektivavtalet tillförsäkrar dem, och arbetarna å sin sida få ej genom strejk söka förmå arbetsgivaren att bereda dem någon förmån, utöver vad avtalet tillerkänner dem. Vidare torde av berörda bundenhet följa, att även stridsåtgärder, riktade mot avtalets bestämmelser av formell innebörd, måste anses otillåtna.

Emellertid kunna parterna vara av olika mening rörande en avtalsbestämmelses innehåll, och lär ej då bundenheten av avtalet kunna anses förbjuda stridsåtgärd. För dessa ifråga om anledningarna till arbetskonflikter betydelsefulla fall har man nu i utkastet till lag om arbetsdomstolar föreslagit en anordning, varigenom ifrågavarande meningsskiljaktigheter skulle kunna slitas på ett med hänsyn till rättvisan såvitt möjligt betryggande sätt. I betraktande härav torde man vara berättigad att förbjuda stridsåtgärder jämväl i tvister om avtalets rätta innebörd.

Andra under avtalstiden företagna stridsåtgärder än de nu antydda synes man icke på grund av arbetsgivarens och arbetarnas bundenhet av avtalet skäligen kunna anse otillåtna — en annan sak är, att parterna vid avtalets ingående uttryckligt eller underförstått varit ense om att förläna detsamma en längre gående fredsverkan.

Givetvis kunna goda skäl anföras för att i arbetsfredens intresse förbjuda även andra stridsåtgärder under avtalstiden, men med hänsyn till vanskligheten att få ett dylikt utöver de rena rättstvisternas område gående förbud respekterat, synes det åtminstone f. n. tillrådligt att begränsa sig i enlighet med vad här ovan angivits. I överensstämmelse härmed torde förbudet i 4 § 1 st. böra så inskränkas, att det ej kommer att omfatta stridsåtgärd för genomförande av framtida avtalsbestämmelse. Beträffande förbudet i paragrafens senare stycke [mot sympatistrider till stöd för otillåtna arbetsstrider] synes detsamma på skäl, som i det följande angives, böra ersättas med en utvidgning av bestämmelsen i 5 § *första punkten*.

Inskränkt på sätt här föreslagits skulle ifrågavarande förbud, såsom en uppenbar konsekvens av den förut stadgade bundenheten av kollektivavtalet för arbetsgivare och arbetare, möjligen ej behöva komma till uttryck i en särskild lagbestämmelse, utan måhända med fördel endast indirekt angivas i ansvarsbestämmelserna, men praktiska skäl kunna kanske anses tala för förevarande lagrums bibehållande.

Styrelsen framför därefter vissa anmärkningar mot lagrummets formella avfattning och ifrågasätter följande ändrade formulering:

»Under den tid kollektivavtal är gällande, må ej arbetsgivare eller arbetare, som äro bundna av avtalet, för genomdrivande av sin mening i tvist beträffande avtalets

rätta innebörd eller för vinnande av ändring i avtalet eller i strid mot förbud i avtalet vidtaga arbetsinställelse» etc.

Bestämmelserna om förbud mot vissa sympatistrider böra, såsom ovan berörts, enligt styrelsens mening sammanföras med övriga stadganden i 5 § angående delaktighet i olagliga stridsåtgärder. Med avseende å detta lagrum anmärker styrelsen för övrigt följande:

Enligt den föreslagna avfattningen äro endast av kollektivavtal bundna föreningar inbegripna under det här stadgade förbudet. Med denna begränsning kan förbudet ej förväntas bliva vidare effektivt, då de överordnade organisationerna, som likväl ej sällan äro de för stridsåtgärder ytterst ansvariga, ofta lära stå obundna av avtalen. Härtill kommer, att de avtalsslutande föreningarna, åtminstone å arbetarsidan, oftast ej äga sådana tillgångar, att de skulle kunna utgiva något avsevärdare skadestånd. Det vill sålunda synas, som om föreningar, under vilka den avtalsbrytande arbetsgivaren eller arbetaren fackligt sorterar, borde, oavsett om de äro bundna av avtalet eller ej, inbegripas under här ifrågavarande förbud.

Fråga är emellertid, om man även med en dylik utvidgning av förbudets tillämplighet skulle tillförsäkra detsamma tillfredsställande effektivitet. Sålunda skulle t. ex. ett antal särskilda arbetsgivare fortfarande vara oförhindrade att understödja en kollega i en för dem alla betydelsefull lockout. Med hänsyn härtill och då det ju alltid skulle vara fråga om delaktighet i en otillåten handling, kunde det ifrågasättas, om ej åt förbudet borde givas en mer generell tillämplighet.

Den i paragrafens senare punkt stadgade skyldigheten för avtalsbunden förening att »söka hindra sina medlemmar» att ekonomiskt eller på annat sätt understödja deltagare i olaglig arbetsinställelse, betecknas av styrelsen såsom av tvivelaktigt värde, varför densammas bibehållande ifrågasättes.

Efter att därefter ha framställt några mera formella anmärkningar mot utkastets stadganden rörande kollektivavtals giltighetstid och uppsägning, övergår styrelsen till de i 10 och 11 §§ intagna bestämmelserna angående *skadeståndsskyldighet vid avtalsbrott*. I fråga om de i 10 § angivna reglerna för skadeståndets utmätande — hänsynstagande till skadans storlek, den skadevållandes skuld, den skadelidandes förhållande i avseende å tvistens uppkomst m. m. — gör styrelsen följande uttalande:

Med hänsyn till den egenartade, i viss mån straffbetonade beskaffenheten av den påföljd, varom här är fråga, synes det kunna ifrågasättas, om ej dess tillämpning rättligen borde inskränkas till de fall, som avses i 4 och 5 §§. Överträdelse av något annat lagbud torde ej kunna ifrågakomma i detta sammanhang, och vad angår åsidosättande av kollektivavtalets bestämmelser under andra förhållanden än de i nämnda paragrafer angivna, vill det synas, som om skadeståndsfrågan borde bedömas enligt vanliga civilrättsliga regler.

Då den här föreslagna påföljden, såsom nyss nämnts, i åtskilligt skulle komma att avvika från den vedertagna uppfattningen av skadeståndsinstitutet, förefaller det, som om man kunde ha skäl giva densamma en annan beteckning, och synes i sådant fall, delvis efter dansk förebild, ordet »skadebot» möjligen kunna föreslås.

Gentemot de i 11 § stadgade grunderna för skadeståndsskyldighetens fördelning, där flera bära ansvaret, erinrar styrelsen som följer:

Den föreslagna solidariska betalningsskyldigheten för förening synes ägnad väcka vissa betänkligheter. I den mån sådan skyldighet skulle åligga förening för dess medlemmar eller för underordnad förening, torde densamma vara motiverad, men att betalningsansvar skulle kunna påläggas en förening för en annan, av den förra oberoende förening, synes kunna leda till orättvisor. Antagligt är nämligen, att man skulle bliva benägen att, oavsett graden av skuld, lägga betalningsansvaret på den bärkraftigaste föreningen, som sålunda, då den nog ej alltid skulle kunna indriva de på de andra belöpande delarna av skadeståndet, i många fall komme att drabbas oskäligt tungt.

Anser man sig emellertid böra godtaga den föreslagna solidariska betalningsskyldigheten, synes det kunna ifrågasättas, huruvida ej den »paritetiska» rättvisan fordrar, att dylik betalningsskyldighet även skulle kunna åläggas särskilda arbetsgivare. Härmed skulle man praktiskt taget komma till frihet för domstolen att lägga det solidariska betalningsansvaret, där den finner skäligt och lämpligt.

Slutligen göras även vissa erinringar mot urvalet av de lagbestämmelser, som — enligt utkastets 14 § — skola vara av tvingande natur och alltså ej med rättslig verkan kunna försättas ur kraft genom särskild överenskommelse mellan parterna.

Utkast till lag om arbetsdomstolar. Som en allmän anmärkning framhålles, att ett domstolssystem såsom det i utkastet föreslagna med dess starkare rättsbetonade karaktär och större processuella befogenheter synes för prövning av rättstvister vara att föredraga framför en eller annan form av skiljenämnder. Beträffande utkastets särskilda bestämmelser anföres därefter bl. a. följande:

Mot 1 och 2 §§, som ha till huvudsaklig uppgift att angiva *arbetsdomstolarnas kompetensområde*, synes i första rummet kunna riktas den anmärkningen, att deras vaga avfattning icke tillbörligen tillgodoser nämnda uppgift. Sålunda giver ej deras text upplysning, huruvida arbetsdomstolarna ensamma skola vara behöriga att handlägga mål om kollektivavtal eller om de endast skola erbjuda möjlighet till en i vissa fall önskvärd specialbehandling. Betänkligare är dock, att förslagsställarna icke närmare preciserat begreppet »mål om kollektivavtal», utan nöjt sig med att i stället uppräkna vissa slag av mål, som särskilt skola vara att hänföra till nämnda kategori, samt tillägga den förklaring, att till ifrågavarande mål under viss förutsättning även skola räknas mål angående förhållandet mellan arbetsgivare och enskilda arbetare.

Meningen med och innebörden av berörda förklaring giva för övrigt anledning till tvekan. Möjligen kunde man vara benägen att av tillfogandet av denna förklaring draga den slutsatsen, att den förra bestämmelsen endast skulle syfta på förhållandet mellan parterna i kollektivavtalet. En sådan slutsats måste dock, med hänsyn till att stridigheterna beträffande kollektivavtal väsentligen framträda i det enskilda arbetsförhållandet, avvisas såsom oantagbar, något som även finner stöd i motiveringen. Det senare stadgandet synes sålunda syfta på något särskilt slag av sådana tvister rörande enskilda arbetsavtal, som stå i samband med kollektivavtal. Av motiveringen att döma synes man härvid haft i tankarna bl. a. det fall, som avses i 3 § 2 st. lagen om kollektivavtal, d. v. s. då arbetsgivaren är bunden av kollektivavtal, men arbetarna icke. Möjligen åsyftas här även andra fall, då — för att använda motiveringens ord — arbetsavtalet »hämtat sitt innehåll från kollektivavtal», såsom exempelvis när i arbetsavtalet mellan av kollektivavtal obundna arbetsgivare och arbetare inom jordbruket för enkelhets skull hänvisas till gällande kollektivavtal.

Med den bristande precisering av begreppet »mål om kollektivavtal», som ovan be-

rörts, skulle möjligen till dylika mål kunna räknas alla slag av mål, som på något sätt röra tillämpningen av kollektivavtal, såsom exempelvis brottmål, t. ex. bedrägeri beträffande kollektivavtal, och tvist om nyttjanderätt på grund av dylikt avtal till jord å landet — båda dessa slag av mål eljest underkastade särskilda regler om forum. Bortsett från sådana mål, som uppenbart äro att hänföra till mål om kollektivavtal, komme väl en del mål beträffande dylika avtal att anhängiggöras vid de vanliga domstolarna och en del vid arbetsdomstolarna. Det skulle sålunda i många fall ankomma på de vanliga domstolarna att avgöra, huruvida ett mål vore att hänföra till mål om kollektivavtal eller icke — och praxis härvid skulle sannolikt åtminstone till en början bliva ganska skiftande.

Jämväl i ett annat avseende synas förevarande bestämmelser giva anledning till erinran. Av de talrika tvister, som oförtydbart bottna i ett kollektivavtalsförhållande, torde många vara av sådan beskaffenhet, att deras hänvisande till en specialdomstol måste förefalla tämligen omotiverat. Målet kan nämligen, i vad det angår kollektivavtalet, vara fullkomligt klart för varje opartisk person med normalt förstånd, men endera parten kan tredskas att fullgöra sina åtaganden eller skiljaktiga meningar kunna göras gällande i fråga om myckenhet eller beskaffenhet av utfört arbete eller utgiven arbetslön e. d. I dylika fall, t. ex. vid tvister mellan jordbrukare och deras arbetare, torde häradsrätten i orten med sin nämnd antagligen t. o. m. besitta större kompetens för tvistens bedömande än vederbörande arbetsdomstol. För parterna skulle målens handläggning vid en kanske avlägset förlagd arbetsdomstol, där de skulle iaktta personlig inställelse, medföra i hög grad ökade kostnader och besvär.

För inrättande av arbetsdomstolar synas i huvudsak två motiv kunna tala — önskemålet att därmed bereda tillgång till snabb, billig och parternas synpunkter förstående handläggning av tvister i gemen rörande arbetsavtalet eller behovet att få till stånd en auktoritativ, sakkunnig och i viss mån rättsbildande prövning av mer betydelsefulla eller svårbedömda mål rörande kollektivavtal. En fullt tillfredsställande lösning av frågan om arbetsdomstolar borde givetvis tillgodose båda de nu antydda syftena.

För tillgodoseende av det förstnämnda önskemålet skulle uppenbarligen erfordras ett mycket stort antal lokala arbetsdomstolar — i Tyskland, där en fullständig domstolsorganisation av ifrågavarande art f. n. genomföres, lära sålunda inrättas omkring 800 lokala arbetsdomstolar. Otvivelaktigt kunna åtskilliga skäl anföras för ett mer fullständigt system av lokala arbetsdomstolar, avsedda för alla slag av tvister angående arbetsavtal — en åtskillnad mellan mer eller mindre eller icke alls kollektivavtalsberoende tvister torde vara svår att genomföra och måhända även praktiskt taget mindre motiverad. Någon omöjlighet skulle sannolikt ej föreligga att åvägabringa ett dylikt system här i landet, kanske särskilt efter processreformens genomförande, t. ex. genom att låta en lagfaren ledamot vid varje underrätt jämte tillkallade arbetsgivare- och arbetarrepresentanter fungera såsom arbetsdomstol. Emellertid har icke — åtminstone ej på senare tid — såvitt styrelsen har sig bekant, något mer allmänt krav i sådant avseende gjorts gällande, och torde man sålunda, oavsett att reformen givetvis skulle medföra avsevärda kostnader, f. n. sakna skäl att vidare uppehålla sig vid tanken på ett dylikt omfattande system av lokala arbetsdomstolar.

För en rättsskipning i enlighet med det senare av ovan angivna alternativ, d. v. s. omfattande allenast vissa särskilt kvalificerade mål om kollektivavtal, skulle givetvis ej behövas någon större apparat, och torde det med hänsyn till den ifrågavarande domsmyndighetens uppgift att utbilda rättsregler beträffande kollektivavtalet t. o. m. vara önskvärt, att denna myndighet finge endast ett organ. Möjligheten av en dylik inskränkning beror tydligtvis i främsta rummet på huruvida man, utan att eftersätta några av dess väsentligare uppgifter, kan nog starkt begränsa dess arbetsområde.

Ser man nu till, huru handläggningen av mål om kollektivavtal blivit ordnad i det föreliggande lagutkastet, är det tydligt, att organisationen därav, med det visserligen enligt lagtexten obegränsade, men enligt motiveringen tillsvidare till fyra begränsade

antalet av lokala arbetsdomstolar, icke kan motsvara här ovan i första rummet antydda system av talrika, lokalt fördelade domstolar för handläggning av alla möjliga tvister rörande arbetsavtalet; och även med domsuppgiften begränsad såsom i det föreliggande lagutkastet till dylika tvister, vilka stå i samband med kollektivavtal, torde den föreslagna organisationen föga tillfredsställa kraven på ett sådant system. Däremot torde det kunna sägas, att den föreslagna centrala arbetsdomstolen, möjligen med vissa förändringar, skulle vara väl skickad för sådant avdömande av särskilt kvalificerade mål om kollektivavtal, varom ovan i andra rummet talats såsom en uppgift för ifrågavarande rättsskipning.

Förut har framhållits, hurusom det knappast kunde anses påkallat från rättsskipningens synpunkt eller önskvärt med hänsyn till parternas bekvämlighet och ekonomi, att alla möjliga obetydliga mål om kollektivavtal nödvändigtvis skulle handläggas av de föreslagna arbetsdomstolarna. Vidare synes man ha skäl till tvekan i fråga om ändamålsenligheten av den i 3 § föreslagna vacklande uppdelningen av målen på skilda domstolar och möjligheten till målens behandling i två instanser.

Med hänsyn till vad sålunda anförts anser sig styrelsen böra ifrågasätta, huruvida ej domstolsorganisationen, i viss likhet med styrelsens år 1916 avgivna förslag i ämnet, kunde och borde inskränkas till en enda central arbetsdomstol med kompetens såvitt möjligt begränsad till mer betydelsefulla eller svårbedömda mål om kollektivavtal. Oavsett den kostnadsbesparing en dylik inskränkning skulle medföra för staten, förefaller det, som om en koncentration av nämnda måls handläggning skulle vara önskvärd med hänsyn till den enhetliga rättsbildningen och detta särskilt under dess första och grundläggande stadium. Denna enda arbetsdomstols domar skulle givetvis bliva vägledande för övriga domstolar vid behandling av mål om kollektivavtal. Skulle arbetsdomstolens arbetsbörda visa sig bliva alltför stor, torde detta missförhållande lämpligen kunna avhjälpas genom att låta den arbeta på avdelningar.

I mellanhavandet mellan två tvistande parter kunna givetvis förefinnas ett flertal tvistepunkter, av vilka somliga kunna beröra kollektivavtal och andra icke. Av de i ett mål förekommande frågorna rörande kollektivavtal kunna också endast vissa vara av sådan beskaffenhet, att de påkalla arbetsdomstolens prövning. Då denna myndighet ej bör belastas med uppgifter liggande utom dess speciella gebit, måste, så långt det lämpligen låter sig göra, en utsovring ske, senast hos arbetsdomstolen själv, av de frågor, varmed den skall taga befattning.

I 2 § 3 st. stadgas, att tvist utan hinder av lagens bestämmelser om handläggning av mål om kollektivavtal vid arbetsdomstol må hänskjutas till avgörande av skiljomän. Den frivilliga skiljedomens betydelse har sålunda beaktats, men befaras kan, att detta rättsinstitut i vad angår tvister rörande kollektivavtal komme att lida avbräck genom det föreliggande förslagets förverkligande. Arbetsdomstolarnas rättsskipning skulle ju i flera avseenden bliva mera effektiv, och därtill kommer, att dess handläggning skulle vara kostnadsfri, under det skiljedomsförfarandet ej sällan medför avsevärda kostnader för parterna. De fackliga skiljenämnderna anses emellertid, synnerligast när de utöva en mer regelbunden verksamhet, vara av värde såsom främjande ett gott förhållande mellan parterna och därmed av arbetsfreden. Vidare skulle de givetvis kunna bespara den föreslagna nya domstolsorganisationen åtskilligt arbete, vilket — särskilt om denna organisation, såsom styrelsen förordat, inskränkes till en enda domstol — även måste tillmätas betydelse.

Med hänsyn till vad sålunda anförts torde det få anses önskvärt, ej blott att de nu befintliga fackliga skiljenämnderna och deras verksamhet upprätthållas, utan även att det fackliga skiljenämndsväsendet om möjligt ytterligare utvecklas. Detta önskemål skulle möjligen kunna främjas genom någon anordning, som, i viss likhet med vad som gäller beträffande den danska Voldgiftsretten, berättigade arbetsdomstolarna att ställa sig i viss mån avvisande gentemot parter, som visa bristande intresse för skiljedomsidéns tillämpning.

Gentemot de följande paragraferna i utkastet gör styrelsen endast en del mindre väsentliga anmärkningar. De föreslagna stadgandena angående arbetsdomstolarnas sammansättning föranleda dock följande uttalande:

Med hänsyn till att det, synnerligast om ett flertal arbetsdomstolar skola upprättas, möjligen kan komma att visa sig möta svårigheter att finna i domarvärv erfarna män med sådana övriga kvalifikationer, som måste anses nödvändiga för arbetsdomstolarnas ordförande, vice ordförande och deras ersättare, kunde det måhända ifrågasättas att eftergiva kravet på erfarenhet i domarvärv. Erforderliga insikter i rättegångsförfarandet torde även kunna besittas av erfarna advokater, och förfarandet i domarvärv hos någon annan av domstolens opartiska ledamöter eller dess sekreterare skulle väl också kunna i viss mån ersätta sådan kompetens hos ledamöter av förstnämnda kategori.

Ett av skälen för upprättande av arbetsdomstolar skulle vara, att man hos dessa domstolar skulle kunna påräkna särskild sakkunskap för bedömande av tvister om kollektivavtal. I avseende å avtalstekniken och de fackliga organisationerna torde i viss mån likartade förhållanden råda inom de skilda näringsgrenarnas områden, men i fråga om de faktiska, tekniska driftsförhållandena äro olikheterna dem emellan så stora, att man ej kan påräkna att hos en person finna sakkunskap beträffande mer än något eller några dylika områden. Med hänsyn härtill synes det kunna ifrågasättas, att man, i likhet med vad som iakttages vid vissa utländska myndigheter med motsvarande uppgifter, skulle bereda möjlighet till en viss växling av arbetsgivar- och arbetarledamöter efter målens fackliga beskaffenhet. Skulle i domstolen sitta fyra dylika ledamöter, läte det måhända tänka sig, att en arbetsgivar- och en arbetarledamot vore fast anställda vid domstolen, under det de två övriga av ordföranden tillkallades allt eftersom olika fackkunskaper kunde anses nödiga för målens handläggning. Möjligen läte det även tänka sig, att sistnämnda befattningshavare endast skulle äga att deltaga i överläggningarna men i fråga om besluten blott ha reservationsrätt. Genom nu antydda anordning, som skulle medföra att allenast de i stadigvarande domartjänst anställda arbetsgivar- och arbetarledamöterna behövde avlägga domared, skulle man i viss mån undgå de fall av svårartad pliktkollision, varför arbetsdomstolarnas edsvurna, av arbetsgivare och arbetare föreslagna bisittare eljest sannolikt ej sällan skulle komma att utsättas.

Socialstyrelsen avslutar sitt utlåtande med att, under framhållande att styrelsen redan i sitt år 1916 avgivna förslag till lagstiftning i bl. a. förevarande ämnen uttalat sin anslutning i princip till lagstiftningsåtgärder av här ifrågasatta innebörd, förklara sig kunna förorda, att de remitterade lagutkasten i huvudsak läggas till grund för lagstiftning.

Kortare meddelanden.

— Allmänna sociala frågor —

Antropologisk undersökning av svenska folkets raskännetecken. Statens rasbiologiska institut i Uppsala har vid slutet av år 1926 på engelska språket publicerat en antropologisk undersökning av det svenska folkets raskännetecken (The racial characters of the Swedish nation, edited by H. Lundborg and F. J. Linders). Denna undersökning, vid vilken förutom utgivarna ett flertal vetenskapsmän medverkat, ansluter sig i viss mån till Retzius—Fürsts arbete »Anthropologia Suecica», som utkom år 1902. Huvudändamålet för båda dessa arbeten har varit att genom antropologiska mätningar utröna rassammansättningen inom olika landsdelar. Det nya verket innehåller emellertid dessutom en utredning av den antropologiska strukturen hos olika yrkesgrupper och sociala lager, vilken undersökning givit bl. a. följande resultat.

Materialet för undersökningen utgöres av över 47 000 värnpliktiga i åldern 20—22 år eller nära hälften av den manliga befolkningen i denna ålder. De undersökta personerna ha fördelats efter faderns yrke och sociala ställning. Yrkesgrupperingen har inskränkts till tre grupper: jordbruk med binäringar, industri med handel och transport samt allmän tjänst och fria yrken. Vid fördelningen efter den sociala ställningen ha likaledes trenne grupper urskilts: högre, medelhög och låg samhällsställning, här kallade över-, medel- och underklass.

Med avseende på ögonfärgen finner man, att förekomsten av rent bruna eller brunmelerade ögon var minst inom jordbruksgruppen och likaledes minst inom överklassen. Undantag från denna sista regel bildade de största städerna, där de brunögda voro talrikast inom överklassen. Hårfärgen varierade ej mycket i de olika yrkesgrupperna och samhällsklasserna. Ljust hår förekom dock något oftare bland jordbruksbefolkningen än inom de andra grupperna; överklassen hade den största frekvensen mörkt hår och underklassen den minsta. Huvudets form var ungefär densamma inom alla grupperna. Däremot företedde kroppslängden rätt stora olikheter. Störst var den för gruppen allmän tjänst och fria yrken, 173·6 cm., därnäst bland jordbruksbefolkningen, 172·3 cm., och lägst inom industrigruppen, 172·0 cm. Med sjunkande social ställning avtog kroppslängden, från 173·1 cm. till 172·5 och 171·9 cm. inom de tre samhällsklasserna. »Det är intet tvivel om att dessa olikheter i kroppslängden icke kunna förklaras enbart genom skiljaktigheter i miljön, utan i högre grad bero på olika rassammansättning hos respektive befolkningsgrupper.»

En undersökning av rasegenskaperna hos befolkningen inom jordbrukskommuner, industrikommuner och städer gav det allmänna resultatet, att den första befolkningsgruppen uppvisade mera nordisk karaktär än de båda senare.

Det göres emellertid gällande, att de i verkligheten existerande olikheterna i rashänseende mellan olika yrkesgrupper och sociala klasser äro större än vad som framgått genom utredningen, beroende på vissa brister i undersökningsmaterialet. Det meddelas däremot ej, huruvida den omständigheten, att de undersökta beväringarna grupperats efter resp. fäders yrken och sociala ställning i stället för (i de fall, då de hunnit före värnpliktsåldern skaffa sig ett yrke) efter sina egna yrken, härvid spelat in. Den av socialstyrelsen år 1925 publicerade undersökningen över kroppsutvecklingen hos minderåriga industriarbetare visade bl. a., att ett ganska starkt samband fanns mellan kroppslängden och miljön (industriarbetets art). Skiljaktigheten mellan kroppsutvecklingen hos minderåriga inom vissa industrigrenar var vid 17 års ålder så stor, att det är tvivel underkastat, om den vid högre ålder någonsin helt försvinner.

Slutligen meddelas, att rasbiologiska institutet för närvarande är sysselsatt med en undersökning av den starkt rasblandade befolkningen i nordligaste Sverige, vilken utredning torde föreligga färdig om ett par år. Vidare planeras en social-antropologisk undersökning av Stockholms befolkning.

Driftsnämnder vid de kommunala verken i Göteborg. Stadsfullmäktige i Göteborg ha den 3 februari 1927 beslutat upprättande av driftsnämnder vid stadens kommunala verk, enligt ett av en för ändamålet tillsatt beredning förut utarbetat reglemente. Beslutet hade föregåtts av starka meningsbrytningar mellan å ena sidan den socialdemokratiska stadsfullmäktigegruppen, som

framfört förslaget, och å andra sidan de borgerliga partierna, som enhälligt bekämpat detsamma. Avgörandet träffades också i anslutning till den i stadsfullmäktige rådande partiställningen, med 29 röster mot 28.

Det för driftsnämnderna antagna reglementet, som i väsentliga delar ansluter sig till de av kommittén för industriell demokrati på sin tid uppdragna riktlinjerna, innehåller i huvudsak följande:

Där vid Göteborgs kommunala verk arbetare organiserat sig i fackförening eller sektion av fackförening, ansluten till organisation, som omfattar kommunalarbetarna från hela riket inom samma fack, äger sådan fackförening eller sektion genom särskild omröstning fatta beslut om inrättande av nämnd vid verket. För att sådant beslut må äga giltighet, skall i omröstningen deltaga minst hälften av i företaget anställda arbetare.

Nämnder må inrättas i följande kommunala verk: hamnstyrelsen, gatu- och vägförvaltningen, gas- och elektricitetsverken, vattenledningsverket, renhållningsverket, Göteborgs spårvägar och slakthus.

Sedan beslut fattats om inrättande av särskild nämnd samt överläggning mellan verkets styrelse och förefintlig arbetarorganisation ägt rum om nämndens lämpliga storlek, skola de till denna organisation anslutna arbetarna bland sig välja minst tre och högst sex ledamöter till nämnden jämte lika antal suppleanter för dem. Verkchefen, som är självskriven medlem, utser högst två ledamöter jämte erforderligt antal suppleanter. Valbar till ledamot och suppleant av nämnden är envar, som uppnått 23 års ålder och under en tid av minst ett år närmast före valet varit och fortfarande är i verkets tjänst anställd. Verkets chef tjänstgör som ordförande i nämnden. Vice ordförande utses av nämndens ledamöter. Nämnd må ej handlägga ärende, då ej mer än halva antalet ledamöter eller suppleanter för den kommit tillstädes. Nämndens mening fastställes genom omröstning, när det så begäres. Nämnden skall sammanträda minst fyra gånger om året. Vid allmän arbetsinställelse i verket (strejk eller lockout) må icke sammanträde äga rum utan verkchefens medgivande. Sammanträde skall i regel hållas utom ordinarie arbetstid. Nämnden åligger att tillvarataga arbetarnas erfarenheter och tekniska insikter, så att dessa i möjligaste mån komma verket till godo, ävensom att utveckla arbetarnas förmåga till aktiv verksamhet för verkets bästa. Verkchefen bör bereda nämndens ledamöter tillfälle att taga kännedom om tekniska förhållanden i verket och lämna härför erforderliga upplysningar. Nämnden bör, i den mån så kan ske, bereda arbetarna inom företaget tillfälle till ökad kunskap angående det arbete de utföra, ävensom angående verkets tekniska organisation. Nämnden skall verka för bästa möjliga ekonomi i driften, såsom undvikande av slöseri med arbetskraft, råmaterial, bränsle, drivkraft, verktyg, maskiner och inventarier, driftsmaterial och förbrukningsartiklar m. m. Nämnden skall, i den mån så ske kan, av verkchefen beredas tillfälle att avgiva yttrande i fråga om avsevärda förändringar i de ekonomiska förhållandena inom verket.

Verkchefen skall en gång var tredje månad lämna nämnden en redogörelse över verkets allmänna ekonomiska läge, varjämte såväl föregående års bokslut som utgifts- och inkomstförslaget för nästföljande år bör hänskjutas till nämnden för överläggning eller yttrande. Nämnden åligger att verka för ett gott förhållande mellan verkets arbetare och arbetsledning.

Vidare skall nämnden ha sin uppmärksamhet riktad på att bestämmelser angående arbetarskydd m. m. efterlevas. En inom verket anställd arbetare jämte representant för arbetsledningen utses av nämnden att verkställa undersökning om anledningen till föreliggande omständigheter vid olyckor och dylikt. (Fackföreningsrörelsen.)

Den danska arbetskommissionen upplöst. Efter det den s. k. stora arbetskommissionen i september 1926 avgivit sitt i Sociala Meddelanden förut refererade förslag angående medlings- och skiljedomslagstiftningen (årg. 1926, sid. 912), skulle kommissionen enligt det förelagda arbetsprogrammet ha gripit sig an med frågorna om industriell demokrati, vinstandels- och familjelönssystem m. m. Den efter riksdagsvalen i december 1926 inträffade regimförändringen, som tidigare tagit sig uttryck bl. a. i indragning av det under den socialdemokratiska regeringen inrättade socialministeriet, har nu emellertid dragit ett streck även över dessa utredningar. Under hänvisning till nödvändigheten att på alla områden minska statsverkets utgifter hade inrikesministeriet, som numera övertagit befattningen med dessa ärenden, i skrivelse den 12 januari 1927

anmodat kommissionen att tills vidare överlämna de pågående utredningarna till ett arbetsutskott om 7 personer, vars betänkande sedermera skulle kunna underställas kommissionen in pleno. Vid behandlingen av denna framställning uttalade emellertid kommissionens majoritet en gensaga mot den ifrågasatta anordningen, vilken betecknades såsom ett ingrepp i kommissionens handlingsfrihet, och erbjödo sig ledamöterna i stället att, om regeringen så funne lämpligt, fullfölja arbetet utan att därför uppbära några särskilda dagarvoden. Ministeriets svar härpå blev, att man visserligen icke avsett att förevita kommissionen några oskäligt dyrbara arbetsmetoder, men å andra sidan ej heller ansåge de föreliggande frågorna ha den aktualitet, att de gjorde skäl för den hittillsvarande, omfattande utredningsapparaten. Med hänsyn härtill och då den föreslagna anordningen med oavlönat kommittéarbete ur principiell synpunkt ej syntes lämplig, bestämdes, att kommissionen skulle upplösas fr. o. m. den 1 mars 1927 och det redan insamlade materialet för vidare bearbetning överlämnas till ministeriet.

— Arbetslöner —

Löneutvecklingen i Tyskland under 1926. Den officiella tyska lönestatistiken, vars resultat för varje månad framläggas i »Wirtschaft und Statistik», grundar sig på uppgifter om de enligt kollektivavtal gällande arbetslönerna inom tolv representativa näringsgrupper (gruvdrift, metallindustri, kemisk-teknisk industri, byggnadsverksamhet, trä-, pappers- och textilindustri, bryggerier, bagerier, boktryckerier, kartongfabriker och statens järnvägar).

Av dessa branscher sammanfattas de sex förstnämnda till en huvudgrupp under beteckningen framställning av produktionsförnödenheter, medan de övriga (utom järnvägarna) betraktas såsom avseende framställning av konsumtionsvaror. Löneutvecklingen för de olika arbetarkategorierna framgår av följande tablå:

		Timlöner (pfennig)			Veckolöner (riksmark)		
		Dec. 1925	Dec. 1926	Indextal (1913 = 100)	Dec. 1925	Dec. 1926	Indextal (1913 = 100)
Framställning av produktionsförnödenh.	Yrkesarb.	96·6	97·5	*140*	47·11	47·49	*130*
	Grovarb.	65·8	66·4	*165*	34·21	34·56	*146*
Framställning av konsumtionsvaror	Yrkesarb.	80·8	80·9	*161*	38·77	38·85	*141*
	Grovarb.	69·1	69·5	*173*	33·18	33·36	*153*
Samtliga näringsgrupper	Yrkesarb.	94·1	94·9	*141*	45·58	46·36	*131*
	Grovarb.	66·0	66·7	*166*	34·05	34·44	*146*

I motsats mot vad de närmast föregående åren varit fallet, har lönenivån under 1926 icke undergått någon större förändring. Under årets fem första månader höll den sig i det närmaste oförändrad, sjönk sedan något under sommaren, men steg åter under hösten, så att genomsnittslönen i december låg ungefär 1 % högre än vid årets början. För 1925 var motsvarande siffra bortåt 19 %.

I förhållande till förkrigsnivån har ökningen, såsom framgår av de i tablån anförda indextalen, genomgående varit större för grovarbetare än för yrkesarbetare och större i fråga om konsumtionsvaror än för produktionsförnödenheter. Jämfört med levnadskostnadsökningen, som i december 1926 betecknades med indextalet 144, kunde grovarbetarna anses fullt kompenserade, medan yrkesarbetarnas reallön fortfarande låg lägre än före kriget. (Wirtschaft und Statistik.)

Löneutvecklingen i Kanada under 1926. De av Department of Labour uträknade indextalen för timlönernas förändringar inom vissa representativa yrkesgrupper föreligga nu även för 1926. Siffrorna äro som följer:

Yrkesmän:	1913	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
1. Byggnadsarbetare	100	181	170	162	166	170	170	172
2. Metallarbetare	100	209	187	174	174	175	175	177
3. Typografer	100	184	193	192	189	192	193	193
4. Spårvägsmän	100	194	192	184	186	186	188	188
5. Järnvägsmän	100	187	165	155	157	157	157	159
6. Kolgruvearbetare	100	198	208	198	198	192	165	165
Medeltal för 1—6	*100*	*192*	*186*	*178*	*178*	*179*	*175*	*176*
7. Grovarbetare	100	215	191	183	182	183	186	187
8. Diverse fabriksarbetare	100	217	202	189	196	198	196	197
9. Skogsarbetare	100	203	153	159	170	183	179	181

För kolgruvorna, som under 1925 fingo vidkännas betydande lönereduceringar, har lönenivån under 1926 bibehållits i huvudsak oförändrad, under det samtliga övriga näringsgrupper kommit i åtnjutande av större eller mindre förhöjningar. För typografer och spårvägsmän har sålunda lönenivån i förhållande till 1925 stigit med 0·3 %, för grovarbetare och fabriksarbetare med 0·5—0·6 % samt för byggnadsarbetare, järnvägsmän, metallarbetare och skogsarbetare med 1—1·2 %.

(The Labour Gazette.)

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under januari 1927. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpbehövande arbetslösa uppgick vid slutet av januari till 27 407 mot 24 723 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälp-sökande	Därav: det lokala överskottet		Hela antalet hjälp-sökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	719	196	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	161	67
Skogshushållning	283	83	Trämasse- och pappersindustri	106	21
Gruvdrift och malmförädling	1 776	782	Grafisk industri	66	15
Jord-, sten- och glasindustri	3 189	1 151	Industri och hantverk, ej spec.	782	101
Metall- och maskinindustri	2 306	746	Sjöfart och fiske	394	46
Trävaruindustri	3 412	1 027	Handel och samfärdsel m. m.	1 489	285
Byggnadsverksamhet	2 610	245	Husligt arbete	15	—
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	195	23	Arbete, ej hänf. till annan grupp	9 225	3 142
Textilindustri	206	65	Summa	**27 407**	**8 057**
Beklädnadsindustri	140	12			
Närings- o. njutningsmedelsind.	333	50			

Vid de statliga nödhjälpsarbetena sysselsattes den 31 januari 3 646 arbetare, därav vid arbetslöshetskommissionens statsarbeten 3 615 samt vid statens järnvägars automobilvägar 31. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde vid månadens slut 57, mot 46 den 1 januari.

Vid kommunala nödhjälpsarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 3 126 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 1 301 arbetare. Härförutom uppburo 2 015 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd och 199 personer dylikt understöd med bidrag av statsmedel.

Statens bruttoutgifter för nödhjälpsåtgärderna uppgingo under januari till 330 325 kronor.

Undersökning rörande de arbetslöshetsförsäkrade i England. Engelska arbetsministeriet har i början av innevarande år publicerat redogörelse för en under fjolåret företagen representativ undersökning rörande det i arbetslöshetsförsäkringen inbegripna arbetarbeståndets sammansättning med hänsyn till anställningsförhållanden, levnadsvillkor o. dyl. Undersökningen är utförd enligt en stickprovsmetod, på liknande sätt som de i denna tidskrift förut refererade undersökningarna rörande arbetslöshetsklientelet.[1] Den nu framlagda undersökningen kan också betraktas som ett slags komplettering av dessa på så sätt, att man nu icke begränsat sig till enbart sådana personer, som drabbats av arbetslöshet, utan sökt få ett genomsnitt av hela det befolkningslager, som är delaktigt i arbetslöshetsförsäkringen. Materialet för undersökningen har utgjorts av de individualuppgifter rörande arbetslöshetsförsäkrade, som förvaras i ministeriet. Då detta material omfattar 17·5 miljoner personer, har det givetvis varit nödvändigt att göra ett representativt urval, vilket skett på så sätt, att av de i buntar om i medeltal 218 stycken hophäftade uppgiftsblanketterna uttagits den sista blanketten i varje bunt. Av de c:a 80 000 uppgifter (55 000 manliga och 25 000 kvinnliga), som på detta sätt uttagits, ha bortåt 6 000 befunnits avse personer, som anmält sig för erhållande av arbetslöshetsböcker, men sedermera aldrig vare sig betalat några avgifter eller uppburit understöd, medan c:a 16 000 varit sådana, som före juli 1924 upphört att tillhöra försäkringen. Dessa båda kategorier ha utsöndrats vid bearbetningen, som sålunda kommit att omfatta inalles 58 347 personer.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1924, sid. 414, och 1925, sid. 660.

Den första punkt, som man med undersökningen sökt få klarlagd, är frågan om arbetslöshetsrisken och arbetslöshetsfrekvensen bland olika kategorier av de arbetslöshetsförsäkrade och det därmed sammanhängande spörsmålet om proportionen mellan de av de försäkrade erlagda avgifterna och de av dem uppburna understödsbeloppen.

Det visar sig, att i genomsnitt något mer än hälften (52 %) av de försäkrade under längre eller kortare tid kommit i åtnjutande av arbetslöshetsunderstöd. Olika näringsgrenar förete emellertid i detta hänseende högst betydande skiljaktigheter (22—90 %). Avgifter till arbetslöshetsförsäkringen ha av männen i medeltal erlagts för 233 veckor och av kvinnorna för 161 veckor, medan genomsnittliga antalet understödsdagar utgjort 122 resp. 69. För männen kommer sålunda ej fullt 2 och för kvinnorna 2 ⅓ veckoavgifter på varje understödsdag. Räknar man endast med de arbetare, som över huvud uppburit understöd, blir genomsnittliga antalet understödsdagar för männen 226 och för kvinnorna 144.

De olika åldersgrupperna förete en påfallande liten skiljaktighet med hänsyn till arbetslöshetsrisk. Gruppen 25—30 år företer dock något högre siffror än övriga åldrar, om man frånser de äldsta klasserna (55 år och däröver).

Av särskilt intresse äro de upplysningar, som genom undersökningen kunnat erhållas rörande omsättningen inom arbetslöshetsklientelet. Det har med avseende härå bl. a. konstaterats, att under de sista fjorton månaderna före undersökningens igångsättande (februari 1925—mars 1926) genomsnittliga antalet understödsansökningar per vecka utgjort 1·15 miljoner, medan sammanlagda antalet personer, som under hela denna period begärt understöd, uppgått till 3·5 miljoner. Var och en av de ifrågavarande arbetslösa skulle sålunda i medeltal ha varit understödsberättigad ungefär en tredjedel av sagda tidsperiod. Till jämförelse kan ytterligare påpekas, att hela antalet arbetslöshetsförsäkrade under bemälda tid utgjorde c:a 12 miljoner, varav alltså 8·5 miljoner icke alls gjorde anspråk på något understöd.

Till belysning av samma spörsmål anföras vidare vissa siffror rörande 2½-årsperioden oktober 1923—mars 1926. I fråga om samtliga de arbetslösa, som under denna period uppburit understöd för längre eller kortare tid, har genomsnittliga understödstiden befunnits utgöra för männen 146 och för kvinnorna 88 dagar. En fördelning av dessa understödstagare med hänsyn till understödstiden ger bl. a. följande resultat:

Antal arbetslösa (i %), som uppburit understöd	Män	Kvinnor
a) endast under tiden okt. 1923—sept. 1924	17·0	17·5
b) » » » okt. 1924—mars 1926	44·1	44·7
c) både före och efter okt. 1924	38·9	37·8
Summa	100·0	100·0

Lägger man härtill, att antalet arbetslösa, som uppburit understöd under mer än halva den tid, varom här varit fråga, utgjort bland männen 9·7 % och bland kvinnorna endast 0·9 % av samtliga, synes man såsom ett totalomdöme kunna säga, att omsättningen bland de arbetslösa varit icke så obetydlig och antalet »permanent arbetslösa» säkerligen endast utgjort ett ringa fåtal av hela klientelet. Härpå tyder också den omständigheten, att antalet karensdagar under år 1925 beräknats uppgå till 7·8 % av hela antalet redovisade arbetslöshetsdagar och att på varje understödssökande under sagda år kom i medeltal 8 dylika väntedagar.

En annan fråga, som genom förevarande undersökning för första gången blivit fullständigt belyst, gäller omsättningen bland de arbetslöshetsförsäkrade. Beträffande denna punkt har man förut endast haft tillgång till vissa uppgifter rörande antalet nytillträdande arbetstagare, vilka uppgifter dessutom blivit något missvisande på grund av dubbelanmälningar. I fråga om antalet av dem, som utträtt ur försäkringen, har man tidigare blott kunnat göra approximativa uppskattningar. Såsom i det föregående omnämnts, hade man vid den första bearbetningen av det för undersökningen uttagna materialet bl. a. utsorterat samtliga personer, som före mitten av år 1924 utgått ur de försäkrades led, utgörande 20·1 % av hela antalet (17·1 % av männen och 26·7 % av kvinnorna). Efter vad man på grundval av dessa siffror beräknat, skulle årligen omkring 6 % utgå av en eller annan anledning (dödsfall, utvandring eller övergång till ej försäkringspliktigt yrke). Att kvinnorna i detta hänseende uppvisa högre siffror än männen är lättförklarligt med hänsyn till bl. a. avgången vid giftermål.

Till sist kan nämnas, att av det för undersökningen bearbetade materialet åtskilliga intressanta upplysningar erhållas om yrkesväxlingen inom olika näringsgrenar. Kolgruvearbetarna framträda i denna statistik som den yrkesgrupp, där yrkesväxlingen är avgjort minst, ett för bedömandet av arbetslöshetsfrågan inom detta fack ganska betydelsefullt faktum.

(Report on an investigation into the employment and insurance history of a sample of persons insured against unemployment in Great Britain.)

Engelskt kommittébetänkande rörande arbetslöshetsförsäkringen. Jämsides med den i förra häftet (sid. 140) omnämnda »Committee on Education and Industry» har i England sedan november 1925 en särskild kommitté varit sysselsatt med en utredning om eventuella ändringar i nu gällande system för arbetslöshetsförsäkringen, en fråga som för närvarande äger särskild aktualitet med hänsyn därtill, att de av parlamentet under 1924 antagna bestämmelserna om s. k. utsträckt understödsrätt äga giltighet endast till utgången av år 1927. Kommittén, bland vars mera kända ledamöter kunna nämnas å arbetsgivarsidan sir James Lithgow samt från arbetarlägret miss Margaret Bondfield och mr Frank Hodges, har den 31 januari 1927 avgivit första delen av sitt betänkande, innehållande redogörelse för de utförda utredningarna och därav föranledda förslag. Den senare utkommande andra delen är avsedd att omfatta referat av de inför kommittén avgivna yttrandena från olika sakkunniga.

Det nu avgivna betänkandet inledes med en översiktlig resumé över den engelska arbetslöshetsförsäkringens utveckling, från de första i samband med sjukkasse- och fackföreningsrörelsen tillkomna frivilliga arbetslöshetskassorna över 1911 års lag fram till den nu gällande lagstiftningen. Kommittén kommer därefter in på den under senare år ofta väckta frågan om i vad mån de nu tillämpade understödsbestämmelserna giva anledning till missbruk. En granskning av de resultat, som erhållits genom olika undersökningar på detta område, ger enligt kommitténs mening vid handen, att dessa missbruk i varje fall varit av mindre omfattning än man skulle kunnat förmoda. Innan kommittén därefter övergår till att beröra de principer, varpå arbetslöshetsförsäkringen enligt dess mening bör vara grundad, framföras en del önskemål beträffande åtgärder, som skulle kunna vara ägnade att nedbringa arbetslösheten inom de industriella yrkena. Huvudpunkterna häruti äro följande:

a) Bättre samarbete mellan arbetsgivarna och den offentliga arbetsförmedlingen.

b) Samarbete mellan arbetsgivare och arbetare inom varje industri för reglering av tillgången på arbete och arbetskraft.

c) Ökad uppmärksamhet åt ungdomens yrkesval och yrkesutbildning.

d) Underlättande av arbetslösas övergång till andra yrken.

e) Rätt för arbetsgivare att betala otränade och ovana arbetare under avtalslönen.

f) Tryggande av arbetsfreden.

g) Anordnande av en allmän undersökning angående möjligheterna att inom olika näringsgrenar åstadkomma jämnare och mera stabil arbetstillgång.

I fråga om kommitténs huvuduppgift, framläggande av förslag rörande eventuellt erforderliga ändringar i arbetslöshetsförsäkringens organisation, har bland ledamöterna fullständig enighet rått därom, att hjälpen till de arbetslösa alltjämt borde utgå enligt *försäkringsprincipen*. Någon övergång till en eller annan på *försörjningsprincip* grundad understödsform har sålunda icke ifrågasatts. Däremot har från fackföreningshåll framkommit yrkande på att kostnaderna för försäkringen, som nu till väsentlig del vila på de försäkrade själva och deras arbetsgivare, helt och hållet borde överflyttas på staten. Kommittén har ställt sig avvisande mot detta projekt redan av den orsak, att en dylik reform faktiskt skulle innebära en fullständig omläggning av hela grunden för den nuvarande lagstiftningen och sålunda knappast fölle inom ramen för det givna utredningsuppdraget. Kommittén påpekar också, att man bland förespråkarna för den nämnda omläggningen kan särskilja två olika meningsriktningar med rakt motsatta syften: å ena sidan de ovan nämnda fackföreningsmän, som vilja fritaga arbetarna från försäkringens bördor, men bibehålla understödsrätten; å andra sidan de politiker, som i statens övertagande av kostnaderna för arbetslöshetsförsäkringen se ett medel att göra de arbetslösa till vanliga understödstagare, utan egna rättsanspråk gentemot samhället. Båda dessa grupper av ytterlighetsmän torde vara ense om

att det nuvarande, på de försäkrades bidragsplikt grundade systemet är att föredraga framför det av motsidan förfäktade.

Med utgångspunkt från ovannämnda princip har kommittén utarbetat ett förslag till revision av den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen, innebärande bl. a. borttagande av den nu gällande skillnaden mellan ordinarie och extraordinärt understöd. Understödsbeloppen skulle för icke familjeförsörjare i allmänhet bli något lägre än de nuvarande, varemot familjeförsörjare skulle kompenseras genom särskilda tillägg. Försäkringsavgifterna skulle också något sänkas: för en vuxen man skulle t. ex. per vecka erläggas 15 d. (jämte ett tills vidare utgående extra tillägg å 3 d.) mot 23 d. enligt gällande lag. Avgifterna skola erläggas av arbetare, arbetsgivare och staten med $^1/_3$ vardera. Den föreslagna fördelningsgrunden innebär en höjning av statens andel, som i 1920 års lag ursprungligen var fastställd till $^1/_6$ av hela beloppet, men genom de följande provisorierna successivt ökats.

De föreslagna avgifterna äro beräknade under förutsättning av en »normal» arbetslöshet, varmed enligt kommitténs mening skulle förstås en genomsnittssiffra av 6 %. Emellertid framhålles, att man på detta område alltid måste vara beredd på oförutsedda kriser, som kunna förryeka alla beräkningar — en sådan händelse var den mitt under utredningsarbetet utbrutna kolkonflikten, som högst väsentligt försämrade arbetslöshetsfondens ställning och nödgade kommittén att, som ovan nämnts, redan från början räkna med ett extra tillägg till de föreslagna avgifterna. Då det, även om dylika katastrofer icke komma emellan, aldrig är möjligt att med full säkerhet beräkna arbetslöshetsrisken för en längre tid framåt, föreslås, att hela avgiftssystemet vart femte år måtte göras till föremål för en på försäkringstekniska grunder byggd undersökning för utrönande av i vad mån de gällande beloppen kunna behöva revideras.

Som villkor för understöderätt har — förutom de allmänna kraven på »oförvållad arbetslöshet» m. m. — allenast upptagits, att den arbetslöse skall ha erlagt minst 30 veckoavgifter under de två senaste åren. Denna restriktion är enligt kommitténs mening tillräcklig för att från de understödssökande utgallra de permanenta arbetslösa. Däremot har man ansett det ej vara med försäkringens syfte förenligt att, som från arbetsgivarhåll påyrkats, sätta understödstidens längd i något slags proportion till de erlagda avgifternas storlek. Erfarenheten från arbetslöshetsförsäkringens tidigare år har nämligen visat, att bestämmelser av dylik innebörd väl kunna tillämpas under tider av god och jämn arbetstillgång, men vid svårare kriser måste suspenderas, om ej en alltför stor del av de arbetslösa skola berövas delaktighet i försäkringen. Kommittén tillbakavisar också ett från fattigvårdshåll framfört förslag, att till den allmänna fattigvården borde hänvisas sådana arbetslösa, som överskridit den i nu gällande lag stadgade ordinarie understödstiden; de arbetslösas naturliga ambition att ej behöva anlita fattigvården bör tvärtom enligt kommitténs mening på allt sätt respekteras och uppmuntras.

För att emellertid erhålla en starkare kontroll över sådana arbetslösa, som i större utsträckning utnyttja försäkringen, föreslår kommittén, att alla fall, där en person under sex månaders tid (26 veckor) uppburit understöd för sammanlagt 13 veckor eller däröver, skola göras till föremål för undersökning inför en särskild skiljedomstol, som skall äga avgöra, huruvida och under vilka villkor den ifrågavarande arbetslöse i fortsättningen skall få uppbära understöd. Speciellt skall sagda skiljedomstol ha att avgöra tvister om tillämpning av den lagbestämmelse, som medgiver en arbetslös att vägra antaga erbjudet arbete, därest den erbjudna lönen eller arbetets beskaffenhet väsentligen skiljer sig från vad han förut varit van vid. Finner nämligen skiljedomstolen, att den arbetslöse icke längre kan anses ha någon utsikt att erhålla anställning inom sitt förutvarande yrke eller med samma lön som förut, skall han kunna åläggas att antaga även annat och lägre betalt arbete, vid risk att eljest förlora rätten till fortsatt understöd.

(Report of the Unemployment Insurance Committee; First volume.)

Förslag till arbetslöshetsförsäkring i Tyskland. Frågan om införande av obligatorisk arbetslöshetsförsäkring i Tyska riket synes nu stå inför avgörande, i det att det länge förberedda lagförslaget rörande detta ämne sedan december 1926 ligger på riksdagens bord.

Arbetslöshetsförsörjningen i Tyskland har hittintills alltsedan novemberrevolutionen 1918 regelrats genom författningar av provisorisk karaktär. Den s. k. förordningen rörande arbetslöshetsförsörjning har under de gångna åren ej mindre än aderton gånger varit underkastad ändringar

och fyra gånger utfärdats i helt ny form. Ändringarna ha i åtskilliga fall endast inneburit en nödvändig anpassning efter penningvärdets fluktuationer, men i viss mån också berört grunderna för hjälpverksamheten. Sålunda har densamma, efter att ursprungligen helt ha finansierats av stat och kommun, sedan hösten 1923 delvis erhållit försäkringsmässig karaktär genom att även arbetsgivarna och arbetarna ålagts viss bidragsskyldighet. Dessa bidrag, vilka erlagts i samma ordning som avgifterna till den obligatoriska sjukförsäkringen, ha dock icke för de därav berörda arbetarna medfört några direkta rättsanspråk vid inträffande arbetslöshet, utan har hjälpverksamheten alltjämt bedrivits enligt behovsprincipen.

Enligt det nya lagförslaget skall däremot även i detta hänseende försäkringsprincipen helt genomföras. I regeringsförslagets motivering anföres, att beträffande spörsmålet försäkring eller försörjning en viss frontförändring under de senare åren inträtt inom arbetsgivar- och arbetarlägren. Under tiden närmast efter revolutionen framfördes från arbetarsidan ofta den meningen, att det vore samhällets plikt att helt sörja för de arbetslösa, medan man inom arbetsgivarkretsar hävdade arbetarnas skyldighet att genom erläggande av vissa avgifter försäkra sig mot arbetslöshetens följder. Numera synes man åter bland arbetarna ha kommit till den uppfattningen, att ett på försäkringsprincipen byggt system medför de största fördelarna, under det arbetsgivarna göra gällande, att ett från behovsprincipen utgående försörjningssystem skulle för samhället bliva minst betungande. De för den sistnämnda uppfattningen anförda argumenten beteckna emellertid av regeringen som ej tillräckligt övertygande. Bl. a. påvisas, huruvida de besparingar, som skulle kunna göras genom att från understödsrätt utesluta en del ej alldeles medellösa personer, sannolikt till stor del skulle uppslukas av de ökade kontroll- och förvaltningskostnader, som krävdes för ett på behovsprövning grundat system.

I regeringsförslaget dryftas också frågan, huruvida försäkringen bör vara frivillig (enligt Gentsystemet) eller obligatorisk, och förordas det senare alternativet bl. a. med hänsyn därtill, att en på Gentsystemet uppbyggd försäkring knappast kan erhålla effektivitet inom vissa svagt organiserade fack samt att vid detta systems genomförande någon bidragsplikt icke gärna kan åläggas arbetsgivarna. Det framhålles också, att fackföreningarna själva numera, då en allmän, obligatorisk försäkring står inom räckhåll, ej längre hålla så starkt på detta system.

Det nu föreliggande förslaget avser sålunda en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring, grundad på lika bidragsskyldighet från arbetsgivare och arbetare. Avgifterna skola, liksom under den nuvarande ordningen, erläggas i samband med sjukförsäkringsavgifterna och från vederbörande sjukkassa redovisas till landsarbetslöshetskassorna. Dessa, som skola vara organ för den föreslagna arbetslöshetsförsäkringen, skola organiseras i nära förbindelse med de befintliga offentliga arbetsförmedlingsanstalterna. Som regel skall varje arbetsförmedlingsanstalts verksamhetsområde utgöra ett arbetslöshetskassedistrikt, och ledamöterna i arbetsförmedlingsanstaltens förvaltningsutskott skola tillika utgöra kassans utskott. Inom detta utskott utses kassans styrelse, bestående förutom ordföranden av tre arbetsgivar- och tre arbetarrepresentanter. Som uppsiktsmyndighet fungerar riksanstalten för arbetsförmedling, som inom sig organiserar en riksutjämningskassa för avräkningar mellan de lokala kassorna.

För bestämmande av arbetslöshetsunderstödens storlek indelas arbetarna i sju löneklasser, av vilka den lägsta omfattar arbetare med en veckolön av 12 mark och därunder och den högsta arbetare med en veckolön av mera än 42 mark. Understöden utgå med 45 % av lönen i lägsta klassen, successivt sjunkande till 35 % i den högsta. Till dessa understöd komma vissa familjebidrag, varigenom understödet kan stiga till 70—60 %.

Under tider av mera varaktig, extraordinär arbetslöshet skola, förutom de av arbetsgivare och arbetare inbetalade bidragen, även statsmedel kunna ställas till förfogande för utbetalande av särskilda kristidsunderstöd.

(Entwurf eines Gesetzes über Arbeitslosenversicherung. Reichstag 1924/27, nr 2885.)

— Socialförsäkring —

Proposition till finska riksdagen om obligatorisk sjukförsäkring. Det tidigare i Soc. Medd. (årg. 1926, sid. 492) omnämnda förslaget till obligatorisk sjukförsäkring i Finland har nyligen av regeringen efter omarbetning framlagts för riksdagen. Ändringarna innebära bl. a. någon

ökning av försäkringspliktens omfattning, viss höjning av prestationerna vid sjukdomsfall samt införandet av begravningshjälp såsom obligatorisk understödsform. Därjämte föreslås en väsentlig ökning av statsbidraget och en till den försäkrades förmån ändrad fördelning av ansvaret för försäkringsavgiften, varigenom denna till hälften skulle erläggas av arbetaren och till hälften av arbetsgivaren.

— Ut- och invandring —

Utvandringen från Danmark under 1926. Den danska statistiken redovisar för det senast gångna året 5 804 utvandrare till främmande världsdelar. Siffran är, såsom nedanstående tablå utvisar, större än motsvarande tal 1925, men mindre än 1924 och 1923 års siffror.

Antal utvandrare till	1922	1923	1924	1925	1926
Kanada	351	1 081	2 286	1 013	1 484
Förenta staterna	2 956	5 813	3 567	2 882	3 354
Mellan- och Sydamerika	723	651	397	619	893
Andra världsdelar	64	56	69	64	73
Summa	**4 094**	**7 601**	**6 319**	**4 578**	**5 804**

Ökningen under redogörelseåret faller uteslutande på männens konto. Antalet manliga emigranter har nämligen stigit från 2 773 till 4 050, medan kvinnorna minskats från 1 805 till 1 754. Kvinnorna utgjorde sålunda blott ca 30 % av hela antalet, mot nära 40 % föregående år.

Förutom förestående emigranter befordrades genom danska utvandraragenter till annan världsdel 7 832 personer, vilka redan hade sin hemort i det främmande landet, d. v. s. huvudsakligen dansk-amerikanare. (Statistiske Efterretninger.)

Utvandringen från Norge under 1926. Den norska emigrationsstatistiken redovisar för 1926 och närmast föregående år följande antal utvandrare till främmande världsdelar:

		1922	1923	1924	1925	1926
Norska utvandrare		6 456	18 287	8 492	6 975	9 326
Transiterande utvandrare	svenskar	572	2 825	977	346	247
	andra	69	59	48	51	72

Härförutom upptagas i statistiken 2 665 tidigare utflyttade personer av norsk börd, vilka under 1926 åter rest ut efter besök i hemlandet.

(Statistiske Meddelelser.)

In- och utvandringen i Förenta staterna under senare halvåret 1926. Sammanlagda antalet utlänningar, som under månaderna juli—december 1926 ankommit till Förenta staterna eller avrest därifrån, framgår av följande inom U. S. Bureau of Immigration sammanställda tablå:

Månad	Mottagna utlänningar			Avvisad	Avresta utlänningar			Deporterade	Inresseöverskott
	Immigranter	Andra resande	Summa		Emigranter	Andra resande	Summa		
Juli	22 283	16 096	38 379	1 746	7 052	17 970	25 022	816	13 357
Augusti	29 286	20 467	49 753	1 601	7 376	15 410	22 786	1 121	26 967
September	35 297	25 680	60 977	1 817	6 634	16 392	23 026	885	37 951
Oktober	34 528	22 059	56 587	1 566	5 377	13 803	19 180	1 100	37 407
November	30 756	16 185	46 941	1 713	6 859	13 078	19 937	1 085	27 004
December	23 805	11 803	35 608	1 915	9 481	16 875	26 356	1 241	9 252
Summa	**175 955**	**112 290**	**288 245**	**10 358**	**42 779**	**93 528**	**136 307**	**6 248**	**151 938**

Av de 288 000 mottagna utlänningarna klassificerades ca 48 000 som »non immigrants», 158 000 som »nonquota immigrants» och 82 000 som »quota immigrants». Bland de sistnämnda utgjordes huvudmassan, 80 541, av européer. Fördelningen på de olika staterna var som följer:

	Årskvot	Kvotimm.		Årskvot	Kvotimm.		Årskvot	Kvotimm.
Albanien	100	49	Italien	3 845	2 216	Ryssland	2 248	1 070
Andorra	100	3	Jugoslavien	671	359	San Marino	100	72
Belgien	512	285	Lettland	142	118	Schweiz	2 081	1 033
Bulgarien	100	103	Liechtenstein	100	15	Spanien	131	106
Danmark	2 789	1 346	Litauen	344	164	Storbritannien	34 007	14 366
Danzig	228	162	Luxemburg	100	46	*Sverige*	*9 561*	*4 600*
Estland	124	104	Monako	100	5	Tjeckoslovakien	3 073	1 705
Finland	471	239	Nederländerna	1 648	781	Turkiet	100	61
Frankrike	3 954	1 885	Norge	6 453	2 882	Tyskland	51 227	25 048
Grekland	100	110	Polen	5 982	3 209	Ungern	473	265
Irland	28 567	17 051	Portugal	503	237	Österrike	785	438
Island	100	41	Rumänien	603	367			
						Summa	**161 422**	**80 541**

Fördelas immigranterna endast med hänsyn till det land, varifrån de invandrat — alltså utan hänsyn till de nationalitetssynpunkter, efter vilka invandringskvoten beräknas — befinnes antalet personer, som invandrat från Sverige, utgöra inalles 4 325. Antalet till Sverige destinerade utvandrare utgjorde samtidigt 473.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete.

Olycksfall vid järnvägar, transportbanor, hängbanor o. dyl.

III: 5. Vid ett sågverk skulle en faktor E. *stanna en med plankor lastad brädgårdsvagn*, som med sakta fart befann sig i rörelse på rälsen på väg från hyvleriet. Han *använde för detta ändamål en kortare plankbit*, vars ena ände han satte emot en syll i banan. Den andra änden ämnade han inpassa snett emot ett tvärslag på vagnen för att på så sätt stoppa densamma.

Plankbitens övre ände råkade slinta mot tvärslaget och kom under de två yttersta brädtravarna på vagnen. Därvid tippades dessa, och *c:a 40 plankor föllo över E.*, som fastklämdes mot en bredvidstående, tom vagn. Han avled följande dag på grund av bristning i levern.

Vagnen var ej försedd med sidostöttor, utan säkrades plankupplägginngen från ras genom att planktravarna, de s. k. brädskoten, på ungefär lassets halva höjd lades förskjutna, varvid det övre brädskotet, vilande till hälften på vardera av de undre skoten, sammanhöll dessa genom sin tyngd. Lastning av vagnen medelst »strölägggning», d. v. s. med tvärslagda brädstycken mellan planktravarna, kunde ej användas. Lämpliga anordningar saknades till förhindrande av vagnarnas tillbakarullning utefter banan.

Till förebyggande av dylika olycksfall lämnade yrkesinspektören anvisning om sidostöttor för vagnarna samt anbringandet av fasta stoppanordningar vid hållplatserna på banan.

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Slipmaskiner, slipstenar o. dyl.

VIII d: 1. En i en filfabrik sysselsatt arbetare blev *under slipning av filämnen träffad av ett stycke av den sönderspringande slipstenen*, så att döden omedelbart följde.

Slipstenen, enligt uppgift av naturlig sandsten och av utländskt fabrikat, hade varit i bruk fyra veckor samt därunder nedslitits från ursprungligen 1·75 till 1 meters diameter; bredden är 300 mm och omloppshastigheten maximalt 200 varv/min., motsvarande en periferihastighet av högst 10·5 m/sek. Rotationsriktningen är uppifrån mot arbetaren. Våtslipning användes, och vattnet tillföres genom rör upptill över stenen. Stenen är fästad på axeln mellan tvenne brickor av 500

mm diameter med mellanlägg av asfaltpapp. Annat skydd förefanns ej än en träställning och säckar till förhindrande av vattenstänk.

Vid olyckstillfället lössprängdes från stenen tre ungefär lika stora delar med radiella sprängytor, och återstod ett centrumstycke av något större diameter än brickorna. Av brottytornas utseende tycktes framgå, att sprickor förefunnits, där sprängningen nu inträffade. Vid undersökning av en annan sten, monterad och använd på samma sätt, syntes också tydliga, ungefär cirkelformiga sprickor strax utanför fästbrickorna.

Innan en ny sten tages i bruk, hålles denna alltid i gång minst fyra timmar med full hastighet, och ingen får vistas i dess närhet under denna tid. Enligt uppgift skulle endast en gång förut — på 1880-talet — en slipsten spruckit sönder vid ifrågavarande fabrik

Den sprungna stenen företedde en så lös konsistens, att den utan svårighet kunde söndersmulas till sand med blotta fingrarna. Sönderfrysning av stenen synes vara uteslutet, enär lokalen under arbetstiden hålles uppvärmd medelst värmeledning och så stark frost ännu vid tiden för olycksfallet ej förekommit, att stenen kunnat frysa under natten.

Klyvsågar.

VIII g: 2. Vid en ångsåg var en sågare jämte en yngre arbetare sysselsatt vid en lathsklinga med *sågning av props till lathsämnen*. Hjälpsågaren, som vid dylik sågning står bakom klingan har till uppgift att taga emot det utsågade lathsämnet och arbetsstycket samt att skjuta det sistnämnda tillbaka till den framför klingan stående sågaren. Arbetstakten är vid lathsågning i regel hastig.

Under arbetets gång hade hjälpsågaren troligen kommit »ur takten» och ej borttagit *arbetsstycket* i rätt tid, med påföljd att detsamma *fängades av klingan och kastades tillbaka mot sågaren*. Denne träffades i levertrakten och skadades mycket svårt.

Vid sågarna funnos såväl överskydd som klyvkniv. Eftersom stycket kunde komma tillbaka inunder överskyddet, har detta uppenbarligen ej varit tillräckligt nedsänkt. Orsaken härtill torde vara, att skyddet verkade hindrande på arbetet på grund av olämplig konstruktion i nedsänkt läge, d. v. s. i skyddsläge.

Inspektören har framlämnat ett förslag till ett ändamålsenligare skydd vid lathsågar — skyddet konstruerat efter ungefärligen samma principer som vid stocksågar.

Svänghjul, remskivor och remmar.

VIII å: 3. I *ett fodermagasin hade drivremmen å elevatorremskivan till en foderkross slirat* av på grund av överbelastning, orsakad genom ojämn matning av elevatorn.

Ifrågavarande elevator remdrives från en axelledning på ca 1¼ m centrumavstånd från elevatorremskivan. Diametermåtten av *elevatorns remskiva och axelledningens remskiva* äro respektive 700 mm och 140 mm, axelledningens varvantal 310 varv/min. och centrumhöjden densamma för båda remskivorna. Drivremmen har sydda remskarvar och löper i kors över skivorna. Under dessa är uppförd en plattform för maskinskötaren.

En arbetare S. gick upp på plattformen *för att åter lägga på remmen, utan att först stanna drivmotorn för axelledningen*. Emedan elevatorremskivan gick trögt på grund av överbelastningen, blev en kamrat till S. beordrad att vara honom behjälplig vid rempåläggningen. Under det att kamraten skulle lägga remmen på elevatorremskivan, kvarhölls densamma å lilla remskivan av S. med ena benet på det sätt, att hälfoten stöddes mot den roterande axelledningen. Dessförinnan hade remmen av S. bestrukits med remvax. Innan kamraten fått remmen på stora remskivan, hade S. råkat fastna med byxbenet, där remmen löpte in på den lilla skivan. På grund av vaxbestrykningen klibbade remmen samtidigt fast vid skivan och lindade upp sig på axeln, därvid fastsurrande S. Innan maskineriet hunnit stannas, hade S. *följt med axeln runt* och därvid skadats så svårt, att han dagen därpå avled. Ena benet blev helt avslitet från kroppen.

Till förebyggande av dylika olyckshändelser kommer nu såväl elevator som övriga arbetsmaskiner i magasinet att förses med O-skivor och remledare på så sätt, att remmen slirar över från den drivande skivan till O-skivan och sedan med remledaren återföres till sin plats. Huvudaxeln kommer därjämte att intrummas.

VIII å: 4. Vid en maltfabrik och kvarn skulle maskinisten *ösa upp vatten, som samlat sig i fördjupningen för svänghjulet i gasmotorns fundament.* Han använde sig av en skopa, fastsatt vid ett cirka 1·5 m långt skaft. Avståndet mellan det med rem belagda svänghjulet och fundamentet, där remmen löper ned i fördjupningen, är cirka 10 cm och så litet, att skopan nätt och jämt kan komma emellan.

Medan gasmotorn var i gång, hade maskinisten stigit upp på fundamentet och börjat ösningen. Troligen har han *kommit för nära remmen med skopan*, därvid förlorat balansen på det av olja och tjära hala fundamentet och fallit i riktning mot svänghjulet. En i närheten varande person fann honom liggande död bredvid svänghjulet med ett krossår å huvudskålen. Enligt samstämmande uppgifter lär maskinisten vid olyckstillfället ej varit fullt nykter.

Yrkesinspektören lämnade anvisning om svänghjulets inskyddande medelst skyddsräck å fundamentet samt föreskrev, att ett anslag uppsättes, innehållande förbud att ösa fördjupningen för remskivan, medan gasmotorn är i gång.

Olycksfall genom fallande föremål eller ras.

X: 10. På ett gruvfält var en arbetare sysselsatt med att *lämpa ned malmslig* på ett under sligupplaget i en tunnel löpande transportband. Fastän han under flera år varit sysselsatt med dylikt arbete, synes han ej hava varit tillbörligt aktgivande och försiktig, utan torde hava *arbetat sig för långt fram och in vid foten av slighögen.* Genom att högens sidoyta därvid blivit för brant stående, nedrasade plötsligt ett större parti av sligmassan. Arbetaren, som ej hann undan, *fick sligen över sig och kvävdes.*

Till förekommande av dylika olyckshändelser lämnades vid besiktningen följande anvisningar: Minst två män böra vara tillstädes vid dylikt arbete, samt skola slighögens sidoytor hållas vid en lämplig lutning; arbetaren skall hava säker och obehindrad återväg vid eventuellt inträffande ras; i slighögen kvarstående bockben o. dyl., som vid ras kunna dragas omkull, avkapas jämns med slighögens yta, samt uppdrages åt en erfaren och försiktig man att hålla särskild uppsikt över att erforderliga åtgärder vidtagas för arbetets säkerställande.

Olycksfall genom sprängämnen.

XI: 6. Vid ett vägbygge skulle ett mindre bergparti i vägbanan sprängas bort. Ett arbetslag om fyra arbetare voro sysselsatta vid arbetet. Ett ca 0·8 m djupt hål var urborrat, och man hade skjutit »gryta» däri med tre urbränningar. *Explosionen inträffade under pågående laddningsarbete för huvudskottet, och 7 à 8 patroner torde nedförts i grytan, då självantändningen inträffade.*

Av de tvenne med laddningen sysselsatta arbetarna dödades den ene omedelbart, och den andre skadades så svårt, att han samma dag avled. De två andra arbetarna, som stodo intill och åsågo laddningen, undkommo utan nämnvärda skador.

Av arbetsledningen hade utlämnats »acit» för sprängningen. Arbetarna medförde själva några patroner dynamit, varav en lär ha använts vid varje grytskjutning jämte acit. Vid huvudskjutningen hade antagligen 7 patroner acit samt en patron dynamit nedförts i hålet, då explosionen inträffade. Någon avsvalning av »grytan» mellan urbränningarna hade ej ägt rum, utan företogs ny laddning omedelbart efter det skottet för föregående grytskjutning lossats, varför den för tidiga explosionen torde berott på hög temperatur i borrhålet eller i detsamma kvarvarande glödande rester från föregående urbränning. Laddstaken, som användes, var av trä och utan metallskoning. Bergarten var tät och hård granit.

En av de vid olyckshändelsen omkomna arbetarna betraktades som förman för sprängningsarbetena, enär han en vinter förut varit sysselsatt med dylikt arbete och sålunda hade största erfarenheten av kamraterna. Någon instruktion för sprängningsarbeten hade ej utlämnats.

Efter olycksfallet har arbetsledningen för ifrågavarande vägbygge till samtliga arbetslag utdelat »Anvisningar för arbetare till förekommande av olycksfall vid sprängningsarbeten».

Nya publikationer från internationella arbetsbyrån.

Av socialrådet *Erik Sjöstrand*, Genève.

Metoder för uppgörande av statistik över arbetskonflikter.

Methods of Compiling Statistics of Industrial Disputes. (Studies and Reports, Series N, nr 10.) 1926. 51 sid. Pris kr. 1: —.

Internationella arbetsbyrån utgav till tredje socialstatistiska konferensen i oktober 1926 ett häfte med ovanstående titel, vari metoderna för uppgörande av statistik över arbetskonflikter underkastades en jämförande granskning och möjligheterna undersöktes för åvägabringande av internationell jämförbarhet på området.

Inledningsvis påpekas, att i våra dagar arbetstvisterna blivit en regelbundet återkommande företeelse inom det ekonomiska livet och att i betraktande av deras ökade betydelse praktiskt taget alla industriländer funnit det nödvändigt att utgiva statistik över desamma. I denna statistik behandlar man i allmänhet frågan huvudsakligen ur ekonomisk synpunkt och strävar efter att åstadkomma en slags index över växlingen i konjunkturerna på arbetsmarknaden. Att förbättra och få till stånd en viss enhetlighet inom denna statistik förklaras vara av synnerligen stor betydelse, icke endast ur nationell, men också ur internationell synpunkt.

Framställningen indelas i fyra delar. I det första kapitlet behandlas ämnet ur vissa allmänna synpunkter (syftet med statistiken, definitionen å arbetstvister, metoder för uppgifternas insamling och publicering samt beräkningen av antalet förekommande arbetstvister). Det andra kapitlet handlar om klassificeringen av arbetstvister enligt deras art (tvisternas uppkomst och orsaker, deras föremål, resultaten av dem, olika metoder för arbetstvisters biläggande etc.). Det tredje kapitlet är ägnat åt tvisternas indelning efter deras betydelse (omfattning, varaktighet och förlorade arbetsdagar) och i det fjärde behandlas frågan ur synpunkt av den risk arbetstvister medföra för produktionen, varjämte olika metoder för beräkning av riskfrekvensen tagas i skärskådande.

Metoder för uppgörande av statistik över kollektivavtal.

Methods of Statistics of Collective Agreements. (Studies and Reports, Series N, nr 11.) 1926. 36 sid. Pris kr. 1: —.

Statistik över kollektivavtal förekommer ännu icke i större utsträckning, oaktat därigenom erhållna upplysningar rörande industriella förhållanden oomtvistligen måste anses ha stort värde.[1] Det förefaller emellertid sannolikt, att inom en nära framtid denna statistik kommer att snabbt utvecklas.

I betraktande härav har internationella arbetsbyrån under ovanstående titel utgivit en specialundersökning rörande kollektivavtalsstatistiken. I tre olika kapitel dryftas alla till dylik statistik hörande allmänna frågor: definition å »kollektivavtal» såsom grundval för statistiken, sättet för uppgifters införskaffande, metoder för utrönande av antalet ingångna kollektivavtal och deras omfattning samt de olika grunder efter vilka avtalen kunna klassificeras. En särskild bilaga ägnas åt officiell statistik över kollektivavtal i olika länder.

Frågan om kollektivavtalens juridiska karaktär beröres endast i den mån så erfordras för erhållande av en riktig uppfattning av statistiken.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1926, sid. 1004, där en översikt lämnats av befintlig statistik på detta område.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Februari månad år 1927.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under februari månad.

Översikt av verksamheten under februari månad 1927.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	*Manliga avdeln.*			*Kvinnliga avdeln.*			*Tillsammans*		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Stockholms stad	4 227	1 082	1 029	3 435	2 367	1 802	7 662	3 449	2 831
Stockholms län	2 794	951	872	463	371	210	3 257	1 322	1 082
Uppsala stad och län	797	204	178	232	224	183	1 029	428	361
Södermanlands län	930	417	354	443	352	238	1 373	769	592
Östergötlands län	1 545	490	415	623	373	249	2 168	863	664
Norrköping	952	154	152	148	113	82	1 100	267	234
Jönköpings län	469	161	128	324	177	107	793	338	235
Kronobergs län	111	52	41	101	93	55	212	145	96
Norra Kalmar län	253	116	107	49	50	33	302	166	140
Södra Kalmar län	652	110	104	160	106	77	812	216	181
Gotlands län	85	65	53	60	60	30	145	125	83
Blekinge län	742	255	210	344	194	124	1 086	449	334
Kristianstads län	837	393	317	475	390	244	1 312	783	561
Malmöhus län: Malmö	2 993	286	284	1 244	686	509	4 237	972	793
Lund	550	47	43	66	46	40	616	93	83
Landskrona	358	57	53	47	35	24	405	92	77
Hälsingborg	1 249	209	203	275	174	128	1 524	383	331
Ystad	290	112	106	92	48	31	382	160	137
Trelleborg	599	283	279	49	29	26	648	312	305
Eslöv	142	65	54	29	24	15	171	89	69
Skurup	71	54	46	47	32	25	118	86	71
Vellinge	124	44	39	26	25	19	150	69	58
Hallands län	533	144	107	109	97	53	642	241	160
Göteborgs och Bohus län	1 477	609	578	207	125	70	1 684	734	648
Göteborg	5 886	887	867	935	713	515	6 821	1 600	1 382
Älvsborgs län	498	180	163	129	107	68	627	287	231
Skaraborgs län	813	323	203	371	400	154	1 184	723	357
Värmlands län	792	295	276	171	159	98	963	454	374
Örebro län	838	329	269	370	394	235	1 208	723	504
Västmanlands län	671	232	197	266	261	159	937	493	356
Kopparbergs län	437	127	126	225	140	123	662	267	249
Gävle stad och län	795	182	178	127	93	82	922	275	260
Västernorrlands län	442	135	125	32	31	16	474	166	141
Jämtlands län	138	70	69	252	156	134	390	226	203
Västerbottens län	315	54	54	138	117	98	453	171	152
Norrbottens län	97	72	68	94	92	66	191	164	134
Tillsammans februari 1927	**34 502**	**9 246**	**8 347**	**12 158**	**8 854**	**6 122**	**46 660**	**18 100**	**14 469**
» januari 1927	*36 516*	*7 979*	*7 440*	*12 682*	*8 791*	*6 097*	*49 198*	*16 770*	*13 537*
» februari 1926	29 838	8 578	7 648	11 887	8 346	5 834	41 725	16 924	13 482
» » 1925	29 931	8 654	7 736	12 304	7 815	5 753	42 235	16 469	13 489
» » 1924	27 191	9 324	8 046	11 470	8 754	6 133	38 661	18 078	14 179

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					febr. 1927	jan. 1927	febr. 1926	febr. 1927	jan. 1927	febr. 1926
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	5 267	5 377	2 786	2 016	193	270	191	72	76	70
Industri och hantverk	12 479	12 751	906	860	1407	1542	1245	95	96	93
Sjöfart och fiske	4 858	4 944	1 098	1 084	450	464	538	99	99	99
Handel och samfärdsel	3 737	3 853	863	829	446	486	443	96	92	90
Husligt arbete	4	4	—	—	.	—	.	—	—	.
Annat arbete	7 114	7 573	3 593	3 558	211	251	193	99	99	99
Summa	**33 459**	**34 502**	**9 246**	**8 347**	**373**	**458**	**348**	**90**	**93**	**89**
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	812	822	1 216	478	68	83	70	39	42	41
Industri och hantverk	791	820	238	178	345	416	309	75	71	78
Sjöfart och fiske	230	236	55	53	.	.	.	.	.	.
Handel och samfärdsel	1 790	1 867	1 056	810	177	161	166	77	78	79
Husligt arbete	6 500	7 933	6 285	4 599	126	132	136	73	71	73
Annat arbete	472	480	4	4	.	.	.	.	.	.
Summa	**10 595**	**12 158**	**8 854**	**6 122**	**137**	**144**	**142**	**69**	**69**	**70**
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	6 079	6 199	4 002	2 494	155	205	152	62	64	61
Jordbruk	5 766	5 882	3 778	2 294	156	207	154	61	62	59
Skogshushållning	313	317	224	200	142	182	121	89	89	92
Industri och hantverk	13 270	13 571	1 144	1 038	1186	1 343	1026	91	92	90
Gruvdrift och malmförädling . . .	466	499	49	49	.	.	.	.		.
Jord-, sten- och glasindustri . . .	1 554	1 567	325	325	482	566	.	100	99	.
Metall- och maskinindustri . . .	2 996	3 042	176	145	1728	2 788	809	82	85	90
Trävaruindustri	839	886	79	76	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	4 131	4 187	164	158	2553	2 348	1318	96	98	98
Läder-, hår- och gummiindustri . .	211	240	5	4	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	260	261	4	3	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	475	486	81	59	.	.	.	.	.	.
Närings- och njutningsmedelsindustri	750	777	87	67	.	.	.	.	.	.
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	154	159	10	10	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri . .	144	147	34	31	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	141	142	11	7	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	1 149	1 178	119	104	990	.	871	87	.	93
Sjöfart och fiske	5 088	5 180	1 153	1 137	449	456	537	99	99	99
Handel och samfärdsel	5 527	5 720	1 919	1 639	298	293	277	85	84	84
Kontors-, bank- o. d. personal . .	428	436	76	67	.	.	445	.	.	88
Butiks- och magasinspersonal . . .	1 546	1 581	136	113	1163	1 100	895	83	82	85
Hotell- och restaurangpersonal . .	1 145	1 204	691	542	174	149	145	78	80	78
Transportarbetare	2 186	2 267	835	782	271	297	286	94	90	90
Allmän och litterär verksamhet . .	210	220	131	90	168	133	171	69	75	81
Ej särskilt specificerade	12	12	50	45	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	6 504	7 937	6 285	4 599	126	132	136	73	71	73
Annat arbete	7 586	8 053	3 597	3 562	224	266	205	99	99	99
Summa	**44 054**	**46 660**	**18 100**	**14 469**	**258**	**293**	**247**	**80**	**81**	**80**

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 1 581 platser, varav 1 311 manliga och 270 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 259, 1 022 och 237 samt under nästlidna månad resp. 1 247, 994 och 253.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**5 060**	**2 562**	**1 816**	**317**	**224**	**200**	**499**	**49**	**49**	**1544**	**325**	**325**	**2 987**	**167**	**138**
1	Stockholms stad	79	—	—	3	—	—	1	—	—	41	—	—	472	63	43
2	Stockholms län	1 046	554	476	77	59	59	51	—	—	26	—	—	150	7	6
3	Uppsala stad och län	243	75	54	2	—	—	—	—	—	60	—	—	64	1	1
4	Södermanlands län	218	168	107	5	7	5	—	—	—	2	—	—	142	6	6
5	Östergötlands län	590	240	170	22	18	15	4	—	—	229	36	36	91	7	7
6	Norrköping	134	28	28	—	—	—	—	—	—	6	—	—	66	—	—
7	Jönköpings län	152	95	67	8	10	5	—	—	—	4	—	—	72	2	2
8	Kronobergs län	12	22	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—
9	Kalmar län	82	50	35	—	4	4	—	—	—	4	—	—	39	—	—
10	Gotlands län	24	21	9	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
11	Blekinge län	135	87	45	—	—	—	—	—	—	39	—	—	19	—	—
12	Kristianstads län	407	266	200	18	7	7	—	—	—	27	—	—	72	12	10
13	Malmöhus län: Malmö	71	15	13	—	—	—	—	—	—	17	—	—	379	4	4
14	Hälsingborg	83	15	10	1	—	—	—	—	—	5	—	—	51	2	2
15	Övriga anstalter	452	194	155	—	—	—	—	—	—	35	1	1	202	8	6
16	Hallands län	89	74	40	—	—	—	2	—	—	8	—	—	52	1	—
17	Göteborgs och Bohus län	83	47	21	—	3	3	—	—	—	907	288	288	24	1	1
18	Göteborgs stad	113	31	26	2	—	—	—	—	—	15	—	—	693	35	34
19	Älvsborgs län	74	30	14	1	—	—	—	—	—	2	—	—	84	3	3
20	Skaraborgs län	417	259	140	5	1	—	—	—	—	8	—	—	34	—	—
21	Värmlands län	42	27	17	49	40	31	67	30	30	87	—	—	32	—	—
22	Örebro län	187	132	83	31	10	9	183	15	15	5	—	—	53	4	4
23	Västmanlands län	198	110	75	4	1	1	78	—	—	7	—	—	82	2	2
24	Kopparbergs län	28	9	8	40	14	14	96	4	4	3	—	—	56	4	4
25	Gävle stad och län	10	1	1	8	10	7	16	—	—	2	—	—	37	2	1
26	Västernorrlands län	3	—	—	—	5	5	—	—	—	5	—	—	2	—	—
27	Jämtlands län	6	3	2	22	31	31	—	—	—	—	—	—	4	—	—
28	Västerbottens län	81	8	8	16	3	3	—	—	—	—	—	—	3	1	1
29	Norrbottens län	1	1	1	2	1	1	1	—	—	—	—	—	4	2	1
	Kvinnliga avdelningen	**822**	**1 216**	**478**	—	—	—	—	—	—	**23**	—	—	**55**	**9**	**7**
1	Stockholms stad	13	—	—	—	—	—	—	—	—	19	—	—	47	7	6
2	Stockholms län	38	66	30	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	54	43	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	49	86	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	67	98	53	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	5	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1
7	Jönköpings län	30	50	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	9	25	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	21	32	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	3	18	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	29	43	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	83	152	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	1	16	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—
14	Hälsingborg	19	9	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	60	74	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	11	39	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	63	31	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	30	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län	2	8	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	48	130	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	30	42	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	59	105	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	52	88	39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	13	12	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	6	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	10	10	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	12	18	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	2	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
885	**79**	**76**	**4 186**	**164**	**158**	**224**	**5**	**4**	**220**	**1**	**1**	**263**	**6**	**4**	**522**	**25**	**24**	**140**	**3**	**3**	
55	5	5	671	11	10	18	1	1	5	—	—	25	—	—	42	16	16	7	—	—	1
66	5	5	328	7	7	4	—	—	3	—	—	14	—	—	25	—	—	2	—	—	2
9	—	—	49	—	—	3	—	—	—	—	—	5	—	—	35	—	—	1	—	—	3
25	21	21	42	17	17	2	—	—	1	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	4
20	1	1	203	4	4	4	—	—	2	—	—	2	—	—	14	—	—	1	—	—	5
31	—	—	244	—	—	2	—	—	98	—	—	24	—	—	21	—	—	1	—	—	6
11	—	—	43	5	5	11	1	1	6	—	—	6	1	1	7	—	—	8	—	—	7
1	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	8
57	6	6	35	—	—	2	—	—	1	—	—	3	—	—	10	—	—	7	—	—	9
—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	10
3	2	2	15	1	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	8	2	2	—	—	—	11
30	12	10	66	11	10	12	—	—	—	—	—	4	1	—	14	3	2	—	—	—	12
59	1	1	677	11	11	11	—	—	3	—	—	44	—	—	86	—	—	59	—	—	13
8	—	—	257	2	2	38	—	—	4	—	—	10	—	—	13	—	—	7	2	2	14
23	1	1	290	12	12	81	3	2	4	—	—	20	1	1	68	2	2	2	1	1	15
9	—	—	101	17	17	1	—	—	23	—	—	3	—	—	3	—	—	1	—	—	16
12	1	1	92	3	2	—	—	—	17	—	—	3	—	—	11	—	—	6	—	—	17
236	10	9	584	13	11	18	—	—	33	—	—	44	2	1	44	—	—	12	—	—	18
2	—	—	52	7	6	2	—	—	14	—	—	8	—	—	5	1	1	1	—	—	19
6	—	—	38	3	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	63	1	1	16	—	—	20
40	9	9	50	—	—	10	—	—	2	—	—	2	—	—	12	—	—	—	—	—	21
16	3	3	31	5	5	—	—	—	—	—	—	27	—	—	3	—	—	—	—	—	22
5	—	—	90	2	2	—	—	—	3	1	1	3	—	—	10	—	—	—	—	—	23
12	2	2	28	4	4	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	24
81	—	—	71	2	2	4	—	—	—	—	—	9	1	1	13	—	—	8	—	—	25
19	—	—	38	7	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	26
3	—	—	21	9	9	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	27
45	—	—	44	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	28
1	—	—	16	10	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	29
1	—	—	**1**	—	—	**16**	—	—	**41**	**3**	**2**	**223**	**75**	**55**	**255**	**62**	**43**	**19**	**7**	**7**	
1	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	91	26	17	58	29	19	13	3	3	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	1	2	2	2	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	6	1	—	10	3	2	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	1	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	—	—	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	2	2	2	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	5	4	9	4	3	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	12	—	—	9	—	—	81	34	29	115	7	6	1	2	2	13
—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	—	—	4	—	—	5	2	1	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—	2	1	1	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	17
—	—	—	—	—	—	1	—	—	17	2	1	18	1	—	23	3	2	2	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	7	1	1	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	1	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	3	1	1	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	5	1	1	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	86	14	14	137	7	6	1058	61	58	4944	1098	1084	324	52	48
1	Stockholms stad	8	3	3	38	4	3	288	24	23	509	164	164	162	18	14
2	Stockholms län	2	2	2	9	—	—	68	—	—	76	1	1	7	1	1
3	Uppsala stad och län	1	—	—	7	1	1	10	—	—	5	—	—	2	1	1
4	Södermanlands län	—	—	—	4	—	—	56	1	1	133	40	40	—	—	—
5	Östergötlands län	1	—	—	2	—	—	34	1	—	9	—	—	7	3	3
6	Norrköping	12	—	—	12	1	1	10	—	—	136	53	51	2	—	—
7	Jönköpings län	1	—	—	—	—	—	2	—	—	3	1	1	2	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	2	—	—	3	—	—	21	—	—	426	46	46	1	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	1	1	—	—	—
11	Blekinge län	1	—	—	—	—	—	27	1	1	306	76	74	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	1	1	13	—	—	32	16	16	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	1	—	—	16	—	—	231	2	2	274	48	48	52	6	6
14	*Hälsingborg*	—	—	—	1	—	—	16	1	1	538	105	105	2	—	—
15	Övriga anstalter	1	—	—	9	—	—	19	—	—	242	34	34	3	2	2
16	Hallands län	2	1	1	1	—	—	3	—	—	157	26	24	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	6	6	6	—	—	—	4	—	—	51	33	32	—	—	—
18	Göteborgs stad	18	—	—	26	—	—	169	12	11	1862	442	435	65	16	16
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	11	18	18	4	—	—	4	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	8	—	—	2	3	3
21	Värmlands län	21	—	—	2	—	—	3	—	—	16	—	—	—	—	—
22	Örebro län	2	—	—	2	—	—	13	—	—	10	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	34	—	—	3	—	—	2	—	—
24	Kopparbergs län	4	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
25	Gävle stad och län	3	—	—	3	—	—	20	—	—	48	12	12	3	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	77	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	5	2	2
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	3	1	1	—	—	—	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	61	20	17	5	4	1	120	58	46	236	55	53	112	24	19
1	Stockholms stad	27	5	3	4	2	1	37	31	23	143	26	26	59	15	12
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	1	1	1	3	—	—	2	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	1	—	—	—	—	—	8	2	2	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	2	—	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	13	5	5	—	—	—	69	18	17	3	1	1	39	4	4
14	Hälsingborg	1	—	—	—	—	—	4	4	3	7	2	2	—	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	2	1	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2
17	Göteborgs och Bohus län	10	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	9	2	1	1	2	—	—	2	—	71	18	18	3	2	1
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1184	**70**	**68**	**141**	**13**	**13**	**2121**	**692**	**664**	**71**	**2**	**2**	**12**	**34**	**34**	**4**	—	—	**7 573**	**3 593**	**3 558**	
495	43	41	52	4	4	541	217	196	26	2	2	—	8	8	2	—	—	687	499	496	1
30	—	—	24	—	—	163	10	10	3	—	—	—	—	—	—	—	—	620	305	305	2
9	—	—	4	—	—	28	5	4	—	—	—	—	—	—	1	—	—	259	121	117	3
7	—	—	—	—	—	14	49	49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	272	108	108	4
21	—	—	4	—	—	81	12	12	—	—	—	—	—	—	1	—	—	203	168	167	5
21	—	—	3	—	—	64	3	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	63	69	69	6
6	—	—	2	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	105	46	46	7
—	—	—	—	—	—	5	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	76	26	26	8
6	1	1	3	1	1	28	5	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	174	113	113	9
—	—	—	—	—	—	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	42	42	10
2	—	—	—	—	—	24	10	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	161	76	76	11
15	—	—	1	1	1	25	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	101	59	56	12
158	—	—	9	1	1	219	38	38	7	—	—	—	—	—	—	—	—	620	160	160	13
6	1	1	2	—	—	48	12	11	2	—	—	—	—	—	—	—	—	157	69	69	14
30	5	5	5	—	—	76	170	170	2	—	—	1	—	—	—	—	—	569	228	228	15
10	—	—	1	—	—	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	25	25	16
8	—	—	—	—	—	14	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	239	226	224	17
293	18	18	13	3	3	444	115	113	18	—	—	11	26	26	—	—	—	1 173	164	164	18
6	—	—	1	—	—	23	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	204	120	120	19
10	—	—	—	—	—	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	188	56	56	20
2	—	—	2	1	1	19	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	334	187	187	21
11	—	—	—	—	—	27	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	236	159	150	22
12	—	—	2	—	—	25	10	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	113	106	106	23
3	—	—	6	1	1	16	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	139	82	82	24
12	1	1	2	—	—	66	11	11	8	—	—	—	—	—	—	—	—	371	142	142	25
1	—	—	2	—	—	81	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	209	123	113	26
3	—	—	3	1	1	6	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	22	22	27
4	—	—	—	—	—	8	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	111	37	37	28
3	1	1	—	—	—	9	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56	55	52	29
397	**66**	**45**	**1063**	**678**	**529**	**146**	**143**	**118**	**149**	**129**	**88**	—	**16**	**11**	**7 933**	**6 285**	**4 599**	**480**	**4**	**4**	
202	41	27	378	211	178	76	68	57	80	48	31	—	6	5	1 997	1 848	1 393	180	1	1	1
1	—	—	39	5	5	—	—	—	7	5	1	—	—	—	362	289	170	2	—	—	2
1	—	—	14	10	9	1	—	—	—	2	2	—	—	—	160	169	148	2	—	—	3
5	—	—	37	28	24	1	5	5	1	2	1	—	—	—	310	228	162	30	—	—	4
6	—	—	36	23	16	8	—	—	8	4	3	—	—	—	458	238	170	24	3	3	5
2	—	—	11	1	1	3	1	1	—	—	—	—	—	—	102	102	75	19	—	—	6
5	2	2	10	3	1	—	—	—	2	7	5	—	—	—	267	115	87	3	—	—	7
—	—	—	4	5	5	—	—	—	—	3	—	—	—	—	88	60	42	—	—	—	8
1	—	—	10	13	10	2	10	10	2	2	2	—	—	—	159	96	76	9	—	—	9
—	—	—	7	3	2	—	—	—	2	2	2	—	—	—	47	36	22	—	—	—	10
2	—	—	25	16	13	2	—	—	1	—	—	—	—	—	282	134	95	—	—	—	11
9	—	—	49	35	29	6	2	2	4	8	8	—	—	—	302	184	146	1	—	—	12
102	11	9	82	33	23	1	24	18	9	6	6	—	—	—	615	525	388	84	—	—	13
3	—	—	39	23	16	1	1	1	1	1	1	—	—	—	174	132	98	11	—	—	14
2	—	—	17	12	12	13	6	6	—	2	2	—	—	—	250	142	119	3	—	—	15
—	1	1	9	6	4	1	1	1	2	—	—	—	—	—	80	47	36	4	—	—	16
1	1	—	22	12	6	—	1	—	3	3	1	—	—	—	101	69	41	6	—	—	17
35	7	4	62	47	30	22	15	10	5	3	1	—	—	—	540	603	447	96	—	—	18
2	—	—	10	9	7	—	—	—	1	—	—	—	—	—	113	88	57	—	—	—	19
4	—	—	17	26	11	—	1	—	—	4	—	—	—	—	294	238	119	—	—	—	20
2	—	—	10	10	8	—	—	—	3	4	4	—	—	—	126	101	64	—	—	—	21
1	—	—	40	18	14	1	1	—	4	6	3	—	10	6	260	251	175	3	—	—	22
4	1	1	24	26	24	2	1	1	3	3	2	—	—	—	178	140	90	—	—	—	23
2	1	1	27	19	16	3	1	1	3	1	1	—	—	—	177	106	94	—	—	—	24
—	—	—	4	4	4	2	2	2	4	3	3	—	—	—	102	78	68	3	—	—	25
—	—	—	2	11	4	—	—	—	—	2	1	—	—	—	26	16	10	—	—	—	26
4	1	—	52	43	36	1	3	3	4	8	8	—	—	—	174	90	79	—	—	—	27
—	—	—	14	15	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	111	84	72	—	—	—	28
1	—	—	12	11	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	78	76	56	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 31 januari 1927.

Förbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. .	51	1 903	2 838	4 741	166	451	617	13·0	14·7
Bleck- o. plåtslagareförb. .	29	1 540	—	1 540	568	—	568	36·9	28·9
Bokbindareförbundet . . .	17	1 166	2 496	3 662	51	95	146	4·0	3·0
Bryggeriindustriarb.-förb. .	45	3 112	1 198	4 310	98	113	211	4·9	5·2
Byggnadsträarbetareförb. .	102	9 391	—	9 391	3 974	—	3 974	42·3	41·6
De förenade förbunden . .	40	2 324	575	2 899	442	79	521	18·0	17·5
Elektriska arbetareförb. . .	60	2 027	—	2 027	366	—	366	18·1	15·5
Gjutareförbundet	88	3 886	2	3 888	368	—	368	9·5	14·5
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	227	18 797	2 718	21 515	6 841	283	7 124	33·1	39·9
Gruvindustriarbetareförb. .	17	1 169	—	1 169	260	—	260	22·2	20·4
Handelsarbetareförb. . . .	124	6 710	2 415	9 125	593	71	664	7·3	8·6
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	13	241	424	665	38	41	79	11·9	13·9
Hattarbetare	4	61	64	125	4	—	4	3·2	20·6
Pälsvaruarbetare	9	180	360	540	34	41	75	13·9	9·9
Kommunalarbetareförb. . .	148	16 195	1 340	17 535	1 168	103	1 271	7·2	8·5
Litografiska förbundet . .	8	997	11	1 008	26	—	26	2·6	1·8
Livsmedelsarbetareförb. . .	66	7 587	1 954	9 541	1 068	361	1 429	15·0	19·8
Metallindustriarb.-förb. . .	209	70 573	3 442	74 015	8 544	186	8 730	11·8	13·6
Järnbruksarbetare . . .	59	17 749	105	17 854	1 944	24	1 968	11·0	16·1
Verkstadsarbetare . . .	150	52 824	3 337	56 161	6 600	162	6 762	12·0	12·8
Murareförbundet	50	2 549	—	2 549	1 303	—	1 303	51·1	53·2
Måleriarbetareförbundet . .	43	2 328	—	2 328	1 350	—	1 350	58·0	59·7
Pappersindustriarb.-förb. .	106	18 884	699	19 583	1 353	43	1 396	7·1	5·1
Sadelm.- o. tapetseraref. .	22	765	49	814	110	4	114	14·0	13·7
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	37	5 757	2 336	8 093	629	101	730	9·0	7·6
Stenindustriarbetareförb. .	76	3 782	—	3 782	1 137	—	1 137	30·1	37·6
Stuckatörförbundet . . .	1	37	—	37	14	—	14	37·8	40·5
Sågverksindustriarb.-förb. .	169	14 420	4	14 424	4 613	3	4 616	32·0	51·3
Textilarbetareförbundet . .	52	3 956	5 023	8 979	140	68	208	2·3	3·4
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	579	2 168	2 747	2	25	27	1·0	0·3
Transportarbetareförb. . .	36	1 771	27	1 798	515	27	542	30·1	14·6
Träindustriarbetareförb. . .	98	5 918	53	5 971	775	11	786	13·2	12·8
Tunnbinderiarbetareförb. .	16	255	—	255	52	—	52	20·4	14·8
Typografförbundet	31	4 026	282	4 308	282	33	315	7·3	6·4
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	25	1 317	—	1 317	400	—	400	30·4	52·2
Summa	2 016	213 962	30 054	244 016	37 246	2 098	39 344	16·1	19·1

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under januari uppgivits till inalles 193 458, vilket i genomsnitt motsvarar 4·9 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik (Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	1926 jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	1927 jan.
Sverige. Arbetslöshet, i %	15·7	14·8	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1	16·1
Ansökn. per 100 lediga platser	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268	293
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	·	3·01	·	·	3·09	·	·	3·06	·	·	3·07	·
Norge. Arbetslöshet, i %	21·5	22·9	23·4	25·0	23·8	21·8	18·8	20·3	21·9	23·5	[1] 24·6	27·7	26·8
Arbetssök. per 100 led. pl. (manl.)	1139	1 200	1 303	808	926	720	617	922	1 101	—	—	—	—
Danmark. Arbetslöshet, i %	30·1	27·5	21·4	16·6	14·8	15·8	17·0	17·0	16·5	18·5	[1] 22·6	[2] 32·7	[2] 32·1
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal)	85	80	64	50	45	46	49	49	48	53	66	93	92
Finland. Registr. arbetslösa	3832	3 462	2 516	1 961	1 273	857	949	1 212	1 425	1 813	2 330	2 172	3 633
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	368	313	276	371	223	177	192	179	198	231	312	259	309
Storbritannien. Arbetslöshet, i %[3]	11·1	10·5	9·8	9·2	14·5	14·7	14·6	14·2	13·7	13·6	13·5	11·9	12·1
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal)	1 237	1 169	1 070	1 034	1 675	1 699	1 664	1 606	1 582	1 610	1 545	1 357	1 375
Irland. Arbetslöshet, i %	15·0	5·2	13·5	13·0	12·8	12·3	11·3	9·7	10·2	10·4	11·0	11·0	—
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	17·8	10·4	7·8	6·5	6·8	5·9	6·9	7·2	7·2	7·4	8·9	[2] 12·1	—
Arbetslöshetsindex	15·2	8·8	6·6	5·4	5·2	4·9	5·7	5·9	6·0	6·2	7·6	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i %	8·1	4·7	4·2	3·2	3·2	3·1	2·6	4·0	3·6	3·6	3·9	5·6	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %	22·6	22·0	21·4	18·6	18·1	18·1	17·7	16·7	15·2	14·2	14·2	16·7	17·1
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	2 031	2 057	1 942	1 781	1 744	1 741	1 652	1 548	1 394	1 308	1 370	1 749	1 826
Ansökn. per 100 lediga platser	797	780	680	628	649	655	578	557	493	487	568	707	648
Sysselsättn:index (dec. 1921 = 100)	93·4	93·5	94·4	94·7	98·8	98·9	99·1	99·7	100·4	101·2	101·2	96·4	95·1
Arbetstillgång (medelgod = 2·00)	1·44	1·33	1·29	1·33	1·36	1·37	1·46	1·50	1·61	1·75	1·87	1·88	1·91
Österrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	231	229	202	173	155	151	152	151	148	151	169	205	235
Schweiz. Arbetslöshet, i %	·	·	2·7	·	·	2·4	·	·	2·8	·	·	5·6	·
Ansökn. per 100 lediga platser	383	297	212	190	189	173	202	228	217	255	330	387	—
D:o å månadens sista dag	1 150	714	445	396	434	469	587	600	645	1 054	1 272	1 374	1 170
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	·	88	·	·	86	·	·	89	·	·	96	·
Frankrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	0·5	0·8	0·5	0·4	0·4	0·5	0·4	0·4	0·3	0·4	0·5	13	45
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	156	126	109	98	98	83	78	83	89	113	149	181	—
Estland. Oplac. arbetssökande	3543	2 444	1 916	2 249	1 839	1 051	893	731	811	2 309	4 157	3 807	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	4 990	4 702	4 067	2 000	1 383	936	722	897	932	2 430	[1] 5140	5 234	5 026
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal)	359	358	346	321	304	289	265	245	217	197	201	[1] 236	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	2·1	2·3	2·5	2·7	3·0	3·4	4·1	[1] 4·0	3·7	—	—	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i %	17·4	18·7	19·1	18·8	18·5	16·7	15·7	15·0	13·1	12·4	12·3	13·0	—
Ansökn. per 100 lediga platser	369	403	288	239	206	212	184	170	155	164	236	307	—
Kanada. Arbetslöshet, i %	8·1	8·1	7·3	7·3	4·9	4·1	2·3	2·5	3·3	2·6	4·7	5·9	—
Sysselsättn:index (jan. 1920 = 100)	90·7	91·5	91·4	94·3	101·0	103·7	104·2	104·9	105·2	102·8	101·1	94·8	—
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1923 = 100)	93·3	94·3	93·7	92·8	91·7	91·3	89·8	90·7	92·2	92·5	[1] 91·4	90·9	—
Fed. Reserve Board (1919 = 100)	96·3	97·0	97·3	96·4	95·5	95·1	93·5	94·4	95·8	96·3	95·2	94·1	—
Australien. Arbetslöshet, i %	·	·	8·2	·	·	6·7	·	·	7·6	·	·	5·7	·
Nya Syd-Wales. Arbetslösa	6 000	5 500	5 500	6 000	8 000	8 500	7 500	6 500	6 500	6 500	—	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i %	·	·	·	·	·	·	·	8·3	·	·	6·7	·	·

[1] Reviderade siffror. — [2] Preliminära siffror. — [3] Uppgifterna härröra från arbetslöshetsförsäkringen. Då denna omfattar ett mångdubbelt större material än fackföreningarnas arbetslöshetsstatistik, har publiceringen av den sistnämnda ansetts onödig och fr. o. m. år 1927 upphört.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under februari månad 1927. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet. Rörande de under den senaste månaden inträffade prisförändringarna må följande anföras.

Februari har medfört en något större sänkning av detaljprisnivån å livsmedel än de närmast föregående månaderna. Bidragande till nedgången ha varit fortsatta prisfall på ett flertal varuslag, såsom nöt- och kalvkött, färskt och salt fläsk, salt sill, margarin och kaffe samt bränsle; sänkning av mjölkpriset å ett antal orter har därjämte medfört nedgång av det beräknade medelpriset å oskummad mjölk. Av de varuslag, å vilka noteringar inhämtats, ha sedan januari inalles 33 varit föremål för *prissänkning* och endast 2 för *prisstegring*, under det att medelpriserna å 22 varuslag äro fullt *oförändrade*.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—februari 1927. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med februari 1927, meddelas efterföljande indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.).

	Juli	Årsmedeltal								År 1926				1927[1]	
	1914	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	Jan.	Febr.
Aritmetiska (ovägda) tal	100	348	321	245	186	171	174	176	168	170	165	167	172	170	167
Vägda tal .	100	320	298	237	180	164	164	168	158	160	157	156	157	156	153

Enligt vad den »vägda» indexserien giver vid handen, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse under februari visat nedgång, och den »vägda» indexsiffran är nu 3 enheter lägre än i januari. Det »ovägda» indextalet har likaledes sänkts med 3 enheter. — Ovanstående indexserier återgivas fullständigare i de häften av Sociala Meddelanden, som innehålla kvartalsrapporter över levnadskostnaderna, senast i årg. 1927, häfte 1, sid. 63. Det må noga observeras, att samtliga ovan angivna stegringssiffror endast avse den förhöjning, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 januari 1927, 171, motsvarande en stegring från juli 1914 av 71 %, samma stegringssiffra som vid närmast föregående undersökningstillfälle den 1 oktober 1926 (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 66).

[1] Preliminära siffror.

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1926	Febr. 1926	Dec. 1926	Jan.[2] 1927	Febr.[2] 1927	Höjning (+) eller sänkning (−) i %	
		öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	febr. 1914—febr. 1927	febr. 1926—febr. 1927
Mjölk: oskummad	l.	14	47	22	22	22	22	21	+ 50·0	− 4·5
handskummad	»	8	—	12	12	11	11	11	+ 37·5	− 8·3
separerad	»	6	23	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0
Smör: borda- (mejeri-)	kg.	286	729	337	351	343	338	345	+ 47·4	− 1·7
mat- (lands-)	»	218	727	311	312	317	309	305	+ 45·2	− 2·2
Ost: helfet, okryddad	»	164	624	248	259	241	240	239	+ 46·6	− 7·7
halvfet, »	»	121	500	174	175	172	173	172	+ 43·3	− 1·7
Margarin: växt-, bästa sort	»	185	433	166	174	160	153	151	+ 9·4	− 13·2
Ägg: svenska, färska	tjog	159	681	247	290	325	271	236	+ 34·9	− 18·6
» konserverade	»	167	716	257	273	250	220	192	+ 32·4	− 29·7
Potatis: gammal	hl.	—	1271	672	701	663	671	666	—	− 5·0
»	5 l.	28	71	45	47	44	45	45	+ 66·7	− 4·3
färsk	»	46	102	107	—	—	—	—	—	—
Ärter, gula	kg.	81	78	48	48	54	55	55	+ 77·4	+ 14·6
Bruna bönor	»	48	214	58	63	58	59	57	+ 23·9	− 9·5
Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort	»	81	* 75	48	47	48	48	48	+ 54·8	+ 2·1
råg-, » » »	»	22	* 56	28	27	29	29	29	+ 38·1	+ 7·4
rågsikt-, » » »	»	27	* 78	38	37	41	41	41	+ 57·7	+ 10·8
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	86	99	46	47	46	46	46	+ 27·8	− 2·1
ris-, bästa sort svenska (»R. T.»)	»	41	111	53	53	53	53	53	+ 32·5	0·0
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	72	72	72	72	72	+ 75·6	0·0
hårt, knäckebröd	»	—	—	93	94	94	94	94	—	0·0
mjukt, limpa, söt	»	88	96	66	66	65	65	65	+ 71·1	− 1·5
» » sur (»grovbröd»)	»	80	64	48	49	48	48	48	+ 60·0	− 2·0
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	156	156	154	154	153	+ 104·0	− 1·9
mjukt, bil-, bakat med vatten	»	48	116	79	80	78	77	77	+ 75·0	− 3·8
ligaste sort, » » mjölk	»	60	167	94	94	93	93	93	+ 55·0	− 1·1
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	210	212	204	203	199	+ 63·8	− 6·1
soppkött	»	100	490	174	177	169	168	165	+ 66·7	− 6·8
Kalvkött, stek: gödkalv	»	181	512	253	256	247	246	242	+ 84·7	− 5·5
spädkalv	»	72	312	152	153	150	150	146	+ 100·0	− 4·6
Fårkött: färskt, stek	»	133	600	238	240	220	224	224	+ 68·4	− 6·7
salt, svenskt	»	114	547	198	197	186	185	181	+ 58·4	− 8·1
Renkött, färskt, stek	»	119	557	240	252	252	259	248	+ 101·6	− 1·6
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	188	605	238	250	218	218	199	+ 51·9	− 20·4
salt, svenskt »	»	140	619	248	258	229	223	208	+ 50·7	− 19·4
» amerikanskt »	»	—	—	243	248	232	231	230	—	− 7·3
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	129	142	129	130	129	+ 61·3	− 9·2
gädda	»	108	333	191	206	187	192	201	+ 73·3	− 2·4
sill	»	84	110	75	59	71	62	55	+ 71·9	− 6·8
strömming	»	88	114	75	89	75	75	74	+ 85·0	− 16·9
torsk	»	55	160	97	100	95	98	96	+ 62·7	− 4·0
rödspotta (»spätta»)	»	79	244	154	162	152	159	156	+ 92·6	− 3·7
kolja	»	—	—	116	118	118	124	124	—	+ 5·1
salt: sill, prima	»	45	148	66	61	84	82	80	+ 73·9	+ 31·1
strömming	»	80	105	53	53	51	52	52	+ 62·5	− 1·9
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	105	106	104	104	103	+ 83·9	− 2·8
Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	816	329	335	317	315	310	+ 93·8	− 7·5
Socker, bit-	»	67	* 188	71	74	74	75	75	+ 17·2	+ 1·4
Salt (matsalt)	»	—	32	19	19	19	19	19	—	0·0
Svagdricka	l.	6	16	15	15	15	15	15	+ 150·0	0·0
Fotogen, Water White	»	20	71	31	31	32	32	32	+ 60·0	+ 3·2
Ved: björk- osågad, hemkörd	kbm.[3]	720	2310	1310	1335	1365	1365	1355	+ 85·6	+ 1·5
barr- » »	»	575	1895	995	1000	1035	1025	1015	+ 75·0	+ 1·5
Bränntorv	100 kg.	196	896	440	447	449	451	443	+ 112·0	− 0·9
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	401	—	787	744	874	857	837	+ 111·9	+ 12·5
eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	284	—	404	347	504	447	422	+ 85·1	+ 21·6
Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	—	254	231	311	299	291	+ 89·6	+ 26·0
eng. kamin- » hemkörd	»	189	—	293	271	345	334	323	+ 75·5	+ 19·2

[1] 1913 avse uppgifterna okrossad koks. — [2] Preliminära siffror. — [3] Vedpriserna äro omräknade till kbm. och komma hädanefter att redovisas i detta mått. — * Maximipris.

Tidskriftsöversikt.

(Februari 1927.)

Allmänna sociala frågor.

AUST, O. Muss das soziale Geschehen naturnotwendig chaotisch sein? Der Arbeitgeber 1927, nr 3.

FETSCHER, R. Zur Rassenhygiene. Blätter für Wohlfahrtspflege 1927, nr 1.

FÜRTH, HENRIETTE. Die Schwangerschaftsunterbrechung und das Strafgesetz. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 57, s. 176.

HJÖRNE, H. Industriell demokrati. Dess verklighet och innebörd. Tidevarvet 1927, nr 8.

HOLMQVIST, V. Fords ekonomiska evangelium i ny gestalt. Industritidningen 1927, nr 3.

LEIBROCK, O. Eine sozialkritische Betrachtung zur Konzumfinanzierung. [Avbetalningskredit m. m.] Der Arbeitgeber 1927, nr 4.

MAYNARD, F. J. »Fordism» v. Individuality. A reply to R. M. Fox. The Labour Magazine febr. 1927.

NILSSON, ADA. Till belysning av lagstiftning och statstvång på släktlivets område. Tidevarvet 1927, nr 9.

RODENS, F. Proletarische Kultur oder Verbürgerlichung? Der Arbeitgeber 1927, nr 4.

SAND, RENÉ. Les écoles de service social. L'Information Sociale 17 febr. 1927.

SCHUMPETER, J. Die sozialen Klassen im ethnisch homogenen Milieu. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 57, s. 1.

SCOGNAMIGLIO, G. Il valore del tempo nell'industria Americana. La Stirpe 1927, nr 2.

SIEGEL, O. Das Problem der Arbeitsdienstpflicht. Arbeit und Beruf 1927, nr 3.

SILVERSTOLPE, G. WESTIN. Malthus och nutidens nationalekonomi. Tiden 1927, nr 1.

STJERNSTEDT, RUTH. Är den form av äktenskap vi ha tillräcklig? Hertha 1927, nr 2.

Ford i reklamen — och verkligheten. Verkstäderna 1927, nr 2.

Permanent court of international justice. Question of the competence of the international labour organisation to regulate, incidentally, the personal work of the employer. Official Bulletin of the International Labour Office, vol. 11, nr 5. (Revised Edition.)

The third international conference of labour statisticians. International Labour Review jan. 1927.

Sverige.

BRISMAN, S. Landwirtschaft und Bevölkerungsfragen in Schweden. Schwedischer Mercator 1927, nr 2.

CEDERBLAD, N. Framtidens befolkningsproblem i Sverige. Hem i Sverige 1926, nr 4.

D[AVIDSON], D. Sveriges ekonomiska historia under världskrigets inflytande. [Carnegiestiftelsens utredn.] Ekonomisk Tidskrift 1926, nr 10/12.

PALMÉN, R. Sverige under världskriget [Carnegiestiftelsens utredn.] Industritidningen 1927, nr 3.

THORSTENSON, AXIANNE. Gifta kvinnor i statstjänst. Hertha 1927, nr 2.

UHNBOM, I. Den svenska folkbokföringens problem. Landskommunernas Tidskrift 1927, nr 2.

WILDNER, I. Tjänsteläkarna och det socialmedicinska arbetet. Sv. Läkartidningen 1927, nr 8.

Amerikas förenta stater.

LUNDGREN, E. Amerikanska arbetsförhållanden just nu med särskild hänsyn till motorindustrien. Verkstäderna 1927, nr 2.

RICE, W. G. Arbeitsgesetzgebung und Verfassung in den Vereinigten Staaten. Internationale Rundschau der Arbeit 1927, nr 2.

Productivity of labor in eleven industries. Monthly Labor Review jan. 1927.

Australien.

HENDERSON, A. Life and labour in Australia. The Labour Magazine febr. 1927.

Danmark.

LEIS. Regeringens Kriseforanstaltninger. Arbejderen 26 febr. 1927.

Nedskæringslovene — Regeringens Indsats for Prisnedgangen. Arbejdsgiveren 1927, nr 8.

Kina.

HENRY, P. Some aspects of the labour problem in China. International Labour Review jan. 1927.

Ryssland.

OLBERG, P. Die soziale Umschichtung und die Landarbeiterfrage in Sowjetrussland. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 4.

Storbritannien.

MONTGOMERY, A. Några frågor rörande den industriella revolutionen i England. Ekonomisk Tidskrift 1927, nr 1.

TREVELYAN, CH. Advanced education for all. The Labour Magazine febr. 1927.
Labour legislation in 1926. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 2.
The work of the british ministry of labour in 1925. International Labour Review jan. 1927.

Tyskland.

BROECKER, B. Die Umbildung der öffentlichrechtlichen Berufsvertretungen. Die Arbeit 1927, nr 2.
EBELING, F. Kommunalsozialistische Angriffe gegen die Privatwirtschaft. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 5.
KÖNIG, F. Der Konzentrationsprozess in der deutschen Wirtschaft. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 3—4.
LIST. Vorläufige Ergebnisse der Berufszählung vom 16. Juni 1925. Arbeit und Beruf 1927, nr 3—4.
Die berufliche und soziale Gliederung der Bevölkerung deutscher Grosstädte. Wirtschaft und Statistik 1927, nr 3.
Der Bürgerblock und die Gewerkschaften. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 6.

Arbetarskydd.

DÜNNEBACKE, A. Unfallverhütung und Arbeiterschaft. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 5.
F[ÜR]ST, [TH.] Belysningens betydelse för arbetsutbytet. Arbetarskyddet 1927, nr 2.
GRANT, J. F. Expensive and inefficient exhaust systems. Industrial Hygiene Bulletin febr. 1927.
HANAUER, J. Wirksame Unfallverhütung. [Klassifikationssystem för arbetarskyddslitteratur.] Reichsarbeitsblatt 1927, nr 5.
HANNICH, W. Die Gefährdung einer schwangeren Frau bei einzelnen Textilmaschinen. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 2.
HEINRICH, H. W. The »incidental» cost of accidents. National Safety News febr. 1927.
KOPF, E. W. What do home accidents cost the nation? National Safety News febr. 1927.
KÜPPER, K. H. Unfallverhütung und Psychotechnik. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 2.
LINDSJÖ, D. Räddningsväsendet och första hjälpen vid olycksfall. Arbetarskyddet 1927, nr 2.
MALMSTEN, M[ARGIT]. Om sittplatser och arbetsställningar inom industrien. Arbetsledaren 1927, nr 6.
MAYERS, MAY. The carbon monoxide hazard in industry. Industrial Hygiene Bulletin febr. 1927.
MILDEBRATH, G. Unfallverhütung in praxi. Zentralblatt für Reichsversicherung 1927, nr 2.
MOWERY, H. W. Preventing the »fall of man» by safer walkways. National Safety News febr. 1927.
MÜKSCH, L. Unfälle im landwirtschaftlichen Betrieb. Der Wert von Schutzvorrichtungen bei Maschinen. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 2.
NEANDER, H. Sjöfolkets skansar. Eldaren 1927, nr 2.
OGILVIE, G. Protecting the children from blasting caps. National Safety News febr. 1927.
OUTCALT, W. H. From the man in the cab to the man at the wheel. National Safety News febr. 1927.
PEACOCK, W. J. Paper-and-pulp consciousness »a-borning». National Safety News febr. 1927.
PRELLER, L. Der Betriebsschutz bei Fliessarbeit. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 5.
PRELLER, L. Fliessarbeit und Arbeiterschutz. Die Arbeit 1927, nr 2.
REEDER, J. Individual judgment and traffic regulation. National Safety News febr. 1927.
SCHWARZ, M. v. Untersuchungsergebnisse eines gebrochenen Windflügelbleches von einem grossen Wechselstromgenerator. Zeitschrift des Bayerischen Revisions-Vereins 1927, nr 3.
STÄGER, A. Staubexplosionen. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 2.
THIELBERG, R. Vom Bauarbeiterschutz. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 5.
WITHNEY, F. G. Safety first and last in the power plant. National Safety News febr. 1927.
[ÖDLUND, H. O.] Nytt system för arbetarskydd: arbetarinspektörer. Metallarbetaren 1927, nr 8.
Anemia occuring among workers handling radioactive substances. Monthly Labor Review jan. 1927.
Commercial vehicle safety through competition. National Safety News febr. 1927.
Portable electric hand tools. National Safety News febr. 1927.

Amerikas förenta stater.

KAIN, W. P. A military service devoted to safety of life at sea. National Safety News febr. 1927.
KRAFT, W. Amerikanische Unfallstatistik. Technik und Wirtschaft 1927, nr 2.
ROBB, C. E. Auto death rate increases 4·5 % in 1926; estimate 23 000 as total. National Safety News febr. 1927.
STEWART, E. The acid test of progress in accident prevention. Monthly Labor Review jan. 1927.
Accidents at metallurgical works in the United States in 1924. Monthly Labor Review jan. 1927.

Polen.

LÜDERS, ELSE. Die Arbeitsaufsicht in Polen im Jahre 1924. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 4.

Tyskland.

GERBIS. Erhebungen der Gewerbeaufsichtsbeamten über gewerbliche Störungen der Schwangerschaft. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 5.
POTTHOFF, H. Die Vollmachten der Gewerkschaften im Arbeitsschutzrecht. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 7.

Österrike.

SMITKA, J. Heimarbeit. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 4.

Arbetslön.

Belgien.

Institution d'une caisse nationale d'allocations familiales. [Lagförslag.] Revue du Travail 1927, nr 1.

Italien.

Wages and hours of work in Italian industry in 1925. International Labour Review jan. 1927.

Kanada.

Wages and hours of labour in Canada 1920 to 1926. The Labour Gazette jan. 1927 (Supplement).

Ryssland.

OLBERG, P. Reallönen i Sovjetryssland. Tiden 1927, nr 1.

Storbritannien.

Earnings and hours in the food, drink, and tobacco industries. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 2.

Tyskland.

Tariflich festgesetzte Zeitlöhne am Ende des Jahres 1926. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 7.

Tariflöhne und Arbeitsmarkt im Jahre 1926 und Anfang 1927. Wirtschaft und Statistik 1927, nr 2.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

OHLIN, B. Arbejdsløn og Arbejdsløshed. Socialt Tidsskrift 1927, nr 1.

Sverige.

B[ERGMA]N, O. Arbetslöshetsfrågan. Arbetsledaren 1927, nr 8.

HANSSON, S. Arbetslöshetsfrågan och utredningsmanin. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 6.

JOHNSSON. J. Nödhjälpsarbetarnas sammanslutningssträvanden. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 8.

[NORDSTRÖM, G. H.] De svenske nødhjælpsarbejder. Tidsskrift for Industri 1927, nr 4.

Kommunala kontantunderstöd åt arbetslösa. Sv. Stadsförbundets Tidskrift 1927, nr 1.

Kontant understödsverksamhet i Stockholm. Industria 1927, nr 3.

Amerikas förenta stater.

Change of jobs in a certain group of woman workers. Monthly Labor Review jan. 1927.

Australien.

Dock labour in Queensland. International Labour Review jan. 1927.

Belgien.

L'assurance contre le chômage involontaire en Belgique. Revue du Travail 1927, nr 1.

Danmark.

Industrien og Arbejdsløsheden. Tidsskrift for Industri 1927, nr 3.

Ministeriet og Arbejdsløsheden. Arbejderen 19 febr. 1927.

Frankrike.

La crise économique et le chômage. L'attitude des organisations ouvrières. L'Information Sociale 17 febr. 1927.

Kanada.

Annual review of employment in Canada during 1926. The Labour Gazette 1927, nr 1.

Nederländerna.

Uitgaven van het rijk en van de gemeenten verband houdende met de werkloosheid. Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek 1927, nr 1.

Schweiz.

Entwicklung der Arbeitslosenkassen im Jahre 1926. Sozialstatistische Mitteilungen 1927, nr 1.

Storbritannien.

Committee on unemployment insurance. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 2.

Tyskland.

BLANK, M. Aussenhandel, Arbeitsmarkt und Reparation. Der Arbeitgeber 1927, nr 3.

BÖHM. Anwartschaftszeit und Dauer der Unterstützung in der Erwerbslosenfürsorge und in der Arbeitslosenversicherung. Arbeit und Beruf 1927, nr 3.

HEINIG, K. Konjunktur und Arbeitslosigkeit. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 8.

HILLE, A. Der Arbeitsnachweis als Arbeitsvermittler in der Landwirtschaft. Arbeit und Beruf 1927, nr 2.

JÜLICH. Die Dienstordnung der Arbeitsnachweisangestellten. Arbeit und Beruf 1927, nr 2—3.

WAHRBURG, H. Zur Bedürftigkeitsprüfung in der Erwerbslosenfürsorge. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 6.

A. H. Der Entwurf eines Arbeitslosenversicherungsgesetzes. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 6.

Die Entwicklung des Arbeitsmarkts im Jahre 1926. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 6.

Inanspruchnahme und Vermittlungstätigkeit der Arbeitsnachweise im Jahre 1926. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 6.

Unemployment insurance in Germany: The new government bill. Industrial and Labour Information 7 febr. 1927.

Österrike.

EHRLICH, O. Sollen 2 000 Müller arbeitslos werden? Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 3.

KAUTSKY, B. Bankenkrach und Wirtschaftspolitik. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 4.

Arbetstid.

SPLIEDT, F. Arbeitsmarktpolitik und Verkürzung der Arbeitszeit. Die Arbeit 1927, nr 2.

Klar Besked om Washington-Konventionen m. m. Arbejdsgiveren (Danmark) 1927, nr 7.

Zur internationalen Regelung der Arbeitszeit. Der Arbeitgeber 1927, nr 3.

Sverige.

HOLMSTRÖM, K. W. Arbetstidslagens nya bestämmelser. Målarnes Facktidning 1927, nr 2.

Amerikas förenta stater.

THOMPSON, LAURA, A. The five-day week in industry: A list of references. Monthly Labor Review jan. 1927.

Frankrike.

Le sénat ratifie sous condition la convention de Washington. L'Information Sociale 17 febr. 1927.

Kanada.

The eight-hour day in Canada. The Labour Gazette 1927, nr 1.

Storbritannien.

FEHLINGER, H. Arbetstidens längd i Storbritannien. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 5.

Tyskland.

ERDMANN, G. Gegenwartsfragen der deutschen Arbeitszeitgesetzgebung. Der Arbeitgeber 1927, nr 4.

NEITZEL. Der § 7 der Arbeitszeitverordnung. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 6—7.

Fort mit den Überstunden! Der Bundesausschutz für die Wiederherstellung des Achtstundentages. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 8.

Bostadsförhållanden.

[NORDSTRÖM, A., MATTSSON, G. & HALLMÉN, E.] Nedbringandet av byggnadskostnaderna. Byggmästaren 1927, nr 2.

Sverige.

ERIKSSON, A. Bostadsförhållandena i Stockholm. [Bostadsräkn. 1/1 1926.] Byggmästaren 1927, nr 3—4.

G[UINCHAR]D, J. & S[JÄLANDER], V. Bostadstillgången i Stockholm vid årsskiftet 1926 27. Statistisk Månadsskrift 1926, nr 12.

[STARK, A.] Det stockholmska hyreshusets planform. Sveriges Fastighetsägaretidning 1927, nr 3.

Bostäder och sparsamhet. Tidevarvet 1927, nr 9.

Danmark.

GRIMLUND O. Bostadsbrist, men tomma lägenheter! Groteska förhållanden på den danska bostadsmarknaden. Vår Bostad 1927, nr 2.

Norge.

WESTBYE, J. TH. Selvbyggersystemet. Sociale Meddelelser 1926, nr 10.

Tyskland.

BLOCH, K. Zur Finanzierung des Wohnungsbaues. Die Arbeit 1927, nr 2.

BOSEN. Die gesetzliche Miete im Jahre 1926. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 4.

Fattigvård och barnaskydd.

BERGER, K. Wohlfahrtsbriefmarken in Deutschland und im Auslande. Blätter für Wohlfahrtspflege 1927, nr 1.

BOERSCHEL, E. Wohlfahrtspflege und Presse. Blätter für Wohlfahrtspflege 1927, nr 2.

Sverige.

ANDERSSON, A. Det sociala hjälp- och vårdarbetets koncentration. Sv. Landsbygdens Kommunaltidning 1927, nr 1.

HÖJER, E. Uppgifterna till fattigvårdsstatistiken. Sv. Landsbygdens Kommunaltidning 1927, nr 1.

HÖJER, A. Arbetsprogram för den skånska barnavårdsavdelningen. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1927, nr 1.

HÖJER, K. J. »Förhållandet mellan fattigvårdsstyrelse och barnavårdsnämnd.» Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1927, nr 1.

JACOBSSON, T. Haga sjuk- och ålderdomshem. Tidskrift för fattigvård 1927, nr 1.

RETSLER, E. De blinda på ålderdomshemmen. Tidskrift för fattigvård 1927, nr 1.

STÉENHOFF, G. De svenska barnen i statistisk belysning. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1927, nr 1.

[SV. FATTIGVÅRDS- OCH BARNAVÅRDSFÖRBUNDET.] Ålderdomshemsfrågan inom kommunerna. (Utlåtande till Kungl. Maj:t.) Tidskrift för fattigvård 1927, nr 1.

TISELIUS, ELLEN. Upptagningshem för späda barn och deras mödrar. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1927, nr 1.

Taxa för ersättning mellan samhällena för anstaltsvård. Landskommunernas Tidskrift 1927, nr 2.

Ålderdomshemsfrågan inom kommunerna. Sv. Stadsförbundets Tidskrift 1927, nr 1.

Den öppna fattigvården i några större svenska städer (Gävle, Örebro, Västerås och Jönköping). Tidskrift för fattigvård 1927, nr 1.

Tyskland.

BJÖRKMAN-GOLDSCHMIDT, ELSA. Ett löfte och en handling. [Elsa Brändströms Kinderheim im Neusorge]. Tidevarvet 1927, nr 9.

RISTAU. Taubstumme und Wohlfahrtspflege. Blätter für Wohlfahrtspflege 1927, nr 1.

SCHOLTZ, A. Zur Neuregelung der Berliner Wohlfahrtspflege. Berliner Wohlfahrtsblatt 1927, nr 2.

SCHOTT. Die soziale Wohlfahrtsrente. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 4.

Die Fürsorgeeinrichtungen der freien Wohlfahrtspflege. Wirtschaft und Statistik 1927, nr 3.

Föreningsväsen.

HANSSON, S. Amsterdam—London—Moskva. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 5.

KAYSER, M. Kritik an der Gewerkschaftspresse. Die Arbeit 1927, nr 2.

KNOLL, A. Werkszeitungen und Gewerkschaftspresse. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 8.

Fackföreningarna och kommunismen. Industria 1927, nr 4.

Sverige.

CRUSE, S. Svenska typografförbundet 40 år. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 7—8.

Italien.

ROSSONI, E. Sindacato giuridico e monopolio. La Stirpe 1927, nr 2.

Political deportations in Italy. The Labour Magazine febr. 1927.

Voluntary dissolution of the general confederation of labour. Industrial and Labour Information 21 febr. 1927.

Ryssland.

SCHWARZ, S. Den sjunde ryska fackföreningskongressen. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 6—7.

SCHWARZ, S. Der Zustand der russischen Gewerkschaften. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 8.

SUSTER, R. Il sindacalismo operaio in Russia. La Stirpe 1927, nr 2.

Tyskland.

MAYER, G. Der allgemeine deutsche Arbeiterverein und die Krisis 1866. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 57, s. 167.

Jord- och egnahemsfrågan.

Danmark.

Oprettelse af mindre Landbrug i Henhold til Statshusmandslovene samt Jordlovene af 1919. Statistiske Efterretninger 1927, nr 5.

Finland.

ÖSTERBERG, S. O. Verksamheten för legoområdenas inlösen och dess socialpolitiska betydelse. Social Tidskrift 1927, nr 1.

Polen.

BOROWSKI, W. Le crédit agricole en Pologne. Revue Internationale des Institutions Économiques et Sociales 1926, nr 4.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

B[ERGMA]N, O. Arbetsfredslagstiftningen. Arbetsledaren 1927, nr 7.

BERGMAN, P. Arbetsfredslagstiftningen. Handelsarbetaren 1927, nr 2.

S. C. O. [Statstjänarnas centralorganisation] om arbetsfredens bevarande. Postmannen 1927, nr 3.

[STATSTJÄNARNAS CENTRALORGANISATION.] Statstjänarna och arbetsfredsproblemet. (Skrivelse till arbetsfredsdelegationen.) Fackföreningsrörelsen 1927, nr 5.

SVENSKA ARBETSGIFVAREFÖRENINGENS ställning till arbetsfredsproblemet. (P. M. till arbetsfredsdelegationen.) Industria 1927, nr 3.

SVENSKA ARBETSGIFVAREFÖRENINGENS yttrande om förslagen till avtalslagar. Industria 1927, nr 4.

SYDOW, HJ. v. Kollektivavtalets rättsverkningar. Industria 1927, nr 4.

Obligatorisk skiljedom i Sverige. Industritidningen 1927, nr 2.

Regeringen och vägarbetarnas föreningsrätt. Väg- och Vattenbyggaren 1927, nr 1.

Rättslig reglering av kollektivavtalsförhållandet. De nya sakkunnigas förslag och motivering. Industria 1927, nr 3.

De svenske Arbejdsretter. Arbejdsgiveren (Danm.) 1927, nr 7.

Belgien.

Les conflits du travail et leur conciliation en Belgique pendant l'année 1926. Revue du Travail 1927, nr 1.

Danmark.

LEIS. Forligmandsloven. Arbejderen 5 febr. 1927.

LEIS. Overenskomstsituationen. Arbejderen 12 febr. 1927.

Den danske indenriksminister vil avskaffe uravstemningene. Arbeidsgiveren (Norge) 1927, nr 1/2.

Murerkonflikt og Arbejdsløshedsunderstøttelse. Arbejdsgiveren (Danm.) 1927, nr 8.

Overenskomstforhandlingerne. Arbejdsgiveren (Danm.) 1927, nr 6.

Den store Arbejdskommissions Endeligt. Arbejdsgiveren (Danm.) 1927, nr 7.

Finland.

Utredning i frågan av förtroendemän. Industritidningen 1927, nr 2.

Kanada.

Settlement of dispute involving train service on railways in Canada. The Labour Gazette 1927, nr 1.

Nederländerna.

Voorloopig overzicht van de in 1926 uitgebroken werkstakingen en uitsluitingen. Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek 1927, nr 1.

Norge.

LYSHOEL, J. H. Frontställning på den norska arbetsmarknaden. Industria 1927, nr 3.

Arbeidsstans i hjemmeindustrien. Arbeidsgiveren 1927, nr 3.

Förändringar i den norska medlingslagen. Industria 1927, nr 4.

Lovbestemte regler for avstemning i streike- og lockoutspørsmaal. Arbeidsgiveren 1927, nr 3.

Storbritannien.

MIDDLETON, G. The postal workers' wages case. The Labour Magazine febr. 1927.

WEINGARTZ, B. Nachwehen zum englischen Generalstreik. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 7.

Storstrejken i England. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 5—7.

Tyskland.

NÖRPEL, CL. Arbeitgeber, Staatsanwalt, Strafrichter und Tarifrecht. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 8.

NÖRPEL, CL. Das Arbeitsgerichtsgesetz. Arbeiterrecht u. Arbeiterversicherung 1927, nr 1. (Beilage der Gewerkschafts-Zeitung.)

NÖRPEL, CL. Den tyska arbetsrättslagen. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 8.

Der Tarifstreit in der Schuhindustrie. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 5.

Verteilung und Konzentration der Tarifverträge. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 6.

Kooperation.

BARNES, G. N. Co-operation and free trade. International Co-operative Bulletin 1927, nr 2.

FAUCHERRE, H. Heinrich Pestalozzi und die Genossenschaftsidee. Schweiz. Konsum-Verein 1927, nr 6.

M[AY], H. J. The I. C. A. [International Co-operative Alliance] in 1926. International Co-operative Bulletin 1927, nr 2.

POISSON, E. The immediate tasks of the International Co-operative Alliance. International Co-operative Bulletin 1927, nr 2.

Amerikas förenta stater.

Development of consumers' cooperative enterprises 1920 to 1925. Monthly Labor Review jan. 1927.

Danmark.

LAURSEN, L. & FRANK, P. Andelsforeningerne og Arbejdslønnen. Andelsbladet 1927, nr 7.

Finland.

HYVÖNEN, V. La coopération de crédit en Finlande. Revue Internationale des Institutions Économiques et Sociales 1926, nr 4.

Island.

ESKILDSEN, J. The C. W. S. [Cooperative Wholesale Society] of Iceland. International Co-operative Bulletin 1927, nr 2.

Italien.

SERING. The agricultural co-operative societies in South Tyrol and the fascists of Trient. International Co-operative Bulletin 1927, nr 2.

Ryssland.

LIUBIMOFF, I. Nature and practice of the Soviet Consumers' Co-operation. International Co-operative Bulletin 1927, nr 2.

Levnadskostnader.

BRISMAN, S. Reflektioner över världskrigets prisstegring. Ekonomen 1927, nr 1.

Danmark.

Prisniveauet. Arbejderen 19 febr. 1927.

Pristallet faldt fra 184 til 181. Arbejdsgiveren 1927, nr 7.

Kanada.

Prices in Canada and other countries 1926. The Labour Gazette jan. 1927 (Supplement).

Tyskland.

Forderungen der Gewerkschaften zur Kartell- und Monopolfrage. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 8.

En ny officiell tysk partiprisindex. Kommersiella Meddelanden 1927, nr 3.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

GÖHRING, E. J. Über psychotechnische Begutachtung in der Industrie. Der Arbeitgeber 1927, nr 3.

MEISTER, O. Berufsneigung, Berufsberatung und Kriminalistik. Arbeit und Beruf 1927, nr 2.

KRITIKUS. Bokbinderiets framtida utveckling och yrkeskunnigheten. Bokbinderi-Arbetaren 1927, nr 2.

Sverige.

»Fackföreningstyranni» även i lärlingsfrågan. Träarbetaren 1927, nr 1.

Amerikas förenta stater.

BERGLUND, A. Den statsövervakade lärlingsutbildningen inom Wisconsin. Teknisk Tidskrift 1927, nr 7.

Nederländerna.

LOUWES, S. L. L'enseignement ménager agricole aux Pays-Bas. Revue Internationale des Institutions Économiques et Sociales 1926, nr 4.

Tyskland.

BÖKENKRÜGER, W. Erfahrungen über Eignungsprüfungen beim Berufsamt Elberfeld. Arbeit und Beruf 1927, nr 3.

MENNE. Die Berufsberatung der Schüler höherer Lehranstalten vor 100 Jahren. Arbeit und Beruf 1927, nr 2.

Österrike.

GLASER, CONSTANZE. Die achte Tagung für Berufsberatung. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 3.

Nykterhetsfrågan.

TUOVINEN, P. Über den Einfluss des Alkohols auf die Arbeitsfähigkeit und über seine Aufsaugung ins Blut. Revue internationale contre l'alcoolisme 1927, nr 1.

VOIONMAA, T. The influence of alcoholism upon accident occurrence. Revue internationale contre l'alcoolisme 1927, nr 1.

Sverige.

G[AH]N, H. Spritdrycksförbrukningens lokala fördelning. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 1.

LUNDQVIST, E. J. Centralförbundets [för nykterhetsundervisning] uppkomst, utveckling och verksamhetsområden. Tirfing 1926, nr 9/14.

SJÖGREN, G. W. Rusdrycksmedlen 1926/27 och 1927/28. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 1.

THÖRNBERG, E. H. Centralförbundets [för nykterhetsundervisning] verksamhet i social- och idéhistorisk belysning. Tirfing 1926, nr 9/14.

ÅMAN, A. Om understöden till nykterhetsnämnderna under åren 1922—1926. Tidskrift för Nykterhetsnämnderna 1927, nr 1.

A. Kaféfrågan och systembolagen. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 1.

Danmark.

ROSENBORG, E. Spritsmugglingen i Danmark. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 1.

Socialförsäkring.

BIONDI, C. Die Mitwirkung der Ärzte bei der Rechtsprechung in der Sozialversicherung und die Vereinheitlichung der Versicherung. Internationale Rundschau der Arbeit 1927, nr 2.

E[ISEN], A. Svimning och olycksfall. Arbetarskyddet 1927, nr 2.

PORRVIK, G. Olycksfallsavgifternas nedbringande. Teknisk Tidskrift 1927, nr 6.

Sverige.

JOCHNICK, A. AF. Pensionsförsäkringens önskemål för den närmaste framtiden. Tidskrift för Pensionsförsäkringen 1927, nr 1.

LIEDSTRAND, E. Kring pensionsfrågan. Arbetsledaren 1927, nr 6.

LIEDSTRAND, E. Kring pensionsfrågan. Kontorsvärlden 1927, nr 2.

SANDBERG, E. Nytt förslag i den sociala sjukförsäkringsfrågan. Sv. Stadsförbundets Tidskrift 1927, nr 6.

SVENSKA BANKMANNAFÖRENINGEN M. FL. Framställning om särskild pensionslag. Bankvärlden 1927, nr 2.

SVERIGES LÄKARFÖRBUND. Betänkande om omorganisation av sjukkasseväsendet. Sv. Läkartidningen 1927, nr 7.

ZETTERLUND, G. E. Pensionsnämndsverksamheten i Stockholm. Tidskrift för Pensionsförsäkringen 1927, nr 1.

ÅKERMAN, J., GULLBRING, A., HAGLUND, P. & TROELL, A. Uttalande i sjukkassefrågan. Sv. Läkartidningen 1927, nr 7.

Centralorganisationens styrelse om den föreslagna sjukkassereformen. Vårt liv 1927, nr 1.

Förskottering av pensionsbelopp. Tidskrift för Pensionsförsäkringen 1927, nr 1.

Kurortsvårdens resultat. Tidskrift för Pensionsförsäkringen 1927, nr 1.

Minskad fondbildning för allmänna pensionsförsäkringen. Sunt Förnuft 1927, nr 1.

Sjukförsäkringsförslaget — dess nackdelar och fördelar. Vårt liv 1927, nr 1.

Skattebetalarnas förening begär utredning om pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet. Sunt Förnuft 1927, nr 1.

Amerikas förenta stater.

SHIELDS, LOUISE, F. Longshoremen ask congressional action. Monthly Labor Review jan. 1927.

Medical and hospital service for industrial employees. Monthly Labor Review jan. 1927.

Successive and vested rights in compensation benefits. Monthly Labor Review jan. 1927.

Belgien.

Assurance en vue de la vieillesse et du décès prématuré des employés. [Lagförslag.] Revue du Travail 1927, nr 1.

Danmark.

RØNNOW, E. Administrationsomkostningerne i den danske Ulykkesforsikring (med svar fra F. Zeuthen). Socialt Tidsskrift 1927, nr 1.

DR. Dansk-norsk Sygekasseoverenskomst. Socialt Tidsskrift 1927, nr 1.

Barnpensioneringen i Danmark. Tidskrift för Pensionsförsäkringen 1927, nr 1.

Finland.

Sjukförsäkringen. Industritidningen 1927, nr 3.

Tyskland.

LAGERLÖF, C. B. Tysklands sjukkassor och deras sjukvårdande verksamhet. Social-Medicinsk Tidskrift 1927, nr 2.

Österrike.

HUPPERT, S. Das Krankenkassenorganisationsgesetz. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 3.

Krankenversicherung für land- und forstwirtschaftliche Arbeiter in Österreich. Amtliche Nachrichten 1927, nr 1/2.

Ut- och invandring.

BRESADOLA, F. Emigrazione e società delle nazioni. La Stirpe 1927, nr 2.

Sverige.

JACOBI, A. Fri eller kontrollerad invandring. Tiden 1927, nr 1.

Finland.

BÖÖK, E. Invandringen av utländska arbetare. Social Tidskrift 1927, nr 1—2.

Frankrike.

PASCAZIO, N. L'invasione straniera in Francia e l'atteggiamento dei partiti. La Stirpe 1927, nr 2.

SAUVY, A. La population étrangère en France et les naturalisations. Journal de la Société de Statistique de Paris 1927, nr 2.

Mexiko.

Mexico's immigration taxes. Mexico (Monthly Commercial Magazine) 1927, nr 2.

Nederländerna.

GARGAS, S. Het probleem der immigratie in Nederland. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1927, nr 2.

Schweiz.

Überfremdung und Arbeitsmarkt. Wirtschaftsberichte des Schweizerischen Handelsamtsblattes 1927, nr 4.

Arbetsmarknaden under mars månad 1927.

Den för våra förhållanden ovanligt milda våren har i avsevärd mån påskyndat arbetsmarknadsläget säsongmässiga förbättring. Arbetsförmedlingsanstalternas rapporter för mars månad utvisade sålunda en påtaglig förskjutning i gynnsam riktning av förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft. Medan februari månad i genomsnitt hade 258 ansökningar om arbete på varje hundratal lediga platser, sjönk medeltalet i mars till 208, vilken siffra dock något överstiger fjolårets, men är identisk med motsvarande tal år 1925. Arbetslösheten krävde alltjämt speciella åtgärder för beredande av hjälp och arbete åt de oförvållat arbetslösa, och under månaden hänvisades genom arbetsförmedlingskontoren 2 032 personer till nödhjälpsarbete, mot 2 425 i februari. Nyrekryteringen vid nödhjälpsplatserna visade sålunda tendens till minskning, och avgången därifrån på grund av ökad arbetstillgång å den öppna arbetsmarknaden var flerstädes mycket påtaglig. Sammanlagda antalet vid de statliga reservarbetena anställda nedgick under månaden från 4 384 till 3 944.

Beträffande läget inom olika näringsgrenar bör först omnämnas jordbrukets ökade behov av arbetskraft på grund av att väderleken högst påtagligt gynnade vårarbetets bedrivande. Fast arbetskraft efterfrågades sålunda för sommarhalvåret, och även för jordbrukets tillfällighetsarbetare ökades arbetstillgången. Sockerbetsodlingen innevarande år synes åter få en mera normal omfattning, och till kontoren i Skåne och Blekinge ingingo redan beställningar å betfolk. I fråga om kvinnliga tjänare till landet visade sig bristen alltjämt vara stor, och en anstalt i Småland konstaterade med viss besvikelse, att behovet å dylik arbetskraft aldrig synes kunna bliva fyllt. Timmerdrivningen i skogarna bedrevs under månaden mestadels i full utsträckning, och någon arbetslöshet bland de av detta arbete beroende torde icke ha förekommit.

Inom industri- och hantverksyrkena visade byggnadsverksamheten ökad livaktighet med ty åtföljande nedgång i arbetssökandesiffrorna. Från stenhuggeridistrikten meddelades, att alla kvalificerade arbetare erhållit arbete. En förbättring rapporterades ävenledes beträffande glasbruksarbetarna i Östergötland. I övrigt föreföll läget å den industriella arbetsmarknaden vara oförändrat. Ett besvärande överskott av arbetskraft förefanns alltjämt inom verkstadsindustrien och brukshanteringen.

Handel och samfärdsel stegrade icke under månaden sin efterfrågan å arbetskraft, dock med undantag för sjöfarten, där tillgången å hyror tack vare den tidiga seglationssäsongen påtagligt ökades. Förbättringen kunde bland annat avläsas ur sjömanshusens rapporter, som utvisade 3 883 påmönstringar mot 2 199 avmönstringar. Arbetstillgången för handels- och stuveriarbetare angavs vara jämn.

På de minderårigas arbetsmarknad rådde alltjämt överskott å sökande, dock huvudsakligen bland äldre pojkar samt flickor utan större förtrogenhet med husliga sysslor.

Å kvalificerade tjänare till hemmen förefanns fortfarande brist, och arbetskraften till hotell- och restaurangtjänst fick känning av ökad platstillgång.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under mars samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	*293*	*258*	*208*	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1923	225	168	130	95	79	78	88	113	94	86	113	134
1924	142	116	113	93	73	71	79	108	101	105	156	205
1925	206	148	120	96	92	91	94	113	122	129	186	220
1926	189	152	112	101	106	95	96	107	126	138	211	244
1927	*205*	*155*	*114*	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1923	364	339	262	187	150	162	155	151	142	159	222	207
1924	261	244	200	174	152	152	161	146	140	174	242	228
1925	316	289	243	196	180	176	186	177	168	197	263	227
1926	290	273	223	189	177	185	184	171	172	210	289	272
1927	*310*	*287*	*250*	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·8	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	*16·2*	*15·5*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Fackföreningarnas arbetslöshetsprocent stannade vid månadsskiftet februari—mars vid ett något lägre tal än månaden förut, men översteg alltjämt de senaste tre årens ultimosiffror för februari. Arbetslöshetens utbredning inom olika fack framgår närmare av tabellen å sid. 316.

Utlåtande i lärlingsfrågan

av kommerskollegium, socialstyrelsen och skolöverstyrelsen.

Genom remisser den 14 juli 1924 anbefallde Kungl. Maj:t kommerskollegium, socialstyrelsen och skolöverstyrelsen att dels bereda vissa angivna yrkeskorporationer och andra sammanslutningar ävensom samtliga lärlingsskolstyrelser i riket tillfälle att yttra sig angående den av kommerskollegium och skolöverstyrelsen den 2 oktober 1923 avgivna utredning med förslag till lag om lärlingsväsendet i vissa yrken, dels ock därefter före den 1 oktober 1924 avgiva underdånigt utlåtande i ärendet.

I skrivelse till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet den 30 september 1924 anmälde kommerskollegium, att flertalet åsyftade sammanslutningar då ännu icke inkommit med begärda yttranden och att kollegiet dessförinnan icke vore i tillfälle att avgiva utlåtande.

När sedermera flertalet yttranden inkommit och befunnits innehålla en omfattande kritik mot förslaget, anmälde ämbetsverken i gemensam skrivelse till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet den 3 december 1924 sin avsikt att under inbördes samråd underkasta förslaget en ytterligare ingående omprövning, varför, och med hänsyn till övriga göromål, remissen icke syntes kunna besvaras inom sådan tid, att utredningen skulle kunna läggas till grund för proposition till 1925 års riksdag.

Sedan ärendet därefter gjorts till föremål för förnyade överläggningar, ha ämbetsverken nu, med överlämnande av de inkomna yttrandena jämte däröver upprättade sammanfattningar avgivit följande, den 10 mars 1927 daterade utlåtande:

Yttranden av lärlingsskolstyrelser, yrkeskorporationer m. fl.

Såsom av nämnda sammanfattningar framgår, hava flertalet lärlingsskolstyrelser och åtskilliga yrkeskorporationer, bland dem även sådana, som företräda handeln och det husliga arbetet, samt centralförbundet för socialt arbete, mer eller mindre starkt framhållit behövligheten av en lärlingslag och helt eller delvis tillstyrkt det föreliggande förslaget, om ock med förbehåll i avseende å en eller annan detalj. Däremot hava andra sammanslutningar, särskilt de, som inom industrin företräda arbetsgivare eller arbetare, framfört starka betänkligheter mot förslaget och antingen helt avstyrkt detsamma eller påyrkat så vittgående ändringar, att ett eventuellt nytt förslag, tillgodoseende dessa yrkanden, skulle komma att bygga på helt andra principer än det föreliggande.

Sveriges industriförbund framhåller, att, ehuru tanken att genom tvingande lagbestämmelser få till stånd en ändamålsenlig yrkesutbildning på det industriella området ursprungligen framförts av industrin själv, numera, sedan förhållandena i viss mån förändrats, icke längre funnes någon allmän övertygelse inom industrin

om nödvändigheten och lämpligheten av lagstadgad obligatorisk lärlingsutbildning för dess vidkommande. Såsom orsak till den förändrade uppfattningen angiver förbundet, att industrins arbetsmetoder mer och mer förenklats, så att en mera tidskrävande utbildning blivit mindre behövlig. Vidare erinrar förbundet om de mindre lyckliga erfarenheter, man under de förflutna åren haft av tvångslagstiftning i allmänhet på näringslivets område, varför industrin nödgas ställa sig tveksam gentemot varje statsingripande, som pålägger näringslivet skyldigheter och nya bördor. Slutligen förmenar industriförbundet, att det torde vara att befara, att under nuvarande förhållanden på arbetsmarknaden ett ingånget lärlingskontrakt icke komme att tillvinna sig sådan respekt från arbetarnas sida, att någon verklig trygghet för dess bestånd under avtalstiden kunde förväntas. Förbundet anser emellertid, att frågan om lärlingsväsendets ordnande icke bör av myndigheterna skjutas åt sidan. Den mera grundliga lärlingsutbildning, som i vissa industribranscher erfordras, kan nämligen, enligt förbundets mening, näppeligen genomföras på ett enhetligt och fullt tillfredsställande sätt, med mindre staten utfärdar reglerande föreskrifter. Tillsvidare bör emellertid tillämpningen bliva beroende av frivillig överenskommelse mellan vederbörande parter, på sätt som i förslaget förutsättes i fråga om husligt arbete.

Svenska arbetsgivareföreningen framhåller, att inom näringsgrenar, där yrkesutbildning erfordras, från de organiserade arbetarnas sida visats bestämd tendens att i de redan anställdas intresse reglera tilloppet av arbetskraft. Man kunde sålunda befara, att arbetarorganisationerna i många fall skulle motverka tillkomsten av i lagen föreskrivna lärlingskontrakt. Det ifrågasatta tvånget kunde sålunda leda till att de ungas anställning i yrkesarbete och därmed industrins rekrytering bleve försvårad. Det vore därför nödvändigt att låta det bliva beroende på frivillig överenskommelse, huruvida den minderårige skulle anställas med eller utan lärlingskontrakt.

Lagförslaget lämnade öppet, huruvida lärling skulle få tillhöra fackförening. Ej heller utsades i förslaget, huruvida lärling skulle äga rätt att deltaga i strejk. Indirekt kunde man sluta sig till lagens mening i dessa avseenden, men med hänsyn till arbetarsidans uppfattning i dessa frågor vore klara bestämmelser önskvärda. Slutligen erinrar föreningen om de enligt dess mening tunga ekonomiska förpliktelser, förslaget lägger å arbetsgivaren. Ju mera arbetsgivaren betungades, desto mindre hågad bleve han att anställa lärlingar och desto mindre främjades alltså ändamålet med lagstiftningen.

Under åberopande av vad i saken anförts förklarar sig föreningen bestämt avstyrka, att förslaget lägges till grund för lagstiftning.

I samma riktning yttrar sig *Sveriges Verkstadsförening* med flera arbetsgivarorganisationer.

Sveriges hantverksorganisation ser något mera välvilligt på förslaget. En lärlingslag, framhålles det, pålägger i allmänhet yrkesidkarna stora förpliktelser — de äro ju ofrånkomliga — och i andra länder, där under de senare åren lärlingslagar stiftats, är detta också ett genomgående drag. Men å andra sidan är det även något värt, att läroavtalet får laglig giltighet, så att någon trygghet vinnes för att lärlingen stannar hos sin mästare till lärotidens slut. Emellertid anser organisationen, liksom flertalet av de till densamma anslutna lokala föreningarna, att lagförslagets bestämmelser, i vad de avse arbetsgivaren, böra mildras, varemot de delvis böra skärpas i avseende å lärlingen. I många uttalanden framhålles, att förslaget först och främst synes avse att gagna de unga och först i andra hand yrkesutövarna, vilkas intressen blivit för litet beaktade. För övrigt framkomma även här och var i de lokala föreningarnas yttranden ungefär samma synpunkter som de av arbetsgivarföreningarna framförda.

Organisationen framhåller till sist, att en lämpligt avpassad lärlingslag är önsk-

värd, men att det synes nödvändigt, att det föreliggande förslaget underkastas en omarbetning i syfte att åstadkomma vissa för hantverksidkarna såsom läromästare erforderliga lindringar i bestämmelserna.

Landssekretariatet, som i sitt yttrande åberopar ett flertal fackförbunds uttalanden i ämnet, framhåller till en början, att en väl avvägd lagstiftning rörande lärlingsväsendet vore ägnad att befrämja yrkesskickligheten. Åtskilliga fackförbund hade emellertid såsom sin mening framhållit, att lärlingsväsendet bäst ordnades genom bestämmelser i kollektivavtalen.

Det syntes landssekretariatet nödvändigt, att bestämmelserna i en lärlingslag anslöte sig så nära som möjligt till de förhållanden, som vore rådande för de utbildade yrkesarbetarna. Utan att så skedde komme en lärlingslag att mötas med misstro och ovilja från arbetarnas sida, varigenom lagens syfte i hög grad förfelades. I detta avseende bruste det föreliggande förslaget på åtskilliga punkter. Byggnadsträarbetareförbundet hade framhållit, att, om en lagstiftning på förevarande område skulle genomföras, man därvid borde noga tillse, att inga av dess bestämmelser kunde giva anledning till att från de intresserade organisationernas sida upptoges »aktion» emot att lärlingar anställdes med tillämpning av lagbestämmelserna.

Vidare anför landssekretariatet, att, såsom sekretariatet redan vid ett tidigare tillfälle (utlåtande den 2 januari 1914) uttalat, lagens räckvidd borde begränsas att gälla enbart de yrken, som bedrevos såsom hantverk, enär något ordnat lärlingsförhållande varken kunde eller behövde införas inom fabriksindustrierna. Riktigheten av denna uppfattning hade bestyrkts av senare års erfarenheter. Landssekretariatet ville sålunda avstyrka, att lärlingslagen utsträcktes att även omfatta industriell verksamhet. Beträffande förslaget rörande lagens tillämpning å detaljhandeln ville landssekretariatet icke göra något uttalande, enär meningarna härom voro mycket delade.

Typografförbundet anser, att de utlärda arbetarna på grund av sin utpräglade motvilja mot kontraktsanställning icke komme att taga befattning med utbildandet av kontraktsanställda lärlingar. Kravet på kontrakt komme även att avhålla de unga själva från att söka anställning i de fall, där sådant krav upprätthölles. Förbundet anser, att lagförslagets tendens oförtydbart går ut på att tillvarataga i första hand arbetsgivarnas, i andra hand yrkenas och först i sista hand lärlingarnas intressen.

Byggnadsträarbetareförbundet befarar, att den obligatoriska tillämpningen av lagen icke skulle medföra åsyftat resultat utan tvärtom leda till att arbetare under 18 års ålder icke komme att anställas hos arbetsgivare, som saknade intresse för yrkets rekrytering genom lärlingsväsendets utveckling.

Åtskilliga fackförbund erinra om nödvändigheten att begränsa lärlingarnas antal i enlighet med kollektivavtalens bestämmelser.

Landssekretariatet framhåller vidare, att det föreliggande lagförslaget icke innehåller någon bestämmelse, huru lärlings lön skall bestämmas. För närvarande reglerades lärlingarnas löner i stor utsträckning genom arbetsavtalen, som innefattade bestämmelser om viss minimilön. Det syntes nödvändigt att giva en lärlingslag sådant innehåll, att de i lärlingskontrakten intagna lönebestämmelserna icke utgjorde hinder för reglering av lärlingarnas avlöning i enlighet med de för de särskilda arbetsplatserna gällande kollektivavtalen. Fackorganisationerna bleve eljest nödsakade söka hindra, att lärlingar anställdes genom sådana kontrakt.

Dessutom anmärker landssekretariatet, under åberopande av flera förbundsstyrelsers yttranden, att lagförslaget icke uttalar något om lärlings ställning vid arbetskonflikter. Enligt allmän, av svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen godkänd rättsuppfattning hade en av vederbörande huvudorganisation godkänd arbetsinställelse icke någon inverkan å mellan arbetsgivare och enskild arbe-

tare slutet arbetsavtal. Detta vilade under konflikten. Denna grundsats borde gälla även beträffande lärlingskontrakt.

Landssekretariatet gör avslutningsvis gällande, att på grund av de olikartade förhållanden, som råda å skilda orter och framför allt inom olika slag av arbetsområden, en tillfredsställande yrkesutbildning ej kan ernås enbart genom en lärlingslag. Vad därutöver tarvas säger sig sekretariatet dock icke kunna angiva. Visst vore dock, att lärlingsskolornas elever behövde ett underlag av praktiskt arbete för att kunna fullt ut tillgodogöra sig den teoretiska utbildningen. För verkstadsskolorna, sådana de för närvarande voro organiserade, vore det svårt att undervisa i arbetet, sådant det utfördes å verkstäder och i fabriker. Sekretariatet ville därför ifrågasätta, huruvida ej verkstadsskolorna kunde flyttas ut till arbetsplatserna. Detta kunde måhända låta sig göra på så sätt, att arbetsgivarna åtoge sig att hålla något antal ungdomar i arbete under kontroll och handledning av lärare, som tillsattes av vederbörande skolstyrelse. Dessa ungdomar skulle äga rätt och skyldighet att regelbundet bevista yrkesskolornas teoretiska undervisningskurser. Genom denna anordning skulle vidare vinnas en naturlig avsättning av ungdomarnas arbetsprodukter samt möjlighet för ungdomarna att själva under utbildningstiden förtjäna sitt uppehälle. Då enskilda arbetsgivare givetvis icke kunde åtaga sig utbildning av ett antal ynglingar utan ekonomiskt vederlag, syntes det vara rimligt, att kommunen, som inrättade verkstadsskolor av nu angivet slag, lämnade skälig ersättning, vartill medel borde anskaffas genom en särskild skatt å de arbetsföretag, hos vilka verkstadsskolor ej inrättades. Denna i korthet skisserade tanke hade icke blivit i detalj utformad, men landssekretariatet hade dock velat framföra densamma till omprövning.

Ämbetsverken om lagförslaget.

Det torde få anses såsom en brist, att en tillfredsställande praktisk yrkesutbildning här i landet icke såsom i andra länder blivit såvitt möjligt säkerställd genom lagstiftning. En nödvändig förutsättning för att en sådan lagstiftning med utsikt till framgång skall kunna genomföras och upprätthållas lär emellertid vara, att en allmän opinion känner och erkänner behovet av densamma och accepterar dess grundläggande principer. Av vad ovan anförts torde framgå, att denna förutsättning för närvarande icke kan anses vara för handen. Sålunda synas både arbetsgivarnas och arbetstagarnas fackorganisationer i det stora hela vara obenägna att förorda åtgärder till lagstiftningens genomförande. Även de unga själva och deras målsmän synas icke hava kommit till förståelse om vad lärlingsskapet innebär och tyckas ej vilja erkänna, att de uppoffringar, som lärlingsutbildningen kräver, rättvisligen böra till någon del drabba även dem, som åtnjuta utbildningen, detta oaktat man ofta synes vara beredd att underkasta sig de största offer för att nå en rent teoretisk utbildning, vilken, betraktad såsom en väg till god och tryggad utkomst, synbarligen varit föremål för en betydande övervärdering.

Under sådana förhållanden kunna ämbetsverken ej förorda, att det föreliggande förslaget för närvarande lägges till grund för en lagstiftning. Ej heller synes det tillrådligt att söka genomföra lagförslaget allenast för vissa yrkesområden, närmast i så fall hantverket. Sådan verksamhet företer nämligen ofta sådan likhet med grenar av industrin, att någon egentlig gränsskillnad dem emellan svårligen kan uppdragas, och det kunde möjligen anses orättvist att pålägga hantverket en utbildningsskyldighet, som ej skulle åvila motsvarande företag inom industrin.

I enlighet med det anförda hava ämbetsverken ej heller funnit det påkallat att med anledning av de inkomna yttrandena ingå på förnyad granskning av lagförslagets detaljer.

Emellertid är det ej uteslutet, att den allmänna opinionen på förevarande om-

råde kan undergå omvandling och att därmed förutsättningarna för genomförande av en lärlingslagstiftning, byggd på de i förslaget hävdade eller andra principer, inom en ej alltför avlägsen framtid kunna väsentligt ändras. Det må ej fördöljas, att vissa tecken till en begynnande sådan omvandling också kunna skönjas. Det är särskilt vissa företeelser på arbetsmarknaden, som äro ägnade att påverka den allmänna meningen i sådan riktning. Alltsedan den stora massarbetslösheten under deflationskrisen har en viss knapphet på arbete gjort sig märkbar på arbetsmarknaden, och skäl tala för att denna knapphet icke kan betraktas endast såsom en kvarstående, snart försvinnande rest från krisen utan beror på djuparе liggande orsaker. De ökade svårigheterna att vinna arbete och utkomst göra sig gällande alldeles särskilt för ungdomen i allmänhet och för den icke yrkesutbildade arbetskraften i alla åldrar.

Svårigheten för ungdomen att vinna anställning träder allt tydligare i dagen, efter hand som nya årskullar nå arbetsför ålder, och ungdomsarbetslösheten synes tilltaga. Ur flera synpunkter är denna företeelse ägnad att utöva ett starkt deprimerande inflytande inom de vidaste kretsar. Den unge själv gripes av modlöshet, då alla ansträngningar skenbart äro resultatlösa, och denna känsla bemäktigar sig honom under det skede av hans liv, då han som mest är i behov av att kunna se framtiden an med mod och tillförsikt, och då de moraliska skadeverkningarna av arbetslöshet ofta äro som mest fördärvbringande. Och det deprimerande inflytandet av ungdomsarbetslösheten sträcker sig långt utanför kretsen av de enskilda individer, som närmast drabbas därav. Det torde sålunda för närvarande finnas ofantligt många familjer, där bekymren för en sons eller dotters framtida försörjning utgöra det största och mest tryckande orosämnet.

Ämbetsverken hålla för egen del icke för otroligt, att, om man i lagstiftningsväg kunde skänka en fastare form åt lärlingsförhållandet, detta skulle öka benägenheten att anställa och utbilda den ungdomliga arbetskraften och i sin mån bidraga till att råda bot på det onda, som här berörts. Det kan tänkas, att det allmänna sökandet efter botemedel ger anledning till att denna uppfattning vinner snabb utbredning.

Vidare hava förhållandena på arbetsmarknaden varit ägnade att på ett för breda befolkningslager påtagligt sätt framhäva den praktiska yrkesskicklighetens betydelse, alldeles oavsett den arbetssökandes ålder. Erfarenheten har sålunda tydligt utvisat, att det vid inträdande arbetslöshet i regel är den icke yrkesutbildade arbetskraften, som i första hand drabbas därav, och att det oftast är denna, som vid ökad arbetstillgång endast i sista hand åter lyckas vinna anställning. Påtagligt är också, hurusom man, när arbetslöshet av särskild anledning går fram över en hel yrkesgren och sålunda drabbar även de yrkesutbildade, av naturliga skäl genom olika anordningar söker bevara en gammal yrkesskicklig arbetarstam. Vad angår de yrken, för vilka väsentligen en mera teoretisk utbildning erfordras, speciellt affärs- och kontorsfacken, är en inom dessa yrken rådande påfallande stark arbetslöshet ägnad att till riktigare, mindre proportioner reducera uppskattningen av sådan utbildning såsom vägen till utkomst.

Senast berörda företeelser hava ej kunnat undgå uppmärksamheten, varför man har anledning hoppas på en växande uppskattning av den praktiska yrkesskicklighetens såsom ett medel att vinna bättre och kanske framför allt tryggare utkomst samt på en ökad förståelse för de nödvändiga förutsättningar, under vilka sådan skicklighet förvärvas.

Uteslutet är ej, att under det livliga intresse, som nu ägnas dessa betydelsefulla och allvarliga frågor, förutsättningarna för genomförandet av en lärlingslagstiftning kunna ändras, och att i den allmänna diskussionen kunna uppdragas riktlinjer till lagstiftningsåtgärder, vilka den allmänna opinionen skulle vara böjd att acceptera. Såsom nämnts, torde dylika förutsättningar ännu ej vara förhan-

den, men ämbetsverken hava med det anförda velat betona, att den avvaktande hållning, de här intagit gentemot en lärlingslagstiftning, endast motiverats av förhållanden och faktiska åskådningar, som länge varit och i viss mån ännu äro förhärskande.

Åtgärder till främjande av yrkesutbildning.

Även om en lärlingslagstiftning sålunda för närvarande ej lärer låta sig genomföra, synes emellertid staten icke lämpligen kunna förhålla sig helt overksam inför de frågor, som här behandlas. Men de åtgärder, som för närvarande kunna och böra vidtagas, äro av organisativ natur och ligga utanför den ifrågavarande lagstiftningens område. De böra, såsom i det följande utvecklas, inriktas på att befordra yrkesutbildningen genom främjande av rationellt yrkesval.

Såsom i det följande närmare beröres, har i sådant syfte, jämte det att på vissa håll träffats en del positiva åtgärder, bedrivits åtskillig upplysningsverksamhet.

Det saknas emellertid alltjämt den planmässighet, som synes vara behövlig för att upplysningsarbetet skall kunna bliva tillräckligt effektivt och för ungdomen så vägledande, som man kunde önska. Härför behöves ett noggrant aktgivande på det förhandenvarande behovet av arbetskrafter på olika arbetsområden och en samlad överblick över förhållandena, och särskilt över de företeelser, som kunna föranleda växlingar i nämnda behov.

Man kan naturligtvis ställa sig frågande, huruvida en sådan överblick överhuvud taget skulle vara möjlig, men det lider väl icke något tvivel, att det allmänna skulle kunna skaffa betydligt större förutsättningar härför än de, som nu äro tillfinnandes och som hittills stått de unga eller deras målsmän till buds. De ofta påtalade överdrivet stora omkastningar, som icke sällan förekomma i tilloppet till olika levnadsbanor och de olägenheter, som därigenom uppstå bland annat i form av arbetslöshet och förspillda utbildningskostnader för den enskilda och för det allmänna, synas vittna tillräckligt om behovet av någon reglerande hjälp.

Vid betraktande av allt detta kommer man till att här skulle behövas en rationellt ordnad *yrkesvalsvägledning*, en vägledning, som vilade på en så vitt möjligt objektiv grund och som icke skulle vara begränsad till att giva upplysningar, då sådana begäras, utan själv sökte verka för att de unga fördelas till olika levnadsbanor på ett för dem själva och för samhället lämpligt sätt.

Vägen till förverkligande av detta mål synes i sin tur vara att genom lämpligt anordnad *arbetsförmedling* söka bereda den uppväxande ungdomen arbetsanställningar, där tillfälle gives att under så vitt möjligt rationellt ordnade förhållanden på en gång förvärva kunskaper och färdigheter inom ett yrke och att erhålla medel för uppehället. Och man bör härvid tydligtvis tänka på icke blott att den unge erhåller en viss anställning utan också att hans utbildningsbehov därigenom blir nöjaktigt tillgodosett, att han får lära något och att utbildningen fullföljes, vilket bland annat förutsätter, att han arbetar i anställningen under tillräckligt lång tid, eller att han, om så skulle visa sig nödvändigt, omplaceras på lämpligt sätt, med andra ord, att den unge följes med omtanke även i fortsättningen.

Behovet av yrkesutbildning. Då behovet av den praktiska utbildningens ordnande utförligt behandlats i remitterade förslaget, må här i det stora hela hänvisas till vad sålunda anförts. I korthet må endast några ytterligare påpekanden göras.

I en del fall har man velat göra gällande, att teknikens utveckling förenklat yrkesarbetet i sådan grad, att någon mera omfattande yrkesutbildning numera knappast vore behövlig. Detta är dock fallet endast i fråga om vissa starkt

specialiserade tillverkningsgrenar, och även där fordras ett icke ringa antal medhjälpare, som äga både handaskicklighet och yrkeserfarenhet, vilket allt icke kan förvärvas utan en längre tids utbildning. Inom hantverket och stora delar av andra verksamhetsområden är en omfattande yrkesskicklighet nödvändig och synes bliva så alltjämt, även om den i mångt och mycket måste vara av annan art än den, som förr påkallades inom motsvarande yrkesområden. I avseende härå torde det vara tillräckligt att peka på de ofta invecklade tekniska hjälpmedel, de dyrbara materialier och de precisionsförfaranden, som mångenstädes komma till användning i den nutida produktionen, för att man skall förstå, att insikt, erfarenhet och övning hos arbetaren erfordras, för att produktionen skall giva tillfredsställande resultat. Nämnas må i detta sammanhang även, att tillgång på kvalificerad arbetskraft mången gång kan vara ägnad att giva näringslivet impulser att gripa sig an med nya eller att utvidga redan förekommande arbetsområden.

Det har också framkommit det påståendet, att trots allt yrkesskickligheten hos oss i stort sett skulle vara tillfredsställande. Det skall icke förnekas, att yrkesarbetet i många fall står ganska högt och att svenskarna måhända äga en viss fallenhet för kvalificerat yrkesarbete. Men den naturliga fallenheten kan dock ej ersätta den ordnade yrkesutbildningen. Då man vidare ser, med vilka ansträngningar exempelvis Tyskland och England söka höja yrkesskickligheten, samt därmed jämför förhållandena i Sverige, måste man fråga sig, om de, som anse vår yrkesutbildning tillfredsställande, verkligen äga kännedom om vad en rätt lagd yrkesundervisning kan medföra i fråga om produktionsresultatets förbättring och vad detta kan betyda för oss i konkurrensen med andra folk, en konkurrens, som ju redan är svår, men som helt säkert kommer att bliva mycket svårare, om vi försumma att förskaffa oss den bättre yrkesutbildning, konkurrenterna redan förvärvat och som de så ivrigt bemöda sig om att ytterligare förbättra.

En annan omständighet, som ämbetsverken finna värd den allra största uppmärksamhet, är den, att de unga mycket ofta lida brist på stadigvarande arbetsanställning och att detta jämte de lösliga anställningsförhållandena medför en icke ringa fara för deras moraliska utveckling. Denna fara ökas, då de tidigt få till sin disposition en större arbetsinkomst än de för tillfället behöva och som de, frigjorda från föräldrarnas inflytande, ofta använda på oförståndigt sätt. Det skulle säkert vara lyckligt, om man redan vid de ungas inträde i förvärvslivet kunde bereda dem någon hjälp vid sökandet efter lämplig sysselsättning och om de och deras målsmän därvid kunde bringas att mera akta på framtiden än på vad som för tillfället kan stå till buds, om de kunde förmås att nöja sig med mindre betalning mot att i gengäld få lära ett yrke och tillförbundes att icke utan vägande skäl lämna den arbetsgivare, som påtager sig att sörja för deras utbildning, kanske i någon mån även fostran och vård.

Nödvändigheten av ett bättre ordnande av den praktiska yrkesutbildningen framhålles också i flertalet av skolstyrelsernas yttranden. Även landssekretariatet, industriförbundet och en stor mängd yrkeskorporationer hava i sina yttranden understrukit behövligheten av en god praktisk yrkesutbildning i samband med den teoretiska.

Behovet av en ordnad praktisk yrkesutbildning har ej blivit mindre genom 1918 års riksdagsbeslut om upprättande av praktiska ungdomsskolor. Sådan utbildning kan givetvis ej begränsas till ett teoretiskt inhämtande av vissa kunskaper, utan hand i hand därmed måste gå ett praktiskt uppövande av en hel del färdigheter. Yrkesutövarna äro också ense därom, att den yrkesutbildning, som kan försiggå i skolor, merendels kan omfatta endast yrkets teoretiska delar, under det att uppövningen av färdigheterna i yrkesarbetet helst bör ske ute i det praktiska livet. Denna uppfattning överensstämmer också med huvudgrunderna för den enligt berörda riksdagsbeslut anordnade typen av lärlingsskolor, vilken endast avser kom-

plettering av den praktiska yrkesutbildning, som lärjungarna skulle vinna genom arbete hos arbetsgivare i yrket. Ej heller den senare tillkomna verkstadsskolan, som avser förberedande utbildning i yrkesarbete, torde annat än i mycket begränsad omfattning kunna ersätta den utbildning, som beredes genom praktiskt arbete på verkstäder och andra arbetsplatser. Visserligen har man i en del fall kunnat anordna verkstadsskolan så, att eleverna väsentligen sysselsättas med yrkesarbete under samma förhållanden som å vanliga arbetsplatser, och det förekommer även att, såsom landssekretariatet förordar, verkstadsskolans elever få arbeta hos arbetsgivare i yrket under skolans ledning och kontroll. Dessa anordningar ha givetvis sina fördelar och synas därför böra ytterligare utvecklas, i den mån förutsättningar härför äro eller bliva till finnandes, men, så vitt man nu kan se, kunna ej heller dessa erhålla sådan utsträckning, att behovet av yrkesutbildning skulle kunna i erforderlig grad tillgodoses genom dem. Det synes nämligen alldeles otänkbart, att verkstadsskolor skulle kunna upprättas för alla de yrken, inom vilka en ordnad yrkesutbildning är behövlig, och på så många orter, att skolorna bleve tillgängliga för de å landsbygden och i smärre samhällen spridda ungdomarna, utan att dessa behövde lämna sina hemorter, vilket senare givetvis skulle medföra svåra olägenheter och ofta oöverstigliga kostnader för dem.

Lärlingens behov av utkomstmöjligheter. Men förevarande spörsmål bör ej betraktas allenast ur synpunkten, huru utbildningen skall bedrivas, för att man på ett rationellt sätt skall bibringa den unge vissa teoretiska kunskaper och praktiska färdigheter. Frågan måste självfallet bedömas under hänsynstagande också till lärlingens behov i normala fall att under utbildningstiden helt eller delvis skaffa sig medel för uppehället.

Lärlingen har alltid kunnat bereda sin arbetsgivare ett visst mått av tjänster, för vilka han i någon form kunnat påräkna vederlag, som helt eller delvis berett honom uppehälle. För den unges del har denna möjlighet i de flesta fall utgjort en väsentlig förutsättning för lärlingsskapet och även i framtiden torde det befinnas liksom det ur andra synpunkter torde vara mest lämpligt, att lärlingsutbildningen i regel förbindes med förvärvsarbete.

Det gäller att på ett riktigt sätt mot varandra avväga å ena sidan utbildnings- och å andra sidan förvärvssynpunkten. Givet är nämligen, att om förvärvssynpunkten får överväga, kommer med nödvändighet utbildningen att eftersättas och vice versa. Denna inbördes avvägning hör tvivelsutan till lärlingsfrågans allra ömtåligaste och mest svårlösta spörsmål. Såväl den ene som den andre av kontrahenterna kan vara böjd att ensidigt hävda förvärvsintresset. Sålunda kan tänkas, att det är arbetsgivaren, som är alltför benägen att i lärlingen framför allt se en arbetskraft, vilkens arbetsprestationer skola tillgodogöras utan tillräckligt beaktande av dennes intresse av en allsidig yrkesutbildning. Men det kan också vara lärlingen — eller hans målsman — som av nödtvång, bristande förståelse eller eljest lägger alltför stark vikt vid förvärvssidan och förbiser utbildningen. Men man glömmer, att under sådana förhållanden utbildningen blir alltför mycket beroende på oberäkneliga tillfälligheter, att den blir mera långsam och besvärlig samt mindre fullständig än den eljest kunde bli och att den ej heller kan bliva så styrkt, som om den dokumenterades med ordentligt utlärlingsbevis.

Det förtjänar i detta sammanhang nämnas, att i några av de inkomna yttrandena framhållits, att den under en följd av år tillämpade anordningen med statligt understöd åt hantverksmästare, som utbilda lärlingar, borde ytterligare utvecklas. Understödet skulle göra det möjligt för mästaren att ägna omsorg om utbildningen, fastän han ej av lärlingen kunde påräkna ett häremot svarande vederlag i form av arbete. Såsom av den till lagförslaget hörande utredningen framgår, har denna understödsverksamhet hittills haft blygsam omfattning. Det rör sig om högst 75 lärlingar för år (under åren 1918—1922 inalles 224), medan enligt utredningen

det för hantverket och industrin under samma tid behövliga antalet samtidiga lärlingar uppskattas till 40—60 000. Även om det skulle anses lämpligt, att ifrågavarande understödsverksamhet erhölle något större omfattning, lärer utan vidare vara klart, att det skulle vara ekonomiskt omöjligt att i erforderlig utsträckning trygga den praktiska utbildningen på denna väg.

Huru lärlingsförhållandet än ordnas, lärer det alltid i någon form komma att råda en viss spänning mellan å ena sidan lärlingens förvärvsintresse och arbetsgivarens intresse av lärlingens arbetsprestationer och å andra sidan intresset för utbildningen. Men även i den mån man lyckas avväga dessa mot varandra, kvarstår dock det faktum, att lärlingen i normala fall för sitt uppehälle är mer eller mindre beroende av den arbetsförtjänst, han kan erhålla under utbildningstiden.

Det torde också vara den senare synpunkten, som i regel blir bestämmande för den unges yrkesval. Bestridas må visserligen ej, att håg och fallenhet kunna och böra spela en viss roll härvidlag, måhända mest så att säga negativt, så att den unge ej väljer ett yrke, för vilket han saknar erforderliga kvalifikationer eller mot vilket han hyser en speciell motvilja. Men det torde icke vara håg och fallenhet, som i allmänhet blir avgörande vid den unges utträde i livet. Oftast torde förhållandena vara sådana, att den unge och hans målsmän äro nödsakade att, utan alltför mycket hänsynstagande till smak och böjelse, blicka efter de tillfällen, som yppa sig för gossen eller flickan att bidraga till sitt uppehälle. Vad de i första hand måste eftersträva, är, att den unge erhåller en arbetsanställning, och mången gång lärer den anställning, som erhålles, bliva bestämmande för yrket eller verksamheten i framtiden. Om anställningen erbjuder tillräckliga utkomstmöjligheter och om den unge lämpar sig för arbetet och visar uthållighet, torde möjligheter ej saknas till nödig yrkesutbildning, även om dessa givetvis kunna variera avsevärt och under vissa betingelser äro eller skulle kunna göras väsentligt större än under andra. I allt fall blir den individuella anställning inom visst yrke, som den unge kan erhålla, ofta bestämmande för hans yrkesval och detta val i sin tur avgörande för frågan om hans yrkesutbildning. Spörsmålet om *yrkesutbildningens* främjande är sålunda nära förbundet med frågan om främjande av rationellt *yrkesval*.

Åtgärder till främjande av yrkesval.

Till belysning av denna fråga lämnas här en kort sammanfattning av de åtgärder i sådant syfte, som vidtagits inom vissa andra länder och, hittills, i Sverige.

England. Efter tidigare sporadiska försök att genom skolmyndigheter och föreningar få till stånd en ordnad yrkesvägledning åt de unga, sökte man år 1909 i lagstiftningsväg realisera hithörande önskemål. Vid den statliga arbetsförmedlingens lagfästande inryktes nämligen i författningen därom särskilda bestämmelser om arbetsförmedling för ungdom och om rådgivande kommittéer för den minderåriga arbetskraftens yrkesval. Då dessa bestämmelser emellertid icke ansågos trygga den yrkesrådgivande verksamheten bland ungdomen, utfärdades redan följande år en särskild författning om yrkesval, vilken beredde de lokala skolmyndigheterna möjlighet att vid behov tillsätta särskilda yrkesvalskommittéer. Emellertid erhölls icke genom denna anordning en enhetlig ledning av arbetet bland den arbetssökande ungdomen. De organ, som inrättades för dylik verksamhet, sorterade nämligen i vissa fall under arbetsministeriet och i andra under undervisningsministeriet. Några enhetliga linjer för yrkesvalsarbetet kunde under sådana förhållanden icke uppdragas.

Under och närmast efter världskriget förelåg icke möjlighet att bringa denna fråga till en lösning, utan först år 1923 kunde en sådan åstadkommas. Genom då utfärdade ändrade författningsbestämmelser undanröjdes möjligheten att på en och samma plats inrätta olika, parallellt verksamma organ för yrkesrådgivningen. De

lokala skolmyndigheterna skulle sålunda äga bestämma, huruvida skolan själv skulle taga hand om ungdomens yrkesval eller överlåta åt arbetsministeriet att centralt ordna saken. Även om en dualism för landet i dess helhet sålunda alltjämt kvarstod, bragtes dock frågan på detta sätt till en enhetlig lösning för varje särskild ort.

Till vinnande av ett enhetligt förfaringssätt även vid tillämpningen av det alternativet, att de lokala skolmyndigheterna själva påtoge sig uppgiften, utfärdade undervisningsministeriet särskilda, närmare bestämmelser om verksamhetens ordnande.

De lokala skolmyndigheterna visade sig i stort sett villiga att påtaga sig arbetet med ungdomens yrkesvägledning, och endast i ett fall, nämligen London, överlämnades dessa uppgifter åt arbetsministeriet.

Där skolmyndigheterna sålunda själva ombesörja ifrågavarande uppgifter, anförtros arbetet åt en särskild ungdomsnämnd, som antingen själv eller genom underordnade utskott utövar verksamheten för yrkesrådgivning, platsförmedling och arbetslöshetsförsäkring. För den inom varje skoldistrikt upprättade ungdomsförmedlingen skall ett sådant utskott vara i verksamhet. Uppgifter införskaffas om arbetsförhållandena inom ortens yrken, och genom föredrag för skolbarn, föräldrar, lärare och yrkesvalspersonal lämnas upplysning i hithörande frågor. Ungdomsnämnden uppehåller förbindelse med undervisningsministeriet och arbetsministeriet i frågor av större vikt och samarbetar lokalt med föreningar, som bildats för ungdomens välfärd. Beträffande tilldelning av arbetslöshetsunderstöd gälla en mångfald bestämmelser i anslutning till försäkringslagen.

I London, där skolmyndigheterna, såsom nämnts, valt utvägen att överlåta hithörande uppgifter till arbetsministeriet, har arbetsministern tillsatt en särskild under ministeriet lydande ungdomsnämnd, vilken i sin tur har under sig kommittéer för yrkesrådgivning, arbetande i olika distrikt av London och var och en drivande särskild ungdomsförmedlingsbyrå. Sammanlagda antalet dylika byråer i London uppgick år 1924 till tjugutvå, vilka under året tillsatt cirka 59 000 platser.

Åldersgränsen för den ungdom, som omhändertages genom de förefintliga anordningarna, är 18 år, och vid uppnående av denna ålder överföres gossen eller flickan till de vuxnas arbetsförmedling. Till dess äro de unga föremål för de yrkesrådgivande myndigheternas omvårdnad. På varje byrå finnas sålunda särskilda tjänstemän, som hava till uppgift att besöka arbetsgivare, granska arbetsvillkoren och uppmärksamma de förhållanden, under vilka de unga arbeta. Sådant besök avlägges alltid tre månader efter den unges tillträde av en anställning, varvid tjänstemannen skall göra sig underrättad, huru platsvalet utfallit, samt i övrigt inhämta upplysningar av vikt. Vid behov avläggas även besök i hemmen. I syfte att även i fortsättningen söka följa och hjälpa de unga i deras strävan att komma till rätta på arbetsmarknaden, håller man förmedlingsbyråerna öppna vissa kvällstimmar, och därmed inbjudas i tur och ordning de, som genom byrån erhållit arbetsanställning, att inställa sig inför särskilda kommitterade (»aftercare»).

Det engelska systemet för yrkesval och ungdomsförmedling synes vara en mångh övdad apparat — endast i London beräknas, förutom talrika avlönade funktionärer, 5 000 personer frivilligt deltaga i kommittéernas arbete — men anordningarna uppgivas vara ändamålsenliga. De goda resultat, som uppnåtts, anses hava övervunnit de tvivel, som särskilt bland näringslivets målsmän tidigare hysts rörande möjligheten för det allmänna att över huvud taget kunna på ett för alla parter lyckligt sätt främja ett rationellt yrkesval.

Slutligen må nämnas, att en sedan slutet av år 1925 arbetande kommitté för utredning av frågan om beredande av arbetstillfällen åt den uppväxande ungdomen, i ett första avgivet förslag i ämnet framhållit bl. a., att ett villkor för att yrkesvalsarbetet bland ungdomen skall erhålla nödig styrka och enhet är, att den centrala ledningen tillkommer allenast en statlig myndighet och icke såsom hittills kan utövas av såväl undervisningsministeriet som arbetsministeriet. Med stöd av

vunna erfarenheter föreslår kommittén, att den statliga ledningen och uppsikten av nämnda verksamhet hädanefter helt förlägges till arbetsministeriet.

Tyskland. Redan före världskriget hade man gjort vissa försök att lösa frågan om ungdomens yrkesval, men först sedan kriget föranlett åtgärder för ett rationellt urval inom vissa grenar av krigstjänsten och krigsindustrin och man fått bekräftelse på möjligheten och lämpligheten över huvud taget av åtgärder från samhällets sida i yrkesvägledande riktning, har spörsmålet kommit att upptagas till allvarlig behandling i hela dess vidd. Närmast tillämpade man de vunna erfarenheterna vid åtgärderna för att utplacera krigsinvaliderna i förvärvsarbete, men uppmärksamheten har efter hand riktats även på den platssökande ungdomen. Sedan man inom vissa delstater vidtagit åtgärder härför, utfärdades år 1918 en hela riket omfattande lag, enligt vilken kommunerna villkorligt förpliktades att anordna yrkesrådgivning och att i samarbete med den offentliga arbetsförmedlingen även förmedla lärlingsplatser. De gynnsamma erfarenheter, som vunnos på denna väg, föranledde, att yrkesrådgivningen och lärlingsförmedlingen inordnades under den offentliga arbetsförmedlingen, när denna år 1922 reglerades genom lagstiftning.

Delstaternas vederbörande myndigheter äga sålunda ålägga de lokala arbetsförmedlingsanstalterna att utsträcka sin verksamhet till rådgivning vid yrkesval och förmedling av lärlingsplatser. I undantagsfall förekomma offentliga yrkesrådgivande organ utanför arbetsförmedlingen, men verksamheten har dock i stort sett, såsom avsågs vid lagens utfärdande, koncentrerats till det allmännas arbetsmarknadsorgan. De förefintliga yrkesvalsbyråerna samarbeta intimt med arbetsförmedlingarna, närmast dessas lärlingsförmedlingar. Å orter av mindre betydenhet äro de direkt inordnade under arbetsförmedlingen, men hava en mera självständig ställning, i samma mån klientelets storlek påkallar ett mera omfattande och specialiserat arbete. Yrkesvalsbyrån förestås av en särskild föreståndare, vilken i sitt arbete kan anlita ett särskilt yrkesråd (Beirat), bestående av arbetsgivare, arbetare, skolmän, läkare, yrkesinspektörer med flera. Arbetsgivar- och arbetarrepresentanter väljas i lika antal. Arbetsförmedlingsstyrelsens ordförande fungerar såsom rådets ordförande. Det är tydligt utsagt, att rådets uppgift endast är av rådgivande natur. De förvaltningsmässiga besluten fattas av den lokala arbetsförmedlingsstyrelsen, vilken äger rätt att i sådana fall med sig adjungera sakkunniga personer. Endast ungdom under 18 år omhändertages å ifrågavarande byråer.

Enligt för år 1922/23 tillgängliga uppgifter funnos i Tyskland 549 yrkesvalsbyråer, av vilka dock endast 383 avgåvo rapporter om sin verksamhet. Under året besöktes dessa sistnämnda byråer av 235 000 personer, av vilka 102 000 erhöllo lärlingsanställning. Ytterligare en del av dem hänvisades till yrkesskolor för fortsatt utbildning.

En ganska stor del av de auktoriserade yrkesrådgivningsbyråerna existera, såsom redan antytts, endast på papperet. Ofta är yrkesvalsbyråns verksamhet, isynnerhet på landsbygden, inskränkt till endast arbetsförmedling, under det i större samhällen även planmässiga undersökningar av den arbetssökande ungdomen äger rum. Bäst har yrkesvalsarbetet lyckats i de större och medelstora städerna (30 000 invånare och däröver).

För yrkesvalspersonalens utbildning har man i Preussen inrättat en 10-veckors årlig utbildningskurs.

Material till bedömande av lämpligaste yrkesval för de från skolan kommande ungdomarna erhålles i första hand från skolan. Till yrkesvalsbyråns förfogande ställes sålunda i flertalet fall en för varje elev under skoltiden förd personalbok. Förandet av dylik personalbok är obligatorisk i Preussen, Sachsen och Württemberg. Lärarna synas på vissa håll hysa viss motvilja mot denna rapportföring, som de anse omständlig och ofta betungande. Föräldrarna å sin sida hysa vissa tvivel

rörande lärarnas förmåga att avgiva opartiska omdömen, vilka kunna läggas till grund för ungdomens kommande yrkesinriktning. Där dylika personalböcker icke föras, äro lärarrapporter av annat och enklare slag i bruk. I stort sett vill det synas, som om samarbetet mellan skolan och yrkesvalsverksamheten vore gott. Den unge får sålunda redan under skoltiden sin uppmärksamhet fäst på betydelsen av att skaffa sig goda yrkeskunskaper. Förhållandena inom olika yrkesområden skildras i samband med det övriga skolarbetet och speciellt genom föredrag, förevisning av ljusbilder och film samt besök å olika arbetsplatser. Den sist angivna vägen anses bäst ägnad att väcka intresse för yrkesarbetet. Däremot anser man sig ha kunnat konstatera, att filmen icke skänker en tillräckligt konkret och allsidig inblick i förhållandena på arbetsplatserna. När ungdomen infinner sig å yrkesvalsbyrån, synes den i allmänhet vara ganska förtrogen med förhållandena inom olika yrken.

De från skolan rapporterade uppgifterna kompletteras i regel med särskilt läkareutlåtande, vilket på flera håll är obligatoriskt. Detta utlåtande giver emellertid merendels endast en så att säga negativ vägledning, såtillvida att man på grund av däri angivna omdömen om arbetsförmåga och förefintliga defekter kan sluta sig till de yrken, som icke böra ifrågakomma vid yrkesvalet.

Mera positiv vägledning söker man på vissa håll erhålla genom anordnande av psykotekniska undersökningar, innefattande dels s. k. intelligensprov och dels specialanalys av sökandens tekniska läggning och färdigheter. Frågan om psykoteknikens möjligheter att giva fullt tillförlitliga rön i varje särskilt fall torde ännu vara omstridd, och man har framgått med viss försiktighet, men har man det oaktat icke velat alldeles avstå från att även på denna väg söka ledning för yrkesvalet.

De i de olika delstaterna inrättade landsanstalterna för arbetsförmedling ha att befrämja och övervaka yrkesrådgivningen inom vederbörande distrikt, följa växlingarna i anställningsmöjligheterna för lärlingar på arbetsmarknaden, reglera den interlokala lärlingsförmedlingen samt säkerställa samarbetet mellan yrkesvals- och förmedlingsorganen. Därutöver hava landsarbetsförmedlingsanstalterna att sammanställa och utgiva uppgifter om arbetsförhållandena inom olika yrken, att leda utbildningen av yrkesrådgivningens personal samt att själva handlägga ärenden rörande yrkesrådgivning för sådana yrken eller personalgrupper, där de lokala arbetsförmedlingsorganen icke lämpligen kunna ombesörja densamma.

Såsom högsta organ står riksmyndigheten för arbetsförmedling (Reichsamt für Arbeitsvermittlung, numera lydande under Reichsarbeitsverwaltung), vilken har att utöva ledningen av arbetsförmedlingsverksamheten inom riket, att i fråga om verksamheten bland ungdomen tillse, att yrkesrådgivande organ inrättas i tillräckligt antal samt, efter hörande av de offentliga yrkesrepresentationerna, att utfärda föreskrifter rörande yrkesval och ungdomsförmedling.

Danmark. Lärlingsväsendet har sedan lång tid tillbaka varit reglerat i lagstiftningsväg. För förmedling av arbete åt lärlingar och annan ungdom har man emellertid icke från det allmännas sida vidtagit några åtgärder förrän år 1917, då man vid det centrala arbetsförmedlingskontoret i Köpenhamn inrättade en särskild avdelning för lärlingar.

Frekvensen vid lärlingsförmedlingen i Köpenhamn i förhållande till den totala omsättningen på marknaden av dylik arbetskraft belyses av siffror från det statliga arbetsförmedlings- och arbetslöshetsförsäkringsdirektoratet. Enligt gällande bestämmelser skola nämligen alla de lärlingskontrakt, som tecknas inom huvudstaden, insändas till direktoratet för godkännande; för provinsernas del tillkommer samma skyldighet politikontoren. Enligt tillgänglig statistik anmäldes finansåret 1923/24 vid ungdomsförmedlingen i Köpenhamn 834 sökande lärlingar och 746 lediga platser, av vilka 652 tillsattes. Under motsvarande tid godkändes av direk-

toratet 3 132 lärlingskontrakt. Endast omkring en femtedel av alla lärlingsanställningar gick alltså genom den offentliga arbetsförmedlingen. Siffrorna synas sedan dess ha nedgått något, vilket torde sammanhänga med rådande arbetsmarknadskonjunkturer; under året 1925/26 tillsatte lärlingsförmedlingen 456 sådana platser.

Alltsedan den 1 juli 1924 har det centrala arbetsförmedlingskontoret vid sidan om sin lärlingsförmedling haft en särskild psykoteknisk avdelning, vilken har att utföra psykotekniska och läkarundersökningar av de platssökande lärlingarna samt därjämte att företaga psykotekniska undersökningar av sökande till olika kommunala tjänster. Sistnämnda verksamhet har ännu icke påbörjats, enär det härför erforderliga prövoschemat, vilket bygger på tyska förebilder, först blivit färdigt under år 1926. Meningen är sålunda, att alla sökande till förarsysslor å spårvagn, automobil och lokomotiv ävensom platssökande till kontorselevplatser i kommunens tjänst skola underkastas dylik prövning från kontorets sida.

Avdelningens arbete har sålunda hittills endast gällt lärlingarna. Till grund för omdömena om de sökande har kontoret i första hand haft att tillgå besvarade frågeformulär från elever, lärare och föräldrar samt dessutom resultatet av läkareundersökning i varje särskilt fall. Vidare har man verkställt undersökningar rörande yrkesarbetet inom olika fack i syfte att utröna, vilka anlag och färdigheter arbetet kräver av sina utövare. Kontoret har sålunda inhämtat upplysningar om de krav, man inom varje fack ställer på lärlingen i psykiskt och fysiskt avseende. I sådant hänseende har man inhämtat uppgifter från företagarna och mästarna ävensom bedrivit studier av arbetet i fabrik och verkstad samt införskaffat uppgiftsmaterial från utlandet. Med stöd härav har man upprättat prövoschema och konstruerat vissa apparater för det praktiska undersökningsarbetet, avseende smides- och maskinarbetarfacket, boktryckerifacket (sättare), litografiacket (tryckare och tecknare), kontorsfacket samt motor- och förareverksamhet. Under tiden 1 juli 1924—1 sept. 1926 ha 1 932 personer gjorts till föremål för dylik undersökning, därav 1 575 för lärlingsanställning och 130 kontorsanställning, varjämte 227 ställt sig till förfogande för försöksvis anställda undersökningar. Samtidigt ha 1 969 personer underkastats läkarundersökning genom avdelningens försorg. Resultatet har blivit, att 285 personer på grund av fysiska svagheter avrått att inträda i det av dem i första hand önskade facket. Den psykotekniska avdelningen är endast försöksvis upprättad för en tid av tre år, och frågan om dess fortbestånd torde inom den närmaste framtiden bli föremål för övervägande.

Medan centralkontorets avdelning för lärlingsförmedling och yrkesvägledning endast erhållit goda vitsord, har däremot den psykotekniska avdelningen och dess resultat betraktats med viss misstro, speciellt från arbetsgivarhåll. Avdelningens arbete anses nämligen överflödigt, enär genom detsamma mestadels endast skulle bekräftas det omdöme, som en van platsförmedlare och en omdömesgill mästare eller företagare kan fälla om en platssökande. Vidare anser man det icke tillrådligt, att det allmänna genom sina organ fastslår, att en person är obrukbar inom visst yrke, av vilket vederbörande kanske uppgivit sig vara intresserad. Man menar, att en tids praktiskt arbete i ett yrke mången gång skulle kunna jäva ett vid en teoretisk undersökning erhållet negativt resultat och ådagalägga, att den unge, som ansetts olämplig, i verkligheten vore fullt användbar för det avsedda arbetet.

Att arbetsgivarna, närmast deras centralorganisation, uppträda mot bibehållandet av den psykotekniska avdelningen vid Köpenhamns arbetsförmedling, uppgives vara delvis dikterat av farhågor för att arbetsgivaren skulle frånhändas möjligheten att välja för honom lämplig arbetskraft. Den danska arbetsgivarföreningen har, kanske med tanke härpå, anmodat en densamma närstående sammanslutning, »Foreningen till Lærlinges uddannelse i Haandværk og Industri», att söka hos sig koncentrera utbildning och urval av lärlingar. Härigenom anser man sig bäst kunna trygga tillgången på lärlingar inom industri och hantverk. Arbetsgivarföreningens visade tveksamhet inför samhällets åtgärder för uttagande av lärlingar torde där-

för bottna mindre i en avvikande mening om behovet av dylika åtgärder över huvud taget än i farhågor för att friheten på arbetsmarknaden skall kringskäras. Erfarenheterna synas sålunda giva vid handen, att en av förutsättningarna för att det allmänna i Danmark med utsikt till framgång skall kunna medverka vid yrkesvägledning och arbetsförmedling åt minderårig arbetskraft är, att arbetsgivarna fortfarande skola känna sig övertygade, att möjligheten för dem att själva välja den önskade arbetskraften förblir obeskuren.

Förenta staterna. Med hänsyn till de relativt stora möjligheter, som inom landet erbjuda sig att över huvud taget erhålla arbete, hava inga starkare krav rests på samhällsåtgärder för omhändertagande av ungdomen vid utträdet på arbetsmarknaden. Då därtill kommer, att det amerikanska näringslivet sedan länge i avsevärd omfattning rekryterats med invandrande arbetskraft, hava de yngre, inom landet födda årsklasserna ur samhällets och näringslivets synpunkt icke tilldragit sig samma intresse som annorstädes. Den relativt goda tillgången på arbete har emellertid givit anledning till strävanden att genom särskilda åtgärder förskaffa de lämpligaste arbetskrafterna för de disponibla arbetstillfällena. I den mån man tagit upp yrkesvalsproblemet, har man sålunda mera lagt tyngdpunkten på psykotekniska och liknande synpunkter och skjutit i bakgrunden det i flertalet andra länder förefintliga behovet av arbetskraftens avpassande efter karaktären hos arbetstillfällena. Till följd härav har yrkesrådgivningen nästan uteslutande blivit en skolans uppgift, under det att näringslivets intressen samt arbetsförmedlingsverksamheten kommit att framträda endast i obetydlig grad. För att stödja skolornas arbete till främjande av ett rationellt yrkesval har man emellertid alltsedan år 1919 utrustat den under arbetsministeriet sorterande arbetsförmedlingsinspektionen med en särskild avdelning för ungdomsförmedling, en anordning, varigenom man särskilt avsett att söka trygga en enhetlig ledning av yrkesvalsarbetet i de olika staterna. Då, som redan framhållits, ifrågavarande spörsmål i U. S. A. ej synas ha tilldragit sig samma uppmärksamhet som inom andra länder, hava särskilda dylika ungdomsbyråer blivit upprättade endast i ett mindre antal av delstaterna. I oktober 1924 funnos sålunda dylika byråer i 22 städer, fördelade på 13 olika delstater. Endast i ungefär en fjärdedel av de 48 staterna har sålunda intresset för frågan om ungdomens yrkesval och utplacering på arbetsmarknaden kommit till uttryck i positiva anordningar från det allmännas sida.

Sverige. I Sverige har frågan om åtgärder till främjande av de ungas yrkesval i olika sammanhang varit föremål för beaktande.

Enligt vad i det föregående anförts lärer den, som har i sin hand att kunna anvisa den unge arbetsanställning, komma att öva ett väsentligt inflytande på hans yrkesval. Det offentliga organ, som äger den vidaste och bästa överblicken över arbetsmarknaden och dess skiftande behov och som följaktligen måste anses besitta de största förutsättningarna att kunna anvisa den unge den individuella anställningen, är uppenbarligen *den offentliga arbetsförmedlingen*. Givet är, att detta förhållande sedan länge beaktats vid dryftandet av förevarande spörsmål, och bör sålunda till en början i korthet redogöras för den offentliga arbetsförmedlingens befattning med minderåriga arbetssökande.

Redan när frågan om anslag till befrämjande och organiserande av den offentliga arbetsförmedlingen i riket första gången underställdes riksdagens prövning, var denna fråga föremål för uppmärksamhet. I det till propositionen i ämnet den 5 april 1906 (nr 116) fogade utdraget ur statsrådsprotokollet yttrade föredragande departementschefen härom bland annat följande: »Den kännedom om arbetsförhållandena och konjunkturerna på olika orter samt inom de särskilda yrkena, som genom arbetsförmedlingsanstalternas registreringssystem kan vid varje tidpunkt er-

hållas, bör särskilt bliva av betydelse för avhjälpandet av de allt större svårigheter, som möta det uppväxande släktet vid valet av levnadsbana. Liksom i vissa andra länder bör det därför även hos oss bliva en viktig uppgift att genom en i lämpliga former anordnad lärlingsanvisning regelbundet tillföra yrkena ett passande tillskott av de från folkskolorna utgående barnen. Genom systematisk observation av arbetsförhållandena kunna ock anstalterna i viss mån bidraga till lösningen av den för samhället liksom för den enskilde utomordentligt viktiga frågan om arbetskraftens rätta fördelning mellan olika arbetsområden.»

De riktlinjer, som departementschefen sålunda uppdrog för denna gren av den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet, hava sedermera följts och bland annat kommit till uttryck i den viktiga grundsatsen, att förmedling skall ske av allt slags arbete, sålunda även av arbete åt ungdom. Å alla platser, där arbetsförmedlingskontor finnas, stå dessa sålunda öppna för den arbetssökande ungdomen, och under hela den tid, den offentliga arbetsförmedlingen existerat, har den också i stor utsträckning medverkat till de ungas utplacering å arbetsmarknaden.

Mot arbetsförmedlingsanstalterna såsom organ för ungdomens yrkesvalsvägledning har anmärkts, att dessa, såsom de nu äro inriktade på arbetsförmedling huvudsakligen för vissa arbetsområden, ofta sakna den kännedom om andra arbetsområden och förekommande utbildningsmöjligheter, som synes nödvändig för att ifrågavarande vägledning skall bliva tillräckligt allsidig och att det ej heller kunde förväntas, att ungdomen skulle vända sig till arbetsförmedlingen för erhållande av råd i fråga om yrkesvalet vid andra tillfällen än då det gäller direkt sökande av arbetsanställning. Det har därför ansetts, att för yrkesvalsvägledningen borde finnas särskilda organ, som kunde helt ägna sig åt hithörande uppgifter. Med hänsyn härtill har föreslagits, att vid arbetsförmedlingsanstalterna skulle anordnas särskilda från anstalten i övrigt lokalt skilda ungdomsavdelningar med särskild för hithörande uppgifter utbildad personal, vilket också i något fall skett.

Vidare ligger det i sakens natur, att *skolan*, som haft tillfälle att följa gossen eller flickan under en längre tid och att därvid iakttaga hans eller hennes olika anlag, skall hava känt sig föranlåten att uppmärksamma frågan om anvisandet av arbetsanställning åt de avgående eleverna. I flera fall har skolan också själv sökt ombesörja sådan förmedling. Någon systematiskt ordnad förmedlingsverksamhet har emellertid icke blivit genomförd, utan dess karaktär och omfattning har blivit beroende av den enskilde lärarens i varje särskilt fall visade intresse för och förmåga att fylla en sådan uppgift.

Mot tanken på en genom skolans egen försorg anordnad arbetsförmedling för ungdomen hava också riktats vissa erinringar. Sålunda komme skolan såsom sådan icke i den kontakt med arbetsmarknaden i dess helhet, som erfordrades för ett riktigt bedömande av utsikterna för den unge att jämväl vid vuxen ålder vinna sin utkomst på en viss bana. Om förmedlingen av anställning åt de unga på detta sätt isolerades från annan arbetsförmedling, kunde bland annat befaras, att alltför mycket hänsyn toges till de aktuella möjligheterna för de unga utan tillräcklig hänsyn till framtidsutsikterna inom det ena eller andra facket. Vidare har framhållits, att de unga endast vid sitt första utträde i livet kunna erhålla vägledning från skolans sida, och att de ofta före uppnådd vuxen ålder själva önska eller bliva nödsakade att byta anställning. Så snart den unge lämnat skolan och förlorat kontakten med densamma, skulle han vid sådant ombyte sakna skolans stöd och vägledning. Slutligen har påpekats det ovan antydningsvis berörda förhållandet, att med den traditionella undervisningen i våra skolor barnens inneboende anlag icke så allsidigt komma till synes, att de kunna bliva till ledning vid valet av yrke.

Även där särskilda ungdomsavdelningar icke blivit upprättade, har den offentliga arbetsförmedlingens hithörande verksamhet i viss utsträckning bedrivits under samråd med föräldrar, vilka åtföljt gossen eller flickan vid deras första försök att

vinna anställning för att med vederbörande arbetsförmedlingstjänsteman kunna rådgöra om den lämpligaste anställningen. Ej sällan har också samarbete ägt rum mellan arbetsförmedlingen och skolan. Antingen har det varit arbetsförmedlingen, som hänvänt sig till den avgående elevens lärare för att rådgöra och inhämta upplysningar rörande gossens eller flickans anlag, eller ock har det varit läraren, som satt sig i förbindelse med arbetsförmedlingen för att påkalla dess medverkan vid den unges utplacering i arbete.

Betydelsen av ett dylikt *samarbete mellan arbetsförmedlingen och skolan*, under vilket båda dessas speciella förutsättningar och möjligheter kunde behörigen tillgodogöras, har sedan länge uppmärksammats av myndigheter och i saken intresserade enskilda, och man har i ett systematiskt ordnat sådant samarbete under rationell fördelning dem emellan av arbetsuppgifterna velat se den lyckligaste formen för lösning av ungdomens yrkesvals- och arbetsförmedlingsfråga. Givetvis har därvid även beaktats angelägenheten av att jämväl föräldrars och målsmäns intimare kännedom om den unge blir behörigen utnyttjad och att hänsyn tages till deras intressen och önskningar.

Denna enhetslinje torde tidigast ha gjorts till föremål för positiva överväganden i Stockholm. Sålunda tillsatte styrelserna för Stockholms stads arbetsförmedling och för stadens folkskolor i mars 1906 en gemensam kommitté för frågans utredning. Kommittén avgav sitt betänkande i februari 1907 och tillstyrkte däri åtgärders omedelbara vidtagande i enlighet med ett samtidigt framställt detaljerat förslag. Detta åsyftade, att åt de barn, som avginge från skolan, måtte beredas den hjälp och ledning vid valet av yrke och arbetsanställning, som lämpligen kunde åstadkommas. Däremot ifrågasattes icke någon ändring i gällande bestämmelser rörande barns skolplikt i Stockholm, och kommittén hade låtit sig särskilt angeläget vara att icke förorda några anordningar, som kunde tjäna att uppmuntra till tidig avgång från folkskolorna. Likväl hade kommitterade behandlat jämväl frågan om arbetsförmedling åt sådana barn, som fortfarande begagnade sig av den dagliga folkskoleundervisningen och på den grund endast kunde sysselsättas med tillfälligt arbete. Då sådant arbete, enligt vad gjorda undersökningar givit vid handen, förekomme i stor utsträckning och sannolikt icke kunde undvikas, ifrågasatte kommittén även särskilda anordningar för beredande av sådant tillfälligt arbete, som icke inkräktade på skolarbetet eller äventyrade barnens andliga och kroppsliga hälsa.

Nämnas må, att Stockholms stads arbetsförmedling, som i yttrande över förslaget ansåg, att de föreslagna anordningarna sannolikt komme att på ett ganska effektivt sätt tillgodose såväl barnens som arbetsgivarnas intressen och detta utan att skada skolans, ville tillika fästa uppmärksamheten bland annat därå, att, då efterfrågan på arbetskraft till landsbygden vore i ständigt stigande, barn, särskilt flickor, möjligen kunde erhålla anställning i landsorten till gagn för deras utbildning i husliga och lantliga göromål samt under gynnsammare hygieniska förhållanden, än dem staden erbjöde. Även borde genom de föreslagna åtgärderna de svårigheter att anskaffa lärlingar, som i allmänhet mötte hantverksidkarna, i någon mån undanröjas.

Enligt förslaget skulle själva förmedlingsverksamheten ombesörjas av Stockholms stads arbetsförmedling men förutsattes tillika lämplig samverkan med skolan. Samarbetet skulle anordnas på följande sätt. Till alla barn, som avginge vid terminens slut, utdelades av klasläraren i god tid i förväg ett frågeformulär, avsett att ifyllas av barnens målsmän. Om av svaren å dessa formulär framginge, att dessa önskade anlita arbetsförmedlingen, finge barnen ifylla ansökningsformulär, vilka hopsamlades och granskades av klasläraren samt därefter överlämnades till anstaltens ombud vid skolan (en lärare). Sedan barnen av skolans läkare undersökts med hänsyn till deras lämplighet för det särskilda yrke, vari anställning söktes, upprättade ombudet förteckning över barnen, vilken tillställdes anstalten, där barnen även se-

dermera skulle personligen anmäla sig. Till förmedling åt skolbarn av tillfälligt arbete ägde skolans ombud vidtaga nödiga åtgärder.

Dylika anordningar kommo emellertid i tillämpning först i Norrköping, där man redan år 1907 blev i tillfälle vidtaga praktiska åtgärder i ämnet. I Stockholm åter dröjde det till år 1908, innan den särskilda skolbarnsförmedlingen kunde påbörjas och då endast försöksvis samt i mindre omfattning. I ett tiotal andra städer försökte man vid samma tid, således under åren före krigsutbrottet, vidtaga särskilda åtgärder i liknande syfte, och man tillämpade därvid i huvudsak samma principer, som framlagts i stockholmsbetänkandet.

De arbetsförmedlingsanstalter, som i detta sammanhang vidtogo särskilda åtgärder för skolbarnsförmedlingen, brukade före årsexamen utsända upprop till »arbetsgivare och husmödrar och alla för ungdomens praktiska utbildning intresserade». De framhöllo däri det gynnsamma tillfället för affärsmän, hantverkare och industriidkare att förskaffa sig lärlingar, springpojkar och -flickor, kontorselever, lagerbiträden och verkstadsgossar etc. Vad flickorna beträffar, var det ett särskilt önskemål att kunna bereda så många av dem som möjligt platser i hemmen, varför en vädjan riktades till de husmödrar i stad och på landet, som hade användning för dylik arbetskraft, att göra anmälan därom hos arbetsförmedlingen.

Erfarenheterna av dessa specialanordningar gåvo emellertid vid handen, att vid denna tidpunkt något större resultat icke stod att vinna. Anledningarna härtill voro flera. Sålunda visade sig näringsidkarna ej allmänt uppskatta tillfället att välja ut den för dem lämpligaste arbetskraften. Vidare förelåg det givetvis svårigheter att skaffa lämpliga platser åt alla de barn, som på en gång avslutade sin skolgång. Ej heller föräldrarna och de unga själva tycktes inse fördelarna av att utnyttja de träffade anordningarna. Man syntes alltför mycket bortse från de framtida utkomstmöjligheterna och hade sina blickar mera riktade på de omedelbara förtjänsterna. Arbetsmarknadsfrågorna tilldrogo sig sålunda då icke samma intresse som senare blivit fallet. Arbetslöshet i större utsträckning bland ungdomen var också då relativt okänd. Till det klena resultatet av den speciellt anordnade skolbarnsförmedlingen torde slutligen även ha bidragit det ganska ringa stöd, som från lärarnas sida mestadels lämnades de vidtagna anordningarna. Detta hindrade icke, att arbetsförmedlingskontoren i vanlig ordning fortfarande bedrevo förmedling åt minderårig arbetskraft, oberoende av skolans medverkan.

Ett av ändamålen med de för skolbarnen vidtagna speciella åtgärderna var att befordra förmedlingen av lärlingar till hantverksyrkena, detta i både hantverkets och de ungas intresse. Yrkesskolväsendet var emellertid vid nämnda tid icke så utvecklat som nu och saknade åtskilliga sedermera tillkomna möjligheter att rusta den unge för utträdet i det praktiska livet. Allmänt klagades då också över de från skolan avgångna barnens ringa mognad. De från folkskolorna avgående barnen voro i regel blott omkring 12—13, i vissa fall 13—14 år gamla, men äro hantverksyrkena vanligen ej betjänta med lärlingar i denna ålder.

För ernående av bättre resultat i fråga om lärlingsförmedlingen sökte den offentliga arbetsförmedlingen ganska tidigt komma i förbindelse med yrkesorganisationerna, särskilt hantverksföreningarna. Bland annat vidtogos från arbetsförmedlingsinspektionens sida åtgärder för att genom föredrag eller på annat sätt fästa nämnda organisationers uppmärksamhet på skolbarnsförmedlingen. Strävandena härå möttes också av viss förståelse. Sålunda kan nämnas, att vid Svenska hantverksorganisationens årsmöte i Stockholm år 1909 gjordes ett principuttalande rörande förmedlingen av anställning åt lärlingar och andra minderåriga i anslutning till ett av en dåvarande tjänsteman å kommerskollegii arbetsstatistiska avdelning hållet föredrag. Hantverksorganisationens styrelse hade föreslagit, att inom hantverksföreningarna skulle inrättas lärlingsnämnder, vilka skulle bland sina främsta uppgifter upptaga främjandet av arbetsförmedlingen. I berörda föredrag läm-

nades en orienterande utredning i frågan om ungdomsförmedlingen och framhölls särskilt betydelsen av och formerna för ett ordnat samarbete mellan arbetsförmedlingen, folkskolan och lärlingsnämnderna. Hantverksorganisationen fattade också beslut i huvudsaklig överensstämmelse med de uttalade önskemålen. Betydelsen av lärlingsförmedlingens ordnande efter de berörda riktlinjerna har således på representativt hantverkshåll vunnit förståelse.

Såsom ovan framhållits, funnos flera bidragande orsaker till att skolbarns- och lärlingsförmedlingen under försöksåren före världskriget icke motsvarade de förväntningar, som man på flera håll trott sig kunna ställa på dylika specialanordningar. Planerade åtgärder för denna verksamhets utvecklande måste emellertid stå tillbaka för andra, för tillfället viktigare, krävande arbetsuppgifter, som till följd av världskrigets rubbningar på arbetsmarknaden kommit att påvila den offentliga arbetsförmedlingen. Under den knapphet på arbetskraft, som rådde under krigsåren, absorberades också över huvud taget all ledig arbetskraft, varför behovet av specialåtgärder för ungdomsförmedling minskades.

Efter fredsslutet kan frågan om speciella arbetsförmedlingsåtgärder för ungdomen åter sägas ha blivit aktuell. Anledningen härtill torde vara att söka på flera håll. Skolväsendets utbyggnad med praktiska ungdomsskolor och fortsättningsskolor av olika slag har sålunda i sin mån medfört ett behov för den unge att vid valet mellan olika skolformer eller vid utträdet i praktiskt arbete skaffa sig nödig orientering i fråga om arbetsmarknadens möjligheter och förhållanden. Ökat behov av vägledning från såväl skolans som arbetsförmedlingens sida har till följd härav gjort sig gällande, och därmed har också det gamla önskemålet om ett ordnat samarbete dem emellan framträtt med ökad styrka. Man har också i författningsväg sökt tillgodose detsamma. I fortsättningsskolstadgan av år 1918 (Sv. förf.saml. nr 1001) föreskrives sålunda i § 10, att »i samband med arbetet i fortsättningsskolan bör åt lärjungarna givas behövlig ledning för val av yrke, varjämte lämpliga åtgärder böra vidtagas, för att skolan i samförstånd med den offentliga arbetsförmedlingens organ må kunna medverka till lärjungarnas anställande inom de arbetsområden, för vilka de kunna antagas äga de bästa förutsättningarna». Emellertid hava inga organisativa åtgärder vidtagits i syfte att efter enhetliga linjer omsätta denna föreskrift i praktisk verksamhet, varför den också på de flesta håll stannat på papperet.

Det ligger i sakens natur att behov av särskilda åtgärder för yrkesval och platsförmedling för ungdom i första hand gör sig gällande i större orter med en mera omfattande och specialiserad arbetsmarknad, något som också vitsordas bland annat genom svaren på den av socialstyrelsen anordnade enquête, för vilken redogörelse lämnas i särskild bilaga.[1]

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Även om behov av särskilda organisativa anordningar gjort sig gällande endast på ett antal större orter, så är det dock angeläget sörja för att ungdomen överallt utan större svårigheter kan få en överblick över arbetsmarknaden inom och utom den egna orten och möjlighet att anlita anstaltsystemet för arbetsförmedling.

Det förtjänar i detta sammanhang slutligen nämnas, att man från offentliga myndigheters och från enskildas sida sedan länge bedrivit viss *upplysnings- och propagandaverksamhet*, som direkt eller indirekt åsyftat att väcka intresse för och främja praktisk yrkesutbildning och rationellt yrkesval bland ungdomen.

Sålunda har Sveriges hantverksorganisation under en följd av år anordnat talrika möten med föredrag i syfte att väcka ökat intresse för hantverksnäringen och för yrkesutbildningen inom densamma. I liknande syfte har kommerskollegium

[1] Jfr noten å nästa sida. Då redogörelsen redan varit tryckt i Soc. Medd., utelämnas här det i utlåtandet lämnade utdraget av densamma.

anordnat vissa sammankomster, så kallade hantverksstämmor, och en hantverkets dag. Skolöverstyrelsen har på flerahanda sätt genom sina ledamöter i tal och skrift samt genom skolorna sökt fästa allmänhetens och särskilt skolungdomens uppmärksamhet på förefintliga anstalter för yrkesundervisning och på den praktiska utbildningens ofta underskattade värde i jämförelse med den teoretiska. Socialstyrelsen har i sina periodiska rapporter över arbetsmarknadens läge vid upprepade tillfällen haft anledning påpeka, hurusom arbetslösheten företrädesvis drabbat den icke yrkesutbildade arbetskraften. Dessutom hava hithörande spörsmål behandlats i vissa under de senare åren utgivna publikationer samt allt som oftast uppmärksammats i dagspressen. Slutligen må framhållas, att den förskjutning i avlöningsförhållandena, som särskilt under de senare åren ägt rum och varigenom kroppsarbetet i stort sett kommit i en i jämförelse med det intellektuella arbetet bättre ställning än förr, torde bidraga till att ifrågavarande upplysningsverksamhet kan förväntas bära ökad frukt.

En annan och ny faktor, som bidragit till aktualisering av frågan om åtgärder för vägledning åt de unga vid val av yrke och anställning, är den efter fredskrisen på arbetsmarknaden alltmera framträdande ungdomsarbetslösheten. För att bidraga till belysande av denna fråga har socialstyrelsen under sommaren 1926 anordnat en *enquête bland föreståndarna för landets arbetsförmedlingsanstalter*. Vad därvid i huvudsak framkommit, föreligger sammanfattat i en promemoria under rubriken »Arbetsförmedlingen och ungdomen». Då de uttalanden om vunna erfarenheter, som gjorts till denna enquête, torde vara ägnade att belysa arten och graden av det behov av särskilda åtgärder på området, som förefinnas inom olika delar av landet, ävensom huru detta behov ter sig mot bakgrunden av förhållandena i andra länder, närslutes denna promemoria här såsom särskild bilaga.[1]

Förslag.

De åtgärder, som synas närmast påkallade, böra åsyfta att åt de unga förmedla arbetsanställningar, som samtidigt med att de i möjligaste mån bereda dem omedelbar utkomst, också erbjuda tillfälle till verklig utbildning inom yrken, av vilkas utövande de i framtiden kunna finna ett tryggat uppehälle. En sådan förmedling bör enligt ämbetsverkens mening baseras på ett ordnat samarbete mellan den offentliga arbetsförmedlingen och skolan. Erfarenheten synes emellertid utvisa, att huvudansvaret för uppgifternas handhavande bör, efter en enhetligt genomförd arbetslinje, läggas på ett enda organ och i så fall den offentliga arbetsförmedlingen.

Den första uppgiften synes alltså vara att göra den offentliga arbetsförmedlingen ytterligare rustad att bedriva en effektiv förmedling av arbetsanställning åt ungdomen. Denna verksamhet bör ej begränsas till att allenast anvisa den unge den lediga anställningen. Det åligger principiellt arbetsförmedlingen att i fråga om hela sin verksamhet anvisa den arbetssökande den anställning, för vilken han bäst lämpar sig. Denna regel synes i alldeles särskild grad böra beaktas vid arbetsanvisning åt ungdom. Det bör sålunda redan från början undersökas, om den unge eller hans föräldrar hysa någon önskan att gossen eller flickan skall utbilda sig inom visst fack och är beredd att underkasta sig de uppoffringar, som en sådan utbildning kan påkalla, och om han eller hon äger fallenhet för detta yrke eller eventuellt saknar nödig sådan. Vidare bör eftersträvas att klargöra framtidsutsikterna på olika banor, så att den unge och hans målsmän så långt möjligt är erhålla material att bedöma ej blott de tillfälliga fördelarna eller nackdelarna av de anställningar, som kunna erbjuda sig, utan jämväl de utkomstmöjligheter för framtiden, som öppna sig. Och hjälp och handledning, som lämnas den unge, böra

[1] Se Soc. Medd. årg. 1927, sid. 211 ff.

ej helt upphöra i och med att han fått en anställning sig anvisad. Det torde sålunda visa sig önskvärt att, sedan den unge väl kommit ut på arbetsplatsen, samråda med hans arbetsgivare eller förmän — givetvis också med hans målsmän — i syfte att utröna gossens eller flickans lämplighet för det anvisade arbetet samt det behov av ytterligare utbildning, som kunnat yppa sig, ävensom de anordningar, vilka erfordras för att tillgodose sådant behov. Vid ombyte av anställning bör tillika tillses, att den unge så vitt möjligt länkas in på arbetsområden, där han, om han så önskar, kan göra sig nytta av och ytterligare förkovra de kunskaper och färdigheter, han redan kan hava förvärvat, så att icke dessa gå förlorade.

Vad angår skolans medverkan i verksamheten bör i första hand tillses, att dess iakttagelser rörande den unge bliva utnyttjade vid den praktiska vägledningen, så att den unge så vitt möjligt inkopplas på områden, där han passar, och undviker sådana, för vilka han kan hava visat sig sakna de nödiga förutsättningarna. För sådant ändamål bör den offentliga arbetsförmedlingen, i den mån den avgående skolungdomen vill anlita dess medverkan, kunna förfoga över vägledande individualuppgifter från skolan samt äga tillfälle till närmare muntliga överläggningar med lärarpersonalen. Vidare bör det åvila skolan att hos eleverna inskärpa den stora betydelsen för den enskilde att lära ett yrke i grunden samt att också söka göra det praktiskt möjligt för honom att verkligen själv inse och bedöma vikten av ett gott yrkesval. I sådant syfte synes genom skolans försorg böra anordnas besök å olika arbetsplatser, så att de unga redan under skoltiden erhålla någon inblick i de förhållanden, under vilka praktiskt yrkesarbete utövas. Och slutligen böra eleverna under senare delen av skoltiden erhålla en orientering om den mångfald av olika yrken, som det moderna näringslivet omfattar. Erfarenheten visar nämligen, att åtskilliga kvalificerade yrken, som väl icke vart för sig men tillsammantagna kunna absorbera ganska stora grupper av arbetskraft och erbjuda en relativt god utkomst, ofta ej kunna rekryteras inom landet, detta uppenbarligen av det skälet, att de icke varit tillräckligt kända och följaktligen ej dragit till sig lärlingar, som redan från unga år vetat att förskaffa sig den nödiga utbildningen. Betydelsen av att de unga redan i god tid, innan de ställas inför ett val, erhålla en dylik allmän kringsyn över näringslivet, vitsordas från utlandet.

Det arbetsfält, som här öppnar sig, är stort och mångsidigt och uppgifterna tvivelsutan ur både social och ekonomisk synpunkt av stor betydelse såväl för den uppväxande ungdomen som för näringslivet och samhället. Enligt ämbetsverkens mening kan det allmänna därför icke undandraga sig ansvaret för att dessa uppgifter bliva behörigen fyllda.

Det ligger i sakens natur, att den åsyftade verksamheten, som i mycket måste erhålla en starkt personlig prägel, kommer att påkalla anlitandet av särskilda därför lämpliga arbetskrafter. Härvid kommer i första hand i betraktande handledningen av den unge i det individuella fallet, detta såväl vid hans första utträde i det praktiska arbetet som vid hans eventuella ombyten av arbetsanställning. Betydelsen av sådan handledande verksamhet sträcker sig för övrigt utanför det enskilda fallet. Ett positivt, praktiskt tillgodoseende av ifrågavarande uppgifter torde nämligen mera än något annat bidraga till att hos allmänheten ingiva förtroende och väcka ökad förståelse för verksamheten och att därmed bana väg för en ytterligare utveckling av hela frågan om yrkesval och yrkesutbildning.

Man kan vidare skönja åtskilliga viktiga uppgifter, vilka böra centralt sammanhållas, detta alldeles särskilt om man tager i betraktande den personliga prägel, som genomgående måste kännetecknа hela verksamheten, och betydelsen av att på ett sådant arbetsfält, som är relativt nytt och där tillräcklig erfarenhet saknas, äga tillgång till impulser och initiativ.

Den, som finge sig hithörande uppgifter anförtrodda, skulle hava att öva inseende över de lokalt arbetande organen, att lämna dem praktisk handledning samt

att giva dem nya idéer och impulser till verksamhetens förkovran. En synnerligen viktig uppgift är vidare att genom främjande av samarbete mellan dessa de lokalt verksamma krafterna och skolan eller annorledes verka för, att den omfattande organisation för praktisk utbildning, som uppbyggts under senare år, verkligen kommer till sin fulla rätt och att de möjligheter, den erbjuder till gagn för individen och samhället, bliva behörigen utnyttjade. Ytterligare en viktig uppgift torde slutligen bliva att bland allmänheten, närmast hos de intresserade parterna, genom upplysningsverksamhet och propaganda söka väcka intresse och förståelse för hithörande frågor samt att sprida kännedom om de möjligheter och förutsättningar för yrkesval och yrkesutbildning, som äro för handen.

I nu berörda hänseenden torde det komma att visa sig lämpligt för ledningen att träda i förbindelse med förefintliga strävanden å enskilt håll. Särskilt må härvid pekas på dels våra hantverks- och liknande organisationer, hos vilka man torde kunna påräkna intresserad medverkan, och dels våra många livskraftiga ungdomsorganisationer, för vilka arbetet på hithörande område synbarligen skulle vara en nära till hands liggande och synnerligen lämplig och fruktbärande uppgift.

Möjligt och sannolikt är sålunda, att den föreliggande frågan efter hand kommer att påkalla mera omfattande åtgärder. Men det synes lämpligt och riktigt att framgå med varsamhet och försöksvis pröva sig fram i avvaktan på att fastare underlag skapas för längre siktande reformer.

Beaktas bör givetvis, att behovet av organisativa specialanordningar är varierande i olika orter. Det ligger sålunda i sakens natur, att ringa eller intet behov av sådana anordningar föreligger i mindre orter, där förhållandena på arbetsmarknaden lätt kunna överblickas eller de unga på grund av tradition känna sig bestämda för vissa yrken eller ock specialisering av yrkena är så pass obetydligt genomförd, att den unge i själva verket icke ställes inför ett yrkesval i egentlig mening. Erfarenheterna från utlandet bekräfta också, att det företrädesvis är i större orter, som särskilda anordningar äro påkallade. Med den begränsade omfattning, i vilken det allmännas mellankomst i detta avseende visat sig erforderlig på andra håll, torde, att döma av enquêten bland arbetsförmedlingsföreståndarna, uppgifterna kunna ombesörjas av den förefintliga offentliga arbetsförmedlingen — i samråd med skolan — inom nuvarande organisatoriska ram. I större orter torde däremot den offentliga arbetsförmedlingen snarast möjligt böra utbyggas i huvudsak på sätt, som försöksvis skett vid den s. k. ungdomsförmedlingen i Stockholm.

För nu föreliggande ändamål synes det nu kunna vara tillfyllest, om gällande grunder för statsbidrag till den offentliga arbetsförmedlingen ändrades så, att dylikt bidrag finge utgå till bestridande av kostnader för specialanordningar av förevarande slag vid arbetsförmedlingsanstalterna ävensom, i mån av behov, för specialanordningar till utövande av central ledning och centralt inseende över den lokala verksamheten. Därjämte torde i avseende på den medverkan, som skulle åligga skolan, vissa bestämmelser och anvisningar bliva erforderliga.

Då det lärer ankomma på socialstyrelsen i egenskap av tillsynsmyndighet för den offentliga arbetsförmedlingen och skolöverstyrelsen såsom tillsynsmyndighet över skolväsendet att avgiva närmare förslag i sist berörda frågor, anse sig ämbetsverken sakna anledning att gemensamt ingå på detaljerna av ett sådant förslag.

Byggnadsverksamheten i rikets större städer år 1926.

Bostadsproduktionen åren 1913—1926. I denna tidskrift har förut lämnats en översikt över byggnadsverksamheten i Sveriges större städer under år 1925, varvid även medtagits vissa siffror utvisande bostadsproduktionens utveckling under åren 1913—1924.[1] Huru förhållandena i detta avseende gestaltat sig under år 1926 i jämförelse med föregående år framgår av vidstående, på uppgifter från byggnadsnämnderna grundade tabell, vilken avser Sveriges samtliga större städer (med över 10 000 invånare) vid 1925 års slut, d. v. s. i huvudsak de orter i vårt land, där en verklig bostadsmarknad existerar och en kontinuerlig, på spekulation anlagd byggnadsverksamhet plägar förefinnas.[2] Framhållas må, att de meddelade uppgifterna delvis äro att anse som preliminära.

I de 38 städer, som denna tabell omfattar, tillkommo sålunda under år 1926 genom ny-, om- och tillbyggnad tillhopa 11 257 bostäder. Produktionen av lägenheter och rum (eldstäder) åren 1913 samt 1917—1926 framgår av nedanstående tablå:

	1913	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Bostadslägenheter											
antal . . .	6 139	4 914	3 665	3 124	2 288	4 254	3 273	6 120	8 776	10 264	11 257
indextal . .	100	80	60	51	37	69	53	100	143	167	183
Rum (och kök)											
antal . . .	19 249	13 102	9 535	8 714	6 849	12 893	11 087	22 161	28 458	32 146	33 928
indextal . .	100	68	50	45	36	67	58	115	148	167	176

Efter att under krisperioden 1915—1922 ha legat betydligt under förkrigstidens nivå, har byggnadsverksamheten under de fyra senaste åren företett stark ökning och översteg under redogörelseåret med drygt 83 % 1913 års resultat. Vid en dylik beräkning bör man emellertid rätteligen beakta folkmängdens ökning under mellantiden, vilken uppgick till c:a 275 000 personer eller 22 % av 1913 års siffra. Sättes bostadstillskottet 1913 och 1926 i relation till folkmängden resp. år, blir resultatet resp. 49 och 74 tillkomna lägenheter per 10 000 inv. Man skulle alltså kunna säga, att byggnadsproduktionen sistnämnda år var c:a 50 % intensivare än under året närmast före krigsutbrottet. I jämförelse med närmast föregående år befinnes bostadstillskottet under redogörelseåret vara 9·7 % större. Denna ökning av bostadslägenheterna är dock mindre än den, som kom till synes vid en jämförelse mellan åren 1924

[1] Soc. Medd. årg. 1926, sid. 280 ff.

[2] Antalet städer med över 10 000 inv. utgör numera 38, i det Visby uppnått nämnda invånarantal, och Lidingö köping med 10 470 inv. den 1 jan. 1926 erhöll stadsrättigheter. För erhållande av full jämförbarhet ha även siffrorna för tidigare år kompletterats med uppgifter för dessa båda städer.

Antal under åren 1913, 1925 och 1926 tillkomna bostadslägenheter i Sveriges större städer.

Städer	År 1913						År 1925						År 1926 (prel. siffror)					
	Enkelrum, enkelkök m. m.	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 o. fl. rum och kök	Summa	Enkelrum, enkelkök m. m.	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 o. fl. rum och kök	Summa	Enkelrum, enkelkök m. m.	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 o. fl. rum och kök	Summa
Stockholm	593	916	680	221	410	**2 820**	867	993	1 159	535	721	**4 275**	1 206	1 777	1930	558	694	**6 165**
Lidingö	11	51	38	18	26	**144**	2	5	28	16	66	**117**	3	13	24	16	17	**73**
Södertälje	6	7	10	10	9	**42**	—	3	7	8	7	**25**	1	10	10	4	5	**30**
Uppsala	14	23	33	18	26	**114**	34	59	52	61	29	**235**	10	11	45	81	16	**163**
Nyköping	1	9	13	1	2	**26**	—	47	59	4	6	**116**	—	6	27	—	2	**35**
Eskilstuna	9	47	9	4	9	**78**	—	70	97	13	8	**188**	—	37	25	5	2	**69**
Linköping	10	63	43	21	41	**178**	16	73	56	44	26	**215**	11	49	48	23	19	**150**
Norrköping	17	40	18	19	12	**106**	6	164	120	58	15	**363**	14	118	53	24	25	**234**
Jönköping	3	4	26	5	19	**57**	10	54	63	18	23	**168**	2	53	38	11	12	**116**
Kalmar	3	—	8	4	8	**23**	4	15	70	46	17	**152**	4	13	68	66	18	**169**
Västervik	2	3	5	2	8	**20**	1	3	—	—	2	**6**	—	—	4	1	2	**7**
Visby	—	—	3	3	—	**6**	3	1	2	—	5	**11**	—	—	3	2	4	**9**
Karlskrona	8	11	22	11	9	**61**	2	1	8	8	9	**28**	—	19	13	9	2	**43**
Kristianstad	4	5	38	31	5	**83**	3	9	32	10	—	**54**	5	13	23	13	18	**72**
Malmö	19	92	77	74	162	**424**	33	220	209	113	100	**675**	15	115	220	81	98	**529**
Lund	34	7	22	6	25	**94**	15	13	40	24	39	**131**	19	18	59	45	23	**164**
Landskrona	3	3	18	—	4	**28**	—	3	14	20	4	**41**	5	3	11	5	3	**27**
Hälsingborg	6	2	9	8	8	**33**	9	101	132	48	52	**342**	19	48	308	123	79	**577**
Ystad	9	12	33	8	29	**91**	1	8	7	14	8	**38**	3	15	5	13	8	**44**
Trelleborg	13	2	9	9	17	**50**	32	23	55	15	16	**141**	11	17	35	7	4	**74**
Halmstad	1	—	3	4	1	**9**	4	6	27	16	4	**57**	1	3	2	16	23	**45**
Göteborg	14	424	157	53	209	**857**	174	437	491	183	311	**1 596**	36	461	369	154	245	**1 265**
Mölndal	—	[1] 2	[1] 12	[1] 3	—	[1] **17**	—	37	48	11	1	**97**	2	23	31	7	5	**68**
Uddevalla	2	10	4	7	6	**29**	—	5	22	2	1	**30**	—	7	10	4	6	**27**
Borås	12	44	34	13	14	**117**	66	103	83	72	31	**355**	43	43	80	67	47	**280**
Trollhättan	3	40	25	—	5	**73**	—	6	3	4	6	**19**	1	6	7	—	3	**17**
Skövde	2	5	8	4	4	**23**	3	3	11	7	6	**30**	—	2	2	—	9	**13**
Karlstad	2	5	2	2	4	**15**	10	42	45	13	18	**128**	11	40	43	13	12	**119**
Kristinehamn	—	7	14	4	3	**28**	2	8	13	10	5	**38**	—	—	1	3	4	**8**
Örebro	15	44	53	21	51	**184**	53	55	99	62	14	**283**	21	54	94	30	18	**217**
Västerås	2	80	17	19	12	**130**	2	9	8	—	1	**20**	6	14	1	1	2	**24**
Falun	6	4	10	4	8	**32**	2	1	19	7	5	**34**	3	9	7	5	17	**41**
Gävle	5	8	2	2	2	**19**	11	25	27	12	26	**101**	10	120	75	24	2	**231**
Söderhamn	—	4	1	1	3	**9**	—	3	6	4	2	**15**	3	3	2	5	5	**18**
Härnösand	7	9	1	—	—	**17**	2	5	—	3	1	**11**	8	4	16	3	4	**35**
Sundsvall	2	4	8	6	2	**22**	19	2	8	1	6	**36**	10	8	21	6	13	**58**
Östersund	1	13	11	15	22	**62**	5	11	8	10	14	**48**	2	4	4	1	4	**15**
Luleå	3	9	4	2	—	**18**	6	9	19	10	1	**45**	5	6	9	2	4	**26**
Samtliga	**842**	**2 009**	**1 480**	**633**	**1 175**	**6 139**	**1 397**	**2 632**	**3 147**	**1 482**	**1 606**	**10 264**	**1 490**	**3 142**	**3723**	**1 428**	**1 474**	**11257**

[1] Siffrorna avse år 1914, enär uppgift för 1913 saknas.

och 1925, då ökningen var 17·0 %. Även om man utgår från de byggnadstekniska enheterna, »eldstäderna» (d. v. s. rum eller kök), framträder en försvagad stegringstendens. År 1926 tillkommo nämligen 5·5 % flera eldstäder än år 1925, medan sistnämnda års tillskott av rum och kök i sin ordning med 13·0 % översteg produktionen under år 1924.

Bostadsproduktionen under år 1926 å olika orter. Uppgifterna för de särskilda orterna bestyrka ytterligare, att de senaste årens högkonjunktur inom byggnadsverksamheten håller på att närma sig eller redan uppnått kulmen. Nästan hela ökningen av bostadstillskottet år 1926 kommer nämligen på de tre städerna Stockholm, Hälsingborg och Gävle, under det att ej mindre än 22 större städer, däribland Uppsala, Nyköping, Eskilstuna, Norrköping, Malmö, Trälleborg och Göteborg, förete en mer eller mindre utpräglad nedgång. I fråga om rikets fem största städer (med över 40 000 inv.) belysa följande sifferrader byggnadsverksamhetens förskjutning från år 1925:

Ökning (+) eller minskning (−) av byggnadsverksamheten 1926 i förhållande till 1925:

	Stockholm		Göteborg		Malmö		Norrköping		Hälsingborg	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
Bostadslägenheter . . .	+ 1 890	44·2	− 331	20·7	− 146	21·6	− 129	35·5	+ 235	68·7
Rum (och kök)	+ 4 126	31·7	− 1 060	20·8	− 330	15·5	− 349	34·4	+ 943	86·0

De nya lägenheternas storlekstyper. Huvudtabellen ger även möjlighet att fastställa, på vilka olika slag av bostadslägenheter byggnadsverksamheten företrädesvis inriktat sig. Detta åskådliggöres närmare genom efterföljande tablå:

Bostadslägenheternas procentuella fördelning på storleksgrupper:	1913 %	1924 %	1925 %	1926 %
Enkelrum, enkelkök m. m.	13·7	14·0	13·6	13·2
Lägenheter om 1 rum och kök	32·7	23·6	25·6	27·9
» » 2 » » »	24·1	28·8	30·7	33·1
» » 3 » » »	10·3	15·1	14·4	12·7
» » 4 o. fl. rum och kök . . .	19·2	18·5	15·7	13·1
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0

Byggnadsverksamheten har sålunda under de tre senaste åren inriktat sig på mindre bostadstyper, särskilt lägenheter om 1 à 2 rum och kök. Under tidigare år framkallade egnahemsbyggnadsverksamhetens successiva framsteg i förening med den s. k. allmännyttiga bostadsproduktionens tillbakagång en viss förskjutning mot medelstora och större lägenheter, men fr. o. m. 1924 har produktionen åter till övervägande del börjat inriktas på smärre familjebostäder. Nämnas må, att lägenheter om 3 o. fl. rum och kök åren 1924, 1925 och 1926 utgjorde resp. 33·6, 30·1 och 25·8 % av hela tillskottet men 1923 42·9 % (29·5 % 1913). I denna betydande småbostadsproduktion ha såväl kommunerna själva som de kooperativa bostadsföreningarna verksamt deltagit. De av enskilda företagare inrättade smålägenheterna synas särskilt

i storstäderna till väsentlig del utgjorts av våningar av modernaste typ med alla bekvämligheter och betingande däremot svarande höga hyror.

Huru de tillkomna rummen åren 1913, 1925 och 1926 fördelade sig på olika lägenhetskategorier framgår av efterföljande översikt:

Rum (boningsrum och kök) i nytillkomna lägenheter om	År 1913		År 1925		År 1926	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
enkelrum m. m.	1 018	5·3	1 689	5·2	1 919	5·7
1 rum och kök	4 018	20·9	5 264	16·4	6 284	18·5
2 » » »	4 440	23·1	9 441	29·4	11 169	32·9
3 » » »	2 532	13·1	5 938	18·5	5 712	16·8
4 och flera rum och kök	7 239	37·6	9 654	30·0	8 591	25·3
Rum, tillbyggda äldre lägenheter	2	0·0	160	0·5	253	0·8
Summa	**19 249**	**100·0**	**32 146**	**100·0**	**33 928**	**100·0**

Ehuru även denna redovisning bekräftar intrycket av en fortgående ökning i produktionen av mindre bostadstyper, belyser den emellertid tillika det faktum, att byggnadsverksamheten i verkligheten sysselsätter sig med framställning av större våningar i högre grad än som kommer till synes, när man utgår enbart från lägenhetsantalet. Av hela det år 1926 tillkomna rumsantalet tillhörde sålunda 42·9 % lägenheter med minst 3 rum och kök, vilket dock är ett väsentligt lägre tal än år 1913 (50·7 %).

Nettotillskottet av lägenheter. Samtliga i det föregående anförda siffror avse endast bostadsproduktionens bruttoresultat, och för att erhålla det faktiska bostadstillskottet böra talen reduceras med hänsyn till den avgång av äldre *lägenheter, som ägt rum genom rivnings- och ombyggnadsarbeten.* Under åren före kriget plägade de avgångna bostäderna utgöra omkring 10 % av de nytillkomna, men senare har detta relativtal i allmänhet varit lägre, beroende på att med hänsyn till den allmänna bostadsbristen husrivningarna inskränkts till det minsta möjliga. Åren 1920—1924 utgjorde sålunda nettotillskottet 94—96 % och åren 1925 och 1926 ungefär 93 % av bruttotillskottet.

För år 1913 samt perioden 1917—1925 framgå de årliga nettotillskottstalen av följande översikt:

Nettotillskott av bostadslägenheter	1913	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
antal	5 539	4 568	3 362	2 843	2 150	4 093	3 098	5 795	8 219	9 555	10 463
indextal	100	82	61	51	39	74	56	105	148	173	189

Den allmännyttiga byggnadsverksamheten. I det föregående har omnämnts den av staten, kommuner, kooperativa bostadsföreningar o. s. v. bedrivna allmännyttiga byggnadsverksamheten. Åren före krigsutbrottet höll sig denna på en rätt låg nivå (c:a 10 % av totala bostadstillskottet), men till följd av kreditsvårigheternas, prisstegringens och hyresregleringens förlamande inverkan på det privata spekulativa bostadsbyggandet fick den efter hand mycket stor betydelse under krisåren. Sedermera har den icke-spekulativa bostadsproduktionen åter gått tillbaka i förhållande till den övriga

byggnadsverksamheten, men intager dock en vida mera framträdande plats än under förkrigsåren. Omfattningen av denna form av bostadsproduktion i de större städerna åren 1918—1926 utvisar nedanstående tablå:

		1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Antal tillkomna bostadslägenheter		3 665	3 124	2 288	4 254	3 273	6 120	8 776	10 264	11 257
Därav genom allmännyttig byggnadsverksamhet	antal	2 457	2 131	1 201	2 481	754	1 221	2 683	3 058	2 644
	%	67·0	68·2	52·5	58·3	23·0	20·0	30·6	29·8	23·5

Som synes, utvisa både de absoluta och de relativa siffrorna för år 1926 en viss nedgång av den s. k. allmännyttiga byggnadsverksamheten. Enär densamma så gott som uteslutande är inriktad på smålägenheter, är dess betydelse för denna del av bostadsmarknaden alltjämt mycket stor, vilket också nedanstående sammanställning i sin mån bestyrker:

	Antal under år 1926 tillkomna lägenheter om									
	enkelrum o. d.		1 rum o. kök		2 rum o. kök		3 rum o. kök		4 o. fl. rum o. kök	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
Allmännyttig byggnadsverks.	330	12·5	1 433	54·2	591	22·3	182	6·9	108	4·1
Övrig byggnadsverksamhet	1 160	13·5	1 709	19·8	3 132	36·4	1 246	14·5	1 366	15·8

Nära nio tiondelar av den allmännyttiga byggnadsverksamheten komma sålunda på lägenheter med högst två rum och kök. Påpekas bör dessutom, att denna bostadsproduktion till fyra femtedelar är lokaliserad till de båda orter i vårt land, där knappheten torde vara störst på sådana lägenheter, som icke blott till utrymmet utan även till hyrespriset äro att anse som småfolksbostäder, nämligen Stockholm och Göteborg. Även i Uppsala, Norrköping, Malmö, Kristianstad och Lund har emellertid det icke-spekulativa bostadsbyggandet varit rätt livligt under redogörelseåret.

Beträffande de olika utövarna av allmännyttig byggnadsverksamhet belyses deras relativa betydelse under de fem senaste åren av följande översikt:

År	Staten		Kommuner		Koop. bostadsför.		Stiftelser, allmännytt. bostadsbol. etc.		Industriella företag	
	antal lägenh.	%	antal lägenh.	%	antal lägenh.	%	antal lägenh.	%	antal lägenh.	%
1924	74	2·8	1 451	54·1	516	19·2	590	22·0	52	1·9
1925	35	1·1	1 101	36·0	763	25·0	1 107	36·2	52	1·7
1926	46	1·7	337	12·7	1 950	73·8	295	11·2	16	0·6

I jämförelse med föregående år föreligger alltså en väsentlig nedgång i fråga om den av städerna själva samt av stiftelser, allmännyttiga bostadsaktiebolag etc. bedrivna byggnadsverksamheten. Däremot företer den kooperativa bostadsproduktionen såväl absolut som relativt sett en betydande stegring, i det att den under året svarat för ungefär tre fjärdedelar av den icke-spekulativa bostadsproduktionen. De statliga kommunikationsverkens och de privata industriföretagens bostadsbyggnadsverksamhet har under de senare åren varit skäligen betydelselös, åtminstone vad de större städerna beträffar.

Arbetstillgången inom jordbruket i slutet av år 1926.

Allt sedan den officiella lantarbetarstatistikens början år 1911 hava å de till landskommunernas kommunalstämmoordförande årligen utsända frågeformulären inrymts ett spörsmål angående tillgången på lantarbetare inom resp. områden. Svaret skulle innefatta ett allmänt omdöme om, huruvida de å orten bosatta eller dit regelbundet återkommande lantarbetarna kunde anses utgöra tillräcklig arbetskraft för de vid jordbruket förekommande arbetena, betraktade som ett helt, samt avgivas med användande av något av orden god, tillräcklig eller otillräcklig.

Frågeformulären hava i allmänhet utsänts under senare delen av oktober och de lämnade uppgifterna rörande lantarbetartillgången synas i regel avse förhållandena under november månad, sålunda tiden omedelbart efter höstflyttningen.

I nedanstående *tab. 1* lämnas för riket i dess helhet en sammanställning av de sammanfattningstal rörande arbetartillgången vid jordbruket, som i den årliga lantarbetarstatistiken offentliggjorts för åren 1913—1925, tillika med en preliminär bearbetning av motsvarande uppgifter för år 1926.

Tab. 1. Tillgången på lantarbetare åren 1913—1926.

	1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Antal redovisade socknar	2 158	2 199	2 192	2 149	2 174	2 138	2 154	2 074	2 047	2 112	2 115	2 100	2 132	2 093
Därav (i %) socknar med god tillgång	5·0	11·8	8·9	2·7	4·0	4·8	6·5	9·0	47·9	47·7	33·4	31·3	37·9	46·8
tillräcklig »	61·9	67·1	67·7	45·0	52·1	60·1	60·4	64·1	47·7	48·7	60·2	63·5	58·2	51·0
otillräcklig »	33·1	21·1	23·4	52·3	43·9	35·1	33·1	26·9	4·4	3·6	6·4	5·2	3·9	2·2

Tabellen utvisar, att år 1913 från två tredjedelar av socknarna uppgivits så stor tillgång på jordbruksarbetare, att förhandenvarande behov fylldes eller t. o. m. överskott uppkom, medan inom en tredjedel av kommunerna en större eller mindre brist på jordbruksarbetare gjorde sig gällande. Krigsutbrottets förlamande inverkan på industrien föranledde hösten 1914 en avsevärd återströmning av jordbruksarbetare, så att blott en femtedel av socknarna nu rapporterade brist på arbetskraft. I den mån depressionen efterträddes av hastigt utvidgad verksamhet inom industrien, drog denna till sig arbetskraft från jordbruket i stigande utsträckning. Under den industriella högkonjunkturen åren 1916 och 1917 rapporterades sålunda brist på lantarbetare i hälften resp. två femtedelar av de uppgiftslämnande kommunerna. I samma mån som industriens behov av arbetskraft åter minskades, ökades arbetartillgången inom jordbruket, och åren 1918—1920 synes arbetsmarknaden ge-

staltat sig på ungefär samma sätt som åren närmast före krigsutbrottet. Arbetslöshetskrisen 1921 medförde ett tvärt omslag på jordbrukets arbetsmarknad, ty allt sedan dess hava c:a 95 % av de redovisade landskommunerna kunnat rapportera tillräcklig (eller god) arbetartillgång, och den tidigare så allmänna bristen på lantarbetare reducerats till en undantagsföreteelse. I slutet av år 1926 uppgåvo sig sålunda ej mindre än 97·8 % av de 2 093 landskommuner, från vilka uppgifter inkommit, hava tillräcklig (eller god) arbetartillgång och allenast 2·2 % otillräcklig sådan.

Av intresse är det emellertid att se, huru arbetartillgången inom jordbruket vid början av nu löpande tjänsteår gestaltat sig i skilda trakter av vårt land. Detta belyses av de i *tab. 2* redovisade genomsnittstalen för olika län, varvid genom utvidgning av frågeformuläret särskilda uppgifter erhållits för manliga och för kvinnliga lantarbetare.

Tab. 2. Tillgången på lantarbetare inom olika län år 1926.

Län	Manliga lantarbetare							Kvinnliga lantarbetare						
	Antal redovisade socknar	Därav sådana, varifrån tillgången på lantarbetare uppgivits vara						Antal redovisade socknar	Därav sådana, varifrån tillgången på lantarbetare uppgivits vara					
		god		tillräcklig		otillräcklig			god		tillräcklig		otillräcklig	
		antal	%	antal	%	antal	%		antal	%	antal	%	antal	%
Stockholms	87	60	69·0	27	31·0	—	—	83	23	27·7	47	56·6	13	15·7
Uppsala	74	53	71·6	21	28·4	—	—	69	21	30·4	42	60·9	6	8·7
Södermanlands	77	52	67·5	25	32·5	—	—	73	26	35·6	40	54·8	7	9·6
Östergötlands	136	94	69·1	42	30·9	—	—	129	45	34·9	71	55·0	13	10·1
Jönköpings	117	54	46·1	62	53·0	1	0·9	114	20	17·6	82	71·9	12	10·5
Kronobergs	73	31	42·5	40	54·8	2	2·7	70	14	20·0	45	64·3	11	15·7
Kalmar	88	21	23·9	62	70·4	5	5·7	84	7	8·3	53	63·1	24	28·6
Gotlands	81	13	16·0	63	77·8	5	6·2	75	6	8·0	41	54·7	28	37·3
Blekinge	27	11	40·7	16	59·3	—	—	25	6	24·0	15	60·0	4	16·0
Kristianstads	131	71	54·2	59	45·0	1	0·8	122	44	36·1	68	55·7	10	8·2
Malmöhus	222	151	68·0	70	31·5	1	0·5	218	112	51·4	92	42·2	14	6·4
Hallands	74	26	35·1	47	63·5	1	1·4	72	17	23·6	46	63·9	9	12·5
Göteborgs o. Bohus	59	9	15·2	45	76·3	5	8·5	59	5	8·5	39	66·1	15	25·4
Älvsborgs	200	50	25·0	142	71·0	8	4·0	194	21	10·8	119	61·4	54	27·8
Skaraborgs	236	97	41·1	131	55·5	8	3·4	230	40	17·4	137	59·6	53	23·0
Värmlands	74	36	48·6	37	50·0	1	1·4	70	17	24·3	43	61·4	10	14·3
Örebro	52	37	71·2	14	26·9	1	1·9	49	11	22·4	34	69·4	4	8·2
Västmanlands	54	34	63·0	20	37·0	—	—	54	15	27·8	33	61·1	6	11·1
Kopparbergs	39	17	43·6	22	56·4	—	—	37	14	37·8	21	56·8	2	5·4
Gävleborgs	45	16	35·6	29	64·4	—	—	41	8	19·5	32	78·1	1	2·4
Västernorrlands	48	9	18·7	32	66·7	7	14·6	46	7	15·2	31	67·4	8	17·4
Jämtlands	52	16	30·8	35	67·3	1	1·9	49	10	20·4	36	73·5	3	6·1
Västerbottens	25	7	28·0	18	72·0	—	—	23	4	17·4	19	82·6	—	—
Norrbottens	22	14	63·6	8	36·4	—	—	22	11	50·0	9	40·9	2	9·1
Hela riket	**2 093**	**979**	**46·8**	**1 067**	**51·0**	**47**	**2·2**	**2 008**	**504**	**25·1**	**1 195**	**59·5**	**309**	**15·4**
Därav i:														
jordbruksocknar	1 684	760	45·1	884	52·5	40	2·4	1 615	384	23·8	971	60·1	260	16·1
övr. socknar	409	219	53·6	183	44·7	7	1·7	393	102	30·5	224	57·0	49	12·5

Vad först beträffar manliga lantarbetare, synes tabellen giva vid handen, att tillgången på sådan arbetskraft varit tillräcklig (eller riklig) inom det övervägande flertalet län. Kommuner med uppgiven otillräcklig tillgång på manliga lantarbetare återfinnas i nämnvärt antal huvudsakligen i Kalmar, Gotlands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Skaraborgs samt Västernorrlands län.

Tillgången på kvinnliga jordbruksarbetare redovisas i andra avdelningen av tab. 2. Siffrorna giva genomgående vid handen, att kvinnliga lantarbetare ej stått till förfogande i samma utsträckning som manliga. God tillgång har rapporterats endast från en fjärdedel av kommunerna och tillräcklig från tre femtedelar, under det att inemot en sjättedel uppgivit, att brist på kvinnliga arbetare gjort sig gällande. Särskilt synes sådan brist föreligga i de trakter, där, såsom förut nämnts, en viss knapphet förspörjes på manliga arbetare. Åtskilliga kommunalstämmoordförande hava också betonat svårigheten att anskaffa kvinnlig arbetskraft, speciellt för mjölkning och annan kreatursskötsel, vilket arbete av den kvinnliga ungdomen anses föga lockande.

I slutraderna av tab. 2 har åtskillnad gjorts mellan å ena sidan rena jordbrukssocknar, å andra sidan kommuner, varest i större utsträckning bedrivas även andra näringar, i första hand industri. De framräknade relationstalen tyda på, att tillgången på såväl manlig som kvinnlig arbetskraft för närvarande är något större inom industriområdena än inom de egentliga jordbruksbygderna.

Den genomgripande förändring, som under de senaste åren gjort sig gällande å jordbrukets arbetsmarknad, har medfört, att arbetslöshetsproblemet blivit av betydelse jämväl för jordbruksnäringens vidkommande. För att belysa detta spörsmål ur den arbetssökandes synpunkt och vinna närmare kunskap om, huruvida arbetsbrist i större utsträckning gjort sig gällande inom jordbruket, har i det hösten 1926 utsända frågeformuläret efterspörts, huruvida arbetslöshet förefanns bland lantarbetare, som önskade årstjänst, samt om brist rådde på tillfälliga arbetsförtjänster inom lant- och skogsarbete. En sammanställning av de erhållna svaren härpå lämnas i *tab. 3*.

Siffrorna i tab. 3 kunna givetvis ej tillmätas någon högre grad av exakthet, framför allt av den anledningen att de till grund för tabellen liggande uppgifterna från kommunalstämmoordförandena i sin ordning betingas av dessas större eller mindre kunskap om de enskilda sockenbornas förvärvsmöjligheter samt av den växlande uppfattningen om, när i det ena eller andra fallet arbetslöshet kan anses föreligga. Framhållas må, att den arbetslöshet, som förefinnes beträffande hemmasöner o. d. personer, som önskat årstjänst, väsentligen torde vara en form av den för våra dagar karakteristiska vanskligheten för den uppväxande ungdomen att komma in i näringslivet och sålunda vara av annan natur än de ökade svårigheter lägenhetsägare, husmän o. d. nu få vidkännas att erhålla sådant tillfälligt arbete inom jord- och skogsbruket, som av gammalt varit nödvändigt för deras ekonomi. Det må vidare betonas, att även inom sådana socknar, där arbetslöshet uppgivits

Tab. 8. Arbetslöshet bland lantarbetare inom olika län år 1926 enligt kommunalstämmoordförandenas uppgifter.

Län	Antal redovisade socknar	Därav sådana, varifrån uppgivits, att arbetslöshet förekommit bland lantarbetare, som önskat											
		årstjänst (för tjänståret 1926/27)				tillfälligt lant- och skogsarbete under sommaren				tillfälligt lant- och skogsarbete under vintern			
		manliga lantarbet.		kvinnliga lantarbet.		manliga lantarbet.		kvinnliga lantarbet.		manliga lantarbet.		kvinnliga lantarbet.	
		antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
Stockholms . . .	78	14	17·9	2	2·6	12	15·4	3	3·9	26	34·2	5	6·7
Uppsala	67	5	7·5	—	—	2	3·0	—	—	10	14·9	—	—
Södermanlands .	70	7	10·0	—	—	6	8·6	1	1·4	21	30·0	—	—
Östergötlands . .	129	15	11·6	2	1·6	8	6·3	3	2·4	44	36·4	7	5·8
Jönköpings . . .	110	—	—	—	—	2	1·8	1	0·9	14	12·7	2	1·8
Kronobergs . . .	68	1	1·5	1	1·5	5	7·4	1	1·5	12	17·6	4	5·9
Kalmar	83	1	1·2	—	—	1	1·2	—	—	10	12·0	1	1·2
Gotlands	73	2	2·7	—	—	1	1·4	—	—	8	11·0	—	—
Blekinge	24	1	4·2	—	—	2	8·3	1	4·2	4	16·7	1	4·2
Kristianstads . .	122	6	4·9	1	0·8	8	6·6	3	2·5	30	24·8	11	9·1
Malmöhus . . .	215	20	9·3	6	2·8	14	6·5	10	4·7	55	25·6	31	14·4
Hallands	73	1	1·4	—	—	5	6·8	2	2·7	14	19·7	3	4·2
Göteborgs och Bohus	59	—	—	—	—	1	1·7	—	—	4	7·0	2	3·5
Älvsborgs . . .	187	2	1·1	—	—	6	3·2	—	—	23	12·4	—	—
Skaraborgs . . .	221	13	5·9	3	1·4	10	4·5	6	2·7	31	14·2	6	2·8
Värmlands . . .	67	5	7·5	1	1·4	11	15·9	—	—	23	33·3	—	—
Örebro	49	8	16·3	—	—	9	18·0	1	2·1	23	46·0	1	2·1
Västmanlands . .	51	5	9·8	—	—	2	3·9	—	—	13	26·0	—	—
Kopparbergs . .	35	4	11·4	3	8·6	6	17·1	4	11·4	10	28·6	4	11·4
Gävleborgs . . .	41	2	4·9	1	2·4	9	22·0	—	—	11	26·8	1	2·4
Västernorrlands .	45	1	2·2	—	—	1	2·2	—	—	4	8·9	—	—
Jämtlands . . .	46	2	4·3	1	2·2	5	10·9	1	2·2	4	8·7	1	2·2
Västerbottens . .	24	—	—	—	—	4	16·7	1	4·3	4	16·7	1	4·3
Norrbottens . . .	21	7	33·3	1	4·8	7	33·3	1	4·8	13	61·9	3	14·3
Hela riket	**1 958**	**122**	**6·2**	**22**	**1·1**	**137**	**7·0**	**39**	**2·0**	**411**	**21·2**	**84**	**4·4**
Därav i:													
jordbrukssockn.	1 572	89	5·7	13	0·8	85	5·4	28	1·8	301	19·3	59	3·8
övriga socknar	386	33	8·5	9	2·3	52	13·4	11	2·9	110	28·6	25	6·6
Socknar, där tillgången på lantarbetare uppgivits vara:[1]													
god	922	104	11·3	16	3·2	108	11·7	25	5·0	283	31·0	46	9·3
tillräcklig . .	991	18	1·8	6	0·5	29	2·9	10	0·9	122	12·4	30	2·7
otillräcklig . .	45	—	—	—	—	—	—	4	1·4	6	13·3	8	2·7

förekomma, denna ej sällan synes hava varit av ringa omfattning och stundom t. o. m. avsett allenast en eller annan person. Anteckningar om att arbetslöshet förekommit »sällan», »i enstaka fall» o. d. hava sålunda gjorts av en tredjedel till hälften av de uppgiftslämnare, som lämnat positiva uppgifter.

[1] Siffrorna i första kolumnen avse socknar med uppgift om tillgången på manliga lantarbetare. Beträffande 1 918 kommuner, som lämnat uppgifter om arbetslöshet bland kvinnliga lantarbetare, har uppgivits, att tillgången på kvinnliga lantarbetare varit god i 429 kommuner, tillräcklig i 1 123 och otillräcklig i 296 kommuner.

Vad angår manliga lantarbetare, som önskat årstjänst, utvisar tab. 3, att av 1 958 uppgiftslämnande kommunalstämmoordförande 122 eller 6·2 % meddelat, att sådan arbetslöshet förekommit. I fråga om personer, som önskat tillfälligt sommararbete, rapporteras arbetsbrist från 7·0 % av kommunerna och för sådana, som sökt tillfälligt lant- och skogsarbete under vintern, i fråga om 21·2 %. För kvinnliga arbetare äro relationstalen vida lägre, nämligen resp. 1·1, 2·0 och 4·4 %.

De i tab. 3 redovisade länssiffrorna samt de som grund härför liggande sockenuppgifterna möjliggöra ett närmare inträngande i den redovisade arbetslöshetens lokala utbredning. I fråga om personer, som sökt årsanställning, synas de största svårigheterna att erhålla sådan hava förelegat i Norrbottens, Stockholms, Örebro, Östergötlands, Kopparbergs, Södermanlands, Västmanlands och Malmöhus län. Inom vissa av dessa län, exempelvis Norrbottens, synes arbetsbrist gjort sig gällande inom skilda delar av området, men i flertalet län torde man kunna urskilja vissa bygder, där arbetslöshet av här ifrågavarande slag spelat större roll än annorstädes. Ehuru, som tabellen ävenledes utvisar, arbetsbristen generellt sett är större inom industriområdena än i de egentliga jordbrukssocknarna, har arbetsbrist i relativt stor omfattning förmälts förekomma även inom åtskilliga av landets förnämsta jordbruksbygder, exempelvis Östgötaslätten (omkring Roxen), Söderslätt (Skytts och Vemmenhögs härader), slättbygderna omkring Örebro och Västerås o. s. v.

Vad beträffar arbetsbristen bland personer, som söka tillfälligt jordbruksarbete under sommaren, utvisa de i tab. 3 publicerade länssiffrorna, att sådan särskilt gjort sig gällande i Bergslagen, i Stockholmstrakten samt i övre Norrland. Vintertid är dylik arbetslöshet av naturliga skäl än mera utbredd. I Örebro län rapporteras vinterarbetslöshet från nära hälften och i Norrbottens län från inemot två tredjedelar av samtliga uppgiftslämnande kommuner. Överhuvud har brist på tillfälligt lant- och skogsarbete i förhållandevis högre grad kännetecknat de industrialiserade områdena än de rena jordbrukskommunerna. Tabellens slutrader avse att åskådliggöra sambandet mellan arbetstillgång och arbetartillgång, i det att arbetslöshet i huvudsak förekommer inom områden, där tillgången på lantarbetare uppgivits såsom god o. s. v.

För att få jordbrukets arbetslöshetsproblem ytterligare belyst ur de arbetssökandes synpunkt har i samråd med ledningen för Svenska lantarbetareförbundet och Upplands lantarbetareförbund hänvändelse gjorts till nämnda förbunds *lokalavdelningar*. *Dessa hava efter särskilt formulär lämnat* upplysningar dels rörande arbetstillgången i allmänhet inom resp. verksamhetsområden, dels angående arbetslöshetens omfång och varaktighet bland avdelningarnas egna medlemmar. En sammanställning av lantarbetarfackföreningarnas uppgifter i förstnämnda avseende återfinnes i senare delen av *tab. 4*, under det att den förra delen av samma tabell innehåller motsvarande relationstal, framräknade på grundval av kommunalstämmoordförandenas uppgifter för i stort sett samma områden.

Lantarbetarnas fackliga organisationer hava sin största utbredning i Mälar-

Tab. 4. Arbetslöshet bland lantarbetare år 1926 inom vissa områden, varifrån uppgifter föreligga från såväl kommunalstämmoordförande som lantarbetarfackföreningar.

Län	Kommunalstämmoordf:s uppg.							Lantarbetarfackför:s uppg.						
	Antal socknar	Därav (i %) sådana, varifrån uppgivits, att arbetslöshet förekommit bland lantarbetare, som önskat						Antal lokalavd.	Därav (i %) sådana, varifrån uppgivits, att arbetslöshet förekommit bland lantarbetare, som önskat					
		årstjänst		tillfälligt arbete sommar		tillfälligt arbete vinter			årstjänst		tillfälligt arbete sommar		tillfälligt arbete vinter	
		män	kv.	män	kv.	män	kv.		män	kv.	män	kv.	män	kv.
Stockholms	37	25·0	6·3	25·0	6·5	43·8	6·5	41	48·8	2·4	51·2	2·4	65·9	—
Uppsala	22	10·5	—	5·3	—	5·3	—	22	59·1	—	31·8	—	54·5	—
Södermanlands	24	9·1	—	9·1	—	27·8	—	24	12·5	4·2	25·0	—	37·5	—
Malmöhus	26	16·0	—	8·0	—	28·0	16·0	21	42·9	9·5	47·6	9·5	66·7	14·3
Västmanlands	11	9·1	—	—	—	27·3	9·1	18	27·8	5·6	33·3	—	55·6	—
Övriga län i södra och mellersta Sverige	32	6·7	—	17·2	3·4	34·5	7·1	30	20·0	3·3	56·7	6·7	63·3	10·0
Norra Sverige	15	7·7	7·7	23·1	7·7	53·8	7·7	23	17·4	—	65·2	4·3	65·2	4·3
Samtliga orter	**167**	**13·2**	**2·0**	**13·9**	**2·7**	**31·8**	**6·7**	**179**	**33·5**	**3·4**	**45·8**	**3·4**	**59·2**	**3·9**
därav i jordbrukssocknar	100	9·8	1·1	6·5	1·1	27·2	6·5	88	39·8	4·5	43·2	4·5	60·2	6·8
» » övriga socknar	67	18·3	3·3	25·4	5·2	39·0	7·0	91	27·5	2·2	48·4	2·2	58·2	1·1

provinserna, Östergötland och Skåne, alltså i stort sett områden, inom vilka arbetslösheten, enligt vad tidigare framhållits, befunnits vara jämförelsevis stor. Såsom en jämförelse mellan tabellens båda avdelningar utvisar, föreligga emellertid väsentliga skiljaktigheter mellan kommunalstämmoordförandenas och fackföreningarnas rapporter för samma områden, i det att de senare genomgående giva högre tal. Till någon del torde detta bero på att fackföreningarnas uppgiftslämnare, till följd av den stora personliga kännedom de äga beträffande traktens lantarbetare, kunnat fullständigare redovisa förekommande arbetslöshet, även den ofta svårupptäckta ungdomsarbetslösheten. Emellertid synas de båda uppgiftslämnarkategorierna ha utgått från delvis olikartade uppskattningar om vad som skall förstås med lantarbetare, ty medan kommunalstämmoordförandena företrädesvis räknat med efter ortens förhållanden fullgoda arbetare, synas fackföreningsmännen även i viss utsträckning medtagit under- och överåriga samt halvinvalider, vilka väl numera knappast godkännas av lantarbetsgivarna. Sistnämnda antagande bekräftas i viss mån av de detaljerade upplysningar, som lämnats beträffande de arbetslösa fackföreningsmedlemmarnas arbetslöshetstid, ålder m. m. Att närmare ingå på dessa uppgifter är här icke platsen, utan hänvisas till en blivande utförligare framställning i den senare under året utkommande publikationen »Arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom Sveriges jordbruk år 1926».

Löneförhållandena för försvarsväsendets civila arbetare

och jämförliga arbetargrupper i enskild tjänst.[1]

Genom skrivelser till socialstyrelsen den 19 december 1925 och 25 januari 1926 meddelade arméförvaltningen och marinförvaltningen, att de med hänsyn till förestående löneförhandlingar med försvarsväsendets civila arbetare vore i behov av officiella uppgifter å arbetslöner inom jämförliga privata arbetsföretag samt hemställde, att utredning härom måtte verkställas genom styrelsens försorg. Med anledning härav anordnade socialstyrelsen en undersökning rörande löneförhållandena för försvarsväsendets civila arbetare och med dessa jämförliga arbetargrupper i enskild tjänst, vilken i preliminärt skick överlämnades till de uppdragsgivande ämbetsverken i september 1926 och i definitiv form innehålles i föreliggande publikation.

Utredningen inledes med en på särskilt införskaffade primäruppgifter grundad översikt över antalet arbetare vid försvarsväsendet år 1925 och denna personals fördelning efter ålder, kön, yrke etc. Det framgår härav, att hela antalet civila arbetare inom försvarsväsendet år 1925 uppgick till 6 246, varav 2 850 voro anställda vid verkstäder och arbetsplatser tillhörande marinen samt 3 396 vid sådana tillhörande armén. Av arbetarna, vilka voro fördelade på 127 större och mindre arbetsställen, voro nära hälften (46·4 %) anställda vid mekaniska verkstäder och skeppsvarv etc. samt en femtedel (20·2 %) inom sömnads- och skomakeriverkstäder, medan krut- och ammunitionstillverkningen samt byggnadsverksamheten vardera togo i anspråk en knapp tiondel (resp. 9·8 och 8·9 %). Övriga verksamhetsgrenar (livsmedelsindustri, tvättinrättningar m. fl.) voro av mindre betydelse. Denna verksamhetens inriktning har medfört en övervikt för de manliga arbetarna, vilka (exklusive förmän) uppgingo till nära fyra femtedelar av samtliga eller tillhopa 4 427. Av dessa ha 57·1 % betecknats såsom yrkesarbetare (med flerårig yrkesutbildning), medan 16·8 % utgjordes av tempoarbetare o. d. och 26·1 % av vanliga grovarbetare eller hantlangare. Av de kvinnliga arbetarna var flertalet sömmerskor. Vad levnadsåldern beträffar, voro bland männen 44·9 % och av kvinnorna 32·0 % över 40 år. Inom den förra gruppen företedde skrädderi- och skomakeriarbetarna (53·3 resp. 63·9 % över 40 år) högre ålderssiffror än arbetarna vid mekaniska verkstäder, skeppsvarv o. d. (41·1 %). Jämföras dessa siffror med motsvarande inom industrien i allmänhet, befinnes försvarsverksarbetarnas genomsnittsålder i allmänhet överstiga de privatanställda arbetarnas (se omstående diagram). Försvarsväsendet synes även besitta en fastare arbetarstam än den enskilda industrien, ty medan i förra fallet över fyra femtedelar haft anställning minst 48 veckor

[1] Utgör en sammanfattning av huvudinnehållet utav den av socialstyrelsen i serien Sveriges officiella statistik: socialstatistik utgivna publikationen med denna titel.

Åldersfördelningen inom försvarsväsendet (a) och industrien i allmänhet (enl. 1920 års folkräkning) (b).

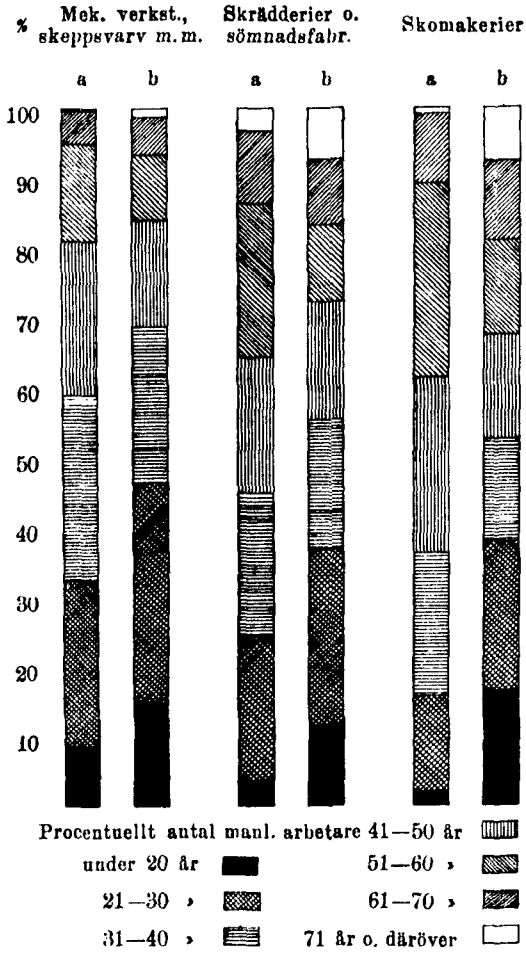

av redogörelseåret och sålunda äro att räkna som årsarbetare, synes inom den privata industrien enligt tillgängliga uppgifter blott en femtedel till en tredjedel av arbetarna pläga stanna året ut, under det återstoden utgöres av mer eller mindre ambulatoriska element, vilka blott kortare tider sysselsättas vid ett och samma arbetsföretag. Vidare upplyses, att två tredjedelar (64·9 %) av försvarsväsendets arbetare arbetat mer än 5 år på samma arbetsplats och att en sjättedel (16·8 %) kan räkna över tjugoårig tjänstetid.

Efter denna redogörelse för arbetarnas personliga förhållanden följer ett kapitel, som behandlar gällande bestämmelser angående löner och övriga arbetsvillkor dels för försvarsväsendets arbetare, dels för vissa grupper av jämförliga enskilda företag. Framställningen utmynnar i ett konstaterande av omöjligheten att enbart på grundval av uppgifter om gällande lönesatser uppdraga några säkra jämförelser mellan lönenivån vid försvarsväsendets verkstäder och anstalter och vid motsvarande enskilda företag. Sålunda ha de i kollektivavtal eller löneregleminten stipulerade timlönerna i allmänhet karaktären av minimilöner, vilka i praktiken merendels överskridas dels genom förekomsten av särskilda individuella tim-, dag- eller månadslöner, dels genom merförtjänst vid ackordsarbete, vilket inom försvarsväsendet användes i så stor utsträckning, att det upptagit 41·4 % av samtliga utgjorda arbetstimmar. Härtill kommer, att vid flertalet av hithörande arbetsföretag fortfarande utgå dyrtidstillägg till växlande belopp, medan i privatindustrien dylika anordningar numera så gott som icke alls förekomma.

På grund av nu berörda omständigheter måste den avsedda jämförelsen mellan försvarsväsendets och privatindustriens löneniväer huvudsakligen anknytas till den detaljerade statistik över faktiska löneinkomster under

år 1925, som även innehålles i utredningen. För försvarsväsendets arbetare anföras här nedan några huvudsiffror:

Genomsnittlig löneinkomst (a förmåner oberäknade, b förmåner inräknade).

	Vid allt arbete, oavsett löneformen				Vid tidlönsarbete	Vid ackordsarbete	Ackordsöverskott, i % av tidlönen
	pr år, kr.		pr tim., kr.		pr tim., kr.		
	a	b	a	b	a	a	
Samtliga arbetare . . .	2 653	2 754	1·15	1·19	1·06	1·34	26·4
därav:							
Vuxna manliga arbetare	2 903	3 009	1·25	1·30	1·13	1·46	29·2
» kvinnliga »	1 783	1 854	0·80	0·83	0·75	0·90	20·0

Fördelas de manliga arbetarna efter graden av yrkesutbildning, befinnas grovarbetarna i genomsnitt uppbära 1·14 kr. i timförtjänst (värdet av semester, sjukhjälp o. d. förmåner inräknat). För tempoarbetare o. d. ligger den genomsnittliga timförtjänsten (1·26 kr.) 10·5 % och för egentliga yrkesarbetare (1·38 kr.) 21·1 % högre. Av de särskilda yrkesgrupperna uppnå murare (1·53 kr.) och målare (1·40 kr.) de högsta timinkomsterna, medan arbetare vid tvättinrättningar (0·87 kr.) samt hästskötare, kuskar, chaufförer och dylika (0·94 kr.) komma lägst. Lönemedeltalen påverkas emellertid avsevärt av, i vad mån de särskilda arbetargrupperna äro placerade å orter av olika storlek och dyrhetsgrad. En löneredovisning efter de sju olika dyrortsgrupper, som finnas officiellt fastställda visar, att skillnaden i lönehänseende mellan olika orter i genomsnitt ganska nära överensstämmer med olikheterna i levnadskostnader. Å andra sidan kunna inom samma dyrortsgrupper och orter betydande skiljaktigheter i lönehänseende förekomma mellan olika verkstäder och olika arbetare.

Det lönestatistiska jämförelsematerialet utgöres för de icke-militära arbetsställenas vidkommande dels av vissa ur socialstyrelsens allmänna lönestatistik hämtade uppgifter, vilka gälla löneläget inom motsvarande enskilda industrier, dels av timförtjänstuppgifter för olika yrkesspecialiteter vid statens järnvägars och telegrafverkets verkstäder m. m. Resultatet av dessa jämförelser har blivit, att de genomsnittliga timförtjänsterna för försvarsväsendets arbetare skulle ligga något litet (för manliga arbetare c:a 3 och för kvinnliga c:a 12 %) högre än de motsvarande privatanställda arbetarnas löner och även rätt väl överensstämma med löneinkomsterna vid kommunikationsverkens verkstäder. Denna överensstämmelse i fråga om de generella medeltalen utesluter dock icke, att i de enskilda fallen talrika avvikelser förekomma, uppåt såväl som nedåt.

Det framhålles emellertid i utredningen, att jämförelser sådana som de nu angivna icke kunna ge något fullt exakt uttryck för huru arbetsvillkoren vid försvarsväsendets arbetsföretag förhålla sig till motsvarande inom industrien i allmänhet. Sålunda har det icke varit möjligt att, särskilt vad olika yrkesspecialiteter beträffar, införskaffa ett fullt likformigt och tillförlitligt jämförelsematerial. Man bör vidare ihågkomma, att försvarsverkens

verkstäder och arbetsplatser, på grund av sina särskilda militära uppgifter, delvis äro av annan karaktär än motsvarande privata företag. Detta sätter sin prägel på arbetets art och anordning och därigenom även på arbetsstyrkans fördelning på produktivt och icke produktivt arbete samt på olika yrkesspecialiteter.

Slutligen må uppmärksammas, att anställningsförhållandets egenart i åtskilliga avseenden inverkat på löne- och arbetsförhållandena för försvarsväsendets arbetare. Gränsen mellan tjänstemän och arbetare torde vara mera obestämd och flytande i allmän tjänst än i enskild, och det synes göra sig gällande en tendens att giva tjänstemannaställningens förmåner åt en allt vidare krets av det allmännas befattningshavare. Belysande härför är sålunda försvarsverksarbetarnas förut omnämnda fastare anställning. I visst samband med denna står även deras löneskala, karakteriserad genom låga begynnelselöner men relativt höga slutlöner, vilka, i motsats till inom privatindustrien, merendels synas bibehållas även vid framskriden ålder. Ehuru denna löneskala delvis torde vara motiverad genom arbetets art, som i åtskilliga fall mera kräver yrkesvana och tillförlitlighet än fysisk styrka, ansluter den sig sålunda nära till gängse lönesystem för tjänstemän. Likaså hava försvarsväsendets arbetare, särskilt efter åren 1919 och 1920, i stor utsträckning kommit i åtnjutande av de förmåner, som pläga tillkomma tjänstemän, såsom semester, sjukvård och sjukavlöning samt, i viss utsträckning, även pension.

Kollektivavtalens lönesatser under första kvartalet 1927.

Avtalsrörelsen har under årets första kvartal icke haft någon större omfattning. De allra flesta riksavtalen och övriga viktigare avtal, som utlöpte i början av året, blevo nämligen utan uppsägning prolongerade för ett år framåt. Mera betydande avtalsuppgörelser hava kommit till stånd endast för malmgruvorna i mellersta Sverige, skogsavverkningar i Värmland och västra Bergslagen samt sjöfarten.

Inom *gruvindustrien* i mellersta Sverige träffades nya avtal den 23 januari 1927 för tiden till 1927 års utgång, avseende gruvor samt anriknings- och brikettverk anslutna till dels mellansvenska gruvförbundet och dels järnbruksförbundet. Minimitimlönerna, som blevo oförändrade, äro:

	Inom mellansvenska gruvförbundet	Inom järnbruksförbundet
	öre	öre
Gruvarbetare under jord	75	70
» ovan »	70	—
Yrkesarbetare, 24 år, 7 år i facket	—	77
» 21 år, 4 år i facket	—	70
Diversearbetare, 21 år	—	63

I den sedan november månad 1926 pågående konflikten vid *skogsarverkningar och flottleder* i Värmland och västra Bergslagen ernåddes uppgörelse den 20 februari 1927. De nya löneavtalen gälla till den 1 oktober 1928 och de s. k. allmänna bestämmelserna till den 1 oktober 1930. Ackordsprisen höjdes, vad beträffar körningar, med 2—5 % och, vad beträffar huggningar, med 6—8 %. Tidlönerna i skogsavtalen höjdes med 4 %. Flottningsavtalens löner blevo oförändrade, endast att sorteringsackordet vid ett skiljeställe undergick viss reduktion och att flottningsackorden i ett par distrikt höjdes. Tidlönerna äro:

För skogsarbete:	hästdagsverke	8·74 kr. per dag
	mansdagsverke	4·37 » » »
För flottning:	i bättre belägna flottleder	65 öre per timme
	i sämre » »	70 » » »
	vid sorteringsställen	75 » » »

För *sjöfolket* hava träffats nya riksavtal med giltighetstid från den 1 mars 1927 till den 1 februari 1929. Månadslönerna, vilka för vissa personalgrupper något ökades (5—20 kr.), utgöra förutom fri kost ombord:[1]

	Fartygs lastkapacitet (d. w. ton)						
	500—899	900—1349	1350—1799	1800—2999	3000—4499	4500—6749	minst 6750
1:e maskinist	300—360	330—390	365—425	395—455	445—505	490—550	535—595
2:e »	230—260	240—270	255—285	265—295	290—320	315—345	340—370
1:e styrman	260—320	285—345	295—355	305—365	325—385	340—400	355—415
2:e »	220—250	230—260	235—265	240—270	255—285	273—303	281—311
Radiotelegrafist	—	—	152—200	152—200	165—210	171—211	189—230
Stewart	170—215	185—230	200—240	215—255	232—272	250—290	260—300
Kock	—	150—195	150—195	155—195	159—199	163—203	167—207
Timmerman m. fl.	160	160	160	160	170	170	170
Eldare m. fl.	140	140	140	140	154	154	154
Lättmatros	104	112	112	112	123	123	123
Jungman	43	55	55	55	64	64	64

Vid *flottlederna* i Norrland och Dalarne upphörde de allmänna bestämmelserna och så gott som alla lokala löneavtal att gälla den 1 februari 1927. Förda förhandlingar hava ännu i början av april månad icke medfört positivt resultat. I övrigt må nämnas, att byggnadsindustriens avtal utan uppsägning förlängts på ett år eller till den 1 april 1928. Prolongation har även skett beträffande avtalen vid kvarnarna (utlöpningstid 1 maj), jästfabrikerna (1 juni), buteljglasbruken (1 juli) samt civil- och tidningstryckerierna (1 juli). Bland mera betydande avtal, som utlöpa under försommaren och som blivit uppsagda, äro att anteckna bagerinäringens (1 juni) och telegrafverkets för dess linjearbetare (1 juli).

[1] Där två belopp äro utsatta, avse dessa begynnelse- resp. slutlön.

Registrerade sjukkassors verksamhet år 1925.

De statistiska årsredogörelser, som det jämlikt föreskrift i sjukkasselagen åligger registrerade sjukkassor att upprätta och ingiva till tillsynsmyndigheten, hava lagts till grund för treårsberättelser över sjukkasserörelsen i riket.[1] Beträffande år 1925 hava dessa redogörelser gjorts föremål för en preliminär bearbetning, varav här nedan meddelas vissa sammanfattningssiffror.

Registrerade sjukkassor och deras medlemmar. Hela antalet registrerade *sjukkassor* uppgick vid 1925 års slut till 1 254 och antalet medlemmar i dessa till 802 070. Förutom dessa kassor funnos i verksamhet 32 registrerade *fortsättningskassor* med 92 211 medlemmar. Förändringarna i fråga om kassornas antal och deras medlemsbestånd under åren 1921—1925 framgå av följande tablå:

År	Sjukkassor				Fortsättningskassor		
	Hela antalet registr. kassor	Antal redovisade kassor	Antal medlemmar samtliga	Antal medlemmar därav kvinnor	Antal kassor	Antal medlemmar samtliga	Antal medlemmar därav kvinnor
1921	1 289	1 276	727 999	254 194	32	79 157	21 634
1922	1 281	1 271	728 004	258 782	32	79 543	22 418
1923	1 269	1 256	742 365	266 984	33	84 221	24 822
1924	1 264	1 250	768 040	277 452	33	89 342	26 999
1925	1 254	1 238	802 070	289 997	32	92 211	28 950

Medan antalet kassor till följd av sammanslagningar under år 1925 fortsatte att sjunka, steg de redovisade medlemmarnas antal med c:a 34 000 personer eller med 4·4 %. Sjukkasserörelsens utveckling under hela det senaste kvartseklet belyses av vidstående diagram.

Av sjukkassornas medlemmar voro år 1925 63·8 % män och 36·2 % kvinnor, mot resp. 63·9 % och 36·1 % år 1924, medan i fortsättningskassorna medlemsbeståndet utgjordes av 68·6 % män och 31·4 % kvinnor, emot resp. 71·8 % och 28·2 % år 1924.

Hur verksamheten fördelade sig på sjukkassor av olika karaktär visar efterföljande översikt.[2] Rikssjukkassorna hava därvid fördelats i tre grupper, av vilka den första bildas av kassor utan speciella villkor för rätten till inträde (s. k. öppna kassor), medan den andra utgöres av yrkessjukkassor och den tredje — med ett undantag — av nykterhetssjukkassor.

[1] Senast har utkommit Registrerade sjukkassor åren 1922—1924 (utg. 1926).

[2] Vid jämförelse med siffror för 1924 och tidigare år må beaktas, att fr. o. m. 1925 ha till rikssjukkassor förutom 3 nyregistrerade räknats 15 sjukkassor med medlemmar från hela landet, som förut redovisats på de orter, där styrelsen haft sitt säte. (De sålunda överflyttade kassorna hade vid 1925 års slut tillhopa 6 259 medlemmar.)

	Antal kassor	Medlemmar år 1925			
		Antal d. 31 dec.	Intagna under året	Avgångna under året	Nettoökning i %[1]
Lokala sjukkassor	**1 205**	**492 469**	**37 810**	**20 379**	**3·7**
därav i städerna	434	308 142	26 571	13 213	4·5
på landsbygden	771	184 327	11 239	7 166	2·3
Rikssjukkassor	**49**	**309 601**	**38 113**	**21 525**	**5·7**
därav öppna sjukkassor	14	186 101	29 529	16 302	7·7
slutna kassor: yrkessjukkassor	28	23 210	1 817	772	4·7
slutna kassor: övriga slutna kassor	7	100 290	6 767	4 451	2·4
Samtliga sjukkassor	**1 254**	**802 070**	**75 923**	**41 904**	**4·4**

Nyrekryteringen under året har således varit livligast i rikssjukkassorna och bland dessa störst i de s. k. öppna sjukkassorna. Av de lokala sjukkassorna visa stadskassorna betydligt livligare nyanslutning än landsbygdens sjukkassor. Att märka är dock, att rikssjukkassornas verksamhet till större delen är förlagd till landsbygden.

Antal sjukkassemedlemmar i riket i slutet av åren 1901—1925.

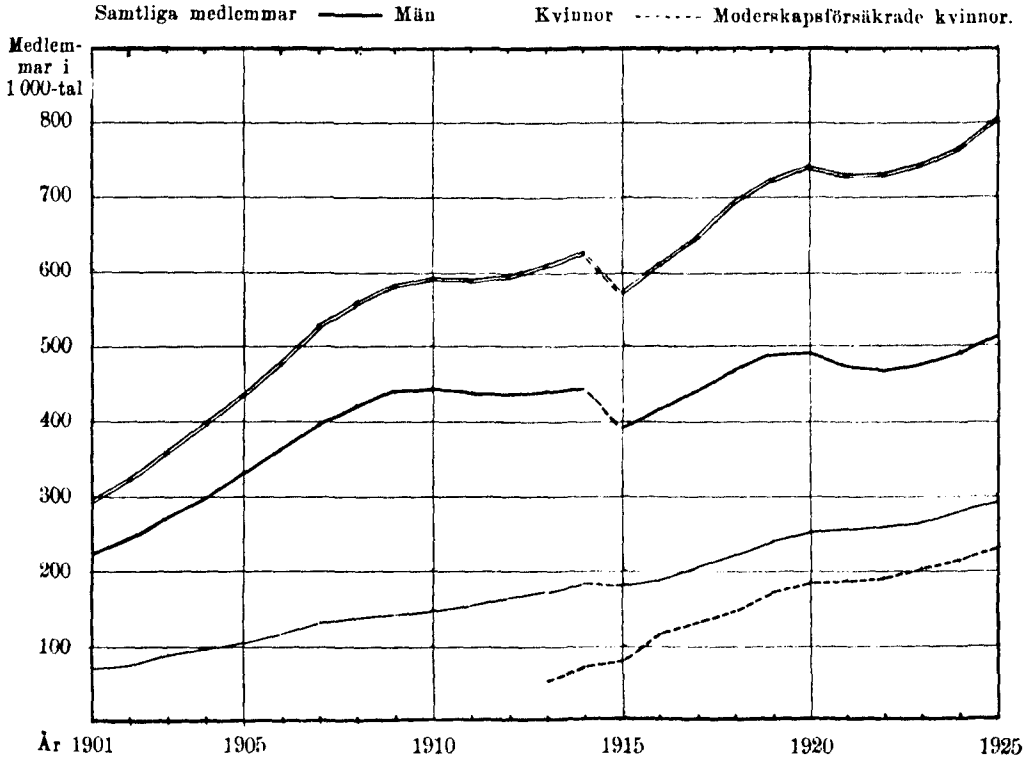

[1] Avser ökningen av medlemsantalet år 1925 i de kassor, som lämnat uppgift om verksamheten under ifrågavarande år. Till följd av sammanslagningar under året inträdda medlemmar äro ej medräknade.

Av hela antalet medlemmar år 1925 voro 51 648 samtidigt medlemmar i två eller flera registrerade sjukkassor (s. k. flermedlemmar).

Med hänsyn till tillförsäkrade förmåner fördelade sig medlemmarna på följande sätt:

Antal medlemmar tillförsäkrade	1921	1922	1923	1924	1925
sjuk- och begravningshjälp	591 690	588 444	600 541	618 521	640 679
endast sjukhjälp	116 847	119 788	112 445	130 086	142 006
» begravningshjälp	19 462	19 772	19 379	19 433	19 385

De sjukhjälpsförsäkrade medlemmarna voro således år 1925 sammanlagt 782 685. Sedan vederbörlig reduktion vidtagits ifråga om flermedlemmarna, återstå vid 1925 års slut omkring 757 000 sjukhjälpsförsäkrade *personer*.

Sjukdomsfrekvens. En översikt över antalet sjukdomsfall och sjukdagar, för vilka sjukhjälp utgått under år 1925 och några föregående år, lämnas i följande sammanställning:

		Antal sjukdomsfall	Antal sjukdagar	Sjukdomsfall per 100 medlemmar			Sjukdagar per 100 medlemmar			Sjukdagar per sjukdomsfall		
				Män	Kv.	Samtl.	Män	Kv.	Samtl.	Män	Kv.	Samtl.
Sjukkassor	1921	188 893	5 113 981	28·2	23·3	26·6	704·5	754·3	720·8	25·0	32·4	27·1
	1922	254 950	6 175 302	38·7	31·0	36·1	857·6	909·4	875·0	22·2	29·3	24·2
	1923	210 238	5 743 587	31·6	25·6	29·6	787·4	848·0	808·0	24·9	33·1	27·3
	1924	237 873	6 265 289	34·9	27·8	32·4	830·3	898·8	853·9	23·8	32·4	26·3
	1925	257 424	6 676 538	35·8	29·5	33·7	846·3	924·2	873·2	23·6	31·3	25·9
Forts.-kassor	1921	1 640	119 742	1·9	2·5	2·1	145·9	167·5	151·7	75·4	67·9	73·0
	1922	1 910	140 048	2·3	2·7	2·4	164·1	209·7	176·8	71·9	76·4	73·3
	1923	2 075	146 838	2·5	2·6	2·5	176·6	183·4	178·5	71·4	69·3	70·8
	1924	2 246	161 331	2·5	2·7	2·6	183·2	192·2	185·9	72·7	69·9	71·8
	1925	2 402	165 841	2·7	2·6	2·7	185·6	182·9	184·8	69·0	69·1	69·0

Såväl de absoluta som de relativa sjuktalen för redogörelseåret visa således någon stegring i jämförelse med närmast föregående år.

Frekvensen av sjukdomsfall och sjukdagar under år 1925 inom olika grupper av sjukkassor framgår här nedan:

	Sjukdomsfall per 100 medlemmar			Sjukdagar per 100 medlemmar		
	Män	Kv.	Samtl.	Män	Kv.	Samtl.
Lokala sjukkassor	30·9	24·6	28·7	819·5	835·8	825·2
därav i städerna	31·4	24·7	29·0	891·2	883·5	888·2
på landsbygden	29·5	24·3	28·2	721·5	725·2	722·5
Rikssjukkassor	43·4	37·5	41·4	886·8	1 065·4	947·2
därav öppna sjukkassor	46·2	35·0	42·8	882·3	1 016·4	923·7
slutna kassor: yrkessjukkassor	23·7	31·4	25·4	685·4	1 073·2	770·4
slutna kassor: övriga slutna kassor	43·3	41·4	42·5	957·9	1 129·9	1 029·8
Samtliga sjukkassor	35·8	29·5	33·7	846·3	924·2	873·2

Frekvenstalen för de lokala sjukkassorna tyda på endast en mindre olikhet ifråga om antalet sjukdomsfall i städerna och på landsbygden, medan däremot fallens varaktighet och därmed antalet sjukdagar är avsevärt större i städerna. Den ofta längre sjukhjälpstiden i stadskassorna är givetvis härvid av betydelse. Siffrorna utvisa därjämte en betydligt högre sjukdomsfrekvens inom rikssjukkassorna än inom de lokala kassorna. Undantag härifrån göra dock yrkessjukkassorna, särskilt ifråga om de manliga medlemmarna, som förete de lägsta relationstalen av samtliga grupper.

Sjukhjälpsbelopp. Sjukkassornas utgifter för sjukhjälp och sjukvård under redogörelseåret belyses av nedanstående tablå, vari även medtagits jämförelsesiffror för åren 1921—1924:

		Kontant sjukhjälp	Sjukhusvård	Läkarvård	Läkemedel	Summa
		kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
Sjukkassor	1921	9 856 270	25 018	303 752	107 362	**10 292 402**
	1922	12 425 451	23 210	311 268	105 958	**12 865 887**
	1923	11 623 281	22 740	304 495	97 289	**12 047 805**
	1924	12 848 351	24 593	333 958	111 408	**13 318 310**
	1925	14 007 171	31 941	371 426	112 351	**14 522 889**
Forts.-kassor	1921	226 144	—	6 680		**232 824**
	1922	261 245	—	6 046	1 433	**268 724**
	1923	282 478	1 001	8 935	—	**292 414**
	1924	311 661	1 543	8 750	—	**321 954**
	1925	314 780	1 157	8 764	42	**324 743**

Av kassornas utgifter för understöd hänför sig saledes huvudparten till understödsformen kontant sjukhjälp. Den genomsnittliga kontanta sjukhjälpen per medlem, beräknad särskilt för stads-, lant- och rikssjukkassor, har under åren 1921—1925 gestaltat sig på följande sätt:

	Kontant sjukhjälp i kr. per medlem				
	1921	1922	1923	1924	1925
Lokala sjukkassor	13·48	17·04	16·16	17·43	17·98
i städerna	15·06	18·75	18·45	19·89	20·77
på landsbygden	10·97	14·27	12·48	13·40	13·41
Rikssjukkassor	14·58	18·54	16·67	17·64	18·84
Samtliga sjukkassor	**13·89**	**17·61**	**16·35**	**17·51**	**18·32**
Fortsättningskassor	2·86	3·30	3·43	3·59	3·51

För bedömande av hur stor sjukhjälp sjukkassemedlemmarna i genomsnitt erhålla vid sjukdomsfall, meddelas följande siffror:

År	Kontant sjukhjälp i kr. i genomsnitt per sjukdomsfall: Lokala sjukkassor	Riks-sjukkassor	Samtliga kassor	per sjukdag: Lokala sjukkassor	Riks-sjukkassor	Samtliga kassor
1921	58·92	44·87	52·18	1·96	1·87	1·93
1922	55·47	41·18	48·74	2·08	1·92	2·01
1923	63·30	45·99	55 29	2·10	1·91	2·02
1924	62·10	44·62	54·01	2·13	1·93	2·05
1925	62·74	45·54	54·41	2·18	1·99	2·10

Under lång tid har den kontanta sjukhjälpen per dag befunnit sig i oavbrutet om ock långsamt stigande, och även år 1925 visar beloppet ifråga någon ökning inom både lokala sjukkassor och rikssjukkassor.

Moderskapsförsäkringen. Antalet sjukkassor som meddelat moderskapshjälp, och omfattningen av denna verksamhetsgren under 1925 och några föregående år framgår av följande sammanställning:

	Antal kassor	Moderskapsförsäkrade kvinnliga medlemmar: Antal	I % av samtl. kv. medl.	Antal barnsbördsfall: Hela antalet	Per 100 kvinnor	Antal dagar med moderskapshjälp: Hela antalet	Per 100 kvinnor	Per barnsbörd	Utbetald moderskapshjälp: I allt kr.	Per fall kr.
1921	462	187 121	79·5	10 125	5·5	287 375	156·1	28·4	298 688	29·48
1922	476	189 395	79·0	9 620	5·1	270 959	143·1	28·2	284 764	29·60
1923	478	201 198	81·0	9 500	4·7	275 604	137·0	29·0	301 931	31·78
1924	486	213 944	82·7	9 356	4·4	272 382	127·3	29·1	309 058	33·03
1925	497	228 400	86·2	9 244	4·2	278 802	125·4	30·2	313 011	33·86

Att antalet barnsbördsfall inom sjukkassorna år från år sjunker, ehuru de moderskapsförsäkrade kvinnliga medlemmarna bli allt flera, står givetvis i samband med den starka nedgången av den allmänna födelsefrekvensen inom vårt land.

Kortare meddelanden.

— Allmänna sociala frågor —

Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträde i mars 1927. Vid sitt ordinarie kvartalssammanträde den 30 mars—1 april hade internationella arbetsbyråns styrelse att fatta definitivt beslut, huruvida frågan om arbetstidens reglering till sjöss skulle uppföras på dagordningen för en *ny sjöfartskonferens.*

Den engelske regeringsrepresentanten förklarade, att nationella överenskommelser mellan redare och sjömän kunde anses tillräckliga för en reglering av denna fråga, och den engelska regeringen hade intet att invända mot en konferens i syfte att få till stånd en registrering i internationell väg av sådana överenskommelser. Däremot motsatte sig den engelske representanten uppförandet av frågan om arbetstidens reglering till sjöss på konferensens dagordning och yrkade, att överläggningen härom skulle ajourneras.

Till genmäle härå erinrade arbetargruppens representanter om att bestämmelserna i del XIII av fredsfördraget framför allt tillkommit i arbetarnas intresse och att de framförda önskemålen voro uttryck för en mening, som gjorde sig gällande inom hela sjömanskåren, inkl. befälet.

Å den franska regeringens vägnar förklarades, att denna regering, utan att i förväg vilja binda sig för en viss lösning, vore gynnsamt stämd för att upptaga till prövning en sådan reglering av arbetstiden, som kunde anses tjänlig för sjömännens intressen. I principfrågan förklarade den franske regeringsrepresentanten, att det i längden icke vore möjligt att förvägra sjöfolket de fördelar, som medgivits andra arbetare. I sakfrågan konstaterade han, att flertalet av de argument, som anförts mot arbetstidens reglering till sjöss, vore desamma, som tidigare anförts mot arbetstidens reglering inom industrien. För att om möjligt förlika de olika ståndpunkterna framlade den franske representanten ett kompromissförslag, enligt vilket sjömanskonferensen skulle framskjutas till år 1929, under förutsättning dock, att därom nu fattades definitivt beslut.

De tyska, belgiska och italienska regeringsrepresentanterna uttalade sig jämväl till förmån för denna frågas uppförande på konferensens dagordning. Arbetsgivargruppen däremot uttalade sig mot frågans upptagande.

Vid anställd omröstning avslogs den engelske regeringsrepresentantens förslag med 15 röster mot 8; en medlem av styrelsen nedlade sin röst. Därefter antogs med 15 röster det franska förslaget om arbetstidsfrågans upptagande på dagordningen för en sjömanskonferens år 1929. Arbetsgivargruppens sex medlemmar röstade mot förslaget och tre regeringsrepresentanter, däribland den engelske, nedlade sina röster.

På förslag av den kanadensiske regeringsrepresentanten beslöts utöka medlemsantalet i den paritetiska sjöfartskommissionen från 10 till 14 och att reservera 4 platser åt representanter för utomeuropeiska länder.

Vidare hade styrelsen att fatta beslut om internationella arbetsorganisationens budget för år 1928. Å arbetsgivargruppens vägnar *förklarade M. Hodacz, att hans kolleger ämnade* nedlägga sina röster vid voteringen om budgeten, men att detta icke vore att betrakta såsom något uttryck av misstroende eller som motstånd i princip mot arbetsbyråns uppgifter. Vederbörande rapportör, Jouhaux, framhöll de svårigheter, som måste uppstå för arbetsbyrån att tillgodose de alltjämt ökade krav, som ställdes på densamma, om alltför stränga sparsamhetssynpunkter finge göra sig gällande. Under erinran om de ledande grundsatser, som uppställts i del XIII av fredsfördraget, *yrkade han bifall till det av styrelsens budgetutskott framlagda statförslaget,* vilket ock vann styrelsemajoritetens bifall.

(Meddelande från socialrådet i Genève.)

— Arbetslön —

Arbetslönerna i Danmark under tredje kvartalet 1926. Den av statistiska departementet på grundval av arbetsgivarnas till arbetsgivarföreningen insända uppgifter utarbetade lönestatistiken utvisar för 1926 års tredje kvartal följande förändringar i lönenivån:

Öre per timme	Köpenhamn			Övriga orter			Hela landet		
	1914	1926		1914	1926		1914	1926	
		2 kv.	3 kv.		2 kv.	3 kv.		2 kv.	3 kv.
Manliga arbetare:									
Yrkesarbetare	67·1	184	180	54·8	148	144	61·3	167	163
Icke yrkesarbetare	47·5	143	139	40·8	124	121	45·5	132	128
Tillsammans	61·0	165	160	48·2	134	131	55·0	148	144
Kvinnliga arbetare	32·3	94	90	25·7	83	81	29·6	90	87
Samtliga arbetare	54·4	146	142	44·9	126	124	50·2	136	133

Nedgången i förhållande till årets andra kvartal beror på den i augusti 1926 genomförda automatiska löneregleringen, varvid arbetslönerna i anslutning till de sjunkande levnadskostnaderna sänktes med 5 %. Då de lägre lönerna endast tillämpades under senare hälften av kvartalet, kom genomsnittssiffran att ligga c:a 2·5 % lägre än föregående kvartal. För närvarande torde lönenivån, med hänsynstagande jämväl till vissa vid 1927 års ingång genomförda lönenedsättningar, kunna uppskattas till c:a 3 % lägre än siffrorna här ovan. (Statistiske Efterretninger.)

Löneutvecklingen i Frankrike under 1926. I oktober 1926 anordnades av Statistique générale de la France liksom vid samma tidpunkt föregående år en allmän enquête rörande lönenivån inom olika näringsgrenar. Uppgifterna, som erhållas från arbetsdomstolarna (les Conseils des prud'hommes) eller motsvarande myndigheter, avse de å resp. orter *gällande lönerna*, alltså icke något genomsnitt av de faktiskt erhållna förtjänsterna. Materialet är liksom förra året ofullständigt så till vida, att löneuppgifter saknas från en hel del landsdelar. Bl. a. har vid medeltalsberäkningarna Paris måst lämnas åsido, enär de härifrån erhållna uppgifterna endast omfatta ett mindretal av de 38 yrken, som eljest skolat ingå i statistiken. En sammanfattning av undersökningens resultat lämnas i följande tablå:

År	Medellön per timme				Medellön per dag				Livsmedelsindex	Månadsinackordering för arbetare	
	Francs		Indextal		Francs		Indextal			Francs	Index
	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.			
1911	0·46	0·23	100	100	4·61	2·29	100	100	100	70	100
1924	2·62	1·38	570	600	22·00	11·36	477	496	422	338	483
1925	2·79	1·51	607	656	23·25	12·24	504	535	465	360	514
1926	3·22	1·86	700	809	26·93	15·29	584	668	638	422	603

Den starka prisstegringen under tiden mellan de två senaste undersökningarna har som synes även tagit sig uttryck i en höjning av lönenivån. Denna har dock icke kunnat hålla jämna steg med varufördyringen. Under det livsmedelsindexen från 1925 till 1926 stigit med bortåt 38 %, har *medellönen för manliga arbetare* endast ökats med 16 %. Däremot ha inackorderingspriserna i det närmaste följt lönestegringen. Ökningen är här endast 17 %.

(Bulletin de la Statistique générale de la France.)

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under februari 1927. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpbehövande arbetslösa uppgick vid slutet av februari till 25 420 mot 27 407 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	658	210
Skogshushållning	199	36
Gruvdrift och malmförädling	1 926	907
Jord-, sten- och glasindustri	1 964	437
Metall- och maskinindustri	2 234	1 090
Trävaruindustri	3 227	773
Byggnadsverksamhet	2 443	613
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	221	68
Textilindustri	204	88
Beklädnadsindustri	148	45
Närings- o. njutningsmedelsind.	360	146
Kemisk-tekn. o. belysningsind.	139	79
Trämasse- och pappersindustri	129	50
Grafisk industri	77	29
Industri och hantverk, ej spec.	697	282
Sjöfart och fiske	360	39
Handel och samfärdsel m. m.	1 505	461
Husligt arbete	13	11
Arbete, ej hänf. till annan grupp	8 916	3 151
Summa	**25 420**	**8 515**

Vid de **statliga nödhjälpsarbetena** sysselsattes vid månadens utgång 4 410 arbetare, därav vid arbetslöshetskommissionens statsarbeten 4 384 samt vid statens järnvägars automobilvägar 26. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 65, mot 57 vid månadens början.

Vid **kommunala nödhjälpsarbeten** (utan statsbidrag) sysselsattes 3 636 arbetare samt vid **s. k. statskommunala arbeten** (kommunal regi med statsbidrag) 1 556 arbetare. Härförutom uppburo 2 180 personer **kommunalt arbetslöshetsunderstöd** och 257 personer dylikt understöd med **bidrag av statsmedel**.

Statens **bruttoutgifter** för nödhjälpsåtgärderna uppgingo under februari till 463 640 kronor, mot 330 325 under januari.

— Arbetstid —

Tysk arbetstidsundersökning. På initiativ av rikshushållningsministern ha nyligen genom riksarbetsförvaltningen undersökningar verkställts rörande den faktiska arbetstiden inom viktigare industrigrenar i Tyskland. De statistiska resultaten av undersökningarna ha i dagarna offentliggjorts i Reichsarbeitsblatt och giva, även om de endast omfatta en begränsad del av det tyska näringslivet, en ganska åskådlig bild av arbetstidslagens tillämpning i praktiken.

Undersökningen har omfattat metall- och maskinindustrien, textilindustrien, läderindustrien och tobaksindustrien, det vill säga de industrier, mot vilka klagomålen över för lång arbetstid närmast riktats. Den korta tid, som stått till buds för enquêten, jämte andra särskilda omständigheter ha gjort, att undersökningen fått begränsas till ett mindre antal typiska företag i varje bransch, omfattande lägst 17 % av totala arbetarstammen (läderindustrien) och högst 33 % (textilindustrien). Läget inom de fyra branscherna har närmare undersökts för vardera av månaderna april, juli och oktober 1926. Enquêten har verkställts av de lokala yrkesinspektörerna efter anvisningar av de centrala socialmyndigheterna i de olika delstaterna; specialuppgifterna ha insamlats på grundval av utförliga frågeformulär.

Omfattningen av övertidsarbetet under de månader, enquêten avser, framgår av följande sammanställning:

1926	Undersökningens omfattning		Härav med över 48 timmars arbetstid	
	Företag	Arbetare	Företag	Arbetare
April	3 023	743 686	806	213 045
Juli	»	721 413	983	260 082
Oktober	»	745 621	1 437	394 996

Av de 1 437 företag med 394 996 arbetare, som under oktober månad överskredo 48-timmarsarbetsveckan, stödde sig 1 389 företag med 386 219 arbetare på bestämmelser i de särskilda arbetsavtalen, medan 20 företag med 2 402 arbetare av offentlig myndighet fått tillstånd till övertidsarbete. För 28 företag med 6 375 arbetare kunde ingen dylik grund redovisas.

Av hela den undersökta arbetarstammen voro under oktober 53 % sysselsatta med övertidsarbete. Huvudparten av dessa hade en arbetsvecka på 52—54 timmar. I övrigt framgår arbetsveckans längd av följande sammanställning:

Timmar pr vecka	48·1–50	50·1–52	52·1–54	54·1–56	56·1–58	58·1–60	Över 60	Tillhopa
Arbetare, i procent . .	5·6	13·1	25·8	7·0	0·8	0·6	0·1	53·0

Såsom orsak till övertidsarbetet angiva de utfrågade företagen framför allt säsongfenomen: periodvis uppträdande stark efterfrågan, som icke kan tillgodoses med den ordinarie arbetskraften, samt beträffande oktobersiffrorna nödvändigheten att täcka julmarknadens behov. Vidare framhållas det fortskridande uppsvinget inom näringslivet, benägenheten för korta leveransfrister och den permanenta bristen på särskilt kvalificerad arbetskraft, vilkens avhjälpande försvåras genom den dåliga tillgången på arbetarbostäder. Särskilt anmärkningsvärd är uppgiften, att arbetarna själva i stor utsträckning skulle föredraga övertidsarbete framför anställande av ny arbetskraft för att därigenom skaffa sig kompensation för under arbetslöshetsperioden lidna löneförluster. Det bör emellertid betonas, att yrkesinspektörerna bygga sina uppgifter om orsakerna till övertidsarbetet nästan uteslutande på meddelanden från arbetsgivarsidan.

(Meddelande från svenska beskickningen i Berlin.)

Villkorlig ratifikation av åttatimmarskonventionen i Frankrike. Franska senaten godkände vid sitt sammanträde den 10 februari 1927 under visst förbehåll lagförslaget till ratificering av Washingtonkonventionen om arbetstidens begränsning.

Lagförslaget antogs enhälligt av deputeradekammaren i juli 1925, dock med det förbehållet, att liknande åtgärd skulle vidtagas från Tysklands sida. Vid senatens sammanträde i december 1926 förelåg emellertid ett ändringsförslag, vari yrkades att innan ratificering skedde skulle ratifikation och tillämpning av konventionen ha ägt rum i följande stater: Tyskland, Belgien, Storbritannien, Italien, Polen, Tjeckoslovakien och Schweiz.

Efter att hava varit hänskjutet till vederbörande utskott kom lagförslaget under behandling i senaten vid dess sammanträde den 10 februari, och förelåg då ett enhälligt utskottsutlåtande, gående ut på att ratifikation skulle göras beroende av motsvarande åtgärd i — förutom, såsom deputeradekammaren beslutat, Tyskland — jämväl Storbritannien. Efter en längre diskussion bifölls utskottets förslag med 279 röster mot 1.

(Meddelande från internationella arbetsbyrån.)

— Kollektivavtal och arbetskonflikter —

Ny medlingslag i Danmark. Den sedan länge svävande frågan om en revision av den danska lagstiftningen angående medling i arbetstvister har nu omsider funnit sin lösning, i det en ny lag antagits att gälla från den 1 mars 1927. Den tidigare lagen av den 21 december 1921 var ursprungligen avsedd att gälla till utgången av 1925, men prolongerades till en början intill den 1 december 1926, då meningen varit, att det av den s. k. stora arbetskommissionen utarbetade nya förslaget skulle ha behandlats av riksdagen. Såsom framgick av den i denna tidskrift förut lämnade redogörelsen för kommissionens betänkande (årg. 1926, sid. 912), framträdde i denna fråga mycket stora motsättningar mellan de i kommissionen representerade meningsriktningarna, varför något samlande förslag ej kunde åstadkommas. Den dåvarande socialdemokratiska regeringen framlade emellertid i oktober 1926 ett lagförslag i huvudsaklig anslutning till de av arbetarrepresentanterna inom kommissionen framförda riktlinjerna, men detta hann ej behandlas i riksdagen före riksdagsupplösningen och det därefter följande regeringsskiftet. Den gamla lagen måste följaktligen prolongeras månad för månad, under det den nya vänsterregeringen i sin ordning utarbetade ett lagförslag. Detta mötte ur åtskilliga synpunkter motstånd från både arbetsgivare och arbetare. Å förra sidan vände man sig främst mot de i förslaget upptagna stadgandena om skyldighet att lämna vissa för medlingen erforderliga upplysningar rörande företagens ekonomiska ställning. Arbetarna å sin sida protesterade särskilt mot åläggandet att giva förhandlingsombuden eller en bakom dessa stående trängre församling fullmakt att sluta bindande avtal; några allmänna omröstningar bland medlemmarna skulle sålunda icke få påkallas.

Då det under utskottsbehandlingen visade sig vara uteslutet, att förslaget skulle vinna majoritet i riksdagen, tillgrep regeringen till sist den utvägen att framlägga ett modifierat förslag, byggt

i huvudsak på den förutvarande lagen med några mindre genomgripande, av utskottet enhälligt antagna ändringar och tillägg. Det viktigaste av dessa gick ut därpå, att förlikningsman skulle äga befogenhet att som villkor för sitt ingripande i en konflikt kräva, att eventuellt planerad arbetsinställelse inhiberades, dock för en tid av högst en vecka. De föreslagna ändringarna godkändes utan meningsskiljaktighet i båda tingen, och det danska medlingsväsendet har härmed, i motsats mot vad förut varit fallet, fått sin utveckling på den förut lagda grunden tryggad utan någon i förväg uppdragen tidsbegränsning.

— Levnadskostnader —

Minuthandelspriser å livsmedel i Stockholm, Oslo och Köpenhamn. Efterföljande tabell lämnar, i anslutning till i Sociala Meddelanden förut publicerade sammanställningar av samma slag, en jämförande översikt av priser och prisförändringar beträffande viktigare slag av livsförnödenheter i detaljhandeln i Stockholm, Oslo och Köpenhamn.[1] I tabellens första avdelning meddelas de beräknade medelpriserna i resp. lands mynt dels för juli 1914, dels för juli och oktober 1926 samt januari 1927. I den senare avdelningen åskådliggöres prisutvecklingen genom att priserna under juli 1914 satts lika med 100 samt prisuppgifterna för de följande tidpunkterna efter evalvering till svenskt mynt omräknats i förhållande därtill. Medelkurserna i Stockholm för 100 norska och danska kronor voro under juli 1926: n = 82·01, d = 99·05, under oktober 1926: n = 88·14, d = 99·55 samt under januari 1927: n = 95·88, d = 99·89.

Tabellen utvisar, att — såsom naturligt är med hänsyn till den svenska valutans högre kursläge — de absoluta priserna i Stockholm både i juli och oktober 1926 samt i januari 1927 voro lägre än i Oslo för övervägande antalet noterade varuslag. Undantag utgjorde vid alla tre tidpunkterna bröd samt dessutom i juli 1926 fotogen, kol och koks, i oktober 1926 potatis och i januari 1927 ägg, potatis, fotogen och kol, för vilka varuslag priserna voro högre i Stockholm. I förhållande till Köpenhamn lågo Stockholmsnoteringarna vid ovannämnda tidpunkter lägre för ungefär hälften av de redovisade varuslagen; Köpenhamnspriserna voro lägre för vetemjöl, bröd, gödkalvstek, fläsk, socker, fotogen och kol i oktober 1926 och i januari 1927 dessutom för soppkött samt i juli 1926 och i januari 1927 även för koks.

Efter omräkning till en enhetlig valuta var i juli 1926 prisstegringen, mätt med antalet här redovisade varor, som stigit mest sedan tiden före världskriget, högst i Köpenhamn och lägst i Stockholm. Antalet varuslag, för vilka uppgifter meddelats för alla tre städerna, utgjorde i juli 17 och i oktober och januari 18. För 10 av de i juli redovisade varuslagen uppvisade Köpenhamn de högsta stegringssiffrorna, varemot i Oslo ökningen var störst för 4 varuslag och i Stockholm för 3. De lägsta stegringstalen vid samma tidpunkt företedde Oslo för 8 varuslag, Köpenhamn och Stockholm för vardera 4. Ett varuslag, kol, utvisade samma stegringssiffra i Stockholm och Oslo. I oktober 1926 åter utvisade Oslo de högsta stegringstalen för 10 varuslag och Köpenhamn för 6. Vid denna tidpunkt var prisstegringen å oskummad mjölk lika i Oslo och Köpenhamn samt å fotogen den samma i Stockholm och Oslo. I januari 1927 utvisade Köpenhamn de högsta stegringssiffrorna för 9 av de redovisade 18 varuslagen, Oslo för 7 och Stockholm för 2 varuslag. De lägsta stegringstalen vid motsvarande tidpunkt uppvisade Stockholm för 9 varor, Oslo för 5 och Köpenhamn för 4. Januarisiffrorna visa, att prisstegringen i Köpenhamn var anmärkningsvärt stor för mjölk, ägg, potatis, ärter, havregryn, sötlimpa, kaffe och kol, i Oslo för margarin, soppkött, gödkalvstek och socker. Ringa prisförhöjning uppvisar Stockholm för margarin och socker, Oslo för ägg och potatis samt Köpenhamn för soppkött, gödkalvstek och färskt fläsk.

Sammanfattande indextal för livsmedelskostnaderna hava icke publicerats för Köpenhamns vidkommande. För Stockholm och Oslo åter voro de (inberäknat kostnaderna för bränsle och lyse) för sistlidna januari månad resp. 156 och 177.

Indextalen för de totala levnadskostnadernas förskjutningar från juli 1914 till 1 januari 1927 i de tre skandinaviska länderna voro: Sverige 171, Norge 216 och Danmark 181.

[1] Beträffande tidpunkten för uppgifternas insamlande samt förekommande skiljaktigheter i kvalitetsbestämningar hänvisas till Soc. Medd. årg. 1921, sid. 1036.

MINUTHANDELSPRISER Å LIVSMEDEL I STOCKHOLM, OSLO OCH KÖPENHAMN.

Varuslag	Stockholm				Oslo				Köpenhamn			
	1914	1926		1927	1914	1926		1927	1914	1926		1927
	Juli	Juli	Okt.	Jan.	Juli	Juli	Okt.	Jan.	Juli	Juli	Okt.	Jan.
	Pris i svenskt mynt (öre)				Pris i norskt mynt (öre)				Pris i danskt mynt (öre)			
Mjölk, oskummad . . l.	17	24	24	24	19	35	35	32	19	33	35	35
Smör, mejeri- . . . . kg.	246	327	329	339	256	455	443	391	235	343	371	361
Margarin, växt- . . . »	139	162	160	151	[1]140	[1]251	[1]249	[1]230	125	172	170	167
Ägg, färska . . . . . tj.	150	191	312	309	180	263	388	276	150	240	317	392
Potatis . . . . . 5 l.	35	48	47	50	35	56	43	48	25	—	56	56
Ärter, gula[11] . . . . kg.	26	42	46	52	40	72	83	92	40	82	89	104
Vetemjöl . . . . . »	32	47	46	46	[2] 32	[2] 55	[2] 52	[2] 49	26	41	40	39
Rågsiktmjöl . . . . . »	28	38	39	40	20	42	44	43	—	—	—	—
Havregryn . . . . . »	34	46	46	47	36	51	53	56	39	67	64	66
Rågbröd, sötlimpa . . »	40	81	78	77	24	44	46	45	[3] 24	[3] 56	[3] 56	[3] 56
Vetebröd, bak. m. mjölk »	66	117	117	116	—	90	88	86	40	83	83	83
Nötkött, färskt: stek . »	125	227	224	210	132	345	321	280	—	[4]312	[4]290	[4]280
soppkött »	102	167	173	167	126	267	258	237	125	177	157	154
Kalvkött, stek: gödkalv »	145	264	248	262	141	336	334	355	[5] 125	[5]190	[5]175	[5]164
spädkalv »	101	151	148	156	83	191	176	161	—	—	—	—
Fläsk: färskt . . . . »	149	277	266	242	145	321	301	258	[6] 140	[7]191	[7]179	[7]147
salt . . . . . »	150	277	269	244	160	349	353	298		[8]284	[8]280	[8]239
Kaffe, Santos[10] . . . »	166	335	318	310	214	463	442	382	210	[9]507	[9]516	[9]468
Socker, bit- . . . . . »	64	62	65	70	57	92	94	96	43	58	59	62
Fotogen, Water White l.	18	32	33	33	18	29	33	31	18	22	28	29
Kol . . . . . hl.	239	405	550	450	180	371	588	359	170	325	529	404
Koks, gasverks- . . . »	133	280	306	344	165	275	356	350	125	261	318	290
	Relativa tal efter omräkning till sv. kronor (juli 1914 = 100)											
Mjölk, oskummad . . l.	100	141	141	141	100	153	184	168	100	174	184	184
Smör, mejeri- . . . . kg.	100	133	134	138	100	146	173	153	100	145	158	154
Margarin, växt- . . . »	100	117	115	109	100	147	178	164	100	136	136	134
Ägg, färska . . . . . tj.	100	127	208	206	100	120	216	153	100	159	211	261
Potatis . . . . . 5 l.	100	137	134	143	100	131	123	137	100	—	224	224
Ärter, gula . . . . . kg.	100	162	177	200	100	148	207	230	100	203	223	260
Vetemjöl . . . . . »	100	147	144	144	100	141	163	153	100	158	154	150
Rågsiktmjöl . . . . . »	100	136	139	143	100	170	220	215	—	—	—	—
Havregryn . . . . . »	100	135	135	138	100	117	147	156	100	169	164	169
Rågbröd, sötlimpa . . »	100	203	195	193	100	150	192	187	100	229	233	233
Vetebröd, bak. m. mjölk »	100	177	177	176	—	—	—	—	100	205	208	207
Nötkött, färskt: stek . »	100	182	179	168	100	214	243	212	—	—	—	—
soppkött »	100	164	170	164	100	174	205	188	100	140	126	123
Kalvkött, stek: gödkalv »	100	182	171	181	100	196	237	252	100	150	140	131
spädkalv »	100	150	147	154	100	189	212	194	—	—	—	—
Fläsk: färskt . . . . »	100	186	179	162	100	181	208	178	100	135	128	105
salt . . . . . »	100	185	179	163	100	179	221	186		201	200	171
Kaffe, Santos . . . . »	100	202	192	187	100	178	207	179	100	239	246	223
Socker, bit- . . . . . »	100	97	102	109	100	132	165	168	100	133	137	144
Fotogen, Water White l.	100	178	183	183	100	133	183	172	100	122	156	161
Kol . . . . . hl.	100	169	230	188	100	169	327	199	100	189	311	238
Koks, gasverks- . . . »	100	211	230	259	100	137	216	212	100	207	254	232

[1] Gräddmargarin. — [2] Amerikanskt vetemjöl. — [3] »Sigtebrød.» — [4] »Oksekød, skært Kød.» — [5] »Kalvekød, Forkød.» — [6] »Bov- og Brystflæsk.» — [7] »Fersk Svinebov.» — [8] »Saltet Brystflæsk.» — [9] Medelpris av olika kaffesorter. — [10] I Stockholm obränt, i Oslo och Köpenhamn bränt kaffe. — [11] I Oslo och Köpenhamn skalade ärter.

— Socialförsäkring —

Pensionsstyrelsens årsberättelse för 1925. Till belysning av den allmänna pensionsförsäkringens utveckling kunna meddelas följande uppgifter ur pensionsstyrelsens nu föreliggande berättelse för år 1925, sammanställda med motsvarande siffror för närmast föregående år.

	För år 1922	*För år 1923*	*För år 1924* [1]
Pensionsavgifter:			
I förteckningarna upptagna personer . . . . . miljoner	3·75	3·80	3·82
Avgiftspåförda personer . . . . . »	3·52	3·56	3·59
Påförda avgifter . . . . . milj. kr.	27·78	25·36	25·59
Av de försäkrade erlagda avgifter . . . . . » »	22·47	20·98	21·36
Av kommunerna erlagda avgifter[2] . . . . . » »	1·92	1·86	1·78
Pensioner:	*År 1923*	*År 1924*	*År 1925*
Inkomna ansökningar om pension då sådan förut icke utgår[3] (antal personer)	55 585	55 572	60 114
Inkomna ansökningar om jämkning av utgående pension (antal personer)	10 887	11 592	12 408
Avslagna ansökningar (antal personer)	7 118	6 196	6 500
Ansökningar, som föranlett återbetalning av erlagda pensionsavgifter enligt 32 § pensionsförsäkringslagen	8 470	8 851	10 341
Antal nytillkomna pensionärer	42 060	38 293	46 534
varav med enbart avgiftspension	9 336	11 494	14 063
Antal utfärdade pensionstillägg för barn (ej antal barn) . .	1 923	1 617	1 822
Antal jämkade pensioner	8 415	9 575	10 643
Antal pensionärer och pensionsbelopp vid årets slut enligt samtliga före 1925 års utgång utfärdade pensionsbrev:[4]			
Antal personer med pensionstillägg eller understöd . .	282 000	285 000	274 000
Motsvarande medelbelopp, exkl. avgiftspension och pensionstillägg för barn . . . . . kr.	123	127	129
Antal pensionstillägg för barn (ej antal barn)	4 762	5 090	4 593
Motsvarande medelbelopp . . . . . kr.	180	187	187
Antal personer med enbart avgiftspension	33 200	43 200	45 800
Motsvarande medelbelopp . . . . . kr.	13·18	14·18	14·75
Under året utbetalda pensionstillägg och understöd, inkl. pensionstillägg för barn[5] . . . . . milj. kr.	35·7	36·8	40·0
Under året utbetalda avgiftspensioner . . . . . » »	0·8	1·1	1·5
Sjukvård:			
Ansökningar om sjukvård	2 992	3 306	3 350
Utan ansökan upptagna sjukvårdsärenden	216	196	241
Till förnyad prövning upptagna sjukvårdsärenden	1 946	1 968	2 154
Beslut om sjukvårdande åtgärder	2 856	3 229	3 395
Under året behandlade personer	2 798	3 182	3 363
Årets kostnader för sjukvård . . . . . kr.	811 000	750 000	870 000
Pensionsförsäkringsfonden:	*1923/1924*	*1924/1925*	*1925/1926*
Influtna obligatoriska pensionsavgifter efter avdrag av restituerade . . . . . milj. kr.	23·2	23·0	24·1
Allmänna fondens ökning . . . . . » »	34·2	34·9	37·4
Fondens avkastning efter avdrag av omkostnader för förvaltning . . . . . %	5·22	5·20	5·07
Allmänna fonden vid redovisningsårets slut . . . . milj. kr.	244·2	279·0	316·4
Frivilliga försäkringens fond vid redovisningsårets slut » »	4·8	5·8	6·7

[1] Preliminära siffror. — [2] Utan hänsyn till vad kommunerna sedan återbekommit av de försäkrade. — [3] Häri äro inräknade ansökningar om återbetalning av erlagda pensionsavgifter enligt 32 § pensionsförsäkringslagen. — [4] Då även efter utgången av år 1925 ett stort antal pensioner utfärdas, vilka utgå från 1924 och 1925, komma de slutgiltiga antalen för nämnda år att bliva betydligt större. — [5] Härav erlägga landsting och kommuner 1/4 samt staten övriga 3/4.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete.

Olycksfall förorsakade av giftiga gaser o. dyl.

XII: 1. *Vid nedstigning i en brunn* intill ett nybygge för ett boningshus *förolyckades tvenne personer av kvävande gas i brunnen.*

Brunnsgrävningen blev färdig i början av året. Brunnen, c:a 14 m djup, utförd såsom rund »skorstensbrunn» och satt med rundtegel, hade i dagöppningen 70 cm diameter och i bottnen 120 cm. Grävningen hade utförts till största delen genom grus (delvis lerblandat), men på djupet påträffades en körtel med ren blålera och nära bottnen ett lager lös skiffer. I brunnen hade nedsatts en sug- och lyftpump. Denna hade använts hela tiden för husbygget, utan att någon som helst olägenhet av gaser då förmärkts.

Vid tvenne olika tillfällen — första gången fem månader, andra gången en månad före tiden för olycksfallet — hade en av de omkomna varit nere å bottnen av brunnen för reparation av pumpanordningen, utan att han någondera gången omnämnt, att uppehållet i brunnen vållat honom något som helst obehag. Vid båda dessa nedstigningar i brunnen liksom vid olyckstillfället hade brunnslocket öppnats först omedelbart före nedstigandet. Brunnslocket saknade luftventil.

Under senare delen av året, då husbygget var färdigt och ägaren däri inflyttat, gav brunnen ej vatten i tillräcklig mängd, och det, som erhölls, var dessutom orent och grumligt. Husägaren förmodade, att bättre resultat skulle erhållas, ifall bottenventilen sänktes genom sugrörets förlängning, och påkallade för den skull hjälp av N., samme man som förut varit nere i brunnen. Stående på en 3 à 4 m lång stege, vari ett rep fastgjorts, firades N. sakta ned i brunnen, hållande sig med ena handen om sugröret. Kommen halvvägs ned släppte han taget och föll till bottnen.

På husägarens rop om hjälp tillstädeskom dennes granne I., som åtog sig att gå ned i brunnen och hämta upp N. I. ställde sig på den upphissade stegen och firades ned i brunnen. Hunnen halvvägs nedföll även denne. Man försökte därefter sänka ned en lykta för att om möjligt med krok eller hake få tag i någonderas kläder, men lyktans låga dog ut, då den blivit nedsänkt halvvägs mot bottnen. Det syntes då klart, att någon kvävande gas fanns i brunnen, och man försökte med brandspruta — givetvis resultatlöst — pumpa ned luft i brunnen. Iklädd en gasmask firades en man, försedd med räddningslina, ned i brunnen, men innan han lyckats fästa linan om någon av de förolyckade, blev han genom missförstånd av den, som skötte signallinan, åter upphissad. Sedan en syrgasbehållare anskaffats och med öppnad ventil nedsänkts i brunnen, blev det möjligt att gå ned i brunnen och föra upp de båda förolyckade.

Den tillstädeskommande läkaren konstaterade, att de omkomna dött genom kvävning. Med största sannolikhet torde brunnen varit halvfylld med kolsyra, som strömmat dit efter någon kemisk process i kringliggande jordlager.

Yrkesinspektören föreslår utfärdandet av en allmän varning av innehåll, att de med brunnar sysselsatta alltid nedsänka en »levande låga» före nedstigning i brunnen.

Olycksfall vid ångpannor, kokare eller andra kärl under tryck.

XIII: 2. I ett regementsmarketenteri hade ett *fotogenkök med sex brännare* varit i bruk för kaffekokning sedan 15—16 år tillbaka.

En mellanlagd plåt, c:a 10 cm över fotogenbehållaren, avskärmade brännarna från behållaren och gav ett motsvarande fritt spelrum för luft mellan dessa. Fotogenköket var placerat under kaffekokaren och på sådant sätt, att en viss värmeavledning åt sidorna var möjlig. Fotogenbehållarens diameter var 230 mm.

Vid olyckstillfället hade fotogenköket brunnit c:a 1½ timme, då *behållarens botten lossnade, fotogenen strömmade ut och antändes explosionsartat.* Fotogenkökets övre del kastades upp mot kaffekokarens botten, varvid brännarnas stödringar för lågformarna delvis skadades. En

kokerska i marketenteriet blev vid olyckstillfället så svårt bränd, att hon några dagar senare avled.

Brännaren mitt över pumpen var ej torr som de övriga fem, utan »oljig», och synes sålunda hava brunnit mindre väl.

Fotogenbehållarens botten var fästad till behållarens sidor på följande sätt: Ett stycke upp på behållarens mantelyta var plåten försedd med en mindre, halvcirkelformad utbuktning, sträckande sig runt behållaren. Den något uppåtvikta kanten av bottenplåten, inlagd i utbuktningen, var tennlödd till behållarens sida. Det flytande tennet har vid en dylik konstruktion tillfälle att rinna in mellan utbuktningen och kanten, och bildas därigenom visserligen en kraftig och tät, tennlödd skarv, men huruvida denna konstruktion är lämplig vid fotogenkök ifrågasättes av yrkesinspektören.

Olycksfall vid stuveriarbete.

XVI: 2. Vid ombordtagandet av en »sling» plankor, under *sturning av trävaror* i en ångare — stuvningen verkställd från kaj medelst ångvinsch — stötte en från slingen utskjutande plankända mot kajen, med påföljd att slingen svängde om ett varv. Härvid *träffades* en stuveriarbetare *av slingen nedanför knäet* i vänstra benet, vilket krossades av slaget. Efter ett första förband på platsen fördes han till närmaste lasarett. Han avled därstädes efter ca en månad på grund av med olycksfallet sammanhängande orsaker.

Diverse olycksfallsorsaker.

L: 2. Vid en *dammanläggning* inträffade vid skötsel av dammluckorna en olyckshändelse, varvid en arbetare W. omkom och en arbetare L. skadades.

Under söndagsdygnet hade luckorna till dammanläggningens luckdamm varit öppna för att få avlopp för överflödigt vatten. Då fabriken på måndagsmorgonen åter skulle sättas i gång, var vattenståndet för lågt, varför luckorna åter behövde stängas, och hade för detta arbetes utförande beordrats tre arbetare. Vid försök att stänga en av luckorna hade detta visat sig omöjligt, enär *en stock* (dykare) *fastnat med nedre ändan mot bottenluckan och den övre mot den uppdragna luckan.* Försök att losstaga densamma med järnspett hade misslyckats. Då stockens tryck mot luckan var så starkt, att luckan icke heller kunde dragas upp, var enda möjligheten att först undanskaffa stocken. För den skull gingo W. och L. ned på en framför luckan befintlig brygga för att härifrån kunna komma åt att lägga en kätting *om stocken*; sedan ämnade de medelst ett över luckorna befintligt block hissa upp stocken till vattenytan, där trycket å densamma var mindre. Avsikten var att, när så skett, hala undan stocken med en å stranden placerad stubbrytare. För att W. skulle kunna lägga *om* kättingen, hade L. försökt att medelst ett järnspett få ut stocken från luckan. Härunder hade emellertid stocken med sin nedre ända släppt bottenluckan och ryckts med av strömmen. *Stockens övre ända slog därvid till bryggan, med påföljd, att såväl W. som L. föllo i vattnet* och av den starka strömmen drogos ned genom lucköppningen. L. lyckades taga sig upp ur strömmen ca 100 m nedanför dammen. Liket av W. hittades några timmar senare nedanför dammen.

Yrkesinspektören har försöksvis föreslagit, att bryggan inhägnas framför dammen med något fjädrande material — hamprep, segelduk e. d. Då emellertid problemet synes svårlöst, har yrkesinspektören därjämte tillrått arbetsgivaren att rådgöra med någon lämplig byggnadsfirma för dylika dammbyggnader om lämpliga skyddsåtgärder. Räddningslina kan icke användas vid skötseln av luckdammen.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Mars månad år 1927.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under mars månad.

Översikt av verksamheten under mars månad 1927.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	*Manliga avdeln.*			*Kvinnliga avdeln.*			*Tillsammans*		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Stockholms stad	4 336	1 401	1 268	3 742	2 767	1 921	**8 078**	**4 168**	**3 189**
Stockholms län	3 610	1 290	1 231	544	554	283	**4 154**	**1 844**	**1 514**
Uppsala stad och län	807	366	284	231	225	189	**1 038**	**591**	**473**
Södermanlands län	990	468	372	487	444	292	**1 477**	**912**	**664**
Östergötlands län	1 711	709	591	742	522	359	**2 453**	**1 231**	**950**
Norrköping	957	221	212	151	148	90	**1 108**	**369**	**302**
Jönköpings län	469	186	150	301	233	130	**770**	**419**	**280**
Kronobergs län	110	59	41	111	142	78	**221**	**201**	**119**
Norra Kalmar län	214	93	83	47	54	34	**261**	**147**	**117**
Södra Kalmar län	671	190	185	218	159	97	**889**	**349**	**282**
Gotlands län	80	63	50	57	95	42	**137**	**158**	**92**
Blekinge län	854	363	298	372	310	178	**1 226**	**673**	**476**
Kristianstads län	936	663	484	576	573	302	**1 512**	**1 236**	**786**
Malmöhus län: Malmö	2 700	431	411	1 419	979	682	**4 119**	**1 410**	**1 093**
Lund	493	62	55	86	72	50	**579**	**134**	**105**
Landskrona	409	138	130	54	41	26	**463**	**179**	**156**
Hälsingborg	1 204	338	313	328	253	175	**1 532**	**591**	**488**
Ystad	284	122	113	104	54	34	**388**	**176**	**147**
Trelleborg	525	296	293	66	54	50	**591**	**350**	**343**
Eslöv	173	96	84	47	49	31	**220**	**145**	**115**
Skurup	102	119	72	43	50	25	**145**	**169**	**97**
Vellinge	145	92	75	29	24	17	**174**	**116**	**92**
Hallands län	594	348	233	179	203	106	**773**	**551**	**339**
Göteborgs och Bohus län	564	312	248	220	169	83	**784**	**481**	**331**
Göteborg	6 289	994	973	1 095	745	525	**7 384**	**1 739**	**1 498**
Älvsborgs län	499	178	155	153	147	91	**652**	**325**	**246**
Skaraborgs län	961	671	361	512	576	215	**1 473**	**1 247**	**576**
Värmlands län	543	235	197	179	251	138	**722**	**486**	**335**
Örebro län	851	449	392	430	585	311	**1 281**	**1 034**	**703**
Västmanlands län	634	302	218	332	365	215	**966**	**667**	**433**
Kopparbergs län	289	82	80	249	191	132	**538**	**273**	**212**
Gävle stad och län	881	170	170	164	115	95	**1 045**	**285**	**265**
Västernorrlands län	375	110	104	57	47	29	**432**	**157**	**133**
Jämtlands län	140	42	40	313	238	185	**453**	**280**	**225**
Västerbottens län	258	54	53	170	156	124	**428**	**210**	**177**
Norrbottens län	72	47	44	100	87	67	**172**	**134**	**111**
Tillsammans mars 1927	**34 780**	**11 760**	**10 063**	**13 908**	**11 677**	**7 401**	**48 638**	**23 437**	**17 464**
» februari 1927	*34 502*	*9 246*	*8 347*	*12 158*	*8 854*	*6 122*	*46 660*	*18 100*	*14 469*
» mars 1926	30 209	11 012	9 470	13 978	12 110	7 988	44 187	23 122	17 458
» » 1925	29 620	10 332	8 838	13 715	10 632	7 332	43 335	20 964	16 170
» » 1924	27 165	11 235	9 591	12 424	11 185	7 253	39 589	22 420	16 844

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					mars 1927	febr. 1927	mars 1926	mars 1927	febr. 1927	mars 1926
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	7 173	7 369	5 331	3 860	138	193	136	72	72	73
Industri och hantverk	10 701	11 011	838	767	1314	1407	914	92	95	90
Sjöfart och fiske	5 573	5 680	1 568	1 555	362	450	313	99	99	98
Handel och samfärdsel	3 688	3 802	882	776	431	446	359	88	96	90
Husligt arbete	2	2	—	—	—	.	.	—	—	.
Annat arbete	6 476	6 866	3 141	3 105	219	211	238	99	99	99
Summa	**33 613**	**34 730**	**11 760**	**10 063**	**295**	**373**	**274**	**86**	**90**	**86**
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	1 030	1 037	2 031	695	51	68	51	34	39	38
Industri och hantverk	867	904	382	299	237	345	225	78	75	73
Sjöfart och fiske	341	344	118	110	292	.	304	93	.	95
Handel och samfärdsel	2 024	2 104	1 400	1 022	150	177	148	73	77	73
Husligt arbete	7 525	9 019	7 743	5 273	116	126	114	68	73	70
Annat arbete	484	500	3	2	.	.	.	.	.	.
Summa	**12 271**	**13 908**	**11 677**	**7 401**	**119**	**137**	**115**	**63**	**69**	**66**
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	8 203	8 406	7 362	4 555	114	155	112	62	62	63
Jordbruk	7 951	8 154	7 289	4 487	112	156	111	62	61	63
Skogshushållning	252	252	73	68	.	142	153	.	89	83
Industri och hantverk	11 568	11 915	1 220	1 066	977	1186	735	87	91	86
Gruvdrift och malmförädling . . .	381	401	89	89	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri . . .	572	578	66	66	.	482	.	.	100	.
Metall- och maskinindustri . . .	2 890	2 951	174	140	1 696	1728	947	80	82	77
Trävaruindustri	810	851	57	51	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	3 597	3 707	358	342	1 035	2553	686	96	96	98
Läder-, hår- och gummiindustri . .	198	216	12	8	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	285	286	5	4	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	485	501	159	123	315	.	433	77	.	67
Närings- och njutningsmedelsindustri	760	782	123	89	636	.	413	72	.	69
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	148	156	10	10	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri . .	146	150	51	48	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	145	149	7	4	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	1 151	1 187	109	92	1089	990	617	84	87	93
Sjöfart och fiske	5 914	6 024	1 686	1 665	357	449	313	99	99	98
Handel och samfärdsel	5 712	5 906	2 282	1 798	259	298	229	79	85	80
Kontors-, bank- o. d. personal . .	433	438	81	61	.	.	.	.	.	.
Butiks- och magasinspersonal . . .	1 549	1 599	184	150	869	1163	711	82	83	84
Hotell- och restaurangpersonal . .	1 287	1 350	960	713	141	174	132	74	78	75
Transportarbetare	2 197	2 262	836	705	271	271	228	84	94	88
Allmän och litterär verksamhet . .	233	244	168	120	145	168	134	71	69	63
Ej särskilt specificerade	13	13	53	49	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	7 527	9 021	7 743	5 273	117	126	114	68	73	70
Annat arbete	6 960	7 366	3 144	3 107	234	224	251	99	99	99
Summa	**45 884**	**48 638**	**23 437**	**17 464**	**208**	**258**	**191**	**75**	**80**	**76**

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 2 217 platser, varav 1 815 manliga och 402 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 483, 1 138 och 345 samt under nästlidna månad resp. 1 581, 1 311 och 270.

	Arbetsförmedlings-anstalter	Jordbruk m. m.			Skogshus-hållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskin-industri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	7 117	5 258	3 792	252	73	68	401	89	89	560	48	48	2 890	170	137
1	Stockholms stad	85	1	1	1	—	—	1	—	—	44	1	1	476	64	47
2	Stockholms län	1 829	1 006	949	93	10	10	40	—	—	26	—	—	142	4	3
3	Uppsala stad och län	340	264	185	4	2	2	—	—	—	38	—	—	57	3	2
4	Södermanlands län	291	295	201	—	—	—	—	—	—	—	—	—	127	9	8
5	Östergötlands län	798	480	363	16	1	1	14	1	1	193	29	29	97	5	4
6	Norrköping	187	71	62	—	—	—	—	—	—	3	—	—	68	3	3
7	Jönköpings län	166	112	82	7	—	—	—	—	—	10	—	—	85	3	3
8	Kronobergs län	25	43	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—
9	Kalmar län	145	108	93	2	—	—	—	—	—	5	—	—	27	3	3
10	Gotlands län	49	49	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
11	Blekinge län	215	163	100	—	—	—	—	—	—	14	—	—	18	—	—
12	Kristianstads län	550	539	370	20	12	11	—	—	—	30	5	5	56	9	6
13	Malmöhus län: Malmö	68	53	36	—	—	—	—	—	—	19	—	—	357	9	8
14	Hälsingborg	89	54	36	1	—	—	1	—	—	8	—	—	47	2	—
15	Övriga anstalter	561	427	326	—	—	—	—	—	—	28	2	2	197	23	23
16	Hallands län	139	184	72	1	—	—	1	—	—	5	—	—	49	4	2
17	Göteborgs och Bohus län	128	139	89	—	2	2	—	—	—	37	11	11	12	—	—
18	Göteborgs stad	128	60	56	2	—	—	—	—	—	9	—	—	752	11	9
19	Älvsborgs län	81	66	43	—	—	—	—	—	—	6	—	—	79	10	10
20	Skaraborgs län	545	586	281	9	6	6	—	—	—	21	—	—	34	2	1
21	Värmlands län	95	93	60	19	8	4	48	34	34	44	—	—	15	1	1
22	Örebro län	233	197	142	38	9	9	208	45	45	2	—	—	47	2	2
23	Västmanlands län	259	231	147	3	2	2	48	—	—	11	—	—	56	—	—
24	Kopparbergs län	32	16	15	8	6	6	30	9	9	3	—	—	53	1	1
25	Gävle stad och län	17	—	—	8	—	—	10	—	—	3	—	—	28	1	1
26	Västernorrlands län	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—
27	Jämtlands län	27	11	10	20	15	15	—	—	—	—	—	—	1	—	—
28	Västerbottens län	29	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	3	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—
	Kvinnliga avdelningen	1 037	2 031	695	—	—	—	—	—	—	18	18	18	61	4	3
1	Stockholms stad	2	—	—	—	—	—	—	—	—	13	—	—	53	4	3
2	Stockholms län	57	116	42	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	40	39	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	74	109	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	84	112	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	9	11	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	25	69	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	20	47	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	19	69	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	2	19	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	68	112	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	100	262	72	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	7	27	3	—	—	—	—	—	—	1	18	18	8	—	—
14	Hälsingborg	17	25	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	47	104	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	32	76	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	75	60	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	36	12	5	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län	4	14	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	64	213	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	42	74	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	61	205	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	64	131	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	33	37	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	7	6	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	18	46	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	24	31	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	2	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
844	**56**	**50**	**3 707**	**358**	**342**	**202**	**10**	**8**	**235**	**1**	**1**	**220**	**8**	**7**	**528**	**24**	**18**	**142**	—	—	
55	15	13	657	93	78	18	4	4	5	—	—	27	3	2	37	6	6	21	—	—	1
39	2	2	335	21	21	2	—	—	3	—	—	12	—	—	28	2	2	2	—	—	2
7	—	—	45	3	3	1	—	—	—	—	—	5	—	—	30	—	—	—	—	—	3
35	1	1	50	41	41	5	—	—	1	—	—	1	—	—	9	1	—	—	—	—	4
38	—	—	164	6	6	4	—	—	1	—	—	5	—	—	19	—	—	1	—	—	5
30	—	—	233	6	6	1	—	—	92	—	—	23	—	—	22	—	—	1	—	—	6
10	—	—	36	10	10	10	2	1	6	—	—	5	—	—	4	—	—	5	—	—	7
—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	8
40	6	6	17	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	7	—	—	7	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	10
6	1	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	12	1	1	—	—	—	11
28	8	7	46	10	10	1	—	—	1	—	—	1	—	—	11	3	2	—	—	—	12
51	2	2	552	20	20	12	2	1	3	—	—	43	2	2	73	—	—	40	—	—	13
7	—	—	165	3	3	28	—	—	4	—	—	3	—	—	24	—	—	3	—	—	14
19	1	1	231	36	36	73	2	2	5	—	—	16	2	2	78	3	2	3	—	—	15
8	—	—	79	26	26	1	—	—	20	—	—	2	—	—	5	—	—	1	—	—	16
9	—	—	84	17	17	—	—	—	19	—	—	3	—	—	7	—	—	8	—	—	17
282	4	3	562	26	26	24	—	—	39	—	—	41	1	1	55	1	1	13	—	—	18
8	4	4	51	8	8	2	—	—	27	—	—	2	—	—	6	1	1	—	—	—	19
5	—	—	26	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	62	3	1	15	—	—	20
30	5	4	36	3	3	10	—	—	—	—	—	2	—	—	7	1	1	—	—	—	21
7	—	—	23	3	3	2	—	—	—	1	1	15	—	—	3	—	—	—	—	—	22
6	1	1	65	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	13	—	—	—	—	—	23
5	2	1	26	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	24
70	—	—	109	1	1	5	—	—	5	—	—	5	—	—	12	—	—	21	—	—	25
3	—	—	23	4	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
1	—	—	16	1	1	—	—	—	—	—	—	3	—	—	2	—	—	—	—	—	27
43	4	4	36	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	28
2	—	—	20	12	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
7	**1**	**1**	—	—	—	**14**	**2**	—	**51**	**4**	**3**	**281**	**151**	**116**	**254**	**99**	**71**	**14**	**10**	**10**	
—	—	—	—	—	—	—	2	—	6	—	—	114	53	32	53	32	26	11	7	7	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	1	3	—	—	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	2	1	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	21	8	8	4	2	2	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5	5	2	2	1	1	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	1	1	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	2	5	5	5	4	3	—	—	—	12
6	—	—	—	—	—	8	—	—	9	—	—	83	65	57	119	8	5	—	2	2	13
—	—	—	—	—	—	2	—	—	4	—	—	3	—	—	4	3	2	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	4	5	5	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	—	2	1	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	3	1	—	—	—	17
1	1	1	—	—	—	2	—	—	21	1	1	30	4	—	28	7	3	2	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	2	1	1	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	4	10	12	6	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	2	1	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	4	4	3	—	1	1	22
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	4	4	4	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**87**	**12**	**12**	**144**	**5**	**3**	**1051**	**57**	**52**	**5680**	**1568**	**1555**	**322**	**54**	**40**
1	Stockholms stad	10	—	—	29	5	3	287	24	20	607	310	303	140	30	18
2	Stockholms län	2	—	—	9	—	—	91	—	—	81	5	5	4	1	1
3	Uppsala stad och län	1	—	—	4	—	—	9	—	—	5	—	—	1	1	1
4	Södermanlands län	—	—	—	8	—	—	62	8	8	131	28	28	—	—	—
5	Östergötlands län	1	—	—	3	—	—	34	—	—	8	—	—	5	4	4
6	Norrköping	15	—	—	13	—	—	7	—	—	135	81	81	1	—	—
7	Jönköpings län	1	—	—	—	—	—	6	—	—	3	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	2	—	—	3	—	—	9	—	—	487	92	92	1	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	4	3	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	26	2	2	348	126	126	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	11	2	2	44	11	11	3	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	—	—	—	15	—	—	228	1	1	287	53	52	57	8	8
14	Hälsingborg	—	—	—	2	—	—	16	1	1	640	208	208	2	—	—
15	Övriga anstalter	1	—	—	11	—	—	18	—	—	289	87	87	4	1	1
16	Hallands län	2	—	—	1	—	—	2	—	—	197	95	95	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	17	11	11	—	—	—	5	—	—	75	36	36	1	—	—
18	Göteborgs stad	17	—	—	39	—	—	173	17	16	1994	428	424	90	9	7
19	Älvsborgs län	—	—	—	1	—	—	9	2	2	—	—	—	3	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	1	—	—
21	Värmlands län	10	—	—	1	—	—	1	—	—	37	3	3	—	—	—
22	Örebro län	3	—	—	1	—	—	9	—	—	5	—	—	1	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	1	—	—	29	—	—	6	—	—	1	—	—
24	Kopparbergs län	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
25	Gävle stad och län	1	—	—	3	—	—	17	—	—	104	1	1	1	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	161	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	4	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	1	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**63**	**39**	**36**	**5**	**2**	**1**	**136**	**52**	**40**	**344**	**118**	**110**	**116**	**27**	**21**
1	Stockholms stad	29	11	9	2	—	—	40	33	23	214	72	67	57	14	12
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	2	—	—	1	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	3	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	4	1	1
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	*Kristianstads län*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	20	16	16	—	1	1	82	15	15	4	—	—	42	11	7
14	Hälsingborg	—	—	—	—	—	—	9	3	2	10	9	9	—	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	7	6	1	—	—
16	*Hallands län*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	5	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	6	8	7	2	1	—	—	1	—	93	24	22	4	—	—
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1167	**80**	**72**	**128**	**26**	**23**	**2100**	**671**	**591**	**63**	**30**	**30**	**13**	**21**	**20**	**2**	—	—	**6 866**	**3 141**	**3 105**	
500	57	50	40	7	6	555	250	187	31	25	25	1	11	11	1	—	—	708	495	493	1
35	2	2	20	2	2	181	19	18	4	1	1	—	—	—	—	—	—	632	215	215	2
6	—	—	2	—	—	28	5	5	—	—	—	—	—	—	1	—	—	223	88	86	3
10	—	—	—	—	—	9	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	251	84	84	4
22	—	—	3	—	—	81	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	204	176	176	5
15	2	2	3	1	1	62	12	12	2	—	—	—	—	—	—	—	—	44	45	45	6
6	—	—	2	—	—	26	7	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	80	52	47	7
—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	67	15	15	8
5	—	—	2	—	—	14	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	109	70	70	9
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	9	9	10
3	—	—	1	1	1	22	8	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	172	61	61	11
16	—	—	—	2	1	26	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	92	58	56	12
144	2	2	11	—	—	174	66	66	7	—	—	—	—	—	—	—	—	559	213	213	13
5	—	—	5	—	—	44	13	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110	57	56	14
24	1	1	3	2	2	63	104	103	1	—	—	1	—	—	—	—	—	510	234	234	15
9	—	—	1	—	—	26	3	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	44	36	36	16
4	—	—	3	1	1	12	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	139	94	80	17
309	13	13	14	7	7	485	134	128	14	3	3	9	10	9	—	—	—	1 238	270	270	18
7	—	—	—	—	—	28	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	189	86	86	19
10	—	—	3	—	—	21	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	204	72	70	20
2	—	—	4	2	2	14	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	168	84	84	21
11	—	—	—	—	—	25	6	6	—	—	—	1	—	—	—	—	—	217	186	184	22
5	—	—	1	—	—	20	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	107	60	60	23
1	—	—	3	—	—	10	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	108	38	38	24
14	2	2	2	—	—	86	4	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	358	161	161	25
1	1	—	—	—	—	42	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	137	104	100	26
1	—	—	5	1	—	12	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43	12	12	27
2	—	—	—	—	—	35	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	106	34	34	28
—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39	32	30	29
432	**104**	**78**	**1222**	**934**	**690**	**153**	**165**	**114**	**181**	**138**	**90**	—	**32**	**29**	**9 019**	**7 743**	**5 273**	**500**	**3**	**2**	
228	45	39	422	247	189	80	83	57	89	52	29	—	22	19	2 155	2 089	1 409	174	1	—	1
1	3	1	35	9	6	—	—	—	14	14	7	—	—	—	419	411	226	1	—	—	2
1	1	1	19	12	12	2	2	2	—	1	1	—	—	—	163	170	149	6	—	—	3
2	1	1	30	33	31	1	5	4	4	—	—	—	—	—	331	294	207	34	—	—	4
5	5	5	40	40	34	8	—	—	10	14	11	—	—	—	543	334	227	22	2	2	5
—	—	—	11	11	5	3	1	1	—	3	3	—	—	—	106	119	75	18	—	—	6
3	1	1	8	11	5	2	1	1	—	3	2	—	—	—	250	141	93	4	—	—	7
—	—	—	6	12	7	—	—	—	6	4	3	—	—	—	77	78	47	—	—	—	8
2	1	1	17	9	9	—	—	—	1	1	—	—	—	—	212	131	101	11	—	—	9
1	—	—	13	24	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	41	51	28	—	—	—	10
4	1	1	20	40	29	2	—	—	—	—	—	—	—	—	275	155	108	—	—	—	11
7	1	1	65	40	33	1	2	1	7	6	6	—	—	—	373	253	181	6	—	—	12
114	14	7	104	52	35	2	21	15	15	7	7	—	—	—	718	722	494	77	—	—	13
3	1	1	50	37	29	1	5	2	—	—	—	—	—	—	210	170	124	15	—	—	14
2	3	3	28	23	19	15	5	5	1	1	1	—	—	—	311	196	160	9	—	—	15
—	—	—	13	19	15	1	1	1	1	—	—	—	—	—	126	103	68	4	—	—	16
2	—	—	20	15	11	—	1	1	1	3	1	—	—	—	105	83	52	8	—	—	17
35	13	5	53	26	14	23	26	12	10	3	1	—	—	—	641	618	454	107	—	—	18
—	1	—	13	14	11	—	—	—	3	2	2	—	—	—	129	114	74	—	—	—	19
11	4	3	23	27	14	—	—	—	—	2	—	—	—	—	400	314	138	—	—	—	20
—	—	—	5	11	4	—	—	—	2	2	2	—	—	—	128	161	98	—	—	—	21
2	2	2	36	27	12	2	2	2	3	1	1	—	10	10	320	332	219	1	—	—	22
7	5	4	26	28	22	2	2	2	2	7	4	—	—	—	228	190	127	—	—	—	23
—	—	—	51	35	26	2	1	1	4	2	2	—	—	—	158	116	83	—	—	—	24
—	—	—	6	10	7	5	5	5	1	1	—	—	—	—	141	92	79	3	—	—	25
—	—	—	2	18	10	1	1	1	—	—	—	—	—	—	44	27	17	—	—	—	26
2	2	2	75	75	68	—	1	1	4	7	5	—	—	—	205	102	90	—	—	—	27
—	—	—	22	20	16	—	—	—	3	2	2	—	—	—	121	103	85	—	—	—	28
—	—	—	9	9	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	89	74	60	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 28 februari 1927.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb.	55	1 990	3 797	5 787	166	384	500	8·6	11·3
Bleck- o. plåtslagareförb.	33	1 585	—	1 585	628	—	628	39·6	37·2
Bokbindareförbundet	17	1 175	2 488	3 663	55	88	143	3·9	4·0
Bryggeriindustriarb.-förb.	49	3 230	1 223	4 453	111	136	247	5·5	4·9
Byggnadsträarbetareförb.	100	9 370	—	9 370	3 666	—	3 666	39·1	42·6
De förenade förbunden	43	2 352	581	2 933	375	56	431	14·7	18·1
Elektriska arbetareförb.	59	2 808	—	2 808	502	—	502	17·9	15·8
Gjutareförbundet	90	3 927	2	3 929	307	—	307	7·8	9·5
Grov- o. fabriksarb.-förb.	224	21 873	2 605	24 478	7 702	319	8 021	32·8	32·6
Gruvindustriarbetareförb.	21	1 990	22	2 012	367	18	385	19·1	21·0
Handelsarbetareförb.	127	6 859	2 526	9 385	616	79	695	7·4	7·3
Hatt- o. pälsindustriarb.-f.	14	327	425	752	51	47	98	13·0	13·4
Hattarbetare	4	63	65	128	6	4	10	7·8	12·4
Pälsvaruarbetare	10	264	360	624	45	43	88	14·1	13·9
Kommunalarbetareförb.	140	15 801	1 271	17 072	1 051	133	1 184	6·9	7·2
Litografiska förbundet	10	1 215	27	1 242	32	—	32	2·6	2·6
Livsmedelsarbetareförb.	68	5 734	1 943	7 677	713	242	955	12·4	14·8
Metallindustriarb.-förb.	210	71 160	3 515	74 675	8 220	176	8 396	11·2	11·8
Järnbruksarbetare	60	17 429	86	17 515	1 784	—	1 784	10·2	11·0
Verkstadsarbetare	150	53 731	3 429	57 160	6 436	176	6 612	11·6	12·0
Murareförbundet	51	2 638	—	2 638	1 231	—	1 231	46·7	51·6
Måleriarbetareförbundet	41	2 516	—	2 516	1 274	—	1 274	50·6	58·0
Pappersindustriarb.-förb.	109	19 570	770	20 340	1 084	42	1 126	5·5	7·0
Sadelm.- o. tapetseraref.	20	755	51	806	130	4	134	16·6	14·0
Sko- o. läderindustriarb.-f.	39	6 199	2 760	8 959	572	44	616	6·9	9·0
Stenindustriarbetareförb.	84	4 315	—	4 315	900	—	900	20·9	31·4
Stuckatörförbundet	1	37	—	37	6	—	6	16·2	37·8
Sågverksindustriarb.-förb.	189	17 497	49	17 546	5 770	3	5 773	32·9	33·2
Textilarbetareförbundet	59	4 652	5 920	10 572	181	93	274	2·6	3·0
Tobaksindustriarb.-förb.	10	574	2 086	2 660	7	26	33	1·2	1·0
Transportarbetareförb.	42	2 499	27	2 526	640	27	667	26·4	21·3
Träindustriarbetareförb.	108	6 718	89	6 807	841	17	858	12·6	13·4
Tunnbinderiarbetareförb.	16	250	—	250	29	—	29	11·6	20·4
Typografförbundet	29	3 970	280	4 250	256	27	283	6·7	7·3
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	21	1 330	2	1 332	378	—	378	28·4	30·8
Summa	2 079	224 916	32 459	257 375	37 861	1 911	39 772	15·5	16·2

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under februari uppgivits till inalles 170 154, vilket i genomsnitt motsvarar 4·3 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik (Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	1926 febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	1927 jan.	febr.
Sverige. Arbetslöshet, i %	14·7	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1	[1] 16·2	15·5
Ansökn. per 100 lediga platser	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268	293	258
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	3·01	·	·	3·09	·	·	3·06	·	·	3·07	·	·
Norge. Arbetslöshet, i %	22·9	23·4	25·0	23·8	21·8	18·8	20·3	21·9	23·5	24·6	27·7	26·8	25·5
Danmark. Arbetslöshet, i %	27·5	21·4	16·6	14·8	15·8	17·0	17·0	16·5	18·5	22·6	[1] 32·3	32·1	31·7
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal)	80	64	50	45	46	49	49	48	53	66	93	92	93
Finland. Registr. arbetslösa	3 462	2 516	1 961	1 273	857	949	1 212	1 425	1 813	2 330	2 172	3 633	3052
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	313	276	371	223	177	192	179	198	231	312	259	309	264
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	10·5	9·8	9·2	14·5	14·7	14·6	14·2	13·7	13·6	13·5	11·9	12·1	10·9
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal)	1 169	1 070	1 034	1 675	1 699	1 664	1 606	1 582	1 610	1 545	1 357	1 375	1208
Irland. Arbetslöshet, i %	5·2	13·5	13·0	12·8	12·3	11·3	9·7	10·2	10·4	11·0	11·0	11·8	11·7
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	10·4	7·8	6·5	6·3	5·9	6·9	[1] 7·1	[1] 7·1	[1] 7·2	[1] 8·8	12·1	[2] 14·6	—
Arbetslöshetsindex	8·8	6·6	5·4	5·2	4·9	5·7	5·9	6·0	6·2	7·6	10·3	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i %	4·7	4·2	3·2	3·2	3·1	2·6	4·0	3·6	3·6	3·9	5·6	7·7	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %	22·0	21·4	18·6	18·1	18·1	17·7	16·7	15·2	14·2	14·2	16·7	[3] 16·5	15·5
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	2 057	1 942	1 781	1 744	1 741	1 652	1 548	1 394	1 308	1 370	1 749	1 827	1696
Ansökn. per 100 lediga platser	780	680	628	649	655	578	557	493	487	568	707	648	584
Sysselsättn:index (dec. 1921 = 100)	93·5	94·4	94·7	98·8	98·9	99·1	99·7	100·4	101·2	101·2	96·4	[1] 95·2	96·5
Arbetstillgång (medelgod = 2·00)	1·33	1·29	1·33	1·36	1·37	1·46	1·50	1·61	1·75	1·87	1·88	1·91	1·92
Österrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	229	202	173	155	151	152	151	148	151	169	205	235	244
Schweiz. Arbetslöshet, i %	·	2·7	·	·	2·4	·	·	2·8	·	·	5·6	·	·
Ansökn. per 100 lediga platser	297	212	190	189	173	202	228	217	255	330	387	348	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	88	·	·	86	·	·	89	·	·	96	·	·
Frankrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	0·8	0·5	0·4	0·4	0·5	0·4	0·4	0·3	0·4	0·5	13	45	77
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	126	109	98	98	83	78	83	89	113	149	181	225	—
Estland. Oplac. arbetssökande	2 444	1 916	2 249	1 839	1 051	893	731	811	2 309	4 157	3 807	4 718	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	4 702	4 067	2 000	1 383	936	722	897	932	2 430	5 140	5 234	5 026	—
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal)	358	346	321	304	289	265	245	217	197	201	236	252	254
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	2·3	2·5	2·7	3·0	3·4	4·1	4·0	3·7	[3] 3·1	[2] 2·5	[2] 2·6	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i %	18·7	19·1	18·8	18·5	16·7	15·7	15·0	13·1	12·4	12·3	13·0	13·4	—
Ansökn. per 100 lediga platser	403	288	239	206	212	184	170	155	164	236	307	—	—
Kanada. Arbetslöshet, i %	8·1	7·3	7·3	4·9	4·1	2·3	2·5	3·3	2·6	4·7	5·9	6·4	—
Sysselsättn:index (jan. 1920 = 100)	91·5	91·4	94·3	101·0	103·7	104·2	104·9	105·2	102·8	101·1	94·8	95·4	—
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1923 = 100)	94·3	93·7	92·8	91·7	91·3	89·8	90·7	92·2	92·5	91·4	90·9	89·4	—
Fed. Reserve Board (1919 = 100)	97·0	97·3	96·4	95·5	95·1	93·5	94·4	95·8	96·3	95·2	94·1	92·4	—
Australien. Arbetslöshet, i %	·	8·2	·	·	6·7	·	·	7·6	·	·	5·7	·	·
Nya Syd-Wales. Arbetslösa	5 500	5 500	6 000	8 000	8 500	7 500	6 500	6 500	6 500	6 500	—	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i %	·	·	·	·	·	·	8·3	·	·	6·7	·	·	—

[1] Reviderade siffror. — [2] Preliminära siffror. — [3] Fr. o. m. 1927 har ett nytt fackförbund (gruvarbetarna) medtagits i statistiken. Medräknas endast de organisationer, som redovisades under 1926, blir siffran 17·1 %.

Levnadskostnader under första kvartalet 1927.

Prisstatistik och indexberäkningar.

På grundval av från 49 ombudsorter inhämtade prisuppgifter har socialstyrelsen numera verkställt beräkningar rörande levnadskostnadernas allmänna förskjutningar från juli 1914 till 1 april 1927. I efterföljande sammanställning lämnas redogörelse för de förändringar, som under det senast tilländalupna kvartalet träffat de olika posterna.

I indexberäkningen ingående huvudposter.

Livsmedel, bränsle och lyse. De prisuppgifter, som beträffande posterna livsmedel, bränsle och lyse användas vid indexberäkningen, avse samtliga kvartalets sista månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras en gång i månaden, omkring den 15. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lyseartiklar. Under hänvisning till sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 326—327) och tabellerna över kreaturs- och fiskpriser i vissa större städer (sid. 338—341) må följande anföras rörande de under kvartalet iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Medelpriset å *mjölk* har under kvartalet undergått sänkning med 1 öre per liter för oskummad vara, från 22 till 21 öre, under det att priset å handskummad och separerad mjölk varit oförändrat. Det lägsta sötmjölkspriset under hela kvartalet var 16 öre och noterades i Lidköping; de högsta noteringarna uppvisade Sundsvalls sågverksdistrikt, Umeå, Malmberget och Gällivare samt Kiruna, 26 öre. Anmärkningsvärd är särskilt nedgången i Malmö med 4 öre och i Luleå med 5 öre per l., varigenom för Malmö jämte Kristianstad för närvarande utvisas det lägsta mjölkpriset bland samtliga ombudsorterna i Skåne (18 öre per l.) och för Luleå bland Norrlandsorterna (20 öre per l.). Prissänkningen torde, av tillgängliga uppgifter att döma, både i Malmö och Luleå delvis ha skett i konkurrenssyfte och vara av tillfällig art.

Smörpriserna förete under kvartalet en mera ojämn utveckling utan några större förskjutningar. I stort sett ha priserna emellertid legat något lägre än under föregående kvartal. Medelpriset utgjorde i mars 3·31 kr. per kg. för mejerismör och 2·95 kr. för landssmör. För december voro motsvarande siffror 3·43 och 3·17 kr. per kg. *Ostpriserna* ha varit så gott som oförändrade. Medelpriset å *margarin* har sjunkit med 10 öre per kg. sedan december. Med undantag för den av Kooperativa förbundet ägda margarinfabriken i Norr-

köping äro sedan årsskiftet de större margarinfabrikerna i landet anslutna till en gemensam organisation, Margarinfabrikernas försäljningsaktiebolag, som har till syfte att förenkla försäljning och distribution samt åstadkomma enhetliga priser. Såväl dessa som den kooperativa fabriken hålla för närvarande enhetliga priser, vilka utförsäljarna äro skyldiga att följa; övriga fabriker torde så gott som undantagslöst ha anslutit sig till samma prissättning, vilket medfört, att marsnoteringarna utvisa samma medelpris eller 1·50 kr. per kg. för extra prima växtmargarin å styrelsens samtliga ombudsorter. Detta ligger 24 öre per kg. eller c:a 14 % lägre än vid motsvarande tidpunkt i fjol.

Det för denna årstid vanliga prisfallet å *ägg* har kännetecknat äggmarknaden under kvartalets samtliga månader. Från 3·25 kr. per tjog i december för färska ägg har medelpriset gått ned till 2·02 kr. i mars. Ägg, som länge kvarstodo i ett högt prisläge i förhållande till förkrigsnivån, ha under de senaste månaderna sänkts till mindre än 50 % över denna. Marspriset ligger sålunda 50 öre per tjog eller c:a 20 % lägre än ett år tidigare.

Medelpriset å *potatis*, som i december utgjorde 44 öre per 5 liter, steg i januari till 45 öre, vilket pris bibehållits oförändrat till kvartalets slut.

Mjölpriserna ha under kvartalet varit helt och *brödpriserna* i det närmaste oförändrade. Beträffande brödnoteringarna må omnämnas, att styrelsen numera från Stockholm och Göteborg erhåller noteringar jämväl å en ny sorts limpor med en bestämd vikt av 1 kg., vilka började komma i marknaden under senare delen av förra året. Dessa limpor utgöras dels av vanligt grovbröd, bakat av sammalet rågmjöl, till ett nuvarande pris i bägge städerna av 46—48 öre per styck, dels av ljusare hushållsbröd, bakat av rågsikt- och vetemjöl, sötat eller osötat och till ett pris av 50—55 öre per styck. Det osötade brödet motsvarar närmast det s. k. siktbrödet, som för de sydsvenska ombudsorterna noteras under rubriken sötlimpa, och det sötade är en enkel kvalitet av den uppsvenska sötlimpan.

Priserna på *nötkreatur*, *kalvar* och *svin*, avsedda till slakt, visa under kvartalet nedgång med resp. c:a 9, 13 och 22 %, under det att *fårpriserna* stigit med c:a 14 %. För *kött* ha prisfluktuationerna varit mindre. Nöt- och kalvkött har sålunda sjunkit med c:a 3 % och fårkött har stigit lika mycket. *Fläskpriserna* ha undergått en kraftigare sänkning, c:a 12 % för såväl färsk som salt vara; medelpriset för mars ligger c:a 21 % lägre än för ett år sedan.

Fisknoteringarna utvisa en del mindre betydande förskjutningar i båda riktningarna.

Kaffepriserna ha ytterligare sjunkit något, varemot *sockerpriset* stigit med 1 öre per kg. sedan december.

Vad därefter *bränsle* och *lyse* beträffar, ha samtliga slag av bränslematerial såsom en följd av den engelska kolstrejkens avveckling undergått prisfall, som emellertid träffat de olika orterna synnerligen ojämnt. Sedan november förra året, då de högsta priserna nåddes, utgör den procentuella nedgången för styrelsens samtliga ombudsorter: för björkved 2 %, barrved 3 %, antracit 10 %, hushållskol 31 %, gasverkskoks 12 % och kaminkoks likaledes 12 %.

Livsmedelskostnadernas (inkl. bränsle och lyse) förändringar 1914—1927.
Indextal (juli 1914 = 100).

År	Mejeriprod., ägg o. margarin (9 varuslag)	Bröd, mjöl och gryn (11 varuslag)	Kött (8 varuslag)	Fisk (9 varuslag)	Övriga födoämnen (6 varuslag)	Bränsle och lyse (7 varuslag)	Aritmetiska (»oväg-da») medeltal	»Väg-da» indextal
1914 Juli	100	100	100	100	100	100	100	100
Senare halvåret	106	114	97	102	108	108	106	105
1915	123	129	126	116	131	129	126	121
1916	153	127	169	169	148	176	157	189
1917	202	160	197	211	219	257	208	181
1918	319	199	432	354	245	367	319	270
1919	392	262	456	315	270	392	348	320
1920	317	292	348	268	241	461	321	298
1921	238	234	255	224	208	310	245	237
1922	167	178	191	186	193	204	186	180
1923	160	156	177	166	173	192	171	163
1924	164	158	170	175	187	186	174	164
1925	160	170	188	186	182	171	176	168
1926 1:a kv.	153	158	188	183	170	166	170	160
2:a kv.	142	159	187	172	167	165	165	157
3:e kv.	143	159	186	179	163	171	167	156
4:e kv.	150	158	178	182	167	197	172	157
1927 1:a kv.	142	159	171	179	169	186	168	153
Jan.	146	159	175	181	170	190	170	156
Febr.	142	159	170	178	169	186	167	153
Mars	138	159	168	177	168	183	166	151

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar sedan juli 1914. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna (inberäknat bränsle och lyse) ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med mars 1927, meddelas i ovanstående tabell tvenne indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.). Av dessa indexserier är det den »vägda», som användes vid beräknandet av de totala levnadskostnadernas förändringar.

Bostad. Hyresindexen har beräknats på grundval av den på Kungl. Maj:ts uppdrag av styrelsen verkställda allmänna hyresräkningen, omfattande de under innevarande hyresår (1926/27) gällande hyrorna, och har det därvid befunnits, att genomsnittshyrorna å det övervägande antalet orter visa icke obetydlig uppgång sedan föregående hyresräkning, som avsåg hyresåret 1924/25. Den genomsnittliga sammanlagda hyresstegringen för småläghenheter mellan hyresåren 1913/14—1926/27 har sålunda nu beräknats uppgå till 98 % mot 88 % närmast föregående år och 86 % vid hyresräkningen 1924/25. Vid

Beklädnadsartiklar. (Medelpris för socialstyrelsens ombudsorter.)

Beklädnadsartiklar	1914 (mitten)	1918	1920	1922	1924	1926	April 1926	Juli 1926	Okt. 1926	Jan. 1927	April 1927
Tyger och garner:	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Ylletyg (till damklänning) . pr m.	2·50	13·50	12·00	4·45	3·90	3·75	3·75	3·75	3·70	3·65	3·60
Bomullstyg (till dito) . . . pr m.	0·50	2·50	2·15	1·05	0·95	0·90	0·90	0·90	0·90	0·85	0·85
Ullgarn . . » kg.	6·50	50·00	36·40	11·95	10·75	10·35	10·45	10·40	10·20	10·20	10·15
Herrkläder:											
Herrkostym, best. .	65·00	205·00	270·00	169·00	153·00	151·00	153·00	151·00	149·00	149·00	148·00
» konf. .	40·00	130·00	179·00	108·00	97·00	94·00	95·00	94·00	93·00	92·00	91·00
Vinteröverrock, best.	70·00	195·00	260·00	166·00	147·00	145·00	147·00	146·00	143·00	143·00	142·00
» konf.	40·00	123·00	167·00	102·00	89·00	88·00	88·00	88·00	87·00	86·00	85·00
Bomullsskjorta . .	2·00	7·25	7·00	3·70	3·40	3·30	3·35	3·35	3·25	3·20	3·10
Tröja (ullbomull) .	1·50	8·00	6·00	4·25	3·45	3·25	3·30	3·25	3·20	3·15	3·10
Kalsonger »	1·75	8·50	6·50	4·55	3·70	3·50	3·60	3·55	3·45	3·40	3·35
Yllestrumpor . . .	1·25	5·50	5·00	2·35	2·15	2·25	2·25	2·25	2·25	2·20	2·20
Arbetsblus	1·75	—	7·90	4·35	4·00	3·85	3·90	3·90	3·75	3·75	3·70
Skodon:											
Kängor, smorläders-	8·50	29·00	33·50	15·50	13·50	13·00	13·25	13·00	13·00	13·00	12·85
Stövlar	16·50	63·00	65·00	28·75	25·50	25·50	25·50	25·50	25·25	25·25	25·10
Kängor av boxkalv:											
mans-	13·00	39·25	44·25	22·00	18·75	18·25	18·25	18·25	18·00	18·00	18·00
dam-	11·50	36·75	41·50	21·50	18·50	18·00	18·25	18·00	18·00	17·75	17·70
barn-	7·00	19·50	19·50	12·00	11·00	10·65	10·75	10·75	10·50	10·50	10·45
Halvsulning och klackning . . .	3·50	8·25	11·15	8·00	6·85	6·65	6·70	6·65	6·60	6·55	6·45

en jämförelse av de senast fastställda indextalen för de olika utgiftsposterna (se sid. 323) framträder på ett påfallande sätt hyrans ökade andel i budgeten.

Beklädnad. Uppgifterna angående beklädnadsartiklar avse de priser, som gällde omkring den 15 i kvartalets sista månad. I fråga om insamlingsförfarandet hänvisas till Soc. Medd. årg. 1920, sid. 549 samt årg. 1922, sid. 155.

Ovanstående tabell åskådliggör de prisförändringar, som till beklädnadsposten hörande artiklar varit underkastade från juli 1914 till april 1927.

Den nu slutförda undersökningen visar, att priserna på de allra flesta varuslag sjunkit något sedan förra kvartalet. Den genomsnittliga stegringen av beklädnadskontot sedan 1914 torde för närvarande kunna beräknas till 81 % (mot 82 % ett kvartal tidigare).

Skatter. Skatteberäkningarna verkställas två gånger årligen, varvid omräkning av kommunalskatten äger rum den 1 april samt av krono- och landstingsskatterna den 1 oktober (se härom Soc. Medd., årg. 1922, sid. 947). Resultatet av den omräkning, som nu företagits av kommunalskatten, har blivit en höjning av skatteindexen med 1 enhet, från 183 till 184. Höjningen har åstadkommits av att den genomsnittliga kommunalskattesatsen ökats något. Bland styrelsens samtliga 49 ombudsorter har höjning av skattesatsen skett

Indextal för viktigare poster inom gruppen »övriga utgifter».

	1914 (mitten)	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1926			1927	
										apr.	juli	okt.	jan.	apr.
Inventarier (möbler, köksaker m. m.)	100	295	306	269	211	193	188	180	172	173	171	170	168	166
Tvätt och renhållning	100	372	293	229	186	167	163	157	150	150	150	149	148	148
Hygien (sjukvård och hälsovård)	100	199	220	230	208	196	190	189	189	189	189	189	189	189
Intellektuella ändamål	100	234	255	293	229	220	220	219	217	216	216	216	216	216
Förenings- o. försäkringsavgifter	100	134	175	187	187	175	173	175	177	175	178	178	178	177
Nöjen och förströelser	100	205	233	236	217	208	207	205	208	206	210	210	213	214
Resor (järnvägs- o. spårvägsresor)	100	193	241	259	219	219	206	197	197	197	197	197	197	197
Telefon, post- och skrivutensilier	100	165	229	240	205	180	179	179	178	179	177	177	177	177
Arbetshjälp i hemmet	100	200	252	279	222	198	196	196	196	196	196	196	196	196
Samtliga poster	**100**	**216**	**233**	**231**	**200**	**188**	**185**	**182**	**180**	**179**	**180**	**180**	**179**	**179**

å 16 orter samt minskning å 13, under det att å de övriga orterna skatten utgår *med oförändrat belopp*. *Den största skatteökningen* har drabbat Vilhelmina, där stegringen uppgår till 2·40 kr., i andra rummet kommer Gävle med 1·85 kr. och i tredje Hälsingborg med 1·70 kr. Dessa och övriga höjningar ha emellertid motvägts av sänkningar, låt vara med smärre belopp, i de folkrikaste städerna.

Övriga utgifter. Beräkningarna rörande denna post avse dels priser omkring den 15 i kvartalets sista månad, dels taxor såvitt möjligt fr. o. m. kvartalsskiftet. Den nu avslutade undersökningen ger vid handen, att den genomsnittliga prisnivån icke undergått någon förändring sedan föregående kvartal, och den procentuella stegringen från juli 1914 till april 1927 uppgår sålunda liksom vid förra undersökningstillfället till 79 %.

Sammanfattning. Levnadskostnadsindex.

Under det att de å sid. 320 angivna indexsiffrorna, vilka framräknas månatligen, endast gälla de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse, avser socialstyrelsens vid varje kvartalsskifte meddelade levnadskostnadsindex förutom nyssnämnda poster jämväl kostnaderna för bostad, beklädnad, skatter och »övriga utgifter».

Den nu senast utförda beräkningen rörande levnadskostnadernas förskjutningar sedan juli 1914 avser prisläget omkring den 1 april 1927 och hänför sig som förut närmast till förhållandena inom arbetar- och lägre tjänste-

mannafamiljer samt därmed jämställda samhällsklasser med en utgiftsstat före kriget av cirka 2 000 kr. Beträffande tillvägagångssättet vid framräknandet av denna index hänvisas till Soc. Medd., årg. 1918, sid. 186.

Förhållandet mellan utgifterna för *årsbudgetens särskilda huvudposter*, beräknade enligt prisläget dels vid mitten av år 1914 och dels vid tidpunkten för resp. indexberäkningar, belyses genom nedanstående översikt.

		Föde- och njutningsämnen	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utgifter	Summa utgifter	Ökn. l. minskn. i % fr. närmast föreg. beräkn.
1914	juli	100	100	100	100	100	100	**100**	—
1916	dec.	152	108	168	160	109	125	**139**	
1917	maj	174	108	190	170	109	130	**152**	+ 9·1
	sept.	180	112	240	210	109	150	**166**	+ 9·3
1918	1 jan.	214	112	275	250	109	175	**192**	+ 15·6
	1 april	229	112	280	270	114	185	**203**	+ 5·8
	1 juli	258	112	286	285	114	195	**219**	+ 8·2
	1 okt.	281	112	305	350	114	220	**242**	+ 10·5
1919	1 jan.	323	120	381	350	114	225	**267**	+ 10·0
	1 april	327	120	367	320	160	215	**265**	— 0·5
	1 juli	318	120	326	310	160	210	**257**	— 3·0
	1 okt.	311	130	294	330	160	215	**257**	—
1920	1 jan.	307	130	307	345	160	220	**259**	+ 0·5
	1 april	287	130	333	370	290	230	**265**	+ 2·4
	1 juli	287	130	372	390	290	235	**270**	+ 1·8
	1 okt.	298	155	400	390	290	245	**281**	+ 4·3
1921	1 jan.	286	155	380	355	290	245	**271**	— 3·6
	1 april	247	155	316	295	372	235	**249**	— 8·0
	1 juli	231	155	264	270	372	225	**236**	— 5·5
	1 okt.	228	163	231	250	372	220	**231**	— 2·0
1922	1 jan.	202	163	207	240	372	210	**216**	— 6·5
	1 april	184	163	196	225	264	200	**195**	— 9·5
	1 juli	178	163	188	210	264	195	**190**	— 2·8
	1 okt.	180	163	183	205	263	195	**190**	—
1923	1 jan.	166	163	188	203	263	190	**183**	— 3·7
	1 april	164	163	188	199	211	188	**177**	— 3·3
	1 juli	158	163	185	196	211	188	**174**	— 1·7
	1 okt.	163	178	183	194	201	187	**177**	+ 1·8
1924	1 jan.	162	178	181	192	201	187	**176**	— 0·4
	1 april	160	178	183	192	178	185	**178**	— 1·9
	1 juli	155	178	182	192	173	183	**171**	— 1·5
	1 okt.	164	178	180	191	170	183	**174**	+ 2·0
1925	1 jan.	171	186	181	192	170	183	**178**	+ 2·5
	1 april	171	186	179	192	162	182	**177**	— 0·5
	1 juli	168	186	177	191	162	181	**176**	— 1·0
	1 okt.	167	186	172	190	168	180	**175**	— 0·3
1926	1 jan.	163	188	171	190	168	180	**174**	— 0·9
	1 april	158	188	170	188	185	179	**173**	— 0·7
	1 juli	156	188	168	187	185	180	**172**	— 0·5
	1 okt.	156	188	166	184	183	180	**171**	— 0·3
1927	1 jan.	155	188	186	182	183	179	**171**	—
	1 april	149	198	180	181	184	179	**170**	— 0·8

(Forts. å sid. 342.)

Livsmedelskostnadernas förändringar å vissa orter i riket.

Utgifter för livsmedel, bränsle och lyse för en familj med en utgiftsstat år 1914 av c:a 2 000 kronor.[1]

A. Juli 1914 = 100.

Ort	1914		1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1926	1927
	Juli	2:dra halvåret											4:de kvartalet	1:sta kvartalet
Stockholm	100	106	179	283	330	307	239	181	163	166	168	156	154	149
Södertälje	100	106	178	273	319	298	229	174	158	158	161	151	150	148
Uppsala	100	108	185	281	334	314	249	184	165	169	172	159	158	154
Nyköping	100	104	180	268	319	293	229	173	159	159	164	152	151	147
Eskilstuna	100	105	183	267	319	289	228	170	157	158	165	154	154	151
Linköping	100	107	188	277	330	306	243	187	172	169	173	160	159	155
Norrköping	100	105	179	267	320	298	230	177	162	163	166	154	153	150
Motala	100	104	190	280	332	310	240	181	166	164	171	157	155	153
Jönköping	100	104	179	271	326	304	237	177	162	165	168	155	155	151
Växjö	100	105	178	267	322	300	233	182	168	168	170	159	158	155
Kalmar	100	104	182	260	297	277	222	172	155	157	165	156	155	153
Västervik	100	103	175	261	307	291	223	171	156	156	163	153	153	148
Visby	100	106	170	249	305	289	229	175	157	158	164	157	153	150
Karlskrona	100	105	181	253	303	284	229	180	164	162	169	158	157	154
Kristianstad	100	108	192	283	318	296	236	178	163	165	174	161	162	155
Malmö	100	104	187	281	318	295	233	181	166	163	171	162	161	152
Lund	100	105	186	278	312	292	230	178	160	160	164	156	158	154
Landskrona	100	106	189	275	325	306	244	184	166	165	171	166	169	160
Hälsingborg	100	105	185	276	313	293	236	179	161	164	170	162	163	157
Ystad	100	105	188	281	312	297	231	178	159	163	167	161	164	156
Halmstad	100	106	187	274	310	290	232	178	161	162	168	158	159	155
Göteborg	100	106	192	299	337	318	254	191	178	176	180	165	166	160
Lysekil	100	105	180	268	312	297	229	177	163	167	170	157	157	152
Vänersborg	100	104	186	285	330	303	241	183	168	171	171	160	160	158
Borås	100	106	187	282	322	306	243	190	174	176	177	164	164	158
Tidaholm	100	103	177	260	307	285	233	178	162	163	168	155	153	152
Karlstad	100	108	182	274	327	311	240	181	169	169	168	158	159	156
Örebro	100	107	182	267	321	300	231	174	158	160	164	152	150	147
Kopparberg	100	107	183	272	331	312	243	177	—	—	—	—	—	—
Västerås	100	105	182	276	333	307	233	173	157	161	167	154	152	147
Falun	100	105	180	275	326	308	245	180	163	165	169	156	155	150
Domnarvet[2]	100	105	186	288	334	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludvika	100	103	180	268	328	302	238	172	157	160	167	152	148	147
Gävle	100	107	184	278	325	312	244	178	161	166	169	156	154	149
Söderhamn	100	108	184	280	334	317	249	184	169	172	176	165	164	162
Sundsvall: staden	100	105	184	282	337	318	241	180	166	168	166	156	155	155
sågverksdistr.	100	103	189	283	333	317	246	184	169	172	169	160	160	157
Nyland	100	103	184	266	322	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östersund	100	106	181	270	317	305	252	187	162	161	163	156	156	153
Umeå	100	106	187	269	324	308	248	187	176	177	178	170	170	169
Luleå	100	104	182	270	322	310	249	190	167	169	169	164	163	157
Boden	100	107	183	277	330	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmberget[3]	100	104	168	257	323	309	251	187	162	161	167	154	153	153
Kiruna	100	104	169	262	325	316	263	196	170	168	172	161	159	158
Samtliga orter	**100**	**105**	**181**	**270**	**320**	**298**	**237**	**180**	**164**	**164**	**168**	**158**	**157**	**153**

[1] Såsom framhållits i Soc. Medd., årg. 1920, sid. 748, hava dessa tabeller varit föremål för en omräkning, varvid indextalen för åren 1914—1919 undergått smärre förändringar. Det må observeras, att samtliga meddelade indexsiffror äro medeltal för de angivna perioderna.

[2] Jämte Borlänge.

[3] Jämte Gällivare.

B. Den genomsnittliga utgiftssumman för samtliga orter = 100.

Ort	1913	1914	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1926 4:de kvartalet	1927 1:sta kvartalet
Stockholm	119	120	117	124	123	122	120	121	120	121	120	119	118	117
Södertälje	105	108	103	106	105	105	102	102	103	102	101	102	101	102
Uppsala	102	103	102	103	104	104	105	103	101	103	103	101	101	101
Nyköping	98	99	98	98	99	97	95	96	97	96	97	96	96	95
Eskilstuna	101	103	104	101	103	100	99	98	99	99	102	101	101	102
Linköping	96	97	100	98	99	98	98	101	102	99	99	98	98	98
Norrköping	100	103	102	101	103	103	101	103	103	104	103	102	102	102
Motala	93	94	98	97	97	97	95	95	96	94	96	94	93	95
Jönköping	95	93	91	92	94	94	92	92	92	93	93	92	92	91
Värnamo	—	—	—	—	—	89	89	88	88	87	87	89	90	90
Växjö	89	88	86	86	89	88	86	89	91	90	89	89	89	89
Kalmar	102	101	102	97	94	94	95	97	97	97	100	101	101	102
Västervik	93	93	90	90	89	91	88	90	90	90	91	92	92	91
Visby	97	96	89	87	91	92	91	93	92	92	93	95	93	93
Karlskrona	101	100	100	93	95	95	97	101	101	99	101	101	101	101
Kristianstad	96	96	100	99	94	94	95	94	95	95	98	97	98	96
Malmö	101	101	105	105	101	100	100	103	104	102	104	105	105	101
Lund	99	99	101	101	96	97	96	99	98	97	98	99	100	100
Landskrona	99	97	101	99	99	100	100	101	100	99	100	104	106	103
Hälsingborg	99	98	101	101	97	97	98	99	98	99	100	102	103	101
Ystad	98	96	99	99	93	94	93	95	94	96	96	98	101	98
Halmstad	101	99	101	99	95	95	96	97	97	97	98	99	100	99
Varberg	—	—	—	—	—	92	92	91	92	92	92	92	92	93
Göteborg	102	102	107	112	107	108	108	108	111	109	109	107	108	106
Lysekil	101	101	100	100	99	101	99	101	102	104	104	102	103	101
Vänersborg	99	98	100	103	101	99	100	100	101	102	100	100	100	102
Borås	98	99	101	102	98	100	100	104	105	105	103	102	103	101
Lidköping	—	—	—	—	—	94	93	95	96	97	97	95	95	94
Tidaholm	97	97	96	95	94	94	97	98	98	98	98	98	97	98
Karlstad	99	101	98	99	100	102	100	100	103	102	99	100	101	101
Arvika	—	—	—	—	—	101	99	99	102	102	99	97	96	97
Filipstad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	97	99	97	96	96
Örebro	100	101	99	98	99	99	97	97	97	97	98	97	96	96
Kopparberg	93	93	94	93	96	97	95	92	—	—	—	—	—	—
Västerås	100	100	100	101	104	102	98	97	97	99	100	99	98	97
Falun	99	99	98	100	101	101	103	100	100	100	100	99	99	98
Avesta	—	—	—	—	—	98	94	90	90	91	93	93	92	93
Domnarvet [1]	93	93	95	96	97	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludvika	97	97	97	99	100	98	98	94	95	96	98	95	93	94
Mora	—	—	—	—	—	103	104	97	94	98	98	97	95	96
Gävle	101	101	101	102	101	104	102	99	99	101	101	99	98	97
Söderhamn	96	97	97	98	99	101	101	99	100	101	100	102	101	102
Sundsvall: staden	104	103	104	106	108	108	104	103	105	105	101	102	102	104
sågverksdistr.	98	98	101	101	101	103	101	100	101	102	98	100	100	100
Nyland	100	98	99	95	98	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kramfors	—	—	—	—	—	101	105	104	103	102	98	100	100	102
Östersund	102	102	101	101	101	104	109	107	102	101	99	102	102	102
Umeå	97	95	96	93	95	96	98	99	102	102	100	102	102	104
Vilhelmina	—	—	—	—	—	109	117	113	113	112	110	112	110	114
Luleå	103	104	104	103	105	108	110	111	107	108	105	109	109	107
Boden	101	103	103	104	105	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmberget [2]	116	115	107	110	117	119	123	122	116	115	116	114	114	117
Kiruna	118	116	107	111	117	122	129	127	121	119	119	119	118	120
Samtliga orter	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

[1] Jämte Borlänge.
[2] Jämte Gällivare.

Medelpris per år (1913—1926) och per månad (mars 1926—mars 1927) för

	Varuslag	Kvantitet	1913	1914	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
			öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Mjölk: oskummad	l.	14	15	* 38	47	44	35	25	23	24	24	22
2	handskummad	»	8	8	* 24	—	26	20	13	12	13	13	12
3	separerad	»	6	6	* 19	23	19	13	9	9	9	9	8
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	236	239	* 587	729	657	496	375	366	374	384	337
5	mat- (lands-)	»	213	218	* 546	727	651	486	358	350	350	353	311
6	Ost: helfet, okryddad	»	164	162	* 372	624	524	389	277	275	289	266	248
7	halvfet, »	»	121	119	* 332	500	374	267	178	187	203	182	174
8	Margarin: växt-, bästa sort	»	135	144	—	433	376	293	178	184	178	178	166
9	Ägg: svenska, färska	tjog	159	171	725	681	578	428	320	271	274	265	247
10	» konserverade	»	137	151	615	716	533	393	348	260	279	273	257
11	Potatis: gammal	hl.	—	—	* 1200	1271	963	947	699	771	986	967	672
12	»	5 l.	28	30	* 68	71	60	60	47	50	61	58	45
13	färsk	»	46	80	237	102	191	124	119	180	187	113	107
14	Ärter, gula	kg.	31	35	* 66	78	69	58	48	50	51	50	48
15	Bruna bönor	»	48	49	* 173	214	180	83	97	72	88	72	58
16	Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort	»	31	33	* 50	* 75	91	71	52	45	44	48	48
17	råg-,	»	22	23	* 41	* 56	56	46	31	27	30	33	28
18	rågsikt-,	»	27	29	—	* 73	73	63	44	38	40	42	38
19	Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	36	42	* 82	99	101	72	52	50	48	50	46
20	ris-, bästa sort svenska (»R. T.»)	»	41	41	* 73	111	176	85	61	53	54	53	53
21	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	43	* 73	96	111	108	86	75	73	77	72
22	hårt, knäckebröd	»	—	—	—	—	139	132	110	97	95	99	93
23	mjukt, limpa, söt	»	38	40	* 75	96	105	93	73	65	64	70	66
24	» » sur (»grovbröd»)	»	30	31	* 49	64	71	65	50	44	46	52	48
25	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	78	* 180	230	254	217	172	157	* 156	161	156
26	mjukt, bil- bakat med vatten	»	43	46	* 88	116	128	113	88	77	77	85	79
27	ligaste sort » » mjölk	»	60	61	* 144	167	145	129	103	90	91	99	94
28	Nötkött, färskt: stek	»	122	116	567	563	398	301	223	209	204	212	210
29	soppkött	»	100	95	507	490	333	243	175	169	167	175	174
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	130	546	512	493	377	280	256	247	255	253
31	spädkalv	»	72	70	357	312	274	204	155	149	144	152	152
32	Fårkött: färskt, stek	»	133	130	626	600	431	310	233	225	223	241	238
33	salt, svenskt	»	114	118	546	547	385	284	193	184	181	198	198
34	Renkött, färskt, stek	»	119	121	509	557	442	348	270	264	239	247	240
35	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	129	* 388	605	449	321	250	214	197	249	238
36	salt, svenskt »	»	140	137	* 404	619	470	338	263	227	204	256	248
37	» amerikanskt »	»	—	—	—	—	364	275	204	192	189	236	243
38	Fisk, färsk: abborre	»	75	76	211	202	191	166	140	132	135	132	129
39	gädda	»	108	110	317	333	312	260	211	209	212	204	191
40	sill	»	34	35	149	110	102	92	79	67	72	78	75
41	strömming	»	38	39	123	114	106	91	70	61	66	74	75
42	torsk	»	55	57	196	160	139	119	100	94	100	101	97
43	rödspotta (»spätta»)	»	79	81	295	244	219	199	169	154	154	155	154
44	kolja	»	—	—	—	—	152	134	113	111	120	120	116
45	salt: sill, prima	»	45	45	145	148	120	87	77	59	70	86	66
46	strömming	»	30	31	100	105	74	65	51	45	46	52	53
47	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	58	293	223	156	113	97	83	90	98	105
48	Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	159	* 307	316	331	210	219	244	281	335	329
49	Socker, bit-	»	67	65	* 92	* 133	* 168	* 170	* 156	107	96	78	71
50	Salt (matsalt)	»	—	10	31	32	31	26	21	20	19	19	19
51	Svagdricka	l.	6	6	14	16	16	17	15	14	14	15	15
52	Fotogen, Water White	»	20	21	—	71	60	53	38	32	31	30	31
53	Ved: björk- osågad, hemkörd (per	kbm	719	739	2205	2309	2896	1992	1402	1475	1452	1399	1312
54	barr- »storfamn»: 3·56 kbm)	»	573	593	1860	1893	2312	1579	1078	1076	1081	1053	994
55	Bränntorv	100 kg.	196	220	1035	896	964	659	460	449	441	441	440
56	Kol: antracit- (»valnöt») hem-	hl.	401	411	—	—	2069	1286	948	840	782	787	787
57	eng. hushålls- (fyrkol) körd	»	234	242	—	—	1664	703	444	414	389	344	404
58	Koks: gasverks- (krossad)[1]	»	165	157	—	—	1177	452	326	310	303	256	254
59	eng. kamin- »	»	189	190	—	—	1249	481	356	337	326	278	293

[1] Före 1918 avse uppgifterna okrossad koks. — * Maximipris.

samtliga orter (44 orter åren 1913—1919 samt 49 orter fr. o. m. år 1920).

Mars 1926	April 1926	Maj 1926	Juni 1926	Juli 1926	Aug. 1926	Sept. 1926	Okt. 1926	Nov. 1926	Dec. 1926	Jan. 1927	Febr. 1927	Mars 1927	Höjning (+) eller sänkning (−) i %		
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	mars 1914—mars 1927	mars 1926—mars 1927	
22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	21	21	+ 50·0	— 4·5	1
12	12	12	12	12	12	12	11	12	11	11	11	11	+ 37·5	— 8·3	2
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0	3
343	336	332	337	332	338	338	333	329	343	338	345	331	+ 42·1	— 3·5	4
309	309	308	308	301	313	316	313	310	317	309	305	295	+ 40·5	— 4·5	5
257	252	250	248	246	245	241	241	241	241	240	239	237	+ 46·3	— 7·8	6
175	173	173	175	174	172	173	172	173	172	173	172	171	+ 42·5	— 2·3	7
174	165	163	163	163	163	162	162	163	160	153	151	150	+ 8·7	— 13·8	8
252	190	185	186	178	198	237	277	323	325	271	236	202	+ 46·4	— 19·8	9
—	—	—	—	—	—	234	247	259	250	220	192	179	+ 34·6	—	10
702	690	664	636	639	612	717	672	665	663	671	666	663	—	— 5·6	11
47	47	46	44	44	42	47	45	45	44	45	45	45	+ 66·7	— 4·3	12
—	—	—	—	154	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
47	47	47	47	47	47	47	48	53	54	55	55	55	+ 77·4	+ 17·0	14
60	57	56	55	54	54	54	57	58	58	59	57	56	+ 21·7	— 6·7	15
46	47	48	48	49	48	47	47	48	48	48	48	48	+ 54·8	+ 4·3	16
26	27	28	28	28	28	28	28	29	29	29	29	29	+ 38·1	+ 11·5	17
36	37	38	38	39	39	38	39	41	41	41	41	41	+ 57·7	+ 13·9	18
47	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	+ 27·8	— 2·1	19
53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	+ 35·9	0·0	20
72	72	72	72	72	72	72	71	72	72	72	72	72	+ 75·6	0·0	21
93	93	93	93	93	93	93	93	93	93	94	94	94	—	+ 1·1	22
66	66	66	66	66	66	66	65	65	65	65	65	64	+ 64·1	— 3·0	23
49	49	49	48	48	48	48	47	48	48	48	48	48	+ 54·8	— 2·0	24
157	156	157	157	157	156	155	155	154	154	154	153	153	+ 104·0	— 2·5	25
80	79	80	79	80	79	79	78	78	78	77	77	77	+ 75·0	— 3·8	26
94	94	94	94	95	94	93	92	92	93	93	93	93	+ 55·0	— 1·1	27
210	209	209	210	212	212	210	208	206	204	203	199	197	+ 64·2	— 6·2	28
176	174	174	174	175	175	175	173	171	169	168	165	165	+ 66·7	— 6·3	29
254	254	254	255	255	255	254	251	248	247	246	242	240	+ 81·8	— 5·5	30
152	152	151	152	153	153	153	151	150	150	150	146	145	+ 98·6	— 4·6	31
246	248	248	2 49	247	243	236	223	217	220	224	224	227	+ 68·1	— 7·7	32
200	205	208	2 10	203	202	195	187	186	186	185	181	181	+ 53·4	— 9·5	33
249	245	213	—	—	—	—	226	227	252	259	248	247	+ 94·5	— 0·8	34
245	242	238	238	239	239	239	234	226	218	213	199	192	+ 47·7	— 21·6	35
253	251	249	249	248	247	246	243	237	229	223	208	201	+ 46·7	— 20·6	36
248	247	242	240	242	244	245	240	236	232	231	230	228	—	— 8·1	37
143	135	115	113	120	125	126	129	127	129	130	129	135	+ 68·8	— 5·6	38
210	188	162	166	188	201	200	193	187	187	192	201	196	+ 67·5	— 6·7	39
59	68	70	84	100	84	77	75	76	71	62	55	58	+ 81·3	— 1·7	40
84	79	69	68	66	67	66	73	73	75	75	74	78	+ 105·3	— 7·1	41
99	99	95	94	96	98	97	97	95	95	98	96	94	+ 62·1	— 5·1	42
158	148	142	144	154	160	156	154	153	152	159	156	151	+ 88·8	— 4·4	43
118	117	113	113	113	117	116	116	119	118	124	124	122	—	+ 3·4	44
59	56	53	51	50	60	81	86	86	84	82	80	77	+ 71·1	+ 30·5	45
53	53	56	55	50	55	53	50	51	51	52	52	50	+ 51·5	— 5·7	46
106	107	106	106	102	101	101	104	104	104	104	103	102	+ 82·1	— 3·8	47
335	334	333	334	327	326	326	324	319	317	315	310	303	+ 90·6	— 9·6	48
72	73	74	72	67	66	67	69	70	74	75	75	75	+ 17·2	+ 4·2	49
19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	—	0·0	50
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	+ 150·0	0·0	51
31	31	30	31	31	31	31	32	32	32	32	32	32	+ 60·0	+ 3·2	52
1320	1312	1303	1289	1284	1270	1270	1295	1368	1365	1365	1355	1345	+ 78·1	+ 1·9	53
997	992	986	975	961	958	969	989	1048	1035	1025	1015	1015	+ 73·5	+ 2·0	54
445	445	424	425	418	423	433	460	468	449	451	443	440	+ 110·5	— 1·1	55
743	742	743	741	743	780	811	866	912	874	857	837	824	+ 108·6	+ 10·9	56
349	350	347	346	349	398	424	496	587	504	447	422	408	+ 79·7	+ 16·9	57
233	233	231	233	235	246	259	280	322	311	299	291	285	+ 80·4	+ 22·3	58
272	272	271	273	279	288	298	319	359	345	334	323	316	+ 73·6	+ 16·2	59

	Varuslag	Kvantitet	Stockholm			Södertälje			Uppsala			Nyköping		
			Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars
1	Mjölk: oskummad	l.	24	24	24	22	22	22	23	23	23	20	20	20
2	handskummad	»	—	—	—	10	10	10	10	10	10	—	—	—
3	separerad	»	9	9	9	7	7	7	10	10	10	7	7	7
4	Smör: borda- (mejeri-)	kg.	339	351	332	348	360	340	344	350	333	332	345	319
5	mat- (lands-)	»	307	312	294	327	340	321	302	297	289	305	311	299
6	Ost: helfet	»	251	250	250	248	250	250	249	249	246	258	256	250
7	halvfet	»	176	178	176	180	180	180	170	182	179	195	197	190
8	Margarin, växt-	»	151	151	150	150	150	150	151	150	150	155	150	150
9	Ägg: färska	tjog	309	276	203	271	243	202	258	223	195	231	220	184
10	konserverade	»	229	228	—	—	—	—	203	186	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl.	880	863	851	786	714	714	775	681	669	658	—	—
12	»	5 l.	50	50	50	46	44	45	49	49	48	35	38	39
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg.	52	52	50	50	47	47	49	48	48	46	47	46
15	Bruna bönor	»	53	48	48	58	56	44	59	60	56	55	55	53
16	Mjöl: vete-	»	46	46	46	46	47	47	46	46	46	46	46	46
17	råg-	»	29	29	29	31	31	30	27	27	27	29	29	29
18	rågsikt-	»	40	40	40	42	41	40	40	40	40	39	39	40
19	Gryn: havre-	»	47	46	46	47	47	46	45	45	42	43	43	44
20	ris-	»	52	53	52	54	51	50	52	51	53	48	50	51
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	64	64	64	62	62	61	62	64	64	57	59	61
22	knäckebröd	»	103	103	103	95	96	95	83	85	85	77	77	78
23	limpa, söt	»	77	73	71	61	59	59	70	70	70	64	64	64
24	» sur	»	59	58	57	48	47	47	53	52	51	44	42	47
25	Vetebröd: skorpor	»	169	169	170	150	156	156	169	169	168	142	136	138
26	mjukt, bakat med vatten	»	76	76	74	68	68	68	74	73	75	64	67	65
27	mjukt, » » mjölk	»	116	116	117	96	96	96	111	111	111	83	82	80
28	Nötkött, färskt: stek	»	210	203	198	208	208	208	207	207	198	215	203	201
29	soppkött	»	167	159	157	172	168	162	158	156	146	171	168	164
30	Kalvkött: gödkalv	»	262	250	244	244	242	241	226	227	225	239	222	217
31	spädkalv	»	156	148	148	155	160	158	150	148	145	—	—	—
32	Fårkött: färskt	»	248	257	269	240	253	271	224	229	224	225	203	185
33	salt	»	195	200	195	—	—	—	198	198	198	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	273	267	271	—	208	238	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	242	217	209	243	233	218	223	199	189	218	205	199
36	salt, svenskt	»	244	218	207	243	223	220	230	200	196	245	230	200
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	153	161	160	128	125	125	127	128	146	93	81	84
39	gädda	»	209	212	229	200	201	202	165	186	191	180	185	174
40	sill	»	74	58	69	72	63	62	59	55	59	63	55	51
41	strömming	»	96	94	97	94	80	91	68	61	70	92	80	88
42	torsk	»	147	143	141	120	128	132	124	137	132	134	118	106
43	rödspotta	»	170	158	143	188	177	170	165	165	146	159	163	176
44	kolja	»	158	159	163	145	149	144	122	136	148	127	123	138
45	[1]) salt: sill	»	81	75	76	82	75	74	78	65	64	75	72	70
46	strömming	»	67	69	62	—	—	—	74	48	48	—	—	—
47	Kabeljo	»	100	98	96	100	105	100	102	100	101	104	110	109
48	Kaffe	»	310	293	294	312	308	300	336	323	320	304	308	303
49	Socker	»	70	70	69	71	73	73	76	76	75	72	72	73
50	Salt	»	20	20	20	17	17	17	20	20	20	19	19	19
51	Svagdricka	l.	23	23	23	15	15	15	17	17	17	15	15	15
52	Fotogen	»	33	33	33	33	33	33	31	31	30	31	30	30
53	Ved: björk-	kbm.	1675	1645	1630	1350	1300	1300	1270	1300	1240	1200	1120	1140
54	barr-	»	1180	1115	1090	975	950	950	795	805	810	830	880	810
55	Bränntorv	100 kg.	—	—	—	—	—	—	500	500	500	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl.	850	800	800	838	685	660	875	825	825	950	950	883
57	eng. hushålls-	»	450	430	410	—	—	—	505	485	465	—	—	—
58	Koks: gasverks-	»	344	342	342	275	275	275	379	356	356	270	270	270
59	eng. kamin-	»	350	345	345	350	298	285	—	—	—	325	325	325

[1] Noteringarna avse islandssill utom för de orter, där annan sillsort uppgives.

Eskilstuna			Linköping			Norrköping			Motala			Jönköping			Värnamo			
Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	
21	21	21	19	19	19	20	20	20	19	19	19	20	19	19	20	20	20	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10	10	—	—	—	—	—	—	2
6	6	6	8	8	8	8	8	8	7	7	7	8	8	8	6	6	6	3
328	345	323	336	354	330	344	355	335	335	352	327	348	337	338	313	320	324	4
316	331	306	305	311	300	307	312	302	321	321	305	294	283	276	280	276	276	5
245	245	245	249	246	247	250	250	250	257	257	257	237	238	236	231	231	225	6
172	170	174	168	163	166	192	192	192	183	183	183	164	164	167	177	177	177	7
150	150	150	153	152	150	150	150	150	150	150	150	159	150	150	150	150	150	8
225	222	193	247	227	171	264	238	181	249	215	187	230	225	191	223	201	184	9
—	—	—	—	—	—	215	—	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
679	679	679	645	628	605	776	776	776	500	500	500	558	606	576	700	630	595	11
48	48	51	50	50	50	48	48	48	35	35	35	35	40	40	50	45	45	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
52	45	49	49	49	50	50	49	49	43	44	44	60	60	60	57	60	60	14
55	54	50	59	55	53	64	47	45	58	58	50	55	55	50	72	72	72	15
48	48	48	46	46	47	47	47	48	46	46	46	46	47	47	48	48	48	16
31	30	32	30	30	30	32	32	32	30	30	30	28	29	29	28	28	28	17
42	42	43	39	39	40	41	41	41	40	40	40	40	41	41	40	40	40	18
47	47	46	45	45	45	50	50	50	45	45	45	45	45	45	50	50	50	19
56	56	57	60	60	60	49	49	49	50	50	50	50	50	50	60	60	60	20
63	63	63	74	71	71	67	67	63	65	65	64	90	90	90	82	82	82	21
80	81	81	100	100	100	95	94	91	92	90	87	100	100	100	92	92	92	22
72	72	72	62	62	61	67	67	67	62	64	64	63	63	63	52	52	52	23
46	46	46	52	51	51	57	57	57	49	50	50	42	43	44	40	40	40	24
167	167	167	163	159	159	159	159	159	142	143	145	155	155	155	150	150	150	25
84	84	84	68	68	68	90	90	90	66	64	65	78	78	78	—	—	—	26
107	107	107	93	93	93	120	120	120	—	—	—	90	90	90	64	64	64	27
226	224	224	197	190	184	217	211	204	197	193	190	196	195	195	196	195	195	28
176	176	176	177	173	170	184	185	181	168	167	164	174	173	173	170	170	170	29
253	249	249	249	248	246	257	244	236	225	222	218	217	216	217	221	221	223	30
150	150	150	152	153	153	—	—	—	145	140	137	136	136	136	126	126	126	31
282	279	279	243	251	251	258	271	279	234	224	224	189	188	188	200	200	200	32
—	—	—	202	210	206	183	183	183	187	193	182	—	—	—	180	180	180	33
—	—	—	—	—	—	295	300	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
237	224	214	200	194	189	234	223	209	194	182	182	193	182	181	196	180	180	35
240	220	216	215	201	192	239	237	237	193	186	183	202	200	200	200	180	180	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
138	136	136	149	149	161	137	131	143	144	147	143	128	125	125	75	88	103	38
194	196	195	200	211	202	200	213	211	200	200	194	198	200	191	180	166	147	39
64	53	65	65	55	51	53	50	53	57	52	54	62	53	50	61	56	55	40
75	63	77	81	78	80	66	67	69	67	69	80	70	78	86	67	65	65	41
152	147	140	109	108	102	112	125	121	110	103	99	99	98	91	81	85	85	42
156	152	149	158	150	148	168	160	144	163	158	149	150	163	144	141	138	138	43
152	158	158	146	146	138	159	151	144	146	141	143	125	138	132	95	95	95	44
79	75	73	74	74	74	76	76	76	78	77	73	90	80	80	80	82	77	45
—	—	—	—	—	—	60	60	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
98	85	96	104	104	100	105	105	105	98	96	94	120	120	120	—	—	—	47
337	323	305	305	283	281	320	320	320	310	313	300	310	310	290	315	308	283	48
74	75	74	74	74	74	73	72	74	76	76	76	77	77	78	75	75	75	49
20	20	20	20	20	20	19	19	19	15	15	15	20	20	20	18	18	18	50
16	16	16	20	20	20	15	15	15	15	15	15	12	12	12	15	15	15	51
30	30	30	30	30	30	32	32	32	29	29	29	33	33	33	35	35	35	52
1390	1365	1365	1285	1245	1205	1410	1390	1390	1165	1165	1165	1350	1320	1320	1080	1060	1060	53
1090	1035	985	1020	1020	970	1125	1070	1070	850	850	850	915	925	925	780	760	725	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	400	400	—	—	—	55
825	825	825	804	788	750	830	830	830	792	783	758	775	750	750	900	900	900	56
—	—	—	475	490	467	400	400	400	400	400	350	—	375	375	550	550	550	57
290	250	250	285	268	243	360	364	360	292	300	275	250	220	220	263	263	263	58
335	310	310	314	309	309	375	375	375	—	—	—	325	300	300	350	350	350	59

	Varuslag	Kvantitet	Växjö			Kalmar			Västervik			Visby		
			Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars
1	Mjölk: oskummad	l.	18	18	18	22	22	22	20	20	20	20	20	20
2	handskummad	»	—	—	—	12	13	13	—	—	—	—	—	—
3	separerad	»	8	8	8	8	8	8	7	7	7	6	6	6
4	Smör: borda- (mejeri-)	kg.	326	325	325	340	351	333	323	334	322	325	342	325
5	mat- (lands-)	»	287	281	283	307	308	302	298	294	297	300	294	295
6	Ost: helfet	»	229	228	228	259	249	256	250	250	240	271	271	271
7	halvfet	»	180	178	178	—	—	—	—	—	140	200	200	200
8	Margarin, växt-	»	160	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150
9	Ägg: färska	tjog	250	203	164	239	216	163	246	211	173	256	202	165
10	konserverade	»	—	—	—	216	192	168	—	—	—	193	—	—
11	Potatis: gammal	hl.	700	700	700	633	625	633	857	857	857	533	533	533
12	»	5 l.	50	50	50	41	41	41	47	47	47	40	40	40
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg.	60	64	63	49	49	50	50	45	41	59	59	59
15	Bruna bönor	»	60	60	60	55	54	54	60	60	50	60	60	60
16	Mjöl: vete-	»	48	48	48	45	46	46	48	48	47	50	50	50
17	råg-	»	28	30	29	26	26	26	29	29	28	28	28	28
18	rågsikt-	»	42	42	42	38	38	38	41	41	40	44	44	44
19	Gryn: havre-	»	50	50	50	45	45	40	50	49	42	50	50	50
20	ris-	»	60	57	54	50	50	50	60	58	55	52	52	52
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	90	89	88	75	75	76	88	88	81	63	67	67
22	knäckebröd	»	100	100	100	95	95	96	100	100	100	110	110	110
23	limpa, söt	»	50	50	50	57	57	57	49	49	49	50	50	50
24	» sur	»	40	40	40	38	38	38	41	41	41	40	40	40
25	Vetebröd: skorpor	»	150	150	150	128	128	128	140	140	140	125	125	125
26	mjukt, bakat med vatten	»	70	70	70	65	65	65	94	94	94	80	80	80
27	mjukt, » » mjölk	»	80	80	80	82	82	82	100	100	100	115	115	115
28	Nötkött, färskt: stek	»	189	185	185	182	181	180	190	190	190	183	171	166
29	soppkött	»	169	169	170	163	161	161	160	160	160	148	145	144
30	Kalvkött: gödkalv	»	223	224	223	243	229	231	250	250	250	190	176	174
31	spädkalv	»	141	141	142	153	142	142	150	150	150	—	—	—
32	Fårkött: färskt	»	200	201	201	183	182	186	200	200	200	177	180	182
33	salt	»	175	175	175	—	—	—	162	162	162	162	163	164
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	180	165	159	185	175	169	200	200	200	193	175	165
36	salt, svenskt	»	185	165	160	206	189	179	200	200	190	196	171	160
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	125	138	124	150	125	—	71	70	73	150	—	—
39	gädda	»	176	175	163	174	177	163	147	160	160	150	150	174
40	sill	»	56	50	55	63	50	60	50	44	—	80	80	80
41	strömming	»	59	60	63	59	56	63	62	70	66	57	58	59
42	torsk	»	90	90	90	59	59	61	65	66	69	118	105	110
43	rödspotta	»	147	144	141	—	100	108	—	—	—	168	160	180
44	kolja	»	125	123	121	—	100	—	—	—	—	143	140	125
45	[1]) salt: sill	»	90	88	82	66	64	59	80	78	70	80	75	70
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	120	—	—	100	—	100	120	120	120
48	Kaffe	»	330	312	306	300	297	281	325	325	280	330	330	320
49	Socker	»	75	75	74	73	73	73	76	76	77	76	76	75
50	Salt	»	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
51	Svagdricka	l.	15	15	15	15	15	15	12	12	12	12	12	12
52	Fotogen	»	32	32	32	30	30	30	31	31	31	30	30	30
53	Ved: björk-	kbm.	1115	1115	1115	1075	1010	990	1125	1180	1110	1650	1650	1650
54	barr-	»	765	765	765	825	765	750	845	900	900	1150	1150	1150
55	Bränntorv	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl.	850	883	900	900	900	900	900	800	800	950	950	950
57	eng. hushålls-	»	—	467	450	—	—	—	350	375	375	500	450	450
58	Koks: gasverks-	»	300	300	290	240	240	240	250	250	250	325	325	325
59	eng. kamin-	»	—	300	290	275	275	275	250	250	250	360	360	360

[1]) Se anm. sid. 328.

Karlskrona			Kristianstad			Malmö			Lund			Landskrona			Hälsingborg			
Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	
22	22	22	18	18	18	22	20	18	20	20	20	20	20	20	20	20	20	1
15	15	15	9	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
8	8	8	6	6	6	8	7	7	8	8	8	6	6	6	6	6	6	3
348	358	343	318	335	315	314	329	307	320	335	314	330	345	323	326	344	321	4
296	292	302	308	325	305	—	307	280	309	325	320	—	—	—	—	—	—	5
246	240	250	263	275	275	244	244	240	243	244	244	234	238	234	235	235	235	6
168	168	168	182	190	190	155	156	157	177	177	180	175	175	175	—	—	—	7
150	150	150	160	150	150	151	150	150	164	150	150	150	150	150	150	150	150	8
271	237	160	251	214	158	262	235	170	260	240	166	244	219	153	239	219	161	9
192	192	—	190	200	—	179	166	—	200	200	—	210	—	—	—	—	—	10
642	692	700	600	600	600	600	595	595	579	583	600	625	625	631	575	575	580	11
40	40	40	50	50	50	40	40	40	50	50	40	43	46	45	38	39	39	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
60	60	60	50	52	51	54	53	53	59	59	59	65	65	65	63	63	64	14
59	59	59	54	49	52	51	50	49	51	51	51	63	65	65	58	58	57	15
50	50	50	47	46	47	48	48	48	48	48	48	48	49	49	48	48	48	16
32	31	31	28	27	27	31	31	31	32	32	31	29	29	29	30	30	30	17
43	43	43	39	39	39	41	41	41	41	41	41	41	41	42	41	41	41	18
50	50	49	48	49	49	48	43	43	41	42	42	50	50	50	45	45	45	19
58	56	58	60	60	60	50	50	50	40	40	40	50	48	46	60	60	60	20
86	86	86	96	96	97	85	85	85	88	90	92	90	90	90	88	88	88	21
101	101	104	111	110	108	119	119	119	108	108	109	128	128	128	107	107	107	22
59	59	59	39	40	39	47	47	47	42	42	42	49	49	50	51	51	51	23
39	39	41	35	35	35	36	36	37	33	33	33	38	38	39	38	38	38	24
152	152	154	175	175	175	168	168	161	125	125	125	138	138	138	139	139	139	25
—	—	—	—	—	—	67	67	68	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
98	98	99	95	95	95	76	76	76	70	70	70	86	85	85	72	72	72	27
210	211	207	183	182	175	249	243	242	230	228	228	215	208	198	201	197	197	28
178	175	175	158	156	153	199	192	192	191	190	190	184	178	178	180	174	174	29
250	250	250	240	240	236	300	295	276	258	258	258	255	238	236	250	250	250	30
141	136	134	165	161	154	165	165	165	186	177	177	160	153	150	150	150	150	31
223	238	244	239	251	275	253	250	254	250	250	250	250	250	250	235	234	234	32
163	159	159	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
211	201	200	189	183	173	202	185	180	200	180	180	205	200	185	177	163	160	35
208	200	200	225	210	210	253	225	225	230	230	230	225	225	200	215	202	192	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
108	100	97	125	125	125	138	150	141	150	150	142	—	—	—	150	150	142	38
173	175	156	194	200	191	235	244	222	236	235	216	235	241	238	216	216	210	39
53	50	—	67	—	52	74	74	73	77	70	69	75	72	65	69	69	85	40
60	63	70	58	54	58	96	88	75	75	—	70	—	—	—	68	75	73	41
46	38	33	49	50	48	80	76	75	66	68	65	59	53	50	61	56	55	42
105	108	100	143	129	101	185	175	200	163	150	141	140	127	125	143	138	135	43
—	—	—	155	167	148	140	143	141	155	145	142	—	—	—	108	105	104	44
90	88	88	88	84	77	86	79	76	90	90	90	90	79	80	88	88	86	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
125	110	110	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
300	300	281	324	324	306	310	303	287	309	300	306	339	334	330	318	305	305	48
75	76	75	73	72	72	71	71	71	71	71	72	73	73	73	74	74	74	49
20	20	20	15	15	15	17	18	17	16	16	16	16	16	16	17	17	17	50
14	14	14	11	11	11	12	12	12	11	11	11	12	12	12	12	12	12	51
32	32	32	32	32	32	30	30	30	32	32	32	30	30	30	30	30	30	52
1240	1230	1200	1520	1520	1520	2100	2080	2095	1870	1870	1870	2115	2115	2100	1700	1700	1700	53
795	795	795	1170	1170	1185	1890	1855	1870	1550	1550	1550	1760	1760	1760	1500	1500	1500	54
—	—	—	450	450	450	550	550	550	583	583	583	—	—	—	400	400	400	55
900	900	900	850	850	850	744	743	700	740	740	740	900	800	800	925	925	925	56
417	433	417	450	450	375	375	375	350	400	375	350	440	368	314	440	390	360	57
300	300	300	270	270	240	275	275	255	280	280	280	215	205	205	290	290	290	58
300	300	300	325	300	300	300	300	300	300	300	300	325	250	250	360	360	325	59

	Varuslag	Kvantitet	Ystad			Halmstad			Varberg			Göteborg		
			Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars
1	Mjölk: oskummad	l.	20	20	20	20	20	20	19	19	19	21	23	23
2	handskummad	»	—	—	—	—	—	—	10	10	10	—	—	—
3	separerad	»	6	6	6	6	6	6	6	6	6	11	11	11
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	310	324	305	346	363	337	330	344	325	358	373	348
5	mat- (lands-)	»	—	—	—	300	305	295	298	297	288	312	321	304
6	Ost: helfet	»	234	234	220	248	250	250	212	208	212	240	240	240
7	halvfet	»	180	180	180	173	170	170	167	166	173	140	140	140
8	Margarin, växt-	»	150	150	150	150	150	150	167	150	150	150	150	150
9	Ägg: färska	tjog	247	217	168	243	223	168	221	204	158	247	222	189
10	konserverade	»	—	—	—	175	—	—	175	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl.	500	500	400	608	600	688	600	600	600	675	675	675
12	»	5 l.	45	45	40	40	40	40	33	35	35	42	41	42
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg.	52	52	52	60	60	60	59	59	59	60	60	60
15	Bruna bönor	»	56	53	51	60	53	50	58	58	56	55	45	40
16	Mjöl: vete-	»	48	48	48	47	46	46	47	47	47	46	46	46
17	råg-	»	31	31	31	28	28	28	27	27	27	28	28	28
18	rågsikt-	»	41	41	41	39	39	39	39	40	40	40	40	40
19	Gryn: havre-	»	45	45	45	45	45	45	50	50	50	45	42	40
20	ris-	»	50	50	50	50	50	50	55	56	54	50	50	50
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	90	90	82	87	82	85	75	75	80	70	70	70
22	knäckebröd	»	119	119	113	110	107	110	108	108	108	80	80	80
23	limpa, söt	»	50	50	50	50	51	51	49	49	49	93	93	93
24	» sur	»	37	37	37	40	39	39	44	47	47	51	51	52
25	Vetebröd: skorpor	»	140	140	140	122	119	119	125	125	128	152	152	152
26	mjukt, bakat med vatten	»	—	—	—	—	—	—	75	75	75	100	100	100
27	mjukt, » » mjölk	»	73	73	73	83	85	85	100	100	100	117	117	116
28	Nötkött, färskt: stek	»	190	176	170	198	190	190	188	188	188	230	225	218
29	soppkött	»	163	138	136	173	170	168	158	158	158	179	169	170
30	Kalvkött: gödkalv	»	250	225	225	240	230	231	—	—	—	238	240	230
31	spädkalv	»	138	121	119	154	152	153	159	160	157	159	155	143
32	Fårkött: färskt	»	225	225	217	208	197	200	187	179	178	248	240	240
33	salt	»	—	—	—	200	200	200	—	—	—	—	150	155
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	280	280	280
35	Fläsk: färskt	»	188	172	169	203	184	186	177	161	155	251	226	220
36	salt, svenskt	»	236	216	206	243	229	221	229	181	170	245	226	225
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	150	150	150	—	—	150	—	—	—	150	150	181
39	gädda	»	200	200	200	200	220	201	—	—	—	215	247	225
40	sill	»	—	—	—	59	56	64	60	50	—	55	50	50
41	strömming	»	73	65	65	76	67	86	—	—	—	96	100	100
42	torsk	»	55	55	55	66	59	55	32	35	30	60	76	68
43	rödspotta	»	125	125	113	153	129	119	135	150	125	200	178	178
44	kolja	»	125	125	125	112	115	110	78	79	82	131	141	122
45	[1])salt: sill	»	93	83	88	90	90	80	71	69	65	80	80	79
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	100	100	100	85	85	84	95	95	89
48	Kaffe	»	305	305	290	323	304	300	311	301	290	305	297	267
49	Socker	»	73	74	74	74	74	74	74	74	74	73	71	70
50	Salt	»	17	17	17	16	16	16	17	17	17	15	15	15
51	Svagdricka	l.	9	9	9	13	13	13	13	13	13	17	17	17
52	Fotogen	»	32	32	32	26	26	26	30	30	30	30	30	30
53	[2]) Ved: björk-	kbm.	1800	1800	1800	1685	1685	1680	1685	1685	1685	1965	1965	1825
54	barr-	»	1700	1700	1700	1260	1260	1260	1235	1235	1235	1545	1405	1405
55	Bränntorv	100 kg.	400	350	300	350	350	350	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl.	720	720	640	900	900	900	900	850	850	895	780	780
57	eng. hushålls-	»	315	315	263	400	400	375	425	350	350	565	380	380
58	Koks: gasverks-	»	270	270	270	335	335	310	325	325	325	280	255	255
59	eng. kamin-	»	260	260	225	335	335	310	365	365	365	405	365	365

[1]) Se anm. sid. 328. [2]) Halmstad: bokved januari 17·00, februari 16·85 samt mars 16·80 kr. per hela kvartalet 18·00 kr. per kbm.

Lysekil			Vänersborg			Borås			Lidköping			Tidaholm			Karlstad			
Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	
22	22	22	20	20	20	22	20	22	16	16	16	19	19	19	23	23	23	1
—	—	—	12	12	12	—	—	—	—	—	—	9	9	9	—	—	—	2
5	5	5	10	10	10	8	8	8	6	6	6	5	5	5	10	10	10	3
360	375	349	348	350	345	343	360	335	330	338	325	351	363	348	340	347	328	4
299	298	300	293	295	301	286	286	277	301	306	290	300	293	294	303	301	299	5
238	233	233	224	225	225	239	238	238	190	190	190	219	219	219	239	239	239	6
163	163	165	150	150	--	169	162	165	135	135	135	—	—	—	160	160	160	7
150	150	150	152	150	150	158	155	150	158	150	150	153	155	150	150	150	150	8
221	199	180	248	221	185	235	221	183	216	213	171	224	191	165	221	210	205	9
163	150	—	220	—	—	190	191	—	—	—	—	—	150	130	—	—	—	10
840	840	840	750	750	750	640	699	686	775	681	650	500	531	438	594	616	594	11
45	45	45	40	40	40	43	44	46	45	41	41	50	50	50	48	48	47	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
60	60	60	60	60	60	58	58	56	54	54	54	52	51	50	60	60	60	14
55	55	50	61	61	61	63	55	53	60	60	60	55	55	54	60	60	55	15
48	48	48	47	48	48	47	47	47	49	49	49	45	45	45	46	46	46	16
29	29	29	27	28	28	28	28	28	25	25	27	28	28	28	27	27	28	17
40	39	39	40	41	41	40	40	40	38	40	40	40	40	40	39	39	39	18
49	45	45	45	45	45	44	44	43	45	45	45	45	45	45	47	47	45	19
45	49	49	50	50	50	60	60	60	45	45	45	62	63	63	59	59	59	20
83	83	83	90	90	90	81	79	79	75	75	75	72	72	72	70	69	69	21
95	95	95	110	110	110	109	109	109	86	86	86	98	96	94	95	95	95	22
66	65	66	65	65	65	81	80	81	71	71	71	68	68	68	73	74	74	23
53	52	53	50	50	50	51	51	51	56	50	50	48	46	46	53	53	53	24
150	149	150	140	140	140	154	154	154	121	121	121	158	158	158	149	149	149	25
82	82	82	50	50	50	73	73	73	59	59	59	75	75	75	85	86	86	26
83	83	83	75	75	75	100	100	100	71	71	71	93	93	93	111	111	111	27
220	200	200	213	213	213	226	221	219	220	220	203	208	210	203	201	195	193	28
200	180	180	188	188	188	191	191	191	177	177	177	162	163	163	168	166	164	29
250	220	220	245	235	228	248	239	236	238	238	238	223	225	225	232	230	232	30
180	150	150	150	150	150	143	143	143	138	140	138	113	113	113	148	150	144	31
250	220	220	245	238	238	247	239	235	200	200	212	213	219	238	226	232	244	32
—	—	—	150	150	150	—	—	—	—	—	—	200	200	200	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
200	190	190	223	216	202	200	185	180	193	188	169	186	190	190	224	203	195	35
200	190	190	225	225	200	200	180	180	213	204	196	190	190	190	225	196	195	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
—	—	—	—	—	150	150	153	149	100	—	—	150	—	—	150	150	147	38
—	—	—	175	194	169	207	207	203	150	154	140	205	218	223	176	200	195	39
51	47	51	60	53	50	58	52	56	56	55	53	61	45	46	59	51	54	40
—	—	—	—	—	—	95	98	95	74	76	81	73	70	100	97	100	92	41
48	49	55	85	83	76	74	64	69	78	84	74	113	108	103	113	119	121	42
139	136	134	194	200	188	161	162	156	135	144	150	148	167	137	187	183	176	43
78	79	81	107	123	113	106	113	121	110	109	103	104	111	103	127	126	130	44
80	80	70	89	88	86	80	80	80	80	70	70	80	78	78	80	80	70	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
—	—	—	85	90	90	97	100	98	99	99	91	100	100	100	122	120	108	47
343	340	327	300	292	297	315	315	315	290	290	290	325	325	325	328	308	304	48
73	72	72	75	75	76	77	75	75	73	73	73	74	74	74	79	79	78	49
20	20	20	19	19	19	18	18	18	20	20	20	20	20	20	20	20	20	50
15	15	15	15	15	15	16	15	15	15	15	15	15	15	15	20	22	20	51
30	30	30	30	30	30	30	30	30	32	32	32	33	33	33	32	32	32	52
1825	1840	1825	1715	1715	1715	1580	1535	1545	1459	1385	1385	1325	1425	1425	1400	1400	1400	53
1375	1375	1375	1235	1235	1235	1065	1055	1080	1085	1050	1050	875	925	925	1100	1100	1100	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	425	400	425	—	-	-	—	—	—	55
800	800	700	850	850	850	830	820	820	800	750	750	850	800	800	800	800	800	56
—	350	275	500	500	500	—	—	475	450	400	450	—	—	—	425	375	375	57
—	—	—	280	280	280	—	—	—	245	245	245	325	250	265	275	275	275	58
300	300	250	300	300	300	325	325	320	350	325	325	325	300	315	325	325	325	59

kbm.; ribbved januari 8·50 samt februari och mars 9·00 kr. per kbm. Varberg: bokved under

	Varuslag	Kvantitet	Filipstad			Arvika			Örebro			Västerås		
			Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars
1	Mjölk: oskummad	l.	23	23	23	22	22	22	20	20	20	20	20	20
2	handskummad	»	—	—	—	10	10	10	12	12	12	—	—	—
3	separerad	»	8	8	8	9	9	9	8	8	8	8	8	8
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	349	348	350	337	325	325	338	356	333	327	336	317
5	mat- (lands-)	»	310	300	280	287	271	264	299	300	285	318	324	305
6	Ost: helfet	»	237	242	233	227	228	226	190	190	190	229	232	229
7	halvfet	»	165	167	160	192	188	188	150	150	150	165	169	171
8	Margarin, växt-	»	150	150	150	150	150	150	150	150	150	151	150	150
9	Ägg: färska	tjog	262	238	237	269	222	233	227	208	180	267	240	203
10	konserverade	»	—	—	—	—	—	—	184	161	135	220	195	—
11	Potatis: gammal	hl.	614	619	625	656	656	641	564	555	628	683	674	674
12	»	5 l.	37	37	37	39	39	42	38	32	35	41	41	42
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg.	60	60	60	55	55	55	45	45	45	45	44	45
15	Bruna bönor	»	61	60	53	55	58	57	50	45	45	53	51	45
16	Mjöl: vete-	»	48	48	48	46	46	46	44	44	44	45	45	45
17	råg-	»	28	29	29	27	27	27	29	29	30	30	30	30
18	rågsikt-	»	40	40	40	39	39	38	38	38	38	39	40	40
19	Gryn: havre-	»	43	43	43	45	45	45	45	45	45	41	41	40
20	ris-	»	55	58	52	45	45	45	50	50	49	51	49	49
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	57	58	57	63	65	65	59	59	61	53	51	51
22	knäckebröd	»	92	88	89	83	85	85	75	78	78	82	82	81
23	limpa, söt	»	67	67	67	70	70	70	68	68	64	71	71	71
24	» sur	»	48	48	40	50	50	50	35	35	35	48	48	48
25	Vetebröd: skorpor	»	160	157	160	150	150	150	121	121	121	160	160	160
26	mjukt, bakat med vatten	»	65	65	65	60	60	60	80	74	74	74	74	74
27	mjukt, » » mjölk	»	71	71	71	86	86	86	109	109	109	87	87	87
28	Nötkött, färskt: stek	»	200	200	200	202	192	187	208	201	193	207	206	201
29	soppkött	»	168	168	169	164	156	154	177	176	176	167	166	160
30	Kalvkött: gödkalv	»	232	228	231	249	249	250	229	227	219	230	226	226
31	spädkalv	»	142	141	133	137	137	133	138	138	138	153	146	146
32	Fårkött: färskt	»	224	226	226	216	211	201	223	223	230	233	233	245
33	salt	»	—	—	—	—	—	—	170	150	—	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	255	250	250	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	229	211	204	224	209	203	208	189	180	228	200	198
36	salt, svenskt	»	228	221	210	213	210	200	210	180	180	230	200	200
37	» amerikanskt	»	243	240	220	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	150	158	151	—	—	—	124	120	130	142	142	137
39	gädda	»	192	203	200	211	213	203	196	202	197	192	192	198
40	sill	»	56	55	55	68	58	65	54	47	55	61	57	59
41	strömming	»	74	72	79	83	84	84	83	77	79	70	63	68
42	torsk	»	113	114	111	132	105	100	112	105	103	146	143	145
43	rödspotta	»	158	151	143	165	164	161	153	152	153	159	158	150
44	kolja	»	125	120	117	144	128	128	136	143	142	143	145	139
45	[1]) salt: sill	»	75	74	76	78	78	78	65	70	69	61	60	60
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	117	114	118	93	96	90	95	100	100	96	97	99
48	Kaffe	»	322	306	298	300	300	308	290	285	283	317	298	295
49	Socker	»	77	77	78	75	75	75	75	75	76	74	73	73
50	Salt	»	20	20	20	15	15	15	20	20	20	15	15	15
51	Svagdricka	l.	18	18	18	15	15	15	14	14	14	15	15	15
52	Fotogen	»	33	33	33	31	32	31	30	30	30	30	30	30
53	[2]) Ved: björk-	kbm.	1150	1150	1150	1350	1350	1300	1415	1400	1400	1300	1300	1300
54	barr-	»	750	700	750	950	950	900	1180	1165	1185	1005	995	995
55	Bränntorv	100 kg.	—	—	—	—			—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl.	800	750	750	850	817	800	867	817	800	910	900	900
57	eng. hushålls-	»	400	400	400	450	450	450	450	433	383	490	450	450
58	Koks: gasverks-	»	—	—	—	250	250	250	280	280	230	290	270	260
59	eng. kamin-	»	325	300	300	350	350	300	350	333	300	350	350	350

[1]) Se anm. sid. 328. — [2]) Filipstad: ribbved januari och februari 4·75 kr. per kbm. Söder- 13·75 kr. per kbm.; furuprops under hela kvartalet 8·25 kr. per kbm.

Falun			Ludvika			Avesta			Mora			Gävle			Söderhamn			
Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	
22	22	22	22	22	22	20	20	20	22	22	22	23	23	23	25	25	25	1
12	12	12	—	—	—	—	—	—	8	8	8	14	14	14	—	—	—	2
11	11	11	—	—	—	6	6	6	—	—	—	10	10	10	10	10	10	3
340	340	323	349	363	342	324	336	321	350	350	346	337	339	330	361	350	350	4
324	320	307	314	301	282	300	290	288	321	318	315	320	309	296	347	323	320	5
237	232	229	210	205	205	220	210	220	250	250	250	237	237	213	245	245	250	6
157	155	155	173	173	173	180	173	178	150	150	150	163	163	150	185	178	168	7
150	150	150	150	150	150	153	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	8
256	212	206	302	231	234	272	216	236	289	233	239	303	265	243	344	270	230	9
176	176	176	216	180	180	—	—	—	263	—	—	—	—	—	230	—	—	10
675	685	695	625	625	625	630	595	560	500	500	536	608	610	605	768	786	839	11
39	40	40	35	35	35	39	39	37	33	35	35	46	46	46	50	50	50	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
52	52	52	50	50	50	54	45	41	53	53	50	46	47	47	50	53	54	14
56	54	55	58	58	58	54	54	55	55	55	56	52	52	52	60	60	60	15
48	48	47	48	49	49	47	47	46	49	49	50	48	48	46	48	48	48	16
28	28	26	27	27	27	27	26	26	30	30	30	29	29	29	29	29	29	17
41	41	40	40	41	41	40	40	40	40	40	41	40	41	41	41	41	41	18
42	42	42	47	47	47	44	44	44	50	50	49	43	43	43	49	49	44	19
45	45	45	47	47	47	49	50	53	60	60	60	52	52	53	60	60	60	20
57	57	55	56	56	56	63	63	61	60	59	60	56	56	56	65	65	65	21
86	86	86	79	79	79	84	83	83	75	75	75	85	85	82	84	83	83	22
83	84	84	65	65	65	61	61	61	65	65	65	78	78	77	73	74	73	23
—	—	—	55	55	55	—	—	—	—	—	—	54	54	54	—	—	—	24
140	139	139	160	160	160	164	164	164	176	176	155	162	162	165	188	191	193	25
85	85	85	77	77	77	69	69	69	77	77	77	81	81	85	81	83	78	26
86	87	86	—	—	—	—	—	—	—	—	—	108	108	107	105	106	108	27
235	237	236	205	205	205	210	207	206	225	225	225	182	180	182	210	210	208	28
175	177	175	175	175	175	179	179	180	180	180	180	157	155	154	168	168	168	29
251	249	243	240	240	235	225	221	219	270	270	263	254	256	255	300	300	300	30
150	150	150	160	160	160	137	133	133	180	150	150	145	145	144	193	192	179	31
248	247	246	210	210	210	221	227	230	250	250	250	223	241	243	252	263	255	32
—	—	—	—	—	—	223	242	225	—	—	—	180	160	160	208	197	191	33
257	250	250	260	—	—	—	—	—	266	250	238	—	—	—	269	263	252	34
249	233	218	193	180	170	220	200	184	227	200	200	222	190	190	229	225	214	35
244	228	221	195	170	170	220	223	185	220	200	200	235	213	201	231	225	215	36
225	225	225	—	—	—	—	—	—	233	233	230	—	—	—	229	230	223	37
151	150	150	131	125	125	154	151	150	150	150	150	110	108	110	75	—	—	38
215	241	205	218	213	219	200	204	200	200	225	225	198	221	232	180	194	200	39
60	60	60	59	55	50	60	54	55	56	50	55	—	—	—	54	50	50	40
66	64	70	83	83	84	71	70	76	60	60	60	71	69	81	60	50	50	41
123	125	125	130	125	129	156	150	138	138	133	129	150	150	150	125	125	125	42
189	225	213	190	188	200	159	153	163	162	165	153	195	200	166	150	150	150	43
114	128	125	129	125	135	140	146	125	125	125	125	150	150	150	125	125	125	44
82	78	78	90	90	75	80	78	75	73	73	70	81	79	66	80	80	80	45
42	45	40	—	—	—	43	—	50	50	50	40	37	36	35	42	43	40	46
—	—	—	100	100	100	100	100	100	—	—	—	—	—	—	125	125	—	47
337	330	328	325	325	325	300	288	288	328	328	328	310	310	295	316	324	318	48
75	75	74	72	73	73	75	75	75	78	78	78	74	74	74	80	80	80	49
20	20	20	15	15	15	16	15	16	20	20	20	18	18	15	20	20	20	50
15	15	15	18	18	18	15	15	15	—	—	—	12	12	12	13	13	13	51
30	30	30	30	30	30	32	30	31	35	35	35	30	30	30	32	32	32	52
1225	1235	1200	1050	1050	1050	1100	1100	1100	955	955	955	1190	1200	1200	1140	1140	1140	53
800	800	800	750	750	750	750	750	750	600	600	600	870	870	870	785	785	785	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
850	825	800	925	900	900	950	950	900	850	850	800	750	775	775	850	850	850	56
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	425	375	375	500	500	500	57
383	367	367	363	363	363	400	400	375	—	—	—	300	300	300	—	—	—	58
400	388	375	—	—	—	—	—	—	375	375	350	265	265	265	350	350	350	59

hamn: splitved januari och mars 14·50 samt februari 14·25 kr. per kbm.; bräd-knubb februari

	Varuslag	Kvantitet	Sundsvall: staden			Sundsvall: sågverksdistriktet			Kramfors			Östersund		
			Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars
1	Mjölk: oskummad	l.	25	25	25	26	26	26	25	25	25	25	25	25
2	handskummad	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	15	15
3	separerad	»	12	12	12	12	13	12	12	12	13	12	12	12
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	340	331	328	342	332	324	354	347	342	333	329	313
5	mat- (lands-)	»	329	306	292	324	298	286	339	302	288	322	298	281
6	Ost: helfet	»	253	252	247	237	232	229	250	247	240	241	240	240
7	halvfet	»	186	183	173	168	168	164	200	200	—	178	177	177
8	Margarin, växt-	»	158	153	150	151	150	150	156	150	150	150	150	150
9	Ägg: färska	tjog	336	285	257	335	276	262	334	263	233	302	275	260
10	konserverade	»	264	210	—	276	187	223	280	—	—	262	240	—
11	Potatis: gammal	hl.	857	834	786	732	714	714	667	667	667	746	730	743
12	»	5 l.	50	48	52	42	42	43	48	49	50	47	46	45
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg.	51	56	56	55	55	55	57	56	58	60	60	60
15	Bruna bönor	»	58	63	61	60	59	60	67	68	68	53	59	60
16	Mjöl: vete-	»	48	48	48	48	48	48	50	50	50	49	49	49
17	råg-	»	30	31	31	29	30	29	31	31	32	34	33	34
18	rågsikt-	»	41	42	41	41	41	41	43	44	44	42	42	42
19	Gryn: havre-	»	45	47	46	45	45	45	50	50	52	42	43	42
20	ris-	»	57	58	56	55	56	58	65	59	57	51	51	52
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	68	68	70	70	70	70	67	67	63	69	68	68
22	knäckebröd	»	78	79	80	80	80	80	88	86	87	90	88	90
23	limpa, söt	»	73	73	70	72	72	70	76	78	78	67	67	67
24	» sur	»	66	67	60	—	—	60	65	70	70	68	62	62
25	Vetebröd: skorpor	»	155	155	156	162	162	160	128	130	124	190	190	190
26	mjukt, bakat med vatten	»	85	85	87	85	85	85	80	80	80	73	73	72
27	mjukt, » » mjölk	»	98	98	102	96	96	93	90	90	90	88	88	88
28	Nötkött, färskt: stek	»	213	209	209	205	198	203	180	180	180	190	189	188
29	soppkött	»	172	163	164	163	154	159	150	150	150	156	154	153
30	Kalvkött: gödkalv	»	249	247	247	222	222	223	—	—	—	313	311	313
31	spädkalv	»	162	156	153	150	146	145	148	150	150	154	150	149
32	Fårkött: färskt	»	243	241	238	215	210	215	193	188	188	201	205	204
33	salt	»	215	215	210	195	203	173	—	—	—	190	196	196
34	Renkött, färskt	»	290	278	267	300	250	250	—	265	250	—	242	233
35	Fläsk: färskt	»	235	209	202	218	191	180	230	230	230	210	208	199
36	salt, svenskt	»	245	218	204	216	212	204	215	200	200	228	223	206
37	» amerikanskt	»	230	228	223	231	228	224	230	230	230	220	221	225
38	Fisk, färsk: abborre	»	150	—	—	127	—	—	—	—	—	147	147	188
39	gädda	»	215	230	235	196	216	206	200	195	200	216	222	234
40	sill	»	71	54	60	62	49	52	67	60	80	66	57	69
41	strömming	»	88	89	100	79	77	81	73	75	87	87	98	99
42	torsk	»	150	146	139	—	—	—	100	100	100	122	120	114
43	rödspotta	»	200	200	200	—	—	—	—	—	150	169	150	147
44	kolja	»	151	147	143	—	—	—	100	100	100	124	121	119
45	[1]) salt: sill	»	88	84	82	83	81	75	83	77	70	82	80	60
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	40	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
48	Kaffe	»	316	311	298	311	303	305	348	338	323	326	327	322
49	Socker	»	72	74	74	71	73	74	73	77	82	79	79	80
50	Salt	»	20	20	19	19	19	19	20	20	20	20	20	20
51	Svagdricka	l.	15	15	15	14	14	14	—	—	—	20	20	20
52	Fotogen	»	30	30	30	30	30	30	33	33	33	39	39	39
53	[2])Ved: björk-	kbm.	1260	1245	1230	1080	1055	1035	1030	1030	1030	1105	1105	1105
54	barr-	»	945	945	945	850	850	850	790	790	925	800	790	790
55	Bränntorv	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl.	900	900	900	—	—	—	950	950	950	1000	1000	1000
57	eng. hushålls-	»	500	500	450	—	—	—	550	550	550	—	—	—
58	Koks: gasverks-	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	375	375	375
59	eng. kamin-	»	375	300	300	—	—	—	300	300	300	375	375	375

[1]) Se anm. sid. 328. Kramfors och Malmberget: norsk isterfetsill. — [2]) Sundsvall: hela kvartalet 9·20 kr. per kbm. Sundsvall: distr.: bräd- och ribbved (medelpris) under hela bakar under hela kvartalet 3·75 kr. per kbm. Luoss.—Kiir. ab. har tillhandahållit sin personal ved 10·80 kr.

Umeå			Vilhelmina			Luleå			Malmberget o. Gällivare			Kiruna			Samtliga orter			
Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	
26	26	26	25	25	25	25	20	20	26	26	26	26	26	26	22	21	21	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	11	11	2
12	12	12	—	—	—	7	7	7	—	—	—	—	—	—	8	8	8	3
339	341	337	350	350	350	359	351	348	357	355	352	346	341	336	338	345	331	4
312	284	280	308	303	300	338	327	320	320	303	299	326	312	304	309	305	295	5
250	250	250	249	249	249	265	267	267	239	240	238	245	237	237	240	239	237	6
200	200	200	162	168	168	198	195	196	—	—	—	—	—	—	173	172	171	7
150	150	150	150	150	150	154	151	150	151	150	150	157	151	150	153	150	150	8
316	282	248	406	353	303	370	286	280	359	305	270	366	305	261	271	236	202	9
—	—	200	—	—	—	249	175	—	277	215	192	300	240	205	220	192	179	10
733	733	733	667	667	667	775	800	800	910	910	938	—	—	—	671	666	663	11
53	53	53	70	70	70	53	53	53	55	55	53	56	54	56	45	45	45	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
60	60	60	61	61	61	60	61	63	60	60	61	55	60	62	55	55	55	14
75	75	75	71	69	69	61	67	60	64	62	61	65	65	65	59	57	56	15
50	50	50	49	50	50	49	48	50	53	53	54	52	52	52	48	48	48	16
32	32	32	33	33	33	31	32	32	32	32	32	29	29	29	29	29	29	17
43	43	43	40	40	40	41	41	42	43	44	44	43	43	43	41	41	41	18
50	50	50	54	54	54	45	46	49	47	47	47	50	50	50	46	46	46	19
50	50	50	63	63	63	53	53	57	50	50	50	51	50	50	53	53	53	20
75	75	75	73	73	73	68	66	67	70	70	70	70	69	70	72	72	72	21
85	85	85	86	87	87	89	90	91	90	89	92	80	80	80	94	94	94	22
72	72	72	80	80	80	61	64	61	76	74	74	79	79	79	65	65	64	23
50	50	50	—	—	—	55	59	60	60	61	60	—	—	—	48	48	48	24
200	200	200	150	150	150	200	200	197	177	177	150	166	166	166	154	153	153	25
95	95	95	75	75	75	98	97	97	—	—	—	100	100	100	77	77	77	26
—	—	—	—	—	—	124	123	125	—	—	—	—	—	—	93	93	93	27
177	177	178	170	160	160	168	167	170	173	175	176	173	172	173	203	199	197	28
139	139	139	133	133	133	134	133	135	143	144	145	137	137	137	168	165	165	29
—	—	—	—	—	—	300	300	300	231	233	243	271	272	280	246	242	240	30
129	129	129	143	139	140	132	130	130	142	143	145	131	133	133	150	146	145	31
240	246	250	—	—	—	182	193	200	193	195	200	179	179	178	224	224	227	32
—	—	—	—	—	—	154	153	168	180	155	155	—	160	180	185	181	181	33
239	225	238	—	—	—	249	250	250	203	201	195	189	188	185	259	248	247	34
224	218	199	239	245	223	228	216	203	219	206	197	236	208	206	213	199	192	35
250	250	240	240	228	230	231	216	211	238	214	206	245	219	211	223	208	201	36
225	225	225	212	210	210	241	239	244	239	241	239	244	243	243	231	230	228	37
150	—	—	—	—	—	100	100	100	75	75	—	95	91	100	130	129	135	38
180	194	197	—	—	—	152	173	175	149	154	150	150	156	160	192	201	196	39
60	50	60	—	—	—	57	51	50	55	49	50	69	55	50	62	55	58	40
75	94	100	—	—	—	76	93	95	64	51	52	70	70	70	75	74	78	41
100	100	100	—	—	—	85	76	75	61	59	53	67	53	54	98	96	94	42
—	—	150	—	—	—	150	150	150	125	—	—	125	125	140	159	156	151	43
—	—	—	—	—	—	85	76	75	75	63	50	64	63	60	124	124	122	44
90	90	90	100	100	100	98	100	99	95	94	96	93	92	93	82	80	77	45
—	—	—	57	60	60	53	56	56	50	50	50	55	56	59	52	52	50	46
—	—	—	—	—	—	125	—	125	—	—	—	—	—	—	104	103	102	47
300	300	300	300	300	300	320	320	319	304	301	301	299	289	290	315	310	303	48
83	83	83	84	85	85	80	80	85	81	81	81	80	80	80	75	75	75	49
20	20	20	23	22	22	20	20	20	22	22	22	18	17	18	19	19	19	50
16	16	16	—	—	—	20	20	20	20	20	20	21	21	21	15	15	15	51
35	35	35	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	32	32	32	52
1100	1100	1100	685	685	685	1135	1135	1135	1050	1050	1050	1400	1400	1400	1365	1355	1345	53
800	800	800	585	585	585	800	800	800	850	850	850	1100	1100	1100	1025	1015	1015	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	451	443	440	55
—	—	—	—	—	—	725	725	725	—	—	—	950	950	900	857	837	824	56
—	—	—	—	—	—	400	400	400	—	—	—	—	—	—	447	422	408	57
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	320	—	—	299	291	285	58
350	350	350	—	—	—	275	275	275	—	—	—	450	450	450	334	323	316	59

staden: Bräd- och ribbved (medelpris) under hela kvartalet 6·70 kr. per kbm.; plankved under kvartalet 5·30 kr. per kbm.; plankved under hela kvartalet 7·60 kr. per kbm. Vilhelmina: ved till följande priser per kbm.: i Kiruna under hela kvartalet björkved 12·80 samt barr-

Kreatursslag	Stockholm			Eskilstuna			Linköping		
	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars
Kreaturspriser. (Öre per kg. levande vikt.)									
Kor:									
Extra prima	71	70	68	63	60	60	67	65	63
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	59	58	55	53	50	50	60	58	55
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	49	48	45	38	35	35	46	43	41
» 3. Mindre feta	25	30	30	35	35	35	36	33	31
» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kvigor (och stutar):									
Extra prima	73	73	71	68	65	65	74	72	68
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	63	63	60	58	55	55	63	61	57
» 2. Mindre feta	33	33	30	48	45	45	45	42	38
» 3. Magra, simpla	85	85	85	—	—	—	—	—	—
Tjurar:									
Extra prima	69	71	68	—	—	—	72	68	66
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	65	67	64	—	—	—	64	60	58
» 2. Fullt köttiga (500—700 »)	57	59	56	58	55	55	62	58	56
» 3. Mindre köttiga	41	43	40	45	45	45	54	50	48
» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Oxar:									
Extra prima	71	70	68	—	—	—	67	65	63
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	59	58	55	—	—	—	61	57	54
» 2. Mindre feta	30	33	30	—	—	—	44	42	40
» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	31	28	26
Kalvar:									
Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)	105	103	85	95	95	90	110	102	93
» (70—90 »)				95	95	90	97	89	81
Skummjölkskalvar	75	73	55	80	80	75	64	54	48
Får:									
Yngre, feta	70	91	85	90	90	90	70	79	82
Äldre, »	50	71	65	70	70	70	55	63	66
Lamm	—	—	—	—	—	—	82	91	93
Svin:									
Slakterisvin (75—100 kg.)	92	89	86	98	85	80	88	83	78
Rena, större svin (100—170 kg.)	86	81	77	93	80	75	86	81	79
Suggor	58	52	47	70	60	60	74	72	72
Tillförseln till offentliga slakthus.[1]	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.
Tjurar, Kor, Övriga nötkreatur	1 825	1 601	1 828	223	236	260	1 158	1 139	940
Gödkalvar	333	409	527	260	347	469	487	463	508
Spädkalvar	173	122	182	168	212	219	476	343	334
Får och lamm	15	78	25	10	57	23	173	176	145
Svin	564	999	948	469	514	853	961	1 651	1 477
Spädgrisar	5	2	5	6	10	6	—	—	—
Hästar och föl	54	47	50	20	22	25	35	37	41
Beräknad konsumtion av kött- och fläskvaror.									
Nötkreatur	3 916	3 263	3 417	241	244	273	—	—	—
Gödkalvar	8 669	8 479	8 839	367	339	482	—	—	—
Spädkalvar	2 906	2 101	2 489	335	338	329	—	—	—
Får och lamm	2 901	2 584	3 049	29	60	32	—	—	—
Svin[4]	14 332	14 016	14 216	525	533	881	—	—	—
Spädgrisar	73	65	36	10	10	8	—	—	—
Hästar och föl	148	114	140	32	32	37	—	—	—

[1]) I Göteborg tillförseln till kreatursmarknaden och slakthuset. — [3]) Större kalvar. — [4]) Mindre

Norrköping			Karlskrona			Malmö			Hälsingborg			Göteborg		
Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars
65	63	63	—	—	—	69	66	65	70	—	60	—	—	—
60	58	55	—	—	—	63	61	60	62	59	57	60	58	56
47	45	43	—	—	—	55	55	53	56	54	53	51	48	46
40	38	35	—	—	—	43	43	43	52	50	49	44	38	38
30	28	25	—	—	—	35	35	35	—	—	—	100	100	100
77	75	73	—	—	—	84	82	80	84	82	80	—	—	—
67	65	63	—	—	—	77	76	75	77	76	73	74	73	73
52	50	48	—	—	—	66	66	64	73	72	68	66	63	63
35	33	30	—	—	—	55	55	55	—	—	—	125	125	125
69	67	64	—	—	—	74	73	71	73	70	—	—	—	—
65	63	60	—	—	—	71	70	67	67	67	65	65	67	63
60	58	55	—	—	—	71	70	67	61	61	61	59	59	57
50	50	48	—	—	—	62	63	61	59	58	58	51	48	48
—	—	—	—	—	—	53	53	53	—	—	—	138	138	138
67	65	63	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60	58	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66	63	59
50	48	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61	58	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
111	104	95	—	—	—	82	79	75	—	—	—	98	98	91
106	100	90	—	—	—				—	—	—	85	85	80
81	74	65	—	—	—	—	—	—	71	70	70	65	65	60
63	66	73	—	—	—	78	78	82	—	—	—	86	83	89
55	58	65	—	—	—	55	55	55	—	—	—	63	63	69
73	76	83	—	—	—	86	83	—	—	—	—	—	—	—
90	82	78	—	—	—	89	85	81	83	81	78	86	78	77
84	72	73	—	—	—	85	81	76	80	78	76	80	75	74
58	54	54	—	—	—	63	57	56	60	54	51	56	54	54
st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.
						158	147	—						
397	365	432	263	222	264	1 184	1 151	—	558	514	630	2 208	1 897	1 846
						575	549	—						
[2] 467	[2] 423	[2] 529	21	38	40	958	824	—	468	356	377	857	824	817
[3] 309	[3] 233	[3] 280	93	87	128	146	101	—	364	347	477	290	200	271
60	24	42	6	2	2	203	108	—	135	85	74	246	135	176
265	390	656	483	616	1 074	3 180	3 304	—	2 075	2 886	2 845	2 482	2 725	3 194
27	6	4	—	—	1	14	10	—	8	10	5	13	5	10
32	27	28	7	10	5	67	50	—	22	15	15	48	27	39
413	381	448	303	268	313	883	681	—	382	375	485	—	—	—
[2] 596	[2] 559	[2] 714	196	220	237	968	801	—	468	356	377	—	—	—
[3] 559	[3] 437	[3] 554	464	453	622	485	446	—	364	347	447	—	—	—
125	66	89	203	165	145	241	131	—	135	85	74	—	—	—
337	490	791	720	588	1 105	2 771	2 925	—	1 379	1 496	1 855	—	—	—
31	9	8	1	2	2	18	12	—	8	10	5	—	—	—
37	38	39	14	15	11	71	56	—	22	15	15	—	—	—

kalvar. — [4]) Ej amerikanskt fläsk.

Kreatурspriser för Stockholm, Malmö och Göteborg 1913—mars 1927.

Medelpris (öre) för kg. levande vikt per år (1913—1926) och per månad (jan. 1926—mars 1927) för alla tre orterna.

Kreatursslag	1913	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	Jan. 1926	Febr. 1926	Mars 1926	Apr. 1926	Maj 1926	Juni 1926	Juli 1926	Aug. 1926	Sept. 1926	Okt. 1926	Nov. 1926	Dec. 1926	Jan. 1927	Febr. 1927	Mars 1927
Kor:																									
Extra prima [1])	61	309	282	167	112	80	85	84	88	77	81	79	78	77	79	77	78	78	77	77	74	71	70	68	67
Kl. 1.	55	262	236	148	99	70	74	73	76	68	71	70	69	69	70	68	69	69	68	66	63	62	61	59	57
» 2.	50	233	203	127	86	60	63	63	66	57	61	59	58	58	60	59	59	59	57	55	52	51	52	50	48
» 3. [2]) . . .	41	184	141	96	64	46	47	44	49	46	47	47	48	48	49	47	48	48	46	42	40	39	37	37	37
Kvigor (o. *stutar*):																									
Extra prima [3])	66	339	301	185	125	92	96	93	97	86	88	86	85	87	88	86	86	85	86	86	82	81	79	78	76
Kl. 1.	60	289	257	163	112	82	86	80	85	77	79	78	77	78	79	78	78	79	77	77	74	72	71	71	69
» 2.	50	231	198	126	85	64	66	64	67	63	64	64	64	65	66	65	64	63	62	60	57	57	55	54	52
Tjurar:																									
Extra prima [4])	65	315	267	166	121	86	89	82	86	77	81	79	78	79	80	76	78	79	77	75	73	71	72	72	70
Kl. 1.	62	278	234	152	108	77	80	73	76	72	74	73	73	74	73	72	73	74	72	68	66	66	67	68	65
» 2.	58	259	215	139	102	74	75	68	72	67	68	68	69	69	69	67	69	70	67	64	62	62	62	63	60
» 3. [2]) . . .	50	218	175	120	81	59	62	55	59	57	57	58	58	58	58	56	59	59	58	54	54	51	51	51	50
Oxar:																									
Extra prima [5])	63	342	295	186	120	87	94	90	93	80	86	84	80	80	83	81	82	81	80	78	73	72	71	70	68
Kl. 1. [6]) . . .	57	293	258	159	105	70	75	73	78	69	73	70	68	68	70	69	71	70	68	67	65	64	63	61	57
» 2. [7]) . . .	48	230	200	123	83	53	54	52	60	53	55	55	55	55	56	55	55	54	52	51	48	47	46	46	42
Kalvar:																									
Sötmjölks- (90—100 kg.) [8])	78	299	285	241	182	129	115	109	105	93	104	100	96	95	97	96	90	87	89	86	87	91	93	91	82
(70— 90 ») [9])	67	281			157	117																			
Skummjölks- [10])	57	243	226	173	121	80	77	76	76	69	76	74	72	71	73	72	65	64	63	62	62	68	70	69	58
Får:																									
Yngre [11]) . . .	58	299	257	178	113	82	85	73	88	87	76	81	94	96	95	95	94	89	83	79	78	79	78	84	85
Äldre [12]) . . .	53	278	236	157	96	69	64	62	67	64	62	67	68	69	69	69	67	63	64	55	55	56	56	63	63
Svin:																									
Slakterisvin [13])	82	220	359	242	172	134	103	96	128	118	132	124	121	120	123	124	119	118	115	112	108	103	89	84	81
Rena, större [14])	81	172	348	236	164	128	96	93	125	114	129	122	119	116	118	119	115	115	115	107	101	94	84	79	76
Suggor	68	221	279	165	109	91	72	70	91	76	92	92	87	81	76	72	68	69	72	70	67	63	59	54	52

Uppgifterna avse: [1]) 1913 Stockholm och Malmö, jan.—juni 1918 endast M. samt därefter St. och M. — [2]) 1913 St. och M. — [3]) jan.—april 1918 endast M., i övrigt St. och M. — [4]) jan.—april 1918 endast M. samt därefter St. och M. — [5]) 1913 St. och M., maj 1918—juli 1919 St. och M. samt därefter endast St. — [6]) fr. o. m. aug. 1921 endast St. och G. — [7]) okt.—dec. 1921 samt fr. o. m. april 1922 St. och G. — [8]) 1913—mars 1919 endast M., okt. 1921—sept. 1922, febr. 1923—dec. 1924 och aug.—okt. 1925 endast St. och G. — [9]) 1913—mars 1919 endast M. — [10]) juli 1926—mars 1927 endast St. och G. — [11]) nov.—dec. 1921 samt april—dec. 1925 endast St. och G. — [12]) nov. 1921—mars 1922 samt mars 1924—dec. 1925 endast St. och G. [13]) aug. 1926 endast St. och M. — [14]) aug.—sept. 1926 endast St. och M.

Fiskpriser i Stockholm och Göteborg januari 1926—mars 1927.

Partipriser (öre pr kg.) för slaktad fisk av ordinär storlek (där ej annat uppgives).[1]

Slag	Jan. 1926	Febr. 1926	Mars 1926	April 1926	Maj 1926	Juni 1926	Juli 1926	Aug. 1926	Sept. 1926	Okt. 1926	Nov. 1926	Dec. 1926	Jan. 1927	Febr. 1927	Mars 1927
Stockholm.															
Abborre, stor. .	114	148	156	121	72	79	85	—	75	90	75	85	125	125	125
liten .	71	83	121	61	26	46	50	—	47	50	40	45	90	100	100
Braxen	93	—	125	123	88	80	85	—	79	65	60	75	80	75	100
Gädda, levande.	183	—	—	—	112	106	151	—	173	140	125	135	—	—	—
slaktad.	153	188	211	148	92	95	125	—	148	120	115	120	150	165	170
Gös.	230	246	294	234	163	145	155	—	234	225	250	275	275	265	275
Hälleflundra, stor	198	166	181	158	150	161	168	—	190	165	150	160	200	170	175
liten	151	130	150	116	110	—	—	—	170	140	125	140	165	155	130
Id	—	—	115	70	45	63	—	—	—	—	50	—	—	—	85
Kolja, svensk .	86	89	96	105	78	88	85	—	76	100	100	110	105	125	115
Kungsflundra .	112	99	91	70	64	100	—	—	95	90	90	100	125	110	100
Lake, stor . .	130	154	125	114	75	—	—	—	—	110	110	125	125	135	115
insjö- liten . .	98	138	—	95	—	—	—	—	—	—	80	90	80	95	90
Lax, färsk . .	300	425	688	613	505	311	331	—	350	500	550	550	550	500	500
Piggvar	204	208	216	170	115	105	130	—	130	145	180	200	250	265	225
Röding	255	250	—	257	270	216	225	—	207	245	250	250	275	275	275
Rödspotta, stor.	104	94	88	74	59	93	113	—	90	80	80	100	90	80	90
liten	81	55	68	44	39	67	—	—	71	65	65	80	75	70	65
Sik, stor . . .	156	158	173	156	137	125	135	—	130	145	125	—	150	—	175
liten . . .	145	100	—	170	118	80	—	—	—	115	105	110	—	—	160
Siklöja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sill, färsk . . .	51	23	25	21	—	—	—	—	49	50	55	50	35	30	32
Sjötunga, stor .	225	225	209	130	128	154	168	—	163	170	190	210	200	170	200
liten	175	151	144	85	91	109	128	—	95	95	175	160	160	150	140
Slätvar	200	200	210	163	135	115	—	—	—	135	175	180	250	250	210
Strömming . .	69	57	61	46	27	40	56	—	54	45	45	65	55	65	60
Torsk, m. huvud	49	50	53	45	45	55	45	—	53	50	45	45	50	50	45
svensk huvudlös	91	98	108	81	59	80	93	—	121	90	130	90	85	85	90
Vitling, stor. .	37	34	34	26	25	30	33	—	28	30	35	30	35	35	45
liten .	25	25	20	—	—	18	—	—	—	25	25	15	20	25	35
Ål, levande, stor	344	338	350	359	330	289	281	—	263	260	350	350	—	—	310
liten	315	280	300	299	271	244	231	—	174	225	275	280	—	—	275
Göteborg.															
Sill, stor . . .	41	24	26	38	47	68	71	34	27	39	39	27	23	24	22
» blandad .	28	19	17	14	—	—	59	24	17	44	32	17	17	14	13
» liten . . .	15	12	11	18	—	—	—	—	—	—	20	8	10	7	9
Kolja, stor . .	78	80	75	83	62	75	55	77	68	85	99	88	105	96	91
» halvstor	68	71	63	73	50	57	41	56	55	64	80	84	97	91	87
» liten . .	47	53	46	46	25	28	18	29	32	37	46	46	65	41	33
Vitling	30	32	23	26	24	21	11	15	14	21	21	16	32	26	24
Torsk, stor . .	45	58	51	43	28	42	47	76	71	83	69	46	47	62	57
» liten . .	27	27	23	25	16	18	13	18	19	33	30	24	30	29	24
Långa	77	82	76	81	87	66	64	83	78	115	92	78	84	87	76
Gråsik	35	43	37	26	18	33	25	25	31	40	42	30	34	41	38
Tunga, röd . .	203	214	174	90	96	130	128	139	160	167	185	153	203	158	152
» äkta .	307	435	398	272	203	255	338	448	608	535	350	268	408	348	315
Piggvar	211	234	243	238	188	182	244	288	294	265	317	237	295	265	230
Slätvar	165	216	208	224	150	125	148	210	234	194	193	147	198	198	178
Rödspotta . .	124	115	92	56	73	90	102	95	79	86	99	111	135	119	70
Hälleflundra . .	168	157	169	137	157	170	137	161	175	174	144	161	213	173	159
Makrill	—	—	—	261	90	36	43	49	46	71	90	58	—	—	—
Tillförsel:															
Antal båtar .	1580	1 320	1 532	1 102	2 332	2 688	1 765	1 982	3521	2784	1747	1880	1985	2174	1678
» lådor .	48428	92 899	41 898	16 784	24 762	20 664	24 479	30 507	53 195	31953	26281	43547	84705	72767	41825

[1] *Stockholms*-noteringarna avse de priser, som av partihandlare i fisk betingats vid försäljning till minuthandlare i Stockholm. Ifrågavarande noteringar avse sålunda vara, som oftast passerat en eller flera mellanhänder. De från *Göteborg* erhållna noteringarna åter avse de priser, som av fiskeriidkarna erhållits vid fiskhamnsauktionerna i Göteborgs stads fiskhamn, och äro sålunda att betrakta såsom förstahandspriser utan inräknande av några transport- eller distributionskostnader.

Av ombuden meddelade minutpriser å vissa slag av färsk fisk.

	Öre per kg.		
	Jan.	Febr.	Mars
Uppsala:			
Lake	151	182	—
Vitling	79	93	89
Nyköping:			
Braxen	—	—	100
Gös	—	242	244
Vitling	80	80	85
Eskilstuna:			
Gös	258	256	266
Linköping:			
Braxen	—	—	150
Gös	284	300	296
Hälleflundra	297	296	279
Id	—	—	139
Lake	167	156	136
Röding	300	300	300
Sik	189	200	200
Sjötunga	248	220	197
Vitling	85	83	79
Ål	393	400	400
Norrköping:			
Vitling	80	74	69
Motala:			
Sjötunga	150	172	153

	Öre per kg.		
	Jan.	Febr.	Mars
Jönköping:			
Lake	120	133	119
Sik	130	125	—
Visby:			
Flundra	100	111	95
Lake	—	200	—
Sik	180	—	200
Sjötunga	—	200	213
Vitling	100	100	90
Ål	250	—	—
Malmö:			
Ål	369	375	395
Halmstad:			
Flundra	81	72	73
Vitling	58	57	55
Göteborg:			
Vitling	85	81	66
Arvika:			
Hälleflundra	—	—	258
Lake	146	141	150
Västerås:			
Flundra	272	262	266
Gös	250	250	250

	Öre per kg.		
	Jan.	Febr.	Mars
Avesta:			
Lake	194	175	175
Söderhamn:			
Flundra	250	—	—
Gös	250	—	250
Hälleflundra	238	250	250
Lake	170	150	150
Laxöring	—	250	313
Sik	200	200	200
Sjötunga	150	—	—
Tunga	150	150	—
Vitling	100	100	100
Kramfors:			
Lake	150	150	125
Sik	200	180	180
Luleå:			
Lake	125	125	125
Sik	175	175	175
Malmberget:			
Sik	140	126	125
Kiruna:			
Hälleflundra	202	208	216
Röding	177	179	178
Sik	146	135	133

(Forts. från sid. 323.)

Som av tablån å sid. 323 framgår, utgör den allmänna stegringen av nadskostnaderna från juli 1914 till det senaste undersökningstillfället, den 1 april 1927, 70 % och kan sålunda betecknas med indexsiffran 170. Detta innebär, att en familj med en årsbudget före kriget av 2 000 kr. numera måste giva ut c:a 3 400 kr. för att uppehålla sin tidigare levnadsstandard.

I jämförelse med indexsiffran vid närmast föregående kvartalsskifte visar den nu framräknade en nedgång med 1 enhet eller c:a 0·8 %. Bidragande till sänkningen ha varit förskjutningar i *nedåtgående* riktning av posterna livsmedel, bränsle och lyse samt beklädnad. Nedgången inom den förstnämnda posten hänför sig i främsta rummet till de tidigare omnämnda prisfallen å mjölk och fläsk samt vidare sänkta priser på margarin, kaffe med flera varor. I detta sammanhang erinras om att prisuppgifterna på livsmedel samt bränsle och lyse äro de i tabellen å sid. 326—327 angivna och för mars månad insamlade. Hyresposten har som nämnts undergått en rätt ansenlig *höjning*, vilket givetvis motverkat totalindexens nedgång, varemot skattepostens höjning betytt mindre. Posten »övriga utgifter» kvarstår vid detta tillfälle *oförändrad*.

Levnadskostnadsindexens nedgång under det gångna kvartalet innebär icke någon sänkning av dyrtidstilläggen för statens eller städerna Stockholms och Göteborgs befattningshavare.

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet.

I anslutning till den i det föregående meddelade redogörelsen för levnadskostnaderna under första kvartalet 1927 lämnas i efterföljande tabeller en översikt av partiprisens förändringar i Sverige samt levnadskostnadernas förskjutningar i de länder, som äga en användbar statistik häröver. Beträffande såväl primärmaterialets beskaffenhet som de använda beräkningsmetoderna och vissa i samband därmed vidtagna förändringar hänvisas till tidigare redogörelse i denna tidskrift (årg. 1923, sid. 146).

Av *tab. A.* framgår, att den allmänna prisnivån i fråga om partipriser lika väl som beträffande minutpriser företedde en svagt sjunkande tendens under kvartalet. Nedgången i partiprisindextalen berodde ej blott på den vikande tendensen för bränslepriserna, vilken var en följd av den engelska kolstrejkens avveckling, utan även på att en del andra varugrupper visade sjunkande priser. Bland dessa grupper befunno sig flera, exempelvis animaliska livsmedel, textil- och lädervaror, vilka äro av särskilt intresse vid bedömandet av levnadskostnadernas variationer under den närmaste framtiden.

Jämförelsen mellan de olika i indexberäkningen ingående huvudposterna i de tre skandinaviska länderna (*tab. B.*) har denna gång kunnat utsträckas till årsskiftet 1926—1927. Sverige uppvisade då de lägsta indextalen för alla poster utom för bostadsposten. I fråga om livsmedel, bränsle, skatter och »övriga utgifter», står Norge högst, Danmark däremot beträffande kläder. Såsom tidigare i denna publikation påpekats, äro de i tab. B. upptagna danska gruppindextalen i vissa fall omräknade i syfte att göra dem mera jämförbara med de svenska. I officiell, okorrigerad form voro de danska siffrorna för januari 1927: livsmedel 156, bostad 185, bränsle och lyse 230, kläder, skodon och tvätt 196, skatter, kontingenter o. d. 253, övriga utgifter 174.

Enligt vad man kan finna av *tab. C.*, framträder ej någon enhetlig tendens i prisutvecklingen i de länder, som publicerat statistik för de senaste månaderna. Prisvariationerna ha i allmänhet varit mycket obetydliga. Stigande indextal redovisas för Tyskland, Polen, Frankrike och Belgien, fallande för de skandinaviska länderna och Storbritannien; i det senare landet torde nedgången till en del bero på säsongfluktuationer.

Tab. A. Detalj- och partipriser i Sverige.

Tid	Socialstyrelsens detaljprisindex		Kommerskollegii partiprisindex											Sv. finanstidn. partiprisindex
	Samtl. levnadskostnader	Livsm., bränsle, lyse	Samtl. varor	Råvaror	Halvfabrikat	Helfabrikat	Produktionsförn.	Konsumtionsvaror	Vegetabil. livsm.	Animal. livsm.	Bränsle	Textilvaror	Lädervaror	
juni/juli 1920	270	294	375	385	363	375	415	341	271	285	664	471	311	366
» 1921	236	234	222	205	208	239	207	235	230	212	210	242	186	218
» 1922	190	179	174	148	156	197	153	191	183	157	140	216	133	164
» 1923	174	161	164	145	151	182	155	173	149	145	153	213	127	160
» 1924	171	158	158	141	144	174	144	170	138	146	136	227	126	149
» 1925	176	169	161	154	163	164	151	170	160	155	125	204	130	159
» 1926	172	157	150	140	150	155	138	160	146	144	118	189	120	143
dec./jan. 1927	171	157	150	147	147	154	140	159	146	147	143	179	122	141
jan./febr. »	.	156	146	140	145	151	134	157	146	136	127	175	122	140
febr./mars »	.	153	146	138	146	151	135	155	147	136	124	175	120	140
mars/apr. »	170	151	145	135	145	150	134	154	146	130	121	175	119	139

Tab. B. Levnadskostnader i Sverige, Norge och Danmark. Indextal för de särskilda huvudposterna (livsmedel, bostad, bränsle och lyse, kläder, skatter, övriga utgifter).

Tid	Sverige						Norge						Danmark					
	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.
juni/juli 1920	287	130	372	390	290	235	311	147	478	336	487	276	253	130	563	355	227	247
» 1921	231	155	264	270	372	225	290	161	366	292	732	344	239	141	401	242	526	203
» 1922	178	163	188	210	264	195	227	168	265	249	770	295	188	155	301	214	377	195
» 1923	158	163	185	196	211	188	213	173	242	230	738	262	192	160	282	236	329	207
» 1924	155	178	182	192	173	183	240	176	274	241	462	288	205	170	298	268	311	206
» 1925	168	186	177	191	162	181	261	179	243	257	502	272	213	178	252	275	346	203
» 1926	156	188	168	187	185	180	194	179	201	207	562	267	165	185	215	211	329	182
dec./jan. 1927	155	188	186	182	183	179	184	179	237	191	606	260	161	185	230	196	329	180
mars/apr. »	149	198	180	181	184	179	173	181	—	176	—	—	.	.	.	.	.	.

Tab. C. Levnadskostnader. Internationell översikt.

Tid	Sverige	Norge	Danmark	Finland	Polen	Storbritannien	Tyskland	Frankrike (Paris)	Belgien	Holland (Amsterdam)	Schweiz	Italien (Milano)	Förenta staterna	Kanada	Sydafrika	Australien
juni/juli 1920	270	302	262	.	.	252	.	341	453	219	.	441	217	190	179	153
» 1921	236	302	237	1110	.	219	.	307	379	208	216	494	180	155	162	149
» 1922	190	255	199	1109	.	184	.	302	366	187	.	488	167	147	135	139
» 1923	174	239	204	1087	.	169	.	334	419	173	.	491	170	146	131	148
» 1924	171	251	214	1125	124	170	124	366	492	173	.	518	169	143	133	146
» 1925	176	261	219	1168	148	173	138	390	505	179	168	596	174	146	134	150
» 1926	172	221	184	1152	184	170	141	485	579	171	162	650	175	150	131	157
dec./jan. 1927	171	216	181	1179	199	175	144	545	741	168	161	657	176	151	129	152
jan./febr. »	.	.	.	1170	202	172	145	.	755	.	160	655	.	152	130	.
febr./mars »	.	.	.	1171	201	171	145	.	770	.	160	—	.	151	—	.
mars/apr. »	170	—	—	1165	—	—	—	—	—	—	—	—	.	—	—	—

Anm. Tecknet . betyder, att uppgift saknas, — att uppgift väntas, men ännu ej inkommit.

Tidskriftsöversikt.

(Mars 1927.)

Allmänna sociala frågor.

BIRCK, L. V. Theories of over-production. The Economic Journal mars 1927.

CLAY, H. The authoritarian element in distribution. The Economic Journal mars 1927.

GARBOE, A. »Socialt Arbejde» knyttet til Hospitaler. Socialt Tidsskrift 1927, nr 2.

GARDELL, A. Synpunkter beträffande inkomstfördelningens betydelse. Tiden 1927, nr 2.

GRÜNFELD, JUDITH. Kapitalistische Planwirtschaft. Die Arbeit 1927, nr 3.

HOOVER, G. E. The economic effects of inheritance taxes. The American Economic Review 1927, nr 1.

L[ICHTENBERGER], A. La »perméabilité des classes». Le Musée Social 1927, nr 2.

MARCH, L. Classification des industries. Bulletin de l'institut international de Statistique XXII, nr 1.

NORDMAN, M. Om det internationella hälsovårdsarbetet inom N. F. Sv. Läkartidningen 1927, nr 12.

OHLIN, B. Ford som nationalekonom och reklammakare. Verkstäderna 1927, nr 3.

ROSEMANN, W. Die Grenzen der Konsumfinanzierung. Der Arbeitgeber 1927, nr 6.

STEIN, V. Unsere Unternehmer. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 5.

TSCHERTER, S. Zum Abzahlungsgeschäft. Der Arbeitgeber 1927, nr 6.

VIERKANDT, A. Macht und Verantwortung. Der Arbeitgeber 1927, nr 5.

Impressions of the League of nations union conference. Unity 1927, nr 12.

Socialudgifternes Lavinekarakter og Produktionens Bæreevne. Tidsskrift for Industri 1927, nr 5.

Sverige.

AROSENIUS, E. Table préliminaire de mortalité et de survie pour les années 1916—1920. Skandinavisk Aktuarietidskrift 1927, nr 1.

FRÖMAN, N. Landskommunernas möjligheter att påverka samhällenas sanitära ordnande. Landskommunernas Tidskrift 1927, nr 3.

KJERRULF, H. Resultat från mätningar och vägningar februari 1927 i Adolf Fredriks folkskola, Stockholm. Sv. Läkartidningen 1927, nr 10.

SOMMARIN, E. F. K. Bidrag till Sveriges ekonomiska och sociala historia under och efter världskriget. [Carnegiestiftelsens utredn.] Statsvetenskaplig Tidskrift 1927, nr 1.

Danmark.

OLESEN, C. H. Dansk industri. Nordisk Tidskrift 1927, nr 1/2.

Finland.

WILENIUS, EBBA. Om Finlands Röda Kors ödemarkshärbärgen och deras uppgift. Svenska Röda Korset 1927, nr 2.

Spanien.

Organisation corporative nationale [en Espagne]. Revue du Travail 1927, nr 2.

Storbritannien.

GRAHAM POLE, D. »Colour» problems of the empire. The Labour Magazine mars 1927.

HAND, F. H. Among the whitley councils. Unity 1927, nr 12.

MAXTON, J. P. Rural Scotland during the war. The Economic Journal mars 1927.

Ce que coûtent des lois sociales [en Grand-Bretagne]. Revue du Travail 1927, nr 2.

The industrial distribution of the working population in Great Britain. International Labour Review mars 1927.

Tyskland.

FALKENBERG, A. Tjänstemannapolitik och tjänstemannarörelse i Tyskland. Tiden 1927, nr 2.

LIPMANN, O. Bericht über die bisherigen Arbeiten des Unterausschusses für Arbeitsleistung im Enquetcausschuss. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 7.

NAPHTALI, F. Monopolistische Unternehmungsorganisationen und Arbeiterschaft. Die Arbeit 1927, nr 3.

TÄNZLER, F. Deutschlands Stellung zur internationalen Arbeitsorganisation. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 10.

VIERNSTEIN, TH. Der kriminalbiologische Dienst in den bayerischen Strafanstalten. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 19, nr 1.

Österrike.

ADLER, E. The Austrian works councils act in practice. International Labour Review mars 1927.

RAGER, F. Chambers of labor in Austria. Monthly Labor Review febr. 1927.

Arbetarskydd.

BENNETT, H. K. The value of classified statistics. National Safety News mars 1927.

B[ERGMA]N, O. Säkerhetsinspektorer för arbetarskydd. Arbetsledaren 1927, nr 11.

BRACHVOGEL, W. Der Film im Dienste der Unfallverhütung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 1.

DE BLOIS, L. A. What about your accident rate? National Safety News mars 1927.

GENTLES, H. W. Training a staff of first aiders. National Safety News mars 1927.

GERBIS, H. Tod eines Lokomotivheizers durch Schwelgase aus Selbstentzündung von Braunkohlenbriketts. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 2.

GROSSMANN, H. Elektrische Antriebe und Installationen in explosionsgefährlichen Gaswerksräumen. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 3.

GRÜNEWALD. Der Verbrennungsunfall und seine Folgen. Zeitschrift des Bayerischen Revisions-Vereins 1927, nr 4.

HANNICH, W. Die hygienischen Verhältnisse in den Zeug-Kattun-Druckereien und in der Appretur. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 3.

HARRINGTON, D. Present needs in coal mine safety. National Safety News mars 1927.

HARTSON, D. P. Getting at the »Where», »When» and »How» of accidents. National Safety News mars 1927.

HISING, H. Om individuell disposition för olycksfall. Arbetarskyddet 1927, nr 3.

KOELSCH. Temperatur- und Feuchtigkeitswirkungen in gewerblichen Betrieben. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 8.

KOJRANSKI, B. Die basophile Körnigkeit bei den Arbeitern der Moskauer Typographien im Jahre 1923/24. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 1.

LICHTENBERGER, J. Les explosions de poussières et leur prévention. Chronique de la Sécurité Industrielle 1927, nr 1.

LIPSCHITZ, W. Die aromatischen Nitro- und Aminokörper als Blutgifte. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 1.

LOCH, W. Berufsgefahren der Textilindustrie, insbesondere der Leinenindustrie, und ihre Verhütung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 1—2.

MALMSTEN, K. Den minderåriga arbetskraften. Sociala och kommunala spörsmål 1927, nr 2.

MATHIEU, A. The camera — an aid to the safety man. National Safety News mars 1927.

MELANDER, N. Till- och frånslagningsanordningar för mindre cirkelsågar o. d. Arbetarskyddet 1927, nr 3.

MÜKSCH, L. Die landwirtschaftliche Arbeitsaufsicht. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 3.

NYLÉN, O. Uttalanden om skyddsglasögon. Arbetarskyddet 1927, nr 3.

PERLHEFTER, A. Aufgaben der Laienhilfe bei Unglücksfällen. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 3.

SEIFFERT, G. & HIEBER, L. Desinfektion von Haaren und Borsten unter besonderer Berücksichtigung des Rohchloramins. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 1.

TELEKY, L. Gewerbehygienische Selbstverständlichkeiten, die immer wieder vergessen werden. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 8.

WALTHER, H. Der Arbeiterschutz in der Steinindustrie. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 8.

WARFEL, A. C. Safety in the steamship engine room. National Safety News mars 1927.

WOLLIN. Neuartige Atemschutzgeräte und ihre Verwendung in Gaswerksbetrieben. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 3.

J. V. Rauch und Staub. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, Messe-Nummer.

X—M. Olycksfallen inom byggnadsfacket. Byggnadsvärlden 1927, nr 10.

The employment of children in the production of cinematograph films. International Labour Review febr. 1927.

Explosion behavior of solvent vapors. National Safety News mars 1927.

Die Gefahren flüssiger Brennstoffe. Die Feuerwehr (Beibl. der Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene) 1927, Messe-Nummer.

Nouvel appareil de protection des mains pour le travail aux presses et poinçonneuses à pédale. Chronique de la Sécurité Industrielle 1927, nr 1.

Unfälle durch Endausschalter an elektrisch betriebenen Motorlaufwinden. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, Messe-Nummer.

Sverige.

WALLNER, O. Om skogshärbärgeslagens tillämpning och effektivitet. Skogsvännen 1927, nr 1.

Dagmar-olyckan rensar upp med låt gå-systemet. Sjömannen 1927, nr 2.

Amerikas förenta stater.

Chicago completes metropolitan traffic survey. National Safety News mars 1927.

Australien.

Factory inspection in Australia in 1925. International Labour Review febr. 1927.

Belgien.

SPATZ, R. Soziale Fürsorge und Gesundheitspflege in den grossen belgischen Kohlenbergwerken. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 2.

Tyskland.

FEIG, J. The new German labour protection bill. International Labour Review febr. 1927.

FINK. Die Unfallverhütungstätigkeit der Rheinischen Stahlwerke, Abteilung Arenberg, im Jahre 1926. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 8.

HASE, G. Die Textilindustrie und der Entwurf des Arbeitsschutzgesetzes. Der Arbeitgeber 1927, nr 6.

PAUK, K. Sonderschau »Unfallverhütung in der Landwirtschaft» während der Ausstellung »Grüne Woche 1927». Reichsarbeitsblatt 1927, nr 8.

SCHOPPEN, H. Eisenindustrie und Entwurf eines Arbeitsschutzgesetzes. Der Arbeitgeber 1927, nr 5.

Zum Entwurf eines Arbeitsschutzgesetzes. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, Messe-Nummer.

Kritik am Arbeitsschutzgesetz-Entwurf. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 9.

Arbetslön.

HUBER. Statistique des salaires et de la durée du travail. Bulletin de l'institut international de Statistique XXII, nr 1.

WISSLER, W. Note on the effect of wage rates on machine use. The American Economic Review 1927, nr 1.

Die Lohnfrage. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 11.

Amerikas förenta stater.

Amerikas höga löner. Industria 1927, nr 5.

Wages and hours of labor in the cotton goods industry, 1924 and 1926. Monthly Labor Review febr. 1927.

Wages and hours of labor in the woolen and worsted goods industry, 1924 and 1926. Monthly Labor Review febr. 1927.

Danmark.

Arbejdslønnen i Industrien. Juli Kvartal 1926. Statistiske Efterretninger 1927, nr 8.

Arbejdslønnen indenfor Skotøjs-, Tekstil- og Tobaksindustrien i April Kvartal 1926. Statistiske Efterretninger 1927, nr 7.

Finland.

Arbetslönerna inom metallindustrien åren 1913—26. Social Tidskrift 1927, nr 3.

Frankrike.

REY, A. Quelques observations sur la question des salaires. L'Information Sociale 3 mars 1927.

Mouvement des salaires en 1926. Bulletin de la statistique générale 1927, nr 2.

Kanada.

MACMILLAN, J. W. Legal minimum wage in Canada. The American Economic Review 1927, nr 1.

Schweiz.

Arbeitslöhne verunfallter Arbeiter im Jahre 1925. Sozialstatistische Mitteilungen 1927, nr 2.

Storbritannien.

DOBBS, S. P. Sweating in the clothing industry. Economica mars 1927.

Report on the agricultural wages board and agricultural wages committees. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 3.

Tyskland.

LEMMER, F. Betrachtungen zur Lohnbewegung. Der Arbeitgeber 1927, nr 5.

Les salaires dans l'industrie à domicile [en Allemagne]. Revue du Travail 1927, nr 2.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

HILTON. Rapport sur la statistique du chômage. Bulletin de l'institut international de Statistique XXII, nr 1.

JACOBI, A. Arbetslöshetsförsäkringen i utlandet. Ett engelskt och ett tyskt lagförslag. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 10.

OHLIN, B. Arbetslön och arbetslöshet. Industria 1927, nr 5.

WOLFF, M. I. Zur Psychologie der Erwerbslosenversicherung. Der Arbeitgeber 1927, nr 6.

Sverige.

JACOBI, A. Den svenska arbetslöshetspolitikens apologeter. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 11.

Finland.

Mönsterstadgar för arbetsförmedlingsanstalter och -ombudsmän. Social Tidskrift 1927, nr 3.

Frankrike.

Arbetslöshetsfrågan i Frankrike. Industria 1927, nr 5.

Subventions aux bureaux publics de placement gratuit pour l'année 1923. Bulletin du Ministère du Travail 1926, nr 10/12.

Unemployment in France. Recent developments and discussions. Industrial and Labour Information 14 mars 1927.

Schweiz.

The distribution of unemployed workers in Switzerland by age and skill. International Labour Review febr. 1927.

Storbritannien.

DANIELS, G. W. & JEWKES, J. The crisis in the Lancashire cotton industry. The Economic Journal mars 1927.

WOOTTON, BARBARA. [Committee on] Education and industry. The Labour Magazine mars 1927.

Committees on education and industry: Scotland. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 3.

An enquiry into unemployment insurance for agricultural workers in Great Britain. International Labour Review febr. 1927.

Reformer i Englands arbetslöshetsförsäkring. Industria 1927, nr 6.

Unemployment problems in Great Britain. Industrial and Labour Information 14 mars 1927.

Tyskland.

DERMIETZEL, P. Brandenburgische Erfahrungen mit der Verstärkung der Arbeitsnachweistätigkeit. Arbeit und Beruf 1927, nr 4.

DERMIETZEL, P. Vermittlung inländischer landwirtschaftlicher Saisonarbeiter durch die deutsche Arbeiterzentrale. Arbeit und Beruf 1927, nr 5.

FÜRST, G. Bevölkerungsentwicklung und Berufsnachwuchs. Arbeit und Beruf 1927, nr 5.

LIEBAU, W. Die Angestelltenfrage. Arbeit und Beruf 1927, nr 4.

RADEMACHER. Die Erwerbslosenversicherung. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 11.

RAGER, F. Der Gesetzentwurf über die Arbeitslosenversicherung in Deutschland. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 5.

SCHLEDERER, M. Kritisches zur Arbeitsnachweistagung des deutschen Städtetages. Arbeit und Beruf 1927, nr 5.

VÖLCKERS. Angestellte als Notstandsarbeiter. Arbeit und Beruf 1927, nr 4.

BRB. Die Rechtsverhältnisse der Notstandsarbeiter. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 9.

D. Arbeitsmarktpolitisches in der Erklärung der neuen Reichsregierung. Arbeit und Beruf 1927, nr 4.

L'assurance contre le chômage [en Allemagne]. Revue du Travail 1927, nr 2.

Die geplante Neuregelung der Arbeitslosenversicherung und der Arbeitsvermittelung. Arbeit und Beruf 1927, nr 5.

New German programme for the relief of unemployment by the provision of work. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 3.

Ungern.

NORBERT, K. Chômage et marché du travail en Hongrie en 1926. Magyar Statisztikai Szemle 1927, nr 1.

Österrike.

KELLER, F. Die Arbeitslosigkeit in Österreich von 1922 bis Juli 1926 in graphischer Darstellung. *Arbeit und Beruf 1927, nr 5.*

Arbetstid.

Legislation on annual holidays for workers. Unity 1927, nr 12.

Australien.

44-timmarsvecka allmän i Australien? Industria 1927, nr 6.

Frankrike.

L'adaptation des conditions de production et de travail à la loi du 23 avril 1919 sur la journée de huit heures. Bulletin du Ministère du Travail 1926, nr 10/12.

The eight hour day in France. Industrial and Labour Information 7 mars 1927.

Workers' spare time in France. Industrial and Labour Information 21 mars 1927.

Tyskland.

BRAUWEILER, R. Warum ein Arbeitszeitnotgesetz? Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 11.

ERLER, H. Die Arbeitszeit des Eisenbahnbetriebspersonals. Der Arbeitgeber 1927, nr 5.

LOTZ, H. Die Arbeitszeitgesetzgebung unter besonderer Berücksichtigung der Metallindustrie. Der Arbeitgeber 1927, nr 5.

F. F. Das Arbeitszeitnotgesetz. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 10.

Die amtliche Erhebung über die Dauer der Arbeitszeit. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 10.

Der Regierungsentwurf zum Notgesetz. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 10.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

G[UINCHAR]D, J. & S[JÄLANDER], V. Bostadshyror i Stockholm vid årsskiftet 1926/27. Statistisk Månadsskrift 1927, nr 1.

STENFORS, E. Regionplanering för Stockholm med omgivningar. Teknisk Tidskrift 1927, nr 11.

En enquête bland byggmästarna om bostadsutvecklingen i Stockholm. Byggmästaren 1927, nr 5.

Siffror som mana till eftertanke. Sveriges Fastighetsägaretidning 1927, nr 6.

Belgien.

La question des primes allouées par le gouvernement en matière d'habitations à bon marché. Revue du Travail 1927, nr 2.

Danmark.

Oversigt vedrørende de af Overnævnet behandlede Ansøgninger om Tilladelse til Indflytning i Lejligheder i Københavns Kommune i Aaret 1926. Statistisk Maanedsskrift 1927, nr 1/2.

Finland.

KUUSI, E. Byggnadsverksamheten och bostadskrisens utveckling i Finlands städer åren 1912—1925. Finsk kommunaltidskrift 1926, nr 10.

Schweiz.

Die Bautätigkeit in der Schweiz im Jahre 1926. Sozialstatistische Mitteilungen 1927, nr 2.

Storbritannien.

COPPOCK, R. Housing legislation and its results. The Labour Magazine mars 1927.

JERDÉN, A. Sanitetstekniska studier i England. Teknisk Tidskrift 1927, nr 11.

Tyskland.

SCHÖNWANDT, M. Der Wohnungszuwachsbedarf in den nächsten Jahrzehnten. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 7.

Fattigvård och barnaskydd.

EGGERT, E. Internationella lösdrivare [bland sjömännen]. De våra i främmande land 1927, nr 3—4.

RUMMELHOFF, I. Et internasjonalt Clearing-House for vanføreforsorgen. Sociale Meddelelser 1927, nr 1.

Sverige.

BERGGREN, A. Om den svenska fattigvårdsstatistiken. Statsvetenskaplig Tidskrift 1927, nr 1.

CARL. Frågan om hemvårdarinnor. Svenska Röda Korset 1927, nr 1.

HELLICHIUS, N. Samhällsvård eller fattigvård? Sv. Landsbygdens Kommunaltidning 1927, nr 2.

J—N, P. En barnhusinrättning under 1700-talet. Sv. Landsbygdens Kommunaltidning 1927, nr 2.

Fattigvård eller barnavård. Landskommunernas Tidskrift 1927, nr 3.

Norge.

De norska livförsäkringsbolagens barnhem. Gjallarhornet 1927, nr 5.

Storbritannien.

LIND, E. Nya familjerättsliga lagar i England [›Adoption of Children Act‹ och ›Legitimacy Act‹]. Sv. Juristtidning 1927, nr 2.

Då fattigvården befinner sig i en fackförenings händer. Industria 1927, nr 6.

Persons receiving poor law relief. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 3.

Tyskland.

BIRKE. Unterhaltsanspruch des unehelichen Kindes und Jugendamt. Blätter für Wohlfahrtspflege 1927, nr 3.

FRIEDLÄNDER, ADELE. Aus der Praxis der Künstlerhilfe der Stadt Berlin. Berliner Wohlfahrtsblatt 1927, nr 3.

WOHLRABE. Nachgehende Fürsorge für berufsunfähige Schulentlassene. Blätter für Wohlfahrtspflege 1927, nr 3.

Föreningsväsen.

GÖHRING, H. Arbeiterbewegung in Europa und Amerika. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 13.

KRAHL, W. Falsche und gesunde Kritik an der Gewerkschaftspresse. Die Arbeit 1927, nr 3.

WAGNER, R. Entspricht unsere Gewerkschaftspresse den Forderungen der Zeit? Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 6.

The trade union movement among salaried employees. International Labour Review mars 1927.

Sverige.

HANSSON, S. En fackförenings historia [Stockholms rörarbetare]. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 12.

Irland.

SCHLEEF, CAROLINE. Arbetarrörelsens problem och politik på Irland. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 10 & 12.

Italien.

CIMINO, E. Den fascistiska omorganisationen av den italienska arbetsgivaresammanslutningen. Industria 1927, nr 5.

REVENTLOW, R. Verrat oder Falschung? Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 5.

ITALICUS. Die italienischen Gewerkschaftsführer und der Faschismus. Die Arbeit 1927, nr 3.

Ett fascistiskt samhällsexperiment. Sv. Tidskrift 1927, nr 2.

Die italienischen Gewerkschaftsführer und der Faschismus. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 11.

The right of association in Italy. Industrial and Labour Information 28 febr. 1927.

Trade unionism in Italy. Industrial and Labour Information 21 mars 1927.

Kina.

TA CHEN. The labour movement in China. International Labour Review mars 1927.

Norge.

Samlingskongressen. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1927, nr 2.

Ryssland.

SCHWARZ, S. Die russischen Gewerkschaften auf dem 7. Kongress. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 10.

Storbritannien.

SHADWELL. Trade union reform. Times 17—26 jan. 1927 [Särtryck].

Tyskland.

HARTIG, V. Ein Plan zur Ausdehnung der gewerkschaftlichen Bildungseinrichtungen. Die Arbeit 1927, nr 3.

Österrike.

SENGHOFER, F. Zur Organisation des gewerkschaftlichen Bildungswesens. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 5.

STRAAS, E. Der Irrweg einer Gewerkschaft. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 6.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

CENTERWALL, S. Jordfrågor vid årets riksdag. Hem i Sverige 1927, nr 1.

FREDENBERG, K. Är lappmarkslagens behållande ett allmänt intresse? Skogen 1927, nr 6.

L[EUFVÉN], G. Arrende- och vanhävdslagstiftningen. Landtmannen 1927, nr 11.

Norge.

ØSTBERG, K. Føderåd. Ny Jord 1927, nr 1.

Ryssland.

WIETH-KNUDSEN, K. A. Landboforholdene i Rusland. Statsøkonomisk Tidsskrift 1927, nr 1.

Storbritannien.

ASHBY, A. W. Research and agricultural policy. The Labour Magazine mars 1927.

Tyskland.

WILBRANDT, H. Die Arbeiten der Agrarenquête. Die Arbeit 1927, nr 3.

The science of farm labour: Scientific management and German agriculture. International Labour Review mars 1927.

Österrike.

LINDORFER, G. Die Not der Landwirtschaft. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 6.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

MOLITOR, E. The protection of the workers against unfair dismissal in continental legislation. International Labour Review febr. 1927.

Arbetsfredslagstiftning i utlandet. [Referat av arbetsfredsdelegationens utredning.] Fackföreningsrörelsen 1927, nr 9—10.

Sverige.

LANDSSEKRETARIATET. [Yttrande i frågan om] Lagstiftning rörande kollektivavtal och arbetsdomstolar. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 11.

Lag om kollektivavtal och arbetsdomstolar. Sv. Lantarbetsgivareföreningarnas Medlemsblad 1927, nr 2.

Landsorganisationens nej till avtalslagstiftningen. Industria 1927, nr 6.

Skiljedomsfrågans försumpning. Sv. Bageri-Tidskrift 1927, nr 1.

Tvist om jordbruksavtal. Sv. Lantarbetsgivareföreningarnas Medlemsblad 1927, nr 2.

Amerikas förenta stater.

CLARK, L. D. Collective bargaining in the United States of America. International Labour Review febr. 1927.

FISHER, C. O. The new railway labor act: a comparison and an appraisal. The American Economic Review 1927, nr 1.

Danmark.

JØRGENSEN, T. G. Domstolene og Lovforslaget om Værn for Erhvervs- og Arbejdsfriheden. Socialt Tidsskrift 1927, nr 2.

LEIS. Lovforslag om Arbejds- og Erhvervsfrihed. Arbejderen 19 mars 1927.

Den nye Forligsmandslov endeligt vedtaget. Arbejdsgiveren 1927, nr 9.

Italien.

LANZILLO, A. Verso una nuova branca di attività. I contratti collettivi di lavoro. Rivista Critica di Infortunistica 1927, nr 1.

Japan.

The new Japanese act on the conciliation of labour disputes. International Labour Review febr. 1927.

Kanada.

Strikes and lockouts in Canada and other countries, 1926. The Labour Gazette 1927, nr 2.

Norge.

LYSHOEL, J. H. Öppen konflikt i Norges hemmaindustri. Industria 1927, nr 5.

Den faglige situasjon. Lockouten. — Indeksreguleringen. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1927, nr 2.

Lovregler om avstemning i streikespørsmål? Meddelelsesblad 1927, nr 2.

Spanien.

MON PASCUAL, J. El contrato de trabajo según el vigente código del trabajo. Revista Social 1926, nr 3.

Storbritannien.

Opgjøret efter generalstreiken og grubekonflikten i England. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1927, nr 2.

Storstrejksbyken i England. Industria 1927, nr 5.

Tyskland.

ANTHES, H. G. Zur Frage der bezirklichen Abgrenzung der Arbeitsgerichtsbehörden unter besonderer Berücksichtigung der Verhältnisse Preussens. Der Arbeitgeber 1927, nr 6.

JENDE. Das Arbeitsgerichtsgesetz. Arbeit und Beruf 1927, nr 5.

POTTHOFF, H. Kann das Streiken rechtswirksam verboten werden? Die Arbeit 1927, nr 3.

Der Inhalt der Tarifverträge und ihre allgemeine volkswirtschaftliche Bedeutung. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 10.

Österrike.

FEHLINGER, H. Kollektivavtalen i Österrike. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 9.

Kooperation.

DOWNIE, J. Profit-sharing in retail co-operative societies. The Co-operative Review febr. 1927.

MAY, H. J. Internationalt Andelsforbund i Aaret 1926. Andelsbladet 1927, nr 12

MITZKAT, F. Berührungspunkte von Genossenschaften und Gewerkschaften. Schweiz. Konsum-Verein 1927, nr 11—12.

ROSENFELD, M. The capital with which consumers' co-operation works. International Co-operative Bulletin 1927, nr 3.

STOLPE, H. Tvenne kooperativa program [Petander och Örne]. Svensk Tidskrift 1927, nr 2.

TOTOMIANZ, V. Die Bedeutung und die Errungenschaften der Genossenschaftsorganisation. Die Arbeit 1927, nr 3.

Irland.

GILCHRIST, D. Consumers' co-operation in Ireland. The Co-operative Review febr. 1927.

Italien.

GIDE, CH. Les coopératives en Italie. L'Émancipation 1927, nr 2.

Schweiz.

Zur Errichtung einer Bank der Genossenschaften und Gewerkschaften. Schweiz. Konsum-Verein 1927, nr 11.

Storbritannien.

ALEXANDER, A. V. The work of the parlamentary committee of the co-operative congress. The Co-operative Review febr. 1927.

GREENWOOD, F. Aspects of co-operative production. The Co-operative Review febr. 1927.

JONES, B. Memories of trade unionism v. co-operation. The Co-operative Review febr. 1927.

MERCER, T. W. The national co-operative propaganda campaign. The Co-operative Review febr. 1927.

Industrial co-operative societies in 1925. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 3.

The relation of the co-operative party and the labour party. The Co-operative Review febr. 1927.

Tjeckoslovakien.

Les fermages collectifs des sociétés coopératives et la réforme agraire en Tchécoslovaquie. L'Émancipation 1927, nr 2.

Levnadskostnader.

GIUSTI. Statistique du coût de la vie. Bulletin de l'institut international de Statistique XXII, nr 1.

STORSTEEN, E. Prisutviklingen og levedyrheten i Norge, Danmark og Sverige. Sociale Meddelelser 1927, nr 1.

Amerikas förenta stater.

Changes in cost of living in the United States. Monthly Labor Review febr. 1927.

Living expenses of farmers. Monthly Labor Review febr. 1927.

Danmark.

LÜTZHÖFT, H. Arbejderklassens Kaar. Nogle Kommentarer til den danske Levefod. Tidsskrift for Industri 1927, nr 6.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

GRÜNBAUM-SACHS, HILDE & LANGENBERG. Grundsätzliches zur Arbeit der Berufsämter. Arbeit und Beruf 1927, nr 5.

ZIERTMANN, P. Schullaufbahnberatung. Arbeit und Beruf 1927, nr 5.

Frankrike.

Le problème de l'apprentissage au sénat. L'Information Sociale 24 mars 1927.

Kina.

Vocational education in China. International Labour Review febr. 1927.

Norge.

STUB, H. Hvorfor bør de tekniske mellemskoler omorganiseres? Norges Industri 1927, nr 12.

Storbritannien.

The decline of apprenticeship. The Labour Magazine mars 1927.

Vocational education in Great Britain in 1924—1925. International Labour Review mars 1927.

Tyskland.

HERWARTH, KAETHE v. Die Berufsausbildungen der wirtschaftlichen Frauenschulen auf dem Lande. Arbeit und Beruf 1927, nr 4.

Österrike.

ADLESGRUBER. K. Zum Problem der Lehrzeitverlängerung. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 6.

Nykterhetsfrågan.

COLLA. Das Schuldproblem beim Alkoholismus. Blätter für praktische Trinkerfürsorge 1927, nr 1.

DAHLGREN, T. Alkoholfrågan och nationernas förbund. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 2.

Sverige.

G[AH]N, H. Landsbygdsfylleriet. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 2.

G[AH]N, H. Svenska folkets rusdrycksutgifter och statens inkomst av rusdrycker år 1926. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 2.

HÖJER, W. Försök med försäljning av dubbeldenaturerad skattefri sprit. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 2.

R[OSENBORG], E. Avtalet om kontrolldelegationen i Stockholm. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 2.

H. Konsumtionsökningen och motboksförhållandena. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 2.

Finland.

HARMAJA, L. Den statistiska belysningen av alkoholfrågan i Finland. Social Tidskrift 1927, nr 2.

Vården av alkoholister. [Kommittébetänkande.] Social Tidskrift 1927, nr 2.

Norge.

MARCUS, M. Norge och den individuella kontrollen. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 2.

Tyskland.

DÖHREN, v. Über Heilung von Alkoholkranken, besonders nach den Erfahrungen der Heilstätte »Seefrieden». Blätter für praktische Trinkerfürsorge 1927, nr 1.

Socialförsäkring.

MAGNANIMI, R. Bronco polmonite ed infortunio sul lavoro. Rivista Critica di Infortunistica 1927, nr 1.

MOULIN, M. G. Les assurances sociales du territoire de la Sarre. Le Musée Social 1927, nr 2.

NEY, Statistique des accidents du travail. Bulletin de l'institut international de Statistique XXII, nr 1.

TVILSTEGAARD, A. Skadebehandling ved Syg- og Ulykkesforsikring. Nordisk Försäkringstidskrift 1927, nr 2.

ULRICH, J. Lumbago i Forhold til Syge- og Ulykkesforsikring. Nordisk Försäkringstidskrift 1927, nr 2.

ÖSTRAND, D. Ett bidrag till diskussionen om ögonskadorna. Arbetarskyddet 1927, nr 3.

Dansk-norsk overenskomst [angående overflytning av sykekassemedlemmer]. Sykeforsikringsbladet 1927, nr 2.

La participation des médicins à l'assurance sociale. Revue du Travail 1927, nr 2.

Sverige.

L[AGERLÖF], C. B. L. Önskemål och förutsättningar för en målmedveten social sjukförsäkring. Social-Medicinsk Tidskrift 1927, nr 3.

Kungl. Maj:ts propositioner i sjukkassefrågan. Sv. Sjukkasse-Tidning 1927, nr 3.

Omorganisation av sjukkasseverksamheten. Tidskrift för Pensionsförsäkringen 1927, nr 2.
Propositionen om sjukkassornas omorganisation. Assurans 1927, nr 6.
Skattebetalarnas förening angriper den sjukvårdande verksamheten. Tidskrift för Pensionsförsäkringen 1927, nr 2.
Sociala organisationsfrågor. Vårt liv 1927, nr 2.
Svensk sykeforsikring. Sykeforsikringsbladet 1927, nr 2.

Danmark.

DANIEL, H. Nedskæringen [af de sociale Udgifter]. Sygekasse-Bladet 1927, nr 3.
FRIDERICIA, H. J. Sygekasseloven af 20. Juni 1921. Sygekasse-Bladet 1927, nr 3.
FRØLING, E. Om Betingelserne for Aldersrente. Socialt Tidsskrift 1927, nr 2.
Erhvervsorganisationernes Henvendelse til Regeringen og Rigsdagen. Arbejdsgiveren 1927, nr 10.
Nedskæringsforslagene og Erhvervene. Tidsskrift for Industri 1927, nr 6.

Finland.

HELO, J. Sjukförsäkringen enligt regeringens proposition. Social Tidskrift 1927, nr 3.

Norge.

Sykeforsikringen. Regjeringens forslag. Sykeforsikringsbladet 1927, nr 2.

Storbritannien.

Workmen's compensation in 1925. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 3.

Tyskland.

WOLFF, G. Die Ergebnisse der deutschen Sozialversicherung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 2.
Die Mitarbeit der versicherten in der Verwaltung der Landesversicherungsanstalten. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 11.
Die Verwaltung der Landesversicherungsanstalten. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 13.
Die Zukunft der Invalidenversicherung. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 10.

Österrike.

KOMPERT, P. Das neue österreichische Gesetz über die Arbeiterversicherung. Zentralblatt für Reichsversicherung 1927, nr 3.

Ut- och invandring.

WILLCOX. Les statistiques internationales des migrations. Bulletin de l'institut international de Statistique XXII, nr 1.
An international draft model agreement concerning cards for oversea transmigrants. Monthly Record of Migration mars 1927.

Amerikas förenta stater.

Changes in occupational character of immigration since the war. Monthly Labor Review febr. 1927.

Danmark.

BRÜEL, E. Bør der oprettes et Udvandringskommissariat? Socialt Tidsskrift 1927, nr 2.

Frankrike.

LIER, TH. VAN. Immigratie en arbeidsmarkt in Frankrijk. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1927, nr 3.
French industrial organisations and immigration restriction. Monthly Record of Migration mars 1927.
Immigration policy in France and unemployment measures. Monthly Record of Migration mars 1927.
The 13th French health congress and immigration problems. Monthly Record of Migration mars 1927.

Irland.

Emigration in 1926. Irish Trade Journal mars 1927.

Tjeckoslovakien.

HORÁČEK, C. Statistický příspěvek k našemu vystěhovaleckému problému. (Contribution statistique au problème de l'émigration en Tchécoslovaquie.) Bulletin Statistique de la République Tchécoslovaque 1927, nr 1/3.

Tyskland.

SCHENCK, E. Sollen wir siedeln oder auswandern? Der Arbeitgeber 1927, nr 4.
Aus- und Einwanderung im Jahre 1926. Wirtschaft und Statistik 1927, nr 3.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling har under tiden 11 mars—10 april 1927 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
65.	K. kung. ang. undantag för medborgare i Tjeckoslovakien från vissa bestämmelser i lagen om försäkring för olycksfall i arbete	24 mars.

Stockholm 1927. P. A. Norstedt & Söner

Arbetsmarknaden under april månad 1927.

Såsom beräknat utvecklade sig läget å den svenska arbetsmarknaden under april månad i gynnsam riktning, huvudsakligen till följd av den alltid på vårsidan inträdande ökningen av arbetstillgången inom en del säsongbetonade yrken. Förklarligt nog kom förbättringen att i första hand beröra jordbruks- och byggnadsarbetare samt sjöfolk, men även på andra arbetsområden kunde man konstatera en påtaglig lättnad. Vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna sjönko arbetssökandesiffrorna, medan platstillgången samtidigt visade stigande tendens. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser stannade vid 171 mot 208 i mars. Motsvarande siffra i fjol var 163, vadan jämviktsläget för näringslivet i dess helhet måste sägas vara i det närmaste oförändrat. Att förskjutningarna under innevarande år gingo i gynnsammare riktning kan bland annat avläsas i siffrorna för antalet arbetslösa, som erhöllo anvisning till nödhjälpsarbete; mot 2 032 i mars svarade 1 654 i april. Arbetslöshetskommissionen meddelade, att kommunernas efterfrågan på platser vid de statliga nödhjälpsarbetena starkt nedgått med vårens inträde, och antalet nödhjälpsarbetare å kommissionens arbetsplatser sjönk under månaden från 3 944 till 3 474.

April månad betydde för jordbruket en ökning av behovet av arbetskraft, och dess efterfrågan gällde i första hand fast tjänstepersonal för sommarhalvåret. Tillgången å arbetstagare var mestadels fullt tillräcklig, utom beträffande yngre drängar och ladugårdspersonal, där bristen flerstädes gjorde sig mycket märkbar. Även trädgårdspersonal och rena tillfällighetsarbetare kunde beredas anställning i ökad utsträckning. Den i år utökade sockerbetsodlingen synes komma att kraftigt stegra behovet av arbetskraft till jordbruket, enär beställningar å betfolk, närmast till de skånska odlingsdistrikten, förelågo i stor utsträckning. Från Bohuslän klagades över att den nu åter uppblomstrande stenindustrien drager till sig arbetare från jordbruket och att bönderna på sina håll emotse vårarbetet med visst bekymmer.

Byggnadsverksamheten torde under månaden ha dragit till sig åtskillig arbetskraft, även om man icke på alla orter vågar räkna med att lättnaden på denna del av arbetsmarknaden under högsäsongen skall bliva lika stor som tidigare år. Inom verkstadsindustrien rådde alltjämt ett visst överskott å arbetskraft, dock huvudsakligen å mindre yrkeskunnig sådan. Brist förekom samtidigt på kompetenta specialarbetare, mest verktygsarbetare. Skeppsvarven hade god arbetstillgång. Tegelindustrien påbörjade arbetet för säsongen; det gynnsamma läget vid stenhuggerierna är redan berört. Å övriga avsnitt av den industriella arbetsmarknaden torde läget ha varit i stort sett oförändrat.

Inom handel och samfärdsel märktes i första hand seglationens utvidgning, vilken medförde en påtaglig förbättring i tillgången å hyror

för sjöfolk. Sjömanshusen rapporterade sålunda 4 621 påmönstringar mot 2 527 avmönstringar under månaden. Arbetet i hamnarna ökades i motsvarande grad. Inom affärsverksamheten kunde man konstatera ökad efterfrågan å butiks- och magasinspersonal, medan däremot läget för den arbetslediga kontorspersonalen var i det stora hela oförändrat.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under april samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	*293*	*258*	*208*	*171*	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1923	225	168	130	95	79	78	88	113	94	86	113	134
1924	142	116	113	93	73	71	79	108	101	105	156	205
1925	206	148	120	96	92	91	94	113	122	129	186	220
1926	189	152	112	101	106	95	96	107	126	138	211	244
1927	*205*	*155*	*114*	*101*	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1923	364	339	262	187	150	162	155	151	142	159	222	207
1924	261	244	200	174	152	152	161	146	140	174	242	228
1925	316	289	243	196	180	176	186	177	168	197	263	227
1926	290	273	223	189	177	185	184	171	172	210	289	272
1927	*310*	*287*	*250*	*202*	—	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·8	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	*16·2*	*15·5*	*14·1*	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Fackföreningarnas arbetslöshetsprocent kom för månadsskiftet mars—april att understiga siffrorna för såväl föregående månad som motsvarande tidpunkt i fjol. Därest tendensen står fast, skulle den på fackföreningshåll tidigare konstaterade stegringen av arbetslösheten numera ha nått kulmen. Arbetslöshetens utbredning inom olika fack framgår närmare av tabellen å sid. 422.

Arbetstillgången under första kvartalet 1927

enligt uppgifter från industriidkare m. fl.

Följande översikt över arbetstillgång m. m. inom olika yrken och näringar under första kvartalet år 1927 är, liksom föregående redogörelser av samma slag, till huvudsaklig del grundad på uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från arbetsgivare inom olika näringsgrenar. Frågeformulären ha till största delen insamlats genom socialstyrelsens ombud i orterna. Av ombuden, vilka för närvarande uppgå till ett antal av 47, äro 21 föreståndare för arbetsförmedlingskontor, tillhörande Sveriges offentliga arbetsförmedling. Direkt av socialstyrelsen ha dylika uppgifter insamlats från arbetsgivare i Stockholm med närmaste omnejd ävensom från sådana större arbetsgivare i landsorten, som i regel sysselsätta minst 200 arbetare.

För ifrågavarande kvartal ha besvarade formulär inkommit från 2 033 arbetsgivare med 259 393 arbetare inom industri och hantverk samt transportarbete, vartill kommer ett mindre antal uppgiftslämnare från jordbruk och andra näringsgrenar. En bearbetning av de inkomna svaren har givit vid handen, att arbetstillgången under första kvartalet 1927, i jämförelse med samma kvartal föregående år, ansågs:

såsom *bättre* av 308 arbetsgivare med 40 580 arbetare (16 %),
såsom *oförändrad* av 1 244 arbetsgivare med 162 854 arbetare (63 %) och
såsom *sämre* av 481 arbetsgivare med 55 959 arbetare (21 %).

Av de redovisade arbetarna ha 36 % varit anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången såsom mer än medelgod, medan 36 % haft medelgod och 28 % mindre än medelgod arbetstillgång. Motsvarande siffror för närmast föregående kvartal voro resp. 39, 34 och 27 samt för första kvartalet 1926 resp. 35, 37 och 28.

Arbetstillgångens växlingar under den senaste tioårsperioden framgå av nedanstående tablå, i vilken mycket god arbetstillgång motsvarar poängsiffran 5 och siffrorna 4, 3, 2 och 1 i tur och ordning beteckna god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång.[1]

Kvartal	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927
I	4·02	3·88	3·23	2·71	3·76	1·80	2·12	2·96	3·03	2·91	3·01	3·04
II	4·16	3·74	3·38	3·06	3·83	1·87	2·62	3·19	3·12	3·11	3·09	
III	4·15	3·65	3·42	3·29	3·27	2·11	2·89	3·24	3·04	3·07	3·06	
IV	4·17	3·50	3·14	3·48	2·84	2·14	2·87	3·17	2·98	3·08	3·07	
Medeltal .	4·18	3·69	3·29	3·14	3·30	1·98	2·63	3·14	3·04	3·04	3·06	

Konjunktursiffran för rapportkvartalet angiver arbetstillgången för hela den berörda industrien såsom medelgod. Jämför man siffrorna för detta och

[1] Se Soc. Medd. årg. 1925, sid. 880 ff.

tidigare kvartal, kan man konstatera någon minskning av arbetstillgången i förhållande till sista kvartalet i fjol, vilket torde stå i samband därmed, att januarikvartalet under normala marknadsförhållanden alltid är årets sämsta. Sammanställer man siffrorna för första kvartalet åren 1926 och 1927, är skillnaden ytterst obetydlig; innevarande års siffra är något fördelaktigare.

Då läget på arbetsmarknaden givetvis inverkar på och återspeglas i den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet, meddelas ur de månatliga redogörelserna för nämnda verksamhet till ytterligare jämförelse efterföljande sammanställning, utvisande förhållandet mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft.

På 100 *lediga platser* kommo följande antal *ansökningar om arbete:*

	1:a kvartalet 1927			4:e kvartalet 1926			1:a kvartalet 1926		
	mars	febr.	jan.	dec.	nov.	okt.	mars	febr.	jan.
Jordbruk och skogshushållning	114	155	205	244	211	138	112	152	189
Övriga näringsgrenar	250	287	310	272	289	210	223	273	290
Samtliga »	208	258	298	268	273	186	191	247	278

Med ledning av tabellen å sid. 358—359, som utgör en sammanfattning av de lämnade uppgifterna från arbetsgivare inom industri och hantverk, har dessutom utarbetats följande översikt över arbetstillgången inom vissa större näringsgrupper:

	Konjunktursiffror				
	1:a kvart. 1927	4:e kvart. 1926	3:e kvart. 1926	2:a kvart. 1926	1:a kvart. 1926
Malmbrytning och metallindustri	2·91	2·89	2·77	2·94	3·07
Jord- och stenindustri	2·99	2·68	2·78	2·66	2·27
Trävaruindustri	2·77	3·09	3·22	3·32	2·70
Pappers- och grafisk industri	3·37	3·51	3·62	3·69	3·60
Livsmedelsindustri	3·17	3·27	3·32	3·17	3·09
Textil- och beklädnadsindustri	3·12	3·14	3·09	2·94	2·98
Läder-, hår- och gummivaruindustri	3·07	3·19	3·00	2·83	2·77
Kemisk-teknisk industri	3·19	3·19	3·19	3·23	3·20

Konjunktursiffrorna för industriens specialbranscher återfinnas i den efterföljande huvudtabellen.[1]

En granskning av materialet rörande första kvartalets arbetstillgång ger till resultat, att i stort sett inga större rubbningar förekommit i den stabila konjunkturutveckling, som kännetecknade fjolårets industriella näringsliv, även om inom vissa tongivande industrier konjunktursiffrorna förändrat sig i såväl uppåtgående som nedåtgående riktning.

Inom huvudgruppen *malmbrytning och metallindustri* kunde man för gruvornas del konstatera ett väsentligt uppsving i malmexporten, och kvantitetssiffrorna för årets båda första månader lågo 40 à 50 % högre än vid mot-

[1] Motsvarande siffror för tiden tredje kvartalet 1915—tredje kvartalet 1925 återgivas i Soc. Medd. årg. 1925, sid. 882—885, varefter de för de följande kvartalen funnas införda i den fortlöpande kvartalsstatistiken över arbetstillgången.

svarande tidpunkt ett år tidigare. Förädlingsindustri samt järn- och stålmanufaktur hade däremot fortfarande att kämpa med svårigheter, och utvecklingstendensen torde snarast hava varit fallande. I fråga om verkstadsindustrien likasom ock den elektromekaniska industrien kunde läget anses oförändrat sedan föregående kvartal, och arbetstillgången angavs sålunda fortfarande vara medelgod. Skeppsvarven rapporterade en ej oväsentlig förbättring, till dels betingad av vårutrustningen av fartyg och i samband därmed stående reparationsarbeten.

Jord- och stenindustriens konjunktursiffra, vilken under föregående kvartal gick ned, hade nu avsevärt förbättrats, detta i främsta rummet beroende på de gynnsammare förhållanden, som hava inträtt vid de bohusländska stenhuggerierna, sedan man här lyckats övervinna de efter tidigare arbetskonflikt rådande svårigheterna på marknaden. Sedan produktionen åter kommit i gång vid de engelska kolgruvorna, hade avsättningen för de skånska stenkolen efter det tillfälliga uppsvinget under förra kvartalet kraftigt sjunkit. Förändringar inom övriga till denna industrigrupp hörande företagsgrenar torde få anses vara mindre kännbara ur arbetsmarknadssynpunkt.

Inom *trävaruindustrien* hade sågverken under 1926 vidtagit betydliga inskränkningar i produktionen för att hålla jämvikt mellan tillgång och efterfrågan, och fjolårets export av sågade och hyvlade trävaror samt småvirke understeg närmast föregående års. Med 1927 års ingång synes läget på trävarumarknaden hava blivit påtagligt förbättrat, varom bl. a. avsättningsrapporterna vittnade. Då alla tecken tyda på större livlighet å marknaden, synas de svenska sågverken ha att motse ytterligare förbättrad arbetstillgång. Den tillbakagång, som konstaterats vid en del snickeri- och möbelfabriker, torde höra till säsongföreteelserna.

Pappers- och grafisk industri var ur arbetstillgångens synpunkt fortfarande den mest gynnade inom näringslivet, men de sedan ett par år tillbaka synnerligen gynnsamma avsättningsförhållandena, särskilt för trämassefabrikerna, hade nu i viss mån försämrats. Även om på allra sista tiden någon förbättring kunnat skönjas, är dock läget icke fullt stabilt, beroende på de tryckta förhållanden, under vilka pappersindustrien i vissa länder för närvarande arbetar; framför allt gäller detta England och Frankrike. Konsumenterna söka nu i görligaste mån täcka det närmaste behovet ur gamla lager och undvika nybeställningar för att dymedelst nedtvinga priserna. Givetvis influerades pappersmarknaden av trämassans försämrade läge, och köplusten har varit mindre god, även om läget ur arbetsmarknadssynpunkt icke härav undergick någon försämring. Bokbinderierna och boktryckerierna uppvisade fortfarande god arbetstillgång, även om, särskilt beträffande de förstnämnda, en minskning i sysselsättningen på sina håll var märkbar.

Livsmedelsindustrien, som har sin brådaste arbetstid under julkvartalet, kunde för vissa branscher rapportera en normal minskning av arbetstillgången under januarikvartalet. I första hand berördes härav de få i gång varande sockerfabrikerna, sedan betkampanjen avslutats med december

	Näringsgrenar	Hela antalet		Tillgång å arbete										Konjunkturssiffra
				Mycket god		God		Medelgod		Mindre god		Dålig		
		Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	
	Malmbrytn. o. metallind.													
1	Malmgruvor	41	7 263	—	—	9	2 490	11	2 521	9	1 523	12	729	2·93
2	Malmförädlingsverk	53	21 768	—	—	7	6 282	10	2 865	22	7 513	14	5 108	2·47
3	Järn- och stålmanufaktur	66	7 654	1	10	10	700	29	4 413	14	1 826	12	705	2·67
4	Mekaniska verkstäder	236	32 539	11	1 736	59	8 690	82	11 518	67	8 721	17	1 874	2·99
5	Skeppsvarv	16	6 732	2	614	9	5 364	1	201	3	222	1	331	3·85
6	Elektromekanisk industri	20	7 126	—	—	3	3 019	9	3 141	5	505	3	461	3·22
7	Annan metallindustri	47	3 312	1	82	7	754	23	1 566	12	716	4	194	2·94
	Jord- och stenindustri													
8	Kolgruvor	7	2 136	—	—	—	—	4	897	2	865	1	374	2·24
9	Torvindustri	21	317	—	—	2	11	10	164	5	96	4	46	2·44
10	Stenbrott o. -huggerier	48	6 748	1	25	14	3 191	21	2 834	11	686	1	12	3·38
11	Kakel- o. porslinsind.	12	2 192	—	—	1	49	4	770	4	1 258	3	115	2·84
12	Tegelbruk	73	2 072	1	14	10	1 109	22	564	21	246	19	139	3·30
13	Glasbruk	22	2 690	—	—	3	308	13	1 936	4	186	2	260	2·85
14	Cementfabriker, kalkbruk	36	3 643	—	—	9	944	11	2 144	8	448	8	107	3·08
	Trävaruindustri													
15	Sågverk	172	18 120	2	247	39	3 843	71	6 986	41	5 830	19	1 214	2·78
16	Snickeri- o. möbelfabr.	131	6 142	6	187	23	728	50	3 168	35	1 396	17	663	2·74
17	Annan trävarufabrikation	14	475	—	—	2	170	4	127	3	85	5	93	2·79
	Pappers- o. grafisk ind.													
18	Trämassefabriker	68	15 252	—	—	31	8 200	23	4 370	13	2 282	1	400	3·34
19	Pappersbruk	31	8 967	3	1 240	12	4 135	5	1 115	10	2 090	1	387	3·42
20	Bokbinderier m. m.	39	2 689	1	9	15	1 246	15	1 139	6	225	2	70	3·38
21	Boktryckerier o. graf. anst.	83	5 202	4	117	34	2 523	36	2 043	9	519	—	—	3·48
	Livsmedelsindustri													
22	Kvarnindustri	17	1 082	—	—	3	111	5	356	6	462	3	153	2·39
23	Bagerier	38	2 119	1	242	16	956	11	597	9	264	1	60	3·50
24	Sockerindustri	19	2 129	—	—	1	72	8	1 917	—	—	10	140	2·90
25	Choklad- o. konfektfabr.	20	2 692	—	—	7	1 335	9	799	4	558	—	—	3·29
26	Bryggerier och bränn erier	61	3 468	—	—	18	1 008	34	2 089	7	248	2	123	3·15
27	Tobaksfabriker	10	2 608	—	—	2	690	7	1 780	1	138	—	—	3·21
28	Annan livsmedelsindustri	41	1 840	2	28	17	940	15	611	6	239	1	22	3·89
	Textil- o. beklädnadsind.													
29	Bomullsindustri	44	14 695	3	667	18	4 484	12	5 599	10	3 138	1	807	3·07
30	Jute- och linneindustri	10	2 330	1	12	2	497	4	1 394	2	358	1	69	3·01
31	Ylleindustri	50	7 882	—	—	11	1 212	14	3 755	19	2 568	6	347	2·74
32	Trikåfabriker	26	4 126	1	76	10	2 806	9	1 041	6	203	—	—	3·67
33	Skrädderi- o. sömnadsyrket	57	6 617	4	821	15	2 270	23	1 840	12	1 629	3	57	3·33
34	Annan hithör. industri	63	4 747	2	51	23	1 942	27	1 686	10	1 024	1	44	3·20
	Läder-, hår- o. gummiind.													
35	Garverier o. läderfabriker	16	811	—	—	5	367	4	124	4	276	3	44	3·00
36	Skofabriker	49	6 510	—	—	18	2 193	13	1 620	11	1 296	7	1 401	2·71
37	Gummivarufabriker	6	4 232	—	—	2	3 014	4	1 218	—	—	—	—	3·71
38	Annan hithör. industri	28	1 306	—	—	6	354	12	458	7	360	3	134	2·79
	Kemisk-teknisk industri													
39	Ljus-, tvål- o. oljefabriker	30	1 272	—	—	9	422	14	680	6	151	1	19	3·18
40	Konstgödningsfabriker	7	963	1	201	6	762	—	—	—	—	—	—	4·21
41	Tändsticksfabriker	9	5 344	—	—	—	—	8	5 233	—	—	1	111	2·96
42	Annan hithör. industri	24	2 350	—	—	12	1 025	9	1 000	3	325	—	—	3·30
43	**Byggnadsverksamhet**	70	2 830	—	—	10	845	25	1 134	21	610	14	241	2·91
44	**Kraft-, belysn.- o. vatten v.**	41	5 475	—	—	10	1 131	17	1 876	11	2 221	3	247	2·71
45	**Handel och varulager**	35	1 938	—	—	6	644	20	1 126	8	165	1	3	3·24
46	**Land- och sjötransport**	26	6 988	2	293	6	2 972	10	2 512	4	461	4	750	3·23
47	*Summa* 1:a kv. 1927	**2 033**	**259 393**	**50**	**6 672**	**532**	**85 808**	**768**	**94 927**	**471**	**58 932**	**212**	**18 054**	**3·04**
48	» 4:e » 1926	2 048	258 406	60	8 016	615	92 517	661	88 008	446	49 701	266	20 164	3·07
49	» 3:e » »	2 102	272 379	78	9 425	673	88 260	741	106 011	389	46 166	221	22 517	3·06
50	» 2:a » »	2 165	277 581	64	9 212	720	96 921	801	101625	395	49 704	185	20 119	3·09
51	» 1:a » »	1 976	252 263	52	10 549	516	77 903	687	92 760	430	45 888	291	25 163	3·01

Arbetstillgången i jämförelse med näst föregående kvartal						Arbetstillgången i jämförelse med samma kvartal föregående år						Tillgång å arbetskraft						
Bättre		Oförändrad		Sämre		Bättre		Oförändrad		Sämre		Brist		Normal tillgång		Överflöd		
Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	
5	837	32	4 728	4	1 698	6	2 217	26	4 302	9	744	—	—	13	1 149	28	6 114	1
8	1 651	26	9 961	19	10 156	9	2 732	22	8 658	22	10 378	—	—	19	3 980	34	17 788	2
14	805	34	4 907	18	1 942	9	584	36	4 395	21	2 675	—	—	30	2 349	36	5 305	3
48	4 413	141	19 152	47	8 974	45	4 284	131	16 012	60	12 243	7	1 239	150	18 339	79	12 961	4
9	2 418	7	4 314	—	—	4	1 910	9	4 450	3	372	—	—	13	6 112	3	620	5
3	724	10	5 553	7	849	4	370	11	6 062	5	694	1	2 079	12	3 657	7	1 390	6
2	97	27	1 737	18	1 478	9	309	25	1 844	13	1 159	—	—	30	2 091	17	1 221	7
—	—	4	1 210	3	926	2	404	5	1 732	—	—	—	—	1	301	6	1 835	8
5	44	9	172	7	101	4	48	12	196	5	73	—	—	11	169	10	148	9
24	5 257	19	1 327	5	164	10	2 871	28	3 519	10	358	—	—	31	5 431	17	1 317	10
2	71	9	2 080	1	41	1	49	7	1 815	4	328	—	—	6	495	6	1 697	11
16	598	40	1 378	17	96	10	374	54	1 645	9	53	—	—	32	477	41	1 595	12
3	199	13	1 349	6	1 142	2	341	16	1 964	4	385	—	—	15	1 480	7	1 210	13
6	460	23	2 823	7	360	4	670	25	2 702	7	271	—	—	13	1 087	23	2 556	14
48	3 566	73	6 921	51	7 633	26	1 842	119	14 380	27	1 898	—	—	84	7 414	88	10 706	15
21	696	51	2 771	59	2 675	29	980	56	2 930	46	2 232	—	—	80	3 775	51	2 367	16
1	38	8	332	5	105	—	—	11	445	3	32	—	—	6	248	8	227	17
5	1 180	43	9 891	20	4 181	7	1 348	52	12 065	9	1 839	—	—	30	6 511	38	8 741	18
1	504	24	7 822	6	641	2	431	21	7 184	8	1 352	—	—	16	4 084	15	4 883	19
5	276	22	1 837	12	576	8	499	23	1 830	8	360	—	—	30	2 867	9	322	20
8	131	63	4 205	12	866	14	406	62	4 417	7	379	1	19	61	4 063	21	1 120	21
1	25	6	385	10	672	—	—	9	506	8	576	—	—	5	275	12	807	22
6	685	25	1 001	7	433	8	666	21	1 159	9	294	—	—	26	1 640	12	479	23
6	999	8	161	5	969	2	137	7	1 342	10	650	—	—	3	349	16	1 780	24
1	62	13	2 139	6	491	3	287	15	2 185	2	220	—	—	16	2 442	4	250	25
1	19	49	2 966	11	483	1	38	56	3 284	4	196	—	—	38	2 214	23	1 254	26
—	—	8	2 440	2	168	—	—	9	2 591	1	17	—	—	9	2 470	1	138	27
2	137	29	1 518	10	385	—	—	30	1 256	11	584	—	—	26	1 314	15	526	28
8	2 623	33	11 584	3	488	11	3 836	26	8 985	7	1 874	—	—	34	12 373	10	2 322	29
5	1 096	2	807	3	427	5	1 214	2	689	3	427	—	—	6	949	4	1 381	30
8	933	22	3 911	20	3 038	8	2 535	24	2 779	18	2 568	—	—	33	5 881	17	2 001	31
2	94	18	3 765	6	267	4	2 121	19	1 880	3	125	—	—	18	2 857	8	1 269	32
9	973	34	4 308	14	1 336	10	1 270	38	3 837	9	1 510	1	67	43	5 781	13	769	33
10	1 026	44	3 224	9	497	9	1 162	42	2 387	12	1 198	3	177	48	3 609	12	961	34
1	27	10	537	5	247	1	27	9	502	6	282	—	—	5	177	11	634	35
8	1 137	24	3 403	17	1 970	10	1 302	26	3 482	13	1 726	2	191	34	4 747	13	1 572	36
1	384	4	3 385	1	463	1	384	4	3 493	1	355	—	—	4	3 493	2	739	37
2	31	13	753	13	522	2	17	17	844	9	445	—	—	16	455	12	851	38
3	153	22	872	5	247	1	21	23	1 000	6	251	—	—	17	782	13	490	39
2	247	5	716	—	—	1	164	6	799	—	—	—	—	4	425	3	538	40
—	—	8	5 233	1	111	—	—	8	5 233	1	111	—	—	1	1 399	8	3 945	41
3	240	13	957	8	1 153	6	531	15	1 586	3	233	—	—	13	1 334	11	1 016	42
15	877	32	1 307	23	646	15	873	25	1 066	30	891	—	—	33	1 737	37	1 093	43
6	1 054	27	3 441	8	980	1	33	23	2 742	17	2 700	—	—	12	925	29	4 550	44
1	22	20	1 383	14	533	1	273	24	1 512	10	153	—	—	10	605	25	1 333	45
4	436	11	3 167	11	3 385	3	1 020	15	5 220	8	748	—	—	15	4 756	11	2 232	46
339	**37 245**	**1 158**	**157 033**	**586**	**64 515**	**308**	**40 580**	**1 244**	**162 854**	**481**	**55 959**	**15**	**3 772**	**1 152**	**138 568**	**866**	**117 053**	47
280	41 483	1 199	165 030	569	51 893	294	51 707	1 303	157 564	451	49 135	17	3 101	1 197	143 861	834	111 444	48
329	35 369	1 327	183 344	446	53 666	324	49 299	1 330	160 037	448	63 043	34	5 142	1 317	152 966	751	114 271	49
492	49 848	1 314	182 920	359	44 813	345	52 606	1 356	162 963	464	62 012	27	4 420	1 301	151 726	837	121 435	50
251	32 163	1 137	154 739	588	65 361	328	53 572	1 165	145 953	483	52 738	30	8 031	1 099	126 875	847	117 357	51

månads utgång. Inom kvarnindustrien syntes den alltjämt skarpa konkurrensen menligt påverka avsättningsmöjligheterna för en del kvarnföretag. Såväl bagerier som choklad- och konfektfabriker, vilka efter julkvartalet pläga få vidkännas minskad arbetstillgång, rapporterade, att läget under årets första månader var oförändrat gynnsamt.

Inom *textil- och beklädnadsindustrien* var ställningen i stort sett ungefär densamma som ett kvartal tidigare, om man undantager, att en viss avmattning gjort sig gällande i fråga om yllebranschen samt att jute- och linneindustrien hade stegrad konjunktursiffra. Nedgången i fråga om skrädderi- och sömnadsyrket torde få tillskrivas den omständigheten, att rapportkvartalet låg mellan vinter- och vårsäsongerna, vadan alltså en minskad livaktighet på hithörande marknad måste råda.

Beträffande *läder-, hår- och gummivaruindustrien* uppvisade rapporterna större eller mindre nedgång för samtliga grenar. Skoindustrien synes hava haft mindre god försäljningssäsong, under det att gummifabrikernas ställning fortfarande var synnerligen god.

Den *kemisk-tekniska industrien* arbetade under samma gynnsamma förhållanden som tidigare. Dock hade ljus-, tvål- och oljefabrikerna något minskad arbetstillgång efter julmarknaden, och konstgödningsfabrikernas avsättning förbättrades inför det annalkande vårarbetet vid jordbruket.

Byggnadsverksamheten var alltjämt ganska livlig, framförallt i de större stadssamhällena, även om man under den kallare årstiden förklarligt nog måste inskränka en del utearbeten. Arbetstillgången var sålunda relativt riklig för de fullgoda yrkesmännen, medan däremot grovarbetarna och hantlangarna inom byggnadsindustrien hade svårare att finna någon lämplig sysselsättning. — Trots den livliga byggnadsverksamheten under de senaste åren synes behovet av bostadslägenheter, i synnerhet i de större städerna, ännu icke vara fyllt, varför man även innevarande år torde kunna räkna med god tillgång å arbete inom byggnadsbranschen.

Handels- och affärsverksamheten synes hava varit livlig. Den milda vintern ökade möjligheterna för sjöfarten, och tillgången å hyror för sjömän var i förhållande till tidigare år påtagligt större.

Skogsavverkningarna pågingo i normal utsträckning i hela Norrland, medan verksamheten inom värmlands- och bergslagsskogarna låg så gott som nere på grund av där rådande arbetskonflikt. Den för Norrlands vidkommande tidigare rapporterade svåra arbetslösheten reducerades till mera normala proportioner tack vare den goda arbetstillgången i de viktigaste skogsdistrikten.

Vid *jordbruket* måste man alltid räkna med minskade sysselsättningsmöjligheter under den kallare årstiden, och säsongarbetslösheten bland jordbruksarbetare torde under senare år ha något stegrats till följd av lantbrukarnas ökade benägenhet att inskränka den fasta stat- och tjänstepersonalen och *mera inrikta sig på sommaranställningar*. Den för årstiden ovanligt blida väderleken möjliggjorde dock ett tidigare påbörjande av vårarbetena, och redan under första kvartalet kunde man konstatera stegrad efterfrågan å arbetskraft till jordbruket.

Bostadsproduktionen under år 1926 inom Stockholm jämte förortsområde.

Socialstyrelsens årliga statistiska översikter av byggnadsverksamheten i Sveriges städer och stadsliknande samhällen kunna ej ge någon fullständig överblick av den numera allt betydelsefullare bostadsproduktion, som äger rum inom de större städernas förortsområden. Uppgifter till ifrågavarande statistik avges nämligen av vederbörande byggnadsnämnder å orter, för vilka tillämpas byggnadsstadgan för rikets städer. Beträffande Stockholms förstadsområde meddelas till den årliga bostadsproduktionsstatistiken fullständiga uppgifter för de med huvudstaden införlivade församlingarna Bromma och Brännkyrka[1], men beträffande icke inkorporerade områden inkomma uppgifter blott från de samhällen, vilka äro organiserade såsom städer, köpingar eller municipalsamhällen, och icke från det stora antalet villa- och egnahemssamhällen utan byggnadsnämnd. För dessa sistnämnda orter företogs emellertid år 1923 en specialutredning, varvid man genom hänvändelse till tomtbolag, egnahems- och villaägareföreningar samt eljest ortskunniga personer sökte införskaffa uppgifter om under tiden 1 jan. —1 okt. 1923 nybyggda bostadslägenheter.[2] Då utvecklingen av Stockholms faktiska bostadsområde alltjämt erbjuder stort intresse, har inom socialstyrelsen verkställts en förnyad undersökning avseende hela år 1926. Uppgifter till denna hava, förutom från de till den ordinarie bostadsproduktionsstatistiken rapporterande samhällena, efter särskilt formulär införskaffats från tillhopa 34 fastighets- och tomtbolag och andra markförsäljare samt från 15 villa- och egnahemsägareföreningar och andra tomtköparerepresentanter. Önskade upplysningar hava genomgående lämnats med beredvillighet och intresse.

Undersökningen torde beröra alla orter av nämnvärd betydelse, där personer äro bosatta, som hava sitt dagliga arbete i huvudstaden. Enligt sakkunnigas uppskattningar äro dessa orter utströdda över en cirkelyta med en radie av 20—25 km. från Gustav Adolfs torg, sålunda ett avstånd, vars tillryggaläggande medelst spårväg, järnväg, omnibus e. d. erfordrar högst en timme. Inom detta område torde antalet tättbebyggda orter uppgå till c:a 120, däribland 4 städer (Lidingö, Djursholm, Vaxholm och Sundbyberg), 3 köpingar (Stocksund, Saltsjöbaden och Hässelby villastad) samt 16 municipalsamhällen. Övriga medtagna orter, vilka äro belägna inom ett 10-tal olika landskommuner, äro av växlande art och storlek, från folkrika egnahemsområden på väg att organisera sig som särskilda samhällsenheter till smärre grupper av villor och stugor, till god del bebodda endast sommartid. Framhållas må emellertid, att i statistiken icke medtagits distrikt med uteslu-

[1] Brännkyrka och Bromma ha i denna framställning genomgående hänförts till förortsområdet, medan beteckningen »egentliga Stockholm» användes om Stockholm exklusive dessa båda församlingar. — [2] Se Soc. Medd. årg. 1923, sid. 885 ff.

tande sommarville- eller kolonistugebebyggelse, liksom hänsyn ej heller tagits till byggnadsverksamheten inom de vidsträckta rent landsbygdsartade områden, som alltjämt utbreda sig omkring och emellan de mer eller mindre stadslikt bebyggda samhällena.

Förortsbebyggelsens intensitet är till väsentlig del beroende på avståndet från huvudstaden, och med hänsyn härtill har förortsområdet indelats i fyra zoner, nämligen en inre zon med 10 km. radie, bl. a. inneslutande praktiskt taget hela Brännkyrka och Bromma, samt trenne ytterzoner, omfattande förorter å resp. 10—15, 15—20 och 20—25 km. avstånd. Samhällen, vilka sträcka sig över gränsen mellan tvenne zoner, ha upptagits under den, vilken innefattar huvudmassan av arealen.

Efter dessa grunder har upprättats den statistik över bostadsbyggnadsverksamheten i Stockholm jämte förortsområde, som innefattas i efterföljande tab. A. Tabellen utvisar, att under år 1926 bostadsproduktion i något större skala ägt rum å omkring 100 särskilt redovisade orter. Inom hela Stockholm med förortsområde uppgick det sammanlagda bostadstillskottet till 1 732 hus, som övervägande användes till bostadsändamål och inrymde 7 261 bostadslägenheter med tillhopa 20 716 rum och kök. Härav kommo på förortsområdet sammanlagt 1 585 bostadshus med 2 450 lägenheter och 8 036 »eldstäder», motsvarande resp. 91·5, 33·7 och 38·8 % av hela den redovisade bostadsbyggnadsverksamheten i »Stor-Stockholm». Framhållas må, att tabellen icke redovisar sådana bostadslägenheter, som tillkommit genom om- eller tillbyggnad av redan förefintliga boningshus eller genom nybyggnad av andra hus än bostadshus (fabriks- och affärsbyggnader, skolhus o. d.). Beträffande det egentliga Stockholm uppgick nämnda här icke redovisade tillskott år 1926 till sammanlagt 227 lägenheter (4·5 %) med 513 »eldstäder» (3·9 %) och i fråga om Brännkyrka och Bromma till resp. 34 (3·0 %) och 80 (2·0 %).

För att få en föreställning om byggnadsverksamhetens betydelse för bostadsbehovets täckning bör man emellertid även taga hänsyn till folkmängden. Inom ett tjugotal kommuner, som helt eller delvis innefattas av Stockholms förortsområde i förut angivna bemärkelse, utgjorde folkmängden vid 1926 års början c:a 200 000 personer, varav något över 150 000 kommo på de tättbebyggda orter undersökningen avser. Med utgångspunkt härifrån kan man beräkna antalet under året nytillkomna bostadslägenheter till c:a 160 per 10 000 invånare inom förorterna och ungefär 124 i gamla Stockholm. Antalet nya »eldstäder» per 10 000 invånare utgjorde i förorterna omkring 520 och i det egentliga Stockholm 326.

Granskar man närmare tab. A med avseende på ortsgrupper och orter, visar det sig, att den inre zonen, vilken torde inrymma två tredjedelar av förortsbefolkningen, även upptagit största delen (efter lägenhetsantal räknat 70·7 %) av hela förortsrayonens byggnadsverksamhet. Enbart på Brännkyrka, där särskilt Enskede och Mälarhöjden företett livlig bostadsproduktion, komma 26·1 %, medan 18·5 % falla på Bromma, där det livliga villabyggandet i Ålsten, Smedslätten och Äppelviken särskilt framträder. De inom samma zon men

utom stadens administrativa område liggande samhällena Duvbo, Stuvsta och Segeltorp förete likaledes ganska höga bostadsproduktionssiffror. Å andra sidan finnas inom området äldre folkrika orter, såsom Gröndal, Aspudden och Råsunda, där ringa eller ingen byggnadsverksamhet ägt rum under året.

Övergår man till ytterzonerna, framträder en i stort sett avtagande tendens hos bostadsproduktionen ju längre utåt man kommer. Inom 10—15 km.-området framträder en livlig byggnadsverksamhet i nordväst å Turebergsområdet och i söder inom delar av Huddinge socken (Fullersta, Vårby, Flemingsberg m. fl.). Inom nästa ring (15—20 km.) har Hässelby villastad visat relativt kraftig expansion, under det att på så långt avstånd från huvudstaden som 20—25 km. byggnadsverksamheten är mera sporadisk med undantag för ett område i nordväst (Väsby, Runby, Odenslunda). Här ute i periferien byggas också föga mer än två tredjedelar av husen för att användas året om, medan återstoden äro sommarbostäder.

Ur tab. A kunna jämväl erhållas ett flertal andra uppgifter, vilka äro ägnade att ur byggnadsteknisk och allmänt social synpunkt belysa den byggnadsverksamhet, som äger rum å ena sidan i det högt och slutet bebyggda egentliga stadsområdet, å den andra i förstadszonerna med deras glesa öppna byggnadssätt. Medan sålunda i gamla Stockholm uteslutande byggts stenhus, utgöres förortshusen alldeles övervägande (98 %) av trähus. Av dessa hava närmare tre fjärdedelar uppförts som enfamiljshus, medan i det egentliga Stockholm blott ett ringa fåtal (3·4 %) byggts uteslutande för att tillgodose ägarens bostadsbehov; återstoden utgjordes av stora hyreshus med i genomsnitt 34 lägenheter. Av de nytillkomna bostäderna voro i gamla Stockholm drygt fyra femtedelar (84·1 %) smålägenheter om högst 2 rum och kök, medan inom förortsområdet så var fallet med två tredjedelar (67·4 %). De medelstora lägenheterna om 3—5 rum och kök omfatta här drygt en fjärdedel (27·6 %) mot blott en sjundedel (14·9 %) inne i staden. De stora våningarna om 6 rum och kök och däröver utgöra i båda fallen blott en ringa del av bostadstillskottet (1·0 % i den inre staden, 5·0 % i förstadsområdet). Anmärkningsvärt är, att trots den större bostadsrymligheten i förorterna badrum där inredas blott hälften så ofta som i den inre staden, i det att i förra fallet 26·7 % och i det senare 53·5 % av de nybyggda bostäderna uppgivits vara försedda med denna bekvämlighet. Att särskilt inom vissa förortsområden även större villor inretts utan badrum har uppgivits bero på ännu ej ordnade vatten- och avloppsförhållanden.

Ur social synpunkt erbjuder det ett betydande intresse att undersöka, vilka som uppburit ifrågavarande byggnadsverksamhet. Vad beträffar det egentliga Stockholm med dess stora hyreshus, har bostadsproduktionen under år 1926 till c:a en fjärdedel ombesörjts av kooperativa bostadsföreningar, stiftelser m. fl. representanter för icke-spekulativ byggnadsverksamhet, medan återstående tre fjärdedelar omhänderhafts av företagare representerande olika samhällsgrupper, däribland talrika byggmästare. Inom förortsområdet åter med dess egnahemsbebyggelse är byggherrens yrke och samhällsställning av större betydelse ur social synpunkt. Med hänsyn härtill har det ansetts

Tab. A. Under år 1926 nybyggda boningshus och i dessa förefintliga bostadslägenheter inom Stockholm jämte förortsområde.

Statistiken innefattar icke bostadslägenheter, som tillkommit genom om- eller tillbyggnad av boningshus eller genom nybyggnad av andra hus (industri- och affärsbyggnader, skolhus etc.).

Bebyggelsezoner och orter	Antal *boningshus* avsedda att bebos *året om*	Därav boningshus				Antal *bostadslägenheter* om					Tillhopa		Antal lägenheter med badrum	Antal *sommarbostäder* om	
		av sten	av trä	med 1 läg.	med butiks- o. verkstadslok. etc.	t. o. m. 2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 rum och kök	6 o. fl. rum och kök	bostadsläg.	rum och kök		högst 2 rum och kök	över 2 rum och kök
A. Egentliga Stockholm[1]	**147**	**147**	—	**5**	**111**	**4 045**	**851**	**258**	**108**	**49**	**4 811**	**12 680**	**2 575**	—	—
B.[1] **Förortsområdet**[1]	**1 585**	**82**	**1 553**	**1 137**	**104**	**1 651**	**408**	**210**	**59**	**122**	**2 450**	**8 036**	**655**	**175**	**24**
Därav a) inom 10 km.	**1 042**	**25**	**1 017**	**752**	**63**	**1 105**	**297**	**172**	**47**	**112**	**1 733**	**5 923**	**613**	**39**	**3**
1. Inom Sthlms admin.omr.[2]	*654*	*9*	*645*	*514*	*13*	*638*	*195*	*142*	*34*	*84*	*1 093*	*3 875*	*526*	—	—
Brännkyrka[2]	399	5	394	283	6	430	126	76	5	2	639	2 067	210	—	—
Enskede villastad	138	5	133	127	3	133	48	47	3	1	232	820	128	—	—
Skarpnäcks trädgårdsstad	44	—	44	41	—	11	27	8	1	—	47	184	28	—	—
Stureby (förut Ersta)	33	—	33	19	—	32	11	4	—	—	47	149	8	—	—
Örby villastad	14	—	14	12	1	9	5	2	—	—	16	52	2	—	—
Älvsjö gård och villastad	7	—	7	4	—	11	—	—	—	—	11	26	3	—	—
Långbro, Långbrodal m. m.	12	—	12	8	—	8	8	1	—	1	18	67	2	—	—
Långsjö	12	—	12	12	—	9	2	1	—	—	12	33	2	—	—
Mälarhöjden	100	—	100	33	1	174	11	5	1	—	191	530	28	—	—
Hägersten	23	—	23	18	1	10	14	4	—	—	28	103	8	—	—
Tellusborg	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	1	5	1	—	—
Herrängen m. fl. orter	15	—	15	8	—	33	—	3	—	—	36	98	—	—	—
Bromma[4]	255	4	251	231	7	208	69	66	29	82	454	1 808	316	—	—
Ålstens trädgårdsstad	166	1	165	160	2	53	30	50	22	59	214	1 078	197	—	—
Smedslättens trädgårdsstad	26	1	25	21	2	93	—	6	5	12	116	278	44	—	—
Äppelviken (m. Alvik)	28	2	26	22	2	37	19	6	2	10	74	280	62	—	—
Ulvsunda trädgårdsstad	7	—	7	6	1	7	6	—	—	—	13	37	6	—	—
Bromma trädg.- o. villastad	13	—	13	10	—	8	6	1	—	1	16	60	3	—	—
Beckomberga	9	—	9	8	—	3	5	2	—	—	10	38	2	—	—
Bällsta m. fl. orter	6	—	6	4	—	7	3	1	—	—	11	37	2	—	—
2. Utom Sthlms admin.omr.[5]	*388*	*16*	*372*	*238*	*50*	*467*	*102*	*30*	*13*	*28*	*640*	*2 048*	*87*	*39*	*3*
Duvbo m:e	52	1	51	18	5	67	14	8	3	—	92	305	16	—	—
Sundbybergs stad	5	4	1	—	2	59	3	—	—	—	62	164	17	—	—
Lilla Alby m:e	1	—	1	—	—	2	—	—	—	—	2	6	—	—	—
Nya Huvudsta m:e m. m.	4	2	2	—	2	35	5	1	—	—	41	100	3	—	—
V. Hagalund o. Vasalund	10	—	10	1	—	27	2	—	—	—	29	69	—	—	—
Råsunda m:e	7	—	7	2	3	8	2	2	—	—	12	41	5	—	—
Ulriksdals järnvägshem	6	—	6	3	—	6	2	1	—	—	9	26	1	—	—
Långängen o. Stockby	6	—	6	5	—	2	2	—	2	1	7	33	1	—	—
Klingsta	37	—	37	28	8	36	9	1	—	—	46	130	1	5	—
Nora trädgårdsstad	17	—	17	17	—	9	5	—	3	—	17	60	—	2	—
Djursholms stad	18	1	17	14	14	3	4	1	—	14	22	167	18	—	—
Lidingö stad	27	1	26	15	7	11	14	4	1	9	39	190	12	21	3
Sickla, Trollebo och Nysätra	18	—	18	9	2	17	7	2	1	—	27	92	—	3	—
Hästhagen	5	—	5	4	1	5	1	—	—	—	6	18	—	—	—
Saltsjö-Duvnäs	5	—	5	4	—	1	2	2	—	1	6	28	4	—	—
Storängen	4	3	1	4	1	—	—	1	1	2	4	27	4	—	—
Ektorp o. Skuru	7	—	7	7	—	6	1	—	—	—	7	18	—	—	—
Stora Björknäs	4	—	4	3	—	3	1	1	—	—	5	17	—	—	—
Älta med Kolarängen	27	1	26	25	3	25	3	1	—	—	29	75	—	7	—
Stuvsta m:e	72	1	71	65	2	53	21	5	—	1	80	255	3	—	—

[1] Jfr noten å sid. 361. — [2] Hela Brännkyrka och Bromma ha här hänförts till 10-km.-zonen, ehuru Södertörns villastad och Beckomberga ligga något utanför densamma. — Inga nybyggnader ha redovisats: [3] för Aspudden, Gröndal, Midsommarkransen, Årsta med Valla samt Södertörns villastad; [4] för Kungsholms villastad, Marieháll, Kratsboda, Åkeshov, Stora och Lilla Essingen samt Ulvsunda industriområde; [5] för Hagalunds m:e, Brahelund, Lilla Ursvik, Stocksunds kpg, Berga, Karlsro, Järla, Vikdalen och Skuruhall.

Tab. A. Nybyggda boningshus och bostadsl. inom Stockholm jämte förortsområde år 1926 (forts.).

Bebyggelsezoner och orter	Antal *boningshus* avsedda att bebos *året om*	Därav boningshus				Antal *bostadslägenheter* om					Tillhopa		Antal lägenheter med badrum	Antal *sommarbostäder* om	
		av sten	av trä	med 1 lag.	med butiks- o. verkstadslok. etc.	t. o. m. 2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 rum och kök	6 o. fl. rum och kök	bostadsläg.	rum och kök		högst 2 rum och kök	över 2 rum och kök
Snättringe o. Milsten	10	—	10	6	—	9	4	—	1	—	14	43	2	1	—
Segeltorps m:e	46	2	44	8	—	83	—	—	1	—	84	184	—	—	—
b) Inom 10—15 km.[1]	**396**	**5**	**391**	**267**	**28**	**422**	**80**	**25**	**6**	**8**	**541**	**1 575**	**37**	**110**	**10**
Fornborgen o. Huddinge Parkh.	7	—	7	7	—	5	1	1	—	—	7	22	—	4	—
Huddinge m:e	6	—	6	5	—	5	1	1	—	—	7	21	—	—	—
Flemingsberg	26	—	26	26	—	25	1	—	—	—	26	56	—	14	—
Fullersta m:e	45	—	45	21	4	59	11	—	—	—	70	198	—	—	—
Vårby o. Juringe[2]	56	2	54	51	9	46	11	1	2	1	61	186	6	9	2
Flysta m:e	3	—	3	2	—	2	2	—	—	—	4	12	—	—	—
Nälsta, Vinsta o. Kjälvesta	26	—	26	20	1	25	8	—	—	—	33	90	—	—	—
Bromstens m:e	5	—	5	1	—	8	1	—	—	—	9	26	—	—	—
Solhems m:e	7	—	7	7	1	—	2	2	—	3	7	45	3	—	—
Skälby	15	—	15	12	—	12	5	1	—	—	18	53	1	—	—
Barkarby (m. Barsbro)	5	—	5	3	—	7	—	—	—	—	7	16	—	1	—
Tureberg	151	3	148	72	8	193	29	9	2	—	233	645	11	25	—
Enebybergs m:e	4	—	4	4	—	1	2	1	—	—	4	16	1	—	—
Roslags-Näsby, Näsby P., Ensta	10	—	10	8	3	8	3	2	—	—	13	46	4	1	—
Viggbyholm	4	—	4	4	1	—	2	—	2	—	4	20	2	8	—
Västra Kummelnäs	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	1	3	—	10	6
Saltsjöbadens kpg	9	—	9	8	1	13	1	2	—	4	20	66	9	—	—
Kumla[3]	12	—	12	12	—	7	—	5	—	—	12	39	—	17	2
Stortorp o. Ågesta[2]	4	—	4	3	—	5	—	—	—	—	5	15	—	21	—
c) Inom 15—20 km.	**94**	**1**	**93**	**74**	**9**	**80**	**20**	**8**	**4**	**2**	**114**	**343**	**5**	**14**	**3**
Vaxholms stad	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	—	—	—
Vendelsö o. Norrby villastad	12	—	12	12	1	10	1	1	—	—	12	29	1	5	—
Handen	5	—	5	5	—	5	—	—	—	—	5	14	—	5	—
Tullinge	13	—	13	8	1	13	3	2	—	—	18	50	—	2	—
Hässelby villastads kpg	26	1	25	21	1	23	2	4	2	—	31	96	—	1	—
Jakobsberg	12	—	12	8	1	11	4	—	1	—	16	49	—	1	—
Viby o. Norrviken	18	—	18	13	4	12	7	1	1	2	23	80	4	—	—
Gillbo (Rotebro)	6	—	6	5	1	4	3	—	—	—	7	20	—	—	—
Täby	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	1	3	—	—	—
Gribbylund	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
d) Inom 20—25 km.[3]	**53**	**1**	**52**	**44**	**4**	**44**	**11**	**5**	**2**	**—**	**62**	**195**	**—**	**12**	**8**
Österskär	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	8
Tungelsta	7	—	7	6	—	6	1	1	—	—	8	25	—	—	—
Tumba m:e	5	—	5	5	—	4	—	—	1	—	5	20	—	—	—
Skrävsta, Hägelby, Vretarne	7	—	7	7	—	7	—	—	—	—	7	16	—	—	—
Uttran	1	—	1	1	—	—	—	—	1	—	1	5	—	—	—
Rönninge m:e	5	—	5	5	—	3	2	—	—	—	5	17	—	—	—
Almarestäket	1	—	1	1	1	1	—	—	—	—	1	3	—	—	—
Väsby och Runby	9	1	8	7	1	10	1	—	—	—	11	27	—	—	—
Odenslunda	12	—	12	11	1	2	7	4	—	—	13	54	—	—	—
Bollstanäs	4	—	4	—	1	8	—	—	—	—	8	22	—	1	—
Vallentuna	2	—	2	1	—	3	—	—	—	—	3	6	—	—	—
Sthlm med förortsområde	**1 782**	**179**	**1 553**	**1 142**	**215**	**5 696**	**759**	**408**	**167**	**171**	**7 261**	**20 716**	**3 230**	**175**	**24**

[1] Inga nybyggnader ha redovisats för Hörningsnäs m:e och Östra Kummelnäs. — [2] Approximativa siffror. — [3] Inga nybyggnader ha redovisats för Ribby (Västerhaninge), Skäcklinge och Kallhäll.

lämpligt att bearbeta frågeformulärens yrkesuppgifter rörande de personer, för vilkas räkning husen blivit uppförda. Resultatet framgår av nedanstående tab. B.

Tab. B. Inom förortsområdet under år 1926 tillkomna boningshus, fördelade efter byggherrens yrke etc.

Bebyggelsezoner m. m.	Antal nybyggda boningshus, för vilka uppgift om byggherrens yrke erhållits	Därav (i %) boningshus, där byggherren uppgives ha varit							
		arbetare	därav byggnadsarb.	tjänstemän	näringsidkare	därav byggmästare	pensionerade, pers. utan yrke	bolag, föreningar etc.	därav kooperativa bostadsför.
A. Boningshus avsedda att användas året om . . .	**1 158**	**48·9**	**19·6**	**12·2**	**19·0**	**10·2**	**8·4**	**11·5**	**2·3**
därav									
a. inom 10 km.	790	44·4	21·1	12·3	19·2	13·8	7·5	16·6	3·3
1. inom Stockholms område . . .	508	35·4	24·2	11·0	22·0	18·5	7·5	24·1	5·1
Brännkyrka . .	288	43·8	29·5	3·8	9·0	5·2	2·8	40·6	8·3
Bromma . . .	220	24·5	17·3	20·5	39·1	35·9	13·6	2·3	0·9
2. utom Stockholms område . . .	282	60·6	15·6	14·5	14·2	5·3	7·5	3·2	—
b. inom 10—15 km. . .	264	63·3	19·3	10·6	14·0	8·0	11·7	0·4	—
c. » 15—20 » . .	74	45·9	8·1	17·6	27·0	1·4	9·5	—	—
d. » 20—25 » . .	30	46·7	10·0	10·0	36·7	—	3·3	3·3	3·3
B. Sommarbostäder	**112**	**28·6**	**2·7**	**29·5**	**19·6**	**0·9**	**21·4**	**0·9**	**—**

Även om primäruppgifterna till denna tabell måste betecknas såsom i åtskilliga avseenden ofullständiga och bristfälliga, kunna dock därur hämtas ett flertal upplysningar av intresse rörande förstadsbebyggelsens karaktär ur social synpunkt. Vad de permanenta bostäderna beträffar, tillhör sålunda nära hälften av de redovisade byggherrarna arbetarklassen, och ett icke obetydligt antal av de under övriga rubriker upptagna torde utgöras av densamma mer eller mindre närstående element. Arbetarna utgöras till två femtedelar av byggnadsarbetare, men av dessa torde nog en del snarast ha byggt på spekulation för att sedan sälja huset till andra, vare sig de nu drivits härtill på grund av arbetslöshet eller lockats av vinstutsikterna. Anmärkningsvärt är, att arbetarna synas vara talrikare företrädda utom än inom Stockholms stads område. Inom detta, som får sin prägel genom de kommunala trädgårdsstäderna, karakteriseras byggnadsverksamheten av å ena sidan yrkesbyggmästarnas framträdande roll (särskilt i Bromma) och bostadskooperationens förhållandevis stora betydelse (särskilt Hyresgästernas sparkasse- och byggnadsförenings husbyggen i Enskede). — Vad sommarbostäderna beträffar, hava dessa till över en fjärdedel uppförts för arbetare, däribland dock blott ett ringa antal byggnadsarbetare.

Sedan sålunda konstaterats, huru stor del av den totala bostadsproduktionen i »Stor-Stockholm» under fjolåret ägt rum inom förortsområdet, synes det vara lämpligt att söka utröna, huru relationen mellan detta område och den egentliga staden ställt sig under tidigare år. Material för en dylik jämförelse föreligger dels i den årliga bostadsproduktionsstatistiken för Stockholms stad med Brännkyrka och Bromma samt för inom förstadsområdet belägna »organiserade» samhällsenheter, dels i 1923 och 1926 års förutnämnda undersökningar rörande bostadsbyggnadsverksamheten inom övriga förorter. Resultaten sammanfattas i nedanstående tablå, varvid är att märka, att i de tre första grupperna av samhällen även äro inräknade bostadslägenheter, vilka tillkommit genom om- eller tillbyggnad av äldre bostadshus eller genom nybyggnad av industri- och affärshus o. d. (jfr ovan). Årssiffran för 1923 för orter utan byggnadsnämnd är approximerad på grundval av förefintliga uppgifter för årets tre första kvartal.

Antal tillkomna bostadslägenheter i Stockholm med förortsområde åren 1920—1926.

	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Egentliga Stockholm	373	961	330	1 057	2 726	3 142	5 038
Brännkyrka och Bromma . . .	132	365	493	736	845	1 133	1 127
Förorter med byggnadsnämnd	284	196	301	392	308	377	609
» utan » . .	·	·	·	513	·	·	772

Ur tabellen kan utläsas, att byggnadsverksamheten inom förorterna utan byggnadsnämnd under åren 1923 och 1926 utgjorde nästan samma andel av den totala inom förortsområdet (resp. 31·3 och 30·8 %). Det vill därför synas som om följande, med utgångspunkt från nämnda procenttal beräknade totalsiffror för övriga år knappast skulle innehålla så stora felaktigheter, att dessa kunna nämnvärt inverka på den allmänna bild av utvecklingen, vilken framgår av nedanstående sammanställning:

Antal tillkomna bostadslägenheter inom	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
a. Stockholms förortsområde	545	735	1 040	1 641	1 510	1 978	2 508
b. Stockholm jämte förortsområde . .	918	1 696	1 370	2 698	4 236	5 120	7 546
a i % av b	59·4	43·3	75·9	60·8	35·6	38·6	33·2

Härav framgår, att förortsområdets bostadsproduktion under år 1926 varit absolut sett mera omfattande än något tidigare år, under det att dess relativa betydelse sedan år 1922 gått väsentligt tillbaka beroende på de tre senaste årens särdeles livliga byggnadsverksamhet inom det egentliga Stockholm.

Industrien i Sverige år 1925.

(Enligt kommerskollegii berättelse.)

Sveriges industriella produktion under år 1925 uppvisar som helhet betraktad en tillfredsställande utveckling. Den uppåtgående rörelse, som utmärkt de två närmast föregående åren, har sålunda, om än mera långsamt, fortsatt under det senaste redogörelseåret. Visserligen saknas icke exempel på viktiga industrigrenar, inom vilka produktionen visar stagnation eller t. o. m. nedgång. Sistnämnda fall föreligger bl. a. i fråga om järnhanteringen, som alltjämt tryckts av svår depression, ävensom sågverksindustrien samt i någon mån textil-, läder- och skoindustrierna, inom vilka branscher ogynnsamma konjunkturer återverkat på årsresultatet. Å andra sidan ha emellertid vissa produktionsgrenar, såsom särskilt järnmalmsbrytningen, de elektriska och mekaniska verkstäderna, stenindustrien samt pappersmasse- och pappersindustrierna, kunnat öka sin tillverkning i den grad, att nyssberörda tillbakagång mera än motvägts. För industrien i genomsnitt, frånsett kraft-, belysnings- och vattenverk, ger en beräkning sålunda vid handen,

Tab. 1. Industriella anläggningar i Sverige år 1925.

Industrigrupper	Antal arbetsställen	Förvaltningspersonal	Arbetspersonal			Tillverkningsvärde			Effekt. hkr använda i omedelbar maskindrift
			Antal	i % av hela antalet	per arbetsställe	i miljoner kr.	i % av totalbeloppet	i kr. per arbetsställe	
Malmbrytning och metallindustri	1 942	14 240	113 529	29·0	58	959·5	22·9	494 090	501 306
Jord- och stenindustri	1 051	1 995	41 549	10·6	40	159·4	3·8	151 613	81 110
Träindustri	1 991	3 034	56 433	14·4	28	394·8	9·4	198 313	194 073
Pappers- o. grafisk industri	912	4 645	49 197	12·5	54	606·1	14·4	664 580	427 846
Livsmedelsindustri	3 486	5 446	41 808	10·7	12	1 092·2	26·0	313 302	153 815
Textil- och beklädnadsindustri	634	4 448	50 505	12·9	80	420·3	10·0	662 955	90 389
Läder-, hår- och gummivaruindustri	401	1 806	18 292	4·7	46	202·9	4·8	505 928	22 449
Kemisk-teknisk industri	346	2 142	14 135	3·6	41	220·9	5·3	638 557	40 042
Kraft-, belysnings- och vattenverk	730	2 308	6 244	1·6	9	141·9	3·4	194 363	21 731
Summa år 1925	**11 498**	**40 064**	**391 692**	**100·0**	**34**	**4 198·0**	**100·0**	**365 265**	**1 532 761**
» » 1924	11 193	38 678	379 523	100·0	34	4 084·8	100·0	364 721	1 477 998
» » 1923	10 990	37 363	358 083	100·0	33	3 819·8	100·0	347 569	1 405 997
» » 1922	10 432	36 443	326 221	100·0	31	3 715·5	100·0	356 161	1 338 860
» » 1921	10 775	39 300	328 416	100·0	30	4 119·2	100·0	382 296	1 346 290
» » 1920	12 022	45 685	417 381	100·0	35	6 989·9	100·0	581 426	1 358 752
» » 1919	11 205	44 000	392 911	100·0	35	5 617·6	100·0	501 346	1 306 509
» » 1918	10 518	39 282	385 280	100·0	37	5 037·3	100·0	478 950	1 240 949
» » 1917	10 791	36 430	401 325	100·0	37	4 450·1	100·0	412 385	1 200 855
» » 1916	10 590	33 614	397 823	100·0	38	3 777·4	100·0	356 697	1 125 398
» » 1915	9 828	30 738	373 936	100·0	38	2 715·3	100·0	276 277	1 022 459
» » 1914	9 695	32 862	364 845	100·0	39	2 160·0	100·0	222 800	964 147
» » 1913	9 266	30 874	360 744	100·0	39	2 163·5	100·0	233 488	895 303

Tab. 2. Industrien inom olika län.

Län	Antal arbetsställen	Antal industriarbetare	Tillverkningens värde		Medelfolkmängd	Antal industriarbetare på 1 000 inv.	Tillverkningens värde i kronor per inv.
			Miljoner kronor	%			
Stockholms stad	1 002	40 024	527·8	12·6	440 712	91	1 197
Stockholms län	352	13 415	188·4	4·5	260 250	52	724
Uppsala län	253	7 391	80·8	1·9	139 925	53	574
Södermanlands län	442	12 619	108·8	2·6	192 238	66	564
Östergötlands län	665	21 469	230·2	5·5	310 038	69	742
Jönköpings län	604	15 490	115·3	2·7	231 094	67	499
Kronobergs län	280	7 203	42·9	1·0	158 372	45	271
Kalmar län	491	11 250	120·2	2·9	231 271	49	520
Gotlands län	79	1 772	17·1	0·4	56 866	31	301
Blekinge län	292	8 779	79·8	1·9	148 381	59	535
Kristianstads län	532	9 218	140·9	3·3	244 447	38	576
Malmöhus län	1 022	40 782	535·1	12·7	500 767	81	1 069
Hallands län	272	6 368	82·9	2·0	149 767	43	553
Göteborgs och Bohus län	765	41 538	399·6	9·5	441 053	94	906
Älvsborgs län	589	24 349	243·1	5·8	309 615	79	785
Skaraborgs län	677	9 622	81·6	1·9	246 288	39	331
Värmlands län	414	15 280	166·8	3·9	270 567	56	615
Örebro län	528	19 271	165·4	3·9	222 727	87	743
Västmanlands län	364	12 754	116·0	2·8	165 834	77	699
Kopparbergs län	453	17 050	142·5	3·4	254 308	67	560
Gävleborgs län	481	21 606	208·4	5·0	276 734	78	753
Västernorrlands län	353	18 196	217·1	5·2	272 699	67	796
Jämtlands län	173	2 812	27·8	0·7	136 291	21	201
Västerbottens län	224	5 847	57·7	1·4	194 404	30	297
Norrbottens län	186	7 587	104·8	2·5	190 252	40	551
Hela riket	**11 493**	**391 692**	**4 198·0**	**100·0**	**6 044 840**	**65**	**694**

att om industriprodukternas volym år 1913 sättes lika med 100, blir indextalet för år 1925 112 mot 109 för år 1924, alltså en stegring med inemot 3 procent.

Antalet redovisade arbetsställen uppgick för år 1925 till 11 493 och antalet av den vid dem sysselsatta personalen till 431 756, därav 40 064 tillhörande förvaltnings- och 391 692 arbetarpersonalen. Den använda primära drivkraften har uppgivits till 1 916 444 effektiva hästkrafter; härav nyttjades 359 179 för omedelbar maskindrift. Med inräkning jämväl av elektriska motorer uppgick den direkt använda drivkraften till 1 532 761 hästkrafter.

Värdet av industriens för avsalu framställda produkter, d. v. s. de redovisade tillverkningarnas försäljningsvärde fritt banvagn eller fartyg, med frånräkning av rabatter, men med inräkning av emballerings- och andra försäljningskostnader, uppgick till omkring 4 198 miljoner kronor. Medräknas även värdena å halvfabrikat, avsedda för förädling vid framställningsverket, erhålles en summa av 4 643 miljoner kronor. Då motsvarande belopp för år 1924 var 4 545 milj. kr., utgör 1925 års ökning 98 milj. kr. eller 2·2 %.

Industriens fördelning gruppvis och de olika gruppernas relativa betydelse belyses av tab. 1. Vad de vid fabrikerna anställda *arbetarna* beträffar, äro närmare uppgifter om dessas fördelning på olika industrigrenar att finna i efterföljande specialredogörelse rörande kvinnors och minderårigas användande

Tab. 8. Industrien i rikets städer.

Städer med mer än 1 000 industriarbetare:	Antal arbetsställen	Antal arbetare	Tillverkningens värde		Medelfolkmängd	Antal industriarbetare på 1 000 inv.	Tillverkningens värde i kronor per inv.
			Miljoner kronor	%			
Stockholm	1 002	40 024	527·3	22·6	440 712	91	1 197
Göteborg	446	24 991	288·5	12·4	230 322	109	1 252
Malmö	322	15 652	186·7	8·0	116 246	135	1 606
Norrköping	162	9 259	98·9	4·2	60 025	154	1 647
Borås	111	6 329	65·9	2·8	31 878	199	2 068
Hälsingborg	122	6 309	87·2	3·7	50 932	124	1 712
Eskilstuna	141	5 846	48·0	2·1	30 438	192	1 578
Gävle	116	5 020	62·1	2·7	39 142	128	1 587
Örebro	127	4 428	50·8	2·2	36 284	122	1 399
Jönköping	79	3 675	27·9	1·2	29 903	123	931
Västerås	54	3 411	47·5	2·0	29 568	115	1 605
Uppsala	88	2 844	36·3	1·5	29 933	95	1 214
Mölndal	22	2 706	38·0	1·6	16 348	166	2 328
Karlskrona	47	2 399	17·0	0·7	27 869	86	609
Landskrona	52	2 163	47·9	2·1	19 333	112	2 475
Trollhättan	32	2 158	31·8	1·4	16 153	134	1 969
Linköping	71	2 096	22·3	1·0	28 907	73	772
Södertälje	27	2 074	35·9	1·5	14 741	141	2 433
Halmstad	50	1 921	27·7	1·2	18 416	104	1 505
Huskvarna	12	1 881	13·5	0·6	7 965	236	1 699
Karlstad	61	1 787	16·7	0·7	19 796	90	844
Uddevalla	31	1 730	15·1	0·6	14 067	123	1 072
Nyköping	38	1 645	15·4	0·7	12 070	136	1 275
Lund	67	1 581	16·5	0·7	23 901	66	692
Söderhamn	29	1 551	15·2	0·7	11 609	134	1 307
Tidaholm	10	1 527	9·3	0·4	4 549	336	2 035
Kalmar	42	1 484	46·2	2·0	18 396	81	2 511
Trälleborg	40	1 394	26·9	1·2	12 497	112	2 156
Lidköping	30	1 393	16·8	0·7	8 688	160	1 932
Västervik	30	1 248	10·4	0·4	12 298	101	844
Arvika	23	1 224	21·8	0·9	7 532	163	2 897
Vänersborg	20	1 177	9·1	0·4	9 091	129	1 008
Alingsås	29	1 166	11·9	0·5	6 836	171	1 735
Kristianstad	39	1 055	25·1	1·1	13 069	81	1 925
Övriga städer	1 316	27 144	316·0	13·5	405 519	67	779
Summa	**4 888**	**192 292**	**2 333·6**	**100·0**	**1 855 033**	**104**	**1 258**

inom industrien. Under rubriken *förvaltningspersonal* hava sammanförts fem personalgrupper med nedanstående antal anställda:

	1925		1924	
Företagsledare	5 921	(därav 84 kvinnor)	5 792	(därav 88 kvinnor)
Teknisk förvaltningspersonal	10 567	(» 365 »)	10 142	(» 348 »)
Kontorspersonal	18 435	(» 5 879 »)	17 729	(» 5 561 »)
Lagerbokhållare, m. fl.	3 023	(» 719 »)	3 078	(» 773 »)
Resande i firmans tjänst	2 118	(» 26 »)	1 937	(» 19 »)

Industriens fördelning ortsvis åskådliggöres av förestående tab. 2 och 3, den ena för länen, den andra för viktigare städer. De senare äro, som synes, i tabellen upptagna i ordningsföljd efter antalet redovisade industriarbetare. I förhållande till folkmängden har Tidaholm liksom de närmast föregående åren hävdat sin ställning som Sveriges mest industrialiserade stad.

Kvinnors och minderårigas användande inom industrien i Sverige år 1925.

Enligt kommerskollegii industriberättelse, varav i det föregående ett referat lämnats, sysselsattes inom den svenska industrien år 1925 tillhopa 391 692 arbetare, mot 379 523 år 1924 och 358 083 år 1923. I vad mån kvinnor och minderåriga ingå i dessa siffror framgår av följande tablå:

	Antal			I % av hela antalet arbetare		
	1925	1924	1923	1925	1924	1923
Kvinnor, inalles	70 859	69 525	66 903	18·09	18·32	18·68
därav: vuxna	61 177	59 390	56 975	15·62	15·65	15·91
minderåriga	9 682	10 135	9 928	2·47	2·67	2·77
Män, »	28 119	27 277	25 812	7·18	7·19	7·21
Summa minderåriga	37 801	37 412	35 740	9·65	9·86	9·98
Hela antalet vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	98 978	96 802	92 715	25·27	25·51	25·89

Absolut taget har, såsom av tablån framgår, antalet vuxna kvinnor och manliga minderåriga under 1925 ökats, medan de minderåriga kvinnorna minskats. I förhållande till hela antalet inom industrien sysselsatta arbetare kan däremot för samtliga dessa kategorier någon minskning konstateras.

Av tabellen å nästa sida framgår, i vad mån olika län förete skiljaktigheter med avseende å förekomsten av kvinnor och minderåriga inom industrien. Deras sammanlagda antal var relativt taget störst i Älvsborgs län med 39·7 %, varefter följa Stockholms stad med 35·7, Hallands län med 34·9, Östergötlands län med 33·6, Malmöhus län med 32·9 samt Göteborgs och Bohus län med 32·5 %. Sist kommer Norrbottens län med 8·7 %.

Beträffande kvinnors och minderårigas användande i arbete inom olika industrigrenar meddelas detaljerade uppgifter i tabellen å sid. 373—374.[1]

Kvinnor och minderåriga utgöra tillsammans mer än hälften av arbetsstyrkan inom *textil- och beklädnadsindustrien* (72·2 %) samt dessutom inom följande till andra industrigrupper hörande yrkesgrenar:

Choklad- och karamellfabriker	83·1 %	Punsch-, vin- och läskedrycksfabriker	60·7 %
Tobaksfabriker	81·6 »	Päls- och skinnvarufabriker	57·5 »
Kartongfabriker o. annan pappersindustri	72·4 »	Mejerier	52·8 »
Fiskberednings- o. konservfabriker	67·8 »	Guld- och silvervarufabriker	52·0 »
Gummivarufabriker	65·6 »		

[1] De i denna tabell meddelade siffrorna för de särskilda industrigrupperna överensstämma ej helt med de i tab. 1 å sid. 368 angivna, enär arbetare vid anläggningar, som driva tillverkning hänförlig till två eller flera grupper, här såvitt möjligt fördelats på dessa, medan i förutnämnda tab. 1 sådan fördelning ej ägt rum.

Inom industrien sysselsatta kvinnor och minderåriga i olika landsdelar år 1925.

Län	Hela antalet arbetare	Kvinnor (vuxna och minderåriga)		Minderåriga		Vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	
		Antal	% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare
Stockholms stad	**40 024**	12 223	30·5	3 137	7·8	14 293	35·7
» län	**18 415**	1 843	13·7	1 285	9·6	2 844	21·2
Uppsala län	**7 391**	969	13·1	659	8·9	1 481	20·0
Södermanlands län	**12 619**	1 598	12·7	1 399	11·1	2 738	21·7
Östergötlands län	**21 469**	5 819	27·1	2 152	10·0	7 206	33·6
Jönköpings län	**15 490**	2 180	14·1	1 629	10·5	3 469	22·4
Kronobergs län	**7 203**	580	8·1	1 086	15·1	1 454	20·2
Kalmar län	**11 250**	1 221	10·9	1 182	10·5	2 185	19·4
Gotlands län	**1 772**	128	7·2	46	2·6	168	9·5
Blekinge län	**8 779**	1 149	13·1	721	8·2	1 770	20·2
Kristianstads län	**9 218**	1 376	14·9	783	8·5	1 970	21·4
Malmöhus län	**40 782**	11 108	27·2	3 921	9·6	13 429	32·9
Hallands län	**6 388**	1 701	26·7	801	12·6	2 220	34·9
Göteborgs och Bohus län	**41 588**	11 039	26·6	4 198	10·1	13 503	32·5
Älvsborgs län	**24 349**	8 083	33·2	2 770	11·4	9 671	39·7
Skaraborgs län	**9 622**	1 926	20·0	720	7·5	2 444	25·4
Värmlands län	**15 280**	1 207	7·9	1 251	8·2	2 301	15·1
Örebro län	**19 271**	2 549	13·2	1 807	9·4	3 910	20·3
Västmanlands län	**12 754**	527	4·1	1 291	10·1	1 735	13·6
Kopparbergs län	**17 050**	757	4·4	1 269	7·4	1 952	11·4
Gävleborgs län	**21 606**	1 968	9·1	2 438	11·3	4 111	19·0
Västernorrlands län	**18 196**	454	2·5	1 862	10·2	2 293	12·6
Jämtlands län	**2 812**	143	5·1	199	7·1	336	11·9
Västerbottens län	**5 847**	194	3·3	642	11·0	832	14·2
Norrbottens län	**7 587**	117	1·5	553	7·3	663	8·7
Hela riket år 1925	**391 692**	**70 859**	**18·1**	**37 801**	**9·7**	**98 978**	**25·3**
» » » 1924	**379 523**	69 525	18·3	37 412	9·9	96 802	25·5
» » » 1923	**358 083**	66 903	18·7	35 740	10·0	92 715	25·9
» » » 1922	**326 221**	62 061	19·0	31 373	9·6	84 690	26·0
» » » 1921	**328 416**	59 258	18·0	32 627	9·9	83 176	25·3
Medeltal för åren 1921—1925	**356 787**	65 775	18·4	34 991	9·8	91 272	25·6
» » » 1916—1920	**398 944**	67 856	17·0	48 587	12·2	104 238	26·1
» » » 1911—1915	**357 147**	62 361	17·5	46 515	13·0	96 219	26·9
» » » 1906—1910	**328 012**	57 138	17·4	44 461	13·6	89 409	27·3
» » » 1901—1905	**301 965**	51 304	17·0	42 360	14·0	82 543	27·3

Det är i allmänhet kvinnorna — vuxna eller minderåriga — som i främsta rummet bidraga till de höga procenttalen inom förut nämnda yrkesgrupper. Å andra sidan kan anmärkas, hurusom inom träindustrien de manliga minderåriga utgöra 12·7 % av samtliga arbetare, kvinnorna däremot blott 1·2 %; inom metallindustrien äro motsvarande siffror 7·6 och 4·2 % samt inom jord- och stenindustrien 8·5 och 4·8 %. Absolut taget förekom största antalet minderåriga vid sågverken och hyvlerierna (5 515, därav blott 21 kvinnliga). I förhållande till hela arbetarantalet utgjorde de minderåriga inom denna industri dock ej mer än 13·5 %.

Kvinnors och minderårigas användande inom olika industrigrenar år 1925.

Yrkesgrupper	Hela antalet arbetare	Därav kvinnor (vuxna och minderåriga)		Därav minderåriga				Därav vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	
		Antal	% av hela antalet arbetare	Antal			% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare
				Manl.	Kvinnl.	Summa			
Egentliga fabriksarbetare									
1. *Malmbrytning och metallindustri*	**109 072**	**4 575**	**4·2**	**8 242**	**654**	**8 896**	**8·2**	**12 817**	**11·8**
Järnmalmsgruvor och anrikningsverk	8 080	48	0·6	388	9	397	4·9	436	5·4
Andra malmgruvor och anrikningsverk	1 073	10	0·9	46	—	46	4·3	56	5·2
Verk för framställning av järn o. stål	15 870	—	—	697	—	697	4·4	697	4·4
Verk för framställning av andra metaller	565	—	—	7	—	7	1·2	7	1·2
Järn- och stålmanufaktur	16 356	1 076	6·6	2 042	185	2 227	13·6	3 118	19·1
Mekaniska verkstäder	44 098	636	1·4	2 689	92	2 781	6·3	3 325	7·5
Skeppsvarv och båtbyggerier	7 183	2	0·0	383	—	383	5·3	385	5·3
Fabriker för elektriska maskiner	3 187	294	9·2	508	33	541	17·0	802	25·2
Fabriker f. elektr. apparater o. ledningar	4 207	1 319	31·4	358	162	520	12·4	1 677	39·9
Instrument- och urfabriker	1 357	68	5·0	141	13	154	11·3	209	15·4
Metallmanufaktur	5 580	602	10·8	835	108	943	16·9	1 437	25·8
Guld- och silvervarufabriker	1 156	511	44·2	90	52	142	12·3	601	52·0
Annan järn- och metallindustri	360	9	2·5	58	—	58	16·1	67	18·6
2. *Jord- och stenindustri*	**39 704**	**1 919**	**4·8**	**3 368**	**478**	**3 846**	**9·7**	**5 287**	**13·3**
Kolgruvor	2 107	1	0·0	116	—	116	5·6	117	5·6
Torvindustri	3 036	409	13·5	341	155	496	16·3	750	24·7
Brytning jämte grovhuggning av sten	12 684	8	0·1	751	7	758	6·0	759	6·0
Finare stenförädlingsindustri	1 548	—	—	58	—	58	3·7	58	3·7
Kalk- och kritbruk	1 756	9	0·5	17	—	17	1·0	26	1·5
Cementfabriker	1 242	12	1·0	93	2	95	7·6	105	8·5
Stengods- och lergodsfabriker	265	8	3·0	64	—	64	24·2	72	27·2
Tegelbruk	7 674	136	1·8	764	18	782	10·2	900	11·7
Porslins- och kakelfabriker	2 846	1 039	36·5	271	157	428	15·0	1 310	46·0
Glasindustri	5 279	286	5·4	871	139	1 010	19·1	1 157	21·9
Annan jord- och stenindustri	1 267	11	0·9	22	—	22	1·7	33	2·6
3. *Träindustri*	**55 850**	**666**	**1·2**	**7 101**	**139**	**7 240**	**13·0**	**7 767**	**13·9**
Sågverk och hyvlerier	40 706	93	0·2	5 494	21	5 515	13·5	5 587	13·7
Låd- och fanerfabriker	543	16	2·9	167	9	176	32·4	183	33·7
Snickeri- och möbelfabriker	12 567	256	2·0	1 202	55	1 257	10·0	1 458	11·6
Annan trävarufabrikation	2 034	301	14·8	238	54	292	14·4	539	26·5
4. *Pappers- och grafisk industri*	**44 834**	**6 380**	**14·2**	**3 048**	**1 293**	**4 341**	**9·7**	**9 428**	**21·0**
Pappersmassefabriker	18 096	33	0·2	744	3	747	4·1	777	4·3
Pappersbruk och pappfabriker	10 833	1 807	16·7	651	309	960	8·9	2 458	22·7
Kartongfabriker o. annan pappersind.	5 439	3 654	67·2	285	853	1 138	20·9	3 939	72·4
Tapetfabriker	299	28	9·4	81	5	86	28·9	109	36·5
Grafiska anstalter	1 703	159	9·3	296	39	335	19·7	455	26·7
Boktryckerier	8 464	699	8·3	991	84	1 075	12·7	1 690	20·0
5. *Livsmedelsindustri*	**34 718**	**11 346**	**32·7**	**726**	**1 200**	**1 926**	**5·5**	**12 072**	**34·8**
Kvarnar	2 342	8	0·3	65	—	65	2·8	73	3·1
Stärkelsefabriker	448	—	—	3	—	3	0·7	3	0·7
Pressjästfabriker	264	19	7·2	13	2	15	5·7	32	12·1
Bagerier	3 955	1 419	35·9	109	72	181	4·6	1 528	38·6
Råsockerbruk (inkl. saftstationer)	6 898	83	1·2	8	—	8	0·1	91	1·3
Sockerraffinaderier	1 346	246	18·3	33	—	33	2·4	279	20·7

Yrkesgrupper	Hela antalet arbetare	Därav kvinnor (vuxna och minderåriga)		minderåriga				vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	
		Antal	% av hela antalet arbetare	Antal			% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare
				Manl.	Kvinnl.	Summa			
Choklad- och karamellfabriker	4 237	3 457	81·6	66	922	988	23·3	3 523	83·1
Bränn vinsbrännerier	776	—	—	—	—	—	—	—	—
Destilleringsverk	81	—	—	—	—	—	—	—	—
Bryggerier och mälterier	2 985	21	0·7	187	1	188	6·3	208	7·0
Fabriker för andra dryckesvaror	501	284	56·7	20	6	26	5·2	304	60·7
Tobaksfabriker	2 907	2 356	81·0	15	56	71	2·4	2 371	81·6
Mejerier	4 429	2 282	51·5	57	27	84	1·9	2 339	52·8
Margarin- och flottfabriker m. m.	783	219	28·0	46	16	62	7·9	265	33·8
Slakterier och charkuterier	1 325	173	13·1	36	21	57	4·3	209	15·8
Fiskberednings- och konservfabriker	1 066	668	62·7	55	68	123	11·5	723	67·8
Annan livsmedelsindustri	375	111	29·6	13	9	22	5·9	124	33·1
6. *Textil- och beklädnadsindustri*	48 618	33 083	68·0	2 031	4 119	6 150	12·6	35 114	72·2
Bomullsindustri: spinnerier	6 044	3 837	63·5	482	757	1 239	20·5	4 319	71·5
väverier	6 486	4 457	68·7	292	442	734	11·3	4 749	73·2
vaddfabriker	246	122	49·6	6	7	13	5·3	128	52·0
Linne-, hamp- o. juteindustri: spinnerier	1 605	1 022	63·7	158	144	302	18·8	1 180	73·5
väverier	1 590	1 133	71·3	96	171	267	16·8	1 229	77·3
Ylleindustri: spinnerier	3 721	1 931	51·9	410	328	738	19·8	2 341	62·9
väverier	5 564	3 787	68·1	129	314	443	8·0	3 916	70·4
shoddyfabriker	124	69	55·6	—	—	—	—	69	55·6
Trikåfabriker	4 232	3 731	88·2	54	503	557	13·2	3 785	89·4
Band- och gardinfabriker m. m.	1 173	800	68·2	72	153	225	19·2	872	74·3
Repslagerier och bindgarnsfabriker	533	247	46·3	28	19	47	8·8	275	51·6
Sömnadsfabriker	9 903	8 497	85·8	84	866	950	9·6	8 581	86·7
Hatt- och mössfabriker	2 062	1 704	82·6	52	254	306	14·8	1 756	85·2
Färgerier och impregneringsfabriker	4 805	1 431	29·8	138	101	239	5·0	1 569	32·7
Annan hithörande industri	530	315	59·4	30	60	90	17·0	345	65·1
7. *Läder-, hår- o. gummivaruindustri*	17 965	6 396	35·6	1 779	1 076	2 855	15·9	8 175	45·5
Garverier	2 017	52	2·6	185	7	192	9·5	237	11·8
Päls- och skinnvarufabriker	920	479	52·1	50	48	98	10·7	529	57·5
Skofabriker	9 968	3 522	35·3	941	631	1 572	15·8	4 463	44·8
Gummivarufabriker	3 459	1 958	56·6	310	300	610	17·6	2 268	65·6
Annan hithörande industri	1 601	385	24·0	293	90	383	23·9	678	42·3
8. *Kemisk-teknisk industri*	12 759	3 949	31·0	625	512	1 137	8·9	4 574	35·8
Färg- och fernissfabriker	348	89	25·6	24	17	41	11·8	113	32·5
Olje-, tvål-, ljus- och parfymfabriker	1 739	715	41·1	65	103	168	9·7	780	44·9
Konstgödningsfabriker	721	7	1·0	21	—	21	2·9	28	3·9
Kolnings- och trädestillationsverk	776	5	0·6	41	—	41	5.3	46	5·9
Krutbruk o. andra sprängämnesfabriker	1 312	526	40·1	37	32	69	5·3	563	42·9
Tändsticksfabriker	4 903	2 096	42·0	307	288	595	11·9	2 403	48·1
Annan kemisk-teknisk industri	2 870	511	17·8	130	72	202	7·0	641	22·3
9. *Kraft-, belysnings- o. vattenverk*	7 383	73	1·0	48	—	48	0·6	121	1·6
Elektricitetsverk	4 600	34	0·7	42	—	42	1·0	76	1·7
Gasverk	1 589	26	1·6	3	—	3	0·2	29	1·8
Vattenledningsverk	1 194	13	1·1	3	—	3	0·2	16	1·3
Summa	370 903	68 387	18·4	26 968	9 471	36 439	9·8	95 355	25·7
Lagerarb., chaufförer, kuskar m. fl.	20 789	2 472	11·9	1 151	211	1 362	6·6	3 623	17·4
Samtliga arbetare	391 692	70 859	18·1	28 119	9 682	37 801	9·7	98 978	25·3

Fylleriförseelser och spritsmuggling under första kvartalet 1927.

Fylleriförseelser under första kvartalet 1927. Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen och i sammandrag återges i tab. A, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer blivit sakfällda under första kvartalet 1927, tillhopa 6 588, av vilka 6 427 begåtts av män och 161 av kvinnor. Antalet avdömda fylleriförseelser per kvartal dels under år 1913, såsom representerande förhållandena före världskriget och det individuella kontrollsystemets mera allmänna tillämpning, dels för tiden fr. o. m. år 1919 har utgjort som följer:

	Medeltal per kvartal									1 kv.	4 kv.	1 kv.
	1913	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1926	1926	1927
Antal förseelser	14 727	8 331	11 493	7 717	7 072	7 532	8 171	8 130	7 376	6 487	7 345[1]	6 588
Per 100 000 inv.	262	143	196	130	118	126	136	134	122[2]	107	121	109

Dessa siffror återge emellertid icke hela den faktiska fyllerifrekvensen å offentliga platser. Man får nämligen i allmänhet räkna med att för varje kvartal något eller några hundratal personer, som blivit anhållna för fylleri, sedermera icke sakfällas, merendels av det skäl, att de icke kunnat med stämning anträffas och inställas inför rätta. Påpekas bör därjämte, att å ena sidan en del förseelser, som avdömts under en redovisningsperiod, ha begåtts under en tidigare, medan å andra sidan en del under perioden begångna förseelser avdömas först under ett följande redovisningsskede. Vad beträffar den preliminära siffran för första kvartalet 1927, kommer den med all sannolikhet att höjas genom senare inkomna rapporter, varför minskningen gentemot fjärde kvartalet 1926 troligen kommer att stanna vid ungefär ett halvt tusental fall. I förhållande till första kvartalet 1926 torde man böra räkna med en ökning på ett par hundra förseelser.

Fylleriförseelsernas fördelning på månader fr. o. m. år 1924 ter sig som följande tablå utvisar:

	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
År 1924	2 092	2 083	2 259	2 742	2 816	2 731	2 526	2 834	3 676	3 174	2 966	2 786
År 1925	2 705	2 457	2 780	2 678	2 619	2 720	2 216	2 651	3 629	3 255	2 921	1 890
År 1926	2 041	1 974	2 472	2 690	2 764	2 342	2 021	2 398	3 456	2 573	2 743	2 029
År 1927	2 156[2]	2 086[2]	2 346[2]	.	.	.	.	.	.	.	.	.

[1] De tidigare meddelade siffrorna för fjärde kvartalet 1926 ha här liksom på övriga ställen i redogörelsen ökats med 85 senare rapporterade förseelser.
[2] Preliminär siffra.

Siffrorna för januari och februari 1927 förete inga större förändringar i förhållande till december 1926, då antalet sakfällda fyllerister var relativt lågt. Däremot inträdde liksom under föregående år med mars månad en viss ökning av fyllerifrekvensen, som f. ö. torde ha varit starkare, än vad de meddelade siffrorna ange, då kvartalets hittills ej redovisade fyllerifall till huvudsaklig del torde inträffat under denna månad.

Hur fylleriförseelserna under redovisningskvartalet fördelade sig på vissa ortsgrupper och på olika delar av landet åskådliggöres av följande tablå, varuti för Stockholm meddelas tvenne sifferserier, nämligen a) antalet sakfällda enligt den officiella statistiken och b) antalet för fylleri anhållna enligt Statistisk månadsskrift, utgiven av Stockholms stads statistiska kontor:

Antal fylleriförseelser under 1 kv. 1927	Stockholms stad a	Stockholms stad b	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket 1 kv. 1927	Hela riket 4 kv. 1926	Hela riket 1 kv. 1926
i städer med mer än 10 000 inv.	1 502	1 608	414	205	686	1 616	379	4 802	5 112	4 641
i övriga städer .	—	—	169	110	96	266	113	754	934	875
å landsbygden . .	—	—	178	77	173	261	343	1 032	1 299	971
tillhopa	**1 502**	**1 608**	**761**	**392**	**955**	**2 143**	**835**	**6 588**	**7 345**	**6 487**
4 kvart. 1926 . .	1 572	1 613	843	467	1 042	2 215	1 206	—	7 345	—
1 kvart. 1926 . .	1 490	1 552	693	376	901	2 147	880	—	—	6 487

Den nedgång i fyllerifrekvensen, som 1927 års första kvartal företett i jämförelse med 1926 års sista, kommer sålunda till synes inom samtliga landsdelar, inom städerna — särskilt de mindre — lika väl som å landsbygden. Däremot är den svaga ökning, som framträder vid en sammanställning med siffrorna för första kvartalet 1926, mera oenhetlig, i det t. ex. uppgifterna för de mindre städerna snarast tyda på minskning.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas kön och ålder. Av samtliga fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under 1927 års första kvartal, begingos, som ovan nämnts, 161 eller 2·4 % av kvinnor, varav, som efterföljande tab. A visar, 96 i Stockholm, 33 i Göteborg, 10 i Malmö, 21 i övriga städer och 1 å landsbygden. — Huvudtabellen ger även möjlighet att fastställa, i vilken utsträckning fylleriförseelserna begåtts av yngre och av äldre personer, varvid åldersgränsen dragits vid 25 år.[1] Av hela antalet avdömda förseelser, beträffande vilka uppgifter i detta avseende meddelats, hade 1 479 eller 22·5 % begåtts av män och kvinnor i ungdomsåldrarna, medan 5 103 eller 77·5 % kommit på äldre individer.[2] Enligt nu tillgängliga uppgifter tillhörde 6 423 eller 21·8 % under 1926 sakfällda fyllerister den yngre årsgruppen,[3] medan 1925 motsvarande antal var 6 960 och den efter något avvikande grunder beräknade procentsiffran 21·4. Procenttalen för 1923 och 1924 voro resp. 19·9 och 20·7.

[1] Härvid ha personer, som äro födda före 1902, hänförts till den äldre årsgruppen, och sådana, som äro födda 1902 eller senare, till den yngre.
[2] Av de sakfällda voro 6 av okänd ålder.
[3] Personer, födda 1901 eller senare.

	Orter	Antal fylleriförseelser, för vilka personer anmälts under				Förseelser, begångna av *män*						Förs., beg. av *kvinnor*		
						med motbok		*utan* motbok	Summa	Därav		Hela antalet	Därav	
		jan.	febr.	mars	hela kvartalet	full inköpsrätt	begr. inköpsrätt			25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]		25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]
	Stockholms stad	488	475	539	**1 502**	59	299	1 048	**1 406**	1 243	163	[3] **96**	76	20
Östra Sverige	Södertälje	7	7	12	**26**	1	5	20	**26**	20	6	—	—	—
	Lidingö	1	—	2	**3**	—	—	3	**3**	1	2	—	—	—
	Uppsala	21	29	24	**74**	1	13	60	**74**	63	11	—	—	—
	Västerås	7	21	20	**48**	—	7	40	**47**	32	15	**1**	1	—
	Nyköping	5	6	8	**19**	1	2	16	**19**	12	7	—	—	—
	Eskilstuna	23	26	41	**90**	3	15	69	**87**	74	13	**3**	2	1
	Linköping	19	17	15	**52**	—	11	40	**51**	42	9	**1**	1	—
	Norrköping	19	34	49	**102**	4	20	76	**100**	79	21	**2**	2	—
	Övriga städer	77	41	51	**169**	6	42	121	**169**	120	49	—	—	—
	Landsbygden	86	43	49	**178**	3	33	141	**177**	106	69	**1**	1	—
Små l. m. m.	Jönköping	24	32	25	**81**	—	14	67	**81**	74	7	—	—	—
	Kalmar	26	24	11	**61**	2	11	48	**61**	46	15	—	—	—
	Västervik	10	14	5	**29**	—	3	26	**29**	17	12	—	—	—
	Visby	17	5	12	**34**	1	2	31	**34**	27	7	—	—	—
	Övriga städer	38	38	34	**110**	4	9	97	**110**	77	32	—	—	—
	Landsbygden	25	16	36	**77**	—	10	67	**77**	43	33	—	—	—
Södra Sverige	Karlskrona	15	20	24	**59**	5	11	43	**59**	49	10	—	—	—
	Kristianstad	12	17	31	**60**	—	13	46	**59**	52	7	**1**	1	—
	Malmö	73	113	113	**299**	11	33	245	**289**	253	36	**10**	5	5
	Lund	14	13	19	**46**	2	6	38	**46**	32	14	—	—	—
	Landskrona	24	23	10	**57**	3	13	40	**56**	44	12	**1**	1	—
	Hälsingborg	41	37	52	**130**	2	20	108	**130**	111	19	—	—	—
	Ystad	1	2	3	**6**	1	—	5	**6**	3	3	—	—	—
	Trälleborg	17	5	7	**29**	1	3	24	**28**	18	10	**1**	1	—
	Övriga städer	30	30	36	**96**	8	19	69	**96**	74	22	—	—	—
	Landsbygden	31	89	53	**173**	4	27	142	**173**	83	89	—	—	—
Västra Sverige	Halmstad	14	14	24	**52**	4	6	42	**52**	41	11	—	—	—
	Göteborg	316	380	452	**1 148**	18	254	843	**1 115**	904	211	**33**	29	4
	Mölndal	13	12	15	**40**	—	5	34	**39**	21	18	**1**	1	—
	Uddevalla	15	8	9	**32**	1	6	24	**31**	19	12	**1**	1	—
	Trollhättan	11	17	20	**48**	1	7	40	**48**	36	12	—	—	—
	Borås	19	25	18	**62**	—	19	42	**61**	43	18	**1**	1	—
	Skövde	20	7	18	**45**	1	7	37	**45**	38	7	—	—	—
	Karlstad	14	16	27	**57**	2	7	46	**55**	43	12	**2**	—	2
	Kristinehamn	7	6	10	**23**	—	3	20	**23**	17	6	—	—	—
	Örebro	47	41	21	**109**	—	12	96	**108**	88	20	**1**	—	1
	Övriga städer	98	88	80	**266**	15	49	202	**266**	205	61	—	—	—
	Landsbygden	100	83	78	**261**	4	37	220	**261**	132	129	—	—	—
Norra Sverige	Falun	9	8	7	**24**	—	2	22	**24**	17	7	—	—	—
	Gävle	45	42	41	**128**	1	16	108	**125**	112	13	**3**	3	—
	Söderhamn	8	11	23	**42**	—	14	28	**42**	35	7	—	—	—
	Härnösand	16	11	12	**39**	—	5	33	**38**	27	11	**1**	—	1
	Sundsvall	34	24	31	**89**	1	15	73	**89**	77	12	—	—	—
	Östersund	9	10	17	**36**	1	6	28	**35**	31	4	**1**	1	—
	Umeå	4	6	3	**13**	—	1	12	**13**	8	5	—	—	—
	Luleå	3	2	3	**8**	—	1	7	**8**	6	2	—	—	—
	Övriga städer	55	19	39	**113**	—	24	89	**113**	83	30	—	—	—
	Landsbygden	148	79	116	**343**	—	35	308	**343**	198	144	—	—	—
	Hela riket: städerna	**1 766**	**1 776**	**2 014**	**5 556**	[4]**60**	**1030**	**4 206**	**5 396**	**4 414**	**981**	**160**	**126**	**34**
	Hela riket: landsb.	**390**	**310**	**332**	**1 032**	**11**	**142**	**878**	**1 031**	**562**	**464**	**1**	**1**	—
	Summa	**2 156**	**2 086**	**2 346**	**6 588**	**71**	**1172**	**5 084**	**6 427**	**4 976**	**1 445**	[3] **161**	**127**	**34**

[1] Härmed avses personer födda före år 1902. — [2] Härmed avses personer födda år 1902 eller senare. — [3] Därav 3 kvinnor med motbok. — [4] Därav 6 personer av okänd ålder.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas inköpsrätt till spritdrycker. På grundval av systembolagens uppgifter ha i tab. A förseelserna vidare uppdelats med hänsyn till om de sakfällda innehaft motbok (med full eller begränsad inköpsrätt) eller varit avstängda från laglig spritdryckstilldelning.

Av samtliga fyllerister voro ej mindre än 5 242 eller 79·6 % personer utan motbok. Fördelningen var härvidlag alltså ungefär densamma som under de närmast föregående kvartalen. Bland de kvinnliga fylleristerna uppgives endast 3 vara innehavare av motbok. Dessa siffror giva en antydan om omfattningen av den olagliga rusdryckshandelns och särskilt spritsmugglingens inverkan på nykterhetstillståndet.

Jämförelse mellan fylleriförseelserna i Sverige och dess grannländer. Liksom i föregående kvartalsredogörelser må slutligen i jämförelsesyfte en sammanställning göras mellan den svenska fylleristatistiken och f. n. tillgängliga uppgifter för Norge enligt Statistiske Meddelelser. I översikten här nedan ha dessutom medtagits motsvarande kvartalssiffror för Finland, vilka fr. o. m. år 1922 finnas tillgängliga i Social Tidskrift:

	Medeltal per kvartal								1 kv.	4 kv.	1 kv.
	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1926	1926	1927
Sverige . . .	8 331	11 493	7 717	7 072	7 532	8 171	8 130	7 376	6 487	7 345	6 588
Norge	9 353	8 635	8 876	11 171	12 255	10 797	9 611	9 003	9 197	8 640	8 406
Finland . . .	·	·	·	10 700	14 103	15 851	17 576	18 457	14 269	20 427	·

Såsom härav synes, kan man för Norges del registrera en viss nedgång i fyllerifrekvensen från och med år 1924, under det att för Finland kvartalsmedeltalen snarast tyda på stegring.

Av intresse är jämväl att sammanställa fylleriförseelserna i respektive huvudstäder, såsom skett i nedanstående tablå:

Antal fylleriförseelser i	År 1913	År 1919	År 1920	År 1921	År 1922	År 1923	År 1924	År 1925	År 1926	4 kv. 1926	1 kv. 1927
Stockholm . .	17 696[1]	11 282[1]	10 207[1]	6 950[1]	7 488[1]	8 069[1]	8 181[1]	7 275[1]	6 689[1]	1 613[1]	1 608[1]
Oslo	20 293	16 938	13 624	13 750	18 195	22 504	18 704	16 518	15 197	3 858	3 669
därav anhållna	16 455	13 875	10 402	10 927	14 572	18 702	15 493	13 518	·	·	·
Helsingfors . .	23 266[1]	5 488[1]	12 307[1]	13 769[1]	13 082[1]	18 462[1]	18 863[1]	18 630[1]	18 179[1]	5 401[1]	·

Det framgår härav, att antalet fylleriförseelser, särskilt om hänsyn tages till vederbörande städers folkmängd,[2] ställer sig väsentligt lägre i Stockholm än i Helsingfors och Oslo. Då emellertid av gatufylleriet blott en viss, efter lagstiftning och praxis växlande del blir föremål för polisingripande och sålunda redovisad i statistiken, kunna dessa siffror mindre göra anspråk på att giva en inbördes fullt jämförbar bild av nykterhetstillståndet i resp. städer vid en och samma tidpunkt än av utvecklingens gång i berörda avseende i de särskilda orterna under den redovisade tidsperioden.

Uppgifter rörande spritsmugglingen. Som komplement till fylleriförseelsestatistiken meddelas i tab. B vissa uppgifter från generaltullstyrelsens

[1] Siffran avser antalet anhållna personer enligt polisstatistiken.
[2] Folkmängdssiffrorna äro för Stockholm 453 332, för Oslo 255 558 och för Helsingfors 204 155 invånare.

Tab. B. Gjorda beslag och beslagtagna kvantiteter av spritdrycker åren 1925—1927.

Månad	Stockholms tullkammardistrikt						Samtliga tullkammardistrikt					
	Antal beslagsmål			Kvantitet, i liter			Antal beslagsmål			Kvantitet, i liter[1]		
	1925	1926	1927	1925	1926	1927	1925	1926	1927	1925	1926	1927
januari	152	91	89	9 175	300	215	206	126	135	61 156	419	729
februari	149	48	84	1 380	108	485	202	76	123	2 042	1 120	1 233
mars	152	79	84	1 126	306	781	181	104	115	1 539	475	1 959
april	142	89		704	58 593		178	140		851	58 837	
maj	129	77		2 815	590		181	121		3 925	1 066	
juni	138	53		2 119	232		192	131		2 240	952	
juli	271	144		1 069	1 404		317	187		1 240	1 740	
augusti	218	139		835	871		243	196		1 581	1 375	
september . . .	198	135		6 216	651		242	196		7 576	1 289	
oktober	194	167		1 425	1 617		244	222		1 577	2 120	
november . . .	137	130		1 196	1 219		199	181		1 524	17 739	
december . . .	144	127		1 500	1 595		205	168		2 130	16 820	
Hela året	**2 024**	**1 279**		**29 560**	**67 486**		**2 590**	**1 848**		**87 381**	**103 952**	

statistiska avdelning för åren 1925—1927 rörande antalet beslag, som helt eller delvis avsett sprit (eller brännvin), samt beslagtagna kvantiteter av sådana varor. Vissa i tabellen upptagna beslag hava sedermera upphävts av vederbörande domstol, vilket antecknats i särskild not, i den mån uppgifter härom föreligga.

Tabellen ger vid handen, att på Stockholms tullområde, dit spritsmugglingen företrädesvis synes vara riktad, men där striden mot den olagliga hanteringen också torde bedrivas med större energi än annorstädes, kommo år 1925 omkring tre fjärdedelar och år 1926 omkring två tredjedelar av de ertappade spritsmugglarna. Att oaktat beslagsmålens minskning i stockholmsdistriktet kvantiteten beslagtagen sprit 1926 mer än fördubblats, beror närmast på en tillfällighet, i det att under april månad beslagtaget parti uppgick till ej mindre än 58 296 liter. Även för riket i dess helhet har den beslagtagna kvantiteten spritdrycker ökats från föregående år, under det att beslagsmålen nedgått med närmare en tredjedel. Gent emot siffrorna för år 1924 — nämligen 2 863 beslagsmål och 180 757 liter beslagtagna spritdrycker — kan däremot i båda fallen minskning konstateras.

Till jämförelse må nämnas, att i Norge under år 1925 och 1926 uppges ha beslagtagits resp. 95 867 och 127 190 liter. Även i detta fall beror emellertid ökningen på ertappandet av ett enstaka stort spritparti (53 067 liter). Under första kvartalet 1927 konfiskerades enligt en preliminär uppgift 16 016 liter spritvaror, vilket innebär en betydande minskning i förhållande till fjärde kvartalet 1926, då den beslagtagna kvantiteten utgjorde 35 225 liter.

[1] Beslaget har sedermera hävts i sept. 1924 å ett parti om 8 275 l., i nov. 1924 å 14 200 l., i dec. 1924 å 74 547 l. och i jan. 1925 å 51 621 l. Även under de båda senaste åren torde en del beslag ha upphävts, ehuru inga bestämda uppgifter härom föreligga.

Lönestatistiken i vissa främmande länder.

Med hänsyn till väckt fråga om viss omläggning av socialstyrelsens lönestatistik hava undersökningar verkställts angående lönestatistikens organisation och resultat i våra nordiska grannländer samt i vissa andra länder. I det följande meddelas en sammanfattande översikt av huvudresultaten av dessa studier, vilken ansetts vara av intresse såsom avgivande en sammanfattande ram för de lönestatistiska notiser från olika länder, som tid efter annan pläga meddelas i denna tidskrift.

1. Norge.

Alltsedan 1830-talet hava i samband med fylkes(amt)männens femårsberättelser genom magistrater och länsmän införskaffats uppgifter om »den sedvanliga daglönen (årslönen)» inom vederbörande stad eller härad. Dessa löneuppgifter föreligga bearbetade för hela riket fr. o. m. 1850 t. o. m. 1920. På grundval av denna lönestatistik lämnas i efterföljande tabell en översikt av löneutvecklingen för tjänstefolk, daglönare och skogsarbetare.[1]

Löneutvecklingen i Norge 1850—1920.

	1850	1860	1870	1880	1890	1900	1910	1915	1920
Manliga tjänare på landsbygden, kr. pr år	83	117	123	153	169	218	291	374	1 233
städerna » » »	116	152	158	203	239	303	348	525	1 482
Kvinnliga tjänare på landsbygden » » »	40	52	52	63	77	100	148	193	654
städerna » » »	48	59	63	78	91	130	168	217	677
Manliga daglönare på landsbygden i egen kost:									
under sommaren, kr.	1·23	1·49	1·56	1·83	1·99	2·37	2·94	3·85	12·77
» vintern »	0·80	0·93	1·14	1·34	1·47	1·82	2·35	3·25	10·70
medeltal »	1·02	1·21	1·35	1·59	1·73	2·10	2·65	3·55	11·73
Timmerhuggare, per dag »	—	—	—	1·84	1·98	2·60	2·99	4·27	15·74
Timmerkörare (med häst), per dag »	—	—	—	3·62	3·74	4·60	5·09	7·12	26·63

I samband med industriräkningen 1909 företogs en undersökning om arbetslönerna inom hela den norska fabriksindustrien.[2] Denna lönestatistik grundade sig på arbetsgivarnas uppgifter om arbetstid, arbetsförtjänst, yrke, ålder och civilstånd för varje enskild arbetare. Upplysningar meddelas om timförtjänstens storlek inom olika yrken och industrigrupper, kön och åldrar, inom företag av olika storlek samt vid ackords- och tidlönsarbete. Beträffande arbetslönerna inom hantverket inhämtades på liknande sätt lönestatistiska uppgifter vid 1910 års hantverksräkning.[3] Efter denna tid har ingen allmän löneräkning verkställts, men väl undersökningar beträffande löneförhållandena inom vissa särskilda näringsgrenar.

Beträffande löneförhållandena inom industri och hantverk föreligger en ny serie årsredogörelser från och med år 1918, till vilken primäruppgifterna för landsbygdens vidkommande erhållas från kretssjukkassorna och för städerna från de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna. Inom flertalet fack omfatta uppgifterna de genom kollektivavtal (eller skiljedom) fastställda tim-, dag- eller veckolönssatserna, men för sådana orter, där kollektivavtal icke gäller, hava arbetsförmedlingsanstalterna uppgivit den sedvanliga lönen. Den senast nu tillgängliga publikationen av detta slag avser år 1924,[4] men vissa uppgifter beträffande löneförhållandena under år 1925

[1] Arbeidslønninger 1920 og 1921, Norges off. Statistikk VII, 44.
[2] Fabrikstællingen 1909, H. 2. Arbeidslønnen i industrien. Norges off. Statistikk V, 202.
[3] Haandverkstællingen 1910, H. 4. Arbeidslønninger. Norges off. Statistikk VI, 7.
[4] Lønninger 1924. Norges off. Statistikk VII, 155. Oslo 1925.

hava publicerats i ett nyligen avgivet kommittébetänkande.[1] Härav framgår, att arbetslönerna genomgående uppnådde sitt maximum under år 1920. I en del fack minskades lönerna under 1921 och i flertalet andra under 1922. Följande år sjönko lönerna dock obetydligt eller höllo sig oförändrade. Under år 1924 följde en lönestegring, som fortsatte under år 1925 för att under 1926, i samband med penningvärdets stegring, efterträdas av en väsentlig löneminskning.

I nedanstående sammanställning hava upptagits de beräknade veckolönerna åren 1914 och 1925 i genomsnitt för vissa arbetargrupper i Norges städer, ävensom indextal för nominallön och reallön (lön reducerad till 1914 års levnadskostnadsnivå):

År	Timmermän och byggnadssnickare	Murare	Murerihantlang.	Måleriarbetare	Bageriarbetare	Skomakeriarbetare	Skrädderiarbetare	Jord- och stenarbetare	Körkarlar
	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
1914, april	33	38	32	32	28	25	30	28	23
1925, november . .	89	96	87	90	96	77	87	84	71
Indextal (april 1914 = 100):									
Nominallön . . .	270	253	272	281	343	308	290	300	309
Reallön	115	108	116	120	147	132	124	128	132

Indextalen för reallönen utvisa, att lönestegringen (intill nov. 1925) varit avsevärt större än stegringen av levnadskostnaderna enligt officiell statistik, men utvecklingen har liksom i fråga om nominallönen varit synnerligen ojämn inom olika fack.[2]

I nyss nämnda kommittébetänkande meddelas en översikt över den genomsnittliga dagsförtjänsten (inkl. ackords- och övertidsersättning) inom industrien på grundval av uppgifter från Norsk Arbeidsgiverforening. Här nedan återgivas årsmedeltalen för tiden 1914—1923 samt medeltal för december månad 1924 och fjärde kvartalet 1925:

	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924 dec.	1925 4 kv.
Dagsförtjänst, kr. .	4·62	5·18	5·77	7·84	11·68	14·06	18·08	18·62	15·06	13·10	14·15	15·21
Indextal (1914 = 100):												
Nominallön	100	112	125	170	253	304	391	403	326	284	306	329
Reallön	100	93	84	85	99	107	125	139	131	121	115	141

I samma betänkande lämnas på grundval av arbetsgivarföreningens uppgifter en översikt över den genomsnittliga dagsförtjänsten inom exportindustri, övrig industri och hantverk, varav vissa huvudsiffror anföras i efterföljande tablå:

	Exportindustri			Övrig industri			Hantverk		
	Kr. pr dag	Indextal (1914 = 100) Nominallön	Indextal (1914 = 100) Reallön	Kr. pr dag	Indextal (1914 = 100) Nominallön	Indextal (1914 = 100) Reallön	Kr. pr dag	Indextal (1914 = 100) Nominallön	Indextal (1914 = 100) Reallön
1914 . . .	4·66	100	100	4·57	100	100	5·77	100	100
1920, nov.	18·40	395	118	18·10	396	118	19·72	342	102
1921 »	15·50	333	121	17·92	392	143	19·39	337	122
1922 »	13·21	284	119	13·71	300	126	14·94	259	109
1923, okt.	12·90	277	118	13·26	290	124	14·54	252	108
1924, dec.	13·96	300	113	14·34	314	118	15·95	275	103
1925, 4 kv.	14·52	312	133	15·90	348	149	17·16	297	127

[1] Innstilling fra Den departementale Lønnskomité. Oslo 1926.

[2] Av den sedermera utkomna lönestatistiken för åren 1925 och 1926 (Lønninger 1925—1926, Norges off. Statistikk VIII, 12. Oslo 1927) framgår, att de beräknade veckolönerna för ifrågavarande arbetargrupper i juli 1926 voro följande: timmermän 78, murare 85, murerihantlangare 77, måleriarbetare 82, bageriarbetare 84, skomakeriarbetare 65, skrädderiarbetare 75, jord- och stenarbetare 74 och körkarlar 65 kr.

Vederbörande arbetsgivarorganisationer inom sågverks-, pappersmasse- och pappersindustrierna hava meddelat följande uppgifter om den genomsnittliga dagsförtjänsten (inkl. ackords- och övertidsersättning):

	Sågverksindustri			Cellulosafabriker			Träsliperier			Pappersbruk		
	Kr. pr dag	Indextal Nominallön	Indextal Reallön	Kr. pr dag	Indextal Nominallön	Indextal Reallön	Kr. pr dag	Indextal Nominallön	Indextal Reallön	Kr. pr dag	Indextal Nominallön	Indextal Reallön
1914	4·47	100	100	4·27	100	100	3·99	100	100	4·24	100	100
1920	19·10	427	127	19·95	467	139	18·87	473	141	18·19	429	128
1921	14·81	320	116	14·91	349	119	15·01	376	128	14·69	346	118
1922	12·82	287	121	13·16	308	129	13·26	332	139	12·94	305	128
1923	12·26	274	117	13·75	322	138	13·67	343	146	12·80	302	129
1924	13·35	299	112	14·90	349	131	14·97	375	141	14·03	331	124
1925	13·74	307	131	14·84	348	149	15·18	380	162	14·01	330	141

Slutligen må omnämnas, att den årliga industristatistiken, som till en början utarbetades av riksförsäkringsanstalten, men under senare år utgivits av statistiska centralbyrån, även meddelar uppgifter om antalet arbetstimmar och utbetald lönesumma. Tidigare uträknades även den genomsnittliga timlönen för olika industrigrupper, men dylika beräkningar ha icke utförts under de senare åren, då man ansett sådana uppgifter icke lämpade att visa förändringarna i lönenivån, eftersom därvid hänsyn ej tages bl. a. till att arbetsstyrkans sammansättning av män och kvinnor, vuxna och minderåriga, yrkeslärda och grovarbetare o. s. v. är ganska växlande olika tider.

I fråga om löneförhållandena inom *jordbruket* finnas numera, förutom de ovannämnda femårsuppgifterna, även en annan serie uppgifter, vilka från 1915 inhämtats av »Selskapet for Norges Vel» i samband med dess undersökningar om jordbrukets driftsförhållanden. Bearbetningen har sedermera övertagits av statistiska centralbyrån, som fr. o. m. jordbruksåret 1923/24 utgivit särskilda årsredogörelser om »Arbeidslønnen i jordbruket». Primärmaterialet utgöres av frågeformulär med uppgifter om den kontanta arbetslönen, vilka utsänts till ett antal av de kommunala myndigheterna m. fl. föreslagna jordbrukare i varje härad. Några huvudsiffror ur denna statistik lämnas i efterföljande tablå.[1]

Jordbruksår	Kontant årslön (i kronor)				Daglön (i kronor) för manliga arbetare									
	Tjänstefolk		Kreatursskötare		i arbetsgivarens kost					i egen kost				
	Män	Kv.	Män	Kv.	vårarbetet	slåttern	skörden	sommar	vinter	vårarbetet	slåttern	skörden	sommar	vinter
1915/16	391	202	504	249	2·51	2·95	2·49	2·37	1·81	3·64	4·00	3·64	3·32	3·08
1920/21	1 355	703	1 926	984	8·71	9·88	8·83	8·11	6·84	12·50	13·64	12·71	11·05	10·25
1923/24	811	531	1 180	738	5·01	5·75	5·02	4·61	3·87	7·47	8·14	7·49	7·01	6·17
1924/25	864	552	1 222	760	5·30	6·05	5·36	4·91	4·18	7·97	8·66	8·06	7·53	6·67
1925/26	804	519	1 146	726	5·03	5·75	4·97	4·64	3·81	7·60	8·18	7·56	7·15	6·18
Ökning i % 1915/16—1925/26	106	157	127	191	100	95	100	96	110	109	105	108	115	101

För kvinnor utgjorde den genomsnittliga sommardaglönen 1915/16 1·18 kr. (med 10—15 % tillägg vid slåtter och skörd) och 1925/26 2·81 kr., sålunda en ökning med 138 % eller väsentligt mer än för männens vidkommande. Från toppåret 1920/21 ha arbetslönerna inom jordbruket sjunkit med i genomsnitt 41 % för män och 31 % för kvinnor.

[1] Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsaaret 1925—1926. Norges off. Statistikk VII: 199. Oslo 1926.

2. Danmark.

De första mera omfattande undersökningarna rörande arbetslönen inom *industri och hantverk* företogos i samband med de åren 1897 och 1906 utförda industriräkningarna. Resultaten av dessa undersökningar hava offentliggjorts i särskilda häften av »Statistiske Meddelelser». Vid 1906 års undersökning[1] utgjordes primärmaterialet av enligt särskilt frågeformulär av fabrikanterna avgivna uppgifter om varje enskild hos dem anställd arbetares kön, ålder, civilstånd, yrke och sysselsättning samt rörande antalet av honom utgjorda dagsverken ävensom totalbeloppet av därför erhållen gottgörelse, fördelad på tidlön, stycklön och särskilda förmåner. På grundval av detta material beräknades den genomsnittliga totalförtjänsten per vecka inom olika näringsgrenar.

I samband med industriräkningen 1914 verkställdes icke någon lönestatistisk undersökning, utan har man från 1918 övergått till en fortlöpande lönestatistik, grundad på de lönelistor, som »Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening» regelbundet erhåller från varje ansluten arbetsgivare. På dessa listor uppföras för varje särskild arbetare hans arbetsförtjänst efter tidlön eller på ackord samt det antal timmar han arbetat. Enligt träffad överenskommelse ställes detta material till »Det Statistiske Departements» förfogande med rätt att i Statistiske Efterretninger offentliggöra resultaten av dess bearbetning i den omfattning dessa kunna anses hava allmänt intresse.

Beträffande bearbetningen må nämnas, att det är arbetsgivarnas verksamhet, som lagts till grund för grupperingen av de olika facken, men inom denna gruppering har gjorts en viss uppdelning efter arbetarnas yrken, kön och utbildning. Med avseende på var och en av dessa grupper beräknas så den genomsnittliga faktiska tim- eller veckoförtjänsten. Sammanfattande översikter av denna lönestatistik, som på grund av organisationsväsendets starka utbredning måste anses fullt representativ för den danska industrien, meddelas regelbundet i Sociala Meddelanden. Enligt den senaste redogörelsen, som avsåg tredje kvartalet 1926, meddelas följande tablå över arbetslönerna under redogörelsekvartalet 1926 i jämförelse med åren 1914, 1920 och 1925:

Löneutvecklingen för danska industriarbetare 1914–26.

Öre pr tim.	Köpenhamn (med Frederiksberg o. Gentofte)				Övriga orter				Hela landet			
Manl. arb.:	1914	1920 4 kv.	1925 4 kv.	1926 3 kv.	1914	1920 4 kv.	1925 4 kv.	1926 3 kv.	1914	1920 4 kv.	1925 4 kv.	1926 3 kv.
Yrkesarbetare	67·1	263	204	180	54·8	218	166	144	61·3	242	187	163
Icke »	47·5	214	161	139	40·8	186	143	121	45·5	197	150	128
Tillsammans	61·0	242	184	160	48·2	200	152	131	55·0	219	167	144
Kvinnl. arb.	32·3	136	101	90	25·7	122	90	81	29·6	131	97	87
Samtl. arb.	54·4	216	163	142	44·9	190	143	124	50·2	203	153	133

Ifrågavarande lönestatistik omfattade, såsom förut nämnts, ursprungligen uteslutande sådana arbetare, som sysselsattes av medlemmar av danska arbetsgivarföreningen. Till komplettering härav har dock Det Statistiske Departement från och med första kvartalet 1926 insamlat motsvarande lönestatistiskt material från företag, som icke äro anslutna till arbetsgivarföreningen.[2] För tredje kvartalet 1926 har departementet erhållit dylika löneuppgifter beträffande 10 600 arbetare, av

[1] En utförlig redogörelse för huvudinnehållet av ifrågavarande publikation lämnas i Soc. Medd. årg. 1910, sid. 416—421.

[2] Se Statistiske Efterretninger 1926, sid. 171 och 229.

vilka c:a 3 900 voro sysselsatta i privata och 6 700 i statliga eller kommunala företag.

På grundval av uppgifter från såväl de till arbetsgivarföreningen anslutna som de fristående företagen hava beräknats efterföljande sammanfattningssiffror över timförtjänsten under de tre första kvartalen 1926:

Genomsnittl. timförtjänst, öre	Köpenhamn				Övriga orter				Hela landet			
	Manl. yrkesarb.	Manl. icke yrkesarb.	Kvinnliga arb.	Samtl. arb.	Manl. yrkesarb.	Manl. icke yrkesarb.	Kvinnliga arb.	Samtl. arb.	Manl. yrkesarb.	Manl. icke yrkesarb.	Kvinnliga arb.	Samtl. arb.
1926 1 kv.	191	152	94	154	151	131	81	133	169	138	89	142
» 2 »	185	146	92	149	146	125	80	128	164	132	87	137
» 3 »	181	142	89	145	144	120	79	124	161	127	85	133

För att eliminera den inverkan, som den skiftande fördelningen av arbetarna mellan olika fack kan hava vid beräkningen av medelförtjänsten, har man i stället för det faktiska arbetarantalet nu räknat med ett visst normalt arbetarantal inom varje fack, nämligen medlemsantalet i fackföreningarna vid utgången av år 1924. Genom detta beräkningssätt har man skapat grundvalen för en framtida jämförelse mellan arbetsförtjänsten vid olika tidpunkter, utan att förändringar i arbetstillgången o. d. inverka störande.

Till kontroll och komplettering av det material, som insamlats genom danska arbetsgivarföreningen m. fl., har Det Statistiske Departement även offentliggjort resultaten av vissa lönestatistiska undersökningar, vartill primärmaterialet insamlats av vissa fackförbund, i första rummet »Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund». Löneutvecklingen för hithörande arbetare framgår av efterföljande översikt.[1]

	Genomsnittlig timförtjänst i öre i november											
	1898	1908	1913	1915	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1924	1925
Köpenhamn .	41	51	58	66	88	123	210	257	223	189	191	198
Övriga orter .	35	46	51	56	70	98	178	220	184	157	159	163
Hela landet .	38	48	54	61	79	110	193	237	203	172	175	182

En jämförelse mellan denna lönestatistik för järn- och metallindustrien och arbetsgivarföreningens ger till resultat, att arbetsgivarnas siffror ligga några öre högre än arbetarnas. Detta förklaras i huvudsak därigenom, att arbetarnas statistik innefattar flera löneuppgifter från småverkstäder med lägre arbetslöner, liksom arbetsgivarnas statistik i större utsträckning än arbetarnas medtager extra lönetillägg o. d. För belysande av löneutvecklingen är dock detta utan betydelse, enär siffrorna i huvudsak visa samma procentuella förändringar. — I detta sammanhang må nämnas, att departementet på grundval av vederbörande arbetsgivarförenings löneuppgifter nyligen företagit en särskild undersökning (avseende julikvartalet 1925) över yrkeslärda och icke yrkeslärda metallarbetares tids- och ackordslöner med fördelning av arbetarna efter ålder och timförtjänstens storlek.[2] En liknande undersökning har utförts för sko-, textil- och tobaksindustriarbetare, avseende aprilkvartalet 1926.[3]

Beträffande löneförhållandena inom *jordbruket* föreligga vissa statistiska uppgifter så långt tillbaka som från åren 1872, 1888 och 1892. Från och med år 1897 har Det Statistiske Departement regelmässigt vart femte år insamlat och i »Sta-

[1] Statistiske Efterretninger 1926, sid. 94 ff.
[2] Statistiske Efterretninger 1926, sid. 183 ff.
[3] Statistiske Efterretninger 1927, sid. 41.

tistiske Meddelelser» publicerat upplysningar rörande arbetslönerna för tjänstefolk och daglönare inom jordbruket, i första hand av lantbrukare(landbo)föreningarna lämnade summariska upplysningar om sedvanliga arbetslöner i olika bygder. Samtidigt insamlades genom särskilda frågeformulär, som tillställdes ett antal jordbrukare, uppgifter om de löner, som faktiskt utbetaltes till hos dem anställda arbetare.

Åren 1905 och 1910 utsändes frågeformulär för genomsnittsuppgifter till såväl landbo- som husmands(småbrukare)föreningar, och vid undersökningarna 1915 och 1918 införskaffades dessutom uppgifter från lantarbetarnas fackföreningar. Den senaste undersökningen av lantarbetarnas löneförhållanden företogs år 1921. Denna avviker i fråga om sättet för primärmaterialets insamlande från de tidigare undersökningarna så till vida, att man nu icke längre inhämtade genomsnittsuppgifter, utan uteslutande sökte erhålla uppgifter om den faktiskt utbetalta arbetslönen. Genom landboföreningarna införskaffades sålunda från ett stort antal föreningsmedlemmar uppgifter om den faktiskt utbetalta lönen till varje särskild hos dem anställd tjänare och daglönare. Vidare erhölls genom lantarbetarförbundet ett ganska betydande primärmaterial, som i fråga om tjänstefolk omfattar hela året 1920—21, men för daglönare endast de två första arbetsveckorna i december 1920.[1]

Sedan ett antal år tillbaka föreligger en annan serie uppgifter rörande arbetslönerna inom jordbruket, vilka utarbetats av »Det landøkonomiske Driftsbureau» i samband med dess undersökningar av jordbrukets driftsförhållanden vid ett antal lantgårdar. Under de senaste fyra åren hava löneförhållandena för jordbruksarbetare i gårdens kost enligt denna statistik gestaltat sig på följande sätt (genomsnittslön i kr.).[2]

	Drängar (17—21 år)		Kreatursskötare (Fodermestre)		Kvinnliga tjänare (över 18 år)		Manliga daglönare per dag		
	sommarlön	vinterlön	sommarlön	vinterlön	sommarlön	vinterlön	sommar	höst	vinter
1/5 1922—30/4 1923	437	239	657	504	346	268	4·71	5·07	3·79
1/5 1923—30/4 1924	388	255	596	520	305	268	4·68	5·14	3·83
1/5 1924—30/4 1925	443	293	526	461	332	287	5·17	5·79	3·97
1/5 1925—30/4 1926	500	277	597	432	330	282	5·38	6·25	3·83

Det bör nämnas, att enligt kollektivavtal mellan lantarbetarförbundet och lantarbetsgivarföreningen den dagliga nettoarbetstiden sedan maj 1922 utgjort: 10 timmar under tiden 1 april—31 oktober, 9 timmar 1—14 november, 8½ timmar 15—30 november, 8 timmar 1 december—28 februari, 9 timmar 1—14 mars och 9½ timmar 15—31 mars. Enligt samma avtal utgår från november 1926 till fast anställda jordbruksarbetare, som köra hästar, en daglön av 4·88 kr. under tiden 1 mars—30 november och av 4·37 under den övriga delen av året. Härtill kommer fri bostad med trädgårdstäppa.

3. Finland.

För tiden före världskriget föreligger icke någon egentlig lönestatistik för arbetare inom industrien utom i de statistiska specialundersökningar angående arbetarförhållandena, som offentliggjorts av industristyrelsens arbetsstatistiska avdelning, vilken trädde i verksamhet år 1902. Dylika undersökningar hava verkställts för tobaksindustrien, textilindustrien, bageriyrket, tryckeriindustrien, nålarbeter-

[1] Ifrågavarande publikation har utförligt refererats i Sociala Meddelanden årg. 1923, sid. 296 298.

[2] Statistisk Aarbog 1926, sid. 131, København, 1926.

ske(sömnads)facket samt mekaniska verkstads-, glas-, pappers- och sågsverksindustrierna. Primärmaterialet angående arbetarnas löneförhållanden utgjordes vid dessa undersökningar av utdrag ur arbetsgivarnas lönelistor, varigenom erhöllos tillförlitliga uppgifter angående varje under året anställd arbetares intjänade arbetslön och utgjorda arbetstid.

Efter världskriget har statistiska centralbyråns socialstatistiska avdelning (förut socialstyrelsen) bl. a. offentliggjort statistik över arbetslönerna inom två av Finlands viktigaste industrier, nämligen metallindustrien och sågverksindustrien. Denna lönestatistik baseras på uppgifter, som insamlats av resp. arbetsgivarorganisationer, och avser vissa månader av åren 1920—1926 i jämförelse med år 1913.[1] Huvudsyftet med dessa undersökningar, vilkas resultat offentliggjorts i olika häften av »Social Tidskrift», är att giva ett mått för lönernas stegring inom resp. industrier och växlingarna i deras köpkraft i jämförelse med förhållandena före kriget.

För sågverksindustrien meddelas uppgifter om timförtjänsten under februari och juni åren 1913 och 1921—24 (såväl med som utan naturaförmåner) för manliga och kvinnliga arbetare samt inom olika arbetsspecialiteter liksom även angående arbetstid och månadsförtjänst. För arbetarna inom metallindustrien meddelas uppgifter om timförtjänstens utveckling från juli 1913 till juli 1920 och sedan för vissa månader t. o. m. oktober 1926. De manliga arbetarna äro uppdelade i yrkeslärda och icke yrkeslärda samt i olika yrkesspecialiteter, för vilka redovisas den genomsnittliga arbetstiden per vecka samt arbetsförtjänstens storlek. Timlönerna jämföras vidare med indextalen för grosshandelspriser inom resp. branscher samt vecko-, resp. månadsinkomsterna med levnadskostnaderna.

Till belysning av löneförhållandenas utveckling inom sågverks- och metallindustrierna meddelas efterföljande genomsnittsuppgifter:

År	Sågverksindustrien (juni mån.)				Metallindustrien (juni—aug.)			
	Timförtjänst för manliga arb. (inkl. naturaförmåner) fmk	Månadsförtjänst för samtliga arb. fmk	index	Reallön	Timförtjänst för manliga arb. fmk	Veckoförtjänst för samtliga arb. fmk	index	Reallön
1913	0·44	86·19	100	100	0·44	22·23	100	100
1921	4·99	·	·	·	5·01	·	·	·
1922	5·40	731·55	849	76	4·98	·	·	·
1923	5·82	915·24	1 062	94	5·05	222·51	1 073	98
1924	5·99	861·61	1 000	89	5·54	238·71	1 163	101
1925	·	·	·	·	5·76	255·13	1 246	104
1926	·	·	·	·	6·08	271·41	1 287	110

Beträffande arbetarna inom sågverksindustrien skulle reallönen år 1924 sålunda varit c:a 10 % mindre än före kriget. Denna nedgång berodde huvudsakligen på förkortningen i arbetstiden, vilken år 1923 var omkring 20 % kortare än under 1913. För arbetarna inom metallindustrien stod vid samma tidpunkt veckoförtjänsten, oaktat arbetstidens förkortning med omkring 17 %, på ungefär samma nivå som vid krigsutbrottet. Åren 1925 och 1926 medförde ökning av arbetslönerna och sänkning av levnadskostnaderna, på grund varav lönenivån inom den finska metallindustrien nu kan anses stå 5—10 % högre än före kriget.

Såsom framgår av omstående översikt, förefunnos emellertid betydande olikheter beträffande lönernas storlek inom olika yrkesspecialiteter:

[1] Beträffande sågverksindustrien föreligga dock tills vidare uppgifter endast t. o. m. 1924.

År	Timförtjänst inom sågverksindustrien (fmk)							Timförtjänst inom metallindustrien (fmk)						
	Ramsågare	Kantare	Justerare	Staplare	Plankbärare	Utarbetare		Smeder	Gjutare	Filare	Svarvare	Kopparslagare	Plåtslagare	Modellsnickare
						Män	Kv.							
1913	0·42	0·47	0·42	0·54	0·34	0·30	0·23	0·50	0·48	0·50	0·52	0·60	0·52	0·53
1923	5·94	6·47	5·25	6·82	7·10	4·37	2·56	5·76	6·42	5·84	6·13	6·72	6·21	5·76
1924	6·05	6·67	5·71	7·22	8·58	4·56	2·61	6·23	7·46	6·50	6·86	6·95	7·66	6·52
1926	·	·	·	·	·	·	·	6·54	7·84	6·94	7·74	8·56	7·79	7·70
Indextal (1913 = 100)														
1924	1 438	1 421	1 353	1 341	2 553	1 500	1 153	1 236	1 561	1 295	1 309	1 159	1 478	1 241
1926	·	·	·	·	·	·	·	1 298	1 641	1 383	1 477	1 427	1 505	1 467

Uppgifter rörande *jordbruksarbetarnas* lönevillkor ha insamlats alltsedan år 1877, då varje kommun ålades att årligen avgiva dylika uppgifter i och för guvernörernas ämbetsberättelser. Från år 1907 har lantbruksstyrelsen årligen publicerat uppgifter om anbudet av arbetskraft inom lantbruket samt om lantarbetarnas lönevillkor på grundval av frågeformulär, som tillställas kommunalnämnderna i rikets samtliga landskommuner.

Jordbruksarbetarnas lönevillkor enligt denna statistik[1] framgå av nedanstående tablå:

Jordbruksarbetarnas lönevillkor i medeltal åren 1914 och 1920—25, fmk.

	Årslön				Daglön							
	i gårdens kost		i egen kost		i gårdens kost				i egen kost			
					sommar		vinter		sommar		vinter	
	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.
1914 . . .	313	186	626	414	2·16	1·28	1·28	0·73	3·27	2·11	2·30	1·49
1920 . . .	3 125	1 638	6 718	4 060	21·17	11·81	13·40	7·27	33·77	20·13	24·66	14·62
1921 . . .	3 720	2 112	7 550	4 688	23·18	13·41	15·08	8·34	35·44	21·90	26·67	15·94
1922 . . .	3 987	2 320	7 733	4 783	23·85	13·54	15·93	8·65	36·84	22·21	27·51	16·31
1923 . . .	4 015	2 372	7 539	4 797	23·88	13·59	15·88	8·69	36·47	22·39	27·67	16·56
1924 . . .	4 105	2 459	7 629	4 892	24·14	13·83	15·96	8·90	36·22	22·47	27·41	16·96
1925 . . .	4 022	2 450	7 469	4 918	23·78	13·43	15·42	8·69	35·26	21·83	26·54	16·25

Medan ifrågavarande undersökningar grunda sig på de kommunala myndigheternas uppskattningar angående medellöner m. m., har man vid en specialundersökning, som år 1920 föranstaltades av socialstyrelsens statistiska avdelning angående arbetsförhållandena bland lantarbetarna i Finland under avlöningsåret 1919—1920 och vars resultat offentliggjorts år 1924, inhämtat uppgifter angående de faktiska lönerna för särskilda arbetare å vissa typiska orter och lägenheter.[2] Undersökningen omfattade 49 kommuner eller omkring 10 procent av alla landskommuner samt nära 3 000 egendomar och 11 671 arbetare. Uppgifter inhämtades om

[1] Finlands off. Statistik III. Lanthushållning, 22. Jordbruk och boskapsskötsel år 1925, Helsingfors 1926.

[2] Undersökning angående arbetsförhållandena bland lantarbetarna under avlöningsåret 1919—1920. Finlands off. Statistik XXXII. Sociala specialundersökningar, III, Helsingfors 1924.

varje arbetares ålder, kön, yrke, civilstånd, bostad, arbetstidsförhållanden samt arbetslön, vare sig denna utgick i form av penningar eller olika naturaförmåner.

Beträffande naturaförmånernas uppskattning i penningar må nämnas, att uppgiftsinsamlarnas prisuppgifter jämförts med livsmedelsnämndernas priser på spannmålsprodukter och rotfrukter samt mejeriernas på mjölk och smör m. m. För potatisland uppskattades värdet överallt till 10 fmk per ar, för hö till 60 penni, för halm av vårsäd till 30 penni och för råghalm till 15 penni per kg. Värdet av kobete beräknades till 200—250 fmk per år. Bostadshyran, som i brist på tillräckliga uppgifter uppskattades lika överallt, upptogs för en lägenhet om 1 rum till 240 fmk, för 2 rum till 420 och för 3 rum till 600 fmk per år.

Från och med 1924 har statistiska centralbyråns socialstatistiska avdelning efter liknande grunder upplagt en årlig statistik rörande lantarbetarnas löneförhållanden.[1] Primäruppgifter ha inhämtats från c:a 10 gårdar i var och en av ett fyrtiotal kommuner i olika delar av landet. Uppgifter hava i mars varje år insamlats rörande lönerna för tjänstefolk, statare och daglönare (för de sistnämnda även i juli). Värdet av kost och logi har ej medtagits för sådana arbetare, som åtnjutit dylika förmåner, medan värdet av ev. övriga naturaförmåner särskilt beräknats. Enligt denna lantarbetarstatistik gestaltade sig löneförhållandena inom jordbruket åren 1924—1926 på följande sätt (i fmk):

År	Drängar, kontant årslön		Statare, manliga, årsförtjänst, kontant o. natura	Daglönare							
				Män				Kvinnor			
	i gårdens kost	i egen kost		i egen kost		i gårdens kost		i egen kost		i gårdens kost	
				vinter	sommar	vinter	sommar	vinter	sommar	vinter	sommar
1924 . .	3 232	8 068	9 126	28·52	31·42	17·18	26·35	17·50	19·21	10·56	14·39
1925 . .	3 297	7 876	9 995	29·37	32·27	17·79	24·28	17·05	19·74	9·45	14·22
1926 . .	3 311	8 376	9 978	28·75	32·18	15·75	24·37	18·35	19·78	10·46	15·11

Lönerna synas alltså varit tämligen stillastående under de tre undersökningsåren.

4. Tyskland.

Den officiella lönestatistiken i Tyskland var före världskriget föga utvecklad. De inom åtskilliga näringsgrenar verkställda arbetsstatistiska undersökningarna berörde i huvudsak arbetstidsförhållandena och gingo endast undantagsvis in på arbetslönerna. Alltifrån tillkomsten av »Reichsarbeitsblatt» år 1903 hava emellertid där offentliggjorts vissa periodiska uppgifter angående löneförhållandena. Sålunda hava där publicerats kvartalsöversikter över gruvarbetarlönerna i Preussen, som så småningom utvidgades att omfatta gruvindustrien även i övriga tyska stater. Genomsnittslönerna äro beräknade på grundval av officiella uppgifter om det utbetalade lönebeloppet och antalet s. k. normalskift (eller »helarbetare»). Vidare hade i Reichsarbeitsblatt plägat offentliggöras en löneklasstatistik för vissa större lokala sjukkassor (Ortskrankenkassen) samt uppgifter om de för vissa socialförsäkringsändamål m. m. fastställda ortslönerna (Ortsübliche Tagelöhne) för vuxna manliga arbetare (i kommuner med mer än 10 000 invånare).

På grund av det kollektiva avtalsväsendets jämförelsevis ringa och ojämna utbredning i Tyskland före världskriget var den bearbetning av kollektivavtalens bestämmelser om lönesatserna, som ägde rum, icke av något större värde för bedömande av löneförhållandena för industriarbetarnas stora massa vid denna tid.

Efter världskriget har man från officiellt håll ägnat lönestatistiken större uppmärksamhet. Sålunda företogs i februari 1920 en lönestatistisk undersökning,

[1] Jfr Social Tidskrift 1926, n:r 8, 1927, n:r 1.

som avsåg hela Tyska riket och omfattade arbetare och förvaltningspersonal inom samtliga näringsgrenar — inkl. handel och samfärdsel — med undantag för gruvdrift och jordbruk.[1] Inom de berörda näringsgrenarna utvaldes inom olika delar av Tyskland vissa stora, medelstora och små företag efter förslag av de olika s. k. »Reichsarbeitsgemeinschaften», i vilka arbetsgivare och arbetare då voro sammanslutna. Tvenne frågeformulär användes, av vilka det ena, förutom vissa allmänna frågor för närmare kännetecknande av företaget, upptog uppgifter rörande antalet i företaget den 28 februari sysselsatta arbetare och anställda, den normala veckoarbetstiden samt totalbeloppet av under undersökningsperioden utbetalta löner för arbetare och anställda. På det andra frågeformuläret, av vilka ett exemplar ifylldes för varje enskild arbetare genom arbetsgivarens försorg men skulle godkännas och undertecknas av resp. arbetare, skulle angivas namn, kön, ålder, civilstånd, yrke och lön (fördelad på tidlön och stycklön) för var och en av de fyra undersökningsveckorna. Undersökningens genomförande ålåg de statistiska landsämbetsverken under intim medverkan av de förenämnda »Reicharbeitsgemeinschaften», vilka upprättat förteckningar över typiska yrkesspecialiteter. För dessa beräknades såväl den genomsnittliga timlönen som genomsnittsförtjänsten under de fyra undersökningsveckorna inom alla berörda företag.

I motsats till lönestatistiken för arbetarna bearbetades lönestatistiken för förvaltningspersonalen icke till medeltal för vissa yrkesspecialiteter, utan till en löneklasstatistik för de fyra huvudgrupperna av anställda (affärsanställda, teknisk personal, verkmästare o. d. samt kontorspersonal).

Ifrågavarande undersökning, vars siffermaterial på grund av penningväsendets utveckling i landet blev föråldrat redan före publiceringen, är hittills den enda officiella, som verkställts rörande den faktiska arbetsförtjänsten inom industrien i allmänhet. I övrigt grundar sig den tyska lönestatistiken efter kriget i huvudsak på uppgifter om de enligt kollektivavtal gällande arbetslönerna, »Tariflöhne», å huvudorterna för de viktigaste näringsgrenarna (gruvdrift samt byggnads-, trävaru-, metall-, textil-, kemisk och grafisk industri samt statens järnvägar). Denna lönestatistik, vars resultat för varje månad framlägges i »Wirtschaft und Statistik», upptager de mellan vederbörande arbetsgivar- och arbetarorganisationer överenskomna (eller genom skiljedom fastställda) lönesatserna för vuxna yrkeslärda och icke yrkeslärda arbetare och innefatta ev. familjetillägg (för hustru och två barn). På grundval av de avtalsenliga ortslönerna uträknas ett vägt riksmedeltal för varje industri och på grundval av dessa beräknas i sin tur vägda medeltal för produktionsmedels- och konsumtionsvaruindustrier. Till de förra hava hänförts gruvdrift, metall-, kemisk, byggnads-, trävaru- och pappersindustri, medan till konsumtionsvaruindustrier räknats textil-, bryggeri-, bageri-, grafisk och kartongindustri.

Vissa jämförelser anställas även med lönerna före kriget (1913), varvid emellertid åtskilliga reservationer göras. Särskilt framhålles, att av de redovisade näringsgrenarna endast byggnads-, trävaru-, bryggeri- och grafisk industri före världskriget hade genom kollektivavtal reglerade löner, medan man för övriga yrken var hänvisad till uppgifter om faktiska genomsnittsförtjänster, som icke utan vidare äro jämförbara med kollektivavtalens tidlönssatser.[2]

I Sociala Meddelanden plägar redogöras för vissa huvudresultat av den i »Wirtschaft und Statistik» framlagda lönestatistiken enligt kollektivavtalen.[3] Till komplettering härav meddelas efterföljande sammanställning, varuti särskiljes mellan

[1] Lohn- und Gehaltserhebung vom Februar 1920. Statistik des deutschen Reichs, Band 293, Berlin 1921.

[2] Dessa brister i fråga om jämförbarheten hava understrukits i den tyska arbetsgivarorganisationens tidskrift »Der Arbeitgeber», där såväl den officiella som den tyska landsorganisationens lönestatistik underkastats en ingående kritik. Se bl. a. årg. 1926, nr 6, sid. 193 ff.

[3] Jfr Soc. Medd. årg. 1925, sid. 216, årg. 1926, sid. 244, årg. 1927, sid. 229.

produktionsmedels- och konsumtionsvaruindustrier och löneutvecklingen följes t. o. m. januari 1927:

Avtalsenliga tim- och veckolöner för yrkes- och grovarbetare i Tyskland 1924—1927.

	Produktionsmedelsindustrier				Konsumtionsvaruindustrier			
	Timlöner (i pfennig)		Veckolöner (i Rm)		Timlöner (i pfennig)		Veckolöner (i Rm)	
	Yrkesarb.	Grovarb.	Yrkesarb.	Grovarb.	Yrkesarb.	Grovarb.	Yrkesarb.	Grovarb.
1924 jan.	60·9	45·6	29·35	23·87	47·6	40·6	22·86	19·41
juli	75·0	50·8	36·70	26·65	59·2	50·6	28·43	24·20
1925 jan.	81·1	55·3	39·62	28·99	68·0	58·4	32·67	28·04
juli	92·0	62·3	44·88	32·39	78·4	67·3	37·63	32·28
1926 jan.	96·6	65·6	47·11	34·06	80·8	69·1	38·77	33·18
juli	96·4	65·3	46·98	33·95	80·7	69·1	38·74	33·17
1927 jan.	97·5	66·4	47·49	34·56	81·6	70·1	39·17	33·62

I fråga om *lantarbetarnas* löneförhållanden förelågo under tiden före kriget blott strödda uppgifter från vissa landsdelar. Sedan efter 1918 års omvälvning kollektivavtalet kommit till allmän användning även bland lantarbetarna, finnes här en god källa för en allmän orientering rörande lönevillkoren på detta område. För åren 1924 och 1925 hava även i »Wirtschaft und Statistik»[1] offentliggjorts lönestatistiska undersökningar, som grunda sig på kollektivavtalens bestämmelser för gifta lantarbetare med stat (Deputat) inom olika landsdelar. Det är här närmast fråga om normallöner, varvid hänsyn ej tages till ev. merförtjänst på grund av övertids- eller ackordsarbete m. m. Då de gifta lantarbetarnas avlöning till väsentlig del utgår in natura, har värderingen av staten givetvis här som annorstädes erbjudit vissa svårigheter. För år 1925 har bostad (med ekonomihus och trädgårdsland) uppskattats till ett årsvärde av 60 Rm och potatisland till 4·25 Rm per ar, medan underhåll av svin satts till 10 Rm, av får till 3·50 Rm och av gäss till 1·75 Rm per styck och år. Vad lantbruksprodukter beträffar, hava för spannmål och potatis lagts till grund de av Statistisches Reichsamt på grundval av noteringar å viktigare börsplatser månatligen beräknade riksmedelspriserna i partihandeln. För mjölk har använts lantbrukskamrarnas genomsnittsnotering för provinsen Brandenburg. På grundval av uppgifterna för de olika landsdelarna har sedan beräknats ett riksmedeltal, vägt med hänsyn till antalet organiserade lantarbetare i olika bygder. För år 1925 giva de verkställda beräkningarna till resultat en genomsnittlig årsinkomst av 1 010 Rm. Högst (c:a 1 200 Rm) synes löneinkomsten vara i nordvästra Pommern och lägst (c:a 800 Rm) i delar av Ostpreussen och Bayern. Av totalavlöningen för gifta arbetare med stat komma på naturaförmånerna c:a $^2/_3$ och resten på den kontanta lönen. Emellertid växlar kontantlönens andel av den totala löneinkomsten i olika delar av landet. Den uppgick sålunda i norra och östra Tyskland till mellan 10 och 33 %, i mellersta och västra delarna till nära $^2/_3$ och i Bayern till något över $^3/_4$, medan i Baden och Württemberg lantarbetarna avlönas helt i kontant.

I lönestatistiken meddelas även vissa löneuppgifter för s. k. friarbetare, varmed förstås lantarbetare, som bo i eget hus eller eljest utanför egendomen och icke arbeta under fasta arbetsavtal. Totala löneinkomsten för dylika uppskattas till i genomsnitt 797 Rm per år, högst c:a 1 100 Rm i vissa delar av Pommern och lägst 500—600 Rm i trakter av Ostpreussen.

[1] Årg. 1925, sid. 579, årg. 1926, sid. 221.

5. England.

I England har man sedan lång tid tillbaka vid undersökning av arbetslönerna gått fram efter tvenne linjer, i det man dels med längre tids mellanrum verkställt s. k. löneräkningar (Census of Wages), avseende att utröna de faktiska löneinkomsterna inom så gott som hela näringslivet, dels med korta intervaller (årligen eller månatligen) insamlat uppgifter om gällande lönesatser och förändringar i dessa.

Den första mera omfattande och efter systematiska grunder genomförda löneräkningen daterar sig från 1886 och resultaten av denna offentliggjordes i fem volymer åren 1889—1893. Tjugo år senare eller 1906 företogs den andra stora löneundersökningen, vilken huvudsakligen gick ut på att erhålla upplysningar om den faktiska arbetsförtjänsten för olika slag av arbetare under en viss arbetsvecka inom olika industrier. Resultaten av denna undersökning hava publicerats i åtta volymer.

År 1925 igångsattes en ny omfattande löneräkning, som avsåg en viss arbetsvecka under var och en av januari, april, juli och oktober månader 1924. Frågeformulär utsändes till omkring 300 000 arbetsgivare, i vilka upplysningar begärdes rörande hela antalet manliga och kvinnliga arbetare, totala utbetalda lönebeloppet till ifrågavarande arbetare, normala arbetstiden (exklusive måltidsraster) under dessa veckor, antalet arbetare med korttidsarbete samt antalet härigenom förlorade arbetstimmar, totala antalet utförda arbetstimmar, ävensom totala utbetalda lönebeloppet till samtliga arbetare under hela år 1924. Förmän, kuskar och lagerpersonal skulle inbegripas i uppgifterna, men däremot icke driftsledare, kontorspersonal, maskinskriverskor, handelsresande o. d. samt ej heller hemarbetare.

Av 1924 års löneundersökning hava vissa preliminära resultat offentliggjorts.[1] Enligt dessa gestaltade sig den beräknade genomsnittliga veckoförtjänsten år 1924 på följande sätt:

Genomsnittliga veckoförtjänster inom vissa viktigare engelska industrier år 1924.

	Män		Kvinnor			Män		Kvinnor			Män		Kvinnor	
	s.	d.	s.	d.		s.	d.	s.	d.		s.	d.	s.	d.
Metallverkstäder	55	0	23	1	Kartongfabriker	54	7	25	8	Sömnadsfabriker	52	3	28	4
Maskinindustri	52	9	26	11	Grafisk industri	75	3	28	8	Kappfabriker	65	11	29	8
Skeppsbyggnadsindustri	51	11	25	2	Kvarnindustri	56	9	27	2	Färgerier	54	8	27	7
Guld- o. silvervarufabriker	55	11	23	5	Bagerier	54	1	24	11	Garverier	55	6	26	7
Stenindustri	51	5	24	7	Chokladfabriker	62	5	25	9	Läderindustri	49	10	23	0
Lervaruindustri	55	6	22	3	Bryggerier	59	1	27	9	Skofabriker	54	11	30	10
Tegelbruk	51	10	23	4	Konservfabriker	58	6	27	1	Skomakerier	50	11	27	5
Glasindustri	56	1	23	8	Tobaksfabriker	69	5	33	2	Gummivaruind.	56	8	28	6
Cementindustri	59	0	29	6	Bomullsindustri	47	0	28	3	Tvål- o. såpind.	60	5	26	1
Möbelindustri	57	1	27	3	Linneindustri	41	0	22	9	Byggnadsindustri	58	2	25	7
Vagnfabriker	55	1	24	4	Juteindustri	41	6	28	7	Gasverk	60	9	29	10
Lådfabriker	48	3	25	5	Ylleindustri	53	10	30	7	Elektricitetsverk	64	10	28	5
Pappersindustri	57	2	25	6	Silkesindustri	59	10	28	0	Spårvägar	69	0	37	3
Tapetfabriker	51	11	26	4	Trikåindustri	54	8	28	8	Vattenledn.verk	58	0	23	10
					Beställn.skrädderier	55	11	28	2	Tvättanstalter	48	2	26	8
					Konfektionsfabr.	58	0	26	7					

Översikterna innehålla jämväl uppgifter om den normala och den faktiska veckoarbetstiden, korttidsarbetets omfattning samt den genomsnittliga timförtjänsten.

Vid sidan om ovannämnda allmänna löneräkningar, vilka i detalj redovisa lönenivåns läge vid en viss tidpunkt, finnas tvenne serier av periodiska uppgifter an-

[1] Ministry of Labour Gazette 1926, sid. 197, 243, 323 och 360 och 1927, sid. 11, 50 och 92.

gående löneförhållandenas förändringar. Alltsedan 1893 hava sålunda utgivits årliga översikter över förändringar i lönesatser och arbetstid (Changes in rates of wages and hours of labour), vilka efter ett avbrott under krigsåren nu åter varje månad publiceras i »*Ministry of Labour Gazette*». Dessa översikter, som utvisa totalbeloppet av veckolönernas ökning eller minskning samt antalet berörda arbetare, grunda sig på olika källor, dels officiella i enlighet med gällande lagstiftning om förlikning och skiljedom och om lönenämnder (Trade Boards), dels privata uppgifter och rapporter från arbetsgivarorganisationer, fackföreningar o. s. v. Statistiken omfattar icke förändringar i lönesatserna för statsanställda, lantarbetare, hembiträden samt butiks- och kontorspersonal.

Vid sidan av denna fortlöpande löneförändringsstatistik publiceras även tid efter annan översikter över inom olika fack gällande lönesatser. Denna statistik, vars huvudresultat plägat återgivas i Sociala Meddelanden, omfattar endast tidlönssatser inom vissa industrier, såsom byggnadsfacken, maskin- och skeppsbyggnadsindustrierna, skoindustrien, grafiska industrien, bagerinäringen, jordbruket, sjöfarten, järnvägarna m. fl. Enligt sagda statistik skulle lönenivåns förändringar i England från krigsutbrottet till slutet av december vart och ett av åren 1920—1926 kunna uttryckas på följande sätt:

	1914	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Indextal	100	275	213	173	168	173	175	175

Förhållandena växla emellertid betydligt för olika arbetargrupper. Den år 1924 tillsatta s. k. Balfourkommittén (Committee on Industry and Trade) har i ett år 1926 avgivet betänkande bl. a. påpekat, att löneökningen varit större för grovarbetare (80—90 %) än för yrkesarbetare (60—70 %).[1] Ökningen har vidare varit ojämn även inom olika näringsgrenar. Sålunda har för exportindustrierna, vartill hänförts kolgruve-, järn- och stål-, maskin- och skeppsbyggnads-, bomulls-, ylle-, sko- och kemisk industri, den procentuella ökningen av lönesatserna uppgått till mellan 45 och 75 % (i genomsnitt ungefär 60 %), medan densamma för de s. k. »skyddade» eller hemmaindustrierna, till vilka räknats byggnadsverksamhet, grafisk industri, bagerirörelse samt järnvägs- och spårvägsdrift, utgjorde mellan 80 och 120 och i genomsnitt omkring 100 %.

Skiljaktigheten är emellertid icke begränsad till den procentuella ökningen, utan hänför sig också till den nuvarande lönenivån. Enligt en grov uppskattning utgjorde veckolönen i juni 1925 inom exportindustrierna omkring 58 sh. för yrkeslärda manliga arbetare och 45 sh. för grovarbetare, under det att motsvarande genomsnittssiffror i fråga om de skyddade »hemmaindustrierna» belöpte sig till resp. 78 och 50 sh.

I England har man även ägnat uppmärksamhet åt förhållandena inom *jordbruket*. Härvid gick man vid undersökningar för åren 1898 och 1902 tillväga på ungefär samma sätt som i Danmark, i det dels från kommunala förtroendemän, ungefär motsvarande våra kommunalordförande, införskaffades genomsnittsuppgifter om den gängse veckolönen (den vanliga löneformen för engelska lantarbetare) i deras resp. distrikt, dels från ett antal jordbrukare i landets alla delar inhämtades uppgifter om de individuella löner de betalt till sina arbetare. En tredje redogörelse för lantarbetarnas arbets- och löneförhållanden, som utkom i samband med den stora löneundersökningen av år 1906 och utgör en särskild del av denna, vilar däremot uteslutande på individualuppgifter från enskilda jordbrukare rörande hos dem anställda jordbruksarbetares faktiska arbetslön och arbetstid m. m. En utförlig redogörelse för resultaten av denna undersökning har förut lämnats i Sociala Meddelanden.[2]

[1] Survey of Industrial Relations, London 1926.
[2] Årg. 1911, sid. 1020 ff.

Enligt lagen angående reglering av lantarbetarnas löner av 1924 (Agricultural Wages Regulation Act) skall i varje grevskap upprättas en lönekommitté för jordbruket och för hela landet en lönenämnd (Agricultural Wages Board) med befogenhet att fastställa vissa minimilöner, ehuru på ett smidigare sätt än förhållandet var med den i enlighet med Corn Production Act åren 1917—1922 verksamma lönenämnden.[1] Löneutvecklingen under de senaste åren belyses av att för vanliga jordbruksarbetare minimilönen år 1918 varierade mellan lägst 30 och högst 36 sh. 6 d. per vecka och i allmänhet (i 30 grevskap av inalles 50) var 30 eller 31 sh. År 1921 hade minimiveckolönen stigit till c:a 46 sh. Under 1924, d. v. s. efter upphävandet av de gamla och före ikraftträdandet av de nya minimilönebestämmelserna, växlade lönerna mellan 25 och 35 sh., men inom mer än hälften av grevskapen höll sig veckolönen mellan 27 och 30 sh. Då lönerna år 1925 reglerades efter den nya lagen, fastställdes lönesatser varierande mellan 29 och 37 sh. 6 d., men tre fjärdedelar av distrikten kommo inom lönegruppen 30 till 32 sh. 6 d., sålunda en ansenlig förhöjning mot år 1924. Sommaren 1926 fastställdes veckolönen till lägst 30 sh. (i 13 distrikt) och högst 36 sh. (i 3 distrikt), medan fyra femtedelar av distrikten föllo inom lönegruppen 30—33 sh.[2] I allmänhet betalas de lägsta arbetslönerna i de distrikt, som övervägande äro jordbruksidkande, sålunda de östra och södra delarna av landet, medan de västra och norra grevskapen med en stor stads- och industribefolkning uppvisa högre lönesatser.

6. Förenta Staterna.

Alltsedan sin tillkomst år 1885 har Unionens arbetsstatistiska byrå såväl i sina årsberättelser som i särskilda publikationer, vilka ingå såsom en egen serie (»Wages and hours of labor series») i dess »Bulletins», offentliggjort omfattande och ingående undersökningar rörande löneförhållandena. De löneuppgifter, som sålunda offentliggöras, äro av tvenne huvudslag, nämligen å ena sidan uppgifter om gällande tidlönssatser och arbetstimmar, godkända av vederbörande fackorganisationer, å den andra uppgifter om verkliga arbetsförtjänster och faktiskt utgjord arbetstid, erhållna genom bearbetning av vissa arbetsgivares lönelistor m. m.

Primäruppgifterna till lönesatsstatistiken införskaffas årligen omkring den 15 maj beträffande sådana yrken och orter, där med hänsyn till organisationsförhållandena fackföreningslönerna kunna anses såsom allmänt godtagna, sålunda företrädesvis hantverks- och byggnadsfack i de stora städerna. Uppgifterna insamlas av särskilda agenter genom personlig hänvändelse till sekreterare eller andra funktionärer i de lokala fackorganisationerna. Hittills hava tretton publikationer i denna serie, »Union scale of wages and hours of labor», utkommit, av vilka den första avsåg åren 1907—1912 och den senaste hänförde sig till den 15 maj 1925 samt berörde närmare 900 000 organiserade lönarbetare i 66 större städer i 36 olika stater. Preliminära sammandrag av uppgifterna pläga publiceras i »Monthly Labor Review» och föreligga sådana även för 1926.

Jämte de absoluta lönesiffrorna meddelas vägda indextal över utvecklingen av tim- och veckolönerna samt veckoarbetstiden, vilka för hela undersökningsområdet meddelas här nedan:

	1913	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Timlön	100	199·0	205·3	193·1	210·6	228·1	237·9	250·3
Veckolön	100	188·5	193·3	183·0	198·6	214·3	222·3	233·4
Veckoarbetstid	100	93·8	93·9	94·4	94·3	93·9	93·0	92·8

[1] Report on the administration of the Agricultural Wages (Regulation) Act 1924, London 1926.
[2] The Ministry of Labour Gazette, 1927, sid. 94.

Såsom huvudsakligen avseende vissa »skyddade» fack i storstäderna äro dessa »fackföreningslöner» mycket höga. I genomsnitt utgjorde timlönen 47 cents år 1914, 91 cents år 1920, 109 cents år 1925 och 115 cents år 1926.

Arbetsstatistiska byråns statistik över de faktiska arbetsförtjänsterna grundar sig på uppgifter från arbetsgivarnas avlöningsböcker. Alltsedan år 1907 hava dylika undersökningar verkställts inom flertalet viktigare storindustrier, såsom gruvdrift-, petroleum-, järn- och stål-, mekanisk verkstads-, automobil-, trävaru- samt trämasse- och pappersindustri, skofabrikation, olika grenar av textilindustrien m. fl.

Vid dessa undersökningar användes den representativa metoden, i det man inom viktiga centra för industrien i fråga utväljer vissa företag samt bearbetar dessas lönelistor för en viss avlöningsperiod, som kan variera i längd från en vecka till en månad. Detta arbete utföres antingen genom vederbörande arbetsgivare med ledning av dem tillställda frågeformulär eller — vanligare — genom arbetsbyråns utsända agenter. Sedan primärmaterialet erhållits och granskats, upprättas detaljerade tabeller, som för olika industriområden och stater utvisa genomsnittsförtjänsten per timme och per vecka inom ett stort antal olika yrkesgrupper. Huvudresultaten av denna detaljerade statistik kunna därför blott med svårighet sammanfattas till allmänna genomsnitt.

Förutom nu nämnda specialstatistik offentliggör arbetsstatistiska byrån såsom led i sin konjunkturstatistik månatligen i »Monthly Labor Review» uppgifter till belysning av löneutvecklingen inom industrien. Ett femtiotal industrigrenar äro inbegripna i denna statistik, och uppgifter erhållas från mellan 7 000 och 9 000 företag, vilka sysselsätta bortåt 3 miljoner arbetare. För varje industri meddelas antalet uppgiftslämnande företag, antalet arbetare på lönelistorna samt totala utbetalta lönebeloppet. På grundval av dessa siffror beräknas den genomsnittliga veckoförtjänsten, men endast procenttalen för förändringarna under olika månader publiceras och icke de absoluta talen rörande arbetsförtjänsten, vilka ju, såsom avseende arbetare inom olika kön, ålder och yrken, i och för sig äro av föga värde. Även de arbetsstatistiska byråerna i vissa stater, bl. a. Newyork, offentliggöra statistik över arbetslönerna inom fabriksindustrien, vilka dock härvidlag i vissa fall äro differentierade efter kön och yrke.[1]

I Förenta staterna spelar den p r i v a t a lönestatistiken en stor roll, och bland hithörande publikationer må särskilt nämnas de, som utgivas genom den av vissa amerikanska arbetsgivarorganisationer grundade statistiska byrå, som benämnes »The National Industrial Conference Board». Dennas lönestatistiska undersökningar ha så småningom utvidgats till att omfatta omkring 1 800 företag med omkring $^3/_4$ miljon arbetare, representerande landets viktigaste industrier och geografiska huvudområden.

I denna statistik, som meddelas i mycket överskådlig form och förtydligad genom grafiska framställningar, äro arbetarna uppdelade efter kön och männen därjämte i yrkesarbetare och grovarbetare. För alla arbetargrupper meddelas såväl tim- som veckoförtjänster, grundade på totala utbetalade lönesumman enligt insända avlöningslistor för en viss redovisningsperiod. För att erhålla en i möjligaste mån representativ siffra för den genomsnittliga löneinkomsten inom industrien i allmänhet, »väges» medeltalet för varje industri med hela antalet arbetare inom resp. industrigren enligt de officiella industriräkningar, vilka numera anordnas vartannat år.

Löneutvecklingen för industriarbetare enligt denna statistik plägar regelmässigt följas i Sociala Meddelanden.[2] Här meddelas en översikt över den genomsnittliga timförtjänstens förändringar 1914—1926:[3]

[1] Employment and Earnings of Men and Women i New York State factories 1923—1925, Special Bulletin nr 143, New York 1926.

[2] Se Soc. Medd. årg. 1923, sid. 819, sid. 1081, 1924, sid. 478, 1925, sid. 293, 1926, sid. 730.

[3] Wages in The United States, New York 1926.

Timlöner	1914 (juli)	1920 3 kv.	1921 3 kv.	1922 3 kv.	1923 3 kv.	1924 3 kv.	1925 1 kv.	1925 3 kv.	1926 1 kv.	1926 3 kv.	1926 okt.
Manl. yrkesarbetare	100 (28·0 cents)	248	206	198	224	227	228	231	229	·	·
Manl. grovarbetare	100 (20·3 »)	271	208	198	229	232	231	231	234	·	·
Kvinnl. arbetare . .	100 (15·4 »)	273	232	227	256	252	256	249	256	.	.
Samtliga arbetare .	100 (24·5 »)	247	205	198	225	228	228	227	227	[1]229	[1]230

Nämnas må, att genomsnittliga timförtjänsten under 1926 års första kvartal utgjorde 55·7 cents, nämligen 64·2 för manliga yrkesarbetare, 47·5 för manliga grovarbetare och 39·5 för kvinnliga arbetare. I oktober beräknades medelförtjänsten ha stigit till 56·5 cents. Dessa siffror häntyda på, att lönenivån inom den amerikanska storindustrien i allmänhet ligger väsentligt lägre än vad man kunde sluta sig till av de förut meddelade »fackföreningslönerna» inom vissa storstadsyrken.

Rörande lantarbetarnas löneförhållanden föreligga tämligen regelmässiga uppgifter ända sedan år 1866, vilka numera kvartalsvis offentliggöras av jordbruksdepartementet i dess veckoskrift »Crops and Markets». Statistiken, som bygger på uppgifter från ett stort antal korrespondenter å olika orter, meddelar genomsnittslöner för manliga lantarbetare i olika stater. En sammanfattning av genomsnittstalen för landet i dess helhet meddelas här nedan:

Dollars Månadslön:	1866	1899	1910	1914	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926 jan.	1926 okt.
med kost .	10·09	13·90	19·58	20·90	47·24	30·25	29·31	33·09	33·84	33·88	31·82	36·00
utan » .	15·50	19·97	28·04	29·72	65·05	43·58	42·09	46·74	47·22	47·80	46·26	50·10
Daglön:												
med kost .	0·64	0·75	1·07	1·11	2·84	1·66	1·64	1·91	1·88	1·89	1·76	1·97
utan » .	0·90	0·99	1·40	1·44	3·56	2·17	2·14	2·45	2·44	2·46	2·38	2·55
Indextal (1910–1914 = 100) . .	55	68	97	101	239	150	146	166	166	168	159	176

Jämföras dessa indextal med dem, som ovan meddelats för industriarbetare, framgår, att i Förenta staterna liksom i Sverige lönenedgången sedan år 1920 varit betydligt starkare för lantarbetare än för industriarbetare.

7. Kanada.

Beträffande löner och arbetstid för arbetare inom *industri och hantverk* jämte vissa andra yrken har Department of Labour sedan 1921 årligen offentliggjort en serie undersökningar, vilka i flertalet fall gå tillbaka till år 1901.[2] Lönestatistiken grundar sig huvudsakligen på kollektivavtal samt rapporter från representativa arbetsgivar- och arbetarorganisationer, vilka kompletterats med uppgifter från departementets tjänstemän och korrespondenter i olika städer. På grundval av uppgifterna om lönesatserna för manliga arbetare ha beräknats vissa indextal, vilka återgivas här nedan:

Yrkesarbetare	1913	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
1. Byggnadsarbetare	100	181	171	163	166	170	170	172
2. Metallarbetare	100	209	187	174	174	175	175	177
3. Typografer	100	184	193	192	189	192	193	193
4. Spårvägsmän	100	194	192	184	186	186	188	188
5. Järnvägsmän	100	187	165	155	157	157	157	159
6. Kolgruvearbetare	100	198	208	198	198	192	165	165
Medeltal för grupperna 1—6 . .	**100**	**192**	**186**	**177**	**178**	**179**	**175**	**176**
7. Vanliga grovarbetare . . .	100	215	191	183	182	183	186	187
8. Div. fabriksarbetare . . .	100	217	202	189	196	198	196	197
9. Skogsarbetare	100	203	153	159	170	183	179	181

[1] Preliminära siffror.

[2] Wages and Hours of Labour in Canada.

Något sammanfattande uttryck för löneläget i Kanada meddelas ej i denna statistik, men må det nämnas, att grovarbetartimlönen i städerna år 1926 synes ha utgjort 40—60 cents, medan yrkesarbetare särskilt i byggnadsfacken kunde komma upp till det dubbla och däröver. För kvinnliga arbetare bestämmes lönenivåns undre gräns genom de minimilönelagar, som antagits i flertalet provinser. För fullgoda kvinnliga arbetare inom fabriksindustrien hade sålunda år 1924 fastställts följande minimilöner per vecka, nämligen Alberta 12·50 doll., British Columbia 14·00 doll., Manitoba 11·00—12·00 doll., Ontario 10·00—12·50 doll. samt Saskatchewan 15·00 doll.

I fråga om *jordbruksarbetare* offentliggöras alltsedan 1914 av Kanadas statistiska centralbyrå översikter över manliga och kvinnliga jordbruksarbetares månadslöner (under sommararbetet) samt årslöner (inklusive kost). Liksom i Förenta staterna är denna lantarbetarstatistik grundad på uppskattningar av lokala skördekorrespondenter i jordbruksdistrikten. Löneutvecklingen för ifrågavarande arbetare åren 1914—1925 framgår av följande tablå.[1]

	Manliga arbetare per månad under sommaren			Kvinnliga arbetare per månad under sommaren			Manliga arbetare per år (Kontant lön och kost)	Kvinnliga arbetare per år (Kontant lön och kost)
Dollars	Kontant	Kost	S:a	Kontant	Kost	S:a		
1914	22	14	36	8	11	19	328	189
1920	60	26	86	27	20	47	821	492
1921	45	22	67	24	18	42	669	449
1922	38	21	59	22	17	39	594	418
1923	40	21	61	22	17	39	611	422
1924	40	22	62	23	19	42	636	461
1925	40	23	63	22	19	41	641	462

Förändringarna i genomsnittslönerna för jordbruksarbetare under 1925 i jämförelse med föregående år voro sålunda obetydliga. Kostens värde per år upptogs för 1925 för män till 258 och för kvinnor till 218 dollars per år mot resp. 256 och 217 dollars år 1924. Statistiken utvisar det anmärkningsvärda förhållandet, att medan de kvinnliga lantarbetarnas löner endast föga nedgått i jämförelse med högkonjunkturåret 1920, uppgå för männen kontantlönerna till blott ungefär $^2/_3$ av arbetsprisen under nämnda år. Under år 1926 lågo jordbruksarbetarlönerna enligt uppgift på ungefär samma nivå som under år 1925.[2]

[1] Dominion Bureau of Statistics: Monthly Bulletin of Agricultural Statistics, febr. 1926, sid. 39.
[2] Wages and Hours of Labour in Canada 1920 to 1926. Suppl. to the Labour Gazette. Jan. 1927, sid. 62.

Bibliografi rörande medlingsväsendet i utlandet.[1]

A) **Allmän litteratur** (avseende förhållandena i ett flertal länder).

1. *Lagsamlingar.*

Bulletin des internationalen Arbeitsamtes, Basel, 1902—1919 inkl. (omfattande olika länders lagar om arbetarskydd, medling, skiljedom o. s. v.).

Legislative Series 1920— , utgiven av Internationella Arbetsbyrån (såsom fortsättning av ovanstående serie).

Reichsarbeitsblatt 1918, Sonderheft 18: Ausländische Gesetzgebung über Berufsvereine, Einigungs-, Schieds- und Tarifwesen (innehåller även själva lagtexterna).

2. *Litteratur.*

Arbejdskommissionen av 1925, Köpenhamn 1926 (innehåller bland annat en »Oversigt over Udlandets gældende lovgivning vedrørende arbejdsstridigheter).

Bryce, James: Modern Democracies.

Committee on Industry and Trade: Survey of industrial relations, London 1926.

Elmquist, Hj. V.: Den kollektive Arbejdsoverenskomst som retligt problem, Köpenhamn 1918.

International Labour Review:

Conciliation in Agriculture (1923: juli).

The Conciliation and Arbitration of Industrial Disputes I—III (1926: nov.–dec. och 1927: jan.).

Kaskel, Walter: Arbeitsrecht, Berlin 1925.

Olin, G.: Kollektivavtal enligt den utländska lagstiftningen.

Ot. prp nr 9 for 1923 (Norska Stortinget) om forlængelse av den midlertidige voldgiftslov (innehållande även en redogörelse för »Mægling og voldgift i fremmede land»).

Ot. prp nr 55 for 1924 (Norska Stortinget) ang. lov om forandringer i lov om arbeidstvister av 6 august 1915 (innehåller även en redogörelse för »lovbestemmelser om ansvar for tariffbrud og olovlig arbeidsstans i en del fremmede land»).

Reichsarbeitsblatt:

Arbeitsgerichtbarkeit im Auslande, von Regierungsrat Richard Joachim (årg. 1926).

Ausländische Gesetzgebung über Berufsvereine, Einigungs-, Schieds- und Tarifwesen (Sonderheft 18, årg. 1918).

Das Schlichtungswesen des ausländischen europäischen festländischen Rechtkreises, von Referendar Rohlfing, Potsdam (årg. 1923).

Übersicht über das ausländische Schlichtungsrecht (årg. 1921).

Übersicht über das Schlichtungswesen Englands und seiner Tochternationen, von Dr jur. Ludwig Gossman, Berlin (årg. 1923).

Rygg, N.: Lovgivning angaaende mægling i arbeidstvistigheter, Kristiania 1906.

Sociala Meddelanden:

Utländsk lagstiftning angående medling i arbetstvister (årg. 1920).

Soziale Praxis:

Das Schlichtungswesen in Holland, Frankreich und Neuzeeland (årg. 1923).

Das Schlichtungs- und Schiedsgerichtwesen in Norwegen, der Schweiz, Neuzeeland und Holland (årg. 1923).

Østrem, Sigurd: De kollektive arbejdskampe efter norsk ret, med bil. 1. Utenlandsk lovgivning om koalitions- og foreningsret og om kollektivavtaler; bil. 2. Utenlandsk og norsk lovgivning om mægling og voldgift.

[1] Sammanställd av byråchefen N. Bergsten huvudsakligen för de av arbetsfredsdelegationen verkställda utredningarna rörande bl. a. utländsk lagstiftning om medling och skiljedom i arbetstvister (Statens offentliga utredningar 1927, nr 4).

B. **Speciallitteratur** (berörande enskilda länder).

Amtliche Nachrichten (Wien):
Arbeitsgerichte in Ungarn (årg. 1919, s. 152).
Einigungsausschüsse zur Beilegung von Arbeitsstreitigkeiten in Ungarn (årg. 1925).
Einigungsämter und Schiedsgerichte in Südafrika (årg. 1925).
Ein neues Gewerbegerichtgesetz (in Österreich; årg. 1922, s. 57, 163, 474, 481).
Gesetz betreffend Errichtung von Einigungsämter und über kollektive Arbeitsverträge (årg. 1920, s. 47, 62).
Gesetzenentwurf über die Errichtung von Einigungsämter und über kollektive Arbeitsverträge (årg. 1919, s. 766, 816).

Arbeidskommissionen av 1925: Betænkning vedrørende mægling og voldgift i intressestridigheder (Danmark).

Bulletin du Ministère du Travail (Frankrike): La conciliation et l'arbitrage devant le conseil supérieur (årg. 1924, s. 344).

Bulletin of the U. S. Bureau of Labor Statistics: Labor Laws of the U. S. Series.

Böök, Einar: Medling och skiljedom i arbetstvister (i samlingsverket »Finland, landfolk- rike»).

Eidgenössisches Volkswirtschaftsdepartement: Volkswirtschaft, Arbeitsrecht und Sozialversicherung der Schweiz, I—II.

Gewerkschaftszeitung (årg. 1925):
Richter, Rechtsanwälte und Arbeitergerichte, von Cl. Nörpel.
Arbeitsgerichte und Tarifvertrag, von M. Schleicher.
Eine Erwiderung, von Cl. Nörpel.
Das Arbeitsgerichtsgesetz im Reichswirtschaftsrat.
Berliner Rechtsanwälte zum Arbeitsgesetzentwurf.

Indenrigsministeriet: Danmarks sociallovgivning IV.

Industrial and Labour Information:
Arbitration Bill in Japan (vol. XVIII, s. 108).
Bill for the Settlement of Disputes in France (vol. XVIII, s. 246).
Collective Bargaining for United States Railways (årg. 1926, maj).
Compulsory Arbitration in Australia (vol. XX, s. 110).
Conciliation and Arbitration: New Royal Order in Belgium (vol. XIX, s. 12).
Conciliation Boards in South Africa (årg. 1924, s. 489).
Industrial Peace in Nova Scotia (årg. 1925, nr 3).
Industrial Relations in France: Conciliation and Arbitration (vol. XII, s. 524).
Labour Courts in Czeckoslovakia (vol. XIV, s. 115).
Labour Representation in Italy (vol. XVI, s. 156).
Proposed Legislation in Western Australia (årg. 1925, s. 449).
Social Legislation in Japan (vol. XIX, s. 134, 212).
Social Legislation in Spain (vol. XIX, s. 464).
The French Labour Code (vol. XI, s. 20).
The Judgement of the Coal Commission on Compulsory Arbitration (årg. 1923, s. 304).
Trade Union Legislation in Italy (vol. XIX, s. 259).
Unemployment Allowances and Conciliation in Belgium (vol. XIX, s. 69).

International Labour Review:
A New Method of Tenancy Disputes Adjustment in Japan (årg. 1925, s. 381).
Compulsory Arbitration in Norway, by Johan Castberg (årg. 1925, jan.).
Conciliation and Arbitration in Collective Labour Disputes in France (årg. 1921, *juli—aug.*).
Conciliation and Arbitration in Great Britain (årg. 1921, mars).
Experiments in State Control in New Zealand (årg. 1924, mars).
Industrial Arbitration in Queensland, by T. W. Mc Cawlay (årg. 1922, mars).

Industrial Arbitration and Conciliation in Italy (årg. 1921, april).
Industrial Peace in New Zealand, by Sir John Findlay (årg. 1921, okt.).
Intervention of The United States Federal Government in Railway Labour Disputes (årg. 1922, juni).
Joint Industrial Councils in Canada (årg. 1921, sept.).
Joint Industrial Councils in Great Britain (årg. 1921, dec.).
Labour Disputes in Soviet Russia (årg. 1926, aug.).
Labour Legislation in Hungary, by D. Pap (årg. 1923, nov.).
Methods of Adjustment of Labour Disputes in Germany (årg. 1922, jan.).
The British Industrial Court, by Sir William Mackenzie (årg. 1921, juli—aug.).
The Compulsory Adjustment of Industrial Disputes in Germany, by Dr Fritz Sitzler (årg. 1925, okt.).
The Development of State Wage Regulation in Australia and New Zealand, by Dr D. McDaniel Sells (årg. 1924, okt.—dec.).
The German Works Councils Act and its Significance, by Eduard Bernstein (årg. 1921, febr.).
The New Wage Act in South Africa (årg. 1926, mars).
Trade Union Reform in Italy, by Gino Arias (årg. 1926, sept.).

Korrespondenzblatt des Allgem. Deutschen Gewerkschaftsbundes (årg. 1923):
Verordnung über das Schlichtungswesen.
Zu vorläufigen Neuordnung des Schlichtungswesen, von Cl. Nörpel.

Monthly Labor Review: Adjustment of Disputes between Railroads and their Employees (årg. 1926, juni).

National Industrial Conference Board: The Kansas Court of Industrial Relations.

Neue Zeitschrift für Arbeitsrecht (årg. 1923).

Ot. prp nr 55, 1924 ang. lov om forandringer i lov om arbeidstvister av 6 august 1915 (Norska Stortinget).

Reichsarbeitsblatt:
Bemerkungen zum Entwurf eines Arbeitsgerichtgesetzes, von Ministerialrat Dr Georg Flatow (årg. 1925).
Bemerkungen zum Entwurf eines Arbeitsgerichtgesetzes, von Regierungsrat Richard Joachim (årg. 1925).
Das äussere Aufbau des Schlichtungswesens, von Reichsgerichtsrat Dr Bewer (årg. 1921).
Die innere Gliederung des Schlichtungswesens, von Reichsgerichtsrat Dr Bewer (årg. 1921).
Regierungs-Entwurf eines Arbeitsgerichtsgesetzes, nebst amtlicher Begründung (Sonderheft nr 33).
Zum Entwurf einer Schlichtungsordnung, von Justizrat Lanze (årg. 1921).
Zum Entwurf der Schlichtungsordnung, von Prof. Dr Erdel (årg. 1921).
Zur Reform des Schlichtungsverfahrens, von Prof. Dr W. Kaskel (årg. 1921).

Revue du Travail (Belgien):
Projet de loi revisant les dispositions de la loi du 15 mai 1910, organique des conseils de prud'hommes. Exposé des motifs, analyse et texte (årg. 1923, s. 1221).
Revision de la loi sur les grèves et la conciliation (i Canada; årg. 1925, s. 1016).
Règlement amiable des conflits du travail en France (årg. 1926, s. 145).

Simon, Gustave: La législation ouvrière de la république polonaise.

Sociala Meddelanden (utgivna av K. Socialstyrelsen):
Andra amerikanska industrikonferensen (årg. 1920, s. 631).
De danska lagarna om skiljedom och medling av den 12 april 1910 (årg. 1910, s. 399).
Den norska lagen om arbetstvister (årg. 1915, s. 875).
Förlikning och skiljedom i England enligt 1896 års lag (årg. 1911, s. 585).

Förlikningsnämnder och skiljedomstolar för trafikpersonalen i Nordamerikas förenta stater (årg. 1913, s. 933).
Industridomstolen i Kansas (årg. 1920, s. 1163).
Lag om obligatorisk skiljedom vid intressekonflikter i Norge (årg. 1916, s. 666).
Lagstiftningen om arbetsfred i Australien (årg. 1921, s. 244).
Lagstiftning om arbetstvisters behandling i Kanada (årg. 1909, s. 677).
Trafikstrejken i London och dess närmaste följdverkningar (årg. 1924, s. 481).
Verkningarna av den kanadensiska lagen av år 1907 om obligatorisk medling i arbetstvister inom vissa allmännyttiga företag (årg. 1913, s. 246).

Social Tidskrift (Finland):
Den av riksdagen beslutade lagen om medling i arbetstvister (årg. 1924, s. 899).
Lagen om arbetsavtal och annan reglering av arbetsförhållandena (årg. 1924, s. 189).
Medling i arbetstvister (årg. 1924, s. 422).

Soziale Praxis:
Arbeitsgerichte und Rechtsanwälte, von Wilhelm Niemandt (årg. 1925).
Das Arbeitsgerichtsgesetz nach den gutachtlichen Beschlüssen des Vorl. Reichswirtschaftsrat, von Prof. Dr Ludwig Heide (årg. 1925).
Das englische Schlichtungs- und Schiedsgerichtwesen (årg. 1921).
Die Arbeitsgerichte Italiens (årg. 1922).
Die obligatorische Schiedsgerichte in Australien, von Prof. F. Tönnies (årg. 1921).
Ein neues russisches Arbeitsgesetzbuch (årg. 1923).
Neue Stimmen zum Arbeitsgerichtgesetzentwurf (årg. 1925).
Obligatorisches Schiedsgerichtwesen in Neuzeeland, von Prof. F. Tönnies (årg. 1921).
Zum Entwurf des Arbeitsgerichtgesetzes, von Gertrud Israel (årg. 1925).
Zur Organisation der Arbeitsgerichte erster Instanz (årg. 1925).

Studies and Reports (Ser. B. nr 16): Industrial Conditions and Labour Legislation in Japan.

The Labour Gazette (Kanada): Government Intervention in Labour Disputes in Canada (årg. 1925, mars; Supplement).

The Ministry of Labour Gazette (England):
Conciliation and Arbitration in South Africa: New Law (årg. 1924, s. 162).
Joint Committees for the Settlement of Labour Disputes in Spain (årg. 1923, s. 88).
Railway Labour Courts for Spain (årg. 1924, s. 199).

Kortare meddelanden.

— Arbetslön —

Levnadskostnader och löner i Sverige sedan 1860-talet. På anhållan av riksdagens konstitutionsutskott har socialstyrelsen verkställt en utredning rörande levnadskostnader och löner sedan mitten av 1860-talet. Anledningen till denna utredning var, att vid innevarande års riksdag väckts tvenne motioner om att riksdagsmännens arvoden skulle sänkas med vissa belopp. Vid behandlingen av denna fråga fann utskottet det önskvärt att få den allmänna utvecklingen av levnadskostnader och löner sedan den tid, då arvodena först fastställdes, belyst. På hemställan av utskottet blevo motionerna sedermera avslagna av riksdagen.

Ur socialstyrelsens undersökning, som in extenso finnes bifogad utskottets utlåtande, återgives här i sammandrag en tabell över partipriser, levnadskostnader och löner för tiden 1866—1926. Indexserien över *partipriserna* grundar sig för åren 1866—1913 på t. f. kommerserådet K. Åmarks och för åren 1914—1926 på prof. G. Westin Silverstolpes (Svensk Finanstidnings) index.

Någon fortlöpande undersökning av *levnadskostnadernas* förändring under hela 60-årsperioden finnes för närvarande icke. Socialstyrelsens indexberäkningar kunna icke ledas tillbaka längre än till 1905. För att erhålla bästa möjliga jämförbarhet med partipriserna har den genomsnittliga levnadskostnadsnivån för den första fullständiga femårsperioden, 1906—1910, satts till 95 eller samma siffra, varmed partipriserna för samma period betecknats. Från denna enhetliga nivå kan man sedan konstatera, i vad mån de bägge serierna följas åt eller avvika från varandra. Huruvida levnadskostnadernas fluktuationer under tiden före 1905 i huvudsak följt partipriserna eller ej kan ej med full säkerhet avgöras. Emellertid synes den omständigheten, att levnadskostnadernas variationer bestämmas i första hand utom av de varupriser, som ensamma ingå i partiprisindexen, av priset på arbetskraft, och att lönefaktorn under tiden 1866—1905 visade en icke oväsentlig stegringstendens, under det att partipriserna ännu vid slutet av denna period lågo lägre än vid dess början, rättfärdiga den uppfattningen, att för hela 60-årsperioden den verkliga levnadskostnadsökningen varit större än stegringen under blott de senaste 20 åren (80 %). Större stegringsprocent än 100 à 150 (alltså indextal 200 à 250) torde dock icke kunna förutsättas.

För att belysa *löneutvecklingen* ha medtagits tvenne representativa serier för arbetarklassen och sex olika kategorier av befattningshavare i statens tjänst. De förra äro statare (värdet av stat och lön, oberäknat bostad och bränsle) och grovarbetare vid Stockholms stads gatukontor (inkomst per dag), de senare äro stationskarl och stationsskrivare vid statens järnvägar i Stockholm, notarie i generalpoststyrelsen, lektor i Stockholm, provinsialläkare i distrikt av normaltyp (lön och beräknade praktikinkomster) samt kammarråd. Där ålderstillägg förekomma, d. v. s. för samtliga befattningshavare utom gruppen provinsialläkare, har uträknats medelbeloppet mellan begynnelse- och slutlön; ev. förefintliga dyrtidstillägg ha tillagts den fasta lönen. Vid beräkningen av löneindexserierna har avlöningen 1866(67)-1870 satts = 100, för gruppen provinsialläkare dock år 1880.

Sammanfattas undersökningens resultat, finner man, att under hela perioden 1866—1926 partipriserna förete den minsta stegringen och levnadskostnaderna en något högre, medan inkomsterna för de flesta kategorier av löntagare stigit väsentligt mera. Samtidigt med att en förhöjning av reallönen inträtt, har en avsevärd förskjutning olika samhällsklasser emellan ägt rum. Utredningen framhåller i sammanhang härmed, att man måste göra noggrann åtskillnad mellan begreppen »oförändrad ekonomisk standard», vilken förutsätter möjlighet till oförändrad hushållsförbrukning oavsett prisnivåns växlingar, och »oförändrad social standard» eller upprätthållandet av en given inkomst i orubbad proportion till den som tillfaller andra inkomsttagare i samhället.

PARTIPRISER, LEVNADSKOSTNADER OCH LÖNER 1866—1926.

År	Partiprisindex	Levnadskostnadsindex	Statare		Grovarbetare		Stationskarl		Stationsskrivare		Notarie		Lektor		Provinsialläkare		Kammarråd	
			Kr. pr år	Indextal	Kr. pr dag	Indextal	Kr. pr år	Indextal	Kr. pr år	Indextal	Kr. pr år	Indextal	Kr. pr år	Indextal	Kr. pr år	Indextal	Kr. pr år	Indextal
1866—70	*100*	—	280	*100*	1·46	*100*	[1] 654	*100*	[1] 1 332	*100*	[1] 2 200	*100*	3 000	*100*	—	—	5 000	*100*
1871—75	*110*	—	375	*134*	1·92	*132*	668	*102*	1 404	*105*	2 376	*108*	3 150	*105*	—	—	5 200	*104*
1876—80	*97*	—	378	*135*	1·78	*122*	726	*111*	1 692	*127*	3 128	*142*	3 500	*117*	[2] 4 467	*(100)*	6 140	*123*
1881—85	*89*	—	366	*131*	1·99	*136*	726	*111*	1 692	*127*	3 500	*159*	3 725	*124*	—	—	6 700	*134*
1886—90	*82*	—	366	*131*	1·99	*136*	726	*111*	[3] 1 512	*114*	3 500	*159*	3 875	*129*	—	—	6 700	*134*
1891—95	*79*	—	404	*144*	2·40	*164*	726	*111*	1 512	*114*	3 500	*159*	3 875	*129*	—	—	6 700	*134*
1896—00	*81*	—	456	*163*	2·55	*175*	816	*125*	1 750	*131*	3 500	*159*	3 925	*131*	—	—	6 700	*134*
1901—05	*87*	—	507	*181*	2·88	*197*	900	*138*	1 908	*143*	3 500	*159*	4 520	*151*	—	—	6 700	*134*
1906							900	*138*	1 908	*143*	3 500	*159*	5 000	*167*	—	—	6 700	*134*
1907							900	*138*	1 908	*143*	3 500	*159*	5 000	*167*	—	—	6 700	*134*
1908	*95*	*95*	609	*218*	3·91	*268*	1 566	*239*	2 940	*221*	3 500	*159*	5 000	*167*	—	—	6 700	*134*
1909							1 566	*239*	2 940	*221*	3 500	*159*	5 000	*167*	—	—	6 700	*134*
1910							1 566	*239*	2 940	*221*	4 850	*220*	5 000	*167*	—	—	8 400	*168*
1911	*99*	*98*					1 566	*239*	2 940	*221*	4 850	*220*	5 000	*167*	—	—	8 400	*168*
1912	*104*	*101*					1 566	*239*	2 940	*221*	4 850	*220*	5 000	*167*	—	—	8 400	*168*
1913	*105*	*103*	655	*234*	4·22	*289*	1 566	*239*	2 940	*221*	4 850	*220*	5 000	*167*	8 062	*(180)*	8 400	*168*
1914	*114*	*105*					1 566	*239*	2 940	*221*	4 850	*220*	5 000	*167*	8 348	*(187)*	8 400	*168*
1915	*150*	*119*					1 566	*239*	2 940	*221*	4 850	*220*	5 000	*167*	8 454	*(189)*	8 400	*168*
1916	*192*	*134*	777	*278*	4·56	*312*	—	—	—	—	—	—	5 000	*167*	8 764	*(196)*	8 400	*168*
1917	*253*	*164*	954	*341*	6·18	*423*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1918	*352*	*231*	1 283	*458*	9·18	*629*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919	*342*	*269*	1 580	*564*	11·97	*820*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1920	*360*	*277*	1 787	*638*	12·64	*866*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1921	*219*	*245*	1 578	*564*	14·40	*986*	5 111	*781*	8 470	*636*	11 600	*527*	12 739	*425*	—	—	17 328	*347*
1922	*168*	*199*	1 225	*438*	10·64	*729*	4 086	*625*	6 905	*518*	9 536	*433*	10 606	*354*	—	—	14 940	*299*
1923	*162*	*182*	1 105	*395*	9·04	*619*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1924	*161*	*180*	1 125	*402*	9·20	*630*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1925	*162*	*182*	1 063	*380*	9·76	*668*	3 495	*534*	6 111	*459*	8 544	*388*	9 711	*324*	—	—	13 236	*265*
1926	*149*	*178*	—	—	10·00	*685*	3 439	*526*	6 011	*451*	8 400	*382*	9 908	*330*	c:a 15 000	*(336)*	13 044	*261*

[1] Avser åren 1867—1870. — [2] Avser år 1880. — [3] År 1886 uppdelades stationsskrivaregraden på tvenne grader, av vilka här medtagits endast den lägre.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Den privata arbetsförmedlingen under 1926. För kontroll av den privata arbetsförmedlingen är varje person, som enligt kungörelsen den 5 maj 1916 erhållit tillstånd att bedriva kommissionärsverksamhet, skyldig att föra förteckning över de personer, som genom honom söka anställning, och de lediga platser, vilka hos honom anmälas, ävensom att för varje månad till vederbörande polismyndighet lämna uppgift angående sin verksamhet å av socialstyrelsen fastställda blanketter. Månadsuppgifterna vidarebefordras omedelbart till socialstyrelsen. Bristande noggrannhet vid uppgifternas avlämnande medför emellertid vissa svårigheter att statistiskt bearbeta det inkomna materialet. Dubbelräkningar förekomma i stor utsträckning av såväl arbetssökande som lediga platser, beroende på att samma person understundom vänder sig med ansökan om arbete eller rekvisition av arbetskraft till flera kommissionärer och ofta jämväl till den offentliga arbetsförmedlingen. Den enda uppgift, som kan tillmätas någon större grad av noggrannhet, är siffran för antalet tillsatta platser. Antalet sådana platser vid rapporterande platsbyråer under år 1926 framgår av nedanstående översikt:

År 1926	Hela riket				Därav i Stockholm			
	Antal uppgiftslämnare	Antal tillsatta platser			Antal uppgiftslämnare	Antal tillsatta platser		
		Manl.	Kvinnl.	Summa		Manl.	Kvinnl.	Summa
Januari	140	171	2 503	2 674	34	30	1 142	1 172
Februari	140	214	2 514	2 728	34	28	1 165	1 193
Mars	139	367	3 259	3 626	33	36	1 433	1 469
April	139	404	4 318	4 722	32	45	1 822	1 867
Maj	139	320	3 634	3 954	33	59	1 687	1 746
Juni	139	341	2 831	3 172	31	44	1 321	1 365
Juli	134	286	2 346	2 632	31	30	1 107	1 137
Augusti	143	447	2 978	3 425	31	27	1 307	1 334
September	140	450	3 995	4 445	31	41	1 819	1 860
Oktober	138	575	3 945	4 520	31	23	1 654	1 677
November	138	289	2 625	2 914	30	22	1 195	1 217
December	134	160	1 776	1 936	31	12	919	931
Summa	·	4 024	36 724	40 748	·	397	16 571	16 968

Anmärkas bör, att det i tabellen angivna antalet uppgiftslämnare icke sammanfaller med antalet av länsstyrelserna beviljade kommissionärsrättigheter. Hela antalet dylika rättigheter torde under året ha uppgått till cirka 200, men endast 154 platskommissionärer ha under året låtit sig avhöra; återstoden torde icke ha utnyttjat sina rättigheter. Av dessa 154 ha emellertid endast det i tabellen för varje månad angivna antalet uppgiftslämnare avgivit rapporter.

Största antalet förmedlingar faller inom det husliga arbetet. För att närmare utröna förmedlingsresultatet inom olika yrkesgrupper har socialstyrelsen låtit bearbeta rapporterna från Stockholms stad, där antalet utnyttjade tillstånd att yrkesmässigt utöva verksamhet såsom kommissionär under året utgjorde 34. Platsförmedlingen inom kvinnliga yrken under år 1926 vid dessa privata kommissionskontor framgår av efterföljande översikt:

	Platsansökningar	Lediga platser	Tillsatta platser
Kontors- och butikspersonal	2 450	1 970	448
Hotell- och restaurangpersonal	16 467	12 453	6 597
Husligt arbete	21 888	31 203	8 801
Sjukvårdspersonal	1 489	1 043	676
Övriga	252	203	49
Summa för Stockholm	42 546	46 872	16 571

Den förut nämnda dubbelanmälningen av platssökande och lediga platser å de privata kommissionskontoren förklarar den stora disproportionen mellan siffrorna för dessa kolumner å ena sidan och antalet tillsatta platser å den andra.

Då den manliga arbetskraften i ytterst ringa utsträckning vänder sig till de privata kontoren, tilldrager sig densamma icke något större intresse i detta sammanhang.

Hela antalet kommissionärer, från vilka rapporter under året inkommit — inräknat sådana, vilkas verksamhet endast pågått vissa månader eller vilkas uppgifter varit för statistisk bearbetning obrukbara — utgjorde som nämnt 154. Deras fördelning på olika landsdelar framgår av följande översikt:

Stockholms stad	34	Kalmar län	1	Värmlands län	5
Stockholms län	1	Kristianstads län	6	Örebro län	5
Uppsala län	3	Malmöhus län	49	Kopparbergs län	1
Södermanlands län	4	Hallands län	4	Gävleborgs län	5
Östergötlands län	10	Göteborgs o. Bohus län	10	Västernorrlands län	3
Jönköpings län	2	Älvsborgs län	4	Jämtlands län	1
Kronobergs län	4	Skaraborgs län	2	Summa	154

Sedan föregående år har antalet rapporterande kommissionärer ökats med 3 i Malmöhus län samt 1 i vardera Östergötlands, Örebro och Kopparbergs län. Minskning föreligger däremot med 4 i Stockholms stad, 2 i Skaraborgs län samt 1 i vardera Uppsala, Blekinge och Gävleborgs län. Totalsumman har sålunda reducerats från 157 till 154.

Sjuksköterskebyråernas verksamhet under 1926. Beträffande de i enlighet med k. kungörelserna Sv. förf. saml. 1920: 233 och 1922: 49 bedrivna sjuksköterskebyråerna, vilka äro ställda under medicinalstyrelsens kontroll, har nämnda styrelse ställt följande uppgifter rörande verksamheten under 1926 till socialstyrelsens förfogande.

Antalet under året verksamma godkända sjuksköterskebyråer uppgick till 11, varav 5 i Stockholm [bedrivna i anslutning till Svenska Röda korsets sjuksköterskehem, Sophiahemmet, Fredrika Bremerförbundet, Svea sjuksköterskeförening (f. d. Allmänna svenska sjuksköterskeföreningen) och Uppsala akademiska sjukhus' sjuksköterskeförening], 1 i Uppsala (Uppsala akademiska sjukhus' sjuksköterskeförening), 1 i Linköping (Fredrika Bremerförbundet), 1 i Lund (Södra Sveriges sjuksköterskehem), 1 i Göteborg (Fredrika Bremerförbundet), 1 i Örebro (Örebro stads och läns sjuksköterskeförening) samt 1 i Umeå (Fredrika Bremerförbundet).

Förmedlingsverksamhetens omfattning framgår av nedanstående tabell, vilken upprättats med ledning av de till medicinalstyrelsen insända årsredogörelserna.

	Stockholm	Övriga orter	Summa
Antal inskrivna sjuksköterskor den 31 dec. 1926	2 262	1 445	3 707
därav anställda i fasta befattningar	1 543	1 014	2 557
tillgängliga för privat vård	516	309	825
för tillfället icke i sjukvårdstjänst	203	122	325
Antal verkställda förmedlingar avseende:	22 434	43 064	65 498
fasta platser	264	195	459
tillfälliga platser (vikariat)	718	889	1 607
längre eller kortare tids privat vård	3 154	2 679	5 833
tillfälliga sjukbesök	18 298	39 301	57 599

På grund av det intima samarbetet mellan Uppsala akademiska sjukhus' sjuksköterskeförenings byråer i Stockholm och Uppsala har särskild redovisning för varje byrå icke kunnat lämnas, utan har hela verksamhetsresultatet hänförts till byrån i Uppsala.

Anmärkas bör, att de vid en viss byrå inskrivna sjuksköterskorna icke alltid äro stationerade å den ort, där byrån befinner sig. Sålunda uppehålla t. ex. de vid stockholmsbyråerna rapporterade sjuksköterskorna i stor utsträckning befattningar å andra orter inom riket.

Under året ha vid sjuksköterskebyråerna 334 sjuksköterskor nyinskrivits, under det att 110 av skilda anledningar avförts ur registren över disponibla sjuksköterskor.

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under mars 1927. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpbehövande arbetslösa uppgick vid slutet av mars till 22 403 mot 25 420 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av efterföljande sammandrag:

	Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	540	186
Skogshushållning	171	38
Gruvdrift och malmförädling	1 625	788
Jord-, sten- och glasindustri	1 027	242
Metall- och maskinindustri	2 141	927
Trävaruindustri	2 988	703
Byggnadsverksamhet	1 888	443
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	371	60
Textilindustri	239	91
Beklädnadsindustri	153	43
Närings- o. njutningsmedelsind.	322	120
Kemisk-tekn. o. belysningsind.	149	71
Trämasse- och pappersindustri	102	37
Grafisk industri	89	33
Industri och hantverk, ej spec.	621	209
Sjöfart och fiske	256	35
Handel och samfärdsel m. m.	1 526	401
Husligt arbete	12	4
Arbete, ej hänf. till annan grupp	8 183	2 564
Summa	**22 403**	**6 995**

Vid de statliga nödhjälpsarbetena sysselsattes vid månadens utgång 3 969 arbetare, därav vid arbetslöshetskommissionens statsarbeten 3 944 samt vid statens järnvägars automobilvägar 25. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 66, mot 65 vid månadens början.

Vid kommunala nödhjälpsarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 3 525 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 1 596 arbetare. Härförutom uppburo 1 691 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd och 84 personer dylikt understöd med bidrag av statsmedel.

Statens bruttoutgifter för nödhjälpsåtgärderna uppgingo under mars till 691 277 kronor, mot 463 10 under februari.

— Föreningsväsen —

Landsorganisationen i Sverige under 1926. Vid slutet av år 1926 redovisade de i landsorganisationen anslutna 35 fackförbunden ett sammanlagt medlemsantal av 414 859, mot 384 617 vid årets början. Ökningen utgör alltså 30 242 personer. Härav kommo 6 084 medlemmar på den under året nyanslutna sjömansunionen, medan medlemsökningen i övrigt (24 158 personer) fördelade sig på de äldre förbunden på sätt nedanstående tablå utvisar siffrorna inom parentes angiva ökning eller minskning under året):

Metallindustriarbetareförbundet	76 591	(+ 5 593)	
Grov- och fabriksarbetareförb.	44 249	(+ 997)	
Järnvägsmannaförbundet	35 289	(+ 417)	
Sågverksindustriarbetareförb.	34 546	(+ 1 192)	
Pappersindustriarbetareförb.	28 644	(+ 2 509)	
Kommunalarbetareförbundet	17 887	(+ 231)	
Transportarbetareförbundet	16 806	(+ 1 313)	
Skogs- och flottningsarbetaref.	16 320	(+ 297)	
Livsmedelsarbetareförbundet	15 277	(+ 1 730)	
Byggnadsträarbetareförbundet	13 321	(+ 1 143)	
Träindustriarbetareförbundet	11 523	(+ 1 361)	
Sko- och läderindustriarbetaref.	9 878	(+ 294)	
Skrädderiarbetareförbundet	9 588	(+ 668)	
Handelsarbetareförbundet	9 027	(+ 821)	
Stenindustriarbetareförbundet	7 909	(— 81)	
Typografförbundet	7 693	(+ 248)	
Sjömansunionen	6 084	(—)	
Murareförbundet	5 918	(+ 524)	
Måleriarbetareförbundet	5 521	(+ 621)	
Gjutareförbundet	5 248	(+ 169)	
Eldareunionen	5 092	(+ 1 357)	
De förenade förbunden	5 014	(+ 101)	
Bryggeriindustriarbetareförb.	4 896	(+ 314)	
Gruvindustriarbetareförb.	4 602	(+ 760)	
Bokbindareförbundet	3 907	(+ 317)	
Väg- och vattenbyggnadsarb.-f.	3 417	(+ 383)	
Tobaksindustriarbetareförb.	2 751	(— 52)	
Bleck- och plåtslagareförb.	1 671	(+ 134)	
Hatt- och pälsindustriarb.-f.	1 567	(+ 69)	
Litografiska förbundet	1 292	(+ 247)	
Sadelmakare- och tapetseraref.	1 217	(+ 187)	
Frisörbiträdesförbundet	931	(+ 278)	
Kakelugnsmakareförbundet	625	(— 13)	
Försäkringsfunktionärernas f.	298	(+ 25)	
Tunnbinderiarbetareförb.	265	(+ 4)	
Hela medlemsantalet	**414 859**	(+ **24 158**)	

Bland de vid årets slut bokförda medlemmarna voro 38 156 kvinnor. I förhållande till föregående år innebär detta en ökning med 3 288 personer, medan de manliga medlemmarna — frånsett sjömansunionen — ökats med 20 870.

(Fackföreningsrörelsen.)

Förslag till revision av fackföreningslagstiftningen i England. I den brittiska regeringens förslag till reviderad fackföreningslagstiftning behandlas följande fyra huvudfrågor:

1) begreppet »olaglig strejk»,

2) formerna för uppmaning till arbetsinställelse,

3) fackförenings rätt till uttaxering av medlemmarna för politiska ändamål,

4) statstjänstemäns rätt till medlemskap i fackförening.

Den brittiska fackföreningslagstiftningen bär karaktären av en privilegielagstiftning. De olika lagar, som utgöra grunden för det nuvarande rättsläget, ha i allmänhet tillkommit i syfte att till fackföreningarnas förmån fastslå vissa bestämda undantag från den allmänna lagens bestämmelser. 1906 års lag, som är grunden för de viktigaste delarna av gällande rätt, fritager sålunda bl. a. fackföreningar från varje slag av civilt skadeståndsansvar. Ehuru nyssnämnda lag giver fackföreningarna vissa rättigheter i händelse av arbetskonflikt, uraktlåter den att annat än helt allmänt lämna definition på vad som menas med »arbetskonflikt». En skillnad mellan lagliga och olagliga arbetskonflikter synes icke hava föresvävat lagstiftarna. Först under storstrejken 1926 infördes i den engelska rättskipningen genom ett utslag av domaren Astbury begreppet »olaglig strejk».

Genom regeringens nu framlagda förslag införes sistnämnda begrepp för första gången i lagstiftningen. Förslaget avser att uttömmande definiera och till sina verkningar fastslå vad som menas med en olaglig strejk. Enligt lagförslaget är varje strejk, som har avseende på en arbetskonflikt inom en annan näringsgren (»trade or industry») än den inom vilken de strejkande äro anställda, olaglig, om den avser antingen att utöva tvång mot (coerce) regeringen eller att rikta ett hot mot (intimidate) samhället eller en avsevärd del av samhället. De rättsliga följderna av deltagande i, uppmanande till eller understödjande av en olaglig strejk äro dels för fackföreningar och enskilda bortfallande av de rättsliga privilegierna enligt fackföreningslagstiftningen dels för den enskilde bötes- eller fängelsestraff. I detta sammanhang stadgas, att därest medlem av fackförening vägrar att deltaga i eller understödja en olaglig strejk han icke på grund av denna sin vägran skall kunna uteslutas ur fackföreningen eller på annat sätt utsättas för någon som helst påföljd från föreningens sida. Sistnämnda stadgande föreslås skola få retroaktiv verkan, så att det berör av fackföreningarna under storstrejken mot arbetsvilliga vidtagna åtgärder.

Fastställandet av begreppet »olaglig strejk» blir givetvis i fall av tvistemål en domstolsfråga. För att förhindra att fackförenings penningmedel i avvaktan på slutligt domstolsutslag komma till användning för sådana strejker, som enligt lagförslaget skola vara att anse som olagliga, föreslås ett förfarande, varigenom fackförenings medel efter framställning av Attorney General kunna beläggas med kvarstad.

Om en strejk blivit förklarad för olaglig, innebär detta bl. a., att de i strejken deltagande icke kunna göra anspråk på förmånsbehandling i rättsligt avseende enligt fackföreningslagstiftningen, utan att de äro helt underkastade den allmänna lagens bestämmelser. För lagliga strejker kvarstå de tidigare privilegierna orubbade. Det nu framlagda förslaget upptager emellertid ett av dessa privilegier till reviderad behandling, nämligen rätten att utsätta strejkvakter (s. k. peaceful picketing). Enligt 1906 års lag förklarades fackföreningarna äga rätt att låta en eller flera representanter uppsöka en person »i eller nära hans bostad eller i hans arbets- eller affärslokal eller var han för tillfället uppehåller sig, om de infinna sig allenast i avsikt att fredligt inhämta eller bibringa upplysningar eller för att fredligt övertala personen att arbeta eller underlåta att arbeta». Enligt regeringens nu framlagda förslag förklaras utsättande av strejkvakter på viss plats olagligt »om dessa infinna sig i sådant antal eller på sådant sätt att det måste anses utgöra ett hot (intimidate) mot någon på den ifrågavarande platsen, eller ett hinder för det fria tillträdet till platsen eller eljest ett brytande av den allmänna ordningen». Hot förklaras i lagförslaget jämväl föreligga, om den person, mot vilken handlingen företages, skäligen kan anses ha anledning befara, att han skall utsättas för »bojkott, förlust av vad slag det vara må, eller för hot, åtlöje eller förakt».

Formuleringen av lagförslagets par. 1 och par. 3 (»it is hereby declared . . . .») ger vid handen, att förslagets upphovsmän avsett, att de bestämmelser, för vilka ovan redogjorts, icke avse att företaga ändringar i nu gällande lagstiftning, utan endast förtydliga ett redan förhandenvarande rättsläge. Den kände juristen Sir John Simon har godtagit denna ståndpunkt beträffande de nya bestämmelserna om strejkvakter, men såväl han som andra auktoriteter äro eniga om att regeringen i samband med definierandet av begreppet »olaglig strejk» i åtminstone ett viktigt avseende gått utöver hittills gällande bestämmelser.

I en tidigare lag (av 1876) lämnades en definition av begreppet »fackförening», som började sålunda: »en förening, vare sig tillfällig eller permanent, för reglerandet av förhållandet mellan arbetare och arbetsgivare, eller mellan arbetare och arbetare, eller mellan arbetsgivare och arbetsgivare . . .». De tidigare omnämnda fackföreningsprivilegierna gälla sålunda formellt även trade unions av arbetsgivare, d. v. s. arbetsgivareföreningar. I det nu framlagda förslaget, vilket för första gången behandlar fackföreningsprivilegierna restriktivt, synes uttrycket »trade union» endast hava använts i den inskränktare, men i allmänna språkbruket vedertagna betydelsen av »förening av arbetare». Detta framgår därav, att lagförslaget endast talar om »strejk» (det tidigare ordet var »arbetskonflikt»), men däremot alls icke nämner »lock-out». Härigenom har förslaget i motsats till tidigare lagstiftning även genom den juridiska formen fått karaktären av en utcslutande mot arbetarna riktad lagstiftning.

Beträffande de återstående två huvudpunkterna i lagförslaget, nämligen frågorna om fackföreningens rätt till uttaxering för politiska ändamål och statstjänstemans rätt att vara medlem i fackförening, bestrides från intet håll, att desamma i legislativt avseende införa helt nya bestämmelser. — I en lag av 1913 fastställas de nuvarande reglerna för fackföreningarnas utdebitering av avgifter för politiska ändamål. Dylik utdebitering får endast äga rum för ändamål, vilket av föreningen såsom sådan efter hemlig omröstning med enkel majoritet godkänts. Vidare gäller, att envar medlem äger rätt att erhålla befrielse från erläggande av sådan avgift, om han uttryckligen anmäler sin önskan om dylik befrielse. Ehuru lagen uttryckligen förbjuder trakassering av medlemmar, som göra anmälan om fritagande från politisk avgift, anses dock ett indirekt tvång till förmån för avgiftens erläggande städse vara för handen och ej sällan i mera påtagliga former komma till uttryck.

Genom regeringsförslaget införes den nyheten, att fackföreningsmedlem, för att kunna avkrävas bidrag till en politisk fond måste hava avgivit uttrycklig förklaring enligt i förslaget fastställt formulär av innehåll, att han är villig att lämna dylikt bidrag. Det räcker sålunda icke längre att medlem tillkännager sin önskan att *icke* bidraga. Då enligt det nya förslaget majoritetsbeslut av fackföreningsmedlemmarna jämväl bibehålles som lagstadgat villkor för att utdebitering över huvud skall kunna äga rum, torde den föreslagna bestämmelsen i juridiskt avseende vara ett kuriosum. I trots av att medlemmarna av en fackförening in corpore beslutat intaga en viss ståndpunkt, antages nämligen enligt lagförslaget varje anställd medlem intaga en motsatt ståndpunkt, vilket antagande endast kan brytas genom en förnyad och i särskilda former avgiven viljeförklaring av medlemmen själv.

Lagförslagets sista huvudbestämmelse innehåller förbud för civila statstjänstemän att vara medlemmar av någon facklig organisation, »vars förnämsta uppgift är att öva inflytande på medlemmarnas avlönings- eller anställningsförhållanden», såvida icke organisationen uteslutande omfattar i statstjänst anställda personer. En facklig organisation av statstjänstemän förbjudes vidare att på sitt program hava politiska uppgifter eller över huvud att stå i förbindelse med någon politisk partiorganisation. — Beträffande av kommunala eller andra myndigheter anställda personer föreskrives, att i dylika personers arbetskontrakt icke må inryckas bestämmelser av innehåll, att vederbörande ålägges eller förbjudes att vara medlem av fackförening. Sistnämnda bestämmelse har tillkommit för att förhindra att kommuner med socialdemokratisk majoritet uppställa medlemskap av fackförening såsom villkor för arbetsanställning i de kommunala företagen.

Lagförslaget har icke upptagit den från nykonservativt håll påfordrade bestämmelsen rörande obligatorisk hemlig omröstning bland fackföreningsmedlemmar före varje beslut om arbetsinställelse. Under lagförslagets utarbetande har det nämligen visat sig, att de praktiska svårigheterna i samband med genomförandet av en dylik bestämmelse skulle vara alltför stora, och man har därför föredragit att lämna ifrågavarande spörsmål orört.

(Meddelande från svenska generalkonsulatet i London.)

Fackföreningsrörelsen i Förenta staterna. U. S. Bureau of Labor Statistics har nyligen publicerat en »Handbook of American trade-unions», innefattande uppgifter om alla inom Förenta staterna existerande organisationer av facklig karaktär, deras medlemsantal, stadgar m. m., i den mån uppgifter därom kunnat erhållas. De redovisade organisationernas totala omfattning framgår av efterföljande tablå:

	Medlemsantal
Organisationer anslutna till »American Federation of Labor»:	
omfattande hela landet	3 333 600
av lokal karaktär	50 400
Fristående organisationer	1 059 500
Summa	**4 443 500**

En jämförelse mellan ovanstående siffror, vilka avse mitten av år 1926, och tidigare sammanställningar å samma område synes ge vid handen, att den amerikanska fackföreningsrörelsen under senare år undergått en kraftig utveckling. Enligt fackföreningsinternationalens senaste statistik, avseende slutet av år 1924, uppgick hela antalet fackligt organiserade arbetare i Förenta Staterna till c:a 3·6 miljoner, varav 2·9 miljoner anslutna till American Federation of Labor och 0·7 inom andra organisationer.[1] Ökningen inom den sistnämnda gruppen kan möjligen förklaras därmed, att i den nu utgivna handboken medtagits åtskilliga sammanslutningar av tjänstemän o. dyl., vilka icke ingå den internationella fackföreningsstatistiken. Federationens ökade medlemsantal från dec mber 1924 till juni 1926 vittnar däremot ofrånkomligen om nya landvinningar för den fackliga a etarrörelsen.

— Ut- och invandring —

Utvandringen till främmande världsdelar under första kvartalet 1927. Utvandringen från Sverige till främmande världsdelar uppgick under första kvartalet 1927 till 2 901 personer, varav 2 191 män och 710 kvinnor. Sammanlagt 2 855 emigranter erhöllo sina utvandringskontrakt godkända av svenska polismyndigheter (i Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg), 38 av norska (i Oslo och Trondhjem) samt 8 av danska (i Köpenhamn). Fördelningen på de olika hamnstäderna var som följer:

	Stockholm	Malmö	Hälsingborg	Göteborg	Oslo	Trondhjem	Köpenhamn	Summa
Januari	95	88	15	642	—	13	1	**854**
Februari	95	87	17	478	1	15	2	**695**
Mars	195	179	39	925	2	7	5	**1 352**
1 kv. 1927	**385**	**354**	**71**	**2 045**	**3**	**35**	**8**	**2 901**
1 » 1926	252	513	103	1 954	9	38	4	**2 873**

Emigrationen under första kvartalet 1927 fördelade sig, i den mån utvandringskontrakten godkänts av polismyndigheterna i någon av de förut nämnda svenska, norska och danska städerna, på rikets olika delar sålunda:

Län	Utvandringskontrakt från			Summa utvandrare		Län	Utvandringskontrakt från			Summa utvandrare	
	Sverige	Norge	Danmark	1:a kv. 1927	1:a kv. 1926		Sverige	Norge	Danmark	1:a kv. 1927	1:a kv. 1926
Stockholms stad	214	1	—	**215**	191	Älvsborgs län	185	—	—	**185**	191
» län	54	—	—	**54**	31	Skaraborgs »	76	—	—	**76**	75
Uppsala »	11	—	—	**11**	20	Värmlands »	225	—	—	**225**	243
Södermanlands »	27	1	—	**28**	35	Örebro »	95	—	—	**95**	81
Östergötlands »	101	—	—	**101**	92	Västmanlands »	41	1	—	**42**	41
Jönköpings »	130	—	—	**130**	178	Kopparbergs »	213	1	—	**214**	172
Kronobergs »	142	—	—	**142**	147	Gävleborgs »	104	1	—	**105**	102
Kalmar »	138	—	—	**138**	169	Västernorrlands »	81	—	—	**81**	106
Gotlands »	11	—	—	**11**	13	Jämtlands »	54	6	—	**60**	54
Blekinge »	118	—	2	**120**	113	Västerbottens »	76	3	—	**79**	53
Kristianstads »	97	—	1	**98**	98	Norrbottens »	223	24	—	**247**	118
Malmöhus »	119	—	2	**121**	155	Ej angivet »	—	—	2	**2**	1
Hallands »	117	—	—	**117**	130						
Göteb. o. Bohus »	203	—	1	**204**	264	Hela riket	**2 855**	**38**	**8**	**2 901**	**2 873**

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1926, sid. 733.

De här redovisade utvandrarnas fördelning på vissa åldersgrupper framgår av följande översikt:

	Män		Kvinnor		Tillsammans	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Under 15 år	134	6·1	62	8·7	196	6·8
15—25 »	1 251	57·1	346	48·8	1 597	55·0
25—35 »	655	29·9	225	31·7	880	30·3
35—45 »	111	5·1	45	6·3	156	5·4
45—55 »	29	1·3	20	2·8	49	1·7
Över 55 »	11	0·5	12	1·7	23	0·8
Summa	**2 191**	**100·0**	**710**	**100·0**	**2 901**	**100·0**

Antalet transiterande emigranter, d. v. s. personer, som från annat land passerat Sverige på väg till främmande världsdel, utgjorde under kvartalet 542. Dessa utvandrares nationalitet framgår av följande tablå:

	Danmark	Norge	Finland	Estland	Litauen	Polen	Tyskland	Frankrike	England	Summa
Januari	2	12	141	5	—	—	1	1	1	**163**
Februari	5	2	100	1	—	2	—	—	—	**110**
Mars	21	18	220	6	2	—	2	—	—	**269**
Summa	**28**	**32**	**461**	**12**	**2**	**2**	**3**	**1**	**1**	**542**
Därav: män	23	25	273	7	1	2	1		1	**334**
kv.	5	7	188	5	1	—	2	—	—	**208**

I ovanstående siffror ingå de utlänningar, som befordrats till främmande världsdel direkt från svensk hamn (d. v. s. från Göteborg), men icke sådana transiterande emigranter, som passerat Sverige på genomfärd till annat land (Norge) för att därifrån anträda resan till främmande världsdel.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete.

Olycksfall vid golvöppningar, ställningar, gallerier, trappor, stegar, landgångar o. dyl.

I: 5. Vid *vattenkraftanläggningen till ett träsliperi* samlas en del bark och andra sopor i vrakgrindarna vid turbinintagets inlopp. Barken och de övriga soporna hopsamlas och stjälpas antingen i älven eller i den förbi träsliperiet ledande timmerrännan för flottningen.

Tvenne arbetare, H. och B., voro sysselsatta med att *bära bort sådant hopsamlat bråte i en som bär anordnad låda.* De skulle stjälpa ut innehållet vid intaget till timmerrännan. Tvärs för detta intag går en gångbana, 1 m bred och försedd med skyddsräcke för ena sidan, vettande åt strömmens nedre del. Lådan brukar stjälpas ur vid detta räcke, men vid olyckstillfället hade arbetarna av någon anledning föredragit att göra detta på den utan räcke försedda motsatta sidan av gångbanan. B. hade stigit ned på en järnbalk, belägen 0·5 m nedanför gångbanan, och H. stod med ena foten på balken och med den andra på gångbanan. De lyfte därefter ned lådan på balken och stjälpte densamma. Härvid kom B. att släppa sitt tag i lådan, med påföljd att denna med sin ena ända gled ned i det starkt strömmande vattnet i timmerrännan. H. försökte hålla fast lådan och draga upp den, *men strömmen fick överhand och drog ned H. i vattnet.* Strömmen förde H. hastigt utför timmerrännan. H. sökte därunder flera gånger förgäves fatta tag i rännans kant. Han drogs med av strömmen ut i forsen och drunknade.

I anledning av olycksfallet har förbud utfärdats för avstjälpning av lådan från gångbanans mot strömmen vettande sida, utan skall avstjälpningen ske antingen vid sidan av inloppskanalen eller på den sida av gångbanan, som är försedd med räcke.

Olycksfall vid hissar, kranar och andra lyftanordningar.

II: 11. Vid *pålning i ribbkajen*, tillhörande ett *sågverk*, användes en mindre pålkran. Arbetet med pålningen, som påbörjats sista dagarna av maj och måste avbrytas i början av juni, emedan grunden var hårt frusen, återupptogs en vecka senare. Försök gjordes då att driva ned en påle, som blivit rest, men ej kunnat neddrivas vid föregående pålning.

Hejarlodet å pålkranen lyftes så högt som möjligt för att få hårda slag. Vid en sådan lyftning slog lodet emot ett block, som var upphängt i kranens överstycke. Blocket lyftes därvid upp, med påföljd att kroken i blocket gled ur den märla, i vilken den var upphängd, och *blocket föll ned. En arbetare träffades därav i huvudet*, så att han störtade avsvimmad till marken. Han fördes skyndsamt till närmaste lasarett, där han dock följande dag avled.

Orsaken till olycksfallet är den, att blocket icke var »fastnajat», utan hängde löst i märlan. Blocket tillhörde den talja, som användes för pålarnas upphissning och inriktning. Linan i blocket hade rappats ur, den tid kranen stått obegagnad, och hade sedermera ej blivit iskuren vid pålningens återupptagande. Om så ej varit fallet, hade möjligen blocket ej hoppat ur. Under alla förhållanden böra dock alla block försäkras mot urkrokning genom att ett bindsle av rep sättes över krokändan. Enligt uppgift har vid sågverket ifråga vid upprepade tillfällen givits order om att så bör ske.

II: 12. För *uppfordring av massaveden vid en sulfitfabrik* finnas flera *kättingtransportörer*, medelst vilka timret föres från älven upp till vedupplaget. Den i vattnet nedgående delen — upptagningsrännan — av dessa transportörer är höj- och sänkbar för att kunna inställas för olika vattenstånd. Samma dag olycksfallet inträffade skulle en av dessa rännor sänkas, men hade under densamma bark och avfall samlats, vilket dessförinnan måste avlägsnas. En arbetare N., som tillfälligt tjänstgjorde såsom faktor, ledde arbetet och deltog själv däri. Rännan skulle först höjas, och för detta ändamål användes en kraftig träbock, bestående av tvenne i botten ned-

stuckna, kraftiga stolpar och en över dessa lagd, horisontal tvärbalk. I tvärbalken fastgjordes medelst kätting ett s. k. »Lüders skruvblock» med tre tons lyftförmåga, och lyftkättingen fasthakades i rännans båda sidor med krokar. *N. ställde sig på rännan och halade i blockets dragkätting.* Då rännan lyfts upp c:a 1·2 meter, *störtade plötsligt blocket och tvärbalken ned och träffade N. i huvudet.* Av de erhållna skadorna avled han följande dag.

Anledningen till att tvärbalken lossnade, var den, att kättingen, i vilken blocket fastgjorts i balken, icke lagts omkring denna så, att blocket hängde mitt under balken. Vid lyftningen uppstod därigenom en vridning av balken. När sedan lyftkättingen vid rännans höjning kom att få en viss lutning mot vertikalplanet, bidrog detta även till att kantra över balken. De båda tappar, som från de vertikala stolparna voro instuckna i balken, krängdes därvid ur sina spår.

För att förhindra ett upprepande av olycksfallet föreskrev yrkesinspektören, att kraftiga plattjärn skola anbringas runt tvärbalken och fästas med genomgående bultar i de båda vertikala stolparna. Samtliga transportörer, anordnade i likhet med den, där olycksfallet inträffade, skola förses med liknande anordning.

II: 13. Under *smörjningsarbete å en elektromotordriven traverskran*, tillhörig plåtslagarverkstaden vid en större *varvs- och verkstadsanläggning*, inträffade ett olycksfall, i det att den med smörjningen sysselsatte arbetaren *nedstörtade från traversen* på 7 à 8 m höjd och skadade sig så svårt, att han samma dag avled.

Av någon anledning hade maskinreparatören H. frångått den alltid förut tillämpade regeln att ej ensam utan i sällskap med den elektriske montören företaga smörjningen. Följden härav blev, att H. gick upp på traversens översta del, utan att strömmen blivit bruten och utan att han observerades vare sig av kranföraren — som för några minuter lämnat förarkorgen — eller av någon annan. Medan H. sysslade med smörjningen av traversens maskineri, återkom föraren, som klättrade upp i korgen och satte traversen i gång. *H. högg därvid tag i en takbjälke och blev hängande där, tills han släppte taget och föll till marken*, innan ännu traversen hann skjutas under honom. H. erhöll brott å skallens bas och avled vid framkomsten till lasarettet. Det larmande nitningsarbetet å under arbete varande större plåtdiffusörer, vilka också skymde utsikten, gjorde att H:s uppklättrande på traversen icke märktes av någon och att de rop, han möjligen uppgivit, icke hörts.

Närmaste anledningen till olyckan synes således vara, att H. frångått den alltid dittills följda regeln att företaga smörjningen av traversen i sällskap med den elektriske montören, som då brukat övervaka strömmens brytande.

Yrkesinspektören har i anledning av olycksfallet lämnat arbetsgivaren anvisning om sådana anordningars införande vid samtliga traverser och kranar, att den person, som har smörjning eller skötsel av dessa om hand, kan på i allo betryggande sätt nå och uppehålla sig vid alla de ställen, som måste tillses, och så att de elektriska säkerhetsanordningarna vid traverserna kompletteras i enlighet med det av elektriska inspektionen överlämnade meddelandet n:r 46. Yrkesinspektören har även föreslagit arbetsgivaren, att varningsanslag uppsättas i själva traverskorgarna och utmed de långsgående kontaktledningarna.

Olyckan har också givit anledning till införandet av vissa av arbetspersonalen påkallade förbättringar vid andra traverser än den, där olycksfallet skedde.

Olycksfall vid järnvägar, transportbanor, hängbanor o. dyl.

III: 6. Från flislastningskajen vid en *ångsåg* försiggick *flistransport över isen* till en närbelägen sulfatfabrik. För att förflytta slädarna vid själva lastningsplatsen användes ett elektriskt drivet spel, försett med ställina för slädarnas förflyttning. För spellinans utdragning från spelet användes ett rep, som lades över en förhalningsnock (mindre lintrumma med vid centrum förminskad diameter), anbragt på spelets axelända.

Enligt uppgift skulle en arbetare S. tagit motorkörarens plats vid spelet, under det motorköraren själv avlägsnat sig c:a 10 m därifrån och deltagit i lastningsarbetet. Strax efteråt hördes ett skrik från spelet, och då de övriga arbetarna vände sig om, funno de S. *insnärjd i återkör-*

ningsrepet och följande med i förhalningsnockens rotation. Så hastigt som möjligt stoppades motorn, men hade S. då redan medföljt runt ganska många varv. Han losstogs omedelbart och forslades till en sjukstuga i närheten.

S. erhöll under svängningsrörelsen ett flertal svåra skador, såsom krossår i huvudet, brott å vänstra benet m. m., och avled följande dag.

III: 7. Olycksfallet inträffade vid 7-tiden på morgonen vid *tippning av decauvillevagnar vid malmupplaget av en gruva.* Sex stycken 5-tonsvagnar, kommande från en lastningsbrygga, hade körts ut på tippen. Som vanligt tippades yttersta vagnen först, och skedde detta utan missöde. När sedan nästa vagn skulle tippas, visade det sig svårt att stjälpa densamma, varför lokomotivföraren och samtliga fem närvarande arbetare med förenade krafter hjälptes åt. Låsen på vagnens båda ändar slogos ifrån, och korgen stjälptes över så mycket som möjligt, men utan att kunna tippas. Samtliga arbetare släppte då sakta efter för att få korgen att gå tillbaka, men i stället tippade korgen då över åt den sida, där dessa arbetare befunno sig. *Stoppklotsarna voro nämligen placerade på fel sida,* vilket icke observerats av arbetarna. När korgen med full last tippade över mot arbetarnas sida, hoppade de undan med undantag av I. och W. Den förre föll baklänges och fick *benen under vagnskorgens kant.* En del av lasten, bestående av krossad järnmalm, föll över lårbenen och underlivet. W. klämdes in mellan vagnskorgen och underredet i dubbelvikt ställning. Med hjälp av tillställeskommande arbetare lyckades man efter en kort stund befria de båda arbetarna ur den nedrasade järnmalmen. I. avled av skadorna; W. erhöll krossår på skilda ställen av kroppen, men har sedermera blivit fullt återställd.

Orsaken till olycksfallet var, att arbetarna ej observerat, att stoppklotsarna på vagnen voro placerade på fel sida. Dessa stoppklotsar utgöras av stadiga, triangulära träblock, placerade på underredets gavelkonstruktion på motsatt sida mot den, varåt vagnarna tippas. Genom klotsarnas felplacering kunde ej vagnskorgen tippas åt rätt håll, utan då arbetarna åter sänkte ned korgen, föll den över åt deras sida. Fem av vagnarna hade föregående dag använts för tippning åt motsatt sida, och hade klotsarna av förbiseende ej blivit omflyttade.

III: 8. Olycksfallet inträffade vid 7-tiden på morgonen under *växlingsarbete på en bangård.* E. hade ställt sig på maskinplogen med ryggen vänd mot loket. En annan bromsare N. stod framme vid de fem järnvägsvagnar, som skulle kopplas till lokomotivet. Som N. märkte, att lokomotivets fart var för stor, signalerade han med sin handlykta först »sakta» och sedan »stopp», utan att detta beaktades av lokomotivföraren. Strax därefter *törnade lokomotivet i vagnarna* med så stark fart, att *buffertspindlarna kröktes och vagnarna stöttes fram ett 20-tal meter.* Efter kollisionen stannade lokomotivet omedelbart, och E. klev ned från detsamma, jämrande sig starkt över de skador, han erhållit vid sammanstötningen. Han fördes därefter till lasarettet, där han samma dag avled.

Enligt lokomotivförarens uppgift hade denne ej uppfattat bromsarens signal på grund av från lokomotivet utströmmande ånga. Matarventilen i injektorn hade nämligen hängt upp sig, så att vatten och ånga strömmat ut ur spillröret och hindrat utsikten. Belysningen på bangården hade släckts klockan ½7 f. m., och det var då ännu mörkt, vilket torde varit en bidragande orsak till olyckan. De fem vagnarna stodo i en kurva. Hade spåret varit rakt, skulle ej olyckan kunnat inträffa enligt lokomotivförarens uppfattning.

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Smältverk, gjuterier o. dyl.

VIII *a:* 1. *I glödgningsverket för kromstål* vid ett större *järnverk* inträffade en dödsolycka till följd av *förgiftning av masugnsgas.*

Masugnsgasen, använd bl. a. till uppvärmning av ugnarna i glödgningsverket, har *normalt ett* tryck av c:a 50 mm vattenpelare.

Vid olyckstillfället var gastrycket på grund av vissa tillfälliga omständigheter — ugnseldaren ovetande — stegrat till 120 mm vattenpelare.

Glödgningsugnarna skulle på söndagseftermiddagen påeldas. En eld av spånor och ved hade uppgjorts i ugnarna, och därefter skulle masugnsgasen insläppas däri. För att dessförinnan verkställa utblåsning av den i gasledningen till ugnarna befintliga luften öppnade eldaren L. en vid sidan om ugnarna belägen luftventil och gick sedan till den c:a 200 m från nämnda ventil belägna huvudventilen och öppnade denna. Gasen brukar därvid gå fram i ledningen till ugnarna med en hastighet så pass liten, att eldaren hinner gå tillbaka till luftventilen vid ugnarna, innan gasen nått densamma. Då gasen vid luftventilen visar sig med gråaktig färg, är luften utdriven ur gasledningen. Först då får denna ventil slutas, och gasen ledas in i ugnarna. Till följd av det vid detta tillfälle exceptionellt höga trycket hos gasen hade denna vid L:s framkomst till luftventilen redan börjat med stor häftighet strömma ut ur ventilens 30 cm vida utlopp, varför L. stupade några få meter från ventilöppningen.

Järnverkskemisten framhöll, att gasens dödliga inverkan kunde bero på förekomsten av cyan. Däremot anser yrkesinspektören cyans förekomst eller frånvaro i förevarande fall av underordnad betydelse, då masugnsgasen i och för sig är fullt tillräcklig att verka omedelbart dödande i fall som det föreliggande.

Yrkesinspektören framhåller såsom alldeles förkastligt att släppa ut masugnsgas i en arbetslokal — om ock endast för prov — och särdeles förkastligt i detta fall, där ifrågavarande luftventil var belägen på en trång plats mellan en av ugnarna och väggen. Luftventilen är numera försedd med en rörledning, som letts genom väggen ut i det fria, och gaserna avledas sålunda vid utblåsningen till fria luften.

Yrkesinspektören har anmodat arbetsgivaren att med rörledning till det fria förbinda alla sådana gasutsläpp, som utmynna i arbetslokal, varvid början omedelbart skall göras vid utlopp, belägna å trånga ställen. Vidare har understrukits vikten av att två personer hela tiden följas åt vid gasens pådragning i ledningarna och dess intagande i ugnarna. Även har tillrätts, att vederbörande eldare erhålla sådan undervisning i tryckdiagrammens avläsande, att de kunna se, när fara till följd av exceptionellt högt tryck hos masugnsgasen föreligger.

Faran av att intaga gasen i ugnarna, innan luften i gasledningen fullständigt utdrivits, påvisas genom en gasexplosion, som några månader tidigare inträffade i ifrågavarande rörledning, varvid densamma bröts av och fullkomligt utslätad kastades till golvet. Någon personlig skada vållades ej, enär explosionen inträffade nattetid.

Valsverk, grovsmedjor o. dyl.

VIII *b*: 1. *I plåtvalsverket* vid ett större *järnverk* var en arbetare sysselsatt med *inmatning av tunnplåt* i en planingsmaskin. Den del av plåten, som matades in mot första valsparet, var ojämn och oplan i kanten, och det längst utskjutande ena hörnet hade därför först förts in under valsarna. För att få in andra hörnet av plåten under dessa *nedtryckte arbetaren detta hörn med vänstra handen*, på vilken han hade en handske. Den först inmatade delen av plåten hade då redan gripits av det närmast inre, drivna valsparet, och plåten samt därmed även de yttre valsarna sattes därav i rörelse. Samtidigt med att plåten helt kommit under dessa yttre valsar, hade handen sluntit, med påföljd, att *vänstra handen och underarmen indrogos mellan valsarna och krossades*. En vid maskinen tillstädesvarande hjälpare skyndade på arbetarens rop att slå från drivkraften, varigenom den skadade undgick att få hela vänstra armen indragen under valsarna.

Yrkesinspektören har, till förhindrande av dylika olycksfall, lämnat arbetsgivaren anvisning om anbringandet av en särskild pressapparat för plåtens inmatning mellan valsarna, reglerbar med foten, samt förordar att en skärm uppmonteras framför första valsparet till skydd för händerna, i händelse dessa ändock vid något tillfälle skulle användas för nedtryckande av plåten under valsarna.

Klyvsågar.

VIII *g*: 3. Ett olycksfall inträffade vid 1/28-tiden på kvällen i ett *sågverks hyvleri* under nedannämnda omständigheter.

En vagnslast bräder, 5/8″, skulle klyvas från 8″ bredd till 4″. En del av bräderna voro »vankantiga», varför klyvsågens matarvalsar ej kunde användas för frammatningen, utan måste detta ske för hand. En c:a 18 fot lång bräda hade just kluvits, och 4″-plankorna därav lågo kvar på

bordet. Vid klyvsågen var en arbetare — iläggaren — sysselsatt med brädernas inmatning, och en annan arbetare — undantagaren — hade hand om de kluvna brädernas borttagning. Då undantagaren lyfte upp den ena av 4″-bräderna, *kom denna i beröring med klingans tänder och kastades tillbaka mot iläggarens arbetsplats.* Iläggaren stod på några meters avstånd från klyvsågen och hade just lutat sig ned för att lyfta upp nästa bräda, då han träffades med våldsam kraft i bröstet av brädan. Han avled så gott som ögonblickligen.

Klyvsågen var en vanlig hyvleriklyvsåg med valsmatning. Valsarna voro ställda så, att matningen huvudsakligen skedde för hand. Cirkelklingan var en plan klinga, 445 mm i diameter och 1·8 mm tjock. Varvantalet var c:a 1 600 varv per minut. Någon lämplig klyvkniv fanns ej, då de till maskinen hörande voro avsedda för koniska klingor. Efter det man tidigare försökt använda en av dessa klyvknivar, måste den åter borttagas på grund av sin tjocklek, emedan den spände i skäret. Skyddet över klingan utgjordes av en gjutjärnsbåge, som dock ej kunde sänkas tillräckligt lågt, utan lämnade en öppning av c:a 100 mm mellan klingan och bågen.

Olycksfallet måste tillskrivas dels de maskinella anordningarna (frånvaro av klyvkniv och olämpligt skydd över klingan), dels det sätt, på vilket undantagningen av bräderna verkställdes: de lyftes över sågklingan i stället för att dragas tillräckligt långt fram, så att de ej kunde komma i beröring med cirkelklingan.

Med anledning av olycksfallet lämnade yrkesinspektören följande föreskifter: En stadig, tunn klyvkniv skall anskaffas för att användas vid ifrågavarande *virkesklyvning. Klyvknivens höjd* över bordet bör ej understiga 150 mm. Den förses med ett genomgående rundjärn, skjutande ut c:a 100 mm på båda sidor om klyvkniven, och fästes vid denna med muttrar på dess båda sidor. Skyddsbågen över klingan ändras så att den, vid sänkning, med sin lägsta del går minst 25 mm nedanför klingans högsta punkt.

VIII *g*: 4. I en *lådfabrik* tillhörande ett sågverk var man sysselsatt med klyvning av bräder (s. k. battens) av dimensionerna 2″ × 7″ till bräder (s. k. scantlings) med dimensionerna 2″ × 3″ och 2″ × 4″. En batten, 19 fot lång, hade genomskurits, då den närmast klyvsågens anslag liggande delen, en 2″ × 4″ bräda, vägde upp, *varvid dess bakända kom i beröring med klingans tänder. Brädan kastades därvid tillbaka* mellan maskinens matarvalsar, och en arbetare, sysselsatt vid en annan maskin 11 m från klyvsågen, träffades av brädans ända i bröstet vid hjärttrakten. Han avled en timma senare.

Klyvsågen, försedd med valsmatning, var av den typ, som vanligen användes vid exporthyvlerierna. Vid klyvning på högkant användas koniska klingor med särskilt formade klyvknivar, vid klyvning »på platten» nyttjas plana klingor. Klingan vid olyckstillfället var plan, 495 mm i diameter, med överkanten 135 mm över bordet, och hade en hastighet av c:a 2 000 varv/min.

En klyvkniv, speciellt avsedd för planklingor av denna storlek, hade tillverkats och fanns uppsatt vid olyckstillfället. Dess avstånd från klingan var utefter hela längden 10 mm och dess överkant belägen 90 mm över bordet. Ett flyttbart bord, med en längd av 1 080 mm, placerat bakom klyvsågen på ett avstånd av c:a 1 500 mm från klingans centrum, tjänstgjorde som stöd för det kluvna virket.

Som skydd över klingan användes ett rakt U-järn, 50 mm brett, med de 25 mm höga skänklarna vända nedåt. Detta är höj- och sänkbart fastsatt på en ståndare framför klingan, och på denna ståndare, nedanför skyddets fäste, sitter en arm för styrning av virket. Skyddets lägsta läge är sålunda bestämt av denna arm. Vid olyckstillfället var skyddet monterat i sitt nedersta läge, 300 mm över bordet, varför detsamma vid klinga av liten diameter, såsom i detta fall, var föga effektivt.

Yrkesinspektören framhåller, att de skydd, som av fabrikanterna levereras med hyvlerisågarna i regel äro olämpliga ur arbetarskyddssynpunkt. Klyvknivar för planklingor bruka ej ingå i leveransen, utan förekomma däri endast klyvknivar för koniska klingor.

Yrkesinspektören lämnade följande anvisningar: Klyvkniven förses med ett genomgående rundjärn, som skall sticka ut cirka 100 mm på båda sidor om kniven, och överskyddet anordnas så, att det kan sänkas nedanför klingans högsta punkt.

Yrkesinspektionens verksamhet under första kvartalet 1927.

	Inspekterade arbetsställen	Sammanlagt arbetarantal	Sammanlagt kraftbelopp	Inspektions- och resedagar	Lämnade skriftliga meddelanden	Ink. protokoll över besiktning av ångpannor	Ink. protokoll över besiktning av kokare o. d.	Ink. intyg över besiktning av hissar och kranar	Ink. anmälningar om olycksfall	Därav olycksfall med dödlig utgång	Framställningar till länsstyrelserna	Anmälningar till åtal	Lämnade eftergifter
Yrkesinspektörerna													
I distriktet	103	8 451	6 366	94	38	59	2	87	1 156	6	—	—	20
II »	82	4 757	17 210	34	64	70	4	90	1 900	5	—	1	20
III »	73	4 051	19 410	43	60	109	6	32	869	4	—	10	14
IV »	112	7 114	15 678	54	53	190	—	11	669	4	8	3	73
V »	129	4 412	9 345	63	67	76	1	181	1 463	5	—	4	18
VI »	168	3 662	20 879	66	37	80	31	163	1 988	2	1	7	4
VII »	85	4 738	28 584	37	38	40	65	130	1 252	6	—	5	5
VIII »	118	6 800	86 386	52	85	84	—	2	2 163	10	8	11	10
IX »	67	6 398	72 328	45	57	47	—	31	1 838	11	—	1	17
Yrkesinspektrisen	146	7 820	—	116	42	—	—	—	—	—	—	1	—
Sprängämnesinspektören	10	515	1 630	27	40	—	—	—	[5](17)	[5](1)	—	—	—
Summa	**1 093**	**58 718**	**277 816**	[1] **681**	**581**	[2] **755**	[3] **109**	**727**	[4] **18 298**	**53**	**17**	**43**	**181**
Underinspektörerna													
I distriktet	268	4 469	1 010	107	1	59	—	—	—	—	—	—	—
II »	418	978	2 865	64	36	96	—	—	—	—	—	—	—
III »	419	1 932	9 920	71	112	167	4	10	—	—	—	—	—
IV »	184	927	1 636	64	44	118	—	—	—	—	—	—	—
V »	730	1 392	6 263	133	83	59	—	—	—	—	—	—	—
VI »	389	3 191	1 729	102	8	22	—	9	—	—	—	—	—
VII »	345	614	5 882	54	27	63	—	2	—	—	—	—	—
VIII »	314	816	2 773	76	34	38	—	1	—	—	—	—	—
IX »	70	152	402	46	28	13	—	15	—	—	—	—	—
Summa	**3 137**	**14 471**	**32 480**	**717**	**373**	[5] **635**	**4**	**37**	—	—	—	—	—
härav: jordbruk	648	—	14 821	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
hantverk	801	1 753	2 092	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
annat arbete	1 688	12 718	15 567	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skogs- och flottledsinspektören	[6] **216**	**2 068**	—	—	**18**	—	—	—	[6] **2 184**	[6] **8**	—	—	—
Bergmästarna													
Norra distriktet	8	1 842	7 681	14	2	—	—	—	98	2	—	—	—
Gävle—Dala distrikt	11	1 662	13 059	14	—	—	—	—	148	—	—	—	—
Östra distriktet	5	145	848	4	1	—	—	—	46	1	—	—	—
Mellersta distriktet	—	—	—	—	—	—	—	—	69	1	—	—	—
Västra »	—	—	—	—	—	—	—	3	256	—	—	—	—
Södra »	10	2 466	3 756	16	1	—	—	11	342	—	—	—	—
Summa	**34**	**6 115**	**25 344**	[7] **48**	**4**	—	—	**14**	**959**	**4**	—	—	—
Järnvägsinspektörerna													
S. J. säkerhetstjänsten, trafiktjänsten	21	.	—	14	13	—	—	—	460	5	—	—	—
rullande materiel	13	.	—	20	10	—	—	—			—	—	—
Enskilda järnvägar	160	.	—	34	16	—	—	—	339	3	—	—	—
Summa	**194**	.	—	**68**	**39**	—	—	—	[8] **799**	[8] **8**	—	—	—
Elektr. inspektörerna													
Norra distriktet	12	.	.	8	4	—	—	—	7	—	—	—	—
Östra »	11	.	.	2	10	—	—	—	9	2	—	—	—
Västra »	15	.	.	12	12	—	—	—	6	1	—	—	—
Södra »	8	.	.	10	6	—	—	—	7	1	—	—	—
Summa	**46**	.	.	**32**	**32**	—	—	—	[8] **29**	[8] **4**	—	—	—

[1] Härav 247 för assistenterna. — [2] Härav större besiktning i 194 fall. — [3] Härav större besiktning i 15 fall. — [4] Av dessa olycksfall hava 11 750, därav 36 med dödlig utgång, inträffat inom yrkesinspektionens tillsyningsområde. — [5] Härav större besiktning i 197 fall. — [6] Avser inspekterade härbärgen. — [7] Härav 18 för gruvingenjörerna. — [8] Dessa olycksfall ingå i de ovan för de olika yrkesinspektionsdistrikten redovisade summorna.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

April månad år 1927.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under april månad.

Översikt av verksamheten under april månad 1927.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	*Manliga avdeln.*			*Kvinnliga avdeln.*			*Tillsammans*		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Stockholms stad	4 078	1 457	1 327	3 862	3 379	2 361	7 940	4 836	3 688
Stockholms län	3 445	1 538	1 483	461	623	226	3 906	2 161	1 709
Uppsala stad och län	845	417	335	237	255	193	1 082	672	528
Södermanlands län	883	447	384	477	479	313	1 360	926	697
Östergötlands län	1 363	620	518	761	628	435	2 124	1 248	953
Norrköping	859	184	179	186	193	129	1 045	377	308
Jönköpings län	385	152	119	275	248	158	660	400	277
Kronobergs län	70	59	55	127	131	84	197	190	139
Norra Kalmar län	178	90	85	43	61	39	221	151	124
Södra Kalmar län	608	285	278	201	157	107	809	442	385
Gotlands län	94	95	57	58	83	48	152	178	105
Blekinge län	839	507	433	318	317	211	1 157	824	644
Kristianstads län	748	633	485	590	722	387	1 338	1 355	872
Malmöhus län: Malmö	2 107	538	514	1 200	1 110	683	3 307	1 648	1 197
Lund	394	63	62	69	58	55	463	121	117
Landskrona	389	196	191	66	46	31	455	242	222
Hälsingborg	1 172	478	455	323	266	194	1 495	739	649
Ystad	269	144	126	93	65	48	362	209	174
Trelleborg	415	223	222	79	62	54	494	285	276
Eslöv	160	88	74	39	47	27	199	135	101
Skurup	81	68	67	26	46	20	107	114	87
Vellinge	113	95	74	30	33	21	143	128	95
Hallands län	352	263	149	145	194	79	497	457	228
Göteborgs och Bohus län	427	198	140	180	196	86	607	394	226
Göteborg	5 683	1 541	1 497	961	878	609	6 644	2 419	2 106
Älvsborgs län	433	200	161	145	171	79	578	371	240
Skaraborgs län	743	601	328	518	631	223	1 261	1 232	551
Värmlands län	496	224	190	207	271	148	703	495	338
Örebro län	1 025	587	489	404	621	344	1 429	1 208	833
Västmanlands län	669	357	306	377	415	264	1 046	772	570
Kopparbergs län	279	99	95	281	263	190	560	362	285
Gävle stad och län	559	129	129	177	126	113	736	255	242
Västernorrlands län	754	168	166	84	77	44	838	245	210
Jämtlands län	135	20	19	251	284	237	386	304	256
Västerbottens län	222	40	38	159	175	133	381	215	171
Norrbottens län	63	45	44	108	74	65	171	119	109
Tillsammans april 1927	31 885	12 844	11 274	13 518	13 385	8 438	44 853	26 229	19 712
» mars 1927	*34 730*	*11 760*	*10 063*	*13 908*	*11 677*	*7 401*	*48 638*	*23 437*	*17 464*
» april 1926	28 186	12 291	10 729	14 235	13 680	8 777	42 421	25 971	19 506
» » 1925	26 623	11 467	9 704	14 547	13 406	9 181	41 170	24 873	18 885
» » 1924	26 823	13 180	10 928	13 803	13 717	8 786	40 626	26 897	19 714

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					april 1927	mars 1927	april 1926	april 1927	mars 1927	april 1926
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	6 941	7 153	5 872	4 557	122	138	121	78	72	79
Industri och hantverk	8 900	9 137	768	691	1190	1314	699	90	92	88
Sjöfart och fiske	5 618	5 750	2 420	2 394	238	362	232	99	99	97
Handel och samfärdsel	3 214	3 332	910	795	366	431	311	87	88	86
Husligt arbete	6	6	5	2	.	—	.	.	—	.
Annat arbete	5 621	5 957	2 869	2 835	208	219	235	99	99	97
Summa	**30 300**	**31 335**	**12 844**	**11 274**	**244**	**295**	**229**	**88**	**86**	**87**
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	995	1 004	2 222	885	45	51	46	40	34	38
Industri och hantverk	719	762	330	241	231	237	213	73	78	70
Sjöfart och fiske	333	346	149	141	232	292	243	95	93	94
Handel och samfärdsel	1 984	2 103	1 873	1 370	112	150	116	73	73	72
Husligt arbete	7 215	8 879	8 791	5 782	101	116	103	66	68	68
Annat arbete	415	424	20	19	.	.	.	.	.	.
Summa	**11 661**	**13 518**	**13 385**	**8 438**	**101**	**119**	**104**	**63**	**63**	**64**
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	7 936	8 157	8 094	5 442	101	114	101	67	62	68
Jordbruk	7 751	7 972	8 058	5 406	99	112	100	67	62	68
Skogshushållning	185	185	36	36	.	.	.	.	.	.
Industri och hantverk	9 619	9 899	1 098	932	902	977	579	85	87	83
Gruvdrift och malmförädling . . .	427	438	39	39	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri . . .	407	416	68	56	.	.	.	.	.	.
Metall- och maskinindustri . . .	2 850	2 402	208	175	1155	1 696	728	84	80	82
Trävaruindustri	740	768	48	46	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	2 904	2 983	299	287	998	1 035	631	96	96	94
Läder-, hår- och gummiindustri . .	168	182	11	9	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	256	258	14	9	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	418	441	111	82	397	315	288	74	77	65
Närings- och njutningsmedelsindustri	687	654	142	91	461	686	340	64	72	71
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	134	140	9	7	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri . .	114	121	66	61	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	135	138	6	4	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	929	958	77	66	.	1089	454	.	84	90
Sjöfart och fiske	5 951	6 096	2 569	2 585	237	357	232	99	99	97
Handel och samfärdsel	5 198	5 435	2 783	2 165	195	259	180	78	79	77
Kontors-, bank- o. d. personal . .	431	487	84	61	.	.	440	.	.	81
Butiks- och magasinspersonal . . .	1 426	1 479	206	170	718	869	654	83	82	82
Hotell- och restaurangpersonal . .	1 322	1 406	1 396	1 031	101	141	100	74	74	75
Transportarbetare	1 768	1 850	878	749	211	271	201	85	84	81
Allmän och litterär verksamhet . .	289	251	187	125	134	145	119	67	71	61
Ej särskilt specificerade	12	12	32	29	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	7 221	8 885	8 796	5 784	101	117	103	66	68	68
Annat arbete	6 036	6 381	2 889	2 854	221	234	253	99	99	97
Summa	**41 961**	**44 853**	**26 229**	**19 712**	**171**	**208**	**163**	**75**	**75**	**75**

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 2 633 platser, varav 2 159 manliga och 474 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 2 005, 1 557 och 448 samt under nästlidna månad resp. 2 217, 1 815 och 402.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	6 968	5 836	4 521	185	36	36	438	39	39	400	64	52	2 342	205	173
1	Stockholms stad	60	2	2	2	—	—	1	—	—	45	3	1	432	73	63
2	Stockholms län	1 898	1 200	1 147	44	2	2	21	—	—	21	—	—	129	4	4
3	Uppsala stad och län	439	316	239	1	—	—	—	—	—	40	3	3	45	4	3
4	Södermanlands län	311	301	239	—	—	—	—	—	—	—	—	—	103	2	2
5	Östergötlands län	654	484	387	19	—	—	13	4	4	101	2	2	83	6	5
6	Norrköping	140	79	74	—	—	—	—	—	—	4	—	—	65	—	—
7	Jönköpings län	116	77	48	8	—	—	—	—	—	6	5	5	45	—	—
8	Kronobergs län	25	31	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
9	Kalmar län	140	146	134	1	1	1	—	—	—	6	5	5	15	—	—
10	Gotlands län	57	71	34	—	—	—	—	—	—	2	2	2	1	—	—
11	Blekinge län	285	264	194	1	—	—	—	—	—	3	—	—	16	1	—
12	Kristianstads län	531	561	425							24	17	10	37	13	
13	Malmöhus län: Malmö	81	75	59	—	—	—	—	—	—	13	1	—	243	10	8
14	Hälsingborg	70	55	43	—	—	—	—	—	—	5	—	—	46	1	—
15	Övriga anstalter	471	371	317	—	—	—	—	—	—	20	5	5	158	20	20
16	Hallands län	90	166	56	—	2	2	—	—	—	3	2	1	31	2	—
17	Göteborgs och Bohus län	115	149	95	—	—	—	—	—	—	18	3	3	16	2	—
18	Göteborgs stad	126	108	99	2	8	8	—	—	—	8	—	—	618	36	34
19	Älvsborgs län	86	85	49	8	6	6	8	5	5	2	1	1	45	5	
20	Skaraborgs län	413	529	259	—	—	—	—	—	—	29	4	4	24	1	
21	Värmlands län	108	121	89	15	11	11	65	21	21	19	8	8	13	—	—
22	Örebro län	269	268	183	40	3	3	253	4	4	18	3	2	58	10	10
23	Västmanlands län	348	308	257	5	—	—	62	—	—	7	—	—	46	2	
24	Kopparbergs län	35	23	21	7	1	1	14	5	5	2	—	—	37	7	5
25	Gävle stad och län	18	8	8	8	—	—	1	—	—	3	—	—	20	3	3
26	Västernorrlands län	15	10	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—
27	Jämtlands län	28	11	11	18	2	2	—	—	—	1	—	—	4	—	—
28	Västerbottens län	38	16	15	6	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1
29	Norrbottens län	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1
	Kvinnliga avdelningen	1 004	2 222	885	—	—	—	—	—	—	16	4	4	60	3	2
1	Stockholms stad	4	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	54	3	2
2	Stockholms län	48	114	38	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	60	69	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	59	114	59	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	83	156	92	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	10	21	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	23	43	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	14	33	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	26	86	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	4	25	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	66	106	59	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	129	278	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	7	39	12	—	—	—	—	—	—	—	4	4	6	—	—
14	Hälsingborg	11	18	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	44	117	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	23	89	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	52	54	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	17	12	2	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län	7	22	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	54	224	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	40	73	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	64	247	96	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	68	131	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	30	41	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	11	8	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	4	9	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	19	58	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	25	33	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaru-industri			Byggnads-verksamhet			Läder-, hår- o. gummi-industri			Textil-industri			Beklädnads-industri			Närings- o. njut-ningsmedels-industri			Kem.-tekn. o. belysnings-industri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
765	**48**	**46**	**2 988**	**299**	**287**	**168**	**11**	**9**	**213**	**4**	**4**	**192**	**8**	**6**	**446**	**24**	**22**	**129**	—	—	
43	9	6	700	72	66	14	5	4	4	—	—	21	2	1	45	9	9	31	—	—	1
22	7	7	281	28	28	5	—	—	4	—	—	11	—	—	24	5	5	2	—	—	2
8	—	—	25	1	1	2	—	—	—	—	—	5	—	—	30	—	—	—	—	—	3
27	1	1	30	16	16	4	—	—	2	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	4
29	4	4	115	9	9	3	—	—	—	—	—	3	1	1	8	—	—	—	—	—	5
26	—	—	209	3	3	2	—	—	90	1	1	23	—	—	18	—	—	—	—	—	6
13	1	1	23	2	2	8	—	—	4	—	—	3	—	—	10	—	—	6	—	—	7
—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	8
26	4	4	16	17	17	1	—	—	—	—	—	2	1	1	5	—	—	6	—	—	9
—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	10
5	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	5	—	—	—	—	—	11
20	—	—	27	8	8	—	—	—	2	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	12
42	6	7	335	20	19	9	1	—	1	—	—	40	—	—	60	1	—	50	—	—	13
4	—	—	131	3	3	21	—	—	2	—	—	3	—	—	19	—	—	4	—	—	14
11	1	1	157	11	11	59	2	2	4	—	—	15	1	1	49	1	1	—	—	—	15
—	—	—	39	20	20	1	—	—	17	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	16
11	—	—	77	—	—	—	—	—	16	—	—	2	—	—	7	—	—	—	—	—	17
257	3	3	443	44	39	22	1	1	32	1	1	26	1	—	49	1	1	13	—	—	18
9	3	3	46	4	4	1	—	—	33	2	2	5	—	—	6	2	2	1	—	—	19
5	—	—	17	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	48	4	3	14	—	—	20
21	3	3	16	3	3	11	—	—	—	—	—	2	2	2	3	—	—	—	—	—	21
38	2	2	42	2	2	2	—	—	—	—	—	15	—	—	7	—	—	—	—	—	22
5	—	—	44	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—	23
6	1	1	37	12	12	—	—	—	—	—	—	2	—	—	8	1	1	—	—	—	24
12	1	1	38	—	—	2	2	2	—	—	—	4	—	—	11	—	—	—	—	—	25
79	—	—	71	3	3	1	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	26
6	—	—	11	1	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	27
40	2	2	19	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	28
—	—	—	20	16	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	29
3	—	—	—	—	—	**14**	—	—	**45**	**10**	**5**	**249**	**103**	**76**	**208**	**118**	**69**	**11**	**9**	**7**	
1	—	—	—	—	—	2	—	—	7	7	5	106	44	36	53	27	25	9	5	3	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	1	4	1	1	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	11	11	10	9	7	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2	2	—	—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	3	5	1	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	1	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	3	3	9	15	9	—	—	—	12
1	—	—	—	—	—	8	—	—	4	—	—	56	29	16	84	15	7	—	2	2	13
—	—	—	—	—	—	3	—	—	8	—	—	7	—	—	3	1	1	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	2	1	4	1	1	—	2	2	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	1	—	—	—	17
1	—	—	—	—	—	1	—	—	18	3	—	32	4	—	23	14	9	2	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	1	1	—	1	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	12	2	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	3	1	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	3	1	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	3	2	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**69**	**8**	**6**	**133**	**6**	**4**	**859**	**52**	**43**	**5750**	**2420**	**2394**	**329**	**61**	**46**
1	Stockholms stad	6	1	—	31	3	1	240	31	25	671	460	446	129	24	15
2	Stockholms län	1	—	—	6	—	—	73	—	—	81	13	13	9	2	2
3	Uppsala stad och län	2	—	—	4	—	—	5	—	—	2	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	5	—	—	49	1	1	130	23	23	1	—	—
5	Östergötlands län	1	—	—	—	—	—	18	1	1	9	1	1	6	—	—
6	Norrköping	21	—	—	12	—	—	7	—	—	123	55	55	1	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	1	—	—	9	—	—	3	—	—	2	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	9	—	—	484	159	159	2	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	8	8	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	15	—	—	321	170	170	1	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	8	2	2	25	8	8	10	3	3
13	Malmöhus län: Malmö	—	1	—	15	—	—	176	4	4	274	135	133	57	8	8
14	Hälsingborg	—	—	—	3	—	—	14	—	—	689	352	352	2	—	—
15	Övriga anstalter	1	—	—	7	—	—	16	—	—	333	184	184	2	—	—
16	Hallands län	2	—	—	—	—	—	1	—	—	117	67	66	1	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	6	4	4	—	—	—	4	—	—	42	14	14	—	1	—
18	Göteborgs stad	20	—	—	38	3	3	146	6	4	1859	633	625	96	17	13
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	8	5	5	2	—	—	3	4	4
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	—	—	1	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	45	16	15	—	—	—
22	Örebro län	1	—	—	3	—	—	11	1	1	5	2	2	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	1	—	—	30	—	—	9	6	6	1	—	—
24	Kopparbergs län	6	2	2	2	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1
25	Gävle stad och län	2	—	—	5	—	—	11	—	—	200	63	63	1	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	298	51	51	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	2	1	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	4	—	—	11	—	—	1	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**52**	**58**	**55**	**5**	—	—	**99**	**25**	**23**	**346**	**149**	**141**	**108**	**23**	**15**
1	Stockholms stad	19	3	1	1	—	—	23	12	11	230	81	79	53	8	6
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	1	2	2	2	—	—	2	2	1
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	7	—	—	2	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	1	2	—	—
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	3	3	1	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	1	1	2	2
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
12	Kristianstads län	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	13	4	4	1	—	—	55	9	8	4	2	2	38	5	3
14	Hälsingborg	1	—	—	—	—	—	9	1	1	8	4	4	1	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	2	2	1	—	—
16	Hallands län	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	6	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	6	39	38	2	—	—	—	1	1	76	52	48	3	1	—
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
24	Kopparbergs län	4	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1063	84	73	124	40	36	1738	689	606	66	9	8	12	27	26	6	5	2	5 957	2 869	2 835	
455	55	47	45	10	7	489	261	201	22	5	5	—	7	7	3	3	—	589	422	421	1
31	2	2	18	3	3	157	19	18	7	1	—	—	—	—	2	2	2	598	250	250	2
11	—	—	1	—	—	28	7	7	—	—	—	—	—	—	1	—	—	196	86	82	3
12	1	1	1	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	192	102	101	4
20	—	—	3	4	4	63	13	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	215	91	88	5
15	5	5	3	—	—	55	25	25	2	—	—	—	—	—	—	—	—	43	16	16	6
7	1	1	1	—	—	23	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	97	62	58	7
—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	26	26	8
—	—	—	—	—	—	13	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	35	35	9
3	—	—	—	—	—	5	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	12	12	10
—	—	—	—	2	2	18	9	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	156	61	60	11
—	—	—	—	1	1	14	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	18	18	12
126	4	4	8	—	—	124	57	57	6	—	—	—	—	—	—	—	—	447	215	215	13
9	1	1	4	—	—	34	14	9	2	—	—	—	—	—	—	—	—	110	47	47	14
14	1	1	3	2	2	48	15	15	2	—	—	1	—	—	—	—	—	450	263	256	15
6	—	—	1	—	—	10	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	28	3	3	16
6	1	—	2	1	1	17	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	87	23	23	17
291	11	10	13	7	7	448	222	211	19	1	1	11	20	19	—	—	—	1 146	418	418	18
5	1	—	—	—	—	23	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	142	73	73	19
9	—	—	4	3	2	14	1	—	1	2	2	—	—	—	—	—	—	158	57	57	20
—	—	—	1	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	166	39	38	21
12	—	—	—	—	—	18	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	283	288	277	22
6	—	—	—	1	1	23	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	69	33	33	23
5	1	1	5	2	2	13	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	98	40	40	24
12	—	—	—	—	—	39	4	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	170	48	48	25
3	—	—	1	—	—	14	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	268	103	102	26
—	—	—	9	3	3	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37	2	2	27
4	—	—	1	1	1	9	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	86	10	10	28
1	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29	26	26	29
416	122	97	1282	1356	995	112	189	143	185	178	117	—	5	3	8 879	8 791	5 782	424	20	19	
241	67	53	462	423	309	53	102	77	104	73	45	—	5	3	2 299	2 506	1 694	130	13	12	1
4	1	1	32	33	25	—	—	—	6	6	3	—	—	—	353	463	154	—	—	—	2
—	1	1	12	5	5	1	—	—	3	1	1	—	—	—	153	179	141	8	—	—	3
3	1	1	26	38	28	1	1	1	4	3	2	—	—	—	347	319	221	26	1	1	4
7	1	—	47	53	46	6	4	4	10	11	7	—	—	—	536	377	263	36	4	4	5
2	—	—	16	11	8	2	5	5	1	—	—	—	—	—	131	149	98	18	2	2	6
3	2	1	13	25	17	1	—	—	4	19	18	—	—	—	223	149	105	3	—	—	7
—	—	—	11	12	10	—	—	—	4	1	1	—	—	—	96	83	55	—	—	—	8
1	—	—	19	25	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	185	107	82	9	—	—	9
1	—	—	15	14	10	—	—	—	—	1	—	—	—	—	38	42	84	—	—	—	10
1	1	1	17	45	32	1	1	1	—	—	—	—	—	—	231	161	117	—	—	—	11
3	1	1	88	110	62	—	1	1	5	3	3	—	—	—	348	307	204	3	—	—	12
94	14	11	84	69	41	5	38	28	8	11	12	—	—	—	662	869	533	70	—	—	13
2	9	7	48	39	33	1	3	1	4	1	1	—	—	—	197	190	142	20	—	—	14
3	2	2	28	39	38	14	4	4	—	2	2	—	—	—	294	186	159	2	—	—	15
3	3	2	12	24	18	—	1	1	3	1	1	—	—	—	94	75	44	4	—	—	16
—	—	—	22	22	13	—	—	—	4	3	—	—	—	—	94	106	53	2	—	—	17
28	4	1	48	38	16	19	18	11	3	2	—	—	—	—	591	690	483	89	—	—	18
1	1	1	7	15	12	—	—	—	1	4	1	—	—	—	124	127	58	—	—	—	19
5	—	—	28	33	20	—	—	—	3	18	3	—	—	—	422	343	153	—	—	—	20
—	—	—	10	12	6	—	—	—	3	4	4	—	—	—	154	182	111	—	—	—	21
3	1	1	38	37	31	1	2	2	4	2	2	—	—	—	288	328	210	1	—	—	22
7	5	5	42	57	47	2	3	1	3	3	3	—	—	—	251	214	151	—	—	—	23
—	—	—	47	45	32	3	2	2	—	—	—	—	—	—	197	173	127	—	—	—	24
1	3	3	14	8	8	2	2	2	—	—	—	—	—	—	143	103	93	3	—	—	25
—	—	—	8	13	7	—	—	—	—	1	—	—	—	—	61	54	34	—	—	—	26
1	3	3	61	81	73	—	2	2	7	8	8	—	—	—	161	129	115	—	—	—	27
2	2	2	23	25	22	—	—	—	1	—	—	—	—	—	105	113	89	—	—	—	28
—	—	—	4	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	101	67	59	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 31 mars 1927.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb.	58	1 994	4 171	**6 165**	116	287	**403**	**6·5**	8·6
Bleck- o. plåtslagareförb.	40	1 641	—	**1 641**	550	—	**550**	**33·5**	39·4
Bokbindareförbundet	18	1 204	2 536	**3 740**	48	63	**111**	**3·0**	3·9
Bryggeriindustriarb.-förb.	47	3 224	809	**4 033**	107	105	**212**	**5·3**	5·6
Byggnadsträarbetareförb.	101	9 196	—	**9 196**	3 304	—	**3 304**	**35·9**	39·1
De förenade förbunden	42	2 642	614	**3 256**	419	62	**481**	**14·8**	14·7
Elektriska arbetareförb.	66	2 265	—	**2 265**	413	—	**413**	**18·2**	17·8
Gjutareförbundet	91	4 101	2	**4 103**	290	—	**290**	**7·1**	7·8
Grov- o. fabriksarb.-förb.	246	22 270	2 955	**25 225**	6 664	301	**6 965**	**27·6**	32·3
Gruvindustriarbetareförb.	19	2 158	22	**2 180**	488	16	**504**	**23·1**	20·1
Handelsarbetareförb.	127	6 856	2 530	**9 386**	674	73	**747**	**8·0**	7·4
Hatt- o. pälsindustriarb.-f.	13	275	350	**625**	48	48	**96**	**15·4**	14·1
Hattarbetare	5	73	65	**138**	11	15	**26**	**18·8**	14·0
Pälsvarubetare	8	202	285	**487**	37	33	**70**	**14·4**	14·1
Kommunalarbetareförb.	143	15 905	1 394	**17 299**	844	129	**973**	**5·6**	6·9
Litografiska förbundet	6	934	26	**960**	23	—	**23**	**2·4**	2·6
Livsmedelsarbetareförb.	70	7 466	2 458	**9 924**	1 156	286	**1 442**	**14·5**	12·7
Metallindustriarb.-förb.	214	70 639	3 560	**74 199**	7 908	187	**8 095**	**10·9**	11·2
Järnbruksarbetare	56	14 728	79	**14 807**	1 634	—	**1 634**	**11·0**	10·2
Verkstadsarbetare	158	55 911	3 481	**59 392**	6 274	187	**6 461**	**10·9**	11·6
Murareförbundet	55	2 686	—	**2 686**	958	—	**958**	**35·7**	46·9
Måleriarbetareförbundet	36	1 612	1	**1 613**	705	—	**705**	**43·7**	50·5
Pappersindustriarb.-förb.	100	16 942	664	**17 606**	1 038	81	**1 119**	**6·4**	5·6
Sadelm.- o. tapetseraref.	22	790	51	**841**	112	—	**112**	**13·3**	16·6
Sko- o. läderindustriarb.-f.	41	6 281	2 826	**9 107**	550	63	**613**	**6·7**	7·0
Stenindustriarbetareförb.	90	4 523	—	**4 523**	384	—	**384**	**8·5**	20·2
Stuckatörförbundet	1	37	—	**37**	7	—	**7**	**18·9**	16·2
Sågverksindustriarb.-förb.	194	17 114	4	**17 118**	4 909	3	**4 912**	**28·7**	31·6
Textilarbetareförbundet	60	4 811	5 933	**10 744**	335	270	**605**	**5·6**	3·2
Tobaksindustriarb.-förb.	10	572	2 156	**2 728**	7	36	**43**	**1·6**	1·2
Transportarbetareförb.	39	2 033	27	**2 060**	470	—	**470**	**22·8**	26·3
Träindustriarbetareförb.	109	6 826	90	**6 916**	862	18	**880**	**12·7**	12·6
Tunnbinderiarbetareförb.	16	255	—	**255**	24	—	**24**	**9·4**	11·6
Typografförbundet	31	3 949	285	**4 234**	237	27	**264**	**6·2**	6·6
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	31	1 717	2	**1 719**	398	—	**398**	**23·2**	28·6
Summa	**2 136**	**222 918**	**33 466**	**256 384**	**34 048**	**2 055**	**36 103**	**14·1**	**15·5**

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under mars uppgivits till inalles 163 791, vilket i genomsnitt motsvarar 4·5 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik (Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	1926 mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	1927 jan.	febr.	mars
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1	16·2	15·5	14·1
Ansökn. per 100 lediga platser .	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268	293	258	208
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	3·01	·	·	3·09	·	·	3·06	·	·	3·07	·	·	3·04
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	23·4	25·0	23·8	21·8	18·8	20·3	21·9	23·5	24·6	27·7	26·8	25·5	—
Danmark. Arbetslöshet, i % .	[1]21·2	[1]16·5	[1]14·7	[1]15·6	[1]16·8	[1]16·8	[1]16·3	[1]18·3	[1]22·4	[1]32·2	[1]31·4	[1]30·7	26·5
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	64	50	45	46	49	49	48	53	66	93	92	93	—
Finland. Registr. arbetslösa .	2 516	1 961	1 273	857	949	1 212	1 425	1 813	2 330	2 172	3 633	3052	2 012
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	276	371	223	177	192	179	198	231	312	259	809	264	288
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	9·8	9·2	14·5	14·7	14·6	14·2	13·7	13·6	13·5	11·9	12·1	10·9	9·9
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 070	1 034	1 675	1 699	1 664	1 606	1 582	1 610	1 545	1 357	1 375	1208	1 115
Irland. Arbetslöshet, i % . . .	13·5	13·0	12·8	12·3	11·3	9·7	10·2	10·4	11·0	11·0	11·8	11·7	—
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	7·8	6·5	6·3	5·9	6·9	7·1	7·1	7·2	8·8	12·1	[2]14·6	—	—
Arbetslöshetsindex	6·6	5·4	5·2	4·9	5·7	5·9	6·0	6·2	7·6	10·3	—	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	4·2	3·2	3·2	3·1	2·6	4·0	3·6	3·6	3·9	5·6	7·7	5·9	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	21·4	18·6	18·1	18·1	17·7	16·7	15·2	14·2	14·2	16·7	[3]16·5	15·5	11·5
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 942	1 781	1 744	1 741	1 652	1 548	1 394	1 308	1 370	1 749	1 827	1696	1 131
Ansökn. per 100 lediga platser .	680	628	649	655	578	557	493	487	568	707	648	584	422
Sysselsättn:index (dec. 1921 = 100)	94·4	94·7	98·8	98·9	99·1	99·7	100·4	101·2	101·2	96·4	95·2	96·5	102·2
Arbetstillgång (medelgod = 2·00)	1·29	1·33	1·36	1·37	1·46	1·50	1·61	1·75	1·87	1·88	1·91	1·89	2·04
Österrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	202	173	155	151	152	151	148	151	169	205	235	244	208
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	2·7	·	·	2·4	·	·	2·8	·	·	5·6	·	·	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	212	190	189	173	202	228	217	255	330	387	348	331	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	88	·	·	86	·	·	89	·	·	96	·	·	—
Frankrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	0·5	0·4	0·4	0·5	0·4	0·4	0·3	0·4	0·5	13	45	77	78
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	109	98	98	83	78	83	89	113	149	181	225	259	—
Estland. Oplac. arbetssökande	1 916	2 249	1 839	1 051	893	731	811	2 309	4 157	3 807	4 718	—	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	4 067	2 000	1 383	936	722	897	932	2 430	5 140	5 234	5 026	4596	4 028
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal) .	[1]345	321	304	289	[1]264	[1]242	[1]214	197	201	236	[1]206	254	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	2·5	2·7	3·0	3·4	4·1	4·0	3·7	3·1	2·5	2·6	—	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i % . .	19·1	18·8	18·5	16·7	15·7	15·0	13·1	12·4	12·3	13·0	13·4	12·8	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	288	239	206	212	184	170	155	164	236	307	336	339	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	7·3	7·3	4·9	4·1	2·3	2·5	3·3	2·6	4·7	5·9	6·4	—	—
Sysselsättn:index (jan. 1920 = 100)	91·4	94·3	101·0	103·7	104·2	104·9	105·2	102·8	101·1	94·8	95·4	96·3	96·2
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1923 = 100)	93·7	92·8	91·7	91·3	89·8	90·7	92·2	92·5	91·4	90·9	89·4	91·0	—
Fed. Reserve Board (1919 = 100)	97·3	96·4	95·5	95·1	93·5	94·4	95·8	96·3	95·2	94·1	92·4	93·6	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	8·2	·	·	6·7	·	·	7·6	·	·	5·7	·	·	—
Nya Syd-Wales. Arbetslösa .	5 500	6 000	8 000	8 500	7 500	6 500	6 500	6 500	6 500	6 000	—	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i % .	·	·	·	·	·	8·3	·	·	6·7	·	·	—	·

[1] Reviderade siffror. — [2] Preliminära siffror. — [3] Fr. o. m. 1927 har ett nytt fackförbund (gruvarbetarna) medtagits i statistiken. Medräknas endast de organisationer, som redovisades under 1926, blir siffran 17·1 %.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under april månad 1927. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet. Rörande de under den senaste månaden inträffade prisförändringarna må följande anföras.

April månad har att uppvisa endast obetydliga jämkningar i fråga om livsmedelspriserna. Visserligen har flertalet i budgeten ingående varuslag undergått förskjutningar i övervägande nedåtgående riktning men dessa ha varit helt obetydliga och icke medfört någon förändring av den genomsnittliga prisnivån. Av de varuslag, å vilka noteringar inhämtats, ha sedan mars 34 varit föremål för *prissänkning* och 4 för *prisstegring*, under det att medelpriserna å 19 varuslag äro *oförändrade*.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—april 1927. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med april 1927, meddelas efterföljande indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.).

	Juli	Årsmedeltal								År 1926				År 1927		
	1914	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	Mars	Apr.[1]
Aritmetiska (ovägda) tal	100	348	321	245	186	171	174	176	168	170	165	167	172	168	166	163
Vägda tal .	100	320	298	237	180	164	164	168	158	160	157	156	157	153	151	151

Enligt vad den »vägda» indexserien giver vid handen, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse under april varit oförändrad; det »ovägda» indextalet har däremot sjunkit med 3 enheter. — Ovanstående indexserier återgivas fullständigare i de häften av Sociala Meddelanden, som innehålla kvartalsrapporter över levnadskostnaderna, senast i årg. 1927, häfte 4, sid. 320. Det må noga observeras, att samtliga ovan angivna stegringssiffror endast avse den förhöjning, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 april 1927, 170, motsvarande en stegring från juli 1914 av 70 % mot 71 % vid närmast föregående undersökningstillfälle, den 1 januari 1927 (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 323).

[1] Preliminära siffror.

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1926	April 1926	Febr. 1927	Mars 1927	April[2] 1927	Höjning (+) eller sänkning (−) i % april 1914—april 1927	april 1926—april 1927
		öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre		
Mjölk: oskummad	l.	14	47	22	22	21	21	21	+ 50·0	— 4·5
handskummad	»	8	—	12	12	11	11	11	+ 37·5	— 8·3
separerad	»	6	23	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg.	286	729	337	336	345	331	328	+ 43·2	— 2·4
mat- (lands-)	»	218	727	311	309	305	295	292	+ 39·0	— 5·5
Ost: helfet, okryddad	»	164	624	248	252	239	237	238	+ 46·9	— 5·6
halvfet, »	»	121	500	174	173	172	171	172	+ 44·5	— 0·6
Margarin: växt-, bästa sort	»	185	433	166	165	150	150	150	+ 8·7	— 9·1
Ägg: svenska, färska	tjog	159	681	247	190	286	202	172	+ 37·6	— 9·5
» konserverade	»	137	716	257	—	192	179	141	+ 11·9	—
Potatis: gammal	hl.	—	1271	672	690	666	663	664	—	— 3·8
»	5 l.	28	71	45	47	45	45	45	+ 60·7	— 4·3
färsk	»	46	102	107	—	—	—	—	—	—
Ärter, gula	kg.	81	78	48	47	55	55	55	+ 83·3	+ 17·0
Bruna bönor	»	48	214	58	57	57	56	54	+ 17·4	— 5·3
Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort	»	81	× 75	48	47	48	48	47	+ 51·6	0·0
råg-, » » »	»	22	× 56	28	27	29	29	29	+ 38·1	+ 7·4
rågsikt-, » » »	»	27	× 78	38	37	41	41	41	+ 57·7	+ 10·8
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	66	99	46	46	46	46	45	+ 25·0	— 2·2
ris-, bästa sort svenska (»R. T.»)	»	41	111	53	53	53	53	53	+ 35·9	0·0
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	72	72	72	72	72	+ 75·6	0·0
hårt, knäckebröd	»	—	—	93	93	94	94	93	—	0·0
mjukt, limpa, söt	»	88	96	66	66	65	64	64	+ 68·4	— 3·0
» » sur (»grovbröd»)	»	80	64	48	49	48	48	47	+ 56·7	— 4·1
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	156	156	153	153	153	+ 104·0	— 1·9
mjukt, bil-, bakat med vatten	»	48	116	79	79	77	77	77	+ 79·1	— 2·5
ligaste sort » » mjölk	»	60	167	94	94	93	93	93	+ 55·0	— 1·1
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	210	209	199	197	195	+ 62·5	— 6·7
soppkött	»	100	490	174	174	165	165	164	+ 65·7	— 5·7
Kalvkött, stek: gödkalv	»	181	512	253	254	242	240	239	+ 82·4	— 5·9
spädkalv	»	72	312	152	152	146	145	144	+ 100·0	— 5·3
Fårkött: färskt, stek	»	188	600	288	248	224	227	230	+ 69·1	— 7·3
salt, svenskt	»	114	547	198	205	181	181	179	+ 51·7	— 12·7
Renkött, färskt, stek	»	119	557	240	245	248	247	243	+ 94·4	— 0·8
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	188	605	238	242	199	192	186	+ 44·2	— 23·1
salt, svenskt »	»	140	619	248	251	208	201	197	+ 44·9	— 21·5
» amerikanskt »	»	—	—	243	247	230	228	225	—	— 8·9
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	129	135	129	135	124	+ 69·9	— 8·1
gädda	»	108	333	191	188	201	196	172	+ 72·0	— 8·5
sill	»	84	110	75	68	55	58	64	+ 100·0	— 5·9
strömming	»	88	114	75	79	74	78	78	+ 122·9	— 1·3
torsk	»	55	160	97	99	96	94	94	+ 64·9	— 5·1
rödspotta (»spätta»)	»	79	244	154	148	156	151	146	+ 87·2	— 1·4
kolja	»	—	—	116	117	124	122	120	—	+ 2·6
salt: sill, prima	»	45	148	66	56	80	77	74	+ 68·2	+ 32·1
strömming	»	80	105	58	53	52	50	48	+ 50·0	— 9·4
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	105	107	103	102	99	+ 76·8	— 7·5
Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	316	329	334	310	303	299	+ 89·2	— 10·5
Socker, bit-	»	67	× 138	71	73	75	75	74	+ 15·6	+ 1·4
Salt (matsalt)	»	—	32	19	19	19	19	18	—	— 5·3
Svagdricka	l.	6	16	15	15	15	15	15	+ 150·0	0·0
Fotogen, Water White	»	20	71	31	31	32	32	32	+ 60·0	+ 3·2
Ved: björk- osågad, hemkörd	kbm.	720	2310	1310	1310	1355	1345	1340	+ 84·8	+ 2·3
barr- » »	»	575	1895	995	990	1015	1015	1005	+ 78·3	+ 1·5
Bränntorv	100 kg.	196	896	440	445	443	440	415	+ 103·4	— 6·7
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	401	—	787	742	837	824	818	+ 107·6	+ 10·2
eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	234	—	404	350	422	408	403	+ 77·5	+ 15·1
Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	—	254	233	291	285	284	+ 80·9	+ 21·9
eng. kamin- » hemkörd	»	189	—	293	272	323	316	316	+ 73·6	+ 16·2

[1] 1913 avse uppgifterna okrossad koks. — [2] Preliminära siffror. — × Maximipris.

Tidskriftsöversikt.

(April 1927.)

Allmänna sociala frågor.

Eggert, W. Aufgaben und Erfolgsmöglichkeiten der Weltwirtschaftskonferenz. Die Arbeit 1927, nr 4.

Feis, H. International labour legislation in the light of economic theory. International Labour Review april 1927.

Fuster, E. Les »charges sociales». L'Avenir du Travail mars 1927.

Ohlin, B. Orsakerna till den europeiska depressionen. Index 1927, nr 15.

Schumpeter, J. Unternehmerfunktion und Arbeiterinteresse. Der Arbeitgeber 1927, nr 8.

Sjöstrand, E. Internationella arbetsbyrån i Genève. Arbetarskyddet 1927, nr 4.

Sombart, W. Die Vergeistung der Betriebe. Weltwirtschaftliches Archiv B. 25, s. 149.

W. J. Zum Spannungsverhältnis zwischen »Kapital» und »Arbeit» in der Frage der Rationalisierung. Wirtschaftsberichte des Schweizerischen Handelsamtsblattes 1927, nr 9.

Malthus' arv. Sv. Finanstidning 1927, nr 14.

Report of delegation appointed to study industrial conditions in Canada and the United states. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 4.

Sverige.

Olsson, O. Skolförslaget och arbetarklassen. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 13.

Driftsnämnderna [vid Göteborgs kommunala verk]. Tidskrift för Göteborgs stads tjänstemän 1927, nr 1.

Folkundervisningen och näringslivet. Industria 1927, nr 7.

Förståndiga ord om bisyssleutredningen. Sv. Trafiktidning 1927, nr 17.

Utredningsslöseri. Sv. Tidskrift 1927, nr 3.

Amerikas förenta stater.

Siegfried, A. Les États-Unis d'aujourd'hui. L'équilibre des États-Unis au lendemain de la guerre. Le Musée Social 1927, nr 4.

Industriens arbetareförhållanden och välståndet i Amerika. Industria 1927, nr 8.

Danmark.

Borberg, L. P. Om Uddannelse af Tjenestemænd i Socialadministrationen. Socialt Tidsskrift 1927, nr 3.

Flening, V. En Rekonstruktion ved Hjælp af Arbejderaktier. Socialt Tidsskrift 1927, nr 3.

Italien.

Binzer, M. v. Faschistische Sozialpolitik. Der Arbeitgeber 1927, nr 8.

Spanien.

Montalvo, F. Vida corporativa nacional. Revista Social 1927, nr 4.

Zancada, P. Comentarios al real decreto-ley de organización corporativa nacional. Revista Social 1927, nr 4.

Storbritannien.

Heyer, F. Die Krisis im britischen Kohlenbergbau. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 126, s. 39.

Tyskland.

Beobachtungen und Gedanken aus der Praxis eines Betriebsrats. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 12.

Einheitliches Arbeitsrecht! Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 12.

Die Erwerbstätigkeit der Frau nach den Ergebnissen der Berufszählung 1925. Wirtschaft und Statistik 1927, nr 6.

Arbetarskydd.

Adler-Herzmark, Jenny. Gute Unfallbilder. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 4.

Atzler, E. Fortbewegung von Lasten durch menschliche Arbeitskraft. Technik und Wirtschaft 1927, nr 4.

Bauer, S. Les bases de la prévention internationale des accidents. L'Avenir du Travail mars 1927.

Bildt, K. V. Där arbetarskyddsintresse och verkstadsintresse mötas. Verkstäderna 1927, nr 4.

Cleef, P. van. Is the small plant really different? National Safety News april 1927.

Dittmer, W. F. Safe methods of handling sheet metal. National Safety News april 1927.

Gjessing, Kirsten. The international association for the study and improvement of human relations and conditions in industry. I. R. I. Socialt Tidsskrift 1927, nr 3.

Graham-Rogers, C. T. Safety in cider industry. Industrial Hygiene Bulletin april 1927.

GRANT, J. F. Expensive and inefficient exhaust systems. Industrial Hygiene Bulletin mars 1927.

GREMPE, P. M. Entzündungsgefahren durch übermangansaures Kali. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 3.

GROSS, R. Mitwirkung der Arbeiter bei der Unfallverhütung im Bergbau. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 11.

GRÜNEWALD, M. Gasvergiftung in Autogaragen. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 4.

GUTMANN. Neue Wege zur Belüftung von Glasschmelzöfen. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 11.

HASSELMANN, C. M. Neuere Reizstoffzusätze zur Blausäure bei Entwesungen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 3.

HICKS, T. E. Equipment for the first-aid room. National Safety News april 1927.

HIRSCH, M. Wie lassen sich bei der Belüftung von Fabrikationsräumen Ware und Arbeiter unterschiedlich berücksichtigen? Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 3.

JACOBY, A. L. Intellectual and emotional fitness for automobile operation. National Safety News april 1927.

KJELLBERG, B. Om behovet av ögonskydd vid arbeten inom sten- och gruvindustrien. Arbetarskyddet 1927, nr 4.

KRAFT, W. Rationelle Betriebswirtschaft und Unfallverhütung. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 11.

LACKEY, A. Who makes the machine guards? National Safety News april 1927.

MAIER, K. Die Unfallgefahr durch die Elektrizität. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 11.

MAYERS, MAY R. The use of ozone in the ventilation of the automobile service station. Industrial Hygiene Bulletin april 1927.

MCMAHON, MINNIE, M. Control of dust from bag dumping and cleaning. Industrial Hygiene Bulletin mars 1927.

MÜLLER, B. Einiges über die Schiffsbelüftung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 3.

NORTHRUP, R. B. & HAMILTON, J. A. A new moving picture film illustrating the prone method of resuscitation from electric shock, carbon monoxide gas, and the apparently drowned. Industrial Hygiene Bulletin mars 1927.

PARTRIDGE, A. M. Safety developments in bead wire wrapping machines. National Safety News april 1927.

PUKE, H. Det elektriska olycksfallet. [Referat.] Arbetarskyddet 1927, nr 4.

RAUCK, A. Betriebsunfälle und ihre Verhütung. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 11.

REID, S. H. A public utility parable. National Safety News april 1927.

RIEDIG, F. Fliessarbeit und Hygiene. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 3.

SCHOENEICH. Zur Ausgestaltung der Betriebsunfallstatistik. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 3.

SEIFFERT, G. Tuberkuloseverbreitung bei der Arbeit und ihre Bekämpfung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 3.

SEITZ, A. Die Bleigefahr im Gewerbe. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 11.

SMITH, F. D. The »constant pressure» system of reducing motor vehicle accidents. National Safety News april 1927.

STEBBINS, F. H. Spray cabinets of a new type. Industrial Hygiene Bulletin april 1927.

TAMM, A. Luftsifon å tryckledningen vid pneumatisk spåntransport. Arbetarskyddet 1927, nr 4.

WEIL, ELISABETH. Über Gewerbeekzeme. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 3.

WELCH, W. E. Safety between dock and hold. National Safety News april 1927.

WINKELMANN, H. Einige Hinweise über Unfallschutz im Dampfkesselbetriebe. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 11.

The elimination of harmful noise. National Safety News april 1927.

Making vertical travel safer. National Safety News april 1927.

Unfallverhütung und Arbeiterschaft. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 11.

Amerikas förenta stater.

BRIGGS, G. M. Safety's place in the community life of grand rapids. National Safety News april 1927.

KEARNS, T. P. An analysis of construction accidents in Ohio. National Safety News april 1927.

Ryssland.

KAPLUN, S. Die Forschungsarbeit auf dem Gebiete des Arbeitsschutzes in der Sowjet-Union. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 11.

Schweiz.

GAGG, MARGARITA. Weibliche Heimarbeit in der Schweiz. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1927, nr 1.

Tyskland.

Die Unfallgefahr im Bergbau. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 4.

Arbetslön.

VEDSØ, F. & OHLIN, B. Den rette Arbejdsløn. Socialt Tidsskrift 1927, nr 3.

Ausdehnbarer oder unveränderlicher Lohnfonds? Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 14.

Sverige.

Jordbrukets arbetarfråga. Sv. Tidskrift 1927, nr 3.

Finland.

Arbetslönerna inom metallindustrien åren 1913—26. Industritidningen 1927, nr 6—7.

Storbritannien.

WEINGARTZ, B. Das Lohnproblem in England. Die Labour Party und die Gewerkschaften. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 12.

Changes in rates of wages and hours of labour in 1926. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 4.

Tyskland.

Das Lohnproblem in der Holzindustrie. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 16.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

BRANDSTETTER, M. Landwirtschaftliche Vermittlungspraxis. Arbeit und Beruf 1927, nr 6.

BRISMAN, S. Die Ursachen der Arbeitslosigkeit. Schwedischer Mercator 1927, nr 6.

LAZARD, M. Le contrôle international du crédit comme moyen de prévenir les crises périodiques de surproduction et de chômage. L'Avenir du Travail mars 1927.

LYSHOEL, J. H. Arbetslöshetens problem. Industria 1927, nr 7.

VALK, W. L. Een poging tot verklaring van de Europeesche crisis. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-raad 1927, nr 4.

WEBER, O. Arbeitsnachweise und Landwirtschaft. Arbeit und Beruf 1927, nr 6.

Bevölkerungsbewegung und Arbeitslosigkeit. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 17.

Sverige.

HANSSON, S. Arbetslöshetspolitiken inför riksdagen. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 15.

JACOBI, A. Arbetslösheten inom fackföreningarna under 1926. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 13.

NYSTRÖM, B. Arbetslösheten inom jordbruket. Landtmannen 1927, nr 17.

Angående kommunalt understöd åt oförvållat arbetslösa. Tidskrift för Fattigvård 1927, nr 2.

Danmark.

LUNDBYE, O. Vinterarbejdsløsheden paa Landet. Socialt Tidsskrift 1927, nr 3.

OVERGAARD, C. Industriraadet og Deflationskrisen. Tidsskrift for Industri 1927, nr 7.

SANDHOLT, P. Forslag til afskaffelse af den uforskyldte kroniske Arbejdsløshed. Samfundets Krav 1927, nr 4.

WEGENER, E. Arbejdsløshedsunderstøttelse. Samfundets Krav 1927, nr 1.

Nederländerna.

Werkloosheid en werkloosheidsverzekering in het jaar 1926. Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek 1927, nr 3.

Storbritannien.

VERWEY, R. A. Werkloosheidsverzekering in Engeland. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-raad 1927, nr 4.

Arbetslöshet som socialpolitiskt medel. Sv. Tidskrift 1927, nr 3.

Tyskland.

DENCKER, W. Neuregelungen in der Erwerbslosenfürsorge und Krisenfürsorge. Berliner Wohlfahrtsblatt 1927, nr 5.

DILLER, A. Grundsätzliches zur Frage der Arbeitsdienstpflicht in Deutschland. Arbeit und Beruf 1927, nr 7.

JÜLICH, H. Die Reichsanstalt für Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung und die Selbstverwaltung im Arbeitsnachweis. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 15.

PUCKLITSCH, O. Geistige Fürsorge für Erwerbslose und Notstandsarbeiter. Arbeit und Beruf 1927, nr 7.

SCHINDLER, E. Die Neuregelung der öffentlichen Arbeitsvermittlung im Deutschen Reich. Arbeit und Beruf 1927, nr 7.

Die Berufsgliederung der Hauptunterstützungsempfänger der Erwerbslosenfürsorge. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 10.

Österrike.

URANITSCH, E. Arbeitsmarktpolitisches aus dem Bericht über die Tätigkeit des Verbandes der Krankenkassen für Steiermark und Kärnten. Arbeit und Beruf 1927, nr 7.

Arbetstid.

HEYDE. Durée et rendement de la journée de travail. L'Avenir du Travail mars 1927.

Sverige.

Agitationen mot övertidsarbete. Verkstäderna 1927, nr 4.

Schweiz.

[KAUFMANN, M.] Internationales Übereinkommen betr. die 48 Stundenwoche. Wirtschaftsberichte des Schweizerischen Handelsamtsblattes 1927, nr 8.

Tyskland.

BRAUWEILER, R. Das Arbeitszeitnotgesetz. Der Arbeitgeber 1927, nr 7.

COERPER, F. Zur Arbeitszeitfrage in der Papierindustrie. Der Arbeitgeber 1927, nr 8.

DETHLOFF. Handwerk und Arbeitszeitgesetzgebung. Der Arbeitgeber 1927, nr 8.

LANDMANN, H. Zum Streit über die »freiwillige» Mehrarbeit. Der Arbeitgeber 1927, nr 7.

NIKISCH, A. Der »starre Achtstundentag». Der Arbeitgeber 1927, nr 7.

TIBURTIUS, J. Der Kampf um die Arbeitszeitregelung. Der Arbeitgeber 1927, nr 7.

Grundsätzliches zum Notgesetz über die Arbeitszeit. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 17.

Ein neuer Regierungsentwurf zum Notgesetz. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 14.

Die Änderung der Arbeitszeitverordnung. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 16.

Bostadsförhållanden.

SPOLÉN, E. Lanthemmet. Hem i Sverige 1927, nr 2.

Sverige.

RUDSKOG, E. Gårds- och småhusbyggnader för Norrland. Hem i Sverige 1927, nr 2.

Norge.

BACKER FÜRST, H. Ett norskt elektrifierat idealkök. Sunt Förnuft 1927, nr 2.

HALS, H. Offentlig boligproduksjon og prisnivået. Bolig og Bygg 1927, nr 1/2.

Schweiz.

Indexzahlen über die Baukosten. Wirtschaftsberichte des Schweizerischen Handelsamtsblattes 1927, nr 9.

Spanien.

GARCÍA, P. L. El problema de la vivienda. Revista Social 1927, nr 4.

Storbritannien.

BAUM, MARIE. Die Lösung des Wohnungsproblems in England. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 10.

Tyskland.

ALBRECHT, G. Preussische Landespfandbriefanstalt und Deutsche Wohnstättenbank. Genossenschafts-Korrespondenz 1927, nr 1.

Fattigvård och barnaskydd.

MARCUS, K. Några ord om medfödd syfilis, särskilt ur social synpunkt. Tidskrift för Fattigvård 1927, nr 2.

Sverige.

HIRSCH, A. Ålderdomshemsfrågan inom kommunerna. Tidskrift för Fattigvård 1927, nr 2.

JERNEMAN, T. Orsakerna till behovet av fattigvårdsunderstöd. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1927, nr 3.

KOCH, G. H. v. & MAGNUSSON, N. Kommunernas skyldighet att bygga ålderdomshem. Sunt Förnuft 1927, nr 2.

NEANDER, G. Hem för tuberkuloshotade barn ett viktigt led i det förebyggande tuberkulosarbetet. Svenska Röda Korset 1927, nr 3.

Kompetenskraven på föreståndarinnor vid ålderdomshem. Tidskrift för Fattigvård 1927, nr 2.

Danmark.

WILDENSKOV, H. O. Dansk Aandssvageforsorg i Fremgang eller Tilbagegang? Socialt Tidsskrift 1927, nr 3.

Storbritannien.

Fattigvårdsskandalen i England. Industria 1927, nr 7.

Tyskland.

HELBLING, E. Die öffentliche Fürsorge im Jahre 1925. Statistisches Jahrbuch deutscher Städte 1927, nr 4.

Föreningsväsen.

Negrernas fackföreningsrörelse i Sydafrika. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 14.

Sverige.

HANSSON, S. Transportarbetareförbundet trettio år. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 16.

LINDLEY, C. Svenska transportarbetareförbundet under tre decennier. Transportarbetaren 1927, nr 1/2.

Landsorganisationens medlemsantal [den 31 december 1926]. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 13.

Amerikas förenta stater.

CUMMINS, E. E. Industrial unionism in the building trades of the United States. International Labour Review april 1927.

FEHLINGER, H. Die amerikanischen Gewerkschaften im Jahre 1925. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 126, s. 72.

KUMMER, F. Unternehmertum und Gewerkschaften in Amerika. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 17.

Australien.

FEHLINGER, H. Fackföreningsrörelsen i Australien. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 14.

Finland.

FAGERHOLM, K. A. Finlands landsorganisation tjugu år. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 16.

Italien.

ROSSONI, E. Dalla rivolta politica al nuovo ordine corporativo. La Stirpe 1927, nr 3.

Ryssland.

SCHWARTZ, S. Ett decennium av den ryska fackföreningsrörelsen. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 16.

Storbritannien.

PUGH, A. Den brittiska fackföreningsrörelsen och dess framtid. Metallarbetaren 1927, nr 16.

DR. GL. Das neue englische Gewerkschaftsgesetz. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 17.

Fackföreningsmakten begränsas? Affärsvärlden 1927, nr 15.

Industriförbundsproblemet i England. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 15.

Den nya fackföreningslagstiftningen i England. Industria 1927, nr 8.

Trade disputes and trade unions bill. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 4.

Tyskland.

Eine Rundfrage an die Unorganisierten. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 16.

Jord- och egnahemsfrågan.

BAADE, F. Die Landwirtschaft auf der Weltwirtschaftskonferenz. Die Arbeit 1927, nr 4.

ROHTLIEB, C. Nordisk jordpolitik. Nordisk Tidskrift 1927, nr 3.

Sverige.

MALM, G. Norrlands kolonisation. Hem i Sverige 1927, nr 2.

[HANSSO]-N, [A.] Jordbrukstekniken tränger undan lantarbetarna. Lantarbetaren 1927, nr 4.

Frankrike.

DAUDÉ-BANCEL, A. Une coopération originale en hygiène et en agriculture. L'Émancipation 1927, nr 3.

Tyskland.

SCHMIDT, G. Die ländliche Arbeiterschaft und die Kleinbauern. Die Arbeit 1927, nr 4.

Kollektivavtal och arbetstvister.

HORAND, F. La situation des employés de l'industrie et du commerce sur le continent européen. L'Avenir du Travail mars 1927.

Sverige.

BERGMAN, P. Arbetsfredslagstiftningen. Handelsarbetaren 1927, nr 3.

LINDBERG, A. Skogskonflikten, dess förlopp och facit. Sågverksindustriarbetaren 1927, nr 1.

Allvarliga konsekvenser av flottningsstriden. Industria 1927, nr 7.

Arbetskonflikten vid flottningslederna. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 14.

Regeringen uppskjuter avtalslagstiftningen. Industria 1927, nr 7.

Amerikas förenta stater.

Kolstrejk i Amerika. Industria 1927, nr 8.

Danmark.

KNUTZEN, P. Forhandlingsret for Tjenestemænd i Danmark. Sv. Trafiktidning 1927, nr 14.

Forligsinstitutionen og Murerkonflikten. Arbejdsgiveren 1927, nr 16.

Sympati-Lockoutens Aflysning. Arbejdsgiveren 1927, nr 17.

Italien.

CIMINO, E. Det italienska arbetets »magna charta». Industria 1927, nr 7.

Norge.

SKAGEN, A. Den store arbeidskamp i Norge. Industritidningen 1927, nr 7.

Inför storkonflikt i Norge? Industria 1927, nr 8.

Spanien.

FOLCH, A. G. Los aspectos morales de la solución paritaria. Revista Social 1927, nr 4.

Storbritannien.

SJÖSTRAND, E. Almindelig Oversigt over den engelske Kulkonflikt. Socialt Tidsskrift 1927, nr 3.

Den engelska kolstrejken och sjöfarten. Nautisk Tidskrift 1927, nr 4.

Storkampen i England 1926. Arbejderen (Danmark) 23 april 1927.

Tyskland.

MOSLER. Arbeitsgerichtsbezirke. Der Arbeitgeber 1927, nr 7.

Kooperation.

GIGNOUX, C. Education et coopération. L'Émancipation 1927, nr 3.

GRÜNFELD, E. Die genossenschaftliche Gesellschaftsordnung. Genossenschafts-Korrespondenz 1927, nr 1.

Danmark.

MADSEN, J. K. Rationelle Principper for Husholdningens Varehandel. Andelsbladet 1927, nr 13.

Tyskland.

SAUERBECK, H. Die Finanzwirtschaft der deutschen Konsumgenossenschaften unter dem Einfluss der Inflation, mit einem Ausblick auf die Stabilisierung. Genossenschafts-Korrespondenz 1927, nr 1.

Levnadskostnader.

CASSEL, G. En snedvriden prisbildning och dess följder. Skandinaviska kreditaktiebolagets kvartalsskrift 1927, nr 2.

Tyskland.

RINNER, E. Steuersenkung und Ausgabenverminderung. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 14.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

ESCHBACH, W. Schule-Berufsberatung-Berufsausbildung. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 14.

GRÜNBAUM-SACHS, HILDE. Ein Vorschlag für einen neuen Frauenberuf. Arbeit und Beruf 1927, nr 6.

Sverige.

FREDRIKSSON, N. Yrkesutbildningen inom verkstadsindustrien. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1927, nr 4.

HALLSTRÖM, W. Erfarenheter av lärarutbildningen vid yrkespedagogiska centralanstalten. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1927, nr 4.

Lärlingsfrågan. Referat av ämbetsverkens utlåtande. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1927, nr 3—4.

Lärlingslagen begravd i stillhet. Sv. Bokbindaretidning 1927, nr 2.

Storbritannien.

CLIFT, C. E. Vocational guidance in Great Britain. International Labour Review april 1927.

COLL, E. Veiledning i yrkesvalg. Litt om Birminghamsystemet — »After Care». Sociale Meddelelser 1927, nr 2.

Tyskland.

ERNST, JOHANNA. Aus Praxis der Berufsberatung und Arbeitsvermittlung jugendlicher Mädchen. Arbeit und Beruf 1927, nr 6.

SCHINDLER, E. Das Berufsausbildungs-Gesetz. Arbeit und Beruf 1927, nr 7.
SCHINDLER. Zum Entwurfe eines Berufsausbildungsgesetzes. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 10.
TIMM, R. Ungdomsarbejdet indenfor det tyske Trærbejderforbund. Bulletin for den internationale Trærbejder-Union 1927, nr 1/2.

Österrike.

HOLOWATYJ, R. Lærlingeorganisationen indenfor det Østrigske Trærbejderforbund. Bulletin for den internationale Trærbejder-Union 1927, nr 1/2.
JAHODA, MARIE. Arbeitsfreude, Kapitalismus, Arbeiterbewegung. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 8.

Nykterhetsfrågan.

DAHLGREN, T. Alkoholfrågan och nationernas förbund. Tirfing 1927, nr 1/2.
MJØEN, J. A. Alkohol som racegift. Tirfing 1927, nr 1/2.
ROSENBORG, E. Vad säger dödsorsaksstatistiken? Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 4.

Sverige.

GAHN, H. Antalet spriträttigheter i städerna. Sv. Stadsförbundets Tidskrift 1927, nr 2.
G[AH]N, H. Svensk fylleristatistik. Antalet förseelser efter berusningsmånad år 1926. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 4.
LJUNGSTRÖM, E. Om pilsnerdricka som berusningsmedel. Tidskrift för Nykterhetsnämnderna 1927, nr 2.
OLSON, C. Ytterligare angående tillämpningen av R. F. F:s [rusdrycksförsäljningsförordningens] 47: 2. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 3.
PETRÉN, A. Om uttrycken »rusdrycker» och »alkoholhaltiga drycker» i lagtext. Tidskrift för Nykterhetsnämnderna 1927, nr 2.
SUNDBERG, ASTRID. Den kvinnliga alkoholistvården. Tidskrift för Nykterhetsnämnderna 1927, nr 2.
ÖSTRÖM, N. Anstaltsvård å arbetshem för alkoholister. Tidskrift för Fattigvård 1927, nr 2.
Alkoholistvården i Sverige åren 1925 och 1926. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 4.
Körkortskontrollen och systembolagen. (Systembolagsföreningarnas förtroendenämnds skrivelse till kommunikationsdepartementet.) Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 4.

Amerikas förenta stater.

HERCOD, R. Situationen i Förenta staterna. Tirfing 1927, nr 1/2.

Norge.

G[AH]N, H. Försäljningslagen inför stortinget. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 3.

Danmark.

R[OSENBOR]G, E. Danska kraftåtgärder mot spritsmugglingen. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 3.

Socialförsäkring.

GRIESER, M. Les charges financières des assurances sociales (Questionnaire). L'Avenir du Travail mars 1927.
Läkarna och den internationella sociallagstiftningen. Sv. Läkartidningen 1927, nr 17.

Sverige.

TEKNIKER. »Olycksfallsavgifternas nedbringande.» Arbetarskyddet 1927, nr 4.
En blick på *motionerna* i sjukkassefrågan. Sv. Sjukkasse-Tidning 1927, nr 4.
Folkpensioneringens fondbildning. [Diskussion i Försäkringsföreningen.] Assurans 1927, nr 7.
Olycksfall utom arbetet. Handelsarbetaren 1927, nr 3.
Pensionsrättens oantastbarhet. Bankvärlden 1927, nr 4.
Pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet ännu en gång. Sunt Förnuft 1927, nr 2.

Belgien.

REVENTLOW, R. Der Kampf um die Krankenversicherung in Belgien. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 16.

Tyskland.

E[ISEN], A. Huru den tyska rättspraxis bedömer olycksfall på väg till eller från arbetet. Arbetarskyddet 1927, nr 4.
HERRMANN, C. Die Krankenversicherung im Jahre 1924. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 12.
HERRMANN, C. Die vorläufigen Ergebnisse der Krankenkassenstatistik im Jahre 1925. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 14.
MEYER-BRODNITZ. Der Gesetzentwurf über die Beschäftigung vor und nach der Niederkunft vom Standpunkte des Sozialarztes. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 12.
STEMPEL. Familienwochenhilfe nach der Reichsversicherungsordnung als Richtlinie für die Wochenfürsorge. Blätter für Wohlfahrtspflege 1927, nr 4.

Österrike.

ELDERSCH, M. Das Arbeiterversicherungsgesetz — eine Spottgeburt seipelscher Sozialpolitik. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 8.
ULLRICH, O. Die neue österreichische Angestelltenversicherung. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft B. 27, s. 219.

Ut- och invandring.

MAHAIM, E. La situation juridique des travailleurs étrangers. L'Avenir du Travail mars 1927.

Sverige.

JONASSON, O. Arbetslöshet och tropisk kolonisation. Sunt Förnuft 1927, nr 2.

Amerikas förenta stater.

Immigration under restrictive legislation. The Conference Board Bulletin 1927, nr 3.

The migration of unskilled labor. The Conference Board Bulletin 1927, nr 3.

Argentina.

Mulighederne for Udvandrere til Argentina. Udenrigsministeriets Tidsskrift 1927, nr 276.

Italien.

LUME, G. Le barriere al lavoro italiano. La Stirpe 1927, nr 3.

Schweiz.

Ein- und Auswanderung im Jahre 1926. Sozialstatistische Mitteilungen 1927, nr 3.

Strukturwandlungen in der überseeischen Auswanderung. Wirtschaftsberichte des Schweizerischen Handelsamtsblattes 1927, nr 9.

Storbritannien.

Emigration and immigration in 1926. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 4.

Tyskland.

Beruf und Reiseziel der deutschen Auswanderer und die Herkunft der Einwanderer im Jahre 1926. Wirtschaft und Statistik 1927, nr 6.

Österrike.

PROKSCH, A. Ein- und Auswanderung im Jahre 1926. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 7.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 april—10 maj 1927 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
67.	Lag om ändrad lydelse av 4 § första stycket andra punkten i lagen den 18 juni 1925 (nr 219) ang. förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom	1 april
68.	Lag om ändrad lydelse av 8 och 18 §§ i lagen den 18 juni 1925 (nr 384) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område	1 »
97.	K. kung. ang. fastställande av det tal som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen m. m.	8 »
119.	K. kung. ang. statsbidrag till hushållningssällskap för jordförmedlingsverksamhet	18 mars
123.	K. förordn. om ändring i vissa delar av förordningen den 1 juli 1918 (nr 564) ang. vissa alkoholhaltiga preparat	22 april

Arbetsmarknaden under maj månad 1927.

För den svenska arbetsmarknaden medförde maj månad en fortsatt nedgång i säsongarbetslösheten på grund av den ökning av arbetstillfällena, som alltid inträder med vår- och sommarsäsongens inbrott. Även om antalet arbetsansökningar vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna sålunda visade nedgång, lågo emellertid dessa högre än motsvarande tal föregående år, vilket till viss del torde kunna tillskrivas det förhållandet, att den under månaden i flertalet större kommuner i riket företagna arbetslöshetsräkningen delvis verkat såsom mobilisering av befintlig arbetslöshet och medfört samtidig anmälan vid offentlig arbetsförmedling. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser vid dessa kontor utgjorde 168 mot 171 i april månad och 162 i maj föregående år. Enligt dessa siffror var läget sålunda i stort sett oförändrat. En nedgång kunde dock konstateras i antalet hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna, och antalet nödhjälpsarbetare vid arbetslöshetskommissionens arbetsplatser kunde under månaden reduceras från 3 500 till 2 900.

Jordbruket absorberade alltjämt arbetskraft för sommarhalvåret, men brist å personal till kreatursskötsel förelåg fortfarande. I övrigt syntes tillgången å arbetskraft till detta område vara tillräcklig, flerstädes med tendens till överflöd. För sockerbetsodlingen hade omfattande beställningar å betfolk för sommarskötseln ingivits, men vid månadens utgång hade flertalet platser kunnat besättas. Tillgången å trädgårdsarbete, speciellt i närheten av städerna, var ganska riklig.

Den industriella arbetsmarknaden uppvisade en för årstiden typisk stegring av arbetstillfällena. Sålunda utvidgades flerstädes byggnadsverksamheten, och både nybyggnads- och reparationsarbeten krävde ökade arbetsstyrkor. Efterfrågan gällde i första hand fullärda yrkesmän, bland vilka också arbetslösheten kraftigt reducerades, medan däremot överskottet å jord- och schaktningsarbetare samt hantlangare var ganska stort. Inom mekaniska verkstadsindustrien rådde relativt goda konjunkturer med flerstädes ökat behov av arbetare, men då den lediga arbetskraften i många fall saknade tillräcklig förtrogenhet med yrket, kunde arbetslösheten icke nedbringas i den utsträckning som varit önskvärt. I fråga om övriga delar av arbetsmarknaden synes närmast böra omnämnas jord- och stenindustriens gynnsamma utveckling samt beklädnads- och livsmedelsindustriernas ökade efterfrågan å arbetskraft. Läget inom glasindustrien sades dock alltjämt ha varit oförändrat.

För handel och samfärdsel medförde maj månad stigande tillgång å arbete inom alla branscher. En minskning, dock ej av kraftigare mått, kunde sålunda konstateras i fråga om arbetslösheten bland kontors- och affärspersonal, och hamn- och stuveriarbetarna hade jämn sysselsätt-

ning. Inom sjömansyrket rådde livlig omsättning, och sjömanshusen rapporterade 3 966 påmönstringar mot 2 485 avmönstringar.

På den kvinnliga arbetsmarknaden torde i första hand böra nämnas restaurangrörelsens ökade efterfrågan; god tillgång var alltjämt rådande å serveringspersonal, medan däremot erforderlig kökspersonal icke alltid kunde uppbringas. I fråga om husliga tjänare rådde alltjämt brist å kvalificerade sökande.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under maj samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	*293*	*258*	*208*	*171*	*168*	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1923	225	168	130	95	79	78	88	113	94	86	113	134
1924	142	116	113	93	73	71	79	108	101	105	156	205
1925	206	148	120	96	92	91	94	113	122	129	186	220
1926	189	152	112	101	106	95	96	107	126	138	211	244
1927	*205*	*155*	*114*	*101*	*96*	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1923	364	339	262	187	150	162	155	151	142	159	222	207
1924	261	244	200	174	152	152	161	146	140	174	242	228
1925	316	289	243	196	180	176	186	177	168	197	263	227
1926	290	273	223	189	177	185	184	171	172	210	289	272
1927	*310*	*287*	*250*	*202*	*192*	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	*16·2*	*15·5*	*14·1*	*12·3*	—	—	—	—	—	—	—	—

Arbetslösheten inom fackföreningarna sjönk under april månad, och procenttalet kom vid månadsskiftet april—maj att med närmare två enheter understiga föregående siffra. I förhållande till motsvarande tid i fjol var läget likartat. Arbetslöshetens utbredning inom olika fack framgår närmare av tabellen å sid. 502.

Registrerade understödsföreningar åren 1921—1925.

Undersökningens föremål och omfattning. Enligt lagen om understödsföreningar den 29 juni 1912 förstås med *understödsförening* sådan förening för inbördes bistånd, som utan affärsmässigt drivande av försäkringsrörelse och utan att meddela sjukhjälp idkar sådan verksamhet, som med avseende å sitt föremål faller inom personförsäkringens område.

Såsom exempel på dylika understödsföreningar nämnas i lagen föreningar, som bereda pension åt medlem efter avgång från tjänst eller uppnående av viss ålder, föreningar, som utgiva ett kapitalbelopp vid medlems död till bestridande av kostnaderna för hans begravning eller såsom understöd åt hans familj, samt föreningar, som meddela pension åt avliden medlems änka eller barn eller bereda understöd vid invaliditet.

Ifrågavarande föreningar äro under vissa förhållanden underkastade registreringsskyldighet. Enligt vid slutet av år 1925 gällande lagbestämmelser skulle *pensionskassa* vara registrerad, så framt den bestod av flera än 50 medlemmar, och *annan understödsförening*, då den

a) utfäste eller utbetalade kapitalunderstöd till högre belopp än 300 kr. för en medlem och bestod av flera än 100 medlemmar; eller

b) bestod av flera än 500 medlemmar.[1]

För föreningar, som ej beröras av registreringstvånget, bereder lagen möjlighet att frivilligt låta registrera sig och vinna därmed förenade rättsliga fördelar; registrering kan dock icke vinnas av förening, som räknar mindre än fem medlemmar.

Den reglering, som understödsföreningarna äro genom lagen underkastade, är väsentligen av formell natur. Blott för sådana föreningar, som utfästa eller utbetala kapitalunderstöd till högre belopp än 500 kr. för en medlem, föreskriver lagen (86 §), att stadgarna skola innehålla tillfredsställande bestämmelser om premier, fondavsättning, medelförvaltning och användning av uppkommande överskott samt jämväl i övrigt vara betryggande för medlemmarna och övriga understödsberättigade. Dylika under försäkringstekniskt betryggande former arbetande föreningar, bland vilka även några pensionskassor frivilligt inordnat sig, sägas hava godkända stadgar.[2]

Från lagens giltighetsområde undantagna äro de anstalter, för vilkas utfästelser av understöd staten eller kommun är ansvarig, vidare sådana pensionskassor för i offentlig tjänst anställda personer, vilka av Konungen för-

[1] Genom lagändring den 18 juni 1926, som träder i kraft den 1 januari 1928, har registreringsskyldigheten utsträckts till pensionskassor med minst 5 medlemmar och andra understödsföreningar med minst 50 medlemmar.

[2] På grund av övergångsbestämmelserna till lagen (99 §) kan dock förening, som ägde bestånd, då lagen trädde i kraft, utfästa och utbetala kapitalunderstöd t. o. m. 1 000 kr., ändock att dess stadgar icke äro godkända.

klarats undantagna, samt slutligen fackföreningar, fackförbund eller andra liknande föreningar för vårdande av yrkesangelägenheter, vilka meddela understöd vid arbetslöshet (98 §).

Efterföljande redogörelse avser att lämna dels en översikt över ifrågavarande föreningars viktigaste stadgebestämmelser år 1925 och dels en framställning rörande verksamheten under åren 1921—1925 inom sådana understödsföreningar, som under åren i fråga varit registrerade. Till innehållet ansluter den sig till motsvarande berättelse för perioden 1916—1920, som tidigare offentliggjorts i denna tidskrift (årg. 1923, sid. 478 ff.). Redogörelsen grundar sig på de statistiska berättelser rörande verksamheten, som det åligger föreningarna att årligen tillställa socialstyrelsen i dess egenskap av tillsynsmyndighet för understödsföreningar.

Då skyldighet att göra anmälan och lämna uppgifter angående verksamheten åligger jämväl sådana anstalter och pensionskassor, vilka jämlikt 98 § understödsföreningslagen av Konungen förklarats vara *från lagens tillämpning undantagna*, har i redogörelsen (sid. 452 och tab. 2 avd. C) inrymts vissa uppgifter jämväl rörande dessa föreningar.

1. De registrerade understödsföreningarnas reglementariska bestämmelser år 1925.

Till följd av den vitt skiftande arten av understödsföreningarnas verksamhet samt den stora frihet, som förefinnes beträffande stadgarnas avfattande, erbjuda de reglementariska bestämmelserna så stora variationer i fråga om innehållet, att en fullständig redogörelse för detsamma skulle brista allt för mycket i översiktlighet. Följande sammanställning har därför måst inskränkas till ett fåtal viktigare stadgebestämmelser, som reglera föreningarnas materiella verksamhet. Uppgifterna avse förhållandena vid 1925 års slut och omfatta samtliga då registrerade, nedan i avdelning 2 redovisade föreningar, tillhopa 311 med 245 802 medlemmar.

Föremål för verksamheten. De understöd, som förekomma i de registrerade understödsföreningarna, äro av väsentligen två slag, *kapitalunderstöd* och *pension*, av vilka det förra utgår i form av kapital en gång för alla och det senare är periodiskt återkommande. I enlighet härmed hava i det följande understödsföreningarna uppdelats i två grupper, kapitalförsäkringsföreningar och pensionskassor, varvid till pensionskassor räknats även sådana föreningar, som kombinera de nämnda huvudarterna av understödsverksamhet.

Den *kapitalförsäkring*, som meddelas, avser utbetalande av dödsfallsersättningar. Av 23 föreningar, de flesta med godkända stadgar, lämnas antingen enbart eller tillsammans med dödsfallsersättning understöd, motsvarande s. k. blandad liv- och kapitalförsäkring, därvid det utfästa

kapitalbeloppet utfaller vid viss angiven ålder eller vid dessförinnan timat dödsfall.

En översikt av stadgarnas innehåll i berörda avseende lämnas i nedanstående tablå:

	Kapitalförsäkring meddelas i form av			
	endast livförsäkring		livförsäkring samt blandad liv- och kapitalförsäkring	
Kapitalförsäkringsföreningar	ant. fören.	ant. medl.	ant. fören.	ant. medl.
med godkända stadgar	12	9 421	14	32 140
utan godkända stadgar	145	148 323	5	5 448
Pensionskassor				
med godkända stadgar	—	—	4	9 024
utan godkända stadgar	23	9 256	—	—
Summa	180	167 000	23	46 612

Pensioneringens omfattning är bestämd på olika sätt, sällan begränsad allenast till delägarna själva, utan ofta utsträckt till såväl delägare som änkor och barn. En uppdelning av pensionskassorna efter stadgebestämmelserna i detta hänseende ger följande översikt:

	Pensionskassor			
	med godkända stadgar		utan godkända stadgar	
Pension utgår till:	ant. kassor	ant. medl.	ant. kassor	ant. medl.
endast delägare	1	319	42	8 466
delägare och änka	—	—	11	2 416
delägare, änka och barn	3	8 705	56	24 073
änka och barn	—	—	21	5 622
Summa	4	9 024	[1] 130	40 577

Beträffande delägarepensionen gäller i de flesta redovisade kassor, att densamma utfaller vid uppnådd viss levnadsålder efter viss medlems- eller tjänstetid.[2] Inom 40 pensionskassor med 18 803 medlemmar utgår emellertid pension därjämte till medlem, som före utgången av angiven tid drabbats av invaliditet.

Villkor för inträde. Med avseende på rätten till inträde har man att först och främst skilja mellan öppna och slutna föreningar. I de förra kan som regel envar vinna inträde, som uppfyller vissa allmänna föreskrifter med hänsyn till ålder och hälsotillstånd. Sluten är åter föreningen, då medlemskap kan vinnas exempelvis endast av dem, som äro anställda hos viss arbetsgivare, tillhöra viss förening eller dylikt. I de öppna liksom även i flertalet slutna föreningar är inträdet vanligen helt och hållet beroende på frivillighet. Bland de senare finnas dock även åtskilliga obligatoriska föreningar, där tvång till inträde föreligger, vanligen till följd av tjänsteavtal eller medlemskap i viss förening. I efterföljande tablå hava föreningarna grupperats med hänsyn till stadgarnas bestämmelser i förevarande hänseende:

[1] En pensionskassa meddelar f. n. ej pension i egentlig mening. — [2] Jfr sid. 440.

	Kapitalförsäkringsföreningar		Pensionskassor	
	ant. fören.	ant. medl.	ant. fören.	ant. medl.
Öppna	71	64 591	17	3 815
Slutna:				
med frivilligt inträde	85	112 935	87	29 787
med obligatoriskt inträde	20	17 806	31	16 868
Summa	**176**	**195 332**	**135**	**50 470**

De flesta understödsföreningars stadgar innehålla bestämmelser, avsedda att i möjligaste mån åstadkomma ett för verksamheten betryggande medlemsurval. Ofta föreskrives sålunda, att den inträdessökande skall förklara sig vara fullt frisk eller vitsordas såsom frisk av läkare, föreningsmedlemmar eller andra omdömesgilla personer. Härtill komma sedan i vissa fall sådana kvalifikationer, som att den inträdessökande skall vara känd för hedrande vandel, vara absolut nykter o. s. v.

Till ifrågavarande skyddsbestämmelser höra även de stadganden, vilka fastställa en *lägsta* och en *högsta ålder* vid inträdet.

Stadganden om en minimiålder för inträde förefinnes inom i det närmaste hälften av alla föreningar, därav huvudparten kapitalförsäkringsföreningar. I de flesta fall utgör den fastställda åldern antingen 15 eller 18 år.

Flertalet föreningar, nämligen 62·7 % av samtliga, föreskriva även en maximiålder för inträde. I ej mindre än 80·5 % av dessa, omfattande 78·4 % av medlemsantalet, får denna maximiålder ej överstiga 50 år. En närmare överblick av hithörande bestämmelser, som givetvis äro av stor betydelse för en förenings verksamhet, lämnas i *tab. A.*

Tab. A. Maximiålder för inträde.

Ålder	Kapitalförsäkringsföreningar				Pensionskassor			
	med godkända stadgar		utan godkända stadgar		med godkända stadgar		utan godkända stadgar	
	antal fören.	antal medl.	antal fören.	antal medl.	antal fören.	antal medl.	antal fören.	antal medl.
40 år och därunder	1	5 024	29	27 299	—	—	23	15 306
41—45 år	—	—	41	26 859	—	—	7	3 179
46—50 »	8	13 494	36	26 135	—	—	12	5 223
51—55 »	5	11 976	11	7 844	—	—	3	795
56—60 »	4	2 173	1	354	1	319	5	1 265
61—65 »	4	3 169	2	1 158	1	4 500	—	—
Mer än 65 år	1	152	—	—	—	—	—	—
Ingen åldersgräns stadgad	3	5 573	30	64 122	2	4 205	81	15 678
Summa	**26**	**41 561**	**150**	**153 771**	**4**	**9 024**	**131**	**41 446**

Understödens beskaffenhet och storlek. Medan understödsförening äger full frihet vid fastställandet av pensionens belopp, är den i fråga om *kapitalunderstödet* däremot bunden av vissa av lagen stadgade övre gränser. Dessa hava tidigare utgjort 2 000 kr. för förening med godkända och 300 kr.

för förening utan godkända stadgar, men äro genom lagändring, som trädde i kraft den 1 juli 1921, utökade till resp. 4 000 och 500 kr. Den dödsfallsersättning, som sålunda utgår, motsvarar understundom endast kostnaden för den avlidnas nödtorftiga begravning och de oundgängligaste utgifterna i samband med dödsfallet. Ofta är dock ersättningen större och utgår i ett ej obetydligt antal fall med högsta i lagen medgivna belopp. Understöden utgå ofta inom samma förening med olika belopp, bl. a. inom uttaxeringsföreningar. I efterföljande *tab. B* lämnas en översikt över de högsta belopp, vartill kapitalunderstöd kan uppgå inom respektive föreningar.

Tab. B. Kapitalunderstödets maximibelopp.

Belopp	Kapitalförsäkringsföreningar				Pensionskassor			
	med godkända stadgar		utan godkända stadgar		med godkända stadgar		utan godkända stadgar	
	antal fören.	antal medl.	antal fören.	antal medl.	antal fören.	antal medl.	antal fören.	antal medl.
Högst 200 kronor	—	—	14	8 706	—	—	9	3 115
201— 300 »	—	—	16	19 051	—	—	3	275
301— 500 »	—	—	69	48 297	—	—	7	2 516
501— 700 »	1	152	5	1 855	1	4 124	—	—
701—1 000 »	8	6 606	46	75 862	—	—	—	—
1 001—2 000 »	8	9 928	—	—	1	4 500	—	—
2 001—3 000 »	—	—	—	—	1	81	—	—
3 001—4 000 »	9	24 875	—	—	1	319	—	—
Ej fixerat belopp	—	—	—	—	—	—	4	3 350
Summa	**26**	**41 561**	**150**	**153 771**	**4**	**9 024**	**23**	**9 256**

Av tabellen inhämtas, att ett flertal föreningar, nämligen 51 med 77 717 medlemmar, utfästa kapitalunderstöd till högre belopp än 500 kr., fastän de ej hava stadgarna godkända. Denna undantagsställning har medgivits föreningarna i fråga i kraft av vissa övergångsbestämmelser i lagen (99 §).[1]

De *pensionsförmåner*, som erbjudas, äro enligt en del föreningars stadgar till beloppen fixerade; i andra åter angivas endast vissa grunder för pensionsbeloppens bestämmande.

De fixa pensionerna äro i likhet med kapitalunderstöden mycket växlande inom skilda kassor, såsom framgår av efterföljande tablå:

Ålderspension	Högst 100 kr.	101— 200 kr.	201— 400 kr.	401— 600 kr.	601— 1 000 kr.	1 001— 2 000 kr.	Mer än 2 000 kr.	Tillhopa
Antal föreningar	14	13	11	14	3	5	8	**68**
» medlemmar	2 461	2 056	2 576	3 243	352	285	2 086	**13 059**
Änke- och barnpension								
Antal föreningar	7	10	7	10	1	4	2	**41**
» medlemmar	1 024	2 596	2 134	2 758	220	2 484	255	**11 471**

Till den grupp av pensionskassor, där understödet utgår enligt stadgade beräkningsgrunder, är främst att räkna sådana kassor, som göra pen-

[1] Jfr. sid. 435, not 2.

sionerna till storleken beroende av det s. k. pensionsunderlaget, såsom regel utgörande den försäkrades avlöning under åren närmast före pensionens första utfallande. Undantagslöst har man att söka dessa kassor bland sådana, som upprättats för pensionering av i offentlig eller enskild tjänst anställda eller deras hustrur och barn. De procenttal, enligt vilka pensionerna härvid beräknas, antaga högst växlande värden inom olika kassor samt äro i allmänhet olika efter pensioneringens natur. Berörda förhållande åskådliggöres genom följande tablå, vilken anger de procentsatser, som tillämpas med lönen såsom pensionsunderlag:

Ålderspension	20 % och därunder	21—30 %	31—40 %	41—50 %	51—60 %	61—70 %	Mer än 70 %	Tillhopa
Antal föreningar . . .	1	3	—	3	5	8	3	**23**
» medlemmar . .	38	183	—	139	2 587	14 032	2 322	**19 301**
Änke- och barnpension								
Antal föreningar . . .	2	6	9	—	1	1	—	**19**
» medlemmar . .	117	861	13 800	—	39	39	—	**14 856**

Till den kategori av pensionskassor, där understöden ej äro i stadgarna fixerade, kunna vidare räknas även de, som göra pensionsrättens värde obestämt, antingen så att pensionsbeloppet göres beroende av de tillgängliga medlens storlek och pensionstagarnas antal, eller så att ett visst antal pensionsrum bestämmes och en i övrigt pensionsberättigad person kommer i åtnjutande av understöd, först då något av rummen blir ledigt.

De villkor, som uppställas för pensionsfallet, d. v. s. den tilldragelse, genom vars inträffande pensionskassan blir prestationsskyldig, variera allt efter pensionens art. I fråga om ålderspensionen gäller såsom den vanligaste regeln, att denna utfaller efter uppnådda vissa levnadsår. Härtill kommer dock ofta en sådan bestämmelse, att medlemskapet i kassan måste hava sträckt sig över en viss tidrymd. Pensionsåldern, som i ett fall utgör allenast 41 år, uppgår i regel till 55 eller 60 år, men överstiger aldrig 65 år.

För att änka och barn skola kunna tillerkännas pension fordras ibland, att ett visst antal årsavgifter skola vara till kassan erlagda, och som villkor för pensionens bibehållande gäller som regel för änka, att hon ej träder i nytt gifte. För barn upphör rätten till pensions uppbärande vid viss bestämd ålder, vanligen 16 eller 18 år, undantagsvis 20 eller 21 år.

Avgifter. De avgifter, understödsföreningarna upptaga av sina medlemmar, kunna med avseende på sättet för deras utgående fördelas på tre huvudgrupper, nämligen:

inträdesavgifter;

regelbundna avgifter, som utgå med bestämda belopp och för viss tidsperiod;

dödsfallsavgifter, som — likaledes till beloppen bestämda — vanligen erläggas i förhållande till inom föreningen inträffade dödsfall.

Inträdesavgift förekommer i de flesta föreningar. I 116 föreningar, därav 18 med godkända stadgar, synes dylik avgift emellertid icke upptagas. Till

storleken är inträdesavgiften oftast bestämd till ett för alla åldrar lika belopp; i vissa fall graderas den emellertid efter inträdesåldern enligt en tämligen godtyckligt vald proportion. I de fall, då inträdesavgiften är till beloppet fixerad, utgår den ofta med väsentligt högre belopp inom pensionskassor än inom föreningar, som bereda enbart kapitalunderstöd. För de senare håller sig avgiften sålunda som regel mellan 1 och 3 kr., medan åter för pensionskassorna den i allmänhet överstiger 5 kr. och i ett fall uppgår till ej mindre än 1 600 kr.

De regelbundna avgifterna fastställas efter två särskilda grundsatser. Enligt den ena låter man medlemmarna betala samma eller ungefär samma avgifter utan noggrannare hänsyn till den större eller mindre risk, de kunna anses ådraga föreningen. Enligt den andra åter har den försäkrade att erlägga en mot riskklassen så noga som möjligt svarande premie. Vid föreningar med godkända stadgar, på vilka lagen uppställer fordran, att de skola erbjuda betryggande säkerhet för förbindelsernas fullgörande, har den senare grundsatsen blivit genomförd. Vid föreningar utan godkända stadgar äro åter avgifterna mer eller mindre genomsnittliga.

Till skillnad från föreningar med godkända stadgar, som upptaga endast regelbundna avgifter, arbeta föreningarna utan godkända stadgar med såväl regelbundna avgifter som dödsfallsavgifter. Förekomsten av dylika föreningar med endast regelbundna avgifter, såväl regelbundna avgifter som dödsfallsavgifter samt endast dödsfallsavgifter framgår av följande tablå.[1]

	Kapitalförsäkr.-fören.		Pensionskassor	
	ant. fören.	ant. medl.	ant. fören.	ant. medl
Endast regelbunden avgift	48	86 039	129	41 202
» dödsfallsavgift	28	20 218	—	—
Såväl regelbunden avgift som dödsfallsavgift . .	73	47 461	—	—

Dödsfallsavgifter förekomma endast vid föreningar, som utfästa kapitalunderstöd vid dödsfall. Inom denna grupp finnas emellertid ej mindre än 101 föreningar med 67 679 medlemmar, som hava sin verksamhet helt eller delvis baserad på uttaxering. Beträffande alla hithörande föreningar kan sägas, att de arbeta efter ganska primitiva grunder. Särskilt gäller detta om de talrikt förekommande föreningar, som hava ett uppåt begränsat medlemsantal. Endast för det fall att medlemsantalet är fulltaligt, kan nämligen i dessa understödet utgå med hela sitt belopp. Emellertid finner man, främst hos de större föreningarna, att uttaxeringssystemet är något modifierat. Dels förekommer sålunda någon fondbildning, i det att icke hela summan av influtna dödsfallsavgifter utgår i understöd, dels har bidragsplikten i någon mån lämpats efter risken, så att medlemmarna med avseende på avgiftens storlek äro indelade efter ålder i flera eller färre riskklasser. Slutligen finnes det, såsom förestående tablå giver vid handen, ett avsevärt antal föreningar, som förutom dödsfallsavgifter även upptaga regelbundna

[1] En kapitalförsäkringsförening och två pensionskassor sakna bestämmelser om avgifter av någotdera slaget.

årsavgifter. Dessa senare avgifter äro visserligen som regel av endast ringa storlek och till sin karaktär förvaltningsavgifter. I en del föreningar rör det sig emellertid dock om så pass betydande belopp, att deras uppgift kan anses vara att jämväl delvis täcka själva försäkringsrisken.

De vid pensionskassorna tillämpade premierna, vilka städse äro till sin karaktär regelbundna, äro i en del fall i stadgarna fixerade, i andra åter ställda i viss relation till medlemmarnas arbetsförtjänst. Ur stadgarna må anföras, att avgiften utgår med:

på förhand fixerat belopp vid 95 kassor med 21 231 medlemmar,
viss del av lönen » 34 » » 19 971 » .

Inom den senare gruppen tillämpa inalles 28 kassor med 17 250 medlemmar procentuella beräkningsgrunder jämväl i fråga om pensionsbeloppen.

Vid fastställandet av försäkringsavgifterna hava understödsföreningarna tillämpat så växlande principer, att en översiktlig sammanställning av gällande *avgiftsbelopp* icke kan lämnas. Vad särskilt angår föreningar utan godkända stadgar, där avgifterna äro mer eller mindre genomsnittliga, synas desamma visserligen i allmänhet vara bestämda i förhållande till understödens storlek. Ofta inträffar emellertid, att de äro avvägda jämväl med hänsyn till andra omständigheter. En sådan omständighet är t. ex., att avgifterna icke skola utgå under hela försäkringstiden, utan endast under ett begränsat större eller mindre antal år; en annan att arbetsgivaren deltager i kostnaderna genom bidrag till avgifternas gäldande eller genom till föreningen donerat kapital.

Arbetsgivarbidrag utgår enligt stadgarna till 33 föreningar.

Förutom nu berörda avgifter tillkomma, särskilt i åtskilliga pensionskassor, *löneförhöjnings-* och *befordringsavgifter* samt *retroaktivavgifter*. Sådana avgifter påföras emellertid medlemmarna endast i vissa särskilda fall, nämligen de två förstnämnda, då de personliga försäkringsförmånerna ökas, och de sistnämnda, då inträdet äger rum först efter viss ålder. I bägge fallen är emellertid deras ändamål detsamma, nämligen att utgöra en fyllnad till de regelbundna avgifterna.

Då de stadgade avgifterna ej förslå för täckande av utgifterna, äger understödsförening, förutsatt att bestämmelse därom intagits i stadgarna, upptaga jämväl *extra uttaxeringar* av sina medlemmar. Av samtliga redovisade föreningar äga 54 befogenhet att av medlemmarna upptaga dylika tillfälliga avgifter, medan i 257 föreningar några avgifter utöver de ordinarie icke få förekomma. I 34 av de föreningar, där sådan uttaxering får äga rum, ges möjlighet härtill först efter beslut å föreningssammanträde, medan i återstående 20 föreningar styrelsen efter egen prövning äger befogenhet att vidtaga åtgärden i fråga.

2. De registrerade föreningarnas verksamhet åren 1921—1925.

Antal föreningar och medlemmar. Vid slutet av år 1921 var antalet registrerade understödsföreningar 234 emot 219 vid 1920 års slut. Vid 1922 års utgång hade antalet stigit till 240 för att vid slutet av vart och ett av de följande tre åren uppgå till resp. 243, 276 och 317. Då vissa årsredogörelser saknas eller av olika anledningar ej medtagits, ingå i föreliggande berättelse uppgifter från 229 av dessa föreningar för år 1921, 234 för år 1922 samt resp. 237, 267 och 311 för åren 1923—1925.

Antalet medlemmar i de redovisade föreningarna, som vid 1921 års slut utgjorde 206 670, uppgick år 1922 till 209 926 samt under de följande tre åren till resp. 216 369, 230 808 och 245 802.

Såsom redan framhållits (sid. 436) kunna understödsföreningarna särskiljas i tvenne slag: *kapitalförsäkringsföreningar* och *pensionskassor*. Huru föreningar och medlemmar under åren 1921—1925 fördelade sig på dessa två huvudgrupper, åskådliggöres genom efterföljande *tab. C*, som för år 1925 jämväl anger, huru många föreningar inom vardera gruppen arbetade med godkända och utan godkända stadgar.

Tab. C. Antal registrerade understödsföreningar och deras medlemsantal vid slutet av åren 1921—1925.

Föreningar	Kapitalförsäkringsföreningar		Pensionskassor		Samtliga	
	antal fören.	antal medl.	antal fören.	antal medl.	antal fören.	antal medl.
Med godkända stadgar	26	41 561	4	9 024	30	50 585
Utan godkända stadgar	150	153 771	131	41 446	281	195 217
Summa år 1925	**176**	**195 332**	**135**	**50 470**	**311**	**245 802**
1924	149	185 256	118	45 552	267	230 808
1923	137	175 083	100	41 286	237	216 369
1922	136	168 900	98	41 026	234	209 926
1921	134	165 947	95	40 723	229	206 670

Av både kapitalförsäkringsföreningar och pensionskassor har ett avsevärt antal registrerats under femårsperioden. Endast ett fåtal föreningar, 30 vid 1925 års slut, hade sin verksamhet reglerad enligt lagens strängare bestämmelser.

Både ifråga om antal föreningar och medlemsantal framstå kapitalförsäkringsföreningarna såsom de främsta. Såsom tablån utvisar, kom nämligen på denna grupp ej mindre än 80 % av hela medlemsantalet år 1925. Denna överlägsenhet framträder även, om man beräknar det genomsnittliga antalet medlemmar i olika föreningar. Medan sålunda medelantalet medlemmar i

kapitalförsäkringsföreningarna uppgick till 1 110, utgjorde motsvarande antal i pensionskassorna endast 374.

Nu berörda förhållanden belysas även genom efterföljande sammanställning, i vilken föreningarna grupperats efter medlemsbeståndets storlek år 1925:

Registrerade understödsföreningar, fördelade efter medlemsantal.

	högst 50	51—100	101—200	201—300	301—400	401—500	501—700	701—1 000	1 001—2 000	2 001—5 000	över 5 000
Kapitalförsäkr.-fören. .	1	9	20	18	14	21	35	21	21	10	6
Pensionskassor	20	38	26	17	7	5	6	6	6	3	1

Beträffande i det föregående anförda medlemssiffror må påpekas, att de med största sannolikhet äro högre än däremot svarande antal personer, som äro försäkrade genom medlemskap i understödsföreningar, emedan samma person kan tillhöra flera föreningar samtidigt. Att angiva antalet försäkrade personer låter sig dock icke göra, enär uppgifter rörande förekomsten av dylikt medlemskap i flera föreningar saknas.

Intagna och avgångna medlemmar. Medlemsantalets förändringar under tiden 1921—1925 inom de för resp. år redovisade föreningarna framgår av följande tablå, som jämväl lämnar summariska uppgifter om inträffade dödsfall bland medlemmarna:

År	Intagna		Avgångna		Därav döda		Medlemmar den 31 dec.		
	män	kv.	män	kv.	män	kv.	män	kv.	s:a
1925	7 232	2 934	6 568	2 708	2 276	1 018	173 384	72 418	**245 802**
1924	7 326	2 454	6 648	2 346	1 994	949	163 528	67 280	**230 808**
1923	[1] 8 817	[1] 6 197	6 550	2 186	1 808	785	153 266	63 103	**216 369**
1922	6 697	3 029	7 642	3 053	1 865	891	151 029	58 897	**209 926**
1921	7 742	3 054	5 975	1 850	1 839	700	150 357	56 313	**206 670**

I promille av medelantalet medlemmar under vart och ett av redogörelseåren uppgick hela antalet avlidna till 12·4 år 1921, 13·1 år 1922 och resp. 12·2, 12·8 och 13·4 under åren 1923—1925.

Män och kvinnor inom olika grupper av föreningar. Av understödsföreningarnas medlemmar voro år 1925 173 384 eller 70·5 % män och 72 418 eller 29·5 % kvinnor. Motsvarande relationstal för olika grupper av föreningar meddelas i *tab. D*, som även åskådliggör hela medlemsbeståndets sammansättning efter kön under vart och ett av åren 1921—1925.

Ett stort antal föreningar räknade endast manliga medlemmar, under det att föreningar med endast kvinnliga medlemmar voro mindre talrikt företrädda. Medan kapitalförsäkringsföreningarna i de flesta fall inrymma både manliga och kvinnliga medlemmar, räkna pensionskassorna i övervägande antal endast manliga. Denna olikhet torde sammanhänga därmed, att vid pensionskassorna medlemsurvalet ofta är ganska snävt begränsat, i det att

[1] Bland intagna medlemmar år 1923 äro inräknade bl. a. 2 884 män och 3 688 kvinnor, som ingått i en under året nybildad förening.

Tab. D. Medlemsbeståndets sammansättning efter kön åren 1921—1925.

(M. g. s. = med godkända stadgar; U. g. s. = utan godkända stadgar.)

	År 1925				Samtliga understödsföreningar				
	Kapitalförsäkr.-föreningar		Pensionskassor						
	M. g. s.	U. g. s.	M. g. s.	U. g. s.	1925	1924	1923	1922	1921
Antal									
Män	28 988	101 065	8 087	35 244	173 384	163 540	153 266	151 029	150 357
Kvinnor	12 573	52 706	937	6 202	72 418	67 284	63 103	58 897	56 313
Summa	**41 561**	**153 771**	**9 024**	**41 446**	**245 802**	**230 824**	**216 369**	**209 926**	**206 670**
Procent									
Män	69·7	65·7	89·6	85·0	70·5	70·9	70·8	71·9	72·8
Kvinnor	30·3	34·3	10·4	15·0	29·5	29·1	29·2	28·1	27·2
Summa	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

inträde beviljas endast för personer tillhörande en viss krets. I betraktande kommer även, att många pensionskassor bereda endast änkepension, därvid hustrurna icke äro medlemmar.

Rörande antalet *pensionärer* utvisa de statistiska redogörelserna, att detta år 1925 uppgick till 23·8 % av medlemsbeståndet. Pensionärernas fördelning på grupperna egenpension, änkepension och barnpension angives genom följande siffror:

Antal pensionärer år 1925 med

egenpension		änkepension		barnpension		Tillhopa	
antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
5 487	55·8	3 792	38·5	563	5·7	9 842	100·0

Inkomster. Inkomsternas totalbelopp för samtliga registrerade understödsföreningar framgår av nedanstående *tab. E.*

Tab. E. Registrerade understödsföreningars inkomster åren 1921—1925.

Föreningar	Kapitalförsäkringsföreningar		Pensionskassor		Tillsammans
	absolut kr.	per medl. kr.	absolut kr.	per medl. kr.	kr.
Med godkända stadgar	1 133 864	27·17	4 009 174	460·19	5 143 038
Utan godkända stadgar	2 453 175	15·98	15 742 154	380·44	18 195 329
Summa år 1925	**3 587 039**	**18·37**	**19 751 328**	**394·31**	**23 338 367**
1924	3 402 183	18·36	18 600 826	412·55	22 003 009
1923	3 384 670	19·67	17 297 222	420·14	20 681 892
1922	3 211 610	18·95	15 926 779	388·84	19 138 389
1921	3 327 052	20·21	14 932 286	368·51	18 259 338

Huru de sammanlagda inkomstsummorna procentuellt fördela sig på olika poster framgår av efterföljande *tab. F.*

Tab. F. Inkomstposterna vid registrerade understödsföreningar i procent av sammanlagda inkomsterna åren 1921—1925.

Föreningar	Samtliga inkomster kr.	Därav i %					
		avgifter av de försäkrade	bidrag från arbetsgiv. m. m.	inträdes-, retroaktiv-avg. o. d.	avkastning av kapital	annan avkastning	övriga inkomster
Kapitalförsäkringsfören.							
Med godkända stadgar . . .	1 133 864	72·89	—	0·37	26·33	0·27	0·14
Utan godkända stadgar . .	2 453 175	73·58	—	0·47	23·98	1·09	0·88
Tillhopa	3 587 039	73·36	—	0·44	24·72	0·88	0·65
Pensionskassor							
Med godkända stadgar . . .	4 009 174	22·39	47·43	—	27·71	—	1·47
Utan godkända stadgar . .	15 742 154	25·45	24·56	0·99	47·20	1·31	0·49
Tillhopa	19 751 328	25·04	29·20	0·78	43·25	1·04	0·69
Samtliga föreningar år 1925	23 338 367	32·46	24·71	0·73	40·41	1·01	0·68
1924	22 003 009	32·87	26·81	0·50	37·87	1·17	0·78
1923	20 681 892	32·42	26·95	0·53	35·56	1·02	3·52
1922	19 138 389	34·34	27·91	0·44	35·12	1·29	0·90
1921	18 259 338	35·00	28·98	0·82	33·69	0·94	0·57

Huvudparten bland inkomsterna inom kapitalförsäkringsföreningarna utgöres av *försäkringsavgifter* och *räntor;* dessa poster upptogo nämligen, såsom tabellen giver vid handen, 98 % av hela inkomstsumman år 1925. I fråga om pensionskassorna spela de av de försäkrade erlagda avgifterna icke samma roll i budgeten, enär bidragen från arbetsgivare och andra utomstående uppgå till betydande belopp och därjämte avkastningen av kapital utgör en relativt större andel av samtliga inkomster.

De upptagna försäkringsavgifterna hava utgjorts dels av *regelbundna avgifter*, dels av *bidrag uttaxerade i mån av behov.* Av de båda avgiftssystemen har det förra tillämpats inom alla föreningsgrupper, det senare däremot endast vid föreningar utan godkända stadgar, närmare bestämt sådana som utfästa dödsfallsunderstöd. Huru vid dessa sistnämnda föreningar den redovisade posten »försäkringsavgifter» under år 1925 fördelat sig på regelbundna avgifter, såväl regelbundna avgifter som uttaxeringar och endast uttaxeringar, åskådliggöres genom efterföljande siffror, som jämväl utvisa, huru många föreningar redovisat avgifterna på ifrågavarande sätt samt huru stora avgiftsbelopp i genomsnitt erlagts per medlem i de olika fallen.

	Antal föreningar	Avgiftsbelopp absolut kr.	i % av sammanl. avgifterna	per medl. kr.
Regelbundna avgifter	54	1 031 566	57·15	11·53
Uttaxerade bidrag	31	253 966	14·07	10·66
Regelbundna avgifter jämte uttaxerade bidrag	64	519 623	28·78	12·84

Inkomst av kapital har redovisats av samtliga i redogörelsen ingående föreningar. Till sin storlek är denna post bl. a. beroende av den utveckling, som fondbildningen erhållit. Av *tab. F* framgår, att pensionskassorna utan godkända stadgar nått längst i detta hänseende. Inom dessa utgöra nämligen räntemedlen c:a 47 % av samtliga inkomster.

Inkomstposten *annan avkastning*, som upptager en mycket ringa del av samtliga inkomster, utgöres huvudsakligen av avkastning av fastighet. Inkomster av sistnämnda slag hava redovisats av ett fåtal föreningar, under år 1925 av endast 13.

Utgifter. Understödsföreningarnas sammanlagda utgifter under femårsperioden framgå av följande *tab. G.*

Tab. G. Registrerade understödsföreningars utgifter åren 1921—1925.

Föreningar	Kapitalförsäkringsföreningar.		Pensionskassor		Tillsammans
	absolut kr.	per medl. kr.	absolut kr.	per medl. kr.	absolut kr.
Med godkända stadgar	534 480	12·81	756 752	86·86	1 291 232
Utan godkända stadgar	1 605 179	10·46	4 613 410	111·49	6 218 589
Summa år 1925	**2 139 659**	**10·96**	**5 370 162**	**107·21**	**7 509 821**
1924	2 039 864	11·01	4 453 279	98·77	6 493 143
1923	2 030 386	11·80	4 148 413	100·76	6 178 799
1922	1 977 769	11·67	3 962 829	96·75	5 940 598
1921	1 974 692	11·99	3 519 960	86·87	5 494 652

Bland de olika föreningsgrupperna intaga pensionskassorna utan godkända stadgar beträffande utgifternas storlek första rummet; på sistnämnda föreningar kom nämligen 61 % av samtliga utgifter år 1925. Närmare upplysningar rörande utgifternas fördelning lämnas i efterföljande *tab. H.*

Av föreningarnas sammanlagda utgifter hänförde sig största delen — 80 % år 1925 — till *utgifter för försäkringsfall*, d. v. s. kapitalunderstöd och pensioner. Av dessa hava de förstnämnda redovisats såväl inom kapitalförsäkringsföreningar som pensionskassor, varemot pensionsutgifter enligt sakens natur förekommit endast inom föreningar av det senare slaget.

Kostnaderna för förvaltningen hava under åren 1921—1925 representerat en betydligt större del av utgifterna vid föreningar med godkända än vid föreningar utan godkända stadgar. Några säkra slutsatser rörande administrationens omfattning inom de båda grupperna torde emellertid av detta förhållande ej kunna dragas; olikheten kan nämligen bero av rent tillfälliga

Tab. H. Registrerade understödsföreningars utgiftsposter i procent av sammanlagda utgifterna åren 1921—1925.

Föreningar	Samtliga utgifter kr.	Därav i %					
		utbetalningar för försäkringsfall	återförsäkringspremier	räntor och utskylder	förlust å kapitalplacering samt avskrivningar	förvaltningskostnader	övriga utgifter
Kapitalförsäkringsfören.							
Med godkända stadgar . . .	534 480	68·20	—	0·74	3·04	21·75	6·27
Utan godkända stadgar . . .	1 605 179	86·27	—	1·38	0·94	11·10	0·31
Tillhopa	**2 139 659**	**81·75**	—	1·22	1·46	**13·76**	1·81
Pensionskassor							
Med godkända stadgar . . .	756 752	21·73	12·88	1·89	1·22	25·18	37·60
Utan godkända stadgar . . .	4 613 410	88·08	—	0·32	1·10	6·64	3·86
Tillhopa	**5 370 162**	**78·72**	1·81	**0·47**	1·12	**9·26**	**8·62**
Samtliga föreningar år 1925 .	**7 509 821**	**79·59**	1·80	**0·68**	1·21	**10·54**	**6·68**
1924 .	6 493 143	79·04	1·37	0·90	0·85	10·24	7·62
1923 .	6 178 799	76·61	1·69	1·01	1·73	9·91	9·05
1922 .	5 940 598	77·29	2·12	0·47	3·16	10·28	6·68
1921 .	5 494 652	77·47	2·71	0·40	4·72	11·73	2·97

omständigheter. Verksamhetstidens olika längd inom olika föreningar spelar sålunda härvid en stor roll. Ett bättre mått på förvaltningskostnaderna erhålles genom att sätta desamma i relation till premieinkomsten eller antal medlemmar. Huru de sålunda beräknade siffrorna gestalta sig för år 1925, framgår av följande tablå:

Kapitalförsäkringsföreningar	Förvaltningskostnader i % av premieinkomsterna	Förvaltningskostnader i medeltal per medlem kr.
Med godkända stadgar	14·06	2·79
Utan godkända stadgar	9·87	1·61
Pensionskassor		
Med godkända stadgar	6·71	21·88
Utan godkända stadgar	7·65	7·40

För försäkringsriskens utjämnande och fördelning hava vissa understödsföreningar med godkända stadgar låtit återförsäkra de utfästa kapitalunderstöden i privata försäkringsföretag. Kostnader härför, i redogörelserna upptagna under rubriken *återförsäkringspremier*, redovisades av 4 föreningar år 1925.

De såsom *räntor och utskylder* rubricerade utgifterna påträffas endast mera sällan i föreningarnas räkenskaper, år 1925 blott i ett 40-tal fall. *Förlust å kapitalplacering* samt *avskrivningar*, vilka poster ej representera verkliga kassautgifter, utan en i siffror uttryckt kapitalminskning, finnas upptagna i ett 60-tal redogörelser.

Överskott, tillgångar och skulder. Det totala överskottet å understödsföreningarnas ekonomiska verksamhet uppgick år 1925 till c:a 15·8 miljoner kronor. Den förlust, som drabbat vissa föreningar, har här frånräknats. I själva verket hade nämligen endast 273 föreningar att uppvisa överskott av årets verksamhet, medan däremot inom 38 föreningar utgifterna överstego inkomsterna med mer eller mindre avsevärda belopp. Efterföljande *tab. I* lämnar en överblick av verksamhetens ekonomiska resultat under åren 1921—1925 inom olika föreningar.

Tab. I. Överskott och förlust av registrerade understödsföreningars verksamhet åren 1921—1925.

Föreningar	Överskott			Förlust			Överskott utöver förlust
	antal fören.	belopp		antal fören.	belopp		
		absolut kr.	i % av inkomsterna		absolut kr.	i % av inkomsterna	kr.
Kapitalförsäkringsföreningar							
Med godkända stadgar . . .	24	605 248	53·8	2	5 863	72·1	599 385
Utan godkända stadgar . .	123	906 694	40·6	27	58 698	26·5	847 996
Tillhopa	**147**	**1 511 942**	**45·0**	**29**	**64 561**	**28·1**	**1 447 381**
Pensionskassor							
Med godkända stadgar . .	4	3 252 422	81·1	—	—	—	3 252 422
Utan godkända stadgar . .	122	11 161 908	71·4	9	33 164	29·1	11 128 744
Tillhopa	**126**	**14 414 330**	**73·4**	**9**	**33 164**	**29·1**	**14 381 166**
Summa år 1925	**273**	**15 926 272**	**69·3**	**38**	**97 725**	**28·4**	**15 828 547**
1924	233	15 604 796	72·1	33	94 930	25·9	15 509 866
1923	200	14 565 494	71·6	37	62 402	19·0	14 503 092
1922	202	13 248 868	70·7	32	123 158	31·6	13 125 710
1921	209	12 804 117	70 8	20	39 430	22·4	12 764 687

De i tabellen anförda procentsiffrorna utvisa, att *fondbildningen* vid pensionskassor försiggår med betydligt större intensitet än vid kapitalförsäkringsföreningar, ävensom att föreningar med godkända stadgar årligen reservera ett proportionsvis större kapital än motsvarande föreningar utan godkända stadgar.

I efterföljande *tab. J* meddelas ett sammandrag av föreningarnas utgående *balansräkningar* för år 1925 jämte de olika posternas procentuella betydelse i förhållande till balansräkningens slutsummor.

Av tabellen inhämtas, att de registrerade understödsföreningarna ägde *tillgångar* till sammanlagt belopp av c:a 195 miljoner kr. år 1925. Härav redovisades större delen, eller ej mindre än 85 %, av föreningar utan godkända stadgar, och inom denna grupp förfogade pensionskassorna ensamt över c:a 92 % av samtliga tillgångar.

Med avseende på tillgångarnas fördelning å olika poster företer balansräkningen en olika bild inom olika föreningar. *Banktillgodohavanden* spela

Tab. J. Sammandrag av registrerade understödsföreningars balansräkningar år 1925.

Balansräkningens poster	Föreningar med godkända stadgar				Föreningar utan godkända stadgar			
	Kapitalförsäkr.-föreningar		Pensionskassor		Kapitalförsäkr.-föreningar		Pensionskassor	
	absolut kr.	%	absolut kr.	%	absolut kr.	%	absolut kr.	%
Aktiva								
Tillgångar								
Kassabehållning	13 735	0·2	11 320	0·1	96 092	0·8	118 285	0·1
Tillgodohavanden hos banker	1 489 594	23·1	738 810	3·3	3 491 359	27·6	6 330 013	4·1
Fastigheter	101 878	1·6	—	—	449 720	3·5	3 942 802	2·6
Inteckningslån	1 511 274	23·6	2 568 000	11·4	1 473 857	11·6	15 265 668	10·0
Obligationer och andra värdepapper	3 071 628	47·7	18 091 645	80·7	6 954 896	54·9	124 006 576	81·0
Lån mot säkerhet i försäkringsbrev	85 373	1·3	—	—	—	—	—	—
Räntor och hyror	21 862	0·4	288 920	1·3	58 777	0·5	1 631 931	1·0
Fordringar hos försäkringsbolag	1 379	0·0	277 899	1·2	—	—	—	—
Förfallna och obetalade premier	77 496	1·2	183 246	0·8	61 283	0·5	633 934	0·4
Inventarier	3 958	0·1	25 769	0·1	18 292	0·1	7 847	0·0
Hos arbetsgivare innestående	—	—	—	—	—	—	405 494	0·3
Övriga tillgångar	42 718	0·7	15 527	0·1	61 334	0·5	765 761	0·5
Summa	**6 420 895**	**99·8**	**22 201 136**	**99·0**	**12 665 610**	**100·0**	**153 108 311**	**100·0**
Brist	**14 398**	**0·2**	**227 026**	**1·0**	**659**	**0·0**	—	—
Summa	**6 435 293**	**100·0**	**22 428 162**	**100·0**	**12 666 269**	**100·0**	**153 108 311**	**100·0**
Passiva								
Eget kapital								
Säkerhetsfond	224 297	3·5	878 288	3·9				
Premiereserv	5 190 233	80·7	19 321 955	86·1				
De försäkrades vinstreserver	278 428	4·3	449 642	2·0	**12 561 968**	**99·2**	**151 936 292**	**99·2**
Övriga reserver och avsättningar	573 576	8·9	1 682 105	7·5				
Summa	**6 266 534**	**97·4**	**22 331 990**	**99·5**				
Skulder								
Skulder till försäkringsbolag	—	—	81 261	0·4	—	—	—	—
Förfallna men ej utbetalade försäkringsbelopp	6 962	0·1	—	—	3 140	0·0	48 722	0·0
Skulder mot säkerhet av inteckning i fastighet	—	—	—	—	—	—	720 620	0·5
Övriga skulder	11 902	0·2	14 911	0·1	101 161	0·8	402 677	0·3
Summa	**18 864**	**0·3**	**96 172**	**0·5**	**104 301**	**0·8**	**1 172 019**	**0.8**
Överskott	**149 895**	**2·3**	—	—	—	—	—	—
Summa	**6 435 293**	**100·0**	**22 428 162**	**100·0**	**12 666 269**	**100·0**	**153 108 311**	**100·0**

sålunda en betydande roll vid kapitalförsäkringsföreningar, i det att de representera omkring en fjärdedel av aktiva, men intaga vid pensionskassor ett

ganska obetydligt rum. Pensionskassornas ojämförligt viktigaste tillgångspost åter är deras *obligationer och andra värdepapper*, vilkas bokförda värde belöpte sig till sammanlagt c:a 80 % av aktiva.

Banktillgodohavanden samt obligationer och andra värdepapper förekomma bland tillgångarna i så gott som samtliga redovisade föreningar. De övriga posterna i balansräkningen synas däremot företrädda mindre ofta. *Inteckningslån* förekommo sålunda hos inalles endast 120 föreningar år 1925. *Ägare av fastigheter* voro år 1925 allenast 16 föreningar.

Granskar man härefter balansräkningens motsatta sida, befinnes det, att understödsföreningarnas passiva utgöras dels av eget kapital och överskottsmedel, dels av egentliga skulder.

Fonder hava redovisats av samtliga föreningar med godkända stadgar. Vid dessa föreningar är fondbildning lagligen påbjuden, i det att avsättning alltid och enligt angivna regler skall äga rum till premiereserv och säkerhetsfond. Vid föreningar utan godkända stadgar råder åter i detta hänseende full frihet. Innehålla stadgarna bestämmelser angående fonder, skall avsättning härtill äga rum. I de fall, där stadgarna sakna dylika föreskrifter, behöver däremot någon fondbildning icke förekomma, utan kunna då överskjutande medel utan vidare ingå i kapitalbehållningen eller fördelas å medlemmarna såsom vinst.

Den fondbildning, som förekommer inom föreningar utan godkända stadgar, sker efter ganska skiftande grunder och under en mängd olika beteckningar, såsom grundfond, reservfond, pensionsfond o. s. v. Då betydelsen härav i många fall icke är någon annan än ett namn å viss del av förmögenheten, hava hithörande fonder och stundom redovisade överskottsmedel i tab. J sammanförts till en enda summa under beteckningen eget kapital.

Tab. K. Registrerade understödsföreningars förmögenhet åren 1921—1925.

Föreningar	Tillgångar kr.	Skulder kr.	Förmögenhet	
			absolut kr.	per medlem kr.
Kapitalförsäkringsföreningar				
Med godkända stadgar	6 420 895	18 865	6 402 030	154·04
Utan godkända stadgar	12 665 610	104 301	12 561 309	81·69
Tillhopa	**19 086 505**	**123 166**	**18 963 339**	**97·08**
Pensionskassor				
Med godkända stadgar	22 201 135	96 172	22 104 963	2 449·57
Utan godkända stadgar	153 108 311	1 172 019	151 936 292	3 665·89
Tillhopa	**175 309 446**	**1 268 191**	**174 041 255**	**3 448·41**
Summa år 1925	**194 395 951**	**1 391 357**	**193 004 594**	**785·20**
1924	173 366 721	1 776 010	171 590 711	743·88
1923	154 446 459	1 270 159	153 176 300	707 94
1922	140 164 185	1 666 001	138 498 184	659·75
1921	127 049 021	1 583 841	125 465 180	607·03

Jämförda med övriga poster i balansräkningens passiva uppgingo föreningarnas *egentliga skulder* vid resp. års slut till relativt små belopp. Hela den redovisade skuldsumman fördelade sig på 70 föreningar år 1925. Rörande de olika skuldposternas storlek år 1925 hänvisas till sammandraget av balansräkningarna i tab. J.

Understödsföreningarnas *förmögenhet*, d. v. s. tillgångar utöver skulder, angives i *tab. K*, absolut taget och i genomsnitt per medlem.

För fullständighetens skull har verkställts jämväl en gruppering av de olika föreningarna efter förmögenhetens storlek vid 1925 års slut. Härom hänvisas till efterföljande tablå:

Förmögenhet Kr.	Kapitalförsäkringsfören. med godkända stadgar	Kapitalförsäkringsfören. utan godkända stadgar	Pensionskassor med godkända stadgar	Pensionskassor utan godkända stadgar
Mindre än 5 000	—	32	—	1
5 000—50 000	7	85	1	26
50 000—100 000	4	21	—	19
100 000—500 000	10	9	1	51
500 000—1 000 000	5	1	—	11
1 000 000 och däröver	—	1	2	23
Summa	26	[1] 149	4	131

3. Från lagens tillämpningsområde undantagna föreningar.

Antalet föreningar, som av Kungl. Maj:t förklarats undantagna från understödsföreningslagens tillämpning men som genom särskild föreskrift ålagts att insända uppgifter rörande sin verksamhet, uppgick, som tab. 2 avd. C utvisar, år 1925 till 11. Samtliga voro pensionskassor för i offentlig tjänst anställda personer. Under tiden 1921—1925 har en dylik kassa tillkommit och två övergått till registrerade understödsföreningar. Antalet medlemmar i dessa från lagen undantagna pensionskassor, som år 1920 var 17 558, uppgick vid 1925 års slut[2] till 27 174. Av dessa voro 27 034 män och endast 140 kvinnor. Från kassorna utgick pension till 7 890 personer, av vilka 7 764 uppburo änke- och pupillpension. Endast undantagsvis meddela således dessa pensionskassor egenpension.

Ifrågavarande kassors inkomster, som år 1920 uppgingo till sammanlagt 5 914 837 kr., hade under redogörelseperioden stigit till 8 951 008 kr. Därav utgjordes omkring 3 milj. kr. av försäkringsavgifter, ej fullt 1/3 milj. kr. av regelbundna bidrag från det allmänna och återstoden till väsentlig del av räntor och avkastning av fastighet.

Utgifterna stego år 1925 till 4 137 672 kr., emot 2 874 337 kr. år 1920. Huvudparten av utgifterna, c:a 3·4 milj. kr., utgjordes av utbetalningar för försäkringsfall.

[1] En förening redovisar brist och är således här ej medräknad.

[2] Två kassor hava lämnat redovisning per räkenskapsår, varvid närmast motsvarande tidsperiod och dess slut här liksom i tab. 2 avd. C medräknats i stället för år 1925 och 1925 års slut.

Ett sammandrag av ifrågavarande föreningars utgående balansräkningar för år 1925 meddelas i nedanstående *tab. L*, som även anger de särskilda posternas relativa storlek.

Tab. L. Sammandrag av från lagen undantagna föreningars balansräkningar år 1925.

Balansräkningens poster	Belopp, kr.	Procent	Balansräkningens poster	Belopp, kr.	Procent
Aktiva			**Passiva**		
Tillgångar			*Eget kapital*		
Kassabehållning . . .	20 992	0·0	Försäkringsfonder	100 228 619	95·3
Tillgodohavanden hos banker	1 845 293	1·8	Övriga avsättningar och fonder	2 820 642	2·7
Fastigheter	3 275 400	3·1	Tillhopa	**103 049 261**	**98·0**
Inteckningslån	50 830 794	48·3			
Obligationer och andra värdepapper	46 747 511	44·5	*Skulder*		
Räntor och hyror	1 289 081	1·2	Förfallna men ej utbetalade pensionsbelopp .	9 701	0·0
Förfallna och obetalade premier	182 950	0·2	Skulder mot säkerhet av inteckning i fastighet .	1 658 011	1·6
Hos arbetsgivare innestående	79 755	0·1	Övriga skulder	454 331	0·4
Inventarier	6 496	0·0	Tillhopa	**2 122 043**	**2·0**
Övriga tillgångar	893 032	0·8			
Summa	**105 171 804**	**100·0**	Summa	**105 171 804**	**100·0**

Tabellen utvisar, att banktillgodohavandena i fråga om dessa föreningar spela en jämförelsevis ringa roll. Nära hälften av tillgångarna utgjordes av inteckningslån, medan posten obligationer och andra värdepapper, som beträffande de registrerade understödsföreningarna intogo främsta rummet, här med c:a 45 % stannade på andra plats.

Föreningarnas verkliga skulder uppgingo endast till 2 % av balansräkningarnas slutsumma och utgjordes till större delen av skulder mot säkerhet av inteckning i föreningarna tillhörande fastigheter.

De från lagen undantagna föreningarnas tillgångar utöver skulder belöpte sig vid redogörelseperiodens slut till sammanlagt 103 049 261 kr. eller 3 792 kr. per medlem, emot resp. 60 217 991 kr. och 3 430 kr. vid 1920 års slut.

Sammanställas uppgifterna rörande de registrerade understödsföreningarna och de från lagen undantagna föreningarna, befinnes att nettoöverskottet av samtliga dessa föreningars verksamhet under år 1925 uppgick till c:a 20·6 milj. kr. och deras sammanlagda förmögenhet vid 1925 års slut till omkring 298 milj. kr.

I tab. 1 och 2 använda förkortningar: Bf. = Begravningsfond, Bhk. = Begravningshjälpkassa, Pup.k. = Pupillkassa, Sbk. = Sjuk- och begravnings-

1	2	3	4	5	6
Reg.-n:r	Föreningens firma	Föreningens adress	Registr. datum	Kapitalunderstödets max.-belopp, kr.	Antal medl. den 31/12 1925
	A. Registrerade föreningar med godkända stadgar. [1]				
1	3	Uf. Svenska banvakternas bk.	Järva	1914 3/11	1 000	248
2	4	Försäkringskassan Robur, uf.	Stockholm	»	2 000	76
3	6	Svenska folkets uf.	Östersund	1915 31/3	2 000	7 865
4	7	Göteborgs allm. uf.	Göteborg	»	4 000	1 676
5	8	Bk. Germania, uf.	Malmö	31/5	2 000	881
6	9	Maskinbefälets uf.	Göteborg	1/7	2 000	225
7	10	Uf. Nationaltemplarordens försäkringsfören.	Insjön	31/12	4 000	1 332
8	11	Svenska tullmännens uf.	Göteborg	1916 15/1	4 000	1 803
9	12	Uf. Göteborgs läroverkslärares livförs.-k.	Göteborg	31/8	1 000	124
10	13	Uf. Framtidsförbundet	Uppsala	12/6	2 000	225
11	14	Statens järnvägstjänstemäns uf.	Stockholm	23/12	1 000	5 024
12	15	Bk. Södra Sverige, uf.	Malmö	»	1 000	396
13	16	Uf. bk. När och fjärran	Malmö	»	1 000	242
14	17	Prästerskapets i Lunds stift uf.	Lund	30/12	4 000	286
15	19	Sveriges allm. uf.	Västerås	1918 31/1	4 000	1 185
16	20	Skara stifts prästerskaps uf.	Skara	20/2	650	152
17	21	Svenska sockerfabr. ab. tjänstemäns understöds- o. kamratför.	Kävlinge	8/5	750	279
18	22	Uf. Bistånd på ålderns dag, bk.	Stockholm	»	1 000	151
19	23	Frimuraresamhällets i Göteborg uf.	Göteborg	31/5	1 100	238
20	25	Svenska prästerskapets uf.	Lund	1919 24/7	4 000	1 400
21	26	Svenska baptisternas livförsäkringsk., uf. [2]	Stockholm	31/12	1 000	142
22	27	Uf. Sverige [3]	Sundsvall	1920 19/4	2 000	—
23	28	Uf. Verdandi	Stockholm	1921 18/1	2 000	303
24	29	Brandkarlarnes i Göteborg uf. [4]	Göteborg	22/12	2 000	115
25	30	Gävle nya tusenmanna-uf. [5]	Gävle	1923 16/8	4 000	958
26	32	Svenska arb. allm. försäkr.- o. uf. [6]	Ramnäs kyrkby	1924 2/1	4 000	11 080
27	33	Ålderdomsförbundets livförsäkringsk., uf. [7]	Stockholm	18/10	4 000	5 155
28	36	Stockholms rederiab. Sveas befäls bk. (uf.) [8]	Stockholm	1925 23/11	2 000	—
29	37	Sveabolagets befälhavarefören. (uf.) [8]	Stockholm	»	2 000	—
		A. Summa	—	—	—	41 561
		B. Registrerade föreningar utan godkända stadgar.			
30	1	Västergötlands allm. uf. [1]	Falköping	1913 31/12	1 000	2 706
31	2	Trälleborgs uf. H. F. 1 och 2	Trälleborg	»	200	81
32	3	Karlstads allm. bk:s uf.	Karlstad	1914 2/2	500	801
33	4	Uf. Trälleborgs nya bk.	Trälleborg	28/2	500	687
34	5	Gnesta med omnejds uf.	Gnesta	»	300	471
35	6	Blåbandisternas uf.	Göteborg	»	1 000	3 333
36	7	Stockholms stads rotemäns uf.	Stockholm	»	700	35
37	8	Stockholms posttjänstemäns uf.	Stockholm	31/3	500	100
38	12	Absolutisternas uf. Sista hjälpen	Göteborg	6/4	125	993
39	13	Gävle—Dala järnvägspersonals uf.	Gävle	4/5	500	846
40	16	Vasaförbundets uf.	Stockholm	»	800	4 937
41	18	Uf. Västra Blekinge bk.	Karlshamn	2/9	500	802
42	19	Uf. Högbo	Sandviken	»	500	525
43	20	Sk. Vitalis uf.	Vetlanda	»	300	446
44	22	Uf. Gävle livförsäkring	Gävle	16/12	1 000	694
45	23	Uf. 525 Åby-Klippan	Klippan	31/12	1 000	507
46	25	Landsstatens uf.	Växjö	31/12	1 000	87

[1] Såsom n:r 35 av föreningar med godkända stadgar registrerades den 29/9 1925 Västergötlands avd. B n:r 1. Efter stadgeändring den 17/12 1925 är därjämte Sveriges arbetsledareförbunds under sin tidigare firma (n:r 24) Sv. allm. verkmästareförbunds bf., uf. — [2] Den 28/11 1925 regi- [3] Föreningen har ej trätt i verksamhet. — [4] Registrerad utan godkända stadgar den 4/5 1914. — 31/7 1917. — [7] Registrerad utan godkända stadgar den 23/11 1921. — [8] Statistiska uppgifter saknas.

Bk. = Begravningskassa, För. = Förening, Pi. = Pensionsinrättning, Pk. = Pensionskassa, kassa, Sk. = Sjukkassa, Uf. = Understödsförening.

7	8	9	10	11	12	13	
Därav kvinnliga	Summa utfäst kapitalunderstöd den 31/12 1925, kr.	Summa inkomster år 1925, kr.	Därav försäkringsavgifter, kr.	Summa utgifter år 1925, kr.	Därav utbetalningar för försäkringsfall, kr.	Tillgångar utöver skulder den 31/12 1925, kr.	
88	46 183	1 760·87	1 225·60	1 560·72	1 230·—	13 398·28	1
13	130 500	7 139·28	4 761·06	598·50	—	65 009·04	2
3 007	3 299 680	143 621·56	109 414·92	48 437·05	21 915·—	729 011·48	3
664	2 089 500	87 980·—	63 755·85	40 621·56	29 865·80	446 003·58	4
387	764 600	25 610·62	16 750·55	12 104·62	10 300·—	202 293·63	5
—	423 000	18 551·87	13 932·05	3 579·80	2 000·—	118 905·37	6
419	1 559 360	93 509·50	55 132·67	69 675·84	35 555·—	757 770·20	7
147	3 096 296	129 583·39	95 754·64	42 541·86	29 918·42	676 858·40	8
—	91 000	3 147·72	1 984·90	1 972·15	1 500·—	23 648·53	9
62	59 700	3 732·18	2 519·22	1 506·68	600·—	27 371·58	10
726	2 512 000	89 746·08	69 819·38	41 974·33	23 700·—	398 231·39	11
191	227 871	9 140·05	4 958·75	8 055·65	7 300·—	93 915·91	12
120	117 800	3 404·55	1 633·46	8 775·39	5 781·—	48 526·09	13
—	413 850	19 244·99	12 361·25	7 498·50	5 000·—	130 913·66	14
371	826 355	36 147·94	26 536·50	17 220·97	9 880·—	243 452·70	15
—	98 800	4 699·21	2 729·60	3 547·50	3 250·—	39 645·82	16
11	209 250	8 275·15	7 010·50	3 592·51	3 000·—	30 466·35	17
10	151 000	7 143·81	2 524·59	935·44	—	81 713·86	18
—	261 800	13 150·71	3 680·66	5 758·50	5 500·—	177 989·47	19
30	2 589 450	104 401·28	73 056·50	47 763·30	42 950·—	596 473·91	20
—	121 000	4 732·60	1 895·82	5 224·84	4 063·—	59 157·14	21
—	—	—	—	—	—	—	22
107	67 520	2 908·06	2 102·32	1 330·23	600·—	15 712·29	23
—	230 000	11 371·64	4 836·28	9 235·57	8 816·—	116 807·37	24
332	716 023	30 285·91	21 235·89	18 851·62	9 873·30	188 416·84	25
2 696	6 328 791	207 614·27	170 482·61	99 190·04	80 226·40	930 547·55	26
3 192	1 292 900	66 961·23	56 350·42	33 127·48	21 675·—	189 790·76	27
—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	29
12 573	**27 724 229**	**1 133 864·37**	**826 445·99**	**534 479·65**	**364 498·92**	**6 402 030·65**	
982	2 706 000	75 872·16	71 290·41	83 018·18	67 400·—	90 051·16	30
24	14 400	622·72	550·45	450·—	450·—	1 823·65	31
310	240 300	10 449·28	10 149·50	9 754·15	9 000·—	9 405·63	32
128	253 250	5 705·41	4 334·95	2 665·65	2 500·—	33 846·86	33
176	95 900	2 124·20	1 822·20	1 360·—	1 200·—	9 401·96	34
1 523	3 241 600	87 425·05	50 528·05	60 072·06	51 600·—	482 154·17	35
—	24 500	4 058·39	359·—	5 969·30	5 150·—	72 657·08	36
1	33 100	1 692·41	303·90	366·44	200·—	20 708·73	37
547	124 125	6 296·85	5 864·70	5 521·98	4 625·—	11 821·86	38
308	401 200	15 892·44	7 462·20	9 760·—	9 500·—	161 632·02	39
2 451	3 354 850	87 838·—	65 131·—	53 513·60	43 250·—	493 877·46	40
337	389 200	12 441·43	9 866·75	9 387·21	7 100·—	52 376·35	41
251	262 500	5 815·79	5 280·—	5 953·85	5 500·—	9 834·11	42
173	133 800	2 876·13	2 855·—	3 420·—	3 300·—	+ 658·90	43
290	566 640	24 182·71	15 643·83	17 760·89	15 000·—	174 762·99	44
230	465 050	14 959·91	13 678·—	13 640·88	11 750·—	32 038·38	45
—	87 000	3 547·31	2 422·—	5 321·75	5 000·—	28 758·38	46

allm. försäkrings- och uf., men stadgeändringen tillämpades först fr. o. m. år 1926; jfr nedan b f., uf. att räkna såsom kapitalförsäkringsförening, men redovisas här bland pensionskassor m. g. s. strerades föreningens likvidation i samband med överlåtelse av rörelsen på försäkringsbolag. — [4] Registrerad utan godkända stadgar den 10/4 1916. — [5] Registrerad utan godkända stadgar den

1	2	3	4	5	6
Reg.-n:r	Föreningens firma	Föreningens adress	Registr. datum	Kapitalunderstödets max.-belopp, kr.	Antal medl. den 31/12 1925
1	29 Uf. Lotsverkets personalförenings bk.	Stockholm	1915 15/9	550	849
2	30 Uf. Hjälpsamheten i Trälleborg	Trälleborg	27/2	500	296
3	31 Uf. 501 Perstorp	Perstorp	30/4	1 000	392
4	32 Uf. Göteborgs folkskollärares bk.	Göteborg	»	500	206
5	34 Absolutisternas uf. Framåt	Karlskrona	1/7	1 000	941
6	35 Uf. 525 i Ängelholm	Ängelholm	17/8	1 000	523
7	36 Uf. 503 Perstorp	Perstorp	»	1 000	428
8	37 Uf. 502 Perstorp	Perstorp	»	1 000	425
9	38 Uf. 501 Ekeby	Ekeby	»	1 000	501
10	39 Eksjö uf. 401	Eksjö	»	1 000	401
11	40 Brunnby och Jonstorps uf.	Brunnby	31/8	1 000	506
12	41 Uf. 501 i Eslöv	Eslöv	»	1 000	359
13	42 Uf. 504 i Hälsingborg	Hälsingborg	4/9	1 000	422
14	43 Uf. 501 i Halmstad	Halmstad	30/9	1 000	499
15	44 Uf. 505 i Hälsingborg	Hälsingborg	»	550	260
16	45 Uf. Likbärarelaget Enigheten i Malmö	Malmö	»	520	332
17	46 Uf. Rödeby-kassan	Karlskrona	15/10	1 000	1 090
18	50 Gullöfors bruks arbetares uf.	Trollhättan	31/12	200	468
19	51 Uf. 501 i Höör	Höör	»	1 000	484
20	52 Svenska måleriarbetareförbundets uf.	Stockholm	»	500	4 900
21	53 Uf. 501 Riseberga	Ljungbyhed	»	1 000	345
22	54 Uf. Framåt	Stockholm	»	500	4 319
23	55 Uf. Ronneby 401	Ronneby	»	[1] 1 000	401
24	56 Uf. Bjuv 501	Bjuv	»	1 000	428
25	59 Resepostexpeditörsföreningens uf.	Gävle	»	150	199
26	61 Uf. Enköpings hundramannakassa	Enköping	»	499	500
27	62 Uf. Uppsala tusenmannaförening	Uppsala	»	1 000	1 096
28	64 Ålems uf.	Timmernabben	»	500	1 116
29	68 Uf. 501 i Höganäs	Höganäs	»	500	525
30	70 Nykterhetsfolkets uf.	Stockholm	»	1 000	39 727
31	73 Livförsäkringssällskapet Gandalf, uf.	Gävle	»	1 000	98
32	76 Tjänstemännens uf. inom 3:dje trafikdistr. av Statens järnvägar	Malmö	»	500	2 905
33	79 Uf. 501 Albo	S:t Olof	»	1 000	966
34	80 Begr. uf. 350 i Kristianstad	Kristianstad	1916 31/3	1 000	404
35	81 Uf. Mönsterås begravningsförening	Mönsterås	»	499	493
36	83 Uf. 551 Bred	Orresta	»	1 000	480
37	85 Blekinge järnvägsmannaför.:s uf.	Ronneby	»	500	494
38	87 Uf. sbk. 10 000:s bf.	Stockholm	»	500	1 212
39	91 Avesta 500 manna uf.	Avesta	29/4	500	529
40	93 Uf. Uppsala nya tusenmannaför.	Uppsala	»	1 000	1 100
41	99 Förbundet Valkyrians uf.	Stockholm	30/6	1 000	266
42	101 Glemmingebro uf. 501	Glemmingebro	»	1 000	347
43	104 Centralverkstadens i Örebro bks uf.	Örebro	»	500	2 177
44	105 Uf. 501 Nosaby	Nosaby	12/8	500	501
45	106 Uf. Visby assuransförening	Visby	»	500	631
46	107 Stockholms spårvägspersonals bf., uf.	Stockholm	»	400	1 094
47	109 Uf. Järnvägsmännens bk.	Hälsingborg	31/8	500	389
48	110 Uf. Malmö 401 B	Malmö	»	1 000	707
49	111 Sveriges konduktör- och packmästare-uf.	Malmö	»	1 000	954
50	112 Bk. Skandinavien, uf.	Malmö	30/9	500	1 595
51	113 Uf. Sandviken	Sandviken	20/11	500	550
52	115 Uf., 501 Hörby	Hörby	»	1 000	526
53	116 Statsbanornas konduktörers uf.	Malmö	»	300	492
54	117 Skinnskattebergs tusenmannafören., uf. för Skinnskatteberg m. omnejd	Skinnskatteberg	»	500	552
55	119 Uf. 101 Hörby	Hörby	30/11	1 000	99
56	121 Uf. 501 i Lund	Lund	23/12	800	329

[1] Vid vissa äldre medlemmars död utgår dessutom ett tillägg, för vilket ändamål en särskild

7	8	9	10	11	12	13	
Därav kvinnliga	Summa utfäst kapitalunderstöd den 31/12 1925, kr.	Summa inkomster år 1925, kr.	Därav försäkringsavgifter, kr.	Summa utgifter år 1925, kr.	Därav utbetalningar för försäkringsfall, kr.	Tillgångar utöver skulder den 31/12 1925, kr.	
—	461 162	17 032·16	14 173·—	10 701·85	7 700·—	60 984·50	1
65	88 000	2 160·51	1 898·50	1 233·20	1 000·—	6 217·59	2
190	392 000	12 548·20	11 590·—	14 364·83	12 243·70	22 246·11	3
—	96 550	3 590·39	1 410·80	544·80	500·—	40 798·68	4
352	941 000	44 505·39	35 168·60	35 464·90	32 200·—	202 466·37	5
191	523 000	8 598·95	7 626·—	7 683·70	7 000·—	23 383 04	6
204	428 000	10 357·91	7 654·—	20 760·66	18 769·—	59 074·41	7
210	425 000	10 564·70	8 407·—	26 118·71	23 239·80	44 070·51	8
217	501 000	9 802·55	8 523·—	11 942·12	11 000·—	26 446 66	9
149	401 000	10 413·19	8 608·50	9 027·80	8 387·50	37 080·34	10
144	506 000	9 696·94	8 096·—	7 744·65	7 000·—	36 324·27	11
137	257 762	10 110·15	7 786·—	7 989·80	7 246·—	51 997·87	12
191	418 550	9 335·05	7 672·—	7 755·78	6 950·—	37 990·54	13
206	499 000	12 386·98	11 785·50	10 272·72	9 300·—	13 701·72	14
129	131 400	7 419·65	5 028·80	8 342·15	7 750·—	48 557·78	15
42	123 260	7 209·81	4 937·—	3 639·80	2 095·—	37 266·17	16
485	654 000	40 938·15	33 013·04	30 717·55	27 498·50	156 874·88	17
196	56 160	1 201·98	1 124·50	1 185·15	1 080·—	1 483·79	18
218	468 512	10 646·22	8 757·—	7 033·75	6 898·—	51 161·76	19
—	2 450 000	19 640·84	17 372·—	11 087·50	8 869·60	51 890·87	20
165	345 000	3 603·76	2 899·—	1 900·72	1 635·—	17 360·99	21
2 253	1 960 200	44 812·69	31 422·25	20 618·74	17 100·—	262 056·87	22
140	401 000	8 865·10	8 024·—	6 114·50	5 000·—	[1]20 652·26	23
183	428 000	14 583·26	12 054·—	20 125·21	19 000·—	51 274·54	24
—	29 850	1 049·26	66·—	1 281·42	900·—	14 748·32	25
248	249 001	3 263·41	2 461·—	2 876·99	2 000·—	15 323·61	26
468	1 096 000	27 978·18	25 418·—	26 370·70	24 000·—	65 971·80	27
540	558 000	15 740·57	14 340·50	13 902·85	12 051·—	33 241·32	28
269	262 000	4 228·21	3 669·—	3 076·49	2 600·—	13 990·69	29
15 436	31 163 460	984 514·79	670 008·10	464 702·76	381 350·—	6 291 857·41	30
38	98 000	3 856·48	469·50	4 565·25	4 000·—	70 001·26	31
97	1 452 500	24 780·42	22 980·50	24 737·88	23 250·—	31 142·77	32
447	764 000	16 458·32	12 978·—	12 005·34	10 700·—	75 559·97	33
128	379 250	7 424·84	3 732·—	5 505·45	2 750·—	71 632·51	34
239	242 064	3 809·43	3 718·50	3 625·17	3 321·85	2 656·40	35
234	240 000	3 585·86	3 249·—	3 444·82	3 000·—	6 259·86	36
190	211 430	4 939·92	3 775·—	2 231·15	1 840·—	26 096·61	37
718	451 500	23 789·20	22 361·85	22 195·79	21 800·—	35 504·15	38
259	264 500	4 988·45	3 403·—	3 928·46	3 500·—	39 290·53	39
442	1 100 000	33 760·82	29 028·—	28 188·70	26 000·—	87 669·79	40
—	266 000	8 852·81	7 697·—	5 044·85	4 000·—	15 565·36	41
161	156 300	6 011·59	3 486·—	2 493·27	1 879·20	59 614·55	42
996	1 088 500	10 347·86	8 684·—	5 274·89	5 000·—	39 801·51	43
233	245 200	3 486·44	2 997·—	3 044·58	2 523·—	11 480·75	44
284	265 280	6 934·02	5 669·15	6 506·20	5 680·—	27 452·72	45
470	437 600	7 639·77	6 568·—	3 728·64	2 715·—	21 577·27	46
—	102 909	4 406.23	3 795·50	2 690·25	2 091·25	15 466·66	47
—	660 000	13 240·25	10 439·25	6 723·80	6 003·75	59 815·04	48
—	781 000	24 028·79	16 258·65	7 578·61	7 560·—	174 012·—	49
756	749 400	21 103·23	15 139·90	12 197·90	10 200·—	128 649·47	50
249	275 000	2 251·75	2 179·—	2 104·65	2 000·—	2 036·46	51
251	526 000	5 674·26	4 235·—	3 684·38	3 000·—	32 131·20	52
—	111 568	2 488·80	1 549·—	1 546·20	1 546·20	24 998·74	53
276	110 400	6 594·41	5 074·50	4 906·52	4 000·—	34 524·90	54
29	99 000	2 979·65	2 120·—	2 329·20	2 000·—	18 080·38	55
102	263 200	9 521·06	7 116·—	8 034·70	7 200·—	57 219·98	56

[1] fond på 54 772·52 kr. redovisas vid 1925 års slut.

1	2		3	4	5	6
	Reg.-nr	Föreningens firma	Föreningens adress	Registr. datum	Kapitalunderstödets max.-belopp, kr.	Antal medl. den 31/12 1925
1	122	Bk. Seger uf.	Malmö	1916 28/12	600	379
2	128	Uf. vid dödsfall bland medlemmarne i Halmstad—Nässjö järnvägs pk.	Halmstad	»	1 000	639
3	125	Håbo härads uf.	Bålsta	»	1 000	71
4	126	Älvsborgs läns norra distriktloges uf.	Trollhättan	30/12	200	653
5	127	Uf. Bromanska kassan	Stockholm	»	200	546
6	130	Uf. 501 i Skillinge	Skillinge	1917 31/1	1 000	246
7	132	Uf. Posttjänstemännens bhk.	Stockholm	15/3	500	269
8	133	Tjänstemännens vid riksbankens huvudkontor enskilda uf.	Stockholm	24/3	500	161
9	134	Uf. Polispersonalens i Stockholm enskilda begr. och understödskassa	Stockholm	10/4	1 000	1 451
10	135	Brödraförbundets uf. 201	Oskarshamn	»	500	201
11	137	Brödravännernas uf. 251	Oskarshamn	27/4	500	251
12	139	Vetlanda hundramannafören:s sk:s uf.	Vetlanda	3/5	300	355
13	141	Ålderstigne män och kvinnors uf.	Långedrag	»	250	643
14	155	Uppsala specerieförenings uf.	Uppsala	17/11	300	53
15	156	S. W. B. uf.	Västerås	30/11	1 000	1 073
16	173	Degerfors arbetares uf.	Degerfors	1918 16/10	1 000	857
17	176	Uf. Karlshamns livförsäkringsförening	Karlshamn	1919 30/4	500	112
18	177	Bk. S. S., uf.	Karlskrona	»	250	1 934
19	182	Sv. Frisör-för:s dödsfallsfond n:r I, uf.	Stockholm	30/9	300	542
20	183	» » » » II, »	Stockholm	»	300	542
21	184	» » » » III, »	Stockholm	»	300	542
22	185	» » » » IV, »	Stockholm	»	300	542
23	188	Tjänstemännens nya uf. inom 3:dje trafikdistr. av Statens järnvägar	Malmö	31/12	300	2 757
24	189	Stockholm—Västerås—Bergslagens järnvägars bk. litt. A. uf.	Stockholm	»	750	1 218
25	190	S. V. B. järnvägars bk. litt. B. uf.	Stockholm	»	750	1 218
26	194	Uf. vid Stockholms stads verk och inrättningar	Stockholm	1920 26/2	500	431
27	197	Uf. 100—1 i Söndrum	Halmstad	19/3	500	75
28	199	Uf. Sällskapet Nordens vänners bf.	Stockholm	30/6	300	215
29	203	Munksjö ab:s arbetares bhk, uf.	Jönköping	1921 26/2	300	582
30	205	Bjuvs arbetares uf.	Bjuv	30/6	1 000	941
31	211	Hedemora femhundramannaförening, uf.	Hedemora	12/12	500	201
32	216	Sveriges mek. verkmästareförb. bk. A., uf.	Stockholm	1922 16/6	500	2 139
33	217	» » » » B., »	Stockholm	»	300	2 139
34	219	Uf. 501 A. Nyvång	Nyvång	14/12	500	342
35	220	» » B. »	Nyvång	»	500	342
36	224	Uf. sbk. Blomkronans bf.	Stockholm	1923 18/6	300	6 796
37	227	Flottans maskinisters i Karlskrona uf.	Karlskrona	1924 27/2	500	567
38	229	Monopolets arb. bk., uf.	Stockholm	12/3	500	1 150
39	231	Sjöunderofficerssällskapets i Karlskrona bf. n:r 1 (uf.)	Karlskrona	20/3	500	874
40	232	Sjöunderoff.-sällsk:s i Karlskrona bf. n:r 2 (uf.)	Karlskrona	»	500	874
41	233	Poliskårens i Göteborg försäkr.för. n:r 1 (uf.)	Göteborg	4/4	1 000	640
42	234	» » » » 2 »	Göteborg	»	500	640
43	235	Bk. Nya tiden, uf.	Stockholm	7/4	200	505
44	236	Poliskårens i Göteborg bk. (uf.)	Göteborg	14/4	100	1 126
45	239	Uf. Bistånd	Göteborg	27/5	100	871
46	240	Malmö folkskolekårs uf.	Malmö	11/6	400	190
47	243	Arbetarnes vid Motala verkstad uf.	Motala verkstad	30/6	100	803
48	246	Matroskårens bk. i Karlskrona, uf.	Karlskrona	29/7	150	568
49	254	Uf. 503—523 i Växjö	Växjö	21/10	500	523
50	256	Underofficerssällskapets i Stockholm uf. I	Stockholm	1/11	500	1 076
51	257	» » » » II	Stockholm	»	500	1 076
52	260	Tians begravningsuf. n:o 1	Stockholm	3/12	400	116
53	261	» » » » 2	Stockholm	»	400	116

7	8	9	10	11	12	13	
Därav kvinnliga	Summa utfäst kapitalunderstöd den 31/12 1925, kr.	Summa inkomster år 1925, kr.	Därav försäkringsavgifter, kr.	Summa utgifter år 1925, kr.	Därav utbetalningar för försäkringsfall, kr.	Tillgångar utöver skulder den 31/12 1925, kr.	
—	181 700	5 428·69	3 957·95	2 396·40	2 000·—	32 682·14	1
2	407 044	8 611·14	7 248·—	7 710·—	6 415·—	3 913·70	2
37	14 400	174·97	181·50	49·85	—	1 315·60	3
255	84 890	2 282·43	2 101·25	2 204·80	1 950·—	4 392·74	4
84	109 200	2 769·74	1 536·—	1 371·15	1 025·—	21 177·40	5
87	243 161	10 218·54	9 246·63	7 276·41	6 498·—	19 846·44	6
86	134 500	4 666·63	2 826·25	3 786·90	3 000·—	37 690·25	7
4	80 500	2 636·82	1 113·—	1 002·—	1 000·—	30 272·14	8
470	1 451 000	14 773·54	14 487·—	13 907·71	13 371·—	8 439·99	9
58	100 500	2 047·52	1 699·50	1 738·75	1 500·—	6 239·71	10
101	126 002	2 606·84	2 107·—	4 539·84	4 232.—	7 516·10	11
141	106 500	2 082·87	1 983·—	2 100·90	2 100·—	3 170·89	12
469	104 795	12 568·74	11 956·20	14 829·46	13 350·—	8 774·20	13
3	10 600	8 628·47	—	338·69	200·—	27 794·89	14
6	1 043 500	4 929·45	2 086·75	1 463·90	1 000·—	15 951·51	15
5	852 000	50 704·12	8 518·75	45 032·88	2 600·—	765 221·99	16
35	56 000	2 031·88	1 104·60	1 195·60	1 000·—	16 645·80	17
37	668 250	13 106·67	11 751·50	6 531·44	5 750·—	29 932·91	18
49	135 500	1 063·78	983·85	885·95	750·—	1 175·95	19
49	135 500	1 063·78	983·85	885·95	750·—	1 175·95	20
49	135 500	1 063·78	983·85	885·95	750·—	1 175·95	21
49	135 500	1 063·78	983·85	885·95	750·—	1 175·95	22
—	827 100	11 636·—	10 927·—	8 366·19	7 800·—	16 684·08	23
4	898 750	14 400·68	13 498·—	6 255·—	6 250·—	29 336·66	24
4	898 750	14 400·68	13 498·—	6 255·—	6 250·—	29 336·66	25
90	199 250	7 337·14	3 862·11	2 417·40	1 500·—	61 868·89	26
28	27 380	680·49	515·—	955·97	870·—	3 483·75	27
97	56 625	2 295·25	1 810·80	303·90	300·—	12 654·05	28
52	168 780	2 567·81	2 565·—	2 555·—	2 520·—	75·18	29
389	674 000	16 474·72	12 427·—	9 876·50	9 500·—	73 338·68	30
80	100 000	2 153·60	2 015·80	2 381·36	2 200·—	3 227·28	31
—	1 069 500	21 113·54	18 187·20	8 536·82	8 000·—	71 982·45	32
—	641 700	14 075·69	12 124·80	5 157·89	4 800·—	49 288·29	33
166	171 000	762·41	694·50	626·57	500·—	1 376·75	34
166	171 000	762·42	694·50	626·58	500·—	1 376·76	35
3 861	941 550	22 352·78	21 187·85	9 049·43	7 125·—	38 629·89	36
260	218 500	1 585·09	1 314·—	2 000·75	2 000·—	983·—	37
999	575 000	6 816.74	6 678·—	7 179·58	6 500·—	3 884·05	38
3	384 750	6 392·40	5 988·50	3 563·85	3 500·—	10 242·17	39
3	384 750	6 392·40	5 988·50	3 563·85	3 500·—	10 242·17	40
—	640 000	17 973·25	16 476·40	15 522·—	15 250·—	36 421·87	41
—	320 000	9 030·68	8 245·—	8 116·80	8 000·—	18 435·19	42
366	48 975	5 318·—	5 211·25	5 322·50	4 600·—	26·25	43
451	112 600	1 719·82	929·—	1 811·90	1 500·—	19 403·50	44
773	73 700	4 599·71	3 078·60	2 101·25	1 730·—	17 278·27	45
148	75 800	2 358·06	1 161·—	988·70	800·—	23 892·08	46
402	80 300	2 433·59	2 418·—	2 010·81	1 800·—	1 009·40	47
331	83 490	2 940·99	484·50	2 817·65	2 550·—	50 939·27	48
254	249 100	3 488·80	2 558·—	3 099·48	2 500·—	23 311·69	49
—	537 000	13 410·87	11 392·—	9 619·02	8 000·—	13 358·51	50
—	537 000	9 820·—	9 820·—	8 000·—	8 000·—	1 320·—	51
—	46 400	2 456·55	624·—	745·13	400·—	1 711·42	52
—	46 400	2 456·55	624·—	745·12	400·—	1 711·43	53

1	2	3	4	5	6
Reg.-n:r	Föreningens firma	Föreningens adress	Registr. datum	Kapitalunderstödets max.-belopp, kr.	Antal medl. den 31/12 1925
1 266	Intendenturkårens bk. n:o 1 (uf.)	Lidingö	1925 25/2	500	146
2 267	» » » 2 »	Lidingö	»	500	146
3 268	» » » 3 »	Lidingö	»	500	146
4 272	Sällsk. Vänskapsbrödernas assuranskassa (uf.)	Stockholm	18/3	500	200
5 273	Uf. 501—521 i Växjö	Växjö	11/4	500	473
6 274	Uf. 502—522 » »	Växjö	»	500	480
7 275	Gamleby begravningssällskap n:o 1, uf.	Gamleby	»	100	503
8 276	Gladhammars bk. (uf.)	Gladhammar	»	500	424
9 277	Stockholms folkskollärarekårs bk. (uf.)	Stockholm	»	500	644
10 278	Jonsereds uf. för bhj.	Jonsered	25/4	200	581
11 279	Poliskårens i Norrköping uf. för bhj.	Norrköping	»	500	118
12 283	Oscarsbrödernas uf. n:o 1	Oskarshamn	5/6	500	123
13 284	» » » 2	Oskarshamn	»	500	123
14 285	Sällsk. Omtänksamhetens uf.	Göteborg	»	150	809
15 289	Uf. Hälsingborgs familjerings bhj.-kassa	Hälsingborg	15/6	400	237
16 290	Uf. 500 Nosaby	Nosaby	30/7	500	425
17 291	Uf. bk. n:r 1 vid Nässjö-Oskarshamns järnväg	Eksjö	31/8	500	702
18 292	» » » 2 » » »	Eksjö	»	500	702
19 294	Bk. inom Sv. hatt- och pälsindustriarbetareförb. avd. 5 Malmö (uf.)	Malmö	8/9	500	179
20 295	Järnvägsmännens vid Falköping-Ranten uf.	Falköp.-Ranten	22/9	500	354
21 296	Skåne—Smålands järnvägsmäns bk. (uf.)	Strömsnäsbruk	»	350	140
22 297	Uf. Sv. teaterförbundets sterbhuskassa A	Stockholm	19/10	500	670
23 298	» » » » B	Stockholm	»	500	670
24 299	Uf. Maskinavdelningens bk. i Göteborg	Göteborg	»	500	724
25 300	Göteborgs fartygsbefälhavares bk. n:o 1 (uf.)[1]	Göteborg	10/12	500	—
26 301	» » » » 2 »[1]	Göteborg	»	500	—
	B. Summa	—	—	—	153 771

Tab. 2. Pensionskassor år 1925.

1	2	3	4	5	6
Reg.-n:r	Kassans firma	Kassans adress	Registr.-datum	Antal medl. d. 31/12 1925	Därav kvinnliga
	A. Registrerade kassor med godkända stadgar.				
1 18	Sveriges privatanställdas pk.-uf.	Stockholm	1917 24/3	4 500	923
2 24	Sveriges allm. verkmästareförbunds bf., uf.[2]	Stockholm	1918 31/5	4 124	—
3 31	Svenska läkarnes pk., uf.	Stockholm	1924 17/1	319	14
4 34	Kungl. Hovkapellets pensionsinrättning (uf.)	Stockholm	1925 23/5	81	—
	A. Summa	—	—	9 024	937
	B. Registrerade kassor utan godkända stadgar.				
5 9	Uf. Stockholms brevbärares änke- o. pup.k.	Stockholm	1914 31/3	319	—
6 15	Maskinisternas uf. i Hälsingborg	Hälsingborg	4/5	51	—
7 17	Uf. Göteborgs folkskollärares änkekassa	Göteborg	31/7	132	—

[1] Föreningen började sin verksamhet den 1 jan. 1926.

[2] Beloppet uppskattningsvis angivet av pensionskassan; summan försäkringsavgifter från de anställda digt ändrade sin firma till Sveriges arbetsledareförbunds bf., uf., endast kapitalunderstöd till ett Jfr not 8.

7	8	9	10	11	12	13	
Därav kvinnliga	Summa utfäst kapitalunderstöd den 31/12 1925, kr.	Summa inkomster år 1925, kr.	Därav försäkringsavgifter, kr.	Summa utgifter år 1925, kr.	Därav utbetalningar för försäkringsfall, kr.	Tillgångar utöver skulder den 31/12 1925, kr.	
—	73 000	2 060·03	1 739·—	1 707·65	1 500·—	6 566·57	1
—	73 000	2 063·51	1 727·—	1 747·66	1 500·—	6 530·04	2
—	73 000	4 085·54	1 728·—	3 758·59	1 500·—	6 541·14	3
—	69 270	3 192·95	2 199·—	2 902·42	2 190·—	15 050·19	4
211	226 700	9 293·28	8 376·—	11 140·08	10 500·—	23 113·52	5
222	236 300	8 402·13	7 325·—	9 610·18	9 000·—	26 739·18	6
275	50 300	907·47	324·50	1 524·02	1 200·—	13 389·41	7
223	92 400	4 342·52	3 980·—	4 899·05	4 700·—	9 327·11	8
540	322 000	5 993·86	4 636·30	5 424·77	4 000·—	27 225·76	9
298	116 200	1 872·56	1 408·20	1 185·51	800·—	7 622·65	10
—	50 850	1 298·45	797·50	1 233·50	1 100·—	10 504·06	11
—	61 500	330·72	184·50	105·17	—	1 624·65	12
—	61 500	330·72	184·50	105·18	—	1 624·64	13
674	113 275	3 162·92	2 487·20	2 540·92	2 050·—	13 442·11	14
57	55 696	753·04	698·50	800·85	602·40	1 235·90	15
199	125 928	1 336·26	870·—	874·40	385·50	1 277·48	16
323	122 850	2 235·80	2 177·25	1 609·35	1 342·—	1 471·37	17
323	122 850	2 235·80	2 177·25	1 609·35	1 342·—	1 471·37	18
100	89 500	396·19	347·—	253·95	—	1 215·04	19
169	177 000	2 659·94	2 593·26	1 722·14	1 174·40	2 586·61	20
3	47 250	921·09	564·—	697·15	350·—	9 417·08	21
355	335 000	4 859·20	4 000·—	4 500·—	4 000·—	17 543·11	22
355	335 000	4 859·20	4 000·—	4 500·—	4 000·—	17 543·12	23
23	362 000	9 307·44	8 611·—	8 307·90	8 000·—	16 509·64	24
—	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	26
52 706	**91 010 944·—**	**2 458 175·11**	**1 805 155·38**	**1 605 179·11**	**1 342 265·15**	**12 561 308·59**	

Nominativa uppgifter.

7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Antal pensionärer d. 31/12 1925	Därav med änke- o. pupillpension	Högsta pensionsbelopp, som ställes i utsikt, kr.	Summa inkomster år 1925, kr.	Därav: försäkringsavgifter, kr.	Därav: bidrag från utomstående (arbetsgivare o. d.), kr.	Summa utgifter år 1925, kr.	Därav utbetalningar för försäkringsfall, kr.	Tillgångar utöver skulder d. 31/12 1925, kr.	
218	206	60 % av lön	3 835 758·80	[3] 869 715·44	[3] 1 898 412·73	664 274·74	97 117·47	20 541 053·01	1
—	—	[4] 2 000·—	34 915·87	26 290·07	—	9 091·80	8 400·—	208 163·58	2
—	—	10 000·—	47 491.78	32 092·09	—	18 348·98	—	37 483·13	3
53	23	2 000·—	91 008·40	9 783·56	3 000·—	65 037·24	58 933·25	1 318 263·58	4
271	**229**	—	**4 009 174·35**	**987 881·16**	**1 901 412·73**	**756 752·26**	**164 450·72**	**22 104 963·25**	
53	53	200·—	10 837·68	1 566·—	198·19	6 923·25	6 201·—	113 491·96	5
1	1	200·—	2 388 43	743·86	—	286·60	60·—	35 228·57	6
7	7	200·—	1 907·24	—	—	1 124·67	1 000·—	31 791·21	7

och arbetsgivarbidrag dock exakt. — [3] Efter stadgeändring den 17/12 1925 beviljar föreningen, som samtibelopp av högst 550 kr. Jfr not 1, sid. 454. — [4] Kapitalunderstöd, som kan utbytas mot pension.

1	2	3	4	5	6
Reg.-n:r	Kassans firma	Kassans adress	Registr.-datum	Antal medl. d. 31/12 1925	Därav kvinnliga
1	21 Uf. Pensionsinrättningen i Göteborg	Göteborg	1914 3/11	62	16
2	24 Maskinistföreningens i Stockholm uf.	Stockholm	31/12	869	—
3	27 Uf. Landskrona o. Hälsingborgs järnvägars pk.	Landskrona	1915 14/1	263	—
4	33 Uf. A.-B. Robertsfors arbetares pk.	Robertsfors	31/5	341	—
5	48 Fiskebäckskils sjökapteners pk., uf.	Fiskebäckskil	31/12	147	—
6	49 Göteborgs frivilliga pens.-o. uf.	Göteborg	»	228	20
7	57 Pk. Gutenbergska stiftelsen-uf.	Stockholm	»	256	21
8	58 Uf. Hälsingborg—Hässleholms järnvägars pens.- samt änke- o. pup.k.	Hälsingborg	»	391	2
9	60 Försäkringsab. Skandias o. Frejas befattningshavares änke- o. pup.k., uf.	Stockholm	»	87	—
10	63 Svenska konstnärernas uf.	Stockholm	»	71	27
11	65 Gävle—Dala järnvägsab:s pi., uf.	Gävle	»	161	—
12	66 Gävle—Dala järnvägs änke- o. pup.k., uf.	Gävle	»	710	—
13	67 Gävle—Dala järnvägs pk., uf.	Gävle	»	475	—
14	69 Uf. Göteborgs maskinistförenings pk.	Göteborg	»	87	—
15	71 Uf. Nässjö—Oskarshamns järnvägs pens.- samt änke- o. pup.k.	Eksjö	»	36	—
16	72 Uf. Oxelösund—Flen—Västmanlands järnvägsab. pk.	Eskilstuna	»	312	—
17	74 Uf. Malmö—Genarps järnvägs pk.	Malmö	»	24	—
18	77 Uf. Stockholm—Västerås—Bergslagens nya järnvägsab:s pensions- samt änke- o. pup.k.	Stockholm	»	1 062	4
19	78 Bergslagernas järnvägars pens.- samt änke- o. pup.k., uf.	Göteborg	1916 1/3	2 244	6
20	82 Barnmorskornas i Stockholm uf.	Äppelviken	31/3	68	68
21	84 Uf. Gävle poliskårs pk.	Gävle	»	77	—
22	86 Uf. Halmstad—Nässjö järnvägs pk.	Halmstad	»	559	1
23	88 Uf. Vallby arbetareförenings livräntekassa	Hammenhög	6/4	553	252
24	90 Lantmätarnas i Västerbottens län uf.	Umeå	29/4	34	—
25	92 Pk. Arbetarnes ring, uf.	Stockholm	»	71	41
26	94 Enskilda järnvägarnes pk., uf.	Stockholm	»	8 415	58
27	96 Kvinnliga kontoristföreningens i Stockholm pk., uf.	Stockholm	»	201	201
28	97 Pi. för lärarinnor vid Sveriges högre skolor för kvinnlig ungdom, uf.	Stockholm	31/5	257	257
29	98 Stockholms norra spårvägars personals pensionsfören., uf.	Stockholm	»	79	7
30	100 Uf. Kristianstads borgerskaps pi.	Kristianstad	30/6	98	—
31	102 Uf. Uddevalla—Vänersborg—Herrljunga järnvägs personals pensions- samt änke- o. pup.k.	Vänersborg	»	192	—
32	103 Uf. Klarälvsbanornas pensions- samt änke- o. pup.k.	Stockholm	»	270	3
33	108 Uf. Kungl. Svea artilleriregementes officerskårs pensionsför.	Stockholm	12/8	63	—
34	114 Uf. Polispersonalens i Stockholm enskilda änke- o. pup.k.	Stockholm	30/11	633	—
35	118 Operakörens enskilda uf.	Stockholm	30/11	69	35
36	128 Uf. Poliskårens i Hälsingborg ensk. pens.- samt änke- och pup.k.	Hälsingborg	30/12	74	—
37	129 Aftonbladets personals pk.-uf.	Stockholm	»	120	13
38	131 Underofficerarnas vid Kungl. Svea livgarde uf.	Stockholm	1917 15/3	51	—
39	136 Uf. De handlandes lik-compani i Kristianstad	Kristianstad	13/4	81	—
40	138 Uf. Flottans underofficerares vid Karlskrona station gratialkassa	Karlskrona	30/4	145	—
41	140 Uf. Fortifikationsofficerarnas pk.	Stockholm	3/5	70	—
42	142 Uf. Göteborgs mekaniska arbetsledares pk.	Göteborg	21/5	61	—
43	144 Uf. Kungl. Wendes art.reg:tes underofficerskårs enskilda pens.-fören.	Kristianstad	16/8	56	—
44	145 Handelsbokhållarnes pensions- o. uf.	Stockholm	»	436	—
45	146 Minuthandelsföreningens pk., uf.	Stockholm	»	203	86
46	147 Sjökaptenernas i Göteborg pk., uf.	Göteborg	»	425	—

* Pensionens storlek beroende på den ekonomiska ställningen och antalet pensionsberättigade, inbetalt kapitalunderstöd av 75 kr. — [3] Dessutom 60 kr. såsom tillägg för varje barn. — [4] Dessutom kapitalunder-

7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Antal pensionärer d. 31/12 1925	Därav med änke- o. pupillpension	Högsta pensionsbelopp, som ställes i utsikt, kr.	Summa inkomster år 1925, kr.	Därav: försäkringsavgifter, kr.	Därav: bidrag från utomstående (arbetsgivare o. d.), kr.	Summa utgifter år 1925, kr.	Därav utbetalningar för försäkringsfall, kr.	Tillgångar utöver skulder d. 31/12 1925, kr.	
43	20	900·—	50 919·29	2 675·03	—	57 786·59	54 132·—	903·265·73	1
7	—	[1] 200·—	19 546·42	5 576·45	3 400·—	11 967·65	2 400·—	183 078·64	2
72	41	60 % av lön	202 418·51	47 344·07	53 627·66	68 790·66	64 575·16	1 993 084·89	3
138	50	100·—	13 608·08	951·—	711·—	12 046·50	11 890·—	233 796·41	4
92	27	*	1 565·08	315·—	—	1 326·04	1 219·—	21 052·27	5
138	76	*	17 620·85	3 270·—	—	11 724·64	10 604·—	238 709·69	6
98	3	[2] 100·—	9 526·58	1 234·—	1 083·—	10 269·45	9 825·—	162 678·89	7
118	61	60 % av lön	240 634·91	69 050·05	69 050·05	124 476·10	119 466·42	1 906 305·20	8
8	8	2 000·—	46 542·48	15 358·50	4 000·—	8 200·—	8 200·—	527 647·94	9
18	—	400·—	15 105·50	262·—	—	9 135·20	7 550·—	279 375·06	10
122	—	70 % av lön	217 265·66	18 302·28	120 000·—	142 239·01	138 846·56	1 563 545·48	11
142	142	35 % av lön	234 126·90	48 388·07	38 960·33	82 299·01	78 626·07	2 617 831·17	12
5	—	70 % av lön	236 422·27	34 045·90	45 925·86	13 251·52	5 163·67	2 870 842·06	13
105	60	*	6·305·—	101·—	1 350·—	5 466·60	4 429·—	126 538·94	14
106	53	50 % av lön	130 309·65	5 239·30	108 095·04	67 439·38	67 247·88	854 836·65	15
206	106	60 % av lön	230 558·53	29 523·64	64 004·91	178 160·23	177 178·01	2 517 287·23	16
4	4	50 % av lön	8 372·08	2 190·24	3 000·—	3 241·20	2 971·20	69 174·19	17
330	181	70 % av lön	858 947·—	193 970·77	231 512·24	281 016·02	276 207·96	7 743 773·21	18
478	227	80 % av lön	1 636 478·62	335 972·17	497 300·66	537 532·77	529 247·67	15 784 721·29	19
20	—	200·—	7 426·86	380·—	—	5 774·85	5 150·—	141 661·21	20
33	20	[3] 300·—	10 582·37	2 466·25	1 500·—	8 449·90	7 037·16	122 229·88	21
153	71	60 % av lön	470 013·90	103 275·80	119 850·62	137 917·44	130 089·64	4 599 115·27	22
85	—	*	8 778·24	1 108·64	—	4 503·69	4 180·70	123 846·66	23
21	21	300·—	7 687·04	1 550·—	—	7 914·35	5 010·—	64 401·59	24
46	—	*	8 546·39	387·—	—	7 720·59	2 880·—	58 988·99	25
1 471	763	70 % av lön	6 290 036·42	1 669 136·32	1 817 100·59	1 215 083·59	1 104 103·74	58 518 100·50	26
32	—	100·—	40 023·98	24 000·16	550·—	9 019·23	8 055·—	313 980·56	27
160	—	1 128·—	153 055·94	7 890·—	18 750·—	83·809·50	79 356·38	2 499 993·10	28
93	46	50 % av lön	95 581·54	15 385·89	15 114·37	34 930·10	31 302·75	1 138 584·37	29
65	32	*	8 154·37	1 320·—	—	7 006·02	6 260·—	135 343.78	30
72	42	70 % av lön	129 328·36	33 280·16	38 042·60	33 608·30	31 593·—	1 181 981·40	31
72	36	65 % av lön	141 366·20	42 572·28	29 862·33	59 971·18	57 629·50	1 306 342·18	32
26	—	450·—	19 018·61	5 301·83	—	10 962·67	10 791·67	230 355·63	33
109	109	300·—	26 866·39	9 743·42	—	21 456·44	19 683·33	307 443·33	34
20	—	[4] 75·—	7 641·76	555·—	2 127·90	2 692·40	1 635·40	78 169·89	35
14	6	600·—	18 067·73	978·—	9 095·09	5 814·83	5 798·33	155 836·58	36
33	—	200·—	6 485·97	765·69	—	5 201·95	4 987·50	113 603·79	37
41	10	[5] 300·—	8 767·97	2 415·—	150·—	5 734·40	5 324·25	107 433·53	38
31	31	*	7 687·26	504·—	—	5 759·96	5 425·—	122 488·89	39
73	73	96·—	6 890·16	2 640·—	—	7 350·40	6 826·—	75 307·27	40
26	—	800·—	33 004·96	6 730·80	—	25 493·04	23 266·66	456·466·44	41
—	—	600·—	1 446·94	—	—	150·—	—	39 093·39	42
51	—	110·—	8 127·60	1 540·—	—	7 119·90	6 885·—	95 768·20	43
130	74	400·—	46 783·29	1 740·—	—	40 020·42	35 600·—	822 961·16	44
131	28	150·—	30 511·59	1 870·—	—	22 655·77	19 512·50	461 266·07	45
364	186	*	61 757·47	5 934·40	26 696·95	30 367·05	23 385·—	609 803·96	46

belopp m. m. — [1] Dessutom kapitalunderstöd av 200 kr. samt tillfälligt understöd av 50 kr. — [2] Dessutom stöd av 300 kr. — [5] Dessutom kapitalunderstöd av 150 kr.

1	2		3	4	5	6
	Reg.-n:r	Kassans firma	Kassans adress	Registr.-datum	Antal medl. d. 31/12 1925	Därav kvinnliga
1	148	Uf. Rörstrands pk.	Stockholm	1917 6/9	638	282
2	149	Officerskårens vid Kungl. Gotlands inf.reg:te enskilda pk., uf.	Visborgs slätt	15/9	14	—
3	150	Kalmar stifts enskilda änke- o. pup.k., uf.	Kalmar	19/9	104	—
4	151	Operabalettens enskilda uf.	Stockholm	»	30	25
5	152	Svenska sjuksköterskornas allm. pensionsfören., uf.	Stockholm	5/10	1 188	1 188
6	153	Kullens fartygsbefäls pk., uf.	Höganäs	31/10	211	—
7	154	Skandinaviska Kreditab:s tjänstepers. änke- o. pup.k., uf.	Stockholm	7/11	956	—
8	157	Uf. A.-B. Cohns Kemiska Tvätts pk.	Stockholm	18/12	9	9
9	158	Sällskapet Enighet och Nytta, uf.	Mollösund	1918 31/1	143	29
10	159	Pk. Scania, uf.	Malmö	20/2	119	—
11	160	Major S. Behms minnesfonds änke- o. pup.k., uf.	Sollefteå	»	62	—
12	161	Underofficerskårens vid K. IV uf.	Eksjö	28/2	23	—
13	162	Uf. Fortifikationsunderofficerarnes pk.	Stockholm	6/3	117	—
14	163	Uf. Kungl. Wendes art.-reg:tes off.-kårs ensk. pensionsfören.	Kristianstad	8/5	57	—
15	164	Uf. Bistånd på ålderns dag, pk.	Stockholm	»	249	52
16	166	Bok- och musikhandlarnes pensions- o. uf.	Stockholm	31/5	605	250
17	167	Malmö spårvägspersonals pk., uf.	Malmö	»	301	2
18	168	Arbetarnes pk. i Tärna socken, uf.	Tärna (Västml.)	21/6	244	118
19	169	Skomakaremästareföreningens i Stockholm uf.	Stockholm	2/8	111	67
20	170	Uf. Wendes art.-reg:tes underofficerskårs änke- o. pup.k.	Kristianstad	18/8	48	—
21	171	Sala fabriks- och hantverksförenings pk., uf.	Sala	30/8	108	—
22	172	Musikkårens vid Kungl. Jönköpings reg:te ensk. pensions- samt änke- o. pup.k., uf.	Jönköping	»	22	—
23	174	Trälleborgs hantverksförenings pk., uf.	Trälleborg	18/12	66	10
24	175	Uf. Svenska missionsförbundets pk.	Stockholm	1919 31/1	626	117
25	178	Poliskårens i Malmö pensions- samt änke- o. pup.k., uf.	Malmö	30/4	205	—
26	179	Uf. Uppsala—Gävle järnvägsab:s tjänstepers. änke- o. pup.k.	Gävle	14/5	80	—
27	180	Generalstabens litografiska anstalts pk., uf.	Stockholm	8/9	21	8
28	181	Tjänstepers. i A.-B. Svenska Handelsbanken änke- och pup.k., uf.	Stockholm	30/9	1 427	154
29	186	Svenska lärarinnornas pensionsförening, uf.	Stockholm	15/11	1 151	1 151
30	187	A.-B. J. A. Wettergren & C:os administrationspers. pensions- o. sparkassa, uf.	Göteborg	»	39	8
31	191	Svenska baptistpredikanternas pk., uf.	Stockholm	31/12	218	—
32	192	Malmö sjöfartsintresserades pensions- o. uf.	Malmö	1920 19/2	35	—
33	196	Dalelfvarnes flottningsförenings pk., uf.	Gävle	17/3	56	—
34	198	Stockholms arbetareförenings uf. (f. d. Pensionsfonden)	Stockholm	19/4	295	148
35	200	Karlstads stifts läroverks änke- och pup.k., uf.	Karlstad	1921 8/1	77	—
36	201	Tjänstepers. i A.-B. Svenska Handelsbanken pk., uf.	Stockholm	17/1	1 126	227
37	202	Uf. Västernorrlands läns landsstats pk.	Härnösand	28/1	71	—
38	204	Trävaruab. Dalarnes pk., uf.	Vansbro	7/5	63	2
39	206	Göteborgs kontoristförenings pk., uf.	Göteborg	12/8	57	19
40	207	Korsnäs sågverks ab:s personals pk., uf.	Gävle	10/11	184	3
41	208	Korsnäs sågverks ab:s personals änke- o. pup.k., uf.	Gävle	»	137	—
42	209	Dalelfvarnes flottningsförs personals änke- o. pup.k., uf.	Gävle	14/11	49	—
43	212	Stockholms poliskårs änke- o. pup.k., uf.	Stockholm	19/12	220	—
44	213	Kvinnliga missionsarbetares (K. M. A:s) pk., uf.	Stockholm	22/12	10	10
45	214	Uf. Dramatiska o. musikaliska artisternas pensionsfören.	Stockholm	31/12	259	107
46	215	Sveriges kommunalanställdas pk., uf.	Stockholm	1922 6/6	724	81
47	218	Uf. Borgerskapets i Mariestad enskilda pk.	Mariestad	14/12	108	23
48	221	Försäkringsab. Atlanticas tjänstemäns pk., uf.	Göteborg	20/12	39	10
49	222	Uf. Svenska publicisternas pk.	Stockholm	1923 22/3	118	11
50	223	Kungl. Hälsinge reg:tes musikkårs ensk. pk., uf.	Gävle	6/4	26	7

* Pensionens storlek beroende på den ekonomiska ställningen och antalet pensionsberättigade, inbetalt — [3] Dessutom tilläggspension om kassans tillgångar överstiga 32 000 kr. — [4] Dessutom tilläggspension i [7] Genom särskilt beslut för löpande år högst 62·5 % av lön. — [8] Dessutom kapitalunderstöd av 150 kr. —

7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Antal pensionärer d. 31/12 1925	Därav med änke- o. pupillpension	Högsta pensionsbelopp, som ställes i utsikt, kr.	Summa inkomster år 1925, kr.	Därav: försäkringsavgifter, kr.	Därav: bidrag från utomstående (arbetsgivare o. d.), kr.	Summa utgifter år 1925, kr.	Därav utbetalningar för försäkringsfall, kr.	Tillgångar utöver skulder d. 31/12 1925, kr.	
82	29	150·—	22 682·68	2 590·50	150·—	11 213·96	9 430·—	169 333·53	1
—	—	1 500·—	4 308·—	1 514·13	1 000·—	171·41	—	38 353·72	2
100	100	*	11 631·80	2 722·80	—	9 983·31	9 506·25	166 992·41	3
—	—	[1] 200·—	4 954·51	489·—	1 000·—	380·03	—	62 775·18	4
217	—	*	223 514·24	60 178·—	—	92 760·15	72 444·50	3 189 948·76	5
121	48	*	6 368·43	1 797·80	500·—	4 674·40	4 338·—	74 993·28	6
61	61	1 800·—	228 035·22	68 086·24	88 613·76	47 642·75	43 255·—	1 576 151·12	7
—	—	70 % av lön	5 289·24	108·96	—	1 245·60	—	88 369·78	8
79	38	*	1 029·99	168·—	—	858·94	561·—	16 817·61	9
69	48	*	12 505·52	840·—	100·—	10 265·—	9 490·—	79 293·82	10
2	2	450·—	1 007·54	400·—	—	483·50	476·—	17 028·08	11
—	—	60·—	979·91	264·—	—	229·—	—	17 507·33	12
19	1	200·—	15 566·90	6 327·67	—	5 046·81	3 637·49	175 297·58	13
31	—	400·—	14 803·11	2 396·—	—	12 385·95	11 998·76	155 828·70	14
13	13	350·—	48 772·92	11 041·55	2 615·10	3 931·77	2 143·75	889 280·41	15
141	61	375·—	115 663·12	24 141·25	14 000·—	77 824·—	45 181·25	1 144 360·61	16
—	—	300·—	9 616·72	3 580·—	421·—	452·02	—	119 611·45	17
41	10	100·—	1 377·68	88·18	—	1 007·50	880·—	27 106·80	18
49	23	[2] 500·—	30 395·81	182·—	—	28 799·50	24 375·—	568 791·89	19
42	42	*	3 508·42	910·—	700·—	2 536·03	2 465·83	36 295·59	20
23	9	200·—	13 454·83	820·—	11 000·—	1 260·02	1 127·52	34 425·02	21
15	2	[3] 100·—	1 933·04	90·—	—	2 015·30	1 660·—	33 219·44	22
34	7	100·—	1 239·03	270·—	—	852·67	783·42	21 493·34	23
95	46	* [4] 500·—	197 653·66	69 196·46	39 096·26	40 029·84	32 940·62	1 691 234·25	24
61	29	600·—	25 461·26	2 652·—	150·—	20 582·91	19 712·32	439 280·66	25
63	63	25 % av lön	34 951·53	7 424·97	722·74	18 485·05	18 485·05	556 596·17	26
2	—	2 000·—	5 134·63	1 376·16	834·74	2 240·—	2 000·—	58 946·19	27
10	10	[5] 1 600·—	305 073·08	118 458·26	116 200·24	21 446·78	19 150·—	1 447 754·20	28
346	—	*	257 744·15	46 300·—	24 840·—	114 304·72	102 116·02	3 591 786·69	29
3	1	75 % av lön	44 757·26	10 489·18	12 142·50	13 559·78	3 555·25	421 821·31	30
64	17	*	32 608·58	4 527·—	4 692·05	22 708·10	21 000·—	469 952·39	31
52	30	*	3 916·37	—	—	2 655·95	2 300·—	72 575·15	32
7	—	65 % av lön	20 424·86	6 618·28	6 618·28	3 396·73	790·—	132 642·95	33
238	—	*	8 490·32	252·50	8 000·—	9 110·10	8 671·—	4 027·76	34
41	41	*	3 711·38	1 058·61	347·84	2 468·02	2 210·42	43 173·58	35
11	—	80 % av lön	650 640·12	116 541·59	60 000·—	41 911·—	41 886·—	8 846 279·23	36
29	29	600·—	20 379·18	2 450·—	—	8 280·05	7 016·40	324 534·98	37
4	—	65 % av lön	35 759·84	10 552·35	10 552·35	13 248·15	900·55	267 358·98	38
12	—	1 200·—	19 410·75	6 468·94	—	4 871·95	3 501·10	232 992·39	39
32	—	50 % av lön	127 260·82	20 192·92	21 764·77	5 656·28	4 672·65	643 953·25	40
16	16	[6] 25 % av lön	58 150·45	9 550·15	9 550·15	5 633·07	4 792·97	406 508·01	41
17	17	[6] 25 % av lön	13 177·46	3 656·28	3 656·28	3 774·99	2 971·08	106 096·98	42
1	1	864·—	30 666·01	24 250·—	—	1 974·73	416·—	85 124·50	43
2	—	[7] 50 % av lön	14 493·79	563·64	9 251·98	2 400·—	2 400·—	105 087·42	44
60	—	[8] 300·—	27 420·57	2 220·—	—	23 514·28	18 816·67	470 706·66	45
18	18	60 % av lön	363 767·34	329 237·27	—	47 697·65	3 142·94	987 024·00	46
18	4	100·—	2 881·72	—	—	1 715·25	1 425·—	57 602·37	47
—	—	[9] 75 % av lön	34 761·07	6 170·12	12 339·90	344·35	—	241 302·17	48
53	14	10 000·—	93 764·87	37 276·75	400·—	42 642·30	19 825·—	935 953·28	49
18	7	100·—	2 367·58	110·—	—	2 116·55	1 875·—	36 609·90	50

belopp m. m. — [1] Dessutom kapitalunderstöd av 300 kr. — [2] Dessutom kapitalunderstöd av högst 150 kr. vissa fall. — [5] Dessutom kapitalunderstöd av 300 kr. — [6] Dessutom 100 kr. tillägg för varje barn. — [9] Dessutom kapitalunderstöd av 500 kr.

1 Reg.-n:r	2 Kassans firma	3 Kassans adress	4 Registr.-datum	5 Antal medl. d. 31/12 1925	6 Därav kvinnliga
1 226	Götaverkens tjänstemäns och befäls pk., uf.	Göteborg	1923 27/12	197	15
2 228	Ångfartygsbefälhavaresällsk:s pk. (uf.)	Stockholm	1924 7/3	119	—
3 230	Sjökaptens-societetens i Stockholm pk. (uf.)	Stockholm	17/8	95	—
4 237	Uf. Kungl. Svea art.-reg:tes underoff.-kårs änke- o. pup.k.	Stockholm	14/5	72	—
5 238	Underofficerares v. Flottan i Stockholm begr. o. gratialk. (uf.)	Stockholm	»	176	89
6 241	Underofficerskårens vid Kongl. Göta art.-reg:te pf. (uf.)	Göteborg	11/6	72	—
7 242	Änkekassan vid Höganäsverken, uf.	Höganäs	30/6	895	—
8 244	Försäkringsanstaltens i Norberg pk. (uf.)	Norberg	»	397	33
9 245	Sveriges handelsresandeförening (uf.)	Stockholm	»	1 358	—
10 247	Uf. Kalmar stads hantv.-borgares änke- o. pup.k.	Kalmar	5/8	67	—
11 248	Säfsnäs järnvägs pk., uf.	Fredriksberg	15/8	38	—
12 249	*Malmö brandkårs ensk. pens.- samt änke- o. pup.k., uf.*	Malmö	18/8	54	—
13 250	Torekovs ensk. änkekassa (uf.)	Torekov	4/9	45	—
14 251	Fårö pf (uf.)	Fårösund	»	737	399
15 252	Lunds borgerskaps uf.	Lund	»	104	5
16 253	Uf. Solidaritet [7]	Stockholm	10/9	—	—
17 255	Bokbindarmästareför:s i Stockholm pk., uf.	Stockholm	27/10	33	—
18 258	Kungl. Dalreg:tets officerskårs pk., uf.	Falun	6/11	67	—
19 259	Uf. Svenska teaterförbundets pk.	Stockholm	24/11	23	10
20 262	Köpmansgillet i Visby (uf.)	Visby	20/12	93	—
21 263	Göteborgs handelsresandeförening (uf.)	Göteborg	1925 13/1	459	—
22 264	Södra Sveriges handelsresandeför., Malmö (uf.)	Malmö	19/1	211	—
23 265	Mollösunds pens.- o. uf.	Mollösund	24/2	205	84
24 269	Ö. Tomarps pk. (uf.)	Tommarp	4/3	107	57
25 270	Stockholms tullpackhuslags pk. (uf.)	Stockholm	12/3	112	—
26 271	» » änke- o. pup.k. (uf.)	Stockholm	»	99	—
27 280	Tjänandes inom F. M. O:s stockholmsloger ensk. änke- o. pup.k., uf.	Stockholm	25/4	128	—
28 281	Kullens allmänna pens.- o. uf.	Höganäs	25/5	434	232
29 282	Uf. Hässleholms hantverks- o. industriför:s pens.- o. u.fond	Hässleholm	»	62	—
30 286	Norrköpings handelsresandeför. (uf.)	Norrköping	6/6	145	—
31 287	Skanörs o. Falsterbo stads sjökaptens pens.- o. uf.	Skanör	»	110	—
32 288	Artisternas o. litteratörernas pens.för. (uf.)	Stockholm	15/6	136	47
33 293	*Uf. Sveriges konduktör- och packmästareför:s. 2:dra sektions* ensk. kassa	Hälsingborg	31/8	61	—
	B. Summa	—	—	41 446	6 20
	C. Från lagen undantagna pensionskassor.				
34	Universitetets i Uppsala pi. för tjänstemäns änkor och barn	Uppsala	—	123	—
35	Vaktbetjäningens vid Uppsala universitet pi. för änkor och barn	Uppsala	—	41	—
36	Fören. till bered. av understöd åt änkor o. oförsörjda barn efter häradshövdingar, landssekreterare o. landskamrerare	Stockholm	—	205	—
37	Lotsverkets enskilda pk.	Stockholm	—	889	—
38	Kungl. teatrarnas pi.	Stockholm	—	256	140
39	Civilstatens änke- o. pup.k.	Stockholm	—	12 257	—
40	Prästerskapets änke- o. pup.k. [9]	Stockholm	—	2 786	—
41	Bankostatens änke- o. pup.k.	Stockholm	—	181	—
42	Änke- o. pup.k. vid Riksbankens avdelningskontor o. pappersbruk	Stockholm	—	227	—
43	Änke- o. pup.k. vid Stockholms stads ämbetsverk	Stockholm	—	2 110	—
44	Arméns nya änke- o. pup.k. [10]	Stockholm	—	8 099	—
	C. Summa	—	—	27 174	140

* Pensionens storlek beroende på den ekonomiska ställningen och antalet pensionsberättigade, inbeta
[3] Dessutom kapitalunderstöd av 225 kr. — [4] Dessutom kapitalunderstöd: vid hustrus död 30 kr., vi
eningen har ej trätt i verksamhet. — [8] Avser antal utgående pensioner. — [9] Uppgifterna avse tid

7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Antal pensionärer d. 31/12 1925	Därav med änke- o. pupillpension	Högsta pensionsbelopp, som ställes i utsikt, kr.	Summa inkomster år 1925, kr.	Därav: försäkringsavgifter, kr.	Därav: bidrag från utomstående (arbetsgivare o. d.), kr.	Summa utgifter år 1925, kr.	Därav utbetalningar för försäkringsfall, kr.	Tillgångar utöver skulder d. 31/12 1925, kr.	
13	3	[1] 5 000·—	142 481·82	47 891·94	47 891·94	19 966·21	17 092·21	1 047 923·56	1
26	—	*	16 555·95	1 410·—	500·—	8 242·78	8 242·78	216 137·64	2
57	21	[2] 100·—	20 337·09	—	5 100·—	10 150·78	8 849·72	255 424·96	3
20	20	*	2 104·96	1 017·88	—	1 705·60	1 671·—	17 839·64	4
24	—	[3] 20·—	1 566·64	412·—	—	2 071·33	465·—	18 072·91	5
28	—	*	4 643·10	540·—	—	24 986·38	3 510·—	41 392·71	6
200	200	[4] *	22 301·86	5 441·35	—	25 617·60	16 022·09	281 524·87	7
408	120	*	1 100·65	246·20	—	1 085·42	947·72	19 889·69	8
152	120	[5] 600·—	171 259·02	69 840·—	15 419·45	117 456·44	80 337·50	1 485 287·60	9
26	26	150·—	5 701·67	—	—	3 583·05	3 200·—	88 793·48	10
18	6	20 % av lön	14 961·88	5 116·80	4 039·03	10 098·70	10 083·70	110 427·64	11
9	5	30 % av lön	10 625·25	1 598·79	3 640·83	3 185·45	2 885·45	61 413·06	12
10	10	250·—	1 079·09	—	—	553·05	520·—	21 290·55	13
—	—	100·—	2 663·—	155·75	52·50	283·45	—	44 468·12	14
42	34	200·—	7 489·51	742·—	—	5 255·95	4 674·—	144 160·11	15
—	—	[5] 700·—	—	—	—	—	—	—	16
12	3	*	35 000·69	—	—	21 473·94	18 900·—	257 915·45	17
20	—	500·—	18 777·56	3 680·—	—	11 410·50	10 458·84	266 576·89	18
—	—	4 000·—	11 633·01	2 831·56	—	699·69	—	172 147·49	19
61	36	*	15 014·54	3 000·—	—	10 492·47	8 750·—	245 240·57	20
50	40	[5] 600·—	50 576·73	17 260·—	5 390·—	35 401·78	12 175·—	539 118·86	21
5	5	[5] 600·—	17 227·27	9 970·—	—	9 374·62	725·—	134 342·53	22
58	10	*	2 316·20	869·50	—	1 540·84	1 486·—	25 317·97	23
9	—	*	1 364·05	65·—	—	687·50	221·95	28 487·50	24
14	—	1 800·—	42 334·17	36 190·—	—	17 913·70	17 550·—	131 828·94	25
1	1	[6] 300·—	3 513·64	2 585·—	—	475·50	62·50	23 478·75	26
33	33	60·—	5 767·80	585·—	1 229·—	3 009·69	2 590·—	54 830·02	27
282	60	*	2 751·20	10·—	—	2 066·55	1 557·—	59 156·33	28
8	—	*	1 670·91	444·18	—	107·05	—	16 560·46	29
17	17	[5] 600·—	15 476·82	5 710·—	—	9 702·25	5 300·—	196 431·34	30
101	58	*	3 680·41	580·—	—	2 857·65	2 464·—	58 958·51	31
52	18	300·—	30 363·45	1 710·—	—	17 102·94	13 012·50	369 650·78	32
11	4	*	1 301·96	588·—	—	872·80	610·50	13 428·96	33
9 842	**4 355**	—	**15 742 153·63**	**4 006 640·33**	**3 865 582·08**	**4 613 409·92**	**4 063 393·88**	**151 936 291·91**	
44	44	·	94 199·90	73 041·92	—	26 631·56	26 631·56	483 227·83	34
13	13	·	23 629·43	609·53	—	1 263·25	1 263·25	74 454·16	35
260	260	·	54 816·27	28 750·—	—	36 844·42	33 936·47	492 893·16	36
303	258	·	138 338·91	12 761·17	28 000·—	101 690·65	55 277·77	1 923 061·47	37
69	—	·	304 232·52	23 471·66	—	89 273·45	80 011·60	5 563 925·13	38
3 375	3 364	·	4 370 380·53	2 016 821·27	—	1 563 974·43	1 314 607·74	45 955 886·77	39
[8] 1 642	1 641	·	1 280 647·85	249 895·15	—	1 072 190·41	908 715·61	15 774 101·85	40
70	70	·	107 991·82	14 998·20	—	42 023·40	39 936·85	1 670 150·38	41
32	32	·	89 639·34	19 433·42	18 000·—	19 438·77	16 424·02	1 089 092·—	42
176	176	·	735 393·17	252 752·32	135 724·82	206 702·62	187 468·25	5 592 127·69	43
1 906	1 906	·	1 751 738·78	318 677·31	143 825·—	977 644·28	726 025·81	24 430 340·58	44
7 890	**7 764**	—	**8 951 007·97**	**3 011 211·95**	**325 549·82**	**4 137 672·24**	**3 390 298·93**	**103 049 260·97**	

belopp m. m. — [1] Dessutom kapitalunderstöd av 500 kr. — [2] Dessutom kapitalunderstöd av 100 kr. — barns död 10 kr. — [5] Dessutom kapitalunderstöd av 500 kr. — [6] Fr. o. m. år 1928 500 kr. — [7] För-/5 1925—30/4 1926. — [10]Uppgifterna avse tiden 1/7 1925—30/6 1926.

Bostadsmarknaden i rikets städer vid aprilflyttningen 1927.

Undersökningens syftemål och omfattning. Alltsedan år 1922 har socialstyrelsen årligen på grundval av uppgifter, lämnade av vederbörande kommunala myndigheter, verkställt undersökningar rörande bostadsmarknadens allmänna utveckling i rikets städer, sådan denna framträtt vid de årliga oktoberflyttningarna samt, beträffande de senaste åren, även vid fardagen i april månad. Kortfattade redogörelser för undersökningsresultaten ha lämnats i denna tidskrift.[1]

Vid undersökningen rörande ställningen på bostadsmarknaden omkring 1 april innevarande år ha uppgifterna som vanligt erhållits genom frågeformulär, som ifyllts av vederbörande kommunala myndigheter. Frågorna voro i huvudsak desamma, som vid den senaste enquêten i oktober 1926. Emellertid begärdes, att uppgifterna angående bostadstillgång och hyresnivå nu skulle avgivas särskilt för äldre och för nybyggda lägenheter. Svar ha ingått från samtliga städer, varvid dock från Djursholm meddelats, att någon egentlig hyresmarknad ej där förefinnes, varför frågorna icke kunnat besvaras.

Vid bearbetningen har liksom vid föregående tillfällen en uppdelning skett av materialet på större städer (med över 10 000 inv.) och mindre städer.

Större städer. Följande sifferrader utgöra en sammanfattning av de inkomna uppgifterna angående bostadstillgången i 39 större städer vid 1927 års aprilflyttning:

I nedanstående antal städer har tillgången uppgivits vara:

	för smålägenheter (t. o. m. 2 rum o. kök)				för medelstora lägenheter (3—5 rum och kök)				för större läg. (6 o. fl. rum o. kök)			
	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.
Äldre läg. . .	2	13	15	9	10	24	5	—	20	19	—	—
Nybyggda läg.	4	16	12	7	8	25	6	—	14[2]	21[2]	2[2]	—

Som synes, är det endast beträffande smålägenheter kommunalmyndigheterna i 7—9 städer tala om verklig brist. Knapp tillgång på dylika bostäder anses dock råda på inemot dubbelt så många orter. Å en del håll konstateras knapphet även i fråga om medelstora lägenheter, under det att tillgången på större våningar så gott som överallt synes vara god eller åtminstone tillräcklig. Att tillgången på nybyggda smålägenheter i vissa fall uppgives vara bättre än tillgången på äldre dylika torde få ses i samband

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1923, sid. 25 ff. och 877 ff., årg. 1924, sid. 894 ff., årg. 1925, sid. 530 ff. och 971 ff. samt årg. 1926, sid. 465 ff. och 947 ff. — [2] I 2 städer uppgivas inga större lägenheter ha nybyggts.

med att en stor del under senare år nytillkomna småvåningar försetts med ett flertal moderna bekvämligheter och därför betinga för mindre bemedlade svåröverkomliga hyrespris. Å andra sidan synes beträffande våningar om 6 rum och kök och däröver tillgången på äldre lägenheter vara rikligare än på moderna sådana.

Bostadsmarknadens utveckling sedan hyresstegringslagens upphävande den 1 oktober 1923 framgår av nedanstående tablå, vari uppgifterna för april 1927 med avseende på de 36 i samtliga tidigare undersökningar medtagna städerna sammanfattats till enhetssiffror under hänsynstagande till att antalet nytillkomna lägenheter endast utgör en mindre del av det totala lägenhetsbeståndet.

I nedanstående antal städer har tillgången uppgivits vara:

	för småläg. (t. o. m. 2 rum o. kök)			för medelstora lägenh. (3—5 rum och kök)			för större lägenh. (6 o. fl. rum o. kök)		
	god	tillr.	knapp otillr.	god	tillr.	knapp otillr.	god	tillr.	knapp otillr.
Okt. 1923	4		8 24	13		18 5	28		8 —
Okt. 1924	5		10 21	20		15 1	33		3 —
April 1925	5		11 20	16		19 1	33		3 —
Okt. 1925	1	6	13 16	9	21	6 —	17	16	3 —
April 1926	—	9	15 12	6	23	7 —	13	21	2 —
Okt. 1926	1	6	16 13	12	20	4 —	19	15	2 —
April 1927	3	12	13 8	10	22	4 —	17	18	1 —

Ehuru dessa siffror givetvis ej kunna göra anspråk på att exakt återge det verkliga läget, torde man dock i stort sett kunna lita på deras vittnesbörd om en tämligen jämnt fortskridande utveckling mot förbättrad tillgång även på de småläg enheter, som utgöra bostäder för befolkningens huvudmassa.

Tab. A. I kommunala nödbostäder intagna husvilla vid vissa tidpunkter åren 1923—1927.

Tidpunkter[1]	Antal i nödbostäder boende före fardagen		Antal i samband med flyttningen i nödbostäder nyintagna		Antal efter flyttningen i nödbostäder kvarboende		Antal städer, i vilka dylik inkvartering efter flyttningen förekommit
	familjer	personer	familjer	personer	familjer	personer	
Okt. 1923	·	·	·	·	1 612	·	23
Okt. 1924	1 157	5 581	622	2 993	[2] 1 549	[2] 7 305	23
April 1925	1 276	·	163	·	[3] 1 298	·	20
Okt. 1925	1 074	4 992	291	1 477	[2] 1 231	[2] 5 992	21
April 1926	946	4 864	26	139	[4] 899	[4] 4 655	17
Okt. 1926	748	3 865	72	337	[5] 708	[5] 3 695	19
April 1927	521	2 883	12	71	[6] 503	[6] 2 784	18

[1] Vid 1922 års undersökning kunde här ifrågavarande uppgifter ej erhållas för Stockholm, varför siffrorna för nämnda år icke ansetts böra medtagas i denna översikt. — [2] Antalet inkvarterade den 6 okt. — [3] Antalet inkvarterade den 10 april. — [4] Antalet inkvarterade den 8 april. — [5] Antalet inkvarterade den 11 okt. — [6] Antalet inkvarterade den 9 april.

Intrycket av en fortgående förbättring i de mindre bemedlades bostadsförsörjning bestyrkes även genom en blick på tab. A, vilken redovisar antalet genom resp. kommuners försorg provisoriskt inkvarterade husvilla vid olika tidpunkter. Antalet omhändertagna husvilla har sålunda under de senaste tolv månaderna nedgått med c:a 400 familjer om tillhopa c:a 2 000 personer och utgör nu blott omkring en tredjedel mot för tre å fyra år sedan.

Tab. B. I kommunala nödbostäder intagna husvilla i de större städerna vid 1927 års aprilflyttning.

Städer[1]	Antal i nödbostäder boende före 1 april 1927		Antal i samband med aprilflyttn. i nödbostäder nyintagna husvilla		Antal i nödbostäder boende den 9 april 1927		Städer[1]	Antal i nödbostäder boende före 1 april 1927		Antal i samband med aprilflyttn. i nödbostäder nyintagna husvilla		Antal i nödbostäder boende den 9 april 1927	
	familjer	personer	familjer	personer	familjer	personer		familjer	personer	familjer	personer	familjer	personer
Stockholm	65	305	—	—	52	237	Lund . . .	18	110	—	—	17	106
Södertälje	3	14	1	6	3	14	Landskrona	29	146	2	14	31	160
Uppsala .	18	82	—	—	18	82	Hälsingborg	105	602	1	4	99	565
Nyköping	9	44	—	—	9	44	Halmstad .	25	158	—	—	25	158
Eskilstuna	68	412	3	18	71	430	Mölndal . .	1	5	—	—	1	5
Linköping	28	152	2	12	30	164	Borås . . .	13	89	—	—	11	71
Norrköping	41	228	—	—	40	221	Örebro . .	24	103	—	—	21	92
Kalmar .	3	20	—	—	2	14	Söderhamn	—	—	1	4	1	4
Karlskrona	18	100	—	—	18	100	Sundsvall .	—	—	1	9	—	—
Malmö . .	53	313	1	4	54	317	Summa	521	2 883	12	71	503	2 784

Såsom framgår av tab. B med tillhörande not förekom i april 1927 i sammanlagt 20 av de 39 större städerna ingen husvillhet i här avsedd mening. Bland de övriga var den sålunda officiellt registrerade husvillheten störst i Hälsingborg, Eskilstuna, Malmö, Stockholm och Norrköping (jfr tab. B). Sättes antalet husvilla i relation till befolkningssiffran blir de båda förstnämnda städernas ogynnsamma ställning än mer framträdande (resp. 11·0 och 14·1 per 1 000 inv.). Vad Stockholm beträffar, har antalet i nödbostäder inkvarterade nedgått med drygt 80 % från april 1926, varför de provisoriska bostäderna till större delen kunnat avskaffas. Även Uppsala, Malmö och Halmstad visa stark folkminskning i sina provisoriska bostäder, under det att man i Linköping, som vid föregående aprilflyttning ej redovisade några husvilla, numera nödgats omhändertaga en del bostadslösa familjer.

[1] I följande större städer uppges inga inkvarteringar i provisoriska nödbostäder ha förekommit: Lidingö, Jönköping, Visby, Västervik, Kristianstad, Ystad, Trälleborg, Göteborg, Uddevalla, Trollhättan, Skövde, Karlstad, Kristinehamn, Västerås, Falun, Gävle, Härnösand, Östersund, Umeå och Luleå. Från Gävle meddelas dock, att där 30 familjer om 193 personer den 9 april voro inkvarterade i nödbostäder, churu av mera permanent karaktär.

Påpekas bör emellertid, att nu meddelade uppgifter icke kunna ge någon mera allsidig och säker uppfattning om den faktiska förekomsten av bostadslöshet å resp. orter. Siffrorna avse, som nämnts, närmast de husvilla, som genom stadens försorg inkvarterats i provisoriska nödbostäder. Dessa äro emellertid av växlande art och beskaffenhet och åtskilja sig stundom icke mycket från lägenheter, upplåtna i gatureglerings fastigheter o. d., varför de uppgiftslämnande myndigheterna ej alltid kunnat hava samma uppfattning om vilka av resp. kommuner tillhandahållna bostäder, som skulle inordnas under ifrågavarande kategori.

Vid sidan av den så att säga officiellt registrerade husvillheten förefinnas därjämte andra former av mer eller mindre utpräglad bostadslöshet. Ett antal husvilla kunna sålunda föredraga att innebo hos släktingar och vänner framför att taga sin tillflykt till kommunala nödbostäder. Vidare torde det på åtskilliga håll förekomma, att gamla och skröpliga bostäder, som ur hälsovårdssynpunkt utdömts eller bort utdömas, fortfarande användas. Beträffande ytterligare en form av »dold bostadslöshet» förelågo vid den senaste oktoberundersökningen upplysningar från Stockholm och Malmö, där resp. 435 och c:a 200 familjer uppgåvos året om bo i kolonistugor, av vilka en del dock torde ha varit av relativt solid beskaffenhet. Numera har man emellertid i båda städerna inriktat sig på att söka säkerställa kolonistugornas karaktär av uteslutande sommarbostäder.

Rörande orsakerna till husvillheten anses denna i några städer såsom Malmö och Lund övervägande bero på bristande tillgång på smärre lägenheter. I andra städer har man i främsta rummet hänvisat till de husvillas ekonomiska och sociala läge (arbetslöshet, allmän oordentlighet etc.) och därmed sammanhängande bristande betalningsförmåga. I åtskilliga fall anses båda dessa omständigheter hava samverkat. Stundom förklaras, att särskilt barnrika familjer betraktas såsom mindre önskvärda hyresgäster och därför ha svårt att erhålla bostad.

Nedgången i husvillheten sammanhänger givetvis med den starka ökning i bostadsbyggnadsverksamheten, som inträtt under senare år. Enligt en i denna tidskrift tidigare meddelad översikt var bostadsproduktionen i de större städerna under 1926 efter lägenhetsantal räknat 9·8 % större än år 1925 och 84 % större än år 1913[1]. Ökningen under 1926 var emellertid mindre än den, som kommer till synes vid en jämförelse mellan åren 1924 och 1925 — då stegringen uppgick till 16·5 % —, samt framträdde nästan uteslutande i Stockholm, Hälsingborg och Gävle, under det att ej mindre än 20 andra större städer företedde mer eller mindre sjunkande tal.

Byggnadsverksamhetsstatistikens siffror bekräftas i stort sett av de uttalanden från kommunalmyndigheterna, som meddelades i 1926 års april- och oktoberenquêter, enligt vilka resp. 6 och 5 städer företedde stigande och resp. 19 och 22 avtagande produktion av hyreslägenheter. Mot bakgrunden härav ter det sig rätt anmärkningsvärt, att enligt till förevarande under-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1927, sid. 280, där siffrorna dock delvis äro preliminära.

sökning inkomna upplysningar produktionen av hyreshus nu skulle vara i tilltagande i ej mindre än 13 större städer (däribland Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Örebro, medan avtagande konstaterades likaledes i 13 (däribland Uppsala, Borås och Gävle) samt oförändrat läge i de övriga. Uppsvinget i bostadsproduktion, vilket tillskrives flera orsaker såsom billigare låneräntor, bostadskooperationens frammarsch m. m., synes dock uteslutande gälla uthyrningshus o. d. byggnader i städernas centralare delar. I fråga om egnahemsbyggandet i stadsperiferien synes detta allmänt vara statt i tillbakagång, enär dylik byggnadsverksamhet uppgivits vara i avtagande i 21 städer och i tilltagande endast i 7.

Upplysningarna om bostadsproduktionens utvecklingstendenser böra sammanställas med de uppgifter om hyresnivåns förändringar i 35 större städer, som återfinnas i nedanstående sifferrader:

	Antal städer, varest i april 1927 hyresnivån uppgivits vara:								
	för smålägenheter			för medelstora lägenheter			för större lägenheter		
	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande
Äldre läg. . .	1	26	8	6	25	4	12	22	1
Nybyggda läg.	3	25	7	3	26	6	8	24	3

Som synes, anses hyrorna i de flesta städer för närvarande icke förete någon som helst rörelsetendens. Å de relativt fåtaliga orter, där hyresnivån anses vara stadd i förskjutning, synes i fråga om större lägenheter samt lägenheter om 3—5 rum och kök av äldre typ sänkningar vara vanligare än stegringar, under det att för övriga lägenhetskategorier förhållandet snarast är motsatt.

En jämförelse med den föregående utvecklingen möjliggöres genom följande sammanställning, vari uppgifterna för 1927 om äldre och nybyggda lägenheter sammanfattats på sätt förut angivits.

	Antal städer, varest hyresnivån uppgivits vara:								
	för smålägenheter			för medelstora lägenheter			för större lägenheter		
	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande
Okt. 1925 .	1	22	12	3	26	6	9	24	2
April 1926	2	26	7	5	24	6	13	22	—
Okt. 1926 .	3	24	8	8	25	2	18	17	—
April 1927	1	26	8	5	25	5	11	22	2

Siffrorna synas sålunda ge vid handen, att hyresnivån även under föregående år övervägande varit stabil. Att man dock icke bör draga alltför vittgående slutsatser av allenast på subjektiva omdömen grundade hyresuppgifter, sådana som de nu återgivna, belyses därav att enligt en inom socialstyrelsen verkställd preliminär bearbetning av uppgifterna till 1926 års allmänna hyresräkning den genomsnittliga hyresstegringen mellan hyresåren 1924/25 och 1926/27 utgjort c:a 6·5 % (mellan 1913/14 och 1926/27 98 %)[1]. Till någon del torde emellertid denna hyresstegring återspegla en

[1] Se Soc. Medd., årg. 1927, sid. 320.

förbättring i bostadsbeståndets genomsnittskvalitet, åstadkommen genom det starka tillskottet av nya, relativt dyra lägenheter i förening med bortträngning av gamla, billiga bostäder.

Mindre städer. Bostadsfrågan torde f. n. å de flesta mindre orter ha upphört att vara något mera brännande socialt problem, och det är endast sällan, som vittnesbörd om något egentligt nödläge förekomma. Efterföljande sifferrader utgöra en sammanställning av de erhållna upplysningarna om bostadstillgången, som till denna utredning erhållits från 73 mindre städer:

I nedanstående antal städer har tillgången uppgivits vara:

	för småhyreslägenheter				för medelstora lägenheter				för större lägenheter[1]			
	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.
Äldre läg. . . .	16	36	19	2	33	33	7	—	35	30	6	1
Nybyggda läg. .	17	34	20	2	32	30	11	—	34	29	6	2

Tillgången på medelstora och större lägenheter torde sålunda endast i undantagsfall understiga efterfrågan, medan däremot tillgången på småhyreslägenheter ställer sig sämre. Denna har visserligen endast i 2 städer — Enköping och Hudiksvall — direkt betecknats såsom otillräcklig, men från 19 resp. 20 andra föreligga uppgift om knapp tillgång.

I nedanstående antal städer har tillgången uppgivits vara:

	för småhyreslägenheter				för medelstora lägenheter				för större lägenheter[2]			
	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.
Okt. 1922 . . .	28		30	11	45		22	2	51		13	3
Okt. 1923 . . .	36		19	14	50		16	3	59		4	5
Okt. 1924 . . .	37		24	8	60		9	—	66		3	—
Okt. 1925 . . .	13	34	14	8	24	39	5	1	25	40	1	—
April 1926 . . .	16	32	16	5	21	39	9	—	29	33	7	—
Okt. 1926 . . .	11	41	14	3	30	33	6	—	36	25	7	—
April 1927 . . .	14	35	18	2	30	31	8	—	31	30	6	1

Ovanstående sammanställning för 69 mindre städer av sifferuppgifter för åren 1922—1927 visar, att kommunalmyndigheternas omdömen om bostadstillgången i stort sett utfallit gynnsammare år från år.

Vad beträffar den i de mindre städerna officiellt registrerade husvillheten, håller sig denna på en skäligen låg nivå, ehuru den visserligen icke synes ha nedgått sedan föregående år. Före 1 april 1927 bodde i kommunala nödbostäder i 7 städer inalles 20 familjer om 124 personer (vid 1926 års aprilflyttning 18 familjer om 108 personer). I samband med själva flyttningen nyintogos 2 familjer om 13 personer (2 familjer om 14 personer), och den 9

[1] I 1 stad saknas äldre och i 2 städer nybyggda lägenheter med över 5 rum och kök. — [2] Åren 1922, 1923, 1925 och okt. 1926 ha större lägenheter uppgivits ej förekomma i resp. 2, 1, 3 och 1 städer; april 1927 saknades nybyggda större våningar i 1 av de här redovisade städerna.

april kvarbodde i provisoriska bostäder 17 familjer om 112 personer (19 familjer om 112 personer). Högsta antalet dylika inkvarteringar omnämnes från Eksjö (8 familjer med 57 personer). Nämnas må emellertid, att i Sundbyberg inhysas 42 familjer om 158 personer i halvprovisoriska bostäder, vilka dock ej ansetts kunna betecknas såsom egentliga nödbostäder.

Husvillheten uppges i ett par städer bero på bristande tillgång på småfolkslägenheter, under det att man i 5 andra anfört bristande hyresbetalningsförmåga eller andra orsaker.

I de mindre städerna synes bostadsproduktionen i allmänhet visa avtagande tendens. I fråga om hyreshus har produktionen sålunda i 28 städer betecknats såsom avtagande (23 vid föregående aprilundersökning), i 24 såsom oförändrad (34) och i 18 såsom tilltagande (16). Även i fråga om egnahemsbyggnadsverksamheten har tillbakagång uppgivits från 28 städer, medan livligare byggnadsverksamhet synes råda i 19 och oförändrad (eller normal) sådan i 25.

Till sist lämnas ett par sammanställningar över de erhållna uppgifterna om hyresnivåns läge i 72 resp. 69 mindre städer:

	Antal städer, varest hyresnivån uppgivits vara:								
	för småhyresenheter			för medelstora lägenheter			för större lägenheter[1]		
	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande
Äldre läg. . . .	4	60	8	9	59	4	15	53	3
Nybyggda läg. .	4	59	9	8	58	6	11	55	5

Även inom de mindre städerna anses sålunda hyrorna i det övervägande antalet fall numera vara tämligen stillastående. Huru utvecklingen i detta avseende gestaltat sig sedan år 1925 utvisas här nedan:

	Antal städer, varest hyresnivån uppgivits vara:									
	för småhyresenheter			för medelstora lägenheter			för större lägenheter			Uppgift om större lägenheter saknas
	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	
Okt. 1925 . .	5	56	8	9	57	3	13	51	2	3
April 1926 . .	7	55	7	10	56	3	15	53	—	1
Okt. 1926 . .	5	59	5	14	52	3	22	43	2	2
April 1927 . .	4	57	8	8	57	4	13	52	3	1

Rörande dessa hyresuppgifters värde och begränsning torde få anses gälla samma omdöme som ovan uttalats med avseende på motsvarande uppgifter för de större städerna.

[1] I 1 stad uppges större lägenheter saknas.

Arbetslönernas fluktuationer i Sverige åren 1913—1926.

Undersökningens syftemål och omfattning. För fullföljande av socialstyrelsens undersökningar rörande arbetslönernas fluktuationer under åren 1913—1925 ha även för år 1926 införskaffats uppgifter från arbetsgivare angående under året utbetalade löner till arbetare och förvaltningspersonal vid industriella företag, byggnadsverksamhet samt handel och samfärdsel. Sedan numera bearbetningen av det inkomna materialet fortskridit så långt, att ungefär nio tiondelar slutgiltigt granskats, har det, med hänsyn till det stora allmänna intresse denna lönestatistik erbjuder, ansetts lämpligt att offentliggöra vissa sammanfattningssiffror, vilka kunnat erhållas redan på undersökningens nuvarande stadium. De meddelade siffrorna äro endast preliminära och kunna alltså komma att avvika något från de definitiva siffror, som skola framläggas, sedan materialet i sin helhet bearbetats.

Förvaltningspersonalens löneförhållanden. Förvaltningspersonalen vid de i undersökningen ingående 3 398 företag, vilka redovisat dylik personal, tillhopa 48 015 personer, har i likhet med föregående år fördelats på tre grupper, nämligen teknisk personal, kontorspersonal och butikspersonal. Antalet redovisade män och kvinnor inom var och en av dessa grupper samt den år 1926 i genomsnitt per anställd utbetalade avlöningens storlek meddelas i omstående tab. 1, varuti ävenledes beräknats de procentuella löneförändringar, som ägt rum under perioden 1913—1926.

Av tabellen framgår, att den genomsnittliga årsinkomsten per anställd inom ifrågavarande grupper tillsammantagna utgjorde 4 002 kr., vilket betecknar en ökning från år 1913 med 95 % men en nedgång med drygt 1 % från år 1925, då motsvarande tal voro resp. 4 053 och 98 %. Medelavlöningen under redogörelseåret har liksom tidigare år varit högst inom gruppen teknisk personal, varefter komma kontorsanställda och sedan butikspersonal. Ett närmare studium av löneutvecklingen inom de olika grupperna ger emellertid vid handen, att en viss utjämning i jämförelse med tidigare år ägt rum därigenom att de lägsta inkomsttagarnas löner i allmänhet stigit mest. Sålunda har butikspersonalen kommit i åtnjutande av den relativt största löneförhöjningen (108 %), under det att den tekniska personalen uppvisar den minsta stegringen (82 %) och kontorspersonalen intager en mellanställning (84 %). För var och en av de redovisade personalgrupperna med undantag av butikspersonalen har därjämte den relativa lönestegringen varit större för kvinnor än för män. Kvinnornas årliga löneinkomst utgör dock ännu i genomsnitt föga över hälften av männens, nämligen 2 524 mot 4 567 kr. inom förvaltningspersonalen tagen under ett. Att inkomstökningen för samtliga män och kvinnor tillsammantagna blivit densamma som för männen enbart

Tab. 1. Förvaltningspersonalens löneförhållanden 1913—1926.

	Medelantal anställda	Genomsnittlig löneinkomst per år, kr.						Löneökning (+) eller löneminskning (−), %				
	1926	1913	1920	1921	1924	1925	1926	1913 —26	1920 —26	1921 —26	1924 —26	1925 —26
Teknisk personal .	**10 381**	**3 025**	**6 443**	**6 584**	**5 527**	**5 528**	**5 502**	**+ 82**	**−15**	**−16**	**−0·5**	**−0·5**
Män	10 049	3 131	6 541	6 716	5 616	5 618	5 589	+ 79	−15	−17	−0·5	−0·5
Kvinnor	332	1 204	2 802	2 981	2 780	2 783	2 882	+139	+ 3	− 3	+3·7	+3·6
Kontorspersonal .	**31 942**	**2 064**	**4 808**	**4 807**	**3 956**	**3 941**	**3 796**	**+ 84**	**−21**	**−21**	**−4·1**	**−3·7**
Män	22 398	2 309	5 406	5 417	4 476	4 491	4 262	+ 85	−21	−21	−4·8	−5·1
Kvinnor	9 544	1 257	3 160	3 300	2 773	2 726	2 702	+115	−15	−18	−2·6	−0·9
Butikspersonal . .	**5 692**	**1 163**	**2 977**	**2 937**	**2 498**	**2 507**	**2 418**	**+108**	**−19**	**−18**	**−3·2**	**−3·6**
Män	2 273	1 314	3 565	3 495	3 057	3 060	3 057	+133	−14	−13	±0·0	−0·1
Kvinnor	3 419	881	2 440	2 455	2 090	2 101	1 994	+126	−18	−19	−4·6	−5·1
Samtliga	**48 015**	**2 049**	**4 916**	**4 950**	**4 076**	**4 058**	**4 002**	**+ 95**	**−19**	**−19**	**−1·8**	**−1·3**
Män	34 720	2 346	5 573	5 625	4 681	4 683	4 567	+ 95	−18	−19	−2·4	−2·5
Kvinnor	13 295	1 135	2 957	3 085	2 574	2 537	2 524	+122	−15	−18	−2·0	−0·5

beror på att kvinnorna, vilkas löner ju i allmänhet äro lägre än männens, år 1926 varit relativt talrikare representerade än år 1913, vilket förhållande motverkat den starkare stegringen av kvinnolönerna.

En jämförelse med 1921 års löner, som beträffande förvaltningspersonalen ange toppläget, visar, att medelinkomsten per år och anställd sedan dess sjunkit med i genomsnitt 19 % för den manliga och 18 % för den kvinnliga personalen eller i stort sett lika mycket för männen som för kvinnorna. Denna lönereduktion ägde väsentligen rum under åren 1922 och 1923, medan inkomstminskningen under de tre senaste åren var väsentligt mindre.

Arbetarnas löneförhållanden. Förevarande undersökning omfattar 3 664 företag, från vilka redovisats tillhopa 263 025 arbetare. I efterföljande tab. 2 meddelas genomsnittssiffror för dessas löneinkomster såväl per år och dag som per arbetstimme under redogörelseåret. För belysande av löneutvecklingen från tiden före världskrigets utbrott förefinnes direkt jämförelsematerial endast i fråga om års- och dagsinkomster. Då emellertid möjligheten att kunna direkt jämföra även timförtjänster vid olika tidpunkter är ägnad att underlätta bedömandet av löneutvecklingens verkliga omfattning och karaktär, har en approximativ beräkning av den genomsnittliga arbetskostnaden under tidigare år per utgjord arbetstimme verkställts på grundval av föreliggande uppgifter angående löneinkomsten per dag och med ledning av från arbetstidsundersökningar, kollektivavtal m. m. erhållna siffror

Tab. 2. Arbetspersonalens löneförhållanden 1913—1926.

	Genomsnittlig löneinkomst per år, kr.		Löneökning (+) eller löneminskning (−), %			Genomsnittlig löneinkomst per timme, kr.		Löneökning (+) eller löneminskning (−), %			Genomsnittlig löneinkomst per dag, kr.		Löneökning (+) eller löneminskning (−), %		
	1913	1926	1913 —26	1920 —26	1925 —26	1913	1926	1913 —26	1920 —26	1925 —26	1913	1926	1913 —26	1920 —26	1925 —26
Män över 18 år	1 241	2 678	+116	−26	+1·0	0·45	1·18	+162	−28	±0.0	4·32	9·47	+119	−28	+0·8
Kvinnor över 18 år	651	1 561	+140	−27	+1·4	0·24	0·72	+200	−27	+1·4	2·34	5·62	+140	−28	−1·1
Minderåriga . .	485	1 043	+115	−28	−0·4	0·18	0·49	+172	−29	+2·1	1·76	3·76	+114	−32	−2·1
Tillsammans	1 093	2 392	+119	−26	+0·9	0·40	1·06	+165	−29	±0·0	3·83	8·51	+122	−29	+0·4
Arbetare utan angivet kön . .	1 079	2 033	+ 88	−27	+9·0	0·30	0·76	+153	−33	−3·8	3·72	7·61	+105	−24	+20·4
Samtliga arbetare	**1 091**	**2 388**	**+119**	**−26**	**+1·0**	**0·40**	**1·06**	**+165**	**−29**	**±0·0**	**3·82**	**8·50**	**+123**	**−29**	**+0·2**

rörande arbetsdagens längd. Å andra sidan har för åren 1921—1925, då uppgifter om antalet utgjorda dagsverken ej inhämtats, daglönerna beräknats genom att multiplicera den genomsnittliga timförtjänsten med normalantalet arbetstimmar per dag, d. v. s. 8. På detta sätt hava indextal för års-, dags- och timförtjänster kunnat beräknas för varje år under perioden 1913—1926.

Den genomsnittliga *löneinkomsten per år och arbetare* har för år 1926 beräknats till 2 388 kr. för samtliga i undersökningen representerade företag, vilken siffra betecknar en ökning från år 1913 med 119 %. För vuxna manliga arbetare har medellönen (2 678 kr.) legat över, för kvinnor (1 561 kr.) och minderåriga (1 043 kr.) avsevärt under den genomsnittliga inkomsten för samtliga arbetare. Liksom för förvaltningspersonalen kan även för de vuxna arbetarna en tendens till utjämning i lönenivån för män och för kvinnor konstateras. Från 1913 till 1926 ha sålunda lönerna för kvinnliga arbetare stigit med 140 %, medan männens inkomst under motsvarande tid ökats med 116 %.

För arbetargruppen i dess helhet visar en jämförelse med föregående år (1925), att medelinkomsten per år sedan dess stigit med c:a 1 %. Sedan år 1920, då lönerna lågo på sin högsta nivå, har däremot en inkomstminskning ägt rum med 26 %. Lägges i stället år 1921 med dess något lägre löner till grund för jämförelsen, blir motsvarande siffra 20 %.

Dagsförtjänsten har, såsom tab. 2 även utvisar, i huvudsak företett samma fluktuationer som årsinkomsten. Medan löneinkomsten per dagsverke år 1913 i medeltal utgjorde 4·32 kr. för man, 2·34 kr. för kvinna och 1·76 kr. för minderårig, hade för år 1926 motsvarande tal ökats till resp. 9·47, 5·62 och 3·76 kr.

Av tab. 2 framgår vidare, att den genomsnittliga *timförtjänsten* år 1926 beräknats till 1·06 kr. (1·18 kr. för män, 0·72 kr. för kvinnor och 0·49 kr. för minderåriga). Denna siffra innebär en ökning från år 1913 med 165 %,

medan den faktiska årsinkomsten, såsom ovan nämnts, stannade vid ett belopp, som med 119 % översteg 1913 års siffra. Orsaken till ifrågavarande skiljaktighet i fluktuationerna mellan tim- och årslöner är att söka i en under perioden minskad genomsnittlig arbetstid per år och arbetare, beroende väsentligen på införandet av 8-timmarsdagen men även på en av depressionen föranledd förkortning av antalet utgjorda arbetstimmar. Vill man erhålla ett noggrannare mått på arbetstidsförkortningens direkta betydelse för den faktiska arbetsförtjänstens storlek, böra därför variationerna i timförtjänsterna jämföras med motsvarande förändringar i dagsinkomsten. Tab. 2 visar nämligen, att medan timförtjänsterna, såsom nyss anfördes, sedan 1913 stigit med 165 %, utgjorde stegringen i den faktiska löneinkomsten per dag i genomsnitt 123 %.

Sedan år 1920, då den genomsnittliga timförtjänsten låg som högst, har densamma minskats med i genomsnitt 29 %. Den ojämförligt största delen av denna sänkning i lönenivån ägde rum under år 1922, medan minskningen under år 1923 inskränkte sig till några få procent. Under år 1924 hade nedgången icke endast avstannat utan t. o. m. förbytts i en om också oväsentlig stegring, som fortsatt även under år 1925. Under redogörelseåret däremot har den genomsnittliga timförtjänsten varit oförändrad.

Beträffande de i tab. 2 redovisade lönefluktuationerna bör emellertid beaktas, dels att siffrorna på grund av beräkningssättet närmast återspegla förhållandena vid resp. års mitt och dels att den genomsnittliga lönenivån även påverkas av, att proportionen mellan män, kvinnor och minderåriga något förskjutits från det ena året till det andra. För vinnande av en mera exakt jämförelse böra därför de i tabellen meddelade relativa talen korrigeras genom s. k. standardberäkning. Därest relativa antalet män, kvinnor och minderåriga antages vara detsamma år 1926 som 1913 och lönestegringen inom varje särskild kategori varit den, som utvisas i den anförda tabellen, blir den genomsnittliga lönestegringen per år under tiden 1913—1926 för alla arbetare tillsammantagna 118 %. Lönestegringen per dag och per timme utgör efter samma beräkningsgrund resp. 121 och 163 %. De indextal, som angiva den allmänna lönenivåns genomsnittliga höjd år 1926, om löneinkomsterna år 1913 sättas lika med 100, bliva således resp. 218, 221 och 263.

Ovan utförda beräkningar hänföra sig emellertid uteslutande till penninglönerna och avse således endast de nominella förändringar i arbetslönerna, som inträffat under redogörelseperioden. En beräkning av, i vad mån dessa fluktuationer i penninglönerna äro *reella* och således innebära förfogande över en större eller mindre kvantitet varor och tjänster, möjliggöres i viss mån genom en sammanställning av nyssnämnda löneindextal med socialstyrelsens indexsiffror för levnadskostnadernas stegring. Ett med lönesiffrorna jämförbart medelindex för år 1926 synes kunna erhållas genom att taga genomsnittet av de publicerade indextalen för den 1 januari, 1 april, 1 juli, 1 oktober och 31 december 1926 (1 januari 1927).

I efterföljande tablå och därtill fogade diagram meddelas indextal för varje år fr. o. m. 1913 t. o. m. 1926 dels för levnadskostnaderna, dels för

penninglönerna, räknade såväl per timme som per dag och per år, ävensom slutligen för reallönen per år och arbetare (d. v. s. årsinkomsten reducerad till 1913 års prisnivå):

Indextal	1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Levnadskostnader . .	100	102	115	130	162	225	261	269	241	195	177	174	176	172
Löneinkomster pr timme	100	105	108	118	145	213	283	368	363	263	250	255	263	263
Löneinkomster pr dag	100	102	108	120	146	207	266	309	305	223	213	214	220	221
Löneinkomster pr år och arbetare . . .	100	100	107	120	143	200	256	294	271	208	202	211	216	218
Reallön	100	98	93	92	88	89	98	109	112	107	114	121	123	127

Det framgår härav, att ända till år 1919 stegringen i årslönerna var mindre än levnadskostnadsökningen, vilket innebär, att reallönen under denna period var lägre än utgångsåret, men att därefter förhållandet blivit det motsatta. Diagrammet visar tydligt, att differensen mellan stegringen i löneinkomst och levnadskostnader år 1920 och ännu mer år 1921 var ganska betydande, men att kurvorna år 1922 ryckte varandra något närmare. Under det därpå följande året fortsatte visserligen bägge kurvorna i likhet med de två föregående åren att sjunka, men differensen mellan dem ökades därigenom, att levnadskostnaderna under året föllo starkare än penninglönerna.

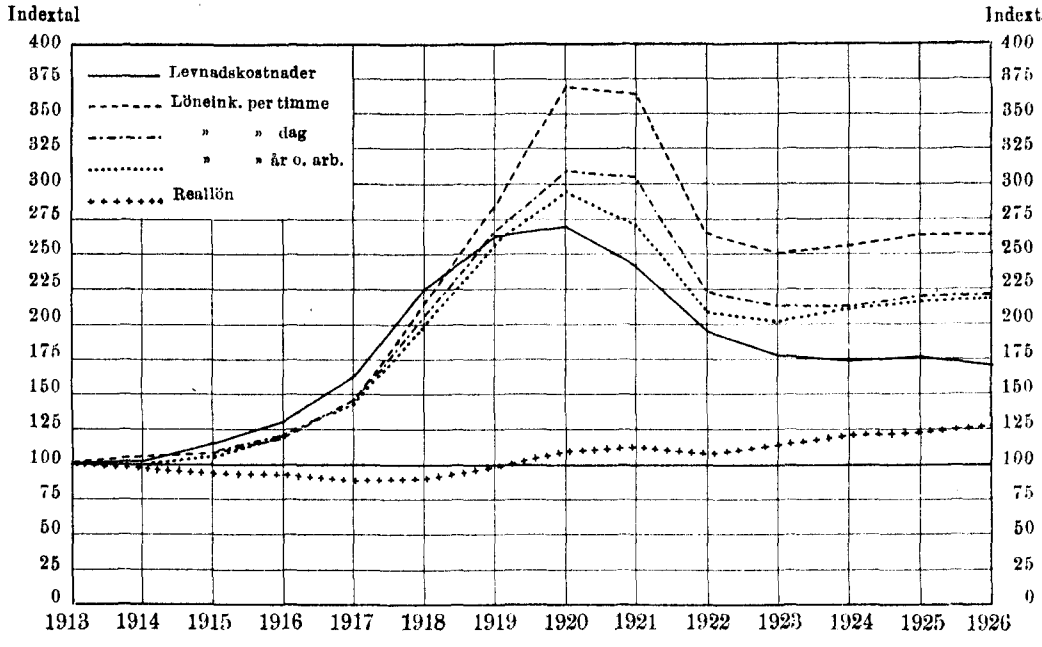

Medan under åren 1924 och 1925 levnadskostnaderna hållit sig tämligen konstanta hava de under år 1926 sjunkit något. Genomsnittsförtjänsten per år och arbetare har under denna treårsperiod företett någon om ock

obetydlig stegring. Genom samspelet av dessa båda faktorer har reallönen under de senaste åren väsentligt stegrats och beräknas för redogörelseåret ligga c:a 27 % över 1913 års nivå.

Det torde emellertid böra framhållas, att nu anförda genomsnittstal, vilkas preliminära karaktär ytterligare betonas, icke kunna göra anspråk på annat än att giva en bild av de *ungefärliga* förändringarna i löner och levnadskostnader. Därtill kommer, att beträffande särskilda orter och industrier speciella förhållanden kunna åstadkomma betydande avvikelser från de allmänna genomsnittstalen. För närmare upplysningar härom hänvisas till den slutgiltiga redogörelse för 1926 års lönestatistiska undersökning, vilken under senare delen av innevarande år kommer att meddelas i denna tidskrift.

Olycksfall vid lastning och lossning av fartyg år 1926.

Liksom föregående år har inom socialstyrelsen utarbetats en arbetarskyddsstatistisk redogörelse för olycksfall inom stuveriyrket under år 1926, baserad på de anmälningar om olycksfall i arbete, vilka från polismyndigheterna genom yrkesinspektörerna insänts till styrelsen. Det sammanlagda antalet dylika olycksfall uppgår till 1 666, varav 5 med dödlig utgång, medan motsvarande siffror för föregående år voro resp. 1 680 och 14.

Olycksfallens fördelning på orsaker, vilken framgår av nedanstående uppställning, företer endast obetydliga skiljaktigheter från föregående år, och de inkomna rapporterna ha ej haft att uppvisa några olyckor av annan art än de som vanligen förekomma inom stuveriyrket och vilka i tidigare redogörelser mera ingående berörts.

Skär- och slagverktyg	2
Andra verktyg	23
Transportredskap	98
Luckor och skärstockar	21
Kättinglängor, rälslängor, stroppar o. d.	59
Kolmått, gripskopor o. d.	96
Förtöjningsredskap	16
Ställningar, stegar, bockar, banor o. d.	63
Andra redskap (för handbärning)	11
Taljor, block, domkrafter o. d.	3
Kranar (i land)	11
Vinschar (ombord)	230
(Därav i samband med annan anledning 27)	
Lastning och lossning för hand:	
Personers fall	91
Föremåls fall	85
På annat sätt	312
Personers fall (utan samband med föregående):	
Från ställning, landgång etc.	36
Å däck, kaj o. d.	40
Genom luckor ned i lastrum	21
I vattnet, i pråm o. d.	42
I annat samband	64
Föremåls fall (utan samband med föregående):	
Nedfallande eller nedrasande last	143
Utslirande av last ur längor eller ras ur kolmått o. d.	101
Nedfallande lastnings- och lossningsmaterial	14
I annat samband	24
Andra här ej angivna eller obekanta orsaker	60
Summa	1 666

Olycksfallsfrekvensen under årets olika månader växlade så som angives i följande översikt:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
Antal . . .	90	87	93	96	143	150	152	157	158	153	185	202	**1 666**
Procent . .	5·4	5·2	5·6	5·8	8·6	9·0	9·1	9·4	9·5	9·2	11·1	12·1	**100·0**

Olycksfallens fördelning på yrkesinspektionsdistrikt och olika slag av arbetsgivare framgår av följande tablå:

Distrikt	Antal arbetsgivare										Antal olycksfall									
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	S:a	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	S:a
Handelsfirmor .	5	—	—	—	4	12	—	2	2	**25**	36	—	—	—	4	16	—	2	2	**60**
Industriföretag .	7	14	3	8	12	26	9	7	28	**114**	11	43	9	11	27	54	19	18	66	**258**
Järnvägsföretag .	—	2	1	—	—	—	—	—	—	**3**	—	19	2	—	—	—	—	—	—	**21**
Rederier	6	4	3	—	1	11	—	1	1	**27**	137	4	3	—	1	247	—	1	2	**395**
Skeppsmäklare och speditörer .	—	1	1	—	—	6	—	2	1	**11**	—	4	1	—	—	26	—	5	2	**38**
Stat o. kommun	2	1	—	—	4	1	—	—	—	**8**	3	1	—	—	5	1	—	—	—	**10**
Stuverifirmor . .	3	4	2	2	13	12	2	6	13	**57**	89	33	35	9	205	97	16	101	299	**884**
Summa	**23**	**26**	**10**	**10**	**34**	**68**	**11**	**18**	**45**	**245**	**276**	**104**	**50**	**20**	**242**	**441**	**35**	**127**	**371**	**1 666**

Med hänsyn till de olika hamnplatser inom riket, där olycksfallen ägt rum, fördela sig dessa på följande sätt:

Billingsfors . . .	3	Jönköping . . .	4	Ronnebyredd . .	7	Trollhättan . . .	3
Forshaga	2	Kalmar	7	Sandarne	2	Trälleborg . . .	11
Gustavsberg . . .	2	Karlshamn . . .	16	Sandviken	2	Uddevalla	16
Gäddviken . . .	2	Karlskrona . . .	14	Simrishamn . . .	3	Umeå m. distr. .	29
Gävle	60	Kristinehamn . .	15	Skellefteå m. distr.	21	Vargön	2
Göta	10	Landskrona . . .	25	Skoghall	3	Västervik	2
Göteborg	391	Lidingö	4	Skutskär	22	Västerås	4
Hallstavik . . .	9	Limhamn	14	Skåpafors	4	Ystad	13
Halmstad	5	Luleå m. distr. .	35	Solstadström . .	2	Åhus	32
Haparanda m. distr.	10	Malmö	69	Stockholm	278	Örnsköldsvik m. d.	7
Hargshamn . . .	7	Norrköping . . .	45	Stugsund	43	Övriga hamnar (med vardera 1 olycksf.)	46
Hudiksvall . . .	17	Nya Varvet . . .	3	Sundsvall m. distr.	120	Summa	**1 666**
Håverud	2	Nynäshamn . . .	2	Surahammar . . .	2		
Hälsingborg . . .	27	Oxelösund . . .	30	Södertälje	6		
Härnösand m. distr.	137	Piteå m. distr. .	12	Sölvesborg . . .	7		

Här nedan lämnas en kortfattad beskrivning över de olycksfall, som haft dödlig utgång.

1. En stuveriarbetare A., som var sysselsatt med arbete å en övertäckt pråm, s. k. lada, råkade härvid falla överbord och drunkna. A. hade gått upp på överbyggnadens tak å en på

babordsidan anbringad lejdare, öppnat takluckorna och avlyftat den över skjutluckorna befintliga bommen, gått ned från taket samma väg samt därefter på relingen till prämens akter och vidare å styrbords reling fram mot den aktre skjutluckan. Därefter har han fattat tag med högra handen i den mellan skjutluckan och överbyggnaden anbringade kättingen och dragit i densamma för att fullt öppna skjutluckan, under det han med vänstra handen hållit sig fast i ledstången. Luckan hade härvid fallit ned i vattnet och dragit A. med.

Om skjutluckan står i mittläge, alltså i stängt läge, och bommen lyftes bort *innan* luckan skjutits åt sidan, skulle med de vanliga anordningarna denna mista sitt stöd i övre kanten, emedan den ännu icke fått fäste under den å överbyggnaden anbringade styrlisten (eller styrklossarna). Efter vad som utrönts, hade luckan vid bommens avtagande varit nära nog till hälften öppnad och således stödd av den ena styrklossen.

Luckan styrdes såväl vid bommen som vid överbyggnaden av träklossar, en anordning, vilken medför den risken att luckan kan glida förbi på utsidan av den närmaste styrklossen, varigenom den kvarhålles endast av *en* kloss.

Drages luckan längre ut, mister den även sitt stöd av denna kloss och förlorar således allt sitt fäste i överkanten och faller ned.

Av allt att döma har olycksfallet förorsakats av sådan urspårning, ty vid upprepade försök med en annan skjutlucka på samma plats (den ursprungliga luckan hade bortförts av strömmen), kunde denna lucka med lätthet bringas att urspåra på angivet sätt. Dessutom visade den aktersta klossen på yttersidan tydliga spår av den skrapning, som luckan under en sådan rörelse torde hava åstadkommit.

Den ledstång, som A. höll sig fast i, var genom röta synnerligen bristfällig.

2. Å en större ångare, där genom en av luckorna lastning medelst kran pågick samtidigt i såväl underrummet som å mellandäcket, råkade en stuveriarbetare J. falla ned i lastrummet och slå ihjäl sig. J., som var sysselsatt med stuvning av pappersbalar å mellandäcket, vars lucköppning endast var täckt till tredjedelen, använde sig vid bortstuvningen av balarna av en krok, s. k. grips, vilken vid tillfället slant så att mannen förlorade taget och störtade baklänges ned å underrummets botten. Kroken har vid undersökning visat sig felfri och höggs av den omkomne i en av de träribbor, som utgjorde emballaget, varvid den slant med nämnd påföljd.

3. Vid lossning medelst vinsch av mjölsäckar från en ångare voro två stuveriarbetare, en på var sin sida av den ur rummet upphivade »mjölslingan», sysselsatta med att bringa ut densamma från luckan till relingen, där den landades å fartygets däck. Härvid råkade den ena av nämnda arbetare att handlöst störta genom den öppnade relingsporten och ned i vattnet mellan fartyget och kajen, i vilken han vid fallet slog huvudet. Han sjönk ögonblickligen, och då han efter vidtagna räddningsåtgärder omsider drogs upp, var han redan död.

4. Vid trälastning medelst vinsch, varvid plankslingorna hivades från kajen ombord till en ångare, råkade en å kajen sysselsatt stuveriarbetare erhålla ett slag av den svängande slingan, som träffade honom så kraftigt att ena benet helt krossades. Den skadade fördes omedelbart till sjukhus, där han emellertid senare avled till följd av de ådragna skadorna.

5. Under det man å en ångare var i färd med inlastning av pappersmassebalar, vilka medelst vinsch hivades ombord, brast den ena bomgajen. En av stuveriarbetarna, som mot förmannens order äntrade upp för gajen för att åter skära den utrappade löparen i övre blocket, släppte, då han väl var uppkommen i jämnhöjd med detsamma, taget och föll från fem meters höjd med huvudet före ned på däcket, varvid han ådrog sig så allvarliga skador, att han senare på dagen avled å sjukhuset, dit han omedelbart transporterats.

Kortare meddelanden.

— Allmänna sociala frågor —

Den italienska fascismens »Carta del Lavoro». Fascistpartiets stora råd har innevarande år den 21 maj, dagen för firandet av Roms grundläggning, antagit en sedan länge bebådad och under Mussolinis ledning utarbetad »Carta del Lavoro». Denna, som torde kunna anses innebära ett logiskt fullföljande av den sociala lagstiftning, vilken påbörjades av Mussolini med framläggandet av 1926 års lag rörande de fackliga organisationerna,[1] är dock ännu ej att betrakta som en lag i vanlig bemärkelse utan snarare som en allmän socialpolitisk principförklaring.

»Carta del Lavoro» ger i sin första del en allmän definition av den italienska nationen och av den fascistiska staten. Enligt denna definition är den italienska nationen »en organism, som har ett högre liv, högre mål och större aktionsmedel än de individer eller de grupper av individer, vilka tillsammans bilda densamma. Den utgör en moralisk, politisk och ekonomisk enhet, som fullkomligt realiseras i den fascistiska staten». Efter att sålunda ha formulerat den fascistiska statsdoktrinen fastslår programmet, att arbetet i alla dess former är en social plikt. Endast som sådan är arbetet föremål för statens skydd. I en tredje paragraf angives därefter den fascistiska grunduppfattningen av arbetets organisation inom staten. Enligt densamma förklaras föreningsrätten principiellt vara hävdad för såväl fackföreningar som arbetsgivarorganisationer. Denna rätt begränsas dock genom den därpå följande bestämmelsen, »att endast de lagligen erkända och av staten kontrollerade fack- eller arbetsgivarföreningarna ha rätt att lagligt representera de grupper av arbetare eller arbetsgivare, för vilka de bildats, att tillvarataga dessa gruppers intressen gentemot staten eller gentemot andra fackorganisationer, att avsluta obligatoriska kollektivavtal å dessa gruppers vägnar, att pålägga desamma avgifter eller att utöva från det allmänna delegerade funktioner å deras vägnar». För ordnande av arbetsförhållandena göres det kollektiva arbetsavtalet obligatoriskt. Att observera är vidare, att detta gäller även för »hemarbetare». Kollektivavtalet, som enligt programmet utgör ett uttryck för produktionskrafternas harmoniska samordnande och de individuella intressenas underordnande under produktionens allmänna intressen, är underställt tolkning av det statliga rättsväsendet. Uppkommande arbetstvister skola sålunda hänskjutas till domstol, vare sig de avse tolkning av kollektivavtal eller fastställande av allmänna arbetsvillkor, samt av denna avgöras med bindande verkan för parterna.

Rörande kollektiva *arbetstvister* bestämmes, att dylika tvister ej må av domstol upptagas till prövning, innan de fascistiska korporationerna beretts tillfälle göra medlingsförsök. För biläggande av individuella tvister rörande kollektivavtalens tolkning och tillämpning äro de fackliga organisationerna berättigade att erbjuda sin medling. När ärende rörande arbetstvist upptages till behandling inför domstol, skall denna förstärkas med bisittare, utsedda av de fackliga organisationerna.

Inom ramen av den fascistiska staten fixerar programmet de lagligt erkända fackliga organisationernas roll såsom varande att »säkra juridisk jämlikhet mellan arbetsgivare och arbetare» samt att »upprätthålla produktionens och arbetets disciplin och befordra deras fullkomning». Ovan dessa fackliga organisationer finna vi de fascistiska korporationerna, vilka utgöra produktionskrafternas gemensamma organ och vilka därför företräda dessas intressen i deras hela omfång. Då dessa intressen äro gemensamma för nationen, tillerkännas dessa korporationer en statlig karaktär. De äga bl. a. att utfärda allmänna ordningsregler för arbetet inom fabrikerna.

Programmet ställer sig i det hela på den borgerliga statens grund. I artikel 7 säges sålunda, »att den korporativa staten betraktar det privata initiativet inom produktionen som det verksammaste och nyttigaste medlet för förverkligandet av nationens intressen». Men då den privata ekonomiska verksamheten är en nationell funktion, blir den enskilde företagaren ansvarig gent-

[1] Se Soc. Medd. årg. 1926, sid. 490.

emot staten för sitt ledande av produktionen. Arbetet skapar ömsesidiga rättigheter och skyldigheter mellan arbetsgivare och arbetare; den senare är enligt programmet en aktiv medarbetare produktionen, vars ledning emellertid åligger arbetsgivaren.

Det torde dock observeras, att programmet ej ställer sig på den liberala doktrinens grund, enär man förutsätter, att staten *ingriper i produktionen, dels om det privata initiativet skulle visa sig otillräckligt*, dels om statens politiska intressen så kräva. Formen för detta ingripande växlar från kontroll eller understöd till direkt affärsverksamhet.

Efter dessa allmänna bestämmelser rörande den korporativa statens organisation övergår programmet till en närmare behandling av kollektivavtalen samt av allmänna regler beträffande arbetets organisation.

Kollektivavtalen slutas mellan organisationer av »första ordningen», *d. v. s. mellan de fackliga* lokalorganisationerna, vilka tillsammans bilda yrkesförbund, som i sin tur ingå i ett allmänt riksförbund av samtliga fascistiska fackföreningar. Dessa tvenne senare organisationsformer, vilka av den italienska lagstiftaren betecknas som fackliga organisationer av »högre grad», ha befogenhet att i vissa i lag förutsedda fall å de lokala organisationernas vägnar avsluta kollektivavtal.

Vissa bestämmelser rörande kollektivavtalens materiella innehåll äro vidare föreskrivna. Kollektivavtal skall sålunda reglera bl. a. följande frågor: fabriksdisciplinen, lärlingstiden, lönens storlek och sättet för lönens utbetalande samt arbetstiden.

Rörande lönesatserna föreskrives, att dessa skola fastställas genom avtal mellan arbetsgivar- och arbetarorganisationerna samt att officiella statistiska uppgifter skola läggas till grund för vidtagande av förändringar däri. Inga allmänna normer givas för reglerandet av lönernas höjd: dock stadgas, att det tillkommer fackorganisationerna och korporationerna att garantera arbetaren en lön, motsvarande dels en normal levnadsstandard, dels produktionens möjligheter och arbetets produktivitet. Detta stadgande innebär som synes ingen enhetlig princip för lönesatsernas fastställande, utan uppställas de facto tvenne sinsemellan motsatta normer. Vid sidan härav förekomma vissa bestämmelser rörande ackordsarbeten, löner för nattarbete, lagstadgad vilodag, lagstadgad semester efter viss anställningstid, skadestånd vid oförskyllt avskedande, avvägt efter antalet tjänsteår, garanti mot avskedande ifall ett företag övergår i annan lednings händer, samt i fall av sjukdom intill viss tid eller i fall av inkallelse till värnpliktstjänstgöring. Arbetsgivaren har rätt att bestraffa arbetaren för brott mot arbetsdisciplinen, i lättare fall med böter, i fall av svårare förseelser med suspension eller omedelbart avskedande. De fall, då dessa olika straff kunna utmätas, skola sedermera i detalj fastställas.

En prövotid göres obligatorisk för varje nyanställd arbetare. Under denna tid kan arbetsavtalet ömsesidigt hävas mot enbart betalning för presterat arbete.

I fråga om *arbetsförmedlingen* fastslås principen, att endast staten har rätt att reglera och övervaka förhållandena på arbetsmarknaden, arbetslöshetens omfattning eller arbetarens allmänna möjligheter att erhålla anställning. Arbetsförmedlingsbyråerna, vari arbetare och arbetsgivare äro lika representerade, äro underställda de korporativa organens kontroll. Arbetsgivarna äro skyldiga att välja sina arbetare efter anciennitet på de av dessa byråer upprättade listorna. Företräde skall därvid skänkas åt medlemmar i svartskjortornas parti samt åt medlemmar i de fascistiska fackföreningarna. Arbetsgivarna böra inrikta sitt val av arbetare på ett sådant sätt, att detta verkar till höjande av arbetarnas tekniska och moraliska kapacitet. Korporationerna äga att kontrollera tillämpningen av bestämmelser till förebyggande av olycksfall samt bestämmelser rörande den allmänna arbetsordningen.

Socialförsäkringen, vilken enligt programmet är en manifestation av samarbetets princip, skall baseras på proportionella bidrag från arbetsgivare och arbetare. Statens roll är endast att samordna och i enhetlig form organisera den enskilda verksamheten på området. Den fascistiska statens program på detta område sammanfattas sålunda:

1) förbättring av olycksfallsförsäkringen;
2) förbättring och utvidgning av moderskapsförsäkringen;
3) försäkring mot yrkessjukdomar samt mot tuberkulos såsom ett första steg mot allmän sjukförsäkring;
4) utveckling av arbetslöshetsförsäkringen;
5) införande av särskilda försäkringsformer för unga arbetare.

Det förutsättes, att genom kollektivavtalen skola i största utsträckning komma att upprättas sjukkassor med bidrag från såväl arbetare som arbetsgivare. Dessa skola administreras av parterna gemensamt under de korporativa organens kontroll. Det åligger de fackliga organisationerna att vid rättslig eller administrativ behandling av föreliggande spörsmål tillvarataga de arbetargruppers intressen, vilka de äga att representera. Vidare tillkommer det dem att genom egna organ handha understödsverksamhet till förmån för arbetarna inom resp. industrier. Endast i den mån en dylik understödsverksamhet berör flera industriers arbetare, äga fackorganisationerna rätt att överlåta densamma på andra organ. Bland övriga uppgifter, som programmet tillerkänner de yrkesmässiga organisationerna, märkes främst ordnande av yrkesutbildningen samt i allmänhet främjande av folkbildningsarbetet.

Privatkapitalets ställning inom Rysslands industri och jordbruk. Vid ett sammanträde i kommunistiska akademien i Moskva lämnades nyligen en redogörelse för privatkapitalets nuvarande roll i Sovjetunionens industri och lanthushållning. Redogörelsen var i huvudsak av följande innehåll.

Privatkapitalets insats i produktionen är i verkligheten betydligt större än vad den officiella statistiken visar. Privatkapitalet finnes investerat såväl i den privata censusindustrien (d. v. s. företag med mekanisk utrustning, sysselsättande minst 16 arbetare eller företag med minst 30 arbetare men utan sådan utrustning) som i en mängd mindre, industriella företag samt slutligen i pseudokooperativa företag.

Särskild uppmärksamhet förtjäna dessa sistnämnda företag, som driva rörelse under namn av industriella kooperativer och därvid använda lejd arbetskraft. Sålunda utgjorde endast inom 34 % av samtliga kooperativa företag de lejda arbetarna en femtedel i förhållande till antalet föreningsmedlemmar, medan inom övriga kooperativa företag antalet lejda arbetare var större än antalet medlemmar. Minst 50 % av samtliga såsom hemslöjd drivna industriella kooperativer kunde rubriceras såsom privatkapitalistiska. Om de kooperativa företagens produktion av industrivaror uppskattades till 6·6 %, skulle följaktligen 3·3 % av produktionen härstamma från privata företag. Om vidare den privata kapitalistiskt drivna industriens insats i produktionen beräknades till 7·3 %, skulle de privata företagens produktion uppgå till sammanlagt 10·6 % av industriens totalproduktion och ej till 3·4 %, som förut antagits. Vad särskilt angår produktionen av konsumtionsvaror, falla 17 % av produktionen å privatföretag av kapitalistisk typ och 15 % å privatföretag av kollektiv typ, alltså sammanlagt 32 % av produktionen.

Antalet arbetare, sysselsatta vid de privata företagen, uppgingo till 900 000 motsvarande omkring 18 % av samtliga industriarbetare. Därtill komma arbetarna vid företag av kollektiv typ, utgörande omkring 28 % av samtliga industriarbetare. Sålunda voro nära hälften eller 46 % av alla industriarbetare sysselsatta i privattjänst.

Av det i Sovjetunionens industri investerade kapitalet ägdes 12 % av privatpersoner och ensamt inom konsumtionsvaruindustrien härrörde 21 % från privatpersoner. För närvarande torde omkring 550 milj. rubel, tillhörande privatpersoner, finnas investerat i industrien, mot 430 milj. rubel den 1 oktober 1925. Privatkapitalet hade visserligen förlorat terräng under konkurrensen med de kooperativa statsorganen, men dessa förluster hade kompenserats genom ökning av de privata företagen av kapitalistisk typ, så att privatkapitalet i stort sett förstärkt sina positioner.

På landsbygden förekommer privatkapitalismen i form av större bondebruk, som använda lejd arbetskraft, samt pseudokooperativa lantbruk. En annan art av privatkapitalismen är utarrenderandet av lantbruksmaskiner och dragare. Inom den första kategorien falla 2 % av alla bondebruk med dispositionsrätt över 11 % av åkerjorden. Till den andra kategorien kunna räknas 28 % av alla kollektiva jordbrukssammanslutningar. Den tredje kategorien slutligen ger genom sin verksamhet en inkomst motsvarande omkring 5 % av all inkomst från Sovjetunionens jordbruk. På det varuöverskott, utöver producenternas konsumtion, jordbruket lämnade ifrån sig, komma icke mindre än 20 % på nyssnämnda tre kategorier.

(Meddelande från svenska konsulatet i Leningrad.)

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under april 1927. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpbehövande arbetslösa uppgick vid slutet av april till 22 196 mot 22 403 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälp-sökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	647	262
Skogshushållning	768	51
Gruvdrift och malmförädling	1 758	779
Jord-, sten- och glasindustri	805	296
Metall- och maskinindustri	2 203	814
Trävaruindustri	2 816	662
Byggnadsverksamhet	1 723	380
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	190	62
Textilindustri	201	73
Beklädnadsindustri	131	39
Närings- o. njutningsmedelsind.	306	100
Kemisk-tekn. o. belysningsind.	100	38
Trämasse- och pappersindustri	103	34
Grafisk industri	81	29
Industri och hantverk, ej spec.	666	144
Sjöfart och fiske	239	31
Handel och samfärdsel m. m.	1 365	354
Husligt arbete	19	8
Arbete, ej hänf. till annan grupp	8 075	2 470
Summa	**22 196**	**6 626**

Vid de **statliga nödhjälpsarbetena** sysselsattes vid månadens utgång 3 499 arbetare, därav vid arbetslöshetskommissionens statsarbeten 3 474 samt vid statens järnvägars automobilvägar 25 Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 62, mot 66 vid månadens början.

Vid **kommunala nödhjälpsarbeten** (utan statsbidrag) sysselsattes 2 668 arbetare samt vid s. k. **statskommunala arbeten** (kommunal regi med statsbidrag) 1 446 arbetare. Härförutom uppburo 1 060 personer **kommunalt arbetslöshetsunderstöd** och 214 personer dylikt understöd med **bidrag av statsmedel**.

Statens **bruttoutgifter** för nödhjälpsåtgärderna uppgingo under april till 587 773 kronor, mot 691 277 under mars.

Arbetslösheten i Ryssland och dess bekämpande. Antalet arbetslösa, som den 1 januari 1927 voro inregistrerade å arbetsbörserna i Sovjetunionen, utgjorde 1 201 000. För ensamt R. S. F. S. R. (Ryska socialistiska federativa sovjetrepubliken, närmast motsvarande Storryssland med Kaukasien och Sibirien) var siffran 960 000, varav 14 % föllo på Leningrad och likaledes 14 % på Moskva. Av de arbetslösa voro ungefär 50 % kvinnor. Sedan januari månad 1926 har antalet arbetslösa i hela Sovjetunionen ökats med 320 000 personer, varav icke mindre än 200 000 tillkommit under tiden oktober—december. Anledningen till den stora ökningen av arbetslösheten under sagda månader är att söka i den starka tillströmningen av arbetskraft från landsbygden till städerna. Under vårmånaderna, då bl. a. byggnadsarbeten i städerna börja, invandra arbetare i stor utsträckning från landsbygden till städerna för att därstädes söka arbetsförtjänst. Efter byggnadssäsongen och avslutandet av övriga sommararbeten återvänder en del av dessa arbetare till landet i avsikt att nästa år återigen söka sig in till städerna, medan andra kvarstanna därstädes och öka skaran av arbetslösa. Av den senast anställda folkräkningen framgår, att under loppet av de senaste 3 åren i Sovjetunionen, Transkaukasien undantaget, omkring 8 miljoner personer inflyttat från landsbygden till städerna. Denna tidvisa tillströmning av arbetskraft till städerna gör sig särskilt gällande inom byggnadsfacket. Sålunda utgjorde inom ifrågavarande yrkesgrupp i april månad 1924 fackföreningsmedlemmarnas antal omkring 211 000 personer, medan i oktober 1926 motsvarande siffra var icke mindre än 647 000.

Trots att industrien numera använder betydligt flera arbetare än tidigare, kan den dock icke absorbera hela det av den väldiga folkökningen (2 miljoner om året) förorsakade överflöd av arbetskraft, som finnes på landsbygden. Detta är den huvudsakliga anledningen till att arbetslösheten oavbrutet är i stigande. Visserligen säges »censusindustrien» (d. v. s. företag med mekanisk utrustning sysselsättande minst 16 arbetare eller minst 30 arbetare utan mekanisk utrustning) ännu i år kunna öka sitt arbetarantal med 150 000 utöver den till 2 422 000 personer uppgående arbetarstammen, men för följande år torde utsikterna till att industrien över huvud taget skall kunna upptaga några nämnvärda arbetarkontingenter vara ytterst små. Det enda undan-

taget skulle då vara byggnadsbranschen, som i händelse det stora byggnadsprogrammet kan realiseras är i behov av ytterligare några hundratals arbetare. För övrigt lärer industrien redan nu, enligt vad från ledande håll förklarats, dragas med ett överskott av överflödig arbetskraft omfattande 100 000 à 150 000 arbetare.

En egendomlighet för den ryska industrien är den oerhört stora cirkulationen inom arbetarmassorna. Av arbetarstammen förnyas nämligen årligen 75 % genom att en del av arbetarna flytta till landet och ersättas av andra därifrån inflyttade personer. Detta förhållande tar sig även uttryck i det stora antal arbetslösa, som för första gången söka arbete i industricentra. Enligt senaste beräkningar utgör denna kategori 22 % av hela antalet arbetslösa. För att minska arbetslösheten i städerna är det därför av vikt att hålla tillbaka invasionen av dessa nybörjare, som ofta hindra yrkeskunniga arbetare att återvända till industrien. I detta syfte ha nyligen utfärdats noggranna kontrollföreskrifter vid antagande och avskedande av arbetare.

För att bibehålla arbetarstammen har man vidare börjat tillämpa systemet att vid behov minska arbetstidens längd i stället för att skrida till avskedanden samt att efter överenskommelse med andra fabriker inom samma bransch söka placera de arbetare, som blivit överflödiga i en fabrik. Slutligen ämnar man så långt ske kan inskränka övertidsarbetet och sålunda skaffa arbete åt flera personer än vad nu är fallet.

För minskandet av arbetslösheten bland de olärda grovarbetarna, utgörande omkring 40 % av de arbetslösa, söker man nu dirigera dessa till vissa säsongarbeten, som kunna sysselsätta arbetare i stor skala såsom t. ex. skogsavverkning, fiske m. m. Dessutom räknar man med att vissa större företag skola absorbera arbetskraft såsom kraftstationsbyggena »Dnjeprstroj» och »Svirstroj» samt byggandet av »Semiretjenskjärnvägen». Emellertid är det givetvis en mycket svår uppgift att utplantera dessa stora arbetarskaror på lämpliga platser.

En icke obetydlig del av de arbetslösa, nämligen 22 %, utgöras av tankearbetare. Ökningen av arbetslösa inom denna grupp har sin huvudsakliga orsak i den från innevarande års början igångsatta reduceringen av den administrativa personalen. Av antalet i fackförening inskrivna statshandelstjänstemän, uppgående till 1 131 450 personer, innehade sålunda enligt sista uppgifter endast 940 000 anställning. Bland arbetslösa märkas dessutom lärare, agronomer och läkare, vilka nyligen blivit utexaminerade, men som kvarstanna i de stora centra. Vid den senaste läkarkongressen konstaterades, att 5 445 arbetslösa läkare finnas i Sovjetunionen, av vilka 56 % haft praktik icke överstigande ett år. Bland dessa arbetslösa äro 1 181 bosatta i Moskva och 620 i Leningrad. Vad denna kategori beträffar, har regeringen för avsikt att tvångsvis sända ut de arbetslösa på landsbygden, som lider en oerhörd brist på läkare.

Hur litet som ännu gjorts för arbetsförmedling framgår därav, att för närvarande 12·5 % av fackföreningsmedlemmarna inom industrien, vilka i första hand gynnas, äro arbetslösa.

För minderåriga arbetare, bland vilka arbetslösheten uppgår till 14 %, hava inrättats särskilda verkstäder, där för närvarande 5 000 personer komma i åtnjutande av yrkesundervisning. Förutom de understöd, som från fabrikerna komma minderåriga till del, har arbetskommissariatet år 1925—1926 sänt ut 8 000 minderåriga på nödhjälpsarbete. Även under innevarande år kommer ungefär samma antal att där sysselsättas.

Förutom arbetsförmedling och reglerandet av arbetsmarknaden vidtagas jämväl åtgärder i syfte att lämna materiell hjälp till de arbetslösa. Sålunda ha bildats kollektiva arbetssammanslutningar, där för närvarande 80 000 arbetslösa i genomsnitt erhålla en dagspenning av 1·75 rubel. Dessa sammanslutningar äro huvudsakligen avsedda för fackföreningsmedlemmar, vilka utgöra 60 %.

Vidare komma de allmänna arbeten, som igångsatts för beredande av sysselsättning åt arbetslösa, att fortgå i samma omfattning som under år 1926, då omkring 70 000 arbetare därifrån åtnjöto en genomsnittsförtjänst av 1·50 rubel om dagen. Av dessa, som sålunda underhållas, äro 40 % fackföreningsmedlemmar.

Genom socialförsäkringen erhålla 40 000 arbetslösa understöd. Understödstagarna äro delade i tre kategorier. Den första kategorien, omfattande kvalificerade arbetare och tankearbetare, erhålla 33 % av den månatliga genomsnittslönen å orten, den andra kategorien erhåller 25 % och den tredje kategorien 20 % av genomsnittslönen. Arbetslösa med försörjningsplikt gentemot minderåriga barn erhålla extra understöd. Understöd utgå under högst nio månader av det år, under vilket arbetslösheten varat, men för första kategorien kan tiden förlängas. I medeltal uppgå un-

derstödsbeloppen för första kategorien till 16 rubel per månad; i Moskva och Leningrad äro dock understöden högre.

Dessutom anvisar arbetskommissariatet reseunderstöd och medel för inrättande av matsalar och härbärgen för medellösa. Vidare lämna fackföreningarna understöd åt arbetslösa medlemmar. År 1925—1926 utgåvo fackföreningarna för nyssnämnda ändamål 9 milj. rubel och för innevarande finansår torde anslaget bliva ungefär lika stort. Från socialförsäkringsfonden utanordnades år 1925—1926 45 milj. rubel i penningunderstöd och för innevarande år har i budgeten för ändamålet anslagits 64 milj. rubel.

För organiserandet av nödhjälpsarbeten har för innevarande finansår i statsbudgeten anslagits 8 milj. rubel, och i samma syfte kommer statsindustrien att liksom nästlidet år bidraga med 40 milj. rubel.

(Meddelande från svenska konsulatet i Leningrad.)

— Föreningsväsen —

Svenska arbetsgivareföreningen år 1926. Enligt den till svenska arbetsgivareföreningens ordinarie stämma i maj 1927 avgivna styrelseberättelsen uppgick antalet delägare vid början av innevarande år till 2 199, mot 2 145 den 1 januari 1926. De avgångna delägarna sysselsatte 3 412 arbetare, de nytillkomna 5 017, men dessutom ha för en del äldre delägare redovisats ökat arbetarantal, vadan föreningens totala omslutning under året ökats från 244 777 till 253 409.

Dessa siffror, som grunda sig på de av delägarna i och för ansvarighetsbeloppens bestämmande avgivna arbetaruppgifterna, återgiva emellertid icke de mera tillfälliga växlingar i arbetarantalet, som äro en följd av konjunkturerna å arbetsmarknaden. Den hos föreningen faktiskt sysselsatta arbetsstyrkan framgår av nedanstående tablå, i vilken icke ingå uppgifter från de två yrkesförbunden inom byggnadsindustrien (Sveriges byggmästareförbund samt svenska väg- och vattenbyggarnas arbetsgivareförbund).

	1/1	1/2	1/3	1/4	1/5	1/6	1/7	1/8	1/9	1/10	1/11	1/12
Sysselsatta arbetare i tusental	218	233	232	237	244	249	247	250	250	247	247	242
Därav:												
Järnbruksförbundet	26	26	26	26	26	27	26	27	26	26	26	26
Pappersmasseförbundet	16	16	16	16	17	18	18	18	18	18	18	18
Pappersbruksförbundet	12	13	13	13	13	13	14	13	14	13	14	13
Textilindustriförbundet	28	29	30	30	30	30	30	30	30	30	31	31
Verkstadsföreningen	44	47	47	47	48	47	46	47	46	45	46	45
Sågverksförbundet	13	14	14	15	18	23	24	24	23	22	20	18

Antalet yrkes- och ortsförbund har under året varit 37.

Internationell fackföreningsrörelse bland privatanställda. Bland de privatanställda inom handel och industri finnas fyra stora internationella sammanslutningar.

Internationella federationen för handels-, kontors- och tekniska biträden, som bildades i Wien 1921 och numera är ansluten till fackföreningsinternationalen i Amsterdam, omfattar 41 nationella organisationer i 19 länder och hade vid slutet av 1925 ett medlemsantal av 726 303. Den består av biträden och tekniker med uteslutande av tjänstemän och är uppdelad i flera yrkesgrupper, nämligen handels- och kontorsbiträden, handelsresande, tjänstemän och teknisk personal.

Hotell-, restaurang- och kaféanställda äro sammanslutna uti *Internationella federationen för hotell-, café- och restauranganställda*, som har sitt huvudsäte i Berlin och därjämte är ansluten till Fackföreningsinternationalen. Vid slutet av 1925 uppgick dess medlemsantal till 63 754.

Internationella federationen för kristliga tjänstemannaföreningar omfattar åtta nationella organisationer i sex olika länder och har sitt säte i Paris. Medlemsantalet uppgick vid slutet av 1925 till 484 150. Bland anslutna organisationer är det tyska förbundet av tjänstemannaföreningar (Gesamtverband deutscher Angestelltengewerkschaften) den mest betydande med 411 113 medlemmar den 31 december 1925.

En fjärde internationell organisation av privatanställda, *Internationella federationen för oberoende tjänstemannaföreningar*, med huvudsäte i Strassburg, bildades i början av 1925. Den omfattar 11 föreningar i åtta länder. Den 31 december 1925 utgjorde dess medlemsantal 345 000.

Den mest betydande av anslutna organisationer är de tyska privatanställdas fackföreningsförbund (Gewerkschaftsverband der Angestellten), med 273 016 medlemmar den 31 december 1925.

Det finnes också en internationell federation för handelsresandeföreningar, med huvudsäte i Paris, omfattande 29 organisationer i 13 olika länder.

Mer än 2 500 000 privatanställda äro sålunda internationellt organiserade. Dessutom finnas en hel del nationella organisationer, som stå utanför de internationella federationerna, men vilkas verksamhet dock i vissa hänseenden sammanfaller med de internationella federationernas. Den mest betydande av dessa är det tyska generalförbundet av »fria» tjänstemannaföreningar (Allgemeiner freier Angestelltenbund), vilket mot slutet av 1925 omfattade 14 föreningar med 428 185 medlemmar.

Ovanstående uppgifter äro hämtade ur en artikel i »International Labour Review» för mars 1927, som lämnar en överskådlig redogörelse för de mera framträdande dragen i ovannämnda organisationers verksamhet, beskriver deras syften och närmare angiver de krav, som av dem framställts på den internationella arbetslagstiftningens område.

— Kooperation —

Konsumentkooperationen i Förenta staterna. U. S. Department of Labor har verkställt en utredning rörande konsumentkooperationens utveckling i Förenta staterna under åren 1920—1925, vilken återfinnes i januarinumret av »Labor Review».

Den nu utförda statistiska undersökningen av kooperativa företag ansluter sig till en år 1920 verkställd liknande undersökning. Vid den tidpunkt, då den förra undersökningen publicerades, voro konjunkturerna särskilt gynnsamma för kooperativa företag. Förnödenhetspriserna hade under förra delen av året stigit betydligt mera än arbetslönerna. Anslutningen till kooperativa företag representerade i detta läge en möjlighet för mindre hushåll att inköpa de nödvändigaste varorna billigt. Redan i slutet av år 1920 inträdde emellertid en sämre konjunktur för de kooperativa företagen, och under de år, som följde närmast därefter, blevo förhållandena ännu sämre. Ett stort antal kooperativa företag måste då inställa sin verksamhet, särskilt sådana företag, som när omslaget skedde voro jämförelsevis nya. De nu omförmälda förändringarna bland de kooperativa företagen ha emellertid icke varit av den betydelse att rörelsen därigenom hämmats. Den kooperativa rörelsen har, enligt vad de nu framlagda siffrorna visa, i sin helhet gått framåt, och de företag, som övervunnit krisen efter 1920, hava ytterligare utvecklats.

Undersökningen omfattar kooperativa företag av olika slag. Det ojämförligt största antalet utgöres av detaljaffärer, som tillhandahålla »general merchandise», d. v. s. ett större antal vanliga förnödenheter, såsom specerier, kött, järnvaror, skor, beklädnadsartiklar m. m. Vidare finnas detaljaffärer, som tillhandahålla endast specerier, andra, som sälja specerier och kött, engrosaffärer, bagerier, restauranger, inackorderingsställen, tvättanstalter, bensinstationer m. m. Det finnes bland de amerikanska kooperativa företagen många typer och många kombinationer av olika slags verksamhet.

Översikten omfattar 479 kooperativa företag i olika delar av Förenta staterna. De flesta finnas i jordbruksstaterna och ett särskilt stort antal (120) i Minnesota.

De flesta av företagen finnas i samhällen med mindre än 25 000 invånare. Största delen har tillkommit under de senaste tio åren, tjugotvå företag äro mer än 25 år gamla, det äldsta, som finnes i Kansas, räknar 50 år.

Medlemsantalet i 450 kooperativa sammanslutningar, vilka meddelat uppgifter i sådant avseende, utgjorde år 1925 139 800. I Minnesota finnas enligt denna uppskattning omkring 24 000 personer anslutna till kooperativa företag, i Massachusetts cirka 22 000 och i Ohio 13 000. Härav framgår bl. a. att de flesta av de talrika kooperativa sammanslutningarna i Minnesota hava mycket litet medlemsantal.

För att uppnå en tillförlitlig mätare på de kooperativa företagens utveckling under åren 1920—1925 har Department of Labor jämfört uppgifterna beträffande medlemsantal för 214 sammanslutningar, som förekomma såväl i statistiken för 1920 som i statistiken för 1925. Dessa företag visa en ökning i medlemsantalet av 39 % under femårsperioden. Medlemsantalet i de föreningar,

som tillhandahålla »general merchandise», har ökats med endast 3 %, medan sammanlagda medlemsantalet i företag av andra slag under femårsperioden ökats med närmare 67 %. De företag, som sälja endast specerier, hava ökat sitt medlemsantal med 50 %. År 1920 utgjorde genomsnittsantalet medlemmar per företag 315 och år 1925 438. Dessa siffror tyda på en utbredning av den kooperativa rörelsen, vilken dock ännu icke är någon mera betydande faktor i det amerikanska ekonomiska livet, sett i dess helhet.

De kooperativa företagens sammanlagda försäljning under år 1925 har beräknats till i runt tal 50 milj. dollars, varav ungefär en femtedel kommer på företagen inom staten Minnesota, vilken, såsom redan påpekats, intager första rummet vad beträffar omsättningen i praktiken av den kooperativa idén.

I smärre samhällen har den kooperativa sammanslutningen ofta befunnits vara en garanti mot försök från de vanliga handlandenas sida att uppdriva priserna och ett medel att höja kvaliteten på de salubjudna varorna. De kooperativa företagen försöka ej nedpressa lönerna för sina anställda och äro på så sätt till nytta för dem som ha liknande arbete i andra företag. På många håll ha de kooperativa sammanslutningarna på sitt program upprättande av läsrum, klubblokaler och bibliotek samt upplysnings- och social verksamhet till båtnad för samhället i dess helhet.

Organisationen av de amerikanska kooperativa företagen torde måhända vara av ett särskilt intresse och en redogörelse därför erbjuda material för jämförelser, varför ett något mera ingående referat av utredningen på denna punkt torde kunna vara på sin plats.

En del företag hålla fortfarande försäljningspriser, som endast täcka inköpspris och omkostnader, men denna metod synes alltmera övergivas. Alla i den nya översikten upptagna företag, med undantag av 15, ha nämligen meddelat, att de sälja till gängse priser. Den förra metoden uppväcker ju i hög grad konkurrenternas missnöje och innebär svårigheter, när det gäller att kalkylera omkostnaderna. Av 441 kooperativa företag, som till den senaste undersökningen lämnat uppgifter angående sina bokslut för 1925, ha 317 haft att uppvisa vinst (en vinst av 1·6 milj. dollars eller omkring 5 000 dollars i genomsnitt per företag), 87 ha slutat året utan vare sig vinst eller förlust, 15 ha sålt till självkostnadspris och sålunda ej haft någon vinst och 22 företag ha gått med förlust.

Av årets vinst betalas först ränta å insats- (aktie-)kapitalet enligt fastställd räntesats. Därefter avsättes vanligen vissa procent för oförutsedda förluster. Sedan företagas avskrivningar, och ibland anslås även en viss summa till kulturella ändamål. Vad därefter återstår av vinsten kommer medlemmarna till godo i förhållande till deras respektive inköpssummor.

Översikten visar, att av de 317 företag, som under år 1925 bokfört vinst, endast 172 återbetalat något till sina medlemmar. Fullständiga uppgifter i sådant avseende föreligga i översikten endast för 165 företag. Dessa återbetalade för år 1925 till medlemmarna sammanlagt 754 000 dollars.

Många företag återbetala till icke-medlemmar, som varit kunder under året, hälften av vad som betalas till medlemmar. I vissa fall erhåller en icke-medlem ej sin utdelning kontant utan erbjudes i stället aktier, så att han med tiden automatiskt blir medlem. Ett av de mest framgångsrika kooperativa företagen lämnar en fast utdelning av 2 % vid årets slut till icke-medlemmar. Åtskilliga företag utdela emellertid som sagt intet till andra än medlemmar och tillföra sina fonder förtjänsten på icke-medlemmar.

De kooperativa företagens driftkapital erhålles genom inträdesavgifter, försäljning av aktier och lån. Inträdesavgiften är i regel ett obetydligt belopp. Lån, som erhållas från fackföreningar eller andra mot rörelsen gynnsamt stämda sammanslutningar, måste i regel återbetalas efter kort uppsägningstid och lämpa sig icke såsom underlag för en kontinuerlig verksamhet. Därför utsläppas i regel aktier. Dessa skilja sig från vanliga aktier därigenom, att de icke medföra rösträtt, icke noteras till växlande värde utan alltid stå i pari, medföra rätt till ränta efter fastställd procentsats men icke rätt till annan utdelning samt i regel förvärvas genom småningom skeende inbetalningar. Aktien utfärdas i regel icke förrän ägaren fullgjort alla sina inbetalningar. För försäljning av aktier gälla särskilda regler; sådan måste vanligen godkännas av styrelsen.

Vid uppgörande av den senaste statistiken hava 398 företag uppgivit sig disponera över ett sammanlagt aktiekapital av 6·9 milj. dollars, medan 257 företag uppvisat reservfonder till ett sammanlagt belopp av 2·4 milj. dollars.

(Meddelande från svenska generalkonsulatet i New York.)

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete.

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Tröskverk.

VIII *t*: 2. Olycksfallet inträffade vid ett *mindre, ambulerande tröskverk*, drivet av en explosionsmotor om c:a 10 hkr.

Efter det tröskningsarbetet på lantgården avslutats för dagen, skulle *tröskverket rengöras*, och var Å., som tjänstgjort som matare, sysselsatt därmed. Medan *tröskverket ännu var i gång*, borttog han matarbordet invid slagtrumman och kom därvid med högra handen i beröring med densamma, så att *armen indrogs i tröskverket* ända till armbågen. Motorn stoppades omedelbart, och de övriga närvarande personerna hjälptes åt att losstaga Å. ur tröskverket. Påföljande dag måste armen amputeras. Mannen avled dock strax efter operationen.

Andra särskilt angivna arbetsmaskiner och redskap.

VIII *x*: 2. Ett säreget och till sin verkan svårartat olycksfall är följande.

En arbetare, sysselsatt i en *kryssfanerfabrik, råkade klämma sig i högra underlåret* av en handmanövrerad plåtsax. Ett märke, så stort som en tvåöring, hade därav uppstått. Den förorsakade skadan hade till en början icke medfört några svårare smärtor. Dagen efter olycksfallet pålade arbetaren själv ett jodspritförband och for senare samma dag till lasarettet. Efter behandling därstädes återvände han hem, men for åter samma kväll till lasarettet. Här försämrades hans tillstånd vart efter, och han avled en vecka senare.

Axlar.

VIII *z*: 2. Barkavfallet — den s. k. karven — vid ett *sågverk* transporteras till prånar medelst en inbyggd remtransportör, driven av en parallellt med densamma och på ett avstånd av 28 cm från överbyggnaden liggande axelledning. Längs efter och 31 cm under axeln ligger en landgång för skötseln av transportören. Axelledningen är till hela sin längd överskyddad med rännor av rä — men var *skyddet* vid olycksplatsen på en sträcka av 2·8 m mellan ett par lager *bortlyftat och upplagt på sidan av transportörens stödbockar*. På denna oskyddade axelsträcka fanns en klämmuff med påpressade järnringar, vars *krysskil stack ut cirka 25 mm från kopplingen*. Krysskilen saknade huvud. Olycksfallet inträffade vid ½8-tiden på morgonen, då en arbetare L., som hade remtransportörens skötsel om hand, i det ännu rådande mörkret av någon anledning begivit sig upp på landgången under remtransportören. *L. synes hava fastnat med nedre kanten av sin regnkappa vid den ovannämnda krysskilen*. En arbetskamrat fann honom något senare fastsittande död vid axeln. Landgången torde vid olyckstillfället hava varit slipprig, då regn föll; dessutom var olycksplatsen mörk, emedan en glödlampa bredvid borttagits och någon ny ej insatts.

Axeln, 50 mm i diameter, har en hastighet av c:a 100 varv/min. Skyddet hade av okänd anledning varit borttaget sedan högst tre veckor före olycksfallet. L., som var ensam skötare av karvtransportören, hade av förmännen uppmanats att återuppsätta skyddet samt iordningställa belysningen på olycksplatsen. Avståndet mellan räcket å landgången och transportörens innerkant är 66 cm och till axeln 36·5 cm, varför arbetarna plägade gå på skyddsrännan.

Om skyddet suttit på sin plats, hade olyckan ej kunnat inträffa. Hela ovan beskrivna remtransportör torde nu vara borttagen, då annan anordning för karvtransporten vid olyckstillfället var under uppförande och avsedd att snarast tagas i bruk.

VIII *z*: 3. I en *tändsticksfabrik* inträffade nedannämnda olyckshändelse, orsakad av *en oskyddad transmission*.

Transmissionens axel, belägen en halv meter över golvet, var framdragen nära ytterväggen och slutade vid ett fönster. Axeltappen var oskyddad och sträckte sig ej fullt 10 cm utanför lagret.

Den förolyckade var, då olyckan inträffade, ensam i lokalen och anträffades där en stund senare medvetslös med *kläderna upprullade å den fria axeltappen.* Han avled sedermera på grund av de skador, han erhöll vid olycksfallet.

Olyckshändelsen torde hava uppstått därigenom, att mannen av någon anledning gått fram till fönstret och därvid råkat komma för nära axelledningen ifråga samt blivit indragen däri.

Yrkesinspektören har lämnat arbetsgivaren anvisning om ifrågavarande transmissions inskyddande.

VIII *z*: 4. *I spelhuset* till uppfordringsspelet vid ett *fältspatsbrott* skulle maskinisten spika en bräda över en del av den öppning i *spelhusväggen,* genom vilken linan går ut till linskivan, och råkade därvid ställa sig alltför nära intill den i gång varande drivaxeln till spelet. Genom att hans kläder fastnade vid axeln, drogs han runt av denna och fick dessutom linan till spelet vecklad om sig flera varv. Hans högra underarm bröts av, vänstra underbenet och foten skadades.

Uppfordringsspelet drives medelst kilhjulsutväxling från ifrågavarande, av motorn remdrivna axel. Linan hängde vid tillfället slak ned i brottet, och tunnan var ej påhakad. Den förolyckade har troligen *fastnat med kläderna i en något utanför kilhjulsskivan utskjutande krysskil.*

Gruvingenjören anser olyckan helt böra tillskrivas maskinistens egen oförsiktighet.

VIII *z*: 5. Olycksfallet inträffade i *undervåningen till ett mindre sågverk.* En maskinskötare O. skulle smörja ett lager till en spåntransportör och hade klivit upp på densamma. Av någon orsak föll han baklänges och kom därvid emot en nedanför belägen transmissionsaxel. Härvid *fastnade nedre delen av byxorna på axeln,* kläderna rullade upp sig på denna, och han *drogs med några varv i rotationen,* tills kläderna sletos sönder och han nästan helt avklädd föll ned på golvet. En arbetare på sågverket hörde en »duns» i undervåningen och skyndade till hjälp. Han fann där den förolyckade med bortsliten arm, krossår i högra underarmen och båda benen skadade.

Axeln, på vilken maskinskötaren fastnade, hade en diameter av 50 mm, en hastighet av 375 varv/min. och var belägen c:a 600 mm över golvet. Den var alldeles slät utan kilspår e. dyl., och avståndet mellan axellagren var 1 500 mm. Den var helt oskyddad liksom samtliga transmissioner i hela undersågen. Vid olyckstillfället var temperaturen i undervåningen —15° à —20° C.

Svänghjul, remskivor och remmar.

VIII *å*: 5. Vid *rembrott* i drivremmen för en skummjölkspump i ett *mejeri* skulle maskinisten *iordningställa remmen utan att stanna maskineriet.* Remmen, 2″ bred och lagd över en remskiva å transmissionsaxeln i taket, snodde sig fast kring axeln omedelbart efter rembrottet. I trots av varningar ställde sig maskinisten på mjölkpumpen och *försökte med vänstra handen reda ut remhärvan och losstaga remmen från den i gång varande axelledningen.* Han fastnade därvid och drogs upp mellan axeln och taket. Innan mejeriets drivmotor blivit frånslagen och mejeriets maskineri stannat, hade maskinisten dragits in i axelledningen och återfanns av en kamrat liggande på golvet med söndersargad arm. Sedan första förband lagts, fördes den skadade till lasarett, där armen omedelbart amputerades.

Yrkesinspektören anser maskinistens egen oförsiktighet vara anledningen till olycksfallet, därigenom att han försökte losstaga remmen, medan axelledningen var i gång. Han hade förut innehaft plats som maskinskötare på annat mejeri. Mejeriets personal var av arbetsgivaren förbjuden att för hand söka av- eller pålägga rem under gång.

Kuggväxlar.

VIII *ä*: 2. För *sortering av koks* i koksgården vid ett *gasverk* användes ett *maskindrivet sorterverk* av vanlig typ. Sorterverket står under bar himmel. Enär det ifrågavarande dag snöade, hade koksen benägenhet att fastna i inmatningsrännan. För att hjälpa fram koksen gick en arbetare P. emellanåt upp på en stege och körde på i rännan med en skopa. Vid ett sådant tillfälle hade P. sannolikt fastnat med kläderna i den kuggväxel, som drar elevatorn. Kuggväxeln sitter på samma ände av verket som inmatningsöppningen. Under försök att lösgöra kläderna har han troligen fått även ärmen indragen i växeln, eller ock har densamma direkt fastnat i den horisontala

axeln från växeln. Alltnog *indrogs armen och gick runt med axeln*, intill dess den helt slets loss från kroppen. P. ramlade då ned från stegen. Han avled inom en kort stund.

Till förhindrande av dylika olycksfall lämnade yrkesinspektören anvisning om att kuggväxeln skulle helt inskyddas.

Olycksfall vid elektriska apparater och ledningar.

IX: 2. Vid ett *mindre lantbruk* var man sysselsatt med *uppmontering av tröskverk, halmpress och elektrisk motor*, vilka skulle användas vid tröskningsarbete påföljande dag. Den elektriska motorn med 1 600 volts spänning var uppställd å vagn. Vid samma tillfälle uppsattes även en ny dragrem för kraftens överförande från motorn till tröskverket. Denna rem var något längre än den gamla, och den elektriska kabeln till motorn blev därigenom för kort. Istället för att flytta tröskverket, halmpressen och motorvagnen närmare kontaktstolpen, då kabeln hade räckt till, vidtog arbetsgivaren den åtgärden att *förlänga motorkabeln*. Härtill användes en c:a 4 meter lång lågspänningskabel, R.V.I. 3-ledare 1·5 mm². Ledningsparterna, tre till antalet, sattes nu samman med var sin av motorkabelns 3-fasledningar, och nollan (den spänningslösa ledningen) lämnades fri, varigenom jordförbindningen sattes ur funktion. Härefter släpptes strömmen på, och motorn sattes i gång, men befanns då gå åt orätt håll. Med kabeln alltjämt strömförande — *stången i kontaktstolpen hade ej dragits ned* — skulle en arbetare E. med tillhjälp av en dräng på stället upphänga motorkabeln över en logdörr. Drängen använde sig därvid av en bräda, under det E. *lyfte kabeln med bara händerna*. Härunder har han tydligen *fattat kabeln på det skarvade, dåligt isolerade stället* och fått ström genom kroppen. Döden följde nästan omedelbart. Platsen utanför logdörren var vid olyckstillfället mycket fuktig.

IX: 3. Vid en *elektrisk motor*, placerad i en tröskmotorvagn och vid tillfället använd för *drivande av en stenkross, dödades motorskötaren genom överledning.*

Motorskötaren skulle enligt uppgift känna efter, om lagret på den sida av motorn, som uppbär remskivan, gått varmt, och kom därvid i beröring med *motorstativet, som på grund av överledning och ofullständig jordning blev strömförande.*

Orsaken till överledningen torde hava varit, att isoleringen på den rundjärnsstång, som uppbär knivarna till knivströmbrytaren, genom skakningar i vagnen blivit skadad, varigenom vagnens metalldelar på grund av dålig jordning erhållit högspänning. Det meddelades även vid inspektionen, att vagnen tidigare vid vissa tillfällen »stött» vid beröring av hjulen.

Jordningen var utförd på sådant sätt, att de jordade delarna, motorstativet etc., anslutits till fyra över varje hjul anbringade järnskruvar, vilka stodo i kontakt med hjulens järnringar och dessa i beröring med jorden. På tillfrågan meddelade distriktsmontören, att motorkabeln var försedd med en fjärde ledare — nolledning för jordning — och att de delar, som skola vara jordade, voro anslutna till ifrågavarande nolledare.

Olycksfall genom fallande föremål, ras och liknande.

X: 11. Några arbetare voro sysselsatta med *»schaktning» av grus i ett grustag*. Gruset var synnerligen kompakt, starkt lerblandat och bemängt med stora stenar. Arbetarna utförde schaktningsarbetet med grusväggen i det närmaste i lodrät ställning och bröto vid lämpliga tillfällen loss gruset från grustagets överkant medelst järnspett, när de ansågo grusväggen för brant stående.

Vid olyckstillfället befann sig grusväggen i lodrät ställning, och arbetarna hade just för avsikt att börja lösbrytningen av överkanten, då ras inträffade. En av arbetarna befann sig nere i grusschaktet, fick *det nedrasande gruset över sig och begravdes fullständigt under detsamma.* Först efter tio minuters arbete fingo den förolyckades kamrater fram denne ur gruset — han låg där övertäckt av c:a en halv meters tjockt lager av grus. Arbetaren hade erhållit ett större krossår i bakhuvudet, och ena tinningen och bröstkorgen hade blivit inklämda. Han avled strax efter olyckshändelsen under transporten till sjukhuset.

Yrkesinspektören har lämnat de vid grustaget sysselsatta arbetarna Kungl. Socialstyrelsens »Allmänna anvisningar och råd till förebyggande av olycksfall vid grustag».

X: 12. En arbetare E. var sysselsatt med *lastning av fliskorgar* i hackflisupplaget inom en *sulfitfabrik*. Ett *järnspett*, upplagt på flisbanans träkonstruktion, *föll ned* och träffade arbetarens högra hand, då han skulle förflytta en av fliskorgarna. Till en början fäste E. intet avseende därvid. Efter c:a 14 dagar uppstod *inflammation i såret*, så att han måste avbryta arbetet. Han vände sig då till en läkare, som förordnade om hans intagande på lasarett, där han avled på grund av *blodförgiftning*.

Olycksfallet påvisar, huru *nödvändigt det är att rentvätta och förbinda varje sår*, även mindre dylika, och klarlägger, vilka risker de utsätta sig för, som ej iakttaga detta försiktighetsmått.

X: 13. I *timmerupplaget vid en sulfatfabrik* voro tvenne arbetare vid ½6-tiden på kvällen sysselsatta med *nedrullning av timmer från en timmervälta*. En kortare stock, fastfrusen vid en annan större stock, lossnade under nedrullningen och föll ned vid sidan av timmervältan. En arbetare H. befann sig just då — de andra arbetarna ovetande — vid sidan av vältan, sysselsatt med snöskottning. H. *träffades av stockändan*, troligen i huvudet, och hittades någon stund därefter av de andra arbetarna liggande medvetslös på rygg med stocken över benen. Han fördes senare till närmaste lasarett, där han följande dag avled.

X: 14. N. jämte några andra arbetare voro sysselsatta med att *uttaga grus ur ett grustag*. Den vägg, vid vilken uttagningen för tillfället pågick, var bortåt 10 m hög. Den övre hälften därav var mycket brant, nästan lodrätt stående, under det den nedre hade en lutning av blott omkring 45°. Till följd av kylan voro de yttre lagren av grustaget frusna. Sedan den nedre delen genomhackats och den *övre delen till följd av nedrinnande lös sand blivit undermine-rad, lossnade ett större stycke därav*. N. hade observerat detta och var beredd att springa undan. När stycket kom nedramlande och han skulle sätta sig i säkerhet, råkade han emellertid snava och ramla, med påföljd att han fick stycket över sig. Han avled några timmar efter olycksfallet.

Yrkesinspektören har givit arbetsgivaren anvisning om de erforderliga säkerhetsmått, som vid arbete i grustag böra iakttagas, samt minnesblad rörande dylikt arbete i och för utdelning till i grustaget sysselsatta arbetare.

X: 15. Under *landrullning av timmer* för ett *sågverks* vinterförråd inträffade ett olycksfall vid en nyss fullbordad timmervälta.

Från timmerelevatorn utrullades stockarna på en huvudvälta, omgiven av sidovältor, upplagda vinkelrätt mot huvudvältan. En av dessa sidovältor var just färdigrullad och hade fått en höjd av c:a 5 m över marken. O. jämte en annan arbetare befann sig ännu kvar på densamma, då plötsligt *vältan kom i rörelse*, beroende därpå, att *vältans yttre ända rasade*. Stockarna i hela vältan började rulla över åt detta håll, och under försök att taga sig upp på en närbelägen välta fastnade O. med ena foten mellan två stockar. Strax därefter träffades han av en stock i huvudet, så att detsamma krossades, och han omedelbart avled.

Orsaken till olyckan var, att det s. k. landkrysset rasade. Landkrysset ligger vid ändan av varje välta och utgöres av två stockar, lagda i vältans längdriktning mellan varje skikt. Vid dessa »ströstockar» fästas sedan vältans yttersta stockar med kätting, märlor eller sinkor, så att vältan ej skall kunna rasa åt detta håll. Huruvida detta vid ifrågavarande fall icke var tillfredsställande utfört eller om någon sättning i marken uppstått, varigenom raset kunnat inträffa, har man ej varit istånd att utreda.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik (Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	1926 april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	1927 jan.	febr.	mars	april
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1	16·2	15·5	14·1	12·3
Ansökn. per 100 lediga platser .	163	162	166	161	151	158	186	273	268	293	258	208	171
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	·	3·09	·	·	3·06	·	·	3·07	·	·	3·04	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	25·0	23·8	21·8	18·8	20·3	21·9	23·5	24·6	27·7	26·8	25·5	23·9	22·4
Danmark. Arbetslöshet, i % .	16·5	14·7	15·6	16·8	16·8	16·3	18·3	22·4	32·2	31·4	30·7	26·5	23·6
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	50	45	46	49	49	48	53	66	93	92	93	78	69
Finland. Registr. arbetslösa .	1 961	1 273	857	949	1 212	1 425	1 813	2 330	2 172	3 633	3052	2 012	1 702
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	371	223	177	192	179	198	231	312	259	309	264	288	335
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	9·2	14·5	14·7	14·6	14·2	13·7	13·6	13·5	11·9	12·1	10·9	9·9	9·4
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 034	1 675	1 699	1 664	1 606	1 582	1 610	1 545	1 357	1 375	1208	1 115	1 075
Irland. Arbetslöshet, i % . . .	13·0	12·8	12·3	11·3	9·7	10·2	10·4	11·0	11·0	11·8	11·7	11·0	—
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	6·5	6·3	5·9	6·9	7·2	[1] 7·2	[1] 7·4	[1] 8·9	12·1	[1] 15·6	[1] 13·9	9·1	—
Arbetslöshetsindex	5·4	5·2	4·9	5·7	5·9	6·0	6·2	7·6	10·3	13·2	—	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	3·2	3·2	3·1	2·6	4·0	3·6	3·6	3·9	5·6	7·7	5·9	4·9	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	18·6	18·1	18·1	17·7	16·7	15·2	14·2	14·2	16·7	[3] 16·5	15·5	11·5	8·9
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 781	1 744	1 741	1 652	1 548	1 394	1 308	1 370	1 749	1 827	1696	[1] 1 121	871
Ansökn. per 100 lediga platser .	628	649	655	578	557	493	487	568	707	648	584	422	394
Sysselsättn:index (dec. 1921 = 100)	94·7	98·8	98·9	99·1	99·7	100·4	101·2	101·2	96·4	95·2	96·5	102·2	106·2
Arbetstillgång (medelgod = 2·00)	1·33	1·36	1·37	1·46	1·50	1·61	1·75	1·87	1·88	1·91	1·89	[1] 2·01	2·06
Österrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	173	155	151	152	151	148	151	169	205	235	244	208	181
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	·	·	2·4	·	·	2·8	·	·	5·6	·	·	2·8	·
Ansökn. per 100 lediga platser .	190	189	173	202	228	217	255	330	387	348	331	196	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	·	86	·	·	89	·	·	96	·	·	100	·
Frankrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	0·4	0·4	0·5	0·4	0·4	0·3	0·4	0·5	13	45	77	78	58
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	98	98	83	78	83	89	113	149	181	225	259	228	—
Estland. Oplac. arbetssökande	2 249	1 839	1 051	893	731	811	2 309	4 157	3 807	4 841	4734	4 405	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	2 000	1 383	936	722	897	932	2 430	5 140	5 234	5 026	4596	4 028	2 687
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal) .	321	304	289	264	242	214	197	201	236	206	[1] 213	208	190
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	2·7	3·0	3·4	4·1	4·0	3·7	3·1	2·5	2·6	—	—	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i % . .	18·8	18·5	16·7	15·7	15·0	13·1	12·4	12·3	13·0	13·4	12·8	—	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	239	206	212	184	170	155	164	236	307	336	339	241	199
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	7·3	4·9	4·1	2·3	2·5	3·3	2·6	4·7	5·9	6·4	6·5	5·7	—
Sysselsättn:index (jan. 1920 = 100)	94·3	101·0	103·7	104·2	104·9	105·2	102·8	101·1	94·8	95·4	96·3	96·2	100·6
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1923 = 100)	92·8	91·7	91·3	89·3	90·7	92·2	92·5	91·4	90·9	89·4	91·0	91·4	—
Fed. Reserve Board (1919 = 100)	96·4	95·5	95·1	93·5	94·4	95·8	96·3	95·2	94·1	92·4	93·6	93·9	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	·	6·7	·	·	7·6	·	·	5·7	·	·	3·9	·
Nya Syd-Wales. Arbetslösa .	6 000	8 000	8 500	7 500	6 500	6 500	6 500	6 500	6 000	6 000	—	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i % .	·	·	·	·	8·3	·	·	6·7	·	·	9·4	·	·

[1] Reviderade siffror. — [2] Preliminära siffror. — [3] Fr. o. m. 1927 har ett nytt fackförbund (gruvarbetarna) medtagits i statistiken. Medräknas endast de organisationer, som redovisades under 1926, blir siffran 17·1 %.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Maj månad år 1927.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under maj månad.

Översikt av verksamheten under maj månad 1927.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	*Manliga avdeln.*			*Kvinnliga avdeln.*			*Tillsammans*		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Stockholms stad	4 008	1 573	1 403	4 190	3 955	2 657	8 198	5 528	4 060
Stockholms län	2 602	1 053	1 017	474	630	302	3 076	1 683	1 319
Uppsala stad och län	590	168	137	192	214	176	782	382	313
Södermanlands län	815	356	305	394	365	277	1 209	721	582
Östergötlands län	1 129	412	349	589	465	333	1 718	877	682
Norrköping	709	164	155	147	153	98	856	317	253
Jönköpings län	311	147	117	226	179	109	537	326	226
Kronobergs län	69	48	47	80	80	53	149	128	100
Norra Kalmar län	181	53	51	52	58	41	233	111	92
Södra Kalmar län	599	333	327	148	112	83	747	445	410
Gotlands län	67	77	57	67	98	48	134	175	105
Blekinge län	676	320	268	293	339	165	969	659	433
Kristianstads län	788	821	549	454	576	352	1 242	1 397	901
Malmöhus län: Malmö	1 925	462	441	1 117	1 098	635	3 042	1 560	1 076
Lund	397	68	68	75	50	46	472	118	114
Landskrona	303	121	113	39	31	23	342	152	136
Hälsingborg	1 046	399	387	340	262	203	1 386	661	590
Ystad	273	188	123	65	46	32	338	184	155
Trelleborg	630	555	550	78	61	55	708	616	605
Eslöv	202	125	118	41	48	31	243	173	149
Skurup	98	97	87	21	45	19	119	142	106
Vellinge	125	103	93	19	26	17	144	129	110
Hallands län	325	196	142	108	168	78	433	364	220
Göteborgs och Bohus län	409	159	127	172	196	88	581	355	215
Göteborg	4 612	1 204	1 135	1 021	1 085	684	5 633	2 289	1 819
Älvsborgs län	495	219	185	119	198	87	614	417	272
Skaraborgs län	554	280	191	260	367	122	814	647	313
Värmlands län	351	140	122	189	255	145	540	395	267
Örebro län	817	411	355	380	648	367	1 197	1 059	722
Västmanlands län	492	225	178	333	325	234	825	550	412
Kopparbergs län	258	82	79	241	209	140	499	291	219
Gävle stad och län	845	187	185	221	179	156	1 066	366	341
Västernorrlands län	631	213	208	70	71	41	701	284	249
Jämtlands län	189	35	35	245	246	183	434	281	218
Västerbottens län	179	68	65	135	164	123	314	232	188
Norrbottens län	146	47	45	103	96	71	249	143	116
Tillsammans maj 1927	**27 846**	**11 059**	**9 814**	**12 698**	**13 098**	**8 274**	**40 544**	**24 157**	**18 088**
» april 1927	*31 335*	*12 844*	*11 274*	*13 518*	*13 385*	*8 438*	*44 853*	*26 229*	*19 712*
» maj 1926	23 954	9 915	9 006	12 035	12 359	7 968	35 989	22 274	16 974
» » 1925	22 588	9 711	8 384	12 961	12 921	8 917	35 549	22 632	17 301
» » 1924	24 730	15 115	12 606	12 981	13 605	9 008	37 711	28 720	21 614

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					maj 1927	april 1927	maj 1926	maj 1927	april 1927	maj 1926
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	4 890	5 033	4 316	3 410	117	122	132	79	78	88
Industri och hantverk	8 076	8 387	986	871	851	1190	599	88	90	88
Sjöfart och fiske	5 298	5 406	2 140	2 105	253	238	241	98	99	98
Handel och samfärdsel	3 042	3 188	1 443	1 283	221	366	265	89	87	86
Husligt arbete	1	1	1	1	.	.	.	.	.	—
Annat arbete	5 391	5 831	2 173	2 144	268	208	226	99	99	99
Summa	**26 698**	**27 846**	**11 059**	**9 814**	**252**	**244**	**242**	**80**	**88**	**91**
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	667	675	1 654	681	41	45	45	41	40	37
Industri och hantverk	688	765	453	321	169	231	192	71	73	66
Sjöfart och fiske	335	338	175	162	193	232	229	93	95	95
Handel och samfärdsel	2 027	2 168	1 993	1 313	109	112	97	66	73	67
Husligt arbete	6 267	8 279	8 820	5 794	94	101	95	66	66	68
Annat arbete	468	473	3	3	.	.	.	.	.	.
Summa	**10 452**	**12 698**	**13 098**	**8 274**	**97**	**101**	**97**	**63**	**63**	**64**
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	5 557	5 708	5 970	4 091	96	101	106	69	67	70
Jordbruk	5 315	5 466	5 919	4 046	92	99	105	68	67	69
Skogshushållning	242	242	51	45	.	.	.	.	.	.
Industri och hantverk	8 764	9 152	1 439	1 192	636	902	498	83	85	82
Gruvdrift och malmförädling . . .	366	377	12	9	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri . . .	256	265	26	24	.	.	.	.	.	.
Metall- och maskinindustri . . .	2 267	2 346	254	202	924	1 155	681	80	84	86
Trävaruindustri	565	589	53	47	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	2 554	2 637	443	422	595	998	503	95	96	89
Läder-, hår- och gummiindustri . .	173	211	20	18	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	283	286	11	7	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	386	415	175	103	237	397	162	59	74	64
Närings- och njutningsmedelsindustri	619	662	218	178	304	461	345	79	64	68
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	140	149	13	11	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri . .	119	129	14	13	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	143	145	15	8	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	893	941	185	155	509	.	462	84	.	87
Sjöfart och fiske	5 633	5 744	2 315	2 267	248	237	240	98	99	98
Handel och samfärdsel	5 069	5 356	3 436	2 596	156	195	153	76	78	74
Kontors-, bank- o. d. personal . .	400	414	119	94	348	.	.	79	.	.
Butiks- och magasinspersonal . . .	1 340	1 395	250	182	558	718	468	73	83	77
Hotell- och restaurangpersonal . .	1 347	1 461	1 410	962	104	101	86	68	74	70
Transportarbetare	1 739	1 831	1 319	1 146	139	211	176	87	85	81
Allmän och litterär verksamhet . .	224	236	275	157	86	134	88	57	67	62
Ej särskilt specificerade	19	19	63	55	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	6 268	8 280	8 821	5 795	94	101	95	66	66	68
Annat arbete	5 859	6 304	2 176	2 147	290	221	246	99	99	99
Summa	**37 150**	**40 544**	**24 157**	**18 088**	**168**	**171**	**162**	**75**	**75**	**76**

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 2 414 platser, varav 1 918 manliga och 496 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 856, 1 401 och 455 samt under nästlidna månad resp. 2 633, 2 159 och 474.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	4 791	4 265	3 365	242	51	45	377	12	9	258	26	24	2 287	241	191
1	Stockholms stad	40	8	8	1	—	—	2	—	—	30	1	1	458	85	63
2	Stockholms län	1 247	840	813	47	15	15	22	—	—	24	—	—	135	15	9
3	Uppsala stad och län	234	125	99	1	—	—	—	—	—	21	—	—	44	2	2
4	Södermanlands län	155	177	131	3	5	3	—	—	—	2	—	—	114	12	11
5	Östergötlands län	359	268	207	12	1	1	13	4	4	45	—	—	97	7	7
6	Norrköping	76	45	36	—	—	—	—	—	—	1	—	—	45	3	3
7	Jönköpings län	72	62	42	4	1	1	—	—	—	2	2	2	56	2	2
8	Kronobergs län	30	31	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1
9	Kalmar län	127	123	116	1	—	—	—	—	—	4	—	—	15	—	—
10	Gotlands län	40	42	30	—	—	—	—	—	—	2	2	1	1	—	—
11	Blekinge län	225	183	138	—	—	—	—	—	—	8	—	—	14	5	2
12	Kristianstads län	495	748	488	1	—	—	—	—	—	27	8	8	52	19	12
13	Malmöhus län: Malmö	57	77	67	—	—	—	—	—	—	4	—	—	214	15	12
14	Hälsingborg	62	55	45	—	—	—	1	—	—	8	—	—	49	3	3
15	Övriga anstalter	544	452	398	1	—	—	—	—	—	8	3	3	179	12	12
16	Hallands län	65	123	81	—	—	—	1	—	—	3	—	—	56	2	—
17	Göteborgs och Bohus län	60	78	52	—	4	—	—	—	—	1	2	1	26	1	1
18	Göteborgs stad	96	92	70	1	—	—	—	—	—	7	1	1	460	33	29
19	Älvsborgs län	79	70	45	9	5	5	4	7	4	—	—	—	64	12	11
20	Skaraborgs län	214	210	127	—	3	3	—	—	—	19	2	2	24	—	—
21	Värmlands län	38	53	42	6	6	6	19	—	—	16	—	—	16	1	1
22	Örebro län	150	150	97	51	2	2	233	1	1	11	2	2	34	1	1
23	Västmanlands län	194	181	135	4	—	—	45	—	—	6	—	—	59	1	1
24	Kopparbergs län	29	17	16	8	2	2	23	—	—	4	3	3	30	4	3
25	Gävle stad och län	26	7	7	64	1	1	14	—	—	5	—	—	26	3	3
26	Västernorrlands län	6	7	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	1
27	Jämtlands län	31	19	19	23	6	6	—	—	—	—	—	—	4	—	—
28	Västerbottens län	40	20	18	5	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1
29	Norrbottens län	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
	Kvinnliga avdelningen	675	1 654	681	—	—	—	—	—	—	7	—	—	59	18	11
1	Stockholms stad	10	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	42	9	7
2	Stockholms län	40	107	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
3	Uppsala stad och län	40	35	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	41	73	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	44	95	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	6	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	15	30	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	4	16	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	16	38	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	2	22	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	43	141	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	109	233	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	10	45	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	4	4
14	Hälsingborg	6	19	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	51	104	49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	11	70	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	35	45	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	4	16	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län	6	18	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	23	101	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	21	40	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	53	220	101	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	38	78	47	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	10	19	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	4	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	9	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	13	42	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	18	30	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
585	53	47	2 637	418	422	181	17	15	235	1	1	182	11	8	458	53	46	132	5	5	
41	13	13	720	84	74	12	3	1	2	—	—	17	3	2	49	9	9	23	—	—	1
23	6	6	184	40	40	4	—	—	12	—	—	7	—	—	21	3	3	3	—	—	2
8	1	1	29	—	—	4	—	—	—	—	—	2	—	—	35	—	—	—	—	—	3
50	—	—	37	21	21	3	—	—	1	—	—	1	—	—	8	—	—	—	—	—	4
29	5	5	157	66	66	4	—	—	5	—	—	3	—	—	11	1	1	1	—	—	5
29	—	—	154	1	1	1	—	—	91	—	—	18	—	—	17	—	—	1	—	—	6
12	—	—	22	8	8	4	—	—	4	—	—	—	—	—	10	1	1	5	—	—	7
—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	8
30	2	2	12	1	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	7	—	—	10	4	4	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
4	—	—	21	3	3	—	—	—	2	—	—	7	—	—	5	1	1	—	—	—	11
19	1	—	33	10	9	—	—	—	2	—	—	1	—	—	8	—	—	—	—	—	12
31	5	3	239	20	20	10	—	—	2	—	—	38	2	1	63	—	—	49	1	1	13
3	—	—	111	2	2	19	—	—	2	—	—	5	—	—	16	—	—	9	—	—	14
15	—	—	142	20	20	72	7	7	4	—	—	15	3	3	62	25	25	—	—	—	15
6	—	—	42	5	2	3	—	—	16	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	16
15	—	—	132	33	33	—	—	—	18	—	—	4	—	—	9	1	1	6	—	—	17
181	12	10	311	80	75	16	4	4	29	1	1	23	2	2	40	3	1	10	—	—	18
4	—	—	37	1	1	5	1	1	40	—	—	5	—	—	5	—	—	2	—	—	19
5	—	—	24	6	6	1	—	—	—	—	—	3	—	—	42	8	3	12	—	—	20
7	1	1	9	1	1	10	—	—	1	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	21
13	1	—	27	3	3	6	—	—	—	—	—	20	—	—	6	—	—	—	—	—	22
6	—	—	38	—	—	—	—	—	4	—	—	2	—	—	13	1	1	—	—	—	23
7	1	1	31	14	14	—	—	—	—	—	—	1	1	—	7	—	—	—	—	—	24
21	—	—	45	4	3	4	2	2	—	—	—	3	—	—	7	—	—	—	—	—	25
10	—	—	31	9	8	2	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	26
6	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	4	—	—	—	—	—	27
10	5	5	16	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	11	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	29
4	—	—	—	—	—	30	3	3	51	10	6	233	164	95	204	165	127	17	8	6	
1	—	—	—	—	—	4	2	2	10	6	3	97	68	35	65	92	81	8	4	2	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	16	6	—	—	—	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	10	9	5	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	16	14	12	9	2	2	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	2	2	3	3	3	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	2	2	1	1	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	1	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	5	4	4	3	4	3	—	—	—	12
2	—	—	—	—	—	10	—	—	5	—	—	55	43	27	63	12	8	1	4	4	13
—	—	—	—	—	—	13	—	—	9	—	—	9	1	—	2	2	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	4	3	2	3	2	2	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	2	2	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	4	2	—	—	—	17
1	—	—	—	—	—	2	—	—	17	3	2	26	8	5	34	9	3	2	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2	5	1	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	—	3	7	3	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	3	3	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**68**	**7**	**7**	**139**	**13**	**7**	**848**	**104**	**89**	**5406**	**2140**	**2105**	**283**	**93**	**73**
1	Stockholms stad	9	—	—	31	13	7	264	53	43	626	419	410	116	26	12
2	Stockholms län	2	—	—	5	—	—	60	2	2	85	20	20	12	2	2
3	Uppsala stad och län	1	—	—	4	—	—	4	—	—	4	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	6	—	—	51	6	5	134	24	24	—	—	—
5	Östergötlands län	2	—	—	2	—	—	24	—	—	10	—	—	8	3	3
6	Norrköping	12	—	—	15	—	—	6	—	—	106	56	56	1	1	1
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	4	—	—	2	—	—	3	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	1	—	—	—	—	—	11	—	—	448	213	213	1	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	28	21	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	9	—	—	221	75	73	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	6	—	—	14	6	6	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	1	—	—	17	—	—	157	10	10	301	111	108	49	8	6
14	Hälsingborg	1	—	—	2	—	—	14	1	1	607	304	304	2	—	—
15	Övriga anstalter	1	—	—	7	—	—	23	3	3	262	111	111	4	1	1
16	Hallands län	3	—	—	—	—	—	2	2	—	62	33	31	1	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	8	5	5	1	—	—	6	—	—	28	20	19	—	1	1
18	Göteborgs stad	18	—	—	35	—	—	133	19	18	1610	413	408	72	51	47
19	Älvsborgs län	2	—	—	—	—	—	10	—	—	4	—	—	7	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	4	—	—	5	—	—	1	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	2	—	—	1	—	—	35	20	15	—	—	—
22	Örebro län	1	—	—	3	—	—	8	—	—	2	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	3	—	—	30	—	—	2	3	3	2	—	—
24	Kopparbergs län	4	2	2	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—
25	Gävle stad och län	2	—	—	5	—	—	13	2	2	313	137	137	2	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	2	1	1	371	106	106	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	1	—	—	1	—	—	4	—	—	1	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	3	3	3	28	19	18	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	2	2	1	109	21	21	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**61**	**7**	**6**	**6**	**2**	**1**	**93**	**81**	**66**	**338**	**175**	**162**	**131**	**26**	**21**
1	Stockholms stad	27	2	1	4	2	1	20	38	27	205	89	82	71	12	9
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	5	—	—	1	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	6	—	—	2	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	2	1	1	—	—	—	4	—	—	—	—	—	5	1	1
6	Norrköping	2	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	4	1	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	1
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	9	2	2	—	—	—	54	37	35	3	2	1	44	9	9
14	Hälsingborg	1	—	—	—	—	—	7	3	3	12	12	12	2	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	7	6	—	—	—
16	Hallands län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	5	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	14	—	—	2	—	—	—	3	1	79	49	45	1	2	1
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5	5	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	3	3	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2	1	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1011	**117**	**110**	**116**	**52**	**46**	**1696**	**1132**	**1008**	**65**	**3**	**3**	**17**	**46**	**43**	**1**	**1**	**1**	**5 831**	**2 178**	**2 144**	
408	68	66	36	10	9	495	283	193	18	3	3	1	15	15	—	—	—	609	477	474	1
25	9	9	12	4	4	140	26	25	6	—	—	2	—	—	1	—	—	523	71	69	2
10	—	—	3	—	—	17	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	169	33	28	3
9	—	—	1	—	—	17	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	222	108	108	4
34	—	—	5	5	5	69	22	20	2	—	—	—	—	—	—	—	—	237	30	30	5
17	3	3	3	—	—	58	11	11	2	—	—	—	—	—	—	—	—	56	44	44	6
11	2	1	2	—	—	19	10	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	78	59	53	7
1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	15	15	8
3	—	—	—	—	—	11	8	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	97	35	35	9
—	—	—	2	1	—	7	4	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	10
4	—	—	1	—	—	16	6	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	139	47	47	11
12	3	2	—	—	—	12	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	105	25	23	12
120	2	2	9	2	2	151	79	79	7	—	—	—	—	—	—	—	—	406	130	130	13
12	—	—	3	—	—	35	8	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	84	26	25	14
31	3	3	5	—	—	69	345	344	2	—	—	2	—	—	—	—	—	580	222	222	15
7	—	—	1	1	—	25	22	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	26	8	8	16
6	—	—	1	1	1	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	72	13	13	17
249	16	14	12	5	4	343	238	220	20	—	—	10	30	27	—	1	1	936	203	203	18
7	1	—	—	1	1	25	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	184	121	117	19
10	2	2	3	1	1	19	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	168	43	43	20
1	—	—	7	6	4	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	168	52	52	21
6	1	1	—	—	—	16	7	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	229	243	241	22
6	—	—	—	2	2	18	22	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	15	15	23
5	1	1	3	3	3	18	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	86	27	27	24
9	3	3	—	1	1	42	8	7	1	—	—	—	1	1	—	—	—	243	18	18	25
2	1	1	1	3	3	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	186	85	82	26
4	—	—	4	6	6	19	3	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	62	1	1	27
2	1	1	2	—	—	13	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56	9	9	28
—	—	—	—	—	—	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	13	12	29
384	**133**	**72**	**1345**	**1358**	**916**	**185**	**187**	**138**	**171**	**272**	**154**	**2**	**17**	**12**	**8 279**	**8 820**	**5 794**	**478**	**3**	**3**	
203	73	35	539	414	298	81	92	69	92	141	79	—	14	9	2 560	2 897	1 917	145	—	—	1
3	2	2	55	39	26	—	—	—	13	13	6	—	—	—	348	453	231	—	—	—	2
1	1	—	11	7	7	—	2	2	1	1	1	—	—	—	136	168	139	3	—	—	3
4	1	1	13	16	15	1	1	1	2	6	6	—	—	—	293	256	198	22	2	2	4
5	3	2	41	58	54	3	1	1	5	11	8	—	—	—	425	278	195	30	—	—	5
4	—	—	11	9	4	—	3	1	2	2	—	—	—	—	99	127	84	13	—	—	6
3	—	—	23	26	19	—	1	1	6	7	4	—	—	—	162	110	78	10	—	—	7
—	—	—	8	15	12	—	—	—	3	1	—	—	—	—	64	47	36	—	—	—	8
1	—	—	15	13	12	—	2	2	—	—	—	—	—	—	159	116	96	8	—	—	9
—	—	—	28	28	19	—	—	—	1	4	1	—	—	—	35	43	25	—	—	—	10
5	—	—	25	34	21	3	—	—	—	3	3	—	—	—	216	159	97	—	—	—	11
3	1	—	82	102	66	2	—	—	3	1	1	—	—	—	245	231	168	—	—	—	12
94	24	15	79	74	41	7	37	29	7	12	8	—	—	—	559	793	440	99	—	—	13
2	2	2	48	45	32	1	5	—	6	5	5	—	—	—	208	168	135	14	—	—	14
4	—	—	17	22	22	10	3	3	2	4	3	1	3	3	230	159	133	9	—	—	15
2	—	—	11	19	18	2	5	5	1	—	—	—	—	—	69	71	41	9	—	—	16
1	1	—	22	41	20	—	1	—	2	5	1	—	—	—	98	97	51	7	—	—	17
32	17	7	55	43	12	17	23	13	2	9	3	—	—	—	636	903	589	96	—	—	18
1	—	—	12	16	7	—	—	—	2	7	3	—	—	—	96	156	73	—	—	—	19
—	—	—	23	35	14	—	—	—	1	11	2	1	—	—	208	214	88	—	—	—	20
—	—	—	16	16	12	—	—	—	4	7	5	—	—	—	148	191	107	—	—	—	21
1	1	1	31	48	27	2	1	1	2	1	1	—	—	—	279	367	232	4	1	1	22
6	3	3	33	52	43	1	1	1	2	3	3	—	—	—	249	188	137	—	—	—	23
—	—	—	42	60	32	2	1	1	1	3	1	—	—	—	184	125	97	—	—	—	24
3	4	4	12	14	11	3	6	6	1	1	1	—	—	—	187	146	128	4	—	—	25
—	—	—	4	14	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48	44	31	—	—	—	26
4	—	—	54	63	45	—	2	2	8	13	8	—	—	—	161	123	104	—	—	—	27
2	—	—	23	22	16	—	—	—	2	1	1	—	—	—	88	109	83	—	—	—	28
—	—	—	12	13	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	89	81	61	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 30 april 1927.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. .	57	2 028	4 178	6 206	67	270	337	5·4	6·6
Bleck- o. plåtslagareförb. .	30	1 518	—	1 518	431	—	431	28·4	33·7
Bokbindareförbundet . . .	17	1 175	2 538	3 713	48	74	122	3·3	3·0
Bryggeriindustriarb.-förb. .	49	3 266	1 240	4 506	108	104	212	4·7	5·3
Byggnadsträarbetareförb. .	95	8 878	—	8 878	2 257	—	2 257	25·4	35·5
De förenade förbunden . .	42	2 375	612	2 987	413	81	494	16·5	14·8
Elektriska arbetareförb. . .	60	2 875	—	2 875	488	—	488	17·0	18·8
Gjutareförbundet	81	3 629	2	3 631	328	—	328	9·0	7·0
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	228	19 672	2 686	22 358	5 131	551	5 682	25·4	27·7
Gruvindustriarbetareförb. .	17	1 428	—	1 428	334	—	334	23·4	22·1
Handelsarbetareförb. . . .	128	7 010	2 541	9 551	647	75	722	7·6	8·0
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	16	343	477	820	44	41	85	10·4	15·2
Hattarbetare	6	79	126	205	5	6	11	5·4	19·8
Pälsvaruarbetare	10	264	351	615	39	35	74	12·0	13·4
Kommunalarbetareförb. . .	138	15 710	1 406	17 116	635	97	732	4·3	5·6
Litografiska förbundet . .	9	1 188	27	1 215	36	—	36	3·0	2·4
Livsmedelsarbetareförb. . .	68	7 381	3 089	10 470	996	351	1 347	12·9	14·5
Metallindustriarb.-förb. . .	211	72 001	3 555	75 556	7 237	161	7 398	9·8	10·9
Järnbruksarbetare . . .	59	17 988	87	18 075	1 789	—	1 789	9·9	11·0
Verkstadsarbetare . . .	152	54 013	3 468	57 481	5 448	161	5 609	9·8	10·9
Murareförbundet	49	2 542	—	2 542	554	—	554	21·8	36·0
Måleriarbetareförbundet . .	33	2 082	1	2 083	463	—	463	22·2	39·9
Pappersindustriarb.-förb. .	117	20 272	646	20 918	1 223	60	1 283	6·1	6·6
Sadelm.- o. tapetseraref. .	19	507	13	520	66	—	66	12·7	13·3
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	40	5 388	2 595	7 983	485	110	595	7·5	6·7
Stenindustriarbetareförb. .	79	4 329	—	4 329	201	—	201	4·6	8·6
Stuckatörförbundet . . .	1	38	—	38	12	—	12	31·6	18·9
Sågverksindustriarb.-förb. .	196	17 930	4	17 934	5 383	3	5 386	30·0	28·7
Textilarbetareförbundet . .	60	5 079	6 556	11 635	312	201	513	4·4	5·7
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	571	2 151	2 722	13	76	89	3·3	1·6
Transportarbetareförb. . .	44	2 472	—	2 472	359	—	359	14·5	18·9
Träindustriarbetareförb. . .	102	6 441	57	6 498	797	8	805	12·4	12·8
Tunnbinderiarbetareförb. .	16	255	—	255	46	—	46	18·0	9·4
Typografförbundet	28	3 954	278	4 232	228	27	255	6·0	6·2
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	24	1 344	—	1 344	250	—	250	18·6	22·6
Summa	2 064	223 681	34 652	258 333	29 592	2 290	31 882	12·3	14·1

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under april uppgivits till inalles 164 515, vilket i genomsnitt motsvarar 5·2 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under maj månad 1927. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet. Rörande de under den senaste månaden inträffade prisförändringarna må följande anföras.

Maj har medfört någon nedgång i prisnivån. Smärre såväl höjningar som sänkningar ha under månaden inträffat för ett flertal varuslag, varav dock de senare med hänsyn till varornas betydelse i hushållningen befunnits något överväga. Av de 57 varuslag, å vilka noteringar inhämtats, ha sedan april 25 varit föremål för *prissänkning* och 11 för *prisstegring*, under det att medelpriserna å de övriga 21 varuslagen äro fullt *oförändrade*.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—maj 1927. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med maj 1927, meddelas efterföljande indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.).

	Juli	Årsmedeltal								År 1926				År 1927[1]		
	1914	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	April	Maj
Aritmetiska (ovägda) tal	100	348	321	245	186	171	174	176	168	170	165	167	172	168	163	162
Vägda tal .	100	320	298	237	180	164	164	168	158	160	157	156	157	158	151	150

Enligt vad den »vägda» indexserien giver vid handen, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse under maj visat en nedgång med en enhet. Det »ovägda» indextalet har likaledes sjunkit med en enhet. — Ovanstående indexserier återgivas fullständigare i de häften av Sociala Meddelanden, som innehålla kvartalsrapporter över levnadskostnaderna, senast i årg. 1927, häfte 4, sid. 320. Det må noga observeras, att samtliga ovan angivna stegringssiffror endast avse den förhöjning, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 april 1927, 170, motsvarande en stegring från juli 1914 av 70 % mot 71 % vid närmast föregående undersökningstillfälle, den 1 januari 1927 (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 323).

[1] Preliminära siffror för april och maj.

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1926	Maj 1926	Mars 1927	Apr.[2] 1927	Maj[2] 1927	Höjning (+) eller sänkning (−) i %	
		öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	maj 1914—maj 1927	maj 1926—maj 1927
Mjölk: oskummad	l.	14	47	22	22	21	21	21	+ 50 0	− 4·5
handskummad	»	8	—	12	12	11	11	11	+ 37·5	− 8·3
separerad	»	6	23	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg.	286	729	337	332	331	328	312	+ 38·7	− 6 0
mat- (lands-)	»	218	727	311	308	295	292	285	+ 37·7	− 7·5
Ost: helfet, okryddad	»	164	624	248	250	237	238	235	+ 45·1	− 6·0
halvfet, »	»	121	500	174	173	171	172	171	+ 43·7	− 1·2
Margarin: växt-, bästa sort	»	135	433	166	163	150	150	150	+ 8·7	− 8 0
Ägg: svenska, färska	tjog	159	681	247	185	202	172	167	+ 35·8	− 9·7
» konserverade	»	137	716	257	—	179	141	—	—	—
Potatis: gammal	hl.	—	1271	672	664	663	664	661	—	− 0·5
»	5 l.	28	71	45	46	45	45	45	+ 66·7	− 2·2
färsk	»	46	102	107	—	—	—	—	—	—
Ärter, gula	kg.	81	78	48	47	55	55	55	+ 83·3	+ 17·0
Bruna bönor	»	48	214	58	56	56	54	53	+ 17·8	− 5·4
Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort	»	31	* 75	48	48	48	47	48	+ 54·8	0·0
råg-, » » »	»	22	* 56	28	28	29	29	30	+ 42·9	+ 7·1
rågsikt-, » » »	»	27	* 78	38	38	41	41	42	+ 61·5	+ 10 5
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	36	99	46	46	46	45	45	+ 25·0	− 2·2
ris-, bästa sort svenska (»R. T.»)	»	41	111	53	53	53	53	53	+ 35·9	0·0
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	72	72	72	72	72	+ 75·6	0·0
hårt, knäckebröd	»	—	—	93	93	94	93	94	—	+ 1·1
mjukt, limpa, söt	»	38	96	66	66	64	64	64	+ 68·4	− 3·0
» » sur (»grovbröd»)	»	30	64	48	49	48	48	48	+ 60·0	− 2·0
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	280	156	157	153	153	153	+ 104·0	− 2·5
mjukt, bil-/bakat med vatten	»	48	116	79	80	77	77	77	+ 75·0	− 3·8
ligaste sort » » mjölk	»	60	167	94	94	93	93	93	+ 55·0	− 1·1
Nötkött, färsk: stek	»	122	563	210	209	197	195	195	+ 62·5	− 6·7
soppkött	»	100	490	174	174	165	164	164	+ 65·7	− 5·7
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	258	254	240	239	239	+ 81·1	− 5·9
spädkalv	»	72	312	152	151	145	144	144	+ 102·8	− 4·6
Fårkött: färskt, stek	»	188	600	288	248	227	230	231	+ 67·4	− 6·9
salt, svenskt	»	114	547	198	208	181	179	180	+ 50·0	− 13·5
Renkött, färskt stek	»	119	557	240	213	247	243	248	+ 108·8	+ 16·4
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	188	605	288	238	192	186	183	+ 41·9	− 23·1
salt, svenskt »	»	140	619	248	249	201	197	193	+ 41·9	− 22·5
» amerikanskt »	»	—	—	243	242	228	225	225	—	− 7·0
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	129	115	135	124	119	+ 67·6	+ 3·5
gädda	»	108	333	191	162	196	172	165	+ 65·0	+ 1·9
sill	»	84	110	75	70	58	64	70	+ 112·1	0 0
strömming	»	88	114	75	69	78	78	65	+ 80·6	− 5·8
torsk	»	55	160	97	95	94	94	93	+ 72·2	− 2·1
rödspotta (»spätta»)	»	79	244	154	142	151	146	145	+ 81·3	+ 2·1
kolja	»	—	—	116	113	122	120	115	—	+ 1·8
salt: sill, prima	»	45	148	66	53	77	74	71	+ 65·1	+ 40·0
strömming	»	80	105	58	56	50	48	50	+ 61·3	− 10·7
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	105	106	102	99	97	+ 73·2	− 8·5
Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	316	329	333	303	299	294	+ 87·3	− 11·7
Socker, bit-	»	67	* 188	71	74	75	74	73	+ 14·1	− 1·4
Salt (matsalt)	»	—	82	19	19	19	18	19	—	0·0
Svagdricka	l.	6	16	15	15	15	15	15	+ 150·0	0·0
Fotogen, Water White	»	20	71	31	30	32	32	31	+ 55·0	+ 3·3
Ved: björk- osågad, hemkörd	kbm.	720	2310	1310	1305	1345	1340	1330	+ 83·4	+ 1·9
barr- » »	»	575	1895	995	985	1015	1005	1000	+ 70·9	+ 1·5
Bränntorv	100 kg.	196	896	440	424	440	415	415	+ 102·4	− 2·1
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	401	—	787	743	824	818	816	+ 107·6	+ 9·8
eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	234	—	404	347	408	403	405	+ 79·2	+ 16·7
Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	—	254	231	285	284	282	+ 81·9	+ 22·1
eng. kamin- » hemkörd	»	189	—	208	271	316	316	312	+ 72·4	+ 15·1

[1] 1913 avse uppgifterna okrossad koks. — [2] Preliminära siffror. — * Maximipris.

Tidskriftsöversikt.

(Maj 1927.)

Allmänna sociala frågor.

Aust, O. Das Bevölkerungsproblem — eine der bedeutsamsten sozialen Fragen der Gegenwart. Der Arbeitgeber 1927, nr 10.

Berger. Die bevorstehende 10. Internationale Arbeitskonferenz. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 15.

Blondel, G. Les grands problèmes actuels de politique en Europe envisagés au point de vue démographique. Journal de la Société de Statistique de Paris 1927, nr 5.

Carleson, C. N. En konferens i förvirring. Signalen 1927, nr 19.

Fehlinger, H. Das Programm der zehnten internationalen Arbeitskonferenz. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 10.

Flux, A. W. Indices of industrial productive activity. Journal of the Royal Statistical Society 1927, del II.

Hirsch, J. A plea for the rationalisation of European production. The Economic Review 16 maj 1927.

Jones, J. H. The task of the Geneva conference. The Economic Review 16 maj 1927.

Kautsky, B. Die Genfer Weltwirtschaftskonferenz. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 10.

Mansfield, E. Labour and the poverty complex; or, a new plan for industry. The Economic Review 16 maj 1927.

Müller, K. V. Zwei bevölkerungspolitische Tagungen der deutschen Arbeiterbewegung. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie 1927, nr 2.

Potthoff, H. Sozialpolitik als Rationalisierung der Wirtschaft. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 19.

Zintgraff, A. Bevölkerungsproblem und Kolonialpolitik. Der Arbeitgeber 1927, nr 10.

T. E. Huru tillvarataga arbetarnas uppslag till förbättringar i driften? Verkstäderna 1927, nr 5.

Affärslivets önskemål vid Genèvekonferensen. Diskussion på Exportföreningens årsstämma. Sv. Export 1927, nr 10.

Arbetarna och den ekonomiska världskonferensen. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 20.

Ekonomiska världskonferensen. Sv. Finanstidning 1927, nr 19.

Har industriproduktionen i Europa uppnått förkrigsnivån? Industria 1927, nr 9.

International economic conference at Geneva. International Co-operative Bulletin 1927, nr 5.

Konferencen i Genève. Tidsskrift for Industri 1927, nr 10.

Den världsekonomiska konferensen. Industria 1927, nr 11.

Sverige.

Malmborg, E. Typografen berättar. (Radioföredrag om typografyrket.) Sv. Typograf-Tidning 1927, nr 9.

Amerikas förenta stater.

Dunlap, W. H. Productivity of railroad labor. Monthly Labor Review mars 1927.

Persons, C. E. Labor problems as treated by American economists. The Quarterly Journal of Economics maj 1927.

Displacement of labor by machinery in the glass industry. Monthly Labor Review april 1927.

Report of German trade-unions on American industrial conditions. Monthly Labor Review april 1927.

Danmark.

Holck, P. Om Uddannelse af Tjenestemænd i Socialadministrationen. Socialt Tidsskrift 1927, nr 4.

Prisreguleringsspørgsmaalet. [Arbejdsgiverforeningens yttrande ang. ett lagförslag om »Værn for Erhvervs- og Arbejdsfriheden».] Arbejdsgiveren 1927, nr 19.

Norge.

Voss, V. Bedriftslivets ledelse og arbeiderspørsmålene. [Referat av föredrag.] [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1927, nr 8.

Ryssland.

Hur en kommunistisk statsindustri har det. Industria 1927, nr 10.

Storbritannien.

Blackmore, J. S. & Mellonie, F. C. Family endowment and the birth-rate in the early nineteenth century. The Economic Journal (Suppl. Econ. hist. ser., no 2) maj 1927.

Wood, G. H. An examination of some statistics relating to the wool textile industry. Journal of the Royal Statistical Society 1927, del II.

Tyskland.

FRICKE, F. Grundlagen und Methoden der neuen psychologischen Arbeitspolitik der Unternehmer. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 21—22.

GROSPIETSCH. Die bevölkerungspolitische Bedeutung der inneren Kolonisation. Der Arbeitgeber 1927, nr 10.

HEINRICHSBAUER, A. Wirtschafts- und sozialpolitische Fragen der rhein.-westf. Schwerindustrie. Der Arbeitgeber 1927, nr 9.

SIEFART, H. The administration of labour law in Germany. International Labour Review maj 1927.

Das Handelsgewerbe nach den Ergebnissen der gewerblichen Betriebszählung von 1925. Wirtschaft und Statistik 1927, nr 8.

Österrike.

GSCHWENDTNER, L. Das Bevölkerungsproblem Österreichs. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie 1927, nr 2.

STRAAS, E. Sozialpolitische Fortschritte in Österreich. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 19.

Arbetarskydd.

ADAM, G. Neuerungen im Unfallschutz bei Kreissägen und Hobelmaschinen. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 5.

ASCHER. Sitze und Tische in Gross- und Kleingewerben. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 4.

BRIGGS, G. M. Getting a start in safety work. National Safety News maj 1927.

EIBEL. Einrichtungen zum Abfüllen von Flüssigkeiten, die giftige oder Gesundheitsschädliche Stoffe entwickeln. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 4.

FISH, C. T. Some aspects of plant sanitation. National Safety News maj 1927.

GÖHRING, H. Frauen- und Kinderarbeit in Europa und Amerika. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 20.

HAUCK, K. Les risques d'incendies par les conduites à vapeur. Chronique de la Sécurité Industrielle 1927, nr 2.

JUHLIN, F. E. Imbildning i arbetslokaler och dessas ventilation. Skandinavisk Tidskrift för Textilindustri 1927, nr 4.

KAEMS, A. L. Safe dies for safe production. National Safety News maj 1927.

KRANTZ. Kocher-Zerknall in einer Zellstoffabrik. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 14.

KÜHN, E. Welchen Wert haben Cholesterinbestimmungen im Blute bei der Bleivergiftung? Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 4.

LIPPMANN, R. Fliessende Fertigungen und beachtenswerte Entwicklungen in der Holzbiegerei, Holzdämpfung und Holztrocknung. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 5.

MANDEL. Sandvorratshaufen in Mörtelwerken. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 14.

MARTZOG, J. Unfallverhütung in der Landwirtschaft. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 14.

MEIER. Zur Verhütung von Autounfällen. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 14.

MEYER-BRODNITZ, F K. Die Berufskrankheiten. Ihre Bekämpfung durch die Gewerkschaften. Die Arbeit 1927, nr 5.

MÜLLER, B. Benzinversorgung der Strassenzapfstellen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 4.

NAUCK, A. Unfälle durch elektrischen Strom. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 14.

RECORD, A. F. Eye hazards in the paper industry. National Safety News maj 1927.

RUTLAND, C. J. What causes »man failure»? National Safety News maj 1927.

SCHEID, A. Gemeinsame Wege zur Förderung der Unfallverhütung und der Wirtschaftlichkeit beim gewöhnlichen Sandschleifstein. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 4.

SIMPSON, H. S. Traffic signals — a necessity or a nuisance? National Safety News maj 1927.

STINEMAN, N. S. Why the dixie flyer was late. National Safety News maj 1927.

WINKELMANN, H. Etwas über Unfallverhütungsmassnahmen in industriellen Betrieben. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 14.

VOSS, J. A. Rehabilitation — the safety man's responsibility. National Safety News maj 1927.

HWR. Einige Hinweise über die Ausbildung der Heizer für Dampfkesselbetriebe. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 4.

The evolution of logging methods. National Safety News maj 1927.

Lunch rooms in industrial establishments. Monthly Labor Review mars 1927.

Most of these »common» accidents can be prevented. National Safety News maj 1927.

Neue Wege zur Kohlenstaubbekämpfung. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 5.

Sverige.

EGGERT, E. Olycksfallsrisken vid slussning i Trollhätte kanal. Nautisk Tidskrift 1927, nr 3.

Amerikas förenta stater.

MILLER, M. E. Teaching careful habits through organized recreation. National Safety News maj 1927.

MILLS, H. E. Safety education in Alabama mining communities. National Safety News maj 1927.

ROWE, H. A. The 1927 careful crossing campaign. National Safety News maj 1927.

Record of industrial accidents in the United States to 1925. Monthly Labor Review mars 1927.

Belgien.

KALMUS, E. Gewerbehygienische Bestrebungen in Belgien. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 4.

Tyskland.

BRANDES. Die Unfallhäufigkeit in den gewerblichen Betrieben Oberschlesiens. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 14.

EBEL. Die vorläufige Nachweisung der Unfälle

im preussischen Bergbau im Jahre 1926. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 14.

EIBEL. Extrait des rapports annuels pour 1925 des associations professionnelles allemandes concernant la prévention des accidents. Chronique de la Sécurité Industrielle 1927, nr 2.

Arbetslön.

FEHLINGER, H. Minimilönlagstiftningen i olika länder. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 17.

JONSSON, J. Irrationella faktorer i lönekampen. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 17.

DE MAN, H. Zeit- oder Akkordlohn? Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 9—10.

NYSTRÖM, B. Löne- och levnadsstandard i Sverige och Finland. Sunt Förnuft 1927, nr 8.

Das Lebenshaltungsniveau der europäischen Arbeiterschaft. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 20.

Minimum wages and the international labour conference. International Labour Review maj 1927.

Rationell ackordssättning. Verkstäderna 1927, nr 5.

Sverige.

HEYMAN, H. Priser och löner genom 60 år. Industria 1927, nr 9.

Amerikas förenta stater.

R. K. De höga lönernas hemlighet. Sunt Förnuft 1927, nr 3.

Wages and hours of labor in the boot and shoe industry, 1926. Monthly Labor Review mars 1927.

Wages rates of farm labor, 1926. Monthly Labor Review april 1927.

Wages of seamen, 1926. Monthly Labor Review april 1927.

Tyskland.

STETTER, D. Die Lohnbewegungen der Reichs- und preussischen Staatsarbeiter. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 20.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

BRISSENDEN, P. F. Labor turnover — a selected bibliography. Monthly Labor Review april 1927.

BROECKER, B. Forderungen und die Arbeitslosenversicherung. Die Arbeit 1927, nr 5.

KÖRNER, ELISABETH. Pendelwanderungen im Rahmen der Arbeitsmarktpolitik. Arbeit und Beruf 1927, nr 9.

Sverige.

WIKANDER, R. Norrlands arbetsmarknad. Skogen 1927, nr 9.

Arbetsfördelning och arbetsgemenskap. Skogen 1927, nr 10.

Den gångna vinterns virkesdrivningar. Trävaruindustrien 1927, nr 18.

Kommunal understödsverksamhet åt arbetslösa. Det s. k. »Malmösystemet». Sv. Landsbygdens Kommunaltidning 1927, nr 3.

Den nya understödsformen för oförvållat arbetslösa. Malmösystemet. Kommunalarbetaren 1927, nr 2.

Amerikas förenta stater.

BERRIDGE, W. A. Factory labor turnover — two new monthly indexes. Monthly Labor Review mars 1927.

SHIELDS, LOUISE F. Labor conditions during the 1926 apple harvest in the Wenatchee Valley. Monthly Labor Review april 1927.

Danmark.

Arbejdsløsheden 1926. Statistiske Efterretninger 1927, nr 12.

Storbritannien.

BELASCO, P. S. Note on the labour exchange idea in the seventeenth century. The Economic Journal (Suppl. Econ. hist. ser., no 2) maj 1927.

Tyskland.

BENDA, M. Beroepsverandering van werkloozen in Duitschland. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1927, nr 5.

DERMIETZEL, P. Einige Betrachtungen über die Belebung des Arbeitsmarktes im Frühjahr 1927 und die Zahl der Erwerbslosen. Arbeit und Beruf 1927, nr 8.

ELSÄSSER. Probleme der Arbeitslosenversicherung. Der Arbeitgeber 1927, nr 9.

JÜLICH. Die Registrierung der Arbeitsuchenden. Arbeit und Beruf 1927, nr 9.

KUNZE, K. Der Arbeitsnachweis zu Dresden. Arbeit und Beruf 1927, nr 8.

LÜDY, ELISABETH. Arbeitsfürsorge für weibliche Angehörige geistiger Berufe. Berliner Wohlfahrtsblatt 1927, nr 6—7.

PETERSEN. Die Beschäftigung städtischer Arbeiter in der Landwirtschaft im Jahre 1926. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 12/13.

SCHINDLER, R. Städtetag und Landkreistag zur bevorstehenden Neuregelung der Arbeitsvermittlung. Arbeit und Beruf 1927, nr 9.

SPLIEDT, F. Planlose Arbeitsvermittlung oder Arbeitsmarktpolitik? Die Arbeit 1927, nr 5.

WEINBRENNER, E. Kritische Bemerkungen zur Neuregelung des Arbeitsnachweises und der Erwerbslosenfürsorge. Arbeit und Beruf 1927, nr 8.

ROE. Lohnausfall durch Erwerbslosigkeit. [Referat ur Der öffentliche Arbeitsnachweis 1927, nr 10.] Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 20.

S. Strukturfehler der gegenwärtigen Arbeitsnachweisorganisation. Arbeit und Beruf 1927, nr 8.

Die Gemeinden und die Organisation der Arbeitslosenversicherung. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 18.

Herabsetzung der Höchstbezugsdauer in der Erwerbslosenfürsorge für einzelne Berufe. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 18.

Die produktive Erwerbslosenfürsorge im ersten Vierteljahr (Januar bis März) 1927. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 15.

Österrike.

PROKSCH, A. Die Arbeitslosigkeit in Österreich im Jahre 1926. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 9.

URANITSCH, E. Das österreichische Invalidenbeschäftigungsgesetz. Arbeit und Beruf 1927, nr 8.

Erleichterungen in der produktiven Arbeitslosenfürsorge. Amtliche Nachrichten 1927, nr 6/7.

Arbetstid.

Belgien.

Enquiry into the eight hour day in Belgium. *Industrial and Labour Information* 23 maj 1927.

Frankrike.

GIDE, C. La journée de huit heures. L'Émancipation 1927, nr 4.

Norge.

Arbeidstidsloven. Norsk Skibsførertidende 1927, nr 4.

Tyskland.

KLEHMET, G. Das Arbeitszeitrecht nach dem Inkrafttreten des Notgesetzes vom 14. April 1927 (Reichsgesetzbl. I S. 209). Reichsarbeitsblatt 1927, nr 15.

Wochenende und Fünftagewoche. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 19.

Bostadsförhållanden.

MÖLLER, H. Nya riktlinjer för möblering av småläghenheter. Bilder och Blad från Bygge och Bo 1927, nr 1.

WRETBLAD, P. Dåliga och goda planlösningar. Bilder och Blad från Bygge och Bo 1927, nr 1.

Anordning vid uppdelning av större våning i två mindre. Bilder och Blad från Bygge och Bo 1927, nr 1.

Sverige.

HEDVALL, B. När man skall bygga. Hem i Sverige 1927, nr 3.

NYSTRÖM, B. Bostadsbyggnadsverksamheten i Stor-Stockholm. Sv. Stadsförbundets Tidskrift 1927, nr 3.

RUDSKOG, E. Egnahemsbyggnader. Hem i Sverige 1927, nr 3.

Byggnadsverksamheten och kapitalmarknaden. Byggnadsväriden 1927, nr 18.

Egna hem i Stockholm och Göteborg. Hem i Sverige 1927, nr 3.

Amerikas förenta stater.

ADLING, A. Hur man bygger och bor i Chicago Bilder och Blad från Bygge och Bo 1927, nr 1.

Nederländerna.

De woningbouw in 1926. Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek 1927, nr 4.

Tyskland.

EBEL. Die Wohnungszwangswirtschaft im Jahre 1926. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 15.

The housing of agricultural workers in Germany. International Labour Review maj 1927.

Österrike.

LINDGREN, I. Bostadsförhållandena i Wien. Iakttagelser i samband med den nyligen hållna bostadskongressen. Bilder och Blad från Bygge och Bo 1927, nr 1.

Fattigvård och barnaskydd.

Sverige.

DANIELSON, G. Några siffror rörande utom äktenskapet födda barn. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1927, nr 2.

ISBERG, H. Barnavårdsnämnden och barnet. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1927, nr 2.

MALMÖHUS LÄNS LANDSTINGS SJUKVÅRDSAVDELNING. En plan för läkareundersökning av skolungdomen å landsbygden i Malmöhus län. Hygienisk Revy 1927, nr 5.

STRÖM, T. Barnavårdsnämnden och ungdomen. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1927, nr 2.

SUNDELL, C. Mätningar och vägningar februari —mars 1927 i Katarina södra folkskola i Stockholm. Sv. Läkartidningen 1927, nr 18.

Finland.

HYTÖNEN, V. Fattigvårdsförhållandena i gränstrakterna. Social Tidskrift 1927, nr 5.

Norge.

OPSAND. Opfostring av barn utenfor forældrehjemmet. Kommunalt Tidsskrift 1927, nr 3.

Tyskland.

KARSTEDT. Aufwand und Kosten des Versorgungswesens im Jahre 1927. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 15.

LIEBRECHT. Was ergibt sich aus der Kriegsbeschädigten- und Kriegshinterbliebenenfürsorge an Werten für die künftige Fürsorgearbeit? Berliner Wohlfahrtsblatt 1927, nr 6.

RICHTER. Fürsorgestatistik. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 12/13.

Föreningsväsen.

SCHWARZ, S. Den engelsk-ryska kommitténs öde. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 20.

STEIN, V. Der Generalangriff ist eröffnet. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 10.

STEINMANN, O. Zum Aufbau der Arbeitgeberorganisation. Der Arbeitgeber 1927, nr 9.

Fackföreningspressens betydelse. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 19.

Den internationella tjänstemannarörelsen under år 1926. Sv. Trafiktidning 1927, nr 19.

Sverige.

HANSSON, S. En fackföreningsskola. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 19.

R[UTSTRÖM], J. A. *Några kommentarer och intryck från Gruvindustriarbetareförbundets 16:de kongress.* Gruvindustriarbetaren 1927, nr 4/5.

Kommunalarbetarekonferensen. Kommunalarbetaren 1927, nr 2.

Några av de viktigare besluten vid vårt förbunds [Gruvindustriarbetareförbundets] 16:de kongress. Gruvindustriarbetaren 1927, nr 4/5.

Amerikas förenta stater.

SMALLWOOD, J. R. Why America has no labour party. The Labour Magazine maj 1927.

De amerikanska fackföreningarna. Industria 1927, nr 10.

Italien.

REVENTLOW, R. Gewerkschaftsorganisation und Arbeitsverfassung des Faschismus. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 21.

REVENTLOW, R. Sand in die Augen der italienischen Arbeiter. [Carta del Lavoro.] Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 10.

SEGRÈ, G. La legge dei sindacati ed il lavoro manuale. La Stirpe 1927, nr 5.

ITALICUS. Die faschistische Arbeitsverfassung. Die Arbeit 1927, nr 5.

Italias landsorganisasjons sammenbrudd. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1927, nr 3.

Japan.

MATSUOKA, K. Arbeiderbevegelsen i Japan. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1927, nr 3.

Kanada.

Parliament of Canada provides for union label registration. The Labour Gazette 1927, nr 4.

Trade union membership in Canada. The Labour Gazette 1927, nr 4.

Kina.

TA CHEN. Arbetarerörelsen i Kina. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 17—20.

Norge.

På skilleveien. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1927, nr 3.

Storbritannien.

BOWEN, J. W. Civil service unions and the bill. The Labour Magazine maj 1927.

CARLESON, C. N. Strejkbryteriets fribrev. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 21.

GEORGE, M. DOROTHY. The combination laws reconsidered. The Economic Journal (Suppl. Econ. hist. ser., no 2) maj 1927.

PUGH, A. Den engelska fackföreningsrörelsen och dess framtid. Skogs- och Flottningsarbetaren 1927, nr 19.

SLESSER, H. Some sidelights on the trade disputes bill. The Labour Magazine maj 1927.

WEBB, S. Towards industrial conscription. The Labour Magazine maj 1927.

WEINGARTZ, B. Revision des englischen Gewerkschaftsrechts. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 19.

WEINGARTZ, B. Die englische Arbeiterbewegung und das Antigewerkschaftsgesetz. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 20.

J—N, F. Den engelska fackföreningsbillen. Signalen 1927, nr 19.

Den engelska fackföreningslagstiftningen. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 18.

Fackföreningslagarna i England. Industria 1927, nr 10.

Kritiken över de nya fackföreningslagarna i England. Industria 1927, nr 9.

Strejkposteringsrätten i England. Industria 1927, nr 9.

Tyskland.

SCHLIMME, H. German trade unionism to-day. I. The Labour Magazine maj 1927.

Die gewerblichen Unternehmungen der Gewerkschaften. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 20.

Jord- och egnahemsfrågan.

L[EUPVÉN], G. Arbetskontrollföreningar. Landtmannen 1927, nr 20.

Finland.

HARVIA, Y. *Om tomtarrende som kreditunderlag.* Finsk Kommunaltidskrift 1927, nr 1.

Storbritannien.

LEROI-FÜRST, HELENE. Das Agrarprogramm der Labour Party. Die Arbeit 1927, nr 5.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

BRUNIUS, A. Kollektivavtalslagstiftningens förutsättningar och läge. Teknisk Tidskrift 1927, nr 18, samt Industria 1927, nr 11.

LINDHAGEN, A. Förslag till lagstiftning om kollektivavtal och om arbetsdomstolar. Sv. Juristtidning 1927, nr 3.

Danmark.

Arbejdsstandsninger i 1926. Statistiske Efterretninger 1927, nr 12.

Byggelockoutens Data. Arbejderen 30 april 1927.

Den fjerde Instans. Arbejdsgiveren 1927, nr 18.

Finland.

FAGERHOLM, K. A. Facklig högsäsong i Finland. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 21.

Arbetsinställelser år 1926. Social Tidskrift 1927, nr 4.

Lagen om arbetsavtal. Arbetsgivarnas i Finland Centralförbunds utlåtande till Socialministeriet. Industritidningen 1927, nr 9.

Irland.

Industrial disputes. Statistical survey of four years: 1923—1926. Irish Trade Journal maj 1927.

Italien.

ROSSONI, E. Il contratto legale di lavoro. La Stirpe 1927, nr 4.

Norge.

LIE, T. Tillitsmenn. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1927, nr 3.

LYSHOEL, J. H. Konflikten i Norge under tvångsskiljedom. Industria 1927, nr 10.

PEDERSEN, O. De stora arbetskonflikterna i Norge. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 20.

PEDERSEN, O. Den nya arbetslagstiftningen i Norge. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 21.

DR. Norsk Betænkning om lovordnede Afstemningsregler i Strejke- og Lockoutspørgsmaal. Socialt Tidsskrift 1927, nr 4.

J—N, F. Ett attentat mot den norska fackföreningsrörelsen. Signalen 1927, nr 18.

Direktør Dahl's foredrag for voldgiftsretten 11:te mai 1927. Den generelle begrundelse for arbeidsgivernes standpunkt. Arbeidsgiveren 1927, nr 8.

Tvungen Voldgift i Norge. Arbejdsgiveren (Danmark) 1927, nr 19.

Vaartariffene for voldgiftsret. Arbeidsgiveren 1927, nr 8.

Storbritannien.

LÖFFLER, H. Ein Nachwort zum englischen Streik. Die Arbeit 1927, nr 5.

PLUMMER, A. The general strike during one hundred years. The Economic Journal (Suppl. Econ. hist. ser., no 2) maj 1927.

Strikes and lock-outs in 1926. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 5.

Tyskland.

Agricultural »wage movements» and strikes in Germany. International Labour Review maj 1927.

Die Durchführung des Arbeitsgerichtsgesetzes. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 18.

Die Schaffung der Arbeitsgerichte. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 18.

Kooperation.

BERGENGREN, R. F. Credit co-operation as adapted to the needs of the worker. International Labour Review maj 1927.

FREUNDLICH, EMMY. Wie der Landwirtschaft und den Konsumenten geholfen werden kann. Schweiz. Konsum-Verein 1927, nr 19.

IHRIG, C. La disposition des différentes nations à l'organisation coopérative. Revue de la Société Hongroise de Statistique 1927, nr 3/4.

LAVERGNE, B. Olika kooperationsarter. Kooperatören 1927, nr 4/5.

NEVILLE, W. L. Utvecklingens problem. Synpunkter på storföreningarnas organisationsfrågor. Kooperatören 1927, nr 4/5.

Finland.

RAHOLA, I. Handelslagens engrosaffärer år 1926. Social Tidskrift 1927, nr 5.

Italien.

Central co-operative organisations in Italy. Industrial and Labour Information 23 maj 1927.

Kanada.

The pool of the Canadian co-operative wheat producers. International Co-operative Bulletin 1927, nr 5.

Nederländerna.

GOEDHART, G. J. D. C. Co-operation in Holland. International Co-operative Bulletin 1927, nr 5.

Storbritannien.

SPRAGGON, B. P. Brugsforeninger og Landbrug i Storbritannien. [Referat av föredrag.] Andelsbladet 1927, nr 21.

Co-operation in agriculture and fisheries in 1925. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 5.

Co-operative housing societies in 1925. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 5.

Tyskland.

PÜSCHEL, O. The German co-operative archive. International Co-operative Bulletin 1927, nr 5.

Levnadskostnader.

Storbritannien.

FUSSEL, G. E. The change in farm labourers' diet during two centuries. The Economic Journal (Suppl. Econ. hist. ser., no 2) maj 1927.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

HISCHE, W. Die geistig Armen in Schule und Beruf. Arbeit und Beruf 1927, nr 8.

ROFFENSTEIN, G. Das Für und Wider in der psychologischen Berufseignungsprüfung. Arbeit und Beruf 1927, nr 9.

Sverige.

SVENSSON, S. Den jordbruksbetonade fortsättningsskolan och jordbrukarungdomens utbildning. Sunt Förnuft 1927, nr 3.

Den textiltekniska undervisningen i Sverige. Skandinavisk Tidskrift för Textilindustri 1927, nr 4.

Våra textilteknici böra utbildas inom landet. [Referat av föredrag och diskussion.] Skandinavisk Tidskrift för Textilindustri 1927, nr 4.

Amerikas förenta stater.

Amerikanske lærlingeforhold og amerikansk lov om faglig oplærelse. Norges Industri 1927, nr 19.

Danmark.

VEDEL-PETERSEN, K. To Aars Psykoteknik. Socialt Tidsskrift 1927, nr 4.

Finland.

WRIGHT, V., v. Om yrkesutbildningen och dess betydelse vid ungdomens uppfostran. Social Tidskrift 1927, nr 5.

Italien.

Istruzione professionale, organizzazione scientifica del lavoro a disoccupazione. La Stirpe 1927, nr 5.

Tyskland.

EBELING, F. Zum Berufsausbildungsgesetz. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 18.

KNOFF. Schule und Berufsberatung. Arbeit und Beruf 1927, nr 8.

SCHMID-BURGK, O. Ein neutraler Boden für die Zusammenarbeit von Wissenschaft und Praxis in der Frage der Eignungsprüfungen. Der Arbeitgeber 1927, nr 11.

WAGNER, F. Der Drogisten-Beruf. Arbeit und Beruf 1927, nr 8.

VORMANN. Die Lehrschau in Düsseldorf. Der Arbeitgeber 1927, nr 11.

Österrike.

MEISTER, O. Gericht und Berufsberatung. Arbeit und Beruf 1927, nr 8.

Nykterhetsfrågan.

COLLA. Das Schuldproblem beim Alkoholismus. Blätter für praktische Trinkerfürsorge 1927, nr 1—2.

ROSENFELD, G. Die Alkoholfrage vom medizinischen Standpunkt. Revue internationale contre l'alcoolisme 1927, nr 2.

Finland.

HERCOD, R. Der Bericht der finnländischen Kommission zur Untersuchung der Wirkung des Verbotsgesetzes. Revue internationale contre l'alcoolisme 1927, nr 2.

Norge.

Alkoholforbruket i 1926. Statistiske Meddelelser 1927, nr 2/3.

Drukkenskapsforseelser, smugling, hjemmebrenning m. v. i 1926. Statistiske Meddelelser 1927, nr 2/3.

Forbudsovertredelser m. v. i 1926. Statistiske Meddelelser 1927, nr 4.

Ryssland.

DAHLGREN, T. The alcohol question in the New Russia. Revue internationale contre l'alcoolisme 1927, nr 2.

Österrike.

METZL, J. Die Entwicklung der Arbeitsmethode der Trinkerfürsorgestelle Brigittenau. Revue internationale contre l'alcoolisme 1927, nr 2.

Socialförsäkring.

LORIGA, G. The place of sickness insurance in the national health system. International Labour Review maj 1927.

Internationella arbetsbyrån om sjukförsäkringen. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1927, nr 4.

Workmen's compensation legislation of the United States and Canada. The Labour Gazette 1927, nr 4.

Sverige.

ANDERSSON, TH. Den svenska sjukkasserörelsen, dess organisation och betydelse. Svenska Röda Korset 1927, nr 4.

DANIEL, H. Den sidste svenske Sygekassebetænkning. Socialt Tidsskrift 1927, nr 4.

NORDENSON, J. W. Pensionsstyrelsens ögonvård. Sv. Läkartidningen 1927, nr 18.

Förskottspensioner och kommunala pensionstillskott i Göteborg. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1927, nr 4.

Kommunala pensionstillskott och sjukvårdsbidrag. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1927, nr 4.

Pensionsförsäkringen diskuteras. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1927, nr 4.

Sjukkassorna. Tidevarvet 1927, nr 20.

Socialförsäkringens sorgebarn. Sv. Tidskrift 1927, nr 4.

Amerikas förenta stater.

Passage of longshoremen's compensation act. Monthly Labor Review april 1927.

Problem of old-age pensions in industry. Monthly Labor Review mars 1927.

Sick leave with pay for factory workers. Monthly Labor Review april 1927.

Finland.

BORBERG, L. P. Lovforslag om tvungen Sygeforsikring i Finland. Socialt Tidsskrift 1927, nr 4.

Kanada.

Old age pensions in Canada. The Labour Gazette 1927, nr 4.

Tyskland.

FÜRTH, HENRIETTE. Schutz den Müttern! Zum Gesetzentwurf über die Beschäftigung vor und nach der Niederkunft. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 21.

R. Arbeitgeber und Sozialversicherung. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 20.

Die Arbeitnehmervertretung in den Ortskrankenkassen. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 20.

Die Neugestaltung der Arbeiter- und Angestelltenversicherung in Österreich. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 9.

Die Ziele der Betriebskrankenkassen. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 20.

Österrike.

Krankenkassenstatistik 1925. Amtliche Nachrichten 1927, nr 6/7.

Ut- och invandring.

Italien.

Il movimento dell' emigrazione italiana nel 1926. Bollettino del Lavoro e della Previdenza Sociale mars 1927.

Storbritannien.

Oversea settlement under the empire settlement act in 1926. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 5.

Tyskland.

EBELING, F. Die deutschen Kolonien als soziale Lebensfrage. Der Arbeitgeber 1927, nr 10.

THALHEIM, K. C. Auswanderungspolitik? Der Arbeitgeber 1927, nr 10.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 maj—10 juni 1927 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
144.	K. kung. ang. undantag för medborgare i Serbokroatoslovenska staten från vissa bestämmelser i lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete	6 maj
153.	K. kung. om ändrad lydelse av § 4 mom. 2 och § 5 i reglementet den 29 juni 1917 (nr 473) ang. förvaltningen av riksförsäkringsanstaltens olycksfallsförsäkringsfond	6 »
178.	K. kung. ang. understöd åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid statsunderstödda skolor för husmodersutbildning	20 »
185.	K. förordn. ang. bostäder m. m. å fartyg för ombord anställda	20 »